tionem: vt puta: funē maſculinū eſſe funiculus oſtēdit ſicut marmor neutri generis eſſe marmuſculū indicat. Nam quod gen⁹ in principalitate eſt: idem eſſe ſolet in diminutione: ſed hoc non ſemper vt piſtrinum piſtrella. ſed ſcire debemus ex poſitione .i. primitiuo declinationem & ex diminutione genus colligere.

¶ De etymologia. Cap. XXVIII.

Aetymologia eſt origo vocabulorum cum vis verbi vl' nominis per interpretationem colligitur. Hāc ariſtoteles ſymbolon: cicero annotationē nominauit: q̄a nomina & verba rerum nota facit exemplo ꝓpoſito: vtputa flumen quia fluendo creuit: a fluendo dictum. Cui⁹ cognitio ſepe vſum neceſſarium habet interp̄tatione ſua Nam cum videris vnde ortū eſt nomen: citius vim ei⁹ itelligis. Om̄is eni rei iſpectio etymologia cognita planior eſt. Non autē omnia nomina a veteribus ſecundū naturā impoſita ſūt: ſed quedā & ſecūdū placitū: ſicut & nos ſeruis & poſſeſſionib⁹ iterdum ſecūdū q̄ placet noſtre voluutati nomina damus. Hinc eſt q̄ omnium nominū etymologie nō reperiuntur: quia quedā non ſecūdū qualitatē qua genita ſūt: ſed ſecūdū arbitriū humane voluntatis vocabula acceperunt. Sunt autē etymologie noīm: aut ex cauſa date: vt reges a recte agendo: aut ex origine vt homo quia ſit ab humo: aut ex cō[tra]riis vt a lauando lutum dum lutum non ſit mundū. [...] lucus: quia vmbra opus parum luceat. Quedā etiā facta ſunt ex nominū [de]riuatione: vt a prudentia prudens. Quedam etiā ex v[oc]ibus: vt a garrulitate garrul⁹ Quedam ex greca etym[ol]ogia orta & declinata ſunt i latinū: vt ſilua domus. [Al]i quoq; ex nominibus locorum vrbium vel flumin[um] [tra]xerūt vocabula. Multa etiā & de diuerſarū gētiū ſe[r]m[o]ne vocantur: vnde et origo eorum vix cernitur. [Sunt] enim pleraq; barbara nomina incognita latinis e[t] g[reci]s.

¶ De gloſis. Cap. xxix.

Gloſa greca interpretati[o] [l]ingue ſortit nomē. Hāc philoſophi aduerbium dic[unt] quia vocem illam de cu[ius] qualitate requiritur vno [si]ngulari verbo deſignat [Qui]d enim illud ſit in vno [verb]o poſitum declarat: vt [con]ticeſcere eſt tacere. Item [...] haurit aptum: haurit terp[...]ē cū terminū dici[t] finē: aut populatas in vno verb[o] [d]euaſtatas: & [u]no cum vnius verbi rē De differenti[is] [...]ſtamus.

Differentia eſt ſpe[...] [...]uā ſcriptores artium de eodem & de altero nom[ine] [...] inter ſe cōione confuſa: conie[...] [...]ec enim duo quadā per quē quid ſit vtrūq; cogno[...] [dif]ferentia ſecernunt inter regē ſit et tyrānum: adiect[...] vt cū queritur q̄d ſit diffinitur: vt rex modeſtus et [...] [diff]erētia quid vterq; crudelis. Inter hec enim duo diffe[...] [...]ns: tyrānus vero [...]it: quid ſit vtrūq; cognoſcitur: ſic [...] cum poſita fue

¶ De barbariſmo Cap. XXXI.

Barbariſm⁹ eſt verbū: corrupta litte[ra] [v]el ſono enunciatum: littera vt floriet: dū florebit dic[i o]porteat: ſono ſi ꝑ media prima ſillaba ꝓducat: vt latebre tenebre Appelatus autē barbariſm⁹ a barbaris gentib⁹: dū latine orationis integritatē neſcirent. Vnaqueq; eni gēs facta romanorum cū opibus ſuis: vicia quoq; et verborū et morū romā trāſmiſit. Inter barbariſmū autē & barbarolexim hoc itereſt: q̄ barbariſm⁹ i verbo latino fit: dū corrumpit: qñ aūt barbara verba latinis eloquiis inſerūtur: barbarolexis dicitur. Itē qñ i proſa viciū fit ſermōis barbariſmus vocatur: qñ in metro methaplaſm⁹ dicit Barbariſm⁹ autē fit ſcripto & ꝓnūciatiōe. Scripto .iiii. modis: ſi quis i verbo litterā vel ſyllabā adiiciat: mutet: trāſmutet vel minuat. Pronūciatione autē fit: in tp̄ib⁹: tonis aſpirationib⁹ & reliquis q̄ ſequunt. Per tp̄a quippe fit barbariſm⁹: ſi ꝓ lōga ſyllaba breuis ponat / aut ꝓ breui lōga. Per tonos: ſi accent⁹ in alia ſyllaba cōmutet Per aſpirationē: ſi adiiciat .h. littera vbi nō debet: aut detrahat vbi eſſe oportet. Per hiatū quotiēs i ꝓnūciatiōe ſcindit verſus anteq̄ cōpleat: ſiue quotiens vocalis vocalē ſequitur: vt muſe: aonides. Fit barbariſm⁹ et p metaciſmos iotaciſmos: & labdaciſmos. Metaciſmus eſt quotiēs .m. litterā vocalis ſeq̄tur: vt bonū aurū: iuſtum amicū: ſed hoc viciū aut ſuſpēſiōe .m: littere: aut detractione vitam⁹. Iotaciſm⁹ eſt quotiēs in iota littera duplicat ſonus: vt troia maia: vbi earum litterarum adeo exilis ꝓnūciatio vt vnū iota nō duo ſonare videat. Labdaciſmus ē: ſi p vno .l. duo ꝓnūciēt vt aphri faciūt: ſicut colloquiū p cōloquiū: vel quotiēs vnū .l. exili⁹ duo largi⁹ ꝓferim⁹ quod cōtrariū eſt. Nā vnū largius duo exili⁹ proferre debemus. Colliſio eſt quotiens nouiſſime ſyllabe finis in alterius principio eſt: vt mater terra.

¶ De ſoloeciſmo. Cap. XXXII.

Soloeciſm⁹ ē plurimorum verborum iter ſe icōueniēs cōpoſitio: ſicut barbariſm⁹ vni⁹ verbi corruptio. Verba eī non recta lege cōiūcta ſoloeciſm⁹ ē: vt ſi q̄s dicat: inter nobis p inter nos: aut date veniā ſceleratorum p ſceleratis Dictus autē ſoloeciſm⁹ a ciuib⁹ cicilib⁹ q̄ ex vrbe ſoloe q̄ nūc pōpeiopolis appellat ꝓfecti: cū apud italos commorātes: ſuā & illorum linguā vitioſe icōueniēterq; cōfūderēt: ſoloeciſmo nomē dederūt. Vñ & ſimiliter loq̄ntes ſoloeciſmos facere dicunt. Soloeciſm⁹ āt apud poetas ſchema dicit: quotiēs i verſu neceſſitate metrificat⁹ iuenitur Cū aūt nō iuenit neceſſitas ꝑmanet ſoloeciſmi culpa. Soloeciſm⁹ fit duob⁹ modis: aut p ꝑtes orōnis: aut p accidētia ꝑtiū orōis. Per ꝑtes orōnis: ſi alterā ꝑtē ꝓ altera ponam⁹: vtputa ſi p̄poſitiōes aduerbiis applicem⁹. Per accidētia fit .i. p ea q̄ accidūt ꝑtibus orōnis: vtputa p q̄litates: genera: nūeros: figura: & caſus. Per iſta igit oīa fiūt ſoloeciſmi: ſicut donat⁹ expoſuit: fiunt preterea & plurimis modis. Nā lucili⁹ centū genera ſoloeciſmorum dixit: quas om̄s vitare poti⁹ q̄ ſequi debet q̄ regulam recte loquendi tenere ſtudet.

¶ De ceteris vitiis Cap. XXXIII.

Vitia apud grammaticos illa dicūtur que in eloquio cauere debem⁹. Sūt autē hic: barbariſm⁹: ſoloeciſm⁹: acyrologia: cacephaton & reliqua. Barbariſm⁹ eſt cor-

---

P vera

R-12607

Legenda ſanctorum que lombardica

hiſtoria dicitur characteribus optimis cuditur: recenterq; a mendis q̄plurimis purgatur: cura eruditi viri Lamberti Campeſtri ordinis predicatorum.

¶ In ea contenta ingenioſa ſerie ordinata ſequuntur.

¶ Prologus in repertorium oſtendens modum adinueniendi materias variis in locis ſparſas.

¶ Repertorium ſeu tabula alphabetica materias ſingulares vniuſcuiuſq; legende complectens.

¶ Legendarum in hoc volumine contentarum tabula numerum earundem accumulans vna cum numero foliorum: vt vnaqueq; legenda facilius conſpectui ſe offerat.

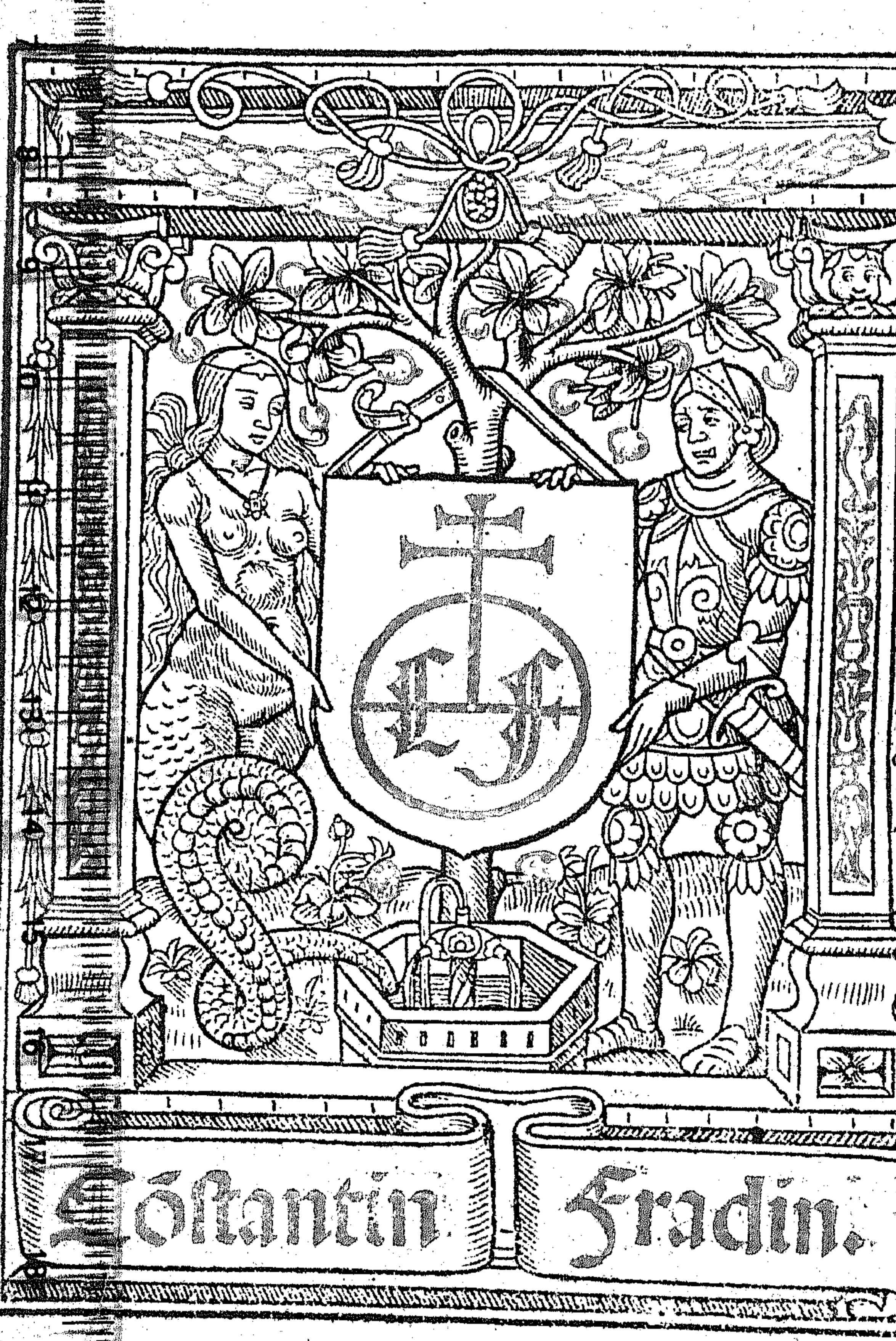

¶ Venundantur Lugduni per Conſtantinum Fradin bibliopolam in vico mercuriali iuxta eccleſiam noſtre domine de Confort.

tionem: vt puta: funē maſculinū eſſe funiculus oſtēdit ſicut marmor neutri generis eſſe marmuſculū indicat. Nam quod gen⁹ in principalitate eſt: idem eſſe ſolet in diminutione: ſed hoc non ſemper vt piſtrinum piſtrella. ſed ſcire debemus ex poſitione. i. primitiuo declinationem & ex diminutione genus colligere.

¶ De etymologia. Cap. XXVIII.

Aetymologia eſt origo vocabulorꝫ cum vis verbi vel nominis per interpretationem colligitur. Hāc ariſtoteles ſymbolon: cicero annotationē nominauit: qa nomina & verba rerum nota facit exemplo ꝑpoſito: vt puta flumen quia fluendo creuit a fluendo dictum. Cui⁹ cognitio ſepe vſum neceſſarium habet interꝑtatione ſua. Nam cum videris vnde ortū eſt nomen: citius vim ei⁹ intelligis. Omīs eni rei iſpectio etymologia cognita planior eſt. Non autē omnia nomina a veteribus ſecundū naturā impoſita ſūt: ſed quedā & ſecūdū placitū: ſicut & nos ſeruis & poſſeſſionib⁹ iterdum ſecūdū ꝙ placet noſtre voluntati nomina damus. Hinc eſt ꝙ omnium nominū etymologie nō reperiuntur: quia quedā non ſecūdū qualitatē qua genita ſūt: ſed ſecūdū arbitriū humane voluntatis vocabula acceperunt. Sunt autē etymologie noīm: aut ex cauſa date: vt reges a recte agendo: aut ex origine vt homo quia ſit ab humo: aut ex cōtrariis vt a lauando lutū dum lutum non ſit mundū. lucus: quia vmbra opus parum luceat. Quedā etiā facta ſunt ex nominū deriuatione: vt a prudentia prudens. Quedam etiā ex vocibus: vt a garrulitate garrul⁹. Quedam ex greca etymologia orta & declinata ſunt i latinū: vt ſilua domus. Alia quoqꝫ ex nominibus locorum vrbium vel fluminū traxerūt vocabula. Multa etiā & de diuerſarū gētiū ſermone vocantur: vnde et origo eorum vix cernitur. Sunt enim pleraqꝫ barbara nomina incognita latinis et grecis.

¶ De gloſis. Cap. xxix.

Gloſa greca interpretatione lingue ſortit nomē. Hāc philoſophi aduerbium dicunt quia vocem illam de cuius qualitate requiritur vno et ſingulari verbo deſignat. Quid enim illud ſit in vno verbo poſitum declarat: vt conticeſcere eſt tacere. Item haurit aptum: haurit terminū: cū terminū dicit finē: aut populatas inde vnoverbo deuaſtatas: & vno cum vnius verbi rē declaramus.

¶ De differentiis. Cap. XXX.

Differentia eſt ſpecies ... qua ſcriptores artium de eodem & de altero nomine ... ſe cōione confuſa: coniunguntur. Differentia ſecernunt. Nec enim duo quadā per quē quid ſit vtrūqꝫ cognoſcitur: vt cū queritur quid inter regē ſit et tyrānum: adiecta differētia quid vterqꝫ ſit diffinitur: vt rex modeſtus et temperans: tyrānus vero crudelis. Inter hec enim duo differentia cum poſita fuerit: quid ſit vtrūqꝫ cognoſcitur: ſic ...

¶ De barbariſmo. Cap. XXXI.

Barbariſm⁹ eſt verbū: corrupta littera vel ſono enunciatum: littera vt floriet: dū florebit dicere oporteat: ſono ſi ꝑmedia prima ſillaba ꝑducat: vt latebre tenebre. Appellatus autē barbariſm⁹ a barbaris gentib⁹: dū latine orationis integritatē neſcirent. Vnaqueqꝫ eni gēs facta romanorꝫ cū opibus ſuis: vicia quoqꝫ et verborū et morūromā trāſmiſit. Inter barbariſmū autē & barbarolexim hoc itereſt: ꝙ barbariſm⁹ i verbo latino fit: dū corrumpit: qñ aūt barbara verba latinis eloquiis inſerūtur: barbarolexis dicitur. Itē qñ i proſa viciū fit ſermōis barbariſmus vocatur: qñ in metro methaplaſm⁹ dicit. Barbariſm⁹ autē fit ſcripto & ꝑnūciatiōe. Scripto. iiii. modis: ſi quis i verbo litterā vel ſyllabā adiiciat: mutet: trāſmutet vel minuat. Pronūciatione autē fit: in tꝑib⁹: tonis aſpirationib⁹ & reliquis q̄ ſequunt. Per tꝑa quippe fit barbariſm⁹: ſi ꝑ lōga ſyllaba breuis ponat: aut ꝑ breui lōga. Per tonos: ſi accent⁹ in alia ſyllaba cōmutet. Per aſpirationē: ſi adiiciat. h. littera vbi nō debet: aut detrahat vbi eſſe oportet. Per hiatū quotiēs i ꝑnūciatiōe ſcindit verſus anteꝗ cōpleat: ſiue quotiens vocalis vocalē ſequitur: vt muſe aonides. Fit barbariſm⁹ et ꝑ metaciſmos iotaciſmos: & labdaciſmos. Metaciſmus eſt quotiēs. m. littera vocalis ſeqtur: vt bonū aurū: iuſtum amicū: ſed hoc viciū aut ſuſpēſiōe. m. littere: aut detractione vitam⁹. Iotaciſm⁹ eſt quotiēs in iota littera duplicat ſonus: vt troia maia: vbi earꝫ litterarꝫ adeo exilis ꝑnūciatio vt vnū iota nō duo ſonare videat. Labdaciſmus ē: ſi ꝑ vno. l. duo ꝑnūciēt vt aphri faciūt: ſicut colloquiū ꝑ coloquiū: vel quotiēs vnū. l. exili⁹ duo largi⁹ ꝑferim⁹ quod cōtrariū eſt. Nā vnū largius duo exili⁹ proferre debemus. Colliſio eſt quotiens nouiſſime ſyllabe finis in alterius principio eſt: vt mater terra.

¶ De ſoloeciſmo. Cap. XXXII.

Soloeciſm⁹ ē plurimorꝫ verborꝫ iter ſe icōueniēs cōpoſitio: ſicut barbariſm⁹ vni⁹ verbi corruptio. Verba ei non recta lege cōiūcta ſoloeciſm⁹ ē: vt ſi qs dicat: inter nobis ꝑ inter nos: aut date veniā ſceleratorꝫ ꝑ ſceleratis. Dictus autē ſoloeciſm⁹ a ciuib⁹ cicilib⁹ q̄ ex vrbe ſoloe q̄ nūc pōpeiopolis appellat ꝑfecti: cū apud italos commorātes: ſuā & illorꝫ linguā vitioſe icōuenieterqꝫ cōfūderēt: ſoloeciſmo nomē dederūt. Vñ & ſimiliter loqntes ſoloeciſmos facere dicunt. Soloeciſm⁹ āt apud poetas ſchema dicit: quotiēs i verſu neceſſitate metrificat⁹ īuenitur. Cū aūt nō īuenit neceſſitas ꝑmanet ſoloeciſmi culpa. Soloeciſm⁹ fit duob⁹ modis: aut ꝑ ptes orōnis: aut ꝑ accidētia ptiū orōis. Per ptes orōnis: ſi alterā ptē ꝑ altera ponam⁹: vt puta ſi ꝑpoſitiōes aduerbiis applicem⁹. Per accidētia fit. i. ꝑ ea q̄ accidūt ptibus orōnis: vt puta ꝑ q̄litates: genera: nūeros: figura: & caſus. Per iſta igit oīa fiūt ſoloeciſmi: ſicut donat⁹ expoſuit: fiunt preterea & plurimis modis. Nā lucili⁹ centū genera ſoloeciſmorꝫ dixit: quas oms vitare poti⁹ q̄ ſequi debet q regulam recte loquendi tenere ſtudet.

¶ De ceteris vitiis. Cap. XXXIII.

Vitia apud grammaticos illa dicūtur que in eloquio cauere debem⁹. Sūt autē hic: barbariſm⁹: ſoloeciſm⁹: acyrologia: cacephaton & reliqua. Barbariſm⁹ eſt cor=

P vera

P. 12607

Legenda ſanctorū que lombardica

hiſtoria dicitur: characteribus optimis eruditur: recenterqꝫ a mendis q̄pluriminis purgatur: cura eruditi viri Lamberti Campeſtri ordinis predicatorum.

¶ In ea contenta ingenioſa ſerie ordinata ſequuntur.

¶ Prologus in repertorium oſtendens modum adinueniendi materias variis in locis ſparſas.

¶ Repertorium ſeu tabula alphabetica materias ſingulares vniuſcuiuſqꝫ legende complectens.

¶ Legendarum in hoc volumine contentarum tabula numerum earundem accumulans: vna cum numero foliorum: vt vnaqueqꝫ legenda facilius conſpectui ſe offerat.

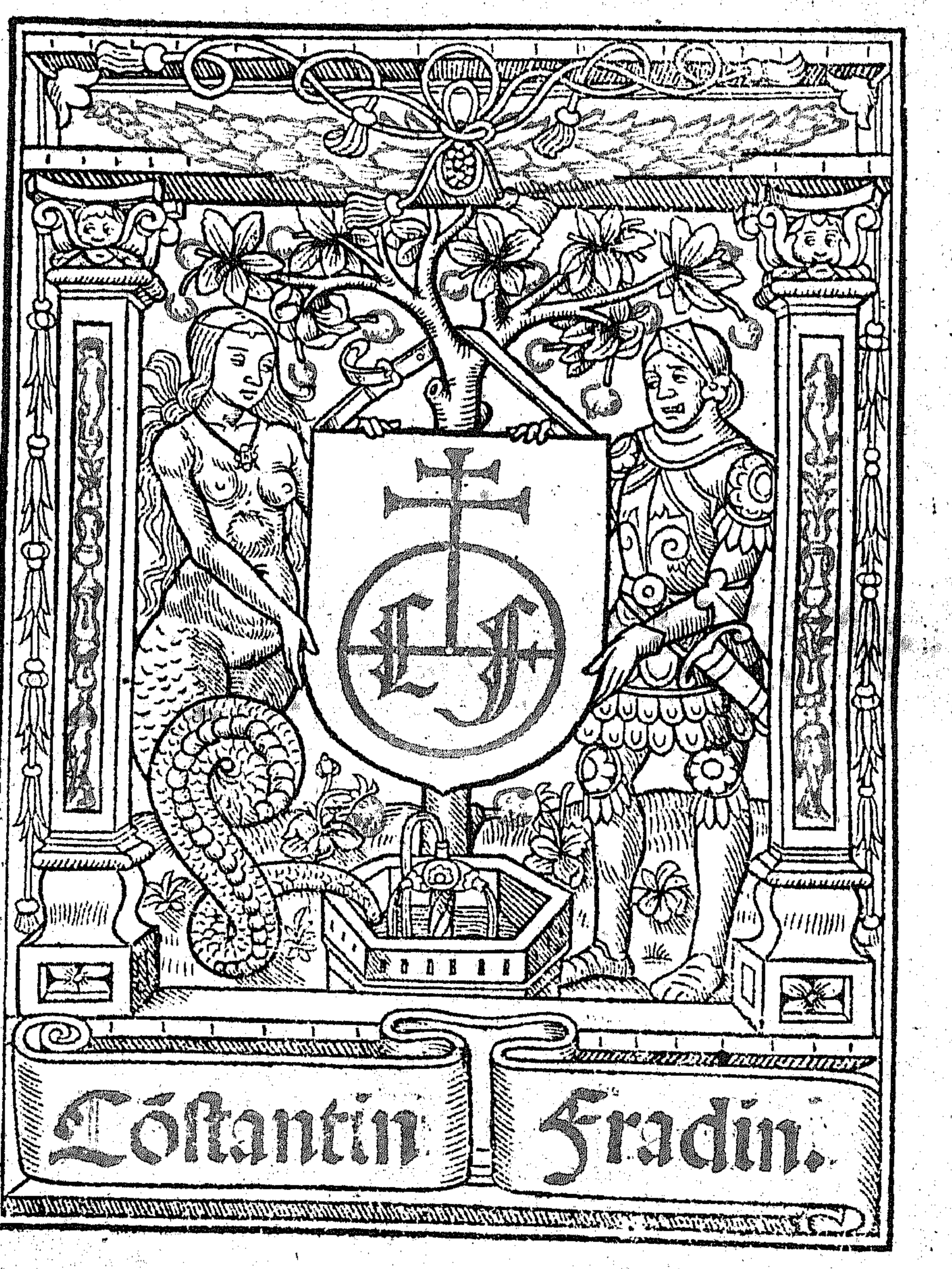

¶ Venundatur Lugduni per Conſtantinum Fradin bibliopolam in vico mercuriali iuxta eccleſiam noſtre domine de Confort.

fr. Fard de Granada.

Sala
Estante
Tabla
Núm.

Incipit tabula ſiue

repertorium ſuper legēdas ſanctorum ſm ordinem alphabeti collecta. Et primo premittitur prologus oſtendens modum reperiendi materias contentas indiuerſis locis huius voluminis.

¶ Prologus in repertorium.

Quoniā ſicut dicit Iſidorus in libro de ſummo bono ad cōuerſionē ⁊ correctionē mortaliū multū proſunt exēpla ſctōꝝ idcirco cogitaui ordinare ad vtilitatē peccatorū,et conſolationē predicatorum vnā tabulam per ordinē alphabeti ſuper legendas ſanctorum compilatas ꝑ fratrem iacobum de voragine ianuenſem ordinis fratrum predicatorū ad hoc ꝙ predicatores in ſuis predicationibus exēpla magis ꝯuenientia citius ⁊ leuiꝰ inueniant. Nā multe pulcre legende ſunt in eis legēdis q̄ nūꝗ̄ vel raro leguntur: tamen ſunt valde bone ⁊ inductiue ad penitētiā. Ordinaui autē eam ſic. Quoniam in ea ponuntur oīa notabilia que de legēdis collegi ſm ordinē alphabeti. Et poſt quodlibet notabile ponitur numerus qui demonſtrat legendā de qua ſumptum eſt illud notabile:⁊ poſt numerum ponitur littera que demōſtrat capitulū legende illiꝰ de qua ſumptum eſt notabile quod queritur. Deinde ponitur ſi opus ſit in qua particula illius capituli ponitur illud notabile:puta vel in principio: medio vel in fine vel circa.⁊ plerūꝗ̄ nominaṫ paragraphus verbigratia. Accipe primū notabile quod dicit. Abſcondita diuinitus manifeſtātur:qđ ſignatur.lxxxij. B Deinde quere que legenda hoc numero deſignatur et inuenies ꝙ eſt legenda ſanctoꝝ ioānis ⁊ pauli:poſtea quere in corpore dicte legēde litteram. B que ſignificat ſecūdū capitulum quod incipit ſic. Poſt hoc filius terētiani. Et ſic reperies legēdā et partem ſeu capitulū legende de qua ſumptum ſit notabile videlicet abſcondita diuinitus manifeſtantur. Exemplum aliud. Abſolutio ab excommunicatione defunctis facta valet:quod ſignatur:xlvj. Quere legendam hoc numero deſignatam:⁊ inuenies ꝙ eſt ſancti gregorij. Poſtea in corpore dicte legende quere hāc litteram. K.vt in hoc regiſtro deſignatur que ſignat capitulum ex quo ſumptum ſit illud notabile. Deinde quere.§. Legitur quoꝗ̄ et reperies quod queris. Et ſic conſequēter faciēdū eſt cū alijs.

¶ Nota ꝙ aliquando poſt notabile ſequuntur plures numeri: et hoc eſt quia illud notabile in pluribꝰ legendis reperitur: quia in tot legendis quot ſunt numeri. Item aliquando plures littere diuerſe ſequūtur numerū:et hoc ē quia illđ notabile pluries in vna ⁊ eadē legēda inueniṫ: ſed in capitulis diuerſis.

Abſcōdita diuinitus manifeſtanṫ. Legēda.lxxxij.capitulo.B.in principio.
Abſolutio ab excōicatiōe defunctis facta valet.xlvj.k.§.legitur quoꝗ̄.
Abſtinentia ſctōꝝ dura fuit.lv.E.cviij.B.clxxxiij.
E.D.cxlj. B
Abſtinētia lꝫ maxia libidinē n̄ extiguit pēitꝰ.cxlj .B
Abſtinentia penitentium debet eſſe magna .cxv.D
clxiij.B.E.D.
Abſtinentia imperat optata.cxliiij. E
Accedētes ad altare ſex debēt habere.clxxviij. E
Accuſatores pctōrū tres.j. K
Addiſcēda ſunt tria.v.circa finē.lvj. B
Aduentus xpī eſt quadruplex.j. A
Aduētꝰ xpī oportunꝰ fuit tripliciter.j. B
Aduentus xpi vtilitas multiplex.j. E
Aduerſitatē iniuſte patienter portare magni meriti eſt.cxvj.in medio.
Afflictio corporis cōtinenda eſt.clxiij. D
Agyos quare dicitur.lj.B.poſt mediū.
Alamani innumeros romanos occidūt.clxxvij.I P
Ale quatuor habende.lix. A
Alma redēptoris q̄s inſtituit.clxxvij.K. in medio.
Altare cōſecratur ad tria.clxxviij. A
Altare ſpoliātes icurrūt penā tpalē.lxj.J.§.vir qdā
Amabilē faciūt tria.xlj.In interpretatione.
Amatores mūdi ſunt fatui.clxxvj. D.E
Ambroſius tria docuit auguſtinū.cxix.E.in princi.
Amicitia huius mūdi cito diſſoluiṫ.cx. B
Amici luctanṫ vt vnꝰ ꝓ alio moriatur.lx. D
Amici hominis tres ſunt.clxxvj. E
Amor ꝓximi eſt cōplemētū mādatoꝝ dei.ix. B
Amor ſignaṫ ꝑ ignē triplici rōne.lxviij.F.in medio.
Amor habet triplicē vim lxviij.F.poſt mediū.
Amor duplex.cxix.B.§.Eo tempore.
Angelus ad cuſtodiā hominis deputatur.cxl.E.§.Quarto hec.
Angelus dei adiuuat ſeruos dei in tribulatōibus,⁊ cōſolaṫ dei ſeruos.lxxiiij.A.lxxv.B.xliij. B
Angeli ab infidelibꝰ intuenṫ viſibiliter.cxxxj. B
Angeli dicunṫ celū.lxvij. E
Angeli apparent in eccl'ia.lxxxj.A.circa finem.
Angeli apparent in paſſionibus ſanctoꝝ.lxxxiiij.F circa medium.
Angeli ſunt famuli ⁊ ꝓmotores hominū.cxj. A
Angeli ſanctoꝝ animas deferunt.cxl.E.§.Quarto hec.F.§.Quarto honorandi.
Angeli cū demonibꝰ ꝓ aīabꝰ pugnant.cxl. E
Angeli quot ⁊ q̄uō aīam defendūt.cxl. E
Angelorum nouem ordinum nomina et officia.cxl.E.§.Quarta apparitio.
Anima plus eſt diligenda ꝙ̄ corpus.xvij. B
Anima in tribus locis corporis pncipaliter ſedem videtur habere.lj. B
Anime eūtes a corpe quo vadūt.xxj.F.§.Cū quadā
Anime pro diuerſis cauſis apparēt.clix.B.ꝑ totū.
Anime ſalus eſt fuga hominum.clxxvj. A
Aīalia mortua a ſeruo dei vocata reſurgūt.cij.E.D
Aīalia ſilueſtria bñficia recognoſcūt.cxlj.E.in prin.
Antiphone ⁊ pſalmi quādo et a quo inceperūt cantari.xxxvj.A in fine.
Antichriſtus omnes conaṫ decipere quatuor modis.j.E.in principio.
Apoſtate peſſime finiunt.cxviij.A per totum.
Apoſtolus thomas diuerſa ſuſtinuit.v. F
Apoſtoli potius elegerunt ſuum martyrium ꝙ̄ idolatrarum interitum.clv.D.in principio.
Apoſtoli oēs ſctōs in quatuor excedunt.clviij. D
Apoſtoloꝝ perſecutio facta eſt a romanis imperatoribus cauſa multiplici.lxv.A.circa finem.
Aqua benedicta expellit demonem.clxxviij. D
Aqua manuū ſeruoꝝ dei cecos illuminauit.xlj. B
Aqua ſanctos ſuſtinet.xcvij.B.in medio.
Aqua libros ſancti balneare non potuit.cviij.D.§.Cum partibus.
Aquila q̄tuor habet ꝓprietates.clij.B.In medio.
Artij officium fides ⁊ obitus.ciij. A
Arrianorum et fidelium dura concertatio.ciij.A.in principio.B.in fine.
Arbor pſida q̄ ꝟgini marie inclinauit.x. B.in fine.
Arma ſeruoꝝ dei qualia ſunt.lv.B.in fine.
Ars malefica ſup bonos nihil poteſt.cxxxv. A
Aſcenſionis chriſti nouē vtilitates.lxvij.E.i medio.
Aſcendit chriſtus quadrupliciter.lxvij. E
Aſcēdere diſtulit xp̄s quadrageſima die triplici ratione.lxvij. B
Aſcendere volens indiget ſchala habente quatuor gradus.clxvij. A
Aſpectus mundanus eſt periculoſus.ix. D
Auaritia abominabilis ⁊ abijcienda.iiij.B.lv.s E.
Auaricia ⁊ luxuria excecant hominem.vij. A
Aues bonos nō timētviros:ſꝫ eis obediūt.cxliij.E.i
Audiuit xp̄s opprobria ⁊ blaſphemias q̄dru(plici)ter.lj.A.§.quinto ex eo. (fine.
Audire cantum quandoꝗ̄ inducit ad peccatū.cxix.E.poſt medium.

Baculus ſctivi//

(Baculus ſctivi)ri a demōe defendit.cxv.D.§.apud
Baptiſmus ad ſanitatem corporis inducit.xxij. D
Benedictio ſponſis danda.v.B.circa fi.
Beneficia recognoſcuntur ab animalibus ſilueſtribus.cxlj. E
Bernadꝰ cū frībꝰ ciſterciēſiū igrediṫ.cxv. E.D.
Bernardꝰ vidēs natiuitatē xp̄i ſapiēs ē effectꝰ.cxxv.
Bibēs ſine licētia ⁊ ſigno crucis demoniacꝰ efficitur.cviij.D.§.Exiſtente beato. (B
Bona pro malis reddenda ſunt.lv. E
Bonus pōt dici quis tripliciter.cxxxij. A
Boni viri q̄nꝗ̄ futura p̄dicunt.cviij.B.§.Cum in.
Boni viri quicquid a deo petunt impetrant.cviij.B.§.Exiſtente.
Bonis recedētibꝰ fit vindicta a deo in malos.lv. E
Bonitatis ſignum eſt velle libentius vituperari ꝙ̄ laudari.cxliij.F.in fine.
Bonitatis ſignum eſt velle libentius ſubeſſe ꝙ̄ preeſſe.cxliij.F.in fine.

Calix fractꝰ ora

(Calix fractꝰ ora)tione reintegratur.cx.B.§.cum aūt cxij.D.§.In eccleſia.
Campane quare pulſantur tempeſtate inſurgente.lxvj. E
Candelarū oblatio a ſanctis acceptaṫ.lxj.J.§.Quedam comitiſſe.
Charitas mirabilis.viij.D.§.cū autem.
Charitas pauperes nutrit.xlviij.A.§.poſt hoc.
Charitat ſcedula a pluuia balneari nō potuit.cxv.H
Charitatem odit diabolus.xlviij. A.B
Carnis tentatio ꝑ penā corporis fugaṫ.xviij. A.B
Carnis motus accidit triplici de cauſa.xxj. E
Carnis cruciato ē aīe ſaluatio.lxxxviij.E.poſt mediū
Carnis ſtimulꝰ orōne ſcti viri remoueṫ.cxxiij. (diū A.in fine.
Carnis tentatio a demone in ſeruis dei excitatur.xlviij.B.cxliij. D
Caroli magni forme deſcriptio.clxxvij.K.poſt mediū
Caſtitas a ſnīa mortis liberat.ij. D.§. qdā iuuenis.
Caſtitas eſt amplectenda.iiij. E
Caſtitas a ſpirituſancto cuſtoditur.vij. A
Caſtitas in q̄nꝗ̄ ꝓdicitari ſolet.clxviij.F.§. quarto.
Cauſas amicoꝝ audire eſt periculoſū:ſed extraneorum eſt ſecurum.cxix.B.in principio.
Cella omnia docet.clxxviij. A
Celebrare ꝓ defunctis diabolo diſplicet.clix.B.i medio.
Celum multiplex.lxij. E
Celum triplicem habet ꝓprietatem.clxv. A
Ciboꝝ corpalium nō multum eſt curandum.cxix.E
Cicatrices corporis xp̄i ſeruate quinꝗ̄ de cauſis.lxvij.D.in medio.
Cicatrices reſeruabit xp̄s et inſignia paſſionis in iudicio triplici de cauſa.j. H.
Clauis petri diabolū ab aīa expellit.cv.D.in fine.
Clauoꝝ dn̄ici corp̄is inuentio.lxiij.E.§.verum cū.
Clauſis ianuis domū quandoꝗ̄ bonꝰ homo intrat cviij.D.§.Cum ad quoddam.
Clemens dicitur quatuor modis.clxvj. A
Cogitatiōes ipediūt ad ſalutē.xxj.F.§.Antonius.
Cogitatio hominē inſenſibilē facit.cxix. D
Cognoſcere cupiens xp̄m ſe contemnit et humiliat.cxliij.A.§.Quedam igitur.
Cōmendata ſanctis feliciter gubernanṫ.iij. F
Cōplexiōes hoīm ſunt q̄tuor.xxxv.A.§.quinta rō.
Cōcordia inter fratres ſemp eſt habenda.clxxv. A
Cōcupiſcentia qualiter eſt refrenāda.cxv.D.in fine.
Cōcupiſcentia carnis a ſigno crucis ſupaṫ.cxxxviij.B.ante medium.
Confeſſio cordis nō ſufficit ſine cōfeſſione oris quadruplici ratione.clviij. E
Confiteri bonum eſt q: occulta diuinitus omnibus reuelantur.xlix.
Confitentem xp̄m in p̄ſentia diaboli reſpicit imago chriſti.clxv. E
Confidere de ſeipſo nullus debet.clxxiij. A
Confidere in opibus ſuis nullus debet.clxxv. A
Cōſiderāda ſunt pxīꝰ pctā ꝓpria ꝙ̄ aliena.clxxiij. A
Conſilium non eſt contra dominū.clxxvij.D.poſt A

medium.Et.xxxix. C
Conſiliatores mali puniũtur grauiter.xlvj. M.in fine.lix.A.poſt medium.
Cõſolator qlis haberi dꝫ in guerris pctõꝝ..cxij. E
Conſortium pctõꝝ eſt vitandum.ix.G.ſ.legitur.
Conſtantia maxime in tribus apparet.lv. H
Cõſtãtia magna in fide ⁊ ſeruitio dei eſt hñda.lv. H
Cõſuetudo qdã circa mortuos ẽ obſeruata.xliiij.D
Contraria contrarijs curant.lxiij.F.poſt medium.
Cõuerſatio fratrũ dꝫ eſſe ſicut prima die.clxxv. A
Conuerſio ad deũ debet fieri totaliter.xlvj. B
Cõuerſio pctõris demonẽ ꝯtriſtat.cxlv.A circa finẽ.
Conuertentes ad xp̃m ab infirmitate et morte draconis vel morſu liberant.lxij. A
Conuerti volentem chriſtus multipliciter conſolat.lij.A.poſt medium.
Conuertitur aliqñ malum in bonum.clxxvj. C
Conuertunt aliqñ multi exẽplo vnius.cxiij. B
Conuiuia vitare eſt tutum.cxix. E
Corona clericorum quomodo inuenta ſit ⁊ quid ſignificat.xliiij. E
Corpus proprium reunitum eſt anime.ij. G
Corpus noſtrum affligendum eſt.xlvj.B.in medio.
Corpus dñicũ reficientibꝰ dari nõ debet.clxxvij. O
Corpus xp̃i verũ eſt verũ in miſſa cõſecrat.xlvj. K
Corpus xp̃i reduxit a pacẽ quẽdã nolentẽ.xlvj. I
Corpis flagellatio a ſuo xp̃i eſt appetẽda.cxliij. D
Corpis afflictio eſtimari debet.clxiij. D
Corpora ſanctoꝝ bene in patria reuerent.lvij. E
Correctio a malis oditur.cxxxj. A
Crux xp̃i venerari debet.xxx.C.xlix. A
Crux xp̃i eſt odorifera.lxiiij.D.cxxx. C
Crux xp̃i mortuos ſuſcitauit.xliij. D
Crux xp̃i multos curauit.cxxx. E
Crux xp̃i qualiter ab imperatore laudatur.cxxx. C
Crux xp̃i pcuſſa multũ ſanguinẽ effundit.cxxx. D
Crucis ſignuꝫ demones audiunt ⁊ fugiunt.xlvj.K.cxv.B.cx. C
Crucis ſignum effudit venenum.xlviij. G
Crucis ſignũ carnis cõcupiſcẽtiã fugat.cxxxvij. B
Crucis ſigno muniri debet oĩs cibꝰ.cxxx.E.ſ.refert
Crucis ſigno dracones humiliant.lvij.A.poſt me.
Cruc ſignac'o obediũt elemẽta ⁊ ĩfirmitates.lxj. C
Crucis deuotio inimicos ſuperat.cxxx. B
Crucis inuẽtor ep̃s ordinat.lxiij. E. ante medium.
Crucis lignũ ante xp̃m ſex habuit defectus.cxxx. A
Crucis lignum poſt chriſtum ſex habuit bonas conditiones.cxxx. A
Crucis inuentor martyrio ꝯſecrat.lxiij.E.poſt me.
Cruce inuenta diabolus lamentat.lxiij.E.in princi.

D Ecius quõ imperium obtinuit.cxij. B
Defunctis pſunt quattuor gña ſuffragiorum.clix. C
Defũctis orõnes viuoꝝ grate ſunt.clix.E.ſ.q̃ ꝫtie.
Defunctis indulgentie valent.clix.D.in fine.
Defunctis qualiter ſeptimũ:triceſimum ⁊ anniuerſarium dantur.clix.E.poſt medium.
Defunctis ſuffragia a bonis facta pſunt.clix. F
Defunctis nõ pſunt ſuffragia facta a malis.clix. F
Defuncti qualiter ſciunt ſuffragia facta p eis.clix.E.ſ.de quarto.
Defunctorum genus triplex.clix. E
Defunctos oratio amicorum ⁊ fidelium a penis liberat.clix.C.in principio.
Defunctis pnĩa p eis facta valet.clix. D.ante fineꝫ.
Deridẽtes bonos viros grauiter puniunt.cxxxj. E
Demon ſub ſpecie humana decipere conat.ij. H.iij.D.ſ.cum.autem.
Demon nititur impedire deuotionẽ ad ſanctos.iij.F.ſ.vir quidam.
Demon fornicatiõis ſe victũ viſibil'r cõfitet.xxj. B
Demon ſe excuſans culpã fratribus ĩponit.xxj. D
Demon fugat per tria.xliij.A.clxxviij. D
Demon in figura angeli aliqñ tentat.xliij. A
Demon a muliere vituperatur.xliij. A. circa finem.
Demon cuius forme apparet.cviij. G
Demonis mala malicia.ij.D.ſ.cum autem apoſtolus.cxxxviij.B.ſ.vir quidam.
Demones viris ſanctis nocere non poſſunt.xlvj.K.ſ.quidam.lv.C.xciiij. A
Demones ſanctos viros timent.lv. D
Demones ſctis apl'is obediebãt.v.F.cxviij. C
Demões ſctõs viros infeſtãt.xviij.B.xxj.B.C.D
Demones ad luxuriam incitant.xxvj. B
Demones plus infeſtant diebus dominicis et feſtiuis.lxj.I.ſ.Mulier quedam.
Demones inuocantes ab eis affliguntur.xciij. A xj.K.ſ.vir quidam.
Demones pnĩaꝫ agẽtes multũ moleſtãt.lxxxvij. B
Demones in morte penitere nõ pmittũt.xciij. E
Demões ĩ morte ẽt ſctõs viros viſitãt.cxv.F.clxij.E
Demones animã exutã a corpe ſequũt.cxxxix. A
Demones ꝯtriſtant de cõuerſione pctõris.cxlv. A
Demones fideiuſſerũt ꝙ ad hominem nõ redirent.cviij F.ſ.vltimo.
Deſperatio eſt hominis tentatio.lxxxv. D
Detractores punit deus.lv C.in principio.
Detractores iuſti patiẽter ſuſtinẽt.clxij. D.circa fi.
Detractores ⁊ infideles nõ ſunt audiẽdi.cxix.D.ante finem.clxxiij. A
Deus de maxis pctõribꝰ ſctõs magnos facit.liij.A
Deꝰ in tribulatiõibꝰ ⁊ morte ſemp eſt reqrẽdꝰ.lxj.F
Deuoti ſanctis ab eiſdem iuuantur in morte.iij. E
Deuoti ſctis ab eiſdẽ ĩ morte viſitãt.cxix. L.ſ.Apõ.
Diabolus a bonis pſonis vincit.lxxviij. C
Diabolus plures pſonas necat.cv. C
Diabolus decipit ⁊ ad p̃cipitiũ inducit.cv. C
Diabolus eſt ad nihilum redactus.xxj. D
Diabolus de quibus fratres tentat.cviij. H
Diabolus pnĩaꝫ agẽtes multũ ĩfeſtat.xxj.B.C.D
Diabolꝰ trãſfigurat ſe ĩ formã xp̃i.clxij.D.ſ.Quadã
Diabolus viſitat morientes.lxij. E
Diabolus penitenti aduerſatur.clxij. B
Diabolꝰ mlt'a q̃ vident mira opat.lxxxiiij.C.D.E
Diabolũ expellunt tria.xliij. A
Dies pdit in q̃ nullũ bonũ agit.lxiij. H. circa fineꝫ.
Dies peccatoꝝ non ſunt in vita hominis cõputandi.clxxv.F.ante finem.
Diligentibꝰ deũ oĩa cooperant in bonum.xciij. C
Dionyſius ſuum deuotũ liberat de iudicio.clxxvij.H.ſ.circa.
Diſcordia ciuium facit demones exultare.cxliij. C ſ.cum.
Diſpẽſatores volũtatẽ defunctorum non complentes puniuntur.clix.F.ſ.Miles.
Diuitias ſpernere magni meriti eſt.xlvj.G.ĩ prici.
Diuitias ſeruus dei recuſat.cl.B.circa principium.
Diuites ⁊ nobiles de q̃tuor ſunt ſpecialiter inſtruẽdi.lvj.circa principium.
Domnarum regula virtutum fuit paula.xxix. A
Dominica die laborãtes quãdoqꝫ puĩũtur.xxx.B ſ.Cum quidam.cxxxvj. D
Draco terribilis a ſancta muliere occiditur.c. A
Draco ſerui dei ſputo interficitur.cv.C.ſ. Narrat.

E Cleſia ꝯſecratur quintuplici ratione.clxxviij. B
Eccl'ia ppñanat ppt'tres.clxxviij. E
Eccl'ia qualiter cõſecrat.clxxviij. D
Eccleſia quedam ab arrianis miraculo eſt catholicis reſtituta.xxvj.A.in fine.
Eccleſia ſolẽnizat ſanctos aliquos veteris teſtamẽti quadruplici ratione.ciiij. A
Eccl'ia rom. qñ fuit ordia.caput eccl'iarũ.clxxvij.D
Eccleſia ſpiritualis qñ ⁊ qualiter cõſecrat.cl[illegible] F
Eccl'ie repatio multũ deo placꝫ.cxij.D.ſ.grego.qꝫ.
Eccl'ie per orationẽ ſerui dei aperte ſunt.ciij. A
Eccleſiam conſecratã immundi intrantes qñqꝫ puniuntur.xxiij. F
Eccleſiã dũ miſſa cantat exire nõ eſt bonũ.xxvij. F
Eccleſiarum raptores et eas offendentes puniũtur a ſanctis earũdem.xxx. B
Eccleſias deſtruẽtes ſcti grauiter puniunt.clviij.F
Eccleſijs adiutorium impẽdẽdum eſt ne aliqd mali contingat.xxx. C
Elementa habent quattuor loca in humano corpore.xxxiiij.A.ſ.Tertiam aſſignat.
Eleemoſyna pauperibus non diuitibus eſt danda.vij.A.ante finem.
Eleemoſyna p̃latoꝝ pauperibꝰ ſcriptis dat.xij. B
Eleemoſyna etiam furore fctã faciliter ad ſanctitatẽ perduxit.xxvij.A.ſ.volens homines.
Eleemoſyna libera cũ manu larga eẽ debꝫ.xxvij. C
Eleemoſyna diuitẽ vĩdemiauit.xxvij.C.circa mediũ
Eleemoſyna que pro chriſto datur ab angelo recipitur.xlvj B.ſ.Quadam.
Eleemoſyna in morte demones fugat.cxij. E
Eleemoſyna tẽporalia augmẽtat.xlviij.F.in fine.
Eleemoſyna paupi data a xp̃o r̃cipit.xlvj.F.clxxj.A
Eleemoſyna largiendo glorificat.clxij. A
Eleemoſyne defuncto proſunt.clix. C
Eleemoſyne exempla.xlvj. F
Eleemoſynas a diuitibꝰ acceptas dare pauperibꝰ licet.xxvij. E
Eleemoſynas facere contennentes aliquando grauiter puniuntur.clix. F
Eleemoſynarum dominus per angelum ſuum quãdo conſolatur.xlvj. F
Epiſcopalis dignitas eſt veneranda.cxxvj. F
Epiſtola xp̃i fuit magne virtutis.clv. A B
Euãgeliſte q̃tuor p q̃tuor facies deſignant.clij. B
Excoĩcatio etiã pena eſt defunctis.xlvj. K
Excoĩcatio muſcas occidit.cxv.H.ſ.Cũ quoddam.

F Eria ſexta apparẽt viſiões qñqꝫ veraces.cvij. A
Feſta nõ celebrãtes puniuntur.cxiij.B.ſ.Bubulcus.
Feſtiuitates ſctõꝝ ſũt ordiate ml'tiplici rõe.clviij.B
Fides eẽ ꝟa igne pbat.cj. A.cxxxix.A. Circa finem.
Fides ſocijs non ſeruata meritum itineris diſſoluit xciiij.D.ſ.Triginta viri.
Fidẽ in ſctis hñtes ab eiſdẽ adiuuant. ij.H.iij. F
Fiducia eſt genitrix oĩm paſſionũ.clxxv. A
Filius dr quatuor modis.lxxvj. A
Filij patribꝰ in omnibꝰ obedire debent.x. C
Flatus quadruplicem habet virtutem.lxviij.B.ſ.Tertio monſtratus.
Fratri offendẽti ⁊ penitẽti cõpatiẽdũ eſt.clxxj.A.ſ.Cum quidam.
Fratres ſancte viuẽtes raro loqui debent.xxj.E.F
Fratres patientes eſſe debnt.xxj. B
Fratres aliqd pprũ retinere nõ debent.xxj. F.ſ.frater quidã.clv.K.ſ.Legitur.
Frẽs ſaluari volẽtes q̃tuor facere dñt.xxj. E
Fraudẽ primo faciẽtes puniunt.iij.E.ſ.vir quidã.
Frumẽtũ famelicis diſtributũ multiplicat.iij. C ſ.Quodã tempore.
Fur qdã mirabil'r ꝯprehẽſꝰ fuit.xlix.A.ſ.Quidã vir
Furantes de altari penã incurrũt tẽporalẽ.lxj.I.ſ.Vir quidam.

G Audiũ mundi in luctũ cõuertit.clxvij. M
Gaudiũ nõ eſt de ruina maloꝝ.xlviij.C.poſt medium.lv. E
Gaudere de ruina inimici eſt pctm̃.xlviij.
Gentes diuerſe quales deos adorabant.clxxvj. H ante medium.
Gloria mundi cito finitur.cv. A
Gloria laus ⁊ honor quomõ inſtitutuꝫ fuit.clxxvij.K.ſ.karolus in fine.
Gloria patri et filio et ſpirituiſancto:quidam ſimoniacus dicere non potuit.clxxviij.N.in fine.
Gula et luxuria inducunt peſtem peſſimã.lxvj. A

H Ereditas quõ eſt diſpenſanda.clxxiiij. B
Herodes quõ punitus fuit de nece innocentium.x. D
Herodes antipas impunitus nõ abijt:ſed exilio dãnatus fuit.cxx. B
Herodis agrippe finis malus fuit.cv. A
Hieruſalẽ deſtructio quõ fctã fuit.lxiij.E.F.G.H
Hieruſalem fames peſſima.lxiij. G
Hieruſalẽ quo tempore a xp̃ianis recuperata fuit.clxxvij.N.ſ.Sub hoc tẽpore.

Tabula. Alphabetica.

Hō tres habet ꝓprietates.cliij.B.poſt mediū.
Hō qualiter dꝫ eſſe ordinatus ad deū proximū ꝛ ad ſeipſum.clij. C.D
Hoies cogitāt:ſed deꝰ aliud facit ꝛ ordinat.xxx. C
Hoiem velle ſe fieri angelū fatuū eſt.clxxvj. A
Honores huiꝰ mūdi ſunt fugiendi.xlvj. D
Honores impioꝝ cito finiunt.cxxxv. B
Hore diei qualiter dicuntur.clxxviij.B.ſ.Quarto conſecratur.
Hoſpitio peregrinos recipientes exaltant.cij. C.ſ.Dum in britannia.
Humilitas ē a deo multū accepta.cxxx. C
Humilitas bonoꝝ in morte fulget.lxxxij. F
Humilitas honores renuit.lv.B.lvij. C
Humilitas aduerſus demones preualet.xviij.B.ſ.Dum aliquando.
Hūilitas diaboli laqos euadit.xxj.C.ſ.Quadā vice
Humilitas cōuicia patiēter ſuſtinet.xxvij. D.F
Humilitas nō vult laudari.xlvj.E.in principio.
Humilitas verbis ꝛ factis manifeſtat.xlvj. F
Humilitas pctōres ſanctificat.lxxxvij. A
Hūilitas obediētie multa miracula opat.cxxiiij. B
Humilitas exaltari meruit et nō credens a fulmine periit.cxxxvj.C.in fine.
Humilitas in celo exaltat.cliij.F.ſ.Frater quidaꝫ.
Humilitas in ſeruis dei maxime lucere debet.clj.D
Humilitas in innocētia ſemꝑ augmentat.lxxxij.E
Humilitas xp̄i ſeptē fecit de ſanguine ſuo effuſiões vel virtutes.clxxvij. C

IAcobi minoris ſanctitas et excellentia.lxiij. C
Ieiunabāt iudei quater in āno.xxxv. A
Ieiuniū triplici rōne obſeruat.xxxiiij. A
Ieiuniū añ paſcha obſeruat.qdruplici rōne.xxv. A
Ieiuniū quattuor tēpoꝝ obſeruat mltiplici ratiōe.xxxiiij. B
Ieiunia quatuor tēpoꝝ quare illis tribꝰ ferijs obſeruātur.cxxxv.A.in fine.
Ignis excellit oia elemēta in tribus.lxviij. F
Ignis quatuor habet proprietates.lxviij. F
Ignis ſāguinē ſctōꝝ cōburere nō potuit.cxvij.in fi.
Ignes quatuor qui mūdū ſuccēdūt.cxxxix.in fine.
Ignes quiꝙ qui ſuperari debent.cxij. I
Imperator primus xp̄ianus.cxij.B.ſ.eodem tpe.
Indulgentie valent defunctis.clix.D.in fine.
Infamare aliquē eſt magnū pctm̄.lxxxvij. B
Infamata fraudulēter per beatam virginē ab incēdio liberatur.cxxvj. I
Infamantes aliquam penā incurrunt temporalem.cxix.A.in fine.cxxix. B
Infamia purgatur p os infantis.clv.C.ſ.poſt hoc.
Infamia diuinitus purgat.lxxxvij.B.poſt mediuꝫ.
Infamie pena patienter a ſanctis mulieribus ſuſtinetur.lxix. A
Infernus octo pedes habet.ix.E.poſt medium.
Infideles videntes ſanctorū miracula conuertūtur.lj.B.ſ.Quidā iuuenis.ſ.Apud.
Infirmitas corporis ſanitas eſt aie.lxxxij. A
Infirmitas corpis vitā in meliꝰ mutare vr.lxxiij. A
Infirmos ad mortem demones penitere impediūt.xciij.ſ.Dum tres.
Infirmis memoriale faciēdū eſt.cxix. C
Ingratitudo ab aīalibus videtur naturaliter abominari.cxlj. C
Inimici hois domeſtici eius.clxxvij. C
Iniurias patiēter ſuſtinētes merētur.cxlvj. A
Iniurias ſerui dei patiēter ſuſtinēt.clxxv. A
Innocens per os infantis ab infamia liberatur.clv.C.ſ.poſt hoc.clxiij.A.ſ.Anno aūt.
Inobediētia generat pctm̄.clxxiij. A
Inuidia homicidiū ꝓcurat.xlviij.C.ſ.preſbyter.
Inuidia malicias excogitatas facit.xlviij. C
Inuidia primū occidit.lj. B
Inuidia inuidētē interficit.xlviij.ſ.Preſbyter.
Inuidia demones torquet.lv.E.ſ.Erant ꝛ.
Inuidia inſidiatur ꝓſperitatē hūti.clxxvij. C
Ioānes baptiſta quare ſic vocat.lxxx. A
Ioānes baptiſta quare pluſꝙ̄ ꝓpheta dr.lxxx. C
Ioānes baptiſta nouē priuilegijs claruit.lxxx. C.in principio.
Ioannes baptiſta defenſor eſt longobardoꝝ.lxxx.B.in fine.
Ioannis baptiſte laus ex quinꝙ cōprehendit.lxxx.C.ſ.ſcōm ambroſiū.
Ioānis baptiſte ſctitas triplex habuit teſtimoniuꝫ lxxx. D
Ioānis euāgeliſte veſtimētū punctū ſanguinē emiſit.xlvj.K.ſ.Quibuſdā.
Ioāniseuāgeliſte mr̄ quō migrauit.lxv.A.circa finē
Ioſeph ducis euaſio a morte.lxiij. F
Iracūdia diſplicet deo ꝛ hominibus.clxxv.A.ſ.dixit iterum.
Iratꝰ alteri dormire non debet.clxxv.A.in fine.
Iraſci eſt bonū ꝛ malū.clxxj. B
Iudicare de ocultis alieni cordis non eſt bonum cxliiij. A
Iudicare aliquem de ſuſpitione malū eſt.xxvij. B
Iudicādoꝝ quatuor erūt ordines.j. B
Iudiciū antecedētia ſunt tria.j. D
Iudiciū cōcomitantia ſunt plura.j. F
Iudiciū habebit inſignia paſſionis xp̄i ꝛ cicatrices in corpore triplici de cauſa.j. H
Iuliani apoſtate origo vita et finis.cxx. C.D.E
Iuliani apoſtate natiuitas et ſublimatio.lxxxij. A.ſ.Uerum.
Iuliani apoſtate ſubleuatio ꝛ mors.xxx. E
Iuramētū dare iuranti falſum eſt pctm̄.cxx. B
Iuramento facto petrus pro teſtimonio veritatis voluntarius expirauit.xlvj.L.circa finē.
Iurātes fraudulēter puniūt grauiter.iij.E.ſ.vir qdā.
Iurare falſum volens grauiter punitur.lxxj.A.ſ.Ad eius.
Iuſtitia cōtra quēcūꝙ ſeruāda.lv. D.B.H
Iuſtitia etiā ꝓprio filio nō pepercit.xlvj.ſ.Fert.
Iuſtitia qūo ſeruari debet.cx.C.ſ.Cū quidā.
Iuuenes qui a principio penitentie bene incipiunt bene finiūt.lxxxix. A

LAcrimans deficere non debet.lv. E
Lacrima triplex.lj. A.lv.B.poſt medinm.
Lacrimatus fuit chriſtus tribus vicibus.lj. A.ſ.Quinto ex eo.
Laudari velle nullus debet.xlvj.E.in principio.
Laurus habet quattuor virtutes.cxij. A
Legentes ꝛ audientes ſecularia puniuntnr.cxlj. B
Leo quattuor habet proprietates.clij. B
Leo triplicem habet ꝓprietatem.clij.B.in fine.
Leo virginem quandā in virginitate defendit.cliij.A poſt medium.
Letania duplex.lxvj. A
Letanie prime nomen triplex.lxvj. A
Letanie ſcōe nomen triplex.lxvj. A
Letanie in ꝓceſſione qualē ordinē ſeruāt.lxvj. A. C
Letanie qualiter ſunt inſtitute.lxvj. A.B
Liber in quo magis eſt ſtudendum cxviij. H
Liber diaboli cōtinet pctā hominū.cxix.L.in fine.
Libido ꝛ auaricia excecāt hoiem.vij. A poſt mediuꝫ.
Libidinē expellit cōſideratio aliene vite.clxxiij. A
Lilium triplicē habet proprietatem.clxv. A
Lingua tertia inter ſctōs ſeditionem facit.cxxxj. D
Lingua retrahens a bono cōuincit malū.lxiij. C
Linguam nō refrenantes puniunt.xviij. F
Loca ſanctoꝝ viſitādi mētaliter modꝰ optimꝰ.lxj. K
Loca ſanctoꝝ nō reuerētes puniunt.cxj.A.in fine.
Longobardoꝝ aduētus in lombardiā.clxxvij. A
Longobardoꝝ regni finis.clxxvij. I
Loq̄la mala etiā ſ̄a ꝛ manifeſta nō ē bona.xxvij. F
Loqui malū de ſctis ꝑiculū eſt corꝑis.lxj. F.B.H
Lucis ꝓprietas.lxxij.A.clij. A
Lumē oculoꝝ plorādo amittit.cxiij.E.ſ.Erat aūt
Lumen oculoꝝ per baptiſmum recuperat.cxij. C
Luſor quidam quomodo religioneꝫ exiuit ꝛ rediit.cxv.B.ſ.monachus quidam.
Luſores a demonibus agitant.lxj.K.ſ.Uir quidaꝫ.
Luxuria oratione ꝛ penitentia ſanatur.ij. D
Luxuria penitentia duoꝝ in vno purgat.ij. D
Luxuria grauiter punitur.ij.D.ſ.Quidaꝫ iuuenis vij.A.xxij. F
Luxuria expellitur per viſionem paradiſi ꝛ inferni clxxvj.I.poſt medium.
Luxuria et comeſſationes incurrunt peſtem peſſimam.lxvj. A
Luxurioſus peſſime moritur.cxxxv. B

MAchometus.clxxvij. D
Manus dr tribus modis.xliiij. B
Magiſter nō dꝫ eē nimis durꝰ.xix. A
Male gentes a dracone ſubito occiduntur.lxij. A
Mala de bonis dicta credi nō debent.xxvij. B
Maledictio parentum timenda eſt.viij. F
Maleficia ſeruis dei nocere non poſſunt.lv. E
Manꝰ ſacerdotis ī miſſa oſculata pctōrē ſanat.cviij. E
Margarite ꝓprietates ꝛ ſ̄tꝰ.lxxxij. A
Maritꝰ nō natalibꝰ:ſed moribꝰ eſt eligēdꝰ.cxxix. A
Martyrium eſt triplex ſine ſanguine.clviij.D.ſ.Secunda differentia.
Martyrium affectant ſancti.lxxxvj. A
Martyres imitādi ſunt in tribus.cx.B.poſt mediū
Mr̄ ioannis euangeliſte quō migrauit.lxv.A.in fi.
Matres debent inducere filios ad ſeruiendum deo.xcvij. B
Mr̄es ī ſeruitio dei filios cōfortare debent.xcvij. B
Mr̄es filios ſemꝑ ꝓuocare dn̄t ad bonuꝫ.lxxxvij. A
Matres qualr̄ filios ab īfantia educare dn̄t.cxl. B
Matrimonia facere nō eſt laudabile.cxix. E
Medicina dat ab angelo contra vomitū.cxl. D
Medicina verboꝝ indiget habitans in curijs magnatorum.clxxvj. B
Memoria mortis habēda eſt.xxvij.D.ſ.audiens.
Memorare p̄terita peccata cum fletu.cxlvij. A
Mens perfecta tria debet habere.clxvj. A
Mentiri ſanctis periculoſum eſt.xxx. E
Mentiri nemo debet blādicijs inductus.lxxiij. D
Michael multa mira opera facit.cxl. A
Miſſa in tribꝰ linguis cātatur.clxxviij.A.ſ.Scōo.
Miſſe ꝓ defunctis celebrate eos liberāt.clix. B.C
Miſſe viuis ꝛ mortuis ꝓſunt ꝛ a periculis liberant clix. D
Miſſe inceptio tres varietates habuit.clxxvij. K
Miſſas libēter audiēs magnifice honorat.cxxvj. F
Miſſas ꝓ defunctis dicendas diabolꝰ īpedit.clix.C
Miſericordia virginitatem cōſeruat.iij. D
Miſericordia temporalia multiplicat.iij. C
Miſericordia quomodo apparuit bono ioanni elemoſynario.xxij. A
Miſericordia dei imutat hoieꝫ.xxviij.A.ſ.Eiꝰ eniꝫ.
Miſericordia in morte demonem fugat.xciij.F.ſ.Dum tres.
Miſericordie opibus inſudare debemus.clxiij. D
Miracula que apparuerunt diuerſis temporibus.clxxvij. H.L.O.P
Modus deceptionis ſaracenoꝝ.clxxvij. D
Mōacho volēti mōaſteriū exire male ceſſit.cviij. D
Mons oliueti dicitur mons triū luminum.lxvij. A
Mors ꝓpria a viris ſanctis ꝓuidetur.xlviij. H
Mors ſanctoꝝ ploranda eſt triplici de cauſa.lv. E.ſ.Tante pietatis.
Mors ſanctoꝝ ꝑſonis quādoꝙ reuelat.xlvij.B.lv.F.lxj.L.ſ.In florentia.cviij.I.ſ.Frater quidam.
Mors ſanctoꝝ quare dicitur natalis.cx. A
Mors ſanctoꝝ eſt pretioſa.xvij. E
Mors ſanctoꝝ eſt multum fructuoſa.lxj. E
Mors a ſanctis deſideratur.lv.E.F.lxxiij. A
Mortis tēpore recordatur xp̄s amicoꝝ.ix. I
Morit hō citius ꝙ̄ credat.cxliiij.B.ſ.Inuitatus.
Mori potius eligit ꝙ̄ inimicis dari.lxiij. F
Moriendi deſideriuꝫ debet eſſe in viris bonis.cxix.F.ſ.Laudabat.
Morientes a demonibus viſitantur.cxv.F.ſ.Infirmatur.clxij. E
Moriuntur ſerui dei dulciter.clxiiij. K
Morientibus compaſſionem nō detractioneꝫ impendere bonum eſt.xlvj. M
Mortuus ſeruus dei reſurgere nō curat.cij. C

Moꝛtuus ſurgere vocatus reddita ratione quieuit cx.C.ſ.Cum quidem.
Moꝛtua vocata reſpondit.cx.B.ſ.Uir quidam.
Moꝛtui vocati in xpo rñdent.cij.C.ſ.Quadaꝫ vice.
Moꝛtui meritis ſctoꝛum ad eoꝛum eccleſias poꝛtati ſuſcitantur.cvij. E
Moꝛtui aliquãdo apparent viuis.lxvj.L.ſ.Unde.
Moꝛtui immediate ad iudiciũ rapiunt.xlvj. M
Moꝛtui q̃lr ſciũt ſuffragia p eis facta.clix.E.in fine
Moꝛtuoꝛum triplex genus.clix. E
Moꝛtuoꝝ tribꝰ gñibꝰ aperit regnũ celoꝝ.clix. E
Moꝛtuoꝝ ſtatus quandoq; viuis reuelat.xxiij. E
Moꝛtuos oõ amicoꝝ a penis liberat.clix. E
Moꝛtuis pſunt q̃tuoꝛ gña ſuffragioꝝ.clix. E
Moꝛtuis oõnes viuoꝝ grate ſunt.clix. E
Moꝛtuis quare dies ſeptimus ⁊ triceſimus ⁊ anniuerſarius dantur.clix. E
Moꝛtuis ſuffragia facta a bonis tm̃ pſunt.clix. F
Mulier ſapiẽs multa et glorioſa operat.cxxix. A
Mulier plus mali põt q̃ diabolꝰ.lxxxvij.A.clxxvj:I
Mulieres cũ pſonis ſctis ſctificant loquẽdo.cxv.F
Mulieres in habitu virili durã penitentiã fecerunt. lxxxix.A.lxxxvij. A
Mulieres aliquã penam infamie poꝛtauerũt .cxxix. B.clxvj.A.D.clvij. B
Mulieres plꝰ alijs creaturꝫ iuuenes seducũt.clxxvj.
Mulieres offendere nõ eſt bonũ clxxvij. E
Mulieres leuiter decipiuntur.lxxxvij. A
Mulierum cõſoꝛtia ſunt vitanda a bonis.clxxiij.A. clxx.I.poſt medium.
Mulieribꝰ ſerui dei loqui nolũt.clxxiiij.A.cxv. F
Mundus habet quinq; mala.xxj. A

Nardus habet duplicem virtutem.cxv. A
Natiuitas qñq; reuelat.vj.C.cxviij.A
Natiuitatem chriſti videns ſapiẽs eſt effectus.cxv.B.ſ.in ſacratiſſima.
Natiuitates tres coꝛpoꝛales ſignificãt tres ſpirituales.cxxvj.E.Et nota.
Nauis obedit ſeruo dei.ciij.B.in pꝛincipio.
Nobilis conuerſus durã pñiam facit.cij.A.per totũ
Nobiles de quatuoꝛ ſunt ſpãliter inſtruẽdi.lvj. B
Nomẽ dñi noſtri ieſu xpi inuocãtes adiuuat de omnibus anguſtijs.clix. B
Nomen domini noſtri ieſu chriſti dulce eſt ad nominandum.lxxxv.B.in fine.
Nomen dñi noſti ieſu xpi inuocatũ liberat ab omni infirmitate.xix
Nomen domini noſtri ieſu chriſti ab infideli platum cecum illuminat.xcv.D.in medio.
Nouitiꝰ de oꝛdie recedere volẽs oõne reuocat.cviij
Nouitij i pꝛĩcipio qd facere debeãt.cxv.E.i fi. (D
Nouitij dñt reſiſtere pentibꝰ eos tẽtãtibꝰ.clxxv.B
Nubes tres hꝫ pꝓpꝛietates.lxviij.B.ſ.ſcðo mõſtratꝰ.

Obediẽtia debet fieri ſolo verbo pꝛelati.cxxxiiij. A
Obedientie perfectio magna.clxiij.E.ſ.accedit. D.B.
Obedientie obediũt elementa.xlviij.C.ſ.Placidus.
Obedientiam nõ ſeruantes a demonibus grauiter puniuntur.xlviij.D.ſ.Clericus quidam.
Obediũt elemẽta ſctis virꝫ.lxj.C.i medio.ix.H.i fi.
Obediunt pꝛedicatoꝛi aues.cxliiij.B.in fine.
Obediũt ſctis viris ſerpẽtes.cxxxv.A.circa medium
Obediũt deo ſerpentes ⁊ non hoĩes.clxij.C.in fine.
Obedire nolentes ſanctis in viſione apparentibus puniuntur.xlvj.L.ſ.poſt moꝛtem.
Obedire contra deum nullus debet.clxxvj B
Otioſitas fugienda eſt et oꝛatio aſſumenda et laboꝛ xxj.F.ſ.Antonius dum.
Octanianus auguſtus antoniuꝫ expugnat.cv.C.in pꝛinpꝛio.
Odio vl' amoꝛe vtruꝫ dignꝰ ſit neſcit hõ.clxxv.i fine.
Offenſionis verba referre periculum eſt.cxx. E
Officium eccleſie a quo ⁊ quo modo oꝛdinatuꝫ fuit. cxlj.D.in pꝛincipio.
Officium ambꝛoſianum dimiſſuꝫ ⁊ gregoꝛianũ ſolenniter diuulgatũ.clxxvij.K.⁊.xlvj.H.in pꝛincipio.
Officij gregoꝛiani vel ambꝛoſiani diſceptatio ⁊ ſententia lata cũ miraculo.xlvj.H.in pꝛincipio.
Oleũ quo reges francie iungũtur miraculoſe mittit xvj.B.ſ.Cum autem.
Opera hominum qualia ſunt.dxxv.A.in fine.
Opera vtrũ deo placent neſcit.clxx.A.in fine.
Opera hominis aſtant in iudicio ante deum.cv.D.ſ.Quod autem.
Oꝛatio ab infirmate liberat.ij.C.ſ.poſt.
Oꝛatio cũ pñia a luxuria ſeruat.ij.D.in pꝛincipio.
Oꝛatio debet pꝛecedere opera hominis.ix.H.ſ.refert helinandus.
Oꝛatio pꝛecedẽs pꝛedicationem expellit infirmitatẽ coꝛpoꝛalem.lxj.I.ſ.frater.
Oꝛatio debet eſſe diſcreta vtiliſq; anime.ix. E
Oꝛatio de poteſtate diaboli eripit.xxvj. B
Oꝛatio demones expellit.cvlij.D.ſ.exiſtente.
Oꝛatio male loquẽtẽ mutũ facit.lxj.L.ſ.cũ quidam
Oꝛatio clauſas ianuas apit ⁊ clauſis ianuis intrare facit.cviij.D.ſ.Cum ad.
Oꝛatio vas fractũ reintegratꝰ.xlviij.A.in pꝛincipio.
Oꝛatio hoĩem triſtem conſolatur.cxvj. B
Oꝛatio in aduerſitate faciẽda ẽ.cxix.B.ſ.In diebꝰ.
Oꝛatio exaudita eſt a penitente peccatrice.cxlvij. A
Oꝛatio ẽ maioꝛis laboꝛis ceteris ꝟtutibꝰ.clxxxv. A
Oꝛatione noua ligua loq̃ ĩpetrat.xcv.C.in medio.
Oꝛatiõe in neceſſitate acq̃rit pecunia.cviij.F.ſ.q̃dã.
Oꝛatione panis multiplicat.cviij.F.ſ.In eccleſia.
Oꝛatione pluuia deſcendit.xlviij.B.ſ.Quadam.
Oꝛatione ſanant infirmitates.v. D
Oꝛatione ſctõꝝ delent peccata.xxvj.C.cxxxv. B
Oꝛatione ⁊ cõpaſſione peſtis ceſſauit.xlvj. D
Oꝛatione ⁊ cõpaſſione fiũt miracula.xlviij.A.B.C.
Oꝛationes ſctõꝝ ſanãt coꝛpꝰ ⁊ animã pctõꝛis.xlvij.A
Oꝛationem ſeruoꝛũ ſuoꝝ deus exaudit.lv. E
Oꝛationes peregrinoꝛuꝫ a deo exaudiunt.xciij. H
Oꝛãdũ tpe tribulatiõis eſt.xlvj. D
Oꝛãtes diabolus tẽtat.xlviij. B
Oꝛãs mulier p pulcritudine execatur.xj.D.in fine.
Oꝛat auis ⁊ exaudit.xj.E.in medio.
Oꝛant ſcti in patria p nobis.cxlviij. F
Oꝛare nullus debet p dãnato.xlvj.I.ſ.Dñ igitur.
Oꝛare debemꝰ p inimicis.lxiij. D
Oꝛatur ad oꝛientẽ triplici rõne.clxxviij.B.ſ.Tertio conſecratur.
Oꝛdinat hõ ſm ſe quãtũ ad tria.lxxvj.B.clij.B.D
Oꝛdinatur hõ q̃tũ ad pximuꝫ in tribꝰ.lxxvj.C.clij. C.ſ.Secũdo fuit.
Oꝛdiatiõi dei nõ põt obuiari.clxxvij M.poſt mediũ
Oꝛigenis libꝛoꝝ dãnatio.cxxxj. D
Oꝛiginale peccatũ lauant quinq; remedia ad hoc inſtituta.xxxvij. B
Oꝛis cuſtodia diligẽter eſt ſeruanda.xxj. E.F
Oſcitãtes quare ſe ſigno crucis muniũt.lxvj. A

Patiẽtia eſt magni meriti.xxvj.C.xxxvj.C.lxxix. A
Patiẽtie magne ꝟbũ optimũ.ij. F
Patientie triplex genꝰ p tria exẽpla pꝛobatur.cxv. E
Patientie exemplũ.cxiij. B
Patiẽtiam penitẽtes habere debẽt.lxxxix. A
Panis ſctõꝝ meritꝫ multiplicat.iij.C.ſ.q̃dã.cviij.F
Papa liberius arriane fidei cõſentit.xcviij. A
Pape electio ⁊ epoꝛũ cõfirmatio cõceditur karolo clxxvij.I.in medio.
Pape nomen mutatur triplici de cauſa.clxxij.L.ſ. Huius tempoꝛe.
Paradiſi inferni cogitatio libidinẽ expellit.clxxvj. I.poſt mediũ.
Paradiſi terreſtris pꝓpꝛietas.cxxxv.A.poſt mediũ.
Parẽtes fideles bonũ filiũ generãt.iij.B.lxxviij.A lxxx.A.lxxxix.
Parẽtes mali qñq; bonũ filiũ generãt.lxj. A
Parentes boni plus dñt aĩas filioꝝ diligere q̃ coꝛpoꝛa.xvij.B.ſ.Cũ filia.lxxviij.A.cxvij.clxxj. A
Parẽtes filiũ ſuũ volẽtes retrahere a ſeruitio dei. ij.D.ſ.Quidã iuuenis.
Parẽtes ſunt aliq̃n cã filioꝛum dãnationis.xxiij.B
Parẽtibus contra deũ obedire non debemꝰ.clxxvj. B.in fine.
Paruulus qualis futurus ſit qñq; per viſionẽ reuelatur.cviij.A.cxv. B
Paſſionẽ xpi fuiſſe volũtariã quinq; rationibꝰ pꝛobatur.ij. E
Paſſio xpi ignominioſa tribꝰ rõnibꝰ fuit.lj. A
Paſſio xpi doloꝛoſa fuit pꝓpter quinq;.lj. A
Paſſio xpi fuit fructuoſa.lj. C
Paſſio xpi iniuſta fuit.lj. A
Paſſio xpi fuit in oĩbꝰ mẽbꝛis coꝛpoꝛis.lj. A
Paſſio ſanctoꝛuꝫ miraculoſe infideles multiplicat. lxxviij. E
Paſſionis chꝛiſti modus fuit acceptiſſimus ad placandum. C
Paſſionis chꝛiſti modus fuit efficaciſſimus ad trahendum.ij. E
Paſſionis chꝛiſti modus fuit congruentiſſimus ad curandum.lj. D
Paſſiõis chꝛiſti modus fuit pꝛudentiſſimꝰ ad expugnandum.lj. F
Pati deſiderandũ eſt pꝓpter chꝛiſtum.xxxvj. F
Paulꝰ apl's bona omniũ in ſe habuit.lxxxv.D.i fi.
Pauli apoſtoli magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Pauptas eſt religioſis hñda ⁊ oñdẽda.cxliij.B.C
Pauperibus eſt miſerãdum.xxvij.A.xvj. B
Pax eſt optanda.lxxxiiij. B
Pax eſt vbi peccatum non eſt.lxxxiiij. B
Peccata minima bonum eſt confiteri.cxix. E
Peccata pꝓpꝛia pꝛiꝰ ꝯſiderãda ſunt q̃ aliena.clxxiij.A
Peccata pꝛopꝛia videre non ſinit ſecularis conuerſatio.clxviij. A
Peccatoꝛum tria genera.cxl. D
Peccatoꝛ male moꝛitur ⁊ merito.lxxxiij.E.B.in fi.
Peccatoꝛ manifeſtus quid et qualiter oꝛare debet. cxlij.A.in medio.
Peccatoꝛis vindicta non eſt appetenda: ſed penitẽtia.lij.B.in fine.
Peccatoꝛis veſania.lxxxiiij. B
Peccatoꝛes ſanctarum perſonarum monitione conuertũtur.cv.B.lij.A.clxvj. H
Peccatoꝛes nõ ſunt digni videri a bonis.cxx.D.ſ. Dum conſtantinopolim.
Peccatoꝛes in malum ſuum pſperant.lv. E
Peccatoꝛes iuxta altare ſtare non debẽt.lv.H.in fi.
Peccatoꝛes ſunt vitandi.ix.B.ſ.Legitur quoq;.
Peccatoꝛes ſunt blande tractandi.xvj. C
Peccatoꝛes abnegant chꝛiſtũ leuiter et diabolo ſubduntur.xxvj. B
Peccatoꝛes aliquando dominus viſibiliter reducit xlvj.H.in medio.
Peccatoꝛes a deo mirabiliter quãdoq; cõuertũtur. xxviij.A.liij.A.ante medium.
Peccatoꝛes non ſunt digni intrare eccleſiã dei.liiij. A.lv.H.ſ.Tertio in.
Pedum xpi veſtigia remãſerũt in terra.lxvij.A.i fi.
Pena duplex data duobus iuuenibus.xv. A
Pena coꝛpoꝛis tẽtationis carnis fugat.xv. A
Pena coꝛpis eſt ſanitas aĩe.cxiij.D.poſt medium.
Pena vnius eſt conuerſio alterius.cxiij. B
Pena in hoc mundo a ſctis potiꝰ eligitur q̃ futuro xlv.I.ſ.Fertur quoq; quod ⁊ angelus.
Penã bonis inferre volẽtes puniũtur.v.B.lv. C
Penitẽtia cũ oõne gratanter eſt recipiẽda.lv. H
Penitẽtia debet eſſe conſtãs ⁊ firma.xvj. C
Penitẽtie opera ad hoc q̃ ſint perfecta tria ſunt neceſſaria.xxiij.A.ſ.tria autem.
Penitentia debet eſſe dura.xviij. C
Penitentia debet eſſe cum humilitate.lviij. A
Penitentia dura virginitatem cõſeruat.cxlj. B
Penitẽtia in celo lectũ vel locum parat.cxlvij. A
Penitẽtia finalis non videtur ſecura.clix.A.ſ.Secundi qui.circa finem.
Penitentia parua ſufficiens eſt ad delendum peccatum.clxxj. B
Penitentia tripliciter iniũcta quomodo vtilis eſt clix.A.ante medium.
Pñiam maloꝝ pctõꝝ acceptat deus.xxx.D.in fine.
Penitentiam agere ſtudent quandoq; pueri.iij.B.

xlviij.A.lxxviij. B
Penitētiā agētibꝰ deꝰ in celo ꝓuidet.xv.B.xlviij.A.cviij. F
Penitētiā facientes demones infeſtāt.xlviij.A.B.C.lxxxvij. B
Penitētiā erubeſcere nō debet qui peccare nō erubuit.lviij. A
Penitētiā maxime deſiderat deꝰ in hoīe.lxiij.D.ſ.Refert ioſephus.
Pniām durā ꝑ ſolo pctō facit theodora.lxxxvij. A
Penitētiā inducit deꝰ in verbis ⁊ ſignis.lxiij.D.ſ.Referet ioſephus.
Penitētiā agētes ab angelis cōſolant̄.xc. F
Penitētiā vnus pōtfacere ꝑ alio: ⁊ ad hoc requirūtur quatuor.clix. A
Penitere volētes deꝰ benigniter recipit.xxvj. B
Penitere nolētes deꝰ punit terribilit̄.lxiij.E.F.G
Penitētes debēt facere tria.cxxxv.D.ī medio.
Penitēsꝑfectꝰoīm pniām libēter ſuſcipit.cxlvij.A
Penitēti pctōꝝ deꝰ multa bnficia cōfert.xc. A
Penitenti aduerſantes occurrunt.clxij. A.B
Penitēti diabolus aduerſatur.xxj. B
Penitētes demones ledere nō pnt.xciij.E.ſ.Refert Hugo.
Periurus grauiter punitur.lxj.circa finē.
Peregrinos offendentes puniuntur.xciiij. E.F
Peregrinos diabolꝰ tētat.xciij.E.ſ.Refert.ſ.Quidam.
Peregrini ſalutem anime ſue non petentes puniūtur.xciij.G.ſ.Refert.
Peregrinoꝝ orōnes exaudiunt̄.xciij.G.ī pricipio
Perſeuerātia in orōnibꝰ eſt habēda.clxiij. B
Petrus apl's epiſtolaꝫ leonis pape correxit.lxxxiij.A.ſ.Cū beatus leo.
Petrus apl's ſuo deuotovenīā impetrauit.lxxxiiij.H.ſ.In eodē quoqꝫ.
Pietas ſine mora eſt exhibēda.xlvj. I
Pylatus nō audiuit ſolutionē veritatis tribus de cauſis.lj.A.ſ.Tertio quo ad veritatē.
Pylati hyſtoria.lj.G.per totum.
Pylati et herodis amicitie et inimicitie cā.lj.G.ſ.Herodes aūt.
Placere deo volēs debet tria ſeruare.xxj. E
Planete dicunt̄ a grecis adorari.clxxv. H
Plauſtrū fratribꝰ penitēbꝰ negās punit̄.cxliiij.I.ſ.Cum fratres.
Plenitudinis ſignū triplex.lxviij.E.ſ.Triplex eſt.
Pluuia orōne facta ceſſauit.cxiij.F.Cūqꝫ.
Pluuia orōne facta deſcēdit.xlviij. G
Popule meꝰ q̄re in paraſceue dr̄.lj.A.ſ.Scdo ex.
Portari dꝫ xp̄s quatuor modis.xcv. A
Predicatori ſilētiū īponēti aues obediūt.cxliij.G.ſ.cum apud.cviij. A
Predicatores ꝑ ſtellas figurant̄.cviij. A
Predicatores qualiter vane glorie reſiſtere debent.cxv.G.ſ.Quadam.
Predicatorum ordo qūo ⁊ quo tpe cōfirmatꝰ fuit.cviij.B.ſ.Poſt hoc autem.
Predicatio dꝫ fieri tripl'r.xviij.E.ſ.ſacerdos qdā.
Predicatio ioannis tripliciter fuit commendabilis.lxxx.F.ſ.Et notandum.
Predicatio mltū placet deo.cviij.E.ſ.ſacerdos qdā
Predicationeꝫ audiendo peccator cōuertitur.cxlv.A.circa medium.
Predicationis cauſa oratio facta corporalem expellit infirmitatem.lxj.I.ſ.Frater.
Predicāt futura qnqꝫ viri bōi.cviij.G.ſ.cū i.cxv.B
Predōes eccl'aſtica tꝑalia rapiētes puniūt̄.xxx.B
Prelatꝰ nō dꝫ timere mortē ꝓpt̄ vtilitatē.xxxvj.B
Premiū magiſterij pueroꝝ quale qnqꝫ eſt.xix. A
Promiſſio ſerui dei quādoqꝫ completur in vita vel poſt mortem.cij. E
Puella virgo maria quadrageſimo die preſentatur in tēplo triplici rōne.xxxvij.A.ſ.Quare autem.
Puelle iuuētutē ſuam deo dare debēt.clxxiiij. A
Puelle choreas ⁊ vanitates vitare debent.clxiiij.G
Puer exiſtens in vtero reuelatur qnqꝫ qualis futurus ſit.cviij.A in principio.cxv. B
Puer appetit naſci ꝓpter quattuor.cx. A
Puer libenter ſtudere debet.cviij. A
Puer non ſuſtinēs incantationes citius liberatur.cxv.B.circa medium.
Pueri in ſeruitio dei ꝯſtātes eſſe debēt.xlviij. A
Pueri qn̄ prenoſticāt quid facturi ſint.clxxvij. A
Pueroꝝ bonoꝝ meritis quādoqꝫ deus miſericordiam operatur.lxxvij. B
Pulcritudo qnqꝫ impedit ſeruire deo.clvj. B
Pulcritudo quintuplex. A
Purgatio ab infamia fit quinqꝫ modis.xxxvij. B.ſ.Quarta ratio.
Purgandoꝝ tria ſunt genera.clix.A.ſ.Illorum.
Purgandoꝝ aīabus diuerſa loca deputātur multiplici de cā.clix. C
(Purgatoriū pricij.clix.B

Q

Ueſtiones tres facte ſūt xp̄o aſcēdēti.D.ſ.Dionyſius Queſtionibꝰ tribꝰ rnſio a demone cum quodaꝫ magr̄o.cxviij.F.ſ.Legitur in.
Quies in hoc mundo haberi nō pōt.clxxv. A
Quiquageſima īſtitutaſē ꝓpt̄ tres rōnes.xxxiij. A

R

Aptores rerum eccleſiaſticarū a deo puniuntur.xxj.G.xxx.B.cxij. E
Reddere debemus bona pro malis.viij.D.poſt medium.lxiij.D.ij. I
Regina celi quomō primo angeli cantauerunt.xlvj.D.in fine.
Regnū celoꝝ quinqꝫ denarijs acquiritur.xxiij. A
Religioſus q̄lē vitā ducere dꝫ.cviij.H.cxv.D.F.G.
Religioſus vitam cōmunē ſeruare debet.cliij. B
Religioſus parentes obliuiſci debet.clxj. A
Religioſus verus dꝫ hr̄e q̄ttuor.clxxj.B.in medio.
Religioſi non debent habere ꝓprium.xxj.F.ſ.Frater.xlvj.K.ſ.legitur.
Religioſi tria habere debent.clxxj.A.in medio.
Religioſi qualiter ſtudere debent.xv. D
Religioſi curias magnatorum fugere debēt.cxliij.D.ſ.Cum apud.
Religiōis ꝯtute q̄dā a vinculis liberant̄.cxv.C i fi.
Religionē volēs ītrare ꝑentibꝰ nō dꝫ credere.cxv.E
Religionem intrantibus verbū notabile dr̄.cxv. E
Religionem intrantes non bona intentione vitam male finiunt.cxliij. A
Relinquentibus parentes et propriam voluntatem eterna premia promittuntur.lxxvj. D
Reliquie ſanctorum cum reuerentia ſunt habende.xc.G.ſ.temporibus.
Reliquie ſctōꝝ ab angelis ꝓſpere deducunt̄.xciij.C
Reliqe ſanctorum ab angelis honorantur.cvij. B.ſ.Tranſlatio.
Reliquie ſanctorum honorate demones cruciant.cvij.B.ſ.Tranſlatio.
Reliquie ſanctorum a mortuis honorantur.cvij. B
Reliquias ſanctorum irreuerēter tractantes puniūtur.cxlviij.D.in fine.
Reliquijs ſanctorū demones coguntur reuerentiaꝫ exhibere.cvij. B
Reliquijs ſctōꝝ aſpides reuerētiā exhibēt.xcij.B.
Res ſanctas irreuerenter tranctans punitur.xx.D.ſ.apud anthiochiam.
Reſpōſio dn̄ici ⁊ franciſci cardinali hoſtiēſi de prelationibus.cxliiij.E.ſ.in vrbe romana.
Reſurrectionis humane ꝟa teſtificatio.xcvj. A
Romanorū maxima occiſio facta fuit.clxxvij. P

S

Acerdoſi ī maxia reuerētia haberi dꝫ.cxliij.H.in fine.
Sacerdos ſuper reges eſt honorādus clxij.D.poſt princncipium.
Sacerdos de virgine maria tantum celebrans priuatur: ſed virgo maria ipſuꝫ reſtituit.xj.C.ſ.Sacerdotes.cxxvj.G.ſ.Sacerdos.
Sacerdotis manus in miſſa oſculata peccatoreꝫ ſanctificat.cviij. E
Sacerdoti celebrāti āgelꝰ rn̄dit.xlvj.H.ſ.Cū apud.
Sacerdotes non reuereri periculum eſt.lv. E
Saluari volens quid facere debet.xxj. E
Salue regina antiphona quō inuenta fuit.clxxvij.K
Sancte deus ſancte fortis qualiter inuentum fuit et qūo virtuoſum.lxvj.D.ſ.In huiuſmodi autem.
Sanctum hominem faciunt tria.xxxix. A
Sancti iuuant ſuos deuotos.iij.G.xciij. G
Sancti deuotos ſuos liberant a demonis illuſione.xlvj.N.ſ.Narrat.
Sancti ſuos deuotos in infirmitate viſitant et conſolantur. E
Sancti ſuos deuotos ſanāt arte chirurgica.cxxxviij.A.B.
Sancti ſuos deuotos ſine penitentia decedere non permittunt.xc.G.ſ.Miles.
Sancti ſuis deuotis aliqn̄ apparent.ix.I.ſ.ſctūs.
Sancti tꝑalia eccleſiarū ſuarū defendunt.ij. I
Sancti temporalia contēnunt.xxvj. A
Sancti paſcūtur cibo diuinitus miſſo.xv. B
Sancti viri antecedentia tanq̄ preſentia vident in ſpiritu.xlviij. C.D.E
Sancti viri vident quandoqꝫ cogitationes alioruꝫ.viij.E.ſ.Quadam vice.
Sancti viri demones expellūt.lv.D.cxv.H.ſ.Cum a ſummo.⁊.ſ.Apud.
Sancti viri ſuas reliquias volūt honorari.lxxj.in medio.lxj.D.ſ.Abbas quidam.
Sancti plus proſunt defuncti q̄ viuētes.lxj.E.L.ſ.Cum in.
Sancti inuocantur triplici de cauſa.lxvj. D
Sancti viſitantibus reliquias ſuas auxiliuꝫ ī die iudicij promittunt.lxxij. B
Sancti multa tormenta paſſi ſunt.xcij. A.B
Sctis ſuis ꝑegrinis ī via ſubueniūt.xciij. D.E.F.
Sancti voluntarie patiebant̄.xcv.C.in medio. D
Scti a leonibꝰ ⁊ vrſis nō ledunt̄.lxxv.B.in fine.
Scti in tēpeſtate maris ſubueniūt inuocātibꝰ.iij.C.
Sancti viri mori deſiderant.xlvij.A.cxv.F.ſ.Quadam vice.
Sancti in celo exiſtentes cōpatiunt̄ afflictis et conſolantur eos.cviij. K
Sancti defendunt eis recommēdata.iij.F.cxxxviij.B.ſ.Uir quidam.
Sanctorum virtus magna cōtra demones.xxj. B
Sanctorum corpora et ſepulcra in reuerentia habētur a xp̄o.xxxix. F
Sanctoꝝ corpora animalia reuerentur.lxix. A
Sanctorū corpora longo tēpore integra quandoqꝫ perſeuerant.xxx.B.lxxxj.A.in fine.
Sctōꝝ corpa dicūt̄ ꝓtioſa quinqꝫ rōnibus.clviij. E
Sanctorum gloria fidelibus reuelatur.lxxxix. B
Sanctorum dignitas eſt quadruplex.clxviij. C
Sanctorum rebus tactis a maleficijs liberant̄.xciiij.A.ſ.Quod cum.
Sanctos moleſtantes grauiter puniuntur.xlj.B.⁊ xlviij.C.lxxij.B.in fine.
Sctōs affligētes mala morte dcedūt.xliij.B.in fi.
Sctōs inuocātes a pctis maximis liberant̄.xciij.D
Sanctis deus in neceſſitate ſuccurrit.xix.A.xxj.B circa finem.xxv.D.xxvj. A
Sctis mortuis defuncti reuerētiā exhibēt.xxvij. G
Sanctis viris ſerpentes obediunt.cxxiiij.A.in fine
Sanctis reuerētiā exhibēt inſenſibilia.xlviij.F.B
Sanctis viris animalia ⁊ volatilia obediunt.xlvij.C.ſ.Preſbyter.
Sanctis viris omnes creature obediūt excepto peccatore.cxxxiij. C
Sanctis detrahentes puniuntur.cxliiij. K
Sctitas bonoꝝ ī morte mirabilit̄ reuelat̄.lxxxix.B
Sanguinis xp̄i effuſiones ſeptē.clxxviij. C
Sapientia a morte liberat et gratiam regis impetrat.lxiij. F
Saraceni quomodo decepti ſunt.clxxvij. D
Saracenorum fides.clxxvij. D.E.F.G
Scala per quam celum aſcenditur quattuor gradus habet.clxxvij. A
Sciſma fuit in eccleſia.clxxv. N.P
Scriptura facta manu ſerui dei tēptationes fugat.clxiiij.H.ſ.Cum frater.
Seculares plus ſtudent placere mundo q̄ ſerui dei deo.cxlv. A
Septuageſima inſtituta eſt ꝑter tres rōnes.xxj. A
Sepulcra ſctōꝝ quādoqꝫ ꝓphanantur.cxx. C

Sepulcra ſanctoꝝ fugant demones de corporibus hominum.lxi.I.fine.
Sepulture ſanctorū mirabiliter facte.xciiij. C
Serenitas orone ſerui dei impetrat.xlij B.in fine.
Seruꝰ dei ꝑ aīa xp̄i mortis ꝑiculo exponit ſe.lx. B
Seruus dei nec terroribus nec promiſſionibus concutitur.xxxix. B
Seruum dei impediunt cogitationes ad ſalutem.clxxi.B.in fine.
Serui dei ab inimicis defenduntur .lv. C
Serui dei ab inimicis ⁊ elemētis ledi n̄ poſſūt.cij.B.C
Serui dei excellenter habēt virtutes.lv. D
Serui dei ꝑ volucres a deo paſcunt.xv.B.xxxviij.A
Serui dei in bono cōfortati viriliter agūt.lix. B
Serui dei clauſis carceribus transferuntur.cv. B
Serui dei eligūt puniri in hac vita potius ꝙ̄ in alia.xlvj.I.circa finem.clvij.A.in fine.
Serui dei mulieres videre nolunt.clxxi. A.in principio.clxxxiiij.A.ſ.Matrona.
Serui dei modicū dormire debent.clxxiiij. B
Serui dei multum flere debent.clxxiiij. B
Serui dei ſilentium tenere debent.clxxiiij. A.in principio ⁊ in medio.
Serui dei bona tēporalia deſpicere debent. clxxiiij. B.ſ.Cūꝗ pater.
Serui dei bona pro malis reddere debent.xlvij. A
Serui dei licet ſint in vili habitu tamen honorandi ſunt.clxxvj.C.ſ.Deinde.
Serui dei pro xp̄o pati deſiderant.xxx.B.xxxvj. B xxxix. B
Serui dei dulciter moriuntur.clxxvj.R.in fine.
Serui quandoꝗ dominis nocere poſſunt.clxxvij.C.L.ſ.Deniꝗ.
Seruoꝝ dei aq̄ manuū reſuata celū illumiat.xlj. B
Seruorū dei alique virtutes.clxxiiij. A
Seruos dei offendentes puniunt.ij B.v B.cv. A
Seruos dei deus mirabiliter defendit.xlij. B
Seruos dei in ſuis tribulationibus angelus adiuuat ⁊ cōſolatur.cv.A in medio.
Seruus dei fere ſylueſtres aues familiares fiunt.xxxviij.A.cxliij. B
Seruis dei ⁊ v̄bis coꝝ irriſiōes faciētes puniuntur.clj.A.in fine.
Seruire deo volentes aliquando multas tribulationes patiuntur.clvij.A.circa finem.
Seruire deo volētes īpediūt ꝑētes ꝑ poſſe.clxxvj.A
Seruientes deo inueniunt eum.xcv. C
Sexageſima inſtituta eſt ꝓpter tes rōnes.xxxij. A
Simonia miraculoſe in epiſcopo inuenitur. clxxvij. M.ſ.Hildebrandus.
Synagoga ne conſtrueret miraculoſe oñdit.cxx. E.
Societas mala eſt fugienda.lxi. B
Solis eclipſatio in paſſione xp̄i.cxlviij. A.B
Sonus ſuauis fit tribus modis.cxxxiij. A
Sorores quedam duram duxerunt vitam.c. A
Spūſſanctus duobus modis mittitur.lxviij. B
Spirituſſanctus in quintuplici ſpecie mittit. lxviij. B.ſ.Et notandum.
Spūſſctūs tribꝰ vicibꝰ aplīs datus fuit.lxviij. D
Spūſſanctꝰ qualr̄ in apl̄os miſſus fuit.lxviij. E
Spūſſctūs q̄nꝗ ſanctitatē hoīs reuelat.xxvj. A
Spūſſctūs appuit in igne mltiplici rōne.lxviij. F
Spirituſſanctus apparuit in linguis igneis triplici ratione.lxviij.E.in fine.
Spūſſctūs veniens ſex vtilitates facit.lxviij. H
Spūſſctūs magnificat eū in quo habitat.xxvj. A
Spūſanctū recipiētes quales eſſe debēt.lxviij.G
Spoſus quinꝗ debet habere.xxiiij. B
Sponſus quinꝗ bñficia ꝯfert ſpōſis ſuis.xxiiij. C
Statura chriſti herbis virtutem ſanatiuam infundebat.c.B.ſ.refert euſebius.
Sternutātibus quare dr̄ deus te adiuuet.lxvj. A
Studendum in libro charitatis.cviij. H
Studentes lectionibus ⁊ orationibus aſſidue vacare debent.cviij. A
Sudarium domini quomodo fuit rome portatum.lj.G.circa medium.ſ.Cumꝗ.
Superbia deo eſt odibilis.cxxx. C
Superbia ⁊ iactantia modicū durare pn̄t.xxiiij. D
Suꝑbus miraculoſe extinguit.cxxxvj.C.in fine.
Superborū honores paruo tp̄e durant.cxxv. D
Suſpendium triplex.cxxviij. A

TAciturnitas eſt vtilis ſuo dei.clxxiiij.A.ſ.q̄dāctiā.
Tactꝰ mulieris eſt ꝑiculoſus.clxxiiij.A.ſ.Alius etiam.
Te deū laudamꝰ q̄n ⁊ a q̄bꝰ cōpilatū fuit.cxix C
Tꝑalia ꝑ̄cibus ſctōꝝ viroꝝ agmentant.xvj. B
Temporalia augmentantur oblationē in eccleſia facientibus.xxxviij. B
Temporalia per opera miſericordie non minuuntur iij.C.ſ.Quodam tempore
Tꝑalia bonis diuidere nolentes amittunt.cxlij. A
Tentationē demonis pena corporis fugat.xlviij. A
Terrena apoſtoli deſpiciebant.cxviij. B
Teſtamentum fecit xp̄s.lj.A.ſ.primo ex eo.in fine.
Teſtamentū tria cōtinet optima.cxv.B.ſ.tandem.
Teſtes cōtra peccatores ſunt tres.j. L
Tormenta ſanctis ludus eſt.xxv.E.poſt mediū.
Tormēta ſctis q̄nꝗ a parentibus inferunt.xciij. A
Tormenta a ſanctis parentes inferētes a deo puniūtur.xciij. B
Tormēta q̄nꝗ tortores occidūt.cxxxij. B.C
Tormenta multoties ſanctos ledere non poſſunt.xciij.A.B.xcv.C.cxxxiij. B.C
Tormenta ſuſtinentes deus conſolatur viſibiliter.viij.D.xcvj. B
Trabs vna breuis in opere eccleſie oratione fuſa ꝓlongata eſt.cxij.D.ſ.Gregorius quoꝗ.
Transfiguratio xp̄i q̄nꝗ facta eſt.cix.ſ.In hac die.
Tribus ſacerdotalis ⁊ regalis cognatione coniungebātur.cxxvj.B.ſ.Sed mirum.
Tribulatio preſens modicum durat.cv. A
Tribulationis tempore ad ſanctos dei recurrendū eſt.xc. D.E
Tribulationes pro xp̄o patienter ſuſtinentes nō derelinquit deus.xcvj. A
Tribulationes portantes conſolationem priſtinam recuperant.lvij.E.ſ.quodam tempore.
Tribulationes cōſolationes ſequunt.clxviij. D
Tribulati ad ſanctos ſibi deuotos recurrentes liberantur.iij. C.D
Tribulati quacūꝗ tribulatione ad aliquē ſctm̄ recurrere debent.lxi. G.H
Trinitatis pulcrū exēplū.clxxvij.A.ſ.Ante v̄o.
Trinitatis vnitas miraculis cōprobatur.cclxxvij. A ſ.Ante v̄o.
Turturis proprietas.xxxvij.B.in fine.

VEnenum ſeruis dei noſcere nō põt.ix.F.xlviij. B
Venit xp̄s propter ſeptem vtilitates in mundum.j. C
Verbū dei ad penitētiā prouocat.lv. C ſ.Quidam hereticus.
Verbū dei libenter audiri dꝫ ꝓpter quattuor.v. E
Verbū dei proponi debet cibo corporis.viij. B
Verbū dei audiendū eſt patienter.xlix. A
Verbū dei q̄s primo ꝑ̄dicauit ī antiochia.lxxvj. D
Verbū notabile dr̄ religionē ītrātibꝰ.cxv.E.in fine.
Verbū optimū hoſpitātibꝰ eſt dicēdū.lij.A.in fine.
Verba ſacre ſcripture magne ſunt v̄tutis.lxxvj.D
Verba iactantie vel vanitatē ſonantia deprimenda ſunt.xlvj. E
Verba maledicta loq̄ns punit.cxiij.D.ſ.bubulcus
Verba tria vtilia cuſtodiēti.clxxvj. D
Veritas examinata a duobꝰ impedit ⁊ a duobꝰ adiuuat.clxxvj.C.ſ.deinde quatuor.
Veſtis ꝑ̄tioſa religioſis nō cōuenit.cxix.D.añ finē.
Veſtigia pedū chriſti remanſerunt in terra.lxvij. A circa finem.
Vexatio ſola intellectum dat auditui.cxv.C.in fine.
Victoria a deo datur.lxxij. A
Victꝰ veſtimentū vicarij qualis fuit.lxxxiiij. A
Vidua ſe totā ſeruitio dei dare debet.xxix. B
Vidua in acerbitate et humilitate et paupertate ſe ſeruare debet.xxix. C
Viduis afflictis meritum eſt ſubuenire.xlvj. I
Vie xp̄i ſeptem.clxxviij.C.ante mediū.
Vincula ſanctoꝝ liberāt ab infirmitate et demonio cv.B.in fine.C.ſ.Quāte autem.
Vindicare ſe hō nō debet.xviij.C.in fine.
Vindicta de peccatoribus nō eſt appetēda ſed penitentia.lij.B.in fine.
Virginalis ſtatꝰ melior eſt ꝙ̄ cōiugalis.cxxxv. B
Virginitas a ſpūſctō cuſtodit.iiij.C. poſt medium.
Virginitas eſt regina virtutū.B.in fine.
Virginitas in corpore mortuorū redolet.cviij.I.ſ.Cum igitur.
Virginitas dura penitētia conſeruatur.cxlj. B
Virgītas ꝑ roſas ⁊ lilia deſignat.clxv. B.in fine. E
Virgo linguata poſt mortē viſibiliter punit.xij. D ſ.Refert gregorius.
Virgo maria petijt ne demones videret in morte.cxiiij.A.in medio.R.in principio.
Virgo btā ſeruos ſuos deuotos ꝯſolatur et ſanat.xxxvij. D
Virgo maria ſuo deuoto manum amputatam reſtituit.lxxxiij. A
Virgo maria ſui deuoti animam a demonibus eripuit.cxiiij. H
Virgo maria ſue deuote meritis a poteſtate diaboli liberat ⁊ ditat.cxiiij.G.ſ.Miles.
Virgo maria ſuos d̄uotos a morte liberat.cxxvj.G
Virgo maria eam ſalutantē ſepius a ſuſpendio liberat.cxxvj.G.ſ.Erat quidam.
Virgo maria ſuam miſſam dicētem de manu ep̄i liberauit.cxxxvj.G.ſ.Sacerdos.
Virgo maria officiū eius deuote dicentes de iudicio eius liberauit.cxxvj.G.ſ.quidam clericus.
Virgo maria eā īuocātē ab īcēdio liberauit.cxxvj. I
Virgo maria ſeruos dei vindicat a malis hominibꝰ xxx.E.ante finem.
Virgo maria gr̄am triplicē inuenit.l.B.in medio.
Virgo maria plena gratia fuit propter quattuor q̄ in mente habuit.l.A.in fine.
Virgo maria ioannem baptiſtam de terra primo leuauit.lxxx.B.in fine.
Virgo maria ſanitatem honorū manifeſtat.lxxxix.A.poſt medium.
Virgo maria impetrat peccatoribus veniam peccatorum.l.E.Quidam miles.
Virgo maria ꝑegrinos a d̄monibꝰ liberat.xciiij.E in fine.
Virgo maria orat ꝑ hūano gn̄ere. E
Virgo maria fr̄es ꝑ̄dicatores hoībꝰ dedit.cviij. E
Virgo maria ſua vnctione ardorē cōcupiſcētie ī fratre extinxit.cviij.E.ſ.Rome v̄o.
Virgo maria x̄p̄m iratum mundo pacificat. cviij.C
Virgo maria ſubueniet eam inuocanti. cxiij. B.ſ.Bulbulcus.cxiiij.I.ſ.q̄dā monachi ⁊ ſ q̄dā mulier.
Virgo maria ſuas miſſas celebrantes honorauit libenter.cxxvj.G.ſ.Sacerdos.
Virgo maria filio vidue reddito ſuū recepit. cxxvj.F.ſ.quedam mulier.
Virgo maria in ſuo deuoto zelothipiā oſtēdit.cxxvj.G.ſ.Fuit quidam.
Virginis marie imago peſtē fugauit.xlvj. D.Poſt medium.
Viginis marie annūciatiōis dies fuit dies multū operum dei.l.D.in fine.
Virginis ſalutatio a demonis poteſtate liberat.l. E ſ.quidam miles.
Virginis ſalutatio p̄ctōrē cōuertit .l.E.ſ.q̄dā miles
Virgini marie qualia officia committuntur in celo.cxiiij.R.ante finem.
Virgini marie diſplicet ꝙ adiuti ab ip̄a male faciant cxiiij D.ſ.cum dux.
Virgini marie q̄ militauit ab ea ē ꝑ̄honoratꝰ.cxxvj. F
Virginem mariā ſalutare inuitāt tria.l.A. in medio
Virgines ſolas velari inſtituit leo.lxxxiij. A
Virgines ī q̄tuor excellūt.clviij. D.ſ. Quarea dn̄a.
Virginū ordinem ſignat ſanctuarium.clxxviij. D poſt principium.
Virginibus pulcerrima predicatio.lxx. A
Viri bona vxoris impedire non debent.clxiiij. D
Viri quodāmodo vxoribus dominantur.lxx. A
Virtutum.xij.gradus.v.D.ſ.poſt vnum autem.
Virtutes quatuor in quatuor domibus inuente.cviij.M.ſ.Quidam ſcholaris.
Viſio nocturna aliq̄n v̄a eſt.xlviij.E.ſ.Cū quoſdā.

Vita triplex.lxxvij. A
Vita ſanctorum laudanda.lv. E
Vita citius finitur ꝙ̄ credatur.xij. B
Vita in virtutib⁹ plena ducenda eſt.lxj. B
Vita bona p̄dicat efficaciter.cviij.B.ſ. Hoſpitat⁹.
Vita religioſi qualis eſſe debet.cviij. H
Vndecies millies pater noſter dicentes ſolatium virginum in morte habent.cliiij.Circa finem.
Voluntas dei eſt vt ſcti patiantur.lxxxiiij.E.in fine
Voluntas carnis multa mala operatur.cxxxv. B
Vomitū medicina bona ſanās.cxl. D.in primo.ſ.
Votū negligēter ſoluēs punitur.iij. B
Vota ñ ꝯplere ſctis diſplicȝ.cliij.C.ſ. Abbas q̄dā.
Vxor virū ſuū inducere debet ad bonū.cxxvij.B.E
Vxor aīam viri pluſꝙ̄ corpus diligere dȝ.cxxvij.B
Vxoris innocētia ſuper vomeres ignitos probata eſt.cxij.E.ſ.Legitur in vita.
Vxoris ſuſpitio per ignem purgata fuit.cxij.E.ſ. Legitur in vita.
Vxoris oratione vir ſaluatus fuit.clix. D
Vxorē alicui dare periculum eſt.clix. C

x

Pus illus⁹ fuit
quatuor vicib⁹.lj. B
Xp̄s ter lacrimat⁹ fuit.lj.A.ſ. Quito ex eo.
Xp̄s inquātū de⁹ habuit quatuor excellētias.lj.A.ſ. Secundo fuit
Xp̄s inquātū hō habuit quatuor excellentias quib⁹ ornata fuerunt cornua crucis.lj.B.ſ.q̄rto ī cruce.
Xp̄us omnia remedia contra originale peccatū in ſe aſſumpſit.xxxvij. B
Xp̄s p̄batur voluntarie paſſus fuiſſe quinqꝫ rationibus.lj.E poſt mediū.
Xp̄s in cruce fecit teſtamētū. lj. A in principio.
Xp̄s in cruce pendens q̄uo ad amorem ſuū pctōres traxit.lj. E
Xp̄s reſurrexit quinqꝫ modis.liij.A.ſ.Circa tertium
Xp̄us ſex modis ſe vere reſurrexiſſe p̄bauit.liij.A.ſ. Circa tertium.
Xp̄s reſurrexit propter quattuor noſtras vtilitates liij.E.ſ.Circa quintum.
Xp̄s r̄ſurgere ñ diſtulit ī die iudicij triplici rōe.liij.E
Xp̄s in die reſurrectiōis quinqꝫ vicibus apparuit ⁊ alijs dieb⁹ poſt etiā quinqꝫ vicibus.liij. D
Xp̄s reſurgēs q̄liter eduxit vinctos de limbo.liij. F
Xp̄s diabolū ad nihilū redegit.xxj. D
Xp̄s ſeruos ſuos volētes cōuerti multipliciter cōſolatur.liij.A.ante finem.
Xp̄s quatuor modis portari debet.cxv. A
Xp̄s ⁊ ſcti ſuos d̄uotos ī morte viſitāt ⁊ ꝯfortāt.c.E
Xp̄s minabat̄ mundū deſtruere.xviij. E
Xp̄s illa hora qua nat⁹ eſt deſiderāti apparuit.cxv. B.poſt mediū.
Xp̄s pro ſeruis ſuis pugnat.lvj.B.circa finem.
Xp̄i benignitas eſt magna erga pctōres.liij. B
Xp̄i veſtis iratū reddit māſuetū.lj.B.poſt mediuȝ.
Xp̄ianus ſpecialē ſctm̄ habere dȝ.xc.B.ſ.Miles.et ſ.Clericus quidam.
Xp̄ani falſi magis ſunt in profundo inferni ꝙ̄ pagani.xviij.B.in fine.

y

Mago chriſti p̄
cuſſa multuȝ ſanguinem emiſit.cxxx. D
ymago virginis peſtē fugauit.xlvj. D ſ.Sed quia adhuc.
ydropicus quidaȝ in domo predicatorū curatus eſt.lxl.L.ſ.Anno domini.

z

Acharias ꝓpter
dubitationem plagam ſolus incurrit multiplici ratione.lxxx. B

Explicit tabula ſiue reptoriū ſup̱ legēda ſctōꝝ.

Incipit prolog⁹ ſup̱ legēdas ſanctorū quas collegit in vnū frater Jacobus devoragine natione Januenſis ordinis fratrum predicatorum.

Niuerſuȝ tp̄s p̄ntis vite ī q̄tuor diſtiguit̄ ſ.in tp̄s deuiatiōis renouatiōis ſiue reuocatiōis recōciliatiōis ⁊ p̱egrinatiōis. Tp̄s deuiatiōis fuit ab adā poſtꝙ̄.ſ.a deo deuiauit ⁊ durauit vſqꝫ ad moyſē. Et illō tp̄s rep̄ntat eccl'ia a.lxx.vſqꝫ ad paſcha. Vñ tūc legit̄ liber Geneſis.ſ.i q̄ ponit̄ deuiatio p̄morꝫ parētū. Tēpus renouatiōis ſiue reuocatiōis icepit a moyſe: et durauit vſqꝫ ad natiuitatē xp̄i. In q̄ hoies p̱ ꝓphetias ad fidē reuocati ſūt ⁊ renouati. Et iſtō tp̄s rep̄ntat eccl'ia ab aduētu vſqꝫ ad natiuitatē xp̄i. Vñ tūc legit̄ eſaias vbi de hac renouatiōe apte agit̄. Tp̄s recōciliatiōis ē tp̄s in q̄ p̱ xp̄ȝ ſum⁹ recōciliati. Et iſtō tēpus rep̄ntat eccl'ia a paſcha vſqꝫ ad penthecoſtē. Vñ ⁊ tūc legit̄ apocalipſis vbi plene agit̄ de myſterio recōciliatiōis. Tp̄s p̱egrinatiōis ē tp̄s p̄ntis vite ī q̄ p̱egrinamur ⁊ ī pugna ſp̱ ſum⁹. Et iſtō tp̄s rep̄ntat eccl'ia ab octaua pēthecoſtes vſqꝫ ad aduentū dn̄i. Vñ tūc legunt̄ li. Reg. ⁊ Machabeo. ī qb⁹ de multiplici pugna agit̄ p̱ quā nr̄a pugna ſp̄ualis ſignat̄. Tp̄s autē illō qd̄ ē a natali dn̄i vſqꝫ ad ſeptuageſimā p̱tiȝ cōtinet̄ ſub tēpore recōciliatiōis qd̄ ē tp̄s letitie: ſcȝ a natali vſqꝫ ad octauā epyphanie: p̱tim ſub tp̄e p̱egrinatiōis.ſ.ab octaua epyphanie vſqꝫ ad ſeptuageſimā. Et pōt accipi hec q̄druplex tēpoꝝ variatio. Primo penes q̄tuor tēpoꝝ diſtīctiōes vt hyems referat̄ ad p̄mū: ver ad ſcd̄ȝ: eſtas ad tertiū: autūn⁹ ad q̄rtū. Et rō appropriatiōis ſatis pȝ. Scd̄o penes q̄tuor p̱tes diei vt nox referatur ad primū: mane ad ſcd̄m: meridies ad tertiū: veſpera ad quartū. Licet auteȝ prius fuerit deuiatio ꝙ̄ renouatio: tamē eccleſia oīa officia ſua potius incipit in tp̱e renouationis ꝙ̄ deuiatiōis id eſt in aduētu potius ꝙ̄ in ſeptuageſima ⁊ hoc duplici rōne. Primo ne videatur incipere ab errore: tenet em̄ rem ⁊ nō ſequitur ordinē tp̱is ſicut ⁊ euāgeliſte ſepius faciūt. Scd̄o qm̄ per aduentū xp̄i oīa renouata ſunt ꝓpter qd̄ tp̄s iſtud dicit̄ tēpus renouationis. Apoca.xxj. Ecce ego noua facio omnia. Congrue igit̄ in hoc tp̱e renouationis eccleſia oīa officia

ſua renouat. Vt igit̄ ordo tp̱is ab eccl'ia diſtinctus ſeruetur. Primo agemus de feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus renouationis qd̄ tempus repreſentat eccleſia ab aduentu vſqꝫ ad natiuitatē dn̄i. Scd̄o de illis que occurrunt infra tēpus quod partim continetur ſub tēpore reconciliatiōis: quod partim ſub tēpore p̱egrinatiōis qd̄ tp̄s repreſentat eccleſia a natiuitate vſqꝫ ad ſeptuageſimā. Tertio de illis que occurrunt infra tēpus deuotionis: qd̄ tēpus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſcha. Quarto de illis que occurrunt infra tempus recōciliationis quod tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqꝫ ad octauam penthecoſtes. Quinto de his que occurrunt infra tēpus peregrinationis quod tempus repreſentat eccleſia ab octaua pēthecoſtes vſqꝫ ad aduentum domini.

Explicit prologus.

Incipit tabula ſecū
dū numerū legendarū ⁊ etiā ſm̄ numerū foliorū. Et p̄io ponitur numerus legendarij: deinde foliorum.

De feſtiuitatibusque
occurrunt infra tempus renouationis.

De aduentu dn̄i. Legenda prima. fo.j.
De ſancto andrea. Legenda ſecunda. fo.ij.
De ſancto Nicholao. Legenda tertia. fo.iiij.
De ſancta lucia virgine.iiij. fo.v.
De ſancta thoma apl'o.v. fo.vj.

De feſtiuitatibusque
occurrunt infra tp̄s qd̄ partim cōtinet̄ ſub tp̱e recōciliationis: ⁊ p̱tim ſub tp̱e peregrinationis.

De natiuitate dn̄i. Legenda.vj. fo.vij.
De ſancta anaſtaſia.vij. fo.viij.
De ſancto ſtephano.viij. fo.ix.
De ſctō ioanne apl'o ⁊ euangeliſta.ix. fo.x.
De innocentibus.x. fo.xj.
De ſancto thoma cantuarieñ.archiep̄o.xj. fo.xij.
De ſancto ſilueſtro.xij. fo.eodē.
De circūciſione dn̄i.xiij. fo.xiiij.
De epyphania dn̄i.xiiij. fo.xv.
De ſancto paulo eremita.xv. fo.xvij.
De ſancto remigio.xvj. fo.eodē.
De ſancto hylario.xvij. fo.eodē.
De ſancto machario.xviij. fo.xviij.
De ſancto felice in pincis.xix. fo.eodem.
De ſancto marcello.xx. fo.eodeȝ.
De ſancto antonio.xxj. fo.eodem.
De ſancto fabiano.xxij. fo.xix.
De ſancto ſebaſtiano.xxiij. fo.eodē.
De ſancta agnete virgine.xxiiij. fo.xx.
De ſancto vincentio.xxv. fo.eodē.
De ſancto baſilio.xxvj. fo.xxj.
De ſancto ioanne eleemoſynario.xxvij. fo.xxij.
De cōuerſione ſancti pauli.xxviij. fo.xxiij.
De ſancta paula.xxix fo.xxiiij.
De ſancto iuliano.xxx. fo.eodē

De feſtiuitatib⁹ que
ocurrunt infra tempus deuiationis

De ſeptuageſima. Legenda.xxxj. fo.xxv.
De ſexageſima.xxxij. fo.xxvj.
De quinquageſima.xxxiij. fo.eodē.
De quadrageſima.xxxiiij. fo.eodē.
De ieiunio quattuor tēporū.xxxv. fo.xxvij.
De ſancto ignatio.xxxvj. fo.eodē.
De purificatione bt̄e marie v̄ginis.xxxvij.fo. eodē.
De ſancto blaſio.xxxviij. fo.xxix.
De ſancta agatha.xxxix. fo.eodem.
De ſancta vedaſto.xl. fo.xxx.
De ſancto amando.xlj. fo.eodem.
De ſancto valentino.xlij. fo.eodē.
De ſancta iuliana.xliij. fo.xxxj.
De cathedra ſancti petri.xliiij. fo.eodeȝ.
De ſancto mathia apl'o.xlv. fo.xxxij.
De ſancto gregorio papa.xlvj. fo.xxxiij.
De ſancto longino.xlvij. fo.xxxv.
De ſancto benedicto.xlviij. fo.eodē.
De ſancto patricio.xlix. fo.xxxviij.
De annūciatione dn̄ica.l. fo.eodē.
De paſſione dn̄i.lj. fo.xxxviij.

De feſtiuitatib⁹ que
occurrunt infra tempus reconciliationis.

De reſurrectione xp̄i. Legenda.lij. fo.xl.
De ſancto ſecundo martyre.liij. fo.xlij.
De ſancta maria egyptiaca.liiij. fo.eodē.
De ſancto ambroſio.lv. fo.xliij.
De ſancto georgio martyre.lvj. fo.xliiij.
De ſancto marco euangeliſta.lvij. fo.xlv.
De ſancto marcello papa.lviij. fo.xlvj.
De ſancto vitali.lix. fo.eodem.
De virgine quadā anthiochena.lx. fo.xlvij.
De ſancto petro nouo martyre.lxj. fo.eodē.
De ſancto philippo apl'o.lxij. fo.l.
De ſancto iacobo minore.lxiij. fo.eodeȝ.
De inuentione ſancte crucis.lxiiij. fo.lij.
De ſancto ioanne apl'o ante portā latinā.lxv.fo.liij.
De letania maiore ⁊ minore.lxvj. fo.eodē.
De aſcēſione dn̄i.lxvij. fo.liiij.
De ſpiritu ſancto.lxviij. fo.lv.
De ſanctis gordiano ⁊ epimacho.lxix. fo.lxij.
De ſanctis nereo ⁊ achileo.lxx. fo.eodē.
De ſancto pancratio.lxxj. fo.eodē.

De feſtiuitatib⁹ que
occurrunt infra tempus peregrinationis.

De ſancto vrbano. Legenda.lxxij. fo.lviij.
De ſancta petronella.lxxiij. fo.eodē.
De ſancto petro exorciſta ⁊ marcellino.lxxiiij.fo.eo.
De ſanctis primo ⁊ feliciano.lxxv. fo.eo.
De ſancto barnaba.lxxvj. fo.eodē.
De ſanctis vito ⁊ modeſto.lxxvij. fo.lix.
De ſanctis quirico ⁊ iulita.lxxviij. fo.eodē.
De ſancta marina.lxxix. fo.lx.

Tabula

De ſancto ioanne baptiſta.lxxx. fo.eodē.
De ſanctis geruaſio ⁊ ꝓthaſio.lxxxj. fo.lxj.
De ſanctis ioāne ⁊ paulo.lxxxij. fo.lxij.
De ſancto leone papa.lxxxiij. fo.eodē.
De ſancto petro apl'o.lxxxiiij. fo.eodē.
De ſancto paulo apoſtolo.lxxxv. fo.lxiiij.
De ſeptem fratribus.lxxxvj. fo.lxvij.
De ſancta theodora.lxxxvij. fo.eodē.
De ſancta margareta.lxxxviij. fo.lxviij.
De ſancto alexio.lxxxix. fo.eodeꝫ.
De ſancta maria magdalena.xc. fo.lxix.
De ſancta praxede.xcj. fo.lxx.
De ſancto appollinari.xcij. fo.lxxj.
De ſancta chriſtina.xciij. fo.eodem.
De ſctō iacobo apoſtolo maiore.xciiij. fo.eodeꝫ.
De ſancto chriſtoforo.xcv. fo.lxxiij.
De ſeptē dormientibus.xcvj. fo.lxxiiij.
De ſanctis nazario ⁊ celſo.xcvij. fo.eodem.
De ſancto felice papa.xcviij. fo.lxxv.
De ſctis ſimplicio fauſtino ⁊ beatrice.xcix. fo.eodeꝫ.
De ſancta martha.c. fo.eodeꝫ.
De ſanctis abdon ⁊ ſennen.cj. fo.lxxvj.
De ſancto germano epō.cij. fo.eodē.
De ſancto euſebio.ciij. fo.eodē.
De ſanctis machabeis.ciiij. fo.lxxvij.
De feſto ſancti petri ad vincula.cv. fo.eodē.
De ſancto ſtephano papa.cvj. fo.lxxviij.
De inuentione ſcti ſtephani ꝓthomar.cvij. fo.eodē.
De ſancto dn̄ico.cviij. fo.lxxix.
De ſancto ſixto.cix. fo.lxxxij.
De ſancto donato.cx. fo.eodē.
De ſanctis ciriaco ⁊ marcello.cxj. fo.eodē.
De ſancto laurentio martyre.cxij. fo.lxxxiij.
De ſanctis ypolito ⁊ ſocijs eius.cxiii. fo.lxxxv.
De aſſum ptione btē marie virginis.cxiiij. fo.eodē.
De modo ſacratiſſime aſſūptiōis marie. fo.lxxxviij.
De ſancto bernardo.cxv. fo.lxxxix.
De ſancto timotheo.cxvj. fo.xcj.
De ſancto ſimphoriano.cxvij. fo.eodem.
De ſancto bartholomeo apl'o.cxviij. fo.xcj.⁊.xcij.
De ſancto auguſtino.cxix. fo.xciij.
De decollatione ſctī ioannis baptiſte.cxx. fo.xcvj.
De ſctis felice preſbytero ⁊ adaucto.cxxj. fo.xcvij.
De ſanctis ſauiniano ⁊ ſauina.cxxij. fo.eodē.
De ſancto lupo.cxxiij. fo.xcviij.
De ſancto mamertino.cxxiiij. fo.eodem.
De ſancto egido.cxxv. fo.xcix.
De natiuitate glorioſe ꝟginis marie.cxxvj. fo.eodē.
De ſancto adriano.cxxvij. fo.cj.
De ſanctis gorgonio ⁊ dorotheo.cxxviij. fo.eodem.
De ſanctis protho ⁊ iacincto.cxxix. fo.eodem.
De exaltatione ſancte crucis.cxxx. fo.cij.
De ſancto ioanne chryſoſtomo.cxxxj. fo.ciij.
De ſanctis cornelio ⁊ cypriano.cxxxij. fo.cv.
De ſancta eufemia.cxxxiij. fo.eodem.
De ſancto lamberto..cxxxiiij. fo.eodē.
De ſancto mattheo apl'o.cxxxv. fo.eodē.
De ſancto mauricio ⁊ ſocijs eius.cxxxvj. fo.cvj.
De ſancta iuſtina.cxxxvij. fo.cvij.
De ſanctis coſma ⁊ damiano.cxxxviij. fo.cviij.
De ſancto foroſeo epō.cxxxix. fo.eodem.
De ſancto michaele archangelo.cxl. fo.cviij.⁊.cix.
De ſancto hieronymo.cxlj. fo.cx.
De ſancto remigio.cxlij. fo.cxj.
De ſancto leodegario.cxliij. fo.cxij.
De ſancto franciſco.cxliiij. fo.eodem.
De ſancta pelagia.cxlv. fo.cxiiij.
De ſancta margareta dicta pelagius.cxlvj. fo.eodē.
De ſancta thaide meretrice.cxlvij. fo.eodeꝫ.
De ſancto dionyſio cū ſocijs eius.cxlviij. fo.cxv.
De ſancto calixto papa.cxlix. fo.cxvj.
De ſancto leonardo.cl. fo.eodē.
De decem milibus martyrū.clj. fo.cxvij.
De ſancto luca euangeliſta.clij. fo.eodem.
De ſanctis criſanto ⁊ daria.cliij. fo.cxviij.
De feſto vndecim miliū virginū.cliiij. fo.cxix.
De ſanctis ſymone ⁊ iuda aplis.clv. fo.eodē.
De ſancto quintino.clvj. fo.cxx.
De ſancto euſtachio.clvij. fo.eodē.
Feſtum oīm ſanctorū.clviij. fo.cxxj.
De cōmemoratione oīm fideliū aīarū.clix. fo.cxxij.
De quattuor coronatis.clx. fo.cxxv.
De ſancto theodoro.clxj. fo.eodem.
De ſancto martino.clxij. fo.eodem.
De ſancto brictio.clxiij. fo.cxxvij.
De ſancta eliſabeth.clxiiij. fo.eodē.
De ſancta cecilia.clxv. fo.cxxxj.
De ſancto clemente.clxvj. fo.cxxxij.
De ſancto griſogono.clxvij. fo.cxxxiij.
De ſancta katharina virgine ⁊ martyre.clxviij. folio.cxxxiiij.
De ſancto ſaturnino.clxix. fo.cxxxv.
De ſancto iacobo interciſo.clxx. fo.eodem.
De ſancto paſtore abbate.clxxj. fo.cxxxvj.
De ſancto ioanne abbate.clxxij. fo.eodē.
De ſancto moyſe abbate.clxxiij. fo.cxxxvij.
De ſancto arſenio abbate.clxxiiij. fo.eodē.
De ſancto agathon abbate.clxxv. fo.eodē.
De ſancto barlaam.clxxvj. fo.eodē.
De ſancto pelagio papa.clxxvij. fo.cxl.
Dedicatione templi.clxxviij. fo.cxliij.
De dn̄ica in ramiſpalmarū.clxxix. fo.cxlv.
De cena dn̄i.clxxx. fo.cxlvj.
De ſancto ludouico rege francorū.clxxxj. fo.cxlvij.
De ſancto thoma de aquino.clxxxij. fo.cxlviij.
De ſancto marcello epō.clxxxiij. fo.cxlix.
De ſancta genoueſa.clxxxiiij. fo.cxlix.
De cōceptione beate marie virginis.clxxxv fo.cl.
De ſancta otilia.clxxxvj. fo.clj.
De ſancto claudio.clxxxvij. fo.clj.
De ſancta barbara.clxxxviij. fo.cliij.

Finis tabule.

Incipit legēda ſanctoꝝ que lōbardica nominaṫ hiſtoria. Et primo de feſtiuitatibꝰ que occurrunt infra tp̄s renouationis qđ rep̄ſentat eccleſia ab aduētu vſqꝫ ad natiuitatē dn̄i. Legēda prima. A

De aduentu domini.

Aduentus dn̄i ꝑ quatuor ſeptimanas agiṫ ad ſignificanduꝫ ꝙ quadruplex eſt aduentus: ſcꝫ in carnē in mētē: in mortē: ⁊ ad iudiciū. Ultima autē ſeptimana vix finiṫ q: ſanctorum gloria: q̄ dabiṫ in vltimo aduētu nūꝙ̄ terminabiṫ. Hinc eſt etiā ꝙ primum reſponſorium prime dominice aduētus cōputato gloria patri: quatuor ꝟſus cōtinet vt p̄dictos quatuor aduētus deſignet. Quis aūt cuilibet magis ꝯueniat prudēs lector attendat. Licet aūt quadruplex ſit aduētus: tn̄ eccleſia ſpāliter de duplici: ſcꝫ in carnem et ad iudiciū videṫ memoriā facere ſicut in officio ipſiꝰ tp̄is patet. Hinc eſt etiā ꝙ ieiuniū aduētus partim eſt exultationis ⁊ partim meroris. Nā rōne aduentus in carnē dicitur ieiuniū exultationis: rōne aduētus ad iudiciū dr̄ ieiunium meroris. Et ad hoc innuendum eccleſia cantat tunc quedā cantica letitie: ⁊ h̄ ꝓpter aduentum miſericordie ⁊ exultationis. q̄dam ꝟo deponit ⁊ hoc ꝓpter aduentum ſeuere iuſtitie ⁊ meroris. B Circa aduentuꝫ igiṫ in carnē tria videri poſſunt ſcꝫ adueniendi oportunitas: aduentus neceſſitas ⁊ vtilitas. Oportunitas adueniendi attenditur primo ex parte hoīs qui primo in lege nature cōuictus fuit de defectu cognitionis diuine. Unde ⁊ tūc in peſſimos errores idolatrie cecidit. ⁊ ideo coactus eſt clamare ac dicere. Illumina oculos meos ⁊c. Deinde venit lex iubens in qua conuictus eſt de impotentia: cū prius clamaret non deeſt qui impleat: ſꝫ q̄ iubeat. Ibi em̄ eſt ſolūmodo eruditus: ſed nō a peccato liberatus: nec ꝑ aliquā grām ad bonū adiutus: ⁊ ideo coactus eſt clamare ac dicere. Nō deeſt qui iubeat ſed deeſt qui impleat. Oportune igiṫ filius dei aduenit qn̄ homo de ignorantia ⁊ impotentia cōuictus fuit ne ſi forte ante veniſſet homo ſuis meritis ſalutē aſcriberet. et ideo medicine gratus non eſſet. Scđo ex ꝑte tp̄is: qm̄ venit in plenitudine tp̄is ⁊c. Gal'.iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is ⁊c. Aug. Multi dicūt quare nō ante venit xp̄s: q: nonduꝫ venerat plenitudo tp̄is moderāte illo per quē facta ſunt oīa tp̄a. Deniqꝫ vbi venit plenitudo tp̄is venit et ille q̄ nos liberauit a tp̄e. Liberati autem a tp̄e venturi ſumus ad illam eternitatē vbi nullū eſt tp̄s. Tertio ex parte vulneris ⁊ morbi vniuerſalis. Qm̄ em̄ morbꝰ erat vniuerſalis oportunū fuit vniuerſaleꝫ exhiberi medicinam vnde dicit Augu. ꝙ tunc magnus venit medicus qn̄ ꝑ totum mūdum magnus iacebat egrotus. Unde eccleſia in ſeptē antiphonis que cantanṫ ante natiuitateꝫ dn̄i oſtēdit multiplicitatē ſui morbi: ⁊ ad quēlibet petiṫ remediuꝫ medici. Ante ſiquidem aduentū filij dei in carnem eramus ignorantes ſiue ceci: penis eternis obligati; ſerui diaboli: mala peccati conſuetudine vincti: tenebris obuoluti: exules a patria ⁊ expulſi. ideo indigebamus doctore redemptore: liberatore: eductore: illuminatore: ⁊ ſaluatore. Quia igitur ignorantes eramꝰ. ideo ab ipſo doceri indigebamus. Et ideo ſtatim in prima antiphona clamamus. O ſapientia que ex ore altiſſimi p̄diſti ⁊c. veni ad docendū nos viam prudentie. Sꝫ parum prodeſſet ſi doceremur ⁊ nō redimeremur. ⁊ ideo ab ipſo redimi poſtulamus: cū in ſcđa clamamꝰ. O adonay. ⁊ dux domus iſrael ⁊c. Ueni ad redimendū nos in brachio extento. Sꝫ quid prodeſſet ſi eſſemus docti ⁊ redēpti. ſi adhuc poſt redemptionem detineremur captiui: et ideo liberari petimus: cum in tertia clamamus. O radix ieſſe ⁊c. veni ad liberādū nos iā noli tardare. Sꝫ quid ꝓdeſſet captiuis ſi eſſent redempti ⁊ liberati. ſed tn̄ nōdū eſſent ab omni vinculo abſoluti. vt. ſ. ſue poteſtatis eſſent ⁊ libere quo vellēt ire poſſent parū igiṫ ꝓdeſſet ſi nos redemiſſet ⁊ liberaſſet. ſꝫ tn̄ adhuc vinctos retineret. ⁊ iō ab oībꝰ p̄cti vinculis educi petimꝰ ⁊ ad eū in quarta clamamus. O clauis dauid ⁊c. veni et educ vinctos de domo carceris ſedētes in tenebris ⁊ vmbra mortis. Sꝫ q: illi qui diu fuerūt in carcere habent oculos tenebratos: nec clare videre p̄nt. ideo poſt abſolutonē a carcere reſtat nos eē illuminādos vt videamus quo ire debeamꝰ: ⁊ ideo in quinta clamamꝰ. O oriēs ſplēdor lu. ⁊c. veni ⁊ illumina ſedentes in tenebris ⁊ vmbra mortis. Sꝫ ſi eſſemus docti redempti ⁊ ab inimicis penitus liberati ⁊ illuminati quid valeret niſi deberemꝰ ſaluari: ⁊ iō in duabus ſequētibus petimus ſaluari cū dicimus. O rex gentiū veni ⁊ ſalua hoīem quē de limo terre formaſti. Iteꝫ. O emanuel ⁊c. veni ad ſaluanduꝫ nos dn̄e deus noſter. In prima autem petimus ſalutē gentium. Unde diciṫ. O rex gentiuꝫ In ſcđa. ſalutē iudeoꝝ quibus deus dederat legem. Unde dr̄: o emanuel dux ⁊ legifer nr̄. C Utilitas autē aduētus xp̄i a diuerſis ſanctis diuerſimode aſſignatur. Ipſe nāqꝫ deus ſicut ptꝫ Luc.iiij. Propter ſeptem vtilitates ſe veniſſe ⁊ miſſum eſſe teſtaṫ dicēs. Spūs dn̄i ſuꝑ me: ⁊c. vbi ꝑ ordinē dicit ſe eſſe miſſuꝫ ad pauperū cōſolationē: ad cōtritoꝝ ſanationem: ad captiuoꝝ liberationē: ⁊ ad indoctoꝝ illuminationeꝫ ad pc̄toꝝ remiſſionē: ad totius humani generis redēptionē: ad meritoꝝ retributionē. Auguſtinꝰ aūt ponit tres vtilitates aduētus xp̄i, dicēs. In ſeculo iſto maligno q̄d abūdat niſi naſci: laborare et mori. Hec ſunt mercimonia regionis noſtre: ⁊ ad tales merces mercator ille deſcendit. et quia omnis mercator dat ⁊ accipit dat qđ habet: ⁊ accipit qđ nō hꝫ. Chriſtus in iſta mercatura dedit et accepit. Accepit quod hic abūdat: ſcꝫ naſci: laborare ⁊ mori: dedit renaſci reſurgere: ⁊ in eternū regnare. Idem leo papa dicit venit ad nos celeſtis negociator accipere cōtumeliā: ⁊ dare honorē: ſubire mortē ⁊ dare vitā: haurire ignominiā ⁊ dare gloriā. Greg. aūt ponit quatuor vtilitates ſiue cauſas ſui aduentꝰ dicēs. Studebāt oēs ſuꝑbi de adaꝫ ſtirpe ꝓgeniti: proſpera vite preſentis appetere: aduerſa diuitare: opprobria fugere: gloriā appetere. Uenit inter eos incarnatus dn̄s aduerſa appetens: proſpera ſpernēs: opprobria amplectēs: gloriā fugiens idē xp̄s expectatus venit: veniens noua do-

ꝺuit:docens noua mirabilia exercuit:mira faciēs pra⸗
uatolerauit. Ber. quoq; ponit alias dicens. Tripli⸗
ci morbo miſerabiliter laboramꝰ nā ⁊ faciles ſumus
ad ſeducendum:debiles ad operandū: ⁊ fragiles ad
reſiſtendū. Si diſcernere volumꝰ inter bonū ⁊ malū
decipimur. ſi tētamus facere bonū deficimꝰ. ſi cona⸗
mur reſiſtere malo ſupamur. Neceſſarius eſt proin⸗
de ſaluatoris aduētus:vt in nobis per fidē habitās
illuminet cecitatē noſtrā:⁊ nobiſcū manens adiuuet
infirmitatē noſtrā. ⁊ ꝓ nobis ſtans fragilitatē noſtrā
ꝓtegat ⁊ ꝓpugnet. Hec Bern. ¶ Circa ſcdm ad⸗
uentū:ſcꝫ ad iudiciū duo videnda ſunt:ſcꝫ anteceden
tia iudicium ⁊ cōcomitātia. Antecedētia ſunt tria ſcꝫ
ſigna terribilia:antichriſti fallacia:⁊ ignis vehemen⸗
tia. Signa autē terribilia precedētia iudiciū ponun⸗
tur quinq; Lu. xxi. Erūt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ in ſtel
lis ⁊ in terris preſſura gentiū pre cōfuſione ſonitus
maris ⁊ fluctuū tria ſigna pria determinātur. Apo⸗
ca. vi. c. Sol factus eſt niger tanq̄ ſaccus ſilicinꝰ:⁊ lu
na facta eſt ſicut ſanguis:⁊ ſtelle d̾ celo ceciderūt ſuꝑ
terrā. Sol igit̄ dr̄ obſcurari:vel q̄tuꝫ ad ſui luminis
priuationē vt patrefamilias. i. hoīe moriēte quaſi lu
gere videat̄:vel q̄tū ad maioris lucis. i. claritatis xp̄i
ſuꝑuentionē:vel q̄tuꝫ ad metaphoricā locutionē:q:
ſm Aug. tā ſeuera erit vindicta diuina ꝙ etiā ſol ipꝫ
reſpicere nō audebit:vel q̄tum ad myſticā ſignifica⸗
tionē:q: ſol iuſtitie xp̄s tūc obſcuratꝰ erit: q: nullus
ipm cōfiteri audebit. Celū aūt dr̄ hic aereū: ⁊ ſtelle
vocātur aſſub que habēt ſimilitudinē ſtellaꝝ: ⁊ dicū
tur ſtelle cadere de celo ſm vulgi opinionē qn̄ aſſub
deſcēdit. Vn̄ ⁊ ſcriptura cōformat ſe cōi modo loquē
di. Tūc em̄ maxime fiet talis impreſſio q: ignea qua⸗
litas abūdabit ⁊ hoc faciet dn̄s ad terrorē peccatoꝝ
Vel ſtelle dicunt̄ cadere:q: igneas comas emittent:
vel q: multi qui videbant̄ ſtelle de eccl'ia cadēt: vel q:
retrahent lumē ſuū:vt minime videant̄. De quarto
ſigno quod erit preſſura in terris legit̄. Mat. xxiiij.
Erit tūc tribulatio qualis nunq̄ fuit ab initio mūdi
⁊c. Quītū ſignū ſcꝫ cōfuſionē maris quidā exiſtimāt
eſſe ꝙ mare cū magno fragore ꝑibit a priſtina qua⸗
litate ſm illud Apo. xxi. Et mare iam nō eſt. Vel ſm
alios ille ſonitꝰ erit qm̄ nō ſine murmure magno. xl.
cubitis ſuꝑ mōtes eleuabitur ⁊ poſtea deprimetur.
Vel ad literaꝫ ſm Grego. tunc fiet noua et inaudita
maris ⁊ fluctuū perturbatio. Hiero. autē in annali⸗
bus hebreoꝝ inuenit. xv. ſigna precedētia iudicium.
Sed vtrum cōtinue futura ſint an interpollatim nō
expreſſit. Prima die eriget ſe mare. xl. cubitis ſuper
altitudinē montiū ſtās in loco ſuo q̄ſi murus. Scda
die tantū deſcēdet vt vix videri poſſit. Tertia die ma
xime belue apparētes ſuꝑ mare dabūt mugitꝰ vſq;
ad celum et earum mugitus ſolus deus intelliget.
Quarta die ardebit mare ⁊ aqua. Quinta die arbo⸗
res ⁊ herbe dabūt roreꝫ ſanguineū. In hac etiā quī
ta die vt alij aſſerūt oīa volatilia celi cōgregabunt̄ i
cāpis:vnūquodq; genus in ordine ſuo non guſtātia
nec bibētia:ſꝫ vicinū aduentū iudicis formidātia. Se
xta ruent edificia. In hac etiā ſexta die vt dr̄ fulmina
ignea ſurgēt ab occaſu ſolis contra faciē firmamenti
vſq; ad ortū cōcurrētia. Septima petre adinuicē col

lidētur ⁊ in quatuor ꝑtes ſcindent̄ ⁊ vnaqueq; pars
vt dr̄ collidet alterā. neſcietq; homo ſonū illū. ſed tm̄
deus. Octaua fiet gn̄alis terremotus qui adeo erit
magnus vt dicit̄ ꝙ nullus homo ⁊ nullū animal ſta⸗
re poterit:ſed ad ſolū oīa ꝓſternētur. Nona equabi
tur terra ⁊ omnes mōtes ⁊ colles in puluerē redigē
tur. Decima exibunt hoīes de cauernis et ibunt ve⸗
lut amentes nec mutuo ſibi loqui poterunt. Vndeci
ma ſurgent oſſa mortuoruꝫ ⁊ ſtabūt ſupra ſepulcra.
Omnia enim ſepulcra ab ortu ſolis vſq; ad occaſum
ſolis aperientur:vt inde mortui exire valeant. Duo
decima cadent ſtelle. Omnia enim ſydera errantia et
ſtationaria ſpargent ex ſe igneas comas ⁊ iteruꝫ tūc
valde generabuntur aſſub. In hac etiā die dicitur ꝙ
oīa aīalia venient ad cāpos mugiētia nec guſtantia
nec bibentia. Tredecima morientur viuentes vt cum
mortuis reſurgāt. Quartadecima ardebit celum et
terra. Decimaquinta fiet celū nouum ⁊ terra noua ⁊
oēs reſurgēt. ¶ Scdm qđ precedet iudiciū erit an⸗
tixp̄i fallacia. Ipſe em̄ oēs decipere conabitur qua⸗
tuor modis. Prio per callidam ſuaſionem ſiue ſcri⸗
pturarū falſaꝫ expoſitionē. Nitetur em̄ perſuadere
⁊ ex ſcriptura firmare ſe eſſe meſſiam in lege promiſ
ſum. Vn̄ ⁊ legē xp̄i deſtruet ⁊ ſuā ſtatuet. ps. Conſti
tue dn̄e legiſla. ſuꝑ eos ⁊c. Gl. i. antixp̄m legis pra⸗
ue latorē Danie. xi. Et dabūt abominationem ⁊ de⸗
ſolationē tēpli. Glo. Antixp̄s in templo dei ſedebit
quaſi deus vt legē dei auferat. Scdo per miraculoꝝ
operationē. ij. Theſſa. ij. Cuiꝰ aduētus erit ſm ope⸗
rationē ſathane in oībus verbis ⁊ ſignis ⁊ ꝓdigijs
⁊ mēdacijs. Apo. xiij. Fecit ſigna vt etiam ignē face⸗
ret de celo in terrā deſcēdere. Gl. vt apl'is datus eſt
ſpūſſctūs i ſpecie ignis ⁊ illi dabūt ſpiritū malignū
in ſpecie ignis. Tertio per donoꝝ largitioneꝫ. Dan.
xi. Dabit eis poteſtatē in multis ⁊ terrā diuidet gra
tuito. Glo. Antixp̄s deceptis dona multa dabit: et
terram ſuo exercitui diuidet. Quos em̄ ſuo terrore
ſubiugare nō poterit:auaricia ſubiugabit. Quarto
per tormentoꝝ illationē. Danie. viij. Supra quā cre
di pōt vniuerſa vaſtabit. Itē Greg. loquēs de anti⸗
xp̄o. Robuſtos quippe interficit cū eos qui mēte in⸗
uicti ſunt corporaliter vincit. Tertiū qđ ꝓcedet iudiciū
erit ignis vehemētia. qui quidē precedet faciē iudi⸗
cis. Illū em̄ ignē emittet deus. Primo ꝓpter mūdi
innouationē. Purgabit em̄ ⁊ renouabit oīa elemē⸗
ta vnde ⁊ ad inſtar aque diluuij. xv. cubitꝭ oībꝰ mō⸗
tibus altior erit. Sicut dicitur in hiſtoria ſcholaſtica
quia opera hominuꝫ tm̄ aſcēdere nō poterāt. Scdo
ꝓpter hoīm purgationē:q: illis qui tūc viui reperiē
tur erit loco purgatorij. Tertio ꝓpter maiorē dāna
torū cruciationeꝫ. Quarto ꝓpter maiorē ſctōꝝ illu⸗
minationē. Nā ſm baſiliū. Deus facta mūdi purga
tiōe diuidet calorē a ſplēdore ⁊ totū calorē mittet ad
regionē dānatoꝝ:vt amplius crucient̄: ⁊ totū ſplen⸗
dorē ad regionē beatoꝝ vt amplꝰ iucūdent̄. ¶ Cō
comitātia autē iudiciū erunt plura. Primū eſt deſcē
ſio iudicis. Iudex em̄ in valle ioſaphat deſcendet et
bonos ⁊ malos iudicabit:bonos a dextris:et malos
a ſiniſtrꝭ ſtatuet. Et credendū eſt in loco eminēti euꝫ
eſſe futurū vn̄ ceteri poterūt eū videre. Nec intelli⸗

gendū eſt ꝙ oēs intra illā vallicu'lā cōcludant̄:q: hoc
eēt puerile vt dicit hieronymus. ſed ꝙ erūt ibi et in
locis circūiacētibꝰ. In parua aūt terra innumerabi⸗
lia milia hoīm eſſe poſſunt maxime qn̄ cōſtringunt̄.
Et ſi neceſſe fuerit electi erunt in aere corporū agi⸗
litate damnati ꝟo etiā eē poterūt diuina opante ꝟtu
te. Et tūc iudex cū malis diſceptabit ⁊ eos ꝓ opibꝰ
miſericordie que nō habuerūt obiurgabit. Et tunc
omnes ſuꝑ ſe plangent ſm ꝙ oſtendit Criſoſtomꝰ
ſuꝑ Mattheū dicēs. Plangēt ſe iudei videntes viuē
tē ⁊ viuificantē quē quaſi hoīeꝫ mortuū exiſtimabāt
⁊ cōuincētes ſe de corpore vulnerato ſcelus ſuuꝫ de⸗
negare non poterunt. Plāgēt ſe ⁊ gētiles q̇ varijs
diſputationibus philoſophorū decepti irrationabi
lē ſtulticiā putauerūt eſſe deū colere crucifixū. Plā
gent ſe chriſtiani peccatores q̇ magis dilexerūt mun
dū q̄ deū vel chriſtum. Plangēt ſe heretici qui pu⸗
rum hoīem crucifixū dixerunt cū videant ipm eē iu⸗
dicē in quē compunxerūt iudei. Plāgent ſe omnes
tribus terre:quia nec reſiſtendi virtus eſt cōtra eū.
nec fugiēdi facultas ante faciem eius eſt:nec penitē⸗
tie locus nec ſatiſfactionis tempus. Ex anguſtia em̄
omnium rerū nil eis remanet preter luctū. ¶ Se
cundum eſt differētia ordinis. Nam ſicut dicit Gre⸗
go. In iudicio quattuor erunt ordines duo ex parte
reproborum:⁊ duo ex parte electorum. Alij enim iu
dicātur et pereunt ſicut hi quibus dicetur. Eſuriui
⁊ nō dediſtis mihi manducare ⁊c. alij ꝟo non iudicā⸗
tur et pereunt ſicut hi de quibus dicitur. Qui non
crediderit iam iudicatus eſt. Q: nec iudicis verba ꝑ
cipiūt qui eius fidem nec verbotenus ſeruare volue
runt. Alij iudicantur et regnant ſicut hi de quibus
dicet̄. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi manducare ⁊c. Alij nō
iudicātur ⁊ regnāt ſicut viri perfecti qui alios iudi⸗
cabūt:nō ꝙ ſententiam ferāt:q: hoc ſolīꝰ iudicis eſt:
ſꝫ dr̄r iudicare. i. iudicāti aſſiſtere ⁊ illa aſſiſtētia erit
primo ad ſctōꝝ honorē. Magnus em̄ honor erit cū
iudice ſeſſionē hr̄e iuxta qđ ꝓmiſit dn̄s. Matth. xix.
diſt. Sedebitis ſuꝑ ſedes ⁊c. Scdo ad ſnīe confirma
tionē. Sētētiā em̄ iudicis approbabūt ſicut aliqn̄ il
li q̇ iudicāti aſſiſtūt eiꝰ ſententiā approbāt ⁊ ad ipaꝫ
approbādam ſubſcribūt. ps. Vt faciāt in eis iudiciū
cōſcriptū ⁊c. Tertio ad maloꝝ cōdēnationē quos q̇⸗
dē condēnabit ex vite ſue comparatione. ¶ Tertiū
eſt inſignia paſſionis ſcꝫ crux claues et cicatrices in
corpore. Hec em̄ erūt prio in oſtenſionē ſue glorioſe
victorie. ⁊ 2ō in excellētia glie apparebūt. Vn̄ Chri⸗
ſoſto. ſuꝑ Mat. Crux et cicatrices radijs ſolis erūt
lucidiores. Idē cōſidera q̄ta ſit virtus crucis ſol ob
ſcurabit̄ ⁊ luna non dabit lumē ſuū vt diſcas q̄tum
crux luna lucidior ⁊ ſole ꝑclarior eſt. Scdo in oſtēſio
ne ſue miſericordie. vt ⁊ hꝰ oſtēdat̄ q̄ miſericorditer
boni ſint ſaluati. Tertio in oſtēſionem ſue iuſticie:vt
ex hꝰ oſtēdet̄ q̄ iuſtiſſime reprobi ſint dānati:q: ſ. tm̄
ꝓciū ſui ſanguinis ꝯtēpſerūt. Vn̄ in hꝰ ꝟba eis expro
brabit. vt dicit Chriſoſto. ſuꝑ Mat. di. Ego propter
vos hō factus ſum:ꝓpter vos alligatus ſum:⁊ delu
ſus:⁊ ceſus:⁊ crucifixus. vbi ē tātarū iniuriarū mea⸗
rū fructus. Ecce ꝓciū ſanguinis mei qđ dedi ꝓ redē
ptiōe aīarū veſtrarū:vbi eſt ſeruitus veſtra:quā mi

hi ꝓ precio ſanguinis mei dediſtis. Ego ſuꝑ gloriā
meā vos habui:cum eſſem deus apparēs hō ⁊ vilio
rē me oībꝰ rebꝰ veſtris feciſtis. Nam omnē rem vilſ
ſimaꝫ terre amplius dilexiſtis q̄ iuſticiā meā ⁊ fidē.
Hec Chriſo. ¶ Quartū ē ſeueritas iudicātis. Nō
em̄ flectet̄ timore:q: omnipotēs eſt. Chriſo. Nō reſi
ſtēdi virtus eſt cōtra eū nec fugiēdi facultas ⁊c. Nec
munere poterit corrūpi:q: ditiſſimus eſt. Aug. Ve⸗
niēs veniet dies illa in qua plus valebūt pura cor⸗
da q̄ aſtuta ꝟba ⁊ cōſciētia bona q̄ marſupia plena
Ille em̄ eſt q̇ nō fallet̄ verbis nec flectet̄ donis. Itē
Bern. Expectat̄ dies iudicij:⁊ aderit ille equiſſimꝰ
iudex q̇ nullius potentis ꝑſonā accipit cuiꝰ palatiū
auro ⁊ argēto nullus ep̄s vel abbas vel comes cor⸗
rūpere poterit. Nec odio:q: optimꝰ ē. In cū em̄ q:
optimꝰ eſt odiū cadere nō pōt. Sapiē. xi. Nil odiſti
coꝝ q̄ feciſti. Nec amore q: iuſtiſſimus eſt vn̄ et fres
ſuos. i. falſos chriſtianos nō liberabit. ps. Frater nō
redimet. Nec errore:q: ſapientiſſimꝰ eſt. Leo papa.
Iſta eſt ſciētia ſummi iudicis iſte eſt tremēdus aſpe
ctus cui peruiū eſt omne ſolidū ⁊ apertū oē ſecretū
cui obſcura clarēt:muta rn̄dēt:ſilētium confitet̄:et ſi
ne voce mens loquit̄. Et ideo cū eiꝰ ſapiētia ſit talis
⁊ tāta cōtra ipſius ſapiētiā nil valebūt allegationes
aduocatoꝝ:nec ſophiſmata philoſophoꝝ nec precla
riſſima eloq̄a oratoꝝ:nec abſtutie verſutoꝝ. De his
q̄ttuor dicit Hiero. Quāti illic elingues ⁊ muti feli⸗
ciores loquacibꝰ erūt:quo ad primū. quāti paſtores
philoſophis:quo ad ſcdm. quāti ruſtici oratoribus
q̇ ad tertiū. quāti hebetes argutijs ꝓferēdi ſunt ci⸗
ceronis:q̇ ad quartū. ¶ Quintū eſt accuſator horri
bilis. Tres em̄ tūc accuſatores ꝯ pctōrē ſtabūt. Pri
mus ē diabolus q̇ tūc accuſabit. Aug. Preſto tunc
erit diabolus recitās verba ꝓfeſſiōis nr̄e ⁊ obijciēs
nobis q̄cūq; fecimꝰ et in q̇ loco ⁊ in qua hora pecca⸗
uimus:⁊ qđ boni tūc facere debuimꝰ. Dicturꝰ ē em̄
ille aduerſariꝰ. Equiſſime iudex iudica iſtū meū eſſe
ob culpā q̇ tuus eē noluit ꝑ gratiā tuus eſt ꝑ natu⸗
rā meus ꝑ miſeriā:tuus ob paſſionē meꝰ ob ſuaſio⸗
nē:tibi inobediēs:mihi obediens a te accepit īmor⸗
talitatis ſtolā:a me accepit hāc pānoſam qua indutꝰ
eſt tunicā. tuā veſteꝫ dimiſit cū mea huc venit. Equiſ
ſime iudex iudica illū meū eē ⁊ mecū dānandū eſſe.
Heu heu poterit ne talis aperire os q̇ talis īuenit̄:
vt iuſte cū diabolo deputet̄. hec Aug. Scdꝰ accuſa⸗
tor erit ꝓpriū ſcelus. Pctā em̄ ꝓpria vnūquēq; ac⸗
cuſabūt. Sapiē. iiij. Veniēt i cogitatiōe pctōꝝ ſuoꝝ
timidi ⁊ traducēt illos ex aduerſo iniq̄tates eoruꝫ.
Bernar. Tūc loquētia ſil'eiꝰ opa dicēt. Tu nos egi⸗
ſti opa tua ſumus nō te deſeremus:ſꝫ ſꝑ tecū erimꝰ:
et tecū ad iudiciū ꝑgemus. Multiſq; ⁊ multiplicibꝰ
criminibus eū accuſabūt. Tertius accuſator erit to⸗
tus mūdus. Greg. Si queris q̇s te accuſabit: dico
totus mūdus:offenſo em̄ creatore offendit̄ totꝰ mū
dus. Chriſoſto. ſuꝑ mattheū. In illo die nihil eſt qđ
reſpōdeamus vbi celuꝫ ⁊ terra aqua ſol ⁊ luna. dies
⁊ noctes ⁊ totus mūdus ſtabūt ante deū aduerſus
nos in teſtimoniū peccatoꝝ noſtrorum. Et ſi omnia
tacerēt ipſe tm̄ cogitationes noſtre ⁊ opa ſpecialiter
ſtabūt aduerſum nos ante deū nos fortiter accuſm̄

tes L. ¶ Septiū eſt teſtis infallibilis. Tres eñ teſtes tūc aduerſum ſe hēbit pctō: vnū ſupra ſe habebit pctō: ſcꝫ deū q̄ erit iudex ⁊ teſtis. Hiere. xix. Ego ſum iudex ⁊ teſtis: dicit dñs. Aliū intra ſe ſcꝫ conſciētiā. Aug. Quiſq̄s futurū iudicē times pñtē conſcientiā corrige. Sermo eñ tue cauſe teſtimoniū ꝯſciētie tue. Tertiū iuxta ſe ſcꝫ ꝓpriū angelū ad cuſtodiā deputatū: qui tanq̄ cōſcius oīm q̄ fecit ꝯtra eū teſtimoniū ꝑhibebit. Io. xx. Reuelabūt celi. i. angeli iniquitatē eius. Septimum eſt artatio pctōris. De hoc di. Greg. O q̄ anguſte erūt tūc vie reprobis ſuperius erit iudex iratus: inferius horrēdū chaos a dextris peccata accuſantia a ſiniſtris demonia infinita ad ſuppliciū trahētia: intus ꝯſcia vrens: foris mundus ardens. Miſer peccator ſic deprehēſus quo fugiet. latere erit impoſſibile: apparere intolerabile. Octauū eſt ſnīa irreuocabilis. Illa eñ ſnīa nunq̄ poterit reuocari nec ab illa poterit appellari. Triplici enim de cā appellatio in cauſis iudicialibus nō recipit. Primo ꝓpter iudicis excellētiam. Unde a rege ferente ſnīaꝫ appellari in regno ſuo nō pōt: qꝛ in regno ſuo nulliū ſupra ſe habet. Silr nec ab imperatore vel papa pōt appellari. Scđo ꝓpter criminis euidētiaꝫ: qꝛ qñ crimē notoriū eſt nō pōt appellari. Tertio ꝓpter rē nō differēdā qꝛ res nō recipit dilationem: qꝛ forte ex dilatione detrimētū pateret. Silr ꝓpter hāc triplicē rōnē ab illa ſnīa nō poterit appellari. Primo ꝓpter iudicis excellētiā: qꝛ iudex ille nulluꝫ ſuper ſe hꝫ: ſꝫ ipſe oēs excedit eternitate: dignitate: ⁊ poteſtate. Unde ab imperatore vel papa poſſet aliquo modo appellari ad deū. a deo aūt ad nulliū licꝫ qꝛ ſupra ſe nullum habet. Secundo propter criminis euidentiā. Omnia enim ſcelera et crimina reproborum ibi nota erunt ⁊ manifeſta. Hieronymus. Aderit illa dies in qua facta noſtra quaſi in quadā tabula picta demonſtrabunt. Tertio ꝓpter rē non differendam. Nihil enim quod ibi agitur dilationem patitur: ſꝫ omnia in momento ⁊ in ictu oculi peraguntur.

¶ De ſancto andrea apoſtolo. ij A

Andreas interpretatur decorus vel reſpōdens vel virilis. ab andron qđ eſt vir: vel dicit andreas quaſi antropos idest homo: ab ana quod eſt ſurſum ⁊ tropos qđ eſt cōuerſio quaſi ſurſum ad celeſtia cōuerſus ⁊ ad ſuū creatorē erectus. Fuit ergo decorus in vita reſpōdens in ſapienti doctrina: virilis in pena: ⁊ antropos in gloria. Eius paſſionē pſbyteri ⁊ diacones achaie ſeu aſie ſicut oculis ſuis viderāt conſcripſerūt. B

Andreas ⁊ qdā alij diſcipuli tribus vicibus a dño ſunt vocati. Primo enim vocauit eos ad ſui notitiā ſicut qñ andreas die quadā cū ioāne magiſtro ſuo ⁊ alio cōdiſcipulo audiuit a ioāne. Ecce agnus dei: ecce q̄ tollit ⁊c. ⁊ ſtatim cū alio diſcipulo venit ⁊ vidit vbi manebat ieſus. ⁊ manſerunt apud eum die illo. Inueniēſq̄ andreas fratrē ſuū ſimonē adduxit illū ad ieſum. Sequēti aūt die ad piſcationis opera redierūt. Poſtmodū ſcđo vocauit eos ad ſui familiaritatē: ſicut cū die quadā turbis irruētibus ad ieſum iuxta ſtagnū geneſareth: qđ dr̄ mare galilee nauim intrauit ſymonis ⁊ andree: ⁊ capta multitudine magna piſciū. vocatiſq̄ iacobo ⁊ ioāne q̄ erāt in alia naui ſecuti ſunt eū. ⁊ iterū ad ꝓpria redierunt. Sed poſtea tertio ⁊ vltimo vocauit eos ad ſui diſcipulatū ſicut qñ ambulāte ieſu iuxta idem littus vocauit eos de piſcatione dicēs. Uenite poſt me faciā vos. ⁊c. Qui relictis oībus ſecuti ſunt eū eiq̄ ſemꝑ poſtmodū adheſerūt nec vltra ad ꝓpria redierūt. Nihilominus tñ vocauit andreā et quoſdam de ſuis diſcipulis ad apoſtolatū de q̄ vocatione dr̄ Marci. iij. Uocauit ad ſe q̄s voluit ipſe: ⁊ venerūt ad eū ⁊ fecit vt eēnt duodecim cū eo. C Poſt aſcenſionē dñi diuiſis aplis andreas apud ſcithiā. Mattheus vero apud mirmidoniā ꝑdicauit. Uiri aūt ꝑdicationē matthei penitus reſpuētes ei oculos eruerūt ⁊ vinctū incarcerauerunt poſt paucos dies occidere eū diſponentes. Interea angelus dñi ſancto andre apparuit ⁊ mirmidoniam ad ſanctū mattheū ire ꝑcepit. Quo reſpōdēte ſe viā neſcire iuſſit vt ad ripam maris iret: ⁊ ad primaꝫ nauē quā inueniret intraret. Qui velocius iuſſa complēs ad vrbē predictā venit angelo duce ⁊ ꝓſpero vēto flāte: ⁊ inuento aperto carcere ſancti matthei: eoq̄ viſo fleuit plurimuꝫ ⁊ orauit. Tunc dñs mattheo reddidit bñficiū duorū luminū: quibus eū priuauerat nequitia peccatorū. Mattheus ab inde receſſit: ⁊ antiochiā venit. Andrea vero mirmidonie remanēte irati illi de euaſione ſancti Matthei andreā apprehendunt ⁊ per plateas ligatis manibus ꝑtrahunt. Cūq̄ eius ſanguis efflueret pro eis orauit: ⁊ ad chriſtuꝫ eos ſua oratione cōuertit inde in achaiā ꝓficiſcens. Hoc autem qđ dr̄ de hmōi orbatione matthei et reſtitutione duorū luminū per andreā nō puto dignū fide: ne in tanto euāgeliſta minoratio infirma denotetur: quaſi ſibi non potuerit obtinere qđ andreas ei tā facile īpetrauit. Quidā iuuenis nobilis dū inuitis parentibus aplo adheſiſſet parētes eius domū in qua morabat cum apoſtolo ſuccenderunt. Cūq̄ iaꝫ in altum flamma ſuccreſceret puer accepta ampula ſuper ignem aquam ſparſit ⁊ ſtatim ignem extinxit. Illis autem dicētibus filius noſter magus effectus eſt: dum per ſcalas vellent aſcendere adeo ſunt excecati vt ipſas ſcalas penitus non viderent. Tunc quidam exclamans ait. Ut quid vos ſtulto labore conſumitis: deus pugnat pro eis ⁊ vos nō videtis. Ceſſate iā ne in vos ira deſeuiat. Multi ergo hoc vidētes domino crediderunt. Parētes vero eius poſt quinquaginta dies mortui in monumento poſiti ſunt. Quedam mulier cuidam homicide coniuncta cū parere non poſſet ſorori ſui dixit. Uade ⁊ ꝓ me dianaꝫ noſtrā inuoca. Cui inuocanti ait diabolus. Cur me inuocas: cū tibi prodeſſe nō poſſim: ſed vade ad andream apoſtolum qui ſororem tuaꝫ poterit adiuuare. Ad quem cum iuiſſet ⁊ apoſtolum ad ſororeꝫ periclitantem duxiſſet: dixit ei apoſtolus. Recte hoc pateris: quia male nupſiſti: doloſe cōcepiſti ⁊ demones cōſuluiſti. Sed tñ penitere ⁊ in xp̄m crede: ⁊ pueruꝫ proijce. Qua credēte abortiuum protulit ⁊ dolor ceſſauit. D Senex quidā noīe nicolaus adijt aplum

ſtolum dicens. Dñe ecce ſeptuaginta anni vite mee ſunt in quibus ſemꝑ luxurie deſeruiui. Accepi autem aliqñ euāgeliū orās deū vt mihi ammodo cōtinētiā largiret. Sꝫ in ipo peccato inueteratus ⁊ a mala cōcupiſcētia illectus ſtatim ad opus ſolitū reuertebar. Quadā igit vice cōcupiſcētia inflāmatus oblitus euāgeliū quod ſuꝑ me poſuerā ad lupanar iui. ſtatimq̄ meretrix dixit mihi. Egredere ſenex egredere: qꝛ angelus dei es tu. ne me cōtingas neq̄ huc accedere ꝑſumas. Uideo eñ ſuꝑ te mirabilia. Stupefactus ad vba meretricis recolui q mecū euāgeliū detuliſſeꝫ. Nūc igitur ſancte dei ꝓ ſalute mea tua pia orō intercedat. Audiēs hec beatus andreas flere cepit ⁊ a tertia vſq̄ ad nonā orauit. Et ſurgēs noluit comedere: ſed ait. Nō comedā donec ſciā ſi dñs miſerebit huius ſenis. Cūq̄ diebus quinq̄ ieiunaſſet: venit vox ad andream dicēs. Obtines andrea ꝓ ſene: ſed ſicut ꝑ ieiuniū macerasti te: ſic ſe ⁊ ipſe affligit ieiunijs vt ſaluet. Sicq̄ fecit ſex mēſibus in pane ⁊ aqua ieiunauit ⁊ poſtmodum plenus bonis operibus in pace requieuit. Uenit igit vox ad andreā dicēs. Per orōnē tuam nicolaū quē perdiderā acquiſiui. Quidā iuuenis xp̄ianus ſecretius ſctō andree dixit. Mater mea pulcrum me vidēs de opere illicito me tētauit. Cui cū nullatenus aſſentirē iudicē adijt: volēs in me crimē tante nequitie retorquere: ſꝫ ora ꝓ me ne moriar tā iniuſte. nam ⁊ accuſatus penitus reticebo malens vitā ꝑdere q̄ matrē meā ita turpiter infamare. Iuuenis igit ad iudiciū vocat: ⁊ illuc eū andreas proſequit. Accuſat conſtanter mater filiū q ſe voluerit violare. Interrogatus pluries iuuenis an res taliter ſe hēret: nihil penitus reſpōdebat. Tūc andreas matri dixit. Crudeliſſima feminarū que ꝑ tuā libidinē vnicū filiū tuum vis perimere. Tūc illa prepoſitio dixit. Dñe huic homini filius meus adheſit poſtq̄ hoc agere voluit: ſꝫ nequiuit. Iratus itaq̄ iudex iuſſit puerum in ſaccū linitū pice ⁊ bitumine mitti ⁊ in flumine proiici. Andreā vero in carcere reſeruari donec excogitaret ſuppliciuꝫ quo ꝑiret. Sꝫ orante andrea tonitruū horribile oēs terruit ⁊ terremotus ingēs cūctos ꝓſtrauit ⁊ mulier a fulmine ꝑcuſſa ⁊ arefacta corruit. Orātibus autem ceteris aplm ne ꝑirēt: orauit ꝓ eis ⁊ oīa ceſſauerunt. Tūc ꝑpoſitus credidit ⁊ domus eius tota. Cū aūt eēt apls in ciuitate nicea dixerūt ei ciues q extra ciuitatē ſecus viā ſeptē demones erāt qui ꝑtereūtes hoīes occidebāt. Quibus ad iuſſuꝫ apli aū populū in ſpecie canū veniētibus ꝑcepit vt illuc irēt vbi nulli hominuꝫ nocere poſſent. Qui ſtatiꝫ euanuerūt. Illi aūt hoīes hoc viſo fidē xp̄i receperūt. Et cū veniſſent ad portam alterius ciuitatis ecce quidā iuuenis mortuus ferebat. Querēte aplo quid ei accidiſſet: dictū ē ei q ſeptē canes venerūt ⁊ eū in cubiculo necauerunt. Et lacrimās apls ait. Scio dñe q fuerūt demōes q̄s a nicea vrbe repuli. Dixitq̄ patri. Quid dabis mihi ſi ſuſcitauero filiū tuū. Cui ille. Nil carius eo poſſideo ipſꝫ ergo tibi dabo. Et facta orōne ſurrexit et aplo adheſit. Cū qdā viri nūero q̄draginta ad aplm nauigio venirēt vt ab eo fidei doctrinā reciperēt. Ecce mare a diabolo cōcitat ⁊ oēs pariter ſubmergunt. Cū aūt eorum corpa ad littus delata fuiſſent aū aplm deportant ⁊ ab eo cōtinuo ſuſcitant. Qui oīa que ſibi acciderāt narrauerūt. Unñ in quodā hymno ipſius legit. Quater denos iuuenes ſūmerſos maris fluctibus vite reddidit vſibus. Itē mgr Ioānes beleth ait đ feſto ſcti andree Sciendū eſt inquit q niger fuit colore barba ꝓlixa ſtatura mediocris. E Beatus igit andreas in achaia cōſiſtēs totā eā eccleſijs īpleuit ac plurimos ad fideꝫ xp̄i cōuertit. Uxorē q̄ egee ꝓcōſulis fidē xp̄i docuit ⁊ ſacro baptiſmatis fonte ipam regenerauit. Audiēs hoc egeas patras ciuitatē ingredit cōpellēs xp̄ianos ad ſacrificia idolorum. Cui occurrēs andreas dixit. Oportebat vt tu q̄ iudex hoīꝫ eē meruiſti ī terris iudicē tuū q̄ in celis eſt agnoſceres: ⁊ agnitū coleres: ⁊ colēdo aīuꝫ a falſis dijs penitus reuocares. Cui egeas. Tu es andreas q̄ ſuꝑſticioſam ꝑdicas ſectā quā romani principes nuꝑ exterminari iuſſerūt. Ad quē andreas. Romani principes nōdū cognouerūt quō filius dei veniēs docuerit idola eē demonia q̄ docēt vñ offendat deus vt offenſus ab eis auertat ⁊ auerſus nō exaudiat: ⁊ nō exaudiēdo ipſi a diabolo captiuent: ⁊ captiuati tādiu deludant donec nudi de corꝑe exeāt nihil ſecū ꝑter pctā portātes. Cui egeas. Iſta vana ieſus veſter ꝑdicās: crucis patibulo eſt affixus. Cui andreas. Pro reſtauratiōe nr̄a nō ꝓ culpa ſua crucis patibulū ſpōte ſuſcepit. Ad quem egeas dixit. Cū a ſuo diſcipulo fuerit traditus: ⁊ a iudeis tētus: ⁊ a militibus crucifixus. quō tu dicis eū ſpōte crucis ſubijſſe ſuppliciū. Tūc andreas quinq̄ rōnibus cepit oñdere xp̄m volūtarie paſſum fuiſſe. ſ. ex eo q paſſionē ſuā ꝓuidit ⁊ diſcipulis ſuis futurā ꝑdixit. Ecce inquiēs aſcēdimus hieroſolymā ⁊c. Et ex eo q petro euꝫ ab hoc auertere cupienti dure indignatus fuit dicens. Uade poſt me ſathana ⁊c. Et ex eo q vtriuſq̄. ſ. patiendi ⁊ reſurgēdi ſe ꝑtātē hēre manifeſtauit dicēs. Ptātem habeo ponēdi aīam meā: ⁊ iterū ſumēdi eā. Et ex eo q ꝓditorē ꝑcognouit cū panē intinctuꝫ ei dedit: nec tñ vitauit. Et ex eo q locū in quē ꝓditorē vēturum ſciebat elegit ⁊ his oībus ſe interfuiſſe aſſerit. Addiditq̄ andreas q myſteriū crucis magnū eēt. Cui egeas. Myſteriū dici nō pōt ſꝫ ſuppliciū. Ueruntamē niſi dictis meis obtēperaueris: ipm myſteriū te faciaꝫ experiri. Cui andreas. Si crucis patibulū expaueſcerē: crucis gloriā nō ꝑdicarē. Audire aūt te volo myſteriū crucis ſi forte credas ipuꝫ agnitū colas vt ſalueris. F Tūc cepit ei myſteriū redēptionis pādere: ⁊ q cōgruū ⁊ neceſſariuꝫ fuerit quinq̄ rōnibus ꝑſuadere. Prima rō eſt q qꝛ primus hō ꝑ lignū morteꝫ intulerat ꝑuaricādo: cōgruū fuit vt ſcđus hō ꝑ lignuꝫ mortē repelleret patiēdo. Scđa q qꝛ de immaculata terra factus fuerat ꝑuaricator: cōgruū fuit: vt de immaculata naſceret virgine recōciliator. Tertia q qꝛ adā ad cibū vetitū incōtinēter manus extēderat: cōgruum fuit vt ſcđus adā in cruce immaculatas manus extēderet. Quarta q qꝛ adā cibū ſuauē vetitū guſtauerat: congruū fuit ad hec q ꝯtrariū repelleret cōtrario: vt xp̄us eſca fellea cibaret. Quinta qꝛ ad hoc q xp̄s nobis ſuā immortalitatē conferret: congruū fuit vt noſtrā ſibi mortalitateꝫ aſſumeret. Niſi eñ deus factus fuiſſet mortalis hō nō fieret immortalis. Tūc egeas dixit. Hec vana tuis narra mihi obtēpera dijſq̄ om

nipotentibꝰ ſacrifica. Cui andreas. Omnipotēti deo
a gnū immaculatū quotidie offero. Qui poſtꝙ̄ a to⸗
to populo comeſtus fuerit viuus ⁊ īteger ꝑſeuerat.
Egea quō hoc fieret requirēte dixit andreas vt for⸗
mā diſcipuli aſſumeret. Cui egeas. Ego cū tormētis
a te exigā huius rei notitiā. Iratuſqꝫ iuſſit eū in car
cere recludi. Mane facto tribunali ſiſtitur: ⁊ ad ſacri
ficia idoloꝝ egeas eū iterū inuitare cepit dicēs. Niſi
mihi obtēperaueris: in ipaꝫ quā laudaſti crucē faciā
te ſuſpēdi. Cūqꝫ ei multa ſupplicia minaret̄. Rn̄dit.
Quicquid tibi vr̄ in ſuppliciȷs maius excogita. Tāto
em̄ regi meo ero acceptior: quāto fuero ꝓ noīe eius
in tormētis cōſtātior. Tunc iuſſit euꝫ a viginti hoībꝰ
cedi: ⁊ ceſum manibꝰ ⁊ pedibꝰ cruci alligari: vt ſic lon
giorē reciperet cruciatū. Cūqꝫ duceret̄ ad crucem fa
ctus eſt cōcurſus populoꝝ dicentiū. Innocens ſan⸗
guis eiꝰ ſine cā dānat̄. Quos tn̄ rogauit apoſtolꝰ ne
ſuū martyriū impedirēt. Videns aūt andreas a longe
crucē: ſalutauit eā dicēs. Salue crux q̄ in corpore xp̄i
dedicata es ⁊ ex mēbris eius tanꝙ̄ margaritis orna
ta. Anteꝙ̄ in te aſcēderet dn̄s timorē terrenū habui
ſti: modo vero celeſtē amorē obtinēs ꝓ voto ſuſciperis.
Securus igit̄ ⁊ gaudēs venio ad te vt tu exultās ſu
ſcipias me diſcipulū eius qui pependit in te. q: ama
tor tuus ſemper fui ⁊ deſideraui amplecti te. O bo⸗
na crux que decorē ⁊ pulcritudinē de mēbris dn̄i ſu⸗
ſcepiſti diu deſiderata: ſollicite amata ſine ītermiſſio
ne queſita. ⁊ iā cōcupiſcēti aīo ꝑparata accipe me ab
hominibꝰ ⁊ redde me magiſtro meo vt per te me re⸗
cipiat qui ꝑ te me redemit. ¶ Et hec dicēs ſe exuit
⁊ veſtimēta carnificibꝰ tradidit. Sicqꝫ eū in cruce vt
iuſſum fuerat ſuſpēderūt. In qua biduo viuens. xx
millibꝰ hominū aſtantiū ꝑdicauit. Tūc minante tur
ba egee mortē: ⁊ dicēte virū ſanctū manſuetū ⁊ piuꝫ
nō debere ita pati. venit vt ipſum deponeret. Quem
videns andreas dixit. Quid tu ad nos veniſti egea.
Si ꝓ penitētia: ipaꝫ cōſeq̄ris: ſi aūt vt me deponas
ſcias q: ego viuus de cruce nō deſcendā. Iam em̄ vi⸗
deo regē meū qui me expectat. Et cū vellēt eū ſolue
re nullo modo poterāt ad eū ꝑtingere: q: ſtatim eo⸗
rum brachia ſtupida reddebantur. Videns autē an⸗
dreas ꝙ plebs volebat eum deponere hanc oratio⸗
nem in cruce fecit. vt dicit Augu. in lib. de penitentia
Ne me permittas dn̄e deſcendere viuum: ſed tēpus
eſt vt cōmendes terre corpꝰ meū tādiu em̄ iam por⸗
taui: iam tādiu ſuper cōmendatum vigilaui et labo⸗
raui ꝙ vellem ab ipſa obedientia liberari: ⁊ iſto gra⸗
uiſſimo indumento ſpoliari. Recordor quantum in
portando oneroſum: in domādo ſuperbum: in fouē⸗
do infirmum: in coercendo laſciuum laboraui. Scis
dn̄e quoties a puritate contemplationis retrahe⸗
re me contendebat: quoties adulciſſimo quietis tue
ſomno me excitare obtendebat: quantum ⁊ quoties
laborem ingerebat. Qui igitur tādiu vt potui pater
benigniſſime pugnanti reſtiti et tua ope ſuperaui a
te iuſto remūeratore ⁊ pio poſco ne mihi id vltra con
mendes ſed depoſitū reddo. Commenda aliȷ ꝙ illo
vltra non impediar ⁊ reſurrecturuꝫ ſeruet ⁊ reddat
vt ⁊ ipſum quoqꝫ meritum ſui laboris recipias. Terre
id cōmenda vt me amplius vigilare non oportea̅t et

libere ad te fontem indeficiētis gaudiȷ tendere hau⸗
rientē iam non retrahat nec impediat. Hec Auguſt.
His dictis ſplēdor nimius d̄ celo veniēs dimidia ho
ra eū circūdedit: ita vt nullus eum videre poſſet. Et
aſcēdente lumine ſimul cū ipo lumine ſpm̄ tradidit.
Maximilla vero vxor egee tulit corpus apl̄i ſcti ⁊ ho⸗
norifice ſepeliuit. Egeas vero anteꝙ̄ domū ſuā rediȷſ⸗
ſet arreptus a demone in via corā oībus expirauit.
Aiunt ꝙ de ſepulcro ſancti andree māna in modū fa
rine ⁊ oleū cū odore ſuauiſſimo emanare a quo q̄ ſit
anni futuri fertilitas incolis regionis oſtēdit̄. Nā ſi
exiguū profluit exiguū terra exhibet fructū ſi copio⸗
ſe copioſum. Hoc forte antiquitus verū fuit: ſed mō
eius corpꝰ apud cōſtātinopolim trāſlatū eē ꝓhibet̄.
¶ Eps quidā religioſam habēs vitā beatū andreā
inter ceteros ſanctos in veneratione habebat ita ꝙ
in cūctis ſuis operibus hūc ſemꝑ titulū ꝑponebat
ad honorē dei ⁊ beati andree. Inuidēs igit̄ viro ſan⸗
cto hoſtis antiquus ad eū decipiendū tota callidita⸗
te ſe cōtulit ſeqꝫ in formā mulieris pulcerrime tranſ⸗
formauit. venit igit̄ ad palatiū ep̄i aſſerēs ſe velle ꝯfi
teri eidē. Mandat ep̄s vt ſuo penitētiali cōfiteatur
cui plenitudinē tradiderat ꝑtātis. Renunciat illa ꝙ
nulli hominū niſi ſibi ſecreta ſue cōſciētie reuelabit
ſicqꝫ cōuictꝰ ep̄s eā ad ſe venire ꝑcepit. Cui illa. Ob⸗
ſecro dn̄e miſerere mei. Ego em̄ in annis puellaribꝰ
vt cernitis cōſtituta ⁊ a pueritia delicate nutrita. nec
nō ⁊ regia ſtirpe ꝓgenita huc ī peregrino habitu ſo
la veni. Nā pr̄ meus rex vtiqꝫ valde potēs cuidā ma⸗
gno principi me volebat in ꝯiugiū ſociare. Cui rn̄di
ꝙ oēm thoꝝ abominarer maritalē: q: virginitatem
meā xp̄o in ꝑpetuū dedicaui: ⁊ ideo nunꝙ̄ poſſem in
carnalē copulā cōſentire. Deniqꝫ ſic arctata ꝙ opor⸗
tebat me aut eiꝰ volūtati duriſſime obedire: aut cer⸗
te diuerſa ſubire ſupplicia: latēter fugā iniȷ. magꝭ eli
gens exulare ꝙ̄ ſpōſo meo fidē infringere. Audiens
vero veſtre ſanctitatis ꝑconiū ſub alas veſtre ꝓtectio
nis confugi ſperās me apud vos locū reperire quie
tis vbi poſſim cōtēplationis capere ſecreta ſilentia
ꝑſentiſqꝫ vite vitare naufragia ⁊ ꝑturbationē mūdi
fugere perſtrepentis. Admirans in ea ep̄s nobilita⸗
tem generis pulcritudinem corporis tam immenſuꝫ
feruorē ⁊ tante eloquētie venuſtateꝫ placida et beni⸗
gna voce reſpondit. Eſto ſecura filia: ne formides: q:
ille ob cuius amorē te ⁊ tuos ⁊ tuaſtā viriliter ꝯtē⸗
pſiſti tibi ob hoc in pn̄ti cumulum gratie ⁊ in futuro
plenitudinem glorie largiet̄. Sed ⁊ ego ſeruus eius
me ⁊ mea tibi offero. Eligaſqꝫ vbi tibi placuerit mā
ſionē. Volo aūt vt hodie mecū prādere debeas. Cui
illa. Noli inquit pater noli d̄ hac re me rogare ne for
te ex hoc aliqua mali ſuſpitio proueniat ⁊ nitor fame
veſtre denigrationem aliquam patiatur. Ad quam
epiſcopus dixit. Plures erimus et non ſoli: et ideo
nullum male ſuſpitionis ſcrupulum in aliquo pote⸗
rit generari. Venientes itaqꝫ ad menſam epiſcopus
et illa ex oppoſito conſederunt: ceteris reſidentibꝰ
hinc ⁊ inde. Intendit in eam crebro epiſcopus eiuſ⸗
qꝫ faciem non deſinit intueri et pulcritudinem ad⸗
mirari. Sicqꝫ dum oculus figitur animus ſauciatur.
Et dum eius faciem nō deſinit intueri: antiquis ho⸗

ſtis cor eius graui iaculo vulnerauit. Perpēdit hoc
⁊ ipſe diabolus ⁊ pulcritudineꝫ ſuam cepit magis ac
magis augere Iāqꝫ ep̄s ꝓximus erat cōſenſui vt cā
de illicito opere attentaret qn̄ poſſibilitas ſe offer⸗
ret. Tunc ſubito quidā ꝑegrinus venit ad oſtiū cre
bris ictibus pulſans ⁊ magnis clamoribus poſtulās
ſibi aperiri. Cūqꝫ aperire nollēt ⁊ ille magnis clamo
ribus ⁊ ictibus nimis eis fieret importunus. inter⸗
rogat ep̄s mulierē ſi īgreſſuꝫ illiꝰ ꝑegrini hoīs acce
ptaret. Cui dixit. Proponatur ſibi aliqua queſtio
ſatis grauis quā ſi enodare ſciuerit admittat̄. ſi aūt
neſcierit tanꝙ̄ inſcius ⁊ indignus ep̄i ꝑſentia repel⸗
latur. Fauent eius omnes ſentētie ⁊ quis ſufficiens
eſſet hanc queſtionē ꝓponere ſciſcitantur. Cūqꝫ nul
lus ſufficiens inueniret̄ ep̄s dixit. Quis enim noſtrū
ad hoc tam ſufficiens eſt ſicut vos o domina que ce
teros nos ⁊ eloquētia preceditis ⁊ ſapientia nobis
oībus amplius rutilatis. Vos igitur hanc ꝓponite
q̄ſtioneꝫ tunc illa dixit. Interrogetur qd̄ eſt maius
mirabile qd̄ deus vnꝙ̄ in parua re fecerit. Interro⸗
gatus de hoc peregrinus per nunciū dixit. Diuerſi
tas ⁊ excellentia facierū. Inter tot enim hoīes qui
fuerunt ab initio mūdi ⁊ vſqꝫ in finē futuri ſunt duo
reꝑiri nō poſſent quoꝝ facies per oīa ſimiles eſſent
⁊ in ipſa quoqꝫ tā minima facie oēs ſenſus corporis
deus collocauit. Audientes oēs eius reſponſionem
admirātes dixerunt. Vera ⁊ optima eſt ſolutio que
ſtionis. Tūc mulier ait ꝓponatur ſibi ſcd̄a q̄ſtio gra
uior in qua melius poſſimus eius ſapiētiā experiri
Queratur ab eo vbi terra ſit altior omni celo. Per
cunctatus de hoc peregrinus reſpōdit. In celo em
pyreo vbi reſidet corpus xp̄i. Corpus em̄ xp̄i qd̄ eſt
altius omni celo eſt de noſtra carne formatū. Porro
caro noſtra quedā terrea ſubſtātia eſt. Cū ergo cor⸗
pus xp̄i ſuꝑ oēs celos ſit de noſtra carne originem
duxit. Caro aūt nr̄a cū de terra ſit cōdita: cōſtat ꝙ
vbi corpꝰ xp̄i reſidet ibi ꝓculdubio terra altior celo
manet. Refert nunciꝰ que rn̄derat peregrinꝰ. Et ec
ce oēs reſponſionē eius mirabiliter approbāt ⁊ ma
gnifice ſapientiam eius laudant. Tunc illa iterū di⸗
xit. Fiat ei tertia queſtio grauiſſima ⁊ occulta et ad
ſoluendū difficilis ⁊ obſcura: vt ſic eius ſapientia ter
tio comprobetur: ⁊ dignus ſit vt ad mēſam ep̄i meri
to admittat̄. Querat̄ ab eo ꝙ̄tum ſpatiuꝫ ſit a terra
vſqꝫ in celum. Requiſitus de hoc peregrinus nūcio
dixit. Vade ad eū qui te miſit ad me: ⁊ de hoc diligē
ter ꝑcunctare: ipſe enim melius me hoc nouit ⁊ ideo
tibi de hoc melius reſpondebit. nam ipſe illud ſpa⸗
tiū menſurauit qn̄ de celo in abyſſum cecidit: ego de
celo nunꝙ̄ cecidi: et ideo illud ſpatium nunꝙ̄ mēſu
raui. Non em̄ eſt mulier: ſed diabolus qui ſe poſuit
in ſimilitudinem mulieris. Audiens hoc nuncius ve
hemēter expauit: ⁊ ea que audierat corā oībus reci
tauit. Mirantibus itaqꝫ oībus ⁊ ſtupentibus: anti
quus hoſtis de medio coꝝ euanuit. Epiſcopus aūt
rediēs ad ſe redarguit amare ſemetipſum ⁊ de ꝑpe
trata culpa veniam lamentabiliter precabatur. Mi
ſitqꝫ nuncium vt peregrinus introduceretur: ſed ne
quaꝙ̄ amplius inuenitur. Tunc epiſcopus populuꝫ
conuocauit ⁊ eis euidenter expoſuit ordinem geſte

rei. precepitqꝫ vt oēs ieiuniȷs ⁊ orōnibus inſiſterēt:
ſi forte dn̄s reuelare alicui dignaret̄ q̄ſnā ille ꝑegri⸗
nus fuerit qui eū a tanto periculo liberauit. Reuela
tū aūt eſt illa nocte ep̄o ꝙ beatus andreas fuerit q̄
pro liberatione ipſius ſe poſuerit in habitu ꝑegrini
Cepit igit̄ ep̄s in deuotiōe beati andree magis cre
ſcere ac eū exinde in reuerātia plus habere. ¶ Cū
ꝑpoſitus q̄dā cuiuſdā ciuitatis agrū ſancti andree
abſtuliſſet: ⁊ ob hoc grauiſſimis febribus orāte ep̄o
fuerit correptus: ille ep̄m rogauit: vt pro ſe oraret ⁊
agrū ſibi redderet. Sed cū orāte ep̄o ſanitatē rece⸗
piſſet agrū iterū vſurpauit tūc ep̄s orationi ſe dedit
⁊ oēs lāpades eccleſie fregit dicēs. Hoc lumē nō ac⸗
cēdet̄ donec dn̄s ſe de ſuo inimico vindicet ⁊ eccleſia
qd̄ amiſit recuperet. Et ecce ꝑpoſitus grauiſſimis
iterū febribus laborauit: miſitqꝫ nūcios ep̄o vt ꝓ ſe
oraret ⁊ agrū ſuū ⁊ alium ſibi ſimilē redderet. cui cū
ep̄s reſponderet iam oraui ⁊ exaudiuit me deus. ipſe
ad eum ſe portare fecit ⁊ vt eccleſiam intraret ad orā
dum coegit. Epiſcopus dum eccleſiam ingreditur:
ille ſubito moritur ⁊ ager eccleſie reſtituitur.

¶ De ſancto Nicolao. iiij. A
NIcolaus dicit̄ a nicos qd̄ eſt victoria ⁊
laos qd̄ eſt populus. inde nicolaus q̄
ſi victoria populi. i. vitioꝝ q̄ popula⸗
ria ⁊ vilia ſunt. vel dicitur victoria po
puli: q: multos populos vita ⁊ doctri
na docuit vitia et pc̄tā vincere. Vel nicolaus d̄r a ni⸗
cos qd̄ eſt victoria ⁊ laus quaſi victorioſa laus. Vel
a nitor ⁊ laos quod eſt populus quaſi nitor populi.
Habuit enim in ſe ea que nitorē ⁊ mūdiciaꝫ faciunt.
Nā ſm̄ Ambro. mūdat ſermo diuinꝰ: mūdat vera cō
feſſio: mūdat ſctā cogitatio: mūdat bona operatio.
Eiꝰ legēdā doctores argolici conſcripſerūt. Eſt aūt
argos ſm̄ Iſidorū ciuitas grecie. vn̄ ⁊ argolici greci
vocātur. Alibi quoqꝫ legitur ꝙ methodius patriar
cha eius vitam grece ſcripſit quam ioannes diaco⸗
nus in latinum tranſtulit ⁊ plura addidit.

NIcolaus ciuis patere vrbis ex
diuitibꝰ ⁊ ſctis parētibus origi
nē duxit pr̄ eius epiphanus mr̄ vero io. ī
na dicta eſt: quē cū in primeuo iuuētu
tis ſue flore parētes genuiſſent dein⸗
ceps cōtinenter viuentes celibem vitā
duxerunt. Hic prima die dū balnearet̄
erectus ſteterit in pelui. Inſuper quarta ſexta feria
tm̄ ſemel ſuggebat vbera. Factus aūt iuuenis alio⸗
rum iuuenum deuitans laſciuias eccleſiarum potiꝰ
terebat limina: ⁊ quicquid ibi ſacra ſcriptura intelli⸗
gere poterat memoriter retinabat. Parentibus vero
ſuis defunctis cogitare cepit qualiter tātā diuitiarū
copiā nō ad laudē hūanā: ſꝫ ad dei gl̄iaꝫ diſpēſaret.
Tūc q̄dā conuicaneus ſuus ſatis nobilis tres filias
virgines ob inopiā proſtituere cogitur vt ſic infami
carū cōmercio aleret̄. Qd̄ vt ſctūs cōperit: ſcelus ab
horruit ⁊ maſſā auri pāno īuolutā ī domū eiꝰ ꝑ fene
ſtrā nocte clā iecit: ⁊ clā receſſit. Mane aūt ſurgens
hō maſſaꝫ auri reperit: ⁊ deo gr̄as agēs ꝑmogenite
nuptias celebrauit. Nō multo poſt tp̄e dei famulꝰ ſi
mile ꝑegit opꝰ. Qd̄ rurſus ille reperiēs ī laudes im

menſas ꝑrumpēs decetero vigilare propoſuit vt ſci
ret qs eſſet q̄ ſue inopie ſubueniſſet. Poſt paucos
etiā dies duplicatā auri maſſam in domū ꝓiecit: ad
cuius ſonitū ille excitat̄ ⁊ nicolaū fugientē inſequit̄
taliqꝫ voce alloquitur. Siſte gradum: teqꝫ aſpectui
ne ſubtrahas meo. Sicqꝫ accurrēs velocius nicolaū
hunc eſſe cognouit mox humi ꝓſtratus oſculari vo
lebat pedes eius. Qd̄ ille refutās ab eo exegit ne eū
ꝙdiu viueret publicaret. Poſt hoc myree ciuitatis
defuncto ep̄o cōuenerunt ep̄i illi eccleſie de ep̄o pro/
uiſuri. Aderat autē inter eos quidā magne auctori/
tatis epiſcopus ad cuius electionē oīm ſnīa depen/
debat. Cū igitur cūctos ieiunijs ⁊ orationibꝰ inſiſte
re monuiſſet nocte illa vocē audiuit dicentē ſibi vt
hora matutinali fores eccleſie obſeruaret ⁊ quē pri
mū ad eccleſiā cuius etiā nomen eſſet nicolaus ve/
nire conſpiceret: ipm̄ in ep̄m conſecraret. Hoc ergo
alijs reuelans ep̄is admonuit. vt oēs orationibus
inſiſterēt: ⁊ ipſe pre foribus excubaret. Mirum in/
modū: hora matutinali quaſi a deo miſſus ante om
nes ſe agebat nicolaus. Quem apprehendens epi/
ſcopus dixit ei. Quod tibi nomen eſt. Ille vt erat co
lūbina ſimplicitate plenus inclinato capite nicolaus
inquit veſtre ſanctitatis ſeruus. Quē in eccleſia ducē
tes: licet plurimū renuētē in cathedrā collocauerūt.
Ipſe aūt eandem quā prius humilitatē ⁊ morū gra
uitatem in oībus ſectabat̄. In orōnibꝰ ꝑuigilabat
corpus macerabat mulierū ꝯſortia fugiebat: humi/
lis erat in oēs ſuſcipiendo: efficax in loquēdo alacer
in exhortādo: ſeuerus in corripiēdo. Fertur ꝙ ſicut
legitur in chronica quadā nicolaū niceo īterfuiſſe cō
cilio. ¶ Quadā autē die dū quidam naute pericli/
tarentur ita cum lachrymis orauerūt. Nicolae famu
le dei ſi vera ſunt que de te audiuimꝰ nūc ea experia
mur. Mox q̄dā in eius ſimilitudine apparuit dicēs
Ecce aſſū vocaſtis eū me. Et cepit eos in antēnis
⁊ rudentibus alijſqꝫ iuuare nauis armamētis. Sta/
timqꝫ ceſſauit tempeſtas. Cū aūt ad eius eccleſiā ve
niſſent: quē nūꝙ an̄ viderāt ſine indice cognouerūt
Tūc deo ⁊ ſibi de ſua liberatione grās egerūt. Qd̄ il
le diuine miſericordie ⁊ eorū fidei nō ſuis meritis at
tribuere docuit. Quodā tp̄e totā ꝓuinciā ſancti ni/
colai fames valida ꝑcuſſit. ita vt oībus deficerēt ali/
mēta. Audiēs aūt vir dei naues onuſtas tritico por
tui applicaſſe: illuc ſtatī ꝓficiſcit̄ rogās nautas vt ſal
tē in centū modijs ꝑ quālibet nauē fame periclitan
tibus ſubueniret. Cui illi. Nō audemus pr̄: q2 mē/
ſuratū alexandrie oportet in horrea imꝑatoris nos
reddere. Quibus ſanctus dixit. Facite nūc qd̄ dico ⁊
vobis in dei virtute ꝓmitto ꝙ nullā minorationem
habebitis apud regiū exactorē. Qd̄ cū feciſſent ⁊ eā
dē mēſurā quā alexādrie ceperāt reddidiſſent mini/
ſtris iꝑatorꝭ miraculū referūt ⁊ deū ī ſuo famulo ma
gnifica laude attollūt. Frumētū aūt ꝑ vniuſcuiuſqꝫ
indigentiam vir dei diſtribuit. ita vt miraculoſe duo
bus annis nō tm̄ ad victū ſufficeret: ſed ēt ad vſum
ſeminis abūdaret. Cū aūt regio illa idolis deſeruiſ/
ſet pre ceteris nephāde diane ſimulacrū populus co
luerat adeo vt vſqꝫ ad tēpus viri dei nōnulli ruſtici
predicte religioni execrabili. deſeruirent ac ſub qua

dā arbore cōſecrata diane quoſdā ritus gētiliū exer
cerēt. At vir dei ꝑdictū ritū de oībꝰ finibꝰ expulit ip
ſamqꝫ arborē preſcidi mādauit. Iratus ex hoc cōtra
eū hoſtis ātiquꝰ oleū midyatō qd̄ ꝯ naturā in aqua
⁊ lapidibꝰ ardet ꝯfecit. ſeqꝫ in formā cuiuſdā religio
ſe femine trāſfigurās q̄buſdā ad ad virū dei nauigā
tibus in q̄dā ſagenula obuiauit. Sicqꝫ affata eſt eos
Mallē ad ſctm̄ dei venire vobiſcū: ſꝫ nequeo. Rogo
ḡo vos vt hoc oleū ad eius eccl'iā deferatis ⁊ ob mei
memoriā ex illo oleo eius parietes liniatis ⁊ ſtatim
euanuit. Et ecce aliā cernūt nauiculā cū honeſtis ꝑ/
ſonis inter q̄s vnꝰ erat ſimillimꝰ ſctō nicolao. Qui
ſic ait illis. Heu quid mulier illa locuta eſt vobis vel
q̇d attulit. Illi aūt cūcta ꝑ ordinē narrauerūt. Qui/
bus ille. Hec eſt īpudica diana ⁊ vt me verū dicere cō
probetis oleū illud in mare ꝓijcite. Quibꝰ ꝓijciēti/
bꝰ igēs ignis ī mari ſuccēdit̄ ⁊ ꝯ naturā diutiꝰ ī ma
ri ardere ꝯſpicit̄. Veniētes igit̄ ad ſeruū dei aiebāt.
Vere tu es ille q̇ nob̄ in mari appꝑuiſti ⁊ a diaboli in
ſidijs liberaſti. ¶ Per idem tp̄us cū q̄dā gēs ro/
mano īpio rebellaſſet. ꝯ eā imꝑator tres ꝑncipes ne
potianū. vrſum ⁊ apilionē miſit. Quos portui adria/
tico ob vētū ꝯtrariū applicatos. btūs nicolaꝰ vt ſecū cō
ederēt inuitauit. volēs vt gētem ſuā a rapinis cōpe
ſcerēt q̄s in nūdinis exercebāt. Interim dū ſctūs ab
eſſet ꝯſul corruptꝰ pecūia tres innocētes milites iuſ
ſerat decollari. Qd̄ vt vir ſctūs audiuit rogauit ꝑnci
pes illos vt ſecū illuc vſqꝫ gradu ꝯcito ꝓperarēt ve
niēſqꝫ ad locū vbi decollādi erāt inuenit eos poplite
flexo ⁊ facie iā velata ⁊ ſpiculatorē enſem ſuꝑ eoꝝ ca
pita iā vibraſſe. At nicolaus zelo accēſus in lictorē ſe
audacter iniecit ⁊ gladiū de manu eiꝰ eminꝰ ꝓtulit
innocēteſqꝫ ſoluēs eos incolumes ſecū duxit. Illico
ad ꝑtorū cōſulis ꝓperat ⁊ fores clauſas vi reſerat.
Mox illi ꝯſul accurrēs ſalutauit eū. Aſpnēs hūc ſctūs
dixit. Inimice dei legis ꝑuaricator q̄ temeritate pre
ſumpſiſti tāti cōſciꝰ ſcelerꝭ vultū ꝯſpicere nr̄m. Quē
poſtꝙ plurimū obiurgauit ad ꝑces tm̄ illoꝝ ducū eū
penitētē benigne recepit. Recepta igit̄ bn̄dictiōe im
ꝑiales nūtij iter ꝑagūt ⁊ impio ſine ſanguīe hoſtes
ſubdūt. Redietēſqꝫ ab imꝑatore magnifice ſunt rece
pti: Quidā aūt eorū felicitatibus īuidētes ꝑfecto im
ꝑatoris ꝑce ⁊ ꝑtio ſuggeſſerūt: vt eos apud imꝑato
rē de leſe maieſtatis crimine accuſarēt. Qd̄ cū imꝑa/
tori ſuggeſſiſſet: ille nimio furore repletꝰ eos incar/
cerari ꝑcepit: ac ſine aliq̄ interrogatione illa eos no
cte occidi mādauit. Qd̄ cū a cuſtode didiciſſent ſcide
rūt veſtimēta ſua ⁊ gemere amare ceperūt. Tūc vnꝰ
eorū ſcꝫ nepotianꝰ recolēs ꝙ btūs nicolaꝰ tres inno
cētes liberauerat exhortatꝰ eſt alios vt eiꝰ patroci/
nia flagitarēt: q̄bꝰ orantibꝰ ſctūs nicolaus nocte illa
cōſtātino imꝑatori appꝑuit dicēs. Cur illos ꝑncipes
tā iniuſte cōprehēdiſti ⁊ morti ſine crimine addixiſti.
Surge velox: eoſqꝫ quātotius dimitti iube. Sin aūt
oro deū vt tibi ſuſcitet bellū in quo tu corruas ⁊ be/
ſtijs cibus fias. Cui īpator. Quis es tu q̄ hac nocte
palatiū meū igreſſus talia audes loq̄. Cui ille. Ego
ſum nicolaus myree ciuitatis ep̄s. ſic ⁊ prefectū ſimi
liter terruit per viſum di. Demens ⁊ ſenſu ꝑdite cur
in necem innocentium conſenſiſti: perge cito et eos

liberare ſtude: ſin autē corpus tuū vermibus ſcaturi
et et domꝰ tua citius deſtruet̄. Cui ille. Qui es tu q̄
nobis tāta minaris. Scito inquit me eſſe nicolaum
myree ciuitatis epiſcopū. Vtriſqꝫ euigilantibꝰ ſtatiꝫ
mutuo ſua ſomnia pandūt. ⁊ ꝓ illis incarceratis con
tinuo mittunt. Quibus ait imperator. Quas magi/
cas artes noſtis vt tātis nos illudatis ſomnijs. Cui
r̄nderūt ſe magos nō eſſe: nec mortꝭ ſentētiā meruiſ/
ſe. Tūc imperator. Noſtis inquit hominē cui nomen
eſt nicolaus. At illi audito hoc noīe manus extende/
runt ad celū rogātes deum vt eos ſancti nicolai me/
ritis a preſenti periculo liberaret. Et cū imperator
totaꝫ vitam eius ⁊ miracula eius didiciſſet dixit eis
Ite ⁊ gratias deo agite qui vos eius precibus libe/
rauit. Sꝫ ⁊ de noſtris eidē afferte gaudiolis rogātes
eū vt vlteriꝰ mihi minas nō inferat: ſꝫ ꝓ me ⁊ regno
meo ad dominū ꝑces fundat. Poſt paucos dies pre
dicti viri ad dei famulū veniūt: moxqꝫ ad eius pedes
humiliter ſe ꝓſternūt dicētes. Vere famulus dei es:
vere cultor ⁊ amator xp̄i. Cūqꝫ ſibi oīa ꝑ ordinē retu
liſſent ille eleuatis in celum manibus immenſas deo
laudes retulit ⁊ inſtructos principes ad propria re/
miſit. ¶ Cum aūt dn̄s vellet eū aſſumere rogauit
dn̄m vt angelos ſuos ſibi mitteret. Et īclinato capi/
te āgelos ad ſe venire vidit. ⁊ dicto pſalmo. In te do
mine ſperaui vſqꝫ. In manꝰ tuas dn̄e ⁊c. tradidit ſpi
ritū anno dn̄i. cccxliij. vbi celeſtiū melodia audita eſt.
Qui duꝫ ſepultus fuiſſet in tūba marmorea a capite
fons olei: ⁊ a pedibus fons aque profluxit. ⁊ vſqꝫ ho
die ex eiꝰ mēbris ſacrū reſudat oleū valēs in ſaluteꝫ
multoꝝ. Succeſſit aūt ei quidā vir bonꝰ qui tm̄ de ſe
de ſua ab inuidis eſt depulſus. Quo eiecto oleū flue
re deſijt. Sed eo reuocato ꝓtinus emanauit. Poſt
multū ꝟo tp̄is thurci myreā vrbē deſtruxerūt. Qua
draginta ꝟo ſeptē milites barēſes illuc ꝓfecti q̄tuor
monachis illis oſtendētibꝰ tumbā ſancti nicolai ape
ruerunt oſſaqꝫ eius in oleo natantia in vrbem barēā
reuerenter detulerūt anno dn̄i. M. lxxxvij. Vir q̄dā
ab vno iudeo quandam ſummam pecunie mutuo ac
cepit. iuratus ſuper altare ſancti nicolai cum alium
fideiuſſorem habere nequiret ꝙ ꝙ citius poſſet ſibi
redderet. Tenente autē illo diu pecuniā iudeus eam
expoſtulauit: ſed eam ſibi reddidiſſe affirmat. Tra/
hit ergo eum ad iudicium ⁊ iuramentum indicit̄ de/
bitori. Ille baculum cauatū. quē auro minuto imple
uerat ſecum detulerat. ac ſi eius adminiculo indige/
ret. volens igit̄ facere iuramētū: iudeo baculū tradi/
dit reſeruādum. Iurauit ille ꝙ plus ſibi reddiderat
etiam ꝙ deberet. Facto iuramento baculum ſuuꝫ re
petijt. Et iudeꝰ ignarus aſtutie eū ſibi reddidit. Re
diens aūt q̄ fraudē fecerat in quodaꝫ biuio opp̄ſſus
corruit ſomno curruſqꝫ cū impetu veniēs eū necauit
⁊ plenū baculū auro fregit ⁊ aurū effudit. Audiens
hoc iudeus concitus illuc venit. Cumqꝫ dolum vidiſ
ſet et a multis ei ſuggeretur vt auruꝫ reciperet oīno
renuit: niſi qui defunctus fuerat ad vitam btī nicolai
meritis redderetur: aſſerēs ſe ſi hoc fieret baptiſma
ſuſcepturum ⁊ xp̄ianū futurū. Continuo qui defun/
ctus fuerat ſuſcitatur ⁊ iudeus in xp̄i noīe baptizat̄
¶ Quidam iudeus vidēs btī nicolai ꝟtuoſam po/

tētiā in miraculis faciēdis imaginē eiꝰ ſibi fieri ꝑce/
pit eāqꝫ in ſua domo collocauit. Cui res ſuas cū aliq̄
lōgiꝰ iret cū minis cōmēdabat hec vel ſiſ'ia verba di.
Ecce nicolae oīa bona mea vobis cuſtodiēda cōmit
to ⁊ niſi oīa bn̄ cuſtodieritis vltionē expectabitis vo
bis verberibꝰ ⁊ flagellis. Quadā igit̄ vice dū ille ab
eſſet fures aduenīūt cūcta rapiūt ſolā imaginē dere
linquūt. Iudeus aūt rediēs ⁊ ſe ſpoliatū vidēs ima/
ginē alloquit̄ talibꝰ vel ſimilibus vſus verbis. Dn̄e
nicolae nōne ī domo mea vos poſuerā vt res meas
a latronibus ſeruaretis. Cur hoc facere noluiſtis ⁊
latrones q̄re nō ꝓhibuiſtis. Igit̄ dire tormēta reci/
pies ⁊ ꝓ latronibꝰ penā lues. Sicqꝫ dānū meum in
tuis recōpēſabo tormentis ⁊ furorē meū in tuis re/
frigerabo verberibꝰ ⁊ flagellis. Accipiēs ergo iudeꝰ
imaginē dire eā verberat direqꝫ flagellat. Mira res
prorſus ⁊ ſtupēda diuidētibꝰ furibꝰ que rapuerant
ſanctus dei tanꝙ in ſe verbera recepiſſet apparuit.
hec vel ſiſ'ia verba dicēs. Cur tā dire ꝓ vobis flagel
latus ſum: cur tā crudeliter verberatꝰ: cur tormenta
tot paſſus: ecce quō corpꝰ meū liuet: ecce qualr̄ effu
ſione ſanguis rubet. Pergite citiꝰ ⁊ cūcta reddite q̄
tuliſtis. Alioqui dei oīpotētis in vos ira deſeuiet ita
vt ſcelus veſtrū in medio publicet̄: ⁊ q̄libet veſtrum
ſuſpēdiū patiat̄. Ad quē illi. Quis es tu q̄ nobis ta/
lia loq̄ris. Et ille. Ego ſuꝫ nicolaus ſeruus ieſu xp̄i
quē iudeus ille ꝓ rebꝰ ſuis quas tuliſtis tā crudelr̄
flagellauit. Territi ad iudeū veniūt miraculū referūt
ab eo q̄ imagini fecerit audiūt cūcta reddūt. Sicqꝫ
⁊ latrones ad vitā redeūt rectitudinis: ⁊ iudeus fi/
dē amplectit̄ ſaluatoris. Vir q̄dā ꝓ amore filij ſui li
teras addiſcētis feſtū ſancti nicolai annuatim ſolen/
niter celebrabat. Quadā igit̄ vice pr̄ pueri cōuiuiuꝫ
ꝑparauit ⁊ multos clericos inuitauit. Venit autem
diabolꝰ ad ianuā ī habitu ꝑegrini petēs eleemoſynā
ſibi dari. Et iubet ꝙ totiꝰ pr̄ filio vt det eleemoſynā
peregrino. Properat puer: ſed peregrinū non inue
niēs inſequit̄ abeūtē. Cūqꝫ ad quoddā cōpitū per/
ueniſſet apprehēdēs diabolus puerū eū ſtrangula/
uit. Qd̄ audiēs pr̄ vehemēter ingemuit corpꝰ tulit ⁊
in thalamo collocauit. Cepitqꝫ pre dolore clamare ⁊
dicere. Fili dilectiſſime quō eſt tibi. Sancte nicolae
heccine eſt merces honoris quē vobis tandiu exhi/
bui. Et cū hec ⁊ ſiſ'ia pr̄ diceret ſtatim puer quaſi de
ſomno euigilās oculos aperuit ⁊ ſurrexit. ¶ Vir
q̄dā nobilis rogauit beatū nicolaū vt ſibi filiū a do
mino īpetraret ꝓmittēs ſe filiū ad eccleſiā eiꝰ ꝯductu
rū ⁊ ſcyphū aureū oblaturū. Filius ergo naſcitur et
ad etatem ꝑducitur: ⁊ ſcyphus fieri iubetur. Qui dū
ſibi valde placeret ſuis eū adaptauit vſibus ⁊ aliuꝫ
eque valētem fieri ꝑcepit. Nauigātibus itaqꝫ ad ec/
cleſiam ſancti Nicolai: iubet pater filio vt in illo ſcy/
pho quē ꝑmo fieri fecit aquā ſibi afferret. Puer au
tem cum vellet aquam haurire cū ſcypho in mare ce
cidit ⁊ ſtatim diſparuit. Pater autē amare flens ni/
hilominus votū ſuū perfecit. Veniēs igitur ad alta
re ſctī Nicolai cū obtuliſſet ſcdm̄ ſcyphum tanꝙ ꝓie
ctus cecidit de altari Cum aūt eū eleuaſſet: ⁊ ſuper
altare iterum poſuit rurſus de altari longius eſt ꝓ/
iectus. Mirantibus oībus ad tā grāde ſpectaculū

ecce puer ſanus incolumis aduenit primum ſcyphuꝫ
in ſuis geſtans manibus. Narrauitqꝫ corā oībus ꝙ
qñ in mare cecidit ſtatim beatꝰ nicolaꝰ affuit ⁊ eum
illeſum ſeruauit. Sicqꝫ pater eius letꝰ effectꝰ vtrūqꝫ
ſcyphum btō nicolao obtulit. Quidam vir diues me-
ritis bti nicolai filiū habuit quē Adeodatum voca-
uit. Hic ſctō dei capellam in domo ſua cōſtruēs ⁊ oī-
anno feſtū eius ſolēniter celebrauit. Erat aūt locus
ille ſitꝰ iuxta terrā agarenorum. Adeodatus ergo q̄-
dam vice ab agarenis capitur ⁊ in ſeruitutem regis
coꝝ deputatur. Sequēti anno dum feſtū ſcti nicolai
pater eiꝰ deuote celebraret ⁊ puer ſcyphū ꝓtioſuꝫ te-
nēs regi aſſiſteret recolit ſuam captionē parētū do-
lorē ⁊ gaudiū quod ī domo ſua ea die fiebat cepitqꝫ
altius ſuſpirare. Quorū ſuſpiriorū cām duꝫ rex mi-
nis extorſiſſet ait rex q̇dq̇d tuus nicolaus agat tu h̄
nobiſcū manebis: ⁊ ſubito facto vento vehemēti to-
tamqꝫ domū concutiente puer cū ſcypho rapit̄ ⁊ an̄
fores eccleſie vbi parētes agebāt ſolennia collocat̄ ⁊
magnum gaudium omnibꝰ generat̄. Alibi tamen le-
gitur ꝙ predictus iuuenis fuit de normandia qui vl-
tra mare pergens a ſoldano capitur ⁊ ante eum ſe-
pe verberatur. Qui dum in feſto ſancti nicolai verbe-
raretur: ⁊ in carcere incluſus fleret pro ſua liberatio-
ne pro letitia quam tunc habere conſueuerant parē-
tes eius: ⁊ ſubito obdormiuit ⁊ euigilans in capella
patris ſui ſe inuenit.

De ſancta lucia virgine. iiij. A

Lucia dꝛ a luce. Lux em̄ habe pulcritu-
tudinem in aſpectione: qꝛ vt dicit Am-
broſ. lucis natura hec eſt vt oīs in eius
aſpectu gratia ſit: habet etiā diffuſio-
nē ſine coinq̇natione: qꝛ ꝑ queciīqꝫ im-
mūda diffuſa non coinq̇natur rectum
inceſſum ſine curuitate longiſſimam lineaꝫ ꝑtranſit
ſine moroſa dilatiōe. Per hoc oſtēdit̄ ꝙ beata virgo
lucia habuit decorē ꝟginitatis ſine aliq̄ corruptione
diffuſionē charitatis ſine aliquo immūdo amore: re-
ctum inceſſum tentionis in deum ſine aliqua obliq̇-
tate longiſſimam lineam diuine operationis ſine ne-
gligentie tarditate. Vel lucia dꝛ quaſi lucis via. B

Lucia ꝟgo ſiracuſana nobilis ge-
nere audiēs famā ſancte agathe
per totam ſiciliaꝫ diuulgari ſepulcruꝫ
eius adijt cū matre ſua euthitia annis
quatuor fluxū ſanguinis incurabiliter
patiēte. Inter ipa igit̄ miſſarū ſolēnia
ꝯtigit vt illud euāgeliū legeret̄ in quo
dn̄s mulierē ab hac paſſione ſanaſſe narratur. Tunc
lucia matri dixit. Si credis his que leguntur crede
agathā illū ſempꝰ hr̄e pn̄tem ꝓ cuius noīe ſuſtinuit
paſſionē. Si ergo eiꝰ ſepulcruꝫ credēs tetigeris ꝑfe-
cta cōtinuo ſanitate gaudebis. Igitur recedētibus
cunctis ⁊ matre ⁊ filia iuxta ſepulcruꝫ in orōne exi-
ſtentibus. Luciā ſomnus arripuit. viditqꝫ agatham
in medio angeloꝝ gēmis ornatā ſtantem ⁊ dicentem
ſibi. Soror mea lucia ꝟgo deo deuota quid a me pe-
tis qd̄ ipſa poteris preſtare continuo matri tue. Nā
ecce per fidē tuā ſanata eſt. Euigilans aūt lucia mr̄i
ſue dixit. Mater mea ecce ſanata es. Per ipaꝫ ergo
te depreco: q̄ ſuis orationibꝰ te ſanauit ne mihi dece-
tero noīes ſpōſum ſed q̇cq̇d mihi datura eras ꝓ do-
te pauperibꝰ elargire. Cui mater ait. Tege priꝰ ocu-
los meos ⁊ q̇cquid volueris de facultatibꝰ facito. ad
quā lucia. Qd̄ moriēs das. id̄ das qꝛ ferre tecuꝫ non
potes. Da igit̄ dū viuis ⁊ mercedē habebis. Cū ler-
go rediſſent fit quotidie diſtractio rerū ⁊ dant̄ neceſ-
ſitatibꝰ pauperū. Interea dum patrimoniū diſtri-
buit̄ ad ſponſi notitiā ꝑuenit̄. Req̄rit ſpōſus a nutri-
ce de his. Rn̄dit illa caute ꝙ vtiliorē poſſeſſionē ſpō-
ſa ſua iueniſſet quā ſuo volebat noīe cōparere: ⁊ id̄
videbat̄ aliquāta diſtrahere. Credidit ſtultꝰ carnale
cōmerciū ⁊ cepit autor eſſe vēdētiū. Venditis aūt oī-
bus ⁊ pauperibꝰ erogatis ſpōſus trahit eam coram
paſcaſio ꝯſulari dicēs eam xp̄ianā eſſe ⁊ ꝯ leges age-
re auguſtoꝝ. C Inuitāte igit̄ eā paſcaſio ad ſacri-
ficia idoloꝝ rn̄dit. Sacrificiū placēs deo eſt viſitare
pauperes ⁊ eis in neceſſitatibꝰ ſubuenire: ⁊ qꝛ iā am-
plius nō habeo qd̄ offerā: meipſam ſibi tribuo offe-
rēdā. Cui paſcaſiꝰ. Iſta verba tibi ſimili ſtulto xp̄ia-
no narrare poteris: mihi autē q̇ principū decreta cu-
ſtodio iſta fruſtra ꝑſeq̄ris. Ad quē lucia. Tu princi-
pum tuoꝝ decreta cuſtodis: ⁊ ego dei mei legē cuſto-
diā. Tu ꝑncipes times: ⁊ ego deū timeo. Tu illos of-
fendere nō vis: ⁊ ego deum offendere caueo. Tu illis
placere deſideras: ⁊ ego vt xp̄o placeam concupiſco.
Tu ergo fac quod tibi vtile eſſe cognoſces: ⁊ ego fa-
ciā quod vtile mihi eſſe proſpexero. Cui paſcaſius.
Patrimoniū tuū cum corruptoribus expēdiſti: ⁊ id̄
quaſi meretrix loq̄ris. Cui lucia. Patrimoniū meū
in tuto loco cōſtitui: corruptores aūt mētis ⁊ corpo-
ris nunq̄ ſciui. Reſpōdit paſcaſius. Qui ſunt corru-
ptores mētis ⁊ corporis. Lucia dixit. Corruptores
mētis vos eſtis: qui ſuadetis vt aīe ſuū deſerāt crea-
torē. Corruptores ꝟo corporis ſunt qui corporalem
delectationem preponunt epulis ſempiternis. Pa-
ſchaſius dixit. Ceſſabūt verba cū peruētū fuerit ad
ꝟbera. Cui lucia dixit. Verba dei ceſſare nō poſſunt
Cui paſchaſius. Tu ergo deus es. Reſpondit lucia.
Ancilla dei ſum qui dixit. Cū ſteteritis ante reges ⁊
ꝓſides ⁊c. Nō em̄ vos eſtis ⁊c. Paſchaſiꝰ dixit: In
te ergo ſpūſſanctus eſt. Cui lucia. Qui caſte viuūt tē-
plū ſpūſſancti ſunt. Cui paſchaſius. Ego faciā te du-
ci ad lupanar vt ibi violationē accipias ⁊ ſpm̄ſanctū
perdas. Cui lucia. Nō inquinatur corpus niſi de cō-
ſenſu mentis. Nam ſi me inuitā violari feceris caſti-
tas mihi duplicabitur ad coronam. Nunq̄ aūt vo-
lūtatē meā ad conſenſuꝫ poteris ꝓuocare. Ecce cor-
pus meū ad omne ſuppliciū eſt paratū. Quid mora-
ris incipe fili diaboli deſideria penarū tuarū exerce-
re. Tūc paſchaſius lenones fecit venire dicens eis.
Inuitate ad eam oēm populuꝫ tādiu illudatur do-
nec mortua nūcietur. Volētes aūt eam trahere tan-
to pondere ſpūſſanctus eam fixit vt oīno eam moue-
re nequirent. Fecitqꝫ paſchaſius mille viros accede-
re ⁊ manus eius ⁊ pedes ligare: ſed eam nullatenus
poterant mouere. Tunc ⁊ cum viris mille plura pa-
ria bouꝫ adhibuit: ſed tn̄ virgo dn̄i īmobilis ꝑmā-
ſit. Vocatis autē magis vt ſuis incātationibus mo-
ueretur oīno moueri nō potuit. Tunc dixit paſcha-
ſius. Que ſunt illa maleficia ꝙ vna puella a mille vi-
ris non mouet̄. Lucia dixit. Non ſunt iſta maleficia
ſꝫ beneficia chriſti. Porro. ſi adhuc decem millia ad-
hibueris eque vt prius immobilem me videbis. Pu-
tans vero paſchaſius ſm̄ quorundam figmenta ꝙ
lotio fugarentur maleficia. iuſſit eam lotio perfundi.
Cūqꝫ nec ſic moueri poſſet: anguſtiatꝰ nimis copio-
ſum ignem circa eam accendi picemqꝫ reſinam ⁊ fer-
uens oleum ſuper eam fundi iuſſit. D Dixitqꝫ
lucia. Inducias impetraui martyrij mei vt credenti-
bus timorem auferam paſſionis ⁊ non credentibus
vocem inſultationis. Videntes autē amici paſchaſij
eum anguſtiari in gutture eius gladiuꝫ immiſerūt q̄
nequaq̄ loquelam amittens dixit. Annuncio vobis
pacem eccleſie redditam maximiano hodie mortuo
⁊ de regno ſuo diocletiano expulſo. Et ſicut ciuitati
cathen̄. ſoror mea agatha data eſt protectrix. ſic et
ego ciuitati ſyracuſane conceſſa ſuꝫ iteruentrix. Dū
hec virgo loquitur ecce miniſtri romanorum veniunt
paſchaſium apprehendunt vinctum ad ceſarem ſecū
ducunt. Audierat enim ceſar ꝙ vniuerſam ꝓuinciaꝫ
fuerat depredatus. Veniens ergo romam ⁊ ſenatui
accuſatus pariter ⁊ conuictus capitali ſententia eſt
punitus. Virgo ꝟo lucia de loco in quo percuſſa eſt
mota non eſt: nec ſpm̄ tradidit quoaduſqꝫ ſacerdo-
tes venirēt ⁊ corpus dn̄i ei traderent. Et oēs aſtan-
tes amen domino reſpōderunt. In eodem autē loco
eſt ſepulta ⁊ eccleſia fabricata. Paſſa eſt autē tēpo-
re Conſtantini ⁊ maxentij: circa annos dn̄i. cccx.

De ſacto Thoma apoſtolo. v A

Thomas interpretat̄ abyſſus vel gemi-
nus qd̄ ⁊ grece dedimus dicit̄. Vel dꝛ
thomas a thomos qd̄ eſt diuiſio ſiue
ſectio. Dicit̄ ergo abyſſus eo ꝙ ꝓfun-
ditatem diuinitatis penetrare meruit
qñ ad ſui interrogationem chriſtus ſibi reſpondit.
Ego ſum via veritas ⁊ vita. Dicitur geminus eo ꝙ
reſurrectioneꝫ chriſti quaſi geminate ⁊ ī duplū plus
q̄ alij cognouit. Nā illi cognouerūt videndo iſte vi-
dēdo ⁊ palpando. Diuiſio aūt ſiue ſectio dicit̄: quia
mentē ſuā ab amore mundi diuiſit vel quia ab alijs
in fide reſurrectionis diuiſus ⁊ ſectus fuit: vel dicit̄
thomas quaſi totus means: in dei ſcꝫ amore ⁊ con-
tēplatione. Habuit em̄ tria que in ipſo indicauerūt
fuiſſe amorem dei. De quibꝰ dicit ꝓſper in libro de
vita cōtemplatiua. Quid eſt deū diligere niſi aīo cō-
cipe feruidū viſionis dei affectū pcti odiū: ⁊ mundi
faſtidiū. Vel thomas dicit̄ a theos qd̄ eſt deꝰ et meꝰ
vn̄ thomas q̄ſi deus meꝰ. ⁊ hoc ꝓpter illud qd̄ dixit
cū certificatus credidit. Dn̄s meꝰ ⁊ deus meus. B

Thomas apl̄s cū eſſet apud ceſa-
ream apparuit ei dominus dicēs
rex indie gandoforus miſit prepoſitū
abanē q̄rere hoieꝫ archtitectoria arte
eruditum. Veni igit̄ ⁊ mittam te ad eū
cuit homas. Dn̄e quo vis mitte me ꝓ-
ter ad indos. Cui dn̄s. Vade ſecure qꝛ
ero cuſtos tui. Cumqꝫ indos conuerteris ad me cuꝫ
palma martyrij venies. Cui thomas. Dominus me-
us es: ⁊ ego ſeruus tuus. Fiat voluntas tua. Cumqꝫ
ꝓpoſitus forū ꝑambularet dixit ei dn̄s. Quid cōpa-
rere vis iuuenis. Cui ille. Dn̄s meꝰ miſit me vt ꝯdu-
cam ſuos in arte architectoria eruditos vt romano
ope palatiū ſibi ꝯſtruat̄. Tūc dn̄s tradidit ei thomā
aſſerēs eū plurimū ī tali arte peritū. Nauigātes aūt
ad quādā ciuitatē venerūt in q̄ rex filie ſue nuptias
celebrabat. Hic cū ꝑconizari feciſſꝫ vt oēs nuptijs in-
tereſſēt: al's regē offēderēt: illuc ꝯtigit abanē ⁊ aplꝫ
ītroire. Puella aūt hebrea fiſtulā ī manu gerēs vnū
quēqꝫ laude aliq̄ ꝯmēdabat. Vidēſqꝫ aplm̄ ītellexit
hūc eē hebreū eo ꝙ nō māducaret ſꝫ oclos fixos ad
celū hr̄et. Cūqꝫ puella corā eo hebraice caneret dicēs
Vnus ē deꝰ hebreoꝝ q̇ creauit oīa ⁊ fundauit maria
apl's ipaꝫ hec eadē ꝟba repetere ſatagebat. Videns
aūt picerna ꝙ nō māducaret nec biberet: ſꝫ tm̄ ocu-
los fixos ad celū hr̄et. aplꝫ dei ī maxillā ꝑcuſſit. Cui
apl's melius ē vt ī futuro indulgētia tibi tradat̄ ⁊ h̄
trāſitoria plaga reddat̄. Nō hinc ſurgā donec manꝰ
q̄ me ꝑcuſſit huc a canibꝰ afferat̄. Hic igr̄ ad hauriē-
dā aquā abijt. ⁊ leo ipm̄ occidēs ſanguinē eius bibit
Lacerātibꝰ aūt canibꝰ eiꝰ corpꝰ. vnꝰ niger canis ma-
nū eiꝰ dexterā ī mediū ꝯuiuū apportauit. Quo viſo
oīs turba obſtupuit ⁊ puella eiꝰ ꝟba referēs ꝓiecta fi-
ſtula ad pedes apoſtoli ſe ꝓiecit. Hmōi aūt vltionē
factā reprobat Aug. ī lib. ꝯ fauſtū ⁊ aſſerit a pſeudo
lꝫ fuiſſe inſertū. Vn̄ ⁊ legēda hec q̇ ad plura ſuſpecta
habet̄. Poſſet tn̄ dici ꝙ hoc nō aīo imprecādi: ſꝫ mō
ꝓdicādi dictū ſit. Si t n̄ Augu. ꝟba diligēter inſpici-
antꝰ nō penitus iſta reꝓbare vident̄. Ait em̄ ſic ī codē
libro. Legūt ſcripturas apocriphas manichei neſcio
a quibus fictoribus fabularum ſub apoſtolorum no-
mine ſcriptas que ſuorum ſcriptoꝝ tꝑibus in aucto-
ritatem ſancte eccleſie recepi mererent̄ ſi ſancti ⁊ do-
cti hoīes qui tūc in hac vita erant ⁊ examinare pote-
rant: eos vera locutos eſſe cognoſcerent. Ibi tamen
legunt apoſtolum thomā cū eſſet in quodā nuptiaꝝ
cōuiuio peregrinus ⁊ prorſus incognitus a quodaꝫ
miniſtro palma percuſſum imprecatū fuiſſe homini
cōtinuā ſeuāqꝫ vindictā. Nā cum egreſſus fuiſſet ad
fontē vn̄ ⁊ aquā cōuiuātibus miniſtraret: in eum leo
irruens iteremit: manūqꝫ eiꝰ qua caput apoſtoli leui
ictu percuſſerat a corpore auulſam ſm̄ verbum eiuſ-
dē apli id optātis atqꝫ imprecantis canis itulit mē-
ſis in quibus ipſe apoſtolus diſcūbebat. Quid hoc
videri crudelius poteſt. Verum quia ibi niſi tamen
fallor hoc etiam ſcriptum eſt ꝙ ei veniam in ſeculo fu-
turo petierit facta eſt compenſatio officij maioris vt
⁊ apoſtolus q̄ charus deo eſſet ⁊ dominus hūc timo-
rem commendaretur ignotis ⁊ illi poſt hanc vitam
quandoqꝫ finiendam in eternum conſuleret̄. Vtrum
illa ſit vera vel ficta narratio nihil mea nūc intereſt.
Certe enim manichei a quibus ille ſcripture quas
canon eccleſiaſticus reſpuit tanq̄ vere atqꝫ ſincere
acceptant̄. ſaltem hic coguntur fateri illam patien-
tie virtutē quam dominus dicens. Si quis te ꝑcuſſe-
rit in maxillā tuā dexteraꝫ prebe ei ⁊ ſiniſtram poſſe
in preparatione cordis etiam ſi non exhibeatur ge-
ſtu corporis et expreſſione verboꝝ quandoquidem
apoſtolus palma percuſſus potius dominum roga-
uit vt iniurioſo homini in futuro ſeculo parceretur.

in pñti ãt illa iniuria nõ iulta relinꝗret ꝙ vel ꝓbuit
ferienti alterã ptẽ aut vt iterũ feriret admonuit. Tene
bat certe iterius dilectiõis affectũ ⁊ exterius requi-
rebat correctionis exẽplũ. Siue hoc verũ ſit ſiue fictũ
cur noluit credere tali aio famulũ dei moyſen idoli fa
bricatores ⁊ adoratores gladio ꝓſtrauiſſe. Si aũt pe
naſillas cõparamus qđ ſimile ferro interimi ⁊ a feris
trucidari atqꝫ laniari. Nãquidẽ iudices publicis le-
gibus ſeruientes maioris criminis reos beſtijs tra
di. ꝙ gladio ꝑcuti iubẽt. Hec Augu. Tũc apoſtolus
ad petitionem regis ſponſuꝫ ⁊ ſpõſam bñdixit. Da
inquiẽs dñe adoleſcẽtib⁹ his bñdictionẽ dextere tue
⁊ in eorũ mẽtibus ſemina ſemẽ vite. Abeũte aũt apo
ſtolo in manu iuuenis eſt repertus plenus dactilis
palme ramus. Comedẽtib⁹ ergo ſpõſo ⁊ ſpõſa de fru-
ctib⁹ ei⁹ ambo obdormiũt ⁊ ſomniũ ſimile ambo cer
nũt. Videbat etenim eis ꝙ rex gẽmatus eos ample
cteret ⁊ diceret. Apoſtolus meus bñdixit vos ⁊ eter
ne vite ꝑticipes ſitis. Euigilãtib⁹ aũt ⁊ mutuo ſibi
ſomnia reuelãtibus apoſtolus ad eos igredit dicẽs
Rex meus vobis apparuit ⁊ me clauſis ⁊ ianuis
huc adduxit ⁊ ſuꝑ vos bñdictio mea fructificet. Ha-
beatis carnis integritatẽ que eſt oim regina virtutũ
⁊ fructus ſalutis ꝑpetue. Virginitas ſoror eſt ange
lorũ: poſſeſſio oim bonorũ victoria libidinũ: fidei tro-
pheũ expugnatio demonũ ⁊ eternorũ ſecuritas gau
diorũ. De libidine aũt corruptio gignit de corruptio
ne pollutio naſcit de pollutiõe reatus oritur, de rea
tu ꝯfuſio gñat. Hec illo referẽte duo angeli appue-
rũt dicẽtes ei. Nos ſum⁹ ãgeli vobis ad cuſtodiã de
putati: qui ſi apli bñ ſeruaueritis mõita offerem⁹ deo
oia vota vra. Eos igit apl's baptizauit ⁊ de fide diligẽ
ter edocuit. Poſt multũ ergo tpis ſpõſa noie pelagia
ſacro velamine ꝯſecrata martyriũ patitur. ⁊ ſponſus
nomine dionyſi⁹ illi ciuitati in epm ordinatur. ❡
Poſt hoc autem apl's et abanes ad regem indie ꝑ-
uenerũt. Deſignato ergo ab aplo mirabili palatio et
copioſo theſauro accepto rex in aliã ꝓuinciam ꝓfi-
ciſcitur: ⁊ apl's vniuerſum theſaurum pauperibus
elargit. Per totum autem biẽnium quo abfuit rex
apl's ꝓdicationi inſtitit ⁊ inumerabilẽ pplm ad fidẽ
cõuertit. Rediẽs aũt rex ⁊ q̃ thomas fecerat diſcens
ipm cũ abane in ima retruſit carceris: ⁊ poſtmodum
viuos excoriatos vltricib⁹ daret flammis. Interea
Gad frater regis morit ⁊ ei ſepulcrũ cũ ambitione
nimia ꝑparatur. Quarta autẽ die qui mortuus fue-
rat reſurrexit: ⁊ ſtupefactis oibus cunctiſqꝫ fugiẽtib⁹
dixit fratri ſuo. Hic homo frater quẽ excoriare et in
cẽdere diſponebas amicus dei eſt: ⁊ oẽs angeli famu
lant ei: q̃ me in paradiſuꝫ ducẽtes quoddã mihi oſtẽ
derũt palatium ex auro et argẽto lapidib⁹ ꝑtioſis
mirabiliter fabricatũ. Et cum eius pulcritudinẽ ad-
mirarer: dixerũt mihi. Hoc eſt palatiuꝫ qđ thomas
fratri tuo extruxerat. Cũqꝫ dicerẽ vtinã ianitor eius
eſſem dixerũt mihi. Frater tuus ſe illo fecit indignũ.
Si vis in illo manere rogabim⁹ dñm vt te ſuſcitare
digneť: vt illud a fratre tuo poſſis emere. reddens ei
pecuniã quã ſe exiſtimat ꝑdidiſſe. Et hec dicens cu-
currit ad carcerẽ apoſtoli fratri ſuo poſtulãs indul
geri. Abiectiſqꝫ vinculis rogare apoſtolum cepit vt

veſtẽ acciperet ꝑtioſam. Cui apl's. Ignoras ꝙ nihil
carnale nihil terrenũ geſtiũt q̃ cupiũt hẽre in celeſti-
bus ptãtem. Egrediẽte aũt aplo de carcere rex oc-
currit ei: ⁊ aduolut⁹ ei⁹ pedib⁹ veniã poſtulabat. Tũc
apl's ait. Multũ vobis ꝓſtitit de⁹ vt ſecreta ſua vo-
bis oſtẽderet. Credite in xpꝫ ⁊ baptizamini vt eter-
ni regni ꝑticipes ſitis. Dixit vt frater regis. Vidi pa
latiũ qđ fratri meo feciſti: ⁊ illđ cõparare merui. Cui
apl's. Hoc i ptãte fratris tui eſt. Cui rex Illud erit
meũ apl's fabricet tibi aliud. Qđ ſi forte nequerit mi
hi ⁊ tibi vnũ hoc cõe erit. Rñdit apl's. Innumerabilia
palatia ſunt i celo ab initio ſeculi ꝑparata. q̃ fidei ꝑ-
cibus ſiue ꝑtio ⁊ eleemoſynis cõparant. Diuitie aũt
veſtre ad illa vos antecedere pñt: ſeq̃ ergo oino nõ poſ
ſũt. ❡ Poſt vnũ aũt mẽſẽ fecit apl's paupes oẽs
illi⁹ ꝓuincie ꝯgregari. Quib⁹ ꝯgregatis debiles ⁊ in-
firmos ſeorſuꝫ ſtare iuſſit ⁊ ſuꝑ eos orauit. Cũqꝫ qui
docti fuerãt rñdiſſẽt amẽ coruſcatio de celo veniẽs tam
aplꝫ ꝙ ceteros fere ꝑ horã dimidiã ſic ꝓſtrauit vt oẽs
ſe putarẽt ictu fulguris iteriſſe. Erigẽs ſe aũt apl's
dixit. Surgite q: dñs me⁹ ſicut fulgur venit voſqꝫ ſana-
uit. Exurgẽtes aũt oẽs ſani dñꝫ ⁊ aplm glorificaue
rũt. Tũc apl's cepit eos docere: ⁊ duodeciꝫ grad⁹ vir
tũ aſſignare. Primus ẽ vt i deũ crederẽt q̃ ẽ vn⁹ in
eſſentia ⁊ trinus i ꝑſonis. Deditqꝫ eis triplex exem
plũ ſenſibile quõ ſint i vna eſſentia tres ꝑſone. Pri
mũ eſt q: vna eſt in hoie ſapiẽtia ⁊ de illa vna ꝓcedit
intellect⁹ memoria ⁊ igeniũ. Nã igeniũ inq̃t ẽ vt qđ
nõ dediciſti iuenias memoria vt nõ obliuiſcaris q̃ di
ſceris: intellectus vt intelligas q̃ oſtendi poſſunt
vel doceri. Secundum ꝙ in vna vinea tria ſunt: ſcꝫ
lignum folia ⁊ fructus ⁊ hec omnia tria vnum ſunt:
⁊ vna vinea ſunt. Tertium eſt quia caput vnuꝫ quat
tuor ſenſibus conſtat: in vno enim capite ſunt viſus
guſtus auditus ⁊ odoratus: ⁊ hec plura ſunt ⁊ vnuꝫ
caput ſunt. Secundus gradus eſt vt baptiſmum ſu
ſciperent. Tertius eſt vt ſe a fornicatiõe continerẽt.
Quartus vt ſe ab auaritia temperarent. Quintus
vt gulam reſtringerent. Sextus vt ꝑnitentiam te-
nerent. Septimus vt in his perſeuerarent. Octau⁹
vt hoſpitalitatem amarent. Nonus vt voluntatem
dei in faciendis quererent: ⁊ eam opere complerent.
Decimus vt eam in non faciẽdis quererẽt: ⁊ eã ope
re vitarent. Vndecimus vt charitatem amicis ⁊ ini-
micis impenderent. Duodecimus vt in cuſtodiendis
his vigilem curam haberent poſt predicationem ve
ro baptizati ſunt nouem millia virorũ exceptis par-
uulis ⁊ mulieribus. ❡ Poſt hec autem in ſuꝑio-
rem indiam abijt: in qua inumeris miraculorum in
ſignijs coruſcauit. Sinticem etiam amicam migdo
mie vxoris cariſij cognati regis apoſtolus illumina
uit. Dixitqꝫ migdomia ad ſinticem. Putas ſi pote
ro eum videre. Tunc migdomia de conſilio eius ha-
bitum mutauit: ⁊ inter pauperes mulieres vbi apo-
ſtolus predicabat aduenit. Apoſtolus autem cepit
de vite huius miſeria predicare dicens inter cetera.
Quoniam vita hec eſt vita miſera: caſibus ſubiecta
⁊ adeo fugitiua: vt cum teneri creditur effugiat labe
facta. Deinde cepit quattuor rationibus exhortar
vt verbũ dei libenter audirẽt ipſum verbũ dei quat

tuor rerum generibus comparando: ſcilicet collirio
ex eo ꝙ oculum noſtri intellectus illuminat. Potio
ni ex eo ꝙ noſtrũ affectum ab oi carnali amore pur-
gat ⁊ mundat. Emplaſtro ex eo ꝙ peccatorũ noſtro
rum vulnera ſanat. Cibo ex eo ꝙ nos celeſtiũ amo-
re delectat: ⁊ ſicut inquit hec egroto nõ valẽt niſi ea
in ſe receperit: ſic nec aie languẽti verbũ dei prodeſt
niſi illud cum deuotione audierit. Predicãte igitur
aplo migdomia credidit: ⁊ deinceps viri thorum ab
horruit. Tunc cariſius a rege impetrauit: ⁊ aplm in
carcerẽ poſuit ad quẽ veniẽs migdomia rogauit vt
ſibi ignoſceret ꝙ ꝓpter eã in carcerem miſſus eſſet.
Quã ille benigne cõſolans hec oia ſe libẽter pati aſ-
ſeruit. Cariſius aũt regẽ rogauit vt reginã ſororem
ſue vxoris ad eã mitteret ſi forte eã reuocare poſſet.
Miſſa regina cõuertit ab ea quã volebat ꝑuertere
viſiſqꝫ tot miraculis q̃ apl's faciebat dixit. Maledi
cti ſunt a deo q̃ nõ tot ſignis credunt ⁊ opib⁹. Tunc
apl's oẽs qui aderant de tribus breuiter inſtruxit. ſ.
vt eccleſiam diligerent ſacerdotes honorarent ⁊ aſſi
due ad audiendũ verbũ dei ꝯuenirẽt. Reuertẽte au
tẽ regina dixit ei rex. Vt quid tãdiu morata eſt. Que
rñdit. Putabãt migdomiã ſtultã eſſe: ſed ſapientiſ
ſima eſt. ⁊ me ad apoſtolũ dei ducẽs vitam veritatis
me cognoſcere fecit: ⁊ nimis ſtulti ſunt qui in xpm
nõ credunt. Noluit quoqꝫ regina regi deinceps co
pulari. Stupefact⁹ aũt rex dixit cognato ſuo. Dum
tuã vxorẽ recupare vellẽ meaꝫ perdidi. ⁊ peior mihi
mea affecta eſt ꝙ tua tibi. ❡ Tũc rex iuſſit apoſto-
lũ ligatis manib⁹ ad ſe adduci ꝑcipiẽs ei vt ad ſuos
viros coniuges reuocaret. Apl's aũt triplici exẽplo
oſtẽdit ꝙ diu in errore ꝑſiſterent hoc facere nõ debe
rẽt: videlicet exemplo regis exẽplo turris: ⁊ exẽplo
fontis. Vñ dicit. Tu cũ ſis rex nõ vis habere coinqui
nata ſeruitia: ſꝫ mundos ſeruos pariter et ancillas.
Quãto magis credere debes deũ amare caſtiſſima ⁊
mũda ſeruitia. Quid ergo culpor ſi amare deũ predi
co in ſeruis ſuis: qđ diligis ⁊ in tuis. Fabricaui turrĩ
excelſam ⁊ dicis mihi vt ego qui fabricaui eã deſtruã
Fodi terrã ꝓfundam ⁊ eduxi fontem de abyſſo ⁊ di-
cis mihi vt obſtruã illum. Tunc iratus rex afferri iuſ
ſit ardentes laminas ferreas ⁊ aplm ſtare nudis pe
dibus ſuper eas protinus aũt nutu dei fons ibi eru
pit ⁊ eas extinxit. Tunc rex conſilio cognati ſui eum
in fornacem ardẽtẽ mitti fecit. Que tñ ſic refrigera-
ta eſt: vt die altera ſanus inde exiret ⁊ illeſus. Dixit
qꝫ regi cariſius. Fac illum offerre ſacrificium deo ſo-
lis vt ſic dei ſui irã incurrat qui ab his eum liberat.
Cũqꝫ ad hec vrgeret dixit regi. Preſtãtior es tu ꝙ
factura tua. Ex quo tu modo verũ deuꝫ negligis et
picturã colis tu putas ꝙ ſicut dicit cariſius de⁹ me⁹
mihi iraſcet poſtꝙ adorauero deũ tuum: magis aũt
iraſcet deo tuo eũqꝫ cõminuet. Adora igit eũ. Si er-
go me adorante deũ tuũ deus meus nõ euertat illũ
ſacrificabo illi. Si aũt ſic tu credes deo meo. Cui rex
adhuc mecũ de pari loq̃ris. ꝑcepit igit apl's hebrai-
ce demoni qui in eo erat vt ꝙcito corã idolo genua
flecteret ⁊ ſtatim idolũ cõminueret. Flectens igitur
apl's genua dicit. Ecce adoro ſꝫ nõ idolũ. Ecce ado-
ro ſed non metallũ. Ecce adoro ſed non ſimulacrum.

Adoro aũt dñm ieſum xpm in cuius noie precipio ti
bi demõ q̃ in eo latitas vt ſimulacrũ iſtud comminu
as. Statimqꝫ ſicut cera liquefactũ eſt. Tũc omnes ſa-
cerdotes mugitum dederunt. Pontifex aũt templi
eleuans gladium aplm tranſuerberauit dicẽs. Ego
vindicabo iniurias dei mei. Rex aũt ⁊ cariſius aufu-
gerũt vidẽtes ꝙ ppl's vellet aplm vindicare: ⁊ põ-
tificẽ viuuꝫ incendere. Chriſtiani aũt corpus apoſto
li tulerũt ⁊ honorifice ſepelierunt. Poſt lõgum tem
pus. ſcilicet circa annos domini. cc. ⁊. xxx. corpus apo
ſtoli in edeſſam ciuitatem que olim dicebatur rages
medorũ trãſlatum eſt alexandro imperatore ad ſyrio
rum preces hoc faciente. In illa aũt ciuitate nullus
hereticus. nullus iudeus. nullus paganus poteſt vi
uere: nec tyrannus aliquis ibi nocere poſtꝙ abaga-
rus rex illius ciuitatis epiſtolam manu ſaluatoris
ſcriptam accipere meruit. Nam ſi quando gens ali
qua contra ciuitatẽ illam inſurrexerit: infans bapti-
zatus ſuꝑ portam ſtãs epiſtolam illã legit. et ea dic-
tam ſaluatoris ſcriptã ꝙ apoſtoli thome meritis ho
ſtes aufugiunt aut pacantur. Iſido. in lib. de vita et
obitu ſanctorum: ſic de iſto apoſtolo dicit thomas di
ſcipulus chriſti ac ſimilis ſaluatori audiendo incre-
dulus videndo fidelis fuit. Hic euangelium predica
uit parthis: medis: perſis: hircanis ⁊ brachianis. Et
intrans orientalem plagam et interna gentium pe-
netrans ibi predicationem ſuam vſqꝫ ad titulum ſue
paſſionis perduxit: hic lanceis tranſfixus occubuit.
hec Iſido. Chryſoſt. quoqꝫ ait quod dñꝫ thomas ad
regionem magorum qui ad chriſtum ad orãdum ve-
nerãt deueniſſet eos baptizauit ⁊ facti ſunt adiuto-
res fidei xpiane.

❡ De feſtiuitatibus que eueniunt infra tẽpus qđ
partim continetur ſub tẽpore reconciliationis ⁊ par
tim ſub tẽpore ꝑegrinationis.

DIcto de feſtiuitatibus que occurrũt in-
fra tẽpus renouationis quod incepit a
moyſe ⁊ prophetis: ⁊ durauit vſqꝫ ad ad-
uẽtum chriſti in carnẽ quod tẽpus repꝛe-
ſentat eccl'ia ab aduẽtu vſqꝫ ad natiuita
tem dñi incluſiue ſequitur de feſtiuitatibus q̃ eueni-
unt infra tẽpus quod partim continetur ſub tẽpore
reconciliationis ꝑtim ꝑegrinationis: quod tẽpus re
preſentat eccl'ia a natiuitate vſqꝫ ad ſeptuageſimam.
ſicut. ſ. in prologo dictũ eſt.

❡ De natiuitate dñi noſtri ieſu xpi ſcḋm
carnẽ. vj.

NAtiuitas dñi noſtri Ieſu xpi ſcḋm
carnẽ vt quidã aiũt: cõpletis ab
adã quinqꝫ millibus ducẽtis. xxviij. an
nis vl' ſꝫ alios ſex millibus: vel ſcḋm eu
ſebium ceſarieñ. in chronicis ſuis quin-
qꝫ millib⁹. cxcix. tpe octauiani impato-
ris facta eſt. Cõputatio aũt ſex milliũ
annorũ iuenta fuit a methodio poti⁹ myſtice ꝙ chro
nice. Veniẽte aũt ipſo filio dei in carnẽ tãta pace vni
uerſus mundus gaudebat vt toti orbi vnicus roma
norũ impator pacifice preſideret. hic dictus eſt octa-
uianus a prima impoſitione ceſar a iulio ceſare cu⁹

fuit nepos. auguſtus ab augmēto reipubli. imperator a dignitatis honore qui ad differētiā aliorꝫ regū fuit primo hoc nomine inſignitus. Nā ſicut naſci voluit vt nobis pacē pectoris vel tꝑis ⁊ pacē eternitatis tribueret. ſic voluit vt nihilominus ortū ſuū pax tꝑis illuſtraret. Ceſar igit̄ auguſtus vniuerſo preſidens orbi ſcire voluit quot ꝓuincie quot ciuitates quot caſtra quot ville quot hoīes ī toto orbe eſſent iuſſitq; vt dr̄ in hiſtoria ſcholaſtica vt oēs homines ad ſuam ciuitatem vnde trahebant originē ꝑgerent ad qui ⁊ quilibet denariū argēteū qui valebat .x. nummos vſuales. vn̄ ⁊ denarius dicebat̄ preſidi ꝓuincie tradēs ſe ſubditū romano imperio ꝓfiteretur. Naꝫ ⁊ nūmus imaginē ꝑferebat ceſaris ⁊ ſuperſcriptionem nominis. Dicebatur aūt ꝓfeſſio ⁊ deſcriptio: ſꝫ diuerſa cōſideratiōe. Profeſſio em̄ dicebatur: quia quilibet qn̄ reddebat p̄ſidi ꝓuincie cēſi caput. i. denariū illū q̄ ſic vocabat̄ ponebat ſuꝑ caput ſuū ⁊ proprio ore ꝓfitebat̄ ſe eē ſubditū romano imperio. vn̄ dicebat̄ ꝓfeſſio. i. ꝓprio ore faſſio ⁊ fiebat hoc coram omni populo. Deſcriptio aūt dicebat̄: q: nūerꝰ eorꝫ qui cenſum capitis ferebāt certo determinabat̄ numero ⁊ redigebatur in ſcriptis. Hec autē deſcriptio prima facta eſt a preſide ſyrie cirino. Pria dr̄ vt in eadeꝫ hiſtoria ſcholaſtica habet̄ quātū ad cirinū. Quia enim iudea in vmbilico terre noſtre habitabilis eſſe dicit̄ prouiſum eſt vt in ea inchoaret̄ ⁊ deinde circūſtantes regiones ⁊ alij preſides proſequerētur. Vel prima dicitur. i. vniuerſalis: q: alie preceſſerunt particulares. Vel forte prima capitum in ciuitate fiebat a preſide. Secūda ciuitatū in regione a legato ceſaris. Tertia regionū in orbe corā ceſare. Joſeph autē cuꝫ eſſet de genere dauid a nazareth. in bethleē profectus eſt. Cum autē beate marie tempus pariendi inſtaret ⁊ ipſe de ſuo reditu neſciret: eaꝫ ſecū aſſumpſit ⁊ in bethleem ſecum duxit: nolens theſaurum ſibi a deo cōmiſſum in aliena manu dimittere: ſed ipſe ꝑ ſe voluit illum cura peruigili cuſtodire. Cum ergo bethleeꝫ appropinquaſſet vt frater bartholomeꝰ in ſua compilatione teſtatur ⁊ de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptum. Vidit beata virgo partem populi gaudentem ⁊ partem gementem. Quod ſibi angelus exponēs ait. Pars populi gaudens eſt populus gētilis qui in ſemine abrae eternā benedictioneꝫ accipiet. Pars aūt gemens eſt plebs iudaica a deo ſuis meritis reprobata. Cū igit̄ ambo bethleem veniſſent: ⁊ quia pauꝑes erāt ⁊ q: omnia hoſpitia alij qui ꝓpter hoc ipſum venerāt occupauerant nullum hoſpitiuꝫ habere potuerunt. diuerterunt in cōmuni tranſitu qui vt dicitur in hiſtoria ſcholaſtica erat inter duas domos operimentū habēs qui diuerſoriuꝫ dicitur ſub quo ciues ad colloquēdum vel ad conuiuendū ī diebꝰ ocij vel aeris intēperie diuertebāt vbi forte ioſeph p̄ſepe boui ⁊ aſino fecerat. Vel ſꝫ quoſdam ruſtici cū ad forū veniebāt aīalia ſua ibidē ligabant: ⁊ iō preſepe ibi ꝯſtructū erat. Ipſa igit̄ media nocte diei dn̄ice beata virgo filiuꝫ ſuum peperit ⁊ in p̄ſepio ſuper fenum reclinauit. qđ fenuꝫ vt habetur ī hiſtoria ſcholaſtica. beata helena poſtmodū romaꝫ detulit. A cuius feni cōmeſtione bos ⁊ aſinus: vt dicitur abſtinebant. ¶ Notādum aūt ꝙ natiuitas xp̄i mirabiliter fuit facta multipliciter oſtenſa ⁊ vtiliter exhibita. Fuit autē mirabiliter facta: tū ex parte generantis: tū ex parte geniti: tuꝫ ex parte modi generandi. Ex parte generātis: q: ipſa fuit virgo an̄ partum: ⁊ virgo poſt partū. Et hoc .ſ. ꝙ virgo manēs peꝑit quinq; modis oſtēſuꝫ eſt. Primo ꝑ ꝓphetiā. Eſaie. vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū. Secūdo poſt figurā. Hoc em̄ figuratū fuit per virgam aaron que ſine oī humano ſtudio floruit. ⁊ ꝑ portaꝫ Ezechielis q̄ ſemꝑ clauſa permanſit. Tertio ꝑ cuſtodiā. Joſeph em̄ ex eo ꝙ ipſam cuſtodiuit teſtis ſue ꝟginitatis extitit. Quarto ꝑ experientiā. Cū em̄ vt in cōpilatione Bartho. hr̄. ⁊ de lib. infantie ſaluatoris ſumptū fuiſſe videt̄ beate marie tēpus pariēdi inſtaret. Joſeph lꝫ deū de ꝟgine naſciturū nō dubitaret morē tn̄ gerēs patrie obſtetrices vocauit quarū vna vocabat̄ zebel ⁊ altera ſalome. zebel igit̄ cōſiderans ⁊ inquirens: ⁊ ipſaꝫ ꝟginē inueniēs exclamauit ꝟginē peperiſſe. Salome aūt dū nō crederet: ſꝫ hoc ꝓbare ſili' vellet cōtinuo aruit manus eius. Juſſu tn̄ angeli ſibi apparentis puerū tetigit ⁊ cōtinuo ſanitatē accepit. Quinto ꝑ miraculi euidētiā. Rome em̄ vt teſtat̄ Innocentiꝰ pap. in. xij. ānis pax fuit. Igit̄ romani templū pacis pulcherrimū conſtruxerunt ⁊ ibi ſtatuā romuli poſuerunt. Conſulētes aūt apolinē quātū duraret acceperūt rn̄ſum quouſq; virgo pareret. Hoc aūt audientes dixerūt. Ergo in eternū durabit. Impoſſibile em̄ credebāt ꝙ vnq̄ pareret virgo. Vn̄ in foribus tēpli hūc titulū ſcripſerūt. Tēplū pacis eternū. Sꝫ in ipſa nocte qua ꝟgo peperit tēplū funditus corruit. Et ibi eſt mō eccleſia ſctē marie noue. Scđo fuit mirabiliter facta ex parte geniti. Nā ſicut dicit bernardus in eadem ꝑſona eternū antiquū. ⁊ nouum mirabiliter cōuenerūt. Eternū. i. diuinitas. antiquum. i. caro. ab adam traducta nouum. i. aīa de nouo creata. Iterum ſicut idē dicit hodie tres mixturas: vel tria oꝑa fecit deꝰ: ita mirabiliter ſingularia vt talia nec facta ſint nec āpliꝰ faciēda ſint. coniūcta q̇ppe ſunt adinuicē deꝰ ⁊ hō mr̄ ⁊ virgo: fides ⁊ cor humanū. Prima mixtura valde mirabilis: q: coniuncta ſunt limꝰ ⁊ deus: maieſtas: ⁊ infirmitas: tanta vilitas ⁊ tāta ſublimitas. Nihil em̄ deo ſublimius et nihil limo vilius. Secunda nihilominus valde mirabilis. A ſeculo enim non eſt auditū ꝙ virgo eſſet que peperit ⁊ ꝙ mater eſſet q̄ virgo permāſit. Tertia eſt prima ⁊ ſecunda ab inferiore. ſed nō minꝰ fortis. Mirū eſt enim quō cor humanū fidem his duobꝰ accōmodauit quō credꝰ potuit ꝙ deus homo eſſet ⁊ ꝙ virgo permanſerit q̄ peperiſſet. hec Bern̄. Tertio fuit mirabiliter facta ex parte modi generādi. Eius enim partus fuit ſupra naturā: ex eo ꝙ virgo concepit ſupra rationem ex eo ꝙ deum genuit ſupra nature humane conditionem ex eo ꝙ ſine dolore peperit ſupra conſuetudineꝫ. ex eo ꝙ de ſpiritu ſancto concepit. Non em̄ genuit virgo ex humano ſemine: ſed ex myſtico ſpiramine. Nā ſpiritusſanctus de caſtiſſimis ⁊ puriſſimis ſanguinibꝰ ꝟginis accepit. et inde corpꝰ illud formauit: et ſic q̄rtum modum mirabilem faciēdi hominē deꝰ oſtēdit.

deus pōt quattuor modis hoīeꝫ facere ſcꝫ ſine hoīe ⁊ femina ſicut fecit adā. De hoīe ſine femīa ſicut fecit euā. De hoīe ⁊ femīa: ſicut cōis ꝓbat vſus. De femina: ſine viro: ſicut hodie mirabilit̄ fctm̄ ē. ¶ Scđo eius natiuitas fuit multiplicit̄ oſtēſa. Oſtenſa em̄ eſt ꝑ oēs gradꝰ creaturaꝝ. Eſt em̄ q̄dā creatura q̄ tātū hꝫ eſſe ſicut pure corporea. vt lapides. Quedā q̄ habet eſſe ⁊ viuere: ſicut vegetabilia vt arbores. Quedā q̄ hꝫ eē viuere ⁊ ſentire: ſicut ſūt aīalia bruta. Quedā que habꝫ eſſe viuere ſentire ⁊ diſcernere ſicut homo. Quedā q̄ habet eē viuere ſētire diſcernere ⁊ intelligere ſicut angelus. Per has oēs creaturas hodie xp̄i natiuitas ē oſ̄ſa. Prima aūt creatura .ſ. pure corporea triplex ē .ſ. opaca tranſparēs ſiue peruia ⁊ lucida. Prima ergo oſ̄ſa eſt per pure corporeā opacā ſicut per deſtructionē tēpli romanorum: vt ſupra dictum eſt. ⁊ per ruinā ſtatue romuli dei romanorū q̄ tunc cecidit ⁊ cōminuta eſt: ⁊ per ruinā etiā aliarū ſtatuarū que tunc in alijs locis plurimis ceciderūt. Legitur enim in hiſtoria ſcholaſtica ꝙ hieremias ꝓpheta in egyptū deſcendēs poſt mortē godolie regibus egypti ſignū dedit ꝙ eorꝫ idola corruerent cum virgo filium parturiret. Quapropter ſacerdotes idolorū imaginē virginis puerū in gremio baiulātis ſecreto loco tēpli ſtatuerūt: ⁊ eā ibi adorabāt. Sꝫ a ptholomeo rege poſtea interrogati q̇d hoc ſibi vellet dixerūt paterne traditionis hoc eſſe myſterium quod a ſancto viro ⁊ ꝓpheta eorum maiores acceperāt: ⁊ ſic in regem venturū credebant. Scđo ꝑ pure corporeā tranſparentē et peruiā. Nā in ipſa nocte natiuitatis dominice obſcuritas noctis in claritateꝫ diei verſa eſt. Rome etiā vt teſtatur Oroſius ⁊ innocētiꝰ papa. iij. Fons aque in liquoreꝫ olei verſus eſt: ⁊ erūpens vſq; in tyberim ꝓfluxit ⁊ tota die illa largiſſime emanauit. In quo loco modo eſt eccleſia ſancte marie trans tyberim. Prophetauerat enī ſibilla ꝙ qn̄ erumperet fons olei naſceretur ſaluator. Tertio per pure corpoream lucidam: ſicut per corpora ſuper celeſtia. Nā in ipſa die natiuitatis ſm̄ aliquorū relationem: vt ait Chryſoſto. Magis ſuper quendā montē orantibus ſtella quedā iuxta eos apparuit: q̄ formaꝫ pueri pulcerrimi habebat. ⁊ in eius capite crux ſplendebat. Que magos alloquēs dixit vt in iudeaꝫ pergerent et ibi natū puerum inuenirent. In ip̄a ēt die tres ſoles in oriente apparuerunt: qui paulatim in vnum corpus ſolare redacti ſūt. Per quod ſignabatur ꝙ trini ⁊ vniꝰ dei noti etiā toti orbi iminebat. Vel ꝙ natus erat ille in quo tria. ſcꝫ anima caro ⁊ deitas in vnam perſonā conuenerant. In hiſtoria tamē ſcholaſtica dicitur ꝙ non ipſa die natiuitatis tres ſoles apparuerunt ſed an̄ per aliquod tempus .ſ. poſt mortē iulij ceſaris quod etiā Euſebiꝰ in chronica aſſerit. Octauianus inſuper iperator: vt ait Inno. papa. iij. vniuerſo orbe ditioni romane ſubiugato intātum ſenatui placuit vt eū pro deo colere vellēt. Prudens aūt imperator mortalem ſe intelligens immortalitatis nomē ſibi noluit vſurpare. Ad illorum vero importunā inſtātiaꝫ ſibillā ꝓphetiſſam aduocat ſcire volens per eius oracula ſi in mundo maior eo aliqn̄ naſceret̄. Cū ergo in die natiuitatis dn̄i cōciliū ſuꝑ hac re cōuocaſſet. ⁊ ſibilla ſola in camera iperatoris oraculis inſiſteret in die media circulus aureus apparuit circa ſoleꝫ et in medio circuli virgo pulcerrima ſtans ſuꝑ aram puerum geſtās in gremio. Tūc ſibilla hoc ceſari oſ̄dit. Cū aūt imperator ad predictā viſionē plurimū admiraret̄ audiuit vocē dicentē ſibi. Hec eſt ara dei celi. Dixitq; ei ſibilla. Hic puer maior te eſt: et iō ipſū adora. Eadē aūt camera in honore ſancte marie dedicata eſt. Unde vſq; hodie dicitur ſancta maria ara celi. Intelligēs igit̄ impator ꝙ hic puer maior ſe erat ei tura obtulit: et deus decetero vocari recuſauit. De hoc autem Oroſiꝰ ita dicit Octauiani tꝑe hora circiter tertia celo repēte liquido ac puro ⁊ ſereno circulus ad ſpeciē celeſtis arcus orbem ſolis ambiuit quaſi venturus eſſet qui ipſū ſolē ſolꝰ mundūq; totū ⁊ feciſſet ⁊ regeret. Hec Oroſius. Idē ait Eutropius. Refert quoq; timotheꝰ hiſtoriographus ſe in antiquis romanorū hiſtorijs inueniſſe ꝙ Octauianus. xxxv. regni ſui anno capitolium aſcēdit, ⁊ quis poſt ſe rempublicā gubernaret a dijs ſollicite requiſiuit. Et audiuit vocē ſibi dicēteꝫ. Puer etherꝰ ex deo viuēte ſine tꝑe genitꝰ nō multū poſt ex intemerata virgine deus homo ſine macula eſt naſciturus hoc audito ibi araꝫ edificauit cui hūc titulū inſcripſit. Hec eſt ara filij dei viuētis. Secūdo oſ̄ſa ē natiuitas et manifeſtata ꝑ creaturam q̄ habet eſſe ⁊ viuere ſicut ſūt plāte ⁊ arbores. In hac em̄ nocte vt Bartholomeꝰ in ſua cōpilatione teſtat̄ vinee engaddi que ꝑferūt balſamū floruerūt fructū protulerūt et liquorē dederūt. Tertio per creaturaꝫ que habet eſſe viuere et ſentire ſicut ſunt animalia. Proficiſcēs em̄ ioſeph in bethleem cū maria p̄gnāte ducit ſecū bouē forte vt ipſū venderet et cenſuꝫ ꝓ ſe et pro virgine ſolueret et de reſiduo viuerēt: ⁊ vnū aſinum forte vt virgo ſuper eum veheret̄. Bos igitur ⁊ aſinus miraculoſe dn̄m cognoſcētes flexis genibus ipſum adorauerunt. Ante etiam chriſti natiuitatem per aliquot dies vt ait Euſebius in chronica cū q̄dā ararēt: boues ad aratores dixerūt. Hoīes deficient ſegetes proficiēt. Quarto per creaturā q̄ habet eſſe viuere ſentire et diſcernere: vt ē homo ſicut per paſtores. Nam ipſa hora paſtores ſuper gregeꝫ ſuum vigilabant ſicut bis in anno in lōgioribꝰ ⁊ breuioribus noctibus anni cōſueuerāt: mos em̄ fuit antiquitus gētibus in vtroq; ſolſtitio ſcꝫ eſtiuali circa feſtum ſancti ioannis baptiſte: ⁊ hyemali circa natiuitatem domini vigilias noctis cuſtodire ob ſolis venerationē. Qui forte mos etiā apud iudeos ex vſu cohabitantium inoleuerat. Ipſis igitur angelus domini apparens et ſaluatoreꝫ natum nunciauit: ⁊ quo modo inueniretur ſignum dedit. Factaq; eſt cum angelo multitudo angelorum dicentiū. Gloria in excelſis deo ⁊c. Paſtores ergo venientes totuꝫ ſicut angelus dixerat inuenerūt. Sic iterū manifeſtata eſt ꝑ Ceſarem auguſtū qui tunc preceptū dedit ne eū aliquis dn̄m vocare auderet ſicut Oroſiꝰ teſtatur. Forte enim cum viſionem illam circa ſolem vidiſſet. recolens ſimul de ruina templi ⁊ de fōte olei: ⁊ intelligēs ꝙ in mundo natus eſſet qui maior ſe erat: nec deus nec dominꝰ vocari voluit. In q̄buſdā q̄q; chronicis

legiꝶ ꝙ ap,ꝓpinquāte die natiuitatis dn̄i .Octauia nus ꝑ mundū vias publicas fieri p̄cepit:⁊ oīa debi⸗ ta romanis dimiſit. Sic etiā manifeſtata ē ꝑ ſodomi tas q̄ oēs ī toto mūdo ī illa nocte extīcti ſunt. Sicut dicit hieronymus ſuꝑ illud lux orta eſt eis.tāta ſcꝫ ꝙ oēs laborātes ī illo vitio extinxit. Et hoc fecit xp̄s vt oēs eradicaret ne ī hūana natura quā aſſumpſerat: tanta decetero īmūdicia īueniret. Nā vt dicit Augu. Vidēs deus vitiū ꝯ naturā in humana natura fieri fere deliꝫ īcarnari. Quinto ꝑ creaturā q̄ hꝫ ſentire vi uere diſcernere ⁊ ītelligere ſicut angelus. Angeli eīn ipſā xp̄i natiuitatē paſtoribꝰ annūciauerūt vt ſuꝑius dictū eſt.] ❡ Tertio eiꝰ natiuitas nobis eſt vtiliter exhibita. Pmo ad demonū ꝯfuſionē. Nā hoſtis iaꝫ nobis vt ante p̄ualere nō pōt. Vn̄ legiꝶ ꝙ ſctūs Hu go abbas cluniacenſis in vigilia natiuitatis dn̄i vi⸗ dit beatā ꝟginē ī vlnis tenētē filiū dicētē. Adeſt dies in q̄ ꝓphetarū oracula renouanꝶ. Vbi nūc eſt hoſtis q̄ ante hūc diē hoībꝰ p̄ualebat. Ad hanc vocē diabo⸗ lus de humo ꝓrupit:vt ꝟbis dn̄e inſultaret:ſed mē⸗ tita eſt iniq̄tas ſibi: qm̄ dū officinas fratrū circūiret ipſꝫ ab oratorio deuotiora refectorio lectio:a dormito rio ſtramēta vilia:a capitulo patiētia reiecit. In libro q̄ꝫ petri cluniacen̄.legiꝶ ꝙ ī vigilia natiuitatꝭ dn̄i ſctō Hugoni abbati cluniacen̄. apparuit btā ꝟgo filiū in gremio tenēs ⁊ cū eo ludēs q̄ dicebat. Noſti mater ꝙ diē natalis mei eccl'ia cū magno laudū tripudio ce lebrat. Et vbi eſt nūc diaboli virtꝰ:vel q̄d dicere pōt vel facere. Tūc diabolus videbaꝶ q̄ſi de humo ſurge⸗ re ac dicere. Et ſi eccleſiā vbi laudes tue fiunt intra⸗ re non poſſum:ſed tn̄ capl'm dormitoriū ⁊ refectoriū introibo. Qd̄ ille attemptans inuenit oſtiuꝫ capitu⸗ li nimis artū ſibi groſſo dormitorij nimis depreſſum ſibi elato oſtiū refectorij nimis repagulatū impedi⸗ mentis charitatis.ſ.ſeruentium auiditate audiendi lectiones ⁊ ſobrietate cibi ⁊ potus: ⁊ ſic ꝯfuſus eua nuit. Scd̄o ad venie impetrationem. Vnde legitur ī quodā libro exemploꝝ ꝙ cuꝫ quedaꝫ mulier lubrica ad cor tandē rediſſet de venia deſperabat. Nam co gitans de iudicio reputabat ſe eſſe ream:de inferno reputabat ſe ibi eſſe cruciandā cogitās de paradiſo reputabat ſe eſſe īmundam. de ꝑaſſione reputabat ſe eſſe ingratā. Cogitans ꝟo de pueri infantia ⁊ ꝙ pueri de facili placātur. Chriſtū ꝑ ſuā infantiā adiu⸗ rauit. ⁊ vocem de ſua venia audire meruit. Tertio ad infirmitatis curationem. De hac natiuitatis vtilita te dicit Bernardus. Triplici morbo laborabat genꝰ humanum in principio medio ⁊ fine.ideſt natiuitate vita ⁊ morte. Natiuitas erat immunda:vita peruer⸗ ſa:mors periculoſa. Venit xp̄s ⁊ ꝯtra hunc triplicem morbum attulit triplex remediū. Natus eſt eīn vixit ⁊ obijt. Eius natiuitas purgauit noſtram: eius vita inſtruxit noſtrā mors illius deſtruxit noſtram. Hec Benar. Quarto ad ſuꝑbie humiliationē. Vnde di⸗ cit Aug. ꝙ humilitas filij dei quā nobis in incarna⸗ tione exhibuit fuit nobis in exemplum ſacramentuꝫ ⁊ medicamentum. In exemplum conuenientiſſimuꝫ qd̄ homo imitaretur. altum ſacramētū quo pctī nr̄i vinculū ſolueretur:⁊ ſummū medicamentū quo timor: noſtre ſuperbie ſanareꝶ. Hec Aug. Superbia enim primi hoīs ſanata eſt per humilitatē xp̄i. Et notan⸗ dū ꝙ conuenienter humilitas ſaluatoris reſpōdeat ſuperbie ꝓditoris. Superbia eīn primi hoīs fuit cō tra deū vſq; ad deū:⁊ ſupra deū. Fuit contra deū: q: fuit ꝯ eius preceptum quo preceperat ne de ligno ſcientie boni ⁊ mali comederet. Fuit etiā vſq; ad deū q: vſq; ad appetitū deitatis credēs qd̄ diabolus di⸗ xerat. Eritis ſicut dij. Fuit etiā ſupra deū ſicut dicit Anſelmus volendo qd̄ deus illū velle nolebat. Tunc eīn ſuā voluntatē poſuit ſupra voluntatē dei. At fi lius dei ſcḋm Ioānē damaſce. humiliauit ſe propter hoīes nō contra hoīes:vſq; ad hoīes ⁊ ſupra hoīes. ꝓpter hoīes:q: ꝓpter eorū vtilitatē ⁊ ſalutem. Vſq; ad hoīes per naſcēdi modū conſimilē. Supra hoīes per naſcēdi modū diſſimilē. Nā eius natiuitas ⁊ ſcḋm aliquid nobis ſimilis fuit:q: ſcꝫ natus eſt ex mulie⸗ re ⁊ per eādē portā ꝓpaginis: ⁊ ſcḋm aliquid diſſimi⸗ lis:q: de ſpū ſancto ex maria virgine natus eſt.

❡ De ſancta anaſtaſia. vij

ANaſtaſia dicitur ab ana quod eſt ſurſuꝫ et ſtaſis quod eſt ſtans ſiue ſtatꝰ:q: ſur⸗ ſum ſtetit a vitijs ad virtutes.

ANaſtaſia nobiliſſima romanoꝝ filia pretaxati illuſtris:ſed ꝓpaga ni a matre ſua fauſta chriſtiana et a bea to Chryſogono fidem xp̄i edocta eſt. Tradita autem publio in vxorē lāgorē ſimulans ſemper ſe ab eius conſortio abſtinebat qui audiens eā cuꝫ vna tm̄ ancilla in vili habitu chriſtianorum carceres circuire et eis neceſſaria miniſtrare fecit eam artiſſime cuſto diri:ita vt etiā eidē alimoniam denegaret. Volebat autem eā ſic perimere vt poſſet in eius largiſſimis poſſeſſionibus laſciuire. Putās igitur ſe mori do⸗ loroſas litteras chryſogono mittebat: ⁊ ille conſola torias remittebat. Interea vir eius moritur: ⁊ illa a carceribus liberatur. Hec hēbat tres ancillas ꝓpul⸗ cerrimas que ſorores erant:quarum vna dicebatur agapen:altera chionia:⁊ tertia hyrenen. Que cum chriſtiane eſſent ⁊ prefecti vrbis monitis nullatenus obedirent:in cubiculum eas reclusit vbi coquine vtē ſilia ſeruabātur. Prefectus autem in earum ardēs amore ad eas iuit vt ſuā libidinem exerceret. Qui in amentia verſus putās ſe tractare virgines caca⸗ bos patellas caldaria ⁊ ſimilia āplectēs oſculabatur et cum ex hoc ſatiatus fuiſſet foras exijt nigerrimus et deformis ⁊ veſtimentis conciſis. Quem ſerui qui eum pre foribus expectabāt ſic aptatum videntes co gitātes ꝙ in demonem verſus eſſet eum verberibus affecerunt ⁊ fugientes ſolum relinquerunt. Cumq; īperatorē adiret vt de hoc conquereretur alij virgis eum percutiebāt:alij in faciem eius expuebāt:alij lu tuꝫ ⁊ puluerem in euꝫ proijciebāt:ſuſpicātes ꝙ in fu riaꝫ verſus eſſet. Oculi autem eius tenebantur ne ſic ſe deformeꝫ videret. Qua propter mirabatur plu rimum cur ſic omnes eum deridebāt quem in tāto honore hēre conſueuerāt. Videbatur enim ei ꝙ ipſe ⁊ omnes veſtibus albis eſſent induti. Putās ꝟo eū ſic ſe deformē ab alijs dediſciſſꝫ ꝙ puelle ſibi per artē magicā hoc feciſſ.iuſſerit eas corā ſe expoliari vt eas ſaltē nudas aſpiceret. Sed ſtatim earū veſtimēta ſic corporibus adheſerunt vt nullo modo exui valerēt. Prefectus aūt pre admiratiōe ita obdormiuit ſter⸗ tens ꝙ etiā a pulſantibꝰ nō poterat excitari. Tandē virgines martyrio coronanꝶ ⁊ Anaſtaſia ab impera tore cuidā p̄fecto tradiꝶ: vt ſic eaꝫ ſacrificare faceret poſtmodū ī vxorē eā haberet. Cūq; eā ī thalamū du xiſſet ⁊ eā amplexari vellet:ſtatim cecus effectus eſt. Deos adijt querēs ſi euadere poſſet. Qui rn̄derūt dicētes. Q: ſanctā anaſtaſiā cōtraxiſti nobis traditꝰ es ⁊ ammodo ſemꝑ nobiſcū in inferno torqueberis Cūq; domū reduceretur inter manus pueroꝝ vitā fi⸗ niuit. Tunc anaſtaſia alij prefecto traditur vt eam in cuſtodia detineret. Audiens vero idem ꝙ infinitas poſſeſſiones haberet priuatim dixit ei. Anaſtaſia ſi vis eſſe xp̄iana fac quod precepit deꝰ tuus. Ille eīn precepit qui non renunciauerit omnibus que poſſi⸗ det ⁊c. Omnia igitur que habes mihi da ⁊ vade libe ra quo volueris et vera xp̄iana eris. Cui illa reſpon dit. Deus meus precepit. vende oīa que habes ⁊ da pauperibus ⁊ nō diuitibus. Cum ergo diues ſis cō tra preceptū dei facerē ſi aliquid tibi darē. Tunc ana ſtaſia diro carceri fame cruciāda tradiꝶ. Sꝫ a ſancta theodora que iam ꝑ martyriuꝫ coronata fuerat per duos meſes eſca celeſti paſcitur. Tandē cum ducētis virginibus ad inſulas palmarias ducta eſt. vbi mul⸗ ti propter nomē xp̄i fuerant relegati. Poſt aliquot ꝟo dies p̄fectus oēs ad ſe vocauit ⁊ anaſtaſiā ad pa los ligatā ignibꝰ ꝯcremauit. Alios ꝟo diuerſis ſup⸗ plicijs interemit. Inter quos vnus erat qui pluries ꝓpter chriſtum multis diuitijs ſpoliatus ſemper di cebat chriſtum ſaltem mihi non auferetis. Apollo⸗ nia autē corpꝰ ſancte anaſtaſie in viridario ſuo facta ibi eccleſia honorifice ſepeliuit. Paſſa eſt autem ſub diocletiano circa annos domini.cclxxxvij.

❡ De ſancto ſtephano. viij.

STephanus grece latine dicitur corona ſed hebraice norma. Fuit eīn corona.i. principiū martyrum in nouo teſtamē⸗ to:ſicut abel in veteri teſtamēto. Fuit etiā norma.i. exemplar et regula alijs patiēdi ꝓ xp̄o ſiue bn̄ agēdi ⁊ viuendi vl' ꝓ inimicis orandi. Vel ſtephanus diciꝶ quaſi ſtrennue ſans:qd̄ patet in ſuo ſermone ⁊ luculēta diuini verbi predica tione. Vel dicitur ſtephanꝰ quaſi ſtrēnue ſans ⁊ anꝰ id eſt ſtennue ſiue laudabiliter ſans id eſt inſtruēs ⁊ regēs anus.i. viduas quibus ab apoſtolis fuerat p̄⸗ fectus. que ad literam anus erant. Eſt ergo corona propter principium martyrij. norma propter exēplū patiendi ⁊ bene viuendi. ſtrennue ſans propter lucu lentam predicationē et ſtrennue ſans anus propter viduarū laudabilē inſtructionē.

STephanus fuit vnus ex ſeptē dia conibus ab apoſtolis in miniſteri um ordinatis. Creſcēte enim numero diſcipuloꝝ ꝯuerſi ex gentibus aduer ſus ꝯuerſos ex iudeis murmurare ce perūt ex eo ꝙ vidue eoꝝ in miniſterio quotidiano ꝯtemnebantur huius aūt murmurꝭ cauſa dupliciter poteſt intelligi. Aut quia vidue eoꝝ in miniſterio non admittebantur: aut q: pre ceteris in quotidiano miniſterio grauabantur. Apoſtoli eīn vt expeditius predicationi inſiſterent viduis miniſtrationē commiſerant. Videntes itaq; apoſtoli murmurationē ortā pro adminiſtratione vi duarū volētes hoc murmur ſedare congregata om⸗ ni multitudine dixerūt. Non eſt equum nos dereli querere verbum dei ⁊ miniſtrare menſis. Gl. q: melio ra ſunt fercula mentis q̄ꝫ dapes corporis. Cōſidera⸗ te ergo fratres ex vobis viros boni teſtimonij ſeptē plenos ſpirituſancto ⁊ ſapientia quos cōſtituamus ſuper hoc opus. Gl. vt miniſtrent vel vt miniſtranti bus preſint. Nos ꝟo orationi vel p̄dicationi inſtan⸗ tes erimus. Et placuit ſermo omni populo ⁊ multi tudini. Et elegerūt ſepteꝫ quorū beatus ſtephanus primus ⁊ primicerius extitit. Et adduxerūt eos ad apoſtolos ⁊ impoſuerūt ſuper eos manus. Stepha nus aūt plenus gratia ⁊ fortitudine faciebat ſigna ⁊ prodigia magna in populo. Inuidētes igitur iudei ⁊ eum ſuperare ⁊ cōuincere cupientes:triplici modo eum in prelio aggreſſi ſunt:ſcꝫ diſputatione:teſtium ꝓductione:⁊ tormentoꝝ illatiōe. Sed tn̄ ipſe diſpu⸗ tātes ſuperauit:teſtes falſos ꝯuicit:⁊ de ſuis torto ribus triumphauit. Et in qualibet pugna adiutori⸗ um ſibi de celo datū eſt. In prima eīn ei datꝰ eſt ſpi⸗ rituſſanctus qui ſapientiā miniſtraret. In ſecunda vultus angelicꝰ, qui falſos teſtes terreret. Et in ter⸗ tia viſus eſt xp̄s adiuuare paratus qui martyrē cō⸗ fortaret In qualibet igiꝶ pugna ponit hiſtoria tria ſcꝫ aggreſſum preliū collatū adiutoriū ⁊ adeptū tri umphuꝫ. Hiſtoriā igiꝶ breuiter ꝑcurrentes hec oīa videre poterimus. ❡ Cū igiꝶ beatꝰ ſtephanꝰ mul ta ſigna faceret ⁊ frequētius populo predicaret. iu⸗ dei ſibi inuidētes primū preliū cū eo inierunt vt euꝫ ꝑ diſputationē vincerent. Surrexerūt eīn quidā de ſynagoga q̄ appellabatur libertinoꝝ a regiōe ſic di⸗ ctoꝝ vel libertinoꝝ.i. filioꝝ libertoꝝ. Libertini enim dicuntur filij libertorum:id eſt eorum qui de ſeruitu te manumiſſi ſunt ⁊ libertati donati. Et ſic de ſtirpe ſeruili fuerunt qui primo fidei reſtiterunt ⁊ cirenen⸗ ſium a cirene ciuitate ⁊ alexādrinorum et eorum qui erant a cilicia ⁊ aſia diſputantes cū ſtephano. Ecce primū preliū:deinde ſubiungit triumphum: et non poterant reſiſtere ſapientie. Poſtremo ponit adiu⸗ torium. ⁊ ſpiritui qui loquebatur. Videntes igitur ꝙ per hunc modum pugnandi eum non poſſent ſu⸗ perare ad ſecundum modum callide ſe conuerterūt vt ſcilicet eum falſis teſtibus ſuperarent. Submiſe⸗ runt enim duos falſos teſtes qui eūdem de quadru plici blaſphemia accuſarent. Adducentes itaq; eum in concilium ſuum falſi teſtes eum de quatuor accu⸗ ſabant:ſcilicet de blaſphemia in deum:in moyſen: in legem:⁊ in tabernaculum ſiue templum. Ecce pluꝫ et intuentes eum omnes qui ſedebant in concilio vi derunt faciem eius tanq̄ꝫ faciem angeli. Ecce auxili⸗ um. Deinde ponitur huius ſecunde pugne victoria cū falſi teſtes de his omnibus ꝯfutantur. Dixit eīn princeps ſacerdotum ſi hec ita ſe haberent. Tūc bea tus ſtephanus de illis quatuor q̄ ſibi falſi teſtes im⸗ poſuerunt ſe ꝑ ordineꝫ excuſauit. Et pmo excuſauit

ſe de blaſphemia in deū dicens deū qui locutus fuit patrib⁹ ⁊ ꝓphetis deū glorie fuiſſe.i.datorē vel poſſeſſorē ⁊ glorie vł cui a creatura debetur gloria. Ubi deū tripliciter cōmendauit ſm̄ quod hoc verbū tripliciter poteſt exponi. Eſt enī deus glorie.i.collatiu⁹ glorie.j.regū.ij. Qui honorificauerit me glorificabo eum: vel deus glorie.i.contētiuus glorie. Prouer. viij. Mecū ſunt diuitie ⁊ gloria vł glorie.i.deus cui a creatura debet᷑ gloria.j.Timo.j. Regi ſeculorum immortali inuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amē. Cōmēdauit igitur deū tripliciter: ſcʒ ꝙ ſit glorioſus glorificās ⁊ glorificādus. Deinde excuſat ſe de ſecūda blaſphemia in moyſen ipſuʒ moyſen multipliciter cōmēdando. Cōmēdat enī eum precipue a tribus: ſcʒ a zeli feruore. q: ꝑcutiētem hebreū egyptiū interfecit a miraculoruʒ operatione que in egypto et in deſerto fecit. ⁊ a dei familiaritate: q: pluries cū deo familiariter locutus fuit. Poſtmodum excuſat ſe ď tertia blaſphemia que erat in legē ipſaʒ tripliciter cōmēdando: ſcilicet ex ratione dantis qui fuit deus ex rōne miniſtrantis qui fuit moyſes talis ⁊ tantus ⁊ ex ratiōe finis: q: dat vitā eternā. Poſtremo cepit ſe purgare de quarta blaſphemia que erat in tabernaculū ⁊ in templū ipſum tabernaculū quadruplicit᷑ cōmendando: ſcʒ ꝙ fuit a deo ꝑceptuʒ fieri in viſione oſtēſum a moyſe conſummatū ⁊ arce teſtimonij contēciuum. Templum aūt dixit tabernaculo ſucceſſiſſe. Sic ergo beatus ſtephan⁹ de crimine ſibi obiecto rōnabiliter ſe purgauit. D Uidentes igit᷑ iudei ꝙ nec iſto ſecūdo modo eū ſupare valerēt tertium modū aſſumunt ⁊ tertiam pugnā ineunt vt ſcʒ ſaltē tormētis ⁊ ſupplicijs eum ſuperarēt. Quod vt vidit beatus ſtephanus volēs preceptū dominicum de fraterna correctione ſeruare trib⁹ modis eos conatus eſt corrigere ⁊ a tanta malicia coercere: ſcʒ pudore timore ⁊ amore. Primo pudore eis duriciā cordis ⁊ ſanctoꝝ neceʒ improperando. Dura inquit ceruice ⁊ incircūciſi cordibus ⁊ aurib⁹ vos ſemper ſpirituiſancto reſtitiſtis ſicut et patres veſtri, ita et vos quem enim prophetarum patres veſtri nō ſunt ꝑſecuti ⁊ occiderunt eos qui prenunciabant de aduētu iuſti: vbi ſicut dixit Gl. tres gradus malicie eoꝝ ponit. Primus eſt ꝙ ſpirituiſancto reſtiterūt. ſcōdus ꝙ ꝓphetas ꝑſecuti ſunt. tertius ꝙ creſcēte malicia eoruʒ eos occiderūt. Sʒ q: frons mulieris meretricis facta erat eis et neſciebant erubeſcere: nec ſic a concepta malicia diſtiterunt: immo audientes hec diſſecabantur cordibus ſuis et ſtridebant dentibus in eū. Secundo correxit eos timore per hoc: ſcilicet ꝙ ieſum ſtantem a dextris dei ſe videre perhibuit quaſi paratum ſe adiuuare et aduerſarios condemnare. Cum enim eſſet ſtephanus plenus ſpirituſancto intuens in celum vidit gloriam dei et ait. Ecce video celos apertos et filium hominis ſtantem a dextris virtutis dei. Licet igitur iā pudore ⁊ timore correxerit eos non tamen adhuc deſtiterunt: ſed deteriores ꝙ̄ prius fuerunt. Exclamantes enim voce magna continuerunt aures ſuas Glo. ne blaſphemantem audirēt. Et impetum fecerunt vnanimiter in eum: ⁊ proijcientes eum extra ciuitatem lapidabāt in hoc ſm̄ legem ſe agere arbitrantes que blaſphemum extra caſtra mādauerat lapidari. Et illi duo falſi teſtes qui in eum primū lapidem mittere debebant ſm̄ legem dicentem: prima manus teſtium lapidabit eū depoſuerunt veſtimēta ſua ne illius tactu coinquinarentur: vel vt ad lapidandū expeditiores redderentur ſecus pedes adoleſcētis qui vocabat᷑ ſaul⁹. ⁊ poſtea eſt vocatus paulus. Qui dum lapidantiū veſtimēta cuſtodiret ex eo ꝙ ad lapidandū eos expeditiores redderet quaſi manu omnium lapidauit. Cum autē eos nec pudore nec timore a tāta poſſet nequitia retrahere. Tertiū modū adhibuit vt ſaltē eos amore coerceret. An non eximius amor fuit quem eis oſtendit: qñ pro ſe et pro ipſis orauit. Pro ſe quidē orauit ne ſua paſſio ꝓlongaretur: ⁊ ſic ipſi rei noxa maiori tenerētur. Pro ipſis autē orauit ne eis hoc in peccatū imputaretur. Lapidabāt inquit ſtephanū inuocātē ⁊ dicentem. Dn̄e ieſu accipe ſpiritum meū. Poſitis aūt genibus clamauit voce magna di. Domine ne ſtatuas illis hoc peccatū q: neſciūt quid faciūt. Et vide amorem mirabilem: q: orando pro ſe ſtetit: orādo ꝓ ſuis lapidatoribus genua flexit quaſi plus orōnem quaʒ ꝓ ipſis faciebat ꝙ̄ illaʒ quā ꝓ ſe effundebat cuperet exaudiri. Pro ipſis etiā potius ꝙ̄ pro ſe genua flexit: q: vt dicit Gl. ibidem: quoꝝ maior iniquitas maius ſupplicandi remediuʒ poſtulabat. In hoc etiam martyr chriſti chriſtuʒ imitatus eſt: qui in paſſiōe ſua pro ſe orauit dicens. Pater in manus tuas commēdo ſpiritū meum. Et pro ſuis crucifixoribus dicens. Pater ignoſce illis ⁊c. Et cum hoc dixiſſet obdormiuit in domino Glo. pulchre dictum eſt abdormiuit ⁊ non mortuus eſt: q: obtulit ſacrificium dilectionis. ⁊ obdormiuit in ſpe reſurrectionis. Facta eſt autem lapidatio ſtephani eodem anno quo dominus aſcēdit in proximo menſe auguſti tertia die intrante. Sctūs vero gamaliel et nicodemus qui erant pro xp̄ianis in omnibus concilijs iudeorū: ſepelierunt eū in agro ipſius gamalielis et fecerunt planctū magnum ſuꝑ eum. Et facta eſt magna perſecutio chriſtianorū qui erant in hieruſalem: quia occiſo beato ſtephano vno de principibus alios grauiter perſequi ceperunt: intātum ꝙ omnes chriſtiani preter apoſtolos qui erāt ceteris fortiores per totā iudeoꝝ prouinciam diſperſi ſunt iuxta qđ dn̄s ꝑceperat eis ſi vos ꝑſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. E Refert Aug. doctor egregius beatū ſtephanū innumeris miraculis claruiſſe ⁊ mortuos ſex ſuis meritꝫ ſuſcitaſſe: multoſqꝫ a varijs lāguoribus curaſſe. Preter hec auteʒ alia refert miracula digne memorie cōmēdanda. Ait enī ꝙ flores ſuper altare beati ſtephani ponebātur ⁊ inde ablati ſuper infirmos ponebantur et mirabiliter curabantur. Panni etiā de eius altari ſumpti ⁊ ſuper egros impoſiti multis extiterunt infirmātib⁹ in medelā. Nam ſicut ait in lib. xxij. de ciuita. dei. Flores ipſi de altari aſſumpti cuiuſdā mulieris cece oculis impoſiti ſunt: ⁊ illa continuo lumen recepit. Refert quoqꝫ in eodem libro ꝙ cum quidam vir primarius ciuitatis nomine marcialis infidelis eſſet et nequaqꝫ conuerti vellet cū tamen plurimū egrotaret: gener ſuus valde fidelis ad eccleſiam ſancti ſtephani venit ⁊ de ipſis floribus qui ſuꝑ altare erant accipiēs ad caput ſoceri flores ipſos latēter poſuit. Super quos dū ille dormiſſet protinus ante diluculum clamauit vt ꝓ ep̄o mitteret᷑. Cū aūt ep̄s abeſſet ſacerdos ad eū venit: ⁊ ipſum cū ſe credere diceret baptizauit. Hic ꝙdiu vixit hoc verbū ſemꝑ in ore habuit. Chriſte accipe ſpiritū meū. cū tn̄ hec beati ſtephani vltima ꝟba fuiſſe neſciret. Aliud ſimiliter in eodeʒ lib. refert miraculum ꝙ quedam matrona nomine petronia: cū diu infirmitate grauiſſima torqueret᷑ ⁊ multa adhibens remedia nullū ſentiret liberationis veſtigiū tandē quendā iudeū conſuluit q̇ anulum quēdā cū quodā lapide ei tribuit. vt ipſo anulo cū chorda ad nuda corporis cingeret᷑: vt ex virtute illius bn̄ficiū reciperet ſanitatis. Sʒ dū hoc ſibi nihil valere conſpiceret: ad eccleſiam ꝓtomartyris ꝓperauit: ⁊ ꝓ ſalute ſua inſtanti⁹ beatū ſtaphanū exorauit. Tūc ſubito in ſoluta chorda ⁊ illeſo anulo remanēte anulus in terrā proſilijt: ⁊ ꝯtinuo ꝑfecte ſe ſanatā ſenſit. F Aliud ſimiliter in eodē non minus mirabile refert miraculū. Apud nāqꝫ ceſaream capadocie quedā nobilis matrona erat viri quidem deſtituta ſolatio: ſed nobili vallata multitudine filiorum. Nam decē filios habuiſſe dicit᷑: quoꝝ ſeptem mares ⁊ tres femine fuiſſe ꝑhibent᷑. Quadam igit᷑ vice duʒ mater ab eis offendit᷑ maledictionē ſuā filijs imprecat᷑. Subito aūt maledictionē matris diuina vindicta ſubſequit᷑: ⁊ oēs pena ſimili ⁊ horribili feriuntur. Nā omnes tremore membroꝝ omniuʒ horribiliter ſunt percuſſi. Quapropter nimiū dolentes: ⁊ eorum ciuiū oculos nō ferentes ꝑ totū orbē vagari ceperūt ⁊ quocūqꝫ ibāt omniū in ſe ꝯuertebant aſpectū. Ex his aūt duo frater ⁊ ſoror paulus ⁊ palladia hyponā venerūt ⁊ ipſi auguſtino ibidē ep̄o que ſibi cōtigerant narrauerūt. Cuʒ ergo iā quindecim diebus ante paſcha eccleſiā beati ſtephani frequētaſſent et ſanitatē ab ipſo multis precibus poſtulaſſent in ipſo die paſche cū frequēs populus preſens eſſet: vn⁹ ex eis: ſcʒ paulus repente cancellum introiuit ⁊ ante altare cū multa fide ⁊ reuerētia ſe ꝓſtrauit in oratione. Et cū aſtantes rei exitum expectarent ſubito ſurrexit ſanus a tremore corporis deinceps alien⁹. Cū autem ad auguſtinū fuiſſet adductus: ipſe eū ad populū ꝓtulit ⁊ ſequēti die libellū de illius curatione eis recitandū promiſit. Cum autem ſic ad populuʒ loqueret᷑. ⁊ ſoror illius ibidē omnibus membris tremens aſſiſteret. Surgens illa e medio beati ſtephani cancellos intrauit ⁊ ſtatim velut obdormiens ſubito ſana ſurrexit. Ipſā ſimiliter in mediū producit᷑: ⁊ de vtriuſqꝫ ſanitate deo ⁊ beato ſtephano immēſe gratie referunt᷑. Oroſius nāqꝫ a Hieronymo ad Auguſtinum rediens quaſdā reliquias ſancti ſtephani detulit ad quas predicta ⁊ plura alia miracula facta ſunt. G Notandū autem ꝙ beatus ſtephan⁹ hac die paſſus non eſt ſed ea die vt dicit᷑ qua eius inuentio celebratur. Eius aūt inuentio hac die dicit᷑ extitiſſe: ſed quare feſta mutata ſint dicetur cū de inuentione aget᷑. Ad preſens autem hoc dixiſſe ſufficiat ꝙ duplici de cauſā eccleſia hec tria feſta que ſequuntur natiuitatē dn̄i ſic voluit ordinare. Prima eſt vt xp̄o ſponſo vt capiti omnes ſui comites adiungant᷑. Natus enim xp̄s ſponſus eccleſie in hūc mūdum tres ſibi comites adiunxit: de quibus comitibus dicitur in canticis. Dilectus meus candidus ⁊ rubicundus electus ex millibus. Candidus quo ad ioānēʒ euangeliſtā pretioſum confeſſorē. Rubicundus quantuʒ ad ſtephanū ꝓtomartyrē: electus ex millib⁹ quātum ad turbā innocētū virginalē. Scđa ratio eſt: vt ſic eccleſia omniū martyrū genera ſm̄ gradus dignitatis inſimul adunaret: quoꝝ quidē martyrij xp̄i natiuitas cā fuit. Eſt enī triplex martyriū. Unū voluntate ⁊ oꝑe ſcđm voluntate ⁊ nō opere: tertiū opere ſʒ nō voluntate. Primuʒ fuit in beato ſtephano: ſcđm in beato ioāne: tertium in innocentibus.

¶ De ſancto ioanne ap̄lo ⁊ euāgeliſta. ix. A

IOannes interpretat᷑ dei gratia vel in quo eſt gratia: vel cui donatū eſt vel cui donatio a deo facta eſt. Per hoc enī intelligūtur quatuor priuilegia que fuerūt in beato ioāne. Primū eſt precipua xp̄i dilectio. Chriſtus enī pre ceteris apoſtolis eū dilexit ⁊ ei maiora dilectionis ⁊ familiaritatis ſigna oſtendit. Et inde dicit᷑ dei gratia quaſi deo gratioſus: etiā plus petro ip̄m dilexiſſe videt᷑: ſed eſt dilectio animi ⁊ ſigni. Et illa q̄ eſt ſigni duplex eſt vna q̄ conſiſtit in familiaritatis oſtenſione. Et alia in beneficiorū exhibitione: quantū ad primā vtrūqꝫ equaliter dilexerit: ꝙtū ad ſcđaʒ plus Joannem: quantum ad tertiā plus Petrum. Scđm eſt carnis incorruptio: quia virgo a domino eſt electus: ⁊ inde dicit᷑ in quo eſt gratia. In ip̄o fuit gratia pudicitie virginalis. Unde ⁊ de nuptijs volens nubere a dn̄o vocatus fuit. Tertiū eſt ſecretoꝝ reuelatio ⁊ inde dicit᷑ cui donatum eſt. Eidem enim donatū eſt mł'ta ſecreta ⁊ ꝓfunda noſcere: ſicut de diuinitate verbi ⁊ cōſummatione ſeculi. Quartum eſt matris dei recōmēdatio: ⁊ inde dicitur cui donatio a deo facta eſt. Maxima enim donatio a dn̄o tunc eidē facta eſt qñ mater dei in eius cuſtodiam donata eſt. Ei⁹ vitā milet⁹ laodicee ep̄s ſcripſit: quā Iſido. ī li. de ortu vita ⁊ obitu ſctōꝝ patrū abbreuiauit. B

IOannes apoſtolus et euangeliſta dilectus a domino ⁊ virgo electus poſt penthecoſten diuiſis apoſtolis in aſiam eſt profectus vbi eccleſias multas fundauit. Domicianus igitur imperator eius intelligens famā accer ſitū eum in dolium feruētis olei ante portā latinā mitti iuſſit. Ille aūt inde exijt illeſus ſicut a corruptione carnis extiterat alien⁹. Uidēs igit᷑ imperator ꝙ nec ſic a predicatione deſiſteret eum in pathmos inſulā in exilium relegauit: vbi ſolus degens apocalypſim ſcripſit. Eodeʒ anno imperator propter ſui nimiā crudelitatē occidit᷑ ⁊ a ſenatu quicquid fecerat reuocat᷑. Sicqꝫ factum eſt vt ſanctus ioannes qui cum nimia iniuria in inſulaʒ deportatus fuerat cū honore epheſum rediret occurrēte ei vniuerſa turba ⁊ dicēte. Bn̄dict⁹ qui venit in nōīe dn̄i. Cum aūt ingrederet᷑ vrbem druſiana eius dilectrix que ſuū plurimū deſiderabat aduentū mortua efferebat᷑. parentes igit᷑ eius vidue ⁊ orphani dixerunt

ẽ. Sancte ioãnes ecce druſianã efferimus q̃ tuis ſpmonitis obſecundans nos oẽs alebat: tuũq; deſiderabat plurimũ aduẽtũ dicẽs. O ſi videã aplm̃ dei añq̃ moriar. Ecce tu veniſti ⁊ te videre nõ potuit. Tunc iuſſit feretrũ deponi ⁊ corpꝰ deponi dicẽs. Dñs meꝰ ieſus xp̃s ſuſcitet te druſiana. Surge ⁊ vade in domũ tuã ⁊ para mihi refectionẽ. Statim illa ſurrexit ⁊ cepit ire ſollicita de iuſſione apl̃i ita vt ſibi videret̃ ꝙ nõ de morte: ſed de ſomno excitaſſet eã. C Altera aũt die chraton philoſophus in foro populũ conuocauit vt oſtẽderet quõ hic mundus cõtẽnẽdus eſſet. Duos em̃ ditiſſimos iuuenes fratres p̃cioſiſſimas gẽmas diſtracto toto patrimonio emere fecerat: ⁊ eas in cõſpectu oĩm cõfrigi iuſſerat. Contigit igit̃ apl̃m illuc trãſitũ facere. Vocanſq; ad ſe philoſophũ hmõi mũdi cõtemptũ triplici rõne condẽnauit. Primo q: ore hoĩm laudat̃: ꝫ diuino iudicio cõdẽnat̃. Scdo q: ex tali cõtẽptu vitiũ nõ curat̃ ⁊ ideo vanus eſt ſicut medicina vana dicit̃ ex qua morbus nequaq̃ curat̃. Tertio q: cõtẽptus meritoriꝰ eſt qui ſua pauperibꝰ elargit̃: ſicut dñs iuueni dixit. Si vis pfectꝰ eſſe: vade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da pauperibꝰ. Cui chraton dixit. Si vere deꝰ magiſter tuꝰ eſt: ⁊ vult vt harũ gẽmarũ p̃ciũ pauperibꝰ eroget̃ fac vt reintegrent̃ vt ad eius facias gloriã qð ego ad hoĩm feci famã. Tunc beatꝰ ioãnes gẽmarũ fragmẽta i manũ ſuã recolligẽs orauit ⁊ facte ſunt integre ſicut prius ſtatimq; philoſophus ⁊ illi duo iuuenes crediderũt ⁊ gẽmas vendentes p̃ciũ pauperibꝰ erogarũt. D Duo inſup iuuenes honorati horũ exemplo venditis oĩbꝰ ⁊ pauperibꝰ erogatis apoſtolũ ſecuti ſunt. Quadã aũt die vidẽtes ſeruos ſuos pretioſis indumẽtis fulgẽtes ⁊ in vili pallio ſe egẽtes cõtriſtari ceperunt: qð cũ ſanctus ioannes aduertiſſet eo ꝙ facie triſtes eſſent virgas ⁊ lapides a littore maris deferri fecit ⁊ eos in aurũ ⁊ gẽmas ꝯuertit. Qui iuſſu apoſtoli vniuerſos aurifices ⁊ gẽmarios ꝑ ſeptem dies querentes reuerſi ſunt dicentes ꝙ illi nũq̃ tam purum aurum ⁊ tam pretioſas gẽmas ſe vidiſſe teſtati ſunt. Dixitq; eis. Ite ⁊ redimite vobis terras quas vẽdidiſtis: q: celorũ premia ꝑdidiſtis. Eſtote floridi: vt marceſcatis. Eſtote diuites tẽporaliter vt in ꝑpetuũ mẽdicetis. Tũc apoſtolus cõtra diuitias diutius cepit diſputare oſtẽdẽs ꝙ ſex ſunt q̃ debẽt nos ab ĩmoderato diuitiarũ appetitu retrahere. P̃mũ eſt ſcriptura. Vñ recitauit hiſtoriã de diuite epulone quẽ dñs reprobauit: ⁊ de lazaro paupere quẽ dñs elegit. Scdm̃ eſt natura: q: homo nudus ſine diuitijs naſcitur: ⁊ nudus ſine diuitijs morit̃. Tertium eſt creatura: quia ſol luna ſydera ⁊ pluuia ⁊ aer oĩbꝰ ſunt cõmunia ⁊ cõiter ſua bñficia largiunt̃: ſic et inter homines oĩa cõmunia eſſe deberẽt. Quartũ eſt fortuna dixit em̃ ꝙ diues ſeruus efficit̃ numi ⁊ diaboli. Numi: quia non poſſidet diuitias: ſed ipſe a diuitijs poſſidetur: diaboli q: iuxta euãgelium: amator pecunie ſeruus eſt mãmone. Quintum eſt cura: q: habent curã ⁊ ſollicitudinẽ diurnã ⁊ nocturnam in acquirẽdo ⁊ in cuſtodiẽdo. Nã in acquirendo habent laborẽ: ⁊ in cuſtodiẽdo timorẽ. Sextũ eſt iactura: ⁊ oſtẽdit ꝙ diuitie ſunt cauſa duplicis mali. ſ. mali in p̃ſenti qð eſt elatio: ⁊ mali in futuro qð eſt eterna dãnatio: ⁊ alterius qð eſt in perditione duplicis boni. ſ. boni qð eſt gratia: ⁊ boni ĩ futuro qð eſt eterna gloria. E Cũ igit̃ ſanctus ioãnes cõtra diuitias taliter diſputaret: ecce iuuenis q̃dã mortuꝰ efferebat̃ qui triginta dies habebat ꝙ vxorẽ acceperat. Veniẽs igit̃ mater vidua ⁊ ceteri qui eũ flebant ad pedes apoſtoli ꝓciderũt rogãtes ꝙ hũc quoq; ſicut druſianã in noĩe dñi ſuſcitaret. Flente igit̃ apoſtolo diutius ⁊ orante continuo reſurrexit. Precepitq; ei vt illis duobꝰ diſcipulis enarraret quãtam incurriſſent penã ⁊ quãtã gloriã perdidiſſent. Qui multa de gloria paradiſi ⁊ de penis inferni quas viderat enarrauit dicẽs. O miſeri vidi angelos veſtros flentes ⁊ ⁊ demones garrulãtes. Dixitq; eis ꝙ perdidiſſent eterna palatia q̃ ſunt gẽmis coruſcãtibus fabricata claritatis mirabilis cõtentiua: copioſis epulis referta: delitijs plena: gaudijs glorioſa ⁊ in perpetuũ ꝑmanſura. De inferno autẽ octo penas dixit: que his verſibus ꝯtinentur. Vermis ⁊ tenebre flagellũ frigus ⁊ ignis. Demonis aſpectus ſcelerũ confuſio luctus. Tũc ille q̃ fuerat ſuſcitatꝰ ⁊ illi duo diſcipuli ad pedes apoſtoli ſe ꝓſternentes rogabãt vt miſericordiã conſequerent̃. Quibus apoſtolus ait. Triginta diebus penitẽtiam agite inter quos orate vt virge ⁊ lapides ad naturã priſtinã reuertant̃. Quod cũ factum eſſet ait eis. Ite ⁊ vndẽ tuliſtis virgas ⁊ lapides deferatis. Qð cum feciſſent ⁊ virge ⁊ lapides in ſui naturã reuerſi fuiſſent omniũ virtutum gratiã quã prius habuerãt receperũt. F Cum autẽ beatus ioannes per totam aſiam predicaſſet cultores idolorũ ſeditionẽ in populo concitantes ioãnem ad tẽplum dyane trahebãt cogentes eũ ſacrificiũ offerre. Quibus ioãnes hanc diſiũctionẽ ꝓpoſuit vt aut ipſi ad inuocationẽ dyane eccleſiã xp̃i euerterent: et ipſe idolis ſacrificaret: aut ipſe ad inuocationẽ chriſti templũ dyane euerteret ⁊ ipſi in xp̃m crederent. Huic ergo ſententie cũ maior pars populi cõſenſiſſet exeuntibꝰ cũctis de tẽplo orauit apoſtolus ⁊ funditus tẽplum corruit ⁊ dyane imago penitus cõminuta eſt. Ariſtodemus aũt pontifex idolorũ in populo ſeditionẽ maximã cõcitauit ita vt vna pars ꝯtra aliã ad ꝓlium pararet̃. Cui apoſtolus: Quid tibi vis faciam vt placeris. Cui ille. Si vis vt credã in deum tuũ dabo tibi venenũ bibere ⁊ ſi nullã in te leſionẽ intulerit verus deus dñs tuus apparebit. Cui apoſtolus. Fac vt locutus es. Et ille. Volo vt alios inde morientes videas vt ſic amplius ꝑtimeſcas. Pergens igitur ariſtodemus ad proconſulem duos viros decapitandos petijt ⁊ eis corã omnibus venenum dedit: qui mox vt venenum biberunt ſpiritum exalarũt. Tunc apoſtolus calicem accipiens ⁊ ſigno crucis ſe muniẽs totũ venenum bibit ⁊ nullam leſionem incurrit: quapropter deum omnes laudare ceperunt. Ariſtodemus autem dixit. Adhuc mihi ineſt dubietas ſed ſi veneno mortuos ſuſcitaueris abſq; dubio vere credam: apoſtolus ei tunicam ſuã tribuit. Cui ille. Cur mihi tunicam tuam dediſti. Cui apl̃s. Vt ſic cõfuſus a tua infidelitate diſcedas. Cui ille. Nunquid tunica tua credere me faciet. Et apoſtolus. vade ⁊ mitte eã ſup corpora defunctorũ dicẽs. Apoſtolus xp̃i me miſit ad vos vt in xp̃i nomine exſurgatis qð cũ feciſſet illico ſurrexerũt. Tũc apoſtolus pontificẽ ⁊ proconſulẽ credentes cũ omni parẽtela ſua in xp̃i nomine baptizauit. qui in honorẽ bti Joãnis eccleſiã cõſtruxerũt. G Refert beatus clemẽs ſicut in quarto libro eccleſiaſtice hiſtorie inuenitur ꝙ quodã tp̃e apoſtolus quẽdã iuuenẽ pulchrũ ⁊ ferocẽ cõuertit ⁊ eum cuidã ep̃o ſub depoſiti nomine cõmendauit. Poſt aliquot aũt tẽpus iuuenis dereliquit epiſcopũ ⁊ factꝰ eſt princeps latronũ. Apoſtolus itaq; ad epiſcopũ venit ⁊ ſuũ depoſitũ requiſiuit. Cũq; ille de pecunia intelligeret ⁊ ex hoc vehemẽter ſtuperet. Dixit ei apoſtolus. Juuenẽ illũ a te repeto quem tibi tam curioſe recõmendaui. Cui ille Pater ſancte in anima mortuus eſt et in tali monte cũ latronibus degit: quorũ ipſe princeps exiſtit. Quibus auditis veſtem ſuã ſcidit ⁊ caput ſuũ pugnis feriẽs bonũ inquit te cuſtodẽ fratris anime dereliqui Confeſtim igitur equũ ſibi parari iuſſit et ad illum montẽ intrepidus cucurrit quẽ cũ iuuenis inſpexiſſet pre pudore nimio ſtatim equũ aſcendit ⁊ velocꝰ aufugit. Apoſtolus aũt etatis oblitꝰ vrget calcaribꝰ equũ ⁊ poſt tergũ clamitat fugiẽtis: vt quid fili dulciſſime fugis patrẽ ſenẽ ⁊ inermẽ ne timeas fili: q: ꝓ te xp̃o rõnẽ reddã ⁊ certe ꝓ te libẽter moriar ſicut xp̃s ꝓ nobis eſt mortuus reuertere fili reuertere: q: deꝰ me miſit. Qui audiẽs cõpunctus redijt ⁊ amariſſime fleuit. Apoſtolus aũt ad pedes eius procidit ⁊ manũ eius tanq̃ ꝑ penitentiã iam purgatam oſculari cepit. Jeiunante igit̃ ⁊ orante ꝓ eo apoſtolo veniã impetrauit ipſumq; poſtmodũ in epiſcopũ ordinauit. Legit̃ quoq; in eadẽ hiſtoria eccleſiaſtica ⁊ habet̃ in gloſſa ſup ſecundã canonicã ioannis: ꝙ cũ ioannes apud epheſũ balnea lauãdi gratia introiſſet ⁊ ibidẽ cherintũ hereticũ vidiſſet: ꝓtinus exilijt dicens. Fugiamus hinc ne balnea ſup nos corruãt: in quibꝰ lauatur cherintus veritatis inimicus. H Cũ auis que perdix dr̃ vt ait Caſſianꝰ in libro collationũ viua beato ioãni a quodã oblata fuiſſet: ⁊ ille eã quaſi demulcẽdo tangeret ⁊ cõtractaret: quidã adoleſcẽs hoc videns ad coeuos ſuos ridẽdo dixit. Videte quomodo ille ſenex cũ auicula ſicut puer ludit Quod btũs ioãnes ꝑ ſpiritũ recognoſcẽs iuuenem ad ſe vocauit. Cui dixit adoleſcens. Tu ne is ioãnes qui talia agis ⁊ tam ſanctus haberis. Quẽ ioannes quid in manu teneret requiſiuit. Cui cũ ſe arcũ diceret tenere ait. Quid inde facis et iuuenis. aues inde ⁊ beſtias ſagittamus. Cui apoſtolus: qualiter. Tũc iuuenis arcũ cepit tẽdere ⁊ tenſum in manu tenere: ſed cũ nil ei apoſtolus diceret iuuenis arcũ diſtẽdit. Cui ioãnes. Quare fili arcũ diſtẽdiſti. Et ille. Quia ſi diutius tenſus teneret̃ ad iaciẽda iacula infirmior redderetur. Et apoſtolus ad hoc. Sic et humana fragilitas ad contẽplationem minus valida fieret. ſi ſemp in ſuo rigore perſiſtens fragilitati ſue interdũ condeſcendere recuſaret. nã ⁊ aquila cunctis auibus celſius volat ⁊ ſolẽ clarius ꝯſpicit: ⁊ tñ nature neceſſitate ad ima deſcendit. Sic ⁊ humanus animus cũ ſe modicũ a contẽplatione retrahit crebra innouatione ardentius ad celeſtia tendit. Beatus igitur ioannes vt teſtatur Hieronymus cũ ipſe vſq; ad ipſã vltimã ſuã ſenectutẽ epheſi moraretur ⁊ vix inter diſcipulorũ manꝰ ad eccleſiã deferretur: nec plura verba dicere poſſet ad quãlibet pauſã hec dicebat verba. Filioli. Diligite alterutrũ. Tandẽ fratres qui cũ eo erãt admirãtes ꝙ ſemꝑ eadẽ verba diceret. dixerũt ei. Magiſter quare ſemꝑ loqueris hec v̈ba. Qui rñdit. Quia preceptũ dñi eſt ⁊ ſi ſolũ hoc fiat ſufficit Refert quoq; helinandus ꝙ cũ Joãnes euangeliſta euãgeliũ ſcribere deberet: priꝰ indixit ieiuniũ vt orarent ſe digna ſcripturũ. Fertur aũt ipſũ ꝓ illo loco ſecretiſſimo: in quo diuina ſcripturꝰ receſſerat oraſſe: vt nullas huic inſiſtẽs operi vbi vẽtorũ aut imbrium iniurias pateret̃. Hancq; eidem loco vſq; hodie reuerẽtiã elemẽta ſeruare dicunt̃. Hec helinãdꝰ. I Cũ igit̃ eẽt nonagintanouẽ annorũ: ⁊ a paſſione dñi ſm̃ Iſido. anno. lxvij. Apparuit ei dñs cum diſcipulis ſuis dicens. Veni dilecte mi ad me: quia tempus eſt vt in menſa mea cũ tuis fratribus epuleris. Surgens autem ioannes cepit ire. Cui dñs. Dominica die ad me venies. Veniẽte igitur dominica vniuerſus populus cõuenit in eccleſiã que fuerat in ipſiꝰ nomine fabricata. Qui a primo pullorũ cantu predicauit eiſdẽ hortans eos: vt in fide eſſent ſtabiles ⁊ in mãdatis dei feruẽtes. Poſt hoc foueam quadratã iuxta altare fecit fieri ⁊ terram extra eccleſiam iactari. Deſcẽdenſq; in foueam expanſis ad deum manibus dixit. Inuitatus ad cõuiuium tuum domine ieſu xp̃e: ecce venio gratias agens quia dignatus es me ad tuas epulas inuitare: ſciens ꝙ ex toto corde meo deſiderarẽ te. Cũq; orationẽ feciſſet tãta lux ſuper eũ emicuit ꝙ nullus in eũ reſpicere potuit. Recedẽte autẽ lumine: mãna fouea plena inuenitur qð in loco illo vſq; hodie generatur: ita vt in fundo fouee inſtar minute arene ſcaturire videat̃ ſicut in fontibus fieri conſueuit. Sanctus eadmandus rex anglie nulli petẽti in noĩe ſancti Joannis euangeliſte aliquid denegabat. Vnde cõtigit ꝙ quidã peregrinus abſente camerario in noĩe ſancti Joãnis euangeliſte ĩportune a rege eleemoſynã poſtularet. Cui rex pretioſum anulũ cum nil aliud in promptu haberet dedit. Sed poſt plures dies quidam miles anglie in tranſmarinis partibus conſtitutus ab eodẽ peregrino anulũ regi referendum in hec verba recepit. Ille cui ⁊ pro cuius amore anulũ hunc dediſti tibi remãdat. Vñ liquido patuit ꝙ beatus Joannes eidem in forma apparuit peregrini. Iſido. in. lib. de ortu ⁊ vita ⁊ obitu ſanctorũ patrũ. Mutauit ioannes in aurũ ſilueſtres frõdiũ virgas: littoreaq; ſaxa in gẽmas gẽmarum fragmina in ꝓpriam reformauit naturã: viduã ꝑcepto populi ſuſcitauit ⁊ rediuiuum corpus iuuenis remeãte anima reparauit: bibẽs letiferũ hauſtũ euaſit periculũ ⁊ eodẽ poculo ꝓſtratos in vite reparauit ſtatum. Hec Iſido.

¶ De innocentibus. x. A

Innocẽtes dicti ſunt triplici rõne: ſcꝫ rõne vite: rõne pene: ⁊ rõne innocẽtie aſſecute. Rõne vite dicti ſunt innocentes ex eo ꝙ vitã innocẽtem. i. nõ nocẽtẽ habue

runt. Nulli eñ vnq̄ nocuerūt nec deo per inobediē-tiā: nec proximo per iuſtitiam: nec ſibi per alicuius peccati malitiam. Et ideo dicitur in ps. Innocētes ⁊ recti corde adheſerunt mihi. Innocentes in vita ⁊ recti in fide. Rōne pene: qm̄ innocēter ⁊ iniuſte paſſi ſunt vnde ps. Effuderunt ſanguinē innocentem ⁊c. Ratione innocentie aſſecute: quoniam in ip̄o martyrio aſſecuti ſunt baptiſmalem innocētiam. i. ab originali peccato mundiciā: de qua innocentia dicitur in ps. Cuſtodi innocentiam ⁊ vide equitatem. i. cuſtodi innocentiam baptiſmatis et poſtmodum vide equitatem bone operationis. B

Innocētes ab herode aſcalonita interfecti ſunt. Tres eñ herodes ſacra ſcriptura cōmemorat q̄s famoſos fecit eoꝝ infamis crudelitas. Primus dictꝰ ē herodes aſcalonita ſub q̄ dñs natꝰ eſt ⁊ a quo pueri occiſi ſunt. Secūdus dictꝰ eſt herodes antipas q̄ ioannē decollauit. Tertius dictꝰ eſt herodes agrippa qui iacobū occidit et petrum incarcerauit. Unde de hoc extant verſus. Aſcalonita necat pueros antipa ioannē. Agrippa iacobū claudens in carcere petrum. Sed primi herodis hiſtoriā breuiter videamꝰ. Antipater idumeus vt in hiſtoria ſcholaſtica legitur neptē regis arabū duxit in vxorē ex qua filiū habuit quē vocauit herodē qui poſtmodū aſcalonita dictus eſt hic a ceſare auguſto regnū iudee accepit: et tūc primitus ablatū eſt ſceptrū de iuda: huic ſex filij nati ſunt. ſ. antipater: alexāder: ariſtobolꝰ: archelaus herodes: antipas: ⁊ philippꝰ alexandrū aūt ⁊ ariſtobolū ex eadē matre iudea genitos romā miſit liberalibus artibus imbuēdos: poſt hoc a ſtudio redierūt Et erat alexāder grāmaticus: ariſtobolus aūt acerrimus perorator: iāq̄ liberi licētius de ſuſceptiōe regni cū patre diſceptabāt. Ob hoc pater offenſus antipatrē illis ꝓponere ſatagebat. Cūq̄ illi de morte patris tractaſſent ⁊ ob hoc a patre reiecti fuiſſent ceſarē adeūt de patris iniuria cōqueſturi. Interea magi hieroſolymā veniūt ⁊ de ortu noui regis diligentius ſciſcitant̄. Herodes hec audiēs ꝑturbat̄: timēs ne de veroꝝ regū gn̄e aliquis natus eēt: qui eū tāq̄ regni inuaſorem expelleret. Rogat igitur magos vt eo inuento ſibi renuncient ſimulās ſe velle adorare quē volebat occidere verūtamē magi ꝑ aliam viam reuerſi ſunt in regionē ſuā. Uidens herodes ꝙ nequaq̄ ad ſe venierēt ſtelle viſiōe eos deceptos ad ſe redire erubuiſſe credidit: ⁊ iō ab inquiſitione pueri animū reuocauit. Cū autē audiſſet que paſtores dixerant: ⁊ que ſymeon ⁊ anna ꝓphetauerant vehemēter timuit ⁊ ſe a magis turpiter illuſū putauit. Tūc herodes de nece puerorum qui erant in bethleē tractare cepit: vt cum eis ille quem ignorabat occideretur. Admonitione autē angeli Joſeph cū puero et matre in egyptum in ciuitatem hermopolim fugit: ibiq̄ ſeptem annis vſq̄ ad obitum herodis permāſit. Ingrediente igitur domino egyptum ſm̄ Eſaie vaticinium vniuerſa idola corruerūt. Tradunt quoq̄ ꝙ ſicut in exitu filiorum iſrael de egypto non fuit domus in egypto in qua procurante domino nō iaceret mortuū primogenitū: ita nec tūc fuit tēplū in quo nō corruiſſet idolū. Refert Caſſiodorꝰ in hiſto. tripar. ꝙ in hermopoli ciuitate thebaide dicebatur eē arbor q̄ vocat̄ pſidis valēs in ſalutē multoꝝ ſi fructus aut foliū aut pars corticis collo egrotantiū alligetur. Cū igit̄ beata maria cū filio in egyptum fugeret hec arbor vſq̄ ad terrā inclinata eſt: ⁊ xp̄s ſuppliciter adorauit. Hec caſſiodo. C Cū igit̄ herodes de nece pueroꝝ diſponeret a ceſare auguſto ꝑ epiſtolā eſt citatus filioꝝ accuſationibus reſpōſurus. Qui cū per tharſum iter faceret intellexit ꝙ magos naues tharſenſium trāſuexiſſent: ⁊ iō oēs naues tharſis cōburi fecit ſm̄ qd̄ ꝓdictū fuerat. In ſpū vehemēti cōteres naues tharſis. Cūq̄ pater cū filijs corā ceſare diſceptaret: diffinitū eſt vt filij patri in oībus obedirēt ⁊ ip̄e cui vellet regnū dimitteret. Rediēs igit̄ herodes: ⁊ ex cōfirmatiōe factꝰ eſt audacior: mittēs occidit oēs pueros qui erāt in bethleē a bimatu ⁊ infra ſm̄ tēpus qd̄ exquiſierat a magis. Hoc aūt duplicē intelligētiā cōtinet. Prio vt infra dicat ordinē tēporis ⁊ eſt ſenſus a bimatu ⁊ infra. i. ab infantibꝰ duoꝝ annorum vſq̄ ad pueros vnius noctis. Didicerat eñ herodes a magis ea die q̄ ſtella apparuit eis dñ̄ natū eſſe: ⁊ q: iam annus fluxerat eo ꝙ romā iuerat ⁊ redierat dñm anniculū ⁊ aliquoꝝ inſuper dierū cē credebat ideoq̄ ſupra etatē eius vſq̄ ad binos ⁊ infra. i. vſq̄ ad vniꝰ noctis infantes deſeuit i. pueros timens pueri morphoſeone. ſ. puer cui ſydera famulabant̄ ſupra etatē ſuā vel infra faciē trāſformaret. Et hec ſentētia vſitatior habet̄ ⁊ verior reputatur. Alio modo exponit̄ ſm̄ Chryſoſtomū vt infra dicat ordinē nūeri ⁊ eſt ſenſus a bimatu: ⁊ infra. i. a pueris duorum annorum vſq̄ ad pueros quinq̄ annorum. Dicit eñ ſtellā per annū ante ortum ſaluatoris magis apparuiſſe. Herodes autē poſtq̄ hoc a magis didicit. Romā vadens adhuc per annum diſtulit. Credebat autē tūc dominum fuiſſe quādo magis ſtella apparuit: ⁊ ideo dominū duorū annorū eſſe credebat vnde pueros bimos occidit: ⁊ deinceps vſq̄ ad quinq̄ annos: ſed non minores bimis: cui aſſertioni fidē facere videtur ꝙ quedā oſſa innocentium habentur adeo grandia ꝙ bimoꝝ eſſe nō poſſunt. Pōt tamē dici ꝙ longe maioris erant tūc hoīes quantitatis q̄ modo. Ipſe autem herodes ſtatim ibidē punitꝰ eſt. Nā ſicut ait alias methodius: et in quadam chronica legitur vnus paruulus filius herodis ibidem ad nutriendum caſu fuerat datus qui cum alijs a carnificibus eſt occiſus. Tunc adimpletum eſt qd̄ dictum eſt per ꝓphetā. Uox ploratus ⁊ vlulatus piarū ſcꝫ matrū audita eſt in rama. i. in excelſo. D. Deus aūt iudex iuſtiſſimus: vt in eiſdem hiſtorijs legitur ſcholaſticis non eſt paſſus tantā herodis nequitiā remanere impunitā. Diuino eñ iudicio factum eſt vt qui multos orbauerat filijs ipſe ſuis mirabilius orbaretur. Nam alexander ⁊ ariſtobolus iterū patri habiti ſunt ſuſpecti. Cōfeſſus ē aūt vnꝰ de coꝝ cōplicibꝰ ꝙ alexāder multa ſibi donaria ꝓmiſiſſet ſi patri venenū ꝓpinaret. Cōfeſſus eſt etiā ⁊ barbitōſor ꝙ muneribus ſibi ꝓmiſſis ſi dū patris barbā raderet eū cōtinuo iugularet. Addiditq̄ alexandrū dixiſſe non eſſe ponēdā ſpem in ſene q̄ ſibi capillos tingeret vt iuuenis appareret. Ob hoc pater iratꝰ eos occidi fecit: antipatrē aūt futurū regē inſtituit. Sꝫ ipſi antipatri herodē antipā in regnū ſubſtituit: inſuꝑ herodē agripā ⁊ herodiadē vxorē philippi: quos ex ariſtobolo ſuſceperat paterna dilectione fouebat. Hac duplici de cā antipater intolerabile cōtra patrē concepit odiū intantū ꝙ eum attentauit occidere ꝑ venenū. Quod herodes preſentiēs eū in carcere poſuit Auguſtus aūt ceſar audito ꝙ herodes filios occidiſſet: dixit. Mallem eſſe herodis porcus q̄ filius: quia cū ſit ꝓſelitus porcis parcit ⁊ filios occidit. Ipſe autē herodes cū iā annos. lxx. haberet in grauiſſimam egritudinē cecidit. Nā febre valida prurigine corporis colli cōtinuis tormētis pedū inflatione vermeſcētibus teſticulis intolerabili fetore crebro anhelitu ⁊ interruptis ſuſpirijs torquebat̄. A medicis vero in oleo poſitus: inde quaſi mortuus eſt ablatus. E Audiēs aūt iudeos mortē ſuā cū gaudio expectare nobiliores iuuenes ex oī iudea collectos in carcere poſuit dixitq̄ ſalome ſorori ſue. Scio iudeos d̄ morte mea gauiſuros: ſed potero habere multos lugentes ⁊ nobiles exequias mei funeris: ſi meis volueris parere mādatis: vt cū ſpiritū emiſero cūctos occidas quos in cuſtodia ſeruo: vt ſic oīs iudea me ꝯdeat: lꝫ inuita. Habebat autē in cōſuetudine vt poſt omnē cibū pomū ꝑ ſe gladio purgaret ⁊ comederet Cūq̄ gladiū in manu teneret tuſſiq̄ violenta diſtēderet̄: circūſpiciens ne ſe aliquis impediret ſeipſum percuſſurus manū dexteram ſuſtulit. Sed cōſobrinus eius ſuſtinendo dexteram eius impediuit. Protinus aūt quaſi rex mortuus eſſet in aula regia vlulatus inſonuit. Quo audito exultat antipater multaq̄ dona ſi ſolueret̄ cuſtodibꝰ pollicet̄. Qd̄ cum cognouiſſet herodes grauius filij exultationē q̄ propriā tulit mortē. Mittenſq̄ ſatellites eū occidi fecit ⁊ archelaum poſt ſe regnaturū inſtituit. Sicq̄ poſt quinq̄ dies mortuus eſt in bellis fortunatiſſimus: in rebus domeſticis infeliciſſimus. Salome aūt ſoror eius oēs abſoluit quos rex occidi mandauerat. Remigius aūt in originali ſuꝑ mattheū dicit ꝙ herodes gladio quo pomū purgabat ſe peremit: ⁊ ꝙ ſalome ſoror eius omnes vinctos prout cū fratre ordinauerat interfecit.

C De ſancto thoma cantuarienſi. xj A

Thomas interpretatur abyſſus geminus vel ſectus. Abyſſus id eſt profundus in humiliatiōe: quod patet in cilicio ⁊ pedum pauperum lotione. Geminus in ꝑlatione: q: geminate ꝑfuit: ſcꝫ verbo. ⁊ exemplo. Sectus in paſſione. B

Thomas cantuarienſis archiep̄s dum in curia regis anglie ꝯſiſteret: ⁊ quedā ibidē fieri cōtraria religioni videret curiā ipſam deſeruit et cantuariēſi archiep̄o ſe cōmiſit a quo archidiaconus factꝰ ad preces tamen ipſius archiep̄i regis cancellariā ſuſcepit vt prudētia qua erat preditus malignorū in eccleſia ꝓhiberet inſultus. Quem adeo rex dilexit. vt poſt deceſſum archiep̄i eū in cathedralē honorē procurauerit ſublimari q̄ lꝫ plurimū reſiſteret: tandem ad obediētie preceptū humeros ſuppoſuit ad portandū. Subito aūt in virū ꝑfectū alterū ꝑmutat̄: et caro eiꝰ cilicio ⁊ ieiunijs macerat̄. Nō ſolū eñ ciliciū ꝓ camiſia deferebat. ſꝫ ⁊ femoralia cilicina vſq̄ ad poplicē baiulabat. Sanctitatē aūt ſuā ita ſubtiliter occultabat vt ſaluo ſemꝑ honeſtatis rigore ſub decentia veſtiū ⁊ apparatu vtenſiliū concordaret moribꝰ ſinguloꝝ. Tredecim pauperū pedes quotidie curuatis genibꝰ abluebat: ⁊ refectos datis cuilibet q̄tuor argēteis remittebat. Rex autē ad voluntatē ſuā in detrimētū eccleſie ip̄m inflectere nitebat̄ volēs vt cōſuetudines quas cōtra libertatē eccl'ie ꝑdeceſſores ſui habuerūt ab eodē ſil'r firmarent̄ qui dū omnino aſſentire noluit ꝯtra ſe irā regis ⁊ principū ꝓuocauit. Quadā aūt vice ſic ipſe cū alijs ep̄is ē a rege artatus: vt etiā ſibi mortis ſniām minaret̄: magnoꝝ virorū deceptꝰ ꝯſilijs verbotenꝰ aſſenſum ꝑbuit voto regis. Uerū ex hoc vidēs aīaꝝ ꝑiculū imminere ſeipſum poſtmodū in ꝑnia grauiꝰ cruciauit: ⁊ ab altaris officio ſe ſuſpēdit q̄uſq̄ a ſummo pōtifice reſtitui mereret̄. Reqrit deniq̄ rex. vt qd̄ ꝟbo dixerat ſcripto cōfirmaret cui viriliter cōtradixit ⁊ a curia erectā ſibi baiulans crucē diſceſſit cōclamātibꝰ impijs ꝯtra eū Capite furē: ſuſpēdite ꝓditorē. Et ecce duo magni ꝓceres ⁊ fideles ad eū fuſis lachrimis veniētes ſub iuramēto aſſerūt ꝙ in eius mortē multi ꝓceres coniurarūt. Uir igit̄ dei magis eccl'ie q̄ ſibi metuēs fugam init ⁊ ſenonis a papa alexandro ſuſceptus et in monaſterio pontiniacēſi commendatus: poſtmodum in franciam vſq̄ deuenit. Rex ꝟo dum romam miſiſſet vt legati venirēt qui hoc negotiū diffinirēt omnino repulſam patit̄: ⁊ ob hoc in iram contra archiep̄m amplius cōcitat̄. Unde oīa q̄ erant archiep̄i ⁊ ſuorū diripuit: ⁊ totam eius ꝓgeniē exilio cōdemnauit nequaq̄ deferēs cōditioni vel ſexui ordini vel etati. Ipſe aūt ꝓ rege ⁊ ꝓ regno anglie quotidie exorabat. Reuelat̄ aūt archiep̄o ꝙ ad ſuā eſſet eccleſiā rediturus ⁊ ad chriſtum cum palma martyrij migraturus. Septimo igitur anno ſui exilij redire conceditr̄ ⁊ a cunctis cum honore ſuſcipit̄. C Per aliquot dies ante eius martyrium iuuenis quidam de corpore exiens ⁊ poſtmodū miraculoſe rediens aiebat ꝙ vſq̄ ad ſupremum ſanctoꝝ ordinē ductus fuit ⁊ inter ap̄los ſedem quādam vacuam vidit. Percūctanti aūt cuius eſſet hec ſedes angelus reſpōdit ꝙ cuidam magno ſacerdoti anglorum a dño ſeruaret̄ Sacerdos quidam miſſam de btā virgine celebrabat quotidie. Qui archiep̄o accuſatus ab eo accerſitur ⁊ tanq̄ idiota ⁊ inſcius ab officio ſuſpenditur. Cum aūt btūs thomas cilicium ſuum ſuere deberet ⁊ ſub lecto ip̄m abſcondiſſet: vt a conſuendo horam captaret btā maria ſacerdoti apparuit dicens. Uade ad archiep̄um eiq̄ dicas ꝙ illa ob cuius amorem miſſas dicebas eius cilicium qd̄ eſt in tali loco conſuit: ⁊ ſetam rubeam de qua illud cōſuit ibidem reliquit. Illa igit̄ ſibi mandat ꝙ interdictum quod tibi fecerat debeat relaxare. Quod ille audiens et ita inueniens ſtupuit: et interdictum relaxans ſacerdo-

tem hoc ſecretū habere ꝑcepit. Defendit vt priꝰ iu-
ra eccleſie nec a rege flectit̃ vi vel ꝑce. Cū ergo nulla
tenus flecti poſſet ecce milites regis armati veniunt
⁊ vbi archieps ſit vociferādo inquirunt. Quibꝰ ille
occurrēs dixit. Ecce ego. Quid vultis. Et illi. Veni-
mus vt occidaris ⁊ vltra viuere nō valebis. Quibꝰ il
le dixit. Ego ꝓ deo mori paratus ſum ⁊ ꝓ defenſio
ne iuſtitie ⁊ eccleſie libertate. Si igit̃ me q̄ritis ex ꝑ-
te dei oīpotētis ⁊ ſub anathemate ꝓhibeo ne hoꝝ
cuiq̃ aliquatenꝰ noceatis. Deo aūt ⁊ beate marie ⁊
ſctis oībus ⁊ beato dionyſio cām eccleſie ⁊ meipſuꝫ
cōmēdo. Quibꝰ dictis venerandū caput gladijs im-
pioꝝ impetit̃. ſacra capitis corona ꝑcidit̃. cerebrum
ꝑ ecclīe pauimētū diſpergit̃: ⁊ ſic martyr dño conſe-
crat̃ anno dñi. M. clxxiiij. D Dum igit̃ clerici re-
quiē eternā inciperēt ⁊ ꝓ eo miſſam agerent defun-
ctoꝝ ſubito vt aiunt āgeloꝝ chori aſtātes voces can
tantiū interrūpūt ⁊ martyris miſſam incipiunt: leta
bit̃ iuſtus in dño. ⁊ ceteri clerici ꝓſequunt̃. Hec eſt
reuera mutatio dextere excelſi duꝫ cantus meroris
vertit̃ in cāticū laudis cū illū cui defunctorū ſuffra-
gia inchoauerant martyꝝ poſtmodum hymnis lau-
dāt. Reuera eximia cōprobat̃ ſanctitate preditus et
martyr dñi glorioſus quē tanto honore angeli ꝑue-
nerunt ⁊ ſanctorū martyrū cathalogo aſcripſerunt.
Paſſus eſt aūt ſanctus iſte ꝓ eccleſia: in eccleſia ⁊ in
loco ſancto: ⁊ in tp̄e ſacro inter manus ſacerdotum
⁊ religioſoꝝ: vt patientis pietas ⁊ perſequētiū cru-
delitas oſtendat̃. ¶ Multa inſuꝑ alia miracula per
ſanctū ſuū dñs operari dignatus eſt meritis em̄ eiꝰ
cecis viſus. ſurdis auditꝰ. claudis greſſus: vita mor-
tuis reſtituta ſunt. Porro aqua qua panni cōſper-
ſi eius ſanguine lauabant̃ multis extitit in medelā.
Quedā dña de anglia varios oculos habere ob laſci
uiam ⁊ maiorē pulcritudinē affectabat ſuper hoc vo
uens votum nudis pedibꝰ ſepulcrum beati Thome
viſitauit. Que cū in oratione ꝓſtrata iaceret ſurgēs
inuenit ſe penitus excecatā. Statimq̃ penitēs cepit
rogare beatū thomā vt iā nō varios: ſed ſaltē ſuos
ſibi redderet oculos quod tandem cum magna dif-
ficultate vix valuit obtinere. E Quidā aūt illuſor
aquam ſimplicem pro aqua ſancti thome dño ſuo in
pixide obtulit conuiuanti. Cui dñs ait. Si nil mihi
vnq̃ furatus fuiſti ſanctus thomas aquam ſuā huc
te deferre permittat. Si autē reus furti es aqua ip
ſa ꝓtinus euaneſcat. huic igit̃ dicto ille ꝯſenſit ſciēs
ꝙ pixidē aqua nuper impleuiſſet. Mira res. Pixi-
dē cōtinuo aperuerūt ⁊ vacuā inuenerūt. Sicq̃ ſer-
uiēs in mēdacio deꝑhendit̃. ⁊ furti reus euidentius
cōprobat̃. Auis quedā docta loqui cū niſus eā inſe-
queret̃ ſicut didicerat cepit clamare. Sancte thoma
adiuua me. Et ſtatim niſus mortuꝰ cecidit ⁊ illa eua
ſit. Quidā quē ſanctus thomas valde dilexerat: cuꝫ
grauiter infirmaret̃: iuit ad eius tumbā ⁊ ꝓ ſanitate
ſua rogauit ⁊ ad libitū impetrauit. Sed cū ſanatus
rediret cepit cogitare ꝙ illa ſanitas anime ſue forſi-
tan nō expediret. Unde iterū rediens ad ſepulcrum
orauit vt ſi non eſſet vtile anime ſue continuo infir-
mitas ipſa rediret. Statimq̃ infirmitas rediȷt ſicut
prius. In eius aūt interfectores intantum vltio di-
uina deſeuit vt alij digitos dētibꝰ ſuis fruſtratim di
ſcerpētes: alij tabe defluētes: alij paraliſi diſſoluti:
alij amentes effecti miſerabiliter interirent.

¶ De ſancto ſilueſtro. xij.

A
Silueſter dr̃ a ſile qḋ eſt lux ⁊ terra q̄ſi
lux terre. i. eccl̃ie q̄ inſtar bone terre hꝫ
pinguedinē bone opatiōis nigredinē
humiliationis: ⁊ dulcedinē deuotiōis
Per iſta em̄ tria agnoſcit̃ bona terra
vt ait palladiꝰ. Uel ſilueſter dr̃ a ſilua
⁊ theos: q̄ ho ies ſilueſtres. i. incultos duros ad fidē
xp̄i traxit. Uel ſicut dr̃ i gloſſario ſilueſter dr̃ viridis
agreſtis vmbroſus nemoroſus. Uiridis celeſtia con
tēplando. Agreſtis ſeip̄m excolendo. Umbroſus ab
oī cōcupiſcētia refrigeratus. nemoroſus inter arbo
res celi plantatꝰ. eiꝰ legēdā cōpilauit euſebius ceſa-
rieſis. quā btūs Gelaſiꝰ i ꝯcilio ſeptuaginta epoꝝ
a catholicis legendam commemorat ſicut in decre-
to habetur.

B

Silueſter a matre re et noīe iuſta
genitꝰ ⁊ cyrino p̄b̄ro eruditꝰ hoſ-
pitalitatē ſummope exercebat. Timo
theꝰ aūt q̄dā xp̄ianiſſimꝰ ab eo in hoſ
pitiū ſuſcipit̃: q̄ tn̄ ob ꝑſecutiones ab
alijs vitabat̃. Hic timotheꝰ ꝑ vnū an-
nū ⁊ tres mēſes ꝑdicauit: ⁊ poſtea co-
ronā aſſecutꝰ eſt martyrij dū ꝑdicaret cōſtantiſſime
fidē xp̄i. Putās aūt tarquinus ꝑfectus timotheuꝫ
multis abundaſſe diuitijs eas a ſilueſtro expetijt in
ferens ei minas mortis. Sed cū vere timotheū hu-
iuſmodi diuitias nō habuiſſe cōperit: ſilueſtrū ido-
lis imolare ꝑcepit alioqui in craſtinuꝫ diuerſa reci-
peret genera tormentoꝝ. Cui ſilueſter. Stulte hac
nocte morieris ⁊ ſempiterna tormēta recipies et ve-
lis nolis verū deū eſſe quē colimꝰ recognoſces. Sil-
ueſter igit̃ carceri tradit̃ ⁊ tarquinus ad prandiū in-
uitat̃. Dū ḡ comederet os piſcis in eius gutture ſic
verſatur vt nulla rōne reijcere potuerit vel glutire.
Sicq̃ media nocte defunctꝰ ad tumulū cū luctu du-
cit̃ ⁊ ſilueſter cū gaudio a carcere liberat̃ q̇ nō ſoluꝫ
a xp̄ianis: ſed etiā a paganis miro diligebat̃ affectu.
Erat em̄ aſpectu angelicꝰ ſermone nitidus: integer
corpe ſctūs ope: ꝯſilio magnꝰ: fide catholicꝰ: ſpe pa-
tiētiſſimꝰ: charitate diffuſus. Mortuo igit̃ melciade
epo vrbis rome ſilueſter ab oī plebe plurimū reni-
tēs i ſummū pōtificē eſt electꝰ. Hic oīum orphanoꝝ
viduarū ⁊ pauperū noīa in matricula ſcripta habe-
bat ⁊ oībꝰ neceſſaria ꝓuidebat. Hic q̄rtū ⁊ ſextū diē
⁊ ſabbatū ieiunijs inſtituit obſeruandū. Quintū vo
q̄ſi dñicū celebrandū. Grecis vo xp̄ianis dicētibus
ſabbatū diē potiꝰ q̃ quintū celebrandū rn̄dit hr̄ fie-
ri nō debere q̄ hr̄ eſt traditionis aplīce: ⁊ q̄ dñice de-
bet̃ cōpaſſio ſepulture. Cui ille. Unū eſt ſabbatū ſe-
pulture in quo ſemel in anno ieiuniū eſt exhibēduꝫ.
Quibꝰ ſilueſter. Sicut oīs dies dñicus reſurrectio-
nis gloria ſic omne ſabbatū decorat̃ dñica ſepultura.
igitur die ſabbato acquieſcunt: ſed de quinta feria
vehemēter contendūt aſſerētes non debere chriſtia-
noꝝ ſolēnitatibꝰ aſſociari. Silueſter autem eius di-
gnitatē ꝑcipue in tribus oſtendit. Qm̄ hac die dñs

ad celos aſcēdit ⁊ corporis ⁊ ſanguinis ſacramētum
inſtituit ⁊ ſacruꝫ criſma eccleſia cōficit. Oēs igit̃ rō-
nibus eius acquieſcūt. E Perſequēte aūt cōſtan
tino xp̄ianos ſilueſter de vrbe exijt ac in quodā mō-
te cū ſuis clericis māſit. Ipſe aūt cōſtātinus merito
ꝑſecutionis tyrānice in incurabilē cecidit plagam le
pre. Tādē ad cōſiliū pontificū idoloruꝫ adducta ſunt
tria millia ꝓueroꝝ vt eos occidi faceret ⁊ ſe in eoruꝫ
ſanguine recētī ⁊ calido balnearet. Egrediēte aūt eo
ad locū vbi balneū parari debebat matres puerorū
eidē occurrūt que ſolutis crinibꝰ miſerabiliter vlu-
labāt. Et lachrymatꝰ cōſtātinus iuſſit ſtare curruꝫ
⁊ erigēs ſe dixit. Audite me comites ⁊ cōmilitones ⁊
oēs populi q̇ aſtatiſ. dignitas romani imperij de fon
te naſcit̃ pietatiſ q̄ hanc. ēt legē dedit vt capitali ſen-
tētie ſubderet̃ quicunq̃ in bello aliquē occidiſſet in-
fantē. Quāta ergo erit crudelitas vt hr̄ nr̄is faciamꝰ
filijs quod fieri ꝓhibuimus alienis. Quid iuuat bar
baros ſuperaſſe ſi a crudelitate vincamur. Nā vicif-
ſe extraneas nationes rōne virium eſt bellantiū popu
lorū. Uincere aūt peccata ⁊ vitia vtus eſt morū. In
illis ḡ prelijs fortiores nos exiſtimꝰ illis In his vo
nobiſmetipſis fortiores ſumꝰ. Qui em̄ fuerit in iſto
certamine ſuperatus victoriā obtinet victꝰ. Uictor
em̄ poſt triūphū vincit̃. ſi pietas ab impietate ſupe
rat̃. Uincat ergo nos pietas in iſto cōgreſſu. Bene
em̄ omniū aduerſantiū poterimꝰ eſſe victores ſi ſo-
la pietate vincamur. Omniū em̄ ſe eē dñum cōpro-
bat qui ſeruū ſe mōſtrauerit pietatis. Melius eſt ḡ
memoria ſalua vita innocētiū q̃ ꝑ eoꝝ interitū vitaꝫ
recuperare crudelē: quā tn̄ recuꝑare incertū eſt: cuꝫ
tn̄ certū ſit ꝙ ſic recuperata crudelis eſt. Juſſit igit̃
vt matribus ſuis pueri redderētur: ⁊ dona plurima
⁊ infinita vehicula ꝑberent̃. Sicq̃ mr̄es q̄ flendo ve
nerāt ad loca ſua cū gaudio redierūt. Ipē aūt impe
rator ad palatiū ſuū reuerſus eſt. D Sequēti vo
nocte petrus ⁊ paulus apparuerūt ei dicētes. Qm̄
exhorruiſti effuſionē ſanguinis innocētis. iuſſit nos
dñs ieſus xp̄s dare tibi recuperāde cōſiliū ſanitatis
Silueſtrum igitur epiſcopum qui apud montem ſi
raptū latitat accerſi ad te: hic tibi piſcinaꝫ oñdet in
qua immerſus tertio ab omni curaberis lepre mor-
bo. Tu vo xp̄o hanc viciſſitudinem reddas vt idolo-
rum templa diruas chriſti reſtaures eccleſias: ⁊ eius
deinceps cultor fias. Euigilās igit̃ cōſtantinus ſta-
tim milites miſit ad ſilueſtruꝫ. Uidens aūt ſilueſter
milites ſtatim ad palmā martyrij credidit ſe vocari.
Deo aūt ſe recommēdans ⁊ ſocios ſecum adhortās
conſtantino intrepidus ꝑſentatur. Cui conſtātinus
aſſurgens ait. Bn̄ te veniſſe gratulamur. Qui a ſil-
ueſtro reſalutatus narrauit ei ꝑ ordinē ſui ſomnij vi
ſionē. Percūctanti vo cōſtantino qui eſſent illi duo
dij qui ſibi apparuerunt. Silueſter reſpondit illos
eſſe xp̄i apoſtolos ⁊ nō deos. Tunc ad ꝑces impera-
toris ſilueſter apoſtoloꝝ imagines iuſſit ſibi afferri
quas vt imperator aſpexit tales eē qui ſibi apparue
runt declamauit. Silueſter igit̃ eum cathecuminum
fecit ⁊ vnius hebdomade ieiuniū ſibi indixit ⁊ carce
rēs aperire monuit. Cunq̃ in aquam deſcēdiſſet ba
ptiſmatis mirabil' ibi emicuit ſplendor lucis. Sicq̃
inde mūdus exiuit ⁊ xp̄m ſe vidiſſe aſſeruit. Prima
aūt die ſui baptiſmatis hāc legē dedit vt xp̄s ab vr-
be romana tanq̃ verus deꝰ coleret̃. Scd̄a vt ſi quis
xp̄m blaſphemaret capite puniret̃. Tertia vt q̇cunq̃
xp̄iano feciſſet iniuriā bonoꝝ ſuoꝝ parte dimidia ꝓ
uaret̃. Quarta vt ſicut imperator rome ſic romanꝰ
pōtifex caput ab vniuerſis epis habeat̃. Quinta vt
quicūq̃ in ecclīas ꝯfugerit ab oībꝰ ſeruet̃ iniurijs i-
munis. Sexta vt nullus niſi de licentia ſui antiſtitis
ecclīam edificet intra muros alicuius ciuitatis. Se-
ptima vt ad edificationē ecclīarū decime poſſeſſionū
regaliū tribuant̃. Octaua iperator ad ecclīam ſancti
petri venit: ⁊ de ſuis culpis ſe lamētabiliter accuſa-
uit. Poſtmodū arrepto bidēte ad fundamentū ba-
ſilice ecclīe cōſtruēdū terrā primus aperuit ⁊ duode
cim cophinos in ſuis ſcapulis foris eiecit. E Hec
vbi helena mater cōſtātini auguſti in bethania cōſi-
ſtens audiuit ꝑ literas laudat filiū ꝙ abrenunciaſſet
ſimulacris idoloꝝ ſed dure increpat ꝙ relicto deo iu
deoꝝ crucifixū hoīem deū colat. Reſcribit aūt augu
ſtus vt iudeoꝝ magiſtros ſecum adducat: ⁊ ipſe xp̄ia
noꝝ doctores ꝓferret: vt ſic ex diſputatione mutua
appareat fides vera. Adduxit igit̃ ſancta helena cē-
tū quadragintavnū doctiſſimos iudeoꝝ inter quos
duodecim erāt q̇ ſapientia ⁊ eloquentia pre ceteris
rutilabāt. Cū igit̃ ſilueſter cū clericis ſuis ⁊ ꝑdicti iu
dei ad diſputandū corā imperatore inſimul cōuenif-
ſent: de cōmuni cōſenſu duos iudices gentiles ſapiē
tiſſimos ⁊ ꝓbatos noīe craton ⁊ ſenophilum ſtatue-
runt ad quos ꝑtineret ſnīa dicēdorū. Qui lꝫ gētiles
erant tn̄ iuſtiſſimi ⁊ fideles. Taliſq̃ inter eos ſnīa eſt
firmata: vt vno ſtāte ⁊ loquēte alius nō loquat̃. In-
cipiēs igit̃ primus de illis duodecim noīe abiathar
ait. Cū iſti tres deos dicāt patrē ⁊ filiū ⁊ ſp̄m ſanctū
manifeſtū eſt eos cōtra legē agere q̄ dicit. Uidete q̄
ego ſum ſolus deus ⁊ nō eſt alius deꝰ ꝑter me. De-
niq̃ ſi dicūt xp̄m deū eſſe: quia multa fecit ſigna. In
noſtra etiā legē multi fuere q̇ miracula plurima fece
rūt: ⁊ tn̄ nunq̃ ex hoc deitatis nomen vſurpare auſi
ſunt: ſicut iſte ieſus quē iſti adorāt. Ad quē ſilueſter.
Nos vnū deū colimꝰ ſed nō in tanta ſolitudine cum
dicimꝰ vt gaudiū filij nō haberet. Ex veſtris autem
libris vobis trinitatē ꝑſonarū demōſtrare valemꝰ.
Nā patrē dicimus de quo ꝓpheta ait. Ipſe inuoca-
uit me pater meus es tu ⁊c. Filiū de quo idem. Filiꝰ
meus es tu ego genui te. Spiritum ſanctuꝫ de quo
idē. Spiritu oris eius oīs virtus eorum. In hoc etiā
quod dicit. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ ſimilitu-
dinem noſtram: euidenter ⁊ perſonarum pluralita-
tem ⁊ diuinitatis vnitatem demonſtrat. Licet auteꝫ
ſint tres perſone: vnus tamen deus eſt. Quod exem-
plo viſibili aliquatenus demōſtrare valemus. Et ac-
cipēs purpurā imperatoris tres ſibi plicas fecit di-
cens. Ecce videtis tres plicas. Et explicans eas ait.
Ecce q̄ tres plice ſunt vnus pānus: ita tres perſone
ſunt vnus deus. De hoc aūt qḋ dicitur ꝙ ex miracu-
lis deus credi nō dꝫ: cum alij plures ſancti miracu-
la fecerūt. nec tamen ſe deos dixerunt: ſicut xp̄s deū
ꝑ hoc ſe aſſerere voluit. Certe deus ſupbientes con-
tra ſe nunq̃ paſſus eſt ſine pena acerrima preterire.

ſicut ptꝫ in dathā ⁊ abyrō aliiſq; ꝗpluribꝰ. Quō er
go mētiri potuit ⁊ ſe deū dicere qđ nō erat cū euꝫ ſe
deū dicentē nulla pena ſecuta fuerit: ſed virtutū effi/
cacia comitabat. Tūc iudices dixerūt. Conſtat abia/
thar a ſilueſtro ſuperatū. Nā ⁊ rō hoc docet: q: ſi de
us nō eſſet ⁊ ſe deū dixiſſet cōferre vitā mortuis nō
valeret. Tunc illo amoto ſecūdus qui ⁊ ionas dice/
bat ad cōflictū accedēs ait abraā a deo circūciſioneꝫ
accipiens iuſtificatus fuit. ⁊ etiā oēs filii abrae ꝑ cir/
cūciſionē iuſtificabant. Igit qui nō fuerit circūciſus
nō erit iuſtificatus. Ad quē ſilueſter. Conſtat abraā
ante circūciſionē deo placuiſſe ⁊ amicū dei appella/
tum eſſe: igit nō circūciſio ipſum ſanctificauit: ſed fi/
des ⁊ iuſtitia ipſum deo placere fecit. Nō igit acce/
pit circūciſionē in ſanctificationē: ſed in diſtinctionē.
Iſto ſuperato tertius qui ⁊ godolias accedens ait.
Quō xp̄s veſter pōt eſſe deus cū aſſeratis eū eē na/
tum tētatū: traditū: nudatū felle potatū: ligatū: cru
cifixum: ſepultū. Cū hec oia in deo eē nō poſſint. Ad
hoc ſilueſter. De veſtris libris hec oia probamꝰ de
xp̄o fuiſſe ꝑdicta. Nā de eius natiuitate dixit Eſai/
as. Ecce virgo cōcipiet ⁊c. De eius tētatione zacha
rias. Uidi ieſum ſacerdotē magnū ſtantē corā ange/
lo ⁊ ſathan ſtabat a dextris eius ⁊c. De eius tradi/
tiōe ps. Qui edebat panes meos magnificauit ſuꝑ
me ſupplantationē ⁊c. De eius nudatiōe idē. Diui/
ſerūt ſibi veſtimēta mea ⁊c. De eius potatione fel/
lea idē. Dederūt in eſcā meā fel ⁊ in ſiti mea ⁊c. De
eius ligatiōe. Eſdras. Uinxiſtis me nō ſicut patreꝫ
qui liberauit vos de terra egypti clamātes an̄ tribu
nal iudicis humiliaſtis me ſuſpendētes in ligno tra/
didiſtis me. De eius ſepultura Hieremias. in ſepul
tura eiꝰ reuiuiſcent mortui: cū ergo godolias quid
rn̄deret nō haberet data ſententia remotus eſt. ❡
Quartꝰ qui ⁊ annas accedēs ait. Ea q̄ de aliis dicta
ſunt ſilueſter iſte de ſuo xp̄o ꝑdicta fuiſſe firmat. Un̄
ſupeſt vt ꝓbet hec de ſuo xp̄o dicta fuiſſe. Ad queꝫ
ſilueſter dabis ergo alium queꝫ virgo concepit qui
felle eſt cibatus ſpinis coronatus: crucifixus: mortuꝰ
⁊ ſepultus qui reſurrexit a mortuis: ⁊ ad celos aſcē/
dit. Tunc Conſtantinus ait. Si alium non dederit
ſciat ſe eſſe ſuperatum. Qui cum hoc facere non poſ
ſet amouetur. Quintus qui ⁊ doeth producitur qui
⁊ ait. Si ex ſemine dauid chriſtus iſte natus eſſet et
ſanctificatus: vt dicitis ergo baptizari non debuit:
vt iterum ſanctificaretur. Ad quem ſilueſter. Sicut
circunciſio in chriſti circunciſioneꝫ finem accepit. Ita
noſter baptiſmus in chriſti baptiſmate initium ſan/
ctificationis habuit: non ergo baptizatus eſt vt ſan
ctificaretur: ſed vt ſanctificaret. Qui cū taceret ait cō
ſtantinus. Non taceret doeth ſi haberet contraria
que proferret. Tunc ſextus qui ⁊ cuſi ait. Uellemus
vt ſilueſter ille cauſas huius virginalis partꝰ nobis
exponeret. Ad quem ſilueſter. Terra de qua adā for
matus eſt incorrupta erat ⁊ virgo: quia necduꝫ ſe ad
bibendum humanum ſanguinem aperuerat: nec ma
ledictionem ſpinarū acceperat: nec hominis mortui
ſepulturam habebat: nec ſerpenti data fuerat ad edē
dum. Oportuit ergo ex maria virgine nouum adam
fieri: vt ſicut ſerpens natum ex virgine vicerat ſic a
nato ex virgine vinceret. Et q̇ ade victor extitit ī pa
radiſo ipſe tētator factus eſt dn̄i in deſerto vt q̇ adā
vicerat mādūcantē vinceret a dn̄o ieiunāte. Hoc ſu/
perato ſeptimus q̇ ⁊ bēiamin ait. Quō xp̄s veſter fi
lius dei pōt eſſe qui a diabolo tentari potuit vt mō
fame panē ex lapidibꝰ facere vrgeret mō in tēpli cel/
ſitudinē leuaret mō ad adorandū ipſum diabolum
induceret. Ad qđ ſilueſter: ſi diabolus iō vicit: quia
ab adā mādūcāte eſt auditus conſtat ideo euꝫ fuiſſe
ſuperatū: q: eſt a xp̄o ieiunāte contētus. Nos autē
eū nō inquātū deus: ſed inquantū homo tentatum
eſſe fatemur. Ideo aūt tripliciter eſt tentatus vt a
nobis oēs tētationes excluderet ⁊ formaꝫ vincendi
daret. Sepe nāq; in hoīe victoriā abſtinentie ſequit
tentatio humane glorie ⁊ tētationē humane glorie
appetitus dn̄ii ⁊ excellētie comitat. Ipſe igit a xp̄o
in his vincit vt vincendi nobis forma daret. Iſto ſu
perato octauus q̇ ⁊ aroel ait. Cōſtat q: deꝰ ſumme
ꝑfectus eſt ⁊ nullius indiget: quid ergo ei opus fuit
vt naſceret in xp̄o. Quō iterū xp̄m verbū appellas
Sed ⁊ hoc conſtat q: deꝰ anteꝗ haberet filiū pater
dici nō potuit. Ergo ſi pater xp̄i poſtea dictꝰ eſt mu
tabilis factus eſt. Ad hoc ſilueſter. Filius ante tēpo
ra ex patre eſt genitus: vt faceret: q̄ nō erant: ⁊ in tē
pore eſt natus vt reficeret q̄ perierant. Que ⁊ ſi ſo/
lo verbo reficere poterat: tn̄ ꝑ paſſionē niſi hō fieret
redimere nō valebat: q: in ſua deitate ad patienduꝫ
aptus nō erat nec hoc erat īꝑfectionis: ſed ꝑfectiōis
ſi in ſua nō erat deitate paſſibilis. Porro filiū ⁊ verbuꝫ
dei dici ex eo patꝫ: q: ꝓpheta ait. Eructauit cor meū
verbum bonum. Deus quoq; ſemꝑ pater fuit: quia
ſemper eius filius extitit. Filius em̄ eius eſt verbuꝫ
eius ſapientia eius virtus eius: in patre aūt ſemper
fuit verbū. iuxta illud. Eructauit cor meū verbum.
Semꝑ ſapiētia. iuxta illud. Ego ex ore altiſſimi pro
dii primogenita ante oēm creaturam. Semꝑ virtus
iuxta illud. Ante oēs colles ego parturii: necdū fon/
tes aquarū erupcrāt ⁊c. Cum ergo pater nunꝗ fue
rit ſine verbo ſapientia ⁊ virtute quomō putas hoc
nomē ſibi ex tꝑe aduenifſe. Hoc ergo amoto nonus
qui ⁊ iubar dixit. Conſtat quia deꝰ cōiugia nō dam/
nat nec eis maledixit: q̄re ergo de ꝯiugio natū dene
gatis hūc eſſe quē colitis: niſi ⁊ obfuſcare coniugia
ſtudeatis. Rurſum quō tētatur q̇ potēs eſt: patitur
qui virtus eſt: morit q̇ vita eſt. Deniq; ad hoc coge
ris: vt duos filios eſſe dicas: vnū queꝫ pater genuit
alterū quē virgo generauit. Rurſus quō fieri pōt:
vt patiat homo qui aſſumptus eſt ſine leſione eiꝰ a
quo aſſumptus eſt. Ad hoc ſilueſter. Nos xp̄m non
ideo natū de virgine dicimus vt cōiugia cōdēnemꝰ:
ſed cauſas virginei partus rōnabiliter acceptamus
Nec hac aſſertione obfuſcātur: ſed ornātur cōiugia
qm̄ hec virgo que chriſtū peperit de ꝯiugio nata eſt
Tētatur aūt chriſtus vt oēs tētationes diaboli vin/
ceret: patitur vt vniuerſas paſſiones ſubiiceret mo
ritur vt mortis imperiū ſubiugaret. Dei quoq; filiꝰ
vnus in chriſto eſt qui ſicut eſt vere dei filiꝰ, inuiſibi/
lis ita viſibilis eſt xp̄s. Eſt ergo inuiſibile hoc qđ eſt
deꝰ: ⁊ eſt viſibile hoc quod eſt homo. Pati vo poſſe
hominē aſſumptum ſine paſſione eius q̇ aſſumpſit

exēplo doceri pōt. Nā preſentis purpure regis vta
mur exēplo. Lana enī fuit: ⁊ huic lane ſanguis acce/
dēs colorē purpureū ꝓbuit. Cū ergo teneret digitꝭ
⁊ torqueret in filo: quid torquebat hoc qđ regie di/
gnitatis color eſt: an hoc qđ lana extiterat āteꝗ pur
pura fieret. Lane ergo aſſimilat hō: colori purpure
deꝰ q̇ ſimul in paſſiōe fuit dū pateret in cruce: ſꝫ paſ
ſiōi in nullo ſubiacuit. Decimus q̇ ⁊ thara dixit. Nō
mihi placet iſtud exēplū: q: ſimul color torquetur cū
lana. Cui cū oēs cōtradicerent. Silueſter dixit. Acci
pe ergo aliud exēplū: arbor habēs ī ſe ſolis ſplēdorē cū
inciditur ictū q̇dē ſuſcipit: ſplēdor aūt ab inciſiōe im
munis exiſtit. Sic hoīe patiēte diuinitas nulli paſ/
ſioni ſubiacuit. ❡ Undecimus q̇ ⁊ ſileō ait. Si de
xp̄o tuo ꝓphete iſta vaticinati ſunt: tante irriſiōis paſ/
ſiōis ⁊ mortis cauſas ſcire vellemꝰ. Et ſilueſter. Eſu
riuit xp̄s vt nos reficeret. Sitiuit vt ariditati nr̄e vita
lia pocula miniſtraret. Tentatus eſt vt nos a tētatio
nibus liberaret. Tentꝰ vt nos a demonū captura re/
dimeret. Irriſus eſt vt nos ab irriſiōe demonū eru/
eret. Ligatus eſt vt nos a nodo maledictionis abſol
ueret. Humiliatus eſt vt nos exaltaret. Spoliatus ē
vt nuditatē prime ꝑuaricationis indulgētie indumē
to tegeret. Spineā coronā accepit vt flores paradiſi
ꝑditos redonaret. In ligno ſuſpēſus eſt vt ꝯcupiſcē
tiā in ligno genitā damnaret. Felle ⁊ aceto potatꝰ eſt
vt hominē ad terrā fluentem lac ⁊ mel introduceret:
⁊ fontes nobis mellifluos aperiret. Mortalitatem
ſuſcepit vt ſuā nobis immortalitatem donaret. Se/
pultus eſt vt ſanctoruꝫ ſepulturas benediceret. Sur
rexit vt mortuis vitam redderet. Aſcendit in celum
vt celi ianuā aperiret. Sedet a dextris dei: vt preces
credentium exaudiat. Hec ſilueſtro proſequente vni
uerſi tam imperator ꝗ iudices ⁊ iudei in laudem ſil
ueſtri ꝓruperunt vnanimiter. Tūc indignatus duo/
decimus qui et zambri indignatione magna dixit.
Miror vos ſapientiſſimos iudices verborum amba
gibus credere: ⁊ dei oipotētiā eſtimare humana ra/
tione cōcludi. Sed iam ceſſent verba ⁊ veniamus ad
facta. Stultiſſimi namq; ſunt qui crucifixum colunt
cū ergo nomē dei oipotētis ſciam: cuius virtutē nec
ſufferunt ſaxa: nec audire valet quelibet creatura. Et
vt me verū dicere cōprobetis taurꝰ ad me ferociſſi/
mus adducatur: ⁊ dum in eius aure nomen iſtud in
ſonuerit taurus illico morietur. Ad quem ſilueſter.
Et tu quomodo hoc nomen audiens non decidiſti.
zambri dixit. Non eſt tuum hoc noſcere myſterium
qui iudeorū inimicus es. Adducit aūt taurus fero/
ciſſimus vix a centū hoibus fortiſſimis tractus. At
vbi zambri in aure eius verbū ꝓtulit ꝯtinuo taurus
mugiens oculoſq; eiiciens expirauit. Omnes igitur
iudei vehemēter acclamāt ⁊ ſilueſtro inſultant. Qui
bus ſilueſter. Nō nomē dei ꝓtulit: ſed nomē peſſimi
demonis nominauit. Deus em̄ meus ieſus xp̄s non
ſolum viuentes mortificat. ſed etiā mortuos viuifi/
cat. Nōne occidere poſſe ⁊ viuificare nō poſſe eſt leo
num ſerpentū ⁊ ferarū. Si ergo vult vt credā q nō/
men demonis non fuerit: dicat iterum ⁊ viuificet qđ
occidit. Nam de deo ſcriptum eſt. Ego occidā ⁊ ego
viuere faciam. Quod ſi non poterit: nomē demonis
abſq; dubio nominauit: qui viuentē occidere poteſt
mortuum viuificare nō pōt. Cūq; zambri ad ſuſcitā
dum taurū a iudicibus vrgeretur dixit. Suſcitet cū
ſilueſter in noīe ieſu galilei: ⁊ omnes in eū credemꝰ.
Nam ⁊ pēnis poſſet volare. iſtud tamen nō valeret
perficere. Omnes igitur iudei ſi tauruꝫ ſuſcitauerit
ſe credituros promittūt. Tunc ſilueſter oratione fa/
cta ad aurem tauri ſe applicans dixit. O nomen ma
ledictionis ⁊ mortis egredere iuſſu domini noſtri ie
ſu chriſti in cuius nomine tibi dico. Taure ſurge et
ad armentum tuū manſuetus recede. Statim igitur
taurus ſurrexit ⁊ cū omni manſuetudine abiit. Tūc
regina iudei iudices ⁊ ceteri omnes cōuerſi ſunt ad
fidem. ❡ Poſt aliquot vo dies idolorum pon/
tifices ad imperatorem venerunt dicētes. Sacratiſ/
ſime imperator ille draco qui eſt in fouea poſtꝗ fidē
chriſti recepiſtis pluſꝗ .ccc. homines quotidie inter
fecit flatu ſuo. Conſulente ſuper hoc conſtantino ſil
ueſtrum reſpondit. Ego per chriſti virtutem euꝫ ab
omni leſione ceſſare faciam. Promittūt pontifices
ſe ſi hoc faceret credituros. Orante autem ſancto ſil
ueſtro ſanctus petrus apparuit ei dicens. Securus
ad draconem deſcende tu ⁊ duo preſbyteri qui ſunt
tecum. Cumq; ad eum veneris eum taliter alloqua
ris. Dominus noſter ieſus chriſtus de virgine natꝰ
crucifixus ⁊ ſepultus qui reſurrexit ⁊ ſedet ad dexte
raꝫ patris: hic venturꝰ eſt iudicare viuos ⁊ mortuos
Tu ergo ſathana in hac fouea vſq; dum venerit ex/
pecta. Os aūt eius ligabis filo: ⁊ anulo crucis ha/
bente ſignuꝫ de ſuper ſigillabis: poſtea ad me ſani ⁊
incolumes venietis ⁊ panem quē vobis parauero co
meditis. Deſcendit itaq; ſilueſter cum duobus preſ
byteris in foueam per gradus .xl. duas ſecuꝫ ferens
laternas. Tunc draconi predicta verba dixit: ⁊ os ip/
ſius ſtridentis ⁊ ſibilantis vt iuſſus fuerat alligauit
Et decendens inuenit duos magos qui eos ſecuti
fuerant vt viderent ſi vſq; ad draconem deſcenderēt
ex draconis fetore pene mortuos ⁊ eos ſecum addu
xit incolumes atq; ſanos. Qui ſtatim cum multitu/
dine infinita conuerſi ſunt. Sicq; romanorū popu/
lus duplici morte eſt liberatus. ſ. a cultura demonis
et veneno draconis. Tandem beatus ſilueſter mor/
ti appropinquans clerum de tribus admonuit. ſ. vt
inter ſe charitatem haberent eccleſias ſuas diligen/
tius gubernarent: ⁊ gregem a luporum morſibus cu
ſtodirent. Poſt hec in domino feliciter obdormiuit
circa annum domini .cccxx.

❡ De circunciſione domini. xiii. A

Circunciſionis dn̄ice diem quat/
tuor celebrem faciunt ⁊ ſolēneꝫ.
Primū ē octaua natiuitatꝭ dn̄i. Scđꝫ
impoſitio noui ⁊ ſalutiferi nois. Terti
uꝫ effuſio ſanguinis. Quartū ſignacu
lum circunciſionis. Primum ergo eſt
octaua natiuitatis dn̄i. Si enim alioꝝ
ſctōꝝ octaue ſolennes ſunt: ꝗtomagis octaua dies
ſcti ſctōꝝ ſolēnis erit. Sed non videt q natiuitas
domini debeat habere octauaꝫ: quia eius natiuitas
tendebat ad mortem obitus autem ſanctorum ideo
octauas habent: quia ipſi tunc naſcuntur ea natiui/

tate que eſt ad vitā eternā vt poſtea reſurgāt in cor-
poribus glorioſis eadē rōne vr̄ ꝙ nō debeat habere
octauā natiuitas beate virginis nec beati ioānis ba-
ptiſte: ſimiliter nec reſurrectio dñi: q: iā facta erat in
in ipſa reſurrectione. Sed notādū ꝙ ſicut dicit pre-
poſitus ſunt octaue ſuppletionis vt eſt octaua na-
tiuitatis dñi in q̄ ſupplemus qđ minus in feſto fctm̄
fuerat: ſcilicet officiū de parturiente. Vn̄ etiā i miſſa
olī cōſueuerat cātari ad honorē beate v̄ginis. Vul-
tū tuū ⁊c. Itē ſunt octaue veneratiōis vt paſche: pē-
thecoſtes: beate v̄ginis: beati ioānis baptiſte. Item
deuotiōis vt cuiuſlibet ſctī poſſunt fieri octaue. Fi-
guratiōis: vt ſunt octaue inſtitute de ſanctis q̄ ſigni-
ficant octauā reſurrectiōis. B Scđꝫ eſt impoſitio
noui ⁊ ſalutiferi noīs. Hodie enī impoſitū eſt ei no-
men qđ os dñi nominauit. Nomē preter qđ nō eſt
aliud ſub celo in q̄ oporteat nos ſaluos fieri. Nomē
qđ ſꝫ bernar. eſt mel in ore: melos i aure ⁊ iubilus in
corde. Nomē qđ ſicut dicit idē Bernar. iſtar olei lu-
cet p̄dicatū paſcit recogitatū lenit ⁊ vngit inuocatū.
Habuit aūt triplex nomē ſicut ex euāgelio manife-
ſtat̄. ſ. filius dei xp̄s ⁊ ieſus. Vocatur aūt filiꝰ dei in-
quātū eſt de deo deꝰ. Xp̄s iquātū eſt hō a ꝑſona di-
uina quātū ad humanā naturā aſſumptꝰ. Ieſus in-
quātū eſt deꝰ hūanitati vnitus. De hoc triplici noīe
dicit Bernar. Vos q̄ in puluere eſtis expgiſcimini ⁊
laudate. Ecce dñs venit cū ſalute. venit cū vnguēto:
venit cū gloria. Nec ei ſine ſalute ieſus nec ſine vn-
ctione xp̄s: nec ſine gloria venit filius dei. Si q̄dem
ip̄e ſalus: ipſe vnctio ipſe gloria. Quātū aūt ad hoc
triplex nomen ante paſſionē perfecte notus nō erat
Nam quantū ad primum ab aliquibus cognoſceba-
tur coniecturaliter: ſicut a demonibus qui dicebant
ipſum eſſe filium dei. Quantum ad ſcđm particula-
riter: ab aliquibus enim paucis cognoſcebatur eſſe
xp̄s. Quantum ad tertium vocaliter: q: quo ad hāc
vocem ieſus ſed non quo ad rōnē noīs qđ eſt ſalua-
re. Poſt reſurrectionē autem hoc triplex nomē cla-
rificatū eſt. Primum nomē quo ad certitudinē. Se-
cundū quo ad diffuſionē. Tertiū quo ad noīs rōneꝫ.
Primū igit̄ nomē eſt filiꝰ dei. Et ꝙ hoc nomen ſibi
recte cōueniat ſic dicit Hilarius in libro de trinita-
te. Vere dei filiū vnigenitū dñm nr̄m ieſum xp̄ꝫ eſſe
multis modis cognitū eſt. dū de eo teſtat̄ pater: dū
de ſeipſo ꝓfitetur. dum apoſtoli predicāt: dū religio-
ſi credunt: dū demones confitent̄: dum iudei negāt:
dum gētiles in paſſione cognoſcūt. Idem Dñꝫ deū
noſtrū ieſum xp̄ꝫ his modis cognoſcimus noīe nati-
uitate natura: poteſtate ⁊ ꝓfeſſione. Scđm nomen
eſt xp̄s quod interpretatur vnctus. Ipſe em̄ fuit vn-
ctus oleo letitie pre participibus ſuis. Per hoc au-
tem quod dicitur vnctus inſinuatur ꝙ ipſe fuit pro-
pheta pugil ſacerdos ⁊ rex. iſte em̄ quattuor ꝑſone
olim conſueuerant inungi. Fuit em̄ propheta in do-
ctrine eruditione: pugil a diaboli debellatiōe. ſacer-
dos in patris recōciliatione: rex in premiorū retribu-
tione. Ab hoc ſcđo nomine denominamur: q: a xp̄o
dicimur chriſtiani. De quo nomine ſic dicit Auguſt.
chriſtianus iuſtitie bonitatis: integritatis patiētie:
caſtitatis pudicitie: humanitatis innocentie: pieta-

tis nomē eſt. Et tu iſtud quō tibi defēdis ⁊ vēdicas
cui de tam plurimis rebus nec pauca ſubſiſtūt: chri-
ſtianus ille eſt qui nō noīe tantū: ſꝫ etiā opere extat.
Hec Aug. C Tertiū nomē eſt ieſus. Hoc aūt no-
men ieſus ſm̄ Benar. dicit̄ cibus: fons medicina: et
lux. Hic aūt cibus multiplicē hꝫ effectū. Eſt em̄ cibꝰ
cōfortatiuus: impinguatiuus: roboratiuus: ⁊ vege-
tatiuus. De his ſic dicit Benar. Eſt cibus hoc no-
mē ieſus. An non toties cōfortaris quoties recorda-
ris. Quid eque mētē cogitantis impinguat quid ita
exercitatos reparat ſenſus v̄tutes roborat: vegetat
bonos mores: atq̄ caſtas fouet affectiones. Scđo d̄r
fons. vn̄ dicit idē Benar Ieſus eſt fons vite ſignatꝰ
qui in q̄ttuor riuos ſe diffundit i plateas. Vn̄ qui fa-
ctus eſt nobis ſapientia iuſtitia ſanctificatio ⁊ redē-
tio: ſapiētia in p̄dicatiōe iuſtitia in pctōꝝ abſolutiōe
ſanctificatio in cōuerſatiōe vel incōuerſiōe, redēptio
iu paſſiōe. hec Ber. Alibi q̄ꝫ ſic dicit: tres riui fluxe-
rūt a ieſu v̄buꝫ doloris in quo eſt cōfeſſio: ſanguis a-
ſperſionis: in q̄ eſt afflictio. aqua emūdatiōis in q̄ eſt
cōpūctio. Tertio eſt medicina. Vn̄ ſic ait. Eſt etiā hoc
nomē ieſus medicina. Nihil enī ita ire īpetū cohibꝫ:
ſuꝑbie timorē ſedat. Sanat liuoris vulnꝰ. reſtringit
luxurie fluxū: extinguit libidinis flāmā: ſitim tempe-
rat auaritie ac totius decoris fugat pruriginē. Quar-
to eſt lux. vn̄ ait. vn̄ putas in toto orbe tāta ⁊ tā ſubi-
ta fidei lux niſi de p̄dicato ieſu hoc eſt nomē qđ pau-
lus portabat corā gentibꝰ ⁊ regibꝰ tāq̄ lucernā ſuꝑ
cādelabrū. Hoc iterū nomē ieſus ē multe ſuauitatis
vn̄ Benar. Si ſcribas nō ſapit nihil niſi legero ibi ie-
ſuꝫ. Si diſputes ac cōferas nō ſapit mihi niſi ſonue-
rit ibi ieſus. Itē richardꝰ de ſctō victore. Ieſus ē no-
mē dulce: nomē delectabile nomē ꝯfortās peccatorē
⁊ btē ſpei g̃ ieſu eſto mihi ieſus. Scđo ē multe v̄tuo-
ſitatis. vn̄ petrꝰ reuen̄. Vocabis nomen eius ieſum.
Hoc ē nomē qđ dedit cecis viſuꝫ: ſurdis auditū: clau-
dis greſſuꝫ ſermonē mutis vitā mortuis. Totāq̄ dia-
boli ptātē de obſeſſis corporibꝰ v̄tus huiꝰ noīs effu-
gauit. Tertio eſt multe excellētie ⁊ ſublimitatis. Vn̄-
de Ber. Nomē ſaluatoris mei frīs mei carnis mee:
ſanguinis mei: nomē a ſeculis abſconditū: ſꝫ in fine
ſeculorū reuelatum nomē mirabile: nomē ineffabile
nomen ineſtimabile. imo eo mirabiliꝰ quo ineſtima-
bilius: eo magis gratū quo gratuitū. Hoc aūt no-
men ieſus īpoſituꝫ eſt ei ab eterno ab angelo ⁊ a pa-
tre putatiuo. ſ. a ioſeph. Ieſus em̄ ſaluator interpre-
tat̄. Dicit̄ aūt ſaluator tripliciter vel a potētia ſaluā-
di vel ab habitu vel ab actu. ſm̄ qđ d̄r a potentia ſal-
uandi cōuenit ei hoc nomen: ab eterno. Secūdū qđ
dicit̄ ab habitu ſaluandi ſic fuit impoſituꝫ ab ange-
lo ⁊ cōuenit ei a principio conceptionis. ſcđm quod
dicit̄ ab actu ſaluandi dicit̄ impoſitū a ioſeph rōne
future paſſiōis. Vn̄ glo. ſuper illud. Vocabis nomē
eius ieſum dicit. Nomen impones quod ab angelo
vel ab eterno impoſituꝫ eſt. Et tangit hic gloſſa hāc
predictam triplicem denominationem. Cum enim
dicitur nomen impones tangitur denominatio a io-
ſeph. cum dicitur ab angelo vel ab eterno impoſi-
tum eſt tanguntur alie due. Recte igitur in die ca-
pitis anni conſtituta a roma capite mundi ⁊ inſigni-

ta capitali litera alphabeti xp̄s caput eccleſie circun-
ciditur nomē ei imponit̄ ⁊ eius natiuitatis octauus
dies colitur. D Tertiū eſt effuſio ſanguinis xp̄i. Ho-
die em̄ ſanguinē ſuum primo pro nobis fundere ce-
pit q̄ ip̄m poſtmodū pluries effundere voluit. Quin-
q̄ enim vicibus ſanguinē ſuū p̄ nobis effudit. Pri-
mo in circunciſione: ⁊ hec effuſio fuit noſtre redem-
ptionis initiū. Scđo in oratione ⁊ hec oſtēdit noſtre
redēptionis deſideriū. Tertio in flagellatione: ⁊ hec
fuit noſtre redēptionis meritū: q: liuore eius ſanati
ſumus. Quarto in crucifixione: ⁊ hec fuit nr̄e redem-
ptionis pretium: tunc enim que non rapuit exoluit.
Quinto in lateris apertione: ⁊ hec fuit nr̄e redēptio-
nis ſacramentū inde em̄ exiuit ſanguis ⁊ aqua quod
figurauit nos p̄ aquā baptiſmi debere mundari qui-
q̄dē baptiſmꝰ habiturꝰ erat efficaciā a ſanguine xp̄i.
Quartū ⁊ vltimū eſt ſignaculū circūciſionis qđ q̄dē
xp̄s hodie accipere dignatus eſt. Voluit aūt dñs cir-
cuncidi ꝓpter multas rōnes. Prio ratiōe ſui vt ve-
rā carnē hūanā ſe aſſumpſiſſe oñderet. Sciebat em̄
aliq̄s futuros qui dicerēt ipſuꝫ nō corpꝰ verū ſꝫ fan-
taſticū aſſumſiſſe. Et iō vt eoꝝ errorē cōfutaret vo-
luit circūcidi ⁊ ſanguinē ibi emittere. Corpus enim
fantaſticū ſanguinē nō emittit. Scđo rōne noſtri: vt
nos ſpūaliter debere circūcidi mōſtraret. Duplex ē
em̄ circūciſio ſm̄ Bern̄. que dꝫ fieri a nobis ſcꝫ exte-
rior in carne: ⁊ interior in mēte. Circunciſio exterior
ꝯſiſtit in tribꝰ ſcꝫ in habitu. ne ſit notabilis in actio-
ne ne ſit reprehenſibilis: ⁊ in ſermone: ne ſit cōtēpti-
bilis. Interior aūt ſilr̄ cōſiſtit in tribꝰ ſcꝫ in cogita-
tiōe: vt ſit ſancta: in affectiōe vt ſit pura: in intētione
vt ſit recta. Hec bernar. Iterū rōne nr̄i vt nos ſalua-
ret quēadmodū em̄ fit cauteriū in vno mēbro: vt to-
tū corpus ſanet̄ ſic xp̄s voluit portare cauteriū circū-
ciſionis: vt ſic totū corpus myſticuꝫ ſaluaret̄. Col. ij.
Circūciſi em̄ eſtis circūciſiōe nō manufacta in expo-
liatiōe corpis carnis ſcꝫ circūciſiōe xp̄i. Glo. a vitijs
tanq̄ petra acutiſſima. Petra enim erat xp̄s. j. Co-
rinth. x. ⁊ Exo. iiij. Tollit illico ſephora acutiſſimā pe-
trā ⁊ circūcidit carnē preputij filij ſui. Circūciſiōe ⁊c.
dupliciter exponit̄ ſm̄ gl. Primo modo ſic. Circūci-
ſi inq̄ eſtis circūciſiōe nō manufacta. i. humano ope-
re: ſed diuino. i. circūciſione ſpirituali que quidē cir-
cūciſio fit in expoliatiōe corpis carnis: hoc eſt depo-
ſitione carnalis hoīs. i. vitiorū ⁊ deſideriorum carna-
liū ſm̄ ꝙ caro accipit̄. j. Corin. viij. Caro et ſanguis
regnum celorum nō poſſident ⁊c. Eſtis inq̄ circūciſi
circūciſione non manufacta: ſed circūciſiōe ſpiritua-
li. Secūdo modo ſic. Circūciſi inq̄ eſtis in chriſto et
hoc circūciſione nō manufacta. i. circunciſione legali
que quidē manufacta ſiue legalis fit in expoliatione
corporis carnis. i. corpis quod eſt caro: ſcꝫ cutis car-
nis: in circunciſione legali aufertur. Non eſtis inq̄
circūciſi iſta circūciſione ſed circūciſione chriſti. i. ſpi-
rituali in qua omnia vitia amputata ſunt. Unde ro-
manorum. ij. Non enim qui in manifeſto iudeus eſt
neq̄ qui in manifeſto: in carne eſt circunciſio: ſed in
abſcondito iudeus eſt: ⁊ circūciſio cordis in ſpiritu
non litera: cuius laus non ex hominibus. ſed ex deo
eſt. circūciſi eſtis circūciſione nō manufacta in expo-

liatione corpis carnis: ſed circūciſione xp̄i. Tertio ra-
tione iudeorū vt inexcuſabiles eſſent. Si em̄ circūci-
ſus non fuiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare ⁊ dicere.
Ideo te nō recipimꝰ q: diſſimilis es patribꝰ. Quar-
to rōne demonū ne ſcꝫ incarnatiōis myſteriū cogno-
ſcerent. Cū em̄ circūciſio fieret cōtra originale pctm̄
credidit diabolus: ⁊ hūc q̄ circūcidebat̄ ſilr̄ peccato-
rē eſſe qui circūciſionis remedio indigeret ꝓpter eā-
dē cām voluit vt mater ſua virgo ꝑpetua eēt deſpō-
ſata. Quinto rōne ꝑfecte iuſtitie adimplende. ſicut em̄
baptizari voluit vt ꝑfectā iuſtitiā. i. ꝑfectā humilita-
tē: q̄ eſt ſubdere ſe minori impleret: ſic etiā voluit cir-
cūcidi: vt eādē humilitatē nobis oſtēderet dñ̄ autor
⁊ dñs legis voluit ſe ſubdere legi. Sexta rōne legis
moſayce approbāde ꝙ erat bona ⁊ ſancta ⁊ cōplen-
da: q: nō venerat legē ſoluere ſed adimplere. Ro. xv.
Dico em̄ ieſum xp̄m miniſtrū fuiſſe circūciſionis ꝓ-
pter veritatē dei ⁊c. Quare aūt circūciſio octauo die
fiebat. Multiplex pōt rō aſſignari. Prima ſumitur
penes intellectū hiſtoricū ſiue literalē. Nā ſicut dicit
rabbi moyſes maximꝰ philoſophꝰ ⁊ theologus: licꝫ
iudeus Puer in ſeptem diebꝰ tante adhuc teneritu-
dinis eſt quante eſt adhuc in vtero matris exiſtens.
In octaua aūt die fortificat̄ ⁊ ſolidat̄: ⁊ iō vt dicit no-
luit dñs paruulos ante octauū diē circūcidi ne ob ni-
miā teneritudinē nimiū lederent̄. Vltra octauū v̄o
diē ipſam circūciſionē noluit ꝓlongari propter tres
cauſas q̄s pbs idē aſſignat. Prima vt periculū eui-
tet̄ ne ſcꝫ ſi nimiū differret̄ ſine circūciſiōe eos mori
cōtingeret. Scđa vt dolori paruulorū ꝓuideat̄. cum
em̄ in circūciſione maximꝰ dolor fit voluit eos dñs
circūcidi: dū paruā adhuc imaginationē haberent ⁊
minorē ibi dolorē ſentirēt. Tertia vt parētū triſtitie
cōſulat̄. nā cū ex circūciſione plerīq̄ paruuli morerē-
tur: ſi circūciſi fuiſſent iā magni ⁊ ex hoc mortui ma-
ior dolor fuiſſet parentibꝰ q̄ ſi morerent̄ octo tantū
dies habētes. Scđa ratio ſumit̄ penes intellectum
anagogicū ſiue celeſtē. Ideo em̄ octauo die fiebat vt
daret̄ intelligi ꝙ in octaua reſurrectionis ab oī pe-
na ⁊ miſeria circunciderēmur. Et ſm̄ hos octo dies
erunt octo etates. Prima ab adā vſq̄ ad noe. Scđa
a noe vſq̄ ad abraā. Tertia ab abraā vſq̄ ad moyſen.
Quarta a moyſe vſq̄ ad dauid. Quinta a dauid vſq̄
ad xp̄m. Sexta a xp̄o vſq̄ ad finē mūdi. Septima mo-
rientiū. Octaua reſurgentiū. Vel p̄ octo dies intelli-
gunt̄ octo: q̄ in eterna beatitudine poſſidebimꝰ que
enumerat Aug. dicēs: Quid aliud eſt ergo ero illorū
deꝰ niſi ero eis vnde ſatient̄. Ero quecūq̄ honoſte
deſiderant̄. ſ. vita ſalus: victus: copia: gloria: honor:
pax: ⁊ oē bonū vel aliter. Per ſeptē dies intelligitur
hō cōſtās ex corpe ⁊ aīa. Quatuor em̄ dies ſunt qua-
tuor elemēta ex quibꝰ corpus cōſiſtit tres dies ſunt
tres potentie q̄ ſunt in aīa: ſcꝫ concupiſcibilis: iraſci-
bilis ⁊ rōnalis. Hō igit̄ qui nūc hꝫ ſeptem dies quo-
niā vnitati eterne incōmutabilitatis cōiunget̄: tunc
octo dies habebit: ⁊ in illo octauo die ab omni pena
⁊ etiam culpa circūcidetur. Tertia ratio ſumitur pe-
nes intellectū tropologicum ſiue moralē. Et ſm̄ hoc
octo dies diuerſimode poſſunt accipi. Primus pōt
eſſe peccati cognitio. Pſal. Quoniam iniquitatem

meam ego cognoſco ⁊c. Scđs ꝓpoſitū deſerēdi malum ⁊ faciēdi bonū quod notať in filio ꝓdigo qui dixit ſurgā ⁊ ibo ad patrē meū ⁊c. Tertiꝰ pudoꝛ de peccato. Vñ apoſtolus. Quē em̄ fructū habuiſtis tūc in illis in quibus nūc erubeſcitiſ. Quartꝰ timoꝛ de futuro iudicio Joan. Quaſi tumentes ſuper me fluctus timui deum. Hierony. Siue comedaꝫ ſiue bibā ſiue aliquid aliud faciam: ſemper videtur mihi illa vox in auribus meis ſonare. Surgite moꝛtui venite ad iudiciū. Quintus contritio. vñ hieremias. Luctū vnigeniti fac tibi ⁊c. Sextus cōfeſſio. Pſal. Dixi cōfiteboꝛ aduerſum me iniuſtitiā meā ⁊c. Septimus ſpes venie. Nā ⁊ ſi iudas peccatū ſuum cōfeſſus fuerit: tñ nō in ſpe venie. ⁊ ideo non eſt miſericoꝛdiam conſecutus. Octauus ſatiſfactio ⁊ in hac die homo ſpiritualiter circūciditur non ſolū a culpa: ſed etiā ab omni pena: vel duo pꝛimi dies ſunt doloꝛ de perpetratione peccati ⁊ deſiderium emēdandi. Alij duo confiteri mala que fecimus ⁊ bona que omiſimus. Alij quatuoꝛ ſunt oꝛatio: lachꝛimarū effuſio: coꝛpoꝝ afflectio: elemoſynaruꝫ largitio. Vel octo dies poſſunt eſſe octo quoꝝ diligēs cōſideratio oēm voluntatē peccādi a nobis circūcidit: ita ꝙ qui vnū diligenter cōſiderauit vnā magnā dietam faciet: quoꝝ ſeptē numerat Ber. dicens. Septē ſunt de eſſentia hominis que ſi hō cōſideret in eternū nō peccaret: ſcꝫ materia vilis operatio turpis: exitus flebilis: ſtatꝰ inſtabilis: moꝛs triſtabilis: diſſolutio miſerabilis: ⁊ dānatio deteſtabilis. Et octauū poteſt eſſe cōſideratio gloꝛie ineffabilis. Quarta ratio ſumiť penes intellectū allegoꝛicuꝫ ſiue ſpiritualem: ⁊ ſm̄ hoc quinqꝫ dies erunt quinqꝫ libꝛi moyſi: in quibus cōtineť lex. Duo erūt ꝓphete ⁊ pſalmi: octauus dies erit doctrina euāgelica: ſed in ſeptem pꝛimis diebus non fiebat perfecta circūciſio in octauo auteꝫ ꝑfecta circūciſio fit ab omni culpa et ab omni pena: nunc in ſpe ſed tandeꝫ in re. ¶ Quare autē data fuerit circunciſio ſex ſunt cauſe que notantur in his verſibus. Cauteriū ſignū meritū medicina figura. Exemplum fuit olim circunciſio dura. De carne aūt circunciſionis dñi dr̄ ꝙ angelus eam Karolo magno attulit: et ipſe eam aquiſgrani in eccleſiam ſancte marie honoꝛifice collocauit. Karolus řo illam poſtea ferť caroſiū tranſtuliſſe: nunc autem dr̄ eſſe rome in eccleſia que dr̄ ſancta ſctōꝛuꝫ. vñ ⁊ ibidem ſcriptum legiť. Circunciſa caro chꝛiſti ſandalia clara. Atqꝫ vmbilici viget hic p̄ciſio chara vñ ⁊ ea die fit ſtatio ad ſctā ſctōꝝ. ſꝫ ſi hoc verū ē valde vtiqꝫ mirabile eſt. Cūqꝫ enim caro ipſa ſit de veritate hūane nature credimus ꝙ reſurgente xp̄o rediit ad locum ſuū gloꝛificatū. Aliqui dixerūt ꝙ hoc veruꝫ ſit iuxta opinionē illoꝝ q̄ dicūt illud ſolū eſſe de veritate humane nature. Quod ab adā traductū eſt ⁊ illud ſolū reſurgere. Notandum ꝙ olim a paganis et gentilibus in his kal'is multe ſuperſtitiōes obſeruabātur q̄s ſcti etiā a xp̄ianis vix extirpare potuerūt. Quas Augu. in quodā ſermone cōmemoꝛat. Credētes em̄ vt dicit ianum ducē quēdā deum eſſe eū in his kal'is plurimū venerabantur et ei duas facies figurabant vnā poſt ſe ⁊ vnam ante ſe: q: erat finis anni pꝛeteriti et pꝛincipium ſequentis. Rurſus in kal'is foꝛmas monſtruoſas aſſumebant alij veſtientes ſe pellibus pecudū: alij aſſumentes capita beſtiarū ex quo indicabant nō tam habitū ſe beluinū habere ꝙ̄ ſenſum. Alij tunicis muliebꝛibus veſtiebanť nō erubeſcētes incedere tunicis muliebꝛibꝰ militares lacertos. Alij ita auguria obſeruabāt vt focum de domo ſua vel aliud quodcūqꝫ bñficiū cuilibet petenti non tribuerēt. Diabolicas etiam ſtrenas ⁊ ab alijs accipiunt ⁊ alijs tradunt. Alij in nocte menſas laute pꝛeparant ⁊ ſic tota nocte manere ſinunt credētes ꝙ per totū annū cōuiuia ita ī tali cibi abūdantia ꝑſeuerant. Et ſubdit Aug. Qui de paganoꝛū cōſuetudine aliquid obſeruare voluerit timēdū eſt ne nomē chꝛiſtianum ei ꝓdeſſe nō poſſit. Qui etiam ſtultis hoībus ludentibus aliquā humanitatē impenderit peccati coꝛuꝫ participē ſe eſſe nō dubitet. Vobis aūt fratres non ſufficiat ꝙ hoc malū nō facitis: ſed vbicūqꝫ fieri videritis arguite ⁊ coꝛripite ⁊ caſtigate. hec Auguſti.

¶ De epiphania domini. xiiij. A

Epyphania dñi quadruplici decoꝛať miraculo. ⁊ ideo quadruplici vocabulo nūcupať. Hodie em̄ magi xp̄m adoꝛant. Joannes xp̄m baptizat: aquā in vinū xp̄s mutat: ⁊ quinqꝫ millia hoīm de qnqꝫ panibꝰ ſatiat. Cū em̄ ieſus eſſet tredecim dierū magi ad eum ſtella duce venerūt. Et inde dicitur epyphania ab epy quod eſt ſupꝛa ⁊ phanos qđ eſt apparitio: q: tūc deſuper ſtella apparuit ſiue ipſe chꝛiſtus ꝑ ſtellā que deſuꝑ viſa eſt magis verus deus demonſtratus eſt. Eadem die reuolutis viginti nouē annis cū iam annū triceſimū attigiſſet: quia habebat viginti nouē annos ⁊ tredecim dies erat em̄ incipiēs quaſi annorum triginta vt dicit Lucas vel ſm̄ Bedā habebat triginta annos plenos qđ ⁊ romanā eccleſiā tenere aſſerit tūc inquā in ioꝛdane baptizatus eſt. Et ob h̄ vocatur theophania a theos qđ eſt deus ⁊ phanos qđ eſt apparitio. q: tunc deus trinitas apparuit: pater in voce: filius in carne: ſpūſſanctus in colūbe ſpecie. Ipſo iterum die reuoluto vno anno cuꝫ eſſet triginta vel triginta vnius annoꝝ ⁊ tredecim dierum ⁊ aquā in vinū mutauit. Et ob h̄ vocatur bethphania a beth qđ eſt domus: quia in miraculo facto ī domo verus deus apparuit. Ipſo iterum die reuoluto anno cum eſſet annoꝝ trigita vnius vel triginta duoꝝ ⁊ tredecim dierū quinqꝫ millia hominū de quinqꝫ panibus ſatiauit ſicut dicit Beda: ⁊ ſicut dicitur in illo hymno q̄ in multis eccleſijs cātatur ⁊ ſic incipit. Illuminās altiſſimꝰ ⁊c. Et ob hoc vocatur phagiphania a phage qđ eſt bucca ſiue māducare. De hoc aūt q̄rto miraculo vtrū hac die ꝯtigerit dubitať: tū q: in oꝛiginali Bede non ſic expꝛ̄ſſe legiť: tū q: Jo. vj. vbi de hoc miraculo agitur dr̄. Erat autē pꝛimū paſcha ⁊c. Iſta ergo quadruplex apparitio iſta die facta eſt Pꝛima facta per ſtellā in pꝛeſepio. Scđa per vocem patris in ioꝛdanis fluuio. Tertia per mutationem aque in vinū in cōuiuio. Quarta per multiplicationem panum in deſerto. Pꝛima autem apparitio p̄cipue hodie celebꝛatur: et ideo eius hiſtoꝛiam pꝛoſequamur. B Nato enim dño tres magi hieroſolymā venerūt quoꝝ noīa in hebꝛeo ſūt. Appellꝰ Amerius Damaſcꝰ grece Galgalath Magalath Saracin. latine Gaſpar Balthaſar Melchioꝛ. Cuiuſmōi aūt magi fuerūt hi: triplex extat ſnīa ſm̄ ꝙ magus tripliciť dr̄. Magus enī dr̄ illuſoꝛ maleficus ⁊ ſapiēs dicūt ergo q̄dā hos reges ab effectu dictos fuiſſe magos. i. illuſoꝛes ex eo. ſ. ꝙ herodē illuſerūt: q: ad eum nō redierūt. vñ ⁊ dicitur de herode Vidēs ꝙ illuſus eēt a magis ⁊c. Magus iterū dr̄ maleficꝰ vñ malefici pharaōis dicūtur magi. Et iū dt Chꝛyſo. hos magos vocatos Dicit eī iſtos fuiſſe maleficos ſꝫ poſtea ꝯuerſos. Quibꝰ dñs voluit natiuitatē ſuā reuelare ⁊ eos ad ſe reducere vt ꝑ hoc peccatoꝛibꝰ venie ſpem pꝛeberet. Iterū magus idē eſt ꝙ ſapiēs. Nā grece magus hebꝛaice ſcriba. grece phs: latie ſapiēs dicit. Dicūtur ergo magi. i. ſapiētes. vñ ⁊ magi q̄ſi in ſapiētia magni. Venerūt ergo his tres ſapiētes ⁊ reges cum magno comitatu hieroſolymā. Sꝫ q̄riť q̄re magi hieruſaleꝫ venerūt cū ibi dñs natus nō ſit. Sup hoc aſſignat remigius q̄ttuoꝛ rōnes. Pꝛima q̄m magi tp̄s natiuitatis xp̄i agnouerūt ſꝫ locū ignoꝛauerūt: q: āt hieruſalē erat ciuitas regalis ⁊ ibi erat ſummū ſacerdotiū ſuſpicati ſunt ꝙ tā egregius puer nō niſi in regia ciuitate naſci deberet. Secūda vt citius natiuitatis locū diſcere potuiſſent cū ibi ſapiētes legis ⁊ ſcribe reſiderent. Tertia vt iudei inexcuſabiles manerēt: potuiſſent em̄ dicere. Nos quidē natiuitatis locum cognouimus: tp̄s aūt ignoꝛauimus ⁊ ideo nō credimus. Magi ergo oſtēderūt iudeis tp̄s ⁊ iudei magis locū. Quarta vt ſic ſtudio magoꝝ cōdēnareť pigritia iudeoꝝ. Nā illi vni ꝓphetie crediderūt iſti pluribꝰ credere noluerūt. Illi q̄rūt regē alienū. Iſti nō q̄runt ꝓpꝛiū. Illi venerunt de lōgiquo: iſti māſerūt in vicino. Iſti reges fuerunt ſucceſſoꝛes balaam ⁊ ad viſionem ſtelle venerunt pꝛopter illam pꝛophetiam patris ſui. Oꝛietur ſtella ex iacob et exurget homo de iſrael ⁊c. ¶ Aliam cām vnde iſti moti ſunt ad veniendum ponit Chꝛyſoſto. in oꝛiginali ſuper matth. aſſerens quoſdā dicere ꝙ quidā ſecretoꝛū inſpectores elegerunt de ſeipſis duodecim ⁊ ſi quis moꝛiebatur filius eius aut aliquis pꝛopinquoꝛū in eius loco ſubſtituebať. Hi ergo per ſingulos annos poſt mēſem aſcendebant ſuꝑ montē victoꝛialē ⁊ tribus diebus ibidem moꝛantes eleuabāt ⁊ adoꝛabant deuꝫ vt eis illā ſtellā quā balaam p̄dixerat oſtēderet. Quadā igitur vice. ſ. in die natalis dñi dum ſic ibidem manerent. ſtella quedā ad eos ſuper monteꝫ venit que habebat foꝛmam pulcherrimi pueri ſuper cuius capite crux ſplendebat que magos allocuta eſt dicens. Ite velocꝰ in terrā iuda ⁊ ibidē regē quē q̄ritis natū īuenietis. Tūc illi ꝯtinuo venire ceperūt. Sꝫ quō ī tā ꝑuo tpe. ſ. i. tredecī diebꝰ ꝑ tāta terraꝝ ſpatia venire potuerūt. ſcꝫ ab oꝛiente vſqꝫ in hieruſalē q̄ in meditulio mūdi dr̄ eſſe ſita. Dicendum eſt ſm̄ remigiū quoniam talis puer ad quem pꝛoperabant eos in tā bꝛeui ſpatio ꝑducere potuit. Vel poterit dici ſm̄ Hieronymū ꝙ ſuper dꝛomedarios venerunt qui ſunt animalia velociſſima qui tantū currunt vna die quantum equus in tribus vñ dicitur dꝛomedarius a dꝛomos qđ eſt curſus ⁊ ares quod eſt virtus. Cuꝫ ergo

hieroſolymā veniſſent interrogauerūt dicētes. Vbi eſt qui natꝰ eſt rex iudeoꝝ: Non interrogauerūt an natꝰ ſit: q: hoc credebāt. Sꝫ querūt vbi natꝰ ſit. Et quaſi aliquis interrogaſſet eos vnde ſcitis hūc regē natū eſſe. Rñderunt vidimus ſtellā eius in oꝛiēte et venimus adoꝛare eū. Hoc eſt. Nos exiſtētes in oꝛiēte ⁊ vidimus ſtellā eius id eſt eiꝰ natiuitatis oſtēſiuā. vidimus inqꝫ ſuꝑ iudeā poſitā. Vel nos exiſtētes in nr̄a regione vidimus ſtellā eius in oꝛiēte. i. in oꝛiētali parte his ꝟbis ſicut dicit Remigius in oꝛiginali verū hoīem ⁊ verū regē ⁊ verū deū cōfeſſi ſunt. Verū hoīeꝫ cū dixerūt vbi ē q̄ natꝰ ē: veꝝ regē cū aiūt. Rex iudeoꝝ veꝝ deū cū ſubiūgūt venimꝰ adoꝛare eū. Pꝛeceptū eī fuit vt nullꝰ niſi ſolꝰ deꝰ adoꝛareť. Sꝫ herodes h̄ audiēs turbatꝰ ē ⁊ oīs hieroſolyma cū illo Triplici de cā rex turbatus eſt. Pꝛimo ne iudei regē natū tanqꝫ ſuū reciperēt ⁊ ſe tanqꝫ alienigenā expellerēt. Vñ Chꝛyſoſto. ſicut ramū arboꝛis in excelſo poſitum: leuis etiam aura mouet ſic et ſublimes hoīes in culmine dignitatū exiſtētes leuis etiā fama cōturbat. Secūdo ne a romanis culpari poſſet ſi aliqs ibi rex vocaretur quē auguſtus non cōſtituiſſet. Sic enī oꝛdinauerant romani vt nullus deus vel rex ſine ſui licentia ⁊ imperio diceretur. Tertio quoniā ſicut dicit Grego. Celi rege nato rex terre turbatus eſt: q: nimirū altitudo terrena confunditur dum celſitudo celeſtis aperitur. Omis etiā hieroſolyma cuꝫ illo turbata eſt triplici de cauſa. Pꝛimo quia impij gaudere nequeunt de aduentu iuſti. Secūdo vt regi turbato adularentur ꝑ hoc ꝙ ſe ſimiliter turbatos oſtenderent. Tertio quia ſicut ſe ventis concutiētibus vnda concutiť: ſic ⁊ regibus adinuiceꝫ certantibus populus cōturbať. ⁊ ideo ex hoc timuerūt ne. ſ. pꝛeſenti ⁊ venturo rege adinuicem certantibus ipſi ꝑturbationibus inuoluerentur. Hec eſt rō Chꝛyſo. D Tunc herodes omnes ſacerdotes ⁊ ſcribas conuocans ſciſcitabatur ab eis vbi xp̄s naſceretur. Cum auteꝫ ab eis didiciſſet ꝙ in bethleeꝫ iude vocatis ad ſe clam magis diligēter ab eis didicit tempus ſtelle: vt videlicet ſciret quid faceret ſi ad ſe magi non redirent. Dixitqꝫ eis vt inuento puero ei renunciarēt ſimulans ſe velle adoꝛare quem volebat occidere. Et nota ꝙ cum magi hieroſolymam ingreſſi fuiſſet ſtelle ducatum amiſerunt: ⁊ hoc pꝛopter tres rationes. Pꝛima vt de loco natiuitatis chꝛiſti querere cogerentur. vt ſic de ipſius oꝛtu certificarentur: tam per ſtelle apparitionem ꝙ̄ per pꝛophetie aſſertionem ſicut ⁊ factum eſt. Secunda quoniam auxilium querētes humanum iuſte perdere meruerunt diuinum. Tertia quoniam ſigna infidelibus data ſunt ſm̄ apoſtolum: ſed pꝛophetia fidelibus: ⁊ ideo ſignum datū iſtis dum adhuc eſſent infideles non debuit apparere duꝫ eſſent inter iudeos fideles. Hec triplex ratio tangitur in gloſſa. Cum autem hieruſalem egreſſi fuiſſent ſtella antecedebat eos vſqꝫ dum veniens ſtaret ſupꝛa vbi era puer: De hac ſtella cuiuſmodi fuerit ſunt tres opiniones quas ponit Remigius in oꝛginali ſ. Quidam dicunt fuiſſe ſpiritumſanctum vt ille qui poſtmodū deſcendit ſuꝑ dñm baptizatuꝫ ī ſpecie colūbe appꝛuerit et magis ī ſpecie ſtelle. Alij

vt Chryſoſto. dicit̄ ꝙ fuerit angel⁹ vt ipe q̇ apparuit
paſtorib⁹ apparuit etiā ⁊ magis. Sꝫ ipis paſtoribus
iudeis tanꝙ rōne vtētib⁹ apparuit in forma rōnali:
gētilib⁹ ꝟo tanꝙ irrationabilib⁹ i ſpecie irrationabi
li. Alij qđ veri⁹ credit̄ ꝙ fuerit ſtella de nouo creata
que pacto ſuo miniſterio redijt in p̄iacentē materiā
Iſta aūt ſtella ſꝫ qđ dicit fulgēti⁹ differebat ab alijs
in trib⁹. ſ. in ſitu: q꞉ nō erat localit̄ ſita in firmamēto
ſed pendebat i meditulio aeris ꝓxio terre. In fulgo
re: q꞉ ceteris erat ſplēdidior: qđ inde pꝫ: q꞉ ſplēdorē
ei⁹ nō poterat ſplēdor ſolis obfuſcare: immo i meri-
die luciđiſſima appbat. In motu: q꞉ p̄cedebat ma-
gos more viatoris: nō eñ mouebat̄ motu circulari:
ſꝫ q̄ſi motu aīali ⁊ ꝓgreſſiuo. Alie tres differētie tā-
gūtur i glo. Mat. ij. q̄ incipit ſic. Hec ſtella dn̄ice na-
tiuitatis ⁊c. Prīa in origine: q꞉ alie in mūdi p̄ncipio
ſunt facte: hec nō. Scđa in officio q꞉ alie facte ſunt
vt ſint in ſigna ⁊ tp̄a: vt đ꞉ Gene. j. Hec aūt vt ma-
gis viā p̄beret. Tertia in duratiōe: q꞉ alie ſunt ꝑpe-
tue. Hec cōpleto officio ſuo redijt i materiā p̄iacen-
tē. E Cum aūt ſtellā vidiſſent gauiſi ſunt gaudio
magno valde. Notādū ꝙ quintuplex eſt ſtella quam
iſti magi viderūt ſcꝫ ſtella materialis: ſtella ſpiritua-
lis: ſtella intellectualis: ſtella rationalis: ⁊ ſtella ſuper
ſubſtātialis. Primā ſcꝫ materialē viderūt in oriēte.
Scđaꝫ ſcꝫ ſpūalē q̄ eſt fides viderūt i corde. Niſi eni
hec ſtella: ſcꝫ fides i eoꝝ corde radiaſſet: nequaꝙ ad
viſionē prīe ſtelle veniſſent. Habuerūt eñ fidē de ei⁹
humanitate cū dixerūt. Ubi eſt q̇ nat⁹ eſt. Et de ei⁹
regali dignitate: cum dixerūt. Rex iudeoꝝ. Et de ei⁹
deitate: cū dixerūt. Uenimus adorare eum. Tertiam
ſcꝫ intellectualē q̄ eſt angel⁹ viderūt in ſomno quan-
do ꝑ angelum ſunt moniti ne redirēt ad herodē. Li
cet ſm̄ quandā gloſſaꝫ non angelus ſꝫ ipe dn̄s eos
admonuerit. Quartā ſcꝫ rōnalē: que fuit btā ꝟgo vi
derūt in diuerſorio. Quintam ſcꝫ ſuperſubſtātialeꝫ:
que fuit xp̄s viderūt i p̄ſepio. Et de hac duplici dici
tur. Intrantes domū inuenerūt puerū cum maria
matre ei⁹. Quelibet aūt iſtaꝝ dicit̄ ſtella. De prima
Pſal. Lunā ⁊ ſtellas que tu fūdaſti. De ſcđa. Eccl'.
xliij. Species celi. i. celeſtis hoīs gloria ſtellaruꝫ. i. vir
tutum. De tertia baruch tertio cap. Stelle autem
dederunt lumē in cuſtodijs ſuis vocate ſunt ⁊c. De
quarta. Aue maris ſtella. De quinta apocalypſis vl
timo. Ego ſum radix ⁊ genus dauid. ſtella ſplēdida
⁊ matutina. Propter viſionē prime ⁊ ſcđe ſtelle ma
gi gauiſi ſunt. Propter viſionem tertie ſtelle gauiſi
ſunt gaudio magno. Propter viſionem quinte ſtel-
le gauiſi ſunt gaudio magno valde. Uel ſicut dicit.
Glo. Ille gaudet gaudio qui de deo gaudet qui eſt
verum gaudium: ⁊ addit magno: q꞉ eo nihil eſt ma-
ius ⁊ valde: quia de magno pōt alius plus alius mi
nus gaudere. Uel per horum verboꝝ exaggregatio
nem voluit oſtendere euāgeliſta ꝙ hoīes plus gau-
dent de rebus ꝑditis et iterum inuentis ꝙ̄ de ſemꝑ
poſſeſſis. F Cūqꝫ domūculā intraſſent ⁊ pueruꝫ
cum matre inueniſſent: flexis genibus ei ſinguli hec
munera obtulerūt. ſcꝫ aurū tus ⁊ myrrhā. Hic ex
clamat Aug. dicens O ſtupenda infantia cui ⁊ aſtra
ſubdunt̄. Cui⁹ eſt ille magnitudinis ⁊ ſuꝑne glorie

ad cuius pānos ⁊ angeli excubant ⁊ ſydera obſecū-
dant: ⁊ reges trepidant ⁊ ſectatores ſapientie genu-
culāt. O btm̄ tuguriuꝫ. O ſedes dei ſcđa poſt celū vbi
nō lucerna lucet: ſꝫ ſtella. O celeſte palatiū in quo ha
bitat nō rex gēmatus ſꝫ deus incorporat⁹ cui erant
ꝓ mollibus thoris dura p̄ſepia ꝓ laquearib⁹ aureis
fuliginea culminis tecta: ſed ſyderis obſequio deco-
rata. Stupeo cum video pānos ⁊ ītueor celos eſtuo
cū aſpicio in p̄ſepio mēdicū ⁊ ſuꝑ aſtra p̄clarū. Iteꝫ
Benar. Quid facit̃ O magi Quid facit̃. Lactētē pu
erū adorat̃ i tugurio vili ī vilib⁹ pānis q̄ ne de⁹ ē iſte
q̇d facitis ꝙ aurū offertis: q̄ rex eſt iſte. Et vbi aula
regia vbi thronus vbi curie regalis frequētia. Nun-
quid aula eſt ſtabulū thronus p̄ſepiū curie freque-
tia ioſeph ⁊ maria. Iſti inſipiētes facti ſunt: vt fierēt
ſapientes. De hoc ēt ſic dicit Hilarius in libro ſcđo
de trinitate. Parit virgo ſꝫ partus adeo eſt. Infās
vagit laudātes angeli audiūtur: pāni ſordēt de⁹ ado
rat̄. itaqꝫ poteſtatis dignitas nō amittit̄ dū carnis
humilitas predicat̄. Ecce quomō in xp̄o puero non
tātū fuerūt humilia ⁊ infirma: ſꝫ etiā diuinitatis ſub
lima ⁊ excelſa. De hoc iterū dicit Hieronymus ſu-
ꝑ epiſtolā ad hebreos. Reſpice cunas xp̄i: vide parit̄
⁊ celū. Uagiētē in p̄ſepio intueris infantē ſꝫ ange-
los ſimul auſcultas laudātes. Herodes p̄ſequit̄: ſꝫ
adorant magi. Ignorāt pharīſei: ſꝫ ſtella demōſtrat
Baptizat̄ a ſeruo: ſed vox dei deſuꝑ tonātis audit̄
A quis īmergit̄: ſꝫ colūba deſcendit: immo ſpūſſā
ctus in colūba. B Quare aūt magi hmōi munera
obtulerūt multiplex eſt rō. Prima qm̄ traditio an-
tiquorum fuit: vt dicit remigius vt nullus ad deum
vel ad regem vacuus introiret. Perſi autem ⁊ chal
dei talia munera conſueuerant offerre. Iſti auteꝫ vt
dicitur in hiſtoria ſcholaſtica venerūt de finibus per
ſarum et chaldeorum: vbi eſt fluuius ſaba a quo et
ſabea dicitur regio. Secunda que eſt Benardi: quo
niam beate virgini aurum obtulerunt ꝓpter inopie
ſubleuationē. tus propter ſtabuli fetorem. myrrham
propter membrorum pueri conſolidationē ⁊ malo-
rum vermium expulſionē. Tertia quoniam aurū ad
tributum. tus ad ſacrificium. myrrha ad ſepulturam
pertinēt mortuorum. Per hec tria ergo in chriſto
intimatur regia poteſtas diuina maieſtas ⁊ humana
mortalitas. Quarta quoniā auruꝫ ſignificat dilectio
nem: tus orationem: myrrha carnis mortificationeꝫ.
Et hec tria chriſto debemus offerre. Quinta quoni-
am per hec tria ſignificantur tria que erant i chriſto
ſcꝫ diuinitas pretioſiſſima: anima deuotiſſima: et ca
ro integra ⁊ icorrupta. Hec tria ſignificabant̄ ꝑ illa
tria que erant in arca. Nam virga que floruit caro
chriſti que reſurrexit. Pſal. ⁊ refloruit caro mea ⁊c.
Tabule vbi erāt ſcripta p̄cepta. aīa in qua ſunt oēs
theſauri ſciētie ⁊ ſapiētie dei abſconditi. Māna dei
tas que hꝫ oēm ſaporē ⁊ oēm ſuauitatem. Per au-
rū ergo quod eſt p̄tioſius oībus metallis intelligit̄
diuinitas pretioſiſſima. Per tus aīa deuotiſſima
q꞉ tus ſignificat deuotionem ⁊ orationē. pš. Diriga
tur oratio ⁊c. Per myrrhā que cōſeruat a corruptio
ne caro incorrupta. Admoniti auteꝫ magi in ſomnis
ne redirēt ad herodē: ꝑ aliā viam reuerſi ſunt in re-

gionem ſuam. Ecce q̄uo magi profecerūt. Naꝫ ſtella
duce venerūt ꝑ homines immo ꝑ ꝓphetiam edocti
fuerūt: angelo duce redierūt ⁊ in xp̄o quieuerūt. Ho
rum corpora in mediolani eccleſia que nūc eſt fratrū
ordinis nr̄i. ſ. fratrū p̄dicatoꝝ quieſcebāt: ſꝫ nūc colo
nie requieſcunt. Nā eoꝝ corpora primo ꝑ helenā cō
ſtātini matrē rapta in ꝯſtantinopolim traſlata: poſt
ea per ſctm̄ euſtorgiū epm̄ mediolanum ſunt trāſla-
ta. Sed ꝑ henricū imperatorem poſtꝙ̄ mediolanuꝫ
poſſedit in coloniaꝫ ſuper rhenū fluuiū ſunt delata
vbi in magna reuerētia ⁊ ppl'i deuotione coruſcant.

¶ De ſancto paulo eremita. xv. A

PAulus primus eremita vt teſtat̄.
Hiero. qui eius vitā conſcripſit
feruente decij p̄ſecutione eremū vaſtiſ
ſimā adijt ibiqꝫ in q̄dā ſpelunca. lx. an-
nis hoīb⁹ incognitus permāſit. Iſte
aūt deci⁹ dicitur fuiſſe galen⁹ qui fuit
binomi⁹ qui cepit anno domini. cclvj.
Uidēs eñ ſanctus paulus xp̄ianis tot tormentoruꝫ
genera irrogari in eremū aufugit. Eo ſiquideꝫ tꝑe
duo iuuenes xp̄iani cōprehendūtur: quorū vnus to-
to corpore melle perungitur: et ſub ardore ſolis acu
leis muſcarū ⁊ ſcabronū ⁊ veſparum lacerandus ex-
ponitur. Alter ꝟo nobiliſſimo lecto imponitur: et in
loco ameniſſimo collocatur. vbi aer̃ erat temperies
riuorum ſonitus cātus auium: ⁊ florū olfactus ſumi
bus tñ floreis coloribus obtectis ſic iuuenis cingit̄
vt manibus vel pedibus ſe iuuare non poſſet. Adeſt
quedā iuuēcula corpore pulcerrima et impudica. Ac
impudice tractat iuuenem dei amore repletū. Cum
auteꝫ ille in carne motus cōtrarios rationi ſenſiſſet
nō habēs arma quibus ab hoſte ſe eruat: linguā ꝓ-
priā dētibus ſuis incidit ⁊ in faciē impudice expuit
⁊ ſic tentationē dolor fugauit: ⁊ tropheum laude di-
gnū ꝓmeruit. Horū et alioꝝ penis ſanctus paulus
territus eremuꝫ petijt. B Eo tēpore cuꝫ antonius
primum ſe inter monachos eremicolā cogitaret. in-
ſomnis aliū ſe multo meliorē eremū incolere edoce-
tur. Qui dū eū per ſyluas inquireret obuiuꝫ habuit
ypocētaurū hoīeꝫ equo mixtū qui ei viā dexterā de-
mōſtrauit. Poſtmodū obuiū habuit aīal ferēs fru-
ctus palmarū ſupra imagine hoīs inſignitū deorſuꝫ
ꝟo capre formā habēs. Qui dū ipſum per deū cōiu-
raret vt ſibi diceret quis eſſet: reſpōdit ſe eſſe ſatyrū
deū ſiluarū ſm̄ errorē gentiliū. Poſtremo obuiauit
ei lupus qui eū ad cellā ſancti pauli perduxit. Pau
lus autē antoniū preſentiēs oſtiū ſera clauſit. Anto
nius ꝟo rogat vt ſibi aperiatur aſſerēs ſe nunꝙ̄ in-
de receſſurū: ſed ibi poti⁹ moriturū. Uict⁹ paulus ei
aperuit: ſtatimqꝫ ambo in amplexus ruūt. Cūqꝫ ho-
ra prādij adeſſet coruus duplicatā panis partē attu
lit. Cūqꝫ de hoc antonius miraret̄. rn̄dit paulus ꝙ
deus ſibi omni die taliter miniſtrabat: ⁊ prebendam
ꝓpter hoſpitē duplicauerat. Pia lis orit̄ q̇s magis
dign⁹ eſſet panē diuidere. Defert paulus hoſpiti et
antonius ſeniori. Tandē vterqꝫ manuꝫ apponūt ⁊ in
equas partes panē diuidūt. Cū aūt antoni⁹ rediēs
iā celle ſue appropinquaret: vidit angelos aīam pau
li deferētes qui rediēs velociter inuenit corp⁹ pau-

li flexis genibus in modū orantis erectū: ita vt ipuꝫ
viuere eſtimaret. Sed cum ipſum mortuum didiciſ-
ſet ait. O ſctā aīa qđ gerebas in vita: in morte mon-
ſtraſti. Cū aūt nō haberet vñ ſepulturā faceret ecce
duo leones aduenerūt: ⁊ foueā parauerūt: ſepultoqꝫ
eo ad ſyluā redierūt. Antoni⁹ aūt tunicā pauli ex pal
mis ꝯtextā aſſumpſit qua poſtmodū in ſolēnitatib⁹
vtebat̄. Obijt aūt circa annum dn̄i. cclxxxvij.

¶ De ſancto remigio. xvj. A

REmigius đ꞉ a remi qđ eſt paſcēs ⁊ geos qđ eſt
terra quaſi paſcens terrenos doctrina. Uel re
migius đ꞉ a remi qđ eſt paſtor: et gyon qđ eſt lucta-
tio quaſi paſtor ⁊ luctator. Pauit eñ gregem ſuum
verbo p̄dicatiōis: exēplo cōuerſatiōis: ſuffragio ora
tionis. Eſt etiā triplex genus armorū. ſ. defenſionis
vt ſcutū: pugnatiōis vt gladius: munitionis vt lori-
ca ſeu galea. Luctatus eſt igitur cōtra diabolū ſcu-
to fidei gladio verbi dei ⁊ galea ſpei. Eius vitā igna
rus remenſis archiepiſcopus ſcripſit. B

REmigi⁹ doctor egregi⁹ ⁊ ꝯfeſſor
dn̄i glorioſus a quodaꝫ eremita
naſci taliter eſt preuiſus. Cū eñ vuan
dalorum perſecutio totā franciā deua
ſtaſſet quidā recluſus vir ſanctus qui
lumē oculorum amiſerat ꝓ pace eccle-
ſie gallicane crebris orationibus domi
nū exorabat. Et ecce angelus dn̄i in viſu ei aſtitit ei-
qꝫ dixit. Scito ꝙ mulier illa noīe Cilina filiū noīe re
migiū generauit qui gentē ſuā a maloꝝ incurſibus
liberabit. Cūqꝫ euigilaſſet ſtatim ad domū ciline ve
nit ⁊ qđ viderat enarrauit. Cūqꝫ illa nō crederet eo
ꝙ anus iam eſſet. Ille reſpōdit. Scias ꝙ cū pueruꝫ
ablactaueris oculos meos de lacte tuo perunges et
continuo mihi viſum reſtitues. Cūqꝫ per ordinē hec
oīa cōtigiſſent remigius mundū fugit ⁊ recluſoriuꝫ
intrauit. Creſcēte autē eius fama cum eſſet viginti-
duorū annorū ab omni populo archiep̄s remēſis eſt
electus. Tāte autē māſuetudinis fuit ꝙ etiā ad men
ſam eius paſſeres veniebāt: ⁊ de manu ei⁹ reliquias
ciborum comedebāt. Quodam tempore cum in do-
mo cuiuſdā matrone hoſpitatus fuiſſet: ⁊ illa modi
cum vini haberet: remigius cellarium introiuit ⁊ ſu
per dolium crucē fecit. Cūqꝫ ibidem oraſſet mox de-
ſuper vinum egreditur ita ꝙ per mediū cellarij fun-
debatur. Cum autem clodoueus rex francie tunc tē
poris gentilis eſſet: nec ab vxore ſua xp̄ianiſſima cō-
uerti poſſet: videns ꝙ infinitus exercitus alemano-
rum ſuper ſe veniſſet dn̄o deo quē vxor ſua colebat
votum vouit ꝙ ſi ſe de alemanis victoriā ſibi concede
ret mox fidem xp̄i reciperet. Quod cum fuiſſet ad li-
bitum conſecutus beatum remigium adiit et ſe ba-
ptizari popoſcit. Cūqꝫ ad fontē baptiſmatis aduc-
niſſent: nec ibidem factum chriſma haberēt: ecce co-
lumba quedam ampullam cum chriſmate in roſtro
detulit: de quo regem pontifex liniuit. Hec autē am
pulla in remenſi eccleſia ſeruatur: ⁊ inde vſqꝫ hodie
reges francie inunguntur. C Poſt longum tem-
pus cū genebaldus vir prouidus nepteꝫ beati remi
gij in vxorem haberet et ſe religionis cauſa mutuo
abſoluiſſent predictum genebalduꝫ beatus remigi⁹

lauduñ epiſcopũ ordinauit. At genebaldꝰ cũ vxorẽ ſuã cã inſtruendi ad ſe ſepiꝰ venire ꝑmitteret ex frequẽti colloquio animus eiꝰ in cõcupiſcẽtia inflãmat̃ ⁊ vſqꝫ in peccatũ ſecũ ꝓlabitur. Que cõcipiens ⁊ filiũ pariẽs hͦ epo intimauit ⁊ ille cõfuſus ad eã remãdauit dicens. Qm̃ puer de latrocinio acquiſitꝰ eſt. volo vt latro vocet̃. Ne aũt ſuſpitio aliqua audiret̃ vxorez ſuã ſicut priꝰ ad ſe venire ꝑmiſit. Verũtamẽ poſt primi peccati fletũ: ſecũ ruit iterũ in peccatũ. Que cũ filiã peperiſſet: ⁊ hoc epo retuliſſet: ille reſpõdit. Illam filiã vulpeculam nominate. Tandẽ ad ſe reuerſus beatũ remigiũ adijt ⁊ ad pedes ſuos procidens ſtolam de collo ſuo deponere voluit. Quod cum ſanctus remigius prohibuiſſet: et ab eo quid acciderit audiuiſſet: blãde eũ conſolans ipſum in quadam cellula parua per ſeptem annos reclufit et ipſe interim eccleſiã eius gubernauit. Septimo igitur anno cum in cena dñi in oratione perſiſteret angelus dñi eidez aſtitit ⁊ peccatum ſuũ ſibi dimiſſum perhibuit: ac vt foras exire debeat imperauit. Cui cũ reſpõdiſſet nõ poſſum qm̃ dñs meus remigius oſtium hoc clauſit ⁊ ſigillo ſuo muniuit. Angelus ait. Ecce vt ſcias tibi celũ aptũ eſſe hoc etiã oſtiũ ſaluo ſigillo nũc aperit̃. Statimqꝫ vt dixerat eſt apertum. Tunc genebaldus iactans ſe in mediũ oſtij in modũ crucis ait. Etiaz ſi dñs meus ieſus xp̃s ad me veniret huc: hinc nõ egrediar niſi dñs meus remigius huc veniat qui me recluſit. Tunc ſanctus remigius ad monitionem angeli laudunũ venit ⁊ ipſuz in locũ ſuuz reſtituit. Qui vſqꝫ ad obitũ ſuũ in ſanctis operibus perſeuerauit et latro filius eius in epiſcopatu eidẽ ſucceſſit. qui etiã ſanctus fuit. Tandem ſanctus remigius multis clarus virtutibus in pace quieuit circa annuz dñi quingenteſimum. Eodem die celebratur natalis ſancti hylarij pictauorum vrbis epiſcopo.

De ſancto hylario epiſcopo. xvij.

A Hylarius dictus eſt quaſi hylaris qui in ſeruitute dei valde hylaris fuit. Vel dicitur hylarius quaſi alarius ab alius ⁊ ares virtus: quia fuit alius, in ſcientia et virtuoſus in vita. Vel hylarius dicitur ab ile qđ eſt quaſi primordialis materia que obſcura fuit: ⁊ ipſe in dictis ſuis habetur magnam obſcuritatem ⁊ profunditatem.

B

Hylarius pictauoꝝ vrbis ep̃s regionis aqtanie oriũdꝰ quaſi lucifer refulgens inter aſtra ꝓceſſit. Hic vxorẽ primitꝰ habẽs ⁊ filiã in laicali habitu monaſticã vitã ducebat. Tãdez in vita ⁊ ſciẽtia ꝓficiẽs ĩ ep̃um eſt electus. Cui igit̃ btũs hylariꝰ nõ ſolũ ciuitatẽ ſuã: ſed totã franciaz ab hereticis defenſaret ad ſuggeſtionẽ duorũ epoꝝ qui ab hereſi fuerãt deprauati ab imperatore qui hereticoꝝ fautor erat cũ beato euſebio vercelleñ. epo eſt in exiliũ relegatus. Deniqꝫ cũ vbiqꝫ arriana hereſis pullularet ⁊ ab imperatore licẽtia data eſſet: vt oẽs epi cõuenirẽt ⁊ de veritate fidei diſputarent. Cũ ſanctus hylarius aduenifſet ad petitionẽ dictoꝝ epoꝝ qui eius eloquentiã ferre nõ poterãt pictauiã redire cõpellitur. Cũ aũt ad inſulã gallinariã q̃ tota erat plena ſerpẽtibꝰ appropinquaſſet ⁊ in ipſaz deſcẽdiſſet: oẽs ſerpẽtes ex ſua viſiõe fugerunt: ⁊ in medio inſule palũ fixit: nec ampliꝰ libertas data eſt illis occupare qđ vetuit tanq̃ pars inſule non ſit terra: ſed pelagus. Cũ ergo pictauis eſſet quẽdã infantẽ ſine baptiſmo defunctũ ſuis orationibus ad vitã reſtituit. Nã tãdiu iacuit in puluere donec pariter ſurgerent ſenex de oratione et infans de morte. Cũ aũt filia eius apia maritum vellet accipere hylarius pater eius ei predicauit et in ſacre virginitatis ꝓpoſito cõfirmauit. Quã dũ ille firmã ꝯſiderans ⁊ ne aliqñ flecteretur. Formidãs dñm inſtãtius exorauit vt eã ad ſe reciperet nec vltra viuere permitteret. Qđ ⁊ factũ eſt. Nam poſt paucos dies ad dñz migrauit quã ipſe ꝓprijs manibꝰ ſepeliuit. Qđ mater beate apie cõſiderãs ep̃m rogauit vt ſibi qđ ⁊ filie impetraret. Qđ ⁊ fecit ⁊ ipſaz ĩ oratiõe ſua ad regnũ premiſit. C Eo tp̃e leo papa hereticorũ perfidia deprauatus oĩm epoꝝ cõciliũ cõuocauit. Quibꝰ cõuocatis hylarius nõ vocatus aduenit. Quod audiens papa p̃cepit ne aliquis ſibi aſſurgeret nec aliquẽ locũ daret: cũ ergo ingreſſus fuiſſet dixit ad eũ papa. Tu es hylarius gallus. Et ille. Non ſum gallus: ſed de gallia id eſt non ſuz in gallia natus: ſed de gallia epiſcopus. Cui papa. Et ſi tu es hylarius de gallia ⁊ ego ſum leo romane ſedis apoſtolicus ⁊ iudex. Cui hylarius. Et ſi ſis leo non tamẽ de tribu iuda ⁊ ſi iudicans reſides: ſed non in ſede maieſtatis. Tũc papa cum indignatione ſurrexit dicens. Modicũ preſtolare donec redeam: ⁊ ibi quod mereris reddam. Cui hylarius. Si non redieris quis mihi pro te reſponſurus erit. Et ille. Concitus redibo ⁊ tuaz ſuperbiã humiliabo. Cum ergo papa ad ſecreta ſue nature iuiſſet diſſynteria perijt ⁊ oĩa inteſtina ibidẽ proijciens miſerabiliter vitã finiuit. Interea videns hylarius ꝙ nullus ſibi aſſurgeret patiẽter ferens in terrã ſe poſuit dicens. Domini eſt terra. Statimqꝫ nutu dei terra quam intenderat ſurſum ſe extulit et vſqꝫ ad equalitatẽ alioꝝ epiſcoporuz ſe leuauit. Cũ igitur papa miſerabiliter nunciaretur defunctus aſſurgens hylarius omnes ep̃os in fide catholica confirmauit ⁊ cõfirmatos ad ꝓpria remiſit. Hoc autem miraculũ de morte leonis pape dubitationez habet: tũ q: hiſtoria eccleſiaſtica vel tripartita nihil de hoc loquit̃: tũ q: aliquẽ papã talis nois tũc fuiſſe chronica nõ teſtatur: tum q: hieronymus dicit ꝙ ſancta romana eccleſia ſemꝑ immaculata ꝑmãſit: ⁊ in futuro manebit ſine vlla hereticorũ inſultatiõe. Poſſet tñ dici ꝙ tũc erat aliquis papa ſic vocatus nõ quidẽ canonice electus: ſed tyrãnice intruſus. Vel forte liberius papa qui Cõſtantino heretico fauebat alio nomine dictus eſt leo. Tandẽ multis miraculis perpetratis cũ beatus hylarius infirmatus obitũ ſuũ imminere cognoſceret. leontiũ preſbyterũ quẽ maxime diligebat ad ſe vocauit et nocte imminente vt foris exeat admonuit: et ſi quid audiret vt renũciet imperauit. Ille iuſſa complens voces adhuc ciuitatis tumultuantis ſe audiſſe reuertens expoſuit: et cum circa eum vigilaret finem eius expectans media nocte iterum iubetur exire: et quid audiret iacenti referret. Qui cuz ſe nihil audiſſe renunciaſſet mox nimia claritas quã etiam predictus preſbyter ſufferre non poterat ad eum intrauit ⁊ ſic paulatim recedente lumine ad dñm migrauit. Floruit aũt circa annum dñi cccxl. ſub Conſtantino. Feſtũ huius ſcti eſt in octaua epyphanie. Cum duo mercatores maſſam cere cõiter haberent ⁊ vnus altero renitente eam ad altare ſancti hylarij obtuliſſet ſtatim ꝑ mediũ diuiſa pars vna ſibi remanſit: reliqua renitenti deuenit.

De ſancto machario. xviij.

A Macharius dr̃ a macha qđ eſt ingeniũ ⁊ ares virtus. Vel dicit̃ a macha qđ eſt ꝑcuſſio ⁊ rio magiſter fuit eñ ingenioſus cõtra demonis fallaciã virtuoſus quãtũ ad vitã: percuſſor in domatiõe corporis: magiſter in regimine prelationis. Vel macharius id eſt beatus.

B

Macharius abbas deſcẽdit ꝑ vaſtitatẽ deſerti ⁊ intrauit dormire in monumẽto vbi ſepulta erant corpora paganoꝝ ⁊ extraxit vnũ corpus ſub caput ſuũ tanq̃ plumaciũ. Demones autẽ volẽtes eũ terrere vocabant quaſi mulierem dicentes. Surge veni nobiſcũ ad balneũ. Et alter demon ſub ipſo tanq̃ ex mortuo illo dicebat. Peregrinũ quendã habeo ſuꝑ me nõ poſſum venire. Ille aũt nõ expauit ſed tundebat corpus illud dicens. Surge ⁊ vade ſi potes. Et audientes demones fugerũt voce magna clamãtes. Viciſti nos dñe. Dum aliqñ abbas macharius a palude ad cellam ſuam preteriret occurrit ei diabolus cũ falce meſſoria: ⁊ volens eũ cuz falce percutere nõ potuit. Et dixit ei. Multã violẽtiam patior a te machari: q: nõ poſſum ꝓualere aduerſuz te. Ecce eĩ quicquid tu facis ⁊ ego facio. Ieiunas tu ⁊ ego penitus non comedo. Vigilas tu ⁊ ego oĩno non dormio. Unũ eſt ſolũmodo in quo me ſuperas. Et dicit abbas qđ eſt. Cui ille. Humilitas tua per quam nõ preualeo aduerſum te. Dũ tentatiões ipſum nimiũ moleſtarẽt: ſurgẽs ⁊ magnũ ſaccum arene humeris ſuis imponẽs diebus multis ſic per deſertum ibat. Quem thoſebius inueniens dixit. Abbas cur tantũ onus portas. ⁊ ille Vexo vexantem me. Abbas macharius vidit ſathanã trãſeuntẽ in habitu hominis ⁊ habentẽ veſtimẽtum lineũ laceratũ: ⁊ per oĩa foramina dependebant ampulle et dixit ei. Quo vadis. Cui ille vado potiuare fratres. Cui machariꝰ. Quare tot ampullas portas. Rñdit. Guſtũ fratribꝰ porto ⁊ ſi vnũ alicui nõ placebit offerã aliud vel tertiuz ⁊ ſic ꝑ ordinẽ vt aliqđ placebat. Et cuz rediret dixit ei machariꝰ. Quid feciſti. Rñdit. Omnes ſanctificati ſunt ⁊ nemo mihi acquieuit: niſi vnus q̇ vocat̃ theoſtitus. Surgẽs aũt macharius illuc iuit ⁊ fratrem tẽtatũ inueniẽs ſua eũ exhortatione conuertit. Poſt hec iterũ eũ macharius inueniens dixit. Quo vadis. Cui ille. Ad fratres vado. Reuertenti occurrit ſenex ⁊ dixit q̇d faciũt fratres illi. Cui diaboluꝰ. Male. Et dixit. Quare: q: oẽs ſcti ſunt: ⁊ qđ eſt maius malum vnũ quẽ habebam amiſi ⁊ oĩbus ſanctior factus eſt. Audiẽs hoc ſenex grãs egit deo. Quodã die macharius caput defuncti reperit: ⁊ dũ oraſſet interrogauit illud cuius caput fuerat. Et rñdit ſe fuiſſe paganum. Et dixit ei macharius. Ubi eſt aĩa tua. Rñdit. In inferno. Cũqꝫ requireret ſi multũ in ꝓfundo eẽt rñdit ꝙ tantũ in ꝓfundo erat quãtum diſtaret terra a celo. Cui macharius. Sunt ne aliq̇ te ꝓfundiores. Rñdit etiã iudei. Cui iterũ ille. Et vltra iudeos ſunt ne aliq̇ ꝓfundiores. Cui ille. Profundiores oĩbus ſunt falſi chriſtiani qui chriſti ſanguine redẽpti tãtũ pretiũ paruipenderunt. C Dũ ꝑ quãdã ſolitudinẽ ꝓfundiſſimã ꝑgeret ad quodlibet milliare arũdinẽ figebat vt poſtmodũ redire ſciret. Sed dum iam nouẽ dietas feciſſet ⁊ in quodã loco quieſceret: diabolus oẽs arũdines collegit: ⁊ ad caput eiꝰ poſuit. Vñ ad redeũdũ plurimũ laborauit. Frater quidam plurimũ cogitationibꝰ ſuis moleſtabat̃: ꝙ ſ. in cella ſua inutilis eẽt ſed ſi inter hoĩes habitaret multis ꝓdeſſe poſſet. Qui cũ cogitatiões ſuas machario retuliſſet. ille ait. Fili ſic illis rñde Hoc ſaltem facio: q: propter xp̃m parietes iſtius celle cuſtodio. Dũ quẽdam culicẽ ſe pungentẽ manu occidiſſet: ⁊ multũ de illo ſanguinis emanaſſet reprehenſus ꝙ propriã vindicaſſet iniuriam nudus ſex mẽſibꝰ in deſerto manſit ⁊ inde a ſcabronibus totus laceratꝰ exiuit. Poſt hoc multis claris virtutibus in pace quieuit.

De ſancto felice in pincis. xix.

A

Felix prenomine in pincis dr̃ vel a loco in quo requieſcit vel a ſubulis qbꝰ paſſus perhibet̃. Nã pinca ſubula dr̃. Aiunt eñ ꝙ cum magiſter pueroꝝ extiterit: ⁊ eis nimiũ rigidus fuerit: tentꝰ a paganis cũ chriſtũ libere ꝯfiteret̃ traditꝰ fuit ĩ manibꝰ puerorũ quos ip̃e docuerat: q̇ eũ cũ ſtilis ⁊ ſubulis occiderũt. Eccl'ia tñ tenere vr̃ ꝙ nõ martyr extitit ſꝫ cõfeſſor. Hic ad q̇dcunqꝫ idolũ ducebat̃ vt ei ſacrificaret: ĩ illud exſufflabat ⁊ ꝯtinuo corruebat. Legit̃ aũt in q̃dã alia legẽda ꝙ dũ maximꝰ nolanꝰ ep̃s ꝑſecutionẽ fugiẽs. fame ⁊ gelu afflictꝰ ſolo corruiſſet felix ab angelo ad eũ mittit̃: ⁊ cũ nihil ibi ſibi haberet: de ſente ꝓxima pẽdentẽ vidit racemũ: de quo ĩ os eiꝰ expſſit vinũ: humeriſqꝫ ĩpoſitũ ſecũ detulit. Ip̃o igit̃ defuncto felix in ep̃m elegit̃. Qui poſt dũ p̄dicaret ⁊ perſecutor eũ q̃reret ĩter parietes dirutos ꝑ modicũ aditũ ſe occultauit. Staticꝫ nutu dei ꝑ aditũ illũ telas aranee texuerũt: q̃s dũ ꝑſecutores cõſpiciũt neminẽ illic eẽ putãtes abſcedũt. Inde aũt ad aliũ locũ ſanctus felix ꝑgẽs a q̃dã vidua ꝑ tres mẽſes alimẽta ſuſcepit: nũq̃ tñ faciẽ eiꝰ vidit. Tandẽ pace reddita ad eccl'iaz ſuã redijt: ⁊ ibi in pace reqeuit: ſepultꝰ iuxta vrbẽ in loco qui dicit̃ pincis: huic ⁊ alius erat frater qui felix ſilr̃ dicebat̃. Cũqꝫ etiã ipſe idola adorare cogeret̃ dixit. Inimici eſtis deoꝝ veſtroꝝ: q: ſi me ad illos duxeritis: in eos ſicut frater meus exſufflabo ⁊ corruent. B Excolebat aũt ſctũs felix ortuz: quidã ꝗ̃o olera eius rapere cupiẽtes: dũ furtũ ſe facere cogitabãt: tota nocte ortũ diligẽtius excolebãt. Mane aũt a ſancto felice ſalutati pctm̃ ſuũ ꝯfitẽtes ad propria redierũt. Veniẽtes aũt gẽtiles vt ſactũ felicẽ tenerẽt manus eoꝝ dolor nimis apprehẽdit. q̇ cũ vlu

larẽt dixit eis. Dicite xp̃s eſt deus: ⁊ dolor cõtinuo
vos dimittet quibꝰ dicentibus ſanati ſunt. Ponti⸗
fex idoloꝝ ad eũ venit dicẽs. Dñe ecce deus meꝰ vt
te veniẽtẽ vidit cõtinuo fugã arripuit. Cui cũ dice⸗
rem quare fugis ait virtutẽ huiꝰ felicis ferre nõ poſ
ſum. Si ergo deus meus ita te timet quãto magis
ego timere te debeo. Quẽ cũ felix ĩ fide iſtruxiſſet ba
ptizari ſe fecit. Adoratibꝰ apollinẽ dixit felix. Si ve⸗
re deus apollo eſt dicat mihi q̇d eſt qȯ in manu nũc
clauſum teneo. Habebat aũt in manu cedulã in qua
oratio dñica erat ſcripta. Quo nihil rñdente gẽtiles
conuerſi ſunt. Tandem miſſa celebrata ⁊ pplo data
pace in pauimentum in oratione ſe proijciẽs migra
uit ad dominum.

De ſancto marcello. xx. A

Marcellus dictus eſt quaſi arcens ma⸗
lum a ſe. vel dicitur marcellus q̃ſi ma⸗
ria ꝑcellens. i. mũdanas aduerſitates
percutientes ⁊ cõculcãs. Aſſimilatur
enim mundus mari. Quia ſicut dicit
Chryſo. ſuper mattheum. In mari eſt ſonus confu⸗
ſus: timor cõtinuus: imago mortis: vndarum cõten⸗
tio infatigabilis: inconſtantia iugis. B

Marcellus cũ rome ſummꝰ ponti
fex eſſet: ⁊ maximianũ ĩperatorẽ
de nimia in xp̃ianos ſeuitia ĩcreparet:
⁊ in quadã domo cuiuſdã matrone ĩ
ecclĩa cõſecrata miſſam ageret: iratus
imꝑator domũ illã fecit ſtabulũ iumẽ⸗
toꝝ ⁊ eundẽ marcellũ ibidẽ ad ſerui⸗
tium cum cuſtodia animaliũ deputauit. In quo ſer
uitio poſt multos annos in dño requieuit circa an⸗
nos domini. cclxxxvij.

De ſancto antonio. xxj. A

Antonius dicit̃ ab ana qȯ eſt ſurſum ⁊
tenens quaſi ſuperna tenens ⁊ mũda
na deſpiciẽs. deſpexit autem mundũ:
q: imundus: inquietus: trãſitorius de
ceptiuus ⁊ amarus. De his dicit Au⸗
gu. O mũde imũde quid perſtrepis. Quid auertere
nos conaris: tenere nos vis fugiens: quid faceres ſi
maneres: quẽ nõ deciperes dulcis q̄ amarus dulcia
alimẽta mentiris: Eius vitã anaſtaſius ſcripſit. B

Antonius cũ viginti eſſet anno⸗
rum ⁊ audiret legi in ecclĩa. Si
vis perfectus eſſe vade et vende omĩa
que habes ⁊ da pauperibus omĩa ſua
vendens: pauperibus erogauit ⁊ ere⸗
miticam vitam vixit. Hic innumerabi⸗
lia demonũ tentamẽta ſuſtinuit. Qua
dã vice dũ ſpiritũ fornicatiõis virtute dei ſuperaſſet
diabolus in ſpecie pueri nigri ante eum proſtratus
apparuit: ⁊ ſe ab eo victum cõfeſſus eſt. Nam ⁊ hoc
precibus impetrauit vt videret fornicationis demo
nem iuuenibus inſidiantem. Quem cum in predicta
forma vidiſſet: dixit. Viliſſima mihi apparuiſti ſpe⸗
cie te vltra nõ timebo. Alia vice dum in quodam tu⸗
mulo latitaret multitudo demonũ eum adeo lacera
uit ꝙ miniſter eius quaſi mortuũ eũ ꝓprijs hume⸗
ris aſportaret: cũq; eum oẽs qui conuenerant quaſi
mortuũ ploraſſent dolẽtibꝰ cũctis ſubito antonius
reuiuiſcit ⁊ a miniſtro ad p̄dictũ tumulũ ſe iterũ por
tari fecit. Qui cũ ibi ⁊ ex dolore vulnerũ ꝓſtratus ia
ceret: ex virtute animi ad ꝯflictũ demones excitabat
Tũc illi in formis varijs ferarũ apparuerũt: ⁊ eũ ite
rũ dẽtibꝰ cornibꝰ ⁊ vnguibꝰ crudeliſſime laceraue⸗
rũt. Tũc ſubito ſplẽdor mirabilis ibi apparuit ⁊ de⸗
mones cũctos fugauit. Antoniꝰ autẽ ꝯtinuo ſanatꝰ
eſt ibiq; xp̃m adeſſe intelligẽs ait. Vbi eras bone ie
ſu: vbi eras: q̃re a ꝓncipio nõ fuiſti h̃ vt me adiuua⸗
res ⁊ vulnera mea ſanares. Cui dñs. antoni hic erã:
ſ; expectabã videre certamẽ tuũ. Nũc aũt q: viriliť
dimicaſti in toto orbe faciã te noiari. Tanti autẽ fer⸗
uoris erat ꝙ cũ maximianꝰ imperator xp̃ianos occi
deret: ipſe martyres ſequebatur: vt cum eis martyr
fieri mereret̃ ⁊ vehemẽter triſtabat̃: eo ꝙ ſibi marty
riũ non daretur. C Cũ aũt in alterã eremũ ꝑge
ret argẽteum diſcũ reperit: ⁊ intra ſe ſic dicere cepit
Vñ hic argenteus diſcus vbi hominũ veſtigia nulla
videntur. Si enim viatori cecidiſſet vtiq; pre ſui ma
gnitudine latere nõ poſſet. Hoc diabole artificium
tuũ eſt: voluntatẽ tñ meã nunq̄ poteris immutare
Et hoc dicẽs diſcus vt fumus euanuit. Poſtmodum
ingẽtẽ maſſam veri auri reperit: ſed vt incẽdiũ aurũ
fugit. Sicq; ad montẽ fugiens. xx. annis ibi ꝑman⸗
ſit: innumeris coruſcãs miraculis. Quadã vice dum
in ſpũ raptus eſſet: totũ mundũ laqueis ſe inuicem
cõnectẽtibꝰ plenũ vidit: q̇ exclamãs ait. O quis iſtos
euadet laq̄os. Et audiuit hũilitas. Aliqñ dũ ab an⸗
gelis in aere eleuaret̃ aſſunt demones ⁊ eiꝰ trãſitũ
ꝓhibẽt pctã eius ab exordio natiuitatis eiꝰ obijciẽ⸗
tes. Quibꝰ angeli nõ debetis illa narrare q̄ xp̃i iam
pietate ſunt deleta. Si q̄ ſcitis ex quo factus eſt mo
nachus illa ꝓferte. Et cum in ꝓbatione deficerent li
ber antonius in ſublime tollitur ⁊ liber deponitur
D Narrat antoniꝰ de ſe dicẽs. Vidi aliqñ diabolũ
celſũ corpe qui ſe dei virtutẽ ⁊ ꝓuidentiã auſus eſt
dicere ⁊ ait. Quid vis vt a me tibi det̃ anto. At ego
ſputa in os eius ꝯgeminãs totũ me in eũ xp̃i nomie
armatꝰ ingeſſi: ⁊ ſtatim euanuit. Huic diabolus ali⸗
qñ in tãta ꝓceritate apparuit ꝙ celũ capite tangere
videret̃. Quẽ cũ anto. qs eẽt interrogaſſet ⁊ ipe ſe ſa
thanã eſſe dixiſſet addidit ſathanas. Cur me ſic ĩ pu
gnant monachi ⁊ maledicũt xp̃iani. Cui antoniꝰ iu⸗
ſte hoc faciũt: q: tuis ſepe inſidijs moleſtant̃. Et ille
Ego eos nequaq̄ moleſto. ſed ipſi inuicẽ ſe contur⸗
bãt. Ego em̃ ad nihilũ ſum redactꝰ: q: iam in cũctis
ꝑtibꝰ regnat xp̃s. Quidã ſagittarius btm̃ antoniũ
gaudẽtẽ cũ fratribꝰ q̄dã vice ꝯſpexit ⁊ ei diſplicuit
Cui anto. Pone ſagittã in arcũ ⁊ trahe qȯ ⁊ fecit.
Cũq; ſcdo ⁊ tertio hoc fieri mandaſſet dixit ſagitta
rius. Tãtũ trahere potero ꝙ de eiꝰ fractiõe dolebo.
Cui anto. Sic eſt in ope dei: qm̃ ſi ſupra mẽſurã ten
dere vellemus citiꝰ frãgeremur. Expedit ḡ rigorem
aliqñ relaxari. Hoc audiẽs ille edificatꝰ receſſit. E
Interrogauit quidã anto. dicẽs q̇d cuſtodiẽs place
bo deo. Et rñdẽs dixit. Quocũq; vadis ſemper deũ
p̄ oculis tuis habeas. In his q̄ agis teſtimoniũ ſa⸗
craꝝ ſcripturarũ adhibeas. In q̄cunq; loco ſedens
nõ inde cito recedas. Hec tria cuſtodi ⁊ ſaluus eris.
Abbas quidã interrogauit antoniũ dicẽs. Quid fa⸗
ciã. Cui antoniꝰ. Nõ cõfidas in tua iuſtitia: vẽtris ⁊
lingue ſit tibi cõtinẽtia: ⁊ ne peniteaꝫ de re trãſacta
Dixit iterũ antonius. Sicut piſces ſi in ſicco tarda⸗
uerint moriunt̃: ita ⁊ monachi extra cellam tardãtes
aut cũ viriꝫ ſecularibꝰ immorãtes a quietis ꝓpoſito
reſoluunt̃. Iterũ dixit antonius. qui ſedet in ſolitu⸗
dine ⁊ quieſcit a tribus bellis eripit̃: ſc; auditꝰ locu⸗
tionis ⁊ viſus ⁊ ꝫ vnũ tm̃modo pugnã habebit: ſc;
cordis. F Quidã fratres cũ quodã ſene ad abbatẽ
antoniũ viſitandũ iuerũt. Dixitq; antoniꝰ fratribꝰ.
Bonũ comitẽ habuiſtis ſenẽ hũc. Deinde dixit ſeni
Bonos fratres iueniſti tecũ. Cui ille abba. Bonos
quidẽ inueni. ſ; habitatio eoꝝ nõ habet ianuã. Qui⸗
cũq; em̃ vult intrat in ſtabulũ ⁊ ſoluit aſinũ: h̃ aũt di
cebat qm̃ oĩa q̄ erãt in corde eoꝝ ſtatim erãt in ore.
Dixit abbas antonius. Scire cõuenit qm̃ ſunt tres
motus corporales. vnꝰ quidẽ nature alius ex ciborũ
plenitudine. tertius ex demone. Frater quidã renũ⸗
ciauerat ſeculo: ſ; nõ plene: q: quedã adhuc ſibi reti
nebat. Cui antoniꝰ vade ⁊ eme carnes. Qui vadens
emit carnes ⁊ portãs eas dũ veniret lacerabãt eũ ca
nes. Cui antoniꝰ. Qui renũciãt ſeculo ⁊ volũt habe⸗
re pecunias ita impugnati a demonibꝰ diſcerpũtur.
Antonius dũ in eremo tedio afficeret̃ dixit: dñe vo⸗
lo ſaluus fieri ⁊ nõ ꝑmittunt me cogitatiões mee: et
ſurgẽs exiuit foras ⁊ vidit quẽdã ſedentẽ atq; ope
rantẽ: ⁊ deinde ſurgentẽ ⁊ orantẽ. erat aũt angelus
dñi ⁊ dixit ei. Sic fac ⁊ saluꝰ eris. Cũ quadã vice fra
tres de ſtatu aĩarum ab antonio q̄ſiſſent ſequẽti no
cte vox vocauit eũ dicẽs. Surge exi ⁊ vide: ⁊ ecce vi⸗
dit quẽdã longũ ⁊ terribilẽ caput vſq; ad nubes tol⸗
lentẽ. Qui quoſdã pennatos ad celũ volare cupien⸗
tes extẽſis manibꝰ ꝓhibebat: ⁊ alios libere peruolã
tes retinere nõ poterat ⁊ maximũ gaudiũ mixtũ cũ
nimio dolore audiebat ⁊ intellexit animarũ illã eſſe
aſcenſum ⁊ diabolũ ꝓhibentẽ: qui quaſdã obnoxias
retinere ⁊ de ſanctorũ volatu quos retinere nõ po⸗
terat ſic doleret. Aliqñ dũ cũ fratribus operaret̃ an
tonius ſuſpiciens in celũ cũ triſtẽ viſionẽ vidiſſet ꝓ⸗
uolutus añ deũ rogauit vt futurũ ſcelus auerteret.
Fratribus ꝗo ſuper hoc eũ interrogãtibus cum la⸗
chrymis ⁊ ſingultibus dixit ꝙ inauditũ ſcelus ſecu
lis immineret. Vidi inquit altare dei a multitudine
equoꝝ circundatũ qui calcibꝰ oĩa diſcerpebãt. Ma⸗
gno em̃ turbine fides catholica ſubuertet̃ ⁊ hoĩes iu
mentis ſimiles xp̃i ſacramenta diripiẽt. Factaq; eſt
vox dñi dicens. Abominabunt̃ altare meum. Poſt
duos aũt annos erumpentibꝰ arrianis eccleſie vni⸗
tatẽ ſciderũt baptiſterium ⁊ eccleſias polluerũt. ⁊ ſu
per altaria xp̃ianos inſtar ouium mactauerunt. G
Dux quidam egypti arrianus nomine balachiꝰ cũ
ita eccleſiam dei infeſtaret: ⁊ ꝗgines ⁊ monachos nu
datos publice verberaret. ſic ei ſcripſit antoniꝰ. Vi⸗
deo irã dei ſuꝑ te venientẽ. Iam deſine ꝑſequi xp̃ia⸗
nos ne ira dei te occupet: que proximũ tibi minatur
interitum. Infelix legit epiſtolã ⁊ irriſit ⁊ in ea expu
ens ad terrã ꝓiecit. ac portitores verberibꝰ multis
afficiens antonio talia remandauit. Quoniã tibi eſt
tanta cura de monachis ad te quoq; perueniet no⸗
ſtri diſciplina rigoris. poſt quinq; autem dies equũ
ſuum manſuetiſſimum inſidens morſu ipſius equi
ad terram proijcitur ⁊ corroſis atq; laceratis cruri⸗
bus infra triduum expirauit. Cum quidam fratres
verbum ſalutis ab antonio queſiuiſſent. ait ille. audi
ſtis dominum dicentẽ. Si quis te percuſſerit in vnã
maxillam prebe ei alterã. Dicũt ei. Hoc implere nõ
poſſumus. Et ille. Saltẽ de vna patienter ferte. Et
illi. Nec etiam hoc poſſemus. Quibus antoniꝰ. Sal
tem ne velitis ꝑcutere magis q̄ percuti. Et illi. Nec
hoc poſſemus. Tunc antonius dixit diſcipulo ſuo.
Succos prepara fratribus iſtis: qui nimis delicati
ſunt ſola oratio neceſſaria eſt vobis. Hec in vitaſpa
trum leguntur. Tandem beatus antonius. cv. anno vi
te ſue fratres deoſculatus in pace quieuit ſub cõſtã
tino qui cepit circa annum dñi. cccxl.

De ſancto fabiano. xxij. A

Fabianꝰ quaſi fabricanꝰ fabricãs
beatitudinem ſupernã. i. eã ſibi
acquirẽs triplici iure. ſc; iure adoptio
nis emptionis ⁊ debellationis. Fabia⸗
nus ciuis romanus fuit ⁊ cũ papa de⸗
functo pro alio eligendo populus con
ueniſſet inter eos ⁊ ipe venit rei exitũ
ſcire volens: ⁊ ecce colũba cãdida deſcendit ſuper ca⸗
put eius. Qȯ cum oẽs mirarentur ab eis in papam
eligitur. Hic vt ait Damaſus papa per oẽs regiões
ſeptẽ diacones miſit: ⁊ eiſdẽ ſeptẽ ſubdiacones tra⸗
didit qui oim geſta martyrũ collegerunt. Hic vt ait
haymo imperatori philippo volẽti intereſſe paſche
vigilijs ⁊ cõmunicare myſterijs reſtitit nec quouſq;
peccata confiteretur ⁊ inter penitentes ſtaret inter⸗
eſſe ꝑmiſit. Tandem põtificatus ſui anno. xiij. iuſ⸗
ſu decij capitis obtrũcatione martyrio coronatur.
Paſſus eſt autem circa annum dñi. ccliij.

De ſancto ſebaſtiano. xxiij. A

Sebaſtianus dictus eſt a ſequẽs et btĩ
tudo ⁊ aſtĩ qȯ eſt ciuitas ⁊ ana qȯ eſt
ſurſum: quaſi ſequẽs beatitudinem ci
uitatiꝫ ſuperne hoc eſt eã poſſidens et
acquirens: ⁊ hoc quintuplici denario
ſm̃ Augu. Paupertate regnũ: dolore gaudiũ: labo⸗
re requiẽ: ignominia gloriã: morte vitã. Vel. dr̃ ſeba
ſtianus a baſto. Nã miles xp̃s: equus eccleſia: baſtũ
ſiue ſella ſebaſtianꝰ quo mediãte xp̃s in eccleſia mili
tauit ⁊ de multis martyribus victoriã obtinuit. Vel
ſebaſtianꝰ interpretatur vallatꝰ vel circũiens. Valla
tus q: ſagittis tanq̄ eritius fuit circũdatꝰ circũiens
q: oẽs martyres circũibat ⁊ omnes confortabat.

Sebaſtianꝰ vir xp̃ianiſſimꝰ narbo
nenſis genere ciuis mediolanẽſis
Diocletiano ⁊ maximiano imperatori
bus adeo charꝰ erat vt principatũ ei
prime cohortis tradẽrẽt ⁊ ſuo aſpectui
iuberẽt ſemꝑ aſtare hic militarẽ clami
dẽ ad h̃ tãtũ ferebat: vt xp̃ianoꝝ aĩas
quas in tormẽtis videbat deficere cõfortaret. Dum
autem p̄clariſſimi viri marcellianus ⁊ marcus gemi⸗
ni fratres pro fide xp̃i decollari deberẽt ad eos parẽ
tes aduenĩũt vt ipſoꝝ aĩos a ſuo ꝓpoſito reuocarẽt

Aduenit ergo mater et ſoluto capite ſciſſiſq; veſtib⁹ vberibuſq; oſtēſis aiebat. O predulces filij circūdat me inaudita miſeria ⁊ intolerabilis luctus. Heu me miſerā amitto filios meos ad mortē vltro tēdētes q̄s ſi mihi hoſtes auferrēt ꝑ media ſeq̄rer bella raptores. Si violēta iudicia cōcluderēt carcerē irrūperem moritura. Nouū ꝑeundi genus eſt in quo carnifex rogat̄ vt feriat vita optat̄ vt pereat: mors inuitatur vt veniat. Nouus hic luct⁹ noua miſeria in q̄ natorū iuuētus ſpōte amittit̄: ⁊ parentū miſerāda cogit̄ ſenectus vt viuat. Hec dicēte matre pr̄ ſenior manib⁹ adducit̄ ſeruulorꝫ ⁊ capite aſperſo puluere hmōi voces dabat ad celū. Ad mortē vltro ꝓficiſcētibus filijs vale dicturus adueni vt que mee ſepulture parauerā in filiorꝫ ſepulturis infelix expendā. O filij mei baculus ſenectutiſ: ⁊ geminū meorꝫ viſcerū lumē curſic mortē diligitis. Venite hic iuuenes flete ſuper iuuenes ſpōte pereūtes. Venite huc ſenes: ⁊ mecū ſuꝑ filios meos plāgite. Accedite huc patres ⁊ prohibete ne talia patiamini. Deficite plorādo oculi mei ne videā filios meos gladio cedi. Hec dicente patre adueniunt cōiuges aſpectibus eorꝫ ꝓprios filios offerentes atq; eiulādo clamātes. Quibus nos dimittitiſ q̄ erūt horū infantiū dn̄i: quis vr̄as largas diuidet poſſeſſiōes. Heu q̄ ferrea pectora: q: parētes deſpicitiſ: amicos reſpuitis: vxores abijcitis: filios abdicatis et vos carnificib⁹ ſpōtaneos exhibetis. Inter hec autē ceperūt virorū corda molleſcere. ¶ Tūc ſctūs ſebaſtianus qui ibi aderat erūpēs in mediū dixit. O fortiſſimi milites xp̄i nolite ꝑ miſera blādimēta coronā deponere ſempiternā: ſꝫ ⁊ parētib⁹ dixit. Nolite timere nō ſeparabuntur a vobis: ſꝫ vadūt in celū vobis pare ſydereas māſiōes. Nā ab initio mundi hec vita in ſe ſperātes fefellit ſe expectātes decepit: de ſe ꝑſumētes irriſit: ⁊ ita nullū oīno certum reddidit: vt oībus ꝓbetur eē mētita. Vita hec admonet furē vt rapiat: iracundū vt ſeuiat: mēdacē vt fallat. Ipſa imperat crimina: iubet facinora: ſuadet iniuſta. Hec autē ꝑſecutio quā hic patimur hodie excādeſcit ⁊ cras euaneſcit: hodie exardeſcit ⁊ cras refrigeſcit ſub vna hora inducit̄: ⁊ ſub vna hora excludit̄. Dolor aūt eternus renouat̄ vt ſeuiat: augmētat̄ vt exurat: inflāmat̄ vt puniat. In amore ḡ martyrij noſtros iā ſuſcitem⁹ affectus. Ibi eni diabolus ſe vincere eſtimat: qui dū capit captus eſt: dū tenet tētus eſt: dū vincit vict⁹ eſt ⁊ dū torquet torquet̄: dū iugulat occiſus eſt: ⁊ dū inſultat irriſus eſt. Igit̄ dū beatus ſebaſtianus hec ex ore ꝓferret ſubito ꝑ vnā fere horā a ſplēdore nimio de celo deſcēdente illuminatus eſt: ⁊ ſub illo ſplendore pallio candidiſſimo amictus ⁊ ab angelis ſeptem clariſſimis circūdatus: Iuuenis etiā apparuit iuxta eū dans ei pacē dicēs. Tu ſemꝑ mecū eris. Cū autē beatus ſebaſtianus hec ⁊ his ſimilia predicaret: zoe vxor nicoſtrati in cuius domo ſancti cuſtodiebantur que loquelā amiſerat: pedibus eius ꝓuoluta nutib⁹ veniā poſtulabat. Tunc ſebaſtianus ait. Si ego xp̄i ſeruus ſum: ⁊ ſi vera ſunt oīa que ex ore meo hec mulier audiuit ⁊ credidit aperiat os ei⁹ qui aperuit os zacharie ꝓphete ſui. Ad hanc vocem mulier exclamauit. Benedict⁹ ſermo oris tui: ⁊ benedicti qui oīb⁹ que locutus es credūt. Vidi eni angelū librū tenētē ante te vbi oīa que tu dixiſti ſcripta erāt. Vir aūt ei⁹ hoc audiēs ꝓcidit ad pedes ſancti ſebaſtiani ſibi poſtulans indulgeri. Statimq; abſoluēs martyres rogabat vt liberi abirent. Qui dixerunt nullatenus ſe deſerturos victoriā quā cepiſſent. Tantā igitur gratiā ⁊ virtutē verbis ſancti ſebaſtiani dn̄s contulerat ꝙ nō ſolū marcellianū ⁊ marcū in martyrij conſtantia roborauit: ſed etiā patrē eorū nomine tranquilinū ⁊ matrē cū multis alijs ad fidē conuertit quos oēs policarpus preſbyter baptizauit. ¶ Tranquilinus aūt morbo grauiſſimo laborans mox vt baptizatus eſt ſanitatē recepit. Prefectus autē vrbis rome qui ⁊ ipſe morbo grauiſſimo laborabat rogauit trāquilinū vt ad ſe adduceret eū qui ſibi ſanitatē dederat. Cū ergo ad eū veniſſent policarp⁹ preſbyter ⁊ ſebaſtianus: ⁊ ipſe eos rogaret vt etiā ſanitatē reciperet dixit ei ſebaſtian⁹ vt prius idola abnegaret ⁊ confringēdi ea ſibi poteſtatē traderet ⁊ ſic ſanitatem reciperet. Cui cū cromati⁹ prefectus diceret ꝙ ſerui ſui hoc facerēt ⁊ non ipſe, dixit ſebaſtianus. Timidi deos ſuos confringere formidāt ſed ⁊ ſi diabolus hac occaſione eos lederet dicerent infideles eos eſſe ob hoc leſos ꝙ deos ſuos confringerent. Sicq; policarpus ⁊ ſebeſtianus accincti pluſq̄ ducēta idola confregerunt. Poſt hoc autē dixerunt cromatio. Cū nobis idola cōfringētibus ſanitatē recipere debuiſti nec recepiſti certū eſt: q: aut infidelitatē nōdū abiecisti: aut aliqua idola reſeruaſti. Tunc indicauit habere thalamū in quo erat oīs diſciplina ſtellarum: pro quo pater ſuus pluſq̄ ducēta pōdera auri expēderat ⁊ per que oīa futura preuidebat. Cui ſebaſtianus. Quādiu hoc integrū habueris teipm integrū nō habebis. Cūq; ad hoc ille aſſentiret: tiburti⁹ ei⁹ filius iuuenis egregi⁹ dixit. Nō patiar opus deſtrui tam preclarū. Sed ne parter ne ſanitati videar eē cōtrarius duo clibani accēdantur vt ſi deſtructo opere pater meus ſanitatē nō receperit ambo viui concremētur. Cui ſebaſtianus. Sic fiat vt locutus es. Dū igitur illa confringerēt angel⁹ prefecto apparuit et ſibi a dn̄o ieſu ſanitatē redditā nūciauit. Statimq; ſanus effectus cucurrit poſt eū vt eius pedes oſcularetur. Qui eū ꝓhibuit ex eo ꝙ baptiſmū nōdū receperat. Sicq; ipſe ⁊ tiburtius filius ei⁹ ⁊ mille ⁊ quadringenti de ei⁹ familia baptizati ſunt. Zoe autē ab infidelib⁹ tēta ⁊ diu cruciata emiſit ſpm̄. Qd̄ cū audiſſet trāquilinus prupit ⁊ dixit. Femine nos ad coronā ꝑcedūt: vt quid viuim⁹. Ipſe autē poſt paucos dies lapidatus eſt. ¶ Sanctus autē tiburtius ſuꝑ prunas allatas ire iubet̄: aut incēſū dijs imponere aut ſuꝑ ipſas nudis plātiſ icedere q̄ ſibi ſignū crucis faciēs cōſtāter ſuꝑ ipſas nudis ingreſſus eſt plantis dicēs. Videt̄ mihi ꝙ ſuꝑ roſeos flores icedā in noīe dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Cui fabianus prefectus dixit. Quis ignorat magicā artem xp̄m vos docuiſſe. Cui tiburtius. Obmuteſce infelix: q: nō es dignus nomē tam ſanctū ⁊ tā mellifluū noīare. Tūc iratus ꝑfect⁹ iuſſit eū decollari. Marcellianus autē ⁊ marcus ſtipiti affigūtur. Cūq; fuiſſent affixi pſallentes dicebāt. Ecce q̄ bonum et q̄ iucūdum habitare fratres in vnū.

Quibus ꝑfectus. Infelices deponite amētiā ⁊ voſipſos liberate. cui illi. Nunq̄ tā bn̄ epulati ſumus vtinā tandiu ſic nos eē ꝑmitteres q̄diu corporis tegimur indumēto. Tūc ꝑfectus iuſſit eos lanceis per latera trāſuerberari ⁊ ſic martyriū cōſummauerūt. Poſt hꝰ ꝑfectus diocletiano impatori de ſebaſtiano ſuggeſſit: quē ad ſe vocās dixit. Ego te īter primos in palatio meo ſemꝑ habui ⁊ tu ꝯ ſalutē meā ⁊ deorū iniuriā hactenus latuiſti. Cui ſebaſtian⁹. Pro ſalute tua xp̄um ſemꝑ colui ⁊ ꝓ ſtatu romani imperij deū q̄ in celis eſt ſemꝑ adoraui. Tunc diocletian⁹ iuſſit eū in mediū campū ligari ⁊ a militibus ſagittari. Qui ita eū ſagittis impleuerūt vt quaſi erici⁹ videret̄: ⁊ ſtimātes illū mortuū abierunt. q̄ intra paucos dies liberatus ſtās ſuꝑ gradū palatij impatores veniētes de malis q̄ xp̄ianis inferebāt dure redarguit Dixerūt impatores. Iſte ne eſt ſebaſtianus quē diu ſagittis interfici iuſſeram⁹. Cui ſebaſtianus. Ad hꝰ me dn̄s reſuſcitare dignatus eſt vt cōueniā vos ⁊ redarguā vos de malis q̄ xp̄i famulis irrogatis: tunc imperator tandiu eū fuſtigari iuſſit donec ſpm̄ exhalaret feciq; corp⁹ eius in cloacam ꝓijci ne a xp̄ianis ꝓ martyre coleret̄. Sanctus aūt ſebaſtianus ſequēti nocte ſctē lucie apparuit ⁊ corpus eius ſibi reuelauit ⁊ vt iuxta veſtigia apl'orꝫ illud ſepeliret precepit qd̄ ⁊ factū eſt. Paſſus eſt aūt ſub diocletiano ⁊ maximiano impatoribus qui ceperūt circa annos dn̄i. clxxxvij. ¶ Refert gregorius in primo libro dialogorꝫ ꝙ quedā mulier in tuſcia nuꝑ nupta cū ad dedicationē eccleſie ſcti ſebaſtiani ab alijs inuitata eēt in ipſa nocte qua ſequēti die ire debebat carnis voluptate ſtimulata a viro ſuo ſe abſtinere non potuit Facto aūt mane magis erubeſcēs vultū hominū q̄ dei illuc ꝓfecta eſt. Mox aūt vt oratoriū vbi erāt reliquie ſancti ſebaſtiani ingreſſa eſt diabolus eam arripuit ⁊ corā oībus vexare cepit. Tūc ꝑſbyter illius eccl'ie pallam altaris arripiens inde eā operuit ſed diabolus ſtatim ipſum preſbyterum inuaſit. Duxerūt aūt eā amici ſui ad incantatores: vt ſuis incantationibus diabolū effugarēt. Sed mox dū incantaretur iudicio dei legio demonū id eſt ſex mille ſexingēti ſexagintaſex in eam ingreſſi ipſam acrius vexare ceperunt. Quidā autē vir nomine fortunatus ſanctitate conſpicuus ſuis precibus eā ſanauit. Legit̄ q̄ꝫ in geſtis lōgobardorū ꝙ tp̄e gumberti regis. italia tota tanta peſte percuſſa eſt vt vix vnus alterum ſufficeret ſepelire. Et hec peſtis maxime rome ac papie craſſabatur. Tūc viſibiliter bonus angelus multis apparuit malo angelo ſequenti ⁊ venabulū ferenti ꝑcipiens vt percuteret ac cedem faceret. Quoties autē aliquam domum percutiebat tot inde mortui efferebant̄. Tunc cuidam diuinitus reuelatum eſt ꝙ nequaq̄ hec peſtis ceſſaret donec ſancto ſebaſtiano altare papie conſtrueretur. Quod quidem conſtructum eſt in eccleſia ſancti petri que dicitur ad vincula: quo facto ſtatim ceſſauit illa quaſſatio. Et illuc a roma reliq̄e ſancti ſebaſtiani ſunt delate. Ambroſi⁹ in prefatione ſic ait. Beati martyris ſebaſtiani pro confeſſione nominis tui domie venerabilis ſanguis effuſus ſimul ⁊ tua mirabilia manifeſtat ꝙ perficis in infirmitate virtutē ⁊ noſtris ſtudijs das profectū ⁊ infirmis apud te preſtas auxilium.

¶ De ſancta agnete virgine. xxiiij

Agnes dicta eſt ab agna q: mitis ⁊ humilis tāq̄ agna fuit. Vel a greco quodam agnos qd̄ eſt piū: q: pia ⁊ miſericors extitit. Vel agnes ab agnoſcendo q: viā veritatis agnouit. Veritas aūt ſcd̄m Aug. oppōit̄ vanitati ⁊ falſitati ⁊ duplicitati q̄ tria a ſe remouit ꝑ virtutē quam habuit.

Agnes virgo prudentiſſima vt teſtat̄ Ambro. q̄ eius paſſionē conſcripſit tredecimo anno etatis ſue mortē ꝑdidit ⁊ vitam inuenit. Infantia quidē cōputabat̄ in annis: ſꝫ erat ſenectus mētis imenſa. Corpore iuuencula ſed aīo cana: pulcra facie ſed pulcrior fide. Que dum a ſcholis reuertit̄ a prefecti filio adamat̄. Cui ille gēmas ⁊ diuitias innumerabiles ꝓmiſit ſi conſenſum eius coniugio nō negaret. Cui agnes rn̄dit. Diſcede a me fomes ꝑcti: nutrimētum facinoris pabulū mortis q: iam ab alio amatore preuēta ſum. Cepitq; ipſū ſuū amatorem ſponſum a quinq; cōmēdare q̄ ſponſe in ſponſis ꝑcipue requirunt ſcꝫ a nobilitate generis: a decore pulcritudinis a diuitiarꝫ abundantia: a fortitudine ⁊ potentie efficacia ⁊ ab amoris excellentia ſic dicens. Illum amo: qui longe te nobilior eſt ⁊ gn̄e dignior: cuius mater virgo eſt cui⁹ pater feminā neſcit cui angeli ſeruiūt cuius pulcritudinem ſol ⁊ luna mirant̄: cuius opes nūq̄ deficiūt: cuius diuitie nunq̄ decreſcūt: cui⁹ odore reuiuiſcūt mortui: cuius tactu cōfortant̄ infirmi: cui⁹ amor caſtitas eſt: tact⁹ ſanctitas vnio dignitas. Hec aūt quinq; ponit in quadā auctoritate dicens. Cuius generoſitas celſior: poſſibilitas fortior: aſpectus pulcrior: amor ſuauior: ⁊ oī gratia elegantior. ¶ Deinde ponit quinq; beneficia que ſibi ſpōſus cōtulit ⁊ alijs ſponſis cōfert. ſ. q: eas fidei anulo ſubarrat multiplici virtutū varietate eas veſtit ⁊ ornat paſſionis ſue ſanguine eas ſignat vinculo amoris eas ſibi copulat: ⁊ theſauris celeſtis glorie eas ditat ſic dicens. Qui anulo ſuo ſubarrauit me: dexteram meā ⁊ collū meū cinxit lapidibus pretioſis: induit me ciclade auro texta ⁊ imenſis monilibus ornauit me. Poſuit ſignū in faciē meā vt nullū ꝑter eū amatorē aſſumā: ⁊ ſanguis eius ornauit genas meas: iā amplexibus eius caſtis aſtricta ſum: iā corpus eius corpori meo ſociatū eſt. oſtendit mihi theſauros icōparabiles quos mihi ſe daturū ſi in eo ꝑſeuerauero repromiſit. Audiēs hec inſanus iuuenis lecto ꝓſternitur: ⁊ ꝙ amore egrotet per alta ſuſpiria a medicis aperit̄. Cūq; pater iuuenis eadē virgini replicaret. ⁊ illa prioris ſpōſi federa ſe violare non poſſe aſſereret cepit ꝑfectus inq̄rere q̄s eēt iſte ſponſus de cui⁹ ſe agnes poteſtate iactaret. Cū ergo quidā aſſereret ꝙ xp̄m ſpōſum ſuū diceret. blādis pri⁹ ſermonibus demū terrorib⁹ eā pulſat. Cui agnes. Quicq̄d vis age: q: qd̄ queris nō poteris obtinere. Ipſum eni terrētē ⁊ blādientē ſimiliter deridebat. Cui prefectus. Vnū tibi de duobus elige. Aut cū virginib⁹

dee veſte ſacrifica ſi tibi virginitas placet. aut cū meretricibus ſcoꝛtaberis. Quia eñ nobilis erat vim ſibi inferre nō poterat: ⁊ iō titulū ſibi xp̄ianitatis oppoſuit. Cui illa. Nec ſacrificabo dijs tuis nec ſoꝛdibus polluar alienis. Mecū eñ habeo cuſtodē coꝛpoꝛis mei angelū dñi. ¶ Tunc prefectus iuſſit eam ſpoliari ⁊ nudā ad lupanar duci. Tātā aūt denſitatē capillis eius dñs ꝯtulit vt meliꝰ capillis q̄ veſtibus tegereꝫ. Ingreſſā aūt turpitudinis locū angelū dñi pꝛeparatū inuenit q̄ locū claritate nimia circūfulſit: ſibiq̄ ſtolā candidiſſimā pꝛeparauit. Sicq̄ lupanar locus fit oꝛationis adeo vt mundioꝛ exiret q̄ fuiſſet ingreſſa: q̄ īmēſo lumini dabat honoꝛē. Prefecti autē filiꝰ cū alijs iuuenibꝰ ad lupanar venit ⁊ eos priꝰ ad ipam inuitauit. Qui ingreſſi: ſed ex miraculo territi cōpuncti redierūt. Quos ille miſeros appellās ⁊ ad eā furens intrās cū eā vellet contingere in ipm lumē irruit qui cū deo nō dediſſet honoꝛē p̄focatus a diabolo expirauit. Quo prefectus audiēs cū ingenti ploꝛatu ad eā venit ⁊ cām moꝛtis eiꝰ diligētius ſciſcitaꝫ. Cui agnes. Ille cuius volūtatē volebat ꝑficere poteſtatē in eū accepit ⁊ occidit. Nā ſocij eius de viſo miraculo territi redierūt illeſi. Cui p̄fectus. In hoc apparebit q̄ nō magicis artibus hoc egiſti ſi impetrare poteris vt reſuſciteꝫ. Oꝛāte agnete iuuenis reſuſcitaꝫ ⁊ xp̄s ab eo publice pꝛedicaꝫ. Ab hoc tempoꝛū pontifices ſeditionē excitantes in populo exclamauerūt. Tollite magam: tolle maleficam que mētes mutat ⁊ animos alienat. Prefectus aūt viſo tāto miraculo eā liberare voluit: ſed ꝓſcriptionem metuens vicarium deliquit: ⁊ q2 eā liberare nō potuit triſtis abſceſſit. Tūc vicariꝰ aſpaſius noīe iuſſit eam in copioſiꝰ ignē iactari. Sꝫ in duas partes flamma diuiſa ſeditioſum ppl'um exurebat et eā minime cōtingebat. Tunc aſpaſiꝰ in gutture eiꝰ gladiū īmergi pꝛecepit. Et ſic xp̄s ſponſus candidus ⁊ rubicūdus ipſam ſibi ſpōſam ⁊ martyꝛē conſecrauit. Paſſa eſt aūt vt crediꝫ tp̄e cōſtātini magni qui cepit anno dñi. cccix. Cū igiꝫ coꝛpꝰ eiꝰ xp̄iani ⁊ parētes ipſiꝰ cū gaudio ſepelirēt vix a paganis in eos lapides mittētibꝰ euaſerunt. ¶ Emerētiana aūt eius collactanea virgo ſanctiſſima: lꝫ adhuc cathecumina dū iuxta ſepulcrū eius ſtaret: ⁊ cōſtanter gentiles argueret ab eis lapidata eſt. Statimq̄ terremotus coꝛuſcatiōes ⁊ fulgura extiterūt adeo q̄ ex paganis plurimi perierūt: ita q̄ ipſi decetero veniētes ad ſepulcrū virginis nō leſerūt. coꝛpus aūt emerentiane iuxta coꝛpꝰ ſctē agnetis poſitū eſt. Cūq̄ parentes eius octauo die iuxta tumulū vigilarēt viderūt choꝛū virginum veſtibꝰ aureis radiantē inter quas viderūt beatam agnetē ſili veſte fulgētem ⁊ ad dexterā eiꝰ agnū candidioꝛē niue ſtantē. Quibꝰ illa. Videte ne me quaſi moꝛtuā lugeatis: ſed congaudete mecū ⁊ cōgratulamini. quia cū his oībus lucidas ſedes accepi ꝓpter hanc viſionē celebꝛaꝫ feſtū agnetis .ij. Conſtantia virgo filia cōſtantini lepꝛa grauiſſima laboꝛans: cū hāc viſionē audiſſet tumulū eius adijt ⁊ ibi dum in oꝛatione ꝑſiſteret obdoꝛmiuit. viditq̄ beatam agnetē ſibi dicentē. Conſtanter age conſtantia ſi in xp̄m crediderís continuo liberaberis. Ad hanc vocem euigilās ꝑfecte ſe ſanatā inuenit. Que baptiſmū recipiēs ſuper coꝛpus ſancte agnetis baſilicam fecit: ⁊ ibi in virginitate degens multas exemplo ſuo ibidē virgines aggregauit. ¶ Quidā vir noīe. Paulinus in eccl'ia ſctē agnetis ſacerdotij fungēs officio mira cepit carnis tentatione vexari. Sed cū deū offendere nollet a ſummo pōtifice licētiam petijt cōtrahēdi cuiꝰ bonitatē ⁊ ſimplicitatē papa cōſiderās anulū ei cū ſmaragdo dedit ⁊ iuſſit vt imagini foꝛmoſe beate agnetis que in ſua eccleſia depicta erat ex parte ſua pꝛeciperet vt ſe ꝑmitteret deſpōſari. Cumq̄ hoc ſacerdos imagini imperaret illa continuo digitū anularē poꝛrigēs ⁊ anulo ſuſcepto digitū retrahēs oēꝫ tētationē a ſacerdote fugauit. Predictus aūt anulꝰ adhuc dꝛ in eiꝰ digito apparere. Alibi tñ legiꝫ q̄ cū eccleſia beate agnetis rueret papa cuidam ſacerdoti dixit ſe ſibi velle quādā ſponſam cuſtodiēdā ⁊ nutriendā ſcꝫ eccleſiā ſancte agnetis cōmittere. danſq̄ ei anulū iuſſit vt dictā imaginē deſponſaret. Quam illa extendente ⁊ retrahente digitū deſpōſauit. ¶ De hac virgine dicit Ambꝛo. in lib. de virginibus. Hanc ſenes hanc iuuenes hanc pueri canāt. Nemo eſt laudabilioꝛ q̄ qui ab oībꝰ laudari pōt. Quot hoīes tot p̄cones qui martyꝛē p̄dicant dū loquuntur. Stupete vniuerſi q̄ iam diuinitatis teſtis exiſteret: que adhuc arbitra ſui ꝓ etatē eſſe non poſſet. Fecit deniq̄ vt ei de deo crederet cui de hoīe adhuc non crederetur: q2 qđ vltra naturā eſt hoc de autoꝛe nature eſt. Nouū martyꝛij genus nōdū idonea pene ⁊ iam matura victoꝛie. Certare difficilis habilis coꝛonari. Magiſterium virtutis impleuit que nondum iudicium habebat etatis. Nō ſic ad thalamuꝫ nupta ꝓperat: vt ad ſupplicij locū leta ſucceſſu gradū feſtinat. virgo ꝓceſſit. Itē ambꝛo. in pꝛefatione. Beata agnes generoſitatis oblectamēta deſpiciēs celeſtē meruit dignitatē ſocietatis humane vota contēnens eterni regis eſt ſociata cōſoꝛtio p̄tioſam moꝛtem ꝓ xp̄i cōfeſſione ſuſcipiens ſimul eſt ei facta confoꝛmis.

¶ De ſancto vincentio martyꝛe. xxv. A

Vincentius dꝛ quaſi vitiū incendens vel vicens incēdia vel victoꝛiā tenens ipſe eñ incendit. i. conſumpſit vitia ꝑ carnis moꝛtificationē: vicit īcēdia ſuppliciorū ꝑ cōſtantē penarū perpeſſionem victoꝛiam tenuit mūdi ꝑ ipſius deſpectionem. Vicit enim tria que erant in mundo ſcilicet falſos erroꝛes īmundos amatoꝛes inanes timoꝛes quos vicit per ſapientiā mūdiciā ⁊ cōſtantiā. De quibus dicit Aug. Ut cū oībus erroꝛibus amoribus ⁊ timoꝛibus vincatur hic mundus ſanctoꝛum martyꝛia docent ⁊ docuerunt. Eius paſſionem quidam beatum Aug. dicunt compilaſſe quam pꝛudentius verſibus luculenter exequitur. B

Vincētius nobilis genere: ſed fide ac religione nobilioꝛ beati valerij ep̄i diaconꝰ fuit. Cui ep̄s: q2 expeditioꝛis erat lingue vices ſuas cōmiſerat ⁊ ipſe oꝛationi ⁊ cōtēplationi vacabat. Juſſu igitur daciani pꝛeſidis valētiam trahuntur ⁊ diro carceri mancipantur. Cumq̄ eos fame pene defeciſſe crederet eos ſuo aſpectui iuſſit aſtare. Quos cū ſanos cerneret et gaudētes iratꝰ in hāc vocē ꝓrupit. Quid dicis tu valeri q̄ ſub noīe religiōis ꝯ decreta pꝛincipū facꝫ. Cū aūt btūs valeriꝰ leuius rñderet. dicit ei vincētiꝰ. Noli pr̄ venerabilis q̄ſi mēte timida ſubmurmurare: ſed libera voce exclama. Si ḡ iubes pr̄ ſancte rñſis iudicem aggredioꝛ. Cui ille. Jādudū tibi fili chariſſime loquēdi curā cōmiſerā ⁊ nūc ꝓ fide q̄ aſtamꝰ reſpōſa cōmitto. Tūc vincētius cōuerſus ad dacianū hactenꝰ inq̄t a te ſermo de negāda fide ꝓꝛauit lꝫ nepharium apud xp̄ianoꝝ pꝛudentiā cognoſce deitatis cultū ab negādo blaſphemare. Tūc iratus dacianꝰ ep̄m in exiliū mitti p̄cepit. vincētiū ꝟo tanq̄ cōtumacē ⁊ pꝛeſumptuoſum iuuenē vt eius exēplo alij terrereꝫ in eculeo diſtentū mēbꝛis oībus diſſipari. Cūq̄ coꝛꝑe totꝰ diſſipareꝫ ait dacianꝰ. Dic mihi vincēti vbi nūc tuū miſerrimū coꝛpꝰ conſpicis. At ille ſubꝛidēs ait. Hoc eſt qđ ſemꝑ optaui. ¶ Tūc iratꝰ p̄ſes cepit ei oīa gn̄a toꝛmētoꝝ minari niſi ei aſſenſum pꝛeberet. Cui vincētiꝰ. O felicē me quo mihi iraſci te grauius putas eo meliꝰ īcipis miſereri. Inſurge ḡ miſer ⁊ toto malignitatis ſpiritu debacchare. Videbis me dei ꝟtute plus poſſe dū toꝛq̄oꝛ q̄ poſſis ip̄e q̄ toꝛques. Ad hec p̄ſes cepit clamare ⁊ carnifices virgis ⁊ fuſtibus ꝟberare. Et ait vincētiꝰ. q̄d facis daciane. Ecce tu ip̄e me vidicas de toꝛtoꝛibꝰ meis. Tūc p̄ſes amēs factus dixit carnificibꝰ. Miſerrimi nihil facitis. Cur deficiūt manus veſtre. Adulteros ⁊ parricidas vicere potuiſtꝭ vt nihil inter illata ſupplicia celare poſſent ⁊ nūc ſolꝰ vincētius vr̄a poterit ſuperare toꝛmenta. Tūc carnifices pectines ferreos vſq̄ ad intima coſtarū fixerūt ita vt de toto eiꝰ coꝛꝑe ſanguis efflueret ⁊ ſolutis coſtarū cōpaginibꝰ viſcera interna paterēt ⁊ ait dacianus. ¶ Miſere tui vincēti vt poſſis tam pulcram recuperare iuuētutē ⁊ ea q̄ ſuperſunt lucrari toꝛmēta: ⁊ ait vincētiꝰ. O venenoſa diaboli lingua toꝛmēta tua nō timeo: ſed hoc ſolū valde metuo q̄ te mihi fingis velle miſereri. Nā quo te magis iratum video eo ampliꝰ ⁊ magis exulto. nolo vt aliquid minuas de ſupplicijs: vt te victū in omnibus fatearis. Tūc ex eculeo depoſitus atq̄ ad ignis craticulā raptus moꝛas carnificū arguēdo ad penā alacriter ꝓꝑerabat. Craticulam ḡ ſponte conſcendens ibidem aſſatur exuritur ⁊ crematur membꝛiſq̄ omnibus vncini ferrei ⁊ ardentes lamine infigūtur. Dumq̄ ſanguine flamma reſpergitur vulnera vulneribꝰ impꝛimuntur. Sal inſuper in ignem aſpergitur vt in coꝛpus eius vndiq̄ vulneratum reſiliens ſtridentibus flammis crudelius comburatur. Jamq̄ nō ad artꝰ: ſed ad viſcera tela iaciuntur ipſaq̄ interna viſcera ꝺ eius coꝛpoꝛe extra labūtur. Inter hec ille manet immobilis ⁊ ſurſum erectis luminibus dominum pꝛecabatur. Cūq̄ miniſtri hec daciano retuliſſent. heu ait dacianus vincimur: ſed iam nunc vt in pena diutius viuat ip̄m teterrimo carceri includite et ibi teſtas acutiſſimas cōgerite pedes eius ligno affligite ſine omni humano ſolatio extenſum ſic ſuper teſtas relinquite: ⁊ cū defecerit nunciate. Fauent q̄ totius miniſtri crudeles dño crudelioꝛi: ſed ecce rex ꝓ quo miles patiꝫ penā cōmutat in gloꝛiā. Nā tenebꝛe carceris ab immēſa luce expellūtur. teſtarū aſperitas in oīum floꝝ ſuauitatē mutaꝫ cōpedes diſſoluunꝫ ⁊ angeloꝝ ſolatio venerādo ꝑfruiꝫ. Cūq̄ ſuꝑ floꝛes cum angelis pſallēs īcederet modulatio dulcis ⁊ mira ſuauitas floꝝ ꝓcul diffundiꝫ. Perterriti cuſtodes cū ꝑ rimulas carceris quid intꝰ erat vidiſſent ad fidē cōuerſi ſunt. Hec audiēs dacianꝰ amēs factꝰ ait. Et q̄d ei amplius faciemꝰ. Ecce eñ victi ſumꝰ trāſferaꝫ ad lectulū ⁊ ſtramētis mollioꝛibꝰ reponaꝫ ne plus eum gloꝛioſum faciamꝰ ſi foꝛte defecerit in toꝛmentis: ſed potiꝰ recreatꝰ nouis iterū ſupplicijs puniaꝫ. cū igiꝫ ad ſtratū mellioꝛē depoꝛtatus eēt ⁊ ibidē paululum quieuiſſet ſtatim ſpiritum tradidit circa annos dñi. cclxxxvij. ſub diocletiano ⁊ maximiano q̄ audito dacianus vehemēter ſe ſic victū dolēs ait. Et ſi nō potui eū ſuperare viuentē puniā vel defunctū ⁊ ſic ſatiaboꝛ de pena et ſic poterit mihi ꝓuenire victoꝛia. Juſſu ḡ daciani coꝛpꝰ eiꝰ in cāpū auibꝰ ⁊ beſtijs deuoꝛandū exponiꝫ. Sꝫ ſtatim angeloꝝ cuſtodia p̄muniꝫ. ⁊ intactū a beſtijs ꝯſeruaꝫ. Deniq̄ coꝛuꝰ igluuiei deditꝰ alias aues ſe maioꝛes impetu alarū abegit. ⁊ lupū accurrentē moꝛſibus ⁊ clamoꝛibꝰ effugauit. Qui reflexo capite in aſpectu coꝛpis ſacri fixꝰ cernitur: vtpote qui ibidē angeloꝝ cuſtodiā mirabatur qđ audiēs dacianꝰ ait. Puto q̄ nec defunctū potero ſuperare. Jubet ḡ coꝛpoꝛi eiꝰ ingentē molā alligari. ⁊ in pelago pꝛoijci: vt qđ terra a beſtijs ꝯſumi nō potuit ſaltē ī pelago a marinis beluis deuoꝛeꝫ. Naute igiꝫ coꝛpꝰ eius in pelagus deferētes ſubmergunt ſꝫ ipſis nautis velociꝰ littoꝛa coꝛpꝰ petijt qđ a quadā matrona ⁊ q̄buſdā alijs ip̄o reuelāte inuenitur ⁊ ab eis honoꝛifice ſepeliꝫ. ¶ De hoc martyꝛe ſic dicit Aug. Btūs vincētius vicit in ꝟbis: vicit in penis: vicit in cōfeſſione: vicit in tribulatione: vicit exuſtus: vicit ſubmerſus: vicit oꝛtus: vicit moꝛtuꝰ. Idē. Toꝛquetur vincētius vt exerceaꝫ. Flagellaꝫ vt erudiatur: tūditur vt ſolideꝫ: exuriꝫ vt purgeꝫ. Ambꝛoſius in p̄fatione de ipſo ſic ait. Toꝛqueꝫ vincētiꝰ tūdiꝫ flagellaꝫ ⁊ exuriꝫ. Sꝫ īuictꝰ ꝓ ſctō noīe aīus nō ꝯcutiꝫ. Plus ardēs igne zeli q̄ ferri plus nectitur timoꝛe dei q̄ ſeculi: plus voluit placere deo q̄ foꝛo. Plꝰ dilexit moꝛi mūdo q̄ dño. Itē Aug. Ante oculos nr̄os mirandū ſpectaculū cōſtitutum eſt. Judex iniquus toꝛtoꝛ cruētus: martyꝛ inuictus crudelitatis pietatiſq̄ certamē. Pꝛudētius q̄ q̄ claruit tp̄e theodoſij ſenioꝛis q̄ cepit anno dñi. ccclxxxvj. Sic ipſum daciano reſpōdiſſe ait. Toꝛmēta carceres vngule tridenteſq̄ flammis lamina atq̄ ipſarū penarū vltima moꝛs chꝛiſtianis ludus eſt. Tūc dacianus. Vinctū retro bꝛachijs ſurſum ac deoꝛſum extēdite donec compage oſſium diuulſa membꝛatim crepet: vt per lacunas vulneruꝫ iecur detectū palpitet. Ridebat hic miles dei manus cruētas increpās q̄ fixa non ꝓfundius intraret artus vngula. Cūꝫ eſſet in carcere angelus dixit ad eū. Exurge martyꝛ inclyte exurge ſecurus exurge et almis cetibꝰ noſter ſodalis addere. O miles inuictiſſime foꝛtiſſimoꝝ foꝛtioꝛ iam te ipſa ſeua et aſpera toꝛmēta victoꝛem tremunt. Exclamat pꝛudētius tu ſolus inſignite ſolus bꝛauij duplicis palmaꝫ tuliſti tu

duas ſimul paraſti laureas.

¶ De ſancto baſilio epiſcopo. xxvi. A

Baſiliꝰ venerabilis eṗs et doctor precipuꝰ. Cuiꝰ vitā ſcripſit amphilotiꝰ yconij eṗs quāte ſctitatꝫ extiterit cuidā eremite noīe Effrē in viſu mōſtratū eſt. Cū em̄ dictus effrē in extaſi poſitꝰ eēt vidit colūnā ignis cuiꝰ caput vſqꝫ ad celū ptigebat ⁊ vocē deſup audiuit dicētē. Talis eſt magnꝰ baſilius q̄lis hec colūna ignis quā cernis. Veniēs igit̄ ad ciuitatē in die epyphanie: vt tm̄ vix videre poſſet cū vidiſſet eū ſtola candida indutū cū clericis venerabiliter ꝓcedētē ait intra ſe: vt video in vacuū laboraui. Iſte em̄ cū in tali honore ⁊ cōſtipatione ſit poſitus nequaꝙ̄ talis poteſt eſſe queādmodū vidi. Nos em̄ qui portauimus pondus diei ⁊ eſtus nihil tale cōſecuti ſumus Et hic cū in tali honore ⁊ cōſtipatiōe poſitus ſit colūna ignis eſt. Miror iſta. Baſilius igitur in ſpiritu hoc videns fecit eū ad ſe introduci. Qui cum introductus eſſet, vidit linguam igneā per os eius loquētem ⁊ ait effrem. Vere magnus baſilius vere columna ignis. Baſilius vere ſpūſſanctus loquit̄ ꝑ os eiꝰ Dixitqꝫ illi effrē. Obſecro dn̄e vt mihi impetres ꝙ̄ grece loquar. Cui baſilius. Rem difficilē poſtulaſti. Pro eo tamē orauit ⁊ cōtinuo grece loq̄ cepit. Quidā alius eremita vidēs baſiliū al's in pōtificali habitu ꝓcedētē eū deſpexit iudicās eū in corde ſuo ꝙ̄ in tali pōpa plurimū delectaret̄. Et ecce vox facta ē ad eū dicēs. Tu amplius delectarꝭ in palpādo catte tue caudā ꝙ̄ delectet̄ baſiliꝰ in apparatu ſuo. Valēs imperator fautor arrianoꝝ ecclīam quādā a catholicis abſtulit ⁊ arrianis dedit. Ad quē accedēs baſiliꝰ ait. Impator ſcriptū eſt. Honor regꝭ iudiciū diligit. Et iterū. Iudiciū regis iuſtitia. Et cur cor tuū impauit vt catholici eijcerētur de ecclīa ⁊ daret̄ arrianis. Cui impator. Iterū ad ꝯtumelias reuerteris o baſili nō decet te. Et ille. Decet me ꝓ iuſtitia etiā mori. Tunc Demoſthenes p̄fectꝰ epularū impatoris fautor arrianoꝝ: ⁊ loquēs ꝓ eis fecit barbariſmū. Cui ait baſiliꝰ. Tuū ē de pulmētarijs regꝭ cogitare nō dogmata diuina decoquere. Qui mox cōfuſus tacuit. Dicit imperator baſilio. Vade ⁊ iudica inter eos. Sꝫ non ſm̄ immoderatū amorē populi. Abiēs ergo dixit coram catholicis ⁊ arrianis: vt fores eccleſie clauderentur: ⁊ vtruſqꝫ partis ſigillo munirētur ⁊ ad quoꝝ orōnes apirent̄ ſua eſſet. Quod cū oībus placuiſſet orantibus arrianis tribus diebꝰ ⁊ noctibꝰ et venientibus ad fores ecclīe non ſunt aparte. Tunc baſilius ꝓceſſiōe ordinata venit ad ecclīam et facta orōne leui ictu baculo paſtorali fores tetigit dicens. Tollite portas principes vr̄as et eleuamini porte eternales ⁊c. Et cōtinuo ſunt aperte ⁊ intrātes deo gr̄as reddiderūt. Et reddita eſt eccleſia catholicis. Fecit autē imperator ꝓmitti multa baſilio. vt in hiſtoria tripertita legitur: ſi ſibi cōſentiret. ⁊ ille pueris iſta conueniunt. Nam qui diuinis ſaginant̄ eloquijs corrūpere de diuinis dogmatibꝰ: nec vnā ſyllabā patiuntur. Tūc imperator indignatus vt ibidē dr̄. Cuꝫ de eius exilio ſentētiaꝫ vellet ſcribere. primus: ſcd̄us: tertius calamus fractus eſt. Deinde tremor magnꝰ eiꝰ manū inuaſit. Vn̄ indignatus chartā fregit. B Vir qdā venerabilis eradius filiā vnicā habebat quam ꝯſecrare dn̄o diſponebat. Sꝫ diabolꝰ humani generis inimicus hoc aduertēs vnū de ſeruis p̄dicti eradij in amorē puelle plurimū inflāmauit. Verū cū impoſſibile cerneret: vt ipſe q̄ ſeruus erat in amplexꝰ tā nobilis puelle accedere poſſet ad vnū de maleficis acceſſit ꝓmittēs ei multā pecunie quantitateꝫ: ſi ad hoc eū iuuare vellet. Cui dixit maleficus. Ego h̄ agere nō poſſum: ſed ſi vis mittā te ad dn̄m meum diabolū ⁊ ſi feceris q̄ ipſe tibi dixerit tuū deſideriū obtinebis. Et dixit iuuenis. Quecunqꝫ dixerit mihi faciā. Ille ego maleficus epl'am ad diabolum fecit: ⁊ eā ꝑ dictū iuuenē in hec verba trāſmiſit. Qm̄ quidē mi dn̄e opꝫ me feſtinanter ⁊ ſollicite quoſqꝫ a xp̄ianoꝝ religione abſtrahere: ⁊ tue adducere voluntati vt pars tua quotidie m̄ltiplicet̄ miſi tibi hūc iuuenē cupiditate in talē puellā exarſum. ⁊ poſtulo vt ſuuꝫ deſideriū aſſequat̄ vt in iſto glorier ⁊ alios tibi de cetero valeā aggregare. Et dās ei epl'am dixit. Vade ⁊ tali hora noctis ſta ſupra monumentū gentilis ⁊ ibidē demones acclama ⁊ hāc chartam in aere exalta ⁊ ſtatim aderūt tibi. Qui vadens demones inuocabat, ⁊ chartā ꝑ aerem eijciebat. Et ecce adeſt princeps tenebrarū vallatus multitudine demoniorum Qui cum epl'am ꝑlegiſſet ait ad iuueneꝫ. Credis in me vt tuam cōpleā volūtatem. Qui ait. Credo dn̄e. Cui diabolus. Et abnegas xp̄m tuū: qui ait: abnego. dicit diabolus. Perfidi eſtis vos xp̄iani: q: quādoquidē me opus habetis ad me venitis qn̄ auteꝫ deſideriū veſtrum aſſecuti eſti ſtatim me negatis et ad xp̄m veſtrū acceditis. Ille aūt quia clemētiſſimꝰ eſt ſuſcipit vos. ſꝫ ſi vis vt tuā cōpleā volūtateꝫ fac mihi manu tua ſcriptum in quo confitearis te abrenūciare xp̄o ⁊ baptiſmati ⁊ xp̄iane ꝓfeſſioni ⁊ meus ſis ſeruus ⁊ mecū in iudicio condēnādus. Qui ſtatim manu ꝓpria ſcriptū fecit qualiter xp̄o abrenunciaret ⁊ ſe ſeruituti diaboli mācipаret. Cōtinuo igitur diabolus accerſiuit ſpūs q̄ erant ſuꝑ fornicationē iubēs eis vt ad p̄dictā puellā accederēt ⁊ cor eius in amorē iuuenis īflammarēt. Qui accedētes cor eiꝰ adeo accēderūt vt puella ſe in terrā ꝓijceret ⁊ ad patrē lamētabilr̄ clamaret. Miſerere mihi pr̄ miſerere mihi: q: dire torq̄or ꝓpter amorē talis pueri noſtri. Miſerere viſceribꝰ tuis ⁊ paternū amorē mihi oſtēde ⁊ puero quē amo: ⁊ ꝓ q̄ crucior me cōiuge. Sin aūt poſt modicū me moriturā videbis ⁊ ꝓ me ī die iudicij rōnē reddes. Pater aūt eiulās dicebat. Heu me miſerum q̄d cōtigit miſere filie mee. Quis meuꝫ theſaurū furatꝰ eſt. Quis dulce lumē oculoꝝ meorū extinxit. Ego te volebā celeſti ſpōſo cōiūgere ⁊ ꝑ te ſaluari putabā: ⁊ tu in amorē laſciuie inſaniſti. Sine filia vt ſicut diſpoſui te dn̄o cōiūgā ne ducas ſenectutē meā cū dolore ad īferos. Illa aūt clamabat dicēs. Pater mi aut cito deſideriū meum comple: aut moriturā poſt modicū me videbis. Cū igitur illa amariſſime fleret ⁊ quaſi inſaniret pater eius in magna deſolatione poſitus ⁊ amicoꝝ cōſilijs deceptus ſuā volūtatem cōpleuit: ⁊ eā puero in vxorem dedit. ac

vniuerſā ſubſtātiā ſibi tribuit: dicēs. Vade filia mea vere miſera. Cū g° iſimul ꝑmāerēt iuuenis, ille ecclīā nō ītroibat nec ſibi crucis ſignaclꝫ faciebat nec deo ſe recōmēdabat: vn̄ de h̄ notatꝰ eſt a nōnullis q̄ vxori ſue dixerūt. Scis q: vir tuꝰ quē tibi elegiſti xp̄ianꝰ nō eſt nec ecclīā īgredit̄. Qd̄ illa audiēs vehemēter expauit ⁊ humo ſe ꝓſternēs vngulis ſeipam diſcerpere cepit ac pectus ſuū cōtūdere ⁊ dicere. Heu mihi miſere cur nata ſū ⁊ nata ꝯtinuo rapta nō ſuꝫ. Cū g° viro ſuo q̄ audierat retuliſſꝫ: ⁊ ille nequaꝙ̄ rē ſic eē aſſereret: ſꝫ oīno falſuꝫ qd̄ ipa audierat affirmaret. illa ait. Si vis vt credā tibi ego ⁊ tu cras ecclīaꝫ ingrediamur. Vidēs ille ꝙ̄ latere nō poſſet narrauit ei totuꝫ ordinē geſte rei: qd̄ illa audiēs vehemēter īgemuit ⁊ ad btm̄ baſiliū ꝓperauit eiqꝫ oīa q̄ viro ſuo ⁊ ſibi cōtigerāt enarrauit. Baſiliꝰ aūt pueꝝ vocās ⁊ oīa ab eo audiēs dixit ei. Vis fili reuerti ad dn̄ꝫ q̄ ait Vtiqꝫ dn̄e ſꝫ nō valeo q: diabolo ſuꝫ ꝓfeſſus: ⁊ xp̄ꝫ abnegaui. ⁊ abnegatiōis mee ſcriptū feci: ⁊ diabolo ipꝫ dedi. Cui baſilius. Nō ſit tibi cure: benignꝰ ē em̄ dn̄s et te penitētē ſuſcipiet. Et ꝯtinuo app̄hēdēs puerū ſignū crucis ī eiꝰ fronte fecit ⁊ ꝑ tres dies ipꝫ recluſit: poſtea eū viſitauit ⁊ dixit. Quō habes fili. Qui ait. In magna ſū dn̄e defectiōe. nec ſuffero clamores coꝝ ⁊ terrores ſeu dilapidatiōes. Tenētes em̄ manu ſcriptū calūniant̄ me dicētes. Tu veniſti ad nos ⁊ nō nos ad te. Et dixit ſctūs. Noli timere fili tātūmō crede. Et dās ei modicā eſcā facieſqꝫ ſignū crucis iteꝝ eum recluſit ⁊ ꝓ eo orauit. Poſt aliq̄t dies iteꝝ eū viſitauit ⁊ ait. Quō habes fili. Qui ait pr̄ a lōge clamores coꝝ ⁊ minas audio ſꝫ eos nō video. Et dās ei iteꝝ eſcam ⁊ ſignās ⁊ claudēs oſtiū abijt ⁊ ꝓ eo orauit. Et poſt aliq̄t dies rediēs dixit. Quomō habes. Reſpondit. Bn̄ habeo ſancte dei vidi enim te in viſu pugnātem pro me ⁊ diabolum vincentem. Poſt hoc eum educens omnē clerū ⁊ religioſos ⁊ populū conuocauit ⁊ oēs pro eo orare admonuit. tenēſqꝫ manū pueri ducebat eū ad eccleſiam. Et ecce diabolus cū multitudine demonū ad eū venit ⁊ inuiſibiliter apprehēdēs puerū conabat̄ eum rapere de manu eius ⁊ cepit clamare puer. Sancte dei adiuua me. Et tanta eum improbus inſtantia aggreſſus eſt vt etiam ſctm̄ impelleret trahens puerum qui ait ad eum. Improbiſſime nō ſufficit tibi perditio tua: niſi ⁊ dei mei tētes palmā. Diabolus aūt dixit ad eum multis audientibus. Preiudicas mihi o baſili. Tūc oēs clamauerūt. Kyrieeleyſon. Dixitqꝫ ad eū baſiliꝰ. Increpet te dn̄s diabole. Qui ait. Preiudicas mihi o baſili. Non abij ego ad eū ſed ipſe venit ad me: abnegauit xp̄m ſuū ⁊ ꝓfeſſus eſt mihi ecce ſcriptuꝫ eius in manu habeo. Qui ait. Nō ceſſabimus orare donec ſcriptum reddas. Et orante baſilio ⁊ tenēte in celū manus: ecce charta ꝑ aerē delata ⁊ oībus viſa venit: et impoſita eſt in manus baſilij. Quam ille ſuſcipiens dixit puero. Cognoſcis has litteras frater. Et ille ēt dn̄e manu mea ſcripte ſunt. Et frangens baſiliꝰ ſcriptū ꝑduxit eū ad eccleſiā: ⁊ dignū eū fecit ſancto myniſterio ⁊ bene inſtruens hanc regulā ſibi dans reddit mulieri. C Mulier q̄daꝫ peccata multa h̄n̄s ⁊ ea in charta cōſcribēs in fine quoddā grauius conſcripſit ⁊ ſcriptum ipſum beato baſilio tradidit rogans vt pro ea oraret ⁊ ſuis orationibꝰ peccata ipa deleret. Qui cuꝫ oraſſet ⁊ mulier chartā aperuiſſet: omnia pctā p̄ter iſtud grauius deleta inuenit. Que ait ad baſiliū. Miſerere mei ſerue dei ⁊ ꝓ hoc mihi indulgentiā impetra ſicut pro alijs impetraſti. Qui ait ad illam. Recede a me mulier: q: homo peccator ego ſum indigens indulgentia ſicut ⁊ tu. Cū aūt illa inſtaret dixit ei. Vade ad ſanctum viruꝫ effrem ⁊ ille que poſtulas tibi poterit īpetrare. Que cū abijſſet ad ſanctum virum effrem: ⁊ cur ad eum a ſctō baſilio miſſa ſit intimaſſet ille ait. Recede q: homo peccator ego ſum ſed redi filia ad baſilium et qui tibi pro ceteris veniam impetrauit ꝓ iſto quoqꝫ impetrare valebit feſtina cito vt eum viuū inuenias. Que cum in ciuitateꝫ veniſſet ecce baſilius ad tumulū ferebatur. Illa autem poſt eum clamare cepit ⁊ dicere. Videat deus ⁊ iudicet inter me ⁊ te: quia valens placare deū pro me ad aliuꝫ tranſmiſiſti me. Tunc proiecit chartam ſuper feretrum. Et poſt modicum illā recipiēs: ⁊ aperiens illud peccatuꝫ penitus deletum inuenit. Sicqꝫ ipſa et omnes qui aderāt deo immēſas gr̄as reddiderunt. D Anteꝙ̄ autem vir dei migraret a corpore poſitꝰ in infirmitate qua ⁊ mortuus eſt quēdā iudeuꝫ nomine ioſeph medicinali arte valde peritū quē vir dei multū diligebat eo ꝙ̄ ſe illum ad fideꝫ cōuerſurū preuidebat ad ſe quaſi eius opera indigeret vocauit. Ille ṽo eius pulſum tangens ⁊ ex tactu mortem in ianuis eſſe cognoſcens dixit familie q̄ ad ſepulturā neceſſaria ſunt preparate: quia cōtinuo morietur. Qd̄ baſiliꝰ audiens dixit ei. Neſcis quid dicis. Cui ioſeph. Crede dn̄e q: ſol cum ſole occidet hodie. i. tu cum ſole occides hodie. Cui dixit baſilius. Quid dices ſi non moriar hodie. Cui ioſeph. Non eſt poſſibile dn̄e. Et baſilius. Et ſi in craſtinum vſqꝫ ad horam ſextam ſuꝑuixero q̄d facies. Et ioſeph ait. ſi vſqꝫ ad illā ſuperuixeris horam vtiqꝫ ego moriar. Et baſilius etiaꝫ moriaris pctō: viuas aūt xp̄o ⁊ ille ſcio q̄d dicis. ⁊ ſi vſqꝫ ad illā horā ſuperuixeris faciā qd̄ hortaris. Tūc beatus baſilius lꝫ ſm̄ naturaꝫ illico moriturus eſſet a dn̄o tn̄ mortis inducias īpetrauit ⁊ vſqꝫ incraſtinū in horam nonā vixit. Qd̄ ioſeph vidēs ⁊ ſtupēs in xp̄m credidit. Baſilius aūt virtute animi imbecillitatem corporis ſuperans de cubiculo ſuo ſurrexit ⁊ eccleſiam ingrediens eū ſuis proprijs manibus baptiꝫauit. poſtea ṽo ad lectulū ſuū redijt: ⁊ ſtatim ſpiritum deo feliciter reddidit. Floruit circa annos domini. ccclxx.

¶ De ſctō ioanne eleemoſynario. xxvij. A

Ioānes eleemoſynariꝰ patriarcha alexādrinus quadam nocte in oratione perſiſtēs vidit quādā puellā pulcerrimam ſibi aſſiſtentem: et coronam oliuarum in capite baiulantem. Quam ille videns nimium ſtupefactus que eſſet inquiſiuit. Et illa. Ego ſum miſericordia que dei filium de celo adduxi. Me ſponſam accipe ⁊ bene tibi erit. Intelligens ergo per oliuam miſericordiam deſignari ab illa die factus eſt ſic miſericors vt eleymon. i. elecmoſynarius vocaret̄. Pau

peres aūt ſp ſuos dños appellabat.Et ī hoſpitala
rij hñt etiā vt pauperes dños ſuos vocēt . Oēs igiť
ſuos famulos ꝯuocauit eiſqꝫ dixit.Eūtes ꝑ totā ciui
tatē ꝯſcribite mihi vſqꝫ ad vnū oēs dños meos.Il/
lis vo nō itelligētibꝰ dixit.q̄s vos egenos ⁊ mēdicos
vocatis iſtos ego dños ⁊ auxiliatores ꝑdico.Iſti em̄
nobis vere auxiliari ⁊ celeſte regnū donare poterunt
volēs oēs ad eleemoſynā inuitare narrare cōſueuit
ꝙ pauꝑibꝰ ſemel ſe ad ſolē calefaciētibꝰ ceperūt inui
cē de eleemoſynatoribus cōferre.⁊ bonos collauda/
dare ⁊ malos vituperare.Erat aūt q̄dā telonarius
noīe petrꝰ diues valde ⁊ ꝑpotēs ſꝫ nimis pauperibꝰ
īmiſericors q: ad domū ſuā accedētes cū idignatiōe
nimia repellebat.Cū ğ nullus eorū iuētus fuiſſꝫ q̄ in
domo ſua eleemoſynā recepiſſꝫ vnꝰ illorū dixit.Quid
vultis mihi dare ſi ego hodie ab eo eleemoſynā acci/
piā.Et faciētibꝰ cū eo pactū ad domū eiꝰ venit ⁊ elee
moſynā poſtulauit.At ille domū reuertēs:⁊ paupe/
rē pre foribꝰ vidēs cū mācipiū eiꝰ panes ſiliginis in
domū deferret ille lapidē nō iueniēs.panē ſiliginis
arripuit ⁊ cū furore ī eū ꝑcuſſit.Quē ꝓtinus arripi
ens pauꝑ ad ſocios rediſt ⁊ ꝙ đ manu eleemoſynā ac
ceperit indicauit.Poſt duos dies infirmatꝰ ad mor
tē vidit ſe ante iudiciū ſtare ⁊ mauros quoſdā ſuper
ſtaterā eiꝰ mala appēdere.ex altera aūt ꝑte ſtatere q̄
dam dealbati triſtes ſtabant eo ꝙ nihil qđ ibi appo
nerent inuenire valebāt.Tunc vnus eorū dixit.Ve
re nihil habemus niſi vnū panē ſiliginis : quē ante
duos dies xp̄o dedit coactus. Quem dū ſuper ſtate/
ram ponerent equalitas vt ſibi videbatur facta eſt.
Dixerunt ei.Adauge ad ſiliginem hanc alioquī te
mauri apprehendent.Euigilans autē ⁊ liberatus di
cebat pape. Si vna ſiligo quā per furorē iactaui ita
profuit.quantomagis oīa ſua indigentibus elargi/
ri.Quadam igitur die cum optimis veſtibus indutꝰ
per viam pergeret:quidā naufragus ab eo veſtimen
tum aliquod poſtulabat.Continuo ille pretioſo ve/
ſtimēto ſe expoliauit ⁊ illi dedit.Quod ille accipiens
ſtatim vendidit . Cum aūt telonarius rediret et ve/
ſtimentum ſuſpenſum videret contriſtatus eſt valde
adeo vt nec cibum ſumere vellet dicens. Qm̄ nō fui
dignus vt mei memoriam haberet egenus . Et ecce
dum dormiret vidit quēdā ſuper ſolē fulgētē ⁊ ſuper
caput crucem ferentē ⁊ habentē indutū veſtimentū
quod dederat egeno et dicentem ſibi . Quid ploras
petre qui cū cauſam ſue triſtitie ſibi dixiſſet ille ait.
Cognoſcis hoc.Et ille.Etiam dñe.Et dñs ad eum
Illo ego veſtior ex quo mihi dediſti ⁊ grās ago bo/
ne voluntati tue qm̄ frigore affligebar ⁊ cooperuiſti
me.In ſe ergo reuerſus cepit egenos beatificare ac
dicere viuit dominus nō moriar donec fiā vnꝰ ex eis.
Dans ergo pauperibꝰ que habebat ⁊ accerſito no
tario ſuo dixit ei.Secretum volo tibi cōmittere.qđ
ſi ꝓpalaueris.aut ſi me non audieris barbaris ven/
dam te.Danſqꝫ ei decem libras auri dixit ei . Vade
in ſanctam ciuitatem et merces tibi eme ⁊ me alicui
xp̄iano vende ⁊ pauperibus pretiū tribue.Illo autē
recuſante dixit.ei Si me non audieris ego barbaris
vendam te :ducens ergo eum vt dixerat cuidam ar/
gentario veſtibus ſordidis indutum tanꝙ̄ ſeruū ſuū

vēdidit ⁊ triginta numiſmata ī accipiēs pauꝑibus
erogauit.Petrꝰ ğ oīa officia vilia faciebat : ita ꝙ ab
oībꝰ ꝯtēnebať ⁊ ab alijs ſeruis frequēter ꝑcutiebať
⁊ ēt iā amēs appellabať.Dñs aūt frequenť ſibi ap/
parebat ⁊ veſtimēta ⁊ numiſmata oſtēdēs ipſum ꝯſo
labať.Verū impatore ⁊ vniuerſis de amiſſiōe tāti vi
ri dolētibꝰ.q̄dā vicini eius ꝯſtātinopolim ad viſitā/
dū loca ſctā venerūt ⁊ a dño ipſius iuitati cū prāde
rēt ſibi aduicē ī aure dixerūt.Quā ſilis eſt puer iſte
dño petro telonario ⁊ curioſe reſpiciētibꝰ vnꝰ dixit
Vere dñs petrꝰ ē.Surgā ⁊ tenebo ē.Qđ ille aduer/
tēs latēter fugit.Erat aūt oſtiariꝰ ſurdus ⁊ mutꝰ q̄
ꝑ ſignū oſtiū apiebat.Cui petrꝰ vt ſibi aperiret nō
ſignis ſꝫ vbis īperauit:⁊ ille ꝯtinuo audiēs ⁊ loq̄laꝫ
recipiēs ſibiqꝫ rñdēs ei apuit:⁊ domū igrediēs cūctꝫ
de eiꝰ loq̄la mirātibꝰ dixit.Ille q̄ coq̄nā faciebat ex/
ijt ⁊ fugit:ſꝫ videte ne dei ſit ſeruꝰ.Cū em̄ mihi dixit
tibi dico apí mox ex ore eiꝰ exijt flāma q̄ linguā ⁊ au
res meas tetigit:⁊ cōtinuo auditū ⁊ loq̄lā recepi.Et
exiliētes vniuerſi ⁊ ꝯcurrētes poſt eū ipꝫ amplíꝰ iue
nire nō potuerunt . Tūc oēs de domo illa pniāꝫ ege
rūt:eo ꝙ talē virū ſic viliť tractauerūt. B Mona
chus q̄dā vitalis noīe volēs ſctm̄ ioānē tētare ſi poſ
ſet ſibi vbis ꝑſuaderi ⁊ ad ſcādalū facile iclinari.In
grediēs ğ ciuitatē oēs publicas meretrices ꝯſcripſit
Intrabat ğ ad illas ꝑ ordinē dicens cuilibet. Dona
mihi noctem iſtam ⁊ noli fornicari:ipſe autem domū
intrans in angulo flexis genibus tota nocte in ora/
tione ſtabat ⁊ ꝓ illa orabat ⁊ poſtea mane exibat ꝑ/
cipiens cuilibet ne alicui reuelaret . Vna aūt vitam
eius manifeſtauit.Que ſtatim orante ſene a demone
vexari cepit.Cui oēs dicebant.Reddidit tibi deꝰ qđ
merebaris :quoniā mentita es vt fornicetur enim in
greditur peſſimus iſte ⁊ nō ꝓpter aliud.Veſpere au
tem facto dicebat predictus vitalis cūctis audienti/
bus.Volo ire q: talis dña me expectat.Multꝫ vo il
lū criminantibus rñdebat . Nunq̄d ego non habeo
corpus vt oēs aut monachis ſolum iratus eſt deus:
vere ⁊ ipſi homines ſunt vt ceteri.Dicebant aūt qui
dam.Accipe tibi mulierem vnā abba. ⁊ muta habi/
tum vt non ſcandalizes alios. Ille autem fingens ſe
iratum dicebat.Vere nō audiam vos ite a me. Qui
vult ſcandalizari ſcandalizetur ⁊ collidet frontē ī pa
rietē.Nūquid iudices ꝯſtituti eſtis ſuꝑ me a deo itē
⁊ de vobis curam habete vos pro me non reddetis
rationem. Hec autem cum clamore dicebat . Cunqꝫ
ad beatum ioannem querimonia deferretur cor eiꝰ
deus indurauit ne his fidem adhiberet.Deprecaba
tur autem deum vt poſt mortem ſuam ꝯopus ſuum
alicui reuelaret vt non imputaretur in peccatū his
qui de eo ſcandalizabantur . Multas igitur depre/
dictis mulieribus ad conuerſionem ꝑduxit:⁊ in mo/
naſterio plurimas collocauit . Quodam mane
dum ab vna illarum egrederetur obuiauit ei qui/
dam ingrediens ad fornicandum cum ea danſqꝫ ei
alapam dixit.Vſqꝫquo peſſime non emendas te ab
his tuis immundicijs . Et ille crede mihi accipies a
me talem alapam:vt tota alexandria congregetur.
Et ecce poſtea diabolus in ſpecie mauri ſibi alapam
dedit dicens.Hec eſt alapa quā mitit tibi abbas vi/

talis.Et ſtatim a demone vexať:ita ꝙ ad voces eius
oēs currebāt.Sed tm̄ penitēs ꝑ eius orōnem libera
tus eſt.Vir aūt dei morti appropinquās hāc ſcriptu
rā reliquit.Nolite ān tēpus iudicare . Mulieribus
aūt cōfitētibꝰ q̄ faciebat oēs glorificabant deū: ⁊ pre
cipue btūs ioānes dicēs.Qm̄ alapā quaꝫ ille accepit
accepiſſem ⁊ ego.Quidā pauꝑ in habitu ꝑegrini ad
ioānem venit ⁊ ab eo eleemoſynā poſtulauit.At ille
vocato diſpenſatore, dixit:da ei numiſmata.Que ille
accipiēs ⁊ abiens habitum mutauit:et iterū ad pa/
triarchā rediēs ab eo eleemoſynam poſtulauit. Ille
aūt diſpēſatore vocato dixit.Da ei ſex aureos quos
cū ſibi dediſſet ⁊ ille abijſſet.dixit ei diſpēſator.Per
orōnes tuas pr̄ iſte idē hodie mutato habitu acce/
pit.Beatꝰ aūt ioānes quaſi hoc ſe neſcire diſſimu/
lauit.Iterū ille tertio habitū mutatꝰ ad beatū ioā/
nem venit et eleemoſynam poſtulauit:tūc diſpēſator
beatū ioānem tetigit innuēs ꝙ ille eēt. Cui btūs io
annes rñdit.Vade ⁊ da ei duodecim numiſmata ne
forte ſit dñs meꝰ ieſus xp̄s qui tētare me velit vtrū
poterit hic plus accipere ꝙ̄ ego dare.Quadā vice cū
patricius quādam pecuniā eccleſie in mercationibꝰ
ponere vellet ⁊ patriarcha nullatenꝰ cōſentiret : ſed
pauperibus eā diſpēſare vellet. Ambo plurimū con
tēdētes irati abinuicē receſſerunt . Adueniēte hora
vndecima mandat patriarcha ꝑ archipreſbyterū pa
tricio dicēs.Dñe ſol ad occaſum eſt.Quod ille audi/
ens lachrymis īfuſus ad eū venit ⁊ veniā poſtulauit
D Cū quidā ſuus nepos a quodā tabernario gra
uem iniuriā audiuiſſet ⁊ ex hoc patriarche lamētabi
liter cōquerēs nullatenꝰ cōſolari poſſet patriarcha
rñdit.Et quomodo eſt auſus tibi aliquid ꝯdicere ⁊
os ſuū ꝯ te aperire.Crede fili mee paruitati:qm̄ fa/
ciā in eo hodie talē rē vt tota alexādria mireť.Quod
audiēs ille cōſolationē recepit;putās:q: eum faceret
grauiter vberari. Vidēs ioānes ꝙ cōſolationē rece
piſſet pectus eiꝰ oſculatus eſt dicens.Fili ſi vere ne/
pos mee humilitatis extiſtis prepara te ⁊ flagellari ⁊
cōuicia pati ab omnibus.Vera em̄ eſt cognatio non
ex carne ⁊ ſanguine:ſed ex virtute mētis agnoſcitur.
Confeſtim igitur pro illo hoīe miſit et ab omni pen
ſiōe ⁊ tributo liberū eū fecit.Et omnes audiētes mi
rati ſunt.Et intellexerunt hoc eſſe qđ dixerat faciaꝫ
in eo talē rem vt tota alexandria mireť. Audiēs pa/
triarcha cōſuetudinē eſſe ꝙ mox vt imperator coro/
natus eſt cōfeſtiꝫ monumentorū edificatores ſumūt
q̄tuor vel quinqꝫ minutias marmorū puſillas diuer/
ſi coloris:⁊ ingrediētes ad imperatorē dicūt:De q̄li
marmore vł metallo iubet imperiū tuū ſibi fieri mo
numentū.Imitatus hoc monumentū ſibi fieri ꝑce
pit:ſed tm̄ vſqꝫ ad obitū ſuū illud impfectū manere
fecit.Ordinauitqꝫ aliquos qui ad eū cū in celebri fe/
ſtiuitate cum clero ꝯſiſteret accederēt ſibiqꝫ dicerēt.
Dñe monumētū tuū impfectū eſt:ꝑcipue vt ꝯſume
tur eo ꝙ neſcias q̄ hora fur veniat. E Diues quidā
cū vidiſſet btm̄ ioannē in ſtratu ſuo viles pānos ha/
bere eo ꝙ ceteros pauꝑibꝰ erogaſſet:quoddā valde
ꝑtioſū cooperimētū emit ⁊ btō ioāni tradidit.Qui
cū iſtud nocte ſuꝑ ſe haberet tota nocte dormire nō
potuit cogitans ꝙ trecēti dñi ſui de tāto ꝑtio coope

riri poſſent.Tota inſuꝑ nocte lamētabať ⁊ dicebat.
Quāti incenati:quāti ī foro pluuijs madefacti.Quā
ti pre frigore dētibꝰ ſtridētes hodie dormierunt.Tu
vo grādes piſces deuorās ⁊ in thalamo requieſcens
cū oībꝰ malis tuis inſuꝑ te cooꝑtorio trigītaſex nu
miſmatū calefacis.Humilis ioānes alia vice h̄ nō ve
ſtieť.Statimqꝫ facto mane illđ vēdi fecit.⁊ ꝑtiū pau
peribꝰ erogauit qđ audiēs ille diues ipſum cooꝑto
rium ſcđo emit ⁊ btō ioāni tradidit. rogans vt ipm
de cetero nō vēderet:ſꝫ ſuꝑ ipm teneret.At ille iſtud
accipiēs iuſſit iterū vēdi ⁊ dñis ſuis ꝑtium erogari.
Qđ ille diues audiēs iterū abijt ⁊ ipum redemit ac
btō ioāni detulit.eiqꝫ gratulabūdus dixit: Videbi/
mus q̄s deficiet.Aut tu vēdendo:aut ego redimēdo.
Et ſic ſuauiter quaſi diuitē vindemiabat dicens qđ
poſſit aliq̄s intētione dandi pauperibꝰ diuites tali
ter expoliare nec peccat.Duo em̄ lucrať talis. Vnū
q: aīas illorū ſaluat.Alterū qm̄ ipſe ex hoc mercedē
nō modicā accipiet.Volēs beatꝰ ioannes homines
ad eleemoſynā ꝓuocare narrare cōſueuit de ſancto
ſerapione ꝙ cū amictū ſuū pauperi tribuiſſet ⁊ alte
ri obuiās qui frigus patiebať tunicā ſuā tribuiſſet
⁊ euāgeliū tenens nudus ſederet interrogauit eum
quidā dicēs.Abba q̄s te expoliauit Et demonſtrās
euāgeliū dixit. Ille me expoliauit.Alś aūt aliū pau
perē vidēs euāgeliū ipſum vēdidit ⁊ pauperi ꝑtiū
dedit.Qui cū interrogareť vbi ipſum euāgeliū ha/
beret rñdit.Euāgeliū ꝑcepit dicēs.Vade ⁊ vēde oīa
q̄ habes ⁊ da pauperibꝰ.Seipſū ergo habebā et ſe
ipſum vēdidi ⁊ tradidi:vt mādabat. F Cum cui/
dam eleemoſynā petēti dari ꝑcepiſſet btūs ioannes
q̄nqꝫ nūmos indignatus ille ꝙ maiorē ſibi eleemoſy
nā nō feciſſet ꝯtinuo ad cōtumelias ipſius prupit:
ac in eius faciē cōuiciari cepit:qđ eius famuli audiē/
tes in eum irruere voluerūt ac ipſum grauiter cede
re qđ beatus ioānes oīno ꝓhibuit dicēs.Sinite fra
tres ſinite vt mihi maledicat. Ecce em̄ habeo ſexa/
ginta annos blaſphemās ꝑ opa mea xp̄m ⁊ vnū cō/
uicium nō portabo ab iſto:iuſſitqꝫ ſacculū afferri et
corā ipſo apponi:vt inde tolleret quātū vellet. Cū
ppl's lecto euāgelio eccl'iaꝫ exiret ⁊ foris otioſis ver
bis vacaret:quadā vice poſt euāgeliū patriarcha cū
ipſis exijt ⁊ in medio eorū ſedere cepit:Oibus vo de
hoc mirantibꝰ dixit ad eos.Filij vbi oues ibi paſtor
Aut igiť intrate ⁊ ego vobiſcū intrabo.Aut manete
hic ⁊ ego pariter manebo.Semel igiť ⁊ bis hoc fecit
Et ſic populū ſtare in eccl'ia erudiuit.Cū quidā iu/
uenis ſanctimonialē quādā rapuiſſet:⁊ clerici talem
iuuenē corā beato ioāne exprobrarēt ⁊ ipſum excōi/
cādū eſſe dicerēt vtputa q̄ duas aīas ꝑdiderat.ſ.ſuā
⁊ illius:cōpeſcuit eos btūs ioānes dicēs.Nō ſic filij
nō ſic.Oſtēdo vobis q: ⁊ vos duo peccata ꝯmittitis
Primo q: cōtra ꝑceptum dñi facitis qui ait:Noli/
te iudicare vt non iudicemini. Scđo q: neſcitis pro
certo ſi vſqꝫ hodie peccent et ſe non peniteant. Fre/
quēter aūt exiſtēte beato ioanne in oratione ⁊ in ex
taſi mentis poſito talibus verbis cum deo diſputa/
re auditus eſt.Sic ſic bone ieſu ego diſpergēdo ⁊ tu
miniſtrando videamus quis vincat. G Cū febre
correptus ſe morti appropinq̄re cerneret dixit.Gra

tias tibi ago deus: qm̄ exaudiſti miſeriam meam ro-
gantē bonitatem tuam ne inueniret morienti mihi
niſi vnū tremiſſe. Hoc igitur pauperib9 dari iubeo
Poſitum eſt igitur venerabile corpus eius in ſepul
cro vbi corpora duorū epōrum fuerant tumulata. Et
corpora illa mirabiliter ſancto ioanni ceſſerunt ꝛ lo-
cū mediū vacuū dimiſerūt. Ante autē paucos dies
ꝙ moreret cum quedā mulier quoddam flagitioſiſſi
mū peccatū cōmiſiſſet. ꝛ nulli vnꝙ confiteri auderet
Dixit ei ſanctus ioannes vt ſaltem illud ſcriberet eo
ꝙ ſcribere ſciebat ꝛ ſigillatū ei offerret. ꝛ ipſe ꝓ ea
oraret. Cui illa aſſenſit ꝛ pctm̄ ſcribēs diligenter ſi-
gillauit ꝛ btō ioanni tradidit. Sꝫ poſt paucos dies
beatus ioannes infirmatus in domino requeuit. Illa
vt audiuit illū defunctū ſe vituperatā ꝛ cōfuſam pu
tauit credēs ꝙ ſcriptū alicui cōmiſiſſet ꝛ ad man9 al
terius deueniſſet. Ad tumultū igitur ſancti ioannis
acceſſit: ꝛ ibi vberrime flens clamabat dicens. Heu
heu putas cōfeſſionē vitare: confuſio omnibus facta
ſum. Cūqꝫ amariſſime fleret ꝛ btm̄ ioannē rogaret
vt ſibi oſtēderet vbi nam ſcriptum ſuū dimiſiſſet: ec
ce beat9 ioannes in habitu pōtificali de tumulo pro-
ceſſit duobus epīs qui ſecum quieſcebant hincinde
vallatus dixitqꝫ mulieri. Cur nos tm̄ infeſtas: et me
ꝛ ſctōs iſtos qui mecum ſunt quieſcere nō ꝑmittis.
Ecce ſtole noſtre lachrymis tuis omnes madefacte
ſunt. Porrexitqꝫ ſibi ſcriptū ſuū ſigillatū vt prius
fuerat dicens ei. Vide ſigillū hoc et aperi ſcriptum
tuum ꝛ lege. Quod illa aperiēs pctm̄ ſuū oīno dele-
tū inuenit. Et ibi taliter ſcriptum reperit. Propter
ioannē ſeruū meū deletū eſt pctm̄ tuū. Sicqꝫ illa im-
mēſas deo grās retulit: ꝛ btūs ioannes cū alijs duo
bus epīs in monumētū rediit. Claruit circa annum
dñi ſexingenteſimūquintū tēpore foce imperatoris.

De cōuerſione ſcti pauli apli. xxviij. A

COnuerſio ſcti pauli apoſtoli fa-
cta eſt eodē anno q̄ xp̄s paſſus
eſt ꝛ ſtephan9 lapidat9 anno nō natu-
rali: ſꝫ emergēti. Nā xp̄s. viij. Kalē. ap-
lis paſſus eſt. Stephanus eodē anno
iij. die auguſti lapidatus eſt. Paulus
ꝟe. viij. Kal. februarij ꝯuerſus eſt. Qua
re aūt eius cōuerſio potius ꝙ alioꝝ ſctōꝝ celebrat
triplex ratio ſolet aſſignari. Prima ꝓpter exēplum
vt nullus quātūcūqꝫ peccator deſperet de venia quā
do tm̄ in culpa talē poſtmodū cōſpicit fuiſſe in grā.
Secūdo ꝓpter gaudiū. Sicut em̄ eccleſia magnam
triſtritiam habuit in eius ꝑſecutiōe: ita maximā leti-
tiā habuit in eius cōuerſione. Tertio propter mira-
culū qđ ſcꝫ dn̄s in eo oſtendit: dū de ſeuiſſimo ꝑſecu-
tore fecit fideliſſimū predicatorem. Eius em̄ cōuer-
ſio fuit miraculoſa rōne efficientis ꝛ diſponētis ꝛ pa
tientis. Rōne efficiētis: id eſt xp̄i qui eum conuertit.
Ibi em̄ primo oſtēdit ſuam mirabilem potentiam
in hoc ꝙ ei dixit. Durum eſt tibi cōtra ſtimulū calci-
trare. Et in hoc ꝙ ipſum tācito īmutauit. Unde cō-
tinuo īmutatus reſpondit. Dn̄e quid me vis facere
Augu. ſuper hoc verbo. Occiſus agnus a lupis ſe-
cit agnos de lupis. Iam parat ſe ad obediendū qui
prius ſeuiebat ad perſequendum. Secundo ibi oſtē
dit eius mirabilē ſapiētiā. Mirabilis em̄ ſapientia
fuit in hoc: q2 ipm̄ a tumore ſuꝑbie deiecit offerēdo
infima humilitatis nō ſublimia maieſtatis. Ego in-
quit ſum ieſus nazaren9 quē tu ꝑſequeris ꝛc. Glo.
Nō deū vel filiū dei ſe vocat: ſꝫ humilitatis inqt mee
ſuſcipe infima: ꝛ ſuperbie tue ſquamas depone. Ter
tio ibi oſtēdit ſuā mirabilē clemētiā qđ notat in hoc
ꝙ ipſum exiſtētē in actu ꝛ volūtate ꝑſequēdi cōuer
tit. Licet em̄ haberet deformē affectū: q2 ſpirans mi-
narū ꝛ cedis peruerſum conatū: q2 acceſſit ad princi
pes ꝛc. q2 ſe ingerēs ꝑniciōſum actū: q2 ibat vt vin-
ctos ꝑduceret in hieruſalē: ꝛ ideo eius iter peſſimū
erat: ipſum tn̄ diuina mīa conuertit. Scđo fuit mira
culoſa rōne diſponētis ideſt lucis q̄ ipſum ad cōuer
ſionē diſpoſuit. Ipſa em̄ lux dr̄ fuiſſe ſubita: īmenſa
ꝛ celica. Et ſubito inquit circunfulſit eū lux de celo.
Paulus em̄ tria vitia in ſe habebat. Primū erat au
dacia: qđ notat in hoc qđ dr̄. Acceſſit ad principes ſa
cerdotū nō vocat9 ſꝫ ſponte zelo concitāte eū. Secū
dū erat ſuꝑbia qđ notat in hoc qđ dr̄ ſpirās minaꝝ
ꝛc. Tertium erat carnalis intelligētia quā ſcꝫ in lege
habebat. Unde glo. ſuꝑ illud. Ego ſum ieſus naza-
renus ꝛc. Ego deus celeſtis loquor quē mortuū pu
tas ſenſu iudaico. Ipſa igit lux diuina fuit ſubita vt
audacē terreret: fuit īmenſa vt ſublimē ꝛ ſuperbum
in ima humilitatis ꝓſterneret: fuit celica vt carnalē
eius intelligētiam in celeſtem mutaret. Vel pōt dici
ꝙ iſtud diſponēs fuit in tribus ſcꝫ in voce acclaman
te: in luce fulgente: in virtute potēte. Tertio fuit mi-
raculoſa ratione patientis. i. ipſius pauli in quo fa-
cta eſt cōuerſio ipſa. In eo enim hec tria miraculoſe
exterius facta ſunt. ſ. proſtratio: obcecatio: et tridua
na ieiunatio. Eſt enim ꝓſtratus vt erigatur quātū
ad depreſſum affectum. Augu. Proſtratus eſt pau-
lus vt cecaret: cecatus eſt vt mutaretur: mutatus eſt
vt mitteretur: miſſus eſt vt ꝓ veritate pateret. Itē
Augu. Eliſus eſt ſeuiēs ꝛ factus eſt credens. Eliſus
eſt lupus ꝛ factus eſt agnus. Eliſus eſt perſecutor ꝛ
factus eſt predicator. Eliſus eſt filius perditionis et
factus eſt vas electionis. Et obcecatus vt illuſtrare
tur quātum ad tenebroſum intellectum. Unde et in
illo triduo quo māſit cecatus dicitur ꝙ doctus fue-
rit euāgelium. Non em̄ accepit illud ab homine ne-
qꝫ per hominem: vt ipſe teſtatur: ſed per reuelatio-
nem ieſu chriſti. Augu. Paulum dico verum athle-
tam chriſti: doctum ab illo: vnctum de illo: crucifixū
cum illo: ꝛ glorioſum in illo. Eſt in carne maceratus
vt ipſa caro diſponatur ad bone operationis affe-
ctum. Optime enim deinceps corpus eius ad omne
opus bonum diſpoſitum eſt. Nam eſurire ꝛ abūda
re ſciebat ꝛ vbiqꝫ in omnibus inſtitutus erat et oīa
aduerſa libenter ſufferebat. Chryſo. Tyrānos ac po
pulos ſpirantes furorem velut quoſdā eſſe culices
eſtimabat. Mortem ꝟo atqꝫ cruciatus: ꝛ mille ſup-
plicia quaſi ludum putabat eſſe puerorum. Hec am
plexabatur libenter et magis decorabatur cathena
vinctus ꝙ diademate pretioſo coronatus: ac liben-
tius recipiebat vulnera ꝙ alij munera. Vel iſta tria
dicuntur fuiſſe in eo contra tria que fuerunt in pri-
mo parente. In ipſo enim fuit contra deum erectio

ꝛ econtra in paulo ad terrā proſtratio. In ipſo ocu-
lorū apertio: ꝛ econtra in paulo oculorū obcecatio.
In ipſo fuit manducatio cibi vetiti, ꝛ econtra in pau
lo abſtinentia ſibi liciti.

De ſancta paula. xxix. A

PAula fuit nobiliſſima matrona
romanoꝝ: cuius vitā btūs Hie-
ronymus ꝯpoſuit ī hec verba. Si cuncta
corporis mei mēbra verterent ī linguas
ꝛ oēs artus humana voce reſonarent
nihil dignū ſancte ac venerabilis pau
le virtutibus dicerē. Nobilis gn̄e: ſed
multo nobilior ſanctitate potēs quōdā diuitijs: ſed
nunc xp̄i paupertate inſignior. Teſtor ꝛ ieſum ꝛ ſan
ctos angelos eius ipſumqꝫ ꝓpriū angelū q̄ cuſtos
fuit et comes admirabilis femine me nihil in grām
nil dicere more laudātiū: ſed qđ dicturus ſum pro te
ſtimonio minus eſſe eius meritis. Vult lector breui
ter ei9 ſcire virtutes oēs ſuos pauperes pauperior
ipſa dimiſit. Et ſic inter mltas gēmas pretioſiſſima
gemma micat: ꝛ ſicut iubar ſolis paruos igniculos
ſtellarū obruit ꝛ obſcura. ita cūctorum virtutes ſua
humilitate ſuꝑauit. Minimaqꝫ fuit inter oēs vt om
nium maior eſſet ꝛ ꝙto plus ſe deijciebat tanto ma
gis a xp̄o ſubleuabatur. Latebat ꝛ nō lātebat. Fu-
giēdo vanā gloriā: gloriam merebatur que virtutem
q̄ſi vmbra ſequitur: ꝛ appetitores ſuos deſerēs ap-
petit ꝯtēptores. Hec cū quinqꝫ liberos edidiſſet ble
ſillā ſuꝑ cuius mortē eā rome cōſolatus ſum. Pau-
lināqꝫ ſanctū ꝛ admirabilē vtrū pamachiū ꝛ ꝓpoſi-
ti ꝛ rerū ſuarū reliquit heredē: ad quē ſuꝑ eius obi-
tu paruū libellū edidimus. Euſtochiū q̄ nūc in ſctīs
locis ꝟginitatis ꝛ eccleſie mōile ꝑtioſiſſimū eſt. Ru
fina q̄ in maturo funere piū matris animū cōſterna-
uit: ꝛ toxiciū poſtꝙ parere deſijt: vt intelligeres eam
non diu ſeruire voluiſſe officio cōiugali ſed mariti de
ſiderio qui mares optabat liberos edidiſſe. Poſtꝙ
vir ei9 mortuus eſt: ita eū planxit vt ꝓpe ipſa more
retur: ita etiā ſe cōuertit ad dei ſeruitutē vt mortem
eius quaſi videret optaſſe. B Quid ergo refe-
rā āple ꝛ nobilis domus ꝛ quondā opulētiſſime om
nes pene diuitias in pauꝑes erogatas. Hec paulini
epī anthiochem ꝛ epyphanij q̄ romā venerāt accēſa
virtutib9 ꝑ momēta patriā deſerere cogitabat q̄d vl
tra differo. Deſcēdit ad portū fratre cognatis affini
bus ꝛ qđ his mai9 eſt liberis ꝑſequētib9 ꝛ clemētiſſi
mā matrē videre cupiētibus. iā carbaſa tēdebātur ꝛ
remorū ductu nauis in altū ꝓtrahebat. paruus to-
xicus ſupplices manus tēdebat ī littore. Rufina iā
nubilis: vt ſuas expectaret nuptias tacēs flectibus
obſecrabat ꝛ tamē illa ſiccos oculos tendebat ad ce-
lū pietatem in filios pietate in deum ſuperans. Ne
ſciebat ſe matrē: vt xp̄i ſe ꝓbaret ancillā. Torquebā-
tur viſcera ꝛ quaſi a ſuis mēbris diſtraherent cū do-
lore pugnabat. hoc cōtra iura nature plena fides pa
tiebatur: imo gaudēs animus appetebat: ꝛ amorem
filiorū maiore in deum amore cōtēnēs in ſola euſto-
chio que ꝛ ꝓpoſiti ꝛ nauigationis eius comes erat
acquieſcebat. Sulcabat interim nauis mare ꝛ cun-
ctis qui cū ea vehebantur littora reſpicientibus illa
verſos tenebat oculos ne videret qđ ſine tormento
videre nō poterat. Cūqꝫ ad loca terre ſancte veniſſet
ꝛ ꝓcōſul paleſtine qui familiā eius optime nouerat
premiſſis apparitoribus iuſſiſſet ei parare ꝑtorium
elegit humilē cellulā que cuncta loca xp̄i veſtigiorū
tāto ardore ac ſtudio circūibat: vt niſi ad reliq̄ feſtina
ret a ꝑmis nō poſſet adduci. Proſtrataqꝫ āte crucē
q̄ſi pēdētē dn̄ꝫ cerneret adorabat. Ingreſſaqꝫ ſepul
crū reſurrectiōis oſculabat lapidē quē ab oſtio mo
numēti amouerat angel9 ꝛ ipꝫ corꝑis locū in q̄ dn̄s
iacuerat q̄ſi ſitiēs deſideratas aq̄s fidei ore lābebat.
Quid ibi lacrimaꝝ quātū gemitū q̄d doloris effude
rit teſtis ē cūcta hieroſolyma teſtis ē ipē dn̄s quē ro
gabat. Deinde ꝑrexit bethleem atqꝫ ī ſpecu ſaluato
ris igrediēs vidit ſacrū ꝟginis diuerſoriū ꝛ me audiē
te iurabat ſe cernere fidei oculis īfantē pānis inuolu
tū vagiētē ī ꝑſepio dn̄ꝫ magos adorātes ſtellā fulgē
tē deſuꝑ matrē ꝟginē nutritiū ſedulū: paſtores no-
cte veniētes: vt viderēt ꝟbū qđ fctm̄ erat q̄ſi etiā tūc
euāgeliſte Ioānis ꝑncipiū dedicarēt. In principio
erat ꝟbū ꝛ ꝟbū erat apđ deū ꝛ ꝟbū caro fctm̄ ē. Par
uulos īterfectos. herodē ſeuiētem ioſeph ꝛ mariā fu-
giētes ī egyptū mixtiſqꝫ gaudio lacrimis loquebat.
Salue bethleem domus panis ī q̄ nat9 eſt ille panis
q̄ de celo deſcēdit. Salue effrata regio vberima cui9
fertilitas de9 ē. Dauid loqtur cōfidēter ītroibim9 in
tabernaculū ei9 adorabim9 ī loco vbi ſteterūt pedes
ei9. Et ego miſera ꝛ peccatrix digna ſū iudicata de-
oſculari preſepe ī q̄ dn̄s ꝑuulus vagijt orare in ſpelū
ca ī q̄ ꝟgo puerpera deū fudit infantē. Hec requies
mea: q2 dn̄i mei patria eſt. Hic habitabo qm̄ ſalua-
tor elegit eam. C Tanta ſe humilitate deiecit vt
qui eā vidiſſet ꝛ ꝓ celebritate noīs videre geſſiſſet ip
ſam eſſe nō crederet: ſed ancillarū vltimam. Et cum
frequētibus choris virginū cingeretur: ꝛ veſte ꝛ vo-
ce ac habitu ꝛ inceſſu minima omnium erat. Nunꝙ
poſt viri mortē vſqꝫ ad diē dormitionis ſue cum vl-
lo comedit viro: ꝙuis eum ſanctū ꝛ in pontificali cul
mine poſitum ſciret balneas niſi periclitās nō adijt.
Mollia etiam niſi in grauiſſima febre lectuli ſtrata
nō habuit: ſed ſuꝑ duriſſimā humū ſtratis cilicolis
quieſcebat: ſi tamen illa quies dicenda eſt que iugi-
bus pene orationibus dies nocteſqꝫ iungebat. Ita
leuia peccata plāgebat vt illā grauiſſimoꝝ criminū
crederes eſſe ream. Cūqꝫ a nobis crebrius moneret
vt parceret oculis: ꝛ eos ſeruare euangelice lectioni
aiebat. Turpanda eſt facies quā cōtra dei preceptū
purpuriſſo ꝛ ceruſa ꝛ ſtibio ſepe depinxi. affligendū
eſt corpus quod multis vacauit delitijs. Longus ri-
ſus perpetuo cōpenſandus eſt fletu. Mollia linthea-
mina ꝛ ſerica ſpecioſiſſima aſperitate cilicij commu-
tanda ſunt. Que viro ꝛ ſeculo placui nunc chriſto
placere deſidero. Si inter tales tantaſqꝫ virtutes ca-
ſtitatem in illa voluero predicare ſuperfluus videar
in qua etiam cum ſecularis eſſet omnium rome ma-
tronarum exemplum fuit que ſe ita geſſit: vt nul-
lus de illa etiam maledicorum quiſꝙ auderet fa-
mam confringere. Fateor errorem meum cur in lar-
giendo eſſet profuſſior arguebam illud proferens
de apoſtolo. Non vt alijs refrigerium ſit vo-

bis aũt tribulatio ſed ex equalitate in hoc tꝑe vt veſtra abũdãtia ſit ad illoꝝ inopiã ⁊ illoꝝ abundantia ſit ad veſtrã inopiã. Et ꝓuidendũ eẽ ne quod libẽter faceret ſemper facere non poſſet multaq̛ꝫ hmõi. Que illa mira verecundia et ſermone pciſſimo peritiſſimo diſſoluebat teſtẽ inuocãs dñm ſe pro illi⁹ nomine cuncta facere ⁊ hoc habere votũ vt mendicãs ipſa moreretur: et vnũ nũmũ filie non dimitteret: ⁊ funere ſuo aliena ſindone inuolueretur. Ad extremum inferebat. Ego ſi petiero multos inueniã qui mihi tribuãt. Iſte mendicãs ſi a me nõ acceperit q̃ ei poſſũ etiã de alieno tribuere: ſi mortuus fuerit a q̃ eius anima requiretur. Nolebat in his lapidibus effũdere pecuniã qui cũ terra ⁊ ſeculo trãſituri ſũt: ſed i viuis lapidibus qui voluuntur ſuꝑ terraꝫ de q̃bus in apoc. ioannis. Ciuitas magni regis extruitur. Exceptis feſtiuis diebus vix oleũ in cibo accipiebat vt ex hoc vno eſtimaret quid de vino ⁊ de liquamine et piſcibus et lacte et melle ⁊ ouis et reliquis q̃ guſtui ſuauia ſunt iudicarit. In quibus ſumendis quadã ſe abſtinentiſſimos putãt. Et ſi his ventrẽ ingurgitauerĩt tutã pudicitiã ſuſpicãtur. Noui ſuſurronem quedã quod gen⁹ hominũ vile ẽ quaſi beneuolũ nũciaſſeq̛ p̄ nimio feruore virtutũ q̃buſdã videretur inſana ⁊ cerebrũ illius diceretur cõfouendũ. Cui illa rñdit. Theatrũ facti ſumus mundo et angelis et hominibus. Nos ſtulti ꝓpter xp̄m: ſꝫ ſtultũ dei ſapientius eſt hoib⁹. Poſt viroꝝ monaſterium quod viris tradiderat gubernãdũ plures virgines q̃s ex diuerſis ꝓuĩcijs congregauerat tam nobilis q̃ mediocris ⁊ infimi generis in tres turmas: ⁊ non monaſteria diuiſit ita dũtaxat vt opere ⁊ cibo ſeparate pſalmis et oratione iungerentur. Iurgantes inter ſe ſermone leniſſimo federabat laſciuientem adoleſcentularum carnem crebris et duplicib⁹ frãgebat ieiunijs mallẽs eas ſtomacho dolere q̃ membris dicẽs mundiciã corporis atq̛ꝫ veſtiũ aĩe eẽ immũdiciã. Et quod inter ſeculi homines vel leue putatur vel nihil hoc i monaſterijs grauiſſimũ eẽ delictũ dicebat. Cũq̛ꝫ alijs languentibus large preberet oĩa et eſũ quoq̛ꝫ carnium exiberet ſi qñ ipſa egrotaret ſibi nõ indulgebat ⁊ in eo inequalis videbatur q̛ in alijs clemẽtiã in ſe duritiã cõmutabat. Referã qđ expertus ſum mẽſe iulio feruentiſſimis eſtibus incidit in ardorẽ febris. et poſt deſperationem cum dei miſericordia reſpiraſſet et medici ſuaderent ob refectionem corporis vino eſſe opus tenui ⁊ paruo: ne aquam bibens in idropiſim verteret. Et ego clã btm̃ epiſcopũ epiphaniũ rogarẽ vt eã moneret, immo cõpelleret vinũ bibere vt erat prudẽs ⁊ ſolertis ingenij ſtatim ſenſit iſidias et ſubridẽs meũ eẽ qđ ille diceret ĩtimauit. Quid plura. Cũ btũs põtifex poſt multa hortamẽta exiſſet foras querenti mihi quid egiſſet. Rñdit. Tantũ profeci vt ipſa mihi ſeni homini pene pſuaſerit vt vinũ nõ bibam in luctu mitis erat et ſuorum motus frangebat marie liberoꝝ. Nã ⁊ viri filioꝝ dormitiõe ſepe piclitata ẽ. Et cũ os ſtomachũq̛ꝫ ſignaret ⁊ matricis dolorẽ crucis niteret̃ impreſſione lenire ſuperabat̃ affectu ⁊ crudelẽ mẽtẽ parẽtis viſcera ꝯſternebãt aĩoq̛ꝫ vincẽs fragilitate corpis vincebat̃. Scripturas ſctãs tenebat memoriter ⁊ cũ amaret hiſtoriã ⁊ illã veritatis diceret fundamẽtũ magis ſequebat̃ intelligẽtiaꝫ ſpiritualẽ ⁊ hoc culmine edificationẽ aĩe ꝓtegebat. Loquar ⁊ aliud qđ forſitã emulis videt̃ incredulũ. Hebreã linguã quã ego ab adoleſcẽtia multo labore ⁊ ſudore ex parte didici: ⁊ infatigabili meditatiõe nõ deſero ne ipſe ab ea deſerar diſcere voluit ⁊ cõſecuta ẽ ita vt pſalmos hebraice caneret ⁊ ſmonẽ abſq̛ꝫ vlla latie ligue ꝓprietate pſonaret. Qđ q̃dẽ vſq̛ꝫ hodie in ſctã filia eius euſtochio cernimus. Hucuſq̛ꝫ nauigauimus pſperis vẽtis ⁊ criſpãtia maris equora lenis carina ſulcauit, nũc i ſcopulos icurrit oro. Quis enĩ poſſet ſiccis oculis paulã narrare morientẽ. Incidit in grauiſſimã valetudinẽ: immo qđ optabat: inuenit vt nos deſereret ⁊ dño plenius iungeret̃ qđ diu differo ⁊ dolorẽ meũ in alijs imorando facio lõgiorẽ. Sẽtiebat prudentiſſima feminarũ adeſſe mortẽ ⁊ frigeſcẽte iã ꝑte corpis atq̛ꝫ mẽbroꝝ: ſolũ aĩe tẽporiẽ in ſacro ⁊ ſctõ pectore palpitare: ⁊ nihilominꝯ q̃ſi ad ſuos pgeret alienoſq̛ꝫ deſpiceret illos verſiculos ſuſurrabat. Dñe dilexi decorẽ domus tue ⁊ locũ habitatiõis glorie tue: ⁊ q̃ dilecta tabernacula tua domine elegi abiectus eſſe in domo dei mei. Cumq̛ꝫ a me interrogaretur cur taceret: cur nollet reſpondere i clamanti an doleret aliud greco ſermone reſpõdit. Nihil ſe habere moleſtie, ſed oĩa quieta ⁊ trãquilla perſpicere. Poſt hoc obmutuit ⁊ clauſis oculis q̃ſi humana deſpiceret vſq̛ꝫ ad expiratiõnẽ aĩe eoſdẽ repetebat verſiculos vix vt aure appoſita quod dicebat audire poſſemus. Tota ad funus eius paleſtinarum vrbiũ turba conuenit. Quẽ enim monachoꝝ latẽtiũ in eremo cellula ſua tenuit. Quẽ virginũ cubiculorũ tenuerũt ſecreta. Sacrilegiũ putabat q̃ nõ tali femine vltimũ redidiſſet officium donec ſubter eccleſiaꝫ ⁊ iuxta ſpecũ dñi cõderetur. Venerabilis filia ei⁹ virgo cuſtochiũ quaſi ablactata ſuꝑ matrẽ ſuã abſtrahi a parente non poterat deoſculari oculos herere vultui: totũ corpus amplexari ⁊ ſe cũ matre velle ſepeliri. Teſtis eſt ieſus nec vnũ quidẽ nummũ ab ea filie derelictum: ſed magis tribuens egenis: ⁊ quod his difficilius eſt fratrum ⁊ ſororũ immenſam multitudinem quam ⁊ ſuſtentare arduum eſt ⁊ abijcere impium eſt. Vale paula ⁊ cultoris tui vltimam ſenectutem orationibus iuua.

De ſancto iuliano. xxix. A

IUlianus q̃ſi iubilus ⁊ ana qđ eſt ſurſum. Inde iulian⁹ quaſi iubilan⁹: q: cũ iubilo ſuꝑna petijt. Vel a iulius qđ eſt incipiẽs ⁊ anus. Nã in dei ſeruitio fuit ſenex longanimitate: ſed incipiens ſui reputatione.

IUlianus cenomanẽſis epiſcop⁹ fuit. hic ſymõ ille leproſ⁹ dr̃ fuiſſe quẽ dñs a lepra ſanauit ⁊ q̃ dñm ad cõuiuiũ iuitauit. Qui poſt aſcẽſionẽ dñi ab apoſtolis cenomaneñ. eps ordiat⁹ eſt. Hic multis virtutibus clarus tres etiã mortuos ſuſcitauit ⁊ poſtmodũ i pace q̃euit. Iſte dr̃ eſſe ille iulianus q̃ ab itinerãtib⁹ pro inueniendo bono hoſpitio inuocatur. Eo q̛ in domo ei⁹ dñs fuerit hoſpitat⁹. Sꝫ veri⁹ vr̃ eẽ alius iulian⁹ qui ſcꝫ vtrũq̛ꝫ parentẽ ignorãter occidit. Cuius hiſtoria infra ponet̃. B Fuit ⁊ alius iulian⁹ de aluernia gñe nobilis: ſed fide nobilior qui deſiderio martyrij ſe vltro pſecutorib⁹ offerebat. Tãdẽ criſpinus cõſularis miſit miniſtrũ ⁊ eum occidi mãdauit. Quod ſentiẽs iulian⁹ ſpõte foras pſilijt ⁊ querenti intrepidus ſe opponẽs ꝓtinus ictũ feriẽtis excepit. Cui⁹ caput leuãtes ad ſanctũ ferreolũ ſociũ iuliani detulerũt. Et eidẽ mortẽ ſimilẽ minant̃ niſi ꝓtinus immolaret. Quib⁹ cũ aſſentire nollet eũ occiderũt ⁊ caput ſancti iuliani cũ corpe ſancti ferreoli in vno tumulo poſuerũt. Et poſt mĺtos annos ſctũs mamertus vieneñ. eps inuenit caput ſancti iuliani inter manus ſcti ferreoli ita illeſum ⁊ integrũ acſi eadem die fuiſſet ſepultũ. Inter cetera hui⁹ ſcti miracula ſolet referri q̛ cũ quidã diaconus oues eccĺie ſancti iuliani raperet ⁊ paſtores eidẽ ex parte ſcti iuliani phiberẽt: ille rñdit. Iulianus nõ comedit arietes. Et ecce poſt modicũ febre vehemẽtiſſima perurget̃: ⁊ inualeſcẽte febre q̛ a martyre incendit̃ cõfitet̃. Fecitq̛ꝫ ſuper ſe iactari aquam vt refrigeraretur. Sꝫ ſtatiꝫ tãtus fumus ⁊ fetor de corpore ei⁹ exijt: vt cũcti q̃ aderãt fugerẽt ⁊ ipe poſt modicũ expiraret. Cũ quidaꝫ ruſtic⁹ vt ait Grego. turoneñ. in die dñica arare vellet ꝓtinus cõtractis digitis manubriũ ſecuris cuꝫ q̃ vomerẽ mũdare volebat ei⁹ dextre adheſit. Sꝫ poſt duos annos in eccĺia ſancti iuliani ad eius p̄ces curatus eſt. C Fuit inſuꝑ ali⁹ iulian⁹ frater beati iulij. Hi duo fratres ad theodoſiũ imperatorẽ xp̄ianiſſimũ venerũt petẽtes vt tẽpla idoloꝝ vbicũq̛ꝫ inuenirẽt deſtruerẽt ⁊ xp̄i eccĺias edificarẽt. Qđ imꝑator libẽter faciẽs ſcripſit vt oẽs eis obediãt obedire ⁊ eos in oĩbus ſub pena capitis adiuuare. Cũ igit̃ bti iulianus ⁊ iulius in loco qui dr̃ gaudianũ eccĺiaꝫ fabricarẽt ⁊ cũcti trãſeũtes eos in opere imꝑatoris imperio adiuuarẽt cõtingit: vt quidã cũ curru inde trãſitũ facerẽt. Qui dixerũt adinuicẽ. Quã excuſationem p̄tendere poterim⁹ vt liberi trãſeam⁹ ⁊ in ope iſto nõ occupemur. Dixerũtq̛ꝫ pijciam⁹ vnũ ex nobis in plauſtrũ ſupinũ ⁊ eũ pannis cooperiam⁹ dicemuſq̛ꝫ q̛ hoĩem mortuũ in vehiculo habem⁹ ⁊ ſic liberi trãſire poterim⁹. Arripiẽteſq̛ꝫ hoĩem vnũ in plauſtrum pieceruñt eiq̛ꝫ dixerũt. Tu ſile ⁊ oculos claude ⁊ quouſq̛ꝫ trãſierim⁹ q̃ſi mortuus iace. Cũq̛ꝫ hoĩem tanq̃ mortuũ cooperuiſſent ⁊ vſq̛ꝫ ad famulos dei iulianũ et iulium veniſſent dixerũt ei ſerui dei. Filioli parũꝑ ſubſiſtite ⁊ nos in hoc opere modicum adiuuate. Qui rñderũt. Nõ poſſum⁹ hic ſtare: qm̃ hoĩem mortuũ in plauſtro habem⁹. Quib⁹ ſctũs iulianus dixit Vt quid ita mẽtimini filij. Et illi. Nõ mẽtimur dñe Sꝫ ſic eſt vt loquimur. Et ſcũs iulianus dixit. Scđꝫ veritatẽ dicti veſtri ita vobis ꝯtingat. Et illi boues pungẽtes ptrãſierũt. Cũq̛ꝫ pcul ptrãſiſſent accedẽtes ad currũ ceperũt collegã ſuũ vocare ex noĩe dicẽtes. Surge ammodo ⁊ ſtimula boues: vt celeri⁹ trãſeamus. Cũ aũt nullaten⁹ ſe moueret eũ pulſare ceperũt dicẽtes. Vt q̃d deliras ſurge ⁊ ſtimula boues Sed cũ nullatenus ille rñderet accedẽtes diſcooperuerũt eũ ⁊ mortuũ inuenerũt. Tãtuſq̛ꝫ timor ipſos ⁊ ceteros inuaſit: vt nullus decetero famulo dei mẽtiri auderet. D Fuit etiã alius iulianus qui vtrũq̛ꝫ parentẽ neſciẽs occidit. Cũq̛ꝫ enĩ iulian⁹ p̄dict⁹ iuuenis ac nobilis quadã die venationi inſiſteret ⁊ quendã ceruũ repertũ inſequeret̃ ſubito ceru⁹ verſus eũ diuino nutu ſe vertit eiq̛ꝫ dixit. Tu me inſequeris q̃ patris ⁊ matris tue occiſor eris. Qđ ille audiẽs vehemẽter extimuit: ⁊ ne ſibi forte cõtingeret qđ a ceruo audierat relictis oĩbus clã diſceſſit ⁊ ad regionẽ valde remotã ꝑuenit. Ibiq̛ꝫ cuidã principi adheſit: ⁊ tã ſtrẽnue vbiq̛ꝫ ⁊ in bello ⁊ in palatio ſe habuit q̛ princeps eũ militẽ fecit ⁊ quãdã caſtellanã viduã in cõiugẽ ei tradidit ⁊ caſtellũ ꝓ dote accepit. Interea parẽtes iuliani ꝓ amiſſiõe filij nimiuꝫ dolẽtes vagabũdi vbiq̛ꝫ ꝑgebãt: ⁊ filiuꝫ ſuũ ſollicite requirebãt. Tãdẽ ad caſtrũ cui iulian⁹ p̄erat deuenerũt. Tũc aũt iulian⁹ a caſtro caſu receſſerat. Quos cuꝫ vxor iuliani vidiſſet: ⁊ quinã eſſent iquiſiſſet ⁊ illi oĩa q̃ filio ſuo acciderãt enarraſſent: intellexit q̛ viri ſui parentes erãt: vtpote q: hoc a viro ſuo frequẽter audierat. Ipſos igit̃ begnine ſuſcepit: ⁊ ꝓ amore viri ſui lectũ ſuũ eis dimiſit ⁊ ipã ſibi alibi lectulum collocauit. Facto aũt mane caſtellana ad eccleſiã ꝑrexit. Et ecce iulianus mane veniẽs in thalamuꝫ q̃ſi vxorẽ ſuã excitaturus intrauit. Et iueniẽs duos parit̃ dormiẽtes vxores cuꝫ adultero eẽ ſuſpicat⁹ ſilẽter extracto gladio ambos parit̃ iteremit. Exiẽs aũt domũ vidit vxorẽ eius ab eccĺia reuertentẽ. Et admirãs interrogauit quinã eſſent illi qui in ſuo lecto dormirẽt. At illa ait. Parẽtes vr̃i ſunt qui vos diutiſſime q̃ſierũt. ⁊ eos in vr̃o thalamo collocaui. Qđ ille audiẽs pene exanimis effectus amariſſime flere cepit ac dicere. Heu miſer quid faciã q: dulciſſimos meos ꝑentes occidi Ecce impletũ eſt verbũ cerui qđ dũ vitare volui miſerrim⁹ adimpleui. Iã nũc vale ſoror dulciſſima: q: decetero nõ quieſcã donec ſciã q̛ de⁹ penitẽtiã meã acceperit. Cui illa. Abſit dulciſſime frater vt te deſerã et ſine me abeas: ſꝫ q̃ fui tecum ꝑticeps gaudij ero ꝑticeps ⁊ doloris. Tũc inſimul recedẽtes iuxta quoddã magnũ flumẽ vbi multi piclitabant̃ quoddã hoſpitale magnũ ſtatuerũt: vt ibi penitentiã facerẽt ⁊ oẽs q̃ vellẽt trãſire fluuiũ inceſſanter trãſueherẽt ⁊ hoſpitio vniuerſos pauperes reciperẽt. Poſt mĺtũ vero tꝑis media nocte dũ iulian⁹ feſſus quieſceret ⁊ gelu graue eẽt audiuit vocẽ ſe miſerabiliter lamẽtantẽ ac iulianũ: vt ſe trãſferret voce lugubri iuoctãẽ. Qđ ille audiẽs cõcit⁹ ſurrexerit ⁊ iã gelu ipuꝫ deficiẽtẽ inueniẽs in domũ ſuã portauit: ⁊ ignẽ accendẽs ipuꝫ calefacere ſtuduit. Sꝫ cũ calefieri nõ poſſit ⁊ ne ibi deficeret ipuꝫ in lectulũ ſuũ portauit ⁊ diligẽter cooperuit Poſt paululũ ille q̃ ſic infirm⁹ ⁊ q̃ſi leproſus apparuerat: ſplẽdid⁹ ſcãdit ad ethera ⁊ hoſpiti ſuo dixit. Iuliane dñs miſit me ad te mãdãs tibi q̛ tuã penitẽtiã acceptauit ⁊ ambo poſt modicũ in dño quieſcetis. Sicq̛ꝫ ille diſꝑuit: ⁊ iulian⁹ cũ vxore ſua poſt modicũ plen⁹ bonis opib⁹ ⁊ eleemoſynis i dño requieuit. E Fuit ⁊ ali⁹ iulian⁹ nõ q̃dẽ ſctũs ſꝫ ſceleratiſſim⁹: ſcꝫ iulian⁹ apoſtata. Hic iulian⁹ pri⁹ fuit monach⁹ et magne religiõis ſimulator. Quedã aũt mulier vt refert magiſter ioãnes beleth in ſumma de officio eccle

ſie:habēs tres ollas plenas auri:aurum illud in ori-
ficijs ollarū cinere ne appareret operuit:τ predictas
ollas iuliano quē ſanctiſſimū hoiem eſtimabat corā
aliquibus monachis ſeruādas tradidit ꝙ aūt aurū
ibidē eēt nulli alij indicauit.Julian⁹ igiť p̄dictas ol-
las accipiēs τ tā copioſum aurū ibidē inueniēs totū
illud aurū furatus eſt:τ ollas impleuit cinere.Poſt
aliquod tp̄s cū mulier depoſitū ſuū requireret ille
ollas cū cinere ſibi reddidit.Cū ꝟo aurū requireret
cōuincere illū nō potuit:q: de auro teſtes nō habue
rat:qm̄ monachi corā quib⁹ hoc ſibi tradiderat nil i
eis niſi cinerē viderāt.Et ſic aurū obtinuit cū quo
romā fugit.Et ꝑ illud aurū ſequēti tēpore rome ob
tinuit cōſulatum:deinde in imperiū ſublimatus eſt.
Qui cū inſtruct⁹ eēt a pueritia in arte magica τ mul
tum ſibi placeret magiſtros inde plures ſecū habe-
bat.Dic aūt quadā ſicut in hiſtoria tripartita habe
tur cū puer adhuc eēt et recedēte magiſtro ſuo ſol⁹
remāſiſſet τ adiuratiōes demonū legere incepiſſet
aū cum maxima multitudo demonū inſtar ethiopū
nigroꝝ aduenit.Tunc iulian⁹ hⁱ videns τ metuēs ſi-
gnū crucis ꝓtin⁹ fecit:et oīs illa multitudo demonū
euanuit.Qui cum mgr̄o reuertēti quid ſibi acciderit
retuliſſet dixit ei mgr̄ ſuus.Hoc ſignū crucis maxie
demones odiunt τ timēt.Sublimatus igiť in impe-
rium hui⁹ rei memoriā cū ꝑ artē magicā operari vel
let apoſtatauit τ ſignū crucis vbiq̄ deſtruxit:ac chri
ſtianos inquātum potuit ꝑſecut⁹ eſt:putās ꝙ aliter
demones ſibi minime obedirēt.Deſcēdens iulian⁹
in ꝑſidem ſicut legiť in vitaſpatrū miſit demonē in
occidentē vt ſibi inde deportaret rn̄ſum.Cū aūt de-
mon ad quēdā locum veniſſet ꝑ decē dies ibidē im
mobilis ſtetit:q: quidā monach⁹ ibidē die ac nocte
orabat τ ei ſine effectu regreſſo dixit iulian⁹.Quare
tm̄ tardaſti.Qui rn̄dit.Suſtinui per decē dies publi
um monachū ſi forte ab oratione ceſſaret et tranſire
poſſem.Cūq̄ nō ceſſaret ꝓhibitus ſum trāſire τ re
dij nihil agēs.Tunc indignatus iulianus dixit ꝙ cū
illuc veniret vindictam de illo monacho faceret.Cū
ergo de perſis victoriam ſibi demones promitterēt
ſophiſta ſuus dixit cuidam chriſtiano.Quid putas
nunc facit fabri filius.Et ille.ſepulcrum parat iulia
no.Dum igitur vt in hiſtoria ſancti baſilij legitur:τ
vt fulbertus carnotenſis ep̄s teſtatur:ceſarcā capa
docie deueniſſet ſanct⁹ baſilius eidē occurrit τ q̄tu-
or panes ordeaceos pro munere ei miſit.At iulian⁹
indignatus eos recipere contempſit:τ pro panibus
ſibi fenum miſit dicens.Pabulum nobis irrationa
biliū animalium obtuliſti recipe qđ miſiſti.Reſpon
dit baſili⁹.Nos quidē qđ comedimus tibi miſimus.
Tu ꝟo dediſti nobis vnde beſtias tuas nutris.Ad hⁱ
iratus iulianus rn̄dit.Cum perſas ſubegero hāc vr
bem deſtruā τ arabo:vt ferifera magis ꝙ̄ homifera
nočetur.Sequēti aūt nocte vidit baſilius in eccleſia
ſancte marie in viſu multitudinē angeloꝝ:τ in medio
eoꝝ quandā feminā in throno ſtātem et adſtātib⁹
dicentē:vocate mihi cito mercuriū qui iulianū apo-
ſtatā occidat:qui me τ filiū meū ſup me blaſphemat.
Erat aūt mercurius miles quidā qui ab ipſo iulia-
no ꝓ fide xp̄i fuerat interfectus τ in eadē eccl'ia erat
ſepultus:ſtatimq̄ ſanct⁹ mercurius cū armis ſuis q̄
ibi ſeruabantur affuit et iuſſus ab ea in preliū ſe p̄-
parauit.Expergefact⁹ itaq̄ baſili⁹ ad locū vbi mer-
curius cū armis ſuis q̄ſcebat iuit:τ monumētum
ſuū aperiēs nec corp⁹ ibidē reperit:nec arma iuenit
tūc cuſtodē quis arma aſportauerit inquiſiuit.Ille
ꝟo cū iuramēto affirmabat eadē arma veſpere ibidē
fuiſſe vbi ꝑpetuo ſeruabanť.Inde igiť baſilius rece
dens τ mane illuc rediēs inuenit ibidē corp⁹ ei⁹ τ ar
ma τ lanceā ſanguine cruētatā.Et ecce quidā de ex-
ercitu rediēs dixit.Cū iulian⁹ imperator in exercitu
moraretur:ecce quidā miles ignot⁹ cū armis ſuis τ lā
cea veniēs calcarib⁹ vrgēs equū audaci mente iulia-
num imperatorē impetijt τ lāceā fortiter vibrās ipſū
valide ꝑ mediū ꝑforauit τ ſubito diſcedēs nuſq̄ cō-
paruit.Ipſe ꝟo iulian⁹ dū adhuc ſpiraret ſanguine
ſuo ſicut dr̄ in hiſtoria tripartita manum ſuā imple-
uit τ in aera ꝓiecit dicēs.Viciſti galilee viciſti.Sicq̄
in his vocibus miſerabiliter expirauit.Ab omnib⁹
autē ſuis inſepultus relinquitur τ a perſis excoriať
et de corio ſuo regi perſarum ſubſtratoriū efficitur.

¶ De feſtiuitatib⁹ q̄ eueniūt infra tp̄s deuiatiōis.

Icto de feſtiuitatibus que euenerūt in-
fra tempus qđ partim continetur ſub
tēpore recōciliātionis:partim ſub tem-
pore peregrinationis:quod tēpus re-
preſentat eccleſia a natiuitate xp̄i vſq̄
ad ſeptuageſimam.ſequitur videre đ feſtiuitatibus
que eueniunt infra tempus deuiationis qđ incepit
ab adā τ durauit vſq̄ ad moyſen:qđ tempus repre-
ſentat eccleſia a ſeptuageſima vſq̄ ad paſcha.

¶ De ſeptuageſima. xxxi. A

Eptuageſima ſignat tempus deuia-
tionis:ſexageſima tempus viduatio-
nis:quinquageſima tempus remiſſio-
nis:quadrageſima tempus peniten-
tie ſpiritualis.Inchoatur aūt ſeptua
geſima a dominica in qua cantať Cir-
cundederunt me:et terminatur in ſabbato poſt paſ-
cha.Inſtituta eſt autem ſeptuageſima propter tres
ratiōes ſicut innuiť in ſumma de officio magiſtri io-
annis beleth ſcilicet propter redemptionem:quoni-
am ſancti patres ſtatuerunt:vt ꝓpter venerationē
diei aſcenſionis in qua natura noſtra celos aſcendit
et ſuper choros angelorum ſublimata eſt:ſemper ip-
ſa quinta die ſolennis et celebris haberetur et in co
ieiunium non obſeruaretur:quia in primitiua eccle-
ſia eque ſolennis erat ſicut prima feria.Unde τ tunc
ſolennis proceſſio fiebat ad repreſentandum proceſ-
ſionem diſcipulorum vel ipſorum angelorum.Ideo
in vulgari prouerbiū verſum eſt:vt diei dominici di-
catur cognata dies iouis:quia antiquitus fuit eque
ſolennis:ſed feſta ſanctorum ſuperuenerunt et cele-
brare tot feſta quaſi oneroſū:ideo ſolēnitas illa ceſ
ſauit.In redemptione ergo illorum dierū ſancti pa
tres vnam ſeptimanam quadrageſime in abſtinētia
addiderunt τ ſeptuageſimam vocauerunt.B Alia
eſt propter ſignificationem qm̄ per hoc tēpus ſigni
ficatur deuiatio exiliū τ reuelatio totius humani ge
neris ab adam vſq̄ ad finem mundi qđ quidē exiliū
ſub reuolutiōe ſeptē dierū peragiť:τ ſub reuolutio
ne ſeptē milliū annoꝝ includiť.Per ſeptuaginta ei
dies ſeptuaginta cētenas annoꝝ intelligim⁹.Ab ini
tio aūt mūdi vſq̄ ad aſcēſionē ſex millia annoꝝ com
putamus.Ex tūc ꝟo q̄dq̄d tp̄is ſequiť vſq̄ ad finē
mūdi ſub ſeptimo millenario cōprehēdim⁹:cui⁹ ter-
minū ſolus de⁹ nouit.Nos igiť xp̄us in ſexta etate
mūdi ab hoc exilio in ſpe eterne retributionis red-
dita innocētie ſtola ꝑ baptiſmū eripuit.Sed cōſum
mato tp̄e nr̄i exilij vtraq̄ ſtola nos ꝑfecte decorabit.
Hinc eſt ꝙ in hoc tp̄e deuiationis τ exilij cantica le-
titie deponim⁹:ſʒ tm̄ in ſabbato paſche vnū allelu ya
decantam⁹ tanq̄ in ſpe eterne patrie gratulātes et
ſtolā innocētie in ſexta mundi etate ꝑ xp̄m recupe-
rātes.Cui etiā tractus ſubijciť ꝑ quem ſignificať la
bor quē adhuc ad impletionē mādatoꝝ dei habere
debem⁹.In ſabbato poſt paſcha in quo vt dictū eſt
terminať ſeptuageſima duo allelu ya cantamus q:
cōpleto huius mūdi termino duplicē ſtolā glorie cō
ſequemur. C Alia eſt ratio ꝓpter rep̄ntationem
qm̄ ſeptuageſima repreſentat ſeptuaginta annos q
bus filij iſrael ſub captiuitate babylonica fuerūt.Et
queadmodum illi depoſuerūt organa ſua dicentes.
Quō cantabim⁹ canticū dn̄i τc.ſic τ nos cantica lau-
dis deponim⁹.poſtea ꝟo data illis licētia redeūdi a
cyro ſexageſimo anno ceperūt letari:τ nos quoq̄ in
ſabbato paſche tāq̄ i ſexageſimo anno allelu ya can
tam⁹ eoꝝ repreſentādo letitiā:ſʒ tm̄ illi in apparatu
reditus τ in colligēdo ſarcinulas multum laboraue-
rūt:τ nos poſt allelu ya tractū ſtatim ſubiūgimus q̄
laborem ſignificat.Sabbato aūt quo ſeptuageſima
terminatur duo allelu ya cantam⁹ eoꝝ plenā letitiā
ꝑ quā ꝑuenerūt in patriā figurātes.Hoc etiā tp̄s
captiuitatis τ exilij filioꝝ iſrael rep̄ntat tp̄s noſtre
peregrinationis:quia ſicut ipſi in ſexageſimo anno
ſunt liberati:ſic nos in ſexta mūdi etate:τ ſicut ad-
huc in colligēdo ſarcinulas laborauerūt ſic τ nos ēt
liberati in cōpletione mādatoꝝ laboramus.Sed cū
ad patriā ꝑuentum fuerit labor oīs ceſſabit:et glo-
ria ꝑfecta erit τ duplex allelu ya in corꝑe τ aīa canta
bimus.In hoc igiť tempore exilij:eccl'ia multis tri-
bulationib⁹ preſſa τ fere in baratro deſperationis
poſita ab alto trahens ſuſpiria clamat in officio τ di
cit.Circūdederūt me gemitus mortis τc.τ oſtendit
multiplicē ſui tribulationē quā habet τ pro miſeria
contracta τ ꝓ duplici pena inflicta τ pro culpa q̄ ad
aliquos cōmiſſa.Sed tm̄ ne deſperet ꝓponiť in euā-
gelio τ in epiſtola triplex ſalubre remediū et triplex
premiū.Remediū eſt vt ſi ab illis vult perfecte libe-
rari in vinea anime ſue laboret abſcindendo vitia et
peccata:poſtea in ſtudio p̄ntis vite ſue currat ꝑ pe-
nitētie opera:deinde viriliter in agone pugnat con-
tra omnia diaboli tentamēta.τ ſi hoc fecerit triplex
premiū habebit:quia laboranti dabitur denari⁹ cur-
rēti brauium pugnanti corona.Quia etiam ſeptua-
geſima ſignificat tempus noſtre captiuitatis prepo
niť nobis remedium per quod a captiuitate poſſu-
mus liberari:ſʒ per curſum fugiendo:per pugnam
preliando:per denarium redimendo.

¶ De ſexageſima. xxxij. A

Exageſima inchoať in dn̄ica in q̄ can-
tať.Exurge q̄re obdormis dn̄e.τ ter-
minať in q̄rta feria poſt paſcha.Inſti-
tuta eſt aūt ꝓpter redēptionē:ꝓpter
ſignificationē τ ꝓpter rep̄ntationem.
Propter redēptionē qm̄ melchiades papa τ beat⁹
ſilueſter ſtatuerūt vt bis in omni ſabbato comedere
tur:ne ꝓpter abſtinentiā quā hoīes ſuſtinuerunt i ſe
xta feria in qua oī tp̄e ieiunādū eſt natura debilita-
reť.In redēptionē igiť ſabbatorū illi⁹ tp̄is vnā ſe-
ptimanā quadrageſime addiderunt τ ſexageſimam
vocauerūt.Alia ratio eſt ꝓpter ſignificationē:qm̄ ſe
xageſima ſignificat tp̄s viduitatis:eccleſie τ merorē
illi⁹ ꝓ abſentia ſponſi.qm̄ fructus ſexageſimus de-
beť viduis.In cōſolationē aūt illius ꝓ abſentia ſpō
ſi q̄ ad celos raptus eſt dātur eccleſie due ale.ſʒ ſex
operū mīe exercitatio:τ decalogi impletio.Unde ſe
xageſima ſonat ſexies decem vt ꝑ ſex intelligant ſex
opa mīe:per decē intelligatur decalogus.Tertia rō
eſt ꝓpter repreſentationē.Nam ſexageſima non ſo-
lum ſignificat tp̄s viduitatis:ſʒ etiā myſterium no-
ſtre redemptionis repreſentat.Nam ꝑ decē intelli-
giť homo qui eſt decima dragma eo ꝙ factus ſit vt
ruinā nouē ordinū repararet vel intelligitur ꝑ de
cem eo ꝙ conſtat ex quatuor humorib⁹ quātum ad
corpus:τ habet tres potētias in anima.ſ.memoriā:
intelligentiā:τ volūtatem que facte ſunt vt ſeruiāt
beatiſſime trinitati vt in ipſam fideliter credamus:
ip̄am feruenter diligam⁹:τ ſemꝑ in memoria tenea-
mus.Per ſex intelligūtur ſex myſteria ꝑ que hō de
cimus eſt redemptus q̄ ſunt.Incarnatio:natiuitas
paſſio:deſcēſio ad inferos:reſurrectio:τ in celū aſcē
ſio.Et ꝓtēdiť ſexageſima vſq̄ ad quartā feriā poſt
paſcha in qua cantať.Uenite benedicti patris mei:
q: illi qui in operibus miſericordie ſe exercēt audiēt
iſtud.Uenite benedicti vt ip̄e xp̄s teſtať.vbi tūc ſpō
ſe ianua aperieť:τ amplexu ſpōſi frueť.In ep'la ad-
monetur vt ad inſtar pauli tribulationē de abſentia
ſpōſi patiēter toleret.In euāgelio vt ſemiationi bo
noꝝ operū ſemꝑ inſiſtat.Et que quaſi deſperās cla
mauerat circūdederunt me gemitus mortis.Nunc
quoq̄ ad ſe rediēs petit in officio in tribulationib⁹
adiuuari τ ab ipſis eripi dicēs.Exurge dn̄e τc.τ po
nit ibi triplex exurge.Quidam enim ſunt in eccleſia
qui aduerſis p̄muntur ſed nō deijciunť.Quidā qui
p̄muntur τ deijciunť.quidam qui nec premūtur nec
deijciunť tamen q: aduerſa nō tolerāt ꝑiculū eſt ne
ꝓſpera ipſos frāgant.Clamat ergo eccleſia vt exur
gat quātum ad primos ipſos cōfortando:cū dormi-
re videantur ipſos nō eripiēdo.Clamat vt exurgat
quātū ad ſcđos ipſos cōuertēdo a quibus videtur
faciē auertiſſe:ip̄os quodāmodo repellēdo.Clamat
vt exurgat quātū ad tertios ipſos in proſperis ad
iuuando τ liberando.

¶ De quinquageſima. xxxiij. A

Uinquageſima durat a dn̄ica in q̄ can-
tať.Eſto mihi in deū τc.Et terminať
ipſo die paſche.Inſtituta eſt autem
propter ſuppletionem τ ꝓpter ſigni-
ficationē τ ꝓpter rep̄ntationē.ꝓpter

ſuppletionē: qm̄ cū debeamꝰ .xl. diebꝰ ieiunare ad ſimilitudinē xp̄i: ⁊ nō ſunt ibi niſi .xxxvj. dies ieiunabiles: q: in dn̄icis nō ieiunat̄: tū ꝓpter letitiā ⁊ reuerētiā reſurrectiōis: tū exēplo xp̄i q̄ ipſa die reſurrectiōis bis comedit. ſ. qn̄ itrauit ad diſcipulos ianuis clauſis ⁊ illi obtulerūt ei partē piſcis aſſi ⁊ fauū mellis: ⁊ iterū cū diſcipulis euntibꝰ i emaus ſm̄ qſdā: iō pro ſuppletione dn̄icarū additi ſunt q̄tuor dies. Et iterū clerici vidētes ꝙ ſicut p̄cedebāt pplm ordine ita p̄cedere deberēt ſctitate ꝑ duos iterū dies an̄ illos q̄tuor abſtinere ⁊ ieiunare īcipiūt. Et ſic vna ſeptimana addita eſt q̄ ⁊ qnq̄geſima noiat̄ ⁊ h̄ papa theleſphorꝰ ordiauit. vt ait Amb. Alia rō eſt ꝓpter ſignificationē qm̄ qnq̄geſima ſignificat tp̄s remiſſionis .i. tp̄s pn̄ie in q̄ oīa remittunt̄: qnq̄geſimꝰ em̄ annus erat iubileus q̄ erat annꝰ remiſſiōis: q: tūc debita dimittebant̄ ſui liberabant̄ ⁊ oēs ad ſuas poſſeſſiōes reuertebant̄. Per qd̄ ſignificabat̄ ꝙ ꝑ pn̄iā dimittunt̄ debita pctōꝝ liberant̄ oēs a ſeruitute demonū ⁊ reuertunt̄ ad poſſeſſiōes celeſtiū māſionū. Tertia rō eſt ꝓpter rep̄ntationē. Nā qnq̄geſima nō ſolum tp̄s remiſſionis ſignificat ſꝫ etiā ſtatū beatitudinis rep̄ntat. Nā in qnq̄geſimo anno ſerui efficiebant̄ liberi in qnq̄geſimo die a die agni imolati lex data eſt in qnq̄geſimo die a paſcha datꝰ eſt ſpūſſctūs. Et iō h̄ numerꝰ btitudinē rep̄ntat vbi erat adeptio libertatis cognitio v̄itatis ⁊ ꝑfectio charitatis. Tria aūt ſunt neceſſaria q̄ ꝓponunt̄ nobis in ep̄la ⁊ in euāgelio ad h̄ ꝙ opa pn̄ie ſint ꝑfecta. ſ. charitas q̄ ꝓponit̄ in ep̄la. memoria dn̄ice paſſiōis ⁊ fides q̄ itelligit̄ ꝑ illuminationē ceci ⁊ hec ponunt̄ in euāgelio. Nam fides ipſa opa facit acceptabilia ⁊ placabilia. q: ſine fide īpoſſibile eſt placere deo. Memoria dn̄ice paſſionis facit eē facilia. Un̄ Gre. Si paſſio xp̄i ad memoriā reducit̄ nihil eſt qd̄ nō eq̄ aīo toleret̄. Charitas facit eſſe ꝯtinua: q: ſicut dicit Gre. amor dei nō pōt eē otioſus opat̄ em̄ magna ſi eſt: ſi autē opari negligit amor nō eſt. Et ſicut in p̄ncipio eccl'ia q̄ſi deſperans clamauerat. Circūdederūt me ⁊c. ⁊ poſtmodū ad ſe rediēs adiuuari petebat ita hic iā ꝯcepta fiducia ⁊ ſpe venie ꝓpter pn̄iam orat ⁊ dicit: Eſto mihi ī deū ꝓtectorē ⁊c. vbi q̄tuor petit. ſ. ꝓtectionē firmamētū refugiū ⁊ ducatū. Oēs em̄ filij ſui aut ſunt in gratia aut ſunt in culpa. aut in aduerſis aut in ꝓſperis. Illis qui ſunt in gr̄a petit firmamētū. vt. ſ. i ip̄a gratia ꝯfirment̄. Illis qui ſunt in culpa: petit vt deꝰ ſit eoꝝ refugiū. Illis qui ſunt in aduerſis petit ꝓtectionē. vt in ipſis tribulationibꝰ ꝓtegātur. Illis qui ſunt in ꝓſperis petit ducatū vt. ſ. in ipſis a deo innocēter ducantur. Terminat̄ aūt quinquageſima. vt dictū in die paſche: q: pn̄ia ad nouitatē vite facit reſurgere. In hoc tp̄e pſalmus quinquageſimus. ſ. Miſerere mei deus: qui eſt pſalmus penitentie ⁊ remiſſionis plurimū frequentatur.

¶ De quadrageſima. xxxiiij. A

QUadrageſima incipit a dn̄ica qua cantat̄. Inuocauit me vbi eccl'ia q̄ tot tribulationibꝰ preſſa clamauerat circūdederūt me ⁊c. Et poſtmodū reſpirauerat iuocādo adiutoriū dicēs: Exurge ⁊c. Et eſto mihi in deū ꝓtectorē ⁊c. Nūc oſtēdit ſe exauditā dicēs. Inuocauit me ⁊c. Notādū aūt ꝙ quadrageſima cōtinet .xlij. dies cōputatis dn̄icis diebꝰ. Ex qbꝰ dū ſex dies dn̄icales ſubtrahunt̄ remanent .xxxvj. dies in abſtinētia qui ſunt decima totius anni. Annus em̄ hꝫ trecentos ſexagintaquinq; dies. quorū trigintaſex ſunt decima. ſed q̄tuor dies precedentes addunt̄ vt ſacer numerus .xl. dierū impleat̄. quē ſaluator ſuo ieiunio cōſecrauit. Quare aūt in hoc numero quadragenario ieiunij obſeruamꝰ triplex rō aſſignari pōt. Prima eſt auguſtini. qm̄ Mat. xl. generationes xp̄i poſuit. Ab hoc igit̄ dn̄s ſuo quadragenario numero ad nos deſcendit. vt nos ad eū noſtro quadragenario aſcēdamus. Aliā aſſignat idem dicēs. Ad hoc vt habeamꝰ quinquagenariū quadragenario addēdus eſt denarius. q: ad hoc vt veniamꝰ ad beatā requiē oportet nos toto p̄ntis vite t̄pe laborare. vnde ⁊ dn̄s .xl. diebus cū diſcipulis manſit: ⁊ poſt decima die ſp̄m ſanctū paracletū miſit. Tertiam aſſignat magiſter p̄poſitiuus in ſumma de officio dicēs. Mundus in quatuor partes ⁊ annus in q̄tuor tp̄a diuidit̄ ⁊ homo ex quatuor elementis ⁊ quatuor cōplexionibꝰ conſtituit̄ ⁊ nouā legē que in quatuor euāgelijs ꝯſiſtit: ⁊ veterē q̄ in decē mādatis trāſgreſſi ſumus. Oportet igit̄ vt denariꝰ ꝑ quaternarium multiplicet̄: vt ſic quadragenariū faciamus. i. mādata veteris ⁊ noue legis toto tēpore vite huiꝰ impleamus. Cōſiſtit quidē corpus noſtrū ſicut dicimus ex quatuor elemētis q̄ etiā quaſi quatuor ſedes in nobis h̄abēt. Nā ignis in oculis: aer in lingua auribꝰ: aqua in genitalibus: terra in manibus ⁊ in alijs mēbris dominatur. In oculis igitur curioſitas in lingua ⁊ auribus ſcurrilitas: ī genitalibꝰ voluptas: in manibꝰ ⁊ in alijs mēbris eſt crudelitas: hec quatuor cōfitet̄ publicanꝰ. Quia enim a longe ſtat confitetur luxuriam que eſt fetida. q. d. nō audeo appropinquare domine ne in auribus tuis feteam: ꝙ non audet oculos ad celum leuare confitetur curioſitatem ꝙ manu percutit pectus confitet̄ crudelitatem ꝙ dicit ꝓpitius eſto mihi peccatori confitetur ſcurrilitatem. Nam ſcurre coſueuerunt vocari peccatores vel potius lecatores: hec prepoſitiuus. G Greg. quoq; ī homelijs tres ponit rationes dicēs. Cur in abſtinētia quadragenarius numerus cuſtoditur niſi quia virtus decalogi per libros quatuor ſancti euangelij impletur. In hoc etiā mortali corpe ex quatuor elementis ſubſiſtimus ⁊ ꝑ voluptates eiuſdem corporis preceptis dominicis cōtrariamur. Quia ergo ꝑ carnis deſideria decalogi mādata contempſimus dignum eſt vt eandē carnē quaterdecies affligamus. A preſenti quoq; die vſq; ad paſcha ſex hebdomade. id eſt quadraginta duo dies veniūt: ex quibꝰ dū ſex dies dominici de abſtinētia abſtrahuntur. trigintaſex de abſtinētia remanēt. Dum v̄o per trecētos ſexagintaquinq; dies annus ducitur: quaſi anni noſtri decimas deo damus. Hec Greg. Quare autem obſeruamus noſtrum ieiuniū eodē tp̄e quo xp̄s ieiunauit: q̄ ſtatim poſt baptiſmū iſtud inchoauit: ſed cū paſcha potiꝰ iſtud cōtinuamus quadruplex rō aſſignat̄ in ſumma de officio magiſtri ioannis beleth.

Prima eſt vt ſi volumꝰ cū xp̄o reſurgere: q: pro nobis ipſe eſt paſſus ⁊ nos cū eo pati debemus. Scd̄a cauſa eſt vt filios iſrael imitemur qui p̄mo eo tēpore exierūt de egypto: poſtea eo tp̄e de babylonia qd̄ inde ꝓbatur: qm̄ tam iſti q̄ illi ſtatiꝫ qn̄ egreſſi ſunt celebrauerūt paſcha. Sicq; et nos imitātes eos hoc tp̄e ieiunamus: vt de egypto ⁊ babylonia. i. hoc mūdo in terram eterne hereditatis ingredi mereamur. Tertia cauſa eſt qm̄ feruor libidinis in tp̄e veris magis ſolet nos accēdere vt ergo refrenemus corporis eſtum in hoc tp̄e maxime ieiunamus. Quarta eſt: q: ſtatim poſt ieiuniū debemus corpus dn̄i accipere ſicut ergo filij iſrael priuſq̄ comederēt agnum affligebant ſe ⁊ comedebāt agreſtes lactucas ⁊ amaras: ita et nos debemus per penitentiam prius affligi vt dignum valeamus comedere agnum vite.

¶ De ieiunio quatuor tēpoꝝ. xxxv. A

IEiunia quatuor tēporū a calixto papa inſtituta ſunt. Fiūt aūt hec ieiunia quater in anno ſm̄ quatuor tp̄a ipſius anni ⁊ huius eſt multiplex ratio. Prīa eſt qm̄ ver eſt calidū ⁊ humidū: eſtas calida et ſicca: autūnus frigidus et ſiccus: hyēs frigida et humida. Ieiunamꝰ igit̄ in vere: vt noxiū humorē. i. luxuriā in nobis tēperemus in eſtate: vt noxiū calorē. i. auaritiā in nobis caſtigemꝰ in autūno: vt caſtigemꝰ ariditatē ſupbie: in hyeme: vt caſtigemꝰ frigꝰ infidelitatis ⁊ malitie. Scd̄a rō eſt quare ſcꝫ quater in anno ieiunamꝰ: qm̄ prīa hmōi ieiunia fiunt in martio. ſ. in prīa ſeptimana quadrageſime vt in nobis marceſcāt vitia. Nō em̄ oīno poſſunt extigui vel potiꝰ vt ī nobis virtutū germina oriātur. In eſtate fiunt ſcd̄a vt in ſeptimana pēthecoſtes: q: tūc venit ſpūſſanctꝰ ⁊ nos debemꝰ eē feruētes in ſpirituſancto. In ſeptēbri fiunt an̄ feſtū ſancti michaelis tertia ieiunia qm̄ fructꝰ tūc colligunt̄: et nos debemꝰ deo reddere fructus bonoꝝ operū. In decēbri fiūt q̄rta: qm̄ tūc moriunt̄ herbe ⁊ nos debemꝰ mortificari mūdo. Tertia rō eſt vt iudeos imitemur: iudei quidē quater in anno ieiunabāt: ſcꝫ an̄ paſcha: an̄ pēthecoſtes: an̄ ſcenophegiā. i. an̄ infixionē tabernaculi in ſeptēbri ⁊ ante encenia. i. an̄ dedicationē ī decēbri. Quarta rō eſt qm̄ hō cōſtat ex quatuor elemētis quantum ad corpus: tribus potentijs ſcꝫ rationali cōcupiſcibili et iraſcibili quātū ad aīam: vt ergo hec moderētur in nobis quater in anno per tres dies ieiunamus vt quaternarius referatur ad corpus: ternarius v̄o ad aīam. Et he rōnes ſunt magiſtri ioannis beleth. Quinta eſt qm̄ vt dixit Ioannes damaſcenꝰ in vere augmētatur ſanguis: in eſtate colera: in autūno melancolia in hyeme phlegma. Ieiunamus igit̄ in vere: ⁊ in nobis debilitetur ſanguis cōcupiſcētie ⁊ inepte letitie. Sāguineus em̄ eſt libidinoſus ⁊ letus. In eſtate vt debilitetur colera iracūdie ⁊ fallacie: colericus enim eſt naturaliter iracūdus ⁊ verſutꝰ. In autūno vt debilitet̄ melācolia cupiditatis ⁊ triſtitie. Melācolicus em̄ eſt naturalit̄ cupidꝰ ⁊ triſtis. In hyeme vt debilitet̄ phlegma ebetudinis ⁊ pigricie. Nā phlegmaticus naturaliter ē ebes ⁊ piger. Sexta rō eſt qm̄ ver cōparatur aeri: eſtas igni: autūnus terre: hyēs aque ieiunamus igitur in vere vt in nobis edometur aer elatiōis ⁊ ſuperbie. In eſtate vt in nobis edometur ignis cupiditatis ⁊ auaricie. In autūno vt edomet̄ terra frigiditatis ſpūalis ⁊ tenebroſe ignorātie. In hyeme vt edometur in nobis aqua leuitatis ⁊ incōſtantie. Septima ratio eſt qm̄ ver refertur ad pueritiā: eſtas ad adoleſcentiā: autūnus ad maturitatē ſiue virilem etatē: hyems ad ſenectutē. Ieiunamꝰ igitur in vere vt ſimꝰ pueri per innocentiā: in eſtate vt efficiamur iuuenes ꝑ conſtātiā ⁊ fortes vitando incōtinentiā. In autūno vt efficiamur maturi per modeſtiā. In hyeme vt efficiamur ſenes per prudentiā ⁊ honeſtā vitā vel potius in hyeme vt ſatiſfaciamus quicquid per illas quatuor etates offendimꝰ. Octaua ratio eſt magiſtri Gui. altiſiodorēſis: Ideo enim quatuor anni temporibus ieiunamus vt emēdemus que in illis quatuor anni tēporibus deliquimus. Et fiunt per tres dies vt ſatiſfaciamus in die quod deliquimus in menſe. Et fiunt in feria quarta: quia tūc dn̄s a iuda traditus fuit. In ſexta feria: q: in ea crucifixus fuit. In ſabbato: quia in ſepulchro iacuit: ⁊ q: triſtes erant apoſtoli de nece ſui domini.

¶ De ſancto ignatio. xxxvj. A

IGnatius dicitur quaſi ignem patiens. Id eſt ignem patiens diuini amoris.

IGnatiꝰ fuit diſcipulꝰ bti ioānis ⁊ ep̄s antiochenꝰ. Hic epiſtolam ad beatā virginē direxiſſe legit̄ in hec v̄ba. Chriſtifere marie ſuus ignatius. De neophitū ioāniſq; tui diſcipulū ꝯfortare ⁊ ꝯſolare debueras. De ieſu em̄ tuo ꝑcepi mira dictu et ſtupefactꝰ ſum ex auditu. Ad te aūt q̄ ſemper fuiſti ei familiariter ꝯiuncta ⁊ ſecretoꝝ eius cōſcia deſidero ex animo fieri certior ex auditis. Valeas ⁊ neophiti qui mecū ſunt ex te per te. ⁊ in te cōfortentur. Beata autē virgo dei genitrix maria in hec verba ſibi rn̄dit. Ignatio dilecto cōdiſcipulo humilis ancilla xp̄i ieſu. De ieſu que a ioanne audiſti ⁊ didiciſti vera ſunt: illa credas illis inhereas: ⁊ xp̄ianitatis votum firmiter teneas ⁊ mores ⁊ vitā voto conformes. Veniam autē vna cum ioanne te et qui tecū ſunt viſere. Sta ⁊ viriliter age in fide. ne te cōmoueat perſecutiōis auſteritas: ſed valeat ⁊ exultet ſpiritus tuꝰ in deo ſalutari tuo amē. Tante aut eꝫ auctoritatis beatꝰ ignatius extitit ꝙ etiā dionyſius pauli apoſtoli diſcipulus: q̄ fuit in phīa tam ſummus ⁊ in diuina ſcientia tā ꝑfectus verbū beati ignatij ad confirmationē dictorum ſuoꝝ tanq̄ pro autoritate adduxerit Cū em̄ vt ipſe in lib. de diuinis noībus atteſtat̄ quidā nomē amoris in diuinis reprehēderunt dicētes in diuinis non tam eſt nomē amoris q̄ dilectionis volens oſtendere hoc noīe amoris per oīa in diuinis eſſe vtendum ait. Scribit enim diuinus ignatius: amor meus crucifixus eſt. Legitur in hiſtoria tripartita ꝙ ignatius audiuit angelos cantātes antiphonas ſup montem quedā ⁊ exinde ſtatuit antiphonas cantari in eccleſia ⁊ pſalmos ſm̄ antiphonas. B Cū ergo beatus ignatius diu pro pace eccleſie dn̄m exoraſſet nō ſuū ſed infirmorū periculū mutuēs traiano iperatori qui cepit anno dn̄i .c. De victoria redeunti. ⁊ xp̄ianis

oibus mortē mināti occurrit ⁊ libere ſe xpianū aſſerit. Quē traia. ferro vinctū decē militib⁹ tradidit et romā adduci pcepit mināns eidē ꝙ traderet̃ ibidē beſtijs deuorādus. Cū ḡ romā duceret̃ ad oēs eccl'ias epl'as deſtinabat ⁊ eas in fide xpi cōfirmabat. Inter q̄s vnā ſcripſit ad romanā eccl'iā ſicut legit̃ in hiſtorijs eccl'iaſticꝭ rogās ne ſuū martyriū ipediat: vbi ſic dicit. A ſyria vſq; ad romā cū beſtijs terra mariq; depugno die ac nocte cōnexus ⁊ colligat⁹ decē leopardis militib⁹ ducor ad cuſtodiā dat⁹ q̄ ⁊ bn̄ficijs nr̄is ſeuiores fiūt: ſꝫ ego eorꝫ neq̄tijs magꝭ erudior. O ſalutares beſtie q̄ pparāt mihi qn̄ veniēt: qn̄ emittent̃ qn̄ eis licebit carnib⁹ meis frui. Inuitabo eas ad deuorationē meā ⁊ depcabor ne forte vt in nōnullis fecerūt timeāt ꝯtingere corp⁹ meū: qnimmo ⁊ ſi cūctabunt̃ ego vim faciā: ego me ingerā: date q̄ſo veniāꝫ: ego noui q̄d mihi expediat. Ignes cruces beſtie diſperſiōes oſſium: diſcerptiones oīuꝫ mēbrorꝫ ⁊ toti⁹ corꝑis ⁊ oīa pene i me vnū ſupplicia diaboli arte q̄ſita ꝯſlent̃ dūmō ieſuꝫ xpm merear adipiſci. Cū ḡ romā veniſſet ⁊ ad traianū duct⁹ fuiſſet dixit ei traian⁹. Ignati cur antiochiā rebellare facis ⁊ gētē meam ad xpianitatē conuertis. Cui ignati⁹. Vtinā ⁊ te poſſem cōuertere vt ſemꝑ obtineres fortiſſimū pricipatū. Cui traian⁹. Sacrifica dijs meis ⁊ ſacerdotū oīuꝫ priceps eris. Cui ignati⁹. Nec tuis ſacrificabo nec tuā affecto dignitatē. De me q̄cquid vis facere poterꝭ: ſꝫ nullaten⁹ me mutabis. Traian⁹ dixit. Plūbatis ſcapulas ei⁹ cōtūdite ⁊ vngulis latera laniate ⁊ duris lapidib⁹ ei⁹ vulnera cōfricate. Cūq; hec oīa in eū feciſſent ⁊ ipe imobilis ꝑmaneret dixit traiano. Carbones viuos afferte: ⁊ ipuꝫ nudis plātis deſuꝑ ābulare facite. Cui ignati⁹. Nec ignis ardēs: nec aq̄ bulliēs poterit in me xpi charitatē extinguere. Cui traia. Maleficia ſunt hec ꝙ tāta patiēs nō cōſentis. Cui ignati⁹. Nos xpiani malefici nō ſumus: ſꝫ in lege nr̄a maleficos viuere ꝓhibemus. Sꝫ vos malefici eſtis q̄ idola adoratis. Traian⁹ dixit. Dorſuꝫ ei⁹ vngulis laniate ⁊ plagas ſale ꝑfundite. Cui ignatius. Nō ſunt cōdigne paſſiōes hui⁹ tpis ad futurā gloriā. Traian⁹ dixit. Iā nūc eū tollite vīculis ferreis alligate ⁊ in cippo in imo carceris cuſtodite ſine cibo et potu eū eē ꝑmittite ⁊ poſt triduū deuorādū beſtijs date. Tertia igit̃ die impator ⁊ ſenat⁹ oīſq; ppl's ꝯuenerūt vt videret epm antiochenū q̄ erat cum beſtijs pugnatur⁹. Dixitq; traian⁹. Qm̄ ignati⁹ ſupb⁹ ⁊ cōtumax eſt ipm alligate: ⁊ duos leones ad ipuꝫ laxate vt nec vllas reliq̄as ex eo relinquāt. Tūc ſctūs ignatius dixit ad populū q̄ aſtabat. Viri romani q̄ h' certamē aſpicitꝭ nō ſine mercede laboraui: q: nō ꝓpter prauitatē: ſꝫ ꝓpter pietatē hec patior. Deinde cepit dicere ſicut legit̃ in eccl'iaſtica hiſto. Frumētū xpi ſuꝫ beſtiarū dētib⁹ molar: vt panis mūdus efficiar. Hoc audiēs impator dixit. Grādis eſt tolerātia xpianorꝫ. Quis grecorꝫ tāta toleraret ꝓ deo ſuo. Rn̄dit ignati⁹. Nō hec mea ꝟtute ſꝫ xpi adiutorio toleraui. Tūc ſctūs ignati⁹ cepit leones ꝓuocare vt ad deuorāduꝫ accurrerēt. Accurrētes igit̃ duo ſeui leones ipm tātūmō ꝑfocauerūt: carnē tn̄ ei⁹ nullaten⁹ tetigerunt. traian⁹ aūt h' vidēs cū nimia admiratiōe diſceſſit ꝑcipēs vt nō ꝓhiberet̃ ſi aliquis vellet tollere corpus ei⁹. Quapropter xpiani corp⁹ ei⁹ tulerūt ⁊ ipm honorifice ſepelierūt. Cū aūt traian⁹ quaſdā lr̄as recepiſſet in q̄b⁹ Plini⁹ ſcd'us xpianos q̄s impator occidi iuſſerat plurimū cōmēdabat doluit de his que ignatio tulerat ⁊ pcepit vt null⁹ xpian⁹ inquireret̃: ſi q̄s ſtn̄ incideret puniret̃. Legit̃ aūt ꝙ btūs ignatius inter tot tormētorꝫ gn̄a nūq̄ ab inuocatiōe nominis ieſu xpi ceſſabat. Quē cū tortores inquirerēt cur hoc nomē toties replicaret ait. Hoc nomē cordi meo inſcriptū habeo: ⁊ iō ab eius inuocatiōe ceſſare nō valeo. Poſt mortē igit̃ ei⁹ illi q̄ audierāt volētes curioſi⁹ experiri: cor ei⁹ ab ei⁹ corpore auellūt: ⁊ illud ſcindētes ꝑ mediū totū cor ei⁹ inſcriptū h' noīe ieſus xps lr̄is aureis inueniūt. Vnde ex hoc plurimi crediderūt. De hoc ſctō ſic dicit Bern̄. ſuꝑ ps. Qui habitat. Magn⁹ ille ignati⁹ auditor diſcipuli quē diligebat ieſus martyr ⁊ ipe: cui⁹ ptioſis reliquijs nr̄a ē ditata pauptas. Mariā quidē in plurib⁹ quas ad eaꝫ ſcripſit epl'is xpi ferā cōſalutat. Egregi⁹ plene titulus dignitatis cōmendatio honoris immenſi.

¶ De purificatiōe btē Marie ꝟginis. xxxvij. A

Purificatio beate ꝟginis Marie quadrageſimo die poſt natiuitateꝫ dn̄i facta eſt. Cōſueuit aūt illud feſtū tribus noībus appellari. ſ. purificatio ypopāti. ⁊ cādelaria. Purificatio aūt dr̄ ex eo ꝙ q̄drageſima die a natiuitate dn̄i beata virgo ad tēplū venit vt ſm̄ legis ꝯſuetudinē mūdaret̃: cū tn̄ ſub illa lege nō teneret̃. Preceperat aūt lex Leuitici. xij. ꝙ mulier q̄ ſuſcepto ſemine filiā peperiſſet immūda eēt ſeptē dieb⁹: immunda. ſ. a cōſortio hoīm ⁊ ab ingreſſu tēpli. Sed cōpletis ſeptē dieb⁹ mūda quidē efficiebat̃ quo ad cōſortiū hoīm. ſed adhuc vſq; ad. xxxiij. diem quo ad ingreſſum tēpli immūda erat. Tandē cōpletis q̄draginta dieb⁹: quadrageſima die tēplū intrabat ⁊ puerū cū mulierib⁹ offerebat. Si ꝟo feminam peperiſſet duplicabātur dies ⁊ quo ad ꝯſortiū hoīꝫ ⁊ quo ad ingreſſum tēpli. Quare autē dn̄s pcepit vt q̄drageſima die puer in templo offerretur triplex pōt eē ratio. Vna vt per hoc intelligat̃ ꝙ ſicut puer q̄drageſima die in materiale tēplū inducit̃: ſic et quadrageſima die a cōceptiōe vt ſepi⁹ aīa in corp⁹ tanq̄ in ſuū tēplum infundit̃: ſicut dr̄ in ſcholaſtice Hiſto. ſꝫ phyſici dicāt ꝙ quadragintaſex diebus corp⁹ perficiatur. Scd'a vt ſicut aīa quadrageſima die corpori infuſa ab ipſo corꝑe maculatur: ſic quadrageſima die tēplū igrediēs per oſtias ab ipſa macula ampli⁹ expietur. Tertia vt per hoc detur intelligi ꝙ in templū celeſte mererētur ingredi qui decē precepta cū fide q̄tuor euāgeliorꝫ voluerint obſeruare. In pariente ꝟo feminā duplicant̃ quo ad tēpli ingreſſionē ſicut ⁊ duplicant̃ quo ad corꝑis formationē. Nā ſicut in q̄draginta diebus corpus maſculi organiꝫatur et ꝑficit̃: ⁊ in quadrageſima die aīa infundit̃ vt ſepi⁹ ſic corpus femine in. lxxx. perficitur: et octuageſima die aīa vt ſepius inſpiratur. Quare aūt duplo corp⁹ femine tardi⁹ ꝑficit̃ in vtero q̄ corpus viri: et ei aīa infundit̃ omiſſis rōnibus naturalib⁹ triplex ratio aſſignari pōt. Prima qm̄ xps aſſumptur⁹ erat carnē in ſexu virili: nō vt ipm ſexū honoraret ⁊ ampliorē ſibi gr̄am faceret: voluit vt puer citius formaretur ⁊ mater citi⁹ mūdaret̃. Scd'a vt qm̄ mulier plus peccauit q̄ vir. Et ſic vt erūne ei⁹ ab erūnis viri duplicate ſunt exterius in mūdo. ſic ⁊ duplicari debuerūt interi⁹ in vtero. Tertia vt ꝑ hoc intelligi det̃ ꝙ mulier q̄dāmodo plus fatigauit deū q̄ vir ex eo ꝙ amplius deliq̄t. De⁹ em̄ quodāmō in noſtris prauis opibus fatigat̃. Vn̄ ipſe dicit Eſaie. xliij. Seruire me feciſti in pctis tuis. Et iterū dicit Hiere. vj. Laboraui ſuſtinēs. Beata igit̃ virgo huic legi purificationis nō tenebat̃: q: non peperit ſuſcepto ſemine: ſed myſtico ſpiramine. Vn̄ moyſes addidit ſuſcepto ſemine: cuꝫ tn̄ neceſſe nō erat quātū ad alias mulieres q̄ oēs ſuſcepto ſemine pariunt. Sed iō addidit vt dicit Ber. Quia timuit in matrē dn̄i blaſphemiā irrogare. Voluit tamen in hoc ſe ſubdere legi ꝓpter quatuor rationes. Prima rō eſt: vt exemplū humilitatis pbaret. Vn̄ dicit Ber. Vere beata ꝟgo non habes cām nec tibi opus eſt purificatione. Sꝫ nūq̄d filio tuo opus erat circūciſione eſto inter mulieres tanq̄ vna illarū. Nā ⁊ fili⁹ tuus ſic eſt i medio puerorꝫ. Hec autē humilitas nō ſolū fuit ex parte matris. ſed etiā ex parte filij qui ſil'r in hoc ſe voluit ſubdere legi. Nā in natiuitate ſe habuit vt pauper homo. In circūciſione. vt pauper ⁊ peccator homo: ſed hodie vt pauper et peccator ⁊ ſeruus homo. Vt pauper in eo ꝙ oblationem pauperum elegit: vt peccator in eo ꝙ ipe cū matre voluit expiari: vt ſeruus in eo ꝙ voluit redimi. Sic etiam voluit poſtmodum baptiꝫari non ꝓpter culpā purgādā: ſed ꝓpter eius humilitatē maximā oſtendendā. Nā oīa remedia contra originale peccatum inſtituta chriſtus in ſe aſſumere voluit: nō q: aliquatenus indigeret: ſed vt humilitatē ſuaꝫ maximā nobis oſtēderet: et vt illa remedia pro tpe ſuo bona fuiſſe monſtraret. B Quinq; enim remedia cōtra ipſum originale peccatū ꝑ ꝓceſſum tēporis inſtituta ſunt quorū tria ſm̄ ꝙ dicit Hugo de ſancto victore in lege veteri inſtituta ſunt: ſcꝫ oblationes: decimationes: ⁊ ſacrificiorꝫ imolatiōes. Per que maxime opus noſtre redēptionis exprimebat̃. Nā modus redimendi exprimebat̃ per oblationem Ipſum pretiū per ſacrificium in quo erat ſanguinis effuſio ipſum redēptum ꝑ decimationē: q: homo ſignificatur ꝑ decimā dragmā. Primū ergo remediū fuit oblatio. Vnde cayn obtulit dn̄o munera de frugibus: ⁊ abel de gregib⁹. Scd'm fuit decimatio. Vnde ⁊ abraā melchiſedech ſacerdoti decimas obtulit. Nā ſm̄ Aug. decimabat̃: qd' curabat̃. Tertiū fuit ſacrificiorꝫ imolatio. Ipa em̄ ſacrificia ſm̄ ꝙ dicit Grego. erant cōtra originale peccatū: q: tn̄ exigebat̃ vt ad minus alter parentum fidelis eſſet ⁊ aliquando vtriq; infideles eſſe poterāt: ideo aduenit quartum remediū. ſ. circūciſio que ſiue parētes fideles eſſent ſiue infideles valebat. Sed q: illud remediū nō poterat cōuenire niſi ſolis maribus: nec ianuā paradiſi poterat aperire: iō ſucceſſit quintū remediū. ſ. baptiſm⁹ q̄ eſt cōis oīb⁹. Et ianuā celi aperit. Primū igit̃ remediū xps quodāmō aſſumpſiſſe vr̄ qn̄ in tēplo a parētib⁹ eſt oblat⁹. Scd'm remediū quodāmō aſſumpſit: qn̄ quadraginta dieb⁹ ⁊ noctibus ieiunauit. Qr em̄ nō habebat vn̄ ſolueret decimas rerū ſaltē deo obtulit decimas dierū. Tertiū aſſumpſit quādo mr̄ ei⁹ par turturū: aut duos pullos colūbarū ꝓ eo obtulit vt inde ſacrificiū fieret. vel qn̄ in cruce ſe ſacrificiū obtulit. Quartū qn̄ ſe circumcidi permiſit. Quintū qn̄ a ioāne baptiſma ſuſcepit. Scd'a ratio ē vt legē ipleret. Nō em̄ venerat dn̄s legē ſoluere ſed adiplere. Nā ſi in hoc legē ſoluiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare ⁊ dicere. Qm̄ doctrinā tuā nō recipim⁹ ex eo ꝙ diſſimilis es patrib⁹: nec legis traditiones obſeruas. Triplici aūt legi hodie ſe xps ⁊ ꝟgo ſubiecit. Prio legi purificatiōis in ſignificationē ꝟtutis vt poſtq̄ oīa bn̄ fecerim⁹ dicam⁹ ꝙ ſerui inutiles ſumus. Scd'o legi redēptiōis ad exēplū humilitatis. Tertio legi oblatiōis ad exemplū pauptatis. Tertia rō eſt vt legē purificatiōis terminaret. Sicut em̄ adueniēte luce ceſſant tenebre ⁊ adueniēte ſole recedit vmbra: ſic ⁊ adueniente purificatione ꝟa ceſſauit purificatio typica. Ibi em̄ aduenit ꝟa purificatio nr̄a. i. xps q̄ actiue dr̄ purificatio. Ex eo ꝙ nos ꝑ fidē purificat: ſm̄ qd' dr̄ fidē purificās corda eorꝫ. Hinc em̄ ē ꝙ nec decetero pr̄es tenent̃ ad ſolutionē nec mr̄es ad purificationē vel tēpli ingreſſionē. Nec filij ad illā redēptionē. Quarta rō eſt vt nos purificādos inſtrueret. Quiq; aūt modis fit purgatio ab infamia ſm̄ iura: ſꝫ tres iubeant̃: ſm̄ q̄s ⁊ nos purgari debemus. ſ. iuramēto qd' ſignificat pcti abrenūciationeꝫ. aq̄ q̄ ſigt̄ baptiſmalē ablutionē. Igne q̄ ſigt̄ ſpūalis gr̄e iſuſionē. teſtib⁹ q̄ deſignāt bonorꝫ operū multitudinē. Bello qd' ſigt̄ tētationē. Veniēs autē btā ꝟgo ad tēplū filiū ſuū obtulit ⁊ eū q̄nq; ſiclis redemit. Notādū em̄ ꝙ q̄dā ꝑmogenita redimebant̃ ſicut ꝑmogenita vndecim tribuū q̄ redimebant̃ q̄nq; ſiclis. Quedā nō redimebāt̃ ſicut ꝑmogenita leuitarū q̄ nūq̄ redimebant̃: ſꝫ cū in adultā etatē ꝑueniebāt ſp̄ i tēplo dn̄o ſeruiebāt. Et ſicut primogenita mūdorꝫ aīaliū q̄ iterū nō redimebant̃: ſꝫ dn̄o offerebant̃. Quedā cōmutabant̃: vt primogenitū aſini qd' cōmutabat̃ i ouē. Quedā occidebant̃ vt ꝑmogenitū canis. Cū em̄ xps fuit de tribu iuda q̄ fuit vna de vndecim tribub⁹ pꝫ ꝙ debuit redimi. Obtulerūt etiaꝫ ꝓ eo dn̄o par turturū aut duos pullos colūbarum. Hec em̄ erat oblatio pauperū ſꝫ agnus oblatio diuitū. Nō aūt dixit pullos turturꝫ ſicut dixit pullos colūbarū: q: pulli colūbarū ſemꝑ inueniuntur. pulli aūt turturū nō ſemꝑ īueniunt̃: turtures autē ſemꝑ īueniunt̃. Nec dixit par colūbarū ſicut dixit par turturū: q: colūba eſt auis libidinoſa: ⁊ ideo in ſacrificio ſuo deus noluit offerri. Turtur eſt auis pudica. Sꝫ nōne btā ꝟgo maria paulo āte a magis multa pondera auri receꝑat. vr̄ ergo ꝙ bn̄ potuerit agnū vnū emere. Sed dicēdū ꝙ ſine dubio ſm̄ Ber. magi magna pōdera auri obtulerūt: q: nō eſt ꝟoſile ꝙ tales reges tali puero vilia munera obtuliſſent. Sed tn̄ beata ꝟgo vt aliq̄bus placet illud ſibi non retinuit. Sꝫ ſtatiꝫ paupib⁹ erogauit. Vel forte peregrinationi in egyptum per ſeptennium imminenti prouide reſeruauit. Vel forte non in magna quantitate tali

obtulerũt cũ hʼ ſignificationẽ myſticã offerrẽt. Po-
nit aũt expoſitor tres oblatiões de dño factas. Pri
ma facta eſt de ipſo a parẽtibꝰ. Scða ꝓ ipſo de aui-
bus. Tertiã fecit ipſe in cruce ꝓ hoĩbus. Prima oſtẽ
dit eiꝰ humilitatẽ: qꝛ dñs legis ſubiecit ſe legi. Scða
paupertatẽ qꝛ pauperũ oblationẽ elegit. Tertia cha
ritatẽ: qꝛ ſe ꝓ peccatoribus tradidit. Proprietates
turturis habent his verſibꝰ. Alta petit turtur: can-
tando gemit: veniens ver. Nũciat ⁊ caſte viuit: ſolus
q; morat. Pullos nocte fouet: morticinumq; fugit.
Proprietates ꝟo colũbe his verſibꝰ notant. Gra-
na legit: volitat ſociata: cadauera vitat. Felle caret:
plãgit: ſociũq; ꝑ oſcula tangit. Petra dat huic nidũ
fugit hoſtẽ in flumine viſum. Roſtro nõ ledit gemi-
nos pullos bñ nutrit. Dicit ſcðo hec feſtiuitas ypo
panti qð idẽ eſt ꝙ pñtatio ex eo ꝙ xp̃us eſt in tẽplo
ꝑſentatꝰ. Uel ypopanti quod idez eſt qð obuiatio.
Quia ſymeon ⁊ anna obuiauerunt dño dũ offerret
in tẽplũ ⁊ dr ab ypa qð eſt ire ⁊ anti qð eſt ꝯ. Tunc
aũt accepit eũ ſymeon in vlnas ſuas. Et notandum
ꝙ triplex obnũbratio ſiue exinanitio hic de ſaluator
noſtro facta eſt. Prima eſt exinanitio veritatis. Ille
eñ qui eſt veritas qui oẽm hoĩem ducit per ſeipſuz
qui via in ſeipſum qui eſt vita ducit ad ſeipſum ho-
die ab alijs ſe duci permiſit. Cum induceret inquit
puerũ Jeſuz ⁊c. Scða eſt exinanitio bonitatis. Nã
ille qui ſolus ſanctus ⁊ bonus eſt tanq̃ imũdus vo-
luit cum matre expiari. Tertia eſt exinanitio maieſta
tis. Nã ille qui eſt portans oĩa verbo virtutis ſue.
Hodie in vlnis ſenis ſe recipi ⁊ portari ꝑmiſit: q̇ tñ
portabat portantẽ ſe ſm illud. Senex puerũ porta-
bat. Puer aũt ſenẽ regebat. Tunc aũt ſymeon bene
dixit eũ dicẽs. Nũc dimittis ſeruũ tuum dñe ⁊c. Et
appellat eũ ſymeon tribus nominibꝰ: ſcʒ ſalutare: lu
mẽ ⁊ gloriã plebis iſrael. Ratio autẽ huius triplicis
nominis põt quadrupliciter ſumi. Prio penes no-
ſtram iuſtificationẽ vt dicat ſalutare remittendo cul
pã: qꝛ Jeſus interpretat ſaluator ex eo ꝙ ſaluum fa
cit pplm: ſcʒ a peccatis eoꝝ. Lumen dando gratiã.
Gloriam plebis dãdo gloriam. Scðo penes noſtrã
regenerationem. Nã primo puer exorcizat ⁊ bapti-
zat ⁊ ſic a pctõ mundat quo ad primũ. Scðo cande-
la accenſa ei datur quo ad ſcðm. Tertio ad altare of-
fertur quo ad tertiũ. Quarto penes hodiernam ꝓ-
ceſſionem. Nã primo candele bñdicunt ⁊ exorcizant
Scðo accendunt ⁊ in manibus fidelium dantur. Ter
tio eccleſiã cum canticis ingrediuntur. Quarto pe-
nes triplicẽ huiꝰ feſti denominationẽ. Nã dr purifi-
catio quo ad purgationem culpe ꝑ hoc quod dicitur
ſalutare. Dicit candelaria quo ad illuminationẽ gra
tie ꝑ hoc qð dicat lumẽ. Dicit ypopanti quo ad col-
lationẽ glorie: ꝑ hoc qð dr gloriã plebis tue iſrael.
Tunc eñ occurremus obuiã xp̃o in aera. Uel poteſt
dici ꝙ laudat xp̃s in hoc cantico: vt pax: vt ſalus: vt
lux ⁊ gloria. Pax qꝛ mediator eſt. Salus qꝛ redem-
ptor. Lux qꝛ doctor. Gloria qꝛ premiator. Dicitur ⁊
tertio hʼ feſtũ candelaria ex eo ꝙ candele accẽſe ĩ ma
nibus portant. Quare aũt ecclia hʼ ordinauerit: vt. ſ.
in hac die candele accenſe in manibꝰ portent: pñt aſſi
gnari quatuor rõnes. primo ꝓpter remouendã erro
neã conſuetudinẽ. Romani eñ olim in kal. februarij
ad honorẽ februe matris martis q̇ erat deꝰ belli vr-
bẽ de quinto in quintũ annũ cũ cereis ⁊ facibus to-
ta nocte luſtrabãt: vt filius ſuus. ſ. mars eis victoriã
de inimicis cõcederet cuius matrẽ tã ſolẽniter hono
rarent. Et illud ſpatiũ dicebat luſtruz. Romani etiã
in februario ſacrificabãt februo. idest plutoni ⁊ cete
ris dijs infernalibꝰ. ⁊ hoc ꝓ aĩabꝰ anteceſſorũ ſuorũ
Ut ergo ꝓpitiarent eoꝝ. iõ ⁊ eis ſolẽnes hoſtias of
ferebãt: ⁊ tota nocte eoꝝ laudibꝰ inſiſtentes cum ce
reis ⁊ accenſis facibus vigilabãt. Mulieres etiã ro-
manoꝝ vt ait Innocentius papa his diebꝰ feſtũ lu-
minariũ exercebãt qð a quibuſdã fabulis poetaruz
originẽ traxit. Aiunt eñ ꝙ ꝓſerpina fuit adeo ſpe-
cioſa ꝙ pluto deus infernalis eã cõcupiſcẽs ipſaz ra
puit ⁊ deam eã fecit. Parẽtes aũt ſui ꝑ ſyluas ⁊ ne-
mora cũ facibꝰ ⁊ luminaribꝰ eã multo tpe queſierũt
Et iſtud mulieres romanorũ repñtãtes cũ facibus
⁊ luminaribꝰ circuibãt. Et qm̃ difficile eſt cõſueta
relinquere xp̃iani de gẽtibus ad fidem conuerſi diffi
cile poterãt relinquere hmõi cõſuetudines pagano
rum. Ideoq; ſergius papa hanc cõſuetudinẽ in me-
lius cõmutauit vt ſcʒ xp̃iani ad honorẽ ſancte mrĩs
dñi omni anno in hac die totũ mũdũ cũ accenſis can
delis ⁊ bñdictis cereis illuſtrarẽt. Ut ſolẽnitas qui-
dem ſtaret: ſed alia intentione fieret. Scðo propter
oſtendẽdã virginis puritatem. Aliqui eñ audiẽtes
virginẽ purificatã poſſẽnt credere ipſaz purificatio
ne indiguiſſe. Ut ergo oſtendat ꝙ tota fuit ꝑpuriſſi-
ma ⁊ ſplendida: ideo ordinauit eccleſia vt luminoſos
cereos baiulemus acſi ipſo facto dicat eccleſia. Uir-
go beata purificatione non indiges ſed tota rutilas
tota ſplendes. Uere eñ purificatione nõ indigebat
que ⁊ non ſuſcepto ſemine cõceperat. ⁊ in matris vte
ro ꝑfectiſſime mundata ⁊ ſanctificata erat. Adeo au
tem fuit in matris vtero in aduentu ſpũſancti ſan-
ctificata ⁊ mũdata ꝙ nõ ſolũ aliqð inclinamentũ ad
peccatũ in ea penitus nõ remãſit: ſed etiã virtus ſan
ctitatis eius vſq; ad alios extendebat ⁊ tranſfunde-
bat. ita ꝙ in alijs oẽs motus carnalis cõcupiſcentie
extinguebat. vñ dicũt iudei ꝙ cuz maria pulcerrima
fuerit a nullo tñ potuit vnq̃ cõcupiſci. ⁊ rõ eſt: qꝛ vir
tus ſue caſtitatis cũctos aſpiciẽtes penetrabat ⁊ oẽs
in eis ꝯcupiſcẽtiã repellebat. Un̄ cõpat cedro: qꝛ ſi-
cut cedrus ſerpẽtes odore ſuo interficit: ita eiꝰ ſctifi
catio ĩ alijs radiabat. Et oẽs motus ĩ carne ſerpẽti-
nos occidebat. Cõparat ẽt myrrhe: qꝛ ſicut myrrha
interficit vermes ſic eiꝰ ſctitas cõcupiſcẽtias carna-
les. Et hanc ꝑrogatiuã habuit pre ceteris ſanctis in
vtero ⁊ ꝟginibꝰ. qꝛ eoꝝ ſctitas ⁊ caſtitas in alios nõ
tranſfundebat: nec carnales motus in alijs extingue
bat. Uirtus aũt caſtitatis virginis etiã impudicorũ
corda medullitus penetrabat. ⁊ ea quo ad ipſaz ꝑti
nus caſta reddebat. Tertio ꝓpter repreſentãdaz ho
diernã proceſſionem. Nã maria ⁊ ioſeph ⁊ ſymeon
⁊ anna hodie honorabilẽ ꝓceſſionem fecerunt ⁊ pue
rũ ieſum in tẽplũ repreſentauerunt. Sic ⁊ nos pro-
ceſſionẽ facimus: ⁊ cereũ accenſum ꝑ quẽ ſignifica-
tur ieſus in manibꝰ baiulamꝰ vt vſq; in eccl̃ias defe-
rimus. Tria eñ ſunt ĩ cereo. ſ. cera: lychnus: ⁊ ignis.

⁊ ꝑ hec tria ſignificant tria q̃ fuerũt in xp̃o. Nã cera
ſignificat carnẽ xp̃i q̃ nata eſt de maria virgine ſine
corruptiõe carnis ſicut apes cerã gignũt ſine alter-
utriũ cõmixtiõe: lychnꝰ in cera latens ſignificat aĩam
cãdidiſſimã ĩ carne latẽtẽ. Ignis ꝟo ſiue lumẽ ſigni
ficat diuinitatẽ: qꝛ deꝰ nr̃ ignis ꝯſumẽs eſt. Un̄ q̇daz
ſic ait. Hãc ĩ honore pie cãdelã porto marie. Accipe
ꝑ cerã carnẽ de ꝟgine verã. Per lumẽ numen: maie-
ſtatiſq; cacumẽ. Lychnꝰ eſt aĩa carne latens precopi-
ma. Quarto propter inſtructionez noſtram. In hoc
enim inſtruimur ꝙ ſi volumus eſſe añ deũ purifica-
ti ⁊ mũdi: tria in nobis habere debemꝰ: ſcʒ fidẽ verã:
actionẽ bonã: intẽtionẽ rectã. Nã cãdela in manu ac
cẽſa ẽ fides cũ opatiõe bona: ⁊ ſicut cãdela ſine lumi-
ne dr eẽ mortua: ⁊ lumẽ ꝑ ſe ſine cãdela nõ lucet: ſed
mortuũ eẽ vr: ⁊ ſic opatio ſine fide ⁊ fides ſine bono
ope mortua eẽ dr. Lychnꝰ iaũt tus in cera occultatꝰ
eſt intẽtio recta. vñ Greg. Sic fit opꝰ in publico: vt
tñ intẽtio maneat in occulto. ¶ Quedaz matrona
nobilis in btãm ꝟginẽ maximã deuotionẽ habebat.
Hec quãdã capellã iuxta domũ ſuã cõſtruxerat ⁊ ꝓ-
priũ capellanũ hñs omni die miſſaz de btã ꝟgine au-
dire volebat. Appropinquãte aũt feſto purificatiõis
btẽ ꝟginis ſacerdos ob q̇ddã ſuũ negotiũ lõgiꝰ ſe-
ceſſit ⁊ dña illo die miſſaz habere nõ potuit vl' vt ali
bi legit oĩa q̃ hr̃e poterat: etiã veſtimẽta ꝓ amore ꝟ-
ginis dabat. vñ cũ clamidẽ dediſſet ⁊ ad eccliã ire nõ
poſſet ſine miſſa illã ea die manere oportebat. De q̃
cũ plurimũ doleret eccliaz ꝓpriã ſeu camerã ĩtrauit
⁊ añ altare btẽ ꝟgis ſe ꝓſtrauit: tũc ſubito ĩ exceſſu
mẽtis facta videbat ſibi ſe in q̃dam ecclia pulcerria
⁊ ſpecioſa collocatã eẽ. Et reſpiciẽs vidit turbã ma-
ximã ꝟginũ in eccliam venientẽ q̃s q̇dã ꝟgo pulcer-
rima diademate coronata ꝑibat. Cũq; oẽs ꝑ ordinẽ
ꝯſediſſent ecce turba alia iuuenũ q̇ ⁊ ipi iuxta ordinẽ
ꝯſederũt. Et ecce q̇dã maximũ cereoꝝ faſcẽ deferẽs
cereuz prio ꝟgini q̃ ceteras anteibat dedit ⁊ poſt ea
alijs ꝟginibꝰ ⁊ iuuenibꝰ tribuit. Deinde ad illã ma
tronã venit: ⁊ cereuz ei obtulit quẽ illa libẽter acce-
pit. Tũc ꝑ chorũ reſpiciẽs vidit duos ceroferarios:
ſubdiaconũ diaconũ ⁊ ſacerdotẽ ſacris indutos ve-
ſtibꝰ ad altare ꝑcedentes tanq̃ miſſarũ ſolẽnia cele-
brare volẽtes. Uidebat aũt ſibi ꝙ acoliti eſſent vin-
centiꝰ ⁊ laurẽtiꝰ diaconꝰ ⁊ ſubdiaconꝰ duo angeli ſa-
cerdos aũt xp̃s. Facta autem cõfeſſiõe duo pulcerri
mi iuuenes in mediũ chori ierũt ⁊ officiuz miſſe alta
voce ⁊ deuotiſſime ĩceperũt: ⁊ ceteri q̇ in choro erãt
ꝓſequunt. Cũ aũt ad oblationẽ ventũ fuiſſet regia ꝟ-
ginũ ⁊ cetere ꝟgines cũ alijs q̇ erãt in choro cereos
ſuos ſacerdoti vt moris eſt flexis genibꝰ obtulerunt
Cũ aũt ſacerdos illã matronã expectaret vt ſibi ce-
reũ ſuũ offerret: ⁊ illa ire nollet miſit ad eã regia vir
ginũ ꝑ nũciũ ꝙ ruſticitatẽ faceret ꝙ ſacerdotẽ tãdiu
expectare ꝑmitteret. Illa aũt rñdit ꝙ ſacerdos ĩ miſ-
ſa ſua ꝓcederet qꝛ cereũ ſibi nõ offerret. Tũc iteꝝ re-
gina aliũ nũtiũ miſit. Cui illa ſilr̃ rñdit ꝙ cereũ ſibi
datũ peni tꝰ nlli daret: ſʒ illũ ex deuotiõe teneret. Re-
gina aũt ꝟginũ nũcio ꝑcepit dicẽs. Uade ⁊ iterũ eaz
roga vt cereũ offerat: ſin aũt ipm de manibꝰ eiꝰ violẽ
ter auferas. Cũq; nũcius iuiſſet: ⁊ illa rogãtẽ audire
recuſaret: dixit ſe in mãdatis hr̃e vt ipm ab ea violẽ
ter auferret. Tũc ille cũ magna violẽtia cereum cepit
⁊ ipm auferre conabat. Illa aũt fortius tenebat ⁊ ſe
viriliter defendebat. Cũq; longa fieret altercatio et
hincinde cereus violẽtius traheret ſubito cereꝰ fra-
ctus eſt: ⁊ medietas in manu nũcij: ⁊ alia meditas in
manibus ipſius dñe remãſit. Ad hãc igit vehemẽtẽ
fractionẽ illa ſubito ad ſe redijt ⁊ ſe iuxta altare vbi
ſe poſuerat inueniẽs cereũ fractũ in manu ſua repe-
rit. De quo valde admirãs ĩmẽſas gr̃as btẽ virgini
reddidit q̇ eã ſine miſſa illa die remanere nõ ꝑmiſit.
ſed tali officio intereſſe fecit. Illa aũt cereũ diligen-
ter repoſuit: ⁊ ꝓ maximis reliquijs reſeruauit. Sed
⁊ oẽs vt dicit qui tũc tangebant de eo a quacũq; de-
tinebant infirmitate protinꝰ liberabant. Quedã au
tẽ alia matrona dũ eſſet grauida quadã nocte ĩ ſom
nis vidit ſe portare quoddã vexillum. qð colore ſan-
guineo erat tinctũ. Euigilans autẽ cõtinuo ſenſum
amiſit. Quã diabolꝰ adeo ludificabat vt videret ſibi
ꝙ chriſtianaz fidem quam hactenus habuerat inter
mãmillas haberet ⁊ inde continuo exiret que cum
nullatenus curari poſſet in quadam eccleſia btẽ vir
ginis in feſto purificationis pernoctauit. ⁊ integraz
ſanitatem recepit.

¶ De ſancto blaſio. xxxviij.

Blaſius quaſi blandus vel blaſius q̃ſi
belaſius a bela qð eſt habitꝰ ⁊ ſior par-
uulus. Fuit eñ blandus ꝑ dulcedinez
ſermonũ: per habitus virtutũ: paruu
lus per humilitatem morum.

Blaſius cũ oĩ mãſuetudine ⁊ ſan
ctitate polleret chriſtiani eũ in ſe
baſte ciuitate capadocie in epm elege-
rũt. Qui epiſcopatu ſuſcepto ob dio-
cletiani ꝑſecutionẽ ſpelũcã petijt ⁊ ibi
eremiticã vitã duxit. Cui aues pabu-
lũ afferebãt: ac fere ad eũ vnanimiter
ꝯfluebãt ⁊ vſq; dũ ĩponeret manũ eis bñdicẽs nõ re-
cedebãt ab eo. Deniq; ſi q̇ infirmabant ad eũ conti
nuo veniebãt ⁊ ſanitatẽ ad ĩtegrũ reportabãt. Pre-
ſes igit illiꝰ regiõis dũ milites ſuos ad venãdũ mi-
ſiſſet ⁊ illi inuanũ alibi laborãtes ad antrũ ſcti blaſij
caſu ꝑueniſſent magnã ibidẽ beſtiarũ multitudinez
añ ipm ſtantiũ reperũt. Quas dũ nullatenꝰ cape poſ-
ſent attoniti dño ſuo nũciauerũt. Qui ſtatim milites
plures miſit ⁊ vt ipm cũ oĩbꝰ xp̃ianis ad ſe adduce-
rẽt ꝑcepit. In ipſa aũt nocte ter xp̃s ei appruit dicẽs.
Surge ⁊ offer mihi ſacrificiũ. Ecce aũt aduenerunt
milites dicẽtes. Egredere vocat te ꝑſes. Quibꝰ rñ-
dit ſctũs blaſius. Bñ veniſtis filij. Nũc video qꝛ deꝰ
nõ eſt oblitꝰ mei: ꝑgẽs ꝟo cũ eis nunq̃ a ꝑdicatione
ceſſauit: ⁊ corã eis miracula multa fecit. Tũc mulier
q̇dã filiũ ſuũ morientẽ in cuiꝰ gutture os piſcis trãſ-
uerſum erat ad pedes eiꝰ attulit: ⁊ vt ſanaret cũ la-
crimis poſtulabat. Sctũs ꝟo blaſius manꝰ ſup euz
imponẽs orauit: vt puer ille ⁊ oẽs q̇ in eiꝰ noĩe aliqd
peterẽt ſanitatis bñficiũ obtinerẽt ⁊ ſtatim ſanatus
eſt. B Mulier quedã paupcula vnũ ſolũ porcũ
habẽs quẽ tñ violẽter lupꝰ rapuerat ſctm̃ blaſiũ de-
ꝑcabatur: vt ſibi reddi faceret ſuũ porcũ. Qui ſubri-

dens dixit. Mulier noli ꝯtriſtari reddeť tibi poꝛcꝰ tuꝰ ⁊ ꝯtinuo lupus venit ad viduā ⁊ poꝛcū reddidit Ingrediēs ꝟo blaſius ciuitatē iuſſu pꝛincipis carceri mancipať. Alia ꝟo die iuſſit p̄ſes ipſum ſibi p̄ntari quē vidēs blādis ſermonibꝰ ſalutauit dicēs. Gaude blaſi amice deoꝝ. Cui blaſius. Gaude tu optime p̄ſes: ſꝫ ne dicas eos deos: ſꝫ demones q̄ eterno igni cū his q̇ eos honoꝛāt tradunť. Iratꝰ p̄ſes eū fuſtibꝰ cedi iuſſit: ⁊ in carcerē retrudi fecit. Cui blaſiꝰ dixit. Inſenſate ſperas per penas tuas dei a me auferre amoꝛē qui ipſum in me habeo coꝛroboꝛatoꝛē. Audiens hoc vidua cui poꝛcū reddiderat poꝛcū ipſuꝫ occidit ⁊ caput cū pedibꝰ cādela ⁊ pane ad ſctm̄ blaſium depoꝛtauit. Ille gratias agens comedit ſibiq̨ dixit Singulis annis cādelā in eccl'ia noīs mei offeras: et tibi ⁊ quicūq̨ hoc fecerit bn̄ erit. Quod ſemꝑ egit ⁊ ſibi pꝛſperitas multa fuit. Poſt hoc cū eductū a carcere p̄ſes ad deos inclinare nō poſſet: iuſſit eū in ligno ſuſpēdi ⁊ carnē eiꝰ cū ferreis pectinibus laniari: ⁊ ſic iterū in carcerē repoꝛtari. ¶ Septē ḡ mulieres ſequētes guttas ſanguinis colligebāt q̄ moꝛ tenenť ⁊ ad deoꝝ ſacrificiū cōpellunť. Que dixerūt. Si vis vt deos tuos adoꝛemꝰ cū reuerētia mitte eos ad ſtagnū: vt ibi faciebꝰ ablutis mūdius adoꝛare poſſimus. Letꝰ p̄ſes efficiť ⁊ citꝰ qđ dixerāt adimpleť. Ille ꝟo deos arripuerūt ⁊ eos in ſtagni mediū ꝓiecerūt dicētes. Si dij ſunt videbimꝰ. Qđ p̄ſes audiēs ⁊ pꝛe ira inſaniēs ⁊ ſeipm̄ ꝑcutiēs dixit miniſtris. Cur nō tenuiſtis deos nr̄os vt nō mitterētur in ꝓfundū laci. Qui dixerūt. Doloſe tecū locute ſunt mulieres ⁊ eos in ſtagnū ꝓiecerūt. Cui mulieres. Deꝰ verus dolos nō patiť. Sꝫ ſi dij fuiſſent p̄ſciuiſſent vtiq̨ qđ eis facere volebamꝰ. Et iratus p̄ſes iuſſit plūbū liq̄factū ⁊ pectines ferreos ſeptē loꝛicas igne cādentes ex vna parari: ⁊ ex alia ꝑte ſeptē camiſias afferri lineas. Quo dicēte vt ex his qđ mallent eligerēt vna illarū duos pueros hn̄s audacter cucurrit ⁊ lineas camiſias accipiēs i caminū ꝓiecit. Pueri ꝟo matri dixerūt. Nō nos mr̄ dulciſſima poſt te relinq̄s: ſꝫ ſicut nos repleſti dulcedine lactis ſic nos reple dulcēdine regni celeſtis. Tūc p̄ſes iuſſit eas ſuſpendi: ⁊ carnes earū pectinibꝰ ferreis lamari. Quarū carnes vt nix albiſſima erāt ⁊ ꝓ ſanguine lac fluebat. Cū aūt ſupplicia inuite ferrēt angelꝰ dn̄i ad eas venit ⁊ eas viriliter cōfoꝛtauit dicēs. Nolite timere: bonꝰ em̄ operarius q̇ bn̄ incipit ⁊ bn̄ ꝑficit ⁊ a cōducēte ſe bn̄dictionē mereť ꝓ cōpleto opeꝛe: ⁊ mercedē accipit ꝓ laboꝛe: et gaudiū poſſidet ꝓ mercede. Tūc p̄ſes iuſſit eas dpo ni ⁊ i caminū mitti q̄ diuinitꝰ igne extīcto exierť illeſe Quibꝰ p̄ſes. Iā nūc magicā artem dimittite ⁊ deos nr̄os adoꝛate. Que rn̄derūt. Perfice qđ cepiſti quia iā ad regnuꝫ celeſte vocate ſumus. Tūc ille data ſn̄ia eas decollari mandauit. Que dū decollari deberent flexis genibꝰ adoꝛauerūt dicētes. Deꝰ q̇ nos a tenebꝛis ſeparaſti: ⁊ in hāc lucē dulciſſimā adduxiſti q̇ nos ſacrificiū tuū feciſti aīas nr̄as ſuſcipe ⁊ ad vitā eternā facias ꝑuenire: ⁊ ſic trūcatis capitibꝰ ad dn̄m migrauerūt. ¶ Poſt hᷓ iuſſit p̄ſes blaſium ſibi p̄ntari: ⁊ dixit ei. Vel nūc adoꝛa deos vel nō. Cui blaſius. Impie nō timeo minas tuas age: vt vis coꝛpus em̄ meū penitꝰ tibi trado. Tūc iuſſit eū mitti in ſtagnuꝫ Ipſe ꝟo aquam ſignauit ⁊ mox ſicut terra arida ſixa ꝑmanſit. Dixitq̨ eis. Si vere ſunt dij veſtri oſtendite virtutem eoꝛum ⁊ ingredimini huc. Ingreſſiq̨ lxv. viri ſtagnum continuo ſunt ſubmerſi. Angelꝰ autem domini deſcendens dixit ei. Egredere blaſi ⁊ coronam tibi a deo paratā ſuſcipe. Cumq̨ exiſſet dixit ad eum pꝛeſes. Omnino decreuiſti non adoꝛare deos. Cui blaſius cognoſce miſer q̄ xp̄i ſeruꝰ ſum: nec demones adoꝛo. Et ſtatim iuſſit eū decollari. Ipe aūt ad dominū oꝛauit vt quicūq̨ pro infirmitate gutturis vel alia quacūq̨ infirmitate eius patrocinia poſtularet exaudiri cōtinuo mereretur: ⁊ ecce vox de celo ad eum venit ꝙ ſic fieret vt oꝛauit. Sicq̨ p̄nomiatus ſanctus cum duobus puerulis decolatus eſt circa annos domini. cclxxxiij.

¶ De ſancta agatha virgine. xxxix.

AGatha dicit ab agios qđ eſt ſanctus ⁊ theos deus quaſi ſctā dei. Tria enim ſunt ſicut dicit. Chryſo. q̄ ſctm̄ faciunt, illa perfecte fuerūt in ea. ſ. oꝛdinis mūdicia: ſpūſſancti pꝛeſentia: ⁊ bonoꝝ operuꝫ affluētia. Vel dꝛ ab a qđ eſt ſine: ⁊ geos terra: ⁊ theos deus: quaſi dea ſine terra. i. ſine amoꝛe terrenoꝛum. Vel ab aga quod eſt loquens: et thau cōſummatio: quaſi cōſummate ⁊ ꝑfecte loquēs: qđ patet i ſuis reſpōſis. Vel ab aga qđ eſt ſeruitus ⁊ thaas ſuperioꝛ: q̄ſi ſeruitus ſuperioꝛ: ⁊ hoc ꝓpter illud qđ dicit ſumma ingenuitas eſt iſta ⁊c. Vel ab aga qđ ē ſolēnis et thau cōſummatio: q̄ſi ſolēniter conſummata. i. ſepulta, quod patet in angelis qui eam ſepelierunt.

AGatha ꝟgo ingenua mēte ⁊ coꝛpoꝛe pulcerrima i vꝛbe cathanienſiū deuꝫ ſemꝑ in oī ſctītate colebat. Quītianꝰ aūt ꝯſularꝭ ſicilie cū eēt ignobilis: libidinoſus: auarꝰ: ⁊ idolis deditus btāꝫ agathā cōpꝛehēdere nitabať vt q̄ erat ignobilis compꝛehendendo nobilē timereť: q̄ libidinoſus eiꝰ pulcritudine frueretur: q̄ auarꝰ eiꝰ diuitias raperet: q̄ idolatra dijs eā faceret imolare. Fecitq̨ eā ad ſe adduci. Que cum adducta eēt ⁊ eiꝰ immobile ꝓpoſitū cognouiſſet tradidit eā cuidā meretrici noīe affrodiſia ⁊ nouē filiabus eius eiuſdē turpitudinis. vt q̄ per. xxx. dies. ſuaderent ei quomō eius animū immutarēt. Et modo ꝓmittendo leta modo terrēdo ꝑ aſpera ſperabāt eā a bono ꝓpoſito reuocare quibꝰ beata agatha dixit Mēs mea ſupꝛa petrā ſolidata eſt ⁊ in xp̄o fundata. Verba veſtra vēti ſunt ꝓmiſſiōes veſtre pluuie ſunt terroꝛes veſtri flumina ſunt. Que quantūuis impugnāt fundamētum domus mee cadere non valebit. Hec aūt dicens flebat quotidie ⁊ oꝛabat ſitiens ad martyꝛij palmam peruenire. Videns igitur affrodiſia ipſam immobilem permanere dixit quintiano. Facilius poſſunt ſaxa molliri et ferrum in plumbi molliciem conuerti ꝙ ab intentione chꝛiſtiana mens puelle conuerti ſeu reuocari. Tunc quintianus fecit eam ad ſe adduci: et ait illi. Cuius conditionis es. Cui illa. Non ſolum ingenua ſed et ſpectabilis genere: vt omnis parentela mea teſtatur. Cui quintianus. Si ingenua es cur moꝛibus te ſeruilē perſonaꝫ

habere oſtēdis. Illa reſpondit. Quia ancilla chꝛiſti ſum: ideo ſeruilem meam exhibeo perſonam. Quintianus dixit. Si te ingenuā dicis quomodo ancillam aſſeris. Illa reſpondit. Summa ingenuitas eſt iſta in qua ſeruitus chꝛiſti compꝛobatur. Quintianus dixit. Elige quod volueris: aut ſcilicet dijs ſacrificare: aut diuerſa ſupplicia ſuſtinere. Cui agatha. Sit talis vxoꝛ tua qualis fuit venus dea tua: ⁊ tu talis ſis qualis fuit deus tuus iupiter. Tunc quintianꝰ iuſſit eam alapis cedi: dicens. In iniuriam iudicis noli temerario oꝛe garrire. Agatha reſpōdit. Miroꝛ te viꝝ pꝛudentem ad tātam ſtultitiam deuolutum: vt illos dicas deos tuos eſſe quoꝛum vitam non cupias tuā coniugem vel te imitari: vt dicas tibi iniuriam fieri ſi eoꝛuꝫ viuas exemplo. Nam ſi dij tui ſunt boni bonum tibi optaui. Si autem execraris eoꝛum conſoꝛtia mecuꝫ ſentis. Quintianus dixit. Quid mihi verboꝛum ſuperfluus curſus: aut ſacrifica dijs: aut te faciam diuerſis ſupplicijs interire. Agatha rn̄dit. Si feras mihi ꝓmittas audito xp̄i noīe manſueſcunt. ſi ignem adhibeas de celo roꝛem ſaluificū angeli miniſtrabunt. ſi plagas vel toꝛmenta ingeras habeo ſpiritū ſanctū per quem deſpicio vniuerſa. ¶ Tunc iuſſit eam trahi ad carcerem: quia voce cum publica cōfundebat. ad quem letiſſime et gloꝛianter ibat et ad epulas inuitata agonē ſuū dn̄o cōmendabat. Sequenti die dicit Quintianus. Abnega xp̄m et adoꝛa deos. que cuꝫ renueret iuſſit eam in eculeo ſuſpendi ⁊ toꝛqueri. Dixitq̨ agatha. Ego in his penis ita delectoꝛ ſicut qui bonuꝫ nuncium audit. Aut qui videt quē diu deſiderauit: aut qui multos theſauros inuenit. Non em̄ pōt triticū i hoꝛreū poni: niſi techa eiꝰ fuerit foꝛtiter conculcata ⁊ in paleas redacta. Sic anima mea non poteſt intrare in paradiſum cuꝫ palma martyꝛij niſi diligenter feceris coꝛpus meū a carnificibus attrectari. Tūc iratꝰ Quintianus iuſſit eius mamillā toꝛqueri ⁊ toꝛtam diutiſſime iuſſit abſcidi. Cui agatha. Impie crudelis et dire tyꝛāne nō es cōfuſus amputare in femina qđ ipſe in matre ſuxiſti. Ego habeo mamillas integras intus in aīa mea ex quibus nutrio oēs ſenſus meos quas ab īfantia domino conſecraui. ¶ Tunc iuſſit eā in carcerē recipi ꝓhibēs ingreſſum medicoꝝ ⁊ panē vel aquā ſibi ab aliquo miniſtrari. Et ecce circa mediā noctē venit ad eā quidā ſenex quē antecedebat puer luminis, poꝛtitoꝛ diuerſa ſecū ferens medicamēta et dixit ei. Licet cōſularis inſanus toꝛmētis te afflixerit: tu eum tuis reſpōſis ampliꝰ afflixiſti. Et lꝫ vbera tua toꝛſerit: ſꝫ illius vbertas in amaritudinē conuerteť. Et qm̄ ibi eram qn̄ hec patiebaris vidi q̄ mamilla tua pōt curā ſalutis ſuſcipere. Cui agatha. Medicinam carnalē coꝛpoꝛi meo nūq̄ꝫ exhibui. ⁊ turpe ē vt quod tādiu ſeruaui nūc perdā dixit ei ſenex. Filia ego xp̄ianus ſum ne verecūderis. Cui agatha. Et vn̄ verecūdari poſſum: cū tu ſis ſenex ⁊ grandeuus ego ꝟo ita crudeliter lacerata ꝙ nemo de me poſſit concipere voluptatem ſed ago tibi gratias dn̄e pater q̄ ſollicitudinem tuaꝫ mihi impēdere dignatus es. Cui ille. Et quare nō ꝑmittis vt curē te. Agatha rn̄dit. Quia habeo dn̄m ieſum xp̄m qui ſolo verbo curat oīa: ⁊ ſermone reſtaurat vniuerſa: hic ſi vult pōt me cōtinuo curare. Et ſubꝛidēs ſenioꝛ dixit. Et ego ap'ſ eiꝰ ſum ⁊ ipſe me miſit ad te: ⁊ in noīe eius ſcias te eſſe ſanataꝫ. Et cōtinuo petrus ap'ſ diſparuit. Et pꝛocidēs beata agatha gr̄as agens inuenit ſe vndiq̨ ſanatam ⁊ mamillā ſuo pectoꝛi reſtitutā. cū ergo ex immenſo lumine cuſtodes territi effugiſſent: ⁊ apertū carcerē reliq̄ſſent rogabāt eā quidā vt abiret. Abſit inquit vt fugiā ⁊ coꝛonā patientie ꝑdā: ⁊ cuſtodes meos tribulationibus tradam. ¶ Poſt dies quattuoꝛ dixit ei. Quintianus vt deos adoꝛaret ne grauioꝛa ſupplicia ſuſtineret. Cui agatha. Verba tua fatua ſunt ⁊ vana aerē maculātia ⁊ iniqua. Miſer ſine intellectu quō vis vt lapides adoꝛē ⁊ deum celi qui me ſanauit dimittam. Quintianus dixit. Et quis te ſanauit. Cui agatha. Xp̄s filius dei. Quintianus dixit. Iterum tu xp̄m audes nominare quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quādiu vixero xp̄m coꝛde et labijs inuocabo. Quintianus dixit. Nunc vide ſi xp̄s te curabit. Et iuſſit teſtas fractas ſpargi ⁊ ſuper teſtas carbones ignitos mitti ⁊ ipāꝫ deſuper nudo coꝛpoꝛe voluptari. Qđ cū fieret ecce terremotus nimiꝰ factus eſt qui totā ciuitatem ita concuſſit vt palatiū coꝛruens duos conſiliarios quintiani oppꝛimeret et omnis populus ad eum concurreret conclamans ꝙ pꝛopter iniuſtū agathe cruciatum talia paterentur. Tunc quintianus ex vna parte terremotum ex alia ſeditionem populi metuens ipſam iterum in carcerem recipi iuſſit vbi ſic oꝛauit dicens. Domine ieſu xp̄e qui me creaſti, ⁊ ab infantia cuſtodiſti qui coꝛpus meū a pollutione ſeruaſti ⁊ a me amoꝛem ſeculi abſtuliſti: ⁊ qui toꝛmenta me vincere feciſti. ⁊ in eis virtutē patientie tribuiſti accipe ſpiritum meum ⁊ iube me ad tuā miſericoꝛdiā peruenire. Hec cū oꝛaſſet cuꝫ ingenti voce ſpirituꝫ tradidit circa annum dn̄i. cclij. Sub daciano al'ſ decio imperatoꝛe. ¶ Cū autem fideles cū aromatibus coꝛpus eius cōdirēt: ⁊ in ſarcophago collocarēt quidā iuuenis ſericis indutꝰ cum pluſq̄ꝫ centum viris pulcerrimis ⁊ oꝛnatis ac albis indutis qui nunq̄ꝫ in illis partibꝰ viſi fuerant ad coꝛpus eius venit ⁊ tabulā marmoꝛeā ad caput eius ponens ab oculis oīm ſtatim diſparuit: erat aūt in pꝛedicta tabula ſcriptū. Mentē ſanctā ſpōtaneā honorē deo: ⁊ patrie liberationē. qđ ſic intelligiť. Menteꝫ ſanctam habuit ſpōtaneā ſe obtulit. honoꝛē deo dedit: ⁊ patrie liberationē fecit ⁊ hoc miraculo diuulgato etiā gētiles ⁊ iudei ſepulcruꝫ eius plurimū venerari ceperunt. Quintianus aūt dū ad eius inueſtigādas diuitias ꝑgeret duobus equis inter ſe fremētibꝰ dētibus calceſq̨ iactātibus vnus eū moꝛſu appetijt alter calce ꝑcuſſum in flumine ꝓiecit: ita ꝙ coꝛpꝰ eius nuſq̄ꝫ potuit inueniri. Reuoluto anno circa diē natalis eius mons quidā maximus circa ciuitatem ruptus eructauit incendiū qđ quaſi toꝛrēs de mōte deſcendens: ⁊ ſaxa terrāq̨ liquefaciēs ad vꝛbē cum magno īpetu veniebat. Tunc paganoꝛuꝫ multitudo deſcēdit de mōte ⁊ ad ſepulcruꝫ eiꝰ cōfugiēs veliū eiꝰ quo coopertū erat ſepulcruꝫ arripuit ⁊ ipm̄ ſtatuit cō ignem ſtatim in die natalis ipſiꝰ ꝟgis ignis ſtetit et vltra yllatenꝰ nō ꝓceſſit. De hac ꝟgine dicit Ambꝛo.

in ꝑſatione. O felix ⁊ inclyta virgo q̄ meruit dn̄i pro laude fidelis martyris ſanguinē clarificare ſuū. O illuſtris ⁊ glorioſa gemīo illuſtrata decore qualit̄ tot tormēta aſpera cunctis prelata miraculis ⁊ myſtico pollens ſuffragio apoſtoli meruit viſitatione curari ſic nuptam xp̄o ſuſceperūt ethera ſic humani artus glorioſa fulgent obſequia vbi angelorū chorus ſanctitatem mentis ⁊ patrie indicat liberationem.

¶ De ſancto vedaſto. xl. A

VEdaſtus quaſi vere dās eſtus: quia vere ſibi dedit eſtus afflictionis ⁊ penitētie. Vel quaſi vhe diſtās q: vhe eternū ab eo diſtat. Naʒ dānati ſemper dicēt vhe. ſ. q: deū offēdi. vhe q: diabolo cōſenſi. vhe q: natus fui: vhe q: mori non valeo. vhe q: tā male torqueor: vhe q: nūꝗ̄ liberabor. A

VEdaſtus a btō remigio in attrabatēſem ep̄ʒ ordinatus fuit. Qui cū ad portā ciuitatis veniſſet: ⁊ ibideʒ duos pauperes vnū cecū ⁊ aliū claudū petētes eleemoſynā reperiſſʒ dixit eis Argentū ⁊ aurū non eſt mihi. qđ autē habeo vobis do. Et facta oratiōe vtroſq̄ ſanauit. Cumq̄ autem in quadā eccleſia derelicta vepribus opta lup⁹ habitaret eidē p̄cepit vt inde fugeret: nec vltra illuc redire auderet: qđ ⁊ factum eſt. Deniq̄ cū verbo ⁊ opere multos ꝯuertiſſet: quadrageſimo anno ſui ep̄atus vidit colūnā igneam a celo vſq̄ in domū ſuā deſcēdētē: qui finē ſuū adeſſe cōſiderās poſt modicū in pace quieuit circa annum dn̄i q̄ngenteſimū quinquageſimū. Cum aūt corpus ei⁹ tranſferretur audomatus pre ſenio cecus dolens ꝙ corpus ep̄i videre non poterat, mox lumen recepit: ſed poſtmodum ad votum ſuum lumen amiſit.

¶ De ſancto amando. xlj. A

AMād⁹ dicit̄ q: amabilis fuit. Habuit enim tria in ſe q̄ faciunt hoīem amabilē. Primū eſt ſocietas grata prouerb. xviij. Vir amabilis ad ſocietatē magis amicus eſt ꝙ̄ frater. Scđʒ eſt cōuerſationis honeſtas: ⁊ ſic dr̄ de Heſter. ij. c. ꝙ oīm oculis amabilis videbat̄. Tertiū eſt ꝓbitatis virtuoſitas ij. reg. i. Saul ⁊ Jonathas amabiles ⁊ decori.

AMandus ex nobilibus parentibus ortus monaſteriū introiuit. Qui dū ꝑ monaſteriuʒ ambularet quēdam maximuʒ ſerpētem inuenit queʒ ſtatim virtute crucis ⁊ oratiōe ad foueam vnde exierat redire coegit nūꝗ̄ inde exiturū. Veniēs aūt ad ſepulchruʒ ſcti martini ānis. xv. ibi māſit cilicio indut⁹ ⁊ aq̄ ⁊ pane ordeaceo ſuſtētatus. Poſt hoc dū romā iuiſſet. ⁊ in eccl'ia ſcti petri in orone ꝑnoctaret cuſtos eccleſie ipm inreuerenter foras eiecit: q̄ dū ad admonitioneʒ ſcti petri q̄ ſibi ante fores eccl'ie dormiēti apparuit ad gallias iuiſſet ⁊ ibidē regē dagobertū ꝓ ſuis criminib⁹ icreparet irat⁹ rex eū de ſuo regno eiecit. Deniq̄ cū rex filiū nō hēret ⁊ orone fctā ad dn̄ʒ filiū habuiſſet cogitare cepit: a q̄ ifātē ſuū faceret baptizari. Venitq̄ i mētē ei⁹ vt ab amādo eū baptizari faceret

Queſito igr̄ amādo ⁊ ad regē adducto rex ad pedes ei⁹ ꝓſternit̄. rogauitq̄ vt ſibi idulgeret ⁊ ſuū filium quē ſibi dn̄s dederat baptizaret. Ille vo primā petitionē benigne cōceſſit ſʒ ſecularibus negocijs implicari metuēs ſcđʒ, renuit ⁊ abſceſſit. Tādē victus p̄cibus annuit voto regis quē cū baptizaret tacētibus cūtis infās rn̄dit amē. Poſt hoc rex ipm in traiectēſem ep̄m ſublimari fecit: q̄ cū a plerīſq̄ vbū p̄dicationis cōtēni videret i vaſconiā iuit. Ubi cū q̄dā iaculator vba ei⁹ irrideret a demone arripit̄ ⁊ ꝓprijs dētibus ſe diſcerpēs ꝙ viro dei iniuriā fecerit cōfitetur ⁊ ſtatim miſerabiliter moritur. B Dū aūt quadam vice manus lauaret: quidā ep̄s aquā illā ſeruari fecit de qua quidam cecus poſtmodū curatus fuit. Cū in quodā loco de volūtate regis monaſteriū conſtruere vellet. q̄dā ep̄s ꝓxime ciuitatis moleſte hoc ſuſtinēs miſit famulos ſuos vt aut ipʒ occiderēt vel inde eijcerent. Qui veniētes eidē doloſe dixerūt vt ſecū pergeret ⁊ ſibi locū aptū ad monaſteriū oſtēderēt. Ille autē maliciā eorū precognoſcēs vſq̄ ad cacumē mōtis vbi eū occidere cupiebāt cū eis iuit eo ꝙ multū martyriū affectaret. Sed ecce tanta pluuia ⁊ tempeſtate mōs tegit̄ vt ſe mutuo videre nō poſſent ⁊ iam mori putātes ꝓſtrati veniā poſtulabāt ⁊ vt eos viuos abire ꝑmitteret exorabāt. Qui oratiōnē effudit ⁊ ſerenitatē maximam impetrauit. Illi ergo ad ꝓpria redierunt: ⁊ ſanctus amādus euadēs: ⁊ multa alia miracula faciēs in pace quieuit. Floruit circa annum domini. cliiij. tempore Eraclij.

¶ De ſancto valentino. xlij.

VAlentinus dr̄ quaſi valorē tenēs hoc eſt in ſanctitate ꝑſeuerās vel dicitur valētinus quaſi valens tyro. i. miles xp̄i miles dicit̄ valēs qui nūꝗ̄ flexit fortiter ferit ſe valenter defendit potenter vincit: ſic valētinus nō ceſſit martyriū vitādo: ꝑcuſſit idolatriā euacuādo: defendit fidē cōfitēdo: vicit patiendo.

VAlentinus reuerendus p̄ſbyter fuit quē claudi⁹ imperator ad ſe adduci faciēs iterrogauit dicēs quid eſt valētine: cur amicitia nr̄a nō frueris vt deos nr̄os adorās ſupſtitiōeʒ tue abijcias vanitatis. Cui valētinus. ſi gratiā dei ſcires iſta neq̄ꝙ̄ diceres: ſʒ ab idolis aīaʒ reuocares ⁊ deuʒ qui eſt in celis adorares. Tūc q̄dam qui claudio aſtabat dixit quid vis dicere valentine de ſanctitate deorum noſtrorum. Cui Valentinus. Ego de eis nil dico niſi quod fuerunt homines miſeri ⁊ omni immundicia pleni. Ad quem claudius Si chriſtus verus deus eſt: cur mihi nō dicis quod verum eſt. Cui Valentinus. Vere chriſtus ſolus de⁹ eſt in quem ſi credideris anima tua ſaluabitur, reſpublica augebitur omnium inimicorum tibi victoria concedetur. Reſpondens autem claudius aſtantibus dixit. Uiri romani audite ꝙ̄ ſapienter et recte loquitur homo iſte. Tunc dicit prefectus. Seductus eſt imperator. Quomodo deſeremus qđ ab infantia tenuimus. Et tunc cor claudij immutatum eſt. Traditur autem cuidam principi in cuſtodiam. Et cum in domo eius ductus fuiſſet dixit. Domine ieſu chriſte verum lumen illumina domum iſtā: vt te veruʒ deuʒ cognoſcāt. Cui prefectus. Miror te dicentē ꝙ xp̄s eſt lumē. Equideʒ ſi filiam meā diu cecam illuminauerit faciam quecunq̄ p̄ceperis. Tunc valentinus orans eius filiam cecam illuminauit ⁊ oēs de domo ſua cōuertit. Tunc impator valentinum decollari precepit circa annum dn̄i. cclxxx.

¶ De ſancta iuliana. xliij. A

IUliana duʒ eulogio p̄fecto nicomedie deſpōſata eēt ⁊ nollet ſibi aliquaten⁹ copulari niſi reciperet fidē xp̄i iuſſit eā pr̄ ſu⁹ expoliari ⁊ grauiſſime cedi ac ipſi p̄fecto tradi. Cui p̄fect⁹ ait. Dulciſſima mea iuliana cur me ita deluſiſti vt me ſic renueres. Cui illa. Si tu adoraueris deū meū acq̄eſcā tibi alioqui nūꝗ̄ domin⁹ me⁹ eris. Cui p̄fectus. Dn̄a mea hoc facere nō poſſum: q: impator āputari faceret caput meū. Cui iuliana. Si ita times imperatorē mortalē, quomodo vis vt imperatorē nō timeā imortalē. Fac q̄cquid vis q: me decipere nō valebis. Tūc p̄fectus iuſſit eā grauiſſime virgis cedi ⁊ dimidia die ꝑ capillos appendi ⁊ plūbū liquefactū in capite eius fundi: qđ cuʒ nihil ei nocuiſſet ipſam cathenis ligauit ⁊ in carcerem recluſit. Ad quaʒ venit diabolus in ſpecie angeli dicens. Juliana ego ſum angelus dn̄i qui me ad te miſit vt te debeam cōmonere vt dijs ſacrifices ne tādiu crucieris ⁊ tam mala morte moriaris. Tunc iuliana flens orauit dicēs. Dn̄e deus me⁹ ne permittas me perire: ſed oſtēde mihi q̄s eſt iſte qui mihi talia perſuadet. Factaq̄ eſt ad eam vox vt ipſum apprehēderet ⁊ quis eſſet ipſum cogeret cōfiteri: que cū euʒ tenuiſſet et quis eſſet interrogaſſet dixit ei ꝙ demon eſſet ⁊ ꝙ ad eā decipiendā pater ſuus ipuʒ miſiſſet. Cui iuliana. Et q̄s eſt pr̄ tuus. Rn̄dit. Beelzebub qui ad oīa mala nos dirigit ⁊ facit nos grauiter verberari quoties a xp̄ianis fuerimus ſuperati: ⁊ ideo ſcio ꝙ malo meo huc veni: q: te ſuperare non potui. Inter alia que cōfeſſus eſt dixit: q: tunc maxime a xp̄ianis elōgatur qn̄ myſterium dn̄ici corporis agebatur: ⁊ qn̄ orones ⁊ p̄dicatiōes fiebant: tūc iuliana manibus retrorſum ipſum ligauit ⁊ ad terrā ipſum deijciens cuʒ cathena qua erat ligata ipſum duriſſime verberauit. Diabolus vo clamās rogabat eam di. Dn̄a mea iulia. miſerere mei. Tūc iuſſit p̄fect⁹ vt iuliana de carcere educeret̄: ⁊ exiēs trahebat poſt ſe demonem alligatū. Demon aūt rogabat eā di. Domina mea iuliana. noli amplius de me ridiculū facere. Nō eī potero vltra in quēpiā ꝑualere. Chriſtiani eī dicunt̄ miſericordes eſſe: ⁊ tu nullā de me miſericordiam habes. Sicq̄ ꝑ totū forū ipſum traxit ⁊ poſtea in quādam latrinā ipſum ꝓiecit. B Cum aūt ad prefectū ꝑueniſſet in quadā rota adeo eſt extenſa ꝙ oīa ei⁹ oſſā vſq̄ ad medullarū exitū ſunt cōfracta. angelus aūt dn̄i rotā cōminuens ipſaʒ in momento ſanauit: qđ videntes qui aderāt crediderunt ⁊ ſtatim decollati ſunt viri q̄ngētī ⁊ mulieres. cxx. Deinde cum in quādam ollam plumbo liquefacto plenam miſſā fuiſſet: ſed plumbū velut temperatum balneum factum eſſet: maledixit prefectus dijs ſuis qui vnaʒ puellam punire non poterant que tantam iniuriam eis irrogabat. Tūc iuſſit eā decollari. Que dum ad decollandū duceret̄ demon quem verberauerat in ſpecie iuuenis apparens clamabat dicens. Nolite ei parcere qm̄ deos veſtros vituperauit reddite ergo ei qđ meruit. Cūq̄ iuliana paululum oculos aperuiſſet vt videret quis eſſet qui talia loqueret̄ demon aufugiēs exclamauit. Heu heu me miſerum: adhuc puto ꝙ me velit capere ⁊ ligare. Cū ergo beata iuliana decollata fuiſſet p̄fectus nauigans in mari cū. xxxiiij. viris orta tēpeſtate ſubmerſus eſt Horum autem corpora cum mare iactaſſet a feris ⁊ auibus ſunt comeſta.

¶ De cathedra ſcti petri apl'i. xliiij. A

CAthedra triplex eſſe dicit̄. j. regalis. ij. Reg. xxij. Dauid ſedēs i cathedra ⁊c. Sacerdotalis. j. Reg. j. Heli ſacerdote ſedēte ſup cellā ⁊c. magiſtralis. Mat. xxiij. Sup cathedraʒ moyſi ⁊c. Beatus ergo petr⁹ ſedit in cathedra regali: q: fuit princeps oium regū. Sacerdotali: q: fuit paſtor oīuʒ clericorum. Magiſtrali: quia fuit doctor omnium chriſtianorum.

CAthedra ſancti petri ab eccleſia feſtiue colitur: q: tūc beat⁹ petr⁹ apud antiochiam in cathedrali honore ſublimatus fuiſſe ꝓhibet̄. Hui⁹ aūt ſolēnitatis inſtitutio quadruplicē cauſam habere videtur. Prima cauſa eſt. Cū eī beat⁹ petr⁹ apud antiochiam p̄dicaret Theophilus p̄nceps ciuitatis illius dixit ei. Petre qua rōne pplm meū ſubuertis. Cū ergo petr⁹ ſibi fidē xp̄i p̄dicaret ille eū vinculari fecit ⁊ ſine cibo ⁊ potu eū manere ꝑmiſit. Sʒ cū pe. iā pene deficeret reſumptis tn̄ viribus eleuās oculos ad celū ait. Jeſu xp̄e miſeroꝝ adiutor adiuua me i his tribulationib⁹ deficiētē. Cui dn̄s rn̄dit. Petre credis te derelictū a me. Nec bonitati derogas ſi talia cōtra me dicere nō formidas. Preſto eſt q̄ tue ſubueniat miſerie. Audiēs aūt paul⁹ incarcerationē petri ad theophilū venit ⁊ ſe in multis opib⁹ ⁊ artib⁹ ſummū opificē eē aſſeruit. Ligna ⁊ tabulas ſe ſcire ſculpere tētoria pīgere ⁊ multa alia induſtrie opari dixit. Qui a theophilo obnixe rogat̄ vt i ei⁹ curia ſecū ꝯſiſtat. Euolutis paucis dieb⁹ paul⁹ ad petrum abſcōſe i carcerē itroiuit quē vidēs pene mortuū ⁊ cōſumptū amariſſime flere cepit ⁊ i amplex⁹ ei⁹ q̄ſi flēdo deficiebat ⁊ prūpēs ſic iq̄t. O petre frater mi gloria mea gaudiū meū dimidiū aīe mee meo introitu reſume vires. Tūc petr⁹ oculos aperiēs ⁊ ipſum cognoſcēs lacrimari cepit: ſʒ ſibi loqui nō potuit: ⁊ accurrēs paulus vix os eius aperuit: ⁊ imponēs cibū ipm refocillauit. Cū aūt petrus cibo ꝯfortatus fuiſſet accurrēs i oſcula pauli ruit eſt ambo plurimū fleuerunt. Paulus aūt occulte rediēs theophilo dixit. O bone theophile magna eſt gl'ia tua et curialitas tua honeſtatis amica. Dehoneſtat multa bona exiguum maluʒ. Reminiſcere quid feciſti illi deicole qui dicit̄ petr⁹ velut eſſet aliq̄d magnū. Pānoſus deformis macie cōſumpt⁹ ꝑ oīa vileſcit ſolo ſermone clareſcit ⁊ talē te decet in carcerē ponere. Qui potius ſi

libertate ſolita frueretꝛ poſſet tibi in aliquo vtilioꝛ eē. Nā ſicut de illo hoīes quidā aiūt. Infirmos ſanat: moꝛtuos ſuſcitat. Cui theophilꝰ. Fabuloſa ſunt iſta paule q̄ dicis q: ſi moꝛtuos ſuſcitare poſſet: ⁊ ſeipuꝫ de carcere liberaret. Cui paulus. Sicut xp̄s ſuus a moꝛtuis reſurrexit vt dicit. qui tn̄ de cruce deſcende re noluit ſic petrus vt aiūt hoc exēplo ſe nō liberat ⁊ pati ꝓ xp̄o nō foꝛmidat. Cui theophilꝰ. Dic g̃ ei vt filiū meū iam ꝑ .xiiij. annos moꝛtuū ſuſcitet ⁊ incolu meꝫ eū reddā ⁊ liberū. Ingrediēs igitꝛ paulus dixit Quō reſuſcitationē filij principis ſpopōdiſſet. Cui petrus rem grādē paule ꝓmiſiſti: ſꝫ dn̄i ꝟtute facilli mā. Sꝫ cū petrꝰ adductꝰ de carcere monumēto ap to ꝓ eo oꝛaſſet: cōtinuo reſurrexit. Sꝫ pene ꝑ oīa ve roſimile nō vr̄ vt aut paulꝰ humana aſtutia ſe talia fabꝛilia ſcire cōponeret fingeret: aut ſnīa iuuenis ꝑ q̄tuoꝛdecim annos ſuſpenſa fuiſſet. Tūc theophilꝰ ⁊ vniuerſus populus anthiochie ⁊ alij q̄p̄ plures dn̄o crediderūt ⁊ gloꝛioſam eccl'iam fabꝛicauerūt. In cu ius medio excelſam cathedrā collocauerūt ⁊ petruꝫ vt ab oībus videri ⁊ audiri poſſet exaltauerūt. In q̄ ſeptē annis ſedit: ſꝫ poſtmodū veniēs romam in ro mana cathedra ſedit viginti quinq̄ʒ annis. De pꝛimo tn̄ honoꝛe eccl'ia celebꝛat: q: tūc ꝑ pꝛio ꝓlati eccl'ie cepe runt loco ꝑtāte ⁊ noīe ſublimari. Tūc g̃ impletū eſt il lud qō legitꝛ in Pſalmo. Exaltēt euꝫ in eccl'ia ⁊c. Et notandū ꝙ triplex eſt eccl'ia in q̄ beatꝰ petrꝰ fuit ex altatus: ſcꝫ eccl'ia militantiū malignātiū ⁊ triumphā tiū. In hac triplicē eccleſiā exaltatꝰ eſt ſm̄ triplicē fe ſtiuitatē quā de ipſo eccleſia celebꝛat. Eſt exaltatus in eccleſia militantiū eideꝫ pꝛeſidēdo ⁊ eam in aīo in fide ⁊ moꝛibus laudabiliter regendo: ⁊ hoc quātum ad ſolēnitatē hodiernā que dꝛ cathedra: q: tunc ſuꝑ antiochenā eccleſiā pōtificatū accepit ⁊ eā ſeptem an nis laudabiliter rexit. Scōo eſt exaltatus in eccleſia malignantium ipſam. ſ. diſſipādo ⁊ eā ad fidem con uertēdo: ⁊ hoc ꝑtinet ad ſcōam feſtiuitatē que dicitꝛ ad vincula. Tūc eñ malignantium eccleſiam diſſipa uit: ⁊ multos ad fidē ꝯuertit. Tertio eſt exaltatus in eccleſia triumphātiū in ipam feliciter introeundo. et hoc quantū ad tertiā ſolēnitatē que eſt paſſionis eiꝰ q: tunc eccleſiam triumphātiū introiuit. ¶ Notā dū etiā ꝙ pluribus alijs rōnibus eccleſia ter in an no de eo feſtiuitatē facit: ſcꝫ ꝓpter pꝛiuilegium pꝛo pter officiū ⁊ ꝓpter beneficium: ꝓpter debitū ⁊ pꝛo pter exemplū. Propter pꝛiuilegiū: qm̄ btūs petrus ab alijs apoſtolis in tribus fuit pꝛiuilegiatus ꝓpter que tria pꝛiuilegia eccleſia ter in anno euꝫ honoꝛat. Fuit eñ pꝛe ceteris dignioꝛ in auctoꝛitate: qm̄ pꝛin ceps apoſtoloꝛum extitit ⁊ claues regni celoꝛum ac cepit. Feruentioꝛ in amoꝛe: cum maioꝛe enim feruoꝛe xp̄m dilexit q̄p̄ ceteri: ſicut in multis locis euangelij manifeſtatꝛ et efficacioꝛ in virtute. Nam ad vmbꝛam petri: vt legitur in actibꝰ ſanabantꝛ infirmi. Secūdo ꝓpter officiū. Ipſe eñ officiū pꝛelatiōis ſuꝑ vniuer ſam eccleſiam poſuit: ⁊ ideo ſicut petrꝰ fuit pꝛinceps ⁊ pꝛelatus totius eccleſie que diffuſa eſt in tribꝰ par tibꝰ mūdi: ſcꝫ aſia: aphꝛica: ⁊ europa: ita eccleſia ter in anno celebꝛat feſtum eius. Tertio ꝓpter benefici um: quia ipſe qui ꝑtātem accepit ligādi atq̄ʒ ſoluēdi liberat nos a tribꝰ generibꝰ pctōꝝ. ſ. cogitatiōis: lo cutiōis: ⁊ opatiōis. vel ꝙ in deū ꝙ ꝓximū ꝙ in nos peccauimꝰ. Uel iſtud bn̄ficiū pōt eſſe triplex bn̄ficiū aliud qō virtute clauiū pctōꝛ in eccl'ia conſequitur. Primū eſt abſolutionis a reatu oſtenſio. Scōm eſt pene ſempiternalis in tꝑalē cōmutatio. Tertiū pene tꝑalis ſm̄ partē relaxatio. Et ꝓpter hꝰ triplex bene ficiū ſanctus petrus eſt tripl'r honoꝛādus. Quarto ꝓpter debitū: q: eñ tripl'r pauit ⁊ paſcit nos. ſ. ꝟbo exēplo: ⁊ tꝑali ſubſidio: ſiue oꝛatiōis ſuffragio: ideo obligamur vt ipm̄ tripl'r honoꝛemꝰ. Quinto ꝓpter exēplū vt nullus pctōꝛ deſperet etiam ſi tertio ſicut petrus deū negauerit ſi tn̄ euꝫ ſicut ipſe velit coꝛde oꝛe ⁊ oꝑe cōfiteri. ¶ Scōa cā inſtitutionis eſt hec q̄ quidē de itinerario clemētis eſt ſumpta. Cū enim petrꝰ verbū dei ꝑdicans antiochiā appꝛopinquaret oēs de ciuitate illa ei obuiauerūt nudis pedibꝰ per gētes cilicijs ſe induētes ⁊ caput puluere aſꝑgētes agētes penitētiā ꝙ contra eū ſymoni mago conſen ſiſſent: petrus ꝟo coꝝ penitētiā vidēs gratias deo egit. Tūc obtulerūt ei oēs vexatos languoꝛibus et demonibus fatigatos. Quos cū petrus ante ſe po ni iuſſiſſet ⁊ ſuꝑ eos nomē dn̄i inuocaſſet imēſuꝫ lu mē ibidē apparuit ⁊ oēs ꝓtinus ſunt ſanati currē tes ⁊ oſculātes veſtigia ſcti petri. Tunc intra ſeptem dies pluſq̄p̄ decem millia hominū baptiſma ſuſcepe runt: ita vt theophilus pꝛinceps ciuitatis illius do mum ſuam in baſilicā fecerit conſecrari: ⁊ ibidem pe tro excelſam cathedrā collocari: vt ab oībus videre tur ⁊ audiretur. Nec iſtud cōtrariū eſt his que ſupe rius dicta ſunt. Potuit eñ fieri ꝙ petrus ꝑ opera tionē pauli a theophilo ⁊ toto populo magnifice ſit ſuſceptus. Sed recedēte petro ſymon magus ꝑplꝫ ꝑuertit: ⁊ ꝯtra petrū grauiter icitauit. Poſtmodū ꝟo penitentiā agēs iterū honoꝛabiliter eū recepit. Hoc aūt feſtū de incathedratione beati petri cōſue uit appellari feſtū epularū beati petri: ⁊ hinc tertia ſumitur ratio inſtitutiōis huiꝰ feſti conſuetudo eñ fuit antiquitus gentilium: vt ait magiſter ioānes. be leth ſingulis annis in mēſe febꝛuario certo die epu las offerre ſuper tumulos parētū ſuoꝛuꝫ: et eas de nocte demones conſumabāt. Ipſi aūt ab animabꝰ circa tumulos errātibus quas vmbꝛas vocabant va ſtari putabant. Solebāt enim antiqui dicere vt ideꝫ ait ꝙ qn̄ in humanis coꝛꝑibꝰ ſunt dicuntur aīe in in feris manes: ſpūs ꝟo vocabant qn̄ ad celos aſcēde bant. vmbꝛas qn̄ recens erat ſepultura. ſiue qn̄ circa tumulos errabāt. Hoc aūt ꝯſuetudo de ipſis epulis vix a xp̄ianis potuit extirpari. Qō ſancti patres at tendētes ⁊ hoc penitꝰ extirpare volētes feſtū de in cathedratione beati petri tum de illa q̄ fuit rome. tū de illa q̄ fuit antiochie: ſtatuerūt illo. ſ. eodē die quo talia fiebāt. Unde ab illis epulis adhuc ad aliquibꝰ feſtū beati petri epularū vocatꝛ. Quarto inſtituta eſt ꝓpter reuerētiam coꝛone clericalis. Notandū eñ ꝙ iuxta aliquoꝝ traditionē coꝛona clericoꝝ hꝰ ſumpſit initiū. Naꝫ dū petrus antiochie ꝑdicaret in ꝯtume liam noīs xp̄iani ſummitatē eiꝰ capitis abꝛaſerunt. Qō quidē poſtmodū totiꝰ clero raditur in honoꝛem qō ꝓ xp̄o apl'oꝝ pꝛincipi i ꝯtumeliā fuerat irrogatū.

Circa aūt ipam coꝛonā clericoꝝ tria attenduntꝛ. ſ. ca pitis abꝛaſio: capilloꝛum detrūcatio: ⁊ foꝛme circula tio. Abꝛaſio aūt in ſuꝑioꝛi ꝑte capitis fit triplici rō ne: quarū duas aſſignat Dionyſius in celeſti hierar chia dicēs. Detūſio capilloꝝ ſignat mūdā ⁊ non foꝛ mabilē vitā. Ad capilloꝛuꝫ eñ detōſionē ſiue capitis abꝛaſionē tria ſequuntꝛ. ſ. mundicie cōſeruatio defoꝛ matio ⁊ denudatio. Mundicie cōſeruatio: q: ex ca pillis foꝛdes in capite aggregantur. Defoꝛmatio: quia capilli ad oꝛnatum ſunt ſignificat ergo tonſu ra mundam ⁊ non foꝛmabilem vitā: hoc eſt ꝙ cleri ci debent habere mundiciam mentis interius. ⁊ non foꝛmabilem. i. nō exq̄ſitum habitum exterius. Denu datio aūt ſignificat ꝙ inter ſe ⁊ deū nihil dꝫ eſſe me dium: ſꝫ imediate debēt deo vniri ⁊ eleuata facie dn̄i gloꝛiā ſpeculari. Capilloꝝ detrūcatio fit vt ex hoc de tur intelligi ꝙ clerici oēs cogitatiōes ſuꝑfluas a mē te ſua debēt abſcindere ⁊ ad ꝟbū dei ſemꝑ auditum paratū ⁊ expeditū habere: ⁊ oīa tꝑalia ꝑter q̄p̄ ad ne ceſſitatē a ſe penitus remouere. Fit autē circularis figura multiplici ratione. Primo qm̄ hec figura nō habet finē neq̄ʒ pꝛincipiū: ꝑ qō datur intelligi ꝙ cle rici ſunt miniſteri dei: q nec hꝫ pꝛincipiū nec finē. Se cūdo qm̄ hec figura nullū angulū hꝫ ſignificat ꝙ cle rici nō debēt habere foꝛdes in vita: qm̄ vbi angulus ibi foꝛdes: vt dicit Bern̄. Et debent habere veritatē in doctrina qm̄ ꝟitas angulos amat ſicut dicit. Hie rony. Tertio qm̄ hec figura eſt oīm figuraꝝ pulcer rima. Un̄ in hac deꝰ celeſtes creaturas fecit: per qō ſignificatur ꝙ clerici debent habere pulcritudinem interius in mente: ⁊ exterius in cōuerſatione. Quar to qm̄ hec figura eſt oīm figuraꝝ ſimpliciſſima. Nul la enim figura vt dicit. Auguſti. ex vna linea cōſiſtit. Sola circularis figura eſt que vna tm̄ linea clauditꝛ per quod ſignificatur ꝙ clerici habere debēt ſimpli citatē colūbaꝝ iuxta illō. Et ſimplices ſicut colūbe.

¶ De ſancto mathia apoſtolo. xlv.

Athias hebꝛaice latine dꝛ donatꝰ do mio: vel donatio dn̄i vel humilis ſiue paruus. Nā donatꝰ a dn̄o fuit qn̄ ipꝫ de mūdo elegit ⁊ intꝛ ſeptuaginta duos diſcipl'os deſignauit donatio domini fuit qn̄ ſoꝛte electꝰ intꝛ apl'os noīari ꝑ meruit puꝰ fuit: q: veram ſꝑ hūilitatē ſeruauit. Eſt aūt triplex hūilitas ſicut dicit Ambꝛo. Pꝛima eſt af flictionis q̄ quis dꝛ humiliatꝰ. Scōa cōſiderationis q̄ ꝓcedit ex ꝯſideratiōe ſui. Tertia deuotionis q̄ pꝛo cedit ex cognitione creatoꝛis. Pꝛimaꝫ habuit btūs mathias martyꝛiū patiendo: ſcōam ſeipſum deſpiciē do: tertiam maieſtatem dei admirādo vel dꝛ a manu quod eſt bonū ⁊ theſis poſitio inde mathias bonuꝫ poſitū ꝓ malo. ſ. pꝛo iuda. Eius vita que ꝑ eccleſias legitur Bedā ſcripſiſſe legitur.

Athias apl's i locū iude ſubſti tutus ē: ſed pꝛio oꝛtū ⁊ oꝛigineꝫ ipſiꝰ iude ꝓditoꝛis breuitꝛ videamus. Legitur eñ in q̄dam hiſtoꝛia: licet apo cripha ꝙ fuit q̄dā hieruſalē noīe rubē qui alio nomine dictus eſt ſymon de tribu dan. vl' ſcōm Hierony. De tribu yſachar q̄ habuit vxoꝛē q̄ cyboꝛea nūcupata ē. Quadā igitꝛ nocte cū ſibi mutuo debitū exoluiſſent cyboꝛea obdoꝛmiēs ſomniū vidit qō ꝑterrita cū gemitibꝰ et ſuſpirijs viro ſuo retulit dicēs. Uidebatꝛ mihi ꝙ filiū flagitioſuꝫ parerē q̄ totiꝰ gētis nr̄e cā ꝑditiōis exiſte ret. Cui rubē: nephariā inq̄t rē nec relatu dignā ꝓ pharis ⁊ ſpū ſeu puto phitonico raperis. Cui illa. Si me cōcepiſſe ſenſero ⁊ filiū pepero abſq̄ʒ dubio non ſpūs phitonicus extitit ſꝫ reuelatio certa fuit. Procedēte igitꝛ tꝑe cū filiū peperiſſet parētes pluri mū timuerūt: ⁊ q̄d de eo facerēt cogitare ceperunt. Cūq̄ʒ filiū abhoꝛrerēt occidere nec vellēt deſtructoꝛē ſui gn̄is enutrire: ipꝫ i fiſcella poſitū mari exponūt. Quē maris fluctꝰ ad iſula ꝑtulerūt q̄ ſchariotꝰ dꝛ. Ab illa igitꝛ iſula iudas ſchariothꝰ appellatꝰ ē. Regina aūt illius loci carēs liberis ad littꝰ maris cā ſpatian di ꝓceſſit ⁊ fiſcellā a marinis fluctibꝰ iactari videns ipaꝫ aperiri ꝑcepit iueniēſq̄ʒ ibi puerū elegātis foꝛ me ſuſpirās ait. O ſi ſolatijs tāte ſubleuarer ſobolis nec regni mei ꝑuarer ſucceſſoꝛe. Puerū igitꝛ ſecreto nutriri fecit ⁊ ſe grauidā ſimulauit. Tādē ſe filiū pepe riſſe mētitꝛ: ⁊ ꝑ totū regnū fama hec celebꝛis diuulga tur. Pꝛinceps ꝓ ſuſcepta ſobole vehemēter exultat ⁊ ingēti gaudio plebs letatꝛ. Ipſū igitꝛ ſꝫ magnificētiā regiā regina educari fecit. Nō poſt multū ꝟo tꝑis re gina de rege cōcepit ⁊ ſuo tꝑe filiū ꝑturiuit. Cū aūt pueri aliquātulū iā creuiſſet ad iuicē ſepius collude bāt. ⁊ pueꝝ regiū iudas crebꝛis moleſtijs ⁊ iniurijs moleſtebat: ⁊ ad fletū ſepius ꝓuocabat. Regina aūt hꝰ moleſte ferēs ⁊ iudā ad ſe nō ꝑtinere ſciēs ipꝫ cre bius ꝟberabat: ſꝫ nec ſic a moleſtia pueri deſiſtebat. Tādē res ꝑādit ⁊ iudas nō verꝰ regine filiꝰ ſꝫ iuētus fuiſſe apitꝛ: qō iudas vt cōperit vehemēter erubuit ⁊ ⁊ frēm ſuū putatiuū filiū regis latēter occidit. Ob hꝰ capitalem ſniām timens cū tributarijs in hieruſalē aufugit ſeq̄ʒ curie pilati tunc pꝛeſidis mancipauit. Et quoniā res ſimiles ſibi ſunt habiles: pilatus iu dam ſuis moꝛibus inuenit cōgruere: ⁊ ideo cepit ipꝫ valde charū habere. Uniuerſe igitur curie pilati iu das pꝛeficitur ⁊ ad eius nutū oīa diſponūtur. Qua dam igitur die pilatus de palatio ſuo in quoddā po meriū aſpiciēs illoꝛū pomoꝝ tāto deſiderio captus eſt: vt pene deficere videretꝛ. Erat aūt illud pomeriū rubē pr̄is iude: ſed nec iudas patrē neq̄ʒ rubē filium agnoſcebat: q et rubē ipſum ⁊ marinis fluctibus pe rijſſe putabat ⁊ iudas q̄s pater aut q̄ patria ſua fue rit penitus ignoꝛabat. Pilatus itaq̄ʒ accerſito iuda ait. Tanto illoꝝ fructuum captus ſum deſiderio ꝙ ſi his fruſtratus fuero ſpm̄ exalabo. Cōcitus igitꝛ iu das in pomeriuꝫ inſilijt ⁊ velocꝰ mala carpit. Inter ea rubē venit ⁊ iudā mala ſua carpentē inuenit. Foꝛ titer igitꝛ ābo cōtēdūt ⁊ iurgia ſuꝑaddūt. Poſt iur gia ſurgūt ad verbera ⁊ mutuis ſe iniurijs affecerūt. Tandē iudas rubē in ea ꝑte qua ceruix collo conne ctitꝛ lapide ꝑcuſſit pariter ⁊ occidit. Poma igitur ſuſtulit ⁊ pilato q̄d acciderit enarrauit. Iā die incli nante ⁊ nocte ſuꝑueniēte rubē moꝛtuus inuenitur: ſubitanea moꝛte ꝑuentus eſſe putatꝛ. Tunc pilatus oēs facultates rubē iude tradidit ⁊ cyboꝛeā vxoꝛem rubē in cōiugē ei dedit. Quadā igitꝛ die dū cyboꝛea

grauiꝰ ſuſpiraret ⁊ iudas vir eiꝰ qđ haberet diligenꝰ
iterrogaret. illa rñdit. Heu īfeliciſſima ſuꝫ oīꝫ femīa
rū. q: īfātulū meū marinis fluctibꝰ īmerſi ⁊ virꝝ meū
morte ꝑuētū īueni: ſꝫ ⁊ dolori miſere pilatꝰ addit dolo
rē q̄ me meſtiſſimā nuptui tradidit ⁊ īfeliciſſimā tibi ī
cōiugiū copulauit. Cūqꝫ illa oīa de illo īfantulo enar
raſſꝫ. ⁊ iudas illa q̄ ſibi acciderāt retuliſſet īuētū eſt
ꝙ iudas matrē ſuā ī vxorē duxerat ⁊ ꝙ prēꝫ ſuum oc
ciderit. Penitētia igr̄ ductꝰ ſuadēte cyborea dñꝫ nr̄ꝫ
ieſuꝫ xp̄ꝫ adijt ⁊ ſuoꝝ delictoꝝ veniā iplorauit. Huc
uſqꝫ ī p̄dicta hiſtoria apocripha legiꝰ q̄ vtrū recitāda
ſit lectoris arbitrio relinquaꝰ lꝫ ſit potiꝰ relinquēda
ꝙ aſſerēda. Dñs aūt eū ſuū fecit diſcipulū ⁊ de diſci
pulo ī ſuū elegit apl̄ꝫ. Qui adeo ſibi familiaris exti
tit ⁊ dilectꝰ vt eū faceret ſuū ꝓcuratorē quē poſtmo
dū ꝓtulit ſuū ꝓditorē. Portabat eñ loculos ⁊ ea q̄
xp̄o dabanꝰ furabaꝰ. Dolēs v̄o tpe dñice paſſiōis ꝙ
vnguētū, qđ tricētos denarios valebat nō fuerat vē
ditū vt illos ēt denarios furareꝰ: abijt ⁊ dñm. xxx. de
narijs vēdidit quoꝝ vnuſqꝫqꝫ valebat decē denarios
vſuales ⁊ ita dānū trecētoꝝ denarioꝝ recōpenſauit.
Uel vt qdā aiunt oīm q̄ xp̄o dabanꝰ decimaꝫ partē
furabaꝰ ⁊ ideo ꝓ decima ꝑte quā ī vnguēto amiſerat
ſcꝫ ꝓ. xxx. denarijs dñꝫ vēdidit. Quos tñ pñia ductꝰ
retulit ⁊ abiēs laq̄o ſe ſuſpēdit ⁊ ſuſpēſꝰ crepuit me
dius ⁊ diffuſa ſunt viſcera eiꝰ. In hoc aūt delatū eſt
ori ne ꝑ os offendereꝰ. Nō eñ dignū erat vt os tā vi
liꝰ inqnareꝰ qđ tā glioſuꝫ os. ſ. xp̄i ꝯtigerat. Dignū
ēt erat ⁊ viſcera q̄ ꝓditionē cōceperāt rupta caderēt
⁊ guttꝰ a q̄ vox ꝓditiōis exierat laq̄o artareꝰ. In ae
re etiā iterijt vt qui angelos ī celo ⁊ hoīes ī terra of
fēderat. ab angeloꝝ ⁊ hoīꝫ regiōe ſepareꝰ: ⁊ aere cuꝫ
demonibꝰ ſociareꝰ. ¶ Cū igr̄ īter aſcēſionē ⁊ pē
thecoſtē apl̄i ī cenaculo ſimul eſſent vidēs Petrus
qđ nūerus. xij. apoſtoloꝝ erat īminutus quos tamē
dñs in hoc numero elegerat vt fidē trinitatis in q̄t
tuor mūdi ꝑtibꝰ p̄dicarēt ſurrexit in medio fratrū di
cēs. Uiri fratres opꝫ vt aliquem loco iude ſubſtitua
mus: qui teſtetur nobiſcum reſurrectioneꝫ xp̄i: quia
dominꝰ dixit nobis. Eritis mihi teſtes in hieruſaleꝫ
⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſqꝫ ad vultimum terre.
Et q: teſtis nō niſi de his que vidit debet teſtimōiū
ferre eligendus eſt vnus ex his viris q̄ nobiſcū ſem
per fuerunt ⁊ dñi miracula viderunt ⁊ eius doctri
nam audierunt. Et ſtatuerunt duos de ſeptuaginta
duobus diſcipulis. ſ. ioſeph q̄ cognominatꝰ eſt iuſtꝰ
ꝓ ſanctitate ſua: qui fuit frater iacobi alphei et ma
thiam de cuius laude ſubticeꝰ: q: ſufficit ei pro laude
ꝙ in apoſtolum eſt electus. ⁊ orantes dixerunt. Tu
dñe qui noſti corda omniū oſtende queꝫ elegeris ex
his duobus accipere locū miniſterij huius ⁊ apoſto
latus quē iudas amiſit. Et datis illis ſortibus ceci
dit ſors ſuper mathiam. ⁊ adnumeratus eſt cum. xj.
apl̄is. Et notandū ꝙ exemplo hoc vt ait hiero. non
eſt ſortibus vtendū: q: priuilegia paucoꝝ cōmunem
legem nō faciunt. Rurſus etiā ſicut ait Beda donec
veniret veritas figuram licuit obſeruare. Uera enim
hoſtia in paſſione fuit immolata: ſed in penthecoſte
conſummata. Et ideo in electione mathie ſortibus
vſi ſunt ne a lege diſcreparent: in qua ſummus ſacer
dos ſorte q̄rebaꝰ. Poſt penthecoſtē v̄o iam v̄itate
ꝓpalata ſeptē diacones nō ſorte ſꝫ diſcipuloꝝ electio
ne ⁊ apoſtoloꝝ oratiōe ⁊ manuū impoſitiōe ordina
ti ſunt. Cuiuſmōi aūt he ſortes fuerūt due ſctōꝝ pa
trū extāt ſniē. Hiero. eñ ⁊ Beda volūt ꝙ he ſortes
tales fuerūt q̄les ille quaꝝ ī veteri lege creberrimus
vſus erat. Dionyſius aūt q̄ fuit pauli diſcipulus ir
religioſuꝫ exiſtimat hꝰ arbitrari aſſerēs ſibi videri ꝙ
illa ſors nihil aliud fuerit niſi q̇dā ſplēdor ⁊ radiꝰ di
uinitus ſuꝑ mathiā emiſſus ꝑ quē ipſe oſtēdebaꝰ in
apaſtolū aſſumēdus. Ait eñ ſic ī libro cele. hierarch.
De diuina aūt ſorte q̄ ſuꝑ mathiā diuinitus cecidit.
alij quidā alia dixerūt nō religioſe ſicut arbitror: me
am aūt ⁊ ipe itētionē dicā. Uidenꝰ eñ mihi eloq̇a ſor
tē noīare iherachicum q̇ddā dñi demōſtrās illi ihera
chico choro a diuina electiōe ſuſceptū. Hic igr̄ mathi
as apl̄s iudeā ī ſortē accepit ⁊ p̄dicatiōi ibidē īſiſtēs
⁊ multa miracula faciēs ī pace quieuit. ī nō nullis v̄o
codicibus legiꝰ ꝙ patibulū crucis ꝑtulit ⁊ tali mar
tyrio coronatꝰ celos aſcēdit. Huius corpꝰ rome ī ec
cleſia ſctē marie maioris ſub lapide porphiretico ſe
pultū eē dr̄. ⁊ ibidē caput eiꝰ ꝑpl̄o demōſtraꝰ. D
In q̄dā v̄o legēda q̄ treueris iter cetera legiꝰ. Ma
thias de tribu iuda ⁊ ciuitate betheleē illuſtri ꝓſapia
oriūdus fuit. Qui litteris traditꝰ oēm ī breui legis ⁊
ꝓphāꝝ ſciētiā appħēdit. Laſciuiā qꝫ abhorrēs pue
riles annos moꝝ maturitate vincebat. Informabaꝰ
qꝫ eiꝰ animus ad v̄tutē vt eēt ad intelligētiā habilis
ad miſericordiā facilis ī ꝓſperis nō elatꝰ: in aduerſis
ꝯſtās ⁊ itrepidꝰ. Satagebat vt quod iuſſu p̄ceperat
opere compleret: et oris doctrinam manuum opera
tione monſtraret. Hic cum ꝑ iudeā p̄dicaret cecos il
lūinabat: leproſos mūdabat: demōes expellebat clau
dis greſſuꝫ ſurdis auditū mortuis vitā reſtituebat.
Qui cū corā pōtifice accuſareꝰ ī multis rñdit. De ob
iectis q̄ crimina dicitis nō opꝫ me multa dicere: q̄m
xp̄ianū eſſe nō eſt criminis ſed glīe. Cui pōtifex. Si
tibi danꝰ inducie vis penitere. Et ille. Abſit vt a ve
ritate quā ſemel inueni ꝑ apoſtoſiā digrediar. Igiꝰ
mathias in lege erat doctiſſimus: corde mūdus aīo
prudens: in ſoluendis queſtionibus ſacre ſcripture
acutus: in cōſilio ꝓuidus: in ſermocinatione expedi
tus. Qui cū v̄bū dei ꝑ iudeā p̄dicaret multos ſignis
⁊ ꝓdigijs cōuertebat. Unde iudei inuidentes ipſum
in cōcilio ſtatuerūt. Duo ḡ falſi teſtes qui ipm̄ accu
ſauerant primo in ipſum lapides miſerunt quos la
pides in teſtimoniū illis ſecuꝫ fecit ſepeliri. Qui duꝫ
lapidareꝰ ſecuri more romano ꝑcutitur: ⁊ ext ēſis in
celum manibus ſpm̄ dño reddidit. Et ſubdiꝰ ibidē.
Cuius corpus de iudea romam ⁊ inde treuerim eſt
tranſlatū. ¶ In quadā v̄o alia legenda legitur ꝙ
dū mathias in macedoniā aduenīſſet: ⁊ fidē xp̄i pre
dicaret quādā potionem toxicatā que viſu cunctos
priuabat ſibi dederunt quā in xp̄i noīe bibit ⁊ nullā
leſionem incurrit. Et cum illa potione pluſqꝫ. ccl. ex
cecaſſent ille ſingulis manū imponēs oēs illumina
uit. Diabolus aūt in ſimilitudinem infantis eis ap
parens ſuaſit vt mathiā occiderent qui eoꝝ cultum
euacuaret ⁊ cū ipſe in medio eoꝝ cōſtiteret tribus tñ
diebꝰ eū querentes minime inuenerunt. Tertia autē
die ſe eis manifeſtās dixit. Ergo ſuꝫ quē manibus
poſt terguꝫ ligatis ⁊ fune collo īpoſito crudeliter
afflixerunt ⁊ ſic ī carcere recluſerūt. Ubi demones
apparentes dētibus in eū fremebāt: ſed appropin
quare non poterant. Dñs aūt cū multo lumīe ad
eū veniens ipſum de terra leuauit ⁊ vincula ſoluēs
⁊ dulciter cōfortās oſtiū aperuit. Qui egreſſus ver
bum dñi predicauit. Dū autē quidā obſtinati ꝑſi
ſterent dixit eis. Denūcio vobis ꝙ viui ī infernuꝫ
deſcēdetis. Moxqꝫ terra ſe aperuit ⁊ cūctos illos
deglutiuit. reliqui v̄o ad dñm ſunt conuerſi.

¶ De ſancto gregorio. xlvj. A

Gregorius dr̄ a grex ⁊ gore qđ eſt pre
dicare ſiue dicere vñ gregoriꝰ q̄ſi gre
gis p̄dicator. Uel dr̄ gregoriꝰ q̄ſi egre
goriꝰ ab egregiꝰ ⁊ gore q̄ſi egregiꝰ p̄
dicator ⁊ doctor. Uel gregoriꝰ ī ligua
nr̄a vigilās ſonat: q: ipſe vigilauit ſibi deo ⁊ gregi
Sibi ꝑ mūdicie ꝯſeruationē deo ꝑ internā cōtēpla
tionē: gregi ꝑ aſſiduā p̄dicationē ⁊ hec tria merenꝰ
dei viſionē. Augu. ī libro de ordine. Is videt deū q̄
bñ viuit bñ ſtudet ⁊ bñ orat. Eius vitā ſcripſit pau
lus lōgobardorū hiſtoriographus quā ioannes
diaconꝰ diligētius poſtmodū cōpilauit. B

Gregoriꝰ ſenatoria ſtirpe ꝓgeni
tus: cuiꝰ pater gordianus ⁊ ma
ter ſiluia dicebatur. Cū ſummū phi
loſophie apicē in ipſa ſui adoleſcētia
attigiſſet ac rerū ⁊ diuitiarum copia
plurimū abundaret cogitauit tñ hec
oīa deſerere ⁊ in religionē ſe trāſſer
re. Sed dū logius conuerſionē ꝓtraheret: ⁊ tutiꝰ
ſe xp̄o famulaturum putaret ſi ſub pretoris vrba
ni habitu mundo ſpecietenus deſeruiret ceperunt
multa contra eum ex ſeculi cura ſuccreſcere. ita vt
non tantum ſpecie: ſed in eo retineretur ⁊ mente.
Tandeꝫ patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cō
ſtruxit. ſeptimum intra menia vrbis ſub honore ſā
cti andree apoſtoli in proprio domate fabricauit.
In quo relictis ſericis auro gēmiſqꝫ radiantibus
vili monaſtico habitu tegebaꝰ. Ubi ad tātā ꝑfectio
nē in breui deuenit: vt in ipo ſue conuerſionis ini
tio poſſet iā in ꝑfectoꝝ numero cōputari. Cuiꝰ q̄
dē ꝑfectio ex verbis ſuis q̄ in ꝓlogo ſuper dialo
guꝫ ponit aliqualiter perpēdi pōt vbi ſic dicit. In
felix animus meus occupationis ſue pulſatꝰ vulne
re meminit qualis aliq̄n in monaſterio fuit quō ei
labētia cūcta ſuberāt quātū rebus oībus q̄ voluū
tur eminebat ꝙ nulla niſi celeſtia cogitare conſue
uerat: ꝙ etiā retētus corꝑe ipſa iaꝫ carnis clauſtra
ꝯtēplatione trāſibat: ꝙ mortē quoqꝫ q̄ pene cūctꝭ
pena eſt: videlꝫ vt ingreſſum vite ⁊ premiū laboris
ſui amabat. Tāta deniqꝫ diſtrictione corpus ſuū af
flixit vt infirmato ſtomacho ſubſiſtere vix valeret
⁊ iciſionē vitalium quā greci ſincopim vocāt patiēs
crebris anguſtijs ꝑ horaꝝ momēta ad exitū ꝓpin
quaret. Quadā vice dū quedā in maſterio ſuo vbi
abbas p̄erat ſcriptitaret āgelꝰ dñi in ſpē naufragi
ſibi affuit ſibiqꝫ miſereri lachrimabiliter poſtula
uit: cui cum gregorius ſex argēteos dari feciſſet ⁊
abijſſet eadē die iterum redijt: ſecꝫ multa ꝑdidiſ
ſe paucaq̄ v̄o recepiſſe ꝓhibuit. Qui cū ab eo totidē
argēteos recepiſſet iterū vice tertia reuerſꝰ miſe
reri ſibi īportunis clamoribus poſtulabat. Sꝫ gre
goriꝰ cūa ꝓcuratore ſui mōaſterij dediciſſꝫ nihil dā
dū p̄ter ſcutellā ragēteā quā mr̄ ſua cū leguminibꝰ
mittere ſolebat in monaſterio remāſiſſe illā ſtatim
dari p̄cepit. Quā libēter accipiēs letꝰ abſceſſit. Hic
aūt angelꝰ dñi fuit ſicut ſe ſibi poſtmodū reuela
uit. ¶ Quadā die beatꝰ gregoriꝰ ꝑ forū vrbis ro
mane trāſiēs cernit quoſdā pueros forma pulcer
rimos: vultu venuſtos capilloꝝ nitore ꝑſpicuos eē
venales iterrogat igiꝰ mercatorē de qua illos pa
tria attuliſſet. Qui reſpōdit. De britānia cuiꝰ īco
le ſimili cādore refulgēt. Interrogat iterū ſi xp̄ia
ni ſūt. Cui mercator. Nō ſꝫ paganicis erroribꝰ im
plicati tenētur. Tūc gregoriꝰ acriter īgemiſcēs heu
ꝓ ꝑ dolor inq̄t ꝙ ſplēdidas facies priceps tenebra
rū nūc poſſidet. Interrogat igiꝰ qđ eſſet vocabu
lū gētis illiꝰ. Cui ille. Anglici vocātur. Bene inq̄t
anglici quaſi angelici: q: ⁊ angelicos vultus habēt
Interrogauit iterū eū qđ nomē haberet illa ꝓui
cia. ait mercator. Prouinciales illi deiri vocāꝰ ⁊ gre
goriꝰ bene īquit deiri vocātur: q: de ira ſūt eruēdi.
Ruſꝰ de noīe regis īterrogat. Ait mercator ꝙ ael
le diceretur ⁊ gregoriꝰ bene aelle: q: alleluya ī ꝑti
bus illis decātari oportet. Qui mox ad ſummū pō
tificē accedēs cū multa inſtātia ⁊ p̄cibꝰ vix obtinuit
vt ad illos ꝯuertēdos mitteretur. Cūqꝫ iā iter ar
ripuiſſet romani de eiꝰ abſētia plurimū perturba
ti papā adeūt: ⁊ eū taliꝰ alloquūtur. petrū offēdi
ſti. romā deſtruxiſti. gregoriū demiſiſti. Sicqꝫ papa
perterritꝰ ad eū reuocādū ꝯtinuo nuncios deſtia
uit. Cūqꝫ gregoriꝰ iā iter triū dierū peregiſſet: ⁊ ī
quodā loco diuertēs quedā ceteris quieſcētibꝰ le
ctitaret locuſta ſuperueniēs eū coegit a legēdo q̄e
ſcere ⁊ ex ꝯſideratiōe ſui noīs docuit eū ī eodē lo
co ſtare debere. Qđ ille ſpū ꝓpℎetico diſcēs ſtatiꝫ
comites adhortaꝰ: vt velocius debeāt ꝓficiſci. Sed
ſuperueniētibus apoſtolicis nūcijs redire cōpelliꝰ
licet de hoc plurimū triſtareꝰ. Tūc papa ipꝫ a mo
naſterio ſuo abſtraxit ⁊ ſuū diaconē cardinalē ordi
nauit. D Quodā tpe tyberis fluuiꝰ alueū ſuū
egreſſus intātū excreuit: vt ſuper muros vrbis in
flueret ⁊ plurimas domos euerteret. Tūc etiā per
tyberim fluuiū multitudo ſerpentū cū dracone ma
gno in mare deſcēdit. Sed a fluctibꝰ ſ̄focati ad lit
tus proiecti totū aerem ſua putredine corruperūt
Sicqꝫ plaga peſſima quā īguinariā vocāt ſecuta ē
ita vt etiā corporali viſu ſagitte celitus venire ⁊ ſin
gulos quoſqꝫ percutere viderētur. Que primo oīꝫ
pelagiū papā percuſſit ⁊ ſine mora extinxit. Poſt
modū vero ita ī reliquū vulgus deſeuit vt ſubtractꝭ
habitatoribus domos plurimas vacuas in vrbe re
liquerit. Sed quia eccleſia dei ſine rectore eſſe non
poterat: gregorium licet totis viribus renitentem
plebs oīs elegit. Cū ergo benedici deberet ⁊ lues
populū deuaſtaret: ſermonē ad populū fecit ꝓceſ
ſionē. faciēs letanias īſtituit vt oēs deū attētiꝰ exo
rarent admonuit. Cū igiꝰ deū oīs ꝯgregatus po
pulus exoraret intantū lues ipſa deſeuit vt in vna
hora. xc. homines ſpm̄ exalarent. Sed nequaq̄ ceſ

ſauit populū admonere vt ab oratione nūꝗ̄ deſiſte
rēt:donec peſtē ipſā diuīa ꝓpulſaret miſeratio. Fi
nita ꝓceſſiōe fugere voluit:ſ; nequit:qꝛ die noctuꝗ̄
portas vrbis ꝓpt̄ eū vigiles obſeruabāt. Tādē mu
tato habitu a q̄buſdā negotiatoribus obtinuit vt
in quodā dolio ſuper quadrigā de vrbe educeretur
Qui mox ſyluā expetijt cauernarum latibula req̄ſi
uit:ibiꝗ̄ tribus diebꝰ latuit. Verūtñ dū ſollicite q̄
rereť colūna lucis prefulgida a celo depēdēs ſuper
locū in quo latitabat apparuit in qua colūna ange
los deſcēdētes ⁊ aſcēdētes quidā recluſus aſpexit
Moxꝗ̄ ab vniuerſo populo capitur trahitur ⁊ ſū
mus pōtifex ꝯſecrať. Quō ꝟo ad hoc honoris culmē
inuitus aſcēderit qui ꝟba ſua legit patēter aduer
tit. Nā ī epiſtola ad narſum patritiū ſic ait. Dū cō
tēplationis alta deſcribitis:ruine mee mihi gemi
tum renouatis. Quia audiui q̄d intus perdidi dū
foras ad culmē regiminis immeritus aſcēdi. Tāto
autē me merore percuſſu; cognoſcite:vt vix loqui
ſufficiam. Nolite ergo me vocare noemi.i.pulchrā
ſed vocate me mara: quia amaritudine plenꝰ ſum.
Itē alibi qō me ad ep̄atus ordinē cognoſcitis per
ueniſſe ſi me diligitis plāgite:qꝛ ⁊ ego īceſſāter de
fleo atꝗ̄ vt deū ꝓ me exoretis rogo. In ꝓlogo ꝗ̄
ſuꝑ dialogū ſic ait. Ex occaſiōe cure paſtoralis ani
mus meꝰ ſeculariū hoī; negotia patiť:⁊ poſt tā pul
chrā ſue quietis ſpeciē terreni actꝰ puluere fedať.
Perpēdo itaꝗ̄ quid tolero ꝑpēdo q̄d amiſi. Dū
intueor illud qō ꝑdidi fit hoc grauiꝰ qō porto. Ec
ce eñ nūc magni maris fluctibꝰ quatior atꝗ̄ inani
mētis tēpeſtatis valide ꝓcellis illidor. et cū prioris
vite recolo quaſi poſt tergū ductis oculis viſo litto
re ſuſpiro. S; qꝛ romā adhuc p̄dicta peſtis vaſta
bat more ſolito ꝓceſſionē cū letanijs ꝑ ciuitatis cir
cuitū q̄dā tp̄e paſchali ordinauit.ī qua imaginē bea
te marie ſempꝑ ꝟginis q̄ adhuc vt aiūt eſt rome ī ec
cleſia q̄ dr̄ ſācta maria maior quā lucas arte medicꝰ
⁊ pictor egregiꝰ formaſſe dr̄. ⁊ eidē ꝟgini ſimillima
ꝑ oīa ꝓhibetur ante ꝓceſſionē reuerenter portari
fecit. Et ecce tota aeris infectio ⁊ turbulētia imagi
ni cedebat ac ſi ipſā imaginē fugeret ⁊ eiꝰ p̄ntiā fer
re nō poſſet. Sicꝗ̄ poſt imaginē mira ſerenitas et
aeris puritas remanebat. Tūc ī aere vt referť iux
ta imaginē audite ſūt voces angeloꝝ canētiū. Regi
na celi letare allelu ya: qꝛ quē meruiſti portare alle
lu ya reſurrexit ſicut dixit allelu ya. Statimꝗ̄ bea
tus gregorius qō ſeq̄tur adiūxit. Ora ꝓ nobis de
um rogamus allelu ya. Tūc beatus gregoriꝰ vidit
ſupra caſtrū creſcētij angelū dn̄i q̄ gladiū cruētatū
detergēs in vaginā remittebat. Intellexitꝗ̄ grego
rius ꝙ peſtis illa ceſſaſſet ⁊ ſic factū ē. Vn̄ ⁊ caſtrū
illud caſtrū angeli deīceps vocatū ē. Tādē vt deſi
derauerat auguſtinū mellitū ⁊ ioānē cū quibuſdā
alijs ī angliā miſit ⁊ eos ſuis p̄cibꝰ ⁊ meritis ad fi
dē ꝯuertit. ¶ Tante etiā humilitatis beatꝰ grego
rius extitit vt ſe laudare nullo mō ꝑmitteret. Nā
ſtephano ep̄o q̄ eū in ſuis epiſtolis laudauerat ita
ſcripſit. Multū mihi (⁊ vltra ꝗ̄ audire debui indi
gnus) fauorē ī veſtris epiſtolis demōſtratis. Et ta
mē ſcriptū eſt. Ne laudes hoīem ꝗ̄diu viuit tamē
et ſi audire talia dignꝰ nō ſū: orationibus veſtris

peto vt dignus efficiar. vt ſi bona iō in me dixiſtis
qꝛ nō ſūt iō ſint:qꝛ dixiſtis. Itē in ep̄la ad narſu;
patritiū ꝙ cauſe ⁊ noīs ſimilitudinē faciēdo ꝑ ſcri
pturas clauſulas declamationeſꝗ̄ formatis: certe
frať chariſſime ſimiā leonē vocas qō eo mō nos a
gere ꝯſpicimꝰ quo ſcabioſos catulos ſepe pardos
vel tigres vocamus. Itē in epiſtola ad anaſtaſium
patriarchā āthiocenū ꝙ vos me os dn̄i lucernā di
citis ꝙ loquendo multis ꝓdeſſe multiſꝗ̄ poſſe lu
cere ꝓhibetis exiſtimationē meā fateor mihi ī dubi
tationē maximā perduxiſtis. Cōſidero nāꝗ̄ q̄ ſū ⁊
nihil in me ex huiuſmodi boni ſigno deprehendo.
Cōſidero aūt q̄ eſtis ⁊ vos mētiri poſſe non arbi
tror. Cū ergo credere volo ꝙ dicitis ꝯtradicit mi
hi īfirmitas mea cū diſputare volo qō ī laude mea
dr̄ ꝯtradicit mihi ſanctitas veſtra. S; q̄ſo vir ſācte
nobis aliq̄d de hoc certamine nr̄o ꝯueniat:vt ſi nō
qō dicitis ita eſt. ſit ita:qꝛ dicitis. Vocabula etiā ia
ctātiā vel vanitatē ſonātia oīno reſpuebat. Vn̄ eu
logio patriarche alexādrino q̄ eū vniuerſalē papā
vocauerat ita ſcribit. In p̄fatiōe ep̄le quā ad me di
rexiſtis ſuꝑbe appellatiōis ꝟbū vniuerſalē me pa
pā dicētes imprimere curauiſtis. Quod peto dul
ciſſima ſāctitas veſtra vltra nō faciat:qꝛ vobis ſub
trahiť qō alteri pluſꝗ̄ rō exigat p̄beť. Ego eñ verbis
ꝓſperari non q̄ro:ſed moribus nec honorē eſſe
reputo in quo fratres honorē ſuū ꝑdere cognoſco
Recedāt ergo ꝟba que vanitatē inflant charitate;
vulnerāt. Hinc eſt ꝙ cū ioannes ep̄s ꝯſtātinopoli
tanus hoc vocabulū vanitatis ſibi vſurparet: et ſe
vniuerſalē papam vocari fraudulēter a ſynodo ob
tinuiſſet īter cetera ſic de eo ſcribit gregoriꝰ. Quis
eſt iſte qui ꝯtra ſtatuta euāgelica: ꝯtra canonū de
creta nouū ſibi nomē vſurpare preſumit:vt vel ſine
īminutione ſit vnꝰ qui eē appetit vniuerſus. Ver
bum etiā iuſſionis ſibi a coepiſcopis dici nolebat
Vnde ait in epiſtola ad eulogium ep̄m alexādrinū
Veſtra mihi charitas loq̄tur dicens. Sicut iuſſiſtis
Quod ꝟbū iuſſiōis peto a meo auditu remoueri.
qꝛ ſcio q̄ ſum et q̄ eſtis. Loco eñ mihi fratres eſtis
moribus patres. Inſuꝑ ob nimiā humilitatē qua
erat p̄ditꝰ:nolebat ꝙ matrone ſe ancillas ſuas dice
rēt. Vn̄ ruſticane patritie ſcribēs ait. Vnū ī tuis e
p̄lis egre ſuſcepi:qꝛ qō ſemeľ eſſe poterat ſepiꝰ di
cebať ancilla veſtra ⁊ ancilla veſtra. Ego eñ q̄ per
ep̄atꝰ onera oīm ſeruꝰ ſū factꝰ q̄ ratiōe te mihi an
cillam dicis cuiꝰ ante ep̄atum ſuſceptum proprius
fui. Et iō rogo per omnipotentē deum ne hoc ver
bū aliquādo ad me in ſcriptis tuis inueniam. Pri
mus ī ſuis epiſtolis ſe ſeruū ſeruorū dei nominauit
⁊ alios noīari inſtituit. Libros ſuos dum adhuc vi
ueret ob nimiā humilitate; publicari nolebat ⁊ in
aliorū comparatione ſuos nihil valere exiſtimabat
Vn̄ innocētio p̄fecto aphrice ſic ſcribit. Qō expoſi
tionē.ſ.iob vobis traſmitti voluiſtis veſtro ſtudio
congaudemus. Sed ſi delicioſo cupitis pabulo ſa
ginari. btī auguſtini cōpatriote veſtri opuſcula le
gite. ⁊ ad cōparationem illius ſimilaginis noſtru;
furfurem non queratis. Neꝗ̄ eñ volo dū ī hac car
ne ſū ſi q̄ dixiſſe me ꝯtingit ea facite hoibus inno
teſci. ¶ Legiť quoꝗ̄ in quodā libro de greco ī la

tinū trāſlato ꝙ q̄dā ſctūs pr̄ noīe abbas ioannes
cū romā ad viſitādū apl̄oꝝ limina veniſſet: ⁊ btm̄
gregoriū papā ꝑ mediū ciuitatꝫ trāſire videret:vo
luit ei occurrere:ac vt decebat reuerētiā exhibere.
Cernēs ꝟo beatꝰ gregoriꝰ:ꝙ ſe ī terrā vellet ꝓſter
nere feſtinauit ⁊ prio ſe corā ipō in terrā ꝓſtrauit:
nec ide ſurrexit quouſꝗ̄ abbas prio ſurrexit in q̄
maxia eiꝰ hūilitas cōmēdať. Tāte aūt largitatꝫ elee
moſynariū extitit vt nō ſolū p̄ntibꝰ ſ; etiā lōge po
ſitꝫ ⁊ ī mōte ſynai monachis neceſſaria miniſtraret
Nā oīm īdigētiū noīa ſcripta habebat ⁊ eis libera
liter ſubueniebat. Monaſteriū hieroſolymis inſti
tuit ⁊ dei famulis illic degētibꝰ neceſſaria mittere
ꝑcurauit. Tribꝰ quoꝗ̄ millibꝰ ancillis dei ꝓ q̄tidia
nis ſtipēdijs octoginta libras auri annualiter offe
rebat. Quotidie etiā ad ſuā mēſam ꝑegrinos q̄ſli
bet inuitabat. Inter q̄s die q̄dā vnꝰ acceſſit:in cuiꝰ
manibꝰ dū ipe ex hūilitate aquā fundere vellet; cō
uerſus vrceū accepit:ſ; repēte eū in cuius manibꝰ
aquā fundere volebat nō inuenit. Cūꝗ̄ hꝰ factū ſe
cu; ipſe mirareť eadē nocte dn̄s ꝑ viſionē ei dixit.
Ceterꝫ diebꝰ me in mēbris meis heſterno autē die
me ī memetipſo ſuſcepiſti. Alio ꝗ̄ tp̄e p̄cepit cācel
lario vt.xij.ꝑegrinos ad prādiū inuitaret. Qui per
gēs iuſſa cōpleuit. Dū aūt ſimľ diſcūberēt intuēs
papa tredeci; nūerauit. Et accerſito cācellario cur
ꝯ ſuā iuſſionē tredecim inuitare p̄ſumſerat inqui
ſiuit. Quos cācellarius nūerās ⁊ tm̄.xij. inueniens
ait. Crede mihi pr̄ nō ſunt niſi.xij. Aiaduertit gre
goriꝰ virū ꝓpiꝰ diſcūbentē vultū crebro mutare ⁊
nūc adoleſcētē nūc ꝟo ſibi vetulū venerāda quadā
canitie ſimulare. Finito igiť ꝯuiuio illū in cubiculo
duxit vehemēter adiurās vt ⁊ ſe nomēꝗ̄ ſuū ꝓde
re dignareť. Qui r̄ndēs ait. Et cur īterrogas d̄ no
mine meo qō ē mirabile. Verūtñ ſcito qꝛ ego ſum
naufragꝰ ille cui ſcutellā argēteā tribuiſti quā tibi
miſerat cū leguminibꝰ mater tua. Et hꝰ tibi ꝓ certo
ſit cognitū:qꝛ ab illo die q̄ mihi dediſti d̄ſtinauit te
dn̄s fieri eccľie ſue p̄ſulē ⁊ petri apoſtoli ſucceſſorē
Cui gregoriꝰ. Et tu quō hꝰ noſti ꝙ tūc me dn̄s p̄eſ
ſe ſue eccľie deſtinauerit. Ac ille:qm̄ angelꝰ eiꝰ ſu;:⁊
me tibi dn̄s nūc remiſit:vt te ſempꝑ debeā ꝓtegere
⁊ oē qō petieris ꝑ me apud ipſum valeas impetra
re ſtatimꝗ̄ ab eo diſparuit. ¶ Eo tp̄e fuit quidā
eremita vir magne virtutis qui oīa ꝓpter deū reli
querat ⁊ nihil p̄ter vnā catthā poſſidebat quā blā
diēs crebro q̄ſi cohabitatricē in ſuis gremijs refo
uebat. Orauit igiť ad deū:vt ſibi oñdere dignareť
cū quo future remuneratiōis māſionē ſperare de
buiſſet:q̄ illius amore nil ex diuitijs huiꝰ ſeculi poſ
ſideret. Quadā igiť nocte ſibi reuelať ꝙ cū grego
rio romano pōtifice māſionē ſibi ſperare deberet.
At ille fortiter ingemiſcēs parū ſibi volūtariā pau
ꝑtatē ꝓfuiſſe putabat ſi cū eo remunerationē reci
peret qui tātis mundialibꝰ diuitijs abūdaret. Cū
ꝗ̄ gregorij diuitias ſue paupertati die noctuꝗ̄ ſu
ſpirādo cōferret alia nocte audiuit dn̄m ſibi dicen
tem. Cū diuitē nō poſſeſſio diuitiarū:ſ; cupido fa
ciat. Cur audes paupertatē tua; gregorij diuitijs
cōparare q̄ magis illā catthā quā habes quotidie
palpādo diligere cōprobaris ꝗ̄ ille tātas diuitias

quas nō amādo:ſ; cōtemnēdo cūctiſꝗ̄ liberaľr lar
giēdo diſpergit. Itaꝗ̄ ſolitariꝰ deo gr̄as retulit.
Et q̄ meritū ſuū d̄leuiſſe putauerat ſi gregorio cō
ferreť orare cepit:vt cum eo māſionē q̄nꝗ̄ ꝑcipere
mereret. ¶ Cū apud mauriciū impatorē ⁊ filios
eiꝰ ſuꝑ morte cuiuſdā ep̄i falſo accuſareť. ſic ait in
ep̄la quā apocriſario mittit. Vnū ē qō breuiť ſug
geras dn̄is meis:qꝛ ſi ego ſeruꝰ coꝝ ī mortē lōgo
bardoꝝ vl̄ dānū me miſcere voluiſſe; hodie lōgo
bardoꝝ gēs nec regē:nec ducem nec comites hēret
ita ꝙ in ſua ꝯfuſiōe eēt. S; qꝛ deū timeo in morte;
cuiuſlibet hoīs me miſcere formido. Ecce quante
hūilitatꝫ extitit:qꝛ cū eēt ſummꝰ pōtifex imperato
ris ſe ſeruū vocabat:⁊ dn̄; ſuū eū appellabat. Ecce
quāte innocētie:qꝛ ī mortē inimicoꝝ ſuoꝝ ꝯſentire
nolebat. Cū mauriciꝰ impator gregoriū ⁊ eccleſia;
ꝑſequereť inter cetera ſic ei ſcripſit gregorius. Qꝛ
eñ peccator ſu; credo ꝙ oīpotētē deū tāto vobis
ampliꝰ placatꝫ quāto me ei male ſeruiētē affligitꝫ.
Quadā igiť vice q̄dā monaſtico habitu indutꝰ ſpa
tā euaginatā dextera tenēs corā impatore intrepi
dus aſtitit:⁊ ꝯ eū vibrās illū gladio moriturū p̄di
xit. Territꝰ mauriciꝰ a ꝑſecutiōe gregorij ceſſauit:⁊
vt ꝓ ſe orare deberet inſtāter petijt q̄tenus ipm̄ in
hac vita de malis ſuis deꝰ puniret ⁊ nō puniēdum
extremo examini reſeruaret. Quadā igiť vice vidit
ſe mauriciꝰ aū tribunal iudicis ſtare ⁊ iudicē ꝓcla
mare. Date mauriciū. Et capiētes eū miniſtri ipm̄
aū iudicē poſuerūt. Cui ille. Vbi vis vt reddā tibi
mala q̄ in hꝰ ſeculo ꝑpetraſti. Ille r̄ndit. Hic potꝰ
ea dn̄e mihi ⁊ nō in ſeculo futuro retribue. Statiꝗ̄
diuina vox iuſſit tradi mauriciū vxorē filios ⁊ filias
foce militi occidēdos. Qō ⁊ factū eſt. Nō poſt mul
tū eñ tp̄is focas q̄dā miles eiꝰ ipm̄ cū tota familia
ſua gladio occidit ⁊ ei ī impio ſucceſſit. Cū apō ſan
ctā mariā maiorē die paſche miſſa; celebraret ⁊ pax
dn̄i ꝓnūciaret:angelꝰ dn̄i alta voce r̄ndit. Et cum
ſpū tuo. Vbi papa apud illā eccľiā in die paſche ſta
tionē facit nec ſibi cū dicit pax dn̄i ī huiꝰ miraculi te
ſtimoniū r̄ndeť. ¶ Quodā tp̄e traianꝰ impator ro
manꝰ ad q̄ddā bellū vehemētiſſime feſtinabat. Cui
vidua quedā flebiliter occurrit dicēs. Obſecro:vt
ſanguinē filij mei innocēter ꝑempti vīdicare digne
ris. Cūꝗ̄ traianꝰ ſi ſanꝰ reuertereť ſe vīdicare te
ſtareť vidua dixit. Et q̄s mihi hꝰ p̄ſtabit ſi tu ī p̄lio
mortuꝰ fueris. traianꝰ dixit. Ille qui poſt me impa
bit. Cui vidua. Et tibi q̄d ꝓderit ſi alter mihi iuſti
tiā fecerit. Traianꝰ dixit vtiꝗ̄ nihil. Et vidua. Nō
ne inquit melius eſt tibi vt mihi iuſtitiā facias ⁊ ꝓ
hoc mercedē accipias ꝗ̄ vt alteri hanc trāſmittas:
tūc traianꝰ pietate cōmotꝰ d̄ equo deſcēdit ⁊ ibidē
innocētis ſanguinē vindicauit. Ferťꝗ̄ ꝙ cū quidā
filius traiani ꝑ vrbē equitādo nimis laſciue diſcur
reret filiū cuiuſdā vidue interemit. Qō cum vidua
traiano lacrimabiľr exponeret ipm̄ filiū ſuū q̄ hoc
fecerat vidue loco filij ſui defuncti tradidit:⁊ magni
fice ipa; dotauit. Dū igiť q̄dā vice diu iā defuncto
traiano gregorius ꝑ forū traiani trāſiret ⁊ huius
māſuetudinē iudicis recordatꝰ fuiſſet ad ſctī petri
baſilicā ꝑuenit:⁊ ibidē ꝓ eiꝰ errore amariſſime fle
uit. Tūc ſibi diuinitus eſt r̄nſu; Ecce petitionē tuā

cōpleuit traiano penā eternā pepci. De cetero aūt dili gētiſſime caueas ne ꝑ dānato aliquo p̄ces fun∕das. Damianꝰ aūt i quodā ſuo ſermone narrat ꝙ gregoriꝰ ꝓ traiano orōnē fundēs audiuit vocē ſi∕bi diuinitꝰ allatā. Uocē tuā audiui ⁊ veniā traiano do. Cuiꝰ rei vt ibidē dicit teſtis eſt oriēs oīs ⁊ occi dēs. Sup hoc dixerūt qdā ꝙ traianꝰ reuocatꝰ fuit ad vitā vbi grāʒ ꝯſecutꝰ veniā meruit: ⁊ ſic gl'iā ob tinuit. Nec erat ī inferno finalr deputatꝰ nec ſnīa diffinitiua dānatꝰ. Alij dixerūt ꝙ aīa traiani nō fu it ſimplr a reatu pene eterne abſoluta ſʒ eiꝰ pena vſqʒ ad tp̄s. ſ. ad diē iudicij fuit ſuſpēſa. Alij ꝙ pe∕na quo ad locū vl' modū aliquē tormēti ſub condi tiōe fuit taxata. Donec orāte gregorio ꝑ xp̄i grāʒ locꝰ vl' modꝰ aliqs mutaret. Alij vt ioānes diaconꝰ q hāc legēdā ꝯpilauit ꝙ nō legit orāſſe ſʒ fleuiſſe: ⁊ frequēter dn̄s miſertꝰ ꝯcedit qꝺ hō q̄uis deſide rās petere nō p̄ſumit ⁊ ꝙ eiꝰ aīa nō eſt ab inferno liberata ⁊ in ꝑadiſo repoſita ſed ſimplr ab inferni cruciatibꝰ liberata. Ualet em̄ vt dicit aīa ⁊ in infer∕no exiſtere ⁊ iferni cruciatibꝰ ꝑ dei miāʒ nō ſenti∕re. Alij ꝙ pena eterna ꝯſiſtit i duobꝰ. ſ. ī pena ſenſꝰ ⁊ in pena dāni q̄ eſt carētia viſionis diuine. Pena igit eterna quātū ad primū ē ſibi dimiſſa: ſʒ quātū ad ſcd̄ʒ retēta. Fert quoqʒ ꝙ ⁊ angelꝰ iſtud adiece rit. Q: em̄ ꝓ dānato rogaſti duoꝝ tibi dat optio. Aut em̄ i purgatorio duobꝰ diebꝰ cruciaberis: aut certe toto tp̄e vite tue īfirmitatibꝰ ⁊ doloribꝰ fati∕gaberis. Qui p̄elegit toto tp̄e vite ſue doloribꝰ cō cuti q̄ duobꝰ diebꝰ i purgatorio cruciari. Un̄ factū ē ꝙ ſp̄ deiceps aut febribꝰ laborauit: aut podagre moleſtia p̄ſſus fuit aut validis doloribꝰ ꝯquaſſatꝰ aut dolore ſtomachi miſerabilit cruciatꝰ. Un̄ i qua dā ep̄la ſic loquit dicēs. Tātis podagre: tātis mo∕leſtiaꝝ doloribꝰ p̄mor vt vita mea mihi grauiſſima pena ſit quotidie em̄ i dolore d̄ficio ⁊ mortis reme diū expectādo ſuſpiro. Itē alibi. Dolor meꝰ inter dū mihi lētꝰ ē interdū nimiꝰ: ſʒ neqʒ ita lētꝰ vt re∕cedat neqʒ ita nimiꝰ vt iterficiat vn̄ ſit vt q quoti∕die ī morte ſuʒ repellar a morte. Sic aūt me īfectio noxij humoris ibibit vt viuere mihi pena ſit ⁊ mor tē deſiderant expectē quā gemitibꝰ meis ſolā cre∕do eē remediū. ℟ Matrona qdā ſingulis diebus dn̄icꝫ beato gregorio panes offerebat. Cui cū poſt miſſaꝝ ſolēnia corpꝰ dn̄i offerret ⁊ diceret: corpus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i cuſtodiat te ī vitā eternā laſciua ſub riſit. Ille ꝯtinuo dexterā ab eiꝰ ore ꝯuertēs ꝑticu lā illā dn̄ici corporis ſup altare depoſuit. Poſtmodū corā pp̄lo iterrogauit quā ob cām ridere p̄ſumpſe rit. At illa. Q: panē quē ꝓprijs manibus fecerā tu corpꝰ dn̄icū appellabas. Tūc gregoriꝰ ꝓ incredulitate mulierꝫ ſe in orōne ꝓſtrauit: ⁊ ſurgēs ꝑticulam illā panis inſtar digiti carnē factā reperit ⁊ ſic ma∕tronā ad fidē reduxit. Orauit iterū et carnē illā in panē ꝯuerſam vidit ⁊ matrone ſumēdū tradidit. Quibuſdā p̄ricipibꝰ aliqs p̄tioſas reliqas petēti∕bꝰ aliquātulū de ſcti ioannis euāgeliſte dalmatica tribuit. Qꝺ illi ſuſcipiētes tāq̄ viles reliqas cū idi gnatiōe nimia eidē reddiderūt. Tūc btūs gregoriꝰ orōne facta cultellū petijt: ⁊ pānū illū pupugit: p̄ū ctiōibꝰ ſanguis ꝓtinꝰ emanauit: ſicqʒ q̄ p̄cioſe eē

ſēt relige diuinitꝰ ē oſtēſuʒ. Quidā diuitū romano∕rū relicta ꝯiuge fuerat a pōtifice cōione p̄uatꝰ. Qꝺ ille moleſtiſſime ferēs ſʒ autoritatē tanti pōtificis euacuare nō valēs: magoꝝ ſuffragia reqſiuit. Qui ſe ſuis carminibꝰ agere ꝓmiſerūt: vt immiſſo dmo ne tādiu caballꝰ pōtificis vexaret quſqʒ cū ſeſſore ſuo p̄cipitaret. Cūqʒ gregoriꝰ aliqn̄ ſup caballū ſu um trāſiret: immiſſo demone magi eiꝰ equū tā for tit vexari fecerūt vt nequaq̄ ab aliq̄ teneri valeret Tūc btūs gregoriꝰ reuelāte ſpū diabolicā īmiſſio∕nē cognoſcens: facto crucis ſignaculo tā caballū a p̄nti rabie liberauit q̄ maleficos perpetua cecitate multauit q reatū ſuū ꝯfitentes ad ſacri bap tiſmi grāʒ poſtmodū ꝑuenerūt. Quibꝰ lumē ne artē ma gicā eligerēt reddi noluit. eos tn̄ eccl'iaſtico ſbſidio nutriri p̄cepit. Legit q̄ꝫ ī libro q a grecis limō d: ꝙ abbas q p̄erat monaſterio ſcti gregorij eidē nūcia uit ꝙ qdā monachꝰ penes ſe numiſmata tria habe ret. Quē gregoriꝰ ad alioꝝ terrorē excōicauit: poſt modicū tp̄is frī morit ſctō gregorio neſciente. Qui iratꝰ ꝙ ſine abſolutiōe mortuꝰ fuerat orōnē ī p̄∕ctatio ſcripſit q̄ eū ab excōicatiōis vīculo abſolue∕bat deditqʒ eā vni diaconoꝝ p̄cipiēs vt eā ſup fo∕ueā frīs defuncti legeret. Quo iuſſa cōplēte ſeqnti nocte q defunctꝰ fuerat abbati apparuit. ⁊ ſe vſqʒ modo i cuſtodia detētū ſʒ heri abſolutū fuiſſe ꝓhi buit. ℟ Officiū ⁊ cātū eccl'iaſticū mecnō ⁊ ſcholā cā∕toꝝ īſtituit ⁊ ꝑ hoc duo habitacula vnū iuxta baſi licā ſcti petri: alteꝝ iuxta lateranēſem eccl'iāʒ fabri∕cauit. Ubi vſqʒ hodie lectꝰ eiꝰ q recūbēs modula∕bat: ⁊ flagellū eiꝰ q puerꝫ minabat cū ātiphonario autētico veneratiōe ꝯgrua ſeruant. In canone ap poſuit. Dieſqʒ nr̄os ī tua pace diſponas atqʒ ab eterna dānatiōe nos eripi ⁊ ī electoꝝ tuoꝝ iubeas grege nūerari. Tādē btūs gregoriꝰ cū ſediſſet ānis xiij. mēſibꝰ ſex ⁊ diebꝰ. x. plenꝰ opibꝰ bonis migra uit a corꝑe. In cuiꝰ tūba hi v̄ſus ſcripti ſunt. Su∕ſcipe terra tuo corpus de corꝑe ſumptū. Reddere qꝺ valeas viuificāte deo. Sp̄ūs aſtra petit leti nil iura nocebūt. Cui vite alteriꝰ mors magis ip̄a via eſt. Pōtificis ſūmi hoc claudunt mēbra ſepl'chro: Qui innūeris ſp̄ viuit vbiqʒ bonis. Fluxerūt autē āni ab īcarnatiōe dn̄i. dcvj. ſb̄ foca imꝑatore. Poſt mortē btī gregorij regionē totā maxia fames iua∕ſit. Un̄ pauperes qs liberalit gregoriꝰ paſcere ſo∕lebat ad ſucceſſorē ſuū veniētes dicebāt. Dn̄e qs pr̄ nr̄ gregoriꝰ ſolebat paſcere tua ſctitas fame nō ſinat ꝑire. Quibꝰ v̄bis papa idignatꝰ ſemꝑ taliter rn̄debat. Si gregorius ad famā ſue laudis cūctos pp̄l'os curauit ſuſcipere: nos aūt nō poſſumꝰ pa∕ſcere. Et ſic eos ſp̄ vacuos remittebat. Un̄ ſctūs gregoriꝰ ter ei apꝑuit ⁊ eū blāde de ſua tenacia ⁊ detractiōe redarguit: ſʒ ille ſe de nullo emēdare cu rauit. Un̄ illi quarto apparēs terribilit illū corri∕puit ⁊ ī capite letalit ꝑcuſſit. Cuiꝰ dolore vexatꝰ in breui vita finiuit. Dū aūt adhuc p̄dicta fames in∕ſtaret qdā īuidi ceperūt gregorio detrahere aſſerē tes ꝙ totū theſauꝝ eccl'ie tāq̄ vir ꝓdigꝰ ꝯſumſiſ∕ſet. Un̄ ob huiꝰ vīdictā ad cōburēdos libros ſuos ceteroꝝ aīos inclinarūt. Quoꝝ dū quoſdā cōbuſ∕ſiſſent ⁊ ceteros cōburere vellēt: petrꝰ diaconꝰ eiꝰ

familiariſſimus cū q q̄ttuor libros dialogoꝝ diſpu tauerat tradit vehemētiſſime reſtitiſſe. aſſerens hoc ad eiꝰ delēdā memoriā nil valere: cū ī diuerſis mūdi ꝑtibꝰ exēplaria tenerent adiūgēs īmane ſacrilegiuʒ eſſe tāti patris tot ⁊ tales libros exurere: ſup cuius caput ip̄e ſp̄mſctm̄ ī ſimilitudinē colūbe frequētiſſi∕me ꝓſpexiſſet. Tādē eos in hāc ſnīāʒ adduxit vt ſi il∕lud qꝺ dixerat iureiurādo ꝯfirmās mori ꝯtinuo me ruiſſet: ipi a libroꝝ exuſtiōe deſiſterēt. Si v̄o mori nō meruiſſet: ſʒ ſuꝑſtes ſui teſtimonij extitiſſet ip̄e q̄ꝫ cō buſtoribꝰ munꝰ daret. Fert em̄ gregoriū ſibi dixiſſe ꝙ ſi miraculū de viſiōe colūbe publicaret poſt hoc vi uere nō valeret. Itaq̄ꝫ cū apparatu diaconatꝰ euāge lioꝝ librū baiulās venerabilis leuita petrꝰ aduenīēs mox vt tactis ſacroſctis euāgelijs gregorij ſanctitati teſtimoniū ꝓhibuit a dolore mortis extraneꝰ ſp̄m in∕ter v̄ba v̄e cōfeſſionis afflauit. ℟ Quidā monachꝰ monaſterij ſcti gregorij quoddā penes ſe peculiū cō gregauit. Beatꝰ aūt gregoriꝰ alteri monacho appa rēs dixit vt ſibi denūciaret ꝙ peculium diſꝑgeret et penitētiā ageret: q: die tertia eēt moriturus. Qꝺ ille audiēs vehemēter expauit: penitētiā egit: ⁊ peculiū reddidit. Moxq̄ꝫ febribꝰ adeo correptꝰ eſt: vt a dilu culo diei tertie vſq̄ꝫ ad horā tertiā pre nimio īcēdio linguā ab ore ꝓijciēs vltimū flatū emittere videret. Sʒ cū circūſtātes monachi corā ipſo pſallerēt pſal∕modiā tandē īterrūpētes ei detrahere ceperūt. Ille aūt ꝯtinuo reuiuiſcēs ⁊ oculos ſubridēdo cōcutiens ait. Parcat vobis dn̄s fratres. Quare mihi detrahe re voluiſtis. Nā impedimētū mihi nō modicū gn̄a∕ſtis: q: tā a vobis q̄ a diabolo ſub vno tp̄e accuſatus neſciebā cui calūnie p̄mitꝰ reſpōderē. Sʒ ſi qn̄ quē libʒ migrātē videritis eidē nō detractionē ſʒ cōpaſſi onē īpēdatis: vtpote q ad tā diſtricti iudicis cū crimi natore ſuo iudiciū vadit. Nā ad iudiciū cuʒ diabolo ſteti ⁊ adiuuāte ſctō gregorio cūctis ſuis obiectiōibꝰ bn̄ rn̄di. Tn̄ de vna obiectiōe ꝯuictus erubui ꝓ q. vt vidiſtis talit ſū vexatꝰ ⁊ adhuc me nō potui liberare Cūq̄ꝫ de ea fratres reqrerēt ait. Non audeo dicere: q: cū ad vos a beato gregorio iuſſus ſū venire dia∕bolus de hoc plurimū eſt ꝯqueſtꝰ putās ꝙ me ad pe nitētiā agēdā ꝓ cā illa deꝰ remitteret: quaꝓpter bea tū gregoriū vadē dedi: ne cōmotā calūniā cuilibʒ re∕uelarē: moxq̄ꝫ clamās dixit. O andrea andrea hoc an no pereas q me prauo ꝯſilio ad hoc periculū cōpuli ſti. Et ſtatim reuolutis terribiliter oculis expirauit. Erat aūt ī vrbe qdā noīe andreas q eodē momēto q ei monachꝰ moriēs ꝑiculū fuerat imp̄catꝰ ī tā grauē morbū decidit vt deſluētibꝰ carnibꝰ ꝯſumi poſſet mo ri aūt nō poſſet. Tunc monachis monaſterij ſcti gre∕gorij cōuocatis cōfeſſus eſt ꝙ cū predicto monacho quaſdāʒ monaſterij chartulas rapuiſſet ac ſuſceptis pretijs extraneis tradidiſſet. Moxq̄ꝫ is qui dudum mori nō poterat inter verba ſue confeſſiōis ſp̄m exa lauit. ℟ Eo tp̄e vt in vita ſancti eugenij legit duʒ adhuc ambroſianū officiū magis q̄ gregorianuʒ ab eccleſia ſeruaretur. Romanus pōtifex noīe adrianꝰ conciliū cōuocauit: vbi ſtatutū eſt vt gregorianū offi ciū deberet vniuerſaliter obſeruari. Cuius rei karo lus imperator executor exiſtēs per diuerſas diſcur∕

rens prouincias minis ⁊ ſupplicijs oēs clericos ad hoc ipſū cogebat ⁊ libros ābroſiani officij vbiq̄ꝫ cōbu rebat: multoſq̄ꝫ clericos rebelles incarcerabat. Pro ficiſcēs aūt beatꝰ Eugeniꝰ ep̄s ad ꝯciliū inuenit ipſū ꝯciliū ꝑ triduū iā ſolutū ſuaq̄ꝫ prudētia dn̄ʒ papā ſic induxit ꝙ oēs p̄latos qui ꝯcilio interfuerāt ⁊ iā per tres dietas receſſerāt reuocauit. Cōcilio igit ꝯuoca to oīm patrū hec ſnīa vna fuit vt miſſale ambroſianū et gregorianū ſup altare beati petri apoſtoli ponerē tur ⁊ fores eccleſie optime clauderent ac plurimorū ep̄orū ſigillis diligētiſſime munirent ⁊ ipſi tota no∕cte orationibꝰ inſiſterēt: vt dn̄s ꝑ ſignū aliqꝺ reuela ret: qꝺ hoꝝ ab eccleſijs magis ſeruari vellet. Sicq̄ꝫ ꝑ oīa vt ordinauerāt faciētes: mane ianuas eccleſie ape ruerūt ⁊ vtrūq̄ꝫ miſſale ſup altare apꝑtū īuenerūt. Uel vt alij aſſerūt miſſale gregorianū penitus diſſolutū ⁊ huc illucq̄ꝫ diſꝑſū iuenerūt: ābroſianū aūt ſolūmō apꝑtū ſup altare ī eodē loco in quo poſuerāt reperie∕rūt: quo ſigno diuinitus ſūt edocti vt gregorianū of ficiū deberet per mūdū totū diſꝑgi ambroſianū aūt tm̄ in ſua eccleſia obſeruari. Sicq̄ꝫ ſcti patres vt diui nitꝰ edocti fuerāt ſtatuerūt ⁊ ſic vſq̄ꝫ hodie obſeruat Narrat ioānes diaconꝰ q vitā beati gregorij cōpila∕uit ꝙ dū vitā eiꝰ ꝯſcriberet ⁊ cōpilaret quidā vir ſa∕cerdotaliter inſignitꝰ ei dormiēti ⁊ ad laternā vt ſi∕bi videbat ſcribēti aſtitit. Cui deſup cādidiſſima et adeo tenuiſſima veſtis erat: vt eius raritate nigredo ſubterioris tunice appareret. Hic ꝓpius acceſſit et inflatis buccis riſū cōtinere nō potuit. Cūq̄ꝫ ioānes eū interrogaret cur vir grauioris officij ſic diſſolute rideret ait. Quia tu ſcribis de mortuis quos viuētes nunq̄ vidiſti. Cui ioānes. Et ſʒ illū nō moueri facie: tn̄ de illo ſcribo q̄ de illo didici lectiōe. At ille. Tu∕ inquit vt video ſicut voluiſti feciſti: ⁊ ego q̄ facere po tero nō ceſſabo. Moxq̄ꝫ illi lumē laterne extinxit: et adeo ipʒ ꝑterruit vt vehemēter exclamās putaret ſe ab illo gladio iugulatū. Moxq̄ꝫ gregoriꝰ affuit comi tāte ſecū dextrorſū beato nicolao: ſiniſtrorſū v̄o pe∕tro diacono ciq̄ꝫ dixit. Modice fidei quare dubitaſti Cūq̄ꝫ poſt cortinā lecti aduerſariꝰ latitaret gregoriꝰ ex manu petri diaconi magnā facē quā tenere videba tur arripiēs eiuſq̄ꝫ flāmis os faciēq̄ꝫ ipſiꝰ aduerſarij exurēs ad īſtar ethiopis denigrauit. Quedā aūt ſci∕tilla paruiſſima cadēs ī eiꝰ veſte cādida ipſā dicto ci∕tius ꝯflagrauit ⁊ ſic nigerrimꝰ totꝰ apꝑuit. Dixitq̄ꝫ petrꝰ btō gregorio. Satis denigrauimꝰ eū. Cui gre goriꝰ. Nos illū nō denigrauimꝰ: ſʒ nigrū fuiſſe mō∕ſtrauimꝰ. Sicq̄ꝫ ibidē multo relicto lumie abierunt.

¶ De ſancto longino. xlvij.

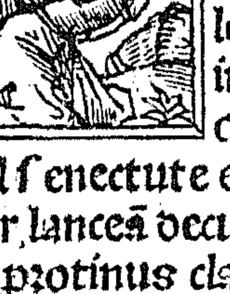

L Onginus fuit quidāʒ centurio qui cum alijs militibꝰ cruci dn̄i aſtans iuſſu pilati latus dn̄i lancea ꝑ∕forauit: ⁊ videns ſigna que fiebant ſo lem ſcilicet obſcuratum ⁊ terremotū in chriſtum credidit maxime ex eo vt quidam dicunt ꝙ cum ex infirmitate vel ſenectute eius oculi caligaſſent de ſanguine xp̄i per lanceā decurrente fortuitu oculos ſuos tetigit et protinus clare vidit. Unde renuncians militie et ab apoſtolis inſtructus in ceſarea capadocie vingiti∕

octo annis monaſticā vitā duxit: ⁊ ꝟbo ⁊ exēplo ad fi
dē multos ꝯuertit. Cū aūt a preſide cēſus fuiſſet et
ſacrificare nollet: iuſſit preſes oēs dētes eiꝰ excuti et
linguā abſcidi. Lōginꝰ tū ex hoc loquelā nō perdidit
ſꝫ accepta ſecuri oīa idola ꝯminuit ⁊ fregit dicēs. Si
dij ſūt videbimus. Demones aūt de idolis exeūtes
in ꝑſidē ⁊ ī oēs ſocios eiꝰ īntrauerunt: ⁊ inſanīētes et
latrātes ſe longini pedibꝰ ꝓſtrauerūt et ait longinꝰ
demonibꝰ. Cur habitatis in idolis. Qui reſpōderūt
Ubi nō noīatur xp̄s ⁊ eiꝰ ſignū nō eſt poſitū: ibi eſt
habitatio nr̄a. Cū ergo ꝑſes inſaniret ⁊ oculos ami
ſiſſet. dixit ei lōginꝰ. Scio q: ſanari nō poteris: niſi
qn̄ me occideris: ꝙ cito eñ a te mortuꝰ fuero pro te
orabo: ⁊ ſanitatē tibi corporis ⁊ aīe impetrabo: ⁊ ſta
tim eū decollari iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpꝰ eiꝰ ⁊
ꝓſtratus cū lachrymis penitētiā egit ⁊ ꝯtinuo viſū
⁊ ſanitatē recepit ⁊ ī bonis operibꝰ vitā finiuit.

¶ De ſancto benedicto. xlviij.

B Enedictꝰ dictꝰ eſt: quia multa benedixit:
vel q: ī hac vita multas benedictiōes ha
buit: vel q: oīs bn̄ dicebāt de eo: vel q:
eternaꝫ meruit benedictionē habere. Vi
tam eius ſanctus gregorius ſcripſit.

A B Enedictus ex nurſia ꝓuincia or
tus cum rome liberalibꝰ ſtudijs
traditus eſſet in ip̄a ſui infātia literas
deſeruit ⁊ deſertū petere decreuit quē
nutrix ſua q̄ euꝫ tenerrime diligebat
vſq; in quēdā locū qui dicitur eſide ſe
cuta eſt vbi ad purgandum triticum
mutuo capiſteriuꝫ petijt: ſed ſuper mēſaꝫ incaute po
nens cū corruiſſet in duabꝰ partibus fractum vidit.
Quam benedictus flere cōſpiciēs partes capiſterij
accepit: ⁊ ab oratione ſurgēs integre ſolidatum in
uenit. Poſtmodum nutricem occulte fugiēs in quē
dam locum venit vbi tribus annis hominibus ico
gnitus māſit excepto quodā monacho romano no
mine qui ſibi ſedule neceſſaria miniſtrabat. Cum ve
ro ad ſpecum a romani miniſterio iter non eſſet pa
nē in longiſſimo fune ligabat: et ſic euꝫ deponere cō
ſueuerat. Tintinnabulum etiam ipſi chorde inſeruit
vt ad eius ſonitum vir dei cognoſceret: quando ſibi
romanus panem preberet: quem exiens acciperet.
Sed antiquus hoſtis vnius charitati: ⁊ alterius in
uidens refectioni lapidem iactauit et tintinnabuluꝫ
fregit: ſed tamen romanus ſibi miniſtrare non deſijt.
Poſt hoc cuidā presbytero refectionem ſibi in paſ
chali ſolennitate paranti dominus per viſum appa
ruit dicens. Tu tibi delitias ꝑparas et ſeruus meus
illo in loco fame cruciatur. Qui protinus ſurrexit et
cū difficultate magna eū inueniēs dixit. Surge ⁊ ſu
manus cibuꝫ: q: hodie paſcha dn̄i eſt. Cui bn̄dictus.
Scio q: paſcha eſt: q: videre te merui. Longe quip
pe ab hominibus poſitꝰ ꝙ die eadē paſchalis eſſet
ſolēnitas ignorabat. Cui presbyter. Ueraciter hodie
reſurrectionis dominice dies eſt abſtinere te nō ꝯue
nit: quia ob hoc ad te miſſus ſum: ſicq; deum benedi
dicentes ſumpſerunt cibum. Q Quadam die auis
quedam nigra que merula vocatur importune circa
eius faciem volitauit: ita vt ab eo manu capi potuiſ
ſet. Sed ſigno crucis edito auis receſſit moxq; dia
bolus quandā feminā quā aliqn̄ viderat ante eius
oculos mentis reduxit: cuiuſq; animum tanto igne in
ſpeciem illius accendit: vt pene eremum voluptate
victus deſerere deliberaret ſed ſubito diuina gratia
ad ſe reuerſus continuo ſe exuit ⁊ ſpinis ⁊ vepribus
que ibi aderāt ſe adeo volutauit: vt toto corpore in
de vulneratus exiret: ⁊ per cutis vulnera mētis vul
nera educeret. Uicit itaq; pctm̄: quia mutauit incen
dium. Ab illo aūt tp̄e nulla poſtmodum tentatio in
eius corp̄e pullulauit. Crebeſcēte itaq; eius fama cū
abbas monaſterij cuiuſdā obijſſet: tota ipſius mo
naſterij cōgregatio ad eū venit. ⁊ vt preeſſe eis debe
ret petijt. Qui diu negādo diſtulit ſuis illorumq; fra
trum moribus ſe conuenire non poſſe ꝑdixit: ſed tā
dem victus aſſenſum dedit. Cumq; regulam illic di
ſtrictius ſeruari preciperet ſemetipſos reprehende
bant ꝙ ipſum ſibi preeſſe popoſcerant quoꝝ ſcili
cet fortitudo normā eius rectitudinis offendebant.
Cūq; ſibi cū eo aſpicerēt illicita nō licere ⁊ graue eē
ſedule aſſueta relinquere venenū vino miſcuerunt ⁊
ſibi recumbenti obtulerunt. Sed bn̄dictus ſignum
crucis edidit ⁊ q̄ſi iactu lapidis vas illud vitreū fre
git. Intelligens igitur quaſi potum mortis habue
rat: qđ portare nō potuit ſignum vite: illico ſurrexit
⁊ placido vultu dixit. Miſereatur veſtri omnipotēs
deus fratres nunquid non dixi vobis: q: veſtris ac
meis moribꝰ non cōueniret. Tunc ad locuꝫ derelicte
ſolitudinis redijt vbi crebreſcentibus ſignis claruit
⁊ multis ad eum venientibus duodecim monaſteria
conſtruxit. In numero aūt illoruꝫ quidā monachus
erat qui ad orationē diu ſtare nō poterat: ſꝫ orātibꝰ
alijs mox foras exibat ⁊ aliqua terrena et trāſitoria
agebat. Qđ cū abbas illius monaſterij btō bn̄dicto
narraſſet iuit illuc ⁊ vidit ꝙ illū monachū qui mane
re in orōne non poterat qdam niger puerulus per
veſtimenti fimbriam foras trahebat. Dixitq; abbati
monaſterij ⁊ mauro monacho. Nūquid aſpicitis qs
eſt iſte qui eū trahit. Cūq; rn̄diſſent nō ait. Oremus
vt vos etiā videatis. Orantibus illis maurus vidit ſꝫ
abbas videre non potuit. Die igiẽ alia expleta orō
ne vir dei monachū foris reperit: quē ꝑ ſui cecitate
virga percuſſit: ⁊ ex tūc imobilis in orōne ꝑmanſit.
Sicq; antiquꝰ hoſtis dn̄ari non auſus eſt in eiꝰ cogi
tatiōe: ac ſi ipſe ꝑcuſſus fuiſſet ex ꝟbere. Ex his mo
naſterijs tria ſurſum in rupibꝰ montis erāt q̄ deor
ſum cum magno labore aquas hauriebāt. Cūq; fra
tres illi virū dei ſepe rogarēt: vt monaſteria ſua mu
taret q̄dā nocte cū quodā puero mōtem aſcēdit vbi
diutiꝰ orās tres petras in eodē loco ꝓ ſigno poſuit.
Cumq; demane domum rediſſet ⁊ fratres ꝓ eadē cā
ad eū veniſſent dixit. Ite ⁊ illā rupē in q̄ tres petras
poſitas iueneritis ī medio cauate. valet eñ dn̄s ide
vobis aquā ꝓducere. Qui euntes ⁊ iā illā rupē ſudātē
iuenīētes cōcauū locū illū fecerūt: ⁊ mox aqua reple
tū viderūt q̄ vſq; nūc tā ſufficiēter emanat: vt ab illo
mōtis cacumine vſq; ad inferiora deſcēdat. Quadaꝫ
vice dū circa monaſteriū viri dei q̄dā cū falcaſtro ve
pres abſcideret ferrū de mānubrio ꝓſiliēs ī quēdā la
cū ꝓfundū cecidit. Cūq; de hoc ille nimis āguſtiaret

vir dei manubriū in lacū poſuit ⁊ mox ferrū vſq; ad
ſuū manubriū enatauit. C Placidus puer ⁊ mona
chus ad hauriēdū aquā agrediēs in flumē cecidit et
mox ip̄m vnda rapuit: ⁊ pene in viꝰ ſagitte curſum
a terra introrſus traxit. Uir aūt dei in cella cōſiſtēs
hͦ in ſpiritu ſtatim nouit ⁊ maurū vocās qđ de pue
ro acciderit indicauit ac vt ad ipſuꝫ eripiēdū ꝑgeret
impetrauit. Accepta bn̄dictiōe cōcitus maurꝰ perre
xit: ⁊ ꝑ terrā ſe ire exiſtimās ſuꝑ aquas vſq; ad pue
rū venit: eumq; ꝑ capillos tenens de aqua extraxit.
Qui ad virū dei veniēs retulit qđ acciderat. Sꝫ ip̄e
hoc nō ſuis meritis: ſed eius obedētie deputauit ꝑſ
byter quidā florētius noīe viro dei inuidēs ad tan
tam deuenit maliciā vt panē veneno infectū viro dei
tanq̄ ꝓ bn̄dictiōe trāſmitteret. Quē ſanctus gratā
ter accepit: ⁊ coruo qui de manibꝰ eius panē accipe
re cōſueuerat: ipſuꝫ ꝓiecit dicēs. In noīe ieſu xp̄i tol
le hūc panē ⁊ eū in tali loco vbi a nullo hoīe ſumi
valeat ꝓijce. Tūc coruus aperto ore expāſis alis cir
ca eūdē panē cepit diſcurrere atq; crocitare ac ſi ap
te diceret: ⁊ obedire ſe velle: ⁊ tū iuſſa iplere nō poſ
ſe. Cui ſanctꝰ iterū atq; iterū ꝑcipiebat dicēs. Leua
leua eū ſecurꝰ atq; ipſꝫ vt dixi ꝓijce. Qui tādē eū tol
lēs poſt tres dies redijt: ⁊ de manu eiꝰ annonā quā
cōſueuerat accepit. Uidēs aūt florētius: q: corpꝰ ma
giſtri necare nō potuit ſe ad extinguēdas diſcipulo
rum aīas accēdit: ita vt ſeptē nudas puellas in orto
monaſterij ludere ⁊ cātare faceret: vt ſic ad libidineꝫ
monachos inflāmaret. Quod ſanctꝰ vir đ cella ꝓſpi
ciēs lapſum diſcipulis ꝑtimeſcēs inuidie locū dedit:
⁊ quibuſdā ſecū aſſumptis fratribꝰ ip̄e habitationē
mutauit. Sꝫ florētius cū in ſolario cōſiſtēs eū receſ
ſiſſe cōſpiceret ⁊ gauderet: rēpēte ſolariū cecidit: et
ip̄m ꝓtinꝰ extinxit. Tūc maurꝰ poſt virū dei currēs
ait. Reuertere: q: qui te ꝑſequebaẽ extinctꝰ eſt. Qđ
ille audiēs vehemēter ingemuit: vel q: inimicꝰ occu
buit: vel q: de inimici morte diſcipulꝰ exultauit. Qua
de re factū eſt vt eidē penitētiā indiceret: ꝙ mādans
talia gaudere de inimici morte ꝑſumpſiſſet. Ipſe ad
aliū migrās locū nō hoſtē mutauit. Nā ad montem
caſſinū venit: ⁊ tēplū apollinis qđ ibi ſitū erat ī ſctī
ioānis baptiſte oratoriū fabricauit ⁊ circūadiacentē
ꝑplm ab idolatria cōuertit. Sꝫ hoc antiquꝰ hoſtis
grauiter ferēs corporalibꝰ eius oculis teterrimꝰ ap
parebat ⁊ in eū ore oculiſq; flāmātibꝰ viſibiliẽ ſeuie
bat atq; dicebat. Bn̄dicte bn̄dicte. Sꝫ cū ille nihil ſi
bi rn̄deret: dicebat. Maledicte maledicte: nō bn̄dicte
quid me ꝑſequeris. Quadā die lapidē quēdā in ter
ra iacētē fratres in edificiū leuare volebāt: ſꝫ nequa
q̄ valebāt. Cūq; virorū multitudo adeſſet: ⁊ ab eis
leuari nō poſſet: adueniens vir dei bn̄dictionem de
dit: ⁊ tūc maxima celeritate leuatus eſt. Ex quo ꝑpē
derūt ꝙ diabolus illic inſidebat qui eū moueri non
permittebat. Cūq; fratres parietē paulo altius edi
ficarēt: antiquus hoſtis viro dei apparuit: ⁊ ꝙ ad la
borantes frēs ꝑgeret indicauit: qui ꝓtinus eis nun
ciū miſit dicens. Fratres caute vos agite: q: ad vos
ſpiritus malignus venit. Uix aūt nūcius ꝟba com
pleuit: ⁊ ecce parietē antiquus hoſtis euertit: ⁊ quē
dam puerū monachū ruina cōtriuit: ſꝫ vir dei puerū
mortuū ⁊ laceratū ī ſacco ad ſe adduci fecit ⁊ orōne
ſua ip̄m reſuſcitās opi ꝑdicto reſtituit. D Laicꝰ q
dā honeſte vite ſingulis annis ad viſitādū virū dei
ieiunus venire cōſueuerat: q̄dā igiẽ die dū illuc iret
ſe illi alter viator adiunxit q̄ ſumendos in itinere ci
bos portabat. Cūq; iā tardior hora excreuiſſet dixit
Ueni frater ſumamꝰ cibū ne laſſemur in via. quo rn̄
dēte ꝙ nullatenꝰ cibū in via guſtaret: ad horam ille
ſubticuit. poſtmodū ad hͦ ip̄m inuitauit: ſed ille con
ſentire noluit. Cumq; cū hora iā ꝑteriſſet ⁊ eos lon
gū fatigaſſet iter: pratū ⁊ fontē ⁊ q̄cūq; corpꝰ ad re
ficiēdū delectare poterāt inuenerūt. Tūc viator hoc
ei oſtēdēs: rogauit vt paululū guſtaret ⁊ ibidē q̄ſce
ret. Cū igiẽ ꝟba auribꝰ ⁊ loca oculis blandirenẽ ei
dē ꝯſenſit. Cūq; ad bn̄dictū veniſſet dixit ei vir dei
Ecce frater malignꝰ hoſtis ſemel tibi ꝑſuadere non
potuit. ſcđo nō valuit: ſꝫ tertio ſuꝑauit. Tūc ille pe
dibꝰ eiꝰ aduolutꝰ ſe deliq̄ſſe ingemuit. Totyla rex go
thorū experiri volēs vtrū vir dei ꝓphetie ſpm̄ ha
beret cuidā ſuo ſpatario veſtimēta regalia tribuit.
eūq; cū oī apparatu regio ad mōaſteriū deſtinauit
quē ille venīētē cōſpiciēs dixit. Pone fili hͦ qđ por
tas nō eſt tuū: q ꝓtinꝰ in terrā cecidit: ⁊ q: tāto viro
illudere ꝑſumpſiſſet expauit. Clericꝰ q̄dā q̄ a diabo
lo vexabaẽ ad virū dei: vt ſanareẽ adductꝰ eſt. Cūq;
ab eo diabolū expuliſſet ait. Uade ⁊ đcetero carnes
nō comedas: nec ad ſacros ordines accedas. Quacū
q; aūt die ad ſacros ordines accedere ꝑſumpſeris iu
ri diaboli mācipaberis. Cū ꝟo hͦ aliquo tp̄e cuſto
diſſet: ſꝫ minores ſuos ſibi ꝓponi in ſacris ordinibꝰ
cerneret ꝟba viri dei q̄ſi ex lōgo tp̄e oblitꝰ poſtpo
ſuit atq; ad ſacrū ordinē acceſſit quē mox is q̄ eū re
liq̄rat diabolꝰ tenuit eūq; vexare quouſq; aīam eiꝰ
excuteret nō ceſſauit. E Uir q̄dā duos flaſcones
vini ꝑ q̄ndā puerū ad eū miſit: ſꝫ ille vnū in via ab
ſcōdit ⁊ aliū detulit. Uir aūt dei cū gratiarū actione
accepit vnū ⁊ deſcēdētē puerū admonuit dicēs. Fili
vide ne de illo flaſcone quē abſcōdiſti bibas: ſꝫ incli
na illū caute ⁊ inuenies q̄d intus habeat. Qui cōfu
ſus valde ab eo exiuit: ⁊ reuerſus volēs adhuc ꝓba
re qđ audierat cū flaſconē inclinaſſet ꝓtinꝰ de eo ſer
pēs egreſſus eſt. Quadā vice dū vir dei in ſero cena
ret monachꝰ q̄dā filius defenſoris ei aſſiſtēs ⁊ lucer
nā tenēs ꝑ ſpm̄ ſuꝑbie intra ſe cogitare cepit. Quis
eſt hͦ cui ego māducāti aſſiſto: lucernā teneo: ſeruitiū
īpendo: q̄s ſum ego vt iſti ſeruiā. Cui ſtatim vir dei
ait ſigna cor tuū frater ſigna cor tuū: q̄d eſt qđ loq̄
ris: vocatiſq; fratribꝰ lucernā iuſſit de manibꝰ eius
tolli ip̄m ꝟo iuſſit ad monaſteriū accedere ⁊ q̄etū ſe
dere. Gothorū q̄dā galla noīe ꝑfidie fuit arriane q̄
totyle regis tp̄ibꝰ ꝯtra catholice eccl̄ie religioſos vi
ros ardore īmaniſſime crudelitatis exarſit: ita vt q̄ſ
q̄s ei clericus monachuſue ante faciē veniſſet ab eiꝰ
manibꝰ viuꝰ nullo mō exiret. Quadā ꝟo die auaricie
ſue eſtu ſuccenſus in rapina rerū inhians dū quēdā
ruſticū crudelibꝰ tormētis affligeret eūq; ꝑ ſuppli
cia diuerſa laniaret: victus penis ruſticus ſeſe ⁊ res
ſuas benedicto dei famulo cōmēdaſſe profeſſus eſt.
Et dū hoc a torquēte crediẽ ſuſpenſa interim crude
delitate ad vitam reparatur. Tunc idem galla ceſſa

nit ruſticū tormentis affligere. Sed eius brachia lo-
ris fortibꝰ aſtringēs an̄ equū cepit īpellere vt ꝗs eēt
ille bn̄dictꝰ q̇ eiꝰ res ſuſcepat demōſtraret. Quem li-
gatis brachijs ruſticꝰ an̄cedēs duxit ad ſcti viri mo-
naſteriū. Cūq̄ an̄ ingreſſuꝫ cellule ſolū ſedētē repe-
rit ⁊ legentē: eidē aūt ſubſequēti ⁊ ſeuiēti galle ruſti-
cus dixit. Ecce iſte eſt de quo dixerā bn̄dictꝰ pr̄: quē
dū feruido ſpū cū ꝑuerſe mētis inſania fuiſſet intui-
tus eo errore quo ꝯſueuerat acturū ſe exiſtimās: ma-
gnis cepit vocibꝰ clamare dicens. Surge: ſurge. Et
res iſtiꝰ ruſtici redde quas accepiſti. Ad cuius voceꝫ
vir dei ꝓtinus oculos leuauit et a lectione ceſſauit
eūq̄ intuitus mox ⁊ ruſticū q̇ ligatꝰ tenebatur attē-
dit. Ad cuiꝰ brachia dū oculos deflexiſſet miromodo
tāta celeritate ceperūt alligata brachia lora diſſolue-
re vt diſſolui tā cōcite nulla hoīm feſtinatiōe potuiſ-
ſent. Cūq̄ q̇ ligatꝰ venerat cepiſſet ſubito aſtare ſo-
lutus ad tāte ꝑtātis vim tremefactꝰ galla ad terram
corruit ⁊ ceruicē crudelitatis rigide ad eius veſtigia
inclinans orationibꝰ ſe illiꝰ cōmēdauit. Vir aūt ſan-
ctus a lectione minime ſurrexit ſed vocatis fratribꝰ
eū introrſus tollit vt bn̄dictionē acciperet precepit.
Quē ad ſe reductū vt a tanta crudelitatis inſania q̇e-
ſcere deberet admonuit. Qui refectus recedens ni-
hil vlteriꝰ repetere a ruſtico p̄ſumpſit quē vir dei nō
tangēdo ſꝫ reſpiciēdo ſoluerat. Quodā tp̄e in cāpa-
nie regione fames increbuerat magna q̄ om̄s alimē-
torū indigētia coanguſtabat iāq̄ in bn̄dicti monaſte-
rio triticū deerat panes vero pene oēs cōſumpti fue-
rant vt nō pluſq̄ q̇nq̄ ad refectiōis horā fratribus
inueniri potuiſſent. Cūq̄ oēs venerabilis pr̄ cōtri-
ſtatos cerneret corū puſillanimitatē ſtuduit mode-
ſta increpatione corrigere ⁊ rurſum ꝓmiſſiōe ſuble-
uare dicēs q̄re de panis inopia veſter animꝰ cōtriſta-
tur: hodie q̇dē minꝰ ſꝫ ⁊ craſtina abundāter habebi-
tis. Sequēti aūt die ducēti farine modij an̄ fores cel-
le in ſaccis inuēti ſunt q̄s oīpotēs deꝰ qbꝰ deferenti-
bus tranſmiſiſſet nūc vſq̄ manet incognitū: qđ cum
fratres cernerēt dn̄o gr̄as referētes didicerūt iā de
abūdātia nec in egeſtate dubitare. Legitur q̄ꝫ ꝙ q̇-
dā habebat filiū morbo elephantino corruptū ita vt
iā pilis cadētibꝰ cutis intumeſceret atq̄ increſcentē
ſaniē occultare nō poſſet q̇ ad virū dei ab eodē pr̄e
eiꝰ miſſus ſaluti priſtine ſub oī celeritate reſtitutus
eſt: ⁊ de hoc īmenſas gr̄as dn̄o obtulerūt: ⁊ poſtmo-
dū dictus puer in bonis opibus ꝑſeuerās in dn̄o fe-
liciter obdormiuit. Cū quoſdā ex fratribꝰ ad quēdā
locū mitteret vt ibidē monaſteriū cōſtruerēt cōſtitu-
ta die ſe ad cos vēturū dixit ⁊ qualr̄ cōſtrui deberet
indicare. Nocte vero eadē q̄ promiſſus illucebat dies
monacho quē illic ꝓpoſuerat atq̄ eius prepoſito in
ſomnis apparuit: ⁊ loca ſingula vbi queq̄ edificari
debuiſſent ſubtiliter deſignauit. Cū aūt viſioni fidē
nō darēt ⁊ adhuc ipm̄ expectarēt tandē ad eū reuer-
ſi dixerūt: Expectauimꝰ pr̄ vt venires ſicut ꝓmiſe-
ras: nec veniſti. Cui ille. Quare fratres iſta dicitis.
Nunq̇d nō vobis apparui ⁊ loca ſingula deſignaui
Ite ⁊ ſicut ꝑ viſionē vidiſtis oīa ordinate. ❡ Non
lōge ab eiꝰ monaſterio due ſctīmoniales femine ex
nobili gn̄e erāt: q̄ linguā nō reſtringebāt: ſꝫ eū q̇ eis
ꝑerat incautis ſermonibꝰ ſepe ad iracūdiā ꝓuoca-
bāt. Qui cū h̄ viro dei retuliſſet: mādauit eis dicens.
Reſtrigite linguā veſtraꝫ: alioq̇ excōicabo vos. Quā
excōicatiōis ſnīam nō ꝓferēdo intulit: ſed intētando
Ille aūt nihil mutate īfra paucos dies defuncte ſūt
⁊ in eccl'ia ſepulte. Vbi dū miſſe celebrarent̄: ⁊ diaco-
nus ex more diceret q̇ non cōicat exeat foras nutrix
earū q̄ ꝓ eis ſp̄ oblationē offerebat eas đ ſepulchris
ſuis ꝓgredi ⁊ exire eccl'iaꝫ videbat. Cūq̄ ſctō bn̄di-
cto nūciatū eēt: ille manu ſua oblationē dedit dicēs.
Ite ⁊ hāc oblationē ꝓ eis offerte ⁊ vlteriꝰ excōicate
nō erūt. Qđ cū factū fuiſſet ⁊ diaconꝰ ex more clama-
ret ab eccl'ia decetero exire viſe nō ſunt. Monachus
q̇dā cū ad viſitādos parētes exiſſet ſine bn̄dictione
⁊ ea die q̄ ad eos ꝑuenit defunctꝰ fuiſſet ⁊ ſepultū ſe-
mel ⁊ bis terra reieciſſet parētes eiꝰ ad eū venerūt: ⁊
vt eis ſuā bn̄dictionē īpenderet rogauerūt. Qui cor-
pus dn̄i accipiēs ait. Ite et h̄ ſuꝑ pectꝰ eius ponite
eūq̄ ſic ſepulture tradite. Qđ cū factū fuiſſet ſepul-
tū corpꝰ terra retinuit nec vltra ꝓiecit. Quidā mona-
chus in monaſterio manere nō volēs: viro dei tm̄ in-
ſtitit donec ipm̄ iratus abire ꝑmiſit. Qui mox vt de
monaſterio exijt apto ore draconē in itinere inuenit
Quē cū deuitare vellet, clamauit dicēs. Currite cur-
rite: q: draco iſte vult me deuorare. Currētes autem
fratres draconē minime inuenerūt: ſꝫ tremētē ⁊ pal-
pitātē monachū ad monaſteriū reduxerūt. Qui ſta-
tim ꝓmiſit ſe nūq̄ de monaſterio receſſurū. Quodā
tp̄e dū totā illā ꝓuinciā fames valida occuparet ⁊ vir
dei oīa q̄ īuenire poterat egentibꝰ tradidiſſet: ita ꝙ
nihil ī monaſterio p̄ter modicū olei in vaſe vitreo re-
manſiſſet: iuſſit cellario: vt illud modicum olei cuidā
egēti daret. Ille vero īperātē audiuit. ſꝫ īplere cōtem-
pſit eo ꝙ nihil ei ⁊ fratribꝰ remanebat. Qđ vt vir dei
cōperit vas vitreū cū oleo ꝑ feneſtraꝫ ꝓijci iuſſit ne
q̇d in monaſterio ꝑ inobediētiā remaneret. Proie-
ctū itaq̄ vas cum ſuꝑ ingētia ſaxa cecidiſſet: nec vas
fractū: nec oleū eſt effuſuꝫ. Qđ ille leuari iuſſit ⁊ dari
integrū poſtulāti. Monachū aūt illū de iobediētia ⁊
diffidētia īcrepās ſe ī orōnē dedit: ⁊ ꝯtinuo q̇ddā ma-
gnū doliū qđ ibi erat oleo plenū fuit: qđ adeo excre-
uit vt ꝑ pauimētū effluere videret̄. ❡ Quadā vice
ad viſitādū ſororē ſuā deſcēderat. Cū ad mēſaꝫ ſede-
ret rogauit eū vt ſecū illa nocte remaneret. Cui cū il-
le nullatenꝰ acq̇eſceret: illa caput ī manibꝰ dn̄ꝫ roga-
tura īclinauit. Cūq̄ caput leuaſſet tanta coruſcatio-
nis ⁊ tonitrui virtꝰ tātaq̄ inūdatio pluuie erupit: vt
nec q̇dē pedē mouere poſſet cū tn̄ an̄ ſerenitas mira
eēt. Illa eīm q: lachrymarū fluuios fudit, ſerenitateꝫ
aeris ad pluuiā ꝯuertit ⁊ traxit. Cui vir dei cōtriſta-
tus ait. Parcat tibi oīpotēs deꝰ ſoror. Quid eſt qđ
feciſti. Cui illa. Rogaui te ⁊ audire noluiſti. rogaui
dn̄m et exaudiuit me. Modo ḡ egredere ſi potes ſicq̄
factū eſt. vt totā illā noctē ꝑuigiles ducerēt: atq̄ ꝑ ſa-
cra eloq̇a ſeſe vicaria relatiōe ſatiarēt. Tūc ecce poſt
triduū cū ille ad monaſteriū rediſſet: eleuatis ocu-
lis aīam ſororis ſue ī ſpecie colūbe celi ſecreta pene-
trātē aſpexit. Qui mox corpꝰ eiꝰ ad monaſteriū iuſ-
ſit deferri: ⁊ ī monumēto qđ ſibi p̄parauerat colloca-
ri. Quadā nocte dū ꝑ feneſtrā ꝯſpiceret: ⁊ dn̄m exo-

raret vidit fuſaꝫ lucē deſuꝑ cūctas tenebras noctꝭ ef-
fugaſſe. Subito aūt oīs mūdus velut ſub vno ſolis
radio collectus an̄ oculos eiꝰ adductus ē: ibiq̄ aīam
germani ep̄i capuani ad celū deferri vidēs manifeſte
poſtea cōperit ꝙ eadē hora a corpore migrauit. ❡
Eodē anno quo de hac vita erat exiturꝰ obitus ſui
diē fratribꝰ denūciauit. Ante ſextū vero diē ſui exitus
ſibi aperiri ſepulchrū iubet. Qui mox febribus corre-
ptus cū ꝑ ſingl'os dies lāguor īgraueſceret: ſexto die
in oratoriū ſe portari fecit ibiq̄ exitū ſuū dn̄ici corpo-
ris ⁊ ſanguinis ꝑceptiōe muniuit. atq̄ inter diſcipu-
lorū manꝰ imbecilla mēbra ſuſtentans erectis in celū
manibꝰ ſtetit: ⁊ vltimū ſpm̄ inter verba orōnis effla-
uit. Ipſa aūt die qua vir dei migrauit ad xp̄ꝫ duobꝰ
fratribꝰ vni in cella morāti alteri lōge poſito reuela-
tio eadem mōſtrata eſt. Viderūt nāq̄ viā lucidā pa-
lijs ſtratā at innumeris choruſcātem lāpadibus a cel-
la beati bn̄dicti verſus oriētem ad celū tēdentē. Cui
venerādo habitu vir deſuper clarus aſſiſtēs cuiꝰ eēt
via quā cernerēt inquiſiuit. Qui cū neſcire ſe dicerēt
ait. Hec eſt via qua dilectus vir dei bn̄dictus celum
aſcēdit. Sepultus vero eſt in oratorio ſancti ioānis ba-
ptiſte qđ deſtructa ara apollinis ipſe cōſtruxit. Flo-
ruit circa annos dn̄i. cxviij. tempore iuſtini ſenioris.

❡ De ſancto patricio. xlix. A

PAtricius q̇ cepit circa annos dn̄i.
cclxxx. dū ſcotoꝝ regꝭ de xp̄i paſ-
ſione p̄dicaret ſtās an̄ euꝫ ⁊ appodiās
ſe ſuꝑ ferulā quā manu tenebat ⁊ caſu
pedi regꝭ ſuꝑ poſuerat: cū aculeo pedē
ꝑforauit. Rex vero credēs ſctm̄ ep̄m ex
induſtria h̄ facere: ⁊ ſe aliter fidē xp̄i nō
poſſe ſuſcipere niſi ſilia ꝓ xp̄o pateret̄ patiēter ſuſti-
nuit. Sctūs hoc tandē intelligēs obſtupuit: ⁊ p̄cibꝰ
regē ſanauit ac toti ꝓuīcie obtinuit ꝙ nullū vene-
noſum aīal ibidē poſſit viuere. Qđ nō ſolū obtinuit
immo etiā ligna ⁊ coria illius regiōis ꝯtria vt đr ſunt
veneno. Quidā vir ouē ſui vicini furatꝰ fuerat: ⁊ co-
mederat. Et cū vir ſctūs ſepius hortaret̄ ſatiſfacere
furē quicūq̄ ille eēt ⁊ nullꝰ cōpareret: dū totꝰ ppl's
ad eccl'iam cōueniſſet: in virtute ieſu xp̄i p̄cepit vt in
cuius vētrē ouis intraſſet corā oībus balatū daret.
Qđ factū eſt. Et egit reus ꝑniam. ⁊ alij a furtis ſibi
cauebāt. Erat ei conſuetudo oēs cruces q̄s videbat
deuote venerari: ſꝫ an̄ quādā crucē magnā ⁊ pulchrā
inuiſam p̄terijt. A ſuis ſocijs aūt admonitus cur illā
nō viderit ⁊ nō inclinauerit: dū p̄cibꝰ a dn̄o req̇reret
cuius eēt audiuit vocē đ ſub terra. Nō vidiſti q: ego
hic ſepultꝰ ſuꝫ pagānꝰ ⁊ ſigno crucis indignus. Vn̄
fecit crucē illā abinde tolli. ❡ Cū btūs patricꝰ ꝑ
hiberniā p̄dicaret et fructū ibi ꝑmodicū faceret ro-
gauit dn̄m vt aliqđ ſignū oſtēderet ꝑ qđ vel territi
peniterēt. Iuſſu igit̄ dn̄i in quodā loco circulum ma-
gnū cū baculo deſignauit: ⁊ ecce terra intra circuluꝫ
ſe aperuit ⁊ puteus maximꝰ ⁊ ꝓfundiſſimus ibi ap-
paruit. Reuelatūq̄ eſt btō patricio ꝙ ibi q̇dā purga-
torij locus eēt: in quē q̇ſquis vellet deſcēdere alia ſi-
bi pn̄ia nō reſtaret: nec aliud ꝑ pctis purgatoriū ſen-
tiret plerīq̄ aūt inde nō redirēt: ⁊ qui redirēt eos a
mane vſq̄ in ſequēs mane ibidem morā facere opor-
tere. Multi igit̄ īgrediebant̄ qui decetero nō reuer-
tebant̄. Poſt lōgū igit̄ tp̄s mortuo patricio vir q̇dā
nobilis noīe nicolaꝰ q̇ pctā multa cōmiſerat: cū eū de-
lictoꝝ ſuoꝝ peniteret ⁊ purgatoriū ſcti patricij ſuſti-
nere vellet: cū antea quīdeciꝫ diebꝰ vt oēs faciebāt ſe
ieiunijs maceraſſet aꝑto oſtio cū claui q̄ in quadā ab-
batia ſeruabat̄ in p̄dictū puteū deſcēdit: ⁊ quoddaꝫ
oſtiū a latere ipſiꝰ inuenit. In qđ ingrediēs cū q̇ddā
ibi oratoriū reperiſſet: q̇dā monachi albis induti ora-
toriū ītrauerūt ⁊ offm̄ faciētes nicolao dixerūt vt cō-
ſtās eēt: q: multa diaboli tētamēta eū ꝑcurrere opor-
teret. Cū ille ꝑquireret qđ adiutoriuꝫ ꝯ hoc habere
poſſet dixerūt. Cuꝫ te penis affligi ſenſeris ꝓtinus
exclama ⁊ dic. Ieſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pec-
catori. Recedētibꝰ igit̄ p̄dictis virꝭ ꝯtinuo aſſunt de-
mones vt reuertat̄ ⁊ ſibi obediat p̄rio blādis ꝓmiſ-
ſionibꝰ ꝑſuadēt: aſſerētes ꝙ eū cuſtodiēt ⁊ ad ꝓpria
incolumē ꝑducēt. Sꝫ cū eis ille nullatenus obedire
vellet, ꝓtinꝰ diuerſaꝝ feraꝝ terribiles audiuit voces
pariter ⁊ mugitus ac ſi oīa elemēta ꝯcuterētur. Ad
quod cū ille terrore horribili palpitaret. Ieſu xp̄e fi-
li dei viui miſerere mihi peccatori ꝓtinꝰ exclamauit
⁊ ſtatiꝫ oīs ferarū illarū tumultus terribilis cōquie-
uit. Proceſſit ⁊ vltra ad aliuꝫ locuꝫ. ⁊ ibidē adeſt de-
monū multitudo dicētiū ſibi. Putas ꝙ manus no-
ſtras euaſeris. Nequaq̄ ſed nūc potiꝰ incipies affli-
gi ⁊ torqueri. Et ecce q̇dā maximꝰ ignis ⁊ terribilis
ibidē apparuit. Dixerūtq̄ ei demones. Niſi nobis
ꝯſenſeris in ignē te iactabimus cōburēdū. Qđ cuꝫ
ille rēnueret. ipm̄ acceperūt ⁊ in illū ignē terribilem
proiecerūt. Vbi dū cruciaret̄ ꝓtinus exclamauit. Ie-
ſu xp̄e ⁊c. ſtatimq̄ ille ignis extinctus eſt. Ad aliū de-
niq̄ ꝑcedēs locū vidit quoſdaꝫ viros in igne viuos
cremari. ⁊ laminis ferreis candētibꝰ a demonibꝰ vſq̄
ad viſcera flagellari: aliſoſq̄ ventres habentes deor-
ſum terrā pre dolore mordere ⁊ clamare. Parce par-
ce. Quos tūc demones grauius flagellabāt. Alioſq̄
vidit quorū membra ſerpētes vorabant ⁊ bufones
ignitis aculeis coꝝ viſcera extrahebant. Qui cū eis
aſſentire nollet in eundē ignem et penas ꝓijcitur ⁊
eiſdem laminis ⁊ penis flagellatur: ſed cū ille excla-
maſſet. Ieſu chriſte ⁊c. a pena predicta ꝓtinus libe-
ratus eſt. Deinde ꝑceſſit ad quēdam locum vbi ho-
mines ſartagine frigebantur. vbi rota maxima erat
vncinis ferreis ignitis plena in quibus per diuerſa
membra homines erant ſuſpenſi: que tam velociter
voluebatur ꝙ globum igneū emittebat poſt hoc vi-
dit maximaꝫ domū habentem foueas metallis bul-
lientibus plenas in quibus alij vnū pedem: alij duo
habebant: alij ibi erāt vſq̄ ad genua: alij vſq̄ ad ven-
trem: alij vſq̄ ad pectus: alij vſq̄ ad collum: alij vſq̄
ad oculos. Sed hec omnia percurrēs nomen dei in-
uocabat. Proceſſit iterum ⁊ quēdam latiſſimū pu-
teum intuetur de quo fumus horribilis ⁊ fetor into-
lerabilis exibat. Indeq̄ homines vt ferrū candens
in modum fauillarum exibant: ſed demones eos re-
impingebat. Dixerūtq̄ ei demones. Locus ille quē
conſpicis eſt infernus in quo dominus noſter belze-
bub habitat: in ipſum igitur puteuꝫ te iactabimus
ſi nobis aſſentire recuſas. Poſt ꝙ autem illuc iacta-

tris fueris nullū inde remediū euadendi obtinebis:
quos dū ille audire ꝯtēneret: ipm accipientes in p̄-
dictū puteū iactauerūt. Qui tam vehemēter ſdolore
abſorptus eſt vt fere oblit⁹ fuerit nomē dñi inuoca
re. Sed dū ille ad ſe rediēs. Jeſu xp̄e ꝛc. exclamaſſet
corde: q: voce nō poterat ꝓtinus inde illeſus exiuit
ꝛ oīs demonū multitudo tanꝗ victa euanuit. Pro
cedēs ad locū aliū vidit quēdā pontē ſup quē cum
trāſire oportebat: q quidē erat ſtrictiſſimus ꝛ iſtar
glaciei polit⁹ ꝛ lubric⁹ ſub quo fluuius ingens ſul-
phureus ꝛ igneus fluebat. Sup quē dū tranſire ſe
poſſe oīno deſperaret: tñ recordat⁹ verbi qđ eū de
tot malis eripuit ꝯfidēter acceſſit ꝛ vnum pedē ſup
pontē ponēs. Jeſu xp̄e ꝛc. dicere cepit. Ualidus au
tē clamor adeo eū terruit vt ſubſiſtere vix valeret ſ;
p̄dictū v̄bū ꝓtulit ꝛ ſecurus māſit. Deinde aliū pe
dē poſuit eadē v̄ba iterauit. Ad quēlibet etiam paſ
ſum eadē v̄ba ꝓtulit: ꝛ ſic ſecurus trāſiuit. Cū ergo
trāſiſſet in quoddā pratū ameniſſimū deuenit vbi
diuerſorum florū mira ſuauitas redolebat. Et ecce
duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerunt q ipm vſq; ad
quādā ciuitatē ſpecioſiſſimā ex auro ꝛ gēmis mira-
biliter rutilātē ꝑduxerūt. De cuius porta odor mi-
rabilis emanabat q illū adeo recreauit ꝙ nullū do-
lorē vel fetorē ſenſiſſe videbať. Dixerūtq; ei ꝙ illa ci
uitas paradiſus eēt. In quē cum Nicolaus intrare
vellet dixerūt ei p̄dicti iuuenes ꝙ primo ad ſuos re
diret: ꝛ ꝑ loca ꝑ q̄ venerat eū redire oporteret. demo
nes tñ eū nō lederēt: ſed eo viſo territi fugerēt: ꝛ ꝙ
poſt. xxx. dies in pace q̇eſceret: ꝛ tunc illā ciuitatē ci-
uis ꝑpetu⁹ introiret. Tunc nicolaus inde aſcēdens
ſupra puteū ſe reſtitutū inuenit: ꝛ oīa oīb⁹ q̄ ſibi cō
tigerāt narrās poſt. xxx. dies ī dño feliciter req̇euit.

¶ De annunciatione dñica. l.

Annūciatio dñica dr̄: q: tali die
ab angelo aduētus filij dei ī car
nē fuit annūciat⁹. Cōgruū eñ fuit vt
incarnationē filij dei p̄cederet angeli-
ca annunciatio triplici ratione. primo
ratione ordinis cōnotandi: vt. ſ. ordo
reparatiōis rñderet ordini preuarica
tionis. vñ ſicut diabolus tētauit mulierē vt eā ꝓtra
heret ad dubitationē ꝛ ꝑ dubitationē ad cōſenſum
ꝛ ꝑ cōſenſum ad lapſum: ſic angelus nūciauit virgi-
ni vt nūciādo excitaret ad fidē: ꝛ ꝑ fidē ad cōſenſum
ꝛ ꝑ cōſenſum ad cōcipiendū filiū dei. Scđo rōne mi
niſterij angelici: q: eñ angelus eſt dei miniſter ꝛ ſer
uus ꝛ beata virgo electa erat vt eſſet dei mater: et
cōgruū eſt miniſtrū dñe famulari. cōueniēs igiť fuit
vt beate virgini annūciatio ꝑ angelū fieret. Tertio
rōne lapſus angelici reparādi. Quia eñ incarnatio
nō tantū faciebat ad reparationē humani lapſus: ſ;
etiā ad reparationē ruine angelice. iō angeli nō de-
buerūt excludi. Uñ ſicut ſexus muliebris nō exclu-
diť a cognitione miniſterij incarnationis ꝛ reſurre-
ctionis. ſic etiā nec angelicus nūcius: imo de⁹ vtrūq;
angelo mediante nūciat mulieri. ſ. incarnationē vir-
gini marie ꝛ reſurrectionē marie magdalene. Cū q̄
virgo beata a tertio anno etatis ſue vſq; ad quartū
decimū annū in templo cum alijs virginibus exti-
tiſſet: ꝛ votū de ſeruanda caſtitate emiſiſſet: niſi de⁹
aliter diſponeret eā ioſeph deſpōſauit dño reuelan
te ꝛ ioſeph virga frondēte ſicut in hiſtoria de natiui
tate beate virginis plenius cōtineť ꝛ in bethleē vñ
oriūdus erat neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit: ipſa
v̄o in nazareth in domū parentū rediit. Nazareth
interpretať flos. Uñ dicit Berñ. ꝙ flos naſci voluit
de flore in flore ꝛ floris tp̄e. Ibi igiť angelus ei ap-
paruit ꝛ ipam ſalutauit dicēs. Aue grā plena dñs te
cū: bñdicta tu ī mulierib⁹. Bernar. Inuitat nos ad
marie ſalutationē gabrielis exēplū ioannis tripu-
diū ꝛ reſalutationis lucrū. S; hic primo videndū q̄-
re dñs matrē ſuā voluit deſpōſari. Super hoc aſſi-
gnat Berñ. tres rationes dicēs. Neceſſario deſpon
ſata eſt maria ioſeph qm̄ ꝑ hoc myſteriū a demoni-
bus abſcōdiť ꝛ a ſponſo virginitas cōprobať: ꝛ vir-
ginis tā verecūdie ꝙ fame ꝓuideť. Quarta ratio eſt
vt ab oī gradu mulieris opprobriū tolleret. ſ. a con-
iugatis virginibus ꝛ viduis. Uñ ipſa virgo in hoc
triplici ſtatu fuit. Quinta vt viri miniſterio vteretur
Sexta vt matrimonij bonū cōprobareť. Septima
vt ꝑ virū genealogie ſeries texereť. Dixit ergo an-
gelus. Aue grā plena. Bernar. in ventre grā deita-
tis in corde gratia charitatis. in ore grā affabilita-
tis. in manib⁹ grā miſericordie ꝛ largitatis. Idem.
Uere q̄ plena: q: de plenitudine eius capiunt vniuer-
ſi captiui redēptionē: egri curationē: triſtes conſola
tionē: peccatores veniā: iuſti gratiā: angeli letitiā: de
niq; tota trinitas gloriam filius hominis humane
carnis ſubſtātiā. Dominus tecum. Dñs pater tecū
qui genuit quē concipis: ꝛ dñs ſpūſſanct⁹ de quo cō
cipis: et dñs filius quem carne tua induis. ſic dicit
Ber. Benedicta tu in mulieribus. i. ſup oēs mulie-
res: quia ſ; eris mater ꝛ virgo ꝛ mater dei. Tripli-
ci maledicto ſubiecte erant. ſ. maledicto opprobrij:
maledicto peccati ꝛ maledicto ſupplicij. Maledicto
opprobrij quo ad nō ꝯcipientes. Unde dixit rachel
abſtulit deus opprobriū meum. Maledicto peccati
quo ad cōcipiētes. vñ p̄s. Ecce eñ in iniquitatibus
cōcept⁹ ſum. Maledicto ſupplicij quo ad parturiē-
tes. vnde in Geñ. In dolore paries ꝛc. Sola aūt vir
go maria benedicta eſt inter oēs mulieres cuius vir
ginitati fecūditas addiť ꝛ fecūditati ī ꝯceptu ſancti
tas ꝛ ſanctitati in partu iucunditas. Dicitur ergo
gratia plena ſicut dicit Bernar. ꝓpter quattuor q̄
fulſerunt in eius mente que fuerūt deuotio humili-
tatis: reuerentia pudoris: magnitudo credulitatis:
martyrium cordis. B Dicitur dñs tecum ꝓpter
alia quattuor que ei fulſerunt de celo ſicut idē dicit
que ſunt marie ſanctificatio: angelica ſalutatio: ſpi-
ritusſcti ſuꝑuētio: filij dei incarnatio. Dicitur etiam
bñdicta tu ī mulierib⁹. Propter alia q̄ttuor q̄ ſicut
ibidē dr̄ fulſerūt ī ei⁹ carne: q: ſ; fuit virginitatis p̄-
miceria ſine corruptione fecūda: ſine grauedine gra
uida: ꝛ ſine dolore puerpera. Que cū audiſſet turba
ta eſt ī ſermone angeli ꝛ cogitabat qualis eēt iſta ſa
lutatio. Hinc apparet laus virginis in auditu: affe-
ctu ꝛ cogitatu. In auditu laudatur modeſtia: q: au
dit ꝛ tacet. In affectu verecūdia. In cogitatu prudē
tia: quia cogitauit qualis eſſet iſta ſalutatio. Tur-

bata eſt autē de angeli ſermone nō d̄ eius viſiōe qm̄
beata v̄go angelos ſepe viderat: ſed nunꝗ talia lo-
quētes audierat. Petr⁹ rauēñ. Uenerat igiť angel⁹
blādus in ſpecie: ſ; in ſermone terribilis. Uñ quā le-
uiter letificauit viſus: nimiū turbauit audit⁹. Ber.
Quod turbata eſt fuit verecundie v̄ginalis: ꝙ nō ꝑ-
turbata fortitudinis ꝙ tacuit ꝛ cogitauit prudētie ꝛ
diſcretiōis. Et tunc angel⁹ cōfortās eā dixit. Ne ti-
meas maria inueniſti grām apud dñm. Berñ. Quā
grām dei ꝛ hoīm pacē mort; deſtructionē vite repa-
rationē. Ecce ꝯcipies ꝛ paries filiū ꝛ vocabis nomē
ei⁹ ieſum. i. ſaluatorē: q: ſaluum faciet pplm ſuum a
pctis ei⁹. Hic erit magnus ꝛ fili⁹ altiſſimi vocabitur.
Bernar. Hoc eſt ille qui eſt magn⁹ deus futur⁹ ma-
gnus. ſ. magnus hō magnus doctor magn⁹ ꝓpheta.
Dixit aūt maria ad angelū. Quomodo fiet iſtō: qm̄
virū nō cognoſco. i. me nō ꝓpono cogniturā. Et ita
fuit v̄go mēte carne ꝛ ꝓpoſito. S; ecce maria inter
rogat: ꝛ qui interrogat dubitat. Cur ergo ſolus za-
charias plagā taciturnitatis incurrit. Sup hoc Pe
trus rauēñ. aſſignat q̄ttuor rōnes dicēs. Ille pctōꝝ
cognitor nō verba: ſed corda preuidit. Nō quid dixe
rint: ſ; quid ſenſerint indicauit. Erat eñ interrogā-
tiū cā diſſimilis ſpecies diuerſa. Hec ꝯ naturā credi
dit ille dubitauit ꝓ natura. Hec integre ordinē q̄rit
ille q̄ deus vult fieri nō poſſe p̄ſcribit. Ille impellen
tib⁹ exēplis nō accedit ad fidē hec ſine exemplo pre-
currit ad fidē. Hec mirať de partu virginis ille d̄ cō-
ceptu diſputat cōiugali. Nō ergo dubitat de facto:
ſ; modū querit ꝛ ordinē. Nā cum triplex ſit modus
cōcipiēdi. naturalis: ſpūalis ꝛ mirabilis: quo iſtorum
cōcipiat ſciſcitatur. Et rñdens angel⁹ dixit ei. Spi-
ritusſanctus ſuꝑueniet in te: qui ipſum tuū cōceptū
efficiet. Uñ ꝛ dr̄ de ſpūſancto cōceptus: ꝛ hoc ꝓpter
quattuor rōnes. ¶ Prio ꝓpter oſtēſionē eximie
charitatis: vt. ſ; oſtendať ꝙ ex ineffabili dei charita
te verbū dei caro factū eſt. Joan. iij. Sic deus dilexit
mūdū ꝛc. Et hec rō eſt magiſtri ſententiarū. Scđo
ꝓpter oſtenſionē grē abſq; meritis vt ꝑ hoc ꝙ diciť
cōceptus de ſpūſancto oſtendatur ꝙ ſit ex ſola grā
quā nulla hoīꝫ p̄ceſſerūt merita. Et hec eſt rō Aug.
Tertio ꝓpter virtutē opationis: q: ſ; operatiōe et
virtute ſpūſſancti conceptus eſt. Et hec eſt rō Am-
bro. Quarto ꝓpter motiuū cōceptionis. Et hec eſt
rō Hugo. de ſancto victore. Motiuū vt ait ad cōce-
ptionē naturalē eſt amor viri in mulierē ꝛ amor mu
lieris in virū. Sic in virgine inquit: q: in eius corde
amor ſpūſſancti ſingulariter ardebat: iō in eius car-
ne amor ſpūſſancti mirabilia faciebat. Et virtus al-
tiſſimi obūbrabit tibi. hoc ſ; gl. ſic exponiť. Umbra
a lumine ꝛ corpore obiecto ſolet formari ꝛ v̄go ſicut
pur⁹ hō plenitudinē diuinitatis capere neq̇bat. S;
v̄tus altiſſimi obūbrabit. Dū in ea īcorporea lux di
uinitatis corpus ſuſcepit hūanitat; vt ſic poſſet deū
pati. Hāc expoſitionē videť tāgere Berñ. q̄ ſic ait.
Q: de⁹ ſpūs eſt: nos v̄o vmbra corꝑis ſui: tēperauit
ſe nube: vt ꝑ obiectū viuifice carnis videam⁹ v̄bum
in carne: ſolē in nube: lumē in teſta: cereū in laterna:
ſ; Ber. ſic exponiť. q. d. Illū modū q̄ de ſpūſctō ꝯci
pies dei v̄tus xp̄s in loco ſctiſſimo cōſilio obumbrā-
do occultabit vt ſibi tm̄ notū habeať ꝛ tibi. Ac ſi di-
cat. Quid a me q̄ris qđ in te mox experieris. Scies
ſcies ꝛ feliciter ſcies: ſ; illo doctore q̄ autore. Ego nū
ciare miſſus ſum virginalē cōceptum nō creare. Uel
obūbrabit. i. te a vitioꝝ eſtu refrigerabit. Et ecce eli
zabeth cognata tua ꝛc. Ecce dicit vt oſtēdat h̄ eē ma
gnū nouū vicinū. Quatuor de cauſis cōceptus eliza
beth marie nūciať ſm Ber. P Pria eſt cumulus
letitie. Scđa ꝑfectio ſcie. Tertia perfectio doctrine.
Quarta obſequiū miſericordie. Dixit ei ſic Hiero.
Sterilis cognate cōcept⁹ marie nunciať vt dū mira
culū miraculo addiť gaudio gaudiū cumuleť. Ul' q:
ꝑfecto decebat vt verbū mox diuulgandū vbiq; ſci-
ret prius virgo ꝑ angelū ꝙ audiret ab hoīe. ne ma-
ter dei a cōſilijs filij videreť amota ſi eoꝝ que in ter
ris tā ꝓpe geruntť remāſiſſet ignara. Uel iō poti⁹
vt dū tūc ſaluatoris nūc p̄curſoris edoceť aduētus
rerū tp̄s ꝛ ordinē tenēs ipa poſtmodū ſcriptoribus
atq; p̄dicatorib⁹ referet veritatē. Ul' iō vt audiēs co
gnatā vetulā ꝛ grauidā cogitet iuuēcula de obſeq̇o
vt ſic ꝑuulo ꝓphete deť loc⁹ obſequēdi dño ꝛ mira
bili⁹ miraculū fiet de miraculo. Itē Ber. Da virgo
rñſum feſtinātēr. O dña rñde verbū ꝛ ſuſcipe verbū
ꝓfer tuū ꝛ ſuſcipe diuinū emitte trāſitoriū ꝛ ample
ctere ſempiternū: ſurge: curre: aperi. Surge ꝑ fidē:
curre ꝑ deuotionē: aperi ꝑ cōſenſum. Tūc maria ex-
p̄ſſis manib⁹ ꝛ oculis ad celū eleuat; ait. Ecce ancil-
la dñi fiat mihi ſ; verbū tuū. Ber. Alijs in ore: alijs
in aure: alijs in manu verbū dei factum fuiſſe memo
rať. Marie autē factū eſt in aure ꝑ angelicā ſaluta-
tionē. in corde ꝑ fidē: in ore ꝑ cōfeſſionē: in manu ꝑ
cōtrectationem: in vētre ꝑ incarnationē: ī gremio ꝑ
ſuſtentationē: in brachijs ꝑ oblationē. Fiat mihi ſm
v̄bū tuū. Ber. Nolo vt fiat mihi aut declamatorie
p̄dicatū: aut figuralr̄ ſignificatum: aut imaginatorie
ſomniatū: ſ; ſilēter inſpiratū: ꝑſonalr̄ incarnatū: cor
poraliter inuiſceratū. Statimq; fili⁹ dei in vtero illi⁹
ꝯceptus eſt: ꝑfectus de⁹: ꝑfectus hō ꝛ in ipa pria die
cōceptionis tāte ſapiētie ac potētie extitit quāte in
triceſimo anno fuit. Tūc ſurgēs maria abijt in mon
tana ad elizabeth. Et cū eā ſalutaſſet ioānes in eius
vtero exultauit. Q: lingua nō poterat aīo exultante
ſalutat ꝛ ſue p̄curſionis offm̄ inchoat. Fuit aūt ī ei⁹
obſeq̇o trib⁹ mēſibus donec ioannes naſcereť quē
manibus ſuis de terra leuauit: ſicut in libro iuſtorū
legiť. In hac die vt diciť ꝑ multa tēporum curricu-
la deus multa opatus eſt. Que quidā egregijs verſi
bus ſic declarauit. Salue feſta dies que vulnera no-
ſtra coerces. Angelus eſt miſſus eſt paſſus in cruce
xp̄s. Eſt adā fact⁹ ꝛ eodem tp̄e lapſus. Ob meritū
decime cadit abel fratris ab enſe. Offert melchiſe-
dech. Yſaac ſupponiť aris. Et decollatus xp̄i bapti-
ſta btūs. Eſt petrus ereptus: iacobus ſub herode ꝑ
emptus. Corpora ſanctoꝝ cū xp̄o multa reſurgunt.
Latro dulce tñ per xp̄m ſuſcipit amen. ¶ Miles
quidā diues ac nobilis ſeculo abrenūciauit et ordi-
nē ciſtercienſium introiuit: ꝛ q: lr̄as neſciebat erube
ſcentes monachi tam nobilē ꝑſonā inter laicos de-
putari. dederūt ei magiſtrum ſi forte modicum adi-
ſcere poſſet: ꝛ ſub hac occaſiōe inter monachos per-

maneret. Sʒ cū diu cum magiſtro fuiſſet ⁊ nihil oīno
ꝑter hec duo vocabula: aue maria diſcere potuiſſet
Hec tā auide retinuit: vt quocūqʒ deābularet quicqd
ageret ea inceſſanter noīaret. Tādē morit̄ ⁊ in cimite
rio cū alijs fratrib⁹ ſepelitur: ⁊ ecce ſup eius tumulū
ſpecioſum excreſcit liliū ⁊ quodlibet foliū aue maria
lrīs aureis habebat inſcriptū. Currētes oēs ad tam
grāde ſpectaculū terrā de tumulo effoderūt ⁊ radicē
lilij d̄ ore defuncti ꝓcedere repererūt. Intellexerūt ꝗ
cū quāta deuotiōe illa duo v̄ba dixerat: quē dn̄s tāti
honore ꝓdigij illuſtrauit. Quidā miles quēdā in via
caſtrū habebat ⁊ oēs tranſeūtes ſine miſeratiōe aliq̄
ſpoliabat. V̄ginē tn̄ mr̄eʒ dei quotidie ſalutabat: nec
ꝑ aliquo impedimēto emergēti ab ipa ſalutatiōe ali
qua die ceſſare volebat. Accidit aūt vt quidā vir reli
gioſus ⁊ ſctūs inde trāſitū faceret. et ipſum p̄dictus
miles cōtinuo expoliari iuberet. Vir aūt ſctūs roga
uit p̄dones vt ipm ad dn̄m ſuū deducāt: q: ad ipm hʒ
ſecreta q̄ ꝓferat. Adduct⁹ aūt rogauit militē vt oēs
de familia ſua ⁊ caſtro cōgregari faceret vt eis verbū
dn̄i p̄dicaret cū aūt ꝯgregati fuiſſent. ille ait: Nequa
ꝙ h̄ eſtis oēs: ſed aliquis adhuc deeſt. Cui cū oēs ſe
ibidē eſſe aſſererēt aiebat. Diligēter ꝓquirite ⁊ ali
quē inuenietis abeſſe. Tūc vnus exclamās dixit: qm̄
ſolus camerari⁹ illuc nō veniſſet. Ille aūt dixit. Vere
ip̄e eſt qui ſol⁹ deeſt. Pro eo igit̄ cito mittit̄: ⁊ in me
diū deducit̄. Cū aūt virū dei vidiſſet reuolutis terri
biliter oculis caput inſtar inſani agitabat: nec ꝓpi⁹
accedere audebat. Vir aūt ſctūs dixit ei. Adiuro te ꝑ
nomē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: vt qs ſis nobis adiſſeras ⁊ ob
quā cām huc veneris palā pandas: cui ille rn̄dit. Heu
adiuratus ꝓdere cogor inuit⁹. Ego eīm nō ſum hō:
ſʒ demon qui formā hoīs accepi ⁊ quatuordecim an
nis cū hoc milite ſic ꝑmanſi. Nā noſter princeps me
huc miſit vt diē qua hic ſue marie ſalutationē nō di
ceret diligētius obſeruarem: vt in eū poteſtate acce
pta ipſum cōtinuo ſtrāgularē. Et ſic in malis operi
bus vitā finiēs noſter eſſet. Quacūqʒ eīm die illā ſalu
tationē dicebat in eū poteſtatē habere nō poteram.
Ecce aūt de die in diē diligētius obſeruaui et nullū
diē quin eā ſalutauerit pretermiſit. Hec miles audi
ens vehemēter obſtupuit: ⁊ ad pedes viri dei ſe ꝓijci
ens veniā poſtulauit: et in melius deinceps vitā mu
tauit. Vir aūt ſctūs dixit demoni. Precipio tibi de
mon in noīe dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: vt hinc abſcedas ⁊ taleʒ
hactenus locū poſſideas: vt nulli glorioſam dei ge
nitricem inuocāti nocere preſumas hec vbi iuſſa de
dit demon abſcedens euanuit. Et miles virū ſanctū
cū reuerentia et gratiarū actiōe liberū abire ꝑmiſit.

¶ De paſſione domini. lj. A

PAſſio chriſti fuit ex dolore amara
ex illuſiōe deſpecta et ex vtilitate
multiplici fructuoſa. Dolor aūt cauſa
batur ex quinqʒ. Primo ex eo ꝙ ipa paſ
ſio fuit ignominioſa. Et h̄ ꝑpter igno
minioſuʒ locū: q: in caluaria vbi male
factores puniebantur. Propter igno
minioſum ſuppliciū: q: morte turpiſſima cōdemna
tus ē. Crux eīm ſuppliciū erat latronū. Et licet crux
tūc eſſet multe ignominie: nūc eſt imm ēſe glorie. Vn̄
Aug. Crux que erat ſuppliciū latronū: nūc trāſit ad
frontes imperatorꝫ. Si tātum honorē deus cōtulit
ſupplicio ſuo quid cōferet ſeruo ſuo. Propter igno
minioſum cōſortiū: q: cū ſceleratis deputatus eſt: id
eſt cū latronibus qui primo erāt ſcelerati: ſed poſtea
vnus cōuerſus eſt: ſcʒ diſmas qui erat a dextris ſicut
d̄r in euāgelio nichodemi: ⁊ ali⁹ dānat⁹. ſ. geſinas: qui
erat a ſiniſtris. Vni ergo dedit regnū: alteri ſupplici
um. Ambro. Autor pietatis in cruce pēdēs in ſingu
lis negotijs pietatis officia diuidebat: ꝑſecutionem
apoſtolis: pacē diſcipulis corpus iudeis: crucifixori
bus veſtimēta: patri ſpiritū: virgini paranymphum
latroni paradiſum: pctōribus infernū crucē xp̄ianis
penitētibus cōmendabat. Ecce teſtamentū qd̄ fecit
xp̄s in morte pendēs in cruce. Scd̄o ex eo ꝙ fuit in
iuſta: q: pctm̄ nō fecit ⁊ nō eſt inuentus dolus in ore
eius. ⁊ iō que venit indigne pena dolēda venit. De
tribus eīm iniuſte precipue eū accuſabāt: videlicet q:
tributū reddi ꝓhibebat: q: ſe regē dicebat: ⁊ q: filiuʒ
dei ſe faciebat. Cōtra has tres accuſatiōes dicimus
in paraſceue in perſona ſaluatoris tres accuſatiōes.
Popule me⁹ quid feci tibi ⁊c. vbi exprobat xp̄s tria
beneficia collata. ſ. liberationem ab egypto: regimen
in deſerto: plantationem vinee in loco optimo: qua
ſi chriſtus dicat. Accuſas me de redditiōe tributi po
tius gratias agere deberes: quia liberaui te a tribu
to. Accuſas me quia dixi me regem: potius deberes
gratias agere: quia regaliter paui te in deſerto. Ac
cuſas me quia me filiuʒ dei dixi: potius deberes gra
tias agere: quia te in vineā meā elegi: ⁊ in loco opti
mo plantaui. Tertio ex eo ꝙ fuit paſſus ab amicis.
Tolerabilior eniʒ eſſet dolor ſi pateretur ab his qui
aliqua de cauſa deberent eſſe eius inimici vel ab his
qui eſſent alieni vel extranei: vel ab his quibus ali
qua incōmoda intuliſſet: ſed tamen patitur ab ami
cis. i. ab his qui deberent eſſe ſui amici. Item a pro
ximis. i. ab his de quorū ſtirpe nat⁹ eſt. De his duo
bus dicitur in p̄s. Amici mei et proximi mei. Job.
xix. Noti mei quaſi alieni receſſerunt a me. Iteʒ ab
his quibus multa bona cōtulerat. Jo. viij. multa bo
na operatus ſum eis Bern̄. O bone ieſu ꝙ̄ dulciter
cum hoībus cōuerſatus es: ꝙ̄ magna ⁊ abundātiſſi
ma eis largitus es: ꝙ̄ dura et aſpera pro eis paſſus
es: dura verba duriora verbera duriſſima crucis tor
menta. Quarto rōne teneritudinis corporis. Unde
in figura dauid d̄r de eo. ij. Reg. penul. Ipſe ē quaſi
tenerrimus ligni vermiculus Ber. O iudei lapides
eſtis lapideʒ ꝑcutitis molliorē de quo reſonat tinni
tus pietatis ⁊ ebullit oleū charitatis. Itē Hierony.
Traditus eſt ieſus militibus verberādus: et illud ſa
cratiſſimū corpus pectuſqʒ dei capax flagella ſecue
runt. Quinto ex eo ꝙ fuit vniuerſalis: q: ꝑ oēs par
tes, ⁊ oēs ſenſus. Primo eīm fuit hic dolor in oculis
q: lachrymat⁹ eſt ſicut d̄r. Heb. v. Ber. Aſcēdit in al
tū vt lōgius audiretur ⁊ fortiter clamabat vt nullus
excuſaret̄: clamori lachrymas addidit vt hō cōpate
ret̄. Al's etiā bis lachrymas fudit ſcʒ in reſurrectio
ne lazari ⁊ ſup hieruſalē. Itaqʒ prime lachryme fue
runt amoris. Vn̄ ⁊ quidā cū vidiſſent eum lachrymā
tem dixerunt. Ecce quō amabat eum. Scd̄e fuerunt

cōpaſſiōis ſed he tertie fuerūt doloris. Scd̄o fuit
in auditu cū ei. ſcʒ opprobria ⁊ blaſphemie irroga
te ſunt. Xp̄s eīm ſpālr̄ quattuor habuit: in qb⁹ op
probria ⁊ blaſphemias audiuit habuit eīm excellen
tiſſimā nobilitatē q: quātū ad diuinā naturā fuit
eterni regis fili⁹ ⁊ quātū ad humanā de regia ſtir
pe genit⁹ ita ꝙ ēt inquātū hō fuit rex regū ⁊ dn̄s
dn̄antiū. Habuit ineffabilē v̄itatē q: ipſe eſt via ve
ritas ⁊ vita. Vn̄ de ſe iterū dicit. Sermo tu⁹ veri
tas eſt. Fili⁹ eīm eſt ſermo ſiue v̄bū pr̄is. Habuit i
ſuperabilē ꝑtātem: q: oīa ꝑ ipſum facta ſunt ⁊ ſine
ipſo factū eſt nihil. Habuit inſup ſingularē boni
tatē: q: nemo bon⁹ niſi ſol⁹ de⁹. In his xp̄s audi
uit opprobria ⁊ blaſphemias. Primo qdē q̄ ad no
bilitatē. Mat. xiij. Nōne hic eſt filius fabri. Nōne
mr̄ ei⁹ d̄r maria ⁊c. Scd̄o ad ꝑtātē. Matthei. xij.
Hic nō deijcit demonia niſi i beelzebub p̄cipe de
moniorū. Itē Mat. xxvij. Alios ſaluos fecit ſeip̄ʒ
nō pōt ſaluū facere. Ecce dicūt ipſuʒ īpotētē cū tn̄
adeo potēs extitit ꝙ perſecutores ſuos ſola vo
ce ꝓſtrauit. Nā cū interrogaſſet quē q̄ritis. et illi
rn̄diſſent ieſum nazarenū ⁊ ipſe dixiſſet ego ſum
cōtinuo ceciderūt in terrā. Aug. Vna vox turbam
odijs plenā ⁊ ferocē. armis terribilē ſine vllo telo
ꝑcuſſit: repulit: ſtrauit virtute latētis diuinitatis.
Quid iudicatur⁹ faciet q̄ iudicādus hoc fecit. qd
regnatur⁹ poterit q̄ moritur⁹ hoc potuit. Tertio
quo ad v̄itatē Jo. viij. Tu de te ipſo teſtimonium
ꝓhibes teſtimoniū tuū nō eſt verū. Ecce q: dicūt
eū mēdacē: cū tn̄ ipſe ſit via v̄itas ⁊ vita: hāc veri
tatē pilat⁹ ſcire vel audire non meruit: q: ipm ſcḋm
veritatē nō iudicauit. Inchoauit qppe iudiciuʒ a
veritate: ſʒ in veritate nō ꝑmāſit ⁊ ideo de verita
te q̄ſtionē meruit inchoare: ſed nō meruit ſolutio
nē audire. Alia rō eſt ſcḋm Augu. quare ſolutionem
nō audiuit: q: cū illā q̄ōnē feciſſet ſubito venit illi
in mētē cōſuetudo iudeorū qua ſolebat vn⁹ dimit
ti in paſcha: ⁊ iō ſtatim exijt ⁊ ſolutionē nō expe
ctauit. Tertia rō eſt ſcḋm Chryſo. q: ſciebat ꝙ q̄ſtio
tā difficilis indigebat multo tp̄e ⁊ multa diſcuſſio
ne ⁊ ipſe ad liberationē xp̄i ꝓperabat: ⁊ iō ſtatim
exiuit. Legit̄ tn̄ in euāgelio nichodemi ꝙ cū pila
tus ieſum interrogaſſet qd eſt veritas. ieſus ei rn̄
dit. Veritas de celo eſt. Et pilat⁹ in terris non eſt
veritas. Dixit ei ieſus. Quō pōt eſſe veritas i ter
ris q̄ iudicat̄ ab his q̄ ꝑtātē habēt in terris. Quar
to quo ad bonitatē. Dicebāt eīm ipm eſſe peccato
rē in corde. Jo. xj. Nos ſcimus: q: hic hō peccator
eſt. Seductorē in ſermone. Luce. xiij. Cōmouit po
pulū docēs ꝑ vniuerſam iudeā incipiēs a galilea
vſqʒ huc. Legis preuaricatorē in ope. Jo. ix. Non
eſt hic homo a deo qui ſabbatum nō cuſtodit. Ter
tio fuit in odoratu: q: magnum fetorē ſentire po
tuit in loco caluarie vbi erāt corpora fetida mor
tuorū. Vn̄ d̄r in ſcholaſtica hiſtoria ꝙ caluaries ꝓ
prie eſt os capitis humani nudū. vn̄ ⁊ q: ibi decol
labant̄ rei: ⁊ multa oſſa capitū ibi aſperſa erāt di
cebat̄ caluarie locus vel caluariū. Quarto fuit in
guſtu: vn̄ cū clamaret ſitio dederūt ei acetum cum
myrrha ⁊ felle miſtū: vt ex aceto citius moreret̄ et
ipſi cuſtodes a cuſtodia citius liberarētur. Dicit̄
eīm crucifixus citius mori ſi acetū bibat ⁊ ex myr
rha pateret̄ olfact⁹ ⁊ ex felle guſtus. Augu. Pro
mero replet̄ ſinceritas aceto: inebriat̄ felle dulce
do: adijcit̄ inocētia reo: morit̄ vita ꝓ mortuo. Qui
to fuit i tactu: q: in oīb⁹ partib⁹ corpis a plāta pe
dis vſqʒ ad verticē nō fuit in eo ſanitas. De hoc
aūt qualr̄ i oīb⁹ ſenſib⁹ dolorē habuit. dicit Ber.
Caput angelicis tremēdū ſpiritib⁹ denſitate ſpi
narū ꝑūgit̄ ⁊ facies pulchra pre filijs hoīm ſputis
iudeorꝫ deturpat̄: oculi lucidiores ſole caligant in
morte aures q̄ audiūt angelicos cantus audiunt
pctōrū inſult⁹. os qd̄ docet angelos felle et aceto
potat̄ pedes quorꝫ ſcabellū adorat̄ qm̄ ſanctū eſt
cruci clauo affigūtur: man⁹ que formauerūt celos
ſunt in cruce extēſe ⁊ claus affixe corp⁹ v̄beratur
latus lācea ꝑforat̄. Et qd plura. Nō remāſit in eo
niſi lingua: vt ꝓ peccatorib⁹ exoraret ⁊ matrē di
ſcipulo cōmēdaret. B Scd̄o ei⁹ paſſio fuit ex illu
ſione deſpecta. Quattuor eīm vicibus fuit ſibi illu
ſum. Primo in domo anne vbi recepit ſputa: ala
pas: velationē oculorꝫ. Ber. Vultū tuū bone ieſu
deſiderabilē in quē deſiderāt angeli ꝓſpicere ſpu
tis inquinauerūt: manib⁹ ꝑcuſſerūt: velo ꝓ deriſio
ne operuerūt: nec amaris vulnerib⁹ pepercerunt.
Scd̄o in domo herodis q̄ eū fatuū ⁊ nō ſane men
tis eſtimās: ex eo ꝙ nullū ab eo reſpōſum habere
potuerat ꝓ deriſione eū veſte alba induit. Bern̄.
Tu hō es ⁊ habes ſertū de florib⁹: ⁊ ego de⁹: ⁊ ha
beo coronā de ſpinis. Tu habes chirothecas i ma
nib⁹ ⁊ ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſti
bus tripudias ⁊ ego ꝓ te deriſus fui ab herode i
veſte alba. Tu tripudias cū pedib⁹: ⁊ ego labora
ui cū meis pedib⁹. Tu i choreis brachia extēdis i
modū crucis in gaudiū. ⁊ ego ea ī cruce extēſa ha
bui in opprobriū. Ego in cruce dolui: ⁊ tu in cruce
exultas. Tu habes latus aptū ⁊ pect⁹ in ſignū va
ne glīe ⁊ ego lat⁹ effoſſuʒ habui ꝓ te: tn̄ reuerte
re ad me ⁊ ſuſcipiā te. Sʒ quare dn̄s tp̄e ſue paſſio
nis corā herode pilato ⁊ iudeis ſic tacebat. Hui⁹
triplex eſt rō. Pria rō eſt: q: nō erāt digni audire
ſuā rn̄ſionē. Scd̄a q: eua peccauerat ꝑ loq̄citatē: ⁊
iō xp̄s voluit ſatiſfacere ꝑ taciturnitatē. Tertia: q:
q̄cqd rn̄debat totū calūniabant̄: ⁊ deprauabant.
Tertio ī domo pilati vbi milites clamidē coccineā
circūdederūt ei arūdinē ī manu dederūt: ⁊ coronā
ſpineā ſup caput ei⁹ poſuerūt: genuflexo dicebant
Aue rex iudeorꝫ. Illa aūt ſpinea corona d̄r fuiſſe
de iūcis marinis: q̄rū acies nō min⁹ ſpina eſt du
ra ⁊ penetratiua. Vn̄ ⁊ ſanguinē de capite credit̄
illa corona ſpinea extraxiſſe. Vn̄ ber. Caput illō di
uinū multiplici ſpinarꝫ dēſitate vſqʒ ad cerebrū cō
fixū eſt. De aīa ſūt tres opiniōes vbi. ſ. aīa habeat
ſedē. ſ. vel ī corde ꝓpter illud. De corde exeūt cogi
tatiōs male ⁊c. Vel ī ſanguīe ꝓpter illud Leuitici
Aīa oīs carnis ī ſanguīe ē. Vel in capite ꝓpter il
lud. Et īclinato capite tradidit ſpiritū ⁊c. Hāc tri
plicē opinionē iudei ipſo facto vident̄ ſciuiſſe. Nā
vt ei⁹ aīam a corpe euellerēt q̄ſierūt ipāʒ ī capite:
cū ſpinas vſqʒ ad cerebrū infixerūt. Queſierunt in
ſanguīe cū ei⁹ venas in manib⁹ ⁊ pedib⁹ aperue
rūt. Queſierūt in corde cū ei⁹ lat⁹ ꝑforauerūt Cō

tra has tres illuſiões in paraſceue ꝑmittimus añ
eleuationē crucis tres adoꝛatiões dicētes. Agios
⁊c. quaſi ter adoꝛātes ter illuſuꝫ ꝓpter nos. Quar
to in cruce. Mat. xxvij. Pꝛincipes ſacerdotū illu
dētes eū cū ſenioꝛibꝰ ⁊ ſcribis dicebāt. Si rex iſrł
eſt deſcēdat nūc de cruce ⁊ credimus ei. Ber. ſup
hūc locū. Interim patiētiā magis exhibet humili
tatē cōmēdat obediētiā īplet: charitatē ꝑficit. In
his nēpe ꝯtutū gēmis quattuoꝛ crucis coꝛnua oꝛ
nant ⁊ ſupeminētioꝛ charitas a dextris: obediētia
a ſiniſtris: patientia radix oīm virtutū: humilitas
in ꝓfundo. h oīa q xp̄s paſſus eſt. Bern. breuiter
recolligit dicēs. Memoꝛ ero ꝙdiu vixero laboꝛū
qs ꝑtulit in ꝑdicādo: fatigationū in diſcurrēdo: vi
giliarū in oꝛando: tentationū in ieiunando: lachꝛy
marū in cōpatiēdo: inſidiarū ī colloquēdo: poſtre
mo cōuicioꝛū ſputoꝝ: collaphoꝛū ſubſannationū:
clauoꝝ exꝓꝛobrationū. ¶ Tertio paſſio eius fuit
vtilitate multiplici fructuoſa cuiꝰ vtilitas pōt eſſe
triplex. ſ. pctōꝝ remiſſio grē collatio ⁊ glīe exhibi
tio. Hꝫ tria notant in titulo crucis: q: ieſus quo ad
pꝛimū. nazarenꝰ q ad ſcdm. rex iudeoꝝ q ad tertiū
q: ibi erūꝰ oēs reges. De eiꝰ vtilitate dicit aug.
Culpā deleuit xp̄s ꝑntē ꝑteritā ⁊ futurā. Pꝛete
rita pctā tulit ea remittēdo ꝑntia hoīes ab eis re
trahēdo. futura grām q vitarētur cōferendo. De
eiꝰ ēt vtilitate dicit Aug. admiremur gratulemur
amemꝰ laudemꝰ adoꝛemꝰ qm̄ ꝑ redēptoꝛis nr̄i moꝛ
tē de tenebꝛis ad lucē: de moꝛte ad vitā: de coꝛru
ptiōe ad icoꝛruptionē. de exilio ad patriā. d luctu
ad gaudiū vocati ſumꝰ. Quā vtilis aūt modꝰ redē
ptiōis nr̄e fuerit pꝫ ex q̄ttuoꝛ rōnibꝰ vicꝫ q: fuit ac
ceptiſſimꝰ ad placādū deū: cōgruētiſſimꝰ ad curan
dū moꝛbū: efficaciſſimꝰ ad attrahēdū genꝰ huma
nū pꝛudētiſſimꝰ ad expugnādū hūani gn̄is inimi
cū. Pꝛio gͦ fuit acceptiſſimꝰ ad placādū ⁊ reconci
liādū deū: q: ſicut dicit Anſel. in li. Cur deus hō.
Nihil aſpiꝰ ⁊ difficiliꝰ pōt hō pati ad honoꝛes dei
ſpōte ⁊ nō indebito ꝙ moꝛtē. Et nequaꝙ magis
hō ſe pt dare deo ꝙ cū ſe moꝛti tradit ad honoꝛeꝫ
ipſiꝰ. Et h ē qd dr̄ Ephe. v. Tradidit ſemetipſum
oblationē ⁊ hoſtiā deo in odoꝛē ſuauitatis. Qualr
aūt fuit ſacrificiū nos deo placās ⁊ recōciliās dicit
Aug. de trini. Quid tā grate ſuſcipi poſſet ꝙ caro
ſacrificij nr̄i coꝛpꝰ effectū ſacerdotis nr̄i. Ut qm̄ q̄t
tuoꝛ cōſiderant in oī ſacrificio: cui offerat: qd offe
rat: ꝑ qbꝰ offerat: ⁊ qs offerat: idē ipſe vnꝰ vtriuſ
qꝫ mediatoꝛ ꝑ ſacrificiū pacis recōcilians nos deo
cū ipſo maneret cui offerebat vnū in ſe faceret ꝑ q
bus offerebat vnꝰ ipſe eēt q offerebat ⁊ qd offere
bat. De h aūt ēt qualr ꝑ xp̄m ſumꝰ recōciliati. di
cit idē Aug. ꝙ xp̄s eſt ſacerdos ⁊ ſacrificiū deus ⁊
tēplū Sacerdos ꝑ quē ſumꝰ recōciliati. ſacrificiuꝫ
quo ſumꝰ recōciliati: deꝰ cui ſumꝰ recōciliati: tem
pliū in quo ſumus recōciliati. Un̄ qbuſdā hanc re
cōciliationeꝫ paruipēdētibꝰ. Aug. in ꝑſona xp̄i ex
ꝓbꝛabat. dicēs. Cū eſſes inimicꝰ patri meo recōci
liaui te ꝑ me: cū eſſes lōge ego veni vt redimerem
te cū inter oēs montes ⁊ ſyluas errares q̄ſiui te in
ter lapides ⁊ ligna inueni te: ⁊ ne lupoꝛū ferarūqꝫ
rapido oꝛe laniareris: collegi te humeris meis poꝛ
taui te: patri meo reddidi te. Laboꝛaui ſudaui: ca
put meū ſpinis oppoſui manus meas clauis ob
ieci: lancea latus aperui tot non dicā iniurijs: ſed
aſperitatibꝰ laniatꝰ ſum. Sanguinē meū fudi: ani
mā meā poſui vt cōiungerē te mihi: ⁊ tu diuideris
a me. ¶ Scdo fuit cōgruētiſſimꝰ ad curandum
moꝛbū. Congruitas autē attendit ex parte tēpo
ris: ex parte loci ⁊ ex parte modi. Ex parte tēpo
ris: q: adā factus fuit et peccauit in menſe martio
feria ſexta ⁊ hoꝛa ſexta. ⁊ iō xp̄s pati voluit ī mar
tio: q: in die qua fuit nūciatꝰ fuit ⁊ paſſus. Iteꝫ in
feria ſexta ⁊ hoꝛa ſexta. Scdo ex parte loci qm̄ lo
cus ſue paſſionis tripliciter conſiderat. ſ. aut cōis
aut ſpālis aut ſingularis: locus cōis fuit terra pꝛo
miſſionis ſpālis caluarie: locꝰ ſingularis crux. In
loco aūt cōi pꝛimꝰ hō fuit foꝛmatꝰ: q: in partibꝰ il
lis iuxta damaſcū in agro damaſceno dr̄ fuiſſe foꝛ
matus. In loco ſpāli fuit ſepultꝰ q: ibidē vbi xp̄s
eſt adā dr̄ fuiſſe ſepultus: lꝫ autenticū nō ſit. Cum
ſm Hiero. adā in ebꝛon monte ſepultꝰ fuerit: ſicut
etiā Joſue. xiiij. expꝛeſſe habetur. In loco ſingula
ri fuit deceptꝰ nō ꝙ in illo ligno in quo xp̄us paſ
ſus eſt adā fuit deceptus. Sꝫ ꝓ tanto dr̄: q: ſic vt
adā deceptus fuit in ligno: ita xp̄s paſſus fuit in li
gno. In quadā tamē hiſtoꝛia grecoꝝ dr̄ ꝙ in eodē
Tertio ex parte modi curādi: q quidē modus fuit
ꝑ ſimilia ⁊ ꝑ cōtraria. Per ſimilia qm̄ ſicut dicit
Aug. in libꝛo de doctrina xp̄iana. Per feminā de
ceptus: ꝑ feminam natus. Homo hoīes: moꝛtalis
moꝛtales: moꝛte moꝛtuos liberauit. Ambꝛoſi. Ex
terra virgine adā xp̄s ex virgine. Ille ad imaginē
dei: hic imago dei. Per mulierē ſtultitia: ꝑ mulie
rē ſapiētia. Nudus adā: nudus xp̄s moꝛs ꝑ arbo
rem: vita ꝑ crucē. In deſerto adaꝫ: in deſerto xp̄s.
Per ꝯtraria qm̄ pꝛimus homo ſm Grego. pecca
uerat ꝑ ſuperbiā: inobedientiā: ⁊ gulā. Uoluit enī
aſſimilari deo ꝑ ſcientie ſublimitatē trāſgredi pce
pti dei limitē: ⁊ guſtare pomi ſuauitatē. Et qm̄ cu
ratio hꝫ fieri ꝑ cōtrariū: iō iſte modꝰ ſatiſfaciendi
ꝯgruētiſſimꝰ fuit: q: fuit ꝑ humiliationē diuine vo
lūtatꝭ ipletionē ⁊ afflictionē de his tribꝰ ad Phi
li. ij. Humiliauit ſemetipſuꝫ quo ad pꝛimū: factus
obediēs quoad ſcdꝫ: vſqꝫ ad moꝛtē quo ad tertiuꝫ
¶ Tertio fuit afficaciſſimus ad attrahendū genꝰ
humanuꝫ. Nunqd enī ſaluo liberatis arbitrio ma
gis ad amoꝛē ſuū ⁊ fiduciā genus humanū attrahe
re potuit. Qualiter aūt per hoc ad amoꝛē nos at
trahat dicit Bern̄. Sup oīa reddit te amabilē bōe
ieſu calix quē bibiſti opus redēptiōis noſtre. Hoc
oīno amoꝛē noſtrū facile vendicat totū tibi hoc eſt
quod nr̄m amoꝛem ⁊ blandius allicit ⁊ iuſtius eri
git ⁊ citiꝰ ſtringit ⁊ vehemētis afficit. Etenim vbi
te examiaſti: vbi te naturalibꝰ radijs exuiſti: ibi pie
tas magis emicuit: ibi charitas plꝰ effulſit: ibi gra
tia ampliꝰ radiauit. Qualiter autē ad fiduciā: dicit
Roma. viij. Qui etiā ꝓpꝛio filio ſuo nō pepcit: ſꝫ ꝓ
nobis oībus tradidit illū quomodo nō etiā oīa
cū illo nobis donauit. De hoc etiā Benar. Quis
nō rapiatur ad ſpem impetrādi fiduciā qui eiꝰ at
tēdit coꝛpis diſpoſitionē videlicet caput inclinatū
ad oſculuꝫ: bꝛachia extēſa ad āplexū: manꝰ ꝑfoꝛatas

ad largiēdū latus apertuꝫ ad diligendum: pedum
affictionē ad nobiſcū cōma nēdum: coꝛpis extenſio
nē ad ſe totū nobis īpēdēdū. ¶ Quarto fuit pꝛu
dētiſſimꝰ ad expugnādū humani generis inimicū
Joā. xxvj. Pꝛudētia eiꝰ ꝑcuſſit ſupbū. Et vltimo.
Nunqd poterꝭ capere leuiathā hamo. Chꝛiſtꝰ enī
hamū ſue diuinitatꝭ abſcōderat ſub eſca hūanitatꝭ
Et diabolus capere volēs eſcā carnis captꝰ eſt ab
hamo diuinitatis. De hac pꝛudēti captione dicit
Aug. Uenit redēptoꝛ ⁊ victꝰ ē deceptoꝛ. Et qd fe
cit redēptoꝛ captiuatoꝛi nr̄o. Tetēdit muſcipulam
crucē ſuā poſuit in ea eſcā ſanguinē ſuū. Ipſe aūt
voluit fundere ſanguinē nō debitorꝭ ꝓpter qd re
ceſſit a debitoꝛibꝰ. Huiuſmodi debitū apoſtolꝰ vo
cat chirographū qd quidē xp̄s tulit ⁊ cruci affixit.
De q chirographo dicit Aug. Eua peccatū a dia
bolo mutuauit: chirographū ſcripſit: fideiuſſoꝛē d
dit ⁊ vſura poſteritati creuit. Tūc enī a diabolo pec
catū mutuauit qñ ꝯ ꝑceptū dei ſue pꝛaue iuſſioni
vł ſuggeſtioni ꝯſenſit chirographū ſcripſit qñ ma
nū ad pomū vetitū poꝛrexit: fideiuſſoꝛem dedit qñ
adā pctō cōſentire fecit ⁊ ſic vſura poſteritati cre
uit. Cōtra igit cōtēnentes hāc redētionē qua nos
de inimici ptāte reduxit Bernar. expꝛobꝛādo dicit
in ꝑſona xp̄i. Popule meꝰ ait dn̄s qd tibi facere
potui ⁊ nō feci. Quid cauſe ē ꝙ inimico meo magꝭ
libet ſeruire ꝙ mihi: nec ille creauit vos: ſꝫ nec pa
ſcit. Si parua hec vident ingratꝭ: nō ille ſꝫ ego re
demi vos. Quo ꝑtio. Nō vtiqꝫ auro coꝛruptibili vł
argēto nō ſole aut luna. nō ſaltē angeloꝝ aliquo ſꝫ
ꝓpꝛio vos cruoꝛe redemi. Ceterū ſi neqꝫ tā multi
plici iure debitū eſt a vobis elicere famulatū omiſ
ſis oībꝰ mecū ſaltē ex denario diurno ꝯuenite. Et
q: ī moꝛtē xp̄m tradiderūt iudas ꝑ auariciā: iudei
ꝑ inuidiā: pilatꝰ ꝑ timoꝛē: nō vidēdū eēt de pena a
deo his inflicta merito huiꝰ peccati. Sꝫ de pena et
oꝛigine iude īuenies ī legēda ſctī mathie. d pena ⁊
excidio iudeoꝝ: in legēda ſctī iacobi minoꝛis. de pe
na aūt ⁊ oꝛigine pilati in quadā hiſtoꝛia lꝫ apocri
pha ſic legit. ¶ Fuit qdā rex noīe tyrꝰ q quādaꝫ
puellā noīe pilā filiā cuiuſdā molēdinarij noīe atꝰ
carnaliter cognouit ⁊ de ea filiū gn̄auit. Pila aūt
ex noīe ſuo ⁊ pr̄is ſui q dicebat atus vnū nomē cō
poſuit ⁊ nato puero impoſuit nomē pilatus. Cuꝫ
aūt pilatꝰ tres annos haberet ipſum pilatū ad re
gē trāſmiſit. Habebat aūt rex filiū de regina cōiu
ge ſua q fere pilato coetaneus videbat. Iſti dū an
nos diſcretiōis attigiſſent ſepiꝰ luctamine pugna
⁊ funda adinuicē colludebāt. Sꝫ regis legitimꝰ fili
us vt ⁊ gn̄e erat nobilioꝛ: ſic ī omni loco pilato in
ueniebat ſtrēnuioꝛ ⁊ oī gn̄e certaminis aptioꝛ. Ob
hoc pilatꝰ īuidie liuoꝛe cōmotus ⁊ felleo doloꝛe ſti
mulatꝰ fratrē ſuū latent occidit. Qd rex audiēs ve
hemēter doluit ⁊ ꝯciōe ꝯuocata qd de ſcelerato et
homicida faciēdū ſit filio requiſiuit. q eū oēs reū
moꝛtis eē vnanimit acclamauerūt. Rex aūt ad ſe re
uerſus iniqtatē iniqtati noluit duplicare: ſꝫ ipſuꝫ
ꝓ tributo qd annuatim debebat romanis obſidē
miſit. tū volēs innoxius eē ab occiſiōe filij tū a tri
buto romanoꝝ cupiēs liberari. Tūc enī tpis erat
rome filiꝰ regis frācie quē ſilr rex miſerat romā ꝓ
tributis. Huic pilatꝰ aſſociatus cum ſe ab eo moꝛi
bus ⁊ induſtria ꝑcelli videret eū inuidie ſtimulis
agitatus occidit. Sed cū romani qd de eo faciēdū
cēt inquirerēt dixerūt. Hic ſi ſuperuixerit q fratrē
necauit obſidē iugulauit reipublice plurimū vtilis
erit ⁊ colla ferociū hoſtiū ferox ipē domabit. Dixe
rūt gͦ cū reus moꝛtꝭ habeat in pōthos inſulā gēti
bus ilł q nullū patiunt iudicē iudex ꝑficiat. ſi foꝛte
eiꝰ neqtia ipoꝝ ꝯtumacia edomet ſi nō qd meruit
patiat. Miſſus igit pilatꝰ ad gētē ferocē ⁊ ſuoꝝ iu
dicū ꝑemptricē nō nſciꝰ ad qs miſſus ſit ⁊ ꝙ pēdu
la vite ſue ſiniſ rē ꝯſiderās vitā ſeruare voluit. ⁊ gē
tē nequā ipē minis ꝓmiſſis ſupplicio ⁊ ꝑtio peni
tus ſubiugauit. Q: igit tā dure gētꝭ victoꝛ extitit a
pōthos inſula pōtius pilatꝰ nomē accepit. Hero
des aūt hoīs illiꝰ induſtriā vt audiuit verſutijs eiꝰ
cōgaudēs ipē ꝯſutus eū ad ſe munerībꝰ ⁊ internū
cijs inuitauit ⁊ ſup iudeā ⁊ hieruſalē ptātē ⁊ viceꝫ
ſuā ei tradidit. Qui cū pecuniā innūerabilē cōgre
gaſſet neſciēte herode romā adijt ⁊ īfinitā pecuniā
tiberio imperatoꝛi obtulit: ⁊ ab eo ſibi dari qd ab
herode tenebat mūeribꝰ impetrauit. Huiuſcemo
di cā facti ſunt inimici pilatus ⁊ Herodes qͣduſqꝫ
tp̄e paſſiōis dn̄i eū ſibi recōciliauit eo ꝙ dn̄m ad ſe
miſit. Alia cā inimicitie aſſignat in hiſtoꝛia ſcholaſti
ca. Quidā enī ſe filiū dei faciēs multos de galileis
ſeduxerat qs cū in gariſim deduxiſſet vbi dixerat
ſe aſcenſurū in celū ſuperueniēs pilatꝰ ipſuꝫ cū oī
bus occidit timens ne ſilr iudeos ſeduceret. Ob h
facti ſunt inimici q: herodes pꝛeſidebat galileis: ⁊
vtraqꝫ cā potuit eē vera. Cū aūt pilatꝰ dn̄ꝫ iudeis
crucifigēdū tradidiſſet timēs tn̄ offenſaꝫ tiberij ce
ſarꝭ eo ꝙ cōdēnaſſet ſanguinē inocentē quēdā ſibi
familiarē ꝓ ſui excuſatiōe ad ceſarē deſtinauit. In
terea cū tiberiꝰ moꝛbo graui teneret nūciat eidem
ꝙ hieroſolymis qdā medicꝰ eēt q oēs moꝛbos ſo
lo ꝟbo curaret neſciēs ꝙ eū pilatꝰ ⁊ iudei occidiſ
ſent. Dixitqꝫ voluſiano ſibi ꝑuato. Uade citiꝰ trāſ
ꝑtes marinas diceſqꝫ pilato vt hūc medicum mihi
mittat q me pꝛiſtine ſanitati reſtituat. Cū aūt ille
ad pilatū veniſſet ⁊ mādatū impatorꝭ expoſuiſſet
eidē territꝰ pilatꝰ. xiiij. dierū inducias poſtulauit.
Infra quod ſpatiū dn̄ voluſianus quandā matro
nā q fuerat familiarꝭ ieſu noīe veronicā vbinā xp̄s
ieſus inueniri poſſet īterrogaſſet ait. Heu dn̄s me
us ⁊ deus meꝰ erat quē pilatꝰ ꝑ inuidiā traditū cō
dēnauit ⁊ crucifigi ꝑcepit. Tūc ille nimis dolēs ait.
Uehemēter doleo q: qd mihi dn̄s meꝰ iuſſerat ex
plere nō valeo: cui veronica. Dn̄s meꝰ cū ꝑdicādo
circuiret ⁊ eius ꝑſentia nimis inuite carerē volui
mihi ipius depingi imaginē vt dū eius pꝛiuarer ꝑ
ſentia mihi ſaltē ꝑſtaret ſolatiū imago ſue figure.
Cumqꝫ lintheū pictoꝛi deferrē pingēdū: dn̄s mihi
obuiauit ⁊ quo tenderē requiſiuit. Cui cū vic cām
aperuiſſem a me petijt pannū ⁊ ipſuꝫ mihi venera
bili ſua facie reddidit inſignitū. Imaginis ergo hu
ius aſpectū ſi dn̄s tuus deuote intuebitur ꝯtinuo
ſanitatis bn̄ficio potiet. Cui ille. Eſt ne hmōi ima
go auro vel argento cōparabilis. Cui illa. Nō ſed
pio affectu deuotionis. Tecū igit ꝓficiſcar ⁊ viden
daꝫ ceſari imaginē referā ⁊ reuertar. Uenit igitur

voluſianus cũ veronica romã dixit tiberio impa⸗
tori. Jeſum a te diu deſideratũ pilatꝰ ⁊ iudei iniu⸗
ſte morti tradiderũt ⁊ ꝑ inuidiã crucis patibulo af
fixerũt. Venit igit̃ matrona q̃dã mecũ ipſius ieſu
imaginẽ deferẽs quã ſi deuote ꝓſpexerꝭ mox ſani
tatꝭ tue bñficiũ obtinebis. Ceſar igit̃ pãnis ſericis
viã ſterni fecit ⁊ imaginẽ ſibi p̃ſentari p̃cepit. Qui
mox vt eã fuit intuitꝰ ſanitatẽ priſtinã eſt aſſecutꝰ.
Pōtiꝰ igit̃ pilatꝰ impio ceſaris capit̃ ⁊ romã ꝑdu
cit̃. Audiẽs ceſar pilatum aduenisſe nimio furore ꝯ
eũ repletꝰ eũ ad ſe adduci fecit. Pilatꝰ aũt tunicã
dñi incõſutilẽ ſecũ detulit quã indutã corã impa⸗
tore portauit. Mox vt imꝑator eũ vidit oẽm iram
depoſuit: ⁊ ei ꝓtinꝰ aſſurrexit: nec ſibi dure in aliq̃
loqui p̃ualuit ⁊ q̃ in eiꝰ abſentia videbat̃ tã terri⸗
bilis ⁊ ferꝰ: nũc in eiꝰ p̃ſentia inuenit̃ quodãmodo
mãſuetꝰ. Cũq; eũ licẽtiaſſet mox ꝯ euꝫ excãdeſcit
ſe miſerũ clamãs ꝙ ei furorẽ ſui pectoris minime
oſtẽdiſſet. Statimq; eũ reuocari fecit iurãs ⁊ cõte
ſtãs ꝙ filius mortꝭ eẽt: nec phas ſit eũ viuere ſuꝑ
terrã. Qui vt eũ vidit cõtinuo eũ ſalutauit ⁊ oẽm
animi ferocitatẽ abiecit. Mirant̃ oẽs: mirabat̃ ⁊ ip
ſe ꝙ ſic ꝯ pilatũ dũ abeſſet excãdeſceret et dũ p̃ns
eẽt nil ei aſpere loqui poſſet. Tãdẽ diuino nutu vl'
forte alicuiꝰ xp̃iani ſuaſu ipſuꝫ illa tunica expolia⸗
ri fecit: ⁊ ꝯ eũ priſtinã animi ferocitatẽ mox reſum
pſit. Cũq; de hoc imꝑator plurimũ miraret̃ dictũ
eſt ſibi ꝙ illa tunica fuiſſet dñi ieſu. Tũc imꝑator ip
ſum in carcerẽ recipi iuſſit donec ſapiẽtũ cõſilio de
liberaret q̃d de eo fieri oporteret. Data eſt igit̃ in
pilatũ ſnĩa vt morte turpiſſima dãnaret̃. Audiens
hoc pilatꝰ cultello ꝓprio ſe necauit: ⁊ tali morte vi
tam finiuit. Cognita ceſar morte pilati dixit. Vere
mortuꝰ ẽ morte turpiſſima: cui manꝰ ꝓpria nõ pe⸗
ꝑcit. Mole igit̃ ingẽti alligat̃: ⁊ in tyberim fluuiuꝫ
immergit̃. Spũs ṽo maligni ⁊ ſordidi corpori ma⸗
ligno ⁊ ſordido cõgaudẽtes ⁊ nũc in aquis nũc in
aere rapiẽtes: mirabiles inundatiões in aquis mo
uebãt ⁊ fulgura tẽpeſtates tonitrua ⁊ grãdines in
aere terribiliter gñabãt ita vt cũcti timore horribi
li tenerent̃. Quapropter romani eũ a tyberꝭ fluuio
extrahẽtes deriſiõis cã ipſum Viennã deportaue⸗
rũt ⁊ rodano fluuio immerſerũt. Viẽna eñ dr̃ q̃ſi
via geenne: q: erat tũc locꝰ maledictiõis: vel potiꝰ
dr̃ biẽna eo ꝙ vt dr̃ biẽnio ſit ꝯſtructa. Sꝫ ibi neq̃
ſpũs nõ defuerũt ibidẽ eadẽ operãtes. Hoĩes er⸗
go illi tãtã infeſtationẽ demonũ nõ ferẽtes vas il⸗
lud maledictiõis a ſe remouerũt: ⁊ illud ſepeliẽduꝫ
loſanne ciuitatis territorio cõmiſerũt. Qui cũ ni⸗
mis p̃fatis infeſtationibꝰ grauarent̃ ipſuꝫ a ſe re⸗
mouerũt ⁊ in quodã puteo mõtibꝰ circũſepto im⸗
merſerũt: vbi adhuc relatiõe quorũdã q̃dã diaboli
ce machinatiões ebullire vident̃. Hucuſq; in p̃di⸗
cta hiſtoria apocripha legit̃. Que vtrũ recitãda ſit
lectorꝭ arbitrio relinquat̃. Nota tñ ꝙ ĩ hiſtoria ſcho
laſtica legit̃ ꝙ pilatꝰ a iudeis accuſatꝰ eſt apud ti⸗
beriũ de violẽta innocẽtiũ interfectiõe. Et q: iude
is reclamãtibꝰ imagines gẽtiliũ in tẽplo ponebat.
Et q: pecuniam repoſitã ĩ corbanã in ſuos redege⸗
rat vſus: inde faciẽs aq̃ductũ ĩ domũ ſuã. Et his
oibus deportatus eſt lugdunũ in exiliũ vnde oriũ
dus fuerat: vt ibi in opprobriũ gẽtis ſue moreret̃
potuit eẽ ſi tñ illa hiſtoria cõtinet veritatẽ q: prio
iã edictũ dederat vt lugdunũ in exiliũ deportaret̃:
⁊ ꝙ añ reuerſionẽ voluſiani ad imperatorẽ fuerit
ibi deportatꝰ: ſꝫ poſtmodũ tiberius audiẽs qualit̃
xp̃ꝫ occidiſſet ipſꝫ de exilio educi ⁊ ad ſe romã addu
ci fecit. Euſebiꝰ aũt ⁊ Beda ĩ ſuis chronicis nõ di
cũt ipſuꝫ in exiliũ relegatũ: ſed tm̃ ꝙ in multas ca
lamitates incidens propria manu ſe peremit.

¶ De feſtiuitatibus que occurrũt infra tẽpꝰ
reconciliationis. lij. A

DJcto de feſtiuitatibꝰ q̃ occurrũt infra
tp̃s deuiatiõis qđ incepit ab Adaꝫ et
durauit vſq; ad moyſen. qđ tp̃s rep̃⸗
ſentat eccl'ia a ſeptuageſima vſq; ad
paſcha. ſequit̃ videre đ feſtiuitatibꝰ q̃
eueniũt infra tp̃s recõciliatiõis. qđ tp̃s rep̃ſentat
eccleſia a paſcha vſq; ad octauã penthecō. A

REſurrectio xp̃i tertia die a paſ
ſiõe ipſius facta eſt. Circa autẽ
ipſaꝫ reſurrectionẽ dñicã ſeptẽ ꝑ or
dinẽ ſunt ꝯſiderãda. Prio qualiter
verũ ſit ꝙ tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ nocti⸗
bus in ſepulchro iacuit ⁊ in tertia die
reſurrexit. Scđo quare nõ ſtatim vt
mortuus eſt reſurrexit: ſed vſq; ad diẽ tertiũ expe⸗
ctauit. Tertio qualiter reſurrexit. Quarto q̃re re⸗
ſurrectionẽ ſuã accelerauit: nec vſq; ad gñalem re⸗
ſurrectionẽ diſtulit. Quinto ꝓpter q̃d reſurrexit.
Sexto quoties apparuit reſurgẽs. Septimo q̃li⸗
ter ſctõs patres qui erant in limbo inde eduxit et
quid ibi egit. Circa primũ notãdũ ꝙ xp̃s tribus
diebus ⁊ tribꝰ noctibꝰ in ſepulchro fuiſſe dicitur
ſꝫ Augu. Per ſinecdochen: vt prima dies accipia
tur ſm partẽ ſui poſtremã. ſcđa dies ſm ſe totã et
integrã. tertia dies ſm partẽ ſui primã: ⁊ ſic erunt
tres dies. Et q̃libet horũ dierũ ſuaꝫ noctẽ habuit
precedẽtẽ. Tũc eñ ſm Bedã mutatꝰ eſt ordo die⸗
rũ ac noctiũ. Antea eñ dies p̃cedebãt ⁊ noctes ſe
quebant̃. Poſt paſſionẽ aũt hic ordo mutatꝰ eſt:
q: noctes p̃cedũt ⁊ dies ſequũtur. Et hoc myſte⸗
rio cõgruit qm̃ hõ primo de die gratie cecidit in
noctẽ culpe. ꝑ xp̃i aũt paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ de
nocte culpe rediit ad diẽ gr̃e. Circa ſcđm ſciẽdum
eſt ꝙ cõueniẽs fuit vt nõ ſtatim qñ mortuus fuit
xp̃s reſurgeret: ſed vſq; in diem tertiũ expectaret
ꝓpter quinq; rationes. Primo ꝓpter ſignificatio⸗
nẽ: vt. ſ. ex hoc ſignificaret̃ ꝙ lux ſue mortis cura⸗
uit noſtrã duplã mortẽ: ⁊ ideo vna die integra et
duabꝰ noctibꝰ iacuit in ſepulchro. vt ⁊ ꝑ diẽ intel⸗
ligatur lux ſue mortis ꝑ duas noctes nr̃a duplex
mors. Et hãc rõnẽ aſſignat gl. ſuꝑ illđ. Lu. xxiiij.
Oportuit xp̃m pati ⁊c. Scđo ꝓpter ꝓbationeꝫ q:
ĩ ore duoꝝ vl' triũ teſtiũ ſtat oẽ verbũ. ſic in tribus
diebꝰ experit̃ quis oẽ factũ. Et iđ vt mortẽ bene ꝓ
baret ⁊ ſe ꝓbaſſe oſtenderet tribus diebus iacere
voluit in ſepulchro. Tertio ꝓpter ſue ꝑtãtis oſtẽ⸗
ſionẽ: q: ſi ſtatim reſurrexiſſe nõ videret̃ ꝑtãtẽ ha
bere ponẽdi animã ſuã ſicut reſurgẽdi. Et hec rõ
videt̃ tãgi. j. Corin. xv. ſuꝑ illo. Qm̃ xp̃o mortuus
eſt ⁊c. Jđ inq̃t de morte p̃mitit̃: vt ſicut ṽa mors

oſtendit̃: ita vera reſurrectio oſtẽdat̃. Quarto ꝓpter
reſtaurãdoꝝ p̃figurationẽ. Hãc rõnẽ aſſignat petrꝰ
rauen̄. dicẽs. Tres dies voluit eẽ ſue ſepulture: q̃ in
celo ſunt reſtauraturus q̃ in terra reꝑaturꝰ q̃ apud
inferos redẽpturꝰ. Quinto ꝓpter triplicis ſtatꝰ iu⸗
ſtoꝝ repreſentationẽ. Hãc rõnẽ aſſignat Gregoriꝰ
ſuꝑ Ezechi. dicẽs. Sexta feria xp̃s paſſus eſt: ſabba
to quieuit in ſepulchro: dñico autꝫ die reſurrexit a
morte. Nõs aũt vita adhuc nobis ſexta feria eſt. q:
in anguſtiis ⁊ doloribꝰ cruciamur. Sed ſabbato q̃re
in ſepulchro quieſcimꝰ: q: requiẽ aie poſt mortẽ iue⸗
nimus. Dñico aũt die a cõditiõe octauo cũ corpore
a morte reſurgimꝰ ⁊ in gl'ia aie etiã cũ carne gaude⸗
mus. Dolor ergo nos in ſexta feria: requies in ſepti
ma: ⁊ gloria excipit in octaua. Hec Grego. Circa ter
tiũ ſcꝫ q̃liter reſurrexit. Notãdũ ꝙ primo ſurrexit po
tẽter: q: ṽtute ꝓpria Jo. x. Ptãtem habeo ponẽdi
aiam meã ⁊ iterũ ſumẽdi eã. Joã. ij. Soluite templũ
hꝰ ⁊ in tribus diebus excitabo illud. Scđo felicit̃: q:
depoſita oĩ miſeria Matth. xxvj. Poſtq̃ aũt reſur.
p̃ce. vos ĩ gali. Galilea ĩterpretat̃ trãſmigratio. xp̃s
g̃ qñ reſurrexit in galileã p̃ceſſit: q: de miſeria ad glo
riã. de corruptiõe ad incorruptionẽ trãſiuit. Leo pa
pa. Poſt paſſionẽ xp̃i ruptis vinculis mortis ĩfirmi
tas in virtutẽ: mortalitas in eternitatẽ: ꝯtumelia trã
ſit in gloriã. Tertio vtiliter: q: capta p̃da. Hiere. iiij.
Aſcẽdit leo de cubiculi ſuo ⁊ p̃do gẽtium ſe leuauit.
Jtẽ Jo. Cũ exaltatꝰ fuero a terra oĩa trahã ad me⸗
ipſum. i. cũ exaltatꝰ fuero a terra aiam meã ſcꝫ educẽ
do de limbo: ⁊ corpꝰ de ſepulchro oĩa trahã ⁊c. Quar
to mirabilit̃: q: remanẽte clauſo ſepulchro. ſicut eñ
exiſtente clauſo matris vtero exiuit: ⁊ ad diſcipulos
clauſis ianuis intrauit: ſic nimirũ exiſtẽte clauſo ſe⸗
pulchro inde exire potuit. Vñ legit̃ in hiſtoria ſcho⸗
laſtica ꝙ cuidam monacho ſcti laurẽtij extra muros
anno ab ĩcarnatiõe dñi. M. cxj. mirãte de cingl'o ſuo
q̃ accinctꝰ erat ĩ ſoluto ꝓiecto añ illũ vox in aere ẽ fa
cta. Sic potuit xp̃s clauſo exire ſepulchro. Quĩto ve
racit̃: q: in corꝑe vero ⁊ ꝓprio. Sex aũt modis ſe ve
re reſurrexiſſe ꝓbauit. Prio ꝑ angelũ q̃ nõ mentit̃.
Scđo ꝑ frequẽtẽ apparitionẽ. Per hec duo oſtẽdit
ſe vere reſurrexiſſe. Tertio ꝑ comeſtionẽ: ꝑ qđ ꝓba⸗
uit ꝙ nõ arte magica. Quarto ꝑ palpationẽ ꝑ qđ ꝓ⸗
bauit ꝙ vero corꝑe. Quĩto ꝑ cicatricũ oſtẽſionẽ ꝑ ꝙ
ꝓbauit ꝙ in eodẽ corꝑe in quo mortuꝰ fuit. Sexto
per domus clauſis ianuis ingreſſionẽ: per qđ oſten⸗
dit ꝙ glorificatus ſurrexit. Hec eñ oẽs dubitatiões
circa xp̃i reſurrectionem vident̃ fuiſſe in diſcipulis.
Sexto ſurrexit immortaliter: q: nunq̃ decetero mo⸗
riturus. Roma. vj. Xp̃s reſurgẽs ex mortuis iam nõ
morit̃ ⁊c. Dicit tñ dionyſius in ep'la ad demophiluꝫ
Chriſtũ etiã poſt aſcẽſionẽ cuidã ſctõ viro noie car⸗
po dixiſſe. paratus ſum rurſus ꝓ hoibus ſaluandis
pati. Per qđ videt̃ ſi poſſibile eſſet adhuc ꝓ hoibꝰ
mori paratꝰ eſſet. Retulit eñ predictus carpus vir
mire ſanctitatis beato dionyſio vt in eadẽ ep'la con⸗
tinetur: ꝙ cũ quidã infideliũ fidelẽ quẽdam peruer
tiſſet adeo carpus moleſte tulit: vt ex hoc infirmita⸗
tem incurreret. Tante autem ſanctitatis erat vt nũ⸗
q̃ celebraret quin ſibi celeſtis viſio inferretur: ſed cũ
pro vtriuſq; cõuerſione orare deberet: deũ tñ quoti
die exorabat vt cõbuſtiõe quadã amboꝝ ſimul miſe⸗
ricorditer abrũperet vitas. Et ecce circa noctꝭ mediũ
dũ euigilaret ⁊ hãc orõnẽ faceret ſubito domꝰ ĩ qua
erat in duo diuiſa fuit ⁊ quedã fornax immẽſa ibidẽ
apparuit. Reſpiciẽſq; ſurſum vidit celũ apertũ ⁊ ibi
dẽ ieſum circũdatum multitudine angeloꝝ. Deinde
iuxta fornacẽ p̃dicti duo viri tremuli ſtare cernũtur
q̃ a ſerpẽtibꝰ de fornace ꝓcedentibꝰ morſibꝰ ⁊ inuo
lutionibꝰ violẽter in fornacẽ trahebant̃: necnõ a qui
buſdã aliis virꝭ impingebant̃. Hec vidẽs carpꝰ adeo
in iſtoꝝ vindicta delectabat̃ vt ſuperiorẽ quidẽ viſio
nem intueri contẽneret: ⁊ in horum vindictam totus
intentus maneret: ita ꝙ plurimũ moleſte ferebat ꝙ
in fornacẽ nõ cito cadebãt. Tandẽ cum difficulter in
celũ reſpexiſſet ⁊ p̃dictã viſionẽ vt prius vidiſſet ec⸗
ce ieſus hoĩm illoꝝ miſertus ex ſuꝑ celeſti throno ſur
rexit ⁊ vſq; ad illos cũ mltitudine angeloꝝ deſcẽdẽs
manũ extendit ⁊ ipſos eripuit. Dixitq; ieſus carpo.
Manu extẽta ꝑcute ꝯ me decetero eñ paratus ſuꝫ
rurſus ꝓ hoibus ſaluãdis pati. ⁊ hꝰ mihi amicũ non
ꝙ alij peccẽt homines. Hãc aũt viſionẽ quaꝫ recitat
dionyſius gr̃a huiꝰ ṽbi poſuimꝰ. ¶ Circa quartũ
q̃re nõ expectauit cũ aliis reſurgere qñ. ſ. fiet gñalis
reſurrectio. Sciendũ eſt ꝙ ꝓpter tres rõnes noluit
differre. Prio ꝓpter corꝑis dignitatẽ. Cũ eñ illud
corpꝰ eẽt digniſſimũ ex eo ꝙ erat deificatũ ſiue diui⸗
nitati vnitũ nõ fuit decẽs vt tãdiu ſub puluere iace⸗
ret. Vñ ps. Nõ dabis ſanctũ tuũ. i. corpꝰ ſctificatũ. i.
deificatũ videre corruptionẽ. Jtẽ ps. Surge dñe in
requiẽ tuã tu ⁊ arca ſctificationis tue. Et vocat̃ ar⸗
ca ſctificatiõis corpꝰ illud qđ fuit cõtẽtiuũ diuinita⸗
tis. Scđo ꝓpter fidei firmitatẽ. Si eñ tũc nõ reſur⸗
rexiſſet fides ꝑijſſet nec verũ deuꝫ aliq̃s credidiſſet:
qđ ptꝫ ex hꝰ ꝙ in paſſiõe excepta beata ṽgine oẽs fi⸗
deꝫ amiſerũt: ſꝫ cognita reſurrectiõe ipſam recupera⸗
uerũt. j. Coꝝ. xv. Si xp̃s nõ reſurrexit vana eſt fides
nr̃a. Tertio ꝓpter nr̃e reſurrectiõis exẽplaritatẽ. Ra
ro eñ inuenit̃ q̃ reſurrectionẽ futurã ſperaret: niſi
eã in exẽplo ꝓceſſiſſe videret ⁊ ꝓpt̃ hꝰ dicit apl's. Qr
ſi xp̃s reſurrexit ⁊ nos reſurgemus: q: eius reſurre⸗
ctio eſt cã exẽplaris nr̃e reſurrectiõis. Gre. Exẽplo
dñs mõſtrauit qđ ꝓmiſit in premio: vt ſicut oẽs ipſꝫ
reſurrexiſſe fideles cognoſcerẽt. ita in ſeipſis in fine
mũdi p̃mia reſurrectiõis ſperarẽt. Jdẽ. Nõ plus q̃
triduanã eẽ mortẽ voluit ne ſi in illo reſurrectio dif⸗
ferret̃ in nobis oĩno deſperaret̃: iđ habemꝰ ſpẽ reſur
rectiõis nr̃e cõſyderata gl'ia capitis nr̃i. Circa quin⸗
tũ ſcꝫ ꝓpter q̃d reſurrexit. Sciẽdũ eſt ꝙ ꝓpter qua
tuor magnas vtilitates nr̃as ſurrexit. Eſt eñ eiꝰ re⸗
ſurrectio operãs iuſtificationẽ pctõꝝ docẽs nouita⸗
tem moꝝ generãs ſpẽ de receptiõe remunerãdoꝝ: ⁊
cauſans reſurrectionẽ oĩum. De primo Romano. iiij.
Traditꝰ eſt ꝓpter delicta nr̃a. ⁊ ſurrexit ꝓpter iuſti⸗
ficationẽ nr̃am. De ſcđo Romano. vj. Sicut xp̃s re⸗
ſurrexit a mortuis ꝑ gl'iam patris: ita ⁊ nos in noui
tate vite ambulemꝰ. De tertio. j. Petri. ij. Qui pro⸗
pter magnã miſericordiã ſuã reſuſcitauit nos in ſpẽ
vite per reſurrectionẽ xp̃i a mortuis. De quarto. j.
Coꝝ. xv. Xp̃s dñs reſurrexit a mortuis p̃mitiue dor

mientium:qm̄ quidē per hoīem mors ꝛ per hoīez re
ſurrectio mortuoꝝ.Et notādū ꝙ ſicut p̄tʒ ꝑ p̄dicta
xp̄s in ſua reſurrectione q̄tuor habuit ꝓpria . Pria
eſt ꝙ nr̄a reſurrectio vſq; in finē differt̄ ſua vero die
tertia celebrata eſt.Scdm q: nos ꝑ illū reſurgimus
ille v̄o ꝑ ſe.vn̄ Ambro.Quō potuit adiutoriū ſui cor
poris q̄rere ſuſcitādi q̇ alios ſuſcitauit.Tertiū eſt q:
nos incineramur:ſʒ corp⁹ eius incinerari nō potuit.
Quartū eſt q: ſua reſurrectio eſt nr̄e reſurrectionis
cā̄ efficiēs exēplaris ꝛ ſacramētalis.De p̄ria cā Gl.
ſuꝑ pſal.Ad veſperū demorabit̄ flectus ꝛc.Reſurre/
ctio xp̄i eſt cā efficiēs reſurrectiōis aīe in p̄nti ꝛ cor/
porꝫ in futuro.De ſcda.j.Coꝝ.xv. Si q̇s reſurrexit
ꝛc.De tertia Roma. vj. Ut quō xp̄s ꝛc. Circa
ſextū.ſ.quoties reſurgēs apparuit. Notādū eſt ip̄a
die reſurrectiōis apparuit quinq; vicib⁹ et alijs die
bus ſequentibus etiam quinq; vicibus.Primo em̄
apparuit marie magdalene.Joā.xx.itē Marci vlti.
Surgēs ieſus mane p̄ria ſabbati apparuit p̄io ma
rie magdalene ꝛc.q̄ typū gerit penitētiū. Uoluit au
tem p̄io apparere marie magdalene quinq; de cau/
ſis.Primo q: ardēti⁹ diligebat.Lu.vij.Dimiſſa ſunt
ei pctā multa:qm̄ dilexit multuʒ. Scdo vt oſtēderet
ſe mortuū ꝑ pctōrib⁹.Matt.ix.Nō veni vocare iu/
ſtos ſʒ pctōres.Tertio q: meretrices p̄cedēt ſapien/
tes in regno celoꝝ . Mat.xxj.Amē amē dico vobis:
q: meretrices p̄cedēt vos ī regno dei ꝛc. Quarto vt
ſicut mulier fuit nūcia mortꝫ:ita eēt nūcia vite ſʒ gl.
Quīto vt vbi abūdauit delictū:ſupabūdaret ꝛ gr̄a
ſicut d: Roma.v.Scdo apparuit mulierib⁹ redeūti
bus a monumēto qn̄ dixit eis.Auete. Et acceſſerūt
ꝛ tenuerūt pedes ei⁹.Mat.vlti.Et typū gerūt hu/
miliū q̇bus dn̄s apparet:tū rōne ſex⁹:tū rōne affe/
ctus:q: tenuerūt pedes ei⁹. Tertio apparuit ſymo/
ni:ſʒ vbi aut qn̄ neſcit̄ niſi forte qn̄ redibat a monu/
mēto cū ioāne.Potuit em̄ eē ꝙ petr⁹ a ioāne alicu/
bi diuertit ꝛ ibi dn̄s apparuit.Lu.vlti . Ul' forte qn̄
ad monumētū ſol⁹ intrauit:ſicut d: in hiſtoria ſcho/
laſtica.Ul' forte in cauea ſiue ſpelūca. Dicit̄ em̄ ī ea/
deʒ hiſtoria ꝙ qn̄ xp̄m negauit fugit in caueā q̄ mō
d: gallicātus in q̄ d: ꝑ tres dies fleuit ex eo ꝙ xp̄m
negauit.Et ibi xp̄s ſibi appuit ꝛ eū ꝯfortauit Pe/
trus aūt interp̄tat̄ obediēs ꝛ gerit typū obediētiuʒ
quib⁹ dn̄s apparet . Quarto apparuit diſcipulis in
emaus qd̄ interp̄tat̄ deſideriū ꝯſilij:ꝛ ſignificat pau
peres xp̄i q̇ volūt illud ꝯſiliū adiplere.Uade ꝛ vēde
oīa q̄ habes ꝛ da pauperib⁹ ꝛc. Quīto apparuit di/
ſcipulis ꝯgregatꝫ in vnū ꝛ ſignificat religioſos cū fo
rib⁹ quiq; ſenſuū clauſos. Jo.xx. He quiq; appari/
tiōes ip̄a die reſurrectiōis facte ſunt : ꝛ has rep̄ſen/
tat ſacerdos in miſſa quinq̇es ſe vertēs ad populuʒ
ſʒ tertia verſio eſt cū ſilētio:q: ſignificat tertiā appa
ritionē factā petro q̄ neſcitur vbi vl' qn̄ facta fuerit.
Sexto apparuit octaua die diſcipulis ꝯgregatꝫ p̄e
ſente thoma q̇ dixerat ſe nō credere niſi videret:ꝛ ſi
gnificat heſitātes in fide.Joā.xx.Septimo diſcipu/
lis piſcātib⁹ Jo.vlt.ꝛſignificat p̄dicātes q̇ ſunt piſca
tores hominū.Octauo diſcipulis ī mōte tabor Ma.
vlti.ꝛ ſignificat cōtēplatiuos:q: in p̄dicto mōte trāſ
figurat⁹ fuit . Nono vn̄decim diſcipulis recūbētib⁹ in
cenaculo vbi incredulitatē eoꝝ duriciā cordis expro
brauit. Mat.vlti. quos intelligim⁹ pctōres in vnde
nario trāſgreſſiōis poſitos q̇s dn̄s aliq̄n viſitat mi
ſericorditer.Decimo ꝛ vltimo appuit diſcipulis exi
ſtētib⁹ in mōte oliueti.Luc.vlti.ꝑ q̇s ſignificant̄ mi/
ſericordes ꝛ mīe oleū diligētes.De hͦ loco aſcēdit̄ in
celū:q: pietas ad oīa valet promiſſioneʒ habēs ꝛc.j.
Timo.iiij.Sunt ꝛ alie tres apparitiōes q̄ referūtur
in ip̄a die reſurrectiōis facte:ſʒ tn̄ hͦ ex textu non ha
bet̄.Pria q̄ apparuit iacobo iuſto.i.iacobo alphei:
de q̄ apparitiōe inuenies in legēda ipſi⁹ iacobi.Jlla
q̄ ip̄a die apparuiſſe d: ioſeph:ſicut legit̄ ī euāgelio
nicodemi.Nā cū audiſſent iudei ꝙ ioſeph corp⁹ ieſu
a pilato petiſſet ꝛ ip̄m ī monumēto ſuo poſuiſſet:in
dignati aduerſus eū ip̄m ceperūt ꝛ in quodā cubi/
culo diligēter clauſo ꝛ ſigillato recluſerūt poſt ſab/
batū eū occidere volētes.Et ecce ieſus ī ip̄a nocte re
ſurrectionis ſuſpēſa domo a q̄tuor angulis ad eū in
trauit ꝛ faciē ei⁹ extersit ꝛ oſculū dedit:ꝛ ide ſaluis ſi
gillis eū educēs in domū ſuā in arimathia ip̄ʒ addu
xit.Tertia.q̄ an̄ ceteros v̄gini matri apparuiſſe cre/
dit̄:ſʒ hͦ ab euāgeliſtis taceat̄.Hoc romana eccl'ia ap
probare v̄r q̄ ſtatiʒ ip̄a die apd̄ ſanctā mariā celebrat
ſtationē:Si em̄ hͦ idō nō credit̄:q: null⁹ euāgeliſta te/
ſtat̄ cōſequēs eſt vt poſt reſurrectionē nūq̄ ſibi ap/
paruerit:q: vbi vl' qn̄ null⁹ euāgeliſta ediſſerit. Sed
abſit vt talē matrē talis fili⁹ tali negligētia dehono
rauerit:ſʒ idō forſan hͦ euāgeliſte ſubticuerūt:q: eoꝝ
fuit officiū ſolūmō reſurrectiōis teſtes inducere:ma
trē aūt ad teſtificādū ꝑ filio inducere eos nō decuit.
Si em̄ v̄ba extranearꝝ feminaꝝ deliramēta viſa ſunt
quō nō magis matrē ꝑ filij amore crederēt delirare.
Hoc euāgeliſte ſcribere noluerūt:ſʒ ꝑ ꝯſtāti reliquē
rūt.Debuit em̄ matrē p̄i⁹ letificare de reſurrectiōe
quā ampli⁹ ceterꝫ cōſtat doluiſſe de morte:ne matrē
p̄teriat q̇ ſic alios ꝯſolari feſtinat. Hoc etiā Ambro
ſius teſtat̄ ī lib.iij.d v̄ginib⁹ dicēs. Uidit mat̄ reſur
rectionē dn̄i ꝛ p̄ria vidit ꝛ credidit.Uidit maria ma/
gdalena q̄uis adhuc ip̄a nutaret . Seduli⁹ q̄ꝫ agens
d xp̄i apparitiōe ſic dicit.Sꝑ v̄go manēs hui⁹ ſe vi/
ſibus aſtās.Luce palā dn̄s p̄i⁹ obtulit bona mater
Grādia diuulgās miracula q̄ fuit olim. Aduenietis
iter hec ſit redeūtꝫ ꝛ index. ¶ De ſeptimo aūt ꝛ vl/
timo ꝯſiderādo q̄lit̄ ſctōs p̄res q̇ erāt in limbo xp̄s
eduxit ꝛ quid ibi egit euāgeliū apte nō explanauit.
Aug.tn̄ in quodā ſermone:ꝛ nicodem⁹ in ſuo euāge
lio aliq̄ten⁹ hͦ oſ̄dit.Ait em̄ ſctūs Au . Mox vt xp̄s
ſpiritū tradidit:vnita ſue deitati aīa ad inferoꝝ p̄fū
da deſcēdit.Cūq; tenebraꝝ terminū quaſi quidā de
predator ſplēdid⁹ ac terribilis attigiſſet aſpiciētes
eū impie ac tartaree legiōes territe inq̇rere ceperūt
dicētes.Un̄ eſt iſte tā fortis:tā terribilis:tā ſplēdid⁹
tā p̄clarus.Mūdus ille q̇ nobis ſubditus fuit:nūq̄
nobis talē mortuū miſit:nunq̄ inferis talia munera
deſtinauit:q̇s eſt ergo iſte qui ſic intrepidus nr̄os fi
nes ingredit̄ ꝛ nō ſolū noſtra ſupplicia nō veret̄:ve/
rūetiā alios de noſtris vinculis abſoluit.Ecce ipſi q̇
ſub nr̄is ſolebāt ſuſpirare tormentis inſultāt nobis
de ꝑceptione ſalutis ꝛ nō ſolū iam nihil verent̄:ſʒ in
ſuꝑ nobis minant̄.Nunq̄ hic ſic mortui ſuꝑbierūt:

nec aliq̄n ſic potuerūt leti eē captiui:vt q̇d huc iſtuʒ
adducere voluiſtis.O princeps nr̄ perijt oīs letitia
tua in luctū ꝯuerſa ſunt gaudia tua dum tu xp̄m ſu
ſpēdis ī ligno ignoras quāta dāna ſuſtineas in īfer/
no.Poſt iſtas crudeliū voces infernaliū ad impiuʒ
dn̄i oēs ferrei cōfracti ſunt vectes. Et ecce inuerabi
les ſanctoꝝ ppl'i ei⁹ genib⁹ ꝑuoluti lachrimabili vo
ce dicebāt.Aduenīſti deſiderabilis redēptor mundi
aduenīſti dn̄e quē deſiderātes quotidie expectaba/
mus.Deſcēdiſti ꝑ nobis ad īferos noli nobis deeē
cū reuerſus fueris ad ſuꝑos.Aſcēde dn̄e ieſu īferno
expoliato ꝛ autore mortis ſuis vinculis irretito:red
de iā letitiā mūdo ſuccurre inquiūt iā ſeuas extigue
penas:ꝛ miſerādo reſolue captiuos: dū hͦ es abſol/
ue reos:dū aſcēderis defende tuos.Hec Au.Jn euā
gelio aūt nicodemi legit̄ ꝙ carin⁹ ꝛ leuiti⁹ filij ſymeo
nis ſenis cū xp̄o reſurrexerūt ꝛ anne cayphe ꝛ nico/
demo ꝛ ioſeph ꝛ gamalieli apparuerūt ꝛ ab eis ad/
iurati q̄ xp̄s apud īferos geſſit narrauerūt dicētes.
Cū eſſem⁹ cū oīb⁹ p̄rib⁹ nr̄is p̄riarchis in caligine
tenebrarū ſubito fact⁹ eſt aure⁹ ſolis color purpu/
reuſq; ꝛ regalis lux illuſtrās ſuꝑ nos.Statimq; adā
humani gn̄is p̄r exultauit dicētes.Lux iſta eſt auto
ris luminis ſempiterni:q̇ nobis ꝓmiſit mittere lu/
mē coeternū ſuū.Et exclamauit eſaias dicens. Hec
eſt lux p̄ris fili⁹ dei ſicut p̄dixi cū eſſem viuus in ter
ris.Ppl's q̇ ambulabat in tenebris vidit lucem ma
gnā.Tūc ſuꝑuenit genitor nr̄ ſymeon ꝛ exultās di/
xit.Glorificate dn̄m q: ego xp̄m īfantē natū in ma/
nib⁹ ſuſcepi in tēplo:ꝛ cōpulſus ſpū ſctō dixi. Nunc
viderūt oculi mei ſalutare tuū.Qd paraſti ꝛc.Poſt
hͦ ſuꝑuenit q̇dā eremi cultor ꝛ īterrogatus ꝛ nobis
q̇s iſte eſſet dixit. Ego ſuʒ ioānes q̇ xp̄m baptizaui
ꝛ ante faciē ei⁹ parare viā ei⁹ preiui ꝛ ip̄m oſtēdi di/
gito dicēs.Ecce agn⁹ dei ꝛc.ꝛ deſcēdi nūciare vobis
q: in ꝓximo eſt xp̄m viſitare vos.Tūc ſeth dixit.Cū
iuiſſem ad portas paradiſi rogare dn̄m vt tranſmit
teret mihi angelū ſuū vt daret mihi de oleo mīe vt
inūgerē corp⁹ p̄ris mei Ade cū eēt infirm⁹ apparu/
it michael angel⁹ dei dicēs.Noli laborare lachrimis
orādo ꝓpter oleū ligni mīe:q: nullo mō poteris de
illo accipe:niſi qn̄ cōpleti fuerint q̇nq; millia ducēti
āni.Hoc audiētes oēs p̄riarche ꝛ ꝓphete exultaue
rūt magna exultatiōe.Tūc ſathā p̄nceps ꝛ dux mor
tis dixit ad īfernū.Prepara te ſuſcipe ieſuʒ q̇ ſe glo
riat̄ xp̄m filiū dei eē:ꝛ hō eſt timēs mortē dicēs.Tri/
ſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē ꝛc. Et multos q̇s feci
curuos ſanauit ꝛ claudos erexit.Rn̄dēs īfern⁹ dixit
Si potēs es tu q̄lis eſt hō ille ieſus q̇ timēs morteʒ
potētie tue aduerſat̄.Nā ſi dicit ſe timere mortē ca/
pere te vult ꝛ ve tibi erit in ſempiterna ſcl'a. Cui ſa/
thā.Ego illū tētaui ꝛ ppl'm aduerſum illū excitaui:
iā lanceā exacui:fel ꝛ acetū miſcui:lignū crucis prepa
raui in ꝓximo eſt mors ei⁹ vt ꝑducā eū ad te.Cui in
fern⁹.Jpſe ne ē q̇ ſuſcitauit lazarū quē tenebā. Cui
ſathā.Jpſe eſt.Cui īfern⁹.Cōiuro te ꝑ v̄tutes tuas
ꝛ meas ne ꝑducas eū ad me.Ego em̄ cū audiui im/
ꝑiū v̄bi ei⁹ ꝯtremui:nec ip̄m lazarū cōtinere potui:
ſʒ excutiēs ſe:vt aq̇la ſuo oēm agilitatē ſaliēs exiuit
a nobis.Et cū hͦ loq̄ret̄ facta eſt vox tonitrui dicēs.
Tollite portas principes vr̄as:ꝛ eleuamini porte eter
nales ꝛ introibit rex glie.Ad hāc vocē ꝯcurrunt de/
mones ꝛ oſtia enea cū vectib⁹ ferreis clauſerūt. Tūc
dixit dauid.Nōne ego ꝓphetaui dicēs. Cōfiteātur
dn̄o ꝛc.q: ꝯtriuit portas ereas ꝛc.Facta ē iterū vox
magna dicēs.Tollite portas p̄ncipes ꝛc.Uidēs infer
nus ꝙ duab⁹ vocib⁹ clamauerat q̄ſi ignorans dixit.
Quis ē iſte rex glie.Cui dauid.Dn̄s fortis ꝛ potēs
dn̄s potēs ī p̄lio ip̄e eſt rex glie.Tūc rex glie ſuꝑue/
nit ꝛ eternas tenebras illuſtrauit.Et extēdens dn̄s
manū ꝛ tenēs dexterā ade dixit.Pax tibi cū oīb⁹ fi
lijs tuis iuſtis meis.Et aſcēdit dn̄s ab inferis ꝛ oēs
ſctī ſunt eū ſecuti.Dn̄s aūt tenēs manū ade tradi/
dit michaeli archāgelo.ꝛ introduxit eos in ꝑadiſum
Quib⁹ occurrerūt duo viri vetuſti dierū ꝛ interroga
ti ſunt a ſctis.Qui eſtis vos q̇ nobiſcū in īfernis nō
dū mortui fuiſtis ꝛ in paradiſo corꝑe collocati eſtis.
ꝛ rn̄dit vn⁹ ex eis.Ego ſum enoch q̇ trāſlatus ſum.
Hic aūt eſt helias q̇ huc curru igneo aſſumptus eſt
ꝛ adhuc mortē nō guſtauim⁹:ſʒ vſq; ad aduētū anti
xp̄i ſuati ſum⁹ cū eo p̄liaturi.ꝛ ab eo occidēdi ꝛ poſt
triduū ꝛ dimidiū diē in nubib⁹ aſſumēdi. Et cū hec
diceret ecce ſuꝑuenit ali⁹ vir portās in humeris cru
cis ſignū.Qui interrogat⁹ q̇s eſſet dixit.Ego latro
fui ꝛ cū ieſu crucifixus fui:ꝛ credidi ip̄m eſſe creato/
rē ꝛ oraui dicēs.Memor eſto mei dn̄e qn̄ veneris in
regnū tuū.Tūc dixit mihi.Amē dico tibi hodie me/
cū eris in paradiſo.Et dedit mihi iſtud crucis ſignū
dicēs.Hoc portās ambula in paradiſum:ꝛ ſi nō di/
miſerit te ingredi angel⁹ cuſtos paradiſi oſtēde illi
ſignū crucis ꝛ dices ad illū.Q: xp̄s qui nūc crucifix⁹
eſt tranſmiſit me.Et cū hec feciſſem ꝛ dixiſſem ange
lo:ſtatim aperiēs introduxit me ꝛ ad dexterā para/
diſi collocauit me.Cū hec carin⁹ ꝛ lauti⁹ locuti fuiſ/
ſent ſubito trāſfigurati ſunt:ꝛ amplius nō viſi ſunt
Gregori⁹ q̇ʒ nicen⁹ vel ſm̄ q̇ſdā libros Auguſtinus
de hoc eodē ſic ait.Cōfeſtim eterna nox inferoꝝ xp̄o
deſcēdēte reſplenduit mox ferruginei ianitores ta/
lia inter ſe vmbroſa ſilētia metu incūbente ſubmur/
murāt.Quis nā eſt iſte terribilis ꝛ nimio ſplendore
coruſcās.Nunq̄ talē nr̄ excepit tartarus. Nunq̄ in
nr̄am cauernā talē euomuit mūdus.Jnuaſor eſt iſte
nō debitor.effractor eſt ꝛ deſtructor nō peccator: ſed
predator iudicē videm⁹ non ſupplicē venit pugnare
non ſuccumbere eripere non manere.

¶ De ſancto ſcdo martyre. liij.

Secūdus dr̄ q̄ſi ſe cōdēs.i.ſe honeſtate morū cō
ponēs.Uel ſcds dr̄ q̄ſi ſcdans.i. obſecūdans.i.
mādatis dn̄i obtēperās.Uel ſcds q̄ſi ſecū dux.Fuit
em̄ ſui⁹ dux:q: rōne ſenſualitati bn̄ p̄fuit ꝛ ip̄aʒ ad oē
op⁹ bonū ꝑduxit.Uel ſcds dr̄ reſpectu p̄mi.Due ei
ſunt vie eūdi ad vitā.Pria ꝑ pn̄ie lamentū. Scda ꝑ
martyriū.Jſte aūt martyr p̄tioſus nō ſolū iuit ꝑ pri
mam ſed etiam per ſecundam

Secūdus miles ſtrēnuus ꝛ athle/
ta xp̄i egregi⁹ martyrq; dn̄i glio/
ſus in ciuitate aſtēſi martyrio corona/
tus eſt.Cui⁹ glioſa p̄ntia p̄dicta ciui/
tas illuſtrat̄ ꝛ eo velut ſingulari patro
no letat̄.hic a beato colocero q̇ a ſam/
britio prefecto aſt[..]nſi in carcere te/

nebatᷣ fidẽ xp̄i edoctus eſt. Cũ igitᷣ btũs martianus
in terdonẽſi ciuitate detineretᷣ in carcere ſambritius
illuc ꝓficiſci voluit vt eũ faceret ĩmolare. Scõs autẽ
tanꝗ͂ cã ſolatij ſecũ eſt ꝓfectus beatũ martianũ vi-
dere deſiderãs. Cũ ergo extra ciuitatẽ aſtenſem fuiſ
ſent: colũba ſuꝑ ſcõm deſcendit ⁊ capiti eius inſedit.
Cui dixit ſambritius. Uide ſcõe ꝙ dij noſtri te amãt
vt etiã aues celeſtes ad te viſitandũ trãſmittãt. Cũ
aũt ad tanagrũ fluuiũ ꝑueniſſent vidit ſcõs angelũ
dñi ſuꝑ aquã ambulãtẽ ⁊ ſibi dicentẽ. Scõe fidẽ ha
beas ⁊ ſic ſuꝑ idolorũ cultores ambulabis. Cui ſam
britius. Frater ſcõe deos audiui ad te loquẽtes. cui
ſcõs ambulemus ad deſideria cordis noſtri. Cũ ꝟo
ad burrimã flumẽ ꝑueniſſent: angelus ſilr ibidẽ ſi-
bi apparuit eiqꝫ dixit. Scõe credis in deum an forte
dubitas. Cui ſcõs credo veritatẽ paſſiõis ⁊ reſurre
ctiõis eiꝰ. Cui ſambritius. Quid eſt qđ audio de te.
Cũ aũt terdonẽ ingrederetᷣ martianꝰ ad p̃ceptũ an
geli de carcere exiẽs: ſcõo apparuit eiqꝫ dixit. Intra
ſcõe viã veritatis ⁊ ꝑge: vt accipias palmã fidei. Sã
britiꝰ dixit. Quis eſt hic q̇ nobis q̃ſi ſomniãs loquitᷣ
Cui ſcõs. Tibi ſomniũ: ſꝫ mihi admonitio ⁊ ꝯforta-
tio eſt. Poſt hoc ſcõs mediolanũ iuit: ⁊ fauſtinũ ⁊ io
uitã q̇ in carcere detinebantᷣ angelus dñi ad ſe extra
ciuitatẽ adduxit ⁊ ab his baptiſma q̃dã nube aquã
p̄bente ſuſcepit. Et ecce ſubito colũba de celo venit
⁊ corpꝰ ⁊ ſanguinẽ dñi deferens ea fauſtino ⁊ iouite
tribuit. Dedit aũt fauſtinꝰ corpꝰ ⁊ ſanguinẽ dñi ſe-
cũdo: vt ad martianũ deferret. Rediẽs igitᷣ ſcõs cũ
iã nox eſſet ⁊ ad ripã padi veniſſet angelus dñi fre-
nũ accipiẽs equi ſuꝑ padũ ipm̃ tranſuexit ⁊ vſqꝫ ad
terdonẽ carcerẽ ad martianũ eũ introduxit. Dedit
qꝫ ſcõs martiano munus fauſtini: ⁊ ipſe illud ſumẽs
dixit. Corpus ⁊ ſanguis dñi mecũ ſit in vitã eternã.
Tũc ad mãdatũ angeli ſcõs de carcere exiuit: et ad
ſuũ hoſpitiũ iuit. Poſt hoc martianꝰ capitalẽ ſniaꝫ
accepit: ⁊ ſcõs corpꝰ eiꝰ rapiẽs ſepeliuit. Qđ audiẽs
ſambritiꝰ ipm̃ ad ſe vocauit eiqꝫ dixit. Quãtũ video
xp̄ianũ te eſſe ꝓfiteris. Cui ſcõs. Uere xp̄ianũ ꝓfi-
teor me eſſe. Cui ſambritiꝰ. Quãtũ video malã mor-
tẽ deſideras. Cui ſcõs. Illa tibi potius debetᷣ. Cũ-
qꝫ ſacrificare nollet iuſſit eũ expoliari. Statimqꝫ an-
gelus dñi affuit: ⁊ veſtẽ ſibi parauit. Tũc ſambritius
eũ in eculeũ ſuſpẽſum tãdiu torqueri fecit. donec eiꝰ
brachia a ſuis cõpaginibus ſoluerentᷣ. Sed cum fuiſ
ſet ſanitati priſtine a dño reſtitutus iuſſit eũ in car-
cerẽ reduci. Ubi dũ eſſet angelus dñi ad eũ venit ei-
qꝫ dixit. Surge ſcõe ſequere me ⁊ ducã te ad creato-
rẽ tuũ. Tũc ipm̃ vſqꝫ in ciuitatẽ aſtẽſem ꝑduxit: ⁊ eũ
in cuſtodia vbi erat colocerꝰ ⁊ ſaluator cũ eo poſuit.
Quẽ vidẽs ſcõs ad eius pedes ſe ꝓiecit. Cui ſalua-
tor. Noli timere ſcõe: q͛ ego ſum dñs deus tuus q̇
te de oibꝰ eripiã. Bñdicẽſqꝫ eis aſcẽdit in celũ. Ma
ne igitᷣ ſambritiꝰ ad carcerẽ miſit q̇ carcerẽ quidem
ſignatũ inuenerũt: ſcõm ꝟo nõ inuenerũt. Pergẽs
aũt ſambritiꝰ de terdona ad ciuitatẽ aſtenſem: vt ſal
tẽ colocerũ puniret: iuſſit vt p̄dictus colocerus ſibi
p̄ntaretᷣ. Et ecce nũciauerũt ſibi ꝙ ſcõs cũ colocero
eſſet. Quo audito eos ad ſe adduci fecit: eiſqꝫ dixit.
Qm̃ dij nr̃i ſciũt vos eſſe cõtentores ſuos vos in ſi-
mul mori voluit. Cũ aũt ſacrificare nollẽt picẽ cũ re-
ſina liq̃fieri fecit ⁊ ſuꝑ eoꝝ capita fundi. ⁊ in ora eoꝝ
iactari. Illi aũt hᷓ tãqꝫ aquã ſuauiſſimã cũ magno de
ſiderio bibebãt ⁊ voce clara dicebant. Quam dulcia
faucibꝰ meis eloq̃a tua dñe. Tunc ſambritiꝰ ſuꝑ eos
dedit ſniam: vt ſcõs in ciuitate aſtẽſi decollaretᷣ. Co-
locerus ꝟo albiganũ mitteretᷣ ⁊ ibidẽ puniretᷣ. Cuꝫ
aũt btũs ſcõs decollatus fuiſſet. ecce angeli corpus
eiꝰ tulerũt ⁊ ipſum cũ multis laudibꝰ ⁊ cantu ſepul
ture dederũt. Paſſus eſt aũt tertio kalẽdas aplis.

De ſancta maria egyptiaca. liiij.

Maria egyptiaca q̃ peccatrix ap-
pellatᷣ. xlvij. annis in eremo ar-
tiſſimã vitã duxit quã circa annos dñi
cclxx. tẽpore claudij intrauit. Quidam
aũt abbas noĩe zozimas dum iordanẽ
trãſiſſet ⁊ eremũ magnã ꝑcurreret: ſi
forte aliquẽ ſanctũ patrẽ inueniret vi-
dit quãdã ambulantẽ: nudo nigroqꝫ corꝑe ⁊ ex incẽ
dio ſolis exuſtã. Hec aũt erat maria egyptiaca. Sta
timqꝫ hec fugã arripuit ⁊ zozimas poſt eã velocius
currere cepit. Tũc ait illa. Abba zozima q̇d me perſe
queris. Ignoſce mihi nõ poſſum faciẽ meã ad te cõ-
uertere: eo ꝙ mulier ſim ⁊ nuda: ſed palliũ tuũ mihi
porrige vt poſſim ſine verecundia te videre. Qui ſe
noĩari audiẽs ſtupefactꝰ palliũ tribuit: ⁊ in terrã ꝓ-
ſtratus: vt ſe bñdiceret rogauit. Cui illa. Ad te pa-
ter bñdictio magis ſpectat: quẽ ſacerdotij dignitas
ornat. Ille vt audiuit ꝙ nomen ⁊ officiũ eius ſciret
amplius mirabatᷣ: ⁊ ſe bñdici obnoxiꝰ p̄cabatᷣ. Tunc
illa. Bñdictus deus redẽptor aĩarum noſtraꝝ. Cũ-
qꝫ illa extẽſis manibꝰ oraret vidit eam quaſi vnius
cubiti mẽſura eleuari a terra. Tũc ſenex dubitare ce-
pit ne forte ſpiritus eſſet ⁊ fingendo orationẽ face-
ret. Cui illa. Satiſfaciat tibi deꝰ q̇ me peccatricẽ mu
lierẽ imũdũ ſpm̃ exiſtimaſti. Tũc zozimas illã ꝑ dñm
cõiurauit: vt cõditionẽ ſuã ei narrare deberet. Cui
illa. Ignoſce mihi pr̃: q͛ ſi tibi ſtatũ meũ narrauero
velut a ſerpẽte territꝰ fugies ⁊ aures tue a ſermoni
bus meis ꝯtaminabuntᷣ ⁊ aer a ſordibꝰ polluetᷣ. Cũ
qꝫ ille vehemẽter inſtaret dixit. Ego frater ĩ egypto
nata ſum. xij. etatis mee anno alexandriã veni ibiqꝫ.
xvij. annis publice libidini me ſubieci. ⁊ nulli vllate-
nus me negaui. Cũ aũt hoĩes illiꝰ regiõis ꝓ adoran
da ſctã cruce hieroſolymã aſcẽderẽt rogaui nautas
vt me ſecũ dimitterẽt ꝓficiſci. Cũ ꝟo me de naulo q̃
rerẽt dixi. Nõ habeo fratres aliud naulũ: ſꝫ ꝓ nau-
lo corpus habeatis meũ. Sicqꝫ ſumpſerũt me ⁊ cor-
pus meũ nauli gr̃a habuerũt. Cũ aũt hieroſolymaꝫ
ꝑueniſſem. ⁊ ꝓ adoranda cruce vſqꝫ ad fores eccleſie
cũ alijs deueniſſem: ſubito ⁊ inuiſibiliter repulſam
patior nec intꝰ ĩtrare ꝑmittor. Iterũ aũt atqꝫ iteruꝫ
ꝑueni vſqꝫ ad limen ianue ⁊ ſubito iniuriã patiebar
repulſe: cũ tñ oẽs liberũ haberẽt aditũ nec aliquod
inuenirẽt ĩpedimẽtũ. Rediẽs igitᷣ ad me cogitãs ꝙ
hoc mihi ob ſcelerũ meoꝝ ĩmanitatẽ accideret: pectꝰ
meũ cepi manibus tũdere: lachrimas amariſſimas
fundere ⁊ a cordis intimo grauiter ſuſpirare. Reſpi-
ciẽſqꝫ vidi ibi imaginẽ beate virginis marie. Tunc
ipſam lachrymabiliter exorare cepi vt peccatorum
meoꝝ veniã impetraret: ⁊ ad adorandã crucẽ ſanctã
me intrare ꝑmitteret ꝓmittẽs me ſeculo abrenũcia
turã decetero caſtã mãſurã. Cũqꝫ hᷓ oraſſeꝫ ⁊ in noĩe
beate ꝟginis fiduciã recepiſſeꝫ: fores iterũ ecclie adij
⁊ ſine aliquo impedimẽto eccliaꝫ intraui. Cũ auteꝫ
ſanctã crucẽ deuotiſſime adoraſſeꝫ: q̇dã mihi tres nu
mos tribuit: d̄ q̇bus tres panes emi. Audiuiqꝫ vocẽ
dicẽtẽ mihi. Si iordanẽ trãſierꝭ ſalua eris. Iordaneꝫ
igitᷣ trãſiui ⁊ in hᷓ deſertũ veni: vbi q̃draginta ſepteꝫ
annis nullũ penitꝰ hoĩem vidẽs mãſi. Illi autẽ tres
panes quos mecũ detuli inſtar lapidis ꝑ tꝑa durue
rũt: ⁊ q̃draginta ſeptẽ annis mihi ex his comedẽdo
ſuffecerũt. Ueſtimẽta aũt mea iãdudum putrefacta
ſunt. ⁊. xvij. primis annis in hᷓ deſerto a tentationibꝰ
carnalibꝰ moleſtata fui: ſꝫ nunc ꝑ dei gr̃am oẽs vici.
Ecce oĩa opa mea tibi narraui: ⁊ rogo vt pro me ad
deũ p̄ces fundas. Tũc ſenex ad terrã ꝓſtratꝰ in famu
la ſua dñm bñdixit. Cui illa. Obſecro te vt ĩ die dñi-
ce cene ad iordanẽ redeas ⁊ corpꝰ dñicuꝫ tecũ feras.
Ego aũt ibidẽ tibi occurrã: ⁊ de manu tua corpꝰ ſa-
crũ ſuſcipiã. Nã a die q̇ huc veni cõiõnẽ dñi nõ acce-
pi. Rediẽs igitᷣ ſenex ad monaſteriũ euoluto ãno dũ
dies cene appropiquaret: tulit corpꝰ dñicũ ⁊ vſqꝫ ad
ripã iordanis veniẽs ex alia ripa mulierẽ ſtãtẽ ꝓſpe
xit. Que ſupra aquas facto crucꝭ ſignaculo iuit: ⁊ ad
ſenem vſqꝫ ꝑuenit. Quã vidẽs ſenex obſtupuit: ⁊ ad
pedes eiꝰ humiliter ſe ꝓſtrauit. Cui illa. Uide ne fe-
ceris cũ ſacramẽta dñica penes te habeas: ⁊ ſacerdo
tij dignitate refulgeas. ſꝫ obſecro vt ſeq̃nti anno ad
me pr̃ redire dignerꝭ. Tũc illa facto ſigno crucis ſuꝑ
iordanis aquas iuit ⁊ eremi ſolitudinẽ petiuit. Se-
nex ꝟo ad ſuũ monaſteriũ rediẽs ſequẽti anno ad lo
cũ in quo prio ſecũ locutꝰ fuerat venit: ⁊ eã ibidẽ ex-
piraſſe reperit. Qui lachrymari cepit ⁊ ipſam tãgere
nõ p̄ſumpſit. Dixitqꝫ intra ſe. Ego quidẽ corpuſcu
lũ ſctẽ ſepelire volebaꝫ: ſꝫ timeo ne hᷓ ſibi diſpliceat.
Hec eo cogitante vidit iuxta caput ſuum litteras in
terra deſcriptas ita ꝯtinẽtes. Sepeli zozima marie
corpuſculũ: redde terre puluerẽ ſuuꝫ: ⁊ ora ꝓ me ad
dñm: ad cuiꝰ p̄ceptũ ſcđa die aprilis reliqui hoc ſecu
luꝫ. Tũc ſenex ꝓ certo cognouit ꝙ mox vt dñi ſacra-
mẽta accepit: ⁊ ad deſertũ redijt vitã finiuit. Illđ de
ſertũ qđ zozimas ꝑ triginta dierũ ſpatiũ vix ambu-
lauit illa in vna hora ꝑcurrit ⁊ ad deũ migrauit. cum
qꝫ ſenex terrã foderet: ſed nequiret: vidit leonẽ ad ſe
veniẽtem mãſuete: dixitqꝫ ei. Sancta hec mulier p̄ce
pit ſepelire corpus ſuũ: ⁊ ego cũ ſim ſenex fodere nõ
poſſum nec etiã aptũ habeo ferramẽtũ. Tu ergo ter
rã fode: vt poſſimus corpus eius ſanctiſſimum ſepe
lire. Tunc leo cepit fodere ⁊ aptam foueam parauit
quo peracto leo: vt agnus manſuetus abijt: ⁊ ſenex
ad ſuum monaſterium glorificans deum venit.

De ſancto ambroſio. lv.

Ambroſiꝰ dicitur de ambra q̃ eſt ſpecies
valde redolẽs ⁊ p̄tioſa. Ipſe eñ eccleſie
valde p̄tioſus extitit: ⁊ in dictis ⁊ in fa-
ctis ſuis valde redoluit. Uel đ ambroſi
us ab ambra ⁊ ſyos qđ eſt deus q̃ſi am-
bra dei. Deꝰ nãqꝫ ꝑ eũ quaſi ꝑ ambrã vbiqꝫ redolet.
Fuit eñ et eſt bonus odor xp̄i in omni loco. Uel đ
ab ambro qđ eſt pr̃ luminis ⁊ ſyor qđ eſt ꝑuulus: q͛
pr̃ in multoꝝ filioꝝ ſpũali gñatione luminoſus in ſa
cre ſcripture expoſitione: ⁊ paruulꝰ in ſua humili cõ
uerſatiõe vel ſicut đ in gloſſario. Ambroſiꝰ odor vł
ſapor xp̄i celeſtis ambroſia eſca angeloꝝ: ambroſiuꝫ
celeſte mellis fauũ. Fuit eñ celeſtis odor ꝑ odoriferã
famã. ſapor ꝑ contẽplationẽ internam. celeſte mellis
fauũ per dulcẽ ſcripturarũ expoſitionẽ. eſca angeli-
ca per glorioſam fruitionẽ. Eius vitam ſcripſit pau
linus nolanus epiſcopus ad auguſtinum.

Ambroſius filiꝰ ambroſij p̄fecti
rome cũ in cunabilis in atrio p̄-
torij eẽt poſitꝰ ⁊ dormiret examẽ apuꝫ
ſubito veniẽs faciẽ eiꝰ ⁊ os ita comple
uit vt q̃ſi in alueolũ ſuũ intrarẽt pari-
ter ⁊ exirẽt. Que poſtea euolãtes in tã
taꝫ aeris altitudinẽ ſubleuate ſunt: vt
hũanis oculis minime viderentᷣ. Quo peracto terri-
tus pr̃ ait. Si vixerit infantulꝰ iſte aliq̇d magni erit
Poſtea cũ adoleuiſſet ⁊ videret matrẽ ⁊ ſororẽ ſacrã
virginẽ manꝰ ſacerdotibus oſculari ipe ludẽs ſorori
dexteram offerebat aſſerẽs ⁊ ſibi id ab ea fieri opor
tere. Illa ꝟo ⁊ adoleſcentẽ ⁊ neſcientẽ q̇d diceret re-
ſpuebat. Rome igitᷣ literꝭ eruditꝰ cũ cãs p̄torij ſplen
dide peroraret a valẽtiniano imperatore ad regẽdũ
liguriã emiliãqꝫ ꝓuincias directus eſt. Cũqꝫ medio-
lanũ veniſſet ⁊ ibidẽ epus tũc deeſſet. Cõuenit po-
pulus vt ſibi de epo ꝓuideret. Sꝫ cũ inter arrianos
⁊ catholicos đ elegẽdo epo ſeditio nõ modica oriretᷣ
illuc ambroſiꝰ cã ſedãde ſeditiõis ꝑrexit: ⁊ ſtatiꝫ vox
infantis inſonuit dicẽs. Ambroſiũ epm. Cuius voci
oẽs vnanimes cõſenſerũt. Ambroſiũ epm acclaman
tes. Quo ille cognito vt eos a ſe terroribꝰ remoue-
ret eccleſiã exiẽs tribunal cõſcẽdit. Et ꝯ ꝯſuetudinẽ
ſuã tormẽta ꝑſonis adhiberi iuſſit. Qđ cum faceret
ppl's nihilominꝰ acclamabat. Peccatuꝫ tuũ ſuꝑ nos
Tũc ille turbatus domũ redijt ⁊ philoſophiã ꝓfite-
ri voluit. Qđ vt ne faceret reuocatꝰ ẽ. Publicas mu
lieres publice ad ſe ingredi fecit: vt his viſis ab eius
electiõe ppl'm reuocaret. Sꝫ cũ nec ſic ꝓficeret: ſꝫ ſꝑ
ppl'm pctm̃ tuũ ſuꝑ nos acclamare videret fugã me
dia nocte petijt. Cũqꝫ ticinũ ꝑgere ſe putaret: mane
ad portã ciuitatis mediolañ. q̃ romana đ inuenitur
Qui inuẽtꝰ cũ cuſtodiretᷣ a ppl'o miſſa relatio ad cle
mẽtiſſimũ imꝑatoreꝫ valẽtinianũ q̇ ſummo gaudio
accepit ꝙ iudices a ſe directi ad ſacerdotiũ peterentᷣ
Letabatᷣ eñ ꝓbus p̄fectus ꝙ ꝟbum ſuũ fuerat ĩ eo
adimpletũ. Dixerat eñ cũ ꝓficiſcẽti mãdata dona-
ret. Uade age nõ vt iudex: ſed vt eps. Pẽdẽte rela-
tione iterũ abſcõditᷣ: ſꝫ inuẽtus cũ adhuc eſſet cathe
cuminus baptizatur: ⁊ octauo die in epalẽ cathedrã
ſublimatur. Cũ autẽ poſt annos quatuor romã iuiſ
ſet ⁊ ſoror ſua ſacra virgo eius dexterã oſcularetᷣ ſub
ridẽs ait. Ecce dicebã tibi ſacerdotis manũ oſcula-
ris. Cũ autẽ in quãdaꝫ ciuitatẽ ꝓ quodã epo or
dinando iuiſſet ⁊ eius electioni iuſtina imperatrix ⁊
alij heretici cõtradicerẽt volẽtes vt aliquis de ſua ſe
cta ordinaretᷣ. vna de arrianorũ virginibus impudẽ
tior ceteris tribunal conſcendit ⁊ beatũ ambroſium
ꝑ veſtimẽtũ apprehẽdit volẽs ipm̃ ad ptẽ mulieruꝫ

valẽtinia
ꝰ imꝑator.

trahere:vt ab eis ceſſus de eccl'ia cū iniuria pelleret̃. Cui ambroſius ait. Et ſi ego indignꝰ ſum tāto ſacerdotio tibi tñ nō cōuenit in qualēcunq; ſacerdotē manus inijcere. Vñ timere debuiſti iudicium dei ne tibi aliqd ꝯtingat qd dictū extitꝰ cōfirmauit. Nā die alio moꝛtua ad ſepulchꝛū vſq; deducit̃ grāz ꝓ cōtumelia rependēs qd factū oēs ꝑterruit. Poſt hec mediolanū reuerſus innūeras inſidias a iuſtina imperatrice ꝑtulit muneribꝰ ⁊ honoꝛibꝰ aduerſus eū pplos excitāte. Cū ergo multi eū in exiliū pellere niterent̃ vnꝰ eoꝝ ceteris infelicioꝛ intantū furoꝛē excitatus eſt vt iuxta eccl'iam domū ſibi locaret: ac in ea quadrigam paratā haberet:q ꝓcurāte iuſtina facilius raptū ad exiliū depoꝛtaret: Sz dei iudicio ipō die quo eū rapere arbitrabat̃ in eadē quadriga de eadē domo in exiliū pulſus eſt. Cui tñ Ambroſiꝰ reddēs bona ꝓ malis ſumptꝰ ⁊ neceſſaria miniſtrauit. Cantus ⁊ officiū in eccl'ia mediolanēſi primū celebꝛari inſtituit. Erāt ⁊ tūc tpis mediolanij mlti demonibꝰ obſeſſi q ſe toꝛqueri ab ambroſio magnis vocibꝰ clamabāt. Iuſtina aūt ⁊ multi arrianoꝝ cū ſimul habitarēt dicebant Ambroſiū pecunia hoīes cōparare q ſe ab immūdis ſpiritibus vexari mētirent̃ ⁊ ab Ambroſio dicerēt ſe toꝛqri. Tūc ſubito vnꝰ ex illis arrianis q aſtabāt arreptus a demonio in mediuz ꝓſilijt ⁊ clamare cepit. Vtinā ſic toꝛquerent̃ vt toꝛqueoꝛ qui nō credūt Ambroſio. At illi cōfuſi in piſcinā ſubmerſum hoīem necauerūt. Quidā hereticꝰ acerrimꝰ diſputatoꝛ ⁊ durꝰ ⁊ incōuertibilis ad fidē cū audiret Ambroſiū ꝑdicātez vidit angelū ad aures eius loquētē vba q populo ꝑdicabat:q viſo fidē quā ꝑſequebat̃ cepit defendere. Quidā aruſpex demones aduocabat: ⁊ ipos ad nocēdū ambroſio trāſmittebat. Sz reuerſi demones renūciabāt q nō ſolū ad ipſum:ſz nec etiā ad foꝛes domꝰ ſue appꝛopinquare valebāt: qm̃ ignis inſuperabilis omne illud edificiū cōmuniret vt etiā lōge poſiti vrerent̃. Predictus vo aruſpex cū a iudice ꝓpter quedā maleficia toꝛqueret̃ clamabat amplius ab Ambroſio ſe toꝛqueri. Quēdā demoniacū mediolanū ingredientē demon dimiſit egredientē inuaſit. Interrogatꝰ de hoc demō ait Ambroſiū ſe timuiſſe. Alius quidā nocte eiꝰ cubiculū adijt vt gladio ipſuz necaret ꝓce ac pretio a iuſtina inductus. Sz cū dextera gladiū eleuaſſet vt ipſum ꝑcuteret continuo aruit manus eius. Cū viri theſſalonice ciuitatis impatoꝛi aliquid deliquiſſent ⁊ eis impatoꝛ ꝓcibus beati ambroſij indulſiſſet clā agēte curialiū malicia ꝑ iuſſum impatoꝛis neſciēte ambroſio plurimi ſunt occiſi. Qd vt Ambroſiꝰ cōperit impatoꝛi cōpiā intrādi eccleſiā denegauit. Cūq; impatoꝛ diceret q dauid adulterium ⁊ homicidiū cōmiſiſſet rñdit. Qui ſecutꝰ es errātez ſequere coꝛrigentē. Qd cū audiſſet clemētiſſimꝰ imperatoꝛ ita gratāter ſuſcepit q purā penitentiaz agere nō negauit. Quidā a demonio arreptꝰ clamare cepit ab Ambroſio ſe toꝛqueri. Cui Ambroſiꝰ Obmuteſce diabole:q: nō te toꝛquet Ambro. ſz tua inuidia: q: illuc hoīes aſcēdere conſpicis vñ tu turpiter coꝛruiſti. Nā Ambro. neſcit inflari. At ille ſtatim obmutuit. Quadā vice cū btūs Ambro. ꝑ ciuitatez ꝑgeret cuiū quidā lapſus eſt ⁊ in terra ꝓſtratus iacebat qd vidēs alter ridere cepit. Cui Ambro. Et tu q ſtas vide ne cadas. Quo dicto ſtatim lapſum ſuū doluit q riſerat alienū. Quadā etiā vice Ambro. ad palatiū macedonij magiſtri officioꝝ vt ꝓ quodā intercederet venit. Sz cū foꝛes clauſas inueniſſet:nec intrādi copiā habere potuiſſet ait. Et tu quidē venies eccleſiā ⁊ nō clauſis ianuis:ſz apertis intrare nō valebis. Elapſo aliquo tpe metuēs inimicos macedonius ad eccleſiā fugit ⁊ patētibꝰ ianuis aditū reperire nō potuit. Fuit etiā tante abſtinētie q quotidie niſi in ſabbato ⁊ die dñico ⁊ feſtis ꝑcipuis ieiunabat. Tāte etiā largitatis erat q oīa q habere poterat eccleſijs ⁊ pauperibus nil ſibi retinēs tribuebat. Tāte cōpaſſiōis vt cū aliquis lapſum ſuū ſibi cōfitebat̃ ſic amariſſime flebat q illū ſilr flere cōpellebat. Tante humilitatꝭ ac laboꝛis:vt libꝛos qs dictabat ꝓpꝛia manu ſcriberet niſi cū infirmitate coꝛꝑis grauaret̃. Tāte aūt pietatꝭ ⁊ dulcedinis vt cū alicuiꝰ ſcti ſacerdotꝭ vl' epi ſibi obitꝰ nūciaret̃ ſic amariſſime flebat vt vix ꝯſolari valeret. Cū aūt interrogaret̃ cur viros ſctōs q ad glīaz ꝓficiſcebāt̃ ſic fleret aiebat. Ne putetꝭ me flere q receſſerint:ſz q: me ꝑceſſerint: ⁊ q: difficile inuenit̃ q tā dignꝰ eiꝰ officio habeat̃. Tāte etiā ꝯſtātie ⁊ foꝛtitudinis q impatorꝭ vl' pꝛīcipū vitia nō palpabat:ſz eos voce libera ꝯſtātiſſime arguebat. Cū qdā vir qdā flagitiū ꝑpetraſſet ⁊ coꝛā eo adductus fuiſſet dixit Ambro. Opz illū trādi ſathane i interitū carnis ne talia deiceps audeat ꝑpetrare. Quē eodē momēto cū adhuc ſermo eēt in oꝛe eiꝰ immūdus ſpūs diſcerpere cepit. Quadā vice vt aiūt cū btūs Ambro. romā ꝑgeret:⁊ in qdā villa tuſcie apud quēdā hoīez nimiū locupletē hoſpitatꝰ fuiſſet:illū hoīez ſup ſtatu ſuo ſollicite reqſiuit. Cui ille rñdit. Statꝰ meꝰ dñs ſemꝑ felix extitit ⁊ glorioſus. Ecce enī diuitijs infinitis abūdo ſeruos ⁊ famulos q plures habeo copioſam filioꝝ ⁊ nepotū turbā poſſideo ⁊ oīa ſꝑ ad vota habui:nec vnq mihi aliqd aduerſuz accidit vl' qd cōtriſtaret euenit. Qd audiēs Ambro. vehement̃ obſtupuit. ⁊ his q erāt ſecū in comitatu dixit. Surgite et hinc qtociꝰ fugiamꝰ:q: dñs nō eſt in loco iſto. Feſtinate filij feſtinate nec in fugiēdo moꝛā facite:ne nos hic diuina vltio apphēdat ⁊ in pctis illoꝝ nos parit̃ inuoluat. Cū g fugerēt ⁊ aliquātulū ꝓceſſiſſent ſubito ſe terra aperuit:⁊ hoīez illū cū vniuerſis q ad illū ꝑtinebāt ita abſoꝛbuit:vt nullū inde veſtigiū remaneret. Quod cernēs Ambro. dixit. Ecce fratres q miſericoꝛditer deꝰ parcit cū h aduerſa tribuit ⁊ q ſeuere iraſcit̃ cū ſemꝑ ꝓſpera elargit̃. In eodē autē loco fouea qdā ꝓfundiſſima remāſiſſe dr: q vſq; hodie in huiꝰ facti teſtimoniū ꝑſeuerat. Cū aūt ſctūs Ambro. radicē oīum maloꝝ auariciā magis ac magis in hoībus creſcere cerneret ⁊ maxime in his qui erāt a poteſtatibꝰ ꝯſtituti apud quos oīa ꝑtio vendebant̃ necnō ⁊ in his q erāt ſacris miniſterijs deputati vehemēter ingemuit: ⁊ ſe de huiꝰ ſeculi erūna liberari inſtātius exoꝛauit. Qui cū ſe id obtinuiſſe gauderet reuelauit fratribus q vſq; ad reſurrectionē dñicam cū eis eēt. Ante vo paucos dies q lectulo detineret̃ cū .xliiij. pſalmū cū notario dictaret ſubito ipō vidente notario i modū ſcuti bꝛeuis ignis caput eiꝰ opuit atq; paulatim ꝑ os eiꝰ tāq in domū habitatoꝛ intrauit. Tūc facies eiꝰ tāq nix effecta eſt ſz poſtmodū ad ſuā ſpeciē reuerſa eſt. Ipſo igit̃ die ſcribēdi ⁊ dictandi finē fecit:nec ipſum pſalmū explere potuit. Poſt igit̃ paucos dies infirmitate coꝛꝑis laboꝛare cepit: tūc comes italie cū mediolani eſſet nobiles cōuocauit q tāto viro recedēte ꝑiculū eēt ne italie īteritꝰ imineret:rogauit vt ad virū dei accederēt rogātes vt ſibi adhuc ſpatiū viuēdi vno āno a dño impetraret. Qd ille vt ab illis audiuit rñdit. Nō ita iter vos vixi vt me viuere pudeat. Nec moꝛi timeo cum bonuz dñm habeamꝰ. Eo tpe qtuoꝛ eiꝰ diaconi inuicē ꝯuenerūt tractātes īter ſe qs poſt eiꝰ obitū bonꝰ eſſet eps. Cū q a loco i q vir dei Ambroſiꝰ iacebat longe eſſent ⁊ ſimplicianū ita ſilēter noīaſſent vt vix inuicē ſe audirēt:ille ab eis lōge poſitꝰ tertio exclamauit Senex ſ; bonꝰ. Qd audiētes territi fugerūt ⁊ nō niſi illū poſt eiꝰ obitū elegerūt. In loco aūt in q iacebat vidit ieſuz ad ſe veniētē ⁊ ſibi vultu alacri arridētē. Honoꝛatꝰ vo eps vſcellen. q bti ambroſij obituz expectabat cū ſe ſopoꝛi dediſſet vocē tertio ſe clamātis audiuit. Surge q: mō es receſſurus. Qui cōſurgēs mediolanū cōcitus venit ⁊ ei dñici coꝛꝑis ſacrm̄ dedit. Moxq; ille manꝰ i modū crucis expādit ⁊ vltimū ſpm̄ iter vba oꝛonis efflauit. Floꝛuit circa annos dñi .ccclxxxix. Cū aūt in nocte paſche coꝛpꝰ eius ad eccl'iaz fuiſſet delatū plurimi īfantes baptizati cū viderūt ita vt aliq eū ſedētē i cathedra tribunali dicerēt:alijs aſcēdētē digito ſuis parētibꝰ demonſtrarēt. Nōnulli vo ſtellā ſuꝑ caput eiꝰ ſe videre narrarēt. Quidā pbr̄ cū i ꝯuiuio cū multis alijs eſſet ſctō Ambroſio detrahere cepiſſet eū cōtinuo plagā ꝑcuſſit ⁊ de cōuiuio ad lectū ductꝰ vitaz finiuit. In vꝛbe carthaginēſi cū tres epi ſimul ꝯuiuarēt ⁊ vnꝰ eoꝛuz btō ambroſio detraxiſſet:relatū eſt qd illi pbr̄o q ſibi detraxerat accidiſſet. Qd cū ille vilipēderet ſubito letale vulnꝰ accepit:⁊ extremū ꝯtinuo diē clauſit. Notādū q btūs ambroſiꝰ i multis cōmēdabilis fuiſſe vr̄. Pꝛīo i liberalitate:q: oīa q hēbat pauperū erāt vñ refert de ſeipſo q ipatoꝛi petēti baſilicaz ſic rñdit ⁊ i decreto ꝯuenioꝛ. xxiij. q. viij. Si a me peteret qd meū eēt .i. fūdū meū:argētū meū ⁊ hmōi meū nō refragarer q q oīaq; mea ſūt pauperū ſint. Scdo in mūditie puritate. Fuit enī vgo. Vñ refert Hie. eū dixiſſe. Virginitatē nō ſolū efferimꝰ ſz ſeruamus. Tertio i fidei puritate. Vñ dicit cū ipatoꝛ peteret baſilicā:⁊ ē i eodē caplo. Prius ē vt aīaz mihi q fidē auferat. Quarto in martyꝛij auiditate. Vñ legit̃ in epl'a ſua de baſilica nō tradēda q ꝑpoſitꝰ valētiniani ambroſio mādauit dicēs. Tu cōtēnis valētinianū:caput tibi tollo. Cui ambroſiꝰ. Deus ꝑmittat tibi vt facias qd minaris. Atq; vtinā deꝰ auertat eos ab eccl'ia ⁊ i me oīa tela ſua ꝯuertant ⁊ meo ſanguine ſitim ſuā expleāt. Quīto i oꝛonis iſtātia. Vñ dr̄ de eo ⁊ hr̄ i .xj. lib. eccl'iaſtice hiſto. Ambroſiū aduerſuz regine furoꝛē nō ſe manu defenſabat aut telo ſz ieiunijs ⁊ cōtinuatis vigilijs ſub altari poſitus ꝑ obſecratiōis defenſoꝛē ſibi atq; eccl'ie deū parabat. Sexto i lacrimaꝝ abundantia. Habuit enī tria gña lacrimaꝝ .ſ. lacrimas cōpaſſionis pꝛo alioꝝ culpis. Vñ dicit paulinꝰ de eo i legēda q cū aliqs lapſum ſibi ꝯfitebat̃ ſic amariſſime flebat q illū flere ſilr compellebat. Lacrimas deuotionis ꝓ eternis deſiderijs Vñ ſupꝛa dictū ē paulino q cū interrogaret̃ cur ſanctos q moꝛiebant̃ ſic fleret rñdit. Ne me flere putetis q: receſſerit ſz q: me ad glīaz ꝑceſſerint. Lacrimas cōpaſſiōis ꝓ alioꝝ iniurijs. Vñ ipſe dicit de ſe ⁊ eſt i decreto i ſuꝑioꝛi caplo. aduerſus milites gothos lacrime mee arma mea ſunt. Talia enim munimēta ſunt ſacerdotis aliter nec debeo nec poſſuz reſiſtere. Septio i foꝛti ꝯſtātia cuiꝰ ꝯſtātia maxie i tribꝰ appet. Pꝛīo in defenſiōe catholice veritatis Vñ dr̄ i lib. xj. eccl'iaſtice hiſto. q iuſtina mr̄ valētiniani ipatoꝛis arriane hereſeos alūna cōturbare cepit eccl'iaſticū ſtatū cōminari ſacerdotibꝰ depulſiones ⁊ exilia niſi ariminēſis cōcilij decreta reuocarēt q bello eccl'ie murū ac turrim validiſſimā pulſabat āboꝛſiū. In eiꝰ qz ꝑfatione ſic de eo cantat̃. Tāta ambroſiū vtute, ſolidaſti cōſtātie:tāto munere celitꝰ decoraſti vt ꝑ eū excluſa toꝛqrent̃ demonia arrianoꝝ impietas ꝓpulſa tabeſceret ac ſeculariū pꝛīcipū colla tuo ſubacta redderent̃ humilia. Scdo i tuitiōe eccleſiaſtice libertatis. Vñ cū ipatoꝛ auferre vellet quandā baſilicā oppoſuit ſe ambroſiꝰ ꝯ ipatoꝛē ſicut ipſe teſtat̃ ⁊ ē i decreto .xxiij. q. viij. ꝯuenioꝛ ipſe a comitibus vt ꝑ me baſilice fieret matura traditio ducētibꝰ impatoꝛē iuſſiſſe iure ſuo tradi debere rñdi. Si pꝛīmoniū petit iuadite:ſi coꝛpꝰ occurrāt. Vultis in vincula rapere vultis in moꝛtē:volūtatis eſt mihi. Nō ego me vallabo circūfuſiōe pploꝝ:nec altaria tenebo vitā obſecrās ſz ꝓ altaribꝰ gratis imolaboꝛ. Mādat̃ tradere baſilicā. Vrgemur itaq; ꝑceptis regalibus:ſz cōfirmamur ſcripture ſermonibꝰ q rñdit. Tā q vna ex iſipiētibꝰ locuta es. Noli gaudere tu ipatoꝛ:vt putes te in ea q diuīa ſunt impꝛiale aliqd iuꝯ hr̄e. Ad ipatoꝛē palatia ꝑtinēt ad ſacerdotes eccl'ie. Sctūs naboth vineā ſuā ꝓpꝛio cruoꝛe defendit. Si ille vineā nō tradidit ſuā:nec nos trademꝰ xp̄i eccl'iā. Tributū ceſaris ē nō neget̃:eccl'ia dei eſt: ceſari vtiq; nō donet̃. Si de me aliqd cōpelleret̃ ⁊ poſceret̃: aut fundus:aut domꝰ:aut aurū:aut argētū. id qd iuris mei eēt libēter offerrē. Tēplo dei nihil poſſum decerpere nec detrahere:cū illud cuſtodiēdū nō tradēduz accepim. Tertio i obiurgatiōe vitij ⁊ oīs iniqtatis. Vñ legit̃ i hiſtoꝛia tripartita i qdā chꝛonica q cū apud theſſalonicā oꝛta ſeditiōe qdā iudices fuiſſēt a ppl'o lapidati. Theodoſiꝰ impatoꝛ idignatꝰ iuſſit oēs iterimi nocētes ab inocētibꝰ nō ſecernēs vbi fere qnq; millia hoīm ſūt occiſi. Cū igit̃ impatoꝛ mediolanū venīſſet ⁊ eccl'iā intrare vellet occurrit ei ambroſiꝰ ad ianuā eiq; aditū ꝓhibuit dicēs. Cur ipatoꝛ poſt cām tāti furoꝛis nō agnoſcis molē tue ꝓſūtionis ſz foꝛte recognitionē pctī ꝓhibet ptās impij. Decet te vt vincat rō ptātē. Pꝛīnceps es o ipatoꝛ:ſz ꝯſeruoꝝ. Quibus g oculis aſpicies cōis dñi tēplū qbꝰ pedibꝰ calcabis ſctm̄ pauimētū. Qūo manꝰ extēdes: de qbꝰ adhuc ſanguis ſtillat iniuſtꝰ:q ꝓſumptiōe oꝛe tuo poculū ſanguinis eiꝰ ꝑcipies dū furoꝛe tuoꝝ ſermonū tātus iniuſte ſit ſanguis effuſus. Recede ergo recede. ne ſcdo peccato pꝛioꝛē neqtiā augere cōtēdas. Suſcipe vinculum quo te dñs nunc ligauit eſt eius medicina maxima ſanitatis. His ſermonibꝰ impatoꝛ obe

dicēs gemēs ⁊ flens ad regalia remeauit. Cū ergo diutin fletu māſiſſet rufinus magiſter militū cām tāte triſtitie reqſiuit. Cui ille. Tu inquit mea mala nō ſentis. qꝛ ſeruis ⁊ mēdicātibꝰ apta ſunt tēpla. mihi vero ad ea igreſſus nō eſt. Et hec dicēs ſinglā verba ſingultibus interrūpebat. Cui rufinꝰ. Curre ſi vis ad ambroſiū: vt ſoluat vinculū q̄ te ligauit. Et ille. Nō poteris ſuadere ambroſio: qꝛ nō verebit̄ iperialē ptātē vt legē poſſit puaricari diuinā. Sꝫ cū ille pmitteret ꝙ eū flecteret eū impator ire pcepit: ⁊ ipſe poſt paululū eſt ſecutus. Mox autē vt ambroſiꝰ rufinū vidit ait. Impudētiā canū imitatꝰ es. O rufine: tāte videlicet necis autor exiſtēs ⁊ nec pudorē de frōte detergēs: nō erubeſcis ꝯtra maieſtatē latrare diuinā. Cū ergo rufinꝰ p impatore ſupplicaſſet ⁊ diceret eū ſequi ſupno zelo acceſuꝫ. ambroſiꝰ ait. Ego tibi pdico qm̄ ingredi eū ſacra limina phibeo. Si vero ptātē in tyrānidē mutauerit necē libēter ſuſcipio. Quod cū rufinꝰ imperatori renūciaſſet: pergā inquit ad eū vt iuſtas in faciē cōtumelias recipiā. Cū ergo veniſſet ⁊ ſua ſolui vincula poſtulaſſet occurrēs ambroſiꝰ ⁊ ingreſſum prohibēs ait. Quā penitētiā oſtēdiſti poſt tantas iniquitates. Et ille. Tuū eſt iponere: meū obtēperare. Verū cū ipator allegaret: qꝛ ⁊ dauid adulteriū ⁊ homicidiū cōmiſiſſet: ait Ambroſiꝰ. Qui ſecutus es errātē ſequere penitentē. Quod ita gratāter impator ſuſcepit ꝙ publicā penitētiā agere nō recuſauit. Cū igit̄ recōciliatus eccl'iam intraſſet ⁊ intra cācellos ſtaret requirit ambroſiꝰ qd ibi expectaret. Cui cuꝫ diceret ſe pceptionē ſacroꝝ myſterioꝝ expectare: ait ambroſiꝰ. O impator interiora loca ſacerdotibꝰ ſunt tātū collata. Egredere igit̄ ⁊ hāc expectationē cū ceteris habe cōmunē. Purpura nāqꝫ impatores facit nō ſacerdotes. Cui impator ptinus obediuit. Cum ergo cōſtantinopolim reuerſus extra cancellos ſtaret: mādauit eidē epūs vt intraret. Et ille ait. Vix diſcere potui q̄ differētia ſit imperatoris ⁊ ſacerdotis. Vix em̄ veritatis inueni magiſtrū: Ambroſiū namqꝫ ſolum noui vocari pontificē. ¶ Octauo in ſana doctrina. Eiꝰ nāqꝫ doctrina hꝫ altā pfunditatē. Hiero. de. xij. doctoribꝰ. Amb. ſup pfundoꝝ penitētia raptus ⁊ aeris volucer ꝙdiu in pfundū ingredit̄: fructū de alto capere videt̄. Firmā ſoliditatē. Hiero. ibidem. Eius oēs ſnīe fidei ⁊ eccl'ie ⁊ oīm virtutū firme ſunt colūne. Elegantē venuſtatem. Auguſti. in libro de nuptijs ⁊ cōtractibꝰ. Pelagiꝰ hereſiarcha ſic laudat ambroſiū: vt dicat beatus ambroſius epūs in cuius pcipue libris romana lucet fides q̄ ſcriptorū inter latinos flos qdā emicuit. Et ſubdit Augu. Cuiꝰ fidē ⁊ puriſſimū in ſcripturis ſenſuꝫ nec inimicus qdā auſus eſt rephendere. Magnā autoritatē: qꝛ antiqui doctores ſicut Aug. verba ſua p magna autoritate habebāt. Vn̄ refert Aug. ad ianuariū ꝙ cum mater eiꝰ mirata fuiſſet cur mediolani ſabbato non ieiunaret: ⁊ de hoc Auguſt. ambroſiū interrogaſſet. ait Ambro. Cū venio romā ieiuno ſabbato: Sic ⁊ tu ad quā forte eccl'iam veneris eiꝰ morē ſerua: ſi cuiqꝫ non inde vis ſcādalū eſſe: nec quēqꝫ tibi. Et ſubdit Aug. Ego de hac ſnīa etiam atqꝫ etiam cogitans ita ſemper habui tanqꝫ eam celeſti oraculo acceperim.

Xo ba impatoris

laudat a hieroni: et augustino

¶ Vita et paſſio tiburtij ⁊ et valeriani in paſſione ſancte cecilie continentur.

¶ De ſancto georgio. lvj.

A

Georgiꝰ dr̄ a geos qd̄ eſt terra ⁊ orge qd̄ eſt colere: qſi colēs terrā. i. carnem ſuā. Aug. aūt in libro de trinitate dicit ꝙ bona terra eſt in altitudine mōtiuꝫ tēperamēto colliū planitie cāporum. Prima em̄ eſt bona ad virentes herbas: ſcd̄a ad vineas: tertia ad fruges. Sic beatꝰ georgiꝰ fuit altus deſpiciendo inferiora: ⁊ ideo habuit virorē puritatis. Tēperatꝰ p diſcretionē: ⁊ iō habuit vinū interne iucunditatis. Planus p humilitatē ⁊ iō ptulit fruges bone operationis. Vel georgiꝰ dicit̄ a gerar qd̄ eſt ſacrum: ⁊ gion qd̄ eſt arena quaſi ſacra arena. Fuit em̄ arena qꝛ ponderoſus morū grauitate: minutus humilitate: ⁊ ſiccus a carnali voluptate. Vel georgius dr̄ a gerar qd̄ eſt ſacruꝫ ⁊ gion qd̄ eſt luctatio quaſi ſacer luctator. Qꝛ luctatus eſt cū dracone ⁊ carnifice. Vel georgius dr̄ a gero qd̄ eſt peregrinus: et gir ptioſus: et us cōſiliator. Ipſe em̄ fuit peregrinꝰ in cōtemtu mundi: ptioſus in corona martyrij: ⁊ cōſiliator in predicatione regni. Eius legēda inter ſcripturas apocriphas in niceno cōcilio cōnumerat̄ ex eo ꝙ eius martyriū certā relationē nō habet. Nā in kalendario bede dr̄ ꝙ ſit paſſus in pſida ciuitate diaſpoli: que prius lida vocabat̄. ⁊ eſt iuxta ioppem. Alibi dicitur ꝙ paſſus ſit ſub diocletiano ⁊ maximiano imperatoribꝰ. Alibi legitur ꝙ ſub diocletiano imperatore pſarū preſentibus. lxx. regibꝰ imperij ſui. Hic dicitur ꝙ ſub daciano preſide imperātibus diocletiano ⁊ maximiano.

Georgiꝰ tribunꝰ genere capadox puenit quadā vice in puinciā libie in ciuitatē q̄ dr̄ ſilena iuxta quā ciuitatē erat ſtagnū inſtar maris i quo draco peſtifer latitabat q̄ ſepe populū cōtra ſe armatū in fugam cōuerterat. Flatuqꝫ ſuo ad muros ciuitatis accedēs oēs inficiebat. Quapropter cōpulſi ciues duas oues quotidie ſibi dabāt vt eiꝰ furorē ſedarēt. Alioqui ſic muros ciuitatis inuadebat ⁊ aerē inficiebat: p oīa: ⁊ ita plurimi interibāt. Cum ergo iā oues pene deficerent: maxime cū harū copiā habere nō poſſent inito cōcilio ouē cum adiuncto hoīe tribuebant. Cum igit̄ ſorte oīm filij ⁊ iā filie darent̄ ⁊ ſors neminē exciperet: ⁊ pene oēs filij ⁊ filie ppl'i eſſent cōſumpti quadā vice filia regis vnica ſorte eſt dephenſa et draconi adiudicata. Tūc rex contriſtatus ait. Tollite aurū ⁊ argētū ⁊ dimidiū regni mei ⁊ filiā meā mihi dimittite ne taliter moriat̄. Cui ppl's cum furore rn̄dit. Tu o rex hoc edictū feciſti: ⁊ nunc oēs pueri nr̄i mortui ſunt: ⁊ tu vis filiā tuā ſaluare. Niſi i filia tua cōpleueris qd̄ i alijs ordinaſti ſuccēdemꝰ te ⁊ domū tuā. Qd̄ rex audiēs cepit filiā ſuā flere dicēs. Heu me filia mea dulciſſima qd de te faciā: aut quid dicā: qn̄ plus videbo nuptias tuas. Et ꝯuerſus ad pplm̄ dixit. Oro vt inducias octo dierū lugendi mihi filiā tribuat̄. Qd̄ cū ppl's admiſiſſet i fine octo dieꝝ reuerſus ppl's ē cū furore dicēs. Quare pdis pplm̄ tuū pter filiā tuā. En oēs afflatu dracōis morimur. Tūc rex vidēs ꝙ nō poſſit filiā liberare induit eā veſtibꝰ regalibꝰ ⁊ amplexatꝰ eā cū lachrymis dixit. Heu me filia dulciſſima q̄ te filios i regali gremio nutrire credebā: ⁊ nūc vadis: vt a dracone deuoreris. Heu me filia dulciſſima ſperabā ad tuas nuptias principes inuitare palatiū margaritis ornare tympana ⁊ organa audire: ⁊ nūc vadis vt a dracone deuoreris. Et deoſculans eam dimiſit eā dicēs. Vtinā filia mea ego an̄ te mortuꝰ eſſeꝫ q̄ te ſic amiſiſſem. Tūc illa pcidit ad pedes pr̄is petēs ab eo bn̄dictionē ſuā. Quā cū pr̄ cuꝫ lachrymis bn̄dixiſſet ad lacū pceſſit. Quā btūs georgius caſu inde trāſiens: vt plorātē vidit eā qd haberet iterrogauit. Et illa. Bone iuuenis velocit̄ equū aſcende ⁊ fuge ne mecū pariter moriaris. Cui georgius. Noli timere filia: ſꝫ dic mihi qd hic pſtolaris omni plebe expectante. Et illa vt video bone iuuenis magnifici cordis es tu: ſed cur mecū mori deſideras. Fuge velociter. Cui georgius. Hinc ego nō diſcedaꝫ donec mihi qd habeas intimabis. Cū ergo totū ſibi expoſuiſſet ait georgiꝰ. Filia noli timere: qꝛ in xp̄i noīe te iuuabo: ⁊ illa bone miles mecū ne pereas: ſꝫ teipm̄ ſaluare feſtines: ſufficit em̄ vt ſola peream. Nā me liberare nō poſſes: ⁊ mecū perires. Dū hoc loqueret̄ ecce draco veniēs caput de lacu leuauit. Tūc puella tremefacta dixit. Fuge bone dn̄e fuge velociter. Tūc georgius equū aſcēdens ⁊ cruce ſe muniēs draconē cōtra ſe venientē audacter aggredit̄: ⁊ lanceaꝫ fortiter vibrās ⁊ ſe deo cōmēdans ipuꝫ grauiter vulnerauit ⁊ ad terrā deiecit. Dixitqꝫ puelle. Proijce zonā tuā in collo draconis nihil dubitās filia. Qd̄ cū feciſſet ſequebat̄ eā velut māſuetiſſimus canis. Cū ergo eā in ciuitatē duceret populi hoc vidētes p mōtes ⁊ colles fugere ceperūt dicētes. ve nobis qꝛ iā oēs pibimus. Tūc btūs georgius innuit eis dicēs. Nolite timere. Ad hoc em̄ me miſit dn̄s ad vos vt a penis vos liberarē draconis. Tantūmodo in xp̄m credite vniſqſqꝫ veſtrū baptizet̄ ⁊ draconē iſtū occidā. Tūc rex ⁊ oēs ppl'i baptizati ſunt. Beatus aūt georgiꝰ euaginato gladio draconē occidit ⁊ ipſum extra ciuitatē afferri pcepit. Tūc quatuor paria boum ipſum extra ciuitatem in magnū cāpū foras duxerūt. Baptizati auteꝫ ſunt in illa die viginti millia hoīm exceptis puulis ac mulieribꝰ. B Rex aūt in honore beate marie et beati gregorij eccleſiā mire magnitudinis cōſtruxit de cuius altari fons viuꝰ emanat cuius potꝰ oēs lāguidos ſanat. Rex vero infinitā pecuniaꝫ beato georgio obtulit: quā ille recipere nolēs paupibus eā dari pcepit. Tūc georgiꝰ regē de quatuor breuiter inſtruxit. ſ. vt eccleſiarū dei curā haberet. ſacerdotes honoraret: diuinū officiū diligēter audiret ⁊ ſemp pauperū memor eēt: ⁊ oſculato rege inde receſſit. In aliqbus tn̄ libris legit̄ ꝙ cū draco ad deuorandū puellaꝫ pgeret georgiꝰ ſe cruce muniuit ⁊ draconē aggrediens interfecit. Eo tēpore imperātibꝰ diocletiano et maximiano ſub pſide daciano tāta pſecutio xp̄ianorum fuit vt infra vnū mēſem. xvij. millia martyrio coronarent̄. Vn̄ inter tot tormētoꝝ genera multi xp̄ianorum deficiebāt ⁊ idolis immolabāt. Qd̄ vidēs ſanctus georgius tactus dolore cordis intrinſecus oīa

que habebat diſperſit militarē habitū abiecit xp̄ianorū habitū induit ⁊ in mediū pſiliens exclamauit. Oēs dij gētiū demonia: dn̄s aūt celos fecit. Cui preſes iratus dixit. Qua pſumptione audes deos noſtros demonia appellare. Dic tn̄. vn̄ es tu aut quo noīe voceris. Cui georgiꝰ ait. Georgiꝰ vocor: ex nobili capadocū pſapia ortꝰ. Paleſtinā xp̄o fauēte deuici ſꝫ oīa deſerui: vt ſeruire poſſem liberius deo celi. Cū aūt pſes eū ad ſe inclinare nō poſſet iuſſit eū in eculeū leuari ⁊ mēbratim corpꝰ eiꝰ vngulis laniari oppoſitis inſup ad latera facibꝰ patētibꝰ viſcerū rimis: ſale plagas eius fricare iuſſit. Eadē nocte dominus cū ingenti lumine ei apparuit ⁊ ipm̄ dulciter ꝯfortauit. Cuiꝰ melliflua viſione ⁊ allocutione ſic cōfortatꝰ eſt vt p nihilo duceret cruciatꝰ: vidēs dacianus qd̄ eū penis ſupare nō poſſet quēdā magū acceſiuit eiqꝫ dixit. xp̄iani ſuis magicis artibꝰ tormēta ludificāt ⁊ deoꝝ noſtroꝝ ſacrificia paruipēdūt cui magus. Si artes eiꝰ ſupare nequero capitis reus ero. Ipſe maleficijs ſuis iniectis ⁊ deoꝝ ſuoꝝ noībꝰ inuocatis venenū vino imiſcuit ⁊ ſctō georgio ſumēdū porrexit. Cōtra qd̄ vir dei ſignum crucis edidit hauſtoqꝫ eo nil leſionis ſenſit. Rurſum magus priore forti venenū imiſcuit. qd̄ vir dei ſigno crucis edito ſine leſione aliqua totū bibit. Quo viſo magꝰ ſtatim ad pedes eiꝰ cecidit veniā lamētabiliter petijt ⁊ ſe xp̄ianuꝫ fieri poſtulauit: quē mox iudex decollari fecit: ſequēti die iuſſit georgiū poni in rota gladijs bis acutis vndiqꝫ circūſepta: ſꝫ ſtatim rota frāgitur ⁊ georgiꝰ illeſus penitus inuenit̄: tunc iratus iuſſit eū in ſartaginē plūbo liqfacto plenā proijci. q facto ſigno crucis in eā intrauit ſed virtute dei cepit in ea quaſi balneo refoueri: quod videns dacianꝰ cogitauit eū emollire blandicijs quem minis ſuperare nō poterat vel tormentis dixit qꝫ illi. Vides fili georgi quante manſuetudinis ſūt dij noſtri qui te blaſphemum tam patienter ſuſtinent parati nihilominus ſi conuerti volueris indulgere. Age ergo dilectiſſime fili quod hortor: vt ſuperſtitione relicta dijs noſtris ſacrifices. vt magnos ab ipſis ⁊ a nobis cōſequaris honores. Cui georgiꝰ ſubridēs ait: vt quid a principio nō magis mihi pſuaſiſti blādis ſermonibꝰ q̄ tormētis. Ecce paratꝰ ſum facere qd̄ hortaris. Hac pmiſſiōe dacianꝰ deluſus letus efficitur. Juſſitqꝫ voce preconis: vt oēs ad ſe ꝯuenirēt ⁊ georgiū tandiu reluctantē tandē credere ⁊ ſacrificare viderēt. Ornata igit̄ tota ciuitate pre gaudio cū georgiꝰ idoloꝝ tēplū ſacrificaturus intraret ⁊ oēs ibidē gaudentes aſtarēt flexis genibꝰ dn̄m exorāuit: vt tēplū cū idolis ſic oīno deſtrueret quatenꝰ ad ſui laudē ⁊ populi cōuerſionē nihil de eo penitꝰ remaneret. Statimqꝫ ignis de celo deſcēdēs tēplū cū dijs ⁊ ſacerdotibꝰ concremauit: terraqꝫ ſe aperiēs oēs coꝝ reliqas deglutiuit: hic exclamat Ambro. in pfatiōe dicēs. Georgiꝰ fideliſſimꝰ miles xp̄i dū xp̄ianitatis pfeſſio ſilentio tegeret̄ ſolꝰ inter chriſticolas intrepidus dei filiū eſt cōfeſſus. Cui ⁊ tantā ꝯſtātiā gratia diuina cōceſſit: vt ⁊ tyrānice ptātis pcepta cōtēneret ⁊ innumerabiliū nō formidaret tormēta penaꝝ. O felix ⁊ inclytꝰ dn̄i pliator: quē nō ſolū tpalis regni blāda nō pſua-

ſit ꝑmiſſio: ſ; ꝓſecutoꝛe deluſo ſimulacroꝝ eius poꝛ
tēta in abyſſum deiecit. hec Ambꝛo. Hoc audiēs da
cianꝰ geoꝛgiū ad ſe adduci fecit eiqꝫ dixit. q̄ ſunt ma
leficia tua peſſime hoīm q̇ tātū facinꝰ cōmiſiſti. Cui
geoꝛgiꝰ. Nō credas me nō ſacrificare: ſ; mecū ꝑge et
iterꝝ me īmolare vide. Cui ille. Intelligo fraudē tuā:
q: vis me facere abſoꝛberi: ſicut tēplū ⁊ deos meos
abſoꝛberi feciſti. Cui geoꝛgiꝰ. Dic mihi miſer: dij tui
q̇ ſe iuuare nō potuerūt quō te iuuabūt: iratꝰ rex ni
mis dixit alexādrie vxoꝛi ſue. Deficiēs moꝛiar q: ab
h̄ hoīe me ſuperatū cerno. Cui illa tyrāne crudelis ⁊
carnifex nūquid nō dixi tibi sepꝰ ne xp̄ianis moleſtꝰ
eſſes: q: deꝰ coꝝ ꝓ ipſis pugnaret: ⁊ nūc ſcias me vel
le fieri xp̄ianā. Stupefactꝰ rex ait. Heu ꝓ doloꝛ nū
quid ⁊ tu es ſeducta. Fecitqꝫ eā ꝑ capillos ſuſpēdi ⁊
flagellis duriſſime cedi. Que dū; cederet dixit geoꝛ
gio. Georgi lumē veritatꝭ quo putas ꝑueniā nōdū;
aqua baptiſmi renata. Cui geoꝛgiꝰ. Nihil heſites fi
lia q: ſanguinis tui effuſio baptiſmꝰ tibi reputabit
⁊ coꝛona. Tūc illa oꝛās ad dn̄m emiſit ſp̄m. hinc atte
ſtat Ambꝛo. in p̄fatiōe dicēs. O b h̄ ⁊ gētiū regina ꝑ
ſarū. crudeli a viro dictata ſnīa nōdū baptiſmi grā;
cōſecuta glioſe paſſiōis meruit palmā. vn̄ nec dubi
tare poſſumꝰ ꝙ roſea ꝑfuſa ſanguinis vnda reſera
tas poli ianuas ingredi meruit regnūqꝫ poſſidere ce
loꝝ. hec Ambꝛo. ¶ Sequēti v̄o die geoꝛgiꝰ talē ac
cepit ſnīam vt per totā ciuitatē traheret poſtmodū
capite puniret. Oꝛauit aūt ad dn̄m vt quicūqꝫ eiꝰ īplo
raret auxiliū petitiōis ſue conſeqret effectū. Diuina
aūt vox ad eū venit ꝙ ſic fieret vt oꝛauit. Completa
oꝛone, capitꝭ abſciſſiōe martyriū ↄſummauit ſub dio
cletiano ⁊ maximiano q̇ ceperūt circa annū dn̄i. cclx
xvij. Dacianꝰ aūt cū de loco i quo decollatꝰ eſt ad pa
latiū rediret ignis de celo cecidit ⁊ ip̄m cū miniſtris
ſuis ↄſumpſit. Refert grego. turonē. ꝙ cū qdā quaſ
dā reliqas ſcti geoꝛgij deferrēt ⁊ in quodā oꝛatoꝛio
hoſpitati fuiſſent mane nullatenꝰ capſa; mouere po
tuerūt. Donec ibidē reliquiaꝝ ꝑticulā dimiſerūt. Le
git in hiſtoꝛia antiochena ꝙ cū xp̄iani ad obſidēdū
hierlm̄ ꝑgerēt qdā iuuenis ſpecioſiſſimꝰ cuidā ſacer
doti apparuit q̇ ſctm̄ geoꝛgiū ducē xp̄ianoꝝ eē ſe di
cēs monuit vt eiꝰ reliquias ſecū in hieruſalē depoꝛta
rēt ⁊ ip̄e cū eis eēt. Cū autē hierlm̄ obſediſſent et
ſaracenis reſiſtentibꝰ ꝑ ſcalas aſcēdere nō auderent:
beatus geoꝛgius armis albis indutus ⁊ cruce rubꝛa
inſignitus apparuit innuens: vt poſt ſe ſecuri aſcen
derēt ⁊ ciuitatē obtinerēt qui ex hoc animati ciuita
tem ceperunt ⁊ ſaracenos occiderunt.

¶ De ſancto marco euāgeliſta. lvij. A

Marcus interpꝛetat ſublimis mādato certꝰ de
clinatꝰ ⁊ amarꝰ. Sublimis mādato rōne ꝑfe
ctiōis in vita: q: nō ſolū ſeruauit mādata: ſicut ſunt
ↄſilia. Certꝰ rōne certitudinis in doctrina: q: doctri
nā euāgelij ſui certā tradidit vtpote quam a petro
magiſtro ſuo didicit. Declinatꝰ rōne ꝓfunde hūilita
tis. Nā ꝓpter nimiā humilitatē pollicē ſibi ampu
taſſe d: vt ſacerdotio repꝛobꝰ haberet. Amarꝰ rōne
acerbitatꝭ pene: q: vbiqꝫ ꝑ ciuitatē tractꝰ fuit: ⁊ inter
hec toꝛmēta ſp̄m tradidit. Ul' marcꝰ d: a marco qđ ē
malleꝰ maioꝛ q̇ qdē eodē ictu ferrū domat melodia;
generat ⁊ eādē firmat: ſic marcꝰ vnica doctrina ſui euā
gelij domat hereticoꝝ ꝑfidiam dilatat laudem diui
nam confirmat eccleſiam. B

Marcus euāgeliſta leuiticus gn̄e ⁊
ſacerdos petri apli i baptiſma
te filiꝰ atqꝫ i diuino ſermone diſcipulꝰ
cū ipſo btō petro romā ꝑfectꝰ eſt. Cū
aūt petrꝰ ibidē euāgeliū p̄dicaret ro
gauerūt fideles q̇ erāt rome beatum
marcū vt euāgeliū ad ꝑpetuā fideliū;
memoꝛiā deberet ↄſcribere. Qđ ille qdē ex oꝛe magi
ſtri ſui bti p̄ri audierat fideli ſtylo ↄſcripſit. petrꝰ aūt
illud diligēter examinās vbi oī veritate plenū ↄſpe
xit: recipiēdū ab oībꝰ fidelibꝰ ↄpꝛobauit. Uidēs aūt
petrꝰ marcū ↄſtātē i fide ip̄m aqlegiā deſtinauit vbi
verbū dei p̄dicās īnumeras gētiliū multitudines ad
fidē xp̄i ↄuertit ac euāgeliū ſuū ſilr ibidē ↄſcripſiſſe
d: qđ qdē vſqꝫ hodie i aqlegiēſi ecclīa oſ̄ndit ⁊ deuo
tiōe ↄgrua reſeruat. Tādē beatꝰ marcꝰ aqlegiēſem
ciuē. ſ. hermogoꝛā quē; ad fidē xp̄i ↄuertit romā ad
btm̄ petrū adduxit vt eum in aquilegie ep̄m ↄſecra
ret. Suſcepto itaqꝫ hermagoꝛas pōtificatꝰ officio cū
aquilegiēſem ecclīam optime gubernaſſet: tādē; ab
īfidelibꝰ capit ⁊ ibidē martyꝛio, coꝛonat. Marcꝰ v̄o
a btō petro alexādriam miſſus eſt ⁊ ibi pꝛimus ver
bum dei p̄dicauit. In p̄mo aūt ītroitu ſuo alexādriā
vt ait philo diſertiſſimꝰ iudeoꝝ maxima multitudo
ī fide ⁊ deuotiōe ⁊ ↄtinentie obſuaſiōe adunata eſt.
Papias qꝫ hieropolitanꝰ ep̄s valde p̄clara eiꝰ p̄co
nia ꝓpꝛio delucidat ſtylo. Petrꝰ v̄o damiani ſic ait
de eo. Tāta eidē deꝰ apud alexādriā gratiā ꝓꝛogauit
vt oēs qui tūc ad fidei rudimēta ↄfluerēt mox ꝑ cō
tinētiā ac totiꝰ ſctē ↄuerſatiōis īſtātiā tāqꝫ ad mona
ſtice ꝑfectiōis faſtigiū ꝑuolarēt. ad qđ nō ſolū mira
culoꝝ ꝓdigijs: non ſolū pꝛedicationis eloquijs: ſed
etiam eximijs pꝛouocabat exemplis. Et infra. Factū
eſt aūt vt poſt moꝛtem ad italiā deinde ſit reuerſus:
vt terra in qua datū eſt ſibi euāgeliū ſcribere ſacras
mereatur eius reliquias poſſidere. Btā es o alexan
dria triūphali hoc ſanguine purpurata: felix ⁊ tu ita
lia coꝛpis huiꝰ theſauro diues effecta. ¶ Tāte au
tem humilitatis dr̄ fuiſſe vt pollicē ſibi amputauerit
ne ad oꝛdinē ſacerdotij poſſet humano iudicio ꝓmo
ueri. Uerūtamē diſpoſitio dei ⁊ autoꝛitas ſcti petri
p̄ualuit: que ip̄m alexandrie ep̄m deſtinauit. Mox
aūt vt alexādriā eſt ingreſſus ſubito calciamentum
eius ruptū eſt atqꝫ ſolutū: qđ in ſpiritu intelligens
ait. Uere expeditū fecit dn̄s iter meū nec me ſatha
nas impedire poterit quē ab operibꝰ moꝛtuis dn̄s
iam abſoluit. Uidens autē marcus quendam vetera
conſuētem: eidē calciamentū tradidit coꝛrigendum.
Qđ cū faceret ſiniſtrā manū grauiter vulnerauit: ac
foꝛtiter clamare cepit. Unus deus. Quo audito vir
dei ait. Uere dn̄s ꝓſperū fecit iter meū. Factoqꝫ lu
to ex ſputo manū eius vnxit ⁊ ↄtinuo ſanitatē rece
pit. videns homo ille tantā eiꝰ efficaciam in domum
ſuam illum introduxit: ⁊ quis eſſet vel vnde ꝑcūcta
ri cepit. At i' le dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſeruū cōfeſſus eſt.
Cui ille. Uellem ego videre eū. Et marcus. Ego ti
bi eum monſtrauero. Incipienſqꝫ marcus xp̄ianū ei

euangelizauit: ⁊ ip̄; cū tota domo ſua baptiſauit. Au
diētes aūt viri ciuitatis illius quēdā galileū q̇ deoꝝ
ſacrificia cōtēneret aduenisſe ei inſidias poſuerunt.
Qđ ille cognoſcēs hoīe; quē curauerat qui dicebat
aniāꝰ ibidē ep̄; oꝛdinauit ⁊ ipſe pētapolim perrexit
Et cū ibidē duobus ānis ſtetiſſet iterū alexādriā re
dijt q̇ ⁊ iuxta mare in rupibus eccleſiā cōſtruxerat in
loco q̇ d: bucculi: ⁊ fideles ibidē multiplicatos inue
nit. Pōtifices aūt tēploꝝ eū cōpꝛehēdere conabant
Cū aūt ſolēnitate paſchali btūs marcus miſſa; cele
bꝛaret ↄuenerūt illuc oēs ⁊ fune i collo eiꝰ miſſo ip̄m
ꝑ ciuitatē trahebāt dicētes. Trahamꝰ bubalū ꝑ loca
bucculi. Carnes aūt eiꝰ i terra fluebant et ſanguine
lapides rigabant. Poſt hoc in carcere reducit ⁊ ibi
dē ab angelo cōfoꝛtabat. Sꝫ ⁊ ipſe dn̄s ieſus xp̄s eū
viſitauit: eūqꝫ cōfoꝛtauit dicēs. Pax tibi marce euā
geliſta meus noli timere: q: ego ſum tecū vt eruā te.
Mane ꝰ fctō funē iterꝝ collo eiꝰ imittūt ⁊ huc illucqꝫ
raptim eū ꝑtrahūt exclamātes. Trahite bubalū ad
loca bucculi. Ipſe aūt dū traheret grās agebat dicēs
In manꝰ tuas cōmēdo ſp̄m meū. Et h̄ dicēs ſp̄m ex
alauit: ſub nerone q̇ cepit circa annū dn̄i. lvij. Cū aūt
pagani eū vellēt cōburere ſubito aer turbat grādo
exoꝛit ⁊ tonitrua intonāt: fulguraqꝫ choꝛuſcāt: ita vt
qlibꝫ euadere niteret: ⁊ ſctm̄ coꝛpꝰ ibidē itactū reliq
rūt xp̄iani v̄o coꝛpꝰ eiꝰ rapuerūt ⁊ i ecclīa cū oī reuerē
tia ſepelierūt. Fuit at̄ foꝛma bti marci hmōi. Lōgo naſo
ſubducto ſupcilio pl'ci ſ oclis: recaluaſter ꝓlixa bar
ba hitudinis optie etatꝭ medie: canis aſpſꝰ affectiōe
ↄtinēs grā dei plenꝰ. Beatꝰ aūt. Ambꝛo. d eo ſic ait.
Dū btūs marcꝰ inumeris choꝛuſcaret miraculis cō
tigit vt ſutoꝛ cui calciamētū traderat coꝛrigēdū ſini
ſtrā ſibi in eius laboꝛe ꝑtunderet manū. hic cū infli
cto vulnere vnus deus clamauit: dei famulus audiēs
letus affuit: lutū ex ſputo ſctm̄ accepit: eiuſqꝫ manū;
inunxit: ſanāqꝫ illico reddidit ⁊ laboꝛi tradidit. Illiꝰ
nempe cuius p̄dicabat euāgeliū ſimul imitat miracu
lum ceci videlꝫ a natiuitate illuminati a dn̄o ſctm̄ hec
Ambꝛo. ¶ Anno ab incarnatiōe dn̄i. cccclxviij. tp̄e
leonis īpatoꝛis veneti coꝛpus ſcti marci de alexādria
trāſtulerūt vbi ecclīa i honoꝛe ſcti marci mire ꝓlcri
tudinis fabꝛicata eſt. Quidā nāqꝫ mercatoꝛes veneti
q̇ alexādriā pꝛexerāt duos p̄byteros cuſtodes coꝛ
poꝛis ſcti marci p̄cibus ⁊ pꝛomiſſionibus induxerūt
vt occulte coꝛpꝰ illud tolli ꝑmitterēt ⁊ venetias trāſ
poꝛtarēt. Uerū cū coꝛpus de tumulo leuaretur tan
tus odoꝛ totā alexādriā ſic perfudit vt oēs vn̄ tanti
pꝛodiret odoꝛis ſuauitas mirarent. Dū aūt nauiga
rent ⁊ qualiter coꝛpus ſancti marci deferrēt alijs na
uibus reuelaſſent vnus illoꝝ ait. Foꝛſitā alicuius
egyptij coꝛpus vobis datū deferſtis ⁊ ſcti marci coꝛ
pus vos deferre putatis. Cōtinuo igit nauis ī qua
erat coꝛpus ſcti marci ſeipſam mira celeritate ſe ver
tit. ⁊ in nauem in qua ille reſidebat inſurgēs lateris
partē fregit nō pꝛius illā dimittēs donec oēs ſe ibi
dē coꝛpus eſſe beati marci credere acclamarēt ¶
Cū quadā nocte naues curſu velociſſimo ducerētur
⁊ naute tempeſtate conquaſſati ⁊ tenebꝛis obuoluti
quo pergerent ignoꝛarent ſanctus marcus cuidam
monacho cuſtodi coꝛpoꝛis ſui apparuit dicens. Dic
hoībus iſtis vt velociter vela deponāt: q: non lōge a
terra diſtant: quibus depoſitis mane facto ſe iuxta
quandā inſulā inuenerunt. Uerꝫ cū ꝑ littoꝛa diuerſa
trāſirēt ⁊ ſctm̄ theſaurū oībus occultarēt veniētes
incole conclamabant. O ꝙ beati eſtis q̇ ſcti marci coꝛ
pus poꝛtatis: ſinite vt ipſum ſuppliciter adoꝛemus.
Quidam nauta adhuc oīno incredulus a demone ar
ripitur ⁊ tamdiu vexatur donec ad coꝛpus ſancti ad
ductus ſe credere confitetur: qui liberatus gloꝛiam
deo dedit ⁊ beatum marcum ī deuotiōe magna dein
ceps habuit. Quodam tempoꝛe dum coꝛpus ſancti
marci intra quandam colūnam de lapibus marmo
reis factam paucis conſcijs eſſet repoſitum vt ibi cau
tius ſeruaretur contigit vt teſtibus illis ex hac luce
ſublatis nemo vbinam ſanctus eſſet theſaurus poſ
ſet cognoſcere aliquibus indicijs īuenire. Fit ex hoc
planctus in clericis: deſolatio ingens in laicis meroꝛ
imminet vniuerſis. Foꝛmidabat ſequidem plebs de
uota ne patronus tam inclytus furtiue fuiſſet ſubla
tus. ideoqꝫ ieiunium ſolenne indicitur pꝛoceſſio ſolē
nioꝛ oꝛdinatur. Et ecce cunctis videntibus ⁊ ſtupen
tibus lapides a columna pꝛoſiliunt ⁊ arcam vbi coꝛ
pus eius latebat oībus euidēter oſtendunt mox de
uotas laudes agūt creatoꝛi oīm qui ſuū eis dignatꝰ
eſt reuelare patronū ſicqꝫ dies illuſtrata tanti ꝓdi
gij gloꝛia ſingulis annis decurrentibꝰ poſteris fit fe
ſtiua. Iuuenis quidā cancri moꝛbo in mamilla ver
mibꝰ coꝛrodentibus cruciatꝰ cepit beati marci ſuf
fragia mēte imploꝛare deuota: ⁊ ecce ſibi doꝛmienti q̇
dā peregrino habitu inſignitꝰ apparuit qui gradu
cōcito aliquo ꝑgere videbat. Qui ab eo interrogatꝰ
quis eſſet ⁊ quo tā velociter feſtinaret marcum ſe eſ
ſe aſſeruit q̇ tā velociter ꝑgeret vt cuidā naui ſe inuo
cāti in ꝑiculo ſubueniret: extēſaqꝫ manu infirmū teti
git qui mane vigilās penitꝰ ſe ſanatū ſenſit. Poſt
modicū nauis illa poꝛtum venetiarum intrauit nar
rans ⁊ ſuū ꝑiculū ⁊ marci adiutoꝛiū. Pro vtriuſqꝫ
igit bn̄ficio deo grāꝝ actio exoluit et in ſancto ſuo
marco deus mirabilis p̄dicat. Dū qdā mercatoꝛes
veneti ſupꝛa quādā nauē ſaracenoꝝ alexādriā per
gerēt et iminēs ꝑiculū euidēter viderēt mox ſup ſca
phā aſcendunt et funē pꝛeſcindūt: ſtatimqꝫ nauis il
la fluctuū inūdatione perijt et vniuerſos ſaracenos
vnda voꝛax inuoluit: vnꝰ aūt ex eis beatū marcū ſuo
cās voto quo potuit ſe aſtrinxit: ꝙ ſi ſuū ſibi ↄferret
auxiliū ⁊ ſacrū baptiſma ſuſcipet ⁊ ipſius limina viſi
taret: mox ſibi vir ſplēdidus qdā appꝰuit q̇ ereptū de
fluctibus in ſcapha cū ceteris collocauit. ille aūt ale
xādriā veniēs: ſed liberatoꝛi ſuo ingratꝰ exiſtēs: nec
ſancti marci feſtinat ad limina nec nr̄e fidei ſuſcepit
ſacra. Cui denuo ſanctꝰ marcus appꝰuit ⁊ ip̄m de ſua
ingratitudīe increpauit. Rediēs igit ad ſe venetias
venit: ⁊ ibidem ſacro baptiſmatis fonte renatus: et
marcus appellatꝰ in xp̄m ꝑfecte credidit: ⁊ in bonis
operibꝰ vitā finiuit. Uir qdā dū in ſummitate cāpa
nilis ſancti marci de venetijs qddā opis exerceret ſu
bito cadit ip̄ꝛouide mēbꝛatī; toto coꝛpe laniatꝰ. In
ipſo tn̄ caſu ſuo ſancti marci nō imemoꝛ eiꝰ patroci
niū imploꝛauit. Qui cadens ex inſperato cuidā ligno
pꝛominenti ſubſtitit: ⁊ dato fune illeſus euaſit et ad

opus p̄ſtinū cōſūmnādū deuotꝰ aſſurgit. Quidā
cuiuſdā nobilis ꝓuincialis tpaliter ſeruus dn̄i voto
aſtrictus coꝛpus ſancti marci viſitare vellet: ſ; a dn̄o
ſuo licētiā obtinere nō poſſet: tandē timoꝛē carnalis
dn̄i timoꝛi celeſti poſtpoſuit ⁊ iſalutato dn̄o ad ſctm̄
viſitādū deuotꝰ acceſſit. Qḋ dn̄s egreferēs ipſū re-
uerſu; exoculari mādauit. Fauēt ꝙ̄ totiꝰ crudeli dn̄o
crudelioꝛes ſatellites ⁊ dei famulū ſctm̄ marcū inuo-
cantē ad terrā ꝓijciūt ⁊ acutos palos oculis effodiē
dis apponūt: ſ; nihil paloꝝ ꝓficiebāt conamine: q:
in ſe tabeſcebant ſubita fractione. Jubet igit̄ vt ſecu
ribꝰ cura frangātur ⁊ pedes p̄ſcindātur: ſ; indoma
bile ferrū ſecurim ꝓtinus molleſcit in plūbū. Jubet
malleis ferreis os ⁊ dentes cōtundi ſ; ferrū ſue vir-
tutis obliuiſcit̄ ⁊ dei potētia hebetat̄. qḋ dn̄s vidēs
⁊ ſtupēs veniā petijt. ⁊ cū ſeruo ſepulchꝛū ſcti marci
deuotiōe ſedula viſitauit. Miles qdā in ꝑlio ſic vul
neratꝰ i bꝛachio vt manus a bꝛachio depēderet adeo
vt ipa; ꝑſcindendā medici ⁊ amici cōſulerēt. Jlle ꝟo
erubeſcēs fieri mācꝰ q̄ cōſueuit haberi tā ꝓbus ma
nū in locū ſuū reſtitutā pānis ſine medicamētis liga
ri fecit. Jnuocauit igr̄ bti marci ſuffragia ⁊ manus
cōtinuo fuit ſanitati p̄ſtine reſtituta: ſolū tn̄ cicatrix
remāſit ⁊ in tāti miraculi teſtimoniū ⁊ i talis bn̄ficij
monimētū. Vir qdā de ciuitate mātue falſo ab inui-
dis accuſatus in carcerē eſt recluſus. Qui cū. xl. dies
ꝑegiſſet ibidē ⁊ nimio afficeret̄ tedio tādē triduano
ieiunio ſe macerās bti marci patrociniū inuocauit:
q̄ ſibi apparēs iubet vt de carcere ſecurus abſcedat
Jlle ꝟo doꝛmitās pre tedio neglexit parere iuſſiōi-
bus ſcti exiſtimās illuſiōibꝰ ſe deludi. Deinde ſcdo
⁊ tādē tertio ſibi apꝑuit ⁊ eadē ſilr̄ iperauit. Qui ad
ſe rediēs ⁊ oſtiū aptū ꝯſpiciēs de carcere ſecurꝰ exijt
⁊ iſtar ſtupe cōpedes mox ꝯfregit. Jbat igr̄ die me-
dia ꝑ mediū cuſtodū ceteroꝝq; oīſ; itavt ipe cūctos
vidēs a nemine videret̄. Qui veniēs ad ſcti marci tu
mulū exoluit deuote debitū grāꝝ. Cū totā apuliā
ſterilitas magna inuaderet nec terrā illā benedictio
nis pluuia irrigaret reuelatū eſt ꝙ tali plaga ꝑcute-
rent̄ eo ꝙ ibi ſcti marci feſtiuitas nō coleret̄. Dū igr̄
ſctm̄ marcū inuocarēt ⁊ feſtū eiꝰ furtiue ſe celebꝛatu
ros ꝓmitterēt: ſterilitatē ab eis marcꝰ depulit: ⁊ in-
ſuꝑ abūdātiā miſtrauit dās eis ſalubꝛē aerē ⁊ pluui
am ꝯgruētē. Circa ānū dn̄i. M. cc. xlj. apḋ papiā i cō-
uētu oꝛdinis fratrū p̄dicatoꝝ fuit qdā frater religio
ſe ac ſctē vite noīe iulianus natiōe fauētinꝰ iuuenis
coꝛpe: ſed caꝑꝰ mēte q̄ infirmitate vltia elaboꝛās cū
pꝛioꝛē domus ſuꝑ ſtatu ſuo reqſiſſet: ⁊ ille moꝛtē vi-
cinā ſibi īminere diceret ſtatim facie exhilaratꝰ: ⁊ ma
nibus ac toto coꝛpoꝛe applaudēs clamare cepit. Da
te locū fratres q: p̄nimia letitie abūdātia aīa iā pꝛo
ſiliet extra coꝛpus ex eo ꝙ iā iucūdos rumoꝛes audi
ui ⁊ eleuatis i celū manibꝰ dicere cepit. Educ de car
cere aīam meā ⁊c. Jnfelix ego hō qs me liberabit de
coꝛpoꝛe moꝛtis huius. Jnter hec ille leui ſomno ob
doꝛmiēs vidit beatū marcum ad ſe veniſſe: ⁊ ſe iuxta
eius lectū collocaſſe: ⁊ ecce vox ad eū dicēs. Quid ibi
agis o marce. Et ille. Ad moꝛiētē acceſſi iſtū: q: deo
eius miniſteriū eſt acceptū. Et iterū vox ad eū. Qua
re inter ceteros ſanctos ad eū maxie tu veniſti. Et i l
le. Quia in me ſpecialē deuotiōe; habuit ⁊ locu; vbi
coꝛpus meū qeſcit deuotiōe ſedula viſitauit: ⁊ ideo
veni eū in hoꝛa ſui exitus viſitare. Et ecce qdā alba
ti totā domū iplceuerūt: qbꝰ ait marcus. Quare huc
veniſtis. Et illi. Vt iſtius aīa; i ꝯſpectu dn̄i p̄ſente-
mus. Euigilās aūt ſe p̄dictꝰ frat̄ ꝑ pꝛioꝛe domus a q
ego iſta audiui ꝯtinuo miſit ⁊ oīa q̄ viderat ſibi reci
tās cū multo gaudio i domino feliceter obdoꝛmiuit.

¶ De ſancto marcellino papa. lviij.

Marcellinus annis nouē ⁊ men-
ſibꝰ qttuoꝛ romanā ecclīā rexit.
Hic iuſſu diocletiāi ⁊ maximiani capit̄
et ad ſacrificādū adducit̄. Cū aūt non
aſſentiret ⁊ ex hoc diuerſoꝝ toꝛmētoꝝ
gn̄a ſuſtinere deberet metu paſſionis
duo grana incenſi in ſacrificio poſuit.
Tunc magna adeſt infideliū letitia: ſ; fideles ingens
triſtitia percuſſit: veruntn̄ capite infirmato foꝛtioꝛa
mēbꝛa reſurgūt ⁊ minas principiū paruipēdūt. Tūc
fideles ad ſummū pōtificē cōueniūt ⁊ ipm plurimu;
redarguūt: qḋ ille cernēs in ꝯcilio epoꝝ ſe ſuppoſuit
iudicandu;. Ad quē illi abſit vt ſummus pōtifex ab
aliquo iudicet̄: ſed tu in te collige cām tuā et ꝓpꝛio
oꝛe te dijudica. Jpſe aūt iam penitēs plurimū inge-
muit ⁊ ſeipſum depoſuit: ſed tn̄ cū oīs turba iterū re
elegit. Quod ceſares audiētes iterū eū capi fecerūt
⁊ dum nullatenus ſacrificare vellet eū decollari mā-
dauerunt. Et i tātū creuit furoꝛ hoſtilis vt infra men
ſem. xvij. millia xp̄ianoꝝ perimerent̄. Marcellinus
autē dum decapitari deberet ſe xp̄iana ſepultura in
dignum eſſe aſſeruit: ⁊ ideo oēs q̄ ſe ſepelire p̄ſume-
rēt: excōicauit: q̄ ꝓpter coꝛpꝰ eiꝰ iſepultū. xxxv. die
bus remāſit. Poſt hoc btūs petrꝰ apl̄s marcello ſuc
ceſſoꝛi eius apparuit dicens. Frater marcelle quare
non ſepelis me. Cui ille. Nonne dudū ſepultꝰ es dn̄e
Cui apl̄s. Me inſepultū reputo ꝙ̄diu marcellinū in
ſepultum videro. Cui ille. Nōne dn̄e noſti q: ille oēs
qui eū ſepelirent anathematizauit. Cui petrꝰ. Non
ne ſcriptū eſt. Qui ſe humiliat exaltabit̄. Vn̄ hoc at-
tēdere debuiſti. Vade igit̄ ⁊ ip; ad pedes meos ſepe
lias. Qui ſtatim iuit ⁊ iuſſa laudabiliter cōpleuit.

De ſancto vitali lix.

V Jtalis quaſi viuens talis: quia qualis
viuebat exterius i opere, talis erat in
tus in coꝛpoꝛe: vel vitalis a vita: vel vi
talis viuens alis .i. tuens ſe alis virtu
tum. Jpſe enim fuit tanq̄ vnu; de ani
malibus dei que vidit ezechiel habēs in ſe quattuoꝛ
alas: ſcilicet alam ſpei qua volabat in celum: alam
amoꝛis qua volabat in deum: alam timoꝛis qua vo-
labat in infernu;: alam cognitionis qua volabat in
ſeipſum. Eius paſſio in libello geruaſij et pꝛothaſij
reperta fuiſſe putatur. A

Vitalis miles cōſularis ex valeria
vxoꝛe geruaſium ⁊ pꝛothaſiū ge
nuit. Hic cū paulino iudice rauennā in
greſſus cū quedā ibidem xp̄ianu; me
dicū nomie vꝛſicinū poſt multa toꝛmē-
toꝛum gn̄a decollari videret ⁊ ille me-
dicꝰ nimiū expauiſſet exclamauit ad eū

ſanctus vitalis dicens. Noli frater vꝛſicine medice q̄
alios curare cōſueuiſti teip̄m eterna moꝛte occidere
⁊ q̄ ad palma; martyꝛij ꝑ multas paſſiones veniſti.
Noli coꝛonā amittere tibi a deo paratam. Qḋ vꝛſici
nus audiēs cōfoꝛtatus eſt: ⁊ de pauoꝛe ſuo penitens
martyꝛiū libenter accepit. Sctūs autē vitalis eū ho
noꝛifice ſepeliri fecit: ⁊ poſt hoc ad paulinū dn̄m ſuū
vltra venire cōtēſit. Jlle ꝟo nimiū indignatus tū q:
ad ſe venire noluit: tū q: vꝛſicinū ſacrificare volentē
retraxit. tum q: xp̄ianū ſe eſſe oſtēdit iuſſit eū in ecu
leū leuarij. Cui dixit vitalis. Stultiſſimus es ſi me
putas decipere q̄ alios ſemꝑ ſtudui liberare. Et ait
paulinus miniſtris. Ducite eū ad palmā ⁊ ſi ſacrifi-
care noluerit foueā ꝓfundiſſimā donec ꝑuenerit ad
aquā ibidē facite ⁊ ibi eū viuū ⁊ ſupinū ſepelite: qḋ ⁊
fecerūt ⁊ beatū vitalē ibidē viuum ſepelierūt ſub ne
rone qui cepit circa annum dn̄i. lvij. Sacerdos aute;
qui hoc cōſiliū dederat ſtatim a demone arreptꝰ per
ſeptē dies inſaniens in illo loco exclamabat dicens.
Jncēdis me ſancte vitalis. Hic aūt ſeptima in flumē
a demone pꝛecipitatꝰ miſerabiliter expirauit. Vxoꝛ
aūt ſancti vitalis cū mediolanū rediret inuenit quoſ
dā idolis immolantes: qui cū eam hoꝛtarent̄ vt ido-
lis immolata comederet. Reſpondit. Xp̄iana ſum nō
licet mihi de veſtris ſacrificijs manducare. Quod illi
audientes tam dire eam verberauerunt ꝙ homines
ſui qui cū ea erāt vſq; mediolanū ea; ſemiuiuā dedu
xerunt. vbi infra triduu; feliciter migrauit ad dn̄m.

¶ De virgine quadā anthiochena. lx. A

Virgo quedam antiochie cuiꝰ hi
ſtoꝛiā ambꝛoſius in. ij. lib. de vir-
ginibꝰ recitat in hec verba. Antiochie
nuper virgo quedam fuit fugitans pu
blici viſus oſtētationem. Sed quo ma
gis viroꝛum vitabat oculos incēdebat
effectus eo amplius impudicos. Pul
chꝛitudo eīn audita nec viſa plus deſideratur duobꝰ
ſtimulis cupiditatu; amoꝛis ⁊ cognitionis dū ei ni-
hil occurrit qḋ minus placeat: ⁊ plus putat̄ eſſe qḋ
placeat quod non iudex oculus exploꝛat ſed animꝰ
amatoꝛ exoptat. Jtaq; ſancta virgo ne diutius ale-
retur potiende ſpes cupiditatis integritatem pudo
ris pꝛofeſſā ſic reſtrinxit impꝛoboꝛū facies vt iā non
amaret̄: ſed ꝑderet̄. Ecce pſecutio puella fugere ne-
ſcia etate pauida ne incideret i inſidiatoꝛes pudoꝛis
animū ad virtutē parauit: tam religioſa vt moꝛtem
nō timeret: tam pudica vt moꝛte; expectaret. Venit
eīn coꝛone dies maxima oīm expectatio: pꝛoducitur
puella duplex ꝓfeſſā certamen ⁊ caſtitatis ⁊ religio-
nis: ſed vbi viderunt cōſtātiam ꝓfeſſionis: metū pu-
doꝛis paratā ad cruciatus erubeſcētem ad aſpectus
excogitare ceperunt: queādmodū ſpe caſtitatis reli-
gionē tollerent: vt cum id abſtuliſſent quod erat am
plius: etiā id eriperent qḋ delinquerent: Aut ſacrifi-
care virginē aut lupanari ꝓſtitui iubent. Quō colūt
deos ſuos q̄ ſic vindicāt: aut queādmodū ipſi viuūt
qui ita iudicant. Hec puella non quo de religiōe am
bigeret: ſed quo de pudoꝛe trepidaret ipſa ſecu; in-
quit. Quid agimꝰ hodie: aut martyꝛ: aut virgo: aut
altera nobis inuidetur coꝛona: ſed nec virginis no-
men agnoſcit̄ vbi virginitatis autoꝛ negat̄. Nā quē
admodū virgo ſi meretricē colas: queādmodū ꝟgo
ſi adultū diligas: queādmodū ꝟgo ſi amoꝛe; petas
tolerabiliꝰ eſt mētē virginē ꝙ̄ carnē habere: vtrunq;
bonū ſi liceat: ⁊ ſi nō liceat ſaltē nō hominū caſte: ſed
deo ſimꝰ. Et raab meretrix fuit ſ; poſtꝙ̄ dn̄o credi-
dit ſalutē inuenit. Et iudith ſe vt adultero placeret
oꝛnauit: q̄ tn̄ q: hᵒ religione nō amoꝛe faciebat nemo
eā adulterā iudicabat. Bn̄ ſucceſſit exēplū. Nā ſi il-
la q̄ ſe cōmiſit religioni ⁊ pudoꝛē ſeruauit: ⁊ patria;
foꝛtaſſis ⁊ nos ſeruando religionē ſeruabimꝰ etiam
caſtitatē: qḋ ſi iudith pudicitiā religioni p̄ferre vo-
luiſſet ꝑdita p̄ria etiā pudicitiā ꝑdidiſſet. Jtaq; ta-
libꝰ infoꝛmata exēplis ſimꝉ aīo tenēs ꝟba dn̄i quibꝰ
ait. Quicūq; ꝑdiderit aīa; ſuā ꝓpter me inueniet eā
fleuit ⁊ tacuit ne eā vel loquētē adulter audiret: nec
pudoꝛis elegit iniuriā: ſ; xp̄i recuſauit. Eſtimate vtꝝ
adulterare poterit coꝛpoꝛe q̄ nec voce adulterauit.
Jādudū verecūdabat̄ oꝛatio mea ⁊ quaſi adire ge-
ſtoꝝ ſeriē crimīnoſu; atq; explanare foꝛmidat. Clau
dite aures ꝟgines dei: ducit̄ puella dei ad lupanar.
S; aperite aures virgines dei ꝟgo ꝓſtitui pōt adul
terari nō pōt. Vbicūq; dei ꝟgo eſt tēplū dei eſt: nec
lupanaria iſamabāt caſtitatē: ſ; caſtitas etiā loci abo
let infamiā. Jngēs petulātiū cōcurſus fit ad foꝛnicē
diſcite martyꝛiū miracula ſctē virgines diſcite locoꝝ
vocabula. Clauditᷣ intus colūba ſtrepunt accipitres
foꝛis: certant ſinguli q̄ p̄dā pꝛimꝰ inuadat. B At
illa manibꝰ ad celū leuatis q̄ſi ad domū oꝛationis ve
niſſet nō ad libidinis diuerſoꝛiu; xp̄e inqt domuiſti
ꝟginis feros leones: potes domare etiā hoīm feras
mētes. Caldeis roꝛauit ignis iudeis ſeſe vnda ſuſpē
dit mīa tua nō natura ſua. Suſanna ad ſuppliciū ge
nua flexit: ⁊ de adulterijs triūphauit. Aruit dextera
q̄ tēpli tui dona violabat. Nūc tēplū ip̄m attractat̄
tuū: ne patiaris inceſtū ſacrilegij q̄ nō paſſus es fur
tū. Bn̄dicat̄ ⁊ nūc nomē tuū vt q̄ ad adulteriū ꝟgo
veni: ꝟgo diſcedā. Vix cōpleuerat oꝛationē ⁊ ecce mi
les ſpē terribilis irrupit: queādmodū ꝟgo tremuit
cui ppl̄s tremens ceſſit. S; illa nō īmemoꝛ lectiōis.
Et daniel inqt ſuppliciū ſuſanne ſpectaturꝰ aduene
rat: ⁊ quā ppl̄s dānauerat vnꝰ abſoluit. Pōt ⁊ in hᵒ
lupi habitu ouis latere. H; ⁊ xp̄s milites ſuos qui
etiā legiones habēt: aut foꝛtaſſē ꝑcuſſoꝛ intrauit ne
verearis aīa ⁊ tales ſolēt martyꝛes facere. O ꝟgo fi-
des tua te ſalua; fecit. Cui miles. Queſo ne paueas
ſoꝛoꝛ huc veni ſaluare aīam nō ꝑdere. Serua me. vt
ipſa ſerueris q̄ſi adulter igreſſus ſi vis martyꝛ egre
diar. veſtimēta mutemꝰ cōueniūt mea tibi ⁊ tua mi-
hi: ſ; vtraq; xp̄o. Tua veſtis me verū militē faciet et
mea te virginē. Bn̄ tu veſtieris: ego meliꝰ exuar: vt
me pſecutoꝛ agnoſcat. Sume habitū qui abſcondat
feminā: trade qui cōſecret martyꝛē. Jndue clamide;
q̄ occultet mēbꝛa ꝟginis ⁊ ſeruet pudoꝛē. ſume pileū
q̄ tegat crines: abſcondat oꝛa. ſolent erubeſcere qui
lupanar intrauerūt. Sane cū egreſſa fueris ne reſpi
cias retro: memoꝛ vxoꝛis loth q̄ naturā ſuā: q: ipudi
cos ſ; caſtis oculis aſpexit amiſit nec vereare ne qḋ
pereat ſacrificio. Ego ꝑ te hoſtiā deo meo reddā tu
ꝑ me militē chꝛiſto habens bonā militiam caſtitatis

q̄ ſtipēdijs militat ſempiternis loꝛicā iuſtitie: q̄ ſpūa-
li munimine corpꝰ induat ſcutū fidei q̄ vulnus repel-
las galeā ſalutis. Ibi eñ eſt pſidiū nr̄e ſalutis vbi ē
xp̄s: qm̄ mulierū caput eſt vir virginū xp̄s. Et inter
hec v̄ba clamidē exuit: ſuſpectus tñ adhuc habitus ⁊
pſecutoꝝ ⁊ adulteri. Uirgo ceruicē: clamidē cepit mi-
les offerre. Que pōpa illa: que gr̄a cū in lupanari de
martyrio certarēt. Addant̄ pſone miles ⁊ virgo. Hec
diſſimiles inter ſe natura: ſ; dei miſeratiōe cōſimiles
vt cōpleat̄ oraculū. Tūc lupi ⁊ agni ſimul paſcentur.
Ecce agna ⁊ lupus nō ſolū ſimul paſcunt̄: ſ; etiā im-
molant̄. Quid plura. Mutato habitu euolat puel-
la de laq̄o iā nō ſuis alis vtpote que ſpūalibus fere-
batur ⁊ ꝙ nulla vnq̄ viderūt ſecula. Egredit̄ de lu-
panari virgo xp̄i. At illi q̄ videbāt oculis ⁊ nō vide-
bāt corde ſeu raptores ad agnā lup i fremuere ad p̄-
daꝫ vnus q̄ erat imodeſtior introiuit. Sꝫ vbi hauſit
oculis rei exitū quid h̄ inquit eſt: puella ingreſſa eſt:
vir v̄r̄. Ecce nō fabuloſum illud cerua ꝓ v̄gine: ſ; qꝺ
verū eſt miles ex v̄gine. At etiā audierā ⁊ nō credi-
derā ꝙ aquas xp̄s in vina cōuertit: iaꝫ mutare cepit
ſexū. Recedamꝰ hinc dū adhuc qꝺ fuimꝰ ſumꝰ. Nū qd
⁊ ipſe mutatꝰ ſuꝫ: q̄ aliud cerno q̄ credo. Ad lupanar
veni. Cerno vadunonū: ⁊ tñ dū mutatꝰ egrediar. pu-
dicus exibo q̄ adulter intraui. iudicio rei: q2 debeba-
tur tāto corona victori. dānatus eſt ꝓ virgine q̄ pro
virgine cōprehēſus eſt. Ita de lupanari nō ſolū v̄gi-
nes ſ; etiā martyres exierūt. ¶ Fert̄ puella ad locū
ſupplicij cucurriſſe. certaſſe ambos de nece. Cuꝫ ille
diceret ego ſum iuſſus occidi te abſoluit ſnīa q̄ñ me
tenuit. At illa clamauit. Non ego te vadē mortis ele-
gi ſ; pſidē pudoris optaui. Si pudor querit̄ manet
ſexꝰ. ſi ſanguis exponit̄ fideiuſſorē non deſidero. vñ
diſſoluā habeo in me lata eſt ſentētia que ꝑ me lata
eſt. Certe ſi pecunie te fideiuſſorē dediſſem ⁊ abſen-
te me iudex tuū cenſum feneratori adiudicaſſet eadē
me ſentētia cōuinceres meo patrimonio ſoluere tu-
os nexus. Si recuſarē quis me indignā morte cenſe-
ret quāto maior eſt capitis huius cenſura. Moriar
innocēs me moriar nocens. Nihil medium eſt hodie
aut rea ero ſanguinis tui aut martyr mei. Si cito re-
dij q̄s me audeat excludere. Si morā feci q̄s me au-
deat abſoluere. Plus legibꝰ debeo rea nō ſolū fuge
mee: ſ; etiā cedis aliene. Sufficiūt mēbra morti q̄ nō
ſufficiebāt iniurie. Et in virgine vulneri locꝰ qui nō
erat cōtumelie ego opprobriū declinaui nō martyri-
um tibi ceſſi veſtē nō pfeſſionē mutaui. Quod ſi mi-
hi pripis mortē nō redemiſti me ſ; circūueniſti. Ca-
ue queſo ne contēdas caue ne ꝯdicere audeas. Noli
eripere bñficiū qꝺ dediſti dū mihi hāc ſnīam negas
illā reſtituis ſuperiorē. Snīa eñ ſnīa ſuperiore mu-
tat̄: ſi poſterior me nō tenet: ſupior ſnīa tenet. Poſ-
ſumus vtriq; ſatiſfacere ſnīe: ſi me priꝰ patiarū occi-
di. In te hn̄t aliā quā exerceāt penā in virgine obno-
xius pudor eſt. Itaq; glorioſior eris ſi videaris de
adultera martyrē feciſſe q̄ de martyre adulterā red-
didiſſe. Quid expectatis: duo cōtenderūt: ⁊ ambo vi-
cerūt nec diuiſa eſt corona ſ; addita. Ita ſcti marty-
res muicē ſibi bñficia ꝯferētes: altera principiū mar-
tyrio dedit alter affectum. ¶ At etiā philoſophorū
gymnaſia damonē ⁊ ſinthyam pictagoreos incolas
ferunt quorum vnus cum eſſet morti adiudicatꝰ cō-
mēdandoꝝ ſuoꝝ tp̄s popoſcit. Tyrānus aūt aſtutiſ-
ſimus cum reperiri non poſſe exiſtimaret petiuit vt
ſponſorem daret qui pro ſe feriretur ſi ipſe morā fa-
ceret. Quid de duobus p̄clarius neſcio vtrūq; p̄cla-
rū: alter vadē mortis inuenit: alter ſe obtulit. Itaq;
cum reus moram ſupplicio faceret fideiuſſor ſereno
vultu mortē non recuſauit. Cū duceretur amicus re-
uerſus eſt ceruicē ſubſtituit: colla ſubiecit. Tunc ad-
miratus tyrānus chariorem p̄hīs amicitiā q̄ vitam
fuiſſe petiuit vt ipſe ab ipſis quos dānauerat i ami-
citiam reciperetur tātam virtutis eſſe grām vt tyrā-
num inclinaret: digna laude: ſed minora noſtris: naꝫ
illi ambo viri hic vna virgo que primo etiā ſexū vin-
ceret: illi amici: iſti incogniti: illi tyrāno vni ſe obtule-
runt: iſti tyrānis pluribus ac etiam crudelioribꝰ qꝺ
ille pepercit: iſti occiderūt. Inter illos in vno obno-
xia neceſſitas in his amborum volūtas libera. Hoc
quoq; iſti prudētiores: q2 illis ſtudij ſui finis amici-
tie gratia iſtis corona martyrij. Illi eñ certauerunt
hominibus iſti dn̄o. Hec Ambroſius.

¶ De ſancto petro nouo martyre. lxj.

Petrus interpretat̄ agnoſcēs vel diſcal-
ciās: vel dicit̄ petrus a petros qꝺ eſt fir-
mū. Per hoc intelliguntur tria priuile-
gia que fuerunt in beato petro. Fuit ei
predicator egregius: ⁊ inde dicit̄ agno-
ſcens: quia ⁊ perfectam ſcripturarum notitiam ha-
buit ⁊ in p̄dicatione quid cuiq; cōueniret agnouit.
Scdo fuit virgo puriſſimus: ⁊ inde dicit̄ diſcalcians
quia a pedibus ſuarū affectionū omnē amorē mor-
tuum diſcalciauit ⁊ exuit: vt non ſolum corpore ſed
etiam mente virgo eſſet. Tertio fuit martyr domini
glorioſus. ⁊ inde fuit firmus: quia martyriū pro de-
fenſione fidei conſtanter ſuſtinuit. A

Petrus nouꝰ martyr de ordine p̄-
dicatorū. fidei pugil egregius de
ciuitate veronēſi extitit oriūdus. Hic
tanq̄ ſplēdidū lumē de fumo: liliū can-
dēs de ſentibus rubēs: roſa de ſpinis
exoritur dū de parentibꝰ per errorem
excecatis lucidus p̄dicator exurgit: et
de ſctitatis mēte corpeq; corruptis virginale decus
p̄cedit: ac de ſpinis. i. eterno incēdio deputatis ſidy-
tus martyr aſcēdit. Parētes naq; ſuos infideles et
hereticos btūs petrꝰ habuit: a quoꝝ tñ errore ſe pe-
nitꝰ mūdū ſeruauit. Cū aūt adhuc ſeptē eēt annoꝝ
⁊ a ſcholis rediret a patruo ſuo q̄ hereſim ſapiebat
quidnā in ſcholis didicerit interrogat̄. Qui reſpon-
dit ſe didiciſſe: credo in deū patrē oīpotētē creatorē
celi ⁊ terre ⁊c. Et ille. Noli dicere creatorē celi ⁊ ter-
re cum ipſe viſibiliū creator non fuerit: ſed diabolus
oīa iſta que videntur creauerit. Ipſe v̄o puer ſe po-
tius velle dicere ſicut legerat affirmabat: ⁊ ſicut ſcri-
ptum erat ſe potius credere velle dicebat. Tūc ille ꝑ
auctoritates hoc ei perſuadere vt poterat niteba-
tur: quas omnes puer ſpirituſancto repletus ſic cō-
tra eum conuertit eūq; proprio gladio interemit: vt
ille quo diuerteret nō haberet. Qui indigne ferens

a puero ſe cōfuſuꝫ patri totū qꝺ int̄ ſe geſtū fuerat
retulit: ⁊ vt petrinū a ſcholis remoueret modis oībꝰ
pſuaſit. Timeo eñ ait ne cū petrinus bū fuerit erudi-
tus ad meretricē illā romanā eccleſiā ſe cōferat: ⁊ ſic
fidē nr̄aꝫ deſtruat ⁊ cōfundat. Qui neſciēs veꝝ dixit:
dū petrū hereticoꝝ pſidiā deſtructurū eē tāq̄ alter
cayphas pphetauit. Sꝫ q2 res a deo fiebat pat̄ fra-
tris mōitis aſſenſuꝫ nō p̄buit ſperās ꝙ ꝑ aliquē he-
reſiarchā ad ſuā ſectā eū trahi faceret cū in grāmati-
calibus fieret eruditꝰ. ¶ Uidēs igr̄ puer ſanctus
nō eſſe tutū cū ſcorpionibus habitare: mundū parē-
teſq; deſpiciēs mūdus ipſe fratrū p̄dicatoꝝ ordineꝫ
introiuit. In quo q̄dē ordine q̄ laudabiliter vixerit.
Innocētius papa i ſua epiſtola aperit dicēs. Cū eni
beatꝰ petrus a mūdi fallacijs i adoleſcētie annis p-
uide declinaſſꝫ ad ordinē fratrū p̄dicatoꝝ ſe trāſtulit
In quo q̄deꝫ ordine tringinta fere annoꝝ ſpatio ful-
tus caterua v̄tutū: fide p̄ambula: ſpe aſtante comitā-
te charitate: ſe p̄ualuit ⁊ pfecit circa defenſionē ipſiꝰ
fidei: ꝓ qua totꝰ ardebat ꝙ cōtra illius diros hoſtes
mēte intrepida: feruentiq; ſpiritu cōtinuū certamen
exercēs ſuū tandē agonē diutinū victrici ſuperante
martyrio feliciter cōſummauit. Et ſic petrus firmus
in petra fidei: petra demū paſſiōis alliſus ad petraꝫ
xp̄ꝫ digne laureādus aſcēdit. Uirginitatē q̄ mentis
⁊ corporis ſemp illibatā ſeruauit nec alicuius morta-
lis criminis vnq̄ ſenſit cōtactū ſicut ſuoꝝ ꝯfeſſoꝝ fi-
dei teſtimonio ē pbatū. Et q2 ſeruus delicate nutri-
tus pteruit i dn̄m. Carnē ſuā aſſidua cibi ⁊ potꝰ par-
citate reſtrinxit. Ne v̄o ꝑ otij deſidiā hoſtilibus pa-
reret inſidijs i iuſtificationibꝰ dn̄i exercebat̄ aſſidue
vt eo circa licita totaliter occupato loca in ipo illicita
nō haberēt: ⁊ a ſpūalibꝰ neq̄tijs tutus eſſet. Noctur-
na q̄dē ſilentia humane deputata quieti poſt dormi-
tionē breuē decurrebat in ſtudijs lectionum ⁊ ſomni
tp̄s vigilijs occupabat. Dies aūt ipēdebat cōmodis
aīarū vel ſedulis iminendo p̄dicationibꝰ vel confeſ-
ſionū audiētie inſiſtēdo: aut hereticoꝝ dogma peſti-
ferū validis rōnibus cōfutādo. In quibus ſpecialis
gratie dono noſcit̄ claruiſſe. Deuotiōe inſuper gra-
tus humilitate lenis: obediētia placidus benignita-
te ſuauis: pietate cōpatiēs: patiētia cōſtās: charita-
te p̄ſtabilis: ⁊ in cunctis moꝝ maturitate cōpoſitus
alios pfuſis virtutū aromatibus attrahebat. Fer-
uens quoq; amator fidei: cultor precipuus: ppugna-
tor ardēs. Sic aīo ſuo fidem impreſſerat: ſic ſe totuꝫ
in illius mācipauerat obſequium ꝙ queq; ipſiꝰ opa
⁊ verba virtute fidei redolebāt. Pro hac quoq; mor-
tē ſubire cupiēs hec principaliter a dn̄o attentis et
crebris poſtulationibus ſupplicaſſe pbat̄ ꝙ nō ſine-
ret euꝫ ex hac luce migrare: niſi ſumpto ꝓ illo calice
paſſionis: nec fraudatus eſt tandem a deſiderio ſuo.
¶ Multis v̄o in vita ſua miraculis claruit. Nam
cū apud mediolanū quendā ep̄m hereticorū a fideli-
bus captū btūs petrus examinaret: ⁊ multi ep̄i ⁊ re-
ligioſi ⁊ maxima ps ciuitatis illuc cōueniſſet: ⁊ dic-
tum p̄dicatione: tum examinatiōe in longū ptracta
fuiſſet. ⁊ maximus eſtus cūctos affligeret dixit here-
ſiarcha corā oībus. O petre peruerſe: ſi tu es ita ſan-
ctus ſicut hic ſtultus ppl̄s te eſſe affirmat cur eū eſtu
mori pmittis ⁊ nō rogas dn̄ꝫ vt nubē aliquā iterpo-
nat vt nō moriatur hic ſtultus populꝰ tāto eſtu. Ad
quē btūs petrus r̄ndit. Si vis pmittere te abnega-
turū hereſim tuā ⁊ fidē catholicā recepturū rogabo
dn̄ꝫ ⁊ faciet qꝺ dixiſti. Tūc fautores hereticoꝝ cōcla-
mātes hereſiarche dixerūt. Promitte pmitte. Cre-
debāt eñ ꝙ fieri nō poſſet: qꝺ beatꝰ petrus ſe factu-
rū corā oībus ſpopōdit: ⁊ maxime cum nulla vel mi-
nima nubecula in aere appereret. Catholici aūt ſup p-
miſſiōe beati petri triſtari ceperūt timētes ne fides
catholica ex hoc ꝯfuſioni pateret. Cū g̊ hereticus ſe
obligare nollet btūs petrꝰ cū magna fiducia dixit. Ad
hoc ꝙ verꝰ deꝰ vſibiliū ⁊ inuiſibiliū creator mōſtret̄
⁊ ad ꝯſolatiōeꝫ fideliū ⁊ ad ꝯfuſionē hereticoꝝ rogo
deū vt aliq̄ nubecula aſcendat ⁊ ſe int̄ ſolem ⁊ ppl̄m
iterponat. Qꝺ mox p̄miſſo crucis ſignaculo fctm̄ fuit
ꝑ magnā horā in modū papilionis populuꝫ nubecu-
la ptegēte. Cōtractꝰ q̄dā noīe aſſerbus cū ꝑ quinq;
ānos mānſiſſet ꝯctus ita vt ꝑ terrā i ſextario trahere-
tur mediolanū ad btm̄ petrū ductꝰ fuit. quē cū btūs
petrus ſignaſſet ꝯtinuo ſanatꝰ ſurrexit. Quedā etiā
miracula q̄ ꝑ eū dn̄s dū viueret fecit. Innocētius in
p̄dicta epiſtola recitat dicēs. Cuiuſdā nobilis filium
p̄nimio ⁊ horribili totius gule timore nec loq̄ nec ſpi-
rare valētē leuatis ad dn̄ꝫ manibꝰ ⁊ crucis in eo fctō
ſignaculo illoq; accipiēte ipſius cappā ⁊ infirmo ſup-
ponēte eū illico ſanauit. Idē nobilis vehemēti poſt-
modū corporis torſiōe grauatꝰ: credēs ⁊ metuēs ex-
inde ſibi mortis iminere diſcrimē cappā ipſam quā
extūc conſeruauerat reuerēter fecit afferri q̄ ſuo ap-
poſita pectori mox vermē quēdā duo hn̄teꝫ cornua
⁊ pilloꝝ dēſitate pilloſum euomuit plena liberatiōe
ſecuta. Cuidā iuueni muto imiſſo i oſeiꝰ digito ſueq;
ligue ſoluto ligamīe bñficiū loq̄le ꝯceſſit. Hec ⁊ alia
plura dū viueret dignatꝰ ē ꝑ eū dn̄s opari. ¶ Ue-
rū cū peſtis heretica i lōbardie puincia pullularet ⁊
multas iam ciuitates contagione peſtifera infeciſſet
ſummus pōtifex ad peſtē diabolicā abolendā diuer-
ſos inq̄ſitores de ordine predicatorū in diuerſis lom-
bardie ptibus delegauit. Sed cū apud mediolanuꝫ
heretici non ſolum multi numero ſed etiā magni ſe-
culari potētia acuti fraudulēto eloq̄o ⁊ pleni diabo-
lica ſciā reſiderēt: ſummus pontifex ſciēs ⁊ intelli-
gēs btm̄ petrū virū eē magnanimū: q̄ ab hoſtiū mul-
titudīe nō paueret. Aiaduertēs q̄ eiꝰ conſtātē virtu-
tē ꝑ quā aduerſarioꝝ potētie: nec i modico cederet.
Cognoſcēs etiā eius facūdiā ꝑ quā facile hereticoꝝ
fallacias detegeret: non ignorās inſup ipſum in di-
uina plene ſapientia eruditū: ꝑ quam friuola hereti-
corū argumēta rōnabiliter confutaret ipſum tā ſtrē-
nuū fidei pugilem ⁊ taꝫ indefeſſum dn̄i bellatorem
in mediolano ⁊ eius comitatu inſtituit: et inquiſito-
rem ſuū auctoritate cōceſſa plenaria ordinauit. Ipe
igit̄ iniūctū officiū diligēter exercēs hereticos vtiq;
perquirebat: nullam eis requiem tribuens ſed mira-
biliter oēs confūdēs: potenter expellens: ſapiēter
conuincens: ita vt non poſſent reſiſtere ſapiētie et
ſpiritui qui per eum loquebatur. Quod videntes he-
retici ⁊ dolentes de ipſius morte cum ſuis fautori-
bus tractare ceperunt arbitrantes ſe poſſe pacifi-

ee viuere: ſi eorū tam validus ꝑſecutor de medio tol-
leret̄. Cum igit̄ p̄dicator intrepidus mox martyr fu-
turus de comis mediolanum ꝑ inq̄rēdis hereticis ꝑ-
geret in ipſo itinere palmā martyrij aſſecutus eſt: ſi-
cut inocētius explicat in hec ꝟba. Cū de ciuitate cu-
mana vbi frm ſui ordinis ibi morātū prior erat me-
diolanū ꝓgeret ꝓ exequēda iquiſitiōe ꝯ hereticos
ſibi ab aplica ſede cōceſſa ſicut in publica p̄dicatiōe
p̄dixerat: q̄dā de ipoꝝ hereticoꝝ credētibꝰ p̄ce illoꝝ
inductꝰ ⁊ p̄tio in eū ſalutaris ꝓpoſiti iter ꝑſequētē
funeſtus inſilijt i agnū vti lupus ferus i mitē; impiꝰ
in pium furibundus in māſuetū in modeſtū effrenis
ꝓphanus in ſctm̄ ꝯſumit inſultū exercet conatū mor-
tē intentat: ſacrū aūt caput illius crudeliter impetēs
⁊ diris in ipꝫ impreſſis vulneribꝰ ⁊ ſatiato ſanguine iu-
ſti enſe venerādū illū nō diuertētē ab hoſte: ſꝫ exibēs
ſe ꝓtinus hoſtiā ⁊ ceſoris ſuſtinētē i patiētia truces
ictus dimiſit ſpm̄ ſupna petēte i ipo loco paſſiōis oc-
ciſus. Ipſo ꝙ ſacrilego ꝑcuſſuras i xp̄i miniſteriū ge-
minas iculcāte: ille nō q̄rula voce gemēs vel murmu-
rās: ſꝫ ſufferēs oīa patiēter ſuū dn̄o cōmēdabat ſpm̄
dicēs. In manus tuas dn̄e cōmēdo ſpm̄ meū. Sym-
bolū etiā cepit dicere fidei: cuius nec in hoc articulo
deſijt eē preco: ꝓut ipe nephādus q̄ a fidelibꝰ captꝰ
fuit ⁊ q̄dā frat̄ dn̄icꝰ q̄ comes illiꝰ erat ⁊ ab ipo licto-
re ꝑcuſſus diebꝰ aliq̄bꝰ ſupuixit poſtea retulerunt.
Sꝫ cū adhuc martyr dn̄i palpitaret cultellū crudelis
lictor arripuit. ⁊ ꝑ latera eiꝰ trāſfixit. In ipa aūt die
ſui martyrij cōfeſſor ꝓpheta ⁊ doctor quodāmō eſſe
ꝓmeruit. Cōfeſſor i eo ꝙ fidē xp̄i iter tormēta cōſtā-
tiſſime ꝯfeſſus fuit ⁊ i eo ꝙ ipa die cōfeſſiōe more ſo-
lito fctā obtulit deo ſacrificiū laudis. Martyr i eo ꝙ
ꝓ defenſiōe fidei ſanguinē ſuū fudit. Propheta i eo
ꝙ cū ipe tūc q̄rtanā pateret̄ ⁊ ſocij dicerēt ꝙ nō poſ-
ſent mediolanū applicare: ille r̄ndit. Si nō poterimꝰ
ad domū fratrū ꝑuenire apd ſctm̄ ſinplicianū pote-
rimus hoſpitari. Qd ⁊ fctm̄ eſt. Nā cū ſanctū eiꝰ cor-
pus deferret̄ fratres ꝓpter nimiā populi frequētiā
nō potuerūt illud eadē die apud domū deducere: ſꝫ
ad ſanctū ſimplicianū depoſuerunt: ⁊ ibidē ea nocte
ꝑmanſit. Doctor in eo ꝙ etiā cū pateret̄ fidē veram
edocuit: duꝫ ſymbolum fidei clara voce cecinit. ¶
Eius quoqꝫ paſſio veneranda dn̄ice paſſiōi ſilis mul-
tū fuiſſe videt̄. Xp̄s eī̄ paſſus eſt ꝓ veritate quā pre-
dicabat petrꝰ ꝓ veritate fidei quā defendebat. Xp̄s
paſſus eſt ab infideli ppl'o iudeoꝝ. Petrus ab infi-
deli turba hereticorū. Xp̄s i paſchali tp̄e crucifigit̄.
Petrus eodē tp̄e martyriū patit̄. Xp̄s cū pateretur
in manus tuas dn̄e cōmēdo ſpm̄ meū dicebat. Pe-
trus cū occideret̄ verba eadē clamitabat. Xp̄s ꝓ tri-
ginta denarijs venditꝰ fuit: vt crucifigeret̄. Petrus
pro quadraginta libris papieſiū fuit venditꝰ vt in-
terficeret̄. Xp̄s ꝑ paſſionē ſuā ad fidē multos addu-
xit. Petrꝰ ꝑ martyriū hereticos multos conuertit
Quāuis eī̄ egregiꝰ doctor ⁊ fidei pugil. hereticorū
dogma peſtiferū in vita ſua plurimuꝫ eradicauerit:
poſt mortē tn̄ ſuā eius meritis ⁊ choruſcātibus mira-
culis fuit adeo extirpatū: vt ꝙ plurimi errorem ſuū
relinquerent ⁊ ad gremiū ſancte eccleſie cōuolarent
ita vt ciuitas mediolani ⁊ comitatꝰ eiuſdem vbi tot
hereticoꝝ ꝯuenticula reſidebāt adeo purgata eſt: vt
alijs expulſis ⁊ alijs ad fidē cōuerſis nullus ibidem
auderet aliqualit̄ cōparere. Plures etiā de eis ma-
ximi ⁊ famoſi p̄dicatoꝝ ordinē ſunt igreſſi q̄ vſqꝫ nūc
cūctos hereticos ⁊ fautores feruore mirabili ꝑſequū-
tur. Sic nr̄ ſanſon plures philiſteos iterfecit moriēs
ꝙ occideret viuēs. Sic granū frumēti cadēs i terrā
⁊ infideliū manibꝰ cōpreſſuꝫ ⁊ mortuū vberē ꝯſurgit
i ſpicā. Sic botrus i torculari calcatꝰ liquoris redū-
dat i copiā. Sic aromata piſta ꝯtuſa odorē plenꝰ cir-
cūfundūt. Sic granū ſinapis ꝯtritū ꝟtutē ſuā mul-
tiplicit̄ demōſtrauit. ¶ Poſt ſcti viri glorioſuꝫ triū-
phū multis eū dn̄s miraculis illuſtrauit quoꝝ q̄daꝫ
ſummꝰ pōtifex refert dicēs. Poſt mortē ipſiꝰ lāpa-
des ad ſepulchrū eiꝰ depēdētes plures ꝑ ſeipas abſ-
qꝫ oī hūano ſtudio ⁊ miſterio diuinitꝰ ſunt accēſe: q̄
ꝯueniēs nimis erat: vt q̄ igne ⁊ lūine fidei excellēter
claruerat ſingularitate de ipo ignis ac lūinis mira-
culū appęret. Quidā aūt cū veſceret̄ cū alijs ⁊ eiꝰ ſcti-
tatē ⁊ miracula depr̄auaret. ſumpto q̄dā ſub atteſta-
tiōe morcello ꝙ cū nō poſſet ſi circa h̄ delinq̄rat trā-
glutire ſenſit mox ipꝫ ſic gutturi inherētē vt illū in-
ducere vl' educere nō valeret. Quare illico penitēs ⁊
iā vultus mutato colore q̄ſi ſentiēs vicinū mortē euē-
tū fctō itra ſe voto ꝙ linguā decetero ad talia nō la-
xaret fuit ꝓtinꝰ illo euomito liberatꝰ. Hidropica q̄-
dā ad locū paſſiōis eiꝰ auxilio viri ſui vix ꝑueniēs: fu-
ſa ibi orōne ſanitatē itegrā mox recepit. Obſeſſos a
demonibꝰ martyr ipe deiectis illis cū multo ſanguis
vomitu de corporibꝰ liberauit. febres expulit: lāguo-
reſqꝫ curauit plurios ⁊ diuerſos. Cuidā ſiniſtre ma-
nus digitū ex morbo fiſtule plurimoꝝ foraminū cōca-
uitate defoſſū mira ꝯſolatiōe ſanauit. Quidā inſup
puer ex caſu grauiſſimo ſic opp̄ſſus vt motu ⁊ ſenſu
penitꝰ deſtitutꝰ tāꝙ mortuꝰ defleret̄ mox appoſita
de t̄ra ſuo pctōri ſacro eiꝰ martyris cruore ꝯtacta ico-
lumis reſurrexit. Quedā ēt mulier cuiꝰ cācer edax ſe-
dula corroſiōe vorabat: linitis hmōi t̄ra vulneribꝰ ē cu-
rata. Alij ēt diuerſis ifirmitatibꝰ occupati q̄ ſepl'chrū
eiꝰ i vehiculis ⁊ alijs ſuſtētaculis adierūt exīn poſt-
modū plena icolūitate recepta ſine aliq̄bꝰ ſubſidijs
redicre. ¶ Cū aūt ſūmꝰ pōtifex Innocē. iiij. btm̄
petrū martyrē ſctōꝝ cathalogo aſcripſiſſꝫ frēs apd
mediolanū ad capl'ꝫ ꝯuenerūt. Volētes āt eiꝰ corpꝰ
ad altiorē locū trāſferre. Cū pluſꝙ ꝑ ānū ſub t̄ra ia-
cuiſſꝫ: ita ſanū ⁊ itegrū atqꝫ ſine alicuiꝰ exalatiōe fe-
toris reꝑtū eſt ac ſi eadē die fuiſſet ſepultū. Fratres
igit̄ ſup magnū pulpituꝫ iuxta plateā corpꝰ eius cū
magna reuerētia deduxerunt ⁊ ibidē ſic ſanū ⁊ inte-
grū corā oī ppl'o eſt oſtēſum ⁊ ab eo ſuppliciter iuo-
catū. Preter miracula ſupradicta in l'ris ſummi pō-
tificis poſita plura alia ſunt cōꝑta. Nā ſup locū paſ-
ſionis eiꝰ ſepe luminaria de celo deſcēdentia plures
religioſi ⁊ alij ꝙ plures viſibil'r cōſpexerūt. Inter q̄
lumiaria duo frēs i habitu p̄dicatoꝝ ſe vidiſſe teſta-
ti ſunt. Quidā iuuenis noīe gloſredꝰ al's gūfredꝰ de
ciuitate cumana dū de pāno tunice ſcti petri hēret ⁊
q̄dā hereticꝰ eidē deridendo diceret vt ſi ſctm̄ eū cre-
deret i ignē pānū ipm ꝓijceret ⁊ ſi cōburi nō ꝯtinge-
ret abſqꝫ dubio ſctūs eſſet ⁊ ipe ſue fidei adhereret

Moxqꝫ ſup carbones accēſos pānū ſcti petri ꝓiecit
ſꝫ ab ipo igne altiꝰ reſilijt. Deinde ꝑ ſe ſup ipos car-
bones reſiliēs ipos ardētes penitꝰ extinxit. Tūc in-
credulꝰ ille dixit. Sic ꝓ oīa pānus tunice mee faciet.
Poſitꝰ eſt igit̄ ſup alios carbones ex vna p̄te pānꝰ
heretici ⁊ ex alia parte pānus ſancti petri. pānꝰ aūt
heretici mox vt ignis calorē ſenſit penitꝰ eſt cōbuſtꝰ
Pānus ꝟo ſcti petri igne ſuꝑualuit ⁊ ignē ipm extin-
xit. ita ꝙ nec pilus aliq̄s cōbuſtꝰ fuit. Qd vidēs here-
ticꝰ ad viā veritatis redijt ⁊ miraculū oībꝰ publica-
uit. Apd florētiā iuuenis q̄dā heretica prauitate cor-
ruptꝰ cū in eccl'ia fratrū d florētia cū q̄buidā alijs iu-
uenibꝰ aū quādā tabulā vbi eſt depictū martyrium
ſcti petri ſtaret vidēs lictorē eū ꝑcutientē euaginato
gladio ipe dixit. Vtinā ego ibi fuiſſeꝫ. q̄ validiꝰ ꝑcuſ-
ſiſſem. Quo dicto ſtatim mutꝰ effectꝰ eſt. Cūqꝫ ſocij
reqrerēt q̄d haberet: ⁊ ipe nihil r̄ndere poſſet eū do-
mū reduxerūt. Sꝫ cū in via eccl'iā quādā ſcti michae-
lis vidiſſet elapſus de manibꝰ ſocioꝝ eccl'iā intrauit
⁊ flectēs genua corde ſctm̄ petrū rogauit vt ſibi ꝑce-
ret voto ſicut potuit ſe obligās: q̄ ſi liberaret̄ pctā
ſua confiteret̄: ⁊ oēm hereſim abnegaret. Tūc ſubito
loquelā recuꝑauit ⁊ veniēs ad domū fratrū abiura-
ta hereſi pctā ſua cōfeſſus eſt data licētia cōfeſſori ꝙ
h̄ in ppl'o p̄dicaret. Ipſe qꝫ in publica fratrū p̄dica-
tiōe ſurgēs corā oī mlt'itudine h̄ ꝯfeſſus eſt. Nauis
q̄dā dū in medio maris pene naufragiū pateret̄ ſeua
fluctuū inundatiōe quaſſata oēſqꝫ caliginoſe noctis
tenebris tenerent̄ diuerſoꝝ ſctōꝝ ſuffragia poſtula-
bāt. Sꝫ cū nullū ſue liberatiōis viderēt indiciū ſeqꝫ
ꝑiclitari plurimū formidarēt: quidā de eis natiōe ia-
nuēſis facto ſilētio ſic eos alloquit̄. Viri fratres nū
q̄d nō audiſtis q̄l'r q̄dā frater de ordie p̄dicatoꝝ noīe
frater petrꝰ nuꝑ ob defenſionē fidei catholice ſit ab
hereticis interfectus: multaqꝫ ꝑ eū dn̄s ſigna oſten-
dat. Nūc igitur deuote eiꝰ patrociniū imploremꝰ: q̄
ſpero ꝙ a nr̄a nequaꝙ poſtulatiōe fraudabimur. Aſ-
ſentiūt vniuerſi btm̄ petrū in ſui auxiliū deuotis p̄-
cibꝰ inuocātes. Illis ſic orātibꝰ mox antenna nauis
in q̄ veluꝫ appēdit̄. cereis accēſis tota plena cōſpicit̄
ita ꝙ oīs obſcuritas ipoꝝ cereoꝝ mirabili fulgore
fugat̄: noxqꝫ illa tā caliginoſa in diē clariſſimū cōmu-
tat̄. Reſpiciētes viderūt quēdā cū habitu fratrū p̄di-
catoꝝ ſup velū ſtātē: de q̄ nulli dubiū fuit: quin btūs
petrꝰ extiterit. Cū ḡ p̄dicti naute ianuaꝫ incolumes
aduenīſſēt ad domū fratrū p̄dicatoꝝ venerūt: ⁊ deo
⁊ btō petro grās referētes eiſdē fratribꝰ totiꝰ mira-
culi ſeriē narrauerūt. Mulier q̄dā in flādria cū iam
tres filios mortuos peꝑiſſet: ⁊ ex h̄ a viro odio hēre-
tur: rogauit ſctm̄ petrū vt ſibi in auxiliū fieret. Cuꝫ
ḡ quartū filiū peꝑiſſet ſimiliter mortuꝰ eſt repertus
Quē mater accipiēs ad rogādū ſctm̄ petrū totā ſe
cōtulit. eū vt filiū ſuū reuiuiſcere faceret p̄cibꝰ deuo-
tis exorās. Vix orōnē cōpleuerat: ⁊ ecce q̄ erat mor-
tuus apparuit viuꝰ. Cū ḡ ad baptiſmū portatꝰ fuiſ-
ſet ⁊ vt ioānes vocaret̄ diffinitū eēt ſacerdos cū eius
nomē dicere debuit: neſciēs dixit petrꝰ. Vn̄ iſtud no-
mē poſtmodū ex deuotione ſcti petri ſꝑ retinuit. In
ꝓuincia theutonie apud traiectū mulieres q̄dā vidē-
tes ad eccl'iā fratrū p̄dicatoꝝ i honore ſcti petri mar-
tyris magnū cōcurſum fieri ppl'oꝝ dūs ipe in platea
cōſiſterēt ⁊ filarēt aſtātibꝰ ſic dicebāt. Et iſti p̄dicato-
res oēm modū lucrādi nouerūt. Nā vt magnā poſ-
ſint pecuniā cumulare ⁊ lata edificare palatia vnum
nouū martyrē inuenerūt. Dū hec ⁊ ſimilia dicerent.
Ecce ſubito filū totū ſanguine cruētat̄: digiti quibꝰ
filū torq̄bāt ſanguine mox replent̄. Qd ille vidētes ⁊
admirātes digitos diligēter extergūt ne forte in eis
accidiſſet aliq̄ inſciſſura: ſꝫ cū digitos ſanos oīno cō-
ſpicerēt: ⁊ filū ſic ſanguinolētuꝫ viderēt tremētes ac
penitētes dicere ceperūt. Vere q̄ pretioſi martyris
ſanguini detraximꝰ nobis h̄ ſanguinis miraculū taꝫ
ſtupēdū euenit. Currētes igit̄ ad domū fratrū priori
oīa expoſuerūt ac filū ſanguine cruētatū eidē p̄ntā-
uerūt. Prior aūt ad multoꝝ inſtātiā ſolēnē p̄dicatio-
nē cōuocauit: ⁊ q̄cquid p̄dictis mulieribꝰ acciderat co-
rā oībus retulit ⁊ filū ipm ſic cruētatū oībus oſten-
dit. Verū quidā mgr̄ artis grāmatice in eadē p̄dica-
tiōe cōſiſtēs factū ipm cepit plurimū deridere: ⁊ aſtā-
tibus dicere. Videte mō q̄liter iſti fratres ſimpliciū
corda decipiūt. Naꝫ cū aliquibꝰ mulierculis de ſuis
familiaribꝰ cōduxerūt vt filū ipꝫ in aliquo ſanguine
tingerēt: ⁊ ſic accidiſſe miraculoſe narrarēt. Duꝫ h̄
ille diceret ꝓtinꝰ vltionis diuine plagā accepit ⁊ ipꝫ
validiſſimarū febriū eſtus multis aſpiciētibus ſic ve-
xauit: vt a p̄dicatiōe ipa inter manꝰ amicoꝝ ꝓpriam
domū deferret̄. Sꝫ cū vehemēter febris excreſceret ⁊
ille mortē vicinā timeret p̄dictū priorē accerſiri fecit
⁊ reatū ſuū ꝯfitēs deo ⁊ beato petro corā dicto prio-
re votū vouit ꝙ ſi eiꝰ meritis ſanitatē reciperet eum
ſemꝑ in ſpeciali deuotiōe haberet ⁊ decetero linguā
ad talia nō laxaret. Mira res mox vt predictū votū
ꝓtulit ſanitatē integrā recepit. Quadā vice cū ſup-
prior p̄dicti loci quoſdā lapides pulcerrimos ⁊ ma-
gnos in q̄dam naui ꝓ cōſtructiōe p̄dicte eccl'ie duce-
ret nauis ipa ex improuiſo cuidā littori ſic inheſit vt
nullatenꝰ poſſet moueri. Deſcēdentes ꝟo oēs nau-
te vnanimiter ipaꝫ impellebāt: ſed nullatenꝰ mouere
poterāt. Cū ḡ nauē ſe amiſiſſe putarēt p̄dictꝰ ſup-
prior oībus alijs licētiatis manū ad nauē appoſuit
⁊ leuiter ipam impellens dixit. In noīe ſancti petri
martyris in cuiꝰ honorē lapides iſtos deferimꝰ vade
Statimqꝫ nauis velociſſime ſe mouit: ⁊ de littore ſa-
na receſſit. Sup quā naute aſcēdētes oēs ſani ⁊ hy-
lares ad ꝓpria remearūt. ¶ In ꝓuincia frācie ciui-
tate ſenonis puella quedā cū in aquā raptim trāſeū-
tē cecidiſſet ⁊ ꝑ magnū ſpatiū tp̄is ſtetiſſet tandē de
flumine mortua eſt extracta. Mortis cuius erāt q̄tu-
or argumēta. ſ. magnū ſpatiū tp̄is ⁊ rigiditas corpo-
ris ⁊ frigiditas ⁊ nigredo. Delata eſt ḡ a quibuſdā
ad eccleſiā fratrū qui cū eam ſancto petro vouiſſent
continue vite eſt reddita ⁊ ſaluti. Frater ioannes po-
lonus cū apud bononiā quartana laboraret: ⁊ in fe-
ſto ſancti petri martyris ſermonē ad cleruꝫ facere de-
beret ac ceſſionē eadē nocte iuxta curſum ſibi natu-
ralem expectans timere valde cepit ne in iniūcto ſer-
mone deficeret. Ad ſancti igitur petri conuerſus ſuf-
fragia ad altare ipſius cum deuotione acceſſit orās
vt eius meritis iuuaretur: cuius debebat gloriā pre-
dicare. Sicqꝫ factū eſt ꝙ illa nocte febris penitus ceſ-

ſauit:⁊ poſtea nunꝙ̄ eum inuaſit. Matrona quedaꝫ noīe girolda vxoꝛ iacobi de valleſana cum ꝑ .xiij. annos ab immundis ſpiritibꝰ fuiſſet obſeſſa: venit ad quēdam ſacerdotē dicēs. Ego ſum demoniaca ⁊ ſpiritꝰ malignꝰ vexat me. Mox ſacerdos territus fugiens ſacriſtiā intrauit ⁊ librū quēdā in quo erāt cōiurationēs demonū ⁊ ſtolā latēter ſub capa deferēs cuꝫ bona ſocietate ad mulierē rediit. Quē mox vt vidit ait. Latro peſſime quo iuiſti. Quid eſt qꝺ ſub capa occulte poꝛtaſti. Cū aūt ſacerdos adiurationēs ſuas faceret:⁊ nil curatiōis afferret venit illa ad beatū petrum dum adhuc viueret ab eo poſtulās adiuuari. Cui ille ꝓphetica voce rn̄dit. Confide filia ne deſperes:q꞉ et ſi qꝺ poſtulas ad pn̄s pficere nō valeo:tp̄s tn̄ veniet ꝙ id qꝺ a me petꝭ plenarie obtinebis. Qꝺ ⁊ factū eſt. Nā poſt paſſionē eius cū ad ſepulcrū eiꝰ p̄dicta mulier acceſſiſſet ab illa infeſtatiōe demonuꝫ fuit penitꝰ liberata. Mulier quedā noīe eufemia de loco coꝛiongo mediolanen̄. dioce. vij. annis eſt a demonibꝰ vexata. Sed cū ad ſepulcrū ſcti petri ducta fuiſſet ceperūt demones eā amplīꝰ agitare ⁊ poſt eiꝰ cūctis audiētibꝰ clamare. Mariola mariola petrine petrine. Tūc demones exeūtes eā quaſi moꝛtuaꝫ dimiſerūt. Sed modicū poſt plene ſanata fuit ⁊ ſurrexit. Aſſerebat aūt ꝙ diebꝰ dn̄icis ⁊ feſtiuis:⁊ maxime qn̄ miſſa celebꝛabat̄ eam demones amplius moleſtabāt. Quedam mulier noīe verbona de heregno per ſex annos a demonibꝰ agitata cū ad ſepulcrū ſancti petri fuiſſet adducta vix a multis viris detineri poterat. Inter quos erat quidā credēs hereticoꝝ noīe coꝛādus de lādriano q̄ illuc aduenerat: vt ſancti petri miracula derideret. Qui cū pꝛedictā mulierē cum ceteris detineret. Demones eidē ꝑ mulierē dixerūt. Cur tenes nos. Nōne noſter es. Nōne te ad talē locū poꝛtauimꝰ ⁊ ibi tale homicidiū ꝑpetraſti. Nōne te ad talē ⁊ talē locū duximꝰ: ⁊ ibi tale ⁊ tale flagitiū cōmiſiſti. Cūqꝫ multa peccata ſibi dicerēt: que nullꝰ aliꝰ niſi ipſe ſolus ſciebat vehemēter expauit. Mox aūt demones collū ⁊ pectus mulierꝭ excoꝛiātes ⁊ inde exeūtes ſemiuiuā eā dimiſerūt:ſed poſt modicum penitus ſanata ſurrexit. Predictus aūt coꝛādus hereticus hoc vidēs ⁊ ſtupēs ad fidē catholicā eſt conuerſus. Vir quidā noīe oppiſo credēs hereticoꝝ cū occaſiōe cuiuſdā heretice cōſanguinee ſue ad eccl'iam fratrū veniſſet ⁊ ad tūbā ſcti petri ꝑgens duos ibi denarios cōſpexiſſet ipos denarios accipiēs. Bonū eſt vt bibamꝰ iſtos. Statimqꝫ totus cepit tremere: nec de loco eodē aliquatenus potuit ſe mouere. Qui territꝰ p̄dictos denarios mox in loco ſuo reſtituit.⁊ ſic inde abſceſſit. Vidēs aūt beati petri virtutē hereſim deſeruit ⁊ ad fidē catholicā ſe cōuertit. Sāctimonialis quedā erat in alemania in clauſtro Octēbach oꝛdinis ſcti ſixti cōſtātien̄. dioceſis q̄ ꝑ annū ⁊ amplius grauē guttā in genu ꝑpeſſa eſt:ita ꝙ nullo remedio poterat liberari. Hec q꞉ ſepulcrū ſancti petri coꝛpoꝛaliter viſitare nō poterat:vtpote q̄ erat ſub obediētia conſtituta ⁊ q̄ infirmitate grauiſſima vꝛgebat̄ cogitauit ſaltē p̄dictū ſepulcrū mētali greſſu adire ⁊ deuotiōe ſedula viſitare. Dicēs ꝟo ꝙ in .xiij. dietis de loco illo mediolanū poſſet adire quotidie ꝑ q̄libet dieta centū pr̄ noſter ad honoꝛē ſancti petri dicere cepit. Mirū in modū cū iſtas mētales dietas taliter cepit facere ſucceſſiue ſēꝑ ⁊ paulatiꝫ cepit ſe melius habere. At vbi vltimā dietā pfecit.⁊ ad tūbā mētali greſſu ꝑuenit flexis genibꝰ ac ſi p̄ſentaliter coꝛā tūba aſtaret pſalteriū cū maxima deuotiōe totū legit. Quo expleto ex illa infirmitate adeo liberatā ſe ſenſit:vt iam inde modicū quid ſentiret. Rediēs ꝟo eo mō quo iuerat anteꝙ̄ oēs dietas expleuiſſet penitus eſt ſanata. Vir quidā de canapicio de villa maꝫati noīe rufinus grauē valde infirmitateꝫ incurrit. Nā vena fracta in inferioꝛibꝰ ꝑtibꝰ anteriꝰ ſine ceſſatiōe ſanguinē emittebat ita ꝙ a nullo medico aliquod ſibi remediū poterat adhiberi. Cū ḡ ſanguis ꝑ ſex dies ⁊ noctes cōtinue effluxiſſet:ille btm̄ petrū deuote in ſui auxiliū inuocauit. Qui tā ſubito ſanatꝰ eſt:vt inter effuſam oꝛonē ⁊ receptā liberationē nullū pene fuerit interuallū. Cū aūt ſe ſopoꝛi dediſſet. vidit quēdam fratrē in habitu oꝛdinis fratrū p̄dicatoꝛum groſſum facie, atqꝫ bꝛunū:quē ſociū bti petri martyꝛis exiſtimabat:ſicut vere ⁊ talis foꝛme extiterat. Qui cū expāſione palmas plenas ſanguine cum quodā ſuaui vnguēto eidē offerebat dicēs. ſanguis adhuc recēs eſt. Veni igit̄ ad recētē ſanguineꝫ ſancti petri. Qui euigilās ſepulcrū ſancti petri ſtatuit viſitare. Quedā comitiſſe de caſtro maſſino ypoꝛegiēſis dioceſis Cū i beatū petrū ſpecialē deuotionē haberēt ⁊ eiꝰ vigiliā ieiunarēt cū ad ſuā eccl'iaꝫ vt audirēt veſperas acceſſiſſent:vna earū cādelā quandā in honoꝛē ſancti petri martyꝛis ante quoddā altare beati petri apoſtoli poſuit cōburēdā. Que cū domū rediſſent ſacerdos auaritia ductus in ipaꝫ cādelā ſufflās eā extinxit:ſꝫ mox lumē rediit ⁊ denuo ipſaꝫ accēdit Scdō ⁊ tertio eā extinguere voluit:ſꝫ lumē vt pꝛius rediit. Vn̄ tedio affectꝰ choꝝ intrauit ⁊ an̄ maiꝰ altare aliā cādelā inuenit quē clericꝰ in honoꝛē ſancti petri poſuerat:q꞉ eiꝰ vigiliā ſilr̄ ieiunabat. Quā ſacerdos bis extinguere voluit:ſꝫ nequiuit. Qꝺ vidēs clericꝰ iratꝰ dixit. Diabole aptum miraculū nō videſ. ⁊ ꝙ ſanctꝰ petrus non vult vt ſuā extinguatis cādelam territi igit̄ ⁊ ſtupētes ſacerdos ⁊ clericus caſtrū aſcēderunt ⁊ pꝛedictuꝫ miraculū oībus narrauerūt. Vir quidā noīe roba demeda cū vſqꝫ ad veſtes in ludo oīa perdidiſſet domū in ſero rediens cuꝫ lucerna accēſa lectū ſuū adiit ⁊ vidēs ſe tā viles pānos habere ⁊ ſe tātū amiſiſſe ꝯſiderās pꝛe nimia deſperatiōe cepit demones inuocare.ac ſe eiſdē oꝛe nephario cōmēdare. Statimqꝫ tres demones affuerunt q̄ lucernā accēſam in ſolariū ꝓiiciētes eū per collū arripuerūt tā foꝛtiter ipm̄ ſtringētes:vt nullatenus loq̄ poſſet. Quē cū plurimū agitarēt:qui erāt in domo inferioꝛi ad eū aſcēdētes dixerūt. Quid eſt qꝺ agis o roba. Quibꝰ demones rn̄derūt. Ite in pace veſtra ⁊ lectos veſtros intrate. Illi aūt vocē eſſe credētes p̄dicti viri ꝓtinus redierūt. Illis credētibus cepit multo foꝛtius a demonibꝰ agitari. Qꝺ illi cognoſcentes ſacerdotē ꝓtinus aduocauerūt. Qui cū ꝑ beatū petrum demones adiuraſſet duo ꝓtinꝰ exierunt. Sequēti aūt die ad ſepulcruꝫ ſcti petri adductus eſt ad quē frater Guilhelmus ꝟcellen̄. accedēs cepit demonē increpare. Qui eū quē nūꝙ̄ viderat ⁊ noīe vocās ait. Frater guilhelme ꝑ te nūꝙ̄ exibo q꞉ hꝯ nr̄ eſt ⁊ et nr̄a opa fecit. Quē cū interrogaſſet q̄ noīe vocaret̄ ait. Vocoꝛ balſefas. Verūtn̄ cū ꝑ beatū petrū adiuratꝰ fuiſſet ipſuꝫ in terra ꝓiiciēs mox exiuit. ipſe autē pfecte ſanus remāſit ⁊ pniaꝫ ſalutarē accepit. Cū q̄dā hereticꝰ acerrimꝰ diſputatoꝛ ⁊ eloquentie ſingularis cū beato petro cū adhuc viueret diſputaret.⁊ erroꝛes ſuos ſubtil'r ⁊ acute ꝓpoſuiſſet in mediū ac beatū petrū vt rn̄deret ad ꝓpoſita ipoꝛtunꝰ pūgeret:ille deliberationē petēs oꝛatoꝛiū quoddaꝫ qꝺ ꝓpe erat intrauit. Cū lacrimis oꝛās deū. vt cām fidei ſue defenderet:⁊ loq̄cē tumidū aut ad fidei veritatē reduceret aut lingue p̄uatiōe puniret: ne ꝑ eaꝫ decetero cōtra fidei veritatē tumeret. Rediensqꝫ ad hereticū coꝛā oībꝰ palā dixit vt ſuas iterum ꝓponeret rōnes. Qui ita penitus factꝰ eſt mutꝰ vt nec ſolū vnū verbū aliquatenꝰ pꝛoferre valeret. Vn̄ heretici cōfuſi receſſerūt ⁊ catholici deo grās retulerūt. Cuꝫ in ramis palmarū dn̄ adhuc viueret mediolani p̄dicaret ⁊ ibi vtriuſqꝫ ſexus eſſet maxia multitudo: dixit publice alta voce:ſcio ꝓ certo ꝙ heretici tractāt moꝛtē meā:ita ꝙ ꝓ moꝛte mea iaꝫ pecunia data eſt. Sed faciā q̄dq̄d poſſuꝫ:q꞉ magis pſequar eos moꝛtuus ꝙ̄ viuꝰ. qꝺ verū fuiſſe manifeſtū eſt. Apud florētiā in monaſterio de ripulis ſctimonialis q̄dam in oꝛatiōe poſita ea die q̄ beatꝰ petrꝰ moꝛtē ſuſtinuit: vidit btām virginē in excelſo thꝛono in gl'ia reſidere ⁊ duos fratres de oꝛdine p̄dicatoꝝ in celū aſcēdere:⁊ hincinde iuxta eā collocatos eſſe. Et cū inquireret q̄ nā eſſent audiuit vocē dicētē ſibi. Hic eſt frater petrꝰ q̄ in ꝯſpectu dn̄i tāꝙ̄ fumus aromatū glioſus aſcēdit. Repertūqꝫ eſt ꝓ certo ꝙ eadē die moꝛtē ſubiit q̄ dicta ſctimonialis viſionē vidit. Vn̄ cū lōga ⁊ grauī infirmitate laboꝛaret ad rogādū beatū petrū tota deuotiōe ſe ꝯtulit:⁊ ſanitatē integrā mox recepit Scholaris q̄dā cū de magalona ad mōtēpeſſulanū rediret ex quodā ſaltu adeo eſt ruptꝰ in inguine vt doloꝛe nimio vexaret̄:⁊ incedere nō valeret. Hic aliqn̄ audiēs p̄dicare ꝙ q̄dā mulier terrā ſanguine bti petri reſperſaꝫ ſuꝑ cancri coꝛroſionē ponens fuerat liberata dixit. Dn̄e deꝰ de terra illa nō habeo ſꝫ qui illi terre meritis bti petri tantā dediſti ꝟtutē potes ⁊ iſti dare. Accipiēs igit̄ de terra cū ſigno crucis ⁊ inuocatiōe martyꝛis loco ſupꝛapoſuit: ⁊ ſtatim curatꝰ fuit anno dn̄i. M. cclix. In ciuitate cōpoſtellis fuit q̄dā vir noīe bn̄dictꝰ qui tibias inflatas habebat in modū vtriū:vētrē tumētē inſtar p̄gnantis faciē pꝛe nimio tumoꝛe hoꝛribilē:totūqꝫ coꝛpꝰ inflatuꝫ ita vt mōſtrū aliqꝺ videret̄. Hic cū a q̄dā matrona ſuꝑ baculū ſe ſubſtentās eleemoſynā peteret rn̄dit. Magꝭ foſſa ꝙ̄ aliq̄ cibo indigeres ſed meo ꝯſilio acquieſce ⁊ ad domū fratrū pꝛedicatoꝝ ꝑgēs ⁊ pctā confitēs beati petri patrocinia inuocato. Ille aūt cum mane ad domū fratrū p̄dicatoꝝ veniſſet ⁊ oſtiū eccl'ie clauſum eſſet ſecus poꝛtā ſe poſuit ⁊ doꝛmiuit. Et ecce q̄dā reuerēdus in habitu p̄dicatoꝝ eidem apparuit ⁊ cappa ipm̄ cooperiēs eū in eccl'iam introduxit. Ille aūt euigilās ⁊ in eccl'ia ſe reperit ⁊ pfecte ſe ſanatuꝫ inuenit. Qꝺ multis admiratione intulit ⁊ ſtupoꝛem cū viderēt hoīem pene moꝛtuū tā ſubito a graui infirmitate fuiſſe liberatum.

De ſancto philippo apoſtolo. lxij.

Philippus dr̄ os lampadis vel os manuū. Vel dr̄ a philos quod eſt amoꝛ ⁊ iper qꝺ eſt ſuꝑ:quaſi amoꝛ ſuꝑnoꝛuꝫ Dicit̄ igit̄ os lampadis ꝓpter ſuam luculentā p̄dicationē os manū ꝓpter aſſiduam operationē: amatoꝛ ſuꝑnoꝛum ꝓpter celeſtē contemplationē. A

Philippus apl's cū .xx. annis per ſythiā p̄dicaſſet a paganis tenet̄ ⁊ ad imolādū ſtatue martis ab eiſdem cōpellit̄. Tūc ſubito dꝛaco quidā igēs de ſub baſe exiuit q̄ filiū pōtificis qui ignē miniſtrabat in ſacrificio interfecit duoſqꝫ tribunos quoꝝ miniſtri philippū in vinculis detinebāt extinxit ceteroſqꝫ adeo ſui flatꝰ fetoꝛe īfecit vt oēs moꝛbidi redderētur. Dixitqꝫ philippꝰ. Credite mihi ⁊ ſtatuā iſtā cōfringite ⁊ in loco eius crucē dn̄i adoꝛate vt infirmi veſtri ſanētur ⁊ moꝛtui ſuſcitētur. At hi q̄ cruciabant̄ clamabant. Tātū fac vt ſanemur ⁊ hūc martē pꝛotinus confringemus. Tunc philipus dꝛaconi p̄cepit vt in locū deſertū deſcēderet. ita vt nulli oīno noceret. Qui ſtatī receſſit ⁊ vlterius nō cōparuit. Tunc philippus omnes ſanauit ⁊ illis tribus moꝛtuis vite bn̄ficiū impetrauit. Sicqꝫ vniuerſis credētibus ꝑ annū vnum adhuc eis p̄dicauit ⁊ in eis p̄ſbyteros ⁊ diacones oꝛdinans in aſiā ad ciuitatē hierapolim venit ibiqꝫ hereſim ebꝛonitaruꝫ qui xp̄ꝫ cum carnē fantaſticā aſſumſiſſe dogmatiꝫabant extinxit. Erāt aūt illi due ſacratiſſime virginis filie eius ꝑ quas dn̄s multos ad fideꝫ cōuertit Philippus aūt an̄ ſeptem dies obitus ſui epos ⁊ p̄ſbyteros cōuocauit:eiſqꝫ dixit. Hos ſepteꝫ dies pꝛopter admonitionē veſtrā mihi dn̄s cōceſſit. erat aūt annoꝛum. lxxxvij. Poſt hoc infideles ipſuꝫ tenuerunt. ⁊ cruci ad inſtar magiſtri ſui quem p̄dicabat affixerunt ⁊ ſic ad dominum migrauit ⁊ feliciter vitam compleuit. Iuxta autem eum due filie eius: vna a dextris ⁊ alia a ſiniſtris ſunt ſepulte. De iſto philippo ſic dicit Iſido. in lib. de vita ⁊ oꝛtu ⁊ obitu ſanctoꝛum. Philippus gallis pꝛedicabat chꝛiſtum barbaras gentes vicinaſqꝫ tenebꝛas ⁊ tumēti oceano coniunctas ad ſcientie lumen fideiqꝫ poꝛtum deduxit:demum hierapoli phꝛigie pꝛouincie vꝛbe crucifixus lapidatuſqꝫ obiit. ſimulqꝫ cum filiabus ſuis ibi requieſcit. Hec Iſido. De philippo autem qui fuit vnus de ſeptē diaconibus dicit Hiero. in martyrologio ꝙ .viij. idus iulij ſignis ⁊ pꝛodigijs inclytus apud ceſaream requieuit. iuxta quem tres filie eius tumulate ſunt: nam quarta apud epheſum requieſcit. Pꝛimus ergo philippus ab iſto differt quia ille fuit apoſtolus:iſte diaconus. Ille quieſcit apud hierapolim:iſte apud ceſaream. Ille habuit duas filias ꝓphetiſſas:iſte quatuoꝛ. Licet hiſtoꝛia eccleſiaſtica videatur dicere ꝙ fuit philippus apoſtolus q̄ habuit quatuoꝛ filias ꝓphetiſſas: ſed in hoc magis hieronymo eſt credendum.

De ſancto iacobo minoꝛe. lxiij. A

Iacobus dꝛ ſupplantatoꝛ vel ſupplantãs feſtinantẽ vel pꝛeparãs. Uel dꝛ iacobus a ia qđ eſt deus ⁊ cobar qđ eſt onꝰ vel põdus. Uel iacobꝰ q̃ſi iacopꝰ a iaculo et cope qđ eſt ceſio q̃ſi ceſus iaculis dꝛ: ergo ſupplãtatoꝛ mũdi ꝑ cõtẽptũ ſupplãtãs feſtinãtẽ diabolũ ꝑparãs ad oẽ bonũ coꝛpꝰ ſuũ. male eñ paſſiões nob̃ inſunt ex tribꝰ ſicut dicit Gregoꝛiꝰ nicenꝰ. Ex mala educatiõe ſiue cõuerſatiõe ex coꝛpis mala habitudine: ex vitio ignoꝛãtie. Curant̃ aũt vt dicit bona cõſuetudine bona exercitatiõe ſtudio doctrine. Sic btũs iacobꝰ ſe curauit: ⁊ iõ coꝛpus ad oẽ bonũ ꝑatũ habuit. Dicit̃ et põdus diuinũ ꝓ grauitatẽ moꝝ iaculis ceſus ꝑ martyꝛium. B

IAcobus iſte apoſtolus vocatus eſt iacobus alphei.ſ. filius iacobꝰ frater dñi: iacobus minoꝛ ⁊ iacobus iuſtus. iacobꝰ alphei dicit̃ nõ tm̃ ſm carnem: ſed etiã ſm nominis interpꝛetationẽ. Alpheꝰ eñ interpꝛetatur doctꝰ vel documentũ vel fugitiuus vel milleſimus. Dicitur ergo iacobꝰ alphei: q: fuit doctus ꝑ ſciẽtie inſpirationẽ: documẽtũ ꝑ alioꝝ eruditionem fugitiuus de mũdo ꝑ deſpectionẽ: ⁊ milleſimꝰ ꝑ humilitatis reputationẽ. Frater quideꝫ dñi dꝛ, ex eo ꝙ ſimillimus ſibi fuiſſe ꝑhibet̃ adeo vt pleriqꝫ in eoꝝ ſpecie fallerent̃. Un̄ cũ iudei ad capiẽdũ xp̃m pergerẽt ne foꝛte iacobũ in ꝑſona xp̃i caperent a iuda qui xp̃m a iacobo tanꝗ̃ eoꝝ familiaris optime diſcernebat ſignũ oſculi acceperũt Hoc etiã teſtat̃ ignatius in quadã ep̃ła ad ioãnẽ euãgeliſtã ſic dicens. Si licitũ eſt mihi apud te ad hieroſolyme partes volo aſcẽdere: vt videã illũ venerabilẽ iacobũ qui cognominat̃ iuſtus quẽ referũt xp̃o ieſu ſimillimũ facie vita ⁊ modo cõuerſationis: ac ſi eiuſdẽ vteri frater eẽt gemellus. Quẽ dicũt ſi video: video ⁊ ipſum ieſum ſm oĩa coꝛpis eius lineamẽta. Uel dr̃ frater dñi qm̃ xp̃s ⁊ iacobus ſicut a duabus ſoꝛoꝛibus deſcenderãt: ſic a duobus fratribꝰ.ſ. ioſeph ⁊ cleopha deſcẽdere putabant̃. Non eñ dr̃ frater dñi: q: fuerit filiꝰ ioſeph ſponſi marie de vxoꝛe alia ſicut aliqui voluerũt dicere: ſed q: erat filius marie filie cleophe qui quidem cleophas fuit frater ipſiꝰ ioſeph ſponſi marie: lꝫ magiſter ioãnes beleth dicat ꝙ alpheus pater ipſiꝰ iacobi fuit frater ioſeph ſponſi marie qđ verũ nõ credit̃. Iudei ergo fratres vocabãt qui ex vtraqꝫ parte ſanguinis cõtingebant. ¶ Uel dr̃ frater dñi ꝓpter pꝛerogatiuã ⁊ excellẽtiã ſanctitatis ob quã pꝛe ceteris apoſtolis hieroſolymis eſt ep̃s oꝛdiatꝰ. Dicitur etiã iacobus minoꝛ ad differẽtiã iacobi maioꝛis filij zebedei. Licꝫ eñ iacobꝰ zebedei natus ſit pꝛioꝛ: fuit tñ vocatione poſterioꝛ. vnde etiam hec conſuetudo in pleriſqꝫ regionibus obſeruat̃ vt ille qui pꝛioꝛ ingredit̃ maioꝛ vocet̃: ⁊ ille qui poſterioꝛ minoꝛ: licꝫ ſit pꝛioꝛ aut etate maioꝛ: aut ſanctitate dignioꝛ. Dicit̃ etiã iacobus iuſtus ꝓpter meritũ excellẽtiſſime ſanctitatis. Nã ſm Hiero. Tãte reuerẽtie ⁊ ſanctitatis in ppł'o extitit vt fimbꝛiã veſtimẽti eius certatim cuperent tangere. Un̄ ⁊ de eiꝰ ſanctitate ſic ſcripſit egiſippus apł'oꝝ vicinꝰ ſicut in eccleſiaſticis hiſtoꝛijs legit̃ ſuſcepit inquit eccleſiã frater dñi iacobus qui ab oibus noiatus eſt iuſtus ab ipſius tꝑibus dñi perdurans vſqꝫ ad nos. Hic ex vtero matris ſue ſctĩs fuit vinũ ⁊ ſicerã nõ bibit: carnes nunꝗ̃ mãducauit ferrũ caput eius nõ aſcendit: oleo nõ eſt vnctus: balneis nõ eſt vſus: ſindone.i. veſte linea ſemꝑ indutus Toties in oꝛatione genua flexerat: vt callos in genibus ſicut in calcaneis videret̃ habere. Pꝛo hac inceſſabili ⁊ ſumma iuſtitia appellatus eſt iuſtus ⁊ abba qđ eſt interpꝛetatũ munimẽtũ ppł'i ⁊ iuſtitia. Hic ſolus inter apł'os ꝓpter nimiã ſanctitatẽ ſuã ꝑmittebatur intrare in ſancta ſanctoꝝ. Hec egiſippus. Dicit̃ etiã ꝙ pꝛimus inter apł'os miſſaꝫ celebꝛauit. Nã ꝓpter ſue excellẽtiaꝫ ſanctitatis hunc ſibi honoꝛem apł'i fecerũt. vt poſt aſcenſionẽ dñi pꝛimus inter eos miſſam hieroſolymis celebꝛaret etiã anteꝗ̃ eẽt ep̃s oꝛdinatus cũ ante eius oꝛdinationẽ in actibus dicat̃ ꝙ diſcipuli erãt ꝑſeuerãtes in doctrina apł'oꝝ ⁊ cõicatiõe panis. qđ de miſſe celebꝛatiõe accipit̃. Uel foꝛte ideo pꝛimus fractionis in pontificalibꝰ eã dixiſſe ꝑhibet̃ ſicut ⁊ petrus poſtmodum pꝛimus in antiochia miſſam celebꝛauit ⁊ marcus in alexãdria Hic ꝑpetue virginitatis extitit ſicut teſtatur Hiero. in li. contra iouinianũ. In paraſceue aũt moꝛtuo dño ſicut dicit Ioſephus ⁊ Hiero. in li. de viris illuſtribꝰ iacobꝰ votũ vouit ſe nõ comeſturum donec videret dñm a moꝛtuis ſurrexiſſe: in ipſa aũt die reſurrectionis cũ vſqꝫ ad diẽ illã iacobus nõ guſtaſſet cibũ: eidẽ dñs apparuit: ac eis qui cũ eo erant ſic dicit. Ponite mẽſam ⁊ panẽ: deinde panẽ accipiẽs bñdixit ⁊ dedit iacobo iuſto dicens. Surge frater mi ⁊ comede: q: filius hois a moꝛtuis reſurrexit. Septimo igitur anno ep̃atus eius celebꝛaſſe dicit̃ poſt diẽ paſche cũ apł'i hieroſolymis conueniſſent ⁊ interrogante eos iacobo quãta per eos feciſſet dñs coꝛã populo referebant. Cũ ergo ſeptem diebus iacobus cum alijs apł'is in tẽplo p̃dicaſſet coꝛã caypha ⁊ aliquibus iudeis. ⁊ iam ꝓpe eſſet ⁊ baptizari vellent repente q̃dã templũ ingrediẽs clamare incepit. O viri iſraelite q̃d facitis. Cur ab iſtis magis vos decipi ꝑmittitis. Intantũ aũt ppł'm cõcitauit vt apł'os lapidare vellent. Aſcendit aũt homo ille ſuꝑ gradũ vbi iacobus p̃dicabat ⁊ ip̃m p̃cipitauit deoꝛſum: ⁊ extũc plurimũ claudicauit. Hec aũt. vij. anno poſt aſcenſionẽ dñi beatꝰ iacobꝰ paſſus eſt. D In anno aũt ep̃atꝰ ſui. xxx. videntes iudei ꝙ paulũ nõ poſſent occidere eo ꝙ ceſarẽ appellaſſet ⁊ romã miſſus fuiſſet perſecutionis ſue tyꝛãnidẽ in iacobũ cõuerterunt contra eũ occaſionẽ querẽtes. Et ſicut pꝛedictus egiſippꝰ cõtempoꝛaneꝰ apł'oꝝ refert ſm qđ in eccleſia. hiſtoria inuenit̃ iudei ad eũ cõuenerunt dicẽtes. Oꝛamꝰ te vt reuoces ppł'm: q: ipſe errat ĩ ieſu putãs ꝙ ipſe ſit xp̃s. Pꝛecamur ergo vt diſſuadeas oibus conuenientibus in die paſche de ieſu. Tibi enim obtemperabimus oẽs: ⁊ de te tã nos ꝗ̃ ppł's teſtimoniũ ferimus: q: iuſtus es ⁊ perſonã nulliꝰ accipis. Statuerunt igit̃ illũ ſuꝑ pinnã templi, ⁊ voce magna clamãtes dixerũt. Uiroꝝ iuſtiſſime cui nos oẽs obtemperare debemꝰ: qm̃ ppł's errat poſt ieſuꝫ qui crucifixꝰ eſt: enuncia nobis q̃d tibi videtur. tũc iacobus cum

ingẽti voce r̃ndit. Quid me interrogatis de filio hoĩs Ecce ip̃e ſedet in celis a dextris ſumme v̄tutis venturus iudicare viuos ⁊ moꝛtuos: hec audiẽtes xp̃iani valde gauiſi ſunt: ⁊ libẽter eũ audierũt. Phariſei aũt ⁊ ſcribe dixerũt. Male fecimꝰ tale teſtimoniũ p̃ſtare ieſu. ſed aſcẽdamꝰ p̃cipitemꝰ eũ deoꝛſum vt ceteri terreant̃ ⁊ ei credere nõ pꝛeſumãt. Et ſimul voce magna clamauerũt dicẽtes. O o ⁊ iuſtꝰ errauit. Aſcẽderũt ḡ ⁊ p̃cipitauerũt eũ. Cũ ḡ p̃cipitaſſent lapidibus eũ obꝛuebãt dicẽtes. Lapidemꝰ iacobũ iuſtuꝫ. Qui deiectꝰ nõ ſolũ moꝛi nõ potuit: ſed cõuerſus et ſuꝑ genua ꝓcumbens dicebat rogo dñe dimitte eis q: neſciũt quid faciũt. Tunc vnꝰ ex ſacerdotibus ex filijs raab exclamauit. Parcite queſo quid facitis ꝓ vobis oꝛat hic iuſtus quẽ lapidatis. Tunc vnus ex ipſis ꝑticaꝫ fullonis arripiẽs valido ictu caput eius impetijt ⁊ cerebꝛum excuſſit. Hec egiſippus. Taliqꝫ martyꝛio migrauit ad dñm ſub nerone q̃ cepit anno dñi. lvij. ſupultꝰ ibidẽ ꝓpe tẽplũ. Cum aũt ppł's vellet eius moꝛtẽ vindicare ⁊ malefactoꝛes capere ⁊ punire ꝓtinus aufugerunt. Refert ioſephus ꝙ ꝓpter pctm̃ moꝛtis iacobi iuſti factũ eſt excidiũ in hieruſalẽ ⁊ diſperſio iudeoꝝ: ſed nõ ſolũ ob moꝛtẽ iacobi: ſꝫ etiã ob moꝛtẽ dñi p̃cipue deſtructio facta eſt ſꝫ ꝙ dicit dñs. Nõ relinquẽt in te lapidẽ ſuꝑ lapidem eo ꝙ nõ cognoueris tp̃s viſitatiõis tue. Sed qm̃ nõ vult dñs moꝛtẽ pctõꝛis: ⁊ vt ipſi excuſationẽ nõ haberẽt ꝑ. xl. annos eoꝝ penitẽtiaꝫ expectauit ⁊ ꝑ apoſtolos maxime ꝑ iacobũ fratrẽ dñi inter eos cõtinue p̃dicãtẽ eos ad penitẽtiã reuocabat. Sed cũ ꝑ ammonitiones eos nõ poſſet reuocare voluit eos ſaltẽ ꝓdigijs exterrere. Nã in his. xl. annis ſibi ad penitẽtiã datis multa mõſtra ⁊ ꝓdigia ſicut refert ioſephus euenerunt. Nã ſtella fulgẽs gladio ꝑ oĩa ſimilis viſa eſt ciuitati deſuꝑ imminere: ac ꝑ totũ annũ exitialibꝰ flãmis ardere. In quodã feſto azimoꝝ hoꝛa noctis nona tãtus fulgoꝛ aram templũqꝫ circũdedit: vt oẽs diem clariſſimũ factũ putarẽt. In eadeꝫ feſtiuitate vitula ad immolandũ adducta inter miniſtroꝛuꝫ manꝰ agnã ſubito eſt enixa. Poſt aliquot dies ꝓpe ſolis occaſum viſi ſunt currus ⁊ q̃drige in omni regiõe ꝑ aerẽ ferri ⁊ armatoꝝ cohoꝛtes miſceri nubibꝰ et vrbes circũdare agminibꝰ impꝛouiſis. In alio die feſto q̃ pẽthecoſtẽ appellat̃ noctu ſacerdotes tẽplum ingreſſi ad miniſteria ex moꝛe cõplẽda motꝰ quoſdam ſtrepituſqꝫ ſẽſerũt ac voces ſbitas audierũt dicẽtes. Trãſeamꝰ ab his ſedibꝰ. Aũ quartũ etiã annuꝫ belli quidã vir noĩe ieſus ananie filius in feſto tabernaculoꝝ repẽte clamare cepit. Uox ab oꝛiẽte vox ab occidẽte vox a q̃tuoꝛ vẽtis ſuꝑ hieroſolymã ⁊ ſuꝑ tẽplũ vox ſuꝑ ſpõſos ⁊ ſpõſas: vox ſuꝑ ppł'm vniuerſum. Pꝛedictus igit̃ vir capit̃: cedit̃: verberat̃: ſed ille aliud dicere nequẽs quãto plus verberat̃ tanto foꝛtiꝰ clamabat. Ad iudicẽ igit̃ adducit̃ toꝛmẽtis diris affligitur vſqꝫ ad pateſactionẽ oſſiũ laniatur. Sꝫ ille nec p̃ces nec lacrimas effundebat: ſed cum quodã vlulatu ꝑ ſingula pene v̄bera eadẽ ꝓferebat: addẽs etiaꝫ hoc. Ue ve hieroſolymis. hec ioſephus. ¶ Cũ autẽ iudei nec ammonitionibꝰ cõuerterent̃: nec tãtis ꝓdigijs terrerent̃ poſt q̃drageſimũ annũ dñs Ueſpaſianũ ⁊ Tytum hieruſalẽ adduxit: q̃ ip̃am ciuitatẽ funditꝰ deſtruxerũt. Hec aũt fuit cã aduentꝰ ipoꝝ in hieruſaleꝫ ſicut in quadã hiſtoꝛia inuenit̃ lꝫ apocripha. Uidẽs pilatus: q: ieſuꝫ innocẽtẽ ꝯdẽnauerat timẽs offenſam tyberij ceſaris ꝓ ſe excuſando nunciũ noĩe albanũ ad ceſarẽ deſtinauit: eo aũt tp̃e Ueſpaſianꝰ monarchiã in galacia a tyberio ceſare tenebat. Nũcius igit̃ pilati a vẽtis ꝯtrarijs in galaciã pellit̃ ⁊ ad Ueſpaſianũ adducit̃. Talis autẽ ibi ſeruabat̃ ꝯſuetudo vt quicũqꝫ ibidẽ naufragiuꝫ pateret̃ rebꝰ ⁊ ſeruituti pꝛicipis ſubderet̃. quẽ veſpaſianꝰ q̃s eſſet: aut vñ veniret ſeu quo tenderet requiſiuit. Cui ille. Hieroſolymitanꝰ ſum: de ꝑtibꝰ illis veni romã vſqꝫ tendebã. Cui Ueſpaſianꝰ. De terra ſapientũ venis arteꝫ noſti medicaminis medicus es: curare me debes Ueſpaſianꝰ eñ quoddã genꝰ vermiũ naribꝰ inſitum ab infantia gerebat. Un̄ ⁊ a veſpis Ueſpaſianꝰ dicebat̃ Cui ille r̃ndit artẽ medicaminis dñe neſcio: ⁊ iõ curare te nõ valeo. Cui Ueſpaſianꝰ. Niſi me curaueris moꝛte moꝛieris. Cui ille ait. Ille q̃ cecos illuminauit demones effugauit: moꝛtuos ſuſcitauit: ille nouit q: artẽ medẽdi ignoꝛo. Cui Ueſpaſianꝰ. Quis eſt ille de quo tãta ꝓfaris. Et ille ieſus nazarenꝰ quẽ iudei ꝑ inuidiã occiderũt in quẽ ſi credideris ſanitatis gratiam cõſequeris. Et Ueſpaſianꝰ ait. Credo q: moꝛtuos ſuſcitauit: me etiam de infirmitate hac liberare poterit. Et hec dicẽdo veſpe de naribꝰ eiꝰ ceciderũt ⁊ cõtinuo ſanitatẽ recepit. Tũc Ueſpaſianꝰ ingenti gaudio repletus ait. Certus ſum: q: filius dei fuit q̃ me curare potuit. Petita igitur a ceſare licẽtia hieroſolymã cũ manu armata pergam: ⁊ oẽs ꝓditoꝛes huius ⁊ occiſoꝛes funditus euertaꝫ. Dixitqꝫ albano nũcio pilati. Rebus ⁊ vita ſanus ⁊ incolumis domũ tuã mei licẽtia reuertaris. Ueſpaſianus igit̃ romam adijt: ⁊ deſtruẽdi iudeã ⁊ hieruſalẽ a tyberio ceſare licentiã impetrauit. Per annos igitur plures exercitum cõgregauit tp̃e.ſ. neronis impatoꝛis cum iudei imperio rebellaſſent. Un̄ ſm chꝛonicas nõ fecit hoc zelo xp̃i: ſed q: a dominio receſſerãt romanoꝛũ. Hieruſalẽ igitur cũ copioſo exercitu Ueſpaſianus aduenit ⁊ in die paſche hieruſalẽ per circuitũ potẽter obſedit: ibiqꝫ infinitã multitudinẽ q̃ ad diẽ feſtũ cõuenerat ꝯcluſit. ¶ Per aliqđ aũt tp̃is anteꝗ̃ Ueſpaſianus hieruſalẽ adueniret fideles q̃ ibi erãt a ſpiritu ſctõ admonẽtur: vt inde recedãt ⁊ in quodã oppido tranſioꝛdanẽ qđ pellã vocatur ſecedãt vt ablatis ab vꝛbe ſctis viris celeſti vindicte fieret locus taꝫ de vꝛbe ſacrilega ꝗ̃ de ppł'o ſcelerato expoſitꝰ. Quãdã aũt ciuitatẽ iude noĩe ionopatã ĩ qua ioſephꝰ ⁊ dux princeps erat. Pꝛio oĩm eſt aggreſſus. Sꝫ ioſephꝰ cũ ſuis viriliter reſiſtebat. Tandem videns ioſephus imminere excidium ciuitatis aſſumptis vndecim iudeis ſubterraneã domũ ĩtrauit: vbi q̃triduana fame afflicti iudei nõ ꝯſentiẽte ioſepho malebãt ibidẽ moꝛi ꝗ̃ Ueſpaſiani ſe ſubijcere ſeruituti. Uolebantqꝫ ſe mutuo interficere ⁊ ſanguinẽ ſuũ in ſacrificiũ deo offerre. Et qm̃ ioſephus inter eos dignioꝛ erat volebant eũ pꝛimitus occidere: vt eius effuſione ſanguinis deus citius placaretur. Uł' vt in quadã chꝛonica dꝛ: ideo ſe mutuo interficere volebãt ne darentur in

manibus romanoꝝ. At ioſephus vir prudēs ⁊ mori
nolens iudicē mortis ⁊ ſacrificij ſe cōſtituit ⁊ qs pꝛ
alio occidendus eēt inter binos ⁊ binos ſortē mitte-
re iuſſit. Miſſis igiẛ ſortibꝰ ſors nūc vnū nūc alium
morti tradidit donec vētū eſt ad vltimū cū quo ioſe-
phus ſortē miſſurꝰ fuit: tūc ioſephus hō ſtrēnuus ⁊
agilis illi gladiū abſtulit. Et qd magis eligeret vitā
ſ. aut mortē requiſiuit. ⁊ vt ſine dilatiōe eligeret pce
pit. Et ille timēs rn̄dit. Viuere nō recuſo ſi gr̄a tui
vitā cōſeruare valeo. Tūc ioſephus vni familiari Ve
ſpaſiani ⁊ ſibi etiā familiari latēter locutus eſt vt ſibi
vita donareẛ petijt ⁊ qd̄ petijt impetrauit. Cū autē
añ Veſpaſianū ioſephus eēt adductꝰ. Dixit ei Ve-
ſpaſianus. Mortē meruiſſes ſi huius petitiōibus li
beratꝰ nō eſſes ⁊ ioſephus. Si quid ꝑperā actū eſt
in melius cōmutari pōt. Et Veſpaſianꝰ. q victus eſt
quid facere pōt. Et ioſephus. Aliqd facere potero ſi
dictis meis aures tuas demulcero. Et Veſpaſianꝰ
Cōcedaẛ vt verbis tuis inhereas: ⁊ quicqd boni di-
cturꝰ es pacifice audiaẛ. Et ioſephus. Imꝑator ro-
manus interijt ⁊ ſenatꝰ imꝑatorē te fecit. Et Veſpa
ſianus. Si ꝓpheta es quare nō es vaticinatꝰ huic ci
uitati ꝙ mee ſit ſubijciēda ditioni. Et ioſephꝰ. Per
quadraginta dies hoc eis predixi. Interea legati ro
manoꝝ veniūt Veſpaſianū in imperiū ſublimatū aſ
ſerūt: eūqꝫ romā deducunt. Hoc quoqꝫ Euſebius in
chronica teſtaẛ ꝙ .ſ. ioſephus Veſpaſiano pdixit: taꝫ
de imꝑatoris morte ꝙ̄ de ſua ſublimatiōe. Reliquit
aūt Veſpaſianus titū filiū ſuū in obſidione hieruſa
lē. Titus aūt vt in eadē hiſtoria apocripha legiẛ audi
ens patrē ſuū in imperiū ſublimatū tāto gaudio et
exultatiōe repletur ꝙ neruoꝝ ꝯtione ex frigiditate
corripiẛ ⁊ altero crure debilitatꝰ paraliſi torquetur.
Ioſephus aūt audiēs Titū paraliſi laborare cauſaꝫ
morbi ⁊ tēpus morbi diligēter inquirit. Cā neſcitur
morbꝰ ignoraẛ de tꝑe aūt qm̄ audita patris electiōe
hoc ſibi acciderit aperiẛ. Ioſephus aūt vir ꝓuidꝰ ⁊
ſapiēs ex paucis multa cōiecit ⁊ ex tꝑe morbū ⁊ cām
inuenit ſciēs q: gaudio ⁊ letitia ſuꝑabūdāti debilita
tus fuerit. Aiaduertēs itaqꝫ q: ꝯrarijs curanẛ: ſci-
ens etiā q: quod amore cōquiriẛ: dolore frequenter
amittiẛ querere cepit an aliqs eſſet q̇ principis ini-
micitijs obnoxius tenereẛ. Et erat ibi ſeruꝰ adeo ti
to moleſtus vt ſine vehemēti cōturbatiōe nullatenꝰ
in eū poſſet reſpicere: nec etiā nomē eiꝰ audire. Di-
xit itaqꝫ tito Si curari deſideras oēs q̇ in comitatu
meo venerūt ſaluos facias. Cui tytꝰ. Quicūqꝫ ī tuo
comitatu venerit ſecurꝰ habeaẛ ⁊ ſaluꝰ. Tūc ioſephꝰ
fieri cito prādiū pcepit ⁊ mēſam ſuā mēſe tyti appo
ſitā locauit. ⁊ ſeruū a dextris ſuis ſedere fecit. Queꝫ
tytus reſpiciēs moleſtia cōturbatꝰ infremuit: ⁊ qui
prius gaudio infrigiditatus fuerat: acceſſiōe furoris
incaluit neruoſqꝫ diſtēdēs curatꝰ fuit. Poſt hoc ty-
tus ⁊ ſeruū in ſui gratiā ⁊ ioſephū in ſui amicitiā re
cepit. Utrū autē hec hiſtoria apocripha narrāda ſit
lectoris iudicio relinquaẛ. ¶ Bienio igitur a tyto
hic hieruſalē obſeſſa inter cetera mala que obſeſſos
grauiter perurgebāt tanta fames oēs tenuit ꝙ pa-
rentes filijs ⁊ filij parētibus: viri vxoribus ⁊ vxores
viris cibos nō tantū e manibꝰ etiā ex ipſis dētibus
rapiebāt. Iuuenes etiā etate fortiores velut ſimula
cra ꝑ vias oberrādo pre fame exanimes cadebant q̇
mortuos ſepeliebāt ſepe ſuꝑ ipos mortuos mortui
cadebāt. Fetorē itaqꝫ cadauerū nō ferētes ex publi-
co ſumptu ipa ſepeliebāt. Sꝫ deficiēte ſumptu vincē
te cadauerū multitudine de muro cadauera pcipita
bāt. At tytus circūiens cū vidiſſet valles repletas ca
daueribꝰ ⁊ totā patriā ex coꝝ fetore corruptā manꝰ
ſuas cū lacrimis ad celū leuauit dicēs. Deꝰ tu vides
q: ego hō nō facio. Tāta eī̄ ibi fames erat ꝙ calciamē
ta ſua ⁊ corrigias comedebāt. Matrona q̄dā inſuꝑ
gn̄e ⁊ diuitijs nobilis ſicut in hiſtoria eccl'iaſtica legi
tur: cū pdones in eiꝰ domū irruētes eā oibus expo-
liaſſent nec ſibi vltra qd comederet remāſiſſet pueru
lū lactātē tenēs in manibꝰ ait. Infelicis matris: infe-
licior fili: in bello: ī fame: in direptione cui te reſerua-
bo. Ueni ḡ nūc mi o nate eſto matri cibus pdonibꝰ
furor: ſeculis fabula: ⁊ his dictis filiū iugulauit ⁊ co-
xit dimidiū comedēs partē alterā occultauit. Et ec-
ce cōfeſtim pdones odorē carnis cocte ſentientes in
domū irruunt ⁊ niſi carnē ꝓdat mortē minanẛ. Tūc
illa detegēs infantis mēbra ecce inquit vobis partē
optimā reſeruaui. At illos tātꝰ horror inuaſit ꝙ nec
loqui poterūt. Et illa. Meus eſt inquit filiꝰ. hic: meū
eſt peccatū ſecuri edite: q: prior ego comedi queꝫ ge-
nui. Nolite fieri aut matre religioſiores aut feminis
molliores. Qd̄ ſi vincit vos pietas ⁊ horretꝫ ego to-
tū comedā q̄ dimidiū iā comedi. Illi ꝟo tremētes et
territi diſceſſerūt. Tandē ſcd̄o anno imperij Veſpa-
ſiani tytus hieruſalē cepit ⁊ captā ſubuertit tēpluꝫqꝫ
funditus deſtruxit. Et ſicut iudei xp̄m .xxx. denarijs
emerāt: ſic ⁊ ipe vno denario .xxx. iudeos vēdidit. Si
cut aūt narrat ioſephus nonaginta ſepteꝫ millia iu-
deoꝝ vēdita ſunt: ⁊ vndecies cētena millia fame ⁊ gla
dio perierūt. ¶ Legiẛ qꝫ ꝙ tytus intrās hieruſalē
quēdā murū denſiſſimū vidit ipmqꝫ pforare pcepit
Factoqꝫ foramine quēdā intus ſenē aſpectu ⁊ cani-
cie venerabilē inuenerūt. Qui requiſitꝰ qs eēt: rn̄dit
ſe eē ioſeph ab arimathia ciuitate iudee. Seqꝫ a iude
is ibidē clauſum ⁊ muratū fuiſſe eo ꝙ xp̄m ſepeliſſet
Addiditqꝫ ꝙ ab illo tꝑe vſqꝫ nūc celeſti ſit cibo paſtꝰ
⁊ diuino lumine cōfortatus. In euāgelio tn̄ nicode-
mi dr̄ ꝙ cū iudei ipm recluſiſſent: xp̄s reſurgēs eum
inde eripuit ⁊ ī arimathiā duxit. Pōt dici ꝙ cū edu-
ctus a pdicatione xp̄i nō ceſſaret a iudeis iterū ē re
cluſus. Mortuo quoqꝫ Veſpaſiano imꝑatore tytus
filius eius eidem in imperio ſucceſſit. Qui fuit vir
clemētiſſimus et multe liberalitatis. Tāteqꝫ bonita
tis fuit ſicut ait euſebius ceſarienſis in chronica ⁊ te
ſtatur Hiero. ꝙ cum quodam ſero recordatus fuiſ-
ſet ꝙ illo die nil boni egiſſet aut nihil dediſſet ait. O
amici hūc diē pdidi. Poſt longa tempora quidā iu-
dei hieruſalem reedificare volentes exeuntes primo
mane plurimas cruces d̄ rore inuenerūt. Quas ter
riti fugiētes ⁊ ſcd̄o mane redeūtes: vnuſquiſqꝫ vt ait
miletus in chronica ſua: cruces ſanguineas veſtibus
ſuis inſitas inuenit. Qui vehemēter territi in fugam
iterū verſi ſunt: Sed tertio die reuerſi vapore ignis
de terra prodeuntis penitus ſunt exuſti.

¶ De inuentione ſancte crucis. lxiiij.

INuentio ſctē crucis dr̄ q: tali die crux
inuēta fuiſſe referẛ. Nā ⁊ antea fuit ī
uēta a ſeth filio adā ī terreſtri paradi-
ſo ſicut īfra narraẛ a ſalomone in liba-
no a regina ſabba ī ſalomonis tēplo a
iudeis ī aq̄ piſcie: hodie ab helena ī mōte caluarie. ¶

INuentio ſctē crucis poſt annos
cc. ⁊ amplius a reſurrectione dn̄i
facta eſt. Legiẛ eī̄ in euāgelio nicode
mi ꝙ cū adā infirmareẛ: ſeth filiꝰ eius
portas paradiſi adijt ⁊ oleū ligni mie
quo corpꝰ prīs perūgeret vt ſanitatē
reciperet poſtulauit. Cui apparēs mi
chael archāgeꝰ ait. Noli laborare neqꝫ flere ꝓ oleo
ligni mie obtinēdo: q: nullatenus illud aſſequi pote
ris niſi qn̄ cōpleti fuerint qnqꝫ millia quingēti anni
lꝫ ab adā vſqꝫ ad paſſionē xp̄i anni tn̄ quinqꝫ millia
cētū nonaginta nouē fluxiſſe credanẛ. Legiẛ quoqꝫ
alibi ꝙ angelus eidē ramuſculū quēdā obtulit ⁊ iuſ
ſit ꝙ in monte libani plantareẛ. In quadā ꝟo hiſto
ria grecoꝝ lꝫ apocripha legiẛ ꝙ angelꝰ de ligno in q̄
peccauit adā eidē tradidit dicēs ꝙ qn̄ faceret fructū
pater ſanareẛ. Qui rediēs ⁊ patrē mortuū inueniēs
ipm ramū ſuꝑ tumulū prīs plantauit. Qui plantatꝰ
in arborē magnā creuit ⁊ vſqꝫ ad ſalomonis tꝑa ꝑ-
durauit. Utrū aūt hec vera ſint lectoris iudicio relī
quanẛ: cū in nulla chronica vel hiſtoria autentica hec
legātur. Salomon aūt arborē tā pulcrā cōſiderans
ipam precepit incidi ⁊ in domo ſaltus locari. Nuſq̄
tn̄ vt ait ioānes beleth locari poterat nec alicui loco
apta reperiri valebat: ſꝫ mō aut excedebat lōgitudi
ne: aut deficiebat nimia breuitate. Si qn̄ ꝟo ſꝫm loci
exigētiā ipſaꝫ rōnabiliter decurtaſſent adeo breuis
videbaẛ ꝙ oino incōgrua habebaẛ. Ob hoc indigna
ti artifices ipam reprobauerūt ⁊ ſuꝑ quēdā lacū vt
eſſet pons trāſeuntibꝰ piecerūt. Regina autē ſabba
cū veniſſet audire ſapiētiā ſalomonis ⁊ pdictū lacuꝫ
trāſire vellet vidit in ſpiritu ꝙ ſaluator mundi in li-
gno ſuſpendēdus fuerat. ⁊ ideo ſuꝑ illud lignū trāſi
re noluit ſed ipm ꝓtinus adorauit. In hiſtoria tamē
ſcholaſtica legiẛ ꝙ pdictū lignū regina ſabba in do-
mo ſaltus vidit. Cūqꝫ ad domū ſuā rediſſet intima-
uit ſalomoni ꝙ in illo ligno q̇dā ſuſpendēdus eſſet:
ꝑ cuius mortē iudeoꝝ regnum deleri deberet. Salo
mon igiẛ pdictū lignū inde ſuſtulit ⁊ in profundiſſi-
mis terre viſceribꝰ illud demergi fecit. Poſtea ꝓba
tica piſcina ibidē facta eſt vbi nathinnei hoſtias ab-
luebant: ⁊ non ſolū ex deſcēſu angeli: ſed etiā ex ꝟtu
te ipſius ligni tradiẛ ibi fieri ⁊ aque cōmotionē ⁊ in
firmorū curationem. Appropinquante ꝟo paſſione
xp̄i predictum lignum ſuꝑnataſſe ꝓhibeẛ. Cū auteꝫ
illud iudei vidiſſent ipſum acceperūt ⁊ crucē dn̄o pa
rauerunt. Ipſa aūt crux xp̄i ex quatuor generibus
lignoꝝ fuiſſe perhibetur: ſcꝫ palme: cypreſſi: oliue et
cedri. vn̄ ꝟſus. Ligna crucis palma cedrus cypreſ-
ſus oliua. In cruce eī̄ fuit hec quadruplex differen
tiā lignoꝝ ſcꝫ lignū erectū: lignū trāſuerſum tabula
ſuperpoſita: ⁊ truncus cui crux erat infixa. Uel ſꝫm
Greg. turon̄. tabula trāſuerſa q̄ fuit ſub pedibꝰ xp̄i
Un̄ quodlibet hoꝝ potuit eſſe alicuius pdictorum
lignoꝝ. Hanc differētiā lignoꝝ vr̄ apl's innuere cuꝫ
dicit. Ut poſſitis cōprehēdere cū oibꝰ ſanctis que ſit
longitudo: latitudo: ſublimitas ⁊ ꝓfundū. Que ver
ba auguſtinꝰ ibidē doctor egregiꝰ ſic exponit. Cru-
cē inquit dn̄i cuiꝰ latitudo dr̄ in trāſuerſo ligno quo
extenduntẛ manus longitudo a terra vſqꝫ ad ipſam
latitudinē quo a manibꝰ infra totuꝫ corpus affigiẛ:
altitudo a latitudine vſqꝫ ſurſum cui adheret caput
ꝓfundū ꝟo qd̄ terre infixū abſcōdiẛ: quo ſigno cru
cis oīs actio humana ⁊ xp̄iana deſcribiẛ. bene oꝑari
in xp̄o ⁊ ei ꝑſeuerāter inherere: ſpirare celeſtia ſacra
mēta nō ꝓphanare. ¶ Iſtud lignū crucis ꝓcioſuꝫ
ꝑ annos .cc. ⁊ vltra ſub terra latuit: ſꝫ ab Helena ma
tre ꝯſtātini imꝑatoris hoc mō repertū fuit. In tꝑe
illo ꝯgregata eſt iuxta danubiū fluuiū multitudo ī-
numerabilis barbaroꝝ volēs fluuiuꝫ tranſire ⁊ oēs
regiones vſqꝫ ad occidentē ſuo dn̄io ſubiugare. Qd̄
vbi cōſtantinus imꝑator cōperit: caſtra mouit ⁊ con
tra danubiū ſe cū ſuo exercitu collocauit. At barba-
roꝝ creſcēte multitudine ⁊ iā fluuiū trāſeunte. Con
ſtantinꝰ nimio terrore cōcutiẛ: vidēs q: eſſent die cra
ſtino cū eo preliū cōmiſſuri. Sequente igiẛ nocte ab
angelo excitaẛ ⁊ vt ſurſum reſpiciat admoneẛ. Qui
in celū aſpiciēs vidit ſignum crucis ex clariſſimo lu-
mine factū literis aureis hunc titulū habēs ſcriptū
in hoc ſigno vinces. Qui celeſti viſione cōfortatus ſi
militudinē crucis fecit. ⁊ ipam ante ſuum exercitum
ferre iuſſit. Irruenſqꝫ in hoſtes ipſos in fugaꝫ ꝯtit
⁊ multitudinē maximā interfecit. Tunc cōſtantinus
oēs temploꝝ pōtifices cōuocauit. ⁊ cuius dei hoc ſi-
gnuꝫ eſſet diligentius inquiſiuit. Quibus ſe neſcire
dicentibꝰ quidā xp̄iani aduenerūt ⁊ ei ſancte crucis
myſteriū ⁊ fidē trinitatis plenius narrauerūt. Qui
in xp̄m ꝑfecte tūc credidit ⁊ ab euſebio papa vel ſꝫm
quoſdā libros a ceſarienſi ep̄o ſacrū baptiſma ſuſce-
pit. Sed in hac hiſtoria multa ponunẛ quibꝰ cōtra-
dicit hiſtoria tripartita ⁊ eccleſiaſtica ⁊ vita ſancti ſil
ueſtri et geſta pontificum romanoꝝ. Scd̄m quoſdā
non fuit iſte conſtantinꝰ imꝑator qui a beato ſilue-
ſtro papa fuit baptizatꝰ ⁊ ad fidē cōuerſus ſicut ali
que hiſtorie videnẛ innuere: ſꝫ fuit conſtantinus pa-
ter ipſius conſtātini ſicut in aliquibus hiſtorijs in-
ueniẛ. Ille eī̄ conſtantinus alio modo ad fidem ve-
nit ſicut in hiſtoria ſancti ſilueſtri legiẛ: nec ab euſe-
bio ſed a ſilueſtro baptizatꝰ fuiſſet narraẛ. Mortuo
tn̄ ipſo conſtātino: conſtātinus memor victorie prīs
quā virtute ſancte crucis habuerat: helenā matrem
ſuā hieroſolymā ꝓ ipſa cruce inueniēda tranſmiſit:
ſicut inferius eſt notatum. ¶ Hiſtoria tn̄ eccleſia-
ſtica hanc victoriā aliter factā narrat. Ait eī̄ ꝙ cum
maxentius romanū imperiuꝫ inuaſiſſet conſtantinꝰ
imperator iuxta pontē albinū cū maxentio cōflictu-
rus aduenit. Cum igiẛ anxiꝰ multū eſſet ⁊ ꝑ ſibi mit
tendo auxilio ad celū oculos crebro leuaret: vidit ꝑ
ſoporē ad orētis partē in celo ſignū crucis fulgore
igneo rutilare: angeloſqꝫ aſtare ⁊ ſibi dicere. Cōſtā-
tine in hoc vinces. Et vt dicitur in hiſtoria triparti-
ta dum cōſtātinus quid hoc eſſet mirareẛ xp̄s nocte
ſuꝑueniēte ei apparuit cū ſigno qd̄ vidit in celo iuſ
ſitqꝫ vt fieret eius ſigni figuratio que foret auxiliuꝫ

in cōgreſſibus preliorꝫ. Tūc ꝯſtātinꝰ letus redditꝰ et de victoria tā ſecurus ſignū crucis qđ in celo viderat in ſua fronte deſignat: vexilla militaria in ſignaculū crucis trāſformat ⁊ in manu dextera crucē aureā portat. Poſt hoc dñm exorauit ne dexterā ſuā quam ſigno crucis munierat ſalutari cruore romani ſanguinis maculari ꝑmitteret: ſꝫ ſine ſanguinis effuſiōe victoriā ſibi de tyrāno ꝑſtaret. Maxētiꝰ aūt iuſſit nauibꝰ ad decipulā cōpoſitis fluuiū ſterni ⁊ ſuppoſitis pontibꝰ excecari. Cū aūt cōſtātinus iā ad fluuiū appropinquaret maxētiꝰ in occurſum cū paucis velocius ei pergit iubens vt ceteri ſe ſequant: ſuiq̄ꝫ oꝑis pōtē cū paucis cōſcendit ⁊ decipula qua cōſtātinuꝫ decipere voluit eſt deceptus ⁊ in fluuij ꝓfundum dimerſus. Cōſtātinꝰ ꝟo ab oībꝰ vnanimiter eſt ſuſceptꝰ. Et ſicut legit in quadā chronica ſatis autētica: ꝯſtātinus tūc ꝑfecte nō credidit nec tūc ſacrū baptiſma ſuſcepit: ſꝫ aliquāto tꝑis interiecto viſionē illā petri ⁊ pauli vidit ⁊ ſacro baptiſmate ꝑ ſilueſtrū papā renatus ⁊ a lepra mūdatus in xp̄m deinceps perfecte credidit: ⁊ ſic matrē ſuā helenā hieroſolymā miſit vt crucē dñi requireret. Ambroſiꝰ tñ in ep̄la de obitu theodoſij ⁊ hiſtoria tripartita dicūt ꝙ in vltimis cōſtitutus baptiſma ſuſcepit baptiſmū differēs vt poſſet in iordanis flumine baptizari. Hoc idē dicit Hiero. in chronica. Certū eſt autem ꝙ ſub ſilueſtro papa xp̄ianus effectus eſt. Utrū aūt baptiſmū diſtulit in dubiū vertit. Un̄ de illa legēda ſctī ſilueſtri quo ad plura ſilr dubitat. Hec igit hiſtoria de inuētiōe ſancte crucis q̄ in eccl'iaſticis hiſtorijs inuenit: cui etiam conſona chronice vr̄ eē magis autētica ꝙ illa q̄ ꝑ eccleſias recitat. Cōſtat em̄ multa ibidē eſſe q̄ nō conſonāt veritati niſi forte q̄s vellet dicere vt ſuperius dictū eſt: ꝙ nō fuit cōſtātinꝰ ille: ſed ꝯſtātinus pr̄ eiꝰ qđ tñ multū autēticū nō vr̄: lꝫ in quibuſdā vltramarinis hiſtorijs ſic legat. D Cū aūt helena hieruſalē aduenisſet oēs iudeorꝫ ſapiētes qui ꝑ totā regionē reperti ſunt ad ſe cōgregari p̄cepit. Hec autē helena prius ſtabularia fuerat: ſed ꝓpter eius pulcritudinē cōſtātinꝰ ſibi eā cōiunxit ſm̄ qđ dicit Ambro. in hec ꝟba. Stabulariā hāc fuiſſe aſſerūt. Sꝫ cōiuncta eſt cōſtantino ſeniori q̄ poſtea regnū adeptꝰ eſt. Bona ſtabularia q̄ tā diligēter p̄ſepe dñi requiſiuit. Bona ſtabularia q̄ illū ſtabulariū non ignorauit: qui vulnera curauit a latronibꝰ vulnerati. Bona ſtabularia q̄ maluit oīa eſtimare ſtercora vt xp̄m lucrifaceret. Jō illā xp̄s de ſtercore leuauit ad regnū. Hec ambroſius. Alij ꝟo aſſerūt ⁊ in quadā chronica ſatis autētica legit ꝙ ipſa helena fuit filia choeli regis britonū. Quā cōſtantinꝰ in britaniā veniens cuꝫ eſſet vnica patri ſuo duxit vxorē. Un̄ iſula poſt mortem choelis ſibi deuenit. Hoc ⁊ ipī britones atteſtātur. Licet alibi legat ꝙ fuerit treuerenſis. Judei igitur nimiū formidātes dicebant adinuicē. Quare putatis ꝙ regina nos ad ſe faciat congregari. Unꝰ aūt ex eis noīe iudas dixit. Scio em̄ q̄r vult a nobis diſcere vbi nam ſit lignū crucis ī quo xp̄s crucifixus fuit. Uidete ergo ne aliq̄s ſibi cōfiteri p̄ſumat. Si autē certiſſime ſciatis ꝙ lex noſtra euacuabitur ⁊ paterne traditionis funditus deſtruetur: zacheus em̄ auꝰ meus p̄nūciauit pr̄i meo ſymoni: ⁊ pr̄ meꝰ moriens dixit mihi. vide fili qñ inq̄rit crux xp̄i: illā manifeſta añq̄ aliqua patiaris tormēta. Nuſq̄ em̄ ex tūc gēs iudeorū regnabit: ſꝫ illi q̄ crucifixū adorāt: q̄r ipē xp̄s filiꝰ dei erat. Cui ego dixi. Pater mi ſi ꝟe patres nr̄i ieſum xp̄m eē dei filiū cognouerūt: cur ipſuꝫ crucis patibulo affixerūt. Et r̄ndit. Nouit dñs q̄r nunq̄ in cōcilio eorꝫ extiti ſꝫ eis ſepiꝰ cōtradixi. Quia ꝟo ipſe phariſeorꝫ vitia exprobrabat ipm̄ crucifigi fecerūt. Ipſe ꝟo die tertia reſurrexit ⁊ celos diſcipulis videntibꝰ penetrauit. In quē ſtephanus frater meus credidit quē iudeorꝫ veſania lapidauit: vide ergo fili ne ipm̄, vel diſcipulos eius audeas blaſphemare. Nō vr̄ aūt multū ꝓbabile ꝑ pr̄ iſtius iude tꝑe paſſionis xp̄i eē potuerit cū a paſſione xp̄i vſq̄ꝫ ad helenā ſub qua iudas fuit fluxerūt pluſq̄ ducēti ſeptuaginta anni niſi forte diceret ꝙ tūc hoīes pluſq̄ modo viuebāt. Dixerūt ergo iudei ad iudam: Nos talia nūq̄ audiuimus. Uerūtñ ſi de hoc regina queſierit vide ne hoc ſibi aliquatenꝰ ꝯfitearis. Cū ergo illi ante reginā ſtetiſſent: ⁊ illa eos interrogaſſet de h̄ loco vbi fuerit dñs crucifixus: ⁊ ipſi totū nullatenꝰ indicare vellēt: iuſſit eos omēs igne cremari. At illi oēs timētes tradiderūt iudā dicētes. Hic dña iuſti ⁊ ꝓphete filius optime nouit legē ⁊ tibi oīa q̄ queſieris ab eo indicabit. Tūc illa oēs dimittēs tenuit iudā ſolū. Cui dixit. Mors ⁊ vita tibi propoſita ſunt: qđ malueris elige. Oſtēde igit mihi locū q̄ golgata dr̄ vbi fuit dñs crucifixus vt crucē eius inuenire poſſim. R̄ndit iudas. Quō locū ſcire valeā cū ducēti anni iā ⁊ ampliꝰ fluxerint ⁊ nequaq̄ illo tꝑe natus eſſeꝫ. Cui regina. Per crucifixū fame te perimā niſi mihi diceris veritatē. Ipm̄ igit in puteū ſiccū iuſſit ꝓijci ⁊ ibidē famis moleſtia cruciari. Cū ergo ibidē ſex diebꝰ ſine cibo manſiſſet die ſeptimo extrahi petijt ⁊ crucē ſe indicaturū ꝓmiſit. Cū ergo extractus ad locū veniſſet ⁊ ibidē oraſſet locus ſubito cōmouet ⁊ fumus aromatū miri odoris ſentit: ita vt miratꝰ iudas ambabꝰ manibꝰ plauderet ⁊ diceret. In veritate xp̄e tu es ſaluator mundi. Erat aūt in loco illo ſicut in eccl'iaſticis hiſtorijs legit tēplū veneris quod adrianus imꝑator ibidē cōſtruxerat: vt ſi q̄s xp̄ianorū in loco illo adorare voluiſſet videret venerē adorare: ⁊ ob h̄ infrequēs ⁊ pene obliuioni datus fuerat locꝰ. Regina aūt tēplū funditus fecit deſtrui ⁊ locuꝫ inarari. Poſt hoc iudas p̄cingens ſe viriliter fodere cepit: ⁊ viginti paſſus fodiēs tres cruces abſcōditas reperit q̄s ad reginā protinꝰ deportauit. Cū autem crucē xp̄i ab alijs latronum neſcirent diſcernere: eas in medio ciuitatis poſuerūt ibidē gloriam dñi p̄ſtolantes. Et ecce cum circa horā nonā quidaꝫ iuuenis mortuus deferret: iudas feretrū tenuit: ⁊ primam ⁊ ſcđam crucē ſuꝑ corpꝰ defuncti appoſuit ſꝫ nequaq̄ ille ſurrexit. Apponēs aūt tertiā crucē ꝓtinꝰ redijt defunctus ad vitā. E In hiſtorijs aūt eccleſiaſticis legit ꝙ cū quedā mulier primaria ciuitatis ſemiuiua iaceret: macharius ep̄s hieroſolymitanus primam ⁊ ſcđam crucē adhibuit: ſed nihil ꝓfecit: tertiā ꝟo appoſuit: ⁊ mulier apertis oculis ꝓtinus ſanata ſurrexit. Ambroſius vero dicit ꝙ diſcreuit ipſam

crucē dñi ꝑ titulū quē poſuerat pilatꝰ: quē titulū ibidē inuenit ⁊ legit. Diabolus aūt in aere vociferabat dicēs. O iuda qđ hoc feciſti. Jude meo ꝯtra oꝑatus es. Nā ille me ſuadēte fecit ꝓditionē ⁊ tu me renuēte ieſu inueniſti crucē. Per illū multorꝫ lacratus ſuꝫ aīas: ꝑ te ꝑdere videor iā lucratas. Per illū regnabā in ppl'o: ꝑ te iā expellar a regno. Uerūtñ tibi vicē rependā ⁊ ꝯ te regē aliū ſuſcitabo: q̄ fidē deſerens crucifixi cū tormētis te negare faciet crucifixum. Qđ quidē de iuliano apoſtata dictū vr̄ qui iudā ep̄m hieroſolymis factū multis tormētis affecit ⁊ martyrem xp̄i fecit. Audiēs iudas vociferātē diabolū nihil extimuit: ſed cōſtāter diabolo maledixit dicēs. Chriſtus te dānet in abyſſuꝫ ignis eterni. Poſt hoc iudas baptizat: quiriacus appellat ⁊ hieroſolymorꝫ defuncto ep̄o ibidē in ep̄m ordinat. Uerum cū btā helena clauos dñi nō haberet: rogauit ep̄m quiriacū vt ad locū ꝑgeret ⁊ clauos dñi quereret. Qui cuꝫ veniſſet et ad dñm p̄ces fudiſſet: cōtinuo velut aurū claui fulgētes in terra apparuerūt. Quos ille accipiēs regine detulit. Jlla aūt genua figens in terra ⁊ caput inclināns: eos cū multa reuerētia adorauit. Crucis g̃ ꝑtē helena detulit filio: ꝑtem ꝟo thecis argēteis cōditaꝫ reliq̄t in loco. Clauos ꝟo q̄bus dñicū corpus fuerat affixū portat ad filiū ex q̄bꝰ vt Euſebius ceſarienſis refert frena quibus vteret ad bellū compoſuit: ⁊ ex alijs galeā ſuā armauit. Nōnulli aūt aſſerūt vt Grego. turoñ. clauos quatuor in dñico corpore fuiſſe: ex quibus helena duos in freno imꝑatoris poſuit tertiū in imagine cōſtātini qui rome ſuꝑeminet vrbi locauit: ⁊ quartū in mare adriaticū qđ vſq̄ꝫ tūc fuerat nauigantiū vorago ꝓiecit p̄cipiēs hoc feſtū de inuētiōe ſctē cruc͂ ſingulis annis ſolēniter celebrari. Ambroſius ꝟo ſic ait. Queſiuit helena dñi clauos ⁊ inuenit. Et de vno frena fieri p̄cepit ⁊ đ altero dyadema intexuit. Recte clauos in capite: corona in vertice: et in manu habena vt ſenſus preemineat: fides luceat: ꝓtās regat. Sctm̄ aūt quiriacū ep̄m iulianꝰ apoſtata poſtmodū interfecit: ex eo ꝙ ſanctā crucē inuenit cū vbiq̄ꝫ ſignū crucis deſtruere niteret. Cū em̄ ꝯ perſas ꝑgeret: cepit quiriacū inuitare ad ſacrificia idolorum. Qđ cū ille renueret dexterā ſibi abſcidi fecit dicēs. Hac manu multas ep̄l'as ſcripſit quibꝰ multos a deorꝫ ſacrificijs reuocauit. Cui dixit quiriacꝰ. Multū mihi canis inſenſate ꝓfuiſti: q̄r priuſq̄ in xp̄m crederē ſepius ad ſynagogas iudeorꝫ ſcribebam ep̄l'as vt nullus in xp̄m crederet. Et ecce nūc ſcādaluꝫ mei corporis abſcidiſti. Tūc iulianꝰ plūbum fecit liquari ⁊ in os eius infundi. Deinde lectū ferreū iuſſit afferri ⁊ in eo quiriacū extendi ⁊ deſuper carbones ſalē ⁊ adipē ſpargi. Sꝫ cū quiriacꝰ immobilis ꝑmaneret dixit ei iulianꝰ. Si nō vis ſacrificare dijs ſalteꝫ dic te chriſtianū nō eē. Qui cū execrās recuſaret iuſſit altā foueā fieri ⁊ ſerpentes venenatos ibidē poni ⁊ quiriacū in eādeꝫ iactari: ſed tñ ſerpētes ꝯtinuo mortui ſunt. Juſſitq̄ꝫ iulianus quiriacū in caldareā oleo feruētiſſimo plenā mitti. Qui dū ſe ſignans ſponte intrare vellet rogās dominū vt eū iterū in martyrij lauacro baptizaret: iratus iulianus iuſſit pectus eius gladio ꝑforari. Et ſic ī dño cōſummari ꝑmeruit. F Quāta aūt ſit virtus ſctē crucis in illo fideli notario patet quē quidā magus decepit: ⁊ ad quēdā locum in quem demones aduocauerat duxit promittēs ei ꝙ multis diuitijs abūdaret. Et ecce vidit quendam magnum ethiopem ſuꝑ excelſum thronum ſedentē: ⁊ in circūitu eius alios ethiopes circa eum cum lanceis ⁊ fuſtibus ſtantes. Tūc ille magum p̄dictum interrogauit dicens. Quis eſt iſte puer. Et ille. Domine ſeruꝰ veſter eſt. Cui demon. Si vis me adorare ⁊ ſeruus meus eſſe ⁊ chriſtū tuū negare faciaꝫ te ſedere in dextera mea. Jlle aūt ſignū crucis mox edidit ⁊ ſe xp̄i ſaluatoris ſeruū libere eē exclamauit. Statimq̄ꝫ vt edidit ſignum crucis oīs illā demonū multitudo euanuit. Poſt hoc cum quadam vice tēpluꝫ ſancte ſophie p̄dictus notarius cum domino ſuo intraſſet ⁊ ante ſaluatoris imaginē ambo ſtarēt vidit dñs ſuus ꝙ p̄dicta imago ſuꝑ notariū oculos fixos haberet ⁊ ipſuꝫ attēte reſpiceret. Qđ videns dictus dñs ⁊ admirans iuuenē ex parte dextera ſtare fecit. Uiditq̄ꝫ ꝙ imago in illā iterū partē oculos voluiſſet ⁊ ſuꝑ notariū fixos haberet. Rurſumq̄ꝫ fecit ipſum ire ex ꝑte ſiniſtra: ⁊ ecce iterū imago oculos voluit ⁊ notariū vt priꝰ reſpicere cepit. Tunc adiuratꝰ a dño vt ſibi diceret quid apud deum meruiſſet ꝓpter qđ ſic eū imago reſpiceret: dixit ſe nulliꝰ boni conſcium eſſe niſi ꝙ eū corā diabolo negare noluiſſet.

¶ De ſcō ioāne apl'o añ portā latinā. lxv. A

IOannes apl's ⁊ euāgeliſta dum epheſi p̄dicaret a ꝓcōſulē capit: ⁊ vt dijs īmolaret inuitat. Qui dū renueret in carcerē mittit: ⁊ ad domicianū imꝑatorē ep̄l'a mittit: in q̄ magnꝰ ſacrilegus ⁊ deorū cōtēptor ⁊ crucifixi cultor noīatur. Juſſu igit domiciani romā deducitur. ⁊ educto omnes capilli ꝑ deriſione a capite preciduntur: ac ante portā vrbis q̄ latina dr̄ in dolium feruētis olei igne de ſubter cadente mitti iubetur. Nullū tñ ibidē dolorē ſenſit: ſed penitus illeſus exiuit. In illo igit loco eccl'ia a xp̄ianis fabricatur ⁊ dies illa tanq̄ dies ſui martyrij ſolēnizatur. Cuꝫ ergo nec ſic a p̄dicatiōe xp̄i ceſſaret iuſſu domiciani in pathmos inſulā relegatus eſt. Nec tñ imperatores romani apl'os ꝑſequebant: q̄r xp̄m predicabant: cum ipſi nullū deū reſpuerēt: ſed q̄r ipm̄ ſine ſenatus autoritate deificatū aiebāt: qđ ipſi de nemine fieri ꝓhibuerant. Unde legit in hiſtoria eccleſiaſtica ꝙ cum pilatus quadā vice ad tyberiū ep̄l'as de chriſto miſiſſet: ⁊ ipſe tyberius eius fidem a romanis recipi aſſentiret ſenatꝰ oīno reſpuit: ex eo ꝙ nō ſui autoritate deus vocatus fuit. Alia cauſa eſt que legit ī quadam chronica ex eo ꝙ romanis prius non apparuerat. Alia cauſa eſt ex eo ꝙ omniū deorꝫ cultuꝫ cui romani inſeruiebant euacuabat. Alia cauſa eſt eo ꝙ mundi deſpectum predicabat: ⁊ romani auari et ambitioſi erant. Chriſtus etiam hoc fieri nō ꝑmiſit ne hoc humane potētie aſcriberet. Alia cauſa ſm̄ magiſtrum ioannem beleth quare imperatores et ſenatus chriſtum ⁊ apoſtolos ꝑſequebantur erat quia videbatur eis deus nimis ſuperbus ⁊ inuidus eo ꝙ cōſortē habere nō dignaretur. Alia cauſa eſt quam

Oroſius refert: q: ſenatus indigne tulit ꝙ pilatꝰ ad
tyberium ⁊ non ad ſenatū de xp̄i miraculi literas de
ſtinauit. ⁊ ideo eius ꝯſecrationē inter deos fieri no-
luit. vñ iratus tyberius multos de ſenatoribus occi
dit ⁊ quoſdam exilio dānauit. Mater autem ipſius
ioannis audiens filium rome detineri: materna com
paſſione ꝑmota romā ad eū viſitāduꝫ acceſſit. Sed
dū veniſſet ⁊ eū in exiliū relegatū audiſſet indeqꝫ re
diret: in cāpania ciuitate vetulana migrauit ad xp̄m.
Cuius corpus in quodā ſpecu ſepultū multo tp̄e ia
cuit: ſed poſtmodū a filio ſuo iacobo reuelatum fuit.
Qḋ q̄dē multo odore redolēs ac miraculis multꝭ re
fulgēs ad p̄dictā ciuitatē cū mlto honore trāſlatū ē.

De letanijs lxvj.

Letanie in anno bis fiūt. ſ. i feſto
ſancti marci q̄ dicitur letania ma
ior: ⁊ tribꝰ diebus ante aſcēſionē dñi q̄
ḋ: minor: ⁊ interpretat̄ letania suppli-
catio vel rogatio. Prima igit̄ letania
tripliciter. Prio letania maior. Scḋo
ḋ: ꝓceſſio ſeptiformis. Tertio dicit̄ cru
ces nigre. Dicitur autē letania maior propter tres
cauſas. ſ. rōne illius a q̄ inſtituta eſt. ſ. a magno gre-
gorio papa. Rōne loci in quo inſtituta eſt: q: rome q̄
eſt dñā ⁊ caput mūdi ex eo ꝙ ibi eſt corpus p̄cipis
apoſtolorū ⁊ apoſtolica ſedes. Rōne cauſe ꝓ qua in
ſtituta eſt: q: ꝓ magno et grauiſſimo morbo. Roma-
ni enim cū in quadrageſima continenter vixiſſent et
in paſcha corpus dñi recepereut poſtmodū cōmeſſa
tionibus ludis ⁊ luxurie frena laxabāt. Ideoqꝫ deꝰ
prouocatus peſtē maximā in eos miſit quā inguina
riā vocant. i. apoſtema ſiue inflaturā in inguine: tam
ſeua autēꝫ illa peſtis fuit: vt hoīes in via: in menſa: in
ludis: in colloquijs ſubito morerent̄: ita ꝙ cū aliq̄s
vt ḋ: ſternutabat ſepe cū ipſa ſternutatione ſpirituꝫ
exalabat. Vñ cum aliq̄s aliquē ſternutātē audiebat
ſtatim accurrens: deus te adiuuet acclamabat: et ab
inde vt dicunt adhuc hec cōſuetudo ſeruatur: vt cuꝫ
aliquē ſternutātē audiuimus deus te adiuuet accla-
mamus. Rurſus vt fert̄ cū aliq̄s oſcitabat frequen-
ter ꝯtinuo ⁊ ſubito ſpm̄ emittebat. Vñ cum aliq̄s ſe
velle oſcitare ſentiebat: cōtinuo ſignū crucis ſibi im
primere feſtinabat: ⁊ hec conſuetudo ſilr̄ vſqꝫ modo
ſeruatur. Hec aūt peſtis qualr̄ ortū habuerit in vita
ſancti gregorij reperit̄. Secūdo ḋ: ꝓceſſio ſeptifor-
mis: ex eo ꝙ beatus gregorius ꝓceſſiones q̄s tūc fa
ciebat ꝑ ſeptē ordines diſponebat. Nā in primo or-
dine erat oīs clerus. In ſcḋo oēs monachi ⁊ religio
ſi. In tertio ſanctimoniales. In q̄rto oēs infantes.
In quīto oēs laici. In ſexto oēs vidue ⁊ cōtinentes
In ſeptimo oēs cōiugati. Sꝫ qḋ modo nō poſſumꝰ
in numero ꝑſonarū. ſupplemus in nūero letaniarū:
q: ſepties dici debēt anteq̄ͣ inſignia deponant̄. Ter-
tio ḋ: cruces nigre: qm̄ in ſignū meroris ex tāta ſtra
ge hoīꝫ: ⁊ in ſignū pnīe hoīes nigris veſtibus indue
bant̄. Et forte propter eandem cām cruces ⁊ altaria
ſaccis cilicinis velabāt. Hoīes etiā fideles veſtes pe-
nitētiales debēt aſſumere. B Alia autēꝫ ḋ: letania
minor q̄ fit tribus diebus aū aſcenſionē quā beatus
māmertꝰ ep̄s vieñ. tp̄e leonis imꝑatoris q̄ cepit an-
no dñi. cccclviij. ante inſtitutionē prime iſtituit. Que
ḋr̄ letania minor: rogatiōes ⁊ ꝓceſſio. Dr̄ autē leta-
nia minor ad differētiā prime: q: ſcꝫ inſtituta eſt a mi
nori ep̄o: in minori loco: ⁊ ꝓ minori morbo. Cauſa au
tē inſtitutiōis huiꝰ h̄ fuit. Tūc eū apud viennam fre
quētes ⁊ maximi terremotꝰ fiebāt: q̄ domos ⁊ eccle
ſias plurimas ſubuertebāt: ⁊ nocturni ſonitꝰ ⁊ cla-
mores ſepe audiebātur. Tūc etiā aliud terribile acci
dit: q: in die paſche ignis de celo cecidit ⁊ regis pa-
latiū cōcremauit. Aliud inſuꝑ mirabilius fiebat. Si
cut eū demones porcos dei ꝑmiſſiōe olim intraue-
rūt: ſic ꝑmiſſiōe dñi ꝓpter p̄ctā hoīm lupos ⁊ alias
feras intrabāt ⁊ nullos verētes nō ſolū ꝑ vias: ſꝫ ꝑ
ciuitatē publice diſcurrebāt ⁊ paſſiꝫ pueros ⁊ ſenes
viros ⁊ feminas deuorabāt. Cū igit̄ tā doloroſi ca-
ſus quotidie fierēt p̄dictꝰ ep̄s triduanū ieiunū in-
dixit: letanias inſtituit. Et ſic p̄dicta tribulatio con-
quieuit. Deinde ſtatutū eſt ab eccl'ia ⁊ firmatū vt h̄
letania vniuerſalr̄ obſeruet̄. Dr̄ etiā rogationes: q:
tūc oium ſctōꝝ ſuffragia imploramꝰ. Et merito talis
obſeruātia his tribꝰ diebꝰ ſeruāda eſt ⁊ rogatiōibꝰ
ſctōꝝ ieiunijs his diebꝰ inſiſtēdū multiplici ratione
Prio vt deꝰ bella pacificet q̄ in h̄ frequētius conci
tātur. Scḋo vt teneros adhuc fructꝰ ꝯſeruādo mul
tiplicet. Tertio vt motꝰ carnales q̄ h̄ tp̄e magis fer-
uēt in ſe q̄ſqꝫ magis mortificet. In vere eū ſanguis
magis feruet ⁊ illiciti motꝰ magis pullulāt. Quarto
vt ad receptionē ſancti ſpūs ſe quiſqꝫ magis habili-
tet. Nā ꝑ ieiuniū hō magis habilitat̄ ⁊ ꝑ orationes
dignior reddit̄. Duas alias rationes aſſignat magi
ſter guilielmꝰ altiſſiodoreñ. Prima vt. ſ. xp̄o aſcēdē-
te ⁊ dicēte. petite ⁊ accipietis cōfidētius petat eccle-
ſia. Scḋo q: eccleſia ieiunat ⁊ orat vt paruꝫ habeat
de carne ꝑ ipſius carnis macerationē ⁊ acquirat ſibi
alas ꝑ orationē: q: oratio eſt ala aīe q̄ volat in celum
vt ſic xp̄m aſcēdētē libere poſſit aſſequi qui aſcēdit
pandēs ante nos iter ⁊ volauit ſuꝑ pēnas vētorum
Auis eū q̄ multū abūdat in carne ⁊ parū in plumis
bene volare nō p̄ōt: ſicut ptꝫ in ſtrutione. C. Dicit̄
etiā ꝓceſſio q: tūc eccl'ia gnālē facit ꝓceſſionem. In
hac aūt ꝓceſſiōe crux defert̄: cāpane pulſant̄: vexillū
portat̄: draco quidā cū ingēti cauda in q̄buſdā eccle-
ſijs baiulat̄: ⁊ oim ſctōꝝ ſingulariter patrocinia im
plorātur. Ideo aūt ibidē crucē deferimus ⁊ cāpanas
pulſamus vt demones territi fugiāt. Nā ſicut rex i
ſuo exercitu hꝫ inſignia regalia: ſcꝫ tubas ⁊ vexilla:
ſic xp̄s rex eternꝰ in ſua eccleſia militāti hꝫ cāpanas
ꝓ tubis ⁊ cruces ꝓ vexillis. ⁊ ſicut aliq̄s tyrānus val
de timeret qui alicuius regis potētis et ſibi inimici
tubas in terra audiret: ⁊ vexilla videret: ſic demones
in iſto aere caliginoſo vehemēter metuūt q̄ñ tubas
xp̄i. ſ. cāpanas pulſari ſentiūt et vexilla: id eſt cruces
cōſpiciunt. ⁊ iſta dicit̄ eſſe ratio quare eccleſia cāpa-
nas conſueuit pulſare q̄ñ tēpeſtates cōcitari videt:
vt ſcꝫ demones qui hoc faciunt tubas eterni regis
audiant ⁊ ſic territi fugiant ⁊ a tempeſtatis concita
tione quieſcāt: licet alia ratio fuit: quia cāpane tunc
fideles admonent ⁊ ꝓuocant vt pro inſtanti pericu-
lo orationi inſiſtant. Aliud etiā vexilluꝫ eterni regis
eſt ipſa crux ſm̄ illud. Vexilla regis prodeunt fulget

crucis myſteriū q̄ carne carnis ⁊c. Qḋ q̄dē vexillū de
mones valde timēt ſꝫ qḋ ḋt Chryſoſt. Vbicūqꝫ inq̄t
demones ſignū dñicū viderint fugiūt timētes bacu
lū q̄ plagā acceꝑāt. Et hec eſt rō q̄re i q̄buſdā eccle
ſijs tp̄e tēpeſtat̄ crux ḋ eccl'ia extrahit̄ ⁊ tēpeſtati op
ponit̄ vt ſcꝫ demones vexillū ſummi regis videāt et
territi fugiāt. Ideo igr̄ crux i ꝓceſſiōe defert̄ ⁊ cāpa
gne pulſant̄ vt demones ī ip̄o aere exiſtētes territi
fugiāt ⁊ a nr̄a infeſtatiōe deſiſtāt. Vexilliū aūt ibidē
defert̄ ꝓpt̄ repreſentādā victoriā reſurrectiōis ⁊ vi-
ctoriā aſcēſiōis xp̄i q̄ cū magna p̄da celos aſcendit.
Unde ꝑ aera vexillū incedens ē xp̄s in celum aſcen-
dens ⁊ ſicut vexillū qḋ i ꝓceſſiōe defert̄ multitudo fi-
deliū ſequit̄: ſic xp̄ꝫ aſcēdētē magna ſctōꝝ collectio
comitat̄. Cātus aūt q̄ ibi fiūt ſignificāt cātus ⁊ lau-
des angeloꝝ q̄ xp̄o aſcēdēti obuiauerūt ⁊ ip̄ꝫ cū ſua
ſocietate vſqꝫ ad celū cū multis laudibꝰ ꝑduxerunt.
In quibuſdā aūt eccleſijs ⁊ maxie i eccleſijs gallica-
nis ꝯſuetudo hētur ꝙ draco q̄dā cū lōga cauda ⁊ in
flata plena: ſcꝫ palea vl' aliq̄ tali: duobꝰ diebꝰ primis
ante crucē ⁊ tertio cū cauda vacua poſt crucē defert̄.
ꝑ qḋ ſignificat̄ ꝙ in primo die ante legē ⁊ in ſcḋo ſub
lege diabolus i h̄ mūdo regnauit. In tertio aūt die
ſcꝫ gratie per paſſionem xp̄i de ſuo regno expulſus
fuit. Rurſus in ipſa paſſione omnium ſanctoꝝ pari-
ter patrocinia poſtulamus. D Quare autē tunc
ſanctos rogamus plures cauſe ſunt ſuperiꝰ aſſigna
te. Sunt autem ⁊ alie cauſe generales propter quas
deus ordinauit vt ſanctos oremus ſcilicet: propter
noſtrā inopiam: ſanctorū gloriā: ⁊ dei reuerentiam.
Sancti eū vota ſupplicantiū ſcire poſſunt: q: in il-
lo eterno ſpeculo intelligunt quantum vel illis perti
net ad gaudium vel nobis ad auxiliū. Prima ergo
rō eſt propter noſtrā inopiā: ⁊ hoc vel ꝓpter inopiā
quā habemus in merendo: vt vbi noſtra non ſuppe
tūnt merita patrocinent̄ aliena. Vel propter inopiā
quā habemus in contēplando vt qui non poſſumus
ſummā lucem reſpicere in ſe ſaltem in ſanctis aſpi-
cere valeamus. Vel propter inopiam quā habemus
in amādo: q: plerūqꝫ imperfectus homo magis ſen-
tit ſe affici circa vnū ſctm̄ q̄ͣ etiam circa deum. Se-
cūda ratio eſt ꝓpter ſanctorū gloriā. Vult eū deus
vt ſanctos inuocemꝰ vt dū per eorū ſuffragia quod
petimus ipetremꝰ ipſos magnificemꝰ et glorifican-
do collaudemus. Tertia rō eſt ꝓpter de reuerētiā: vt
peccator q̄ deū offendit q̄ſi non audeat eū in ꝓpa
ꝑſona adire ſed amicorū poſſit patrocinia iplorare.
In hmōi aūt letanijs eſſet illud angelicum canticuꝫ
frequētandū. Sctē deus. ſctē fortis. ſctē et imoralis
miſerere nobis. Refert eū ioannes damaſcenus in
lib. iij. ꝙ cum apud conſtantinopolim ꝓpter quādaꝫ
tribulationē letanie fierent: quidam puer de medio
ppl'i in celū eſt raptꝰ. ⁊ iſtud canticū ibidē edoctꝰ De
inde ad ppl'm rediēs illud angelicū canticum i ꝯſpe
ctu ppl'i decātauit: ⁊ mox oīs tribulatio ceſſauit. In
calcedoñ. q̄ſ ſynodo fuit iſtud cāticū approbatū. Et
cōcludit ita damaſcenꝰ. Nos aūt dicimꝰ ꝙ ꝑ iſtḋ cā-
ticū demones recedāt. Huius ḡ cātici laus ⁊ auctori
tas ex q̄ttuor colligit̄. Prio ex eo ꝙ angelꝰ illud edo
cuit. ſcḋo ex eo ꝙ ad eiꝰ ꝑlationē illa tribulatio q̄e-
uit. tertio ex eo ꝙ calcedoñ. ſynodus illud approba-
uit quarto ex eo ꝙ demones illud timēt.

De aſcenſione domini. lxvij.

Aſcēſio dñi q̄drageſima die a re
ſurrectiōe fctā eſt. Circa quā a-
ſcēſionē ſeptē ꝑ ordinē ꝯſiderēda ſūt.
Primo vñ aſcendit. Scḋo q̄re nō ſta-
tim poſt reſurrectionē aſcēdit: ſed tot
dies expectauit. Tertio qualit̄ aſcēdit.
Quarto cū quibus aſcendit. Quinto q̄
merito aſcēdit. Sexto quo aſcēdit ſeptimo q̄re aſcē
dit. Circa primū notandū q̄m de mōte oliueti ī̄ſus
bethaniā celos aſcēdit. Qui mons ſm̄ aliā trāſlatio
nē ḋ: mons trium luminū. Nam de nocte ex ꝑte oc-
cidētis illuminabat̄ igne tēpli: q: erat ignis iugis in
altari. Mane ex parte orientis primo excipiebat ra-
dios ſolis anteq̄ͣ illuminaret ciuitatē. Habebat in-
ſuper i ſe copiā olei qḋ eſt fomētū luminis. Et ideo
dicit̄ mons triū luminū. In hunc igit̄ montem xp̄s
diſcipulos ire precepit. Nā in ipſa die aſcenſiōis his
apꝑuit ſemel. xj. apl'is comedētibꝰ in cenaculo. Qēs
quidē tā apl'i q̄ͣ alij diſcipuli: necnō ⁊ mulieres habi-
tabant in illa ꝑte hieruſalē q̄ dicebat̄ mello. ſ. in mō-
te ſyon vbi dauid cōſtruxerat ſibi palatium. Et erat
ibi illud cenaculū grāde ſtratū in quo dñs p̄cepit ſi-
bi parare paſcha: ⁊ in illo cenaculo tūc. xj. apl'i habi-
tabant. Ceteri aūt diſcipuli ⁊ mulieres habitabant
circunquaqꝫ ꝑ diuerſa hoſpitia. Dum igit̄ in illo ce-
naculo comederent dñs eis apparuit ⁊ incredulita-
tem eorū exprobrauit. Et cum comediſſet cū eis ⁊ p̄
cepiſſet vt in monteꝫ oliueti ī̄ſus bethaniam irent:
ibidem eis iterum apparuit: ac indiſcrete querēti-
bus reſpondit. Et eleuatis manibus eis benedixit:
⁊ inde coram eis in celum aſcendit. De loco aūt aſcē
ſionis dicit ſulpitius ep̄s hieroſolymitanus: ⁊ habe
tur in gloſſa. Quia cū ibi poſtea edificata eſſet eccle-
ſia locus ille in quo ſteterūt veſtigia aſcēdentis nūq̄ͣ
potuit ſterni pauimento: immo reſilieban marmo-
ra in ora collocantium. Calcati etiā pulueris a dño
hoc dicit eſſe documentū: ꝙ veſtigia impreſſa cernū-
tur ⁊ eandem adhuc ſpeciem velut preſſis veſtigijs
terra cuſtodit. B Circa ſecundum quare ſcilicet
non ſtatim aſcendit vt reſurrexit: ſꝫ ꝑ. xl. dies expe-
ctare voluit. Notandum ꝙ hoc fecit ꝓpter tres ra-
tiones. Primo ꝓpter reſurrectionis certificationē.
Difficilius eū erat ꝓbare veritatem reſurrectionis
q̄ͣ paſſionis: q: a prima die vſqꝫ ad tertiā vere ꝓ ote-
rat ꝓbari paſſio. ſed ad veram reſurrectionem pro-
bandam plures dies req̄rebant̄. ⁊ ideo maius tem-
pus req̄rebat̄ inter reſurrectionē ⁊ aſcenſionem q̄ͣ
int̄ paſſionē ⁊ reſurrectionē. De hoc ſic dicit leo pa-
pa in ſermone de aſcenſione. Quadragenarius ho-
die dierum repletꝰ eſt numerus ſacratiſſima ordina-
tione diſpoſitus: ⁊ ad vtilitatem noſtre eruditionis
impenſus vt dum a dño in hoc ſpatio mora p̄ſentie
corporalis extēdit̄. fides reſurrectionis documentis
neceſſarijs muniret̄. Gratias agimus diuine diſpen-
ſationi ⁊ ſanctoruꝫ patrum neceſſarie tarditati. Du-
bitatū eſt ab illis ne dubitaret̄ a nobis. Secūdo ꝓ-
pter apl'orū cōſolationē: q: eū conſolationes diui-

ne ſupabūdāt tribulatiōibus ⁊ tēpus paſſiōis fuit tēpus tribulationis apoſtoloꝝ iō plures debuerūt eē dies iſti ꝙ̄ illi. Tertio ꝓpter myſticā ſignificationē vt ꝑ hoc daret̃ itelligi ꝙ ɔſolatiões diuine cōpant̃ ad tribulatiões ſicut ānus ad diē: dies ad horā hora ad momētū. Qḋ eñ cōparent̃ ſicut ānus ad diē ptꝫ ꝑ illud qḋ legit̃ eſaie. lxi. Predicarē ānū placabilē dño ⁊ diē vltiōis deo nr̃o. Ecce ꝓ die tribulatiōis reddit annū ɔſolatiōis. Qḋ aũt cōparent̃ ſicut dies ad horā ptꝫ ꝑ h̾ ꝙ dñs .xl. horis mortu⁹ iacuit qḋ fuit tribłatiōis. ⁊ ꝑ .xl. dies ſurgēs diſcipłis appuit qḋ fuit ɔſolatiōis. Vñ glo. xl. horis mortu⁹ fuerat ꝓpt̃ hoc. xl. dieb⁹ ſe viuere ɔfirmabat. Qḋ ṽo cōparent̃ ſicut hora ad momētū iſinuat̃. Eſaie. liij. In momēto idignatiōis mee abſcōdi faciē meā ⁊c. ¶ Circa tertiū notādū ꝙ aſcēdit prio potent̃: qꝛ ꝓprijs virib⁹. Eſa. lxiij. Quis ē iſte q̄ venit de edoꝫ ⁊c. gradiēs ī multitudine ṽtutis ſue. Itē ioan. Nemo aſcēdit ī celū: ſcilicet ꝓpria ṽtute niſi q̄ deſcēdit de celo filius hoīs q̄ ē in celo. Licet eñ q̄ſi ī quodā globo nubis aſcenderit hoc tamen non fecit ꝙ nubis miniſterio indigeret: ſed vt per hoc oſtenderetur ꝙ omnis creatura parata eſt obſequi creatori ſuo. Ipſe enim potentia diuinitatis ſue aſcendit. Et in hoc notatur differentia ſc̄m quod dicitur in hiſtoria ſcholaſtica chriſti ad enoch ⁊ heliam. Nam enoch tranſlatus eſt. Helyas ſubuectus eſt: ſed Jeſus propria virtute aſcendit.

Primus ſc̄m Gregorium per coituꝫ generatus ⁊ generans: ſecundus generatus: ſed non generans. tertius nec generatus nec generans. Secundo aſcendit potēter: qꝛ videntibus diſcipulis. Vñ dicit̃. Videntibus illis eleuat⁹ eſt. Itē Jo. xvj. Vado ad eum qui miſit me ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Glo. Ita palā vt nemo iterroget qḋ viſu corporali fieri cernat. Ideo eñ illis vidētib⁹ aſcendere voluit vt ipſi teſtes aſcēſionis exiſterent ⁊ naturam humanā in celū ferri gauderēt ⁊ ipꝫ ſequi deſiderarēt. Tertio letanter qꝛ iubilantibus angelis. vñ ps. Aſcēdit deus in iubilatione. Aug. Aſcēdente xp̄o pauet oē celū: aſtra mirant̃: plaudēt agmina: tube ſonant: ⁊ letis ſe admiſcēt blāda modulamina choris. Quarto velociter. ps. Exultauit vt gygas ad currendā viā. Valde eñ velociter aſcēdit qñ tm̄ ſpatium quaſi in momēto percurrit. Refert eñ rabi moyſes maxim⁹ philoſophus ꝙ quilibet circulus ſiue quodlibet celū cuiuſlibet planete hꝫ in ſpiſſitudine viā quingentoꝝ annorū. i. ſpatiū tm̄ q̄ntū poſſet aliq̄s ire via plana in q̄ngētis ānis. Et diſtātia inter celū ⁊ celū ē ſilr vt dicit in via q̄ngentoꝝ ānorū: ⁊ iō cū ſint ſeptē celi erit ſc̄m ipm̄ a centro terre vſq; ad cōcauū celi ſaturni qḋ eſt celū ſeptimū via ſeptē milliū annorum ⁊ ſeptingentorū annorū. i. tm̄ ſpatiū quātū de via plana aliq̄s iret in ſeptē millib⁹. dcc. annis ſi tantū viueret ita ꝙ q̄libet ānus cōponatur ex. ccclxv. diebus. ⁊ iter cuiuſlibet diei ſit. xl. milliarium. ⁊ quodlibet milliare ſit duorū milium paſſuū ſiue cubitoꝝ. Hec rabi moyſes. Vtrū aũt hoc verum ſit deus ſcit. Hanc eñ menſurationē ille nouit q̄ oīa fecit in numero pōdere et menſura. Iſte igit̃ fuit magn⁹ ſaltus queꝫ fecit xp̄s ſcꝫ de terra in celū: ⁊ de hoc ſaltu ⁊ q̄buſdā alijs ſaltibus xp̄i ſit dicit Ambro. Saltu quodā xp̄s venit in hūc mūdū: apḋ patrē erat ī ṽginē venit: ⁊ ex ṽgine in p̄ſepe trāſilijt deſcēdit ī iordanē: aſcēdit ī crucē: deſcēdit ī tumulū: ſurrexit de tumulo ⁊ ſedet ad dexterā pr̄is. ¶ Circa quartū cū q̄b⁹ ſcꝫ aſcēdit. Notādū ꝙ aſcēdit cū magna p̄da hoīꝫ ⁊ magna multitudine angeloꝝ. Qḋ eñ cū p̄da hoīꝫ aſcēderit ptꝫ illḋ qḋ dr̃ ī ps. Aſcēdiſti ī altū cepiſti captiuitatē ⁊c. Qḋ aũt aſcēderit cū multitudine angeloꝝ ptꝫ ꝑ illas īterrogatiões q̄s xp̄o aſcēdēte minores āgeli fecerūt maiorib⁹: vt habet̃ eſaie. lxiij. Quis ē iſte q̄ venit de edoꝫ tin. ve. ḋ boſra. vbi dr̃ glo. ꝙ q̄dā āgeli ñ plene cognoſcētes myſteriū īcarnatiōis paſſiōis ⁊ reſurrectiōis vidētes aſcēdere ad celos dñꝫ cū multitudine angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ hoīꝫ ꝓpria ṽtute ipꝫ īcarnatiōis ⁊ paſſionis myſteriū admirant̃ ⁊ āgelis comitātib⁹ dñꝫ dicūt Quis eſt q̄ venit ⁊c. ⁊ ī ps. Quis eſt iſte rex glīe. Dionyſi⁹ aũt ī lib. āgelice hierarchie. c. vij. īſinuare vr̃ ꝙ dū xp̄s aſcēderet tres q̄ões ab āgelis fctē ſūt Primā fecerũt maiores āgeli adinuiceꝫ ſibijpſis. Secūdā fecerūt ipi maiores xp̄o aſcēdēti. Tertiā fecerūt minores maiorib⁹. Querūt igr̃ int̃ ſe maiores dicētes. Quis ē iſte q̄ venit de edō ⁊c. Edō ſanguīea īterptatur boſra mūita. Quaſi dicāt q̄s ē iſte q̄ venit de mūdo ſanguineo ꝑ pctm̄ et mūito ꝑ maliciā ɔ̄ deuꝫ: vł q̄ venit de mūdo ſāguīeo ⁊ īferno mūito. Rn̄dit dñs. Ego q̄ loquor iuſtitiā ⁊c. Dionyſius ponit talē litterā. Ego eñ dr̃ diſputo iuſtitiā ⁊ iudiciū ſalutaris In redēptiōe hūani gn̄is fuit iuſtitia: īquātū ſcꝫ factor creaturā ſuā a dño alieno reduxit: ⁊ fuit iudiciū īquātū diabolū īuaſorē alieni iuris ab eo quē poſſidebat hoieꝫ potēter eiecit. Sꝫ ſꝫ h̾ facit Dionyſius q̄ōnē hic. Cū ipſi ſuperiores angeli ſint deo ꝓximi ⁊ īmedietate a dño illuminent̃ quare abinuicē querūt quaſi abinuicem diſcere cupientes. Sꝫ ſic ipē ſoluit ⁊ cōmētator exponit in eo ꝙ interrogāt ſignificant ſe ſciam appetere ī eo autē qḋ primo inter ſe conferunt demōſtrant ꝙ diuinā in ſe ꝓceſſionē nō audēt p̄uenire. Apud ſe ergo primo interrogare deliberāt ne forte illuminationē que ipſis a deo ſit nimis feſtina interrogatione p̄ueniāt. Hec igr̃ qō nō eſt doctrine inq̄ſitio: ſed ignorātie ꝓfeſſio. Scḋa q̄ſtio eſt quaꝫ fecerunt ipſi ſupremi angeli ad xp̄m dicentes. Quare ergo rubrū eſt indumētū tuū veſtimentum tuū ſicut calcātiū in torculari. Dñs dr̃ habuiſſe indumentū. i. corpus ſuū rubrū. i. ſanguine cruentatū: ex eo ꝙ dū aſcēderet in corpore ſuo cicatrices habebat. Voluit eñ cicatrices in corpe ſuo ſeruare ſc̄m qḋ dicit Beda. q̄nq; de cauſis. Ait eñ ſic. Cicatrices dñs ſeruauit ⁊ in iudicio ſeruatur⁹ eſt: vt fidē reſurrectionis aſtruat: vt ꝓ oībus ſupplicando ea pr̄i repreſentet: vt boni ꝙ̄ miſericorditer ſint redēpti videāt vt reprobi ꝙ̄ iuſte ſint dānati recognoſcant vt perpetue victorie ſertū ſeu triumphū deferat. Huic ergo q̄ōni dñs ſic rn̄det. Torcular calcaui ſolus et de gentibus nō eſt vir mecū. Et pōt vocari torcular crux in qua tanq; in prelo ſic preſſus eſt: vt etiam ſanguis effunderet̃. Vel torcular vocat diabolum qui humanū genus ſic funib⁹ pctōꝝ inuoluit ⁊ ſtrinxit: vt quicquid in eis ſpūale erat exprimeret: et ſolum vinacia remanerent. Sed noſter bellator torcular calcauit: vincula pctōꝝ dirupit ⁊ in celū aſcendēs poſtmodū tabernā celi apuit: ⁊ vinuꝫ ſanctiſpūs effudit. Tertia q̄ſtio eſt quā fecerūt minores angeli maiorib⁹ dicētes. Quis eſt iſte rex glorie. Quib⁹ illi rn̄derūt. Dñs virtutum ipē eſt rex glorie. De hac angeloꝝ q̄ōne ⁊ alioꝝ cōuenientī rn̄ſione ſic dicit Aug. Sanctificat̃ diuino comitatu immēſus aer: ⁊ oīs illa volitās ꝑ aera demonū turba xp̄o aſcēdente trāſfugit. Cui occurrētes angeli q̄s eēt ſciſcitant̃ dicētes. Quis eſt iſte rex glīe. Quibus alij rn̄dētes dixerūt. Hic eſt ille valde cādidus ⁊ roſeus: h̾ eſt ille qui nō habuit ſpēm neq; decorē. In firmus in ligno fortis in ſpolio. Vilis in corpuſculo: armat⁹ in p̄lio. Fedus in morte: pulcer in reſurrectione. Cādidus ex virgine: rubicūdus in cruce. Fuſc⁹ in opprobrio: clarus in celo. Circa quintū quo. ſ. merito aſcēdit. Notādū ꝙ triplici merito aſcēdit: de quo ſic dicit Hiero. Propter viritatem: qꝛ illa q̄ ꝑ ꝓphetas ꝓmiſeras adimpleuiſti ⁊ manſuetudinē: qꝛ ſicut ouis ꝓ vita populi immolaris ⁊ iuſtitiā: qꝛ nō ptāte ſed iuſtitia eripuiſti hominē: ⁊ deducet te mirabiliter dextera tua: potētia ſiue ṽt⁹ deducet te h̾ eſt in celū. ¶ Circa ſextū quo ſcꝫ aſcendit. Notādū ꝙ ſuꝑ oēs celos aſcēdit ſc̄m ꝙ dr̃ Ephe. iiij. Qui aſcēdit ipē eſt ⁊ q̄ aſcēdit ſuꝑ oēs celos vt adimpleret oīa. Suꝑ oēs celos dicit: qꝛ plures ſunt celi ſuꝑ quos ipſe aſcēdit Eſt eñ celū materiale: rōnale: intellectuale ⁊ ſuꝑſubſtātiale. Celū materiale multiplex eſt. ſ. celū aereum ethereū: olimpiū: igneū: ſydereū: criſtallinū ⁊ empyreum. Celū aũt rōnale eſt hō iuſtus qui dr̃ celum rōne inhabitatiōis diuine: qꝛ ſicut celū eſt ſedes ⁊ habitatio dei ſc̄m ꝙ dr̃ in Eſaia. lxvj. Celū mihi ſedes eſt ſic aīa iuſti ſc̄m qḋ dr̃ in libro Sapiē. aīa iuſti ſedes ē ſapiētia. Rōne cōuerſatiōis ſctē: qꝛ ſancti ꝑ cōuerſationē ⁊ deſideriū ſemꝑ habitāt ī celo ſicut dicebat apl̄s Nr̃a cōuerſatio in celis eſt. Rōne opatiōis cōtinue: qꝛ ſicut celū ɔtinue mouet̃: ſic ⁊ ſancti ꝑ bona opera cōtinuo mouent̃. Celū intellectuale eſt angelus. Angeli eñ dicunt̃ celuꝫ: qꝛ inſtar celi ſunt altiſſimi rōne dignitatis ⁊ excellentie. De quoꝝ dignitate et excellētia dicit Dionyſius in lib. de diuinis nominib⁹. c. iiij. Diuine mentes ſunt ſuꝑ reliqua exiſtentia et viuunt ſuꝑ reliqua viuentia ⁊ intelligunt ⁊ cognoſcūt ſuper ſenſum ⁊ rōnē ⁊ plus ꝙ̄ oīa exiſtētia pulcrum ⁊ bonū deſiderant ⁊ eo participant. Scḋo ſunt pulcerrimi rōne nature ⁊ glīe. De quorū pulcritudine dicit Dionyſius in eodeꝫ lib. Angelus eſt manifeſtatio occulti luminis: ſpeculum purum clariſſimū incōtaminatū: incoinquinatū: immaculatuꝫ ſuſcipiens ſi phas eſt dicere pulcritudinem boniformis deiformitatis. Tertio ſunt fortiſſimi rōne virtutis ⁊ potētie. De quorum fortitudine dicit damaſcenus libro. ij. c. iij. Fortes ſunt ⁊ parati ad dei volūtatis expletionē ⁊ vbiq; ɔfeſtim inueniuntur vbicunq; diuinus iuſſerit nutus. Celum eñ habet altitudinem pulcritudinem ⁊ fortitudinem. De duobus primis. Eccli. xliij. Altitudinis firmamentū ⁊c. De tertia. Job. xxxvij. Tu forſitan cum illo fabricatus es ⁊c. Celū auteꝫ ſuperſubſtantiale eſt eq̄litas diuine excellentie de quo xp̄s venit ⁊ vſq; ad illud poſtmodum aſcendit. De quo dr̃ in ps. A ſummo celo egreſſio ei⁹: ⁊ occurſus ei⁹ vſq; ad ſummuꝫ ei⁹. Suꝑ oēs igit̃ hos celos vſq; ad ipm̄ celū ſuꝑſubſtātiale xp̄s aſcēdit. Qḋ eñ aſcēderit ſuꝑ oēs celos materiales hr̃ ꝑ illud qḋ dicit̃ in ps. Eleuata eſt magnificētia tua ſuꝑ celos de⁹. Suꝑ oēs eñ celos materiales vſq; in ipm̄ celū empyreuꝫ aſcēdit nō ſicut helyas q̄ in curru igneo aſcendit vſq; ad ſublunarē regionē: nec eā trāſcēdit: ſed in paradiſum terreſtrē trāſlat⁹. q̄ adeo eminet vt pertingat ad ſublunarē regionē nec eā trāſcendit In h̾ ḡ celo empyreo xp̄s reſidet ⁊ eſt ſpecialis ⁊ ꝓpria ei⁹ manſio ⁊ angeloꝝ ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ. Et cōgrue cōuenit h̾ habitatio habitatorib⁹. Illud eñ celū ceteros celos excellit dignitate: prioritate: ſitu ⁊ habitu: ⁊ iō eſt cōueniēs habitatio xp̄i q̄ oēs celos rationales ⁊ intellectuales trāſcēdit dignitate: eternitate: ſitu immutabilitatis ⁊ ambitu poteſtatis. Silr̄ eſt cōgrua habitatio ſanctoꝝ. Illud eñ celū eſt vniforme: imobile luminoſitatis ꝑfecte: ⁊ capacitatis imēſe. Et recte cōgruit angelis ⁊ ſanctis qui fuerūt vniformes in operatione: imobiles in dilatiōe: luminoſi in fide ſiue cognitione: capaces in ſpūſctī receptione. Qḋ aũt ſuꝑ oēs celos rōnales. i. ſuꝑ oēs ſctōs aſcēderit. patet ꝑ illud qḋ dr̃ Cātico. ij. Ecce iſte venit ſaliens in montib⁹ trāſ. col. Et vocant̃ montes angeli colles vero viri ſcti. Qḋ ṽo ſuꝑ oēs celos intellectuales. i. angelos aſcēderit. pꝫ ꝑ illud qḋ dr̃ in ps. Qui ponis nubē aſcēſum tuū q̄ ambulas ſuꝑ pen. ven. Itē aſcendit ſuꝑ cherubin ⁊ volauit ſuꝑ pen. ven. Qḋ autem ad celū ſuꝑſubſtātiale. i. dei equalitatē aſcēderit. ptꝫ ꝑ illud qḋ dr̃ Marci vlti. Et dñs quidē ieſus poſtq̄ locutus eſt eis aſſumptus eſt ī celū ⁊ ſedet a dextris dei. Dextra eñ dei eſt equalitas dei. Ber. dño meo ſingulariter a dño ⁊ dictū ⁊ datū eſt ſedere a dextris glīe ipſi⁹: vtpote in gloria coequali. in eſſentia conſubſtantiali. ꝓ regnatione ɔſili. maieſtate nō diſpari. eternitate nō poſteriori. Vel pōt dici ꝙ xp̄s ī aſcēſione ſublimis fuit q̄druplici ſublimitate. ſ. locali remuneratione premij cognitiali ⁊ virtuali. De p̄mo ephe. iiij. Qui deſcēdit ipſe eſt ⁊ q̄ aſcēdit ſuꝑ oēs celos. De ſcḋo phil. ij. Fact⁹ obediēs ⁊c. Vbi dicit Augu. Humilitas claritatis eſt meritū: claritas humilitatis eſt p̄miū. De tertio ps. Aſcēdit ſuꝑ cherubin. i. ſuꝑ oēm ſciētie plenitudinē. De q̄rto pꝫ: qꝛ aſcendit etiā ſuꝑ ſeraphin. Ephe. iij. Scire etiā ſuꝑeminētē charitatē xp̄i. Circa ſeptimū q̄re ſcꝫ aſcendit. Notandū ꝙ aſcenſionis ſue nouē ſunt fruct⁹ ſiue vtilitates. Prima vtilitas eſt conſecutio amoris diuini. Joā. xvj. Niſi ego abiero paraclet⁹ nō veniet vbi dicit Aug. Si carnaliter mihi adheſeritis capaces ſpirit⁹ nō eritis. Scḋa eſt maior cognitio dei. Jo. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq;: qꝛ vado ad pr̄eꝫ. Vñ dicit Aug. Iō ſubtraho formā iſtā ſerui in q̄ pr̄ maior me eſt: vt deū ſpūaliter videre poſſitis. Tertia eſt meritū fidei. De hac ſic dicit Leo in ſermone de aſcēſiōe. Tunc ad equalē patri filium eruditior fides greſſu mentis cepit accedere ⁊ contractione corporee in xp̄o ſubſtantie in qua patre minor non egere: magnarum enim hic vigor eſt mentiū incunctanter credere que corporeo non videtur intuitu: ⁊ ibi fige

p velociter [illegible] rē dit tātū diſtātiā a terra

rꝫ deſideriū quo nequeas inferre cōſpectū Aug.lib. cōfeſſionū.Exultauit vt gygas ad currendā viā ſuā Nō eīn tardauit ſꝫ cucurrit clamās dictis factꝭ:moꝛ te:vita:deſcenſu:aſcenſu.Clamās vt redeam⁹ ad eū ꝛ diſceſſit ab oculis vt redeam⁹ ad coꝛ ꝛ inueniam⁹ eū. Quarta eſt nr̄a ſecuritas.Jō eīn aſcēdit vt nr̄ aduo cat⁹ ſit apud pr̄em.valde eīn ſecuri eē poſſumus q̄n talē aduocatū apud pr̄em nos habere cōſideram⁹. j.Jo.ij. Aduocatū habem⁹ apud pr̄em ieſuꝫ xp̄ꝫ iu ſtū ꝛ ipē eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̄is. De hac ſecu ritate dicit Ber.Securum acceſſum habes hō apud deū vbi mater añ filiū:ꝛ fili⁹ añ patrē:mater oſtēdit. filio pect⁹ ꝛ vbera filius oſtēdit patri lat⁹ ꝛ vulnera. Nulla ḡ poterit eē repulſa vbi tot ſunt charitatꝭ in ſignia.Quinta eſt nr̄a dignitas.Maxima quidē nr̄a dignitas eſt q̄n natura nr̄a vſq̄ ad dexterā dei exal tata eſt.Vn̄ ꝛ angeli hāc dignitatē in hoībus cōſide rātes deinceps ꝓhibuerūt ſe adoꝛari ab hoīb⁹ ſicut dꝛ Apoc.xix.Cecidi inq̄t añ pedes ei⁹ vt adoꝛarē eū ꝛ dixit mihi.Vide ne feceris.Cōſeruus tuus ſum et fratrū tuoꝝ.Vbi dicit glo.in veteri lege nō ꝓhibuit ſe adoꝛari:ſed poſt aſcenſionē vidēs ſuper ſe exalta ri hominem timuit adoꝛari.Leo papa in ſermone de aſcenſione.Hodie natura noſtre hūanitatꝭ vltra cū ctarū altitudinē poteſtatuꝫ ad dei patris eſt ꝓuecta conceſſum:vt mirabilioꝛ fieret gratia dei de remotis a cōſpectu hoīm que merito reuerētiā ſui ſentiebantur indicere fides non diffideret:ſpes non fluctuaret charitas nō teperet. Sexta eſt ſpei noſtre ſoliditas. Heb.iiij.hn̄tes ḡ pōtificē magnū qui penetrauit ce los ieſum filium dei teneam⁹ ſpei noſtre cōfeſſioneꝫ. Jtē Heb.vj.Qui cōfugimus ad tenendā propoſitā ſpem quā ſicut anchoꝛā habem⁹ aīe tutā ac firmaꝫ ꝛ incedentem vſq̄ ad interioꝛa velaminis: vbi p̄curſoꝛ ꝓ nobis introiuit ieſus.De hac iterū Leo.xp̄i aſcē ſio noſtra eſt ꝓuectio ꝛ quo p̄ceſſit gloꝛia capitis co ſpes tendit ꝛ coꝛpoꝛis.Septima eſt vie oſtēſio.Mi chee.ij.Aſcēdit pādens iter añ eos.Augu.Via tibi factus eſt ipſe ſaluatoꝛ : ſurge et ambula habes quo noli pigreſcere.Octaua ianue celeſtis apertio.Sicut enim primus adam aperuit ianuas inferni:ſic ſecun dus paradiſi.Vn̄ eccl'ia cantat.Tu deuictio moꝛtis aculeo ꝛc.Nona loci p̄paratio.Joā.xiiij.Vado pa rare vobis locū.Aug.Dn̄e para q̄d paras.nos eniꝫ tibi paras ꝛ te nobis paras quādo locū paras et ti bi in nobis ꝛ in te nobis.

De ſancto ſpiritu. lxviij. A

SPirituſſanctus hodierna die vt ſacra actuū teſtat hiſtoꝛia i ap'los in linguis igneis miſſus eſt.Circa cui⁹ miſſionē ſiue aduentū octo ꝯſiderāda ſunt.Pꝛio a q̄ miſſus ē.ſcḋo quot mo dis mittitur ſiue miſſus eſt.tertio quo tpe miſſus eſt.quarto quoties miſſus eſt.quinto q̄liter miſſus eſt.ſexto in quos miſſus eſt ſeptimo propter quid miſſus eſt.octauo per q̄d miſ ſus eſt.Circa primū.ſcꝫ a quo miſſus eſt.Notanduꝫ ꝙ ipſum ſpiritū pater miſit:et filius miſit:ꝛ ipſe ſpi rituſſctūs ſeipſuꝫ dedit ꝛ miſit. De primo Jo.xiiij. Paracletus aūt ſpūſſanctus quem mittet pater in noie meo ꝛc.De ſcḋo Jo.xvj.Si aūt abiero mittaꝫ eū ad vos.Miſſio eīn in iſtis inferioꝛib⁹ hꝫ cōpara tionē ad ſuū mittentē ſub tripli habitudine.ſ.vt ad dantē eē:ꝛ ſic mittit radi⁹ a ſole:vt ad dātē virtuteꝫ ꝛ ſic mittit iaculū a ꝓiectoꝛe:vt ad dante iuriſditio nē ſiue autoꝛitatē:ꝛ ſic mittit nuncius a preceptoꝛe. Scḋm hūc triplicē modū miſſio pōt cōuenire ſpūi ſancto.Mittit eīn a pr̄e ꝛ filio tanq̄ ab eis habens eē ꝛ virtutē ꝛ autoꝛitatē in operādo.Nihilominꝰ et ipſe ſpūſſanctus ſeipſuꝫ dedit ꝛ miſit q̄d vr̄ inſinua ri.Joā.xvj.cū dr̄.Cū aūt venerit ille ſpūs veritatis ꝛc.Nā ſicut dicit leo papa in ſermōe de pēthe.Bea ta trinitas incōmutabilis deitas:vna eſt in ſubſtātia indiuiſa in ope.cōſoꝛs in volūtate.par in oī potētia equalis in glīa.Diuiſit aūt ſibi opus nr̄e redēptio nis mīa trinitatis:vt pr̄ ꝓpitiaret:filius ꝓpitiaret: ſpūſſanctus igniret.Quia eīn ſpūſſanct⁹ deus eſt.iō recte dr̄ ſeipſum dare.Hoc aūt ꝙ ſpūſſctūs deus ſit oſtēdit Amb.in lib.de ſpūſancto ſic dicens.Ex qua tuoꝛ iſtis manifeſta diuinitatis ei⁹ gloꝛia cōpꝛobat. De⁹ eīn eſſe cognoſcitur:aut q: ſine pctō eſt: aut q: pctm̄ cōdonat:aut q: creatura nō eſt:ſꝫ creatoꝛ ē:aut q: nō adoꝛat ſꝫ adoꝛat.Et in hoc oſtēdit qualr̄ bea ta trinitas ſe totaliter nobis exhibuit.Pater enim oīa q̄ habuit nobis exhibuit:q: ſicut dicit Augu.mi ſit nobis filiū ſuū in p̄tiū nr̄e recōciliationis.ſpiritū ſanctū in priuilegiū nr̄e redēptionis.ꝛ ſeipſuꝫ totuꝫ reſeruat in hereditatē adoptionis.Silr̄ filius tota liter ſe nobis exhibuit:q: ſicut dicit Bernar. Jpſe paſtoꝛ:ipſe paſcua:ipſe redēptio . Dedit eīn nobis aīam in p̄tiū ſanguinē in potū:ꝛ carnē in cibū ꝛ deī tatē in premiū.Silr̄ ꝛ ſpūſſanctus totaliter oīa ſua dona nobis exhibuit ꝛ exhibet: q: ſicut dr̄.j.Coꝛin. xij.Alij ꝓ ſpiritū ſanctū datur ſermo ſcientie.alij ſer mo ſapiētie ſm eundē ſpiritū: alteri fides in eodem ſpū.Leo papa.Spūſſctūs iſpiratoꝛ eſt fidei: doctoꝛ ſciētie:fons dilectiōis:ſignaculū caſtitatis :ꝛ totius cā ſalutis. B Circa ſcḋm quot.ſ.modis mittit ſiue miſſus eſt.notādū ꝙ ſpūſſctūs duobus modis mittit.ſ.viſibiliter ꝛ inuiſibiliter . Jnuiſibiliter cum mētib⁹ ſctīs illabit.Viſibiliter cū in aliquo ſigno vi ſibili demōſtrat.De miſſiōe iuiſibili dr̄.Jo.iij. Spi ritus vbi vult ſpirat ꝛ vocem eius audis: ſed neſcis vnde veniat aut quo vadat.Nec mirū: q: ſicut dicit Bernar.de v̄bo inuiſibili.Per oculos nō intrauit: quia nō eſt coloꝛatū.ſed neq̄ per aures quia non ſo nuit:ſed neq̄ ꝓ nares q: aeri nō miſcetur: ſed menti nec infecit aerem ſed fecit , neq̄ v̄o per fauces : quia non eſt manſum vel hauſtum neq̄ per tactū coꝛpo ris:quia illud palpabile non eſt. Queris igit cū ſint ita inueſtigabiles vie eius.vnde adeſſe nouerim nē pe ex metu coꝛdis intellexi preſentiā eius: ꝛ ex fuga vitioꝛum aduerti potētiam virtutis eius.ꝛ ex diſcuſ ſione ſiue redargutione oculoꝝ meoꝝ admirat⁹ ſuꝫ ꝓfunditatē ſapientie ei⁹:ꝛ ex qua quātulacūq̄ emē datione moꝝū meoꝝ exꝑtus ſuꝫ bonitatē māſuetu dinis ei⁹:ꝛ ex refoꝛmatione ꝛ renouatione ſpūs mē tis mee ꝑcepi:vt cūq̄ ſpeciē decoꝛis eius ꝛ ex ꝯtuitu hoꝝ oīum ſimul expaui multitudinē magnitudinis eius.Hec Bernar. Miſſio autē viſibilis eſt cum in

aliquo ſigno viſibili oſtēdit.Et notādū ꝙ i q̄ntupli ci ſpecie viſibili ſpūſſctūs mōſtrat⁹ eſt.Pꝛio i ſpecie colūbe ſuꝑ xp̄ꝫ baptizatū.Luce.iij.deſcēdit ſpūſſan ctus coꝛpoꝛali ſpecie ſicut colūba i ip̄ꝫ.Scḋo i ſpecie nubis lucide ſuꝑ xp̄ꝫ trāſfiguratū.Matth.xvij.Ad huc eo loq̄nte ecce nubes lucida obūbꝛauit eos.Vbi dicit glo.Sicut baptizato dn̄o ſic ꝛ gloꝛificato myſte riū ſcē trinitatis oñdit ſpūſſctūs ibi i colūba.Hic i nube lucida.Tertio i ſpē flatus Jo.xx. Jnſufflauit ꝛ dixit eis.Accipite ſpm̄ſctm̄ ꝛc.Quarto in ſpē ignis . Quinto in ſpecie lingue et in hac duplici ſpē appꝛuit hodierna die.Jdeo aūt i hac q̄ntuplici ſpē reꝝ mō ſtrat⁹ eſt:vt dēt itelligi ꝙ haꝝ reꝝ ꝓprietates opat i coꝛdib⁹ q̄b⁹ illabit.Pꝛio mōſtrat⁹ eſt in ſpē colūbe. Colūba gemitū ꝓ cātu hꝫ:felle caret: i foꝛaminibus petre manet.Sic ſpūſſctūs illos quos replet facit ꝓ ſuis pctis gemere.Eſaie.lix.Rugiemus q̄ſi vrſi oēs ꝛ q̄ſi colūbe meditātes gemem⁹. Ro.viij. Jp̄e ſpūs poſtulat ꝓ nobis gemitib⁹ ienarrabilib⁹.i.nos po ſtulātes ꝛ gemētes facit.Scḋo ſine felle amaritudi nis eē.Sapiē.xij. q̄ bonus ꝛ ſuauis eſt dn̄e ſpūs tu⁹ in nobis.Jtē eodē.vij.vocat ſuauis benign⁹ huma nus ex eo ꝙ ſuaues benignos ꝛ hūanos faciat.Sua ues i ſermone:benignos i coꝛde:ꝛ humanos in ope. Tertio i petre foꝛaminib⁹.i.i xp̄i vulneribus hītare. Cāticoꝝ.ij.Surge amica ſpōſa mea ꝛ veni columba mea.Glo.fouēs mihi pullos meos iſuſiōe ſpūſſcti:i foꝛaminib⁹ petre.glo.i xp̄i vulnerib⁹ . Trenoꝝ vlti. Spūs oꝛis nr̄i xp̄s dn̄s capt⁹ ē i pctis nr̄is:cui dixi mus i vmbꝛa tua viuem⁹ i gētib⁹.q.d. Spūſſctūs q̄ ē oꝛis nr̄i q̄ꝫ os nr̄ꝫ ē xp̄s dn̄s q: ē os nr̄ꝫ ꝛ caro nr̄a facit nos dicere xp̄o.Jn vmbꝛa tua.i.i paſſiōe tua i q̄ xp̄s fuit teneb:oſ⁹ ꝛ deſpect⁹ viuim⁹ ꝑ iugē memoꝛiā Scḋo mōſtrat⁹ ē i ſpē nubis.Nubes a t̄ra eleuat re frigeriū p̄ſtat:ꝛ pluuiā gn̄at. Sic ſpūſſctūs quos re plet terrā eleuat per cōtēptum terrenoꝝ.Ezechie. viij.Eleuauit me ſpūs inter celū ꝛ terrā ꝛc.Jtē eze chie.j.quocūq̄ ibat ſpūs illuc euntē ſpū ꝛ rote pari ter eleuabant ſequētes eū.ſpūs eīn vite erat i rotis. Jtē Greg.Guſtato ſpū deſipit oīs caro. Scḋo re frigeriū p̄ſtat ꝯ icētiua vitioꝝ.Vn̄ ꝛ marie dictū eſt. Spūſſanctus ſuꝑueniet i te : ꝛ v̄t⁹ altiſſimi obūbꝛa bit tibi.i.te ab oī eſtu vitioꝝ refrigerabit.Vn̄ ꝛ ſpūſ ſanctus vocat aqua:q̄ hꝫ vim regeneratiuā . Jo.vij. Flumina de ventre ei⁹ fluent aq̄ viue.Hoc aūt dixit de ſpūſſctō quē erāt accepturi credētes in eū.Tertio gn̄at pluuiā lacrimaruꝫ.p̄s.Flabit ſpūs ei⁹ ꝛ fluent aque.ſ. lacrimarum . Tertio monſtratus eſt in ſpē flatus.Flatus eſt mobilis:calidus :lenis ꝛ ad reſpi randū neceſſarius.Sic ſpūſſanct⁹ mobilis id eſt ve lox eſt ad ſe diffundendū.Oībus eīn mobilibus mo bilioꝛ eſt glo.ſuper illō.Factus eſt repēte de celo ſo nus aduemētis ſpūs vehemētis ꝛc.dicit.Neſcit tar da molimina ſancti ſpūs gr̄a . Scḋo calidus eſt ad inflāmādū.Luce.xij.Jgnē veni mittere in terram ꝛ quid volo niſi vt ardeat.Vn̄ et auſtro vento calido ꝯparat.Cātico.iij.ſurge aq̄lo et veni auſter ꝑfla hoꝛ tum meū et fluēt aromata illius. Tertio lenis eſt ad demulcēdū.Vnde et ad eius lenitatem inſinuandaꝫ vocat nomine vnctiōis:vt p̄ꝫ in canonica Jo.j.c.ij. Vnctio ei⁹ docet vos de oīb⁹.Noie roꝛis.vn̄ cantat eccl'ia.ꝛ ſui roꝛis itima aſperſiōe fecūdet ꝛc.Noie au re tenuis.iij.Regū.xix. Et poſt ignē ſibilus aure te nuis.Et ibi dn̄s.Quarto neceſſarius ē ad reſpirādū Adeo q̄ppe ſiat⁹ neceſſari⁹ ē ꝙ ſi ad hoꝛā ſubtrahe ret hō cōtinuo moꝛeret.Sic ꝛ de ſpūſſctō itelligēdū eſt.Vn̄ p̄s.Auferes ſpm̄ eoꝝ ꝛ deficiēt et in puluerē ſuū reuertent.Emitte ſpm̄ tuū et creabunt:et reno uabis faciē terre.ꝛc.Jtē Joā.vj.Spūs eſt q̄ viuificat ꝛc.Quarto ſpūſſctūs mōſtrat⁹ eſt i ſpē ignis.Quīto in ſpē ligue ſꝫ illō appꝛuerūt illis diſꝑtite ligue tāq̄ ignis ſedit ſupꝛa ſinglos eoꝝ ꝛc.Quare aūt i hac die duplici ſpē appꝛuit dicet īfra. C Circa tertiū.ſ.q̄ tpe miſſus ē.Notādū ꝙ miſſus ē i quinquageſimo die a paſcha.Jdeo aūt in die quinquageſimo miſſus eſt vt dēt itelligi:q̄m a ſpūſctō ē legis ꝑfectio:eterna re muneratio ꝛ pctōꝝ remiſſio.Legis perfectio q̄m ſꝫ glo.a die agni imolati quinq̄geſimo die data eſt lex i igne. Jn nouo etiā teſtamēto quinquageſimo die a paſcha xp̄i deſcēdit ſpūſſctūs i igne.Lex i mōte ſynai ſpūs i mōte ſyō.Lex i ſublimis mōtis loco ſpūs da tus i cenaculo.Vnde ꝑ hoc inſinuat ꝙ ipſe ſpiritus ſanctus eſt perfectio totius legis:q: plenitudo legis eſt dilectio.Scḋo eterna remuneratio.Vnde gl. Si cut.xl.dies quibus poſt reſurrectionem chꝛiſtus cuꝫ diſcipulis cōuerſatus eſt p̄ſenteꝫ eccleſiam deſignāt ita quinquageſimus dies quo ſpirituſſanct⁹ datur denarium eterne remunerationis expꝛimit .Tertio peccatoꝝ remiſſio.Vn̄ glo.ibidē.Jdeo in quinqua geſimo q: indulgentia fiebat in iubileo ꝛ per ſpiritū ſanctū pctā remittunt.Et ſequit in glo . Jn ſpūali iubileo rei moꝛtis ſoluunt debita dimittūtur exules in patriā reuocant:hereditas amiſſa redditur.ſerui i.hoīes peccato venūdati a iugo ſeruitutis liberant. Hucuſq̄ glo.rei moꝛtis ſoluunt ꝛ liberant. vn̄ Ro ma.vij. Lex ſpūs vite in xp̄o liberauit me a lege pec cati et moꝛtis.Debita peccatoꝛuꝫ dimittuntur:quia charitas operit multitudinem peccatoꝛum. Exules in patriam reuocantur.p̄s.Spiritus tuus bon⁹ de ducet me in terrā rectam.Hereditas amiſſa reddit. Roma.viij.Jpſe ſpiritus teſtimoniū reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſum⁹ filij dei.Si autē filij ꝛ heredes. Ser ui a peccato liberant.ij.Coꝛinth.iiij. Vbi ſpūs dn̄i ibi libertas, D Circa quantū.ſ.quoties apoſtolis miſſus eſt. Sciendum eſt ſm glo.tribus vicibus eis datus eſt.ſ.ante paſſioneꝫ poſt reſurrectionē:ꝛ poſt aſcenſionem.Pꝛimo ad faciendum miracula.Secū do ad relaxandū peccata.Tertio ad confirmandum coꝛda . Pꝛimo q̄n eos ad pꝛedicandum miſit ꝛ ſuꝑ oīa demonia ꝛ vt oēs langoꝛes curarent eis pote ſtatē dedit.Hec eīn miracula ꝑ ſpiritū ſanctū fiūt ſꝫ q̄d dr̄ Mat.xij. Si aūt in ſpū dei eijcio demonia ꝛc. Nō tn̄ ꝯſequēs eſt vt q̄cūq̄ hꝫ ſpiritū ſanctū faciat miracula. Q̄m ſicut Grego.ait miracula hominem ſanctum non faciunt ſed oſtendunt nec quicunq̄ fa cit miracula hꝫ ſpm̄ſanctū ꝛ q̄m mali aſſerunt ſe fe ciſſe miracula dicentes. Domine domine nonne in nomine tuo pꝛophetauimus ꝛc.Deus enim facit mi racula per auctoꝛitatem:angeli per materie habita tiones:demones per virtutes naturales rebus inſi

tas magis ꝑ occultos cõtractꝰ cũ demõibꝰ:boni xp̃i
ani ꝑ publicã iuſtitiã:mali xp̃iani ꝑ ſigna publice iu
ſticie.Scd̃o dedit eis ſpm̃ſctm̃ q̃n in eos inſufflauit
dicẽs.Accipite ſpm̃ſctm̃ quoꝝ remiſeritis peccata.⁊c.
Nõ tñ põt q̃s pctm̃ remittere quãtũ ad maculã q̃ ẽ
ĩ aĩa aut quãtũ ad reatũ.i.obligationẽ ad penã eternã
aut quãtũ ad dei offenſã: q̃ ſolũ ex ĩfuſiõne grẽ ⁊ vir-
tute ꝯtritiõis remittũt. Dicit tñ ſacerdos abſolue-
re tũ q: a culpa abſolutũ eẽ iſinuat tũ q: penã purga
toꝛij ĩ tpalẽ ꝯmutat.tũ q: de ipſa tpali ptẽ relaxat
Tertio dedit eis hodierna die q̃n eoꝝ coꝛda ſic ſolida
ta ſũt vt nil toꝛmẽta timerẽt.ps.Spiritu oꝛis eiꝰ oĩs
virtꝰ eoꝝ.Augu. Talis ẽ grã ſpiritusſcti ꝙ ſi triſtitiã
ĩuenit diſſolutũ deſideriũ pncipio ſuꝫ ꝯſumit:ſi trepi
dationẽ abijcit.Leo papa.Sperabat ab apl̃is ſpiri-
tusſctũs nõ vt tũc primũ ſctõꝝ hitatoꝛ eẽ icaperet:ſꝫ
vt ſacrata ſibi pectoꝛa:⁊ feruẽtiꝰ accẽderet ⁊ copio-
ſius inũdaret,cumulãs ſua dona nõ inchoans:nec iõ
nouꝰ ope q: ditioꝛ largitate. ❡ Circa quitũ qualr̃
ſ.miſſus ẽ.Notãdũ ꝙ miſſus ẽ cũ ſono ĩ liguis igne
is ⁊ ĩpe lingue apparuerũt ſedẽdo. Sonus aũt fuit
repẽtinꝰ celeſtis:vehemẽs ⁊ replẽs.Repẽtinꝰ q: ſpũſ
ſctũs tarda mollimina neſcit.Celeſtis q: celeſtes effi
cit.Vehemẽs q: timoꝛẽ filialẽ ĩducit: vl̃ q: eternũ ve
adimit.vñ vehemẽs q̃ſi ve adimẽs vl̃ q: mentẽ ab oĩ
carnali amoꝛe vehit vñ vehemẽs q̃ſi vehẽs mẽtẽ Fuit
⁊ replẽs:q: ſpũſctũs oẽs apl̃os repleuit.Vñ reple
ti ſunt oẽs.⁊c.Triplex ẽ aũt ſignũ plenitudinis qđ
fuit in apoſtolis.Primũ ẽ nõ reſonare vt pꝫ ĩ dolio
qđ dũ plenũ ẽ ñ reſonat. Ioã.vj.nũq̇d mugiet bos
cũ ante pꝛeſepe plenũ ſteterit.q.d.Cũ pꝛeſepe coꝛ
dis plenitudinẽ habet gratie locũ nõ habet mugitꝰ
impatientie.Hoc ſignũ habuerunt apoſtoli q: in tri
bulationibus per impatientiã non reſonabant imo
ibant gaudẽtes a conſpectu concilij ⁊c.Scd̃m ſignũ
eſt non plus recipere ſiue ſatietatem habere.Quan-
do eñ vas aliquo liquoꝛe plenũ eſt aliud recipere nõ
põt.Silr̃ homo ſatur non appetit ampliꝰ: ſic ſancti
qui habent plenitudinẽ gratie non pñt recipere aliũ
liquoꝛẽ dilectionis terrene.Eſa.j.plenus ſum iõ ho
locauſta ⁊c.Silr̃ quia guſtauerunt celeſtẽ ſuauitatẽ
ideo nõ ſitiunt terrenã voluptatẽ.Aug.Qui biberit
de fluuio paradiſi cuius vna gutta maioꝛ eſt ocea-
no.reſtat vt in eo ſitis huius mũdi extincta ſit.Hoc
ſignũ habebant apl̃i qui nihil ꝓpriũ voluerũt habe
re:ſed in cõi oĩa diuidere.Tertiũ ſignũ eſt ſuperflue-
re vt pꝫ in fluuio inudãte.Eccli.xxiiij. Qui implet
quaſi phiſon ſapientiam.Ad litterã illius fluuij pꝛo
pꝛiũ eſt effluere ⁊ circũadiacẽtia irrigare.Sic apl̃i ce
perunt effluere:q: ceperunt loqui varijs linguis.vn
de dicit glo.Ecce ſignũ plenitudinis plenuꝫ vas erũ
pit.ignis in ſinu non põt occultari.Ceperunt iterũ
circũadiacentia irrigare.Unde ſtatim petrꝰ pꝛedica
re cepit ⁊ tria millia cõuertit.Secundo miſſus eſt in
linguis igneis.Circa qđ tria videnda ſunt.Primo
quare coniunctim in linguis igneis. Secundo qua-
re in igne potius ꝙ̃ in alio elemento. Tertio quare
in lingua potius ꝙ̃ in alio mẽbꝛo.De pꝛimo ſciendũ
ꝙ triplici ratione apparuit in linguis igneis . Pꝛio
vt verba ignea pꝛoferrẽt. Secũdo vt legẽ igneã pꝛe
dicarẽt ſcꝫ legẽ amoꝛis.De his duobꝰ. Ber. Venit
ſpũſctũs ĩ linguis igneis:vt linguis oĩꝫ gẽtiũ verba
ignea loquerent:⁊ legẽ igneã lingue ignee ꝑdicarẽt
Tertio vt ſpm̃ſctm̃ q̇ ignis ẽ ꝑ eos loq̇ cognoſcerẽt
⁊ h̃ ne diffiderent ⁊ ne alioꝝ ꝯuerſionẽ ſibi attribue
rẽt ⁊ vt oẽs eoꝝ verba tanꝙ̃ dei audirẽt. ❡ De ſcd̃o
ſciẽdũ ꝙ miſſus ẽ ĩ ſpecie ignis multiplici rõne. Pri
ma ſumit penes eiꝰ ſeptẽplicẽ grãꝫ.Spũs eñ ad mo
dũ ignis alta humiliat ꝑ donũ timoꝛis:emollit dura
ꝑ donũ pietatis:⁊ illuminat obſcura ꝑ ſciaꝫ:reſtrin-
git fluida:ꝑ ꝯſiliũ ꝯſolidat mollia:ꝑ foꝛtitudinẽ cla-
rificat metalla tollẽdo rubiginẽ:ꝑ donũ itellectꝰ ſur
ſuꝫ tẽdit ꝑ donũ ſapiẽtie.Scd̃a ſumit penes eiꝰ di-
gnitatẽ ⁊ excellẽtiã.Ignis eñ excellit oĩa elementa
ſpẽ:oꝛdie ⁊ virtute . Spẽ rõne pulcritudinis ĩ luce:oꝛ
die rõne ſublimitatis ĩ ſituatiõe virtute rõne vigoꝛoſi
tatis ĩ actiõe.Sic ſpũſctũs ĩ his oĩa excedit . Pꝛo-
pter pꝛimũ dr̃ ſpũſctũs icoĩq̇natꝰ ꝓpt̃ ſcꝫ : q: capiat
oẽs ſpũs ĩtelligibiles:ꝓpt̃ tertiũ hñs oẽꝫ virtutẽ.Sa
piẽ.vij.Tertia ſumit penes eiꝰ multiplicẽ efficaciaꝫ.
Hãc rõnẽ aſſignat rabanus ſic dicẽs.Ignis q̃ttuoꝛ
hꝫ naturas:vrit purgat calefacit ⁊ illũinat.Sic ſpũſ
ſctũs exurit pctã purgat coꝛda:tepoꝛẽ excutit:igno-
rãtias illuſtrat.hec rabanꝰ.Exurit pctã.Vñ zachar.
xiij.ꝑ ignẽ vrã eos ſicut vrit argẽtũ.Hoc ẽt igne vri
petebat ꝓpheta dicẽs.Vre renes meos ⁊c. Purgat
coꝛda.Eſa.iiij. Si ſanguinẽ hierl̃ꝫ lauerit de medio
eius ĩ ſpũ iudicij ⁊ ſpũ ardoꝛis.Tepoꝛẽ excutit . Vñ
dr̃ de illis quos replet ſpũſctũs.Ro.xij.Spiritu fer
uentes ⁊c.Grego in igne appuit ſpũſſanctus q: ab
omni coꝛde qđ replet tepoꝛeꝫ frigoꝛis excutit :⁊ hoc
in deſiderio ſue eternitatis accendit.Ignoꝛantes il-
luſtrat.Sapiẽ.ix. Senſum autẽ tuum quis ſciet niſi
tu dederis ſapientiã ⁊ miſeris ſpm̃ſanctũ tuũ de al-
tiſſimis.Et.j.Coꝛin.ij.Nobis aũt reuelauit deus ꝑ
ſpm̃ſanctũ.Quarta ſumit penes ipſius amoꝛis na-
turã.Amoꝛ eñ per ignẽ habet ſignificari triplici rõ
ne. Pꝛimo q: ignis ſemꝑ eſt in motu:ſic ⁊ amoꝛ ſpi-
ritusſancti quos replet ſemper facit eſſe in motu bo
ne operationis.vñ Grego.Nũꝙ̃ eſt amoꝛ dei otioſus
operatur enim magna ſi eſt ſi autẽ operari negligit
amoꝛ non eſt.Scd̃o q: ignis inter cetera elementa ẽ
maxime foꝛmale ⁊ modicuꝫ hꝫ de materia ⁊ multum
de foꝛma:ſic amoꝛ ſpiritusſcti quos replet facit mo-
dicũ habere de amoꝛe terrenoꝝ ⁊ plurimũ de amo-
re celeſtium ⁊ ſpiritualiũ vt iam non carnalia carna-
liter:ſed ſpiritualia ſpiritualiter potius diligãt. Di
ſtinguit eñ Ber.quattuoꝛ modos diligendi.ſ. dili-
gere carnẽ carnaliter:ſpm̃ carnaliter:carnẽ ſpiritua-
liter:⁊ ſpm̃ ſpũaliter . Tertio quia ignis habet alta
inclinare:ſurſum tendere fluida adunare ⁊ cõgrega
re. Per hec tria intelligit triplex vis amoꝛis. Amoꝛ
eñ ſicut habet ex verbis dionyſij in libꝛo de diuinis
noĩbus hꝫ triplicem vim.ſ.inclinatiuam:eleuatiuam
⁊ cooꝛdinatiuam.Inclinatiuã: q: inclinat ſuperioꝛa
inferioꝛibus.eleuatiuam: q: eleuat inferioꝛa ſuperio
ribus:cooꝛdinatiuã:quia cooꝛdinat equalia coeq̃li-
bus.hec Dionyſius.Hanc eñ triplicem vim amoꝛis
ſpũſſanctus efficit in his quos replet:quia inclinat
eos ꝑ humilitatẽ ⁊ fugit cõtemptũ eleuat in deſide
rium ſupernoꝝ:⁊ cooꝛdinat inuicẽ ꝑ vnifoꝛmitatem
moꝝ.De tertio ſciẽduꝫ qđ apparuit potiꝰ in lingua
ꝙ̃ in alio mẽbꝛo triplici rõne.Ligua eñ eſt mẽbꝛum
igne geẽne inflãmatũ difficile ad regendũ ⁊ vtile bñ
rectũ.Q: g̃ lingua igne infernali inflammata erat:iõ
igne ſpũſcti indigebat.Iaco.iij . Lingua nr̃a ignis
eſt ⁊c.Q: difficile regit:iõ pꝛe ceteris mẽbꝛis grã ſpi
ritusſcti indiget.Iac.iij.Oĩs natura beſtiarũ ⁊c. Q:
vtilis valde ſi bñ regit:iõ neceſſe fuit vt ſpm̃ſctm̃ re-
ctoꝛẽ haberet.In ligua etiã apparuit ad ſignificãdũ
ꝙ ꝑdicãtibus valde neceſſarius fuit. Pꝛedicãtibus
eñ neceſſariꝰ eſt:q: facit eos loq̇ feruẽter abſq꜒ tre-
pidatiõe:⁊ iõ miſſus eſt in ſpecie ignis.Ber. Venit
ſpũſctũs ſuꝑ diſcipulos liguis igneis vt verba ignea
loquerent ⁊ legeꝫ igneam lingue ignee pꝛedicarent.
Confidenter abſq꜒ puſillanimitate.Act.iiij . Repleti
ſunt oẽs ſpũſctõ.et ceperunt loqui cum fiducia verbũ
dei ⁊c.Multipliciter ꝓpter capacitatis auditoꝝ di-
uerſitatem.⁊ iõ dr̃ Act.ij.ꝙ ceperũt loqui varijs lin
guis.Utiliter ad edificationẽ ⁊ vtilitateꝫ . Eſaie.lxj.
Spũs dñi ſuper me eo ꝙ vnxerit me ⁊c.Tertio ipſe
lingue apparuerũt ſedẽdo ad ſignificãdũ ꝙ ꝓſidẽti
bus neceſſarius erat. Pꝛeſidentibꝰ q꜒ in iudicio ne-
ceſſariꝰ eſt:q: cõfert autoꝛitatẽ ad pctm̃ remittendũ.
Ioã.xx.Accipite ſpm̃ſctm̃ quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c.
Sapientiã ad iudicãdũ.Eſaie.xlij. Ponã ſpm̃ meuꝫ
ſuꝑ eũ iudiciũ gẽtibꝰ ꝓferet. Mãſuetudinẽ ad ſup-
poꝛtandũ.Numeri.xj. Dabo eis de ſpũ qui in te eſt
vt ſuppoꝛtẽt onꝰ ppl̃i tecũ. Spũs moyſi erat ſpũs
mãſuetudinis.vt pꝫ Nume.xij.Erat moyſes man-
ſuetiſſimꝰ ⁊c.Oꝛnatũ ſctitatis ad infoꝛmãdũ. Ioan.
xvj. Spiritꝰ dñi oꝛnauit celos. ❡ Circa ſextum in
quos.ſ.miſſus eſt notãdũ ꝙ miſſus eſt in diſcipulos
q̇ fuerũt receptacula mũda ſm̃ qđ de eis cãtat.Fue-
rũt eñ receptacula mũda ⁊ habilia ad ſuſceptionem
ſpũſcti ꝓpter ſeptẽ q̃ fuerũt in eis.Ipſi eñ pꝛĩo fue
rũt aĩo quieti qđ notat in hoc qđ dr̃. Dũ cõplerent
dies pẽtecoſtes.i.dies requietiõis.Illud eñ feſtum
erat ad requiẽ deputatũ.Eſa.lxxj.Suꝑ quẽ requie
ſcet ſpũs meꝰ niſi ſuꝑ humilẽ ⁊ quietũ ⁊c.Scd̃o dile
ctiõe vniti qđ notat in hoc qđ dr̃.Erãt oẽs pariter.
Erat in eis coꝛ vnuꝫ ⁊ aĩa vna . Sicut eñ ſpũs hoĩs
nõ viuificat mẽbꝛa coꝛpis niſi ſint vnita:ſic nec ſpũſ-
ſanctus mẽbꝛa ſpũalia.Et ſicut ignis lignoꝝ diuiſio
ne extinguit:ſic ſpũſctũs per diſcoꝛdiã in hoĩbꝰ.Et
iõ cantat de apl̃is.Inuenit eos ꝯcoꝛdes charitate:
illuſtrauit eos inundãs ⁊ diuinitas deitatis . Tertio
loco ſecreti qđ notat in hoc qđ dr̃ in eodẽ loco.ſ. ĩ ce
naculo.Oſee.ij.Ducã eã in ſolitudineꝫ: ⁊ ibi loquar
ad coꝛ eiꝰ.Quarto oꝛone aſſidua:vñ ꝑmittit . Erant
ꝑſeuerãtes vnanimiter in oꝛone . vñ cantamꝰ de eis
Oꝛãtibꝰ apl̃is deũ veniſſe nũciat.Qđ eñ oꝛo neceſ-
ſaria ſit ad ſuſceptionẽ ſpũſcti oñdit . Sapieñ. vij.
Inuocaui ⁊ venit in me ſpũs ſapiẽtie.Itẽ Ioã.xiiij.
Rogabo patrẽ meũ ⁊ aliũ paracletũ dabit vobis.
Quito humilitate ꝑditi qđ notat in hoc qđ dr̃ . Se-
dẽtes pſ.Qui emittis fontes in ꝯuallibus.i.gratiã
ſpũſſancti in humilibꝰ. Et ſuꝑ quẽ requieſcet ſpũs
meus ⁊c.Sexto pace cõiuncti:quod notat in hoc qđ
erãt in hierl̃m q̃ interpꝛetat viſio pacis.Qđ aũt ad
recipiendũ ſpm̃ſctm̃ pax neceſſaria ſit oſtendit dñs.
Ioã.xx.vbi pꝛio pacẽ obtulit dicẽs. Pax vobis.De
inde ſtatim inſufflauit ⁊ dixit.Accipite ſpm̃ſanctum.
Septimo in cõtẽplatione erecti qđ notat in hoc ꝙ
ſpm̃ſanctũ receperũt in ſuperioꝛi cenaculo . vñ dicit
glo.ibidẽ. Qui ſpm̃ſanctũ deſiderat carnis domici-
liũ mẽtis ꝯtẽplatiõe traſcẽdẽs calcat. ❡ Circa ſe-
ptimũ ꝓpter q̇d eſt miſſus. Notandũ ꝙ miſſus ẽ ꝓ
pter ſex cauſas q̃ notant in hac autoꝛitate . Para-
cletus aũt ſpũs ⁊c. Pꝛimo ad ꝯſolãdum meſtos:qđ
notat cũ dr̃ paracletus:qđ idẽ eſt qđ cõſolatoꝛ.Eſa.
lxj.Spũs dñi ſuꝑ me ⁊c.Et ſequit vt ponerẽ ꝯſola-
tionẽ lugẽtibꝰ ſyon.Grego.Cõſolatoꝛ ſpũſſanctus
dr̃ q: de pcti ꝑpetratiõe merẽtibꝰ dũ ſpem venie ꝓ-
parat:ab afflictiõe triſtitie mentẽ leuat.Scd̃o ad vi-
uificandũ moꝛtuos qđ notat cũ dr̃ ſpũs : q: ſpũs eſt
qui viuificat.Ezechie.xxxvij. Oſſa arida audite ver-
bum dñi ⁊c.Ecce ego immittã in vos ſpm̃ ⁊ viuetis
Tertio ad ſanctificandũ immũdos:qđ notat cum dr̃
ſanctus.ſicut eñ dr̃ ſpũs q̇ viuificat:ita ſanctus qui
ſanctificat ⁊ mũdat . Vñ ſanctus idẽ eſt qđ mundus
pſ.Fluminis impetus.i.inundãs ⁊ abũdãs grã ſpi-
ritusſancti letificat ciuitatẽ dei.i.eccleſiã dei . Et per
illud flumẽ ſanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimus.
Quarto ad cõfoꝛtãdũ amoꝛẽ inter diſcoꝛdes ⁊ odio-
ſos.qđ notat cũ dr̃ pater .pater eñ dr̃ eo ꝙ natura-
liter diligit nos.Io.xvj.Ipſe enim pater amat vos.
Si pater ⁊ nos filij eius fratres adinuicem et inter
fratres perfecta amicitia perſeueret.Quinto ad ſal-
uandum iuſtos:qđ notatur in eo qđ dr̃.in noĩe meo
qđ eſt Ieſus ⁊ ſalus interpꝛetatur.In noĩe igitur ie
ſu.i.ſalutis pater miſit ſpm̃ . vt oñdat ꝙ ad ſaluan-
das gẽtes venit.Sexto ad docẽdũ ignaros qđ nota
tur in eo qđ dr̃.Ille vos docebit oĩa.Circa octauum
notãdũ ꝙ datus ſiue miſſus eſt in pꝛimitiua eccleſia
pꝛimo per oꝛationẽ.Vñ de oꝛãtibus apl̃is ⁊c . Luc.
iij.Oꝛante ieſu deſcẽdit ſpũſctũs ⁊c.Scd̃o per ver-
bi dei deuotã ⁊ attentã auditionẽ.Act.ij. Adhuc lo-
quẽte petro cecidit ſpũſſanctus ⁊c . Tertio per aſſi-
duã operationẽ : qđ notatur in manuũ impoſitiõe.
Act. viij.Tunc imponebant manus ſuꝑ illos ⁊c.Vel
ĩpoſitio manuũ ſignificat abſolutionẽ q̃ fit ĩ ꝯfeſſiõe

❡ De ſanctis goꝛdiano ⁊ epimacho. lxix

Goꝛdianus a geos quod eſt dogma ſiue domus
et dyan quod eſt clarũ quaſi clara domus in q̃
habitabat deus:ſicut aũt dicit Aug.in lib.de ciuita-
te dei.Bona domꝰ eſt paribꝰ mẽbꝛis diſpoſita am-
pla ⁊ lucida.Sic ille ſctũs fuit pariter diſpoſitꝰ ꝑ cõ
coꝛdie imitationẽ:amplus ꝑ charitatẽ:lucidꝰ ꝑ veri-
tatẽ.Epymachꝰ ab epi quod eſt ſupꝛa ⁊ machim qđ
ex rex q̃ſi ſuꝑnus rex vl̃ ab epy quod eſt ſupꝛa ⁊ ma
chos quod eſt pugna q̃ſi ꝓ ſuꝑnis pugnãs. A

Goꝛdianus vicariꝰ Iuliani impe-
ratoꝛis cum quendam chꝛiſtianũ
nomine ianuarium ad ſacrificanduꝫ cõ
pelleret:ad pꝛedicationem tamen ipſi-
us ianuarij ad fidem cum vxoꝛe ſua et
liij.viris cõuerſus eſt.Qđ audiẽs iulia
nus iuſſit ianuarium in exilium mitti:
goꝛdianum vero ſi ſacrificare nollet capite truncari.

Decollatꝰ eſt igitur beatus gordianus ⁊ corpus eiꝰ ad canes per octo dies proiectum eſt. Sed cum omnino remāſiſſet intactū tandē a familia ſua rapitur. et cum beato epymacho quē dudum predictus iulianus occidi fecerat. non longe ab vrbe milliario fere vno. circa annum dñi. ccclx. ſepelitur.

¶ De ſanctis nereo et achileo .lxx.

Nereus interpretatur lucis conſilium Vel nereus a nereth quod eſt lucerna et us feſtinās. Vel nereus quaſi ne. i. nequaꝗ̄ reus. Fuit ḡ cōſilium lucis in virginitatis predicatiōe: lucerna in honeſta cōuerſatione: feſtinans in zeli feruore. Nereus id eſt nequaꝗ̄ reus in conſciētie puritate. Achileus ab achi quod eſt frater meus ⁊ leſa qđ eſt ſalus quaſi fratrum ſalus. Horum paſſionem eutices victorinus et maro ſerui xp̄i ſcripſerūt. A

Nereus ⁊ achileus eunuchi ⁊ cubicularij domicelle neptis domiciani imꝑatoris fuerūt. Quos btūs petrus apl̄s baptiʒauit. Cū ergo p̄dicta domicella aureliano filio ꝯſulis nupta eſſet ⁊ gēmis ⁊ purpureis veſtibus ꝯtegeretur: nereꝰ ⁊ achileus eidē fidē p̄dicauerunt ⁊ virginitatē multipliciter cōmēdauerunt oſtēdentes virginitatē deo eſſe ꝓximā. angelis germanā hoibus innatā vxorē viro ſubijci: pugnis ⁊ calcibus cedi. deformes partus ſepius procreari: rurſus q̄ vix matris pia monita ſuſtinere poterat: oportere grandia cōuicia pati mariti. Illa autē inter cetera dixit. Scio patrē meū fuiſſe zelotipū et matrem meā ab eo cōuicia plurima paſſam eſſe. Nūquid vir meus talis futurus eſt. Cui illi. Quoniā ꝗ̄diu ſunt ſponſi videtur eſſe benigni: ſed mariti effecti crudeliter dominātur ⁊ aliqñ ancillas ꝑferūt dñabus. Ois autem ſanctitas amiſſa per pniam reuocari pōt: ſola autē virginitas ad ſuū ſtatū reuocari nō pōt. Reatꝰ em̄ per penitētiā expelli pōt virginitas reuocari nō pōt: vt ad ſtatum priſtine ſanctitatis attingat. Tunc flauia domicella credidit ⁊ virginitatē vouit ⁊ a ſancto clemēte velata eſt. Quod ſpōſus eius audiens licentia a domiciano impetrata virginē cū ſanctis nereo ⁊ achileo in pontianā inſulā relegauit putans ſe per hoc poſſe virginis propoſitum immutare. Poſt aliquod tempus cum ipſe ad inſulā perrexiſſet ⁊ multis muneribus ſanctos vt virgini ſuaderent induceret ipſi hec penitus reſpuētes magis eam in dño cōfortabant. Quapropter cum ad ſacrificia cōpellerentur ⁊ dicerent ſe a beato petro apoſtolo baptiʒatos nulla ratione poſſe idolis immolare: capite ceſi ſunt circa annum domini .lxxx. Quorum corpora iuxta ſepulcrum petronelle poſita ſunt. Alios etiam ſcꝫ victorinum euthicem et maronem: quibus domicella adherebat tāꝗ̄ ſeruos tota die in ſuis predijs laborare faciebat ⁊ veſpere cantabrum ad manducandum eis dabat: tandem euthicem cedi iuſſit quouſꝙ ſpm̄ exalaret: victorinum ꝟo in aquis fetentibus ſuffocari: maronem ꝟo ſaxo ingenti opprimi iuſſit. Cū autem immaniſſimā petram quam vix .lxx. viri mouere poterant ſuper eum iactaſſent ipſe predictū lapidem in humeros ſuos accepit et q̄ſi leues paleas ad duo milliaria portauit. Et cum plurimi credidiſſent conſularis eum occidi fecit. Poſt hoc aurelianus domicellam de exilio reduxit et duas virgines eufroſinā et theodoram collactaneas eius vt ei ſuaderent miſit. Quas tamen domicilla ad fidem conuertit. Tunc aurelianus cum ſponſis predictarum puellarū ⁊ tribus iaculatoribus ad domicellam venit vt eis nuptias celebraret et ipſā ſaltē violēter opprimeret. Sed cum domicella predictos duos iuuenes conuertiſſet aurelianus domicellam in thalamum introduxit: et ibidē mimos canere fecit et ceteros ſecū ſaltare iuſſit. volens eam poſtmodum violare. Sed cum deficerent mimi in canendo et ceteri in ſaltādo: ipſe tamen per duos dies non ceſſauit quouſꝙ in ſaltando deficiens expirauit. Luxurius ꝟo frater eius impetrata licentia omnes qui crediderant interfecit ⁊ cubiculo vbi predicte virgines morabantur ignem ſuppoſuit Que orantes ſpiritum emiſerunt. Quarum corpora ſanctus ceſarius mane illeſa repeꝛiens ſepeliuit.

¶ De ſancto pancratio. lxxj.

Pancratiꝰ a pan quod eſt totū ⁊ gratus ⁊ citus q̄ſi totus cito gratus: q: in ſua pueritia gratꝰ. Vel vt dicitur in glo. pancras dicit̄ rapina pācranarius flagellis ſubiectus pancrꝰ lapis varie coloratus. Ipſe em̄ rapuit predam captiuorum: fuit ſubiectus flagellis tormentorum coloratus varietate virtutum. A

Pancratiꝰ nobiliſſimis ortꝰ parētibꝰ dū apud frigiā ⁊ patre ⁊ matre orbatꝰ eēt ſub cura dionyſij patrui ſui relictus eſt. Ambo ḡ romā vbi largū habebāt patrimoniū redierūt. In quorum vico cornelius papa cū fidelibus latitabat. A quo quidem cornelio cum predictus dionyſius et pācratiꝰ fidē xp̄i recepiſſent tandē dionyſius in pace moritur ⁊ pancratius capitur ⁊ ceſari preſentat̄. Erat aūt pancratius quaſi annorum .xiiij. Cui dixit diocletianus ceſar. Infantule ſuadeo tibi ne mala morte moriaris: quia cum puer ſis facile deciperis: ⁊ q: nobis cōprobaris et chariſſimi mei filius extitiſti. Rogo te vt recedas ad hac veſania vt velut filiū meum te habeā. Cui pancratius. Et ſi puer ſum corpore: cor tñ gero ſenile. Et virtute dñi noſtri ieſu xp̄i terror veſter tātū apud nos eſt ꝗ̄tum hec pictura quā cernimus. Dij autem tui quos me hortaris colere deceptores ⁊ germanarū ſtupratores fuerūt: qui etiā nec parētibus pepercerunt: q: ſi hodie ſeruos tuos talia cognoſceres facere ꝓtinꝰ occidi iuberes. Tales deos miror quō colere nō erubeſcis. Auguſtꝰ igitur putans ſe a puero victū iuſſit eum in via aureliana decollari circa annos domini .cclxxxvij. Cuius corpus concauilla ſenatrix diligēter ſepeliuit. Ad eius ſepulcrum vt ait grego. turon̄. ſi qs falſum iurare voluerit anteꝗ̄ ad cancellū chori ꝑueniat aut ſtatim a demone captus inſaniuit: aut cadens in pauimentū ꝓtinꝰ vitā ꝑdidit. Lis nō modica inter duos erat ⁊ iudex reum minime ignorabat. zelo igit̄ iuſtitie iudex ductus ambos ad altare ſancti petri deduxit ⁊ ibidē reū innocentiā ſuā quā ꝑtēdebat iuramēto expiare cocgit: rogās apoſtolum vt aliquo iudicio oſtēderet veritatē. Cū aūt ille iuraſſet ⁊ nihil mali paſſus fuiſſet: iudex eiꝰ malitie cōſciꝰ zelo accēſus iuſtitie exclamauit. Senior iſte petrꝰ aut nimis miſericors eſt aut minori defert. Eamus ad pācratiū iuuenē ⁊ ab eo reqramꝰ. Cū ergo veniſſēt ⁊ ſup tumulū reꝰ iurare falſum ꝑſumpſiſſet: manum inde trahere nō potuit ⁊ ibidē poſtmodū expirauit Unde vſq hodie a pleriſꝙ obſeruat̄ vt ⁊ ſuper reliquias beati pancratij pro arduis iuramentū fiat.

¶ De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis.

Ncto de feſtiuitatibus que occurrunt infra tempꝰ recōciliatiōis qđ tp̄s rep̄ſentat eccl̄ia a paſcha vſꝙ ad octauam penthe. Sequitur videre de feſtiuitatibus que eueniūt infra tp̄s peregrinationis: qđ tp̄s rep̄ntat eccl̄ia ab octaua penthe. vſꝙ ad aduētū. Principiū aūt huiꝰ tēporis non ſemper hic incipit ſed iuxta paſchalem terminum variatur.

¶ De ſancto vrbano. lxxij. A

Vrbanus ab vrbanitate dictus. Vel vrbanus ab vr qđ eſt lumen vel ignis ⁊ banal r̄nſio. Fuit em̄ lumē ꝑ cōuerſationē honeſtā: ignis ꝑ charitatē ſuccēſam: r̄nſio ꝑ doctrinam. fuit lumē ſiue lux q: lux eſt: in aſpectu amabilis: in eſſentia īmaterialis: in ſitu celeſtis: in actu ꝓutilis. ſic ille ſanctus fuit amabilis i ꝯuerſatiōe: īmaterialis ī mūdi deſpectiōe: celeſtis in cōtēplatiōe: vtilis ī p̄dicatiōe. B

Urbanus calixto pape ſucceſſit. Cuiꝰ tp̄e cū fuiſſet maxima ꝑſecutio in xp̄ianos tādē alexāder cuiꝰ m̄r hamea xp̄iana erat quā origenes conuerterat impium ſumpſit. Ipſa igitur filiū p̄cibꝰ maternis īduxit: vt a ꝑſecutione xp̄ianorum ceſſaret. Verūtñ almachius vrbis p̄fectꝰ q̄ beatā ceciliā decollauerat ī xp̄ianos crudeliter ſeuiebat. Sanctū ḡ vrbanū diligēter inquiri fecit ⁊ in q̄dā antro ꝓcurāte carpaſio q̄dam miniſtro cū tribꝰ pbr̄is ⁊ tribꝰ diaconibꝰ repertū in carcerē mitti iuſſit. Poſt hoc corā ſe ipm̄ adduci p̄cepit: ⁊ q: q̄nꝙ millia hoīm cū ſacrilega cecilia ⁊ illuſtribꝰ viris tyburtio ⁊ valeriano ſeduxerat eidē obiecit ⁊ theſauros cecilie reqſiuit. Cui vrbanus. Ut video plus te ad ſeuiēdū in ſctōs ducit cupiditas ꝗ̄ cultꝰ deorum. Theſaurꝰ cecilie ꝑ manꝰ pauperum celos ꝯſcēdit. Cū ḡ ſctm̄ vrbanū cum ſocijs plūbatis cederēt: ⁊ ipſe nomē dñi elyon inuocaret: ſubridēs p̄fectꝰ ait. Sapiēs vult iſte ſenex videri: ⁊ iō nūc ignota loquit̄. Cū aūt ſupari nō poſſent iterū in carcerem recludunt̄. Ubi tres tribunos ad ſe veniētes cū cuſtode carceris anolino ſctūs vrbanꝰ baptiʒauit audito igit̄ q: anolinꝰ xp̄ianꝰ factꝰ eēt p̄fecto ſiſtit̄ ⁊ ſacrificare renuēs decollat̄. Sctūs aūt vrbanꝰ cū ſocijs ad ſimulacrū ducit̄ ⁊ tura īponere vrget̄. Tūc orāte vrbano ſimulacrū cecidit ⁊ .xxij. ſacerdotes q̄ ignē miniſtrabāt occidit: tūc grauiſſime laniant̄ ⁊ poſt hoc ad ſacrificādū ducunt̄: q̄ in ipm̄ idolū expuētes frontes cruce munierūt: ⁊ inuicē dato pacis oſculo capitalem ſniam acceperūt ſub alexādro q̄ cepit circa ānū dñi. ccxx. Sꝫ ſtatim carpaſiꝰ a demone arripitur ⁊ deos ſuos blaſphemās ⁊ xp̄ianos inuitꝰ magnificās a demone ſuffocat̄. Qđ eiꝰ vxor armenia vidēs cum filia ſua lucina ⁊ tota familia a ſctō fortunato pbr̄o baptiſma ſuſcepit ⁊ poſt hoc ſanctorum corpora honorifice ſepeliuit

¶ De ſancta petronilla. lxxiij. A

Petronilla cuiꝰ vitā ſctūs marcellus ſcripſit fuit filia ſancti petri apl̄i q̄ cū nimis ſpecioſa eēt ⁊ ex volūtate p̄ris febribꝰ laboraret diſcūbentibus apud eū diſcipulis: dixit ad eū titus. cū oēs a te ſanent̄ infirmi: cur petronillā iacere ꝑmittis cui petrꝰ: quia ſic expedit. Verūtamē ne putet̄ īpoſſibilitas ſanitatis eiꝰ meis ſmonibꝰ excuſari. ait ad illā. Surge petronilla velocꝰ ⁊ miniſtra nobis. Que ſtatim ſanata ſurrexit ⁊ eis miſtrauit. Cōpleto aūt miniſterio dixit ei petrꝰ. Petronilla redi ad lectū tuū. Que ſtatī redijt ⁊ vt p̄us febribꝰ laborare cepit. At cū ī dei amore cepit eē ꝑfecta: eā ꝑfecte ſanauit. Comes igit̄ flaccus ad eā venit vt ipam ꝓpter pulcritudinē acciperet in vxorē. Cui illa r̄ndit. Si me ī vxorē deſideras iube ad me ꝟgines venire q̄ mecū vſꝙ ad domū tuā debeāt ſociare. Quas cum ille pararet petronilla ieiunijs et orōnibꝰ īſiſtere cepit: ⁊ corpꝰ dñi ſuſcipiēs ac in lecto ſe reclinās poſt triduū ad dñm migrauit. Flaccꝰ deluſum ſe vidēs ad felicolā ſociā petronille ſe ꝯuertit vt aut ſibi nuberet aut idolis īmolaret p̄cepit. Sed cū illa vtrūꝙ renueret: p̄fectꝰ ſeptē diebꝰ ſine cibo ⁊ potu in carcere eā eſſe fecit ac poſtmodū in eculeo tortā occidit ac eiꝰ corpꝰ in cloacā ꝓiecit. Quā tñ ſctūs nicodemꝰ eleuans ſepeliuit. Unde a flacco comite nicodemus accerſitur: ⁊ ſacrificare renuēs plūbatis ceditur ⁊ in tyberim eius corpus ꝓijcit̄: ſed a iuſto eiꝰ clerico leuatur ⁊ honorifice ſepelitur.

¶ De ſctīs petro exorciſta ⁊ marcellino. lxxiiij. A

Petrus exorciſta dū ab arthemio in carcere detineret̄ ⁊ predicti arthemij filia a demone vexaret̄: ⁊ ob hoc a p̄re ſcpiꝰ plāgeret̄: dixit ei petrꝰ q: ſi in xp̄m crederet ſtatī ſanitatem filia eiꝰ recipet. Cui arthemiꝰ. Miror q̄ rōne dñs tuꝰ filiā meā liberare poterit: q̄ te tāta patiētē ꝓ eo liberare nō valet. Cui petrꝰ. Potēs quidē eſt deꝰ meꝰ eripere me: ſꝫ vult vt ꝑ paſſionē trāſitoriā ꝑueniamꝰ ad gl̄iam ſempiternā. Cui arthemius. Si me cathenas ſuꝑ te duplicante deꝰ tuꝰ liberauerit ⁊ filiā meā ſanauerit ꝓtinꝰ in eū credam. Qđ cum factū fuiſſet ſanctus petrus candidis veſtibus indutus ⁊ tenens ſignū crucis eidē apparuit ⁊ ille ſe eius pedibus ꝓſtrauit: et filia eius ſanata ipſe cū tota domo ſua baptiſmum ſuſcepit. Permiſitꝙ alijs incarceratis q: exirēt liberi quicunꝙ vellent fieri chriſtiani. Quibus multis alijs credētibꝰ a beato marcellino p̄ſbytero baptiʒant̄. Qđ audiens prefectus oēs incarceratos ad ſe adduci precepit. Quos

arthemius cõuocans ⁊ manus eoꝝ deoſculãs dixit. vt ſi quis vellet venire ad martyrium veniret intrepidus: quod ſi quis nollet abiret illeſus. Comperto aũt iudex ꝙ marcellinus ⁊ petrus eos baptizaſſent ipſos accerſiuit ⁊ eos ſeparatim in carcere recluſit. Marcellinus quidem nudus ſuper vitrũ fractũ cõſternitur: ⁊ ei lumẽ ⁊ aqua negatur. Petrus vero in alio carcere altiſſimo ⁊ arctiſſimo cipo cõſtringitur. Angelus aũt dñi marcellinũ induens ⁊ ſoluẽs ipſum cũ petro in domo arthemij reſtituit: vt ſeptẽ diebus populũ cõfortarẽt ⁊ poſtea ſe iudici preſentarent. Cuʒ ergo predictus iudex eos in carcere non inueniſſet accerſitũ arthemiũ ⁊ ſacrificare nolentẽ in terra cuʒ vxore ſua obrui iuſſit. Quod ſcti marcellinus ⁊ petrus audientes illuc venerũt ⁊ in illa cripta ſeptẽ diebus ſanctus marcellinus chriſtianis ſe ꝓtegẽtibus miſſam celebrauit. Dixeruntq; ſcti ad incredulos. Ecce arthemium potuiſſemus liberare ⁊ nos abſcõdere ſed neutrũ voluimus facere. Tũc irati gẽtiles arthemiũ gladio necauerunt matrẽ vero cũ filia lapidibus obruerũt: marcellinũ aũt ⁊ petrũ ad ſyluã nigrã que nũc candida ꝓpter eoꝝ martyriũ vocatur decollarũt tpe diocletiani qui cepit anno dñi. cclxxxvij. Quorũ aĩas veſtibus ſplẽdidis ⁊ gẽmis indutas ab angelis in celũ deferri ſpeculator noĩe dorotheus vidit. Vñ xp̃ianus effectus poſtmodum in pace quieuit.

¶ De ſanctis primo ⁊ feliciano. lxxv. A

PRimus quaſi ſummus ⁊ magnus. Felicianus quaſi felix anus .i. felix ſenex. Ille enim dicitur ſummus ſiue magnus dignitate ꝓpter martyrij paſſionem: poteſtate ꝓpter miraculorũ operationẽ: ſanctitate ꝓpter vite perfectionẽ: felicitate ꝓpter glorioſam fruitionẽ. Iſte autẽ dicitur ſenex non tm̃ propter tpis antiquitatem: ſed etiam propter reuerentie dignitatem propter ſapiẽtie maturitatem ⁊ propter morum grauitatem.

PRimus ⁊ felicianus apud diocletianũ ⁊ maximianũ a templorum pontificibus accuſantur: ꝙ niſi eos ſacrificare fecerint nulla a dijs bñficia obtinere valebũt. Iuſſu igitur imperatorum in carcere recluduntur: ſed ab angelo viſitantur ⁊ a vinculis quibus erant ligati abſoluuntur ⁊ liberi in carcere deambulantes dñm clara voce collaudabant. Poſtmodum iterum imperatoribus pñtantur. Qui cum in fide firmi perſiſterent crudeliter laniati ab inuiceʒ ſeparantur. Dixitq; preſes feliciano vt ſue ſenectuti cõſuleret et dijs immolaret. Cui felicianus. Ecce iam octoginta annos habeo: ⁊ xxx. anni ſunt ex quo veritatẽ agnoui ⁊ elegi deo viuere qui me põt de tuis manibus liberare. Tunc iuſſit preſes eum ligari ⁊ clauos in manibus ⁊ pedibus affigi. eiq; dixit. Tãdiu ſic eris donec nobis conſenſeris. Qui dum leto vultu perſiſteret eum ibidẽ torqueri iuſſit ⁊ nihil penitus miniſtrare. Poſt hoc ſanctum primũ adduci fecit eiq; dixit. Ecce frater tuus imperatorũ decretis cõſenſit. et ob hoc magnus in palatio veneratur. Tu ergo ſimiliter age. Cui ille. Licet diaboli filius ſis. Verũ tamẽ in parte dixiſti: q2 frater meus imperatoris celeſtis decreto conſenſit. Tunc iratus preſes iuſſit facibus latera eius incendi: ⁊ plumbum buliens in os eius infundi cernente feliciano vt ſic terreri poſſet. Ipſe autem plũbum tanq̃ frigidam aquam ſuauiter bibit. Tũc preſes iratus duos leones ad eos mitti precepit. Qui ſtatim ad pedes eoꝝ ſe proiecerunt ⁊ tanq̃ agni manſueti coram eis ſteterunt. Rurſus vrſas crudeles dimittit: ⁊ cum leonibus manſueſcunt. Aderãt ad hoc ſpectaculum pluſq̃ xij. millia viroꝝ de quibus .d. viri in dño crediderunt. Preſes autem ſanctos fecit decollari ⁊ eorum corpora canibus ⁊ auibus ꝓijci. Sʒ tñ ab his illeſa a chriſtianis honorifice ſunt ſepulta. Paſſi ſunt aũt circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancto barnaba. lxxvi. A

BArnabas interpretatur filius venientis vel filius cõſolationis: aut filius ꝓphete: aut filius cõcludẽs. Quatuor vicibus ponitur filius ꝓpter quatuor modos filiationis ipſius. Dicitur enim filius in ſcriptura ratione generationis: eruditionis: imitatiõis: ⁊ adoptiõis. Fuit enim a xp̃o regeneratus ꝑ baptiſmũ eruditus ꝑ euãgeliũ: ipſum imitatus ꝑ martyriũ: ⁊ ab ipſo adoptatus ꝑ celeſte premiũ. Et hoc quantũ ad ſe. Quãtum vero ad alios fuit adueniẽs: conſolans: ꝓphetãs ⁊ cõcludens. Adueniẽs diſcurrẽdo ⁊ p̃dicãdo vbiq; qđ patet: q2 fuit ſocius pauli. Cõſolans pauperes ⁊ deſolatos pauperes quibus eleemoſynã detulit deſolatos quibus ex parte apl'oꝝ epiſtolas deſtinauit. Prophetans q2 ꝓphetie ſpiritu claruit. Cõcludẽs quia magnam multitudinem in fide cõcluſit ⁊ adunauit: ſicut patet cũ miſſus fuit in antiochiã. De his quatuor Actuum. xj. Erat vir .i. virilis quãtum ad primum: bonus quantum ad ſcđm: plenus ſpũ ſctõ quãtũ ad tertiũ. ⁊ fidelis quãtũ ad quartũ. Eius paſſionẽ cõpilauit ioannes qui ⁊ marcus eius cõſobrinus: ⁊ maxime a viſione ipſius ioãnis vſq; fere in finem. Quã beda de greco in latinum creditur tranſtuliſſe. B

BArnabas leuites cyprius genere vnus de .lxxij. diſcipulis dñi ab hiſtoria actuũ in multis extollitur ⁊ laudatur. Fuit nãq; optime informatus ⁊ ordinatus. ⁊ hoc quãtũ ad ſe ⁊ quãtum ad deũ: ⁊ quãtũ ad primũ. Quantum ad ſe ordinatus extitit ſcđm tres vires. ſcʒ rõnalem cõcupiſcibilẽ ⁊ iraſcibilẽ. Habuit nãq; rationem illuſtratã lumine cognitionis. Vnde dicitur Act. xiij. Erãt aũt in eccl'ia q̃ eſt antiochie ꝓphete ⁊ doctores in quibus barnabas ⁊ ſymon ⁊c. Scđo habuit cõcupiſcibilẽ purgatã a puluere mũdane affectiõis. Vñ dr̃ Act. iiij. ꝙ ioſeph qui cognominatus eſt barnabas cũ haberet agrũ vẽdidit illũ ⁊ ꝑtiũ attulit ⁊ poſuit ad pedes apl'oꝝ. Vbi dicit gl. Deſtituẽdũ ꝓbat qđ tãgere deuitat: ⁊ docet calcãdum aurum qđ ſubdit greſſibus apl'oꝝ. Tertio habuit iraſcibilẽ roboratã magnitudine ꝓbitatis: ⁊ hoc vel viriliter aggrediẽdo ardua vel perſeuerãter augendo fortia vel cõſtanter ſuſtinẽdo aduerſa. Viriliter aggrediẽdo ardua, ſicut patet in hoc ꝙ illã magnã ciuitatem antiochiam ad conuertendũ accepit ſicut patet etiã Act. ix. q2 cũ poſt cõuerſionẽ paulus hieroſolymã veniſſet ⁊ diſcipulis ſe iungere vellet: ⁊ oẽs eum tanq̃ lupũ agni fugerẽt: barnabas ipſum audacter apprehẽdit et ad apoſtolos duxit. Perſeuerãter operãdo fortia: q2 corpus ſuũ macerauit ⁊ ieiunijs afflixit. Unde dr̃ Act. xiij. de barnaba et de quibuſdaʒ alijs. Miniſtrãtibus autẽ illis dño ⁊ ieiunãtibus ⁊c. Cõſtãter ſufferendo aduerſa ſicut apoſtoli perhibẽt ei teſtimoniũ dicentes. Cum chariſſimis noſtris barnaba ⁊ paulo hoĩbus qui tradiderũt aĩas ſuas pro noĩe dñi noſtri ieſu xp̃i. Scđo fuit ordinatus quãtũ ad deum deferendo dei autoritati maieſtati et bonitati. Autoritati qđ patet ex hoc ꝙ officiuʒ p̃dicationis ſibi non vſurpauit. ſed hoc autoritate dei accipere voluit. ſicut habetur Act. xiij. Dixit ſpũſſanctus. Segregate mihi barnabã ⁊ paulum in opus ad qđ aſſumpſi eos. Secũdo dei maieſtati. Cũ em̃ ſicut habetur Act. xiij. maieſtatem diuinã ſibi quidã vellent attribuere ⁊ ei tanq̃ deo hoſtias immolare vocãtes eum iouẽ tanq̃ priorẽ et paulʒ mercuriũ tanq̃ prudentem et eloquẽteʒ continuo barnabas et paulus conciſſis tunicis clamauerunt. Viri quid facitis. Et nos mortales ſimiles ſumus vobis hoĩes annuntiãtes vobis ab his vanis dijs cõuerti ad deum viuuʒ. Tertio dei bonitati. Naʒ ſicut habetur Act. xv. cũ bonitatẽ gratie dei de qua gratis ⁊ non ex lege ſumus ſaluati: quidã cõuerſi de iudeis artare et diminuere vellent aſſerentes hoc ſine circũciſione nequaq̃ ſufficere: paulus ⁊ barnabas contra eos viriliter reſtiterunt: ⁊ ſolam bonitateʒ gratie dei ſine lege ſufficere oſtenderũt. Inſuper ⁊ queſtionẽ ad apoſtolos detulerunt: ⁊ contra illoꝝ errorem apoſtoloruʒ epiſtolas impetrauerũt. ¶ Tertio fuit optime ordinatus q̃tum ad proximuʒ quia gregem ſuũ pauit verbo: exẽplo: ⁊ beneficio. Verbo q2 verbũ dei ſollicite euangelizauit. vñ dr̃ Act. xv. Paulus ⁊ barnabas demorabantur antiochie docentes ⁊ euãgelizãtes cum alijs pluribus verbũ dñi. Hoc etiã patet per illã maximã multitudinẽ quã antiochie conuertit adeo vt ibi vocarentur primo diſcipuli xp̃iani. Scđo exẽplo quia vita ſua fuit omnibus ſpeculũ ſanctitatis ⁊ exẽplar religiõis. Fuit em̃ in omni ſuo opere virilis et ſtrenuus oĩum moꝝ bonitate cõſpicuus: omni grã ſpũſſancti plenus ⁊ omni virtute ⁊ fide preclarus. De his quatuor habetur Act. xv. Miſerũt barnabã antiochiam Et ſequitur. Hortabatur oẽs ꝓpoſito cordis permanere in dño: q2 erat vir bonus plenus ſpũſctõ ⁊ fide. Tertio bñficio ⁊ hoc dupliciter. Eſt em̃ duplex bñficiũ ſiue eleemoſyna .ſ. tẽporalis q̃ cõſiſtet ĩ neceſſariorum ſubminiſtratiõe: ⁊ ſpũalis q̃ cõſiſtit in offenſe dimiſſione. Primã habuit barnabas qñ eleemoſynaʒ fratribus qui erant in hieruſalẽ detulit. Nã ſicut dr̃ Act. xj. Cũ facta eſſet fames maxima ſub claudio ſcđm ꝙ ꝓphetauerat agabus: diſcipuli ꝓut quiſq; habebat ꝓpoſuerunt in miniſteriũ mittere habitantibus in iudea fratribus. Quod ⁊ fecerunt mittẽtes ad ſeniores per manus barnabe ⁊ pauli. Secũdã habuit q2 ioanni qui cognominabatur marcus offenſam dimiſit. Cũ em̃ predictus diſcipulus barnabã ⁊ paulum reliquiſſet: redeũti tñ ⁊ penitẽti barnabas indulſit ⁊ iterũ in diſcipulũ aſſumpſit. Paulus aũt ipſum iterũ aſſumere in diſcipulũ renuit. ⁊ iđo inter eos ſeparatio facta fuit. Vterq; cũ ex pia cã ⁊ intẽtione fecit. Nã ꝙ barnabas ipſum aſſumpſit hoc fecit ex dulcedine miſericordie. ꝙ aũt paulus ipſum aſſumere noluit hoc fecit ex feruoris rectitudine. Nã ſicut ibidẽ dicit gl. Act. xv. Quĩ in frõte aciei ſe cõſtituẽs nimis trepidus ſteterat merito ipſum paulus abiecit ne illius q̃ſi contagiõe vires alioꝝ corrũperẽtur. Illa aũt ſeparatio nõ eſt facta ex cõmotione vitij: ſed ex inſtinctu ſpũſſcti vt .ſ. abinuicẽ ſepararentur ⁊ pluribus predicarent ſicut ⁊ poſtmodũ factũ eſt. D Nã cũ eẽt barnabas in iconio ciuitate: p̃dicto ioanni eius cõſobrino vir quidã ſplẽdibus in viſu apparuit dicẽs. Ioãnes cõſtãs eſto: q2 amodo nõ ioãnes. ſʒ excelſus vocaberis. Quod cũ ille barnabe retuliſſet rñdit ei. Caue diligẽter ne cuiq̃ qđ vidiſti reueles. Nã ⁊ mihi fili dñs hac nocte apparuit dicẽs. Cõſtans eſto barnaba: q2 eterna p̃mia ꝑcipies: eo ꝙ gentẽ tuã reliquiſti ⁊ animã tuã ꝓ meo noĩe tradidiſti. Cũ ergo paulus ⁊ barnabas diu in antiochia p̃dicaſſent: angelus q̃ dñi paulo apparuit dicẽs. Feſtina venire hierl'm q2 quidã fratres aduentũ tuũ p̃ſtolantur ibidẽ. Cũ q̃ barnabas cypriũ vellet ꝑgere ⁊ parẽtes ſuos inuiſere: paulus autem hierl'm ꝓperare vellet: ſancto ſic inſtigãte ſpũ abinuicẽ diſceſſerũt. Verũ cũ paulus barnabe qđ ſibi angelus dixerat indicaſſet. reſpõdit barnabas. Fiat voluntas dñi. Nũc aũt cypriũ vado ⁊ ibidẽ vitã finiens te amplius nõ videbo. Et cuʒ flens eius pedibus ſe humiliter volutaret: cõpatiẽs ei paulus dixit. Noli flere q2 ſic dñi eſt voluntas. Nã ⁊ mihi dñs in hac nocte apparuit dicẽs. Ne ꝓhibeas barnabã ire cypriũ q2 multos ibidẽ illuminabit ⁊ martyriũ cõſummabit. Pergẽs igitur barnabas cypriũ cũ ioãne: euangeliuʒ ſancti matthei ſecũ detulit ⁊ ſuper infirmos ponẽs multos dei virtute ſanauit. Cũ aũt de cypro exiſſent inuenerũt elymã magũ quẽ paulus lumine oculoꝝ ad tẽpus priuauerat. Qui eis reſtitit ⁊ paulũ intrare ꝓhibuit. Hic igitur quadã vidit barnabas hoĩes ⁊ mulieres nudas currẽtes ⁊ ſua feſta agẽtes. Vñ indignatus tẽplo maledixit ⁊ ſubito pars eius corruẽs multos oppreſſit. Tandẽ ſalaminã deuenit ⁊ ibidẽ cõtra eũ p̃dictus magus ſeditionẽ nõ modicam excitauit. Cõprehẽdẽtes igitur iudei barnabã: multis effectũ iniurijs trahebãt ⁊ iudici ciuitatis puniendũ tradere feſtinabãt. Cõperto auteʒ ꝙ euſebius vir magnus et potẽs de gñe neronis illuc aduiniſſet: timuerũt iudei ne ipſum de manibus eoꝝ eriperet ⁊ ſic liberũ abire ꝑmitteret. Ligãtes igitur funẽ in collo eius extra portam eũ traxerũt ⁊ ibidẽ ꝓtinus cõbuſſerũt. Deniq; nec ſic impij iudei ſatiati: oſſa eius in quodam vaſe plũbeo recluſerũt in mare eadẽ precipitare volẽtes. Ioãnes aũt diſcipulus eius cũ duobus alijs de nocte cõſurgẽs ea rapuit ⁊ in quadã cripta occulte ſepeliuit. Que ibidẽ vt ait ſigibertus vſq; ad tpa zenonis imperatoris et gelaſij pape: ⁊ vſq; ad annũ dñi. d. latuerũt. Sʒ nũc ipſo reuelãte repta fuerũt. Beatus autẽ dorotheus ſic ait. Barnabas in roma xp̃m primũ predicauit epiſcopus mediolanenſis factus.

❡ De ſanctis vito et modeſto. lxxvij

Vitus dicit̃ a vita. Diſtinguit autē Aug. in lib. de ciuitate dei triplex genus vite ſcʒ actuoſum quod pertinet ad vitā actiuam: otioſum quod ꝑtinet ad otiū ſpirituale vite cōtēplatiue. ⁊ ex vtroqʒ compoſitum. Et iſtud triplex genus vite fuit in eo. Uel vitus quaſi virtus. i. virtuoſus. Modeſtꝰ quaſi ſtās in medio hoc eſt in medio virtutis: qualibet eñ virtutē tanq̄ medium circūſtant duo vitia tanq̄ extrema. Nam extrema prudentie ſunt doloſitas ⁊ fatuitas. Extrema temperantie deſideriorum carnalium adimpletio: ⁊ omnimoda ſui afflictio. Extrema fortitudinis: puſillanimitas ⁊ temeritas. Extrema iuſtitie: crudelitas ⁊ remiſſio. A

Vitus puer egregiꝰ et fidelis annorum duodecim in ſicilia martyriū paſſus eſt. Hic a p̄re crebro v̄berat̃: ex eo ꝙ idola cōtēnebat: nec adorare volebat. Quod audiens valerianus prefectus puerū accerſiuit ⁊ ſacrificare nolentem fuſtibus cedi iuſſit. Brachia aūt verberantium ⁊ manus prefecti aruerunt. Clamauitqʒ prefectus. Ue mihi quia manū amiſi. Cui vitus accedant dij tui ⁊ te ſanent ſi poſſunt. Cui ille Nunquid et tu facere vales hoc. Cui vitus in nomine dei mei valeo. Statimqʒ pro eo orauit ⁊ ſanitatē ſibi obtinuit. Dixitqʒ prefectus patri. Corrige filiū tuū ne male pereat. Tunc eum in domū ducēs diuerſis muſicoꝝ generibus et puellarū luſibus aliarūqʒ deliciarum generibus immutare animū pueri ſatagebat. Cum autē eum in thalamū incluſiſſet mirabilis odoris fragantia inde exijt que patrem et totam familiam nimio odore perfudit. Aſpiciensqʒ pater ꝑ oſtium vidit ſeptem angelos circa infantem ſtantes dixitqʒ. Dij venerunt in domū meā. Statimqʒ cecatus eſt. Ad cuius clamorem tota ciuitas lucana commota eſt: ita vt valerianꝰ accurreret ⁊ quid ſibi acciſſet interrogauit. Cui ille. Deos vidi igneos ⁊ vultum eorum ferre non potui. Ad tēplum igitur iouis deducitur ⁊ pro recuperatione luminis taurum cuʒ cornibus aureis pollicetur. Sed cum nihil proficeret filiuʒ pro ſanatione ſua rogauit: ⁊ lumē ſuis precibus recuperauit. Cum aūt nec ſic crederet: ſed potius filium occidere cogitaret: angelus dñi modeſto pedagago eius apparuit ⁊ vt nauē conſcendēs puerum ad aliam terrā deduceret imperauit. Quod cuʒ feciſſet aquila eis ibidem cibum afferebat. Et multa ibidem mirabilia faciebant. Interea filius diocletiani imperatoris a demone arripitur: et niſi vitus lucanus veniat ſe nunq̄ exire fatetur. Uitus queritur et inuentus ad imperatorē ducitur. Cui dioclecianꝰ. Puer puerū meū ſanare vales. Cui ille. Non ego ſed dominus. Statimqʒ ſuper eū manus impoſuit ⁊ ꝓtinus ab eo demon aufugit. Et ait diocletianus. Puer cōſule tibi ⁊ dijs ſacrifica ne mala morte intereas. Quod cum ille recuſaret ⁊ in carcerē cum modeſto miſſus fuiſſet ſubito ferri moles q̄ eis erat impoſita cecidit: et carcer immēſo lumine choruſcauit. Quod cū imperatori nunciatū fuiſſet eductus in clibanum ardentē mittitur: ſed tñ illeſus egreditur. Tunc leo terribilis ad eū deuorandū mittitur: ſed tamē ab eo fidei virtute placatur. Tandē ipſe cuʒ modeſto et creſcentia nutrice ſua que ſemper eum ſecuta fuerat in eculeum ſuſpēdi iubetur: ſed ſubito aer perturbatur: terra concutitur: tonitrua mugiunt: idoloꝝ templa corruūt ⁊ multos occidunt. Imperator autē territus fugiens pugnis ſe ꝑcutiebat dicēs. Ue mihi quia ab vno puero victus ſum. Illi autēʒ ab angelo continuo ſoluti iuxta quoddā flumē ſe inuenerūt: et ibidem pauſantes et orantes aīas dño reddiderunt. Quorū corpa ab aliquibus cuſtodita florentia illuſtris matrona ſancto vito reuelante reperit: ⁊ ea accipiens honorifice ſepeliuit. Paſſi ſunt autem ſub diacletiano qui cepit circa annos dñi. cclxxxvij.

❡ De ſanctis quirico et iulita. lxxviij.

Quiricus querēs arcuʒ. Uel a chiſil. qd̄ eſt fortitudo ⁊ cus niger. vl' a quirꝫ qd̄ eſt aſta vl' a quiriles quod dicitur ſedile. Ipſe enim arcus. i. curuus in ſui humilitatione: fortis in tormentorūʒ ꝑpaſſione: niger in ſui deſpectione: haſta in inimici debellatione: dei ſedile ex dei habitatione. Hec enim in eo gratia ſuppleuit q̄ etas negauit. Iulita iuuans vita: q: vita ſpūali vixit et per hanc multis profuit. A

Quiricus fuit filius iulite illuſtriſſime matrone yconij que ꝑſecutionē declinare volēs in tarſum cilicie cum puero ſuo quirico qui erat trium annoꝝ venit. Sed tamen alexādro preſidi preſentat̃ in vlnis ſuis puerum geſtans. Quod due famule ſue videntes fugerūt ⁊ eā ꝓtinus reliquerūt. Preſes igit̃ puerū in vlnis ſuis ſuſcepit ⁊ matrē ſacrificare nolentem crudis neruis flagellari ꝓcepit. Puer aūt matrē flagellari cōſpiciēs amare flebat ⁊ lamētabiles voces dabat. At p̄ſes puerū quiricū in vlnas ⁊ ſup genua pōnēs eū oſculis ⁊ alijs blāditijs demulcebat. Infans autē ad matrē reſpiciēs p̄ſidis oſcula abhorrebat et caput cū indignatione auertens vultū eius vngulis laniabat et matri conſonas voces dabat: quaſi diceret. Et ego xp̄ianus ſum. Tandē diu reluctās p̄ſideʒ in ſcapulis momordit. Tunc preſes indignatus dolore cruciatus puerū ab alto per gradus p̄cipitauit: ita vt tribunali tenellū cerebrū adhereret. Iulita v̄o filiū ad regnū p̄ceſſiſſe videns leta gratias deo reddidit. Tūc iulita iuſſa eſt excoriari ⁊ bullienti pice ꝑfundi ⁊ demū capite trūcari. In quadā aūt legenda inuenit̃ ꝙ quiricus tyrānū blādientē eque vt minātē paruipendens xp̄ianū ſe eſſe cōfitebat̃. Sm̄ quideʒ tēpus elinguis infantulus ſed in eo loq̄bat̃ ſpūſſanctus: quē cū p̄ſes interrogaret q̄s eum docuiſſet ait Tuā o p̄ſes miror inſipiētiā q̄ meā tantillā cernens etatē nec dū tp̄is circulo triennē peractū ꝑcūctaris q̄s me docuerit diuinā ſapientiā. Qui cū cederetur clamabat. Xp̄ianus ſum. Et quoties hoc clamabat toties vires inter tormenta recipiebat. Preſes autem matrem cum puero membratim ſcindi fecit: ⁊ eorūʒ mēbra ne a xp̄ianis ſepelirentur diſpergi mādauit. Sʒ tamē ab angelo ſunt collecta ⁊ nocte a xp̄ianis ſepulta. Horꝝ corpa tp̄e conſtantini magni cum pax eſſet reddita eccleſie ab vna de ancillis que adhuc ſupererat reuelant̃ ⁊ in deuotione magna ab omni populo habentur. Paſſi aūt ſunt circa annos domini. ccxx. ſub alexandro imperatore.

❡ De ſancta marina. lxxix. A

Marina v̄go vnica erat patri ſuo cū aūt pater quoddā monaſterium intraſſet: mutauit habituʒ filie ſue vt nō femina: ſed maſculus videret̃. rogauitqʒ abbatē ⁊ fratres filiū ſuū vnicum reciperent. Quibus eius precibꝰ annuentibus in monachuʒ eſt receptꝰ ⁊ frater marinus ab omnibus eſt appellatus. Cepit autem valde religioſe viuere ⁊ valde obediens eſſe. Cum aūt eſſet viginti ſepteʒ annorū. ⁊ pater eius ſe morti appropinquare ſentiret filiam ſuam vocauit ⁊ ipſam in bono ꝓpoſito cōfirmans precepit ne aliquando alicui reuelaret ꝙ mulier eſſet. Ibat igitur frequēter cū plauſtro ⁊ bobus et ligna monaſterio deferebat. Cōſueuerat aūt hoſpitari in domo cuiuſdā viri cuius filia cū de quodā milite concepiſſet interrogata marinū monachū ſe violaſſe aſſeruit. Interrogatus autē marinus cur tm̄ flagitiū ꝑpetraſſet: ſe peccaſſe fatet̃ ⁊ veniā precatur. Statim de monaſterio eiectus ad oſtium monaſterij manſit tribꝰ annis ibidem permanens būcella panis ſuſtentabatur. Poſtmoduʒ filius ablactabat̃: abbati mittitur et marino educandus traditur: ⁊ ibidem cuʒ eo per duos annos cōmoratur. Omnia aūt cū maxima patientia recipiebat: ⁊ in omnibus gratias deo referebat. Tandem eiꝰ humilitatis ⁊ patientie fratres miſerti eū in monaſteriū recipiunt: ⁊ queqʒ officia viliora ſibi iniungunt. Ipſe autem omnia hylariter ſuſcipiebat: ⁊ cūcta patienter ⁊ deuote agebat. Tandem in bonis opibꝰ vitā ducens migrauit ad dominum. Cū autem corpꝰ eius lauarent ⁊ in vili loco ſepelire diſponerēt: reſpicientes mulierem ipſum eſſe viderūt. Stupefacti ſunt oēs ⁊ perterriti ſe in dei famulā plurimū deliquiſſe fatent̃. Currūt oēs ad tā grāde ſpectaculū ⁊ veniā poſtulant ignorantie ⁊ delicti. Corpus igit̃ eius in eccleſia honorifice poſuerūt. Illa autem que famulaʒ dei infamauerat a demone arripitur ⁊ ſcelus ſuum cōfitens ⁊ ad ſepulcrum virgi ginis veniens liberatur. Ad cuius tumulum populi vndiqʒ confluunt ⁊ multa miracula ibi fiunt. Obijt autem. xiiij. kalen. iulij.

❡ De natiuitate ſancti ioānis baptiſte. lxxx.

Joannes baptiſta multipliciter nominatur. Dicitur enim propheta: amicꝰ ſpōſi: lucerna angelus: vox helias: baptiſta ſaluatoris preco iudicis: ⁊ p̄curſor regis. In ꝓpheta deſignatur p̄rogatiua cognitiōis. In amico ſponſi: prerogatiua dilectionis. In lucerna ardenti: ꝓrogatiua ſanctitatis. In angelo: prerogatiua virginitatis. In voce: prerogatiua humilitatis. In helia: prerogatiua feruoris. In baptiſta. prerogatiua mirabilis honoris. In precone: prerogatiua predicationis. In precurſore: prerogatiua preparationis. A

Joannis baptiſte natiuitas ab archāgelo gabriele hoc mō nunciata fuit. Dauid eñ rex ſicut habet̃ i hiſtoria ſcholaſtica volēs cultū dei ampliare vigintiq̄tuor ſummos ſacerdotes inſtituit quoꝝ tñ vnꝰ maior erat q̄ ꝑinceps ſacerdotū dicebat̃. Statuit autē xv. viros de eleaſar. ⁊ viij. de itamar ⁊ ſm̄ ſortes dedit vnicuiqʒ hebdomadā vicis ſue. Abias aūt octauā hebdomadaʒ habuit de cuius genere zacharias fuit. Erāt aūt zacharias ⁊ vxor ſenes ⁊ abſqʒ liberis Cū ergo zacharias tēplū dñi vt incēſum poneret ingreſſus fuiſſet ⁊ multitudo ppl'i de foris expectaret apparuit ei gabriel archāgelus. Cū aūt zacharias i eius viſione timeret: ait angelꝰ. Ne timeas zacharia qm̄ exaudita eſt or̄o tua. Propriū eſt eñ bonoꝝ angeloꝝ ſm̄ qd̄ dicit glo. ex ſuauiſiōe territos benigna exhortatione ꝓtinꝰ cōſolari. Cōtra mali angeli ſe in lucis angelos transfigurātes: ſi quos ex ſui preſentia territos ſenſerint ampliori eos horrore ꝑcutiūt. Annunciat igit̃ gabriel zacharie ſe filiū habiturum cuius nomē ioannes eſſet qui vinū ⁊ ſicerā non biberet ⁊ ante dominū in ſpū ⁊ virtute helie precederet. Joannes vocat̃ helias rōne ſitus: q: ambo in deſerto ratione victus: q: ambo victu parui: rōne cultus q: ambo veſtitu inculti: rōne officij q: ambo precurſores: ſed ille precurſor iudicis. iſte ſaluatoris ratiōe zeli q: vtriuſqʒ verbum quaſi facula ardebat: zacharias aūt cōſiderās ſui ſenectutē ⁊ vxoris ſterilitateʒ dubitare cepit: ⁊ more iudeoꝝ ſignū ab angelo requiſiuit. Angelus aūt pro eo ꝙ verbis ſuis nō credidit ipſum taciturnitatis plaga ꝑcuſſit. B Notandū autem ꝙ dubitatio conſueuit fieri ⁊ excuſari aliquādo ꝓpter ꝓmiſſoꝝ magnitudinē ſicut legit̃ de abraā Cum eñ dñs ſibi ꝓmiſiſſet ꝙ ſemen ſuū terrā chanaam poſſideret: dixit ad eū abraam. Dñe deus vñ ſcire poſſum ꝙ poſſeſſurus ſum eā. Et rñdens dñs Sume inquit tibi vaccam triennem ⁊c. Aliquando propter fragilitatis ꝓprie cōſideratione ſicut patet in gedeone qui ait. Obſecro mihi dñe in quo liberabo iſrael. Ecce familia mea infima eſt in manaſſe et ego minimus in domo patris mei. Et ex hoc ſignuʒ petijt ⁊ accepit. Aliqñ ꝓpter nature impoſſibilitatē ſicut pʒ in ſara. Cū eñ dixiſſet dñs reuertēs veniaʒ ad te ⁊ habebit ſara filiū: riſit ſara poſt oſtiū dicens. Poſtq̄ cōſenui ⁊ dñs meus vetulus eſt ⁊c. Quid eſt ergo ꝙ ſolus zacharias ex eo ꝙ dubitauit plagam incurrit cū ibi eſſet ⁊ magnitudo ꝓmiſſionis ⁊ conſideratio ꝓprie fragilitatis: q: talē filiū ſe habiturum indignū reputabat ⁊ impoſſibilitas naturalis. Hoc multiplici de cauſa factū fuiſſe putat̃. Primo ſcdm̄ Bedam: qm̄ diſcredendo locutus eſt. ⁊ ideo ſilentio plectit̃ vt tacendo credere diſcat. Scd̄o qm̄ ideo mutus effectus eſt vt maius miraculum in natiuitate filij apparet. Cum enim in natiuitate ioannis patri loquele reddit̃ miraculum miraculo cumulat̃. Tertio q: cōgruum fuit vt vocē amitteret qñ vox naſcebatur ⁊ legi ſilentium imponebat̃. Quarto qm̄ ipſe a dño ſignū petijt ⁊ ipſam taciturnitatē in ſignū accepit. Cū aūt zacharias foras ad ppl'm exiſſet: ⁊ cū

factū mutū videret cognouerūt ipo innuēte ꝙ viſionē vidiſſet in tēplo. Completa aūt ſeptimana officij ſui abijt in domū ſuā ⁊ ꝯcepit elizabeth: ⁊ mēſibus qnq; ſe occultauit: qꝛ ſicut ibi dicit Ambro. partꝰ ſui erubeſcebat etatē ne in ſenectute vacaſſe libidini videret: ⁊ tñ gaudebat ſterilitatis carere opprobrio: qꝛ opprobriū eſt mulieribꝰ nō habere p̄miū nuptiarū: ꝓpter qd nuptie celebrant ⁊ carnalis coitꝰ excuſat. Mēſe aūt ſexto btā maria q̄ iā dñm conceperat cōgratulās ꝟgo fecunda ablate ſterilitati ⁊ compatiēs ſenectuti venit ad eliſabeth. Et cū eā ſalutaſſet btūs ioānes iā ſpūſctō repletꝰ ſenſit filiū dei venire ad ſe ⁊ p̄ gaudio in mr̄is vtero exultauit ⁊ tripudiauit et motu ſalutauit quē voce non potuit. Exultauit em̄ quaſi geſtiens ſalutare ⁊ dño ſuo aſſurgere. Mãſit ꝗ̄ virgo btā cū cognata ſua tribꝰ mēſibꝰ miniſtrās ei. Natūq; puerū ſuis ſanctis manibꝰ de terra leuauit vt hr̄ in hiſtoria ſcholaſtica: ⁊ q̄ſi morē gerule officioſiſſime peregit. ¶ Hic dñi p̄curſor beatus nouē ſpālr ⁊ ſingulariter priuilegijs claruit. nā idē angelus q dñm annūciauit ipm annūciauit. In vtero mr̄is exultat. Mater dñi ipꝫ a terra leuat. Linguā pr̄is reſerat. Baptiſmū primꝰ ordinat. Xp̄m indice demōſtrat. Xp̄m manibꝰ ſuis baptizat. Ipſum pre oībꝰ laudat xp̄s. In lymbo poſitis xp̄m venturū p̄nūciat. Propter hec .ix. priuilegia vocatur ab ipſo dño ꝓpheta ⁊ pluſq̄ ꝓpheta. Chryſo. etiā quare dicat pluſq̄ ꝓpheta: ſic ait. Prophete eſt bñficiū prophetie a deo accipere: nūquid ꝓphete eſt bñficiū baptiſmatis deo dare. Prophete eſt vt ipſe de deo prophetet. Oēs ꝓphete ꝓphetauerunt de xp̄o: de illis aūt ꝓphetatū nō eſt. Ipſe aūt nō ſolū prophetauit de xp̄o: ſed etiā alij prophete ꝓphetauerunt de illo. Oēs portitores verbi fuerūt iſte aūt ipſa vox. Quātū aūt vox ꝓximior verbo nō tñ verbū: tm̄ ioannes ꝓpinquior xp̄o nō tñ xp̄s ſm Ambro. laus ioannis ex qnq; colligit vel cōprehēdit .ſ. ex parentibꝰ ex miraculis: ex moribꝰ: ex munere: ⁊ ex p̄dicatione. Laus aūt parentū ſm Ambroſiū: ex quinq; manifeſtatur. Ait em̄ ſic. Plena laudatio eſt q̄ genus in moribus mores in equitate: officiū in ſacerdotio: factū in mādatis: ⁊ iudiciū in iuſtificationibus cōprehēdit. Secūdo ex miraculis quoꝝ q̄dā fuerūt ante eius cōceptionē in vtero .ſ. angelica annūciatio: noīs impoſitio: ⁊ loquele pr̄is amiſſio. Quedā quātū ad eiꝰ conceptionē in vtero .ſ. ſupnaturalis: cōceptio eiꝰ in vtero ſanctificatio: ⁊ ꝓphetalis doni repletio. Quedam quātū ad eius natiuitatē ex vtero .ſ. vtriuſq; parentis ſpūs ꝓphetalis adeptio: qꝛ mater nomē ſciuit: ⁊ pater canticū edidit. Loquele patris reſeratio: ⁊ ſpiritusſancti repletio. Vñ ⁊ zacharias pr̄ eiꝰ repletus eſt ſpūſancto ⁊c. Ambro. Reſpicite ioānes quāta vis ſit in eius vocabulo cuius nūcupatio reddidit muto vocē patri plem ⁊ populo ſacerdotem. Prius enim erat tacens lingua. ſterilis filio priuatus officio. At vbi ioānes naſcit ſit repēte pater propheta loquele vſum recipit: plē a ſpūſancto ſuſcipit: ſacerdotē functio recognoſcit. Tertio ex moribꝰ: qꝛ ſanctiſſime vite fuit. De cuiꝰ ſanctitate vite dicit Chryſo. Cōuerſatio ioānis oīum vitā culpabilē faciebat apparere.

Queadmodū em̄ ſi videres albā veſtē dicis ſatis candida veſtis: ſi ꝟo poſueris iuxta eā niuē incipit tibi ſordida apparere: ⁊ ſi ꝟo ſordida nō eſt. Sic quātūcūq; ad cōpationē ioānis oīs hō videbat immūdus. ¶ Cuiꝰ quidē ſctītatis triplex habuit teſtimoniū. Primo a ſupceleſtibꝰ .i. ab ipſa trinitate. Et primo a patre qui vocat eū angelū. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. Angelus aūt nomē eſt officij non nature: ⁊ iō dr̄ angelꝰ rōne officij ex eo ꝙ oīm angelorū officiū exercuiſſe vr̄. Habuit em̄ officiū ſeraphin. Interpretat em̄ ſeraphin ardēs: qꝛ illi nos ardētes faciūt ⁊ in dei amore plus ardēt. Et de ioāne dr̄ i eccleſia. Surrexit helyas q̄ſi ignis ⁊c. Ipſe em̄ venit i ſpū ⁊ virtute helye. Scdō habuit officium cherubin Cherubin em̄ interp̄tat plenitudo ſciētie: ⁊ ioānes dr̄ lucifer. Ioā. xxxviij. ex eo ꝙ fuit terminus noctis ignorātie ⁊ initiū lucis gr̄e. Tertio habuit officium thronoꝝ quoꝝ officiū eſt iudicare. Et de ioāne dr̄ ꝙ arguebat herodē dicēs. Nō lꝫ tibi hr̄e vxorē fratris tui. Quarto habuit officiū dñationū q̄ docēt nos erga ſubditos dñium gerere ⁊ ioānes ergo ſubditos habebat in amore erga reges in timore. Quinto officiū principatuū qui docent nos ſupiores reuererī. Et ioānes de ſe dicebat. Qui de terra eſt de terra loquit. De xp̄o aūt qui de celo venit ſup oēs eſt. Itē. Cuius nō ſum dignꝰ ſoluere corrigiā calciamētī eiꝰ. Sexto officiū poteſtatū: p q̄s poteſtates aeree vel īferie arcētur q̄ nō potuerūt nocere ſibi iā ſanctificato A nobis etiā arcebat cū ad baptiſmū penitētie nos diſponebat. Septimo officiū virtutū p q̄s ſiūt miracula ⁊ beatꝰ ioānes multa miracula in ſeipſo oſtēdit Magna em̄ miracula mel ſilueſtre ⁊ locuſtas edere pilos cameloꝝ induere ⁊ hmōi. Octauo officium archāgeloꝝ qñ reuelabat maiora ſicut ea q̄ ſpectāt ad noſtrā redēptionē cū dicebat. Ecce agnꝰ dei ⁊c. Nono officiū angeloꝝ qñ annūciabat minora: ſicut ea q̄ ſpectāt ad mores vt illud. Penitētiā agite ⁊c. Item neminē concutiatis ⁊c. Scdō habuit teſtimoniū a filio ſicut pꝫ. Mat. xj. vbi eū xp̄s multipliciter ⁊ mirabiliter cōmēdat dicēs inter cetera. Inter natos mulierū nō ſurrexit maior ioāne baptiſta. Petrus damiani. Ab illo ꝟbo ioānis ſunt deprompta p̄conia: p qd fundata eſt arida ⁊ mouent ſydera: ⁊ ſunt cōdita elemēta. Tertio a ſpūſcto cū p patrē ſuum dixit. Tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis ⁊c. Scdō a celeſtibus .i. ab angelis: ſicut patet. Luce .j. vbi eum angelus multipliciter cōmendabat oſtēdens quante ſit dignitatis quo ad eum cū dicit. Erit em̄ magnꝰ coram dño. Quante ſanctitatis quo ad ſeipſum cum ſubdit. Vinum ⁊ ſyceram non bibet: ⁊ ſpiritusſancto replebitur ex vtero matris. Quante vtilitatis quo ad ꝓximū cū dixit. Et multos filioꝝ iſrl̄ ꝯuertet ⁊c. Tertio a ſubceleſtibus .i. ab oībus ſicut a patre ſuo ⁊ vicinis cum dicebāt. Quis putas puer iſte erit ⁊c. ¶ Quarto comprehendit laus ioannis ex munere Habuit enim munus in ſtatu: in vtero: in egreſſu ex vtero: in mundi ꝓgreſſu: ⁊ in mūdi egreſſu. In vtero habuit triplex mirabile munꝰ gr̄e. Primo grām qua in vtero ſanctificatus fuit. Vñ fuit ante ſanctꝰ q̄ natus. Hiere. j. Priuſq̄ te formarē in vtero noui

te ⁊ anteq̄ exires de vētre ſanctificaui te. Scdō grāꝫ q̄ ꝓphetare meruit ſicut qñ in vtero mr̄is exultans deū adeſſe cognouit. vñ Chryſo. volēs oñdere q̄liter fuerit pluſq̄ ꝓpheta dicit. Prophete eſt p merito ꝯuerſatiōis ⁊ fidei ꝓphetiā accipere. Nunqd ꝓphete fuit vt p̄us fieret ꝓpheta q̄ hō. Et qꝛ cōſuetudo erat vt ꝓphete inūgerent tūc bñ btā ꝟgo eliſabeth ſalutauit xp̄s ioānē in vtero in ꝓphetā inūxit ſꝫ qd dicit Chryſo. in hec ꝟba. Iō xp̄s fecit mariā ſalutare elizabeth vt ſermo ꝓcedēs de vtero mr̄is vbi habitat dñs ⁊ p aures elizabeth ingreſſus deſcēderet ad ioannē vt illic eū vngeret in ꝓphetā. Tertio grām q̄ ſuis meritis mr̄i ꝓphetie ſpm̄ tradidit. Vñ Chryſo. volēs oñdere q̄liter fuit pluſq̄ ꝓpheta ait. Qui prophetarū cū eēt ꝓpheta ꝓphetā facere potuit. Helyas q̄dē vnxit heliſeū in ꝓphetā: nō tñ ꝓphetādi gratiā cōtulit. Iſte aūt in vtero matris exiſtēs diuini introitus ſciētiā matri donauit ⁊ os illius in ꝟbo confeſſiōis aperuit: vt cuiꝰ nō videbat ꝑſonā cognoſceret dignitateꝫ dicēs. vñ h̄ mihi vt mr̄ dñi mei veniat ad me. In egreſſu ex vtero habuit triplex munꝰ gr̄e qm̄ ortus eiꝰ fuit miraculoſus ſctūs ⁊ iucundus. Miraculoſus excludit defectus impotentie: qꝛ ſctūs: reatꝰ culpe: qꝛ iucūdus lamētū miſerie. Celebrat aūt ortus eiꝰ ſiue natiuitas ſm magiſtrū Guilhelmum altiſſidoreñ. triplici rōne. Prio rōne ſanctificatiōis in vtero. Secūdo rōne dignitatis in officio. Ipe em̄ tanq̄ lucifer venit ⁊ eternū gaudiū nobis primꝰ nūciauit. Tertio rōne iucūditatis in ortu ſuo. Dixerat em̄ angelꝰ. Et multi in natiuitate eiꝰ gaudebūt. ⁊ iō dignū eſt vt ⁊ nos in natiuitate eiꝰ gaudeamꝰ. In ꝓceſſu habuit ſilr̄ multiplex munꝰ. In hoc aūt patēt eius excellētiſſima munera gr̄e. qm̄ habuit ꝑfectionē oīm ſctōꝝ. Nā ꝓpheta fuit qñ dixit. Qui poſt me vēturꝰ eſt ⁊c. Pluſq̄ ꝓpheta qñ xp̄m digito demōſtrauit. Apl's qꝛ a deo miſſus fuit. Apl's em̄ idem eſt qd miſſus vñ. Fuit hō miſſus a deo ⁊c. Martyr qꝛ p iuſtitia mortē ſuſtinuit. Cōfeſſor qꝛ cōfeſſus eſt et nō negauit. Virgo. Vñ ⁊ ꝓpter ipſiꝰ ꝟginitatē angelus eſt appellatus. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. In egreſſu de mūdo habuit triplex munus: qꝛ efficit martyr inuictꝰ. Tūc em̄ palmā martyrij adeptꝰ eſt. Dirigit nūciꝰ p̄tioſus. Ipſe em̄ illis qui erāt in lymbo p̄tioſum nūciū attulit: ſcꝫ de aduentu xp̄i ⁊ redēptiōe ipoꝝ. Et colit exitꝰ glorioſus. Eius em̄ exitꝰ de oībꝰ q ad lymbū deſcenderūt ſpecialiter ab eccl'ia ſolēnizat ⁊ glorioſe colit. ¶ Quīto ex p̄dicatiōe. Circa cuius p̄dicationē angelus q̄tuor ponit cū dicit. Et multos filioꝝ iſrael cōuertet ad dñm deū ipſoꝝ ⁊ ipe p̄cedet ⁊c. .ſ. fructū ordinē: ꝟtutē et finem: ſicut pꝫ in lr̄a. Et notādū ꝙ p̄dicatio ioannis tripliciter fuit cōmendabilis. Ipſe nāq; p̄dicauit feruēter efficaciter ⁊ prudēter. Feruēter cū dicebat. Genimina viperarū ⁊c. Qui quidē feruor fuit inflammatus charitate: qꝛ erat lucerna ardēs: vñ dicit in ꝑſona ipſius hiere. Poſuit os meū quaſi gladiū acutū. Informatꝰ ꝟitate: qꝛ erat lucerna lucēs. vñ Io. v. Vos miſiſtis ad ioānē ⁊ ille ꝑhibuit teſtimoniū veritati. Directꝰ diſcretiōe ſiue ſcīa. vñ turbis et publicanis ⁊ militibꝰ ſꝫ vniuſcuiuſq; exigētiā ꝓpriā legeꝫ dedit.

Firmus cōſtātia. vñ ⁊ tā cōſtāter p̄dicauit ꝙ ex hoc vitā amiſit. Hec em̄ q̄tuor dꝫ habere zelus ſm qd dicit Ber. zelū tuū inflāmet charitas: informet veritas regat ſciētia: ⁊ firmet cōſtantia. Scdō efficaciter qm̄ ad p̄dicationē eiꝰ multi cōuerſi ſunt. Predicauit em̄ verbo p aſſiduitatē doctrine ⁊ exēplo p ſanctitateꝫ vite p̄dicauit ⁊ cōuertit meritis ⁊ orōnibꝰ deuotis. Tertio prudēter. Cuiꝰ prudētia p̄dicationis in tribꝰ fuit. Primo in eo ꝙ vſus fuit cōminationibꝰ vt malos terreret dicēs. Iā em̄ ſecuris ad radicē arboris poſita eſt. Scdō ꝓmiſſionibꝰ vt bonos alliceret dicēs. Penitētiā agite appropinquabit em̄ regnū celoꝝ. Tertio moderatiōibꝰ vt mediocres paulatiꝫ ad ꝑfectionē attraheret. Vñ turbis ⁊ publicanis ⁊ militibꝰ leuia īponebat vt poſtmodū ad maiora ꝓueherētur turbis vt opibꝰ mīe inſiſterent. publicanis vt ſe ab alienoꝝ appetitu abſtinerēt. militibꝰ vt neminē cōcuterēt: nulli calūniā facerēt ⁊ ſuis ſtipēdijs cōtēti eſſent. ¶ Et notādū ꝙ ſanctꝰ ioānes euāgeliſta hac die migrauit ad dñm: ſꝫ eccl'ia ipſius feſtum in tertiū diē poſt xp̄i natiuitatē celebrādū inſtituit: qꝛ tūc eiꝰ eccl'ia dedicata fuit. Et ſolēnitas natiuitatis beati ioānis baptiſte in ſuo die remāſit nimirūꝫ. qꝛ h̄ dies ab angelo gaudio natiuitatis precurſoris autēticatus fuit. Nō aūt dogmatizandū eſt ꝙ euangeliſta baptiſte ceſſerit tanq̄ minor maiori. Nō em̄ decēs eſt q̄s eoꝝ maior ſit diſputare. Qd etiā quodā exēplo diuinitꝰ eſt oſtēſum. Erāt em̄ vt legit duo doctores theologi: quoꝝ vnꝰ ioannē baptiſtā: alter ꝟo ioānē euāgeliſtā p̄ferebat. Tandē ſup h̄ ſolēni diſputatione indicta: q̄libet valde ſollicitus erat autoritates ⁊ efficaces rōnes inuenire q̄bꝰ ſuū ioānē poſſet p̄ferre. Adueniēte aūt diſputatiōis die quilibet ſanctoꝝ emulatori ſuo apparuit: eiq; dixit. Bñ concordes ſumꝰ in celis: de nobis non diſputetis in terris. Tūc illi ſibi adinuicē ⁊ oī ppl'o viſionē publicauerūt ⁊ dñm bñdixerūt. Paulꝰ hiſtoriographus lōgobardoꝝ romane eccl'ie diaconꝰ ⁊ caſſinēſis monachꝰ: cū deberet q̄dā vice cereū cōſecrare fauces eiꝰ rauce facte ſunt cū prius vocalis eſſet. Vt ergo vox ſibi reſtitueretur hymnū ſcꝫ Vt queant laxis ⁊c. ad honoreꝫ bti ioannis cōpoſuit. Vbi in principio petit ſibi vocem reſtitui ſicut ⁊ zacharie reſtituta fuit. Oſſa mortuoꝝ aīalium vndecūq; collecta in hac die ab aliq̄bꝰ cōburūtur. Cuiꝰ duplex eſt cauſa vt ait Ioannes beleth. Vna eſt ex antique inſtitutiōis obſuātia. Sūt em̄ quedā aīalia que dracones vocantur que in aere volant: in aq̄s natāt: in terra ambulāt. Qñq; autem dum p aera ambularēt ad libidinē concitabant: ⁊ in puteis ⁊ aquis fluuialibꝰ ſperma iactabāt: ⁊ inde ſequebatur letalis annus. Cōtra hoc ergo iſtud inuētum fuit remediū: vt de oſſibus aīaliū rogus fieret ⁊ ſic talia aīalia fumus fugaret. Et qꝛ iſtud maxime hoc tp̄e fiebat: ideo iſtud adhuc ab aliquibꝰ obſeruatur. Alia cā eſt ad rep̄ſentādū qꝛ oſſa ſancti ioannis in ſebaſte ciuitate ab infidelibus cōbuſta fuerūt. Ferunt etiā facule ardentes: qꝛ ioānes fuit lucerna ardēs ⁊ lucēs. Et rota vertitur: qꝛ ſol tūc in circulo deſcēdit ad ſignificandū ꝙ fama ioānis qui xp̄s putabatur deſcēdit ſm ꝙ ipe teſtimoniū ꝑhibuit dicens.

Me opoꝛtet minui illū aūt creſcere. Hoc ſignificatū eſt ſm qd̄ dicit Aug. in eoꝝ oꝛtib⁹ i eoꝝ moꝛtib⁹. In eoꝝ oꝛtib⁹ q: circa natiuitatē ioannis dies incipiunt decreſcere circa natiuitatē xp̄i creſcere. Iuxta illud: Solſtitiū decimo xp̄m pꝛeit atq; ioannē. Itē in eoꝝ moꝛtibus: q: coꝛpus xp̄i in cruce fuit exaltatū coꝛpus ioannis capite minoꝛatū. Refert paulus in hiſtoꝛia lōgobardoꝝ q̄ rocharith rex lōgobardoꝝ iuxta eccleſiā ſcti ioannis baptiſte cū multo oꝛnatu ſepultus fuit. Quidā vero cupiditate illectus nocte ſepulcrum aperiēs abſtulit vniuerſa: cui beatus Ioannes apparens dixit. Cur auſus fuiſti tāgere mihi cōmiſſum. Eccleſiā meā decetero ingredi non valebis Quod vtiq; ſic euenit. Nā quotieſq; predictā eccleſiā intrare volebat q̄ſi a validiſſimo pugile guttur eius feriebatur: et ſic ſubito retro ruebat.

¶ De ſanctis geruaſio et pꝛothaſio. lxxxi.

Geruaſi⁹ a gerar qd̄ eſt ſacrū et vas: vel a gena qd̄ eſt incola: et ſioꝛ puul⁹ q̄ſi ſacer pꝛ vite meritū. vas vt pꝛ virtutū receptaculū. pegrin⁹ p mūdi cōtēptū. paruulus p ſui deſpectū. Pꝛothaſi⁹ a pꝛothos qd̄ eſt pmū et ſios de⁹ ſiue diuin⁹. vel a pcul et ſtaſis qd̄ eſt poſitio q̄ſi pmus p dignitatē. diuin⁹ p dilectionē. pcul poſit⁹ a mūdi affectiōe. Hoꝝ paſſionē Ambꝛoſi⁹ i libello ad caput eoꝝ poſito ſcp̄tā iuenit.

Geruaſi⁹ et pꝛthaſius gemini fres filij fuerūt ſcti vitalis et btē valerie. Qui oīa ſua paupib⁹ erogātes manebāt cū ſcto nazario q apud ebrudunū oꝛatoꝛiū cōſtruebat et ei celſus puer lapides poꝛrigebat. Quod vero nazari⁹ iā celſum habuiſſe narrat: foꝛte p anticipationē accipit: cū lōge poſt eū ſibi fuiſſe oblatum ex hiſtoꝛia nazarij colligat. Cū aūt oēs ad neronem impatoꝛē ducerent: ſeqbat eos eiulans puer celſus. Quē cū vn⁹ militū alapis cederet: et cedētē nazarius increparet irati milites nazariū calcib⁹ ceciderūt et ipm cū alijs in carcere recluſerūt et poſtmodū in mare pcipitauerūt. Geruaſiū vero et pꝛthaſiū mediolanū duxerūt. Nazarius vero miraculoſe liberatus mediolanū venit. Eo tpe ſupueniēte comite aſtaſio q cōtra marchomānos pficiſcebat ad bellū deoꝝ cultoꝛes ei dē occurrerūt aſſerētes q̄ dij ſibi rñdere cōtēnerēt niſi pꝛi⁹ geruaſi⁹ et pꝛthaſi⁹ imolarētur. Cōtinuo igr tenent et vt eū ſacrificēt inuitant. Cui cū geruaſi⁹ oīa idola ſurda et muta diceret et ipſum ab omnipotenti deo victoꝛiā requirere debere doceret. iratus tandiu eum plumbatis cedi iuſſit q̄diu ſpiritum exalaret. Deinde pꝛthaſium accerſiri fecit eiq; dixit. Miſer vel tu viuere ſtude. et noli cū fratre tuo mala moꝛte perire. Cui pꝛothaſius. Quis eſt miſer. Ego q te non timeo: aut tu qui me timere pꝛobaris. Cui aſtaſius. Ego te miſer homo quō timeo. Cui pꝛthaſius In hoc timere me et te ledi pꝛobaris ſi non ſacrificauero dijs tuis. ſi enim te lederia me nequaq̄ timeres nunq̄ ad ſacrificium idoloꝝ me ipſe compelleres. Tunc eum comes in eculeum ſuſpendi iuſſit. cui pꝛothaſius. Non tibi comes iraſcoꝛ. quoniā cecos oculos tui coꝛdis attēdo quin potius tui miſereoꝛ: quia neſcis qd facias. Age igit qd̄ cepiſti. vt mihi, cum fratre meo occurrere poſſit benignitas ſaluatoꝛis. Tūc comes iuſſit eū decollari. Philipp⁹ aūt ſeruus xp̄i cū filio ſuo coꝛpa eoꝝ rapuit et occulte in domo ſua i arca ſaxea ſepeliuit et libellū eoꝝ: oꝛtuꝫ: finē: et vitam cōtinentē ad eoꝝ caput poſuit. Paſſi ſunt autē ſub nerone q cepit circa annū dn̄i. lvij. Hoꝝ coꝛpa multo tpe latuerūt: ſꝫ tpe bti Ambꝛoſij hoc mō reperta fuerūt. Ambꝛoſio nāq; in eccl'ia ſctoꝝ naboꝛis et felicis in oꝛatiōe poſito: ita vt nec vigilaret apte nec doꝛmiret integre: apparuerunt ei duo pulcerrimi iuuenes veſtibus candidis. i. collobio et pallio induti: caligulis calciati ſecū manib⁹ extēſis oꝛātes. Oꝛauit igitur Amb. vt ſi eſt illuſio nō vltra appareat: ſi autem veritas denuo reuelet. Silī igitur mō canente gallo oꝛātes ſecū iuuenes apparuerūt. Tertia vero nocte defecto iā coꝛpe ieiunijs nō doꝛmiēti: ſꝫ ſtupēti cū tertia ſibi apparuere pſona q̄ ſimilis paulo apl'o videbat ſm qd̄ i pictura pſpexerat. Illiſq; tacētib⁹ apl's ſibi dixit. Iſti ſunt q nihil terrenū deſiderātes monita mea ſecuti ſunt. Quoꝝ coꝛpa i eo loco reperies in quo ſtas. Duodecim pedū altitudine terra coopertam arcā inuenies: et ad caput eoꝝ libellū in quo oꝛtus eoꝝ cōtinet et finis. Cōuocatis igit vicinis epis ipſe pꝛioꝛ terrefoſſoꝛ acceſſit et oīa pꝛout dixerat ſibi paulus apl's inuenit. Et lꝫ iā. ccc. anni et vltra fluxiſſent: ita tū coꝛpoꝛa eoꝝ ſunt repta ac ſi ipſa hoꝛa ibidē fuiſſent poſita: inſup vero odoꝛ ſuauiſſimus et mirabilis inde fragrabat. B Cecus aūt qdā tāgēs feretrū illuminatus eſt et multi alij meritis eoꝝ curati ſunt. In hoꝝ ſolēnitate pax iter lōgobardos et romanū iperiū refoꝛmata fuit. et iō Grego. papa. Loq̄tur dn̄s pacē in plebē ſuā &c. In introitu miſſe cantari inſtituit. Vn̄ et officia partim ſanctis conueniūt partim euētib⁹ q̄ ipſis cōtigere dieb⁹. Refert Aug. in lib. xx. de ciuitate dei q̄ ipſo pn̄te et ipatoꝛe et multa turba quidā cecus apud mediolanum ad coꝛpora martyrū geruaſij et pthaſij lumē recepit. Vtrū aūt ſit p̄dict⁹ cecus: an alius ignoꝛat. Idē q̄ꝫ refert ibidē q̄ qdāꝫ iuuenis i villa victoꝛiana q̄ ab ypoꝛegioꝛ xxx. milliarib⁹ diſtat: cū in quodā flumine equū lauaret: cōtinuo diabolus eum vexauit: et in flumē tanq̄ moꝛtuū piecit. Cū aūt veſpere in eccl'ia btōꝝ geruaſij et pthaſij q̄ pꝛpe erat cantaret: ille vocibus illis q̄ſi pcuſſus cū grādi fremitu eccl'iaꝫ intrans altare tenebat. inde amoueri nō valēs tanq̄ ſi ibidē alligat⁹ fuiſſet. Et cū demon vt inde exiret adiuraret: ille ſe ei⁹ mēbꝛa amputare cū exiret minabat. Cū ergo adiuratus exiret oculus eius in maxillā fuſus tenui venula depēdebat: ſꝫ in locū ſuū ſicut potuerūt oculū reuocauerūt. Et ecce intra paucos dies meritis ſanctoꝝ geruaſij et pthaſij plene ſanat⁹ eſt. Amb. quoq; in p̄fatiōe ſic ait. Hi ſunt q̄ vexillo celeſti ſignati: victricia apl'i arma ſumpſerāt et a mūdanis nexib⁹ abſoluti neq̄ſſimi hoſtis vitioꝝ aciē pſternentes liberi et expediti xp̄m dn̄m ſunt ſecuti. O q̄ felix germanitas q̄ ſacris ihērēdo eloquijs nullo potuit īterpellari ɔtagio. O q̄ glorioſa certaminis cā vbi pariter coronātur q̄s vnus vterus maternus effudit.

¶ De ſanctis ioanne et paulo. lxxxij. A

Ioannes et paulus pmicerij et p̄poſiti cōſtātie filie cōſtātini auguſti fuerūt. Eo tēpoꝛe cū gēs ſcithica daciā et traciā occuparet. et gallican⁹ dux romani exercit⁹ cōtra p̄dictā gētē mitti deberet: cōſtātiā cōſtantini p mercede laboꝛis ſibi in vxoꝛē dari petebat. Qd̄ etiā romani pncipes inſtātius fieri poſtulabāt. Pater aūt plurimū triſtabat: ſciēs filiā ſuā poſtq̄ a beata agne ſanata fuerat in virginitatis pꝛopoſito poſitā: facilius occidi poſſe q̄ ad conſenſuꝫ inclinari. Virgo tamen de deo cōfidēs patri cōſuluit vt eā ſibi ſpōdeat cū victoꝛ rediret. Veruītn̄ duas filias ſuas q̄s ex vxoꝛe defuncta ſuſceperat. idē gallican⁹ ſecū manere pmitteret: vt p eas moꝛes et votū pr̄is ſcire poſſet. et ipſa duos p̄poſitos ſuos ioannē et paulū ſibi cōcederet in ſpe quaſi maioꝛis firmitatis rogans deum vt ipm et filias cōuerteret. Quod vbi oībus placuit: gallicanus aſſumptis ioanne et paulo et copioſo exercitu pficiſcit: ſed tn̄ a ſcithicarū gēte eius exercitus frāgitur et in vꝛbe traiectarū ab hoſtibus obſidet. Tūc accedētes ioannes et paulus eidem dixerūt. Fac votum deo celi et eris victoꝛ melioꝛ q̄ fuiſti. Qd̄ cuꝫ feciſſet iuuenis in humero ferens crucē ſtatim ſibi apparuit eiq; dixit. Sume gladiū tuum et ſequere me. Quem ille accipiens p media caſtra iuit: et ad regem vſq; deuemēs. illumq; occidens ſolo timoꝛe vniuerſuꝫ populū ſubiugauit: et romanis tributarios fecit. Duo quoq; milites armati eidē apparentes hinc inde confirmabāt. Factus igit xp̄ianus romā rediit et cū multo honoꝛe ſuſceptus rogauit auguſtuꝫ vt ſibi indulgeret ſi filiā minime deſpōſaret. eo q̄ decetero xp̄o continenterum viuere pponeret. Quod cū auguſto plurimū placuiſſet: et due filie gallicani a conſtantia virgine ad xp̄m cōuerſe eſſent ipſe gallicanus ducatui ceſſit et oīa pauperibus tribuens xp̄o cuꝫ alijs ſeruis dei in paupertate ſeruiuit multa aūt miracula faciebat: ita vt ſolo viſu demones de obſeſſis coꝛpoꝛibus effugaret. Huius ſacre opinionis fama in toto terrarū oꝛbe intantū excreuit: vt ab oriēte et occidente venientes viderunt virū ex patricio conſule lauantē pedes pauperū ponentē menſam: aquā manibus effundentē: languētibus ſollicite miniſtrantē et cetera ſctē ſeruitutis officia exhibentē. Cōſtātino igitur defuncto: cōſtantius conſtantini magni filius arriana hereſi deprauatus imperiū tenuit. Vex cū canſtantius frater conſtantini duos filios. ſ. galluꝫ et iulianū reliquiſſet conſtantius impatoꝛ dictū galluꝫ ceſarem fecit et cōtra iudeā rebellantē miſit. Quem tamen poſtmodū interfecit. Iulianus vero timens ne exēplo fratris a conſtantino pimeretur: monaſteriū ingreſſus eſt. Vbi magnā religioneꝫ ſimulās lectoꝛ oꝛdinat⁹ eſt. Qui p maleficiū demonē cōſuluit: reſpōſum accipiēs q̄ ad imperiū ſublimādus eſſet. Poſt aliquod tp̄s vꝛgentibus negotijs cōſtantius iulianū ceſarem fecit et ipſum in galliā deſtinauit: qui oīa ſtrēnue agebat. Moꝛtuo aūt conſtantio et iuliano apoſtata in imperiū a conſtantio ſublimato iuſſit iulianus vt gallicanus aut dijs imolaret aut abſcederet. Tanto enī viro non audebat necem inferre. Ille igitur alexādriā pꝛexit. et ab infidelibus p coꝛ trāſfixus martyrij coꝛonā pcepit. At iulian⁹ capt⁹ ſeꝫ cupiditate ſacrilega auaritiā ſuā euāgelij teſtimonio coloꝛabat. Nā facultates a xp̄ianis auferēs dicebat. Xp̄s veſter dicit i euangelio. Qui nō renūciauerit oībus q̄ poſſidet nō pōt meus eſſe diſcipulus. Audiēs igr̄ q̄ ioānes et paulus ex opib⁹ q̄s virgo cōſtātia reliquerat xp̄ianos pauperes ſubſtentabant: mandauit eiſdē q̄ ſicut ɔſtātino ita q̄ꝫ et ſibi adherere deberēt. At illi dixerūt. Dū glorioſi imperatoꝛes cōſtātinus et filius ei⁹ ɔſtātius ſe eſſe ſeruos xp̄i gloriabātur nos famulabamur eiſdē. Tu vero q: religionē plenā virtutib⁹ reliquiſti a te oīno receſſimus et tibi obedire cōtēnimus. Quibus iulianus mādauit. Ego in eccl'ia clericatū obtinui. et ſi voluiſſem ad pꝛimū eccleſie ſtatū pueniſſē. Sed cōſiderās vanū eſſe inertiā ſectari et otium militie animū tedi dijſq; ſacrificans eoꝝ ſuffragijs imperiū obtinui. Vn̄ vos in aula regia nutriti nō debetis lateri meo deeſſe vt pꝛimos vos in palatio meo habeā. Qd̄ ſi a vobis cōtēptus fuero. ag ā vt neceſſe eſt vt cōtēni nō poſſim. Qui rn̄dēte ſ. dixerunt. Deū tibi p̄ponētes minas tuas nequaq̄ timemus ne regis eterni inimicitias incurramus. ad hoc iulianus. Si infra decē dies vltro ad me venire cōtēpſeritis: coacti poſtmodū facietis qd̄ ſpōte facere nō curatis. Cui ſcti rn̄derunt. Iā decē dies pꝛeteriſſe exiſtima et hodie facito qd̄ tūc te factuꝝ cē minaris. Quib⁹ iulian⁹. Putatis q̄ martyꝛes vos faciāt xp̄iani. Niſi mihi conſenſeritis puniam vos non vt martyꝛes ſed vt publicos hoſtes. Tunc ioannes et paulus p totos decē dies eleemoſynis inſiſtētes oīa ſua pauperibus erogabant. Decimo aūt die miſſus eſt ad eos therētianus qui dixit eis. Dn̄s noſter iulianus ſtatūculū aureum iouis ad vos miſit vt eidē tura incendatis alioq̄ ambo ſimul pibitis Cui ſancti dixerunt. Si tuus dn̄s eſt iulianus habeto paceꝫ cum illo. nobis alius dn̄s non eſt niſi dn̄s ieſus xp̄s Tunc iuſſit eos occulte decollari et in foueas intra domum ſepeliri famā faciēs q̄ in exilium eſſent miſſi. B Poſt hoc filius therentiani a demone arripitur. et intra domū clamare cepit: q̄ a demone vꝛeretur. Qd̄ videns therentianus ſcelus cōfitet et xp̄ianus efficit. Paſſio ſanctoꝝ ab eo conſcribitur et ei⁹ filius liberat. Paſſi ſunt aūt circa annū dn̄i. cclxiiij. Refert Greg. i homelia euāgelij. Si quis vult poſt me venire q̄ q̄dā matrona dum eccleſiā iſtoꝝ martyrū frequentius viſitaret et die quadam inde rediret: duos ſtantes monachos ſub peregrino habitu inuenit. quos pegrinos credēs, eleemoſynā ſibi dari pꝛecepit: ſed poſtq̄ diſpēſatoꝛ eis ad largiēdū eleemoſynē appꝛopinquaſſet. aſtiterunt ei vicini et dixerunt. Tu nos modo viſitas: nos te in die iudicij requiremus et quicq̄d poterimus p̄ſtabimus. Quo dicto ab oculis eius ſunt ablati. Ambꝛo: de his martyꝛib⁹ in pꝛefatione ſic dicit. Beati martyꝛes ioan. et paulus veraciter impleuerunt qd̄ dauitica voce dicit. Ecce q̄ bonum et q̄ iucundum habitare fratres in vnum. Naſcendi lege conſoꝛtes fidei ſocietate ɔiuncti paſſionis eq̄litate cōſimiles: in vno ſemper dn̄o glioſi.

¶ De ſancto leone papa. lxxxiij. A

Leo papa vt ī miracl'is beate marie v'gis legiť in eccl'ia ſctē marie maioris in die reſurrectiōis miſſaȝ celebrabat τ dū fideles per ordinē cōmunicaret τ q̄dā matrona manū ei⁹ oſculata fuiſſet ex hoc i'eū vehemēs carnis tentatio inſurrexit. Et vir dei in ſe incipium ſeuiſſimus vltor inſurgit τ eadē die manū ſe ſcandalizantem penitus amputauit τ a ſe reiecit interea murmur oriebať in ppl'o cur ſummus pontifex diuina more ſolito nō celebraret. Tūc leo ad beatā virginē ſe cōuertit: τ eius puidētie totaliter ſe cōmiſit. Tūc illa cōtinuo ſibi aſtitit τ manum ſuā ſuis ſanctiſſimis manibus illi reſtituit τ reformauit: iubens vt pcederet τ filio ſuo ſacrificiū imolaret. Leo igitur oī ppl'o q̄d ſibi cōtigerit p̄dicauit τ manū reſtitutā oībus euidēter oñdit. Hic calcedoñ. conciliū celebrauit ſolas virgines ibidē velari inſtituit. Ibi etiā ſtatutū fuit vt virgo maria mater dei appellaretur. Eo quoqȝ tpe attila italiā deuaſtabat. Igiť ſanctus leo in eccl'ia apl'orū tribus dieb⁹ τ tribus noctibus orōni vacās poſt hec dicit ad ſuos. Qui vult me ſequi ſequať. Cū igiť ad attilā appropinquaſſet ille vt btm̄ leonē vidit de equo deſcēdit eiuſqȝ pedib⁹ puolutus rogauit vt peteret quicq̄d vellet. Qui petijt vt ab italia diſcederet τ captiuos relaxaret. Et dum argueretur a ſuis q̄ triūphator orbis a ſacerdote victus eſſet rn̄dit: Prouidi mihi τ vobis: vidi em̄ a dextris eius fortiſſimū militem euaginato gladio ſtātem mihiqȝ dicenteȝ: Niſi huic parueris cum oībus tuis interibis. Cū btūs leo epl'am ad fabianum ep̄ȝ cōſtantinopolitanū aduerſus euticiū τ neſtoriū ſcripſiſſet: ſuper ſepulcruȝ bti petri ipſam poſuit τ ieiunijs τ orōnibus inſiſtēs dixit. Quicquid in hac epiſtola: vt homo erraui: tu cui eccēſie cura commiſſa eſt corrige τ emenda. Et poſt dies .xl. oranti illi petrus apparuit dicens. Legi τ emendaui. Accipienſqȝ leo epl'aȝ inuenit eā manibus apl'i correctā τ emēdatā. Al's etiā ſepulcro bti petri .xl. diebus ieiunijs τ orōnibus vacans leo aſtitit: obſecrans vt ſuorū ſibi peccatorū veniam impetraret. Cui petrus apparens dixit. Deprecatus ſum pro te dn̄ȝ τ oīa peccata tua dimiſit. Solūmodo de manuū impoſitione debes inq̄ri. i. ſi bene ſiue aliter alicui manus impoſueris exigeris. Obijt aūt circa annos dn̄i .cccclx.

¶ De ſancto petro apoſtolo. lxxxiiij.

Petrus trinomius extitit. Vocatus eſt em̄ ſymon bariona. Symon interpretatur obediēs vel ponens triſtitiā bariona filius colūbe. Bar. lingua ſira filius iona hebraice colūba. Fuit em̄ obediens qn̄ xp̄s eum vocauit: q: ad vnius iuſſionis vocem dn̄o obediuit ponēs triſtitiā qn̄ xp̄m negauit q: egreſſus foras fleuit amare: filius colūbe: q: deo ſimplici intentione ſeruiuit. Scd̄o vocatus eſt cephas qd̄ interpretať caput vel petra vel increpās ore. Caput rōne principatus in prelatione: petra rōne firmitatis in paſſione: increpās ore: rōne conſtantie predicatione. Tertio vocatus eſt petrus qd̄ interpretať agnoſcēs ſiue diſcalcians vel diſſoluens: q: xp̄i diuinitatem agnouit cū dixit. Tu es xp̄s filius dei viui. Et pedes affectuū ſuorū in oī tpe mortuo τ terreno diſcalciauit cū dixit. Ecce nos relinquimus oīa τ vincula peccatorū a nobis diſſoluit: τ hoc p claues quas a dn̄o accepit. Habuit aūt triplex cognomen. Dict⁹ eſt em̄ ſymon ioanna qd̄ interp̄tať dn̄i pulcritudo. Scd̄o ſymon ioannis qd̄ interp̄tať cui donatum eſt. Tertio ſymon bariona qd̄ interp̄tať fili⁹ columbe. Per qd̄ dať intelligi q̄ ipſe habuit pulcritudinem morū: dona virtutū: abūdātiā lacrimarū: q: colūba hȝ gemitū p̄ cātu. Iſtud aūt nomē petr⁹ ieſus prio ſibi iponendū pmiſit cū dicit Ioā. j. Tu vocaberis cephas qd̄ interp̄tať petr⁹. Scd̄o pmiſſum ipoſuit, ſicut dr̄ Marci. iij. Et ipoſuit ſymoni nomen petrus. Tertio ipoſitū cōfirmauit cum dicit Matth. xvj. Et ego dico tibi: q: tu es petr⁹ τc. Eius martyriū marcell⁹. Lin⁹ papa: egiſippus τ leo papa cōſcripſerūt.

Petrus apoſtolus inter ceteros τ ſupra ceteros apoſtolos maioris feruoris extitit. Nam τ ſcire dn̄i p̄ditorē voluit: q: vt dicit Augu. ſi eū ſciuiſſet dētibus diſcerpiſſet. Et ob hoc dn̄s p̄ditorē ſuū noīare nolebat: q: vt ait Chryſo. ſi ipſum noīaſſet petr⁹ cōtinuo ſurrexiſſet τ ipȝ ptin⁹ trucidaſſet. Hic ſup mare ad dn̄m ambulauit in dn̄i tranſfiguratiōe τ puelle ſuſcitatione a dn̄o electus fuit. ſtateram in ore piſcis inuenit claues regni celorum a dn̄o accepit τ paſcendas oues a xp̄o ſuſcepit. tria millia hominum in penthecoſten ſua predicatione cōuertit ananie τ ſaphire mortē predixit: eneaȝ paraliticuȝ curauit corneliuȝ baptizauit: tabitā ſuſcitauit: vmbra ſui corporis infirmos ſanauit ab herode incarceratur ſed ab angelo liberatur. Qualis aūt eius cibus vel indumentum fuerit ipſe hoc in libro clementis teſtatur. Panis inquit ſolus eſt mihi cū oliuis: τ raro cum oleribus in vſu eſt. Indumētū aūt hoc eſt mihi qd̄ vides tunicā cum pallio. τ hoc hn̄s nihil aliud req̄ro. Fertur q̄ in ſinu ſemp ſudariū portabat quo crebo fluētes lacrimas tergebat quia qn̄ dulcis allocutionis τ p̄ſentie dn̄i memor erat: pre nimia amoris dulcedine lacrimas continere non poterat. Quādo etiā culpā negationis ad memoriam reducebat. vberrimas lacrimas emittebat. vn̄ adeo in conſuetudine habuit flere vt eius facies tota aduſta lacrimis videreť: ſicut dicit clemens. Item etiā dicit q̄ audito in nocte gallicantu ad orōnem ſurgere cōſueuerat: τ tūc ſil'r vt dr̄ ad fletum prorumpere conſueuit. Refert q̄ȝ clemens ſm̄ q̄ in eccleſiaſtica hiſtoria inuenitur q̄ cum vxor petri ad paſſionē duceretur: petrus ingēti gaudio exultauit ac eā p̄prio vocās noīe poſt eam clamauit. O cōiunx memēto dn̄i. Quadā vice dum petrus apl'us duos de diſcipulis ſuis miſiſſet ad predicādū dn̄i. xx dietas iuiſſent vnus illorū defunctus eſt. alter v'o ad petrū redijt τ qd̄ acciderat nūciauit. Hic diciť fuiſſe btūs marcialis: vel ſm̄ quoſdā matern⁹ alibi legiť q̄ p̄m⁹ fuit btūs fronto ſocius q̄ defunctus eſt ſcd̄s fuit preſbyter georgius. Tunc ſuum baculū ſibi tradidit precipiens vt ad ſociū pergeret τ eū ſup illum poneret. Quod cū feciſſet ille qui iam b q̄draginta dies iacebat mortu⁹ ptinus ſurrexit viu⁹. In eo tpe erat in hierl'm quidam magus noīe ſymon

q̄ ſe p̄mā v'tutē dicebat: τ ſibi credētes ppetuos eſſici aſſerebat τ nulla ſibi ipoſſibilia dicebat. legiť etiā in libro clemētis ipm̄ dixiſſe. Adorabor vt de⁹ publice: diuinis donabor honorib⁹: τ q̄cq̄d voluero facere potero. Aliqn̄ cū mr̄ mea rachel iuberet me exire ad cāpū vt meterē: ego falceȝ vidēs poſitā p̄cepi falci vt p ſe meteret τ meſſuit decuplo ampli⁹ ceterꝭ. Addidit q̄ȝ τ h̄ ſm̄ qd̄ dicit Hiero. Ego ſum ſmo dei: ego ſpecioſus: ego paracletus: ego oīpotēs: ego oīa dei. Serpētes q̄ȝ eneos faciebat ſe mouere. ſtatuas eneas τ lapideas ridere τ canes cātare. Hic vt linus ait volēs diſputare cū petro τ oñdere q̄ de⁹ eēt ſtatuta die venit petr⁹ ad locū certaminis τ aſtātib⁹ petrus dixit. Pax vobis fratres q̄ veritatē amatis. Cui ſymon. Nos tua pace opus nō habem⁹. Si em̄ pax ſit τ cōcordia ad inueniēdā veritatē nihil pficere poterim⁹. Hn̄t em̄ intra ſe pacē latrones: ppter qd̄ noli inuocare pacē ſȝ pugnā. Duobus em̄ inter ſe dimicātibus: tūc erit pax cū alter fuerit ſuperat⁹. Et petrus. Cur times audire pacē. Ex petis em̄ bella naſcunť vbi aūt pctm̄ nō ſit eſt pax. In diſputationib⁹ veritas: in operib⁹ iuſtitia inueniť: τ ſymō. Nihil dicis: ſȝ ego oſtēdam tibi dictatꝭ mee potētiā: vt repēte adores me. Ego ſum prīa virtus τ poſſuȝ volare p aera. nouas arbores facere. lapides in panē mutare. in igne ſine leſione durare τ oīa q̄ volo poſſum facere: Ↄ hūc igiť ſymonē petr⁹ diſputabat τ oīa eius maleficia detegebat. Tūc ſymon vidēs q: petro non poſſet reſiſtere oēs libros ſue magice artis ne forte magus pdereť in mare piecit. τ romā vt ibi de⁹ habeať prexit. Qd̄ vbi petr⁹ cōperit ipȝ inſequiť et romā vſqȝ pficiſciť. ¶ Quarto igiť anno claudij impatoris petrus romā applicuit: τ ibi annis .xxv. ſedit. τ duos ep̄os linū τ cletū ſibi coadiutores vt ait ioannes beleth vnū extra muros vrbis aliū intra ordinauit. Predicationi inſiſtēs multos ad fidē ↄuertebat τ infirmos q̄plures curabat. Sȝ τ in p̄dicatiōe ſua ſemp laudās τ p̄ferēs caſtitatē q̄tuor cōcubinas agrippe p̄fecti adeo cōuertit q̄ ad p̄fectū redire vlterius recuſarēt vn̄ iratus p̄fectus aduerſus petrū occaſionē q̄rebat. Poſt h̄ appuit dn̄s petro dicēs. Symon τ nero Ↄ te cogitāt ſed ne timeas q: tecū ſuȝ vt eruā te: τ dabo tibi ſeruū meū paulū ſociū q̄ cras romā ingredieť. Sciēs igiť petrus vt ait lin⁹: q: velox eēt diſpoſitio tabernaculi ſui in cōuentū fratrū poſitus manū clemētis app̄hēdit τ eū in ep̄ȝ ordinauit τ in cathedra loco ſui ſedere coegit. Poſt h̄ paulus ſicut dn̄s p̄dixerat romā venit τ cū petro xp̄ūȝ p̄dicare cepit. Symon aūt magus intm̄ a nerone amabať q̄ vite eius τ ſalutis τ totius ciuitatꝭ cuſtos ſine dubio putabať. Quadā aūt die ſicut dicit leo papa duȝ ante neronē aſtaret. eius effigies ſubito mutabatur τ mō ſenior τ modo adoleſcētior videbať. Quod cuȝ videret nero verū hūc eſſē dei filium eſtimabat. Dixit itaqȝ ſymō magus neroni ſicut idē leo refert. Vt ſcias optime impator me dei filiū eſſe iube me decollari tertia die reſurgam. Precepit igitur nero carnifici vt eum decollare deberet. Qui cum putaret ſe decollare ſymonē decollauit arietē. Symon autem arte magica illeſus euaſit: τ arietis mēbra colligens ea abſcōdit τ trib⁹ dieb⁹ ſe occultauit. Sāguis autē arietis ibidē ↄgelat⁹ remāſit. Die aūt tertio oſtendit ſe neroni dicēs. fac ſanguinē meū q̄ effuſus eſt extergi. q: ecce ego q̄ decollat⁹ fueram ſicut pmiſi die tertia reſurrexi. Quē nero vidēs obſtupuit: τ ipſum verū dei filiū eē putauit. h̄ leo. Aliqn̄ etiā in cōclaui cū nerone eēt demon in ei⁹ ſpecie foris pplo loq̄bať. Deniqȝ romani in tanta veneratione eū habuerunt q̄ eidē imaginē fecerūt τ hūc titulū ſupſcripſerunt. Symoni deo ſctō. ¶ Petrus aūt τ paulus vt leo teſtať ad neronē introierūt τ oīa eius maleficia detegebāt. Addidit q̄ȝ petr⁹ q̄ ſicut in xp̄o ſunt due ſubſtātie. ſ. dei τ hoīs: ſic τ in iſto mago ſunt due ſubſtātie. ſ. hoīs τ diaboli. Dixitqȝ ſymon vt teſtať ſanct⁹ marcellus τ leo. Ne diutius hūc patiar inimicū p̄cipiā angelis meis vt vindicent me de iſto. Cui petr⁹ Angelos tuos nō timeo: ſed ipſi me timēt. Nero dixit. Nō times ſymonē q̄ diuinitatē ſuā rebus affirmat. Cui petr⁹. Si diuinitas eſt in ipſo dicat nūc mihi q̄d cogito vel q̄d facio: quā cogitationē meā pri⁹ aurib⁹ tuis inſinuo: vt nō audeat mētiri. Nero dixit Accede huc τ dic mihi q̄d cogitas. Petrus aūt accedēs ſecreto dixit. Iube mihi panē ordeaceū afferri τ occulte dari. Qui cū allat⁹ fuiſſet τ petr⁹ eū bn̄dixiſſet τ ſub manica abſcōdiſſet dixit. Dicat ſymon qui ſe deū fecit q̄d ſit cogitatū: q̄d dictū τ quid factum. Rn̄dit ſymon: Petr⁹ magis dicat q̄d cogitē ego dixit petr⁹. Quid cogitet ſymon me ſcire docebo: duȝ qd̄ cogitauerit fecero. Tūc ſymon indignat⁹ clamauit. Procedāt canes magni τ deuorēt eū. Et ſubito canes maximi apparuerūt τ ī petrū impetū fecerūt. Ille v'o panē bn̄dictū obtulit τ ſubito ipſos ī fugā cōuertit. Tūc dixit ad neronē petr⁹. Ecce oſtēdi tibi me noſſē q̄d Ↄ me cogitauerat ſymon nō v'bis ſȝ factis. Nā qui pmiſerat ↄtra me angelos vēturos exhibuit canes vt oſtēdat ſe diuinos angelos nō habere ſed caninos. Dixit ſymon. Audite petre τ paule. Si hic vobis nihil poſſum facere: veniemus vbi opȝ me vos iudicare: ego aūt vobis mō parco. Hec leo. ¶ Tūc ſymon vt ait egiſippus τ linus in ſupbiam elatus auſus eſt ſe iactare q̄ poſſet mortuos ſuſcitare. Et accidit vt quidā iuuenis morereť. Vocatis q̄ȝ petro τ ſymone hāc oēs de volūtate ſymonis ſn̄iam firmauerūt vt ille occidereť qui mortuū ſuſcitare nō poſſet. Symon igiť dū ſup mortuū ſuas incantationes faceret: viſus eſt a circūſtātib⁹ caput agitare defunctus. Tūc oēs exclamātes petrum lapidare volebāt. Petrus autē vix impetrato ſilētio dixit. Si viuit defunctus: ſurgat ambulet τ loquať alioqui ſciatis fantaſma eſſē q̄ caput mortui cōmoueť. Separetur Symon a lectulo vt plene figmenta diaboli denudenť. Separatur igiť Symon a lectulo τ puer immobilis remāſit. Petrus aūt longe ſtans τ oratiōe facta exclamauit dicēs. Adoleſcēs in noīe ieſu chriſti nazareni crucifixi ſurge τ ambula τ ſtatim viuus ſurrexit τ ambulauit. Cū aūt ppl's vellet ſymonē lapidare ait petrus. Satis eſt illi ad penā q̄ ſe in ſuis artibus agnoſcit ſuperatū. Magiſter aūt noſter nos docuit: vt p malis bona reddamus. Dixit aūt ſymō. Scitote vos petre τ paule nō vobis cōtinget qd̄ cu

pitis vt martyrio vos digner coronare. Qui dixerũt adueniat nobis qđ cupimꝰ: tibi aũt nunꝙ̃ bñ ſit: q: q̃cũꝗ loq̃ris mẽtiris. Tũc ſymõ vt ait ſctũs marcellus iuit ad domũ marcelli diſcipuli eiꝰ ligauitꝗ maximũ canẽ ad oſtiũ domꝰ eiꝰ dicẽs. Nũc videbo ſi petrus q̇ ad te venire cõſueuit ingredi poterit. Poſt paululũ venit petrꝰ ⁊ facto ſigno crucis canẽ ſoluit. Canis aũt oĩbus alijs blãdus ſolũ ſymonẽ ꝑſequebaẗ: q̇ apprehẽdens eũ ad terrã ſubtꝰ ſe deiecit ⁊ eũ ſtrãgulare volebat. Accurrẽs aũt petrꝰ cani clamauit ne ei noceret. Et canis q̇dem corpꝰ eius nõ leſit: ſꝫ veſtes adeo lacerauit: vt ille nudꝰ poſitꝰ remaneret. Pplꝰs aũt ⁊ maxĩe pueri cũ cane tãdiu poſt euꝫ cucurrerũt donec illũ q̃ſi lupũ de ciuitate fugarent. Cuiꝰ opprobrij pudorẽ nõ ferẽs ꝑ anñũ nuſꝙ̃ cõparuit. Marcellꝰ aũt h̃ miracula videns deinceps petro adheſit. Poſtea aũt ſymõ rediens iterũ in neronis amicitiã ẽ receptꝰ. Symõ igr̃ vt refert leo pplm̃ ꝯuocauit ⁊ ſe a galileis grauiẗ offenſuꝫ ꝓhibuit: ⁊ iõ vrbeꝫ quã tueri ſolebat ſe deſerere velle dixit: ⁊ diẽ ſtatuere q̇ in celũ deberet aſcẽdere: q: nõ dignabaẗ i terris amplꝰ habitare. Statuto igr̃ die turriꝫ excelſaꝫ: vel ſm̃ linũ capitoliũ ꝯſcẽdit ⁊ inde ſe deijciẽs coronatus lauro volare cepit. Dixit aũt paulꝰ ad petrum. Meũ ẽ orare ⁊ tuũ eſt imꝑare. Dixit nero. Verax ẽ hic hõ vos aũt ſeductores eſtis. Petrꝰ aũt dixit ad paulũ. Paule erige caput ⁊ vide. Cũꝗ eleuaſſet caput ⁊ vidiſſet ſymonẽ volãtẽ dixit ad petrũ. Petre q̇d ceſſas ꝑfice qđ cepiſti: iã eñ vocat nos dñs. Tunc petrꝰ ait. Adiuro vos angeli ſathane q̇ eũ i aera fertis ꝑ dñm nrm̃ ieſum xp̃m vt ipm̃ amplꝰ nõ feratis ſꝫ corruere dimittatꝭ. Et cõtinuo dimiſſus corruit et fractꝭ ceruicibꝰ expirauit. Audiẽs hec nero talẽ virũ ſe ꝑdidiſſe doluit. dixitꝗ aplĩs ſuccenſo aĩo me feciſtis ſuſpectũ ꝓpterea malo exẽplo vos ꝑdã. Hec leo. Deditꝗ eos in manꝰ paulini viri clariſſimi: ⁊ paulinꝰ tradidit eos i cuſtodia mamerti ſub cura militũ ꝓceſſi et martiniani: quos milites petrꝰ ad fidẽ cõuertit. Vñ carcerẽ aperuerũt ⁊ eos liberos dimiſerũt. Quapropter paulinus poſt paſſionẽ apoſtoloꝝ ꝓceſſum et martinianũ accerſiuit ⁊ cõperti q xp̃iani eſſent iuſſu neronis capite ceſi ſunt. Rogabãt ğ fratres petrum vt inde diſcederet: et cũ diſcedere nollet: tandẽ victꝰ ꝓcibus abſceſſit. Et cũ veniſſet ad portã: vt leo et linus teſtaẗ ad locũ vbi nũc diciẗ ſancta maria ad paſſus: vidit xp̃ꝫ ſibi occurrenteꝫ ⁊ ait. Dñe quo vadis. Qui rñdit. Venio romã iterũ crucifigi. Cui petrus. Dñe iterum crucifigeris. Cui dominꝰ. Etiã. Petrꝰ vo ait. Ego dñe reuertar vt tecũ crucifigar. His dictis dñs vidẽte petro et lacrimante in celũ aſcendit. Qđ cũ de paſſiõe ſua dictũ intelligeret rediit. Cũꝗ hoc fratribus retuliſſet a miniſtris neronis capiẗ et ꝓfecto agrippe ꝓñtatur factaꝗ eſt eiꝰ facies ſicut ſol vt ait linꝰ. Cui dixit. Tu ne es ille q̇ in plebibꝰ ⁊ mulierculis quas a thoro viroꝝ ſeparas gloriarꝭ. Queꝫ apoſtolus increpãs dicebat ſe in cruce dñi gloriari. Tũc petrꝰ tanꝙ̃ alienigena iuſſus eſt crucifigi. Paulus vo q: ciuis erat romanꝰ iuſſus eſt capite trũcari ¶ De hac ſentẽtia in ipos prolata dicit Dionyſius in epiſtola ad timotheũ de morte pauli in hec verba.

O frater mi timothee ſi vidiſſes agones cõſummatiõis ipſoꝝ defeciſſes quidem pre triſtitia ⁊ dolore. Quis nõ fleret illa hora q̃ñ ꝓceptũ fuit egreſſuꝫ in eos eſt petrꝰ .ſ. crucifigereẗ ⁊ paulꝰ decollareẗ. Vidiſſes tũc turbas gẽtiliũ ⁊ iudeoꝝ ꝑcutiẽtes eos ⁊ expuẽtes in facies eoꝝ. Adueniẽte aũt terribili tꝑe cõſummatiõis ipſoꝝ cũ ſepararenẗ ab inuicẽ ligaueẽt columnas mũdi nõ vtiꝗ abſꝗ fratrũ gemitu et planctu. Tũc inq̇t paulꝰ petro. Pax tecũ fundamẽtũ eccleſiarũ et paſtor ouiũ et agnoꝝ xp̃i. Petrꝰ autẽ ad paulũ ait. Vade in pace ꝓdicator bonoꝝ moruꝫ mediator et dux ſalutis iuſtoꝝ. Cũ aũt elõgaſſent eos ab inuicẽ ſecutꝰ ſum magiſtrũ meũ. Nõ eñ in eodẽ vico occiderũt eos. Hec dionyſiꝰ. Petrꝰ aũt vt leo et marcellus teſtanẗ dũ veniſſet ad crucẽ ait. Cũ dñs meꝰ de celo ad terrã deſcẽdit recta cruce ſublimatus eſt. Me aũt quẽ de terra ad celum vocare dignatur crux mea caput meũ in terra dꝫ oſtẽdere ⁊ pedes ad celũ dirigere. Ego q̇ nõ ſum dignꝰ ita in cruce eẽ: vt dñs meꝰ: crucẽ meã girate ⁊ capite demiſſo me crucifigite. Tũc illi crucẽ verterũt et pedes ſurſum. manꝰ aũt deorſum fixerũt. Tũc pplꝰs furore repletus volebat neronẽ ⁊ ꝓfectũ occidere: et aplm̃ liberare. Qui eos rogauit ne paſſionẽ ſuã īpedire deberẽt. Dñs aũt vt ait egiſippus ⁊ linus aperuit oculos eoruꝫ q̇ ibi flebãt: et viderũt angelos ſtãtes cum coronis de floribus roſarũ et lilioꝝ et petrũ in cruce ſtantẽ cuꝫ eis et librũ a xp̃o accipientẽ et ea verba q̃ loq̃baẗ ibi legentẽ. Tũc petrꝰ vt teſtaẗ idẽ egiſippus de cruce dicere cepit. Te dñe imitari optaui ſꝫ rectus crucifigi nõ vſurpaui. Tu ſemꝑ excelſus erectꝰ et altꝰ. Nos primi hoĩs filij qui caput ſuũ dimerſit ĩn terrã cuiꝰ lapſum ſignificat ſpecies generationis humane ſic eñ naſcimur vt proni in terrã videamꝰ effundi. Mutata qꝫ conditio eſt vt h̃ putet mũdus dextrũ qđ cõſtat eſſe ſiniſtrũ. Tu dñe mihi oĩa es: totũ qđ es mihi totũ et nihil aliud niſi tu ſolus. Gratias tibi ago ſpiritu toto q̇ viuo: quo intelligo: q̇ interpello. Vbi due alie rationes tanguntẗ quare recte noluit crucifigi. Videnſꝗ petrus q fideles gloriã ſuaꝫ vidiſſent: gratias agens et deo fideles cõmẽdans ſpiritũ emiſit. Tũc marcellus ⁊ apuleius fratres et diſcipuli eiꝰ de cruce eum depoſuerũt: et diuerſis cõdientes aromatibus ſepelierũt. Iſido. in libro de ortu et obitu ſanctoꝝ ſic ait. Petrus poſtꝙ̃ antiochenam fundauit eccleſiam ſub claudio ceſare contra ſymonẽ magum romam pergit: ibiꝗ predicans euangeliũ .xxv. annis eiuſdem vrbis pontificatuꝫ tenuit. Triceſimo autem anno a paſſione dñi a nerone deorſum: vt ipſe voluit crucifixus eſt. Hec Iſido. In ipſa autẽ die petrus et paulus dionyſio apparuerũt ſm̃ qđ ipſe ait in ꝓdicta epiſtola in hec verba. Attende miraculũ: vide ꝓdigium frater mi timothee diei victimationis ipſoꝝ. Nam preſto fui in tẽpore ſeparationis ipſorum. Poſt mortẽ autem illoꝝ vidi eos inuicem manu ad manũ intrãtes portas vrbis et indutos veſte luminoſitatis vel veſte luminis et coronis claritatis et lucis ornatos. Hec dionyſius. ¶ Nero aũt impunitus nõ extitit: ſed pro hoc ſcelere et alijs q̃ commiſit manu ꝓpria ſe ꝑemit: quoꝝ ſcelerũ hic aliqua

papa 25 annis btꝰ petrꝰ fuit

breuiẗ inſeramus. Cũ ſeneca magiſter ſuus vt i q̇dã hiſtoria: ſꝫ apocripha legiẗ cũ dignã mercedẽ laborꝭ ſui ſpectaret: iuſſit nero ipm̃ eligere i cuius arboris ramo ſuſpẽdiũ affectaret: dicẽs q h̃ ꝑmiũ laborꝭ ſui ab eo recepturꝰ eẽt. Cũ aũt ſeneca req̇reret vñ h̃ mortꝭ ſuppliciuꝫ meruiſſet acutũ gladiũ ſuper eius verticẽ crebo vibrari fecit. Seneca aũt nutu capitis minãti gladio cedebat vehemẽter timẽs ꝑiclitari mortis ꝑiculo. Cui nero ait. Magiſter vt q̇d nutu capitꝭ minãti gladio cedis. Cui ſeneca rñdit. Homo ſum: ⁊ iõ mortẽ vereor: ⁊ inuitꝰ morior. Cui nero ait. Sic ego adhuc te metuo: vt puer metuere cõſueui: q̄re te viuẽte q̇ete nõ potero viuere. Dixitꝗ ſeneca ſi me mori neceſſe eſt ſaltẽ mihi cõcede: vt qđ voluero eligã genus mortis. Cui nero. Feſtinꝰ eligas tm̃ mori ne differas. Tũc ſeneca balneo in aq̃ ſctõ i vtroꝗ brachio ſibi minui fecit: ⁊ ſic nimio ſanguinis fluxu ibidẽ vitã finiuit ⁊ ſic q̇dã ꝑſagio ſeneca nomẽ habuit q̃ſi ſenecãs: q: quodãmõ ſꝫ coactꝰ manu ꝓpria ſenecauit. Hic ſeneca duos fr̃es habuiſſe legiẗ. Vnus fuit iulius gallio declamator egregiꝰ q̇ manu ꝓpria ſe ꝑemit. Aliꝰ mela pater lucani poete. Qui lucanus iuſſu neronis iciſione venaꝝ obijſſe legiẗ. Rurſus nero nepharia mẽtis vaſania ductꝰ vt i eadẽ hiſtoria apocripha reꝑiẗ: matrẽ occidi ⁊ ſcindi iuſſit vt videret qualr̃ i eiꝰ vtero fouebaẗ. Phiſici vo eũ de matris ꝑditiõe arguẽtes dicebãt. Iura negant ⁊ fas ꝓhibet vt filius mr̃eꝫ necet q̃ ipꝫ cũ tãto dolore peperit: ⁊ cũ tãto labore ⁊ ſollicitudine enutriuit. Quibꝰ nero. Faciatis me puero impꝑgnari ⁊ poſtea parere: vt q̃tꝰ dolor matri mee fuerit poſſim ſcire. Hanc inſuꝑ volũtatẽ pariẽdi cõceperat eo q ꝑ vrbẽ trãſiẽs quãdã mulierẽ pariẽtẽ vociferãtẽ audierat. Dicũt ei. Nõ ẽ poſſibile qđ nature ꝯtrariũ ẽ nec ẽ ſcibile q rõni nõ ẽ ꝯſẽtaneũ. Dixit ğ eis nero. Niſi me feceritis impregnari ⁊ parere oẽs vos faciã crudeli morte interire. Tũc illi eũ impotionãtes: ranã ſibi occulte ad bibẽdũ dederũt ⁊ eã artificio ſuo in eiꝰ vẽtre excreſcere fecerũt. Et ſubito vẽter eiꝰ nature ꝯtria nõ ſuſtinẽs intumuit: ita vt nero ſe puero grauidũ eſtimaret. Faciebãtꝗ ſibi ſeruare dietã q̃lẽ nutriẽde rane nouerãt cõuenire: dicẽtes q ꝓpter cõceptũ talia eũ obſeruare oporteret. Tãdẽ nimio dolore vexatꝰ medicis ait. Accelerate tẽpus ꝑtus: q: languore pariẽdi vix anhelitum habeo reſpirandi. Tũc ipm̃ ad vomitũ ipotionauerũt: ⁊ ranã viſu terribilẽ humoribus infectã ⁊ ſanguine edidit cruentã. Reſpicienſꝗ nero partũ ſuũ ipſum abhoruit ⁊ mirabatur adeo mõſtruoſum. Dixerunt aũt q tã mõſtruoſũ ⁊ deformẽ fetũ ꝓtulerit ex eo q tp̃s partꝰ noluerit expectare. ⁊ ait. Fui ne talis d̃ mr̃is egreſſꝰ latibulis. Et illi. Etiam. Precepit ergo vt fetus ſuus alereẗ ⁊ teſtudini lapidũ ſeruandus includereẗ. Hec aũt in cronicis nõ leguntẗ: ſed apocrypha ſũt. Deinde miratus qualis ⁊ quãta fuerit ſuccenſio troie: romã ꝑ ſeptẽ dies ⁊ noctes ſuccẽdi fecit. Qđ ex altiſſima turri ꝑſpectãs letatuſꝗ flãme pulcritudine turgido habitu heliadã decantabant. Hic ſicut habeẗ in chronicis retibus aureis piſcabatur: cantibus intendebat ita vt oẽs cythariſtas ⁊ traiedos ſuꝑaret. Viruꝫ in vxorẽ duxit: ipſe a viro ⁊ vxore acceptꝰ eſt vt ait Oroſius. Romani vo eiꝰ veſaniã vlteriꝰ nõ ferẽtes in eũ ipetũ fecerũt ⁊ vſꝗ extra ciuitatẽ ꝓſecuti ſunt. Qui vidẽs q euadere nõ poſſet fuſtẽ detiũ morſibus exacuit: ⁊ ſe ꝑ mediũ palo tranſfixit. ⁊ tali morte vitaꝫ finiuit. Alibi tm̃ legiẗ q a lupis deuoratꝰ ſit. Redeũtes igr̃ romã ranã in teſtudine latitãtẽ inuenerũt ⁊ ipſaꝫ extra ciuitatẽ ꝓijciẽtes cõbuſſerũt. Vñ ⁊ ps illa ciuitatis vbi latuit rana lateranis a latẽte rana nomẽ accepit. ¶ Tꝑe ſcti cornelij pape greci fideles aploꝝ corpa furati eadẽ aſportabãt. Sꝫ demones i idolis hitantes diuĩa coacti vtute clamabãt. Viri romani ſuccurrite: q: dij vr̃i auferunẗ. Quapropter fidelibꝰ intelligẽtibꝰ de aplis gẽtilibꝰ vo de ſuis dijs multitudo adunata fideliũ ⁊ infideliũ illos ꝑſequiẗ. Vñ greci timẽtes apđ cathacũbas aploꝝ corpa i puteũ ꝓiecerũt: ſꝫ a fidelibꝰ iñ poſtmodũ ſunt extracta. Greg. tñ in regiſtro dicit q ita eos vis tonitrui atꝗ fulguris terruit atꝗ diſꝑſit vt ea apud cathacũbas dimitterẽt: ſꝫ cũ dubitarẽt q̃ oſſa eſſent beati petri ⁊ q̃ bti pauli orãtibꝰ fidelibus ⁊ ieiunijs inſiſtẽtibꝰ de celo eis rñſuꝫ ẽ. Maiora oſſa ſunt ꝓdicatoris minora vo piſcatoris. Et ſic oſſa ab inuicẽ ſeꝑauerũt ⁊ in ſuis eccl'ijs q̃s cuilibꝫ edificauerãt poſuerũt. Alij vo dicũt q ſilueſter papa volẽs eccl'ias ꝯſecrare tã magna q̃ ꝑua oſſa i lãce ſũma reuerẽtia põderauit ⁊ medietate i vna eccl'ia ⁊ medietatẽ i alia collocauit. Refert Grego. i dialogo q i eccl'ia ſcti petri vbi corpꝰ eiꝰ requieſcit q̇dã vir erat agõtiꝰ noie magne hũilitatꝭ ⁊ ſctitatꝭ expñs. Cũ vo q̇dã puella paralitica in eius eccleſia ꝑmanẽs manibus reperet ⁊ diſſolutis renibus ⁊ pedibus corpus ꝑ terrã traheret: diuꝗ a beato petro ſanitatẽ peteret ei per viſionem aſtitit dicens. Vade ad agontium manſionariũ: ⁊ ipſe te ſaluti reſtituet. Cepit igiẗ illa ꝑ eccleſie loca ſe huc atꝗ illuc trahere ⁊ q̃s eſſet agontius īueſtigare. Cui repẽte obuiã ipſe factus eſt quẽ querebat eiꝗ dixit. Paſtor ⁊ nutritor noſter beatꝰ petrus apoſtolus ad te me miſit: vt ab infirmitate mea me liberes. Cui ille rñdit. Si ab ipſo miſſa es ſurge. Apprehẽſaꝗ eiꝰ manu ipſam leuauit illaꝗ nullo lãguoris veſtigio remanente plene ſanata fuit. In eodẽ quoꝗ libro ait Greg. q galla vrbis rome nobiliſſima puella ſimachi cõſulis ac patritij filia marito tradita in vnius anni ſpatio eiꝰ eſt morte viduata. Quã dum ad iterãdum thalamũ etas ⁊ opes vocarẽt elegit magis ſpiritualibus nuptijs copulari deo in quibus a luctu incipiẗ: ſed ad eterna gaudia ꝑuenitur q̃ carnalibus nuptijs ſubijci q̃ a letitia ſꝑ incipiunt ⁊ ad finẽ cũ luctu tendũt. Huic aũt cũ valde ignea cõſꝑſio corporis i eſſet ceperunt medici dicere q: niſi ad amplexꝰ viri rediret calore nimio cõtra naturã barbam habitura eſſet. Qđ ita poſt factũ eſt. Sꝫ illa nihil exterius de formitatis timuit q̃ interiorẽ ſpeciẽ amauit: nec verita eſt ſi h̃ in ea fedareẗ qđ a celeſti ſpõſo ñ amareẗ. Abiecto igiẗ ſeclari hitu apđ eccl'iaꝫ ſcti petri monaſterio ſe ꝯdit: ibiꝗ mltꝭ ãnis i ſimplicitate orõnibꝰ ⁊ eleemoſynis deo ſeruiuit. Tandem cãcri vlcere i mamilla percuſſa: dũ añ eiꝰ lectũ duo cãdelabra ſꝑ lucerẽt: q: velut amica lucis ñ ſolũ ſpũales ſꝫ ẽt corꝑales tenebras odio hẽbat vidit btm̃ petrũ aplꝫ int̃ duo luĩnaria añ eiꝰ le-

ctum cōſtitiſſe. Que ex amoꝛe ſumēs audaciā exulta
uit τ dixit: Quid ē dn̄e me⁹. Dimiſſa ſunt mihi pctā
mea. Cui ille benigniſſimo vultu inclinato capite an
nuit dicēs. Dimiſſa. Ueni. Et illa. Rogo vt ſoꝛoꝛ bn̄
dicta mecū veniat. Et ille. Nō ſ₃ talis veniat tecū. Quō
illa abbatiſſe īdicās die tertia cū illa defuncta ē. In
eodē iſup lib. Gregō. ait ꝙ dū pſbyt q̄dā magne ſā
ctitatis ad extrema deduct⁹ eēt cū magna letitia cla
mare cepit dicēs. Bn̄ueniūt dn̄i mei. bn̄ueniunt dn̄i
mei: q̄d ad tātillū ſeruū vr̄₃ dignati eſtis venire. Ue
nio venio: grās ago. Cūq₃ q̄ aſtabāt q̄b⁹ hec diceret ī
terrogarēt ille admirādo rn̄dit. Nunq̄d veniſſe hic
ſctōs apl'os petrū τ paulū nō videtis. Dū v̄o iterū
vt pus repeteret ſctā illa aīa e carne ſoluta eſt. Du
bitat aūt ab aliquib⁹ vtrū eadē die petrus τ paulus
paſſi ſint. Dixerūt aūt q̄dā ꝙ eadē die reuoluto an
no. Sz Hierony. Et oēs fere ſcī qui de h̄ tractāt: in
h̄ cōcoꝛdāt ꝙ eodē die τ āno paſſi ſunt ſicut manife
ſte ēt habet ex epiſtola dionyſij: τ ſicut dicit Leo vel
maximus v̄₃ q̄ſdā in q̄dā ſermone vbi ſic ait. Nō em̄
ſine cā fctm̄ putam⁹ ꝙ vna die in vno loco vni⁹ tyrā
ni tolerauere ſniam. In vno die paſſi ſunt vt ad xp̄m
parit ꝑuenirēt: vno loco ne alteri roma deeſſet ſub
vno ꝑſecutoꝛe vt eq̄lis crudelitas vtrūq₃ ꝯſtrigeret.
Dies ḡ ꝓ merito: locus aūt ꝓ gl'ia ꝑſecutoꝛ aūt idē
decret⁹ ē ꝓ v̄tute. Hec Leo. L₃ aūt eadē die τ hoꝛa
paſſi ſint nō tn̄ eodē loco ſ₃ ī diuerſis. Et q̄d d̄t Leo
ꝙ eodē loco paſſi ſunt: h̄ dicit ex eo ꝙ ābo rome paſ
ſi fuerūt. De h̄ quidā ſic v̄ſibus dixit. Enſe coꝛonat
paul⁹: cruce petr⁹: eodē Sub duce: luce: loco: dux ne
ro: roma locus. Itē ali⁹. Enſe ſacret paulū pax: dux
vꝛbs cruce petrū. L₃ aūt eadē die paſſi fuerint: oꝛdi
nauit tn̄. Greg. vt ipā die ſpālius fieret q̄ ad officiu₃
ſolēnitas petri: τ in ſequēti die cōmemoꝛatio pauli.
Tu₃ q: ea die fuit dedicata eccl'ia ſcti petri. tū q: ma
ioꝛ ē dignitate. tū q: ꝓoꝛ ꝯuerſiōe tū q: pꝛīatū tenuit
rome.

¶ De ſctō paulo apoſtolo lxxx.

PAulus interp̄tat os tube vel os coꝛu₃
ſcu electū mirabile vl' electiōis miracu
lū. Uel paulus a pauſa q̄d eſt requies
hebꝛaice modic⁹ latine. Per hec intelli
gunt ſex pꝛogatiue q̄s habuit paulus
pꝛe ceteris. Primū ē lingua fructuoſa: q: ab illirico
vſq₃ ad hierl'm p̄dicauit euāgeliū: τ ideo d̄r os tube.
Scd̄m charitas viſceroſa: q: quis infirmat τ ego nō
infirmoꝛ τc. τ inde d̄r os eoꝝ. os. ſ. coꝛdis de quo ipſe
dicit: Os nr̄m pt₃ ad vos o choꝛinthi. Coꝛ nr̄m da
tū eſt. Tertiū eſt ꝯuerſio miraculoſa. τ inde d̄r electū
mirabile quia mirabiliter electus τ conuerſus fuit
Quartū eſt manus operoſa. τ inde d̄r electiōis mira
culū. Magnū em̄ miraculū fuit q̄n elegit ſibi ꝓpꝛijs
manib⁹ ſumptus acquirere τ inceſſanter pꝛedicare.
Quintū fuit cōtemplatio delicioſa: q: rapt⁹ eſt vſq₃
in tertiū celū: τ inde fuit dn̄i requies: q: ꝯtēplatio
ne erigit requies mētis. Sextū eſt humilitas virtuo
ſa: τ inde d̄r modicus. De hoc aūt noīe paulus tres
ſunt opiniones. Origenes vult ꝙ ſemp fuerit bino
mius τ vocatus ſit ſemper ſaulus τ paulus. Raba
nus v̄o vult ꝙ ante dict⁹ ē ſaulus a ſaule rege ſup
bo: ſed poſt cōuerſionē vocatus ē paul⁹ q̄ſi paruul
a modico τ humili ſpū. Un̄ τ nomē ſuū iterp̄tādo
dicebat. Ego ſū minim⁹ aploꝝ τc. Beda aūt vult ꝙ
dictus eſt paulus a ſergio paulo ꝓcōſule quē ad fidē
ꝯuertit. Paſſionē ſcī Pauli Lin⁹ papa ꝯſcripſit.

PAulus apl's poſt ſuā cōuerſionē
multas ꝑſecutiones paſſus eſt,
quas beat⁹ hylarius breuiter enume
rat dicens. Paulus apoſtolus in phi
lippis v̄gis cedit in carcere ponit: τ li
gno pedib⁹ affligit: i liſtris lapidat: in
icomo τ theſſalonica ab iniq̄s ꝑſequit
τ epheſo feris dat: in damaſco ꝑ ſpoꝛtā e muro depo
nitur: in hierl'm cedit: ligat inſidiat: in ceſarea clau
dit: criminat. Nauigās in italiam periculo dirigitur
Romā veniēs ſub nerone iudicatus et occiſus finit.
Hec hylarius. Apoſtolatū inter gētes accepit. Quē
dā cōtractū in liſtris erexit. Iuuenē q̄ de feneſtra ce
ciderat τ expirauerat ſuſcitauit τ multa alia miracu
la fecit. Apud mitilenā inſulā vipera manū ei⁹ inua
ſit ſed nihil eū leſit q̄n potius in ignē ipſa₃ excuſſit.
Dicitur eciā ꝙ oēs q̄ de ꝓgenie illius hoīs q̄ paulum
hoſpitio ſuſcepit naſcuntur a venenoſis nullatenus
ledunt. Un̄ cū pueri nati ſunt in cunis eoꝝ p̄res ſer
pētes ponunt vt ꝓbētſi veri eoꝝ filij ſint. Inueniū
aūt aliq̄n ꝙ paul⁹ eſt minoꝛ petro: q̄nq₃ maioꝛ: quā
doq₃ equalis. Sz reuera minoꝛ dignitate: maioꝛ pꝛe
dicatiōe eq̄lis ſctitate. Refert haymo ꝙ paul⁹ a pul
loꝝ cātu vſq₃ ad q̄ntā hoꝛā laboꝛi manuū inſiſtebat.
deinde p̄dicationi vacabat: ita ꝙ plerūq₃ vſq₃ ad no
ctē ſermonē ꝓtrahebat. Reſiduū v̄o tpis comeſtiōi
ſomno: τ oꝛōni ſatis neceſſariū erat. Dū v̄o veniſſet
romā cū nero nōdū eſſet ī imperio ꝯfirmatus τ etiā
audiens ꝙ de lege iudeoꝝ τ fidei xp̄ianoꝝ inter pau
lū τ iudeos q̄ſtio vertebat. nō multū inde curauit et
ſic paulus quo volebat libere ibat τ libere p̄dicabat
Hieronymus eciā in lib. de viris illuſtribus ait ꝙ. xxv.
anno a paſſione dn̄i: hoc eſt neronis ſcd̄o paulus ro
mā vinctus mittit: τ per bienniū in libera manens
cuſtodia aduerſus iudeos diſputauit. Deinde a ne
rone dimiſſus euangeliū in occidētis partibus p̄di
cauit. Quartodecimo v̄o neronis anno eode₃ anno
τ die quo crucifixus eſt petrus capite trūcatur. hec
Hieronymus. Eius aūt ſapientia τ religio vbiq₃ di
uulgabatur τ ab oībus admirabilis habebat. Mul
tos etiā de domo ceſaris ſibi in amicitiā copulauit τ
eos ad fidē xp̄i cōuertit. Quedā etiam ſcripta ei⁹ co
ram ceſare recitata ſunt et ab omnibus mirabiliter
cōmendata. Senatus etiā de illo alta non mediocri
ter ſentiebat. Quadā v̄o die dū paulus circa veſpe
ras in quodā ſolario p̄dicaret: q̄dam iuuenis nomi
ne patroclus pincerna neronis τ ſibi admodū dile
ctus vt paulu₃ ꝓpter multitudinē cōmodioſius au
diret feneſtrā aſcēdit: τ paululū ibi doꝛmitando deci
dens expirauit. Quō audiēs nero plurimū de ei⁹ moꝛ
te doluit: τ ſtatim alium in eius officium oꝛdinauit.
Paulus v̄o in ſpū hoc cognoſcens dixit aſtantibus
vt illuc irent τ patroclū ceſaris chariſſimū ad ſe de
functum afferrent. Quē allatū paulus ſuſcitauit et
ad ceſarem cū ſocijs ſuis miſit. Qui cū de moꝛte eius
lamētaretur: ecce patroclus viuus adeſſe pꝛe foꝛib⁹

nunciatur. Audiēs nero patroclū viuū quē paulo an
te nouerat moꝛtuū plurimū q̄dē expauit: τ eu₃ ad ſe
ingredi recuſauit. Sz tāde₃ ꝑſuaſu amicoꝝ introire
ꝑmiſit. Cui nero ait. Patrocle viuis: Et ille. Ceſar
viuo. Et nero. Quis te fecit viuere: Cui ille. Dn̄s ie
ſus xp̄s rex oīu₃ ſeculoꝝ. Irat⁹ nero dixit. Ergo ille
regnabit in ſcl'a τ reſoluet oīa regna mūdi. Cui pa
troclus. Etiā ceſar. Tūc nero dedit illi alapā dicēs.
Ergo militas illi regi. Et ille. vtiq₃ milito: quia me a
moꝛtuis excitauit. Tūc quinq₃ miniſtri impatoꝛis q̄
ei iugiter aſſiſtebāt dixerūt ei. Cur impatoꝛ ꝑcut̄ iu
uenē pꝛudētē τ veraciter rn̄dētē. Nā τ nos illi regi
inuictiſſimo militam⁹. Quō audiēs nero eos recluſit
in carcerē: vt eos nimiū toꝛq̄ret quos aū nimis dile
xerat. Tūc oēs xp̄ianos fecit inq̄ri: τ oēs ſine interro
gatiōe puniri. Tūc paulus vinct⁹ inter ceteros
aū nerone duct⁹ eſt. Cui nero. O hō magni regis ſer
uus mihi aūt vinct⁹ cur milites meos mihi ſubtra
his τ tibi recolligis. Cui paul⁹. Nō ſolū de tuo āgu
lo milites collegi: ſ₃ etiā de oꝛbe vniuerſo: q̄b⁹ rex nr̄
dona talia q̄ nunq̄ deficiēt: τ q̄ oēm excludēt indigē
tiam largiet. Huic ſi ſubiect⁹ eē volueris ſalu⁹ eris.
Qui tāte extat potētie vt iudex oīm veniat et mūdi
hui⁹ figurā ꝑ ignē reſoluat. Hoc audiens nero τ ira
ſuccēſus: q: figurā mūdi ꝑ ignē paul⁹ dixerat diſſol
uendā: oēs milites xp̄i igne iuſſit cremari: paulū v̄o
tanq̄ maieſtaſtis reū capite trūcari. Tāta aūt xp̄iano
rū tūc occiſa eſt turba vt ppl's roman⁹ palatiū v̄ tu
te irrūperet τ ſeditionē ꝯ eū excitare moliēs ꝓclama
ret. Pone modū ceſar tēpera occiſionē vl' iuſſione₃:
nr̄ates ſunt q̄s ꝓdis romani tuent imperiū. Timēs
īpatoꝛ mutauit edictū: vt null⁹ xp̄ianos tāgeret do
nec impatoꝛ de eis pleni⁹ iudicaret. Quapꝛopt pau
lus iterū eſt reduct⁹ τ aſpectui neronis oblat⁹. Quē
vt nero vidit vehemētiſſime exclamauit. Tollite ma
leficū: decollate īpoſtoꝛē: nec ſinite viuere criminato
rē: ꝑdite ſenſuū alienatoꝛē: auferte de ſupficie terre
mētiū muertoꝛē. Ad quē paul⁹ ait. Nero tpe modi
co patiar: ſ₃ viuā eternaliter dn̄o ieſu xp̄o. Nero di
xit. Auferte ab eo caput vt me rege ſuo foꝛtioꝛē ītel
ligat q̄ eū deuicit: τ videamus ſi ſꝑ viuere valeat. Cui
paul⁹. Ut ſcias me poſt moꝛtē coꝛꝑis eternaliter vi
uere cū mihi caput abſciſſum fuerit viuus tibi appa
rebo: τ tūc cognoſcere poter̄ q: xp̄s eſt de⁹ vite τ nō
moꝛtis. Et his dictis ad locū ſupplicij ducit. Qui cū
duceret dixerūt ei tres milites qui eū ducebāt. Dic
nobis paule q̄s eſt ille rex veſter quē tm̄ diligis ꝙ ꝓ
eo magis moꝛi q̄ viuere eligitis: τ q̄lē inde mercedē
habebit̄. Tūc paul⁹ d̄ regno dei τ pena inferni adeo
eis p̄dicauit ꝙ eos ad fidē cōuertit. Qui cū rogarēt
eū vt libere abiret q̄ vellet ait. Abſit fratres vt fugi
am. Nō em̄ ſum ꝓfugus: ſ₃ miles xp̄i legitim⁹. Scio
em̄ ꝙ ꝑ hāc vitā trāſitoꝛiā ad vitā trāſibo eternam
Mox aūt vt fuero decollat⁹ viri fideles rapiēt coꝛp⁹
meū. Uos aūt locū notate τ illuc cras mane venite.
Inueniet̄ em̄ iuxta ſepulcrū meū duos viros oꝛan
tes. ſ. titū τ lucā. Quib⁹ cū dixerit̄ q̄ d̄ cā vos ad eos
miſi: ipi vos baptizabūt τ regni celeſtis faciēt cōſoꝛ
tes τ coheredes. Quō cū loq̄ret miſit nero duos mili
tes vt viderēt ſi adhuc eēt occiſus. Et cū eos vellet
ꝯuertere: illi dixerūt. cū moꝛtu⁹ fuer̄ τ reſurrexeris
tūc credem⁹ tibi de his q̄ dicis. Nūc aūt cito veni et
q̄d meruiſti accipe. Cūq₃ ad locū paſſiōis duceret in
poꝛta hoſtiēſi cuidā matrone noīe plātilla diſcipule
q̄ ſm̄ dionyſiū alio noīe dicebat lemobia: q: foꝛte bi
nomia fuit obuiā dedit. Que flēs ſuis oꝛōnib⁹ ſe re
cōmēdare cepit. Cui paul⁹. Un̄ plātilla eterne ſalut̄
filia. cōmoda velū q̄ caput tuū tegis τ ide oculos me
os ligabo τ poſtmodū tibi reſtituā illō q̄d cum ſibi
daret irridebāt ei carnifices dicētes. Quid impoſtoꝛi
iſti τ mago tā p̄tioſum pānū tribuis vt ip₃ amittas.
Cū ḡ ad locū paſſiōis paul⁹ veniſſet: ad oꝛiētē v̄ſus τ
manib⁹ in celū extēſis diutiſſime cū lacrimis patria
voce oꝛauit τ grās egit. Poſt h̄ vale dicēs fratrib⁹
oculos ſibi de velo plātille ligauit et vtrūq₃ genu in
terrā figēs collū extēdit τ decollat⁹ eſt. Mox ei⁹ ca
put d̄ coꝛꝑe exiliēs: ieſus xp̄s q̄d ſibi in vita tā dulce
extiterat τ ta₃ crebꝛo noīauerat hebꝛaice clara voce
intonuit. Dicit em̄ eū in ſuis epiſtolis xp̄₃ vel ieſum
vl' vtrūq₃ quingētis vicib⁹ nominaſſe. De eius aūt
vulnere vnda lactis vſq₃ ī veſtimēta militis exiliuit: τ
poſtea ſanguis effluxit: ī aere lux immēſa emicuit: de
coꝛꝑe odoꝛ ſuauiſſim⁹ emanauit. ¶ Dionyſius aūt
in epl'a ad timotheū de moꝛte pauli ſic dicit. In ho
ra aūt illa triſtitie plena frater mi delicte dicēte carni
fice paulo collū para: tūc beat⁹ apl's ſuſpexit in celū
muniēs frōtē τ pect⁹ ſuu₃ ſigno crucis. τ dixit. Dn̄e
ieſu xp̄e in man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū. Et tūc abſ
q₃ triſtitia τ cōpulſiōe extēdit collū ſuū τ ſuſcepit co
ronā. Percutiēte aūt carnifice τ amputāte pauli ca
put: tūc beatiſſim⁹ in ipo ictu explicuit velu₃ τ colle
git ſanguinē ꝓpꝛiu₃ in velo τ ligauit eū τ obuoluit τ
tradidit illi femine. Et reuerſo militi carnifici dixit le
mobia. vbi dimiſiſti mgr̄m meū paulū. Rn̄dit miles.
Cū ſocio iacet ibi extra vꝛbē in valle pugilū et velo
tuo velata eſt facies eius. Ipa autē rn̄dens ait. Ecce
intrauerūt nūc petr⁹ τ paulus induti veſte p̄clara et
coꝛonas fulgētes luce radiātes habebāt in capitib⁹
ſuis: τ ꝓtulit velu₃ ſanguine cruētatum τ mōſtrauit
eis. Propter q̄d op⁹ multi crediderūt dn̄o τ xp̄iani
facti ſunt. Hec dionyſius. Audiēs nero ꝙ cōtigerat
vehemēter extimuit τ de his oīb₃ cū philoſophis τ
amicis loqui cepit. Dum hec inuicē loquerent venit
paulus ianuis clauſis τ aū ceſarē ſtans ait. Ceſar ec
ce paulus regis eterni τ inuicti miles. Uel nūc crede
q: nō ſum moꝛtu⁹ ſ₃ viuus. Sz tu miſer eterna moꝛ
te moꝛier̄ eo ꝙ ſanctos dei iniuſte interficis. Et his
dictis diſparuit. Nero autem ex nimio timoꝛe velut
amēs effect⁹ quid ageret ignoꝛabat τ ſuaſu τ cōſilio
amicoꝝ patroclū τ barnabā cū alijs ſouit τ quo vel
lēt libere abire ꝑmiſit. Illi v̄o milites. ſ. lōgin⁹ ma
giſter militū τ acceſtus ad ſepulcrū pauli mane vene
rūt: τ duos viros. ſ. titū et lucā oꝛātes et in eoꝝ me
dio paulū ſtātē viderūt. Quos titus et lucas viden
tes vehemēter territi fugere ceperūt et paul⁹ diſpa
ruit. Illi aūt poſt eos clamātes dicebāt. Nō vt puta
tis vos ꝑſeq̄mur: ſ₃ a vobis baptizari volum⁹ ſicut
paulus nobis dixit quē mō vobiſcū oꝛantē vidimus
Hoc illi audiētes reuerſi ſunt et cū magno gaudio
eos baptizauerūt. Caput aūt pauli in quādā valle ₃

pꝛoiectum eſt:et pꝛe multitudine alioꝝ qui interfecti
fuerũt et illuc ꝓiecti inueniri nõ potuit. Legiť autẽ
in eadẽ epl'a dionyſij ꝙ cũ quadã vice fouea mũdare
tur.⁊ caput illud pauli cũ alijs purgamẽtis ꝓiectuʒ
fuiſſet quidã paſtoꝛ illud in ꝟga ſua leuauit et iuxta
caulas ouiũ fixit. Uidit autẽ ꝑ tres noctes cõtinuas
ipſe cũ dño ſuo ſuper p̄dictũ caput lucẽ ineffabilẽ re
fulgere:qd̃ cũ ep̃o et fidelibus nunciatũ fuiſſet dixe
runt. Uere hoc eſt caput pauli. Egreſſus igiť ep̃s et
vniuerſa fideliũ multitudo caput illud ſecum detule
rũt et in quadã mẽſa aurea illud ponẽtes coꝛpoꝛi cõ
iungere attẽtabãt. Quibus patriarcha r̃ndit. Nos
ſcimus ꝙ multi fideles occiſi ſunt et eoꝝ capita ſunt
diſperſa. Un̄ dubito caput illud coꝛpoꝛi pauli cõiun
gere. Sʒ caput hoc ad pedes coꝛpis ponamꝰ ⁊ oĩpo
tentẽ dñm exoꝛemꝰ vt ſi caput ſuum eſt cõuertať coꝛ
pus et capiti cõiungať. Qd̃ cũ oĩbꝰ placuiſſet caput
ip̃m ad pedes coꝛpis beati pauli poſuerũt. Et ecce
cũctis oꝛãtibus ⁊ ſtupẽtibꝰ coꝛpus ſe vertit ⁊ in loco
ſuo capiti ſe iũxit. Et ſic oẽs deũ bñdixerũt et h' eſſe
caput pauli veraciter cognouerunt. Hec dionyſius.
¶ Refert Greg. turoñ. qui tp̃e iuſtini iunioꝛis cla
ruit ꝙ qdaʒ deſperãs laqueũ ſibi parabat:nomẽ tñ
pauli inuocãs ſepe dicebat. Adiuua me ſancte paule
Tũc affuit qdam vmbꝛa ſqualida hoꝛtãs eũ et dicẽs.
Eya bone vir age qd̃ agis moꝛã ne feceris. At ille ſem
per parãs laqueũ dicebat. Beatiſſime paule adiuua
me. Expedito iã laqueo affuit alia vmbꝛa tanq̃ hoĩs
dicẽs illi q̃ hoĩeʒ hoꝛtabať. Fuge miſerrime:q: pau
lus aduocatꝰ aduenit. Tũc ſqualida vmbꝛa euanuit
⁊ hõ ad ſe rediẽs et laqueũ ꝓijciens penitẽtiã condi
gnã accepit. Greg. in regiſtro. Et cathenis beati pau
li multa miracula demõſtranť:⁊ dũ multi parũ quid
ex limatura petũt aſſiſtit ſacerdos cuʒ lima ⁊ aliqui
bus petẽtibꝰ ita cõcite aliq̃d de cathenis illis excuti
tur:vt nulla moꝛa ſit. Quibuſdã ꝟo petẽtibꝰ diu per
cathenas ip̃as lima duciť et tñ vt aliquid inde exeat
nõ obtineť. In eadẽ q̃ꝫ epl'a q̃ ſupꝛadicta eſt:beatus
dionyſius moꝛtẽ beati pauli mgr̃i ſui pijs verbis de
ploꝛabat dicẽs. Quis dabit oculis nr̃is aq̃s:⁊ pupil
lis nr̃is fontẽ lacrimarũ:vt ploꝛemus die ac nocte lu
mẽ eccl'iarũ qd̃ extinctũ eſt. Quis nõ induet fletũ et
gemitũ:aut nõ veſtieť lugubꝛibus et mẽte attonitꝰ
nõ obſtupeſcet. Ecce eñ petrꝰ fundamẽtũ eccl'iaruʒ
gloꝛia ſctõꝝ apl'oꝝ a nobis receſſit ⁊ nos oꝛphanos
dereliquit. Paulus q̃ꝫ gentiũ familiaris ⁊ cõſolatoꝛ
pauperũ deficit nobis ⁊ vltra nõ iueniť. Qui fuit pr̃
patrũ:doctoꝛ doctoꝝ:⁊ paſtoꝛ paſtoꝝ. Abyſſuʒ ſapiẽ
tie:fiſtulã altiſonã:p̄dicatoꝛẽ veritatis: infatigabileʒ
paulũ dico nobiliſſimũ apl'm. Hic angelꝰ terriſtris ⁊
hõ celeſtis imago ⁊ ſimilitudo deitatis ⁊ ſpũs deifoꝛ
mis oẽs nos dereliquit nos inq̃ inopes ⁊ indignos
in h' mũdo contẽptibili ⁊ maligno ⁊ ingreſſus eſt ad
deũ ſuũ dñʒ ⁊ amicũ. Heu frater mi timothee dilecte
aĩe mee:vbi eſt pr̃ tuꝰ:mgr̃ ⁊ amatoꝛ. Un̄ te vlterius
ſalutabit. Ecce eñ oꝛphanꝰ factus es ⁊ remãſiſti ſo
lus:iam nequaq̃ ſcribet tibi ſua ſanctiſſima manu di
cens tibi. Fili chariſſime Uhe mihi frater mi timo
thee. Quid hic accidit triſtitie ⁊ tenebꝛarũ ⁊ dãni q:
oꝛphani facti ſumus. Iã nõ veniẽt ad te ep̃le eius in
quibꝰ ſcriptũ ſit. Paulus modicꝰ ſeruꝰ ieſu xp̃i. Iã
nõ ſcribet de te vlterius ciuitatibꝰ dicẽs. Suſcipite
filiũ meũ dilectũ. Cõplica frater libꝛos ꝓphetarũ et
ſigna ſup eos:q: neminẽ habemꝰ interpꝛetẽ parabo
larũ ⁊ ꝑadigmatũ et eloquioꝝ ipſoꝝ. Dauid ꝓphe
ta plãgebat filiuʒ ſuũ ⁊ dicebat. Uhe mihi pꝛo te fili
vhe mihi. Ego aũt. Uhe mihi mgr̃ mi:ꝟe vhe mihi.
Amodo defecit ⁊ ceſſauit cõcurſus diſcipuloꝝ tuoꝝ
romã venientiũ et q̃rentiũ nos. Iã nemo dicturꝰ eſt
eamus ⁊ videamꝰ doctoꝛes nr̃os ⁊ interrogemꝰ eos
q̃liter nos regere opoꝛteat eccl'ias nobis cõmiſſas ⁊
interpꝛetabunť nobis eloquia dñi noſtri ieſu xp̃i et
eloquia ꝓphetarũ. Uere vhe his filijs frater mi qui
priuati ſunt patribꝰ ſpiritualibꝰ quibꝰ priuatus eſt
grex. Et nobis etiã frater vhe qui priuati ſumꝰ ma
giſtris nr̃is ſpũalibꝰ q̃ collegerãt intellectũ ac ſcien
tiã veteris ac noue legis:⁊ colligauerãt in ſuis epl'is
Ubi eſt curſus pauli ⁊ laboꝛ ſctõꝝ pedũ eiꝰ. Ubi eſt
os loquẽs ⁊ lingua cõſolans ⁊ ſpũs bñplacens deo
ſuo. Quis nõ ploꝛet ⁊ vlulet. Nã q̃ meruerũt gloꝛi
am ⁊ honoꝛẽ apud deũ tanq̃ malefactoꝛes tradunť
in moꝛtẽ. Uhe mihi qñ in illa hoꝛa intuitꝰ ſuʒ coꝛpꝰ
ſctm̃ ſanguine innocẽti cruẽtatum. Heu mihi pr̃ mi
mgr̃ ⁊ doctoꝛ nõ quidẽ reꝰ tali moꝛte extitiſti. Nũc
ḡ quo ibo te querere gloꝛia xp̃ianoꝝ ⁊ laus fideliuʒ
Quis cõticeſcere fecit vocẽ tuam fiſtula altiſona ple
ctrũ pſalterij decachoꝛdi. Ecce introiſti ad dñm deũ
tuũ quẽ deſideraſti et toto affectu cõcupiſti. Hierl'ʒ
⁊ roma praua amicitia eq̃les facte ſunt in malo. Hie
ruſalẽ crucifixit dñʒ noſtrũ ieſum xp̃m. roma ꝟo apo
ſtolos eiꝰ interemit. Hierl'm aũt ſeruit ei quẽ crucifi
xit:roma aũt ſolẽnizando gloꝛificat quos interemit.
Et nũc frater mi timothee quos dilexiſti ⁊ toto coꝛ
de deſiderabas:ſaul dico regẽ ⁊ ionathaʒ in vita ſua
nõ ſunt ſeparati nec in moꝛte. Et ego nõ ſuʒ ſepara
tus a dño mgr̃o meo niſi cũ ſeparauerint nos hoĩes
peſſimi ⁊ iniqui. Et ſeparatio huius hoꝛe nõ erit ſp
Aĩa eiꝰ cognoſcit dilectos etiã ſine h' ꝙ eis loquať q̃
nũc ab eo elõgati ſunt. In die aũt reſurrectiõis ma
gna iactura eẽt ſeparari ab eis. Hec dionyſius Ioã.
chꝛyſo. in lib. de laudibꝰ. pauli hũc gloꝛioſum apl'um
multipliciter cõmẽdat ſic di. Nihil pꝛoꝛſus errauit:
qui pꝛatũ inſigne ꝟtutũ ac paradiſum ſpũaleʒ pauli
aĩam nũcupauit. Que aũt lingua laudibꝰ eiꝰ inuenia
tur eq̃lis cũ oĩa q̃ in oĩbꝰ ſunt bona aĩa ſua vna poſ
ſideat ⁊ ea cũcta plene accumulet:nec ſolũ hoĩm: ſed
etiaʒ qd̃ eſt ampliꝰ angeloꝝ. Nec tñ idcirco reticebi
mus quin potiꝰ pauca dicemꝰ. Eſt eñ hoc maximuʒ
laudis genꝰ cũ oꝛonis copiã ꝟtus ſuperat ⁊ magni
tudo laudati. Sicq̃ꝫ vinci multo eſt nobis gloꝛioſius
q̃ ſepe viciſſe. Un̄ igr̃ opoꝛtuniꝰ laudũ eius ſume
mus exoꝛdiũ niſi ab h' ip̃o primũ vt oſtẽdamꝰ eũ bo
na oĩm poſſidentẽ. ¶ Abel obtulit ſacrificiũ ⁊ inde
laudať:ſʒ ſi pauli hoſtiã adducamꝰ in mediũ q̃tũ ce
lũ a terra ſuperioꝛ apparebit. Siquidẽ ſemetip̃m ꝑ
dies ſingulos immolabat quã tñ hoſtiã dupliciter
offerebat:tum in coꝛde:tum in coꝛpoꝛe, moꝛtificatio
neʒ circũferens. Non eñ oues offerebat aut boues
ſed ſeipſum dupliciter immolabat. Neq̃ꝫ his ꝯtẽtus
fuit:ſʒ etiã oꝛbẽ vniuerſuʒ ſtuduit offerre:q̃ terrã ac

mare greciã atq̃ꝫ barbariã oẽmq̃ꝫ ſub ſole regioneʒ
q̃ſi volitãs circũiuit ex hoĩbꝰ angelos faciẽs:quĩmo
ipſos hoĩes q̃ſi ex demonibꝰ in angelos ꝑuehens.
Quid huic hoſtie reperireť eq̃le quã paulus gladio
ſpũſcti imolauit et in illo altari qd̃ ſup celũ locatũ
eſt obtulit. Sʒ abel dolo germani ꝑcuſſus occubuit
paulꝰ ꝟo ab eis interfectꝰ eſt q̃s ab inumeris malis
cupiebat eruere. Uis aũt eiꝰ inumeras tibi oſtẽdaʒ
moꝛtes:tot vtiq̃ꝫ q̃t etiã dies vixit. Noe ſe tñ in ar
ca legiť ſeruaſſe cũ liberis. H' aũt multo ſeuioꝛe inun
dãte diluuio nõ arcã coaptãdo cõpaginibꝰ tabulaꝝ
ſʒ epl'as cõponẽdo ꝓ tabulis vniuerſum oꝛbẽ peri
clitantẽ ex medijs fluctibꝰ liberauit. Hec auteʒ arca
nõ vno loco circũferť:ſʒ ſpũ oꝛbis terminos cõphen
dit:nec bitumine ac pice ſʒ ſpũſctõ eiꝰ tabule ſunt ꝑ
uncte. Hec ſuſcipiẽs pene irrationabilibꝰ aĩabꝰ ſtul
tioꝛes imitatoꝛes effecit angeloꝝ. Hec q̃ʒ illam vicit
arcã:q: illa coꝛuũ recipiẽs coꝛuũ rurſum emiſit et in
cludẽs lupũ feritatẽ eiꝰ mutare nõ potuit. Hec ꝟo
accipitres miluoſq̃ꝫ ſuſcipiẽs facit colũbas et exclu
dẽs oẽʒ feritatẽ mãſuetudinẽ ſpũs itroduxit. Abꝛaã
miranť oẽs q: ad dei p̄ceptũ p̃riaʒ atq̃ꝫ cognatos re
liq̃t Sʒ quõ paulo poſſit equari q̃ nõ tm̃mõ p̃riam
vel cognatos:ſʒ ip̃m q̃ʒ mũdũ reliq̃t:imo etiã celũ:et
celũ celi. Et h' oĩa xp̃m ſuſcipiẽdo deſpexit. vñ ꝓ cun
ctis iſtud ſolũ i xp̃i charitatẽ req̃rens: neq̃ꝫ p̃ntia in
quit:neq̃ꝫ futura:neq̃ꝫ altitudo ⁊c. Sʒ ⁊ abꝛaã in ꝑi
culũ ſe tradẽs hoſtibꝰ filiũ fratris eripuit. At paulꝰ
vt vniuerſuʒ oꝛbẽ de ip̃a diaboli extraheret manu
inumerabilia ꝑicula ſuſtinuit ꝓpꝛijſq̃ꝫ moꝛtibꝰ ma
ximã ſecuritatẽ alijs ꝯparauit. Filiũ q̃ʒ abꝛaã voluit
imolare paulꝰ ꝟo ſemetipſuʒ millies immolauit. In
yſaac patiẽtiam aliqui admiranť qm̃ puteos a ſe fa
ctos obſtrui patiebať. At paulꝰ nõ puteos cernens
lapidibꝰ obꝛutos:ſʒ ꝓpꝛiũ coꝛpꝰ nõ ſolũ ſicut ille ſe
debat:ſʒ eos etiã a quibꝰ patiebať in celũ ſtudebat
euehere. Quãto eñ ampliꝰ obꝛuebať iſte fons tanto
magis erũpebat:ac plures a ſe fluuios effundendo
emanabat. De lõganimitate atq̃ꝫ patiẽtia iacob ſcri
ptura mirať. Et q̃ nã illa eſt tã adamãtina aĩa q̃ pau
li patiẽtiã poſſit imitari. Neq̃ꝫ eñ ſeptẽ annoꝝ:ſed
totiꝰ vite ſeruitiũ ꝓ ſpõſa ꝑtulit xp̃i nõ aduſtꝰ ſolũ
eſtu diei ⁊ noctis gelu:ſʒ tẽtatiões mille ꝑpeſſus et
nũc quidẽ ꝟberibꝰ nũc ꝟo labidibꝰ ſciſſus atq̃ꝫ colli
ſus ⁊ inter certamina vbiq̃ꝫ ꝓſiliẽs:captas oues ex
diaboli faucibꝰ abſtrahebat. Sʒ ⁊ ioſeph pudicitie
ꝟtute decoꝛatꝰ eſt ⁊ ego vereoꝛ ne iã ridiculũ ſit hic
etiã paulũ laudare q̃ ſemetip̃m crucifigẽs nõ ſolum
humanoꝛũ coꝛpoꝝ pulcritudines:ſʒ oĩa etiã q̃ vidẽ
tur rebꝰ clara ac decoꝛa cernebat queẽadmoduʒ nos
fauillã cinerẽq̃ꝫ conſpicimꝰ qui q̃ſi moꝛtuꝰ pꝛoꝛſus ad
moꝛtuũ imobilis ꝑmanebat. Stupẽt iob oẽs hoĩes
eſt eñ athleta mirabilis. At paulꝰ nõ mẽſibꝰ tm̃ ſed
annis pluribꝰ in agone ꝑdurãs tam clarus emicuit
nõ teſte gleba ſaniẽ carnis radẽs ſʒ in ipſiꝰ intelligi
bile os leonis frequẽter incurrẽs ⁊ pugnãs aduer
ſus tẽtatiões inumeras oĩ erat lapide tolerantioꝛ.
Qui nõ a tribꝰ ⁊ a q̃tuoꝛ amicis:ſʒ a cũctis infidelibꝰ
a fratribꝰ etiã oppꝛobꝛia ſuſtinebat cõſputꝰ ab oĩbꝰ
atq̃ꝫ maledictꝰ. Et illi erat magna hoſpitalitas ⁊ cu
ra paupeꝝ. Sʒ quã curã ille ipẽdebat carne debilibꝰ
Hãc iſte aĩs moꝛbidis exhibebat. Illiꝰ oĩ aduenienti
apiebať domus. huiꝰ ꝟo aĩa vniuerſo patebat oꝛbi.
Et ille q̃dẽ cũ oues ⁊ boues hr̃et. inũeros erat i pau
ꝑes liberalis. Hic ꝟo nihil ãpliꝰ coꝛpe ſuo poſſidẽs
de h' ſufficiẽter idigẽtibꝰ miſtrabat:qd̃ alicubi cõme
moꝛãs neceſſitatibꝰ inq̃t meis ⁊ his qui mecũ erant
miſtrauerũt manꝰ iſte. Sʒ ẽt vermes atq̃ꝫ vulnera ſe
uos ſctõ iob iſerebãt doloꝛes:ſʒ ſi pauli ꝟbera famẽ
cathenas ꝑiculaq̃ꝫ ꝯſideres:q̃ a domeſticis: ab extra
neis ⁊ a cetero patiebať oꝛbe ſollicitudinẽ quã ipẽꝑ
eccl'ijs ꝯſtionẽ:quã ꝓ ſcãdalizatis ſingulis ꝑferebat
videbitis ꝙ oĩ erat ſaxo durioꝛ. Aĩa illa ⁊ ferrũ atq̃ꝫ
adamãtẽ firmitate ſuꝑabat. Que eñ ille coꝛpe h' mẽ
te paulꝰ ſuſtinuit. Quẽ oĩ meroꝛe moleſtioꝛ ꝺ ſingl'is
q̃buſcũq̃ꝫ labentibꝰ meſtitia ꝯſumabat. Un̄ ⁊ iuges
ex eo fontes lacrimarũ nõ diebꝰ ſolũ ſʒ etiã noctibꝰ
effluebãt. Sicq̃ꝫ muliere ꝑturiẽte vehemẽtiꝰ affige
bať in ſingulis. Propter qd̃ etiã dicebat. Filioli mei
q̃s iterũ ꝑturio. Moyſes ꝓ iudeoꝝ ſalute deleri ele
git de libꝛo. Moyſes itaq̃ꝫ ſe cũ ceteris obtulit ꝑire
paulus ꝓ ceteris. Nõ eñ cũ ꝑeuntibꝰ ꝑire voluit ſʒ
vt alij ſaluarenť ipſe de gl'ie eternitate decidere. Et
q̃dẽ ille pharaoni h' diabolo q̃tidie repugnabat. Il
le ꝓ vna gẽte:iſte ꝓ vniuerſo oꝛbe certauit: nõ ſudo
re ſʒ ſanguine. Ioãnes in cibum locuſtas ⁊ mel ſylue
ſtre ſumebat:ſʒ paulꝰ ita i medio mũdi ſtrepitu quẽ
admodũ ille in eremo quiete ꝟ ſatꝰ eſt nõ q̃dẽ paſtꝰ
locuſtis aut melle ſylueſtri:multo aũt his victu vilio
re ꝯtẽtus eſt ac neceſſario q̃dẽ indulgẽs cibo feruẽti
ſtudio p̄dicãdi. Uerũ illiꝰ aduerſus herodiadẽ appa
ruit magna ꝯſtãtia ⁊ ille non vnũ aut duos aut tres
ſʒ inumeros ⁊ ſi ſi poſitos ꝑtãte coꝛripuit:imo lõge
illo ſeuioꝛes tyꝛãnos. ¶ Reſtat vt paulũ iã ange
lis cõparemꝰ:i q̃bꝰ magnificũ p̄dicamꝰ:q: cũ oĩ cura
deo obediuit. Qd̃ dauid admirãdo dicebat. Poten
tes ꝟtute faciẽtes ꝟbũ eiꝰ. Quid ꝟo aliud ꝓpheta i
angelis mirať. Qui facit inq̃t angelos ſuos ſpũs: et
miniſtros ſuos ignẽ vrentẽ. Sʒ h' in paulo poſſumꝰ
inuenire qui velut ignis ac ſpũs totũ terraꝝ ꝑcur
rit oꝛbẽ ⁊ ꝑcurrẽdo purgauit ſed necdũ celũ iſte ſoꝛ
titus eſt. ⁊ hoc eſt oĩno mirabile ꝙ talis verſať i ter
ris etiã moꝛtali adhuc carne circũdatus. Quanta q̃ꝫ
nos cõdẽnatione digni ſumꝰ cũ vno hoĩe bona in ſe
oĩa congregante nec minimã quidẽ partem coꝝ ſtu
demꝰ imitari. Nõ eñ aliã eſt ille ſoꝛtitus naturã nec
diſſimilem nactus aĩam nec alterum habitãs mun
dum:ſed in eadem terra eademq̃ꝫ regiõe: ſub eiſdem
etiaʒ legibus nutritus ⁊ moꝛibꝰ cũctos qui nũc ſunt
homines vel fuerũt animi virtute trãſcẽdit. Nec ꝟo
in illo hoc ſolũ mirabile eſt ꝙ pꝛe abundantia deuo
tiõis quodãmõ nõ ſenſit doloꝛes ꝓ ꝟtute ſuſceptos
ſed etiã ꝙ virtutẽ ipſam ꝓ mercede penſauit. Nã et
nos q̃dẽ ꝓpter eã ꝓpoſita mercede certamꝰ quã ille
cõplectens etiã ſine p̄mio diligebat. Cũcta illa que
aſꝑitate ſui videnť ipedire ꝟtutẽ cũ oĩ mãſuetudine
ꝑpetiẽs quotidie celſioꝛ:q̃tidie aſſurgebat ardẽtioꝛ
Et intentatis ſibi ꝑiculis noua ſemꝑ alacritate pu
gnabat. Qui cũ ſibi moꝛtẽ iam iminentẽ videret: ad
cõionem delectationẽq̃ꝫ gaudij alios pꝛouocabat di

cēis. Gaudete ⁊ gratulamini mihi. Itaqꝫ ad confu
ſionē ⁊ iniurias: q̄s ad p̄dicādi ſtudiū ſuſtinebat ma
gis ꝙ ad honorū oblectamēta ꝓperabat mortis po
tiꝰ ꝙ vite deſideriū appetēs paupꝰtatis ꝙ opulētie
⁊ multo amplꝰ laborē ꝙ alij requiē poſt laborem ac
merorē magis eligēs ꝙ alij volupta tē ſtudioſius ꝓ
inimicis ⁊ fructuoſiꝰ orās ꝙ alij aduerſus inimicos
Vnū illi formidādū erat atqꝫ metuēdū offenſa nimi
rū dei: nec deſiderabile illi aliud erat niſi placere deo
ſemꝑ. Nō dico aūt ꝙ nihil p̄ntiū deſiderabat: ſꝫ nec
aliq̄d futurorū. Nō em̄ mihi dicas merces ingentes
exercitꝰ pecunias ꝓuincias ꝑtātes. Hec em̄ q̄ſi ara
nearū fila reputauit: ſed ea q̄ ꝓmittunt in celis ⁊ tūc
eiꝰ ardētē in xp̄o amorē videbis. Hic ſiq̄dē ꝓ illius
dilectiōe nō angelorū nō archāgelorū dignitatē nec
q̄cq̄ horū ſilē cōcupiuit. Nō em̄ erat maius oībꝰ xp̄i
amore fruebat cū h̄ em̄ beatiorē cunctis ſe putabat
ſine h̄ aūt nō dn̄antiū neqꝫ p̄ncipatuū ſociꝰ eē cupie
bat. ſꝫ cū hac dilectiōe magis eē vel extremꝰ imo ē et
ex numero punitorū ꝙ ſine hac īter ſummos hono
res ⁊ ſublimes. Hoc em̄ erat illi maximū ac ſingula
re tormētū ab hac charitate diſcedere. Hoc illi erat
geēna: h̄ ſola pena. h̄ infinita ⁊ intoleranda ſuppli
cia: ſꝫ ꝑfrui charitate xp̄i h̄ illi vita: h̄ mūdus: hoc re
gnū: hoc ꝓmiſſio. h̄ bona videbant innumera. Sic de
ſpiciebat vniuerſa q̄ timemꝰ: vt ſolet iā herba putre
facta cōtēni. Tyrānos v̄o ac ꝑplos ſpirantes furore
velut quoſdā eſſe culices eſtimabat. Mortē v̄o atqꝫ
cruciatꝰ ⁊ mille ſupplicia q̄ſi ludū putabat eē puero
rū dūmō ꝓ xp̄o aliq̄d ſuſtineret. Decorabat em̄ ma
gis vinctꝰ cathena ꝙ diademate coronatꝰ. Etenim
coartatꝰ carcere habitabat in celo. Ac libētius v̄be
ra recipiebat ⁊ vulnera ꝙ alij brauia diripiāt ⁊ dolo
res nō minꝰ p̄mia diligebat: cū ipſos vtiqꝫ dolores
loco duceret p̄miorū ꝓpterea ipſos etiā grām noia
bat: q̄m q̄ nobis ſunt cā triſtitie: h̄ illi maximā parie
bāt voluptatē. Merore q̄ꝫ maxio vrebat ꝓpter qd̄
⁊ dicebat: q̄s ſcādalizat ⁊ ego nō vror. Etiā ſi in me
rore dicat q̄s ineſſe aliquā voluptatē. Multi em̄ q̄ fi
liorū mortibꝰ vulnerant aliq̄d ꝯſolatiōis accipiūt cū
ſuis fletibꝰ relinquūt magiſqꝫ dolēt cū dolore ꝓhi
bētur. Sic ⁊ paulꝰ nocte ac die cōſolationē accipie
bat ex lacrimis. Nullus quippe tāto affectu mala ꝓ
pria quāto ille deflebat aliena. queādmodū em̄ illū
opinaris affectū cū ꝑditionē defleret ꝑctorū q̄ vt illi
ſalui fierēt a celorū glīa cupiebat excludi. Nā nō ſal
uari illos multo acerbius eſtimabat ꝙ ſemetipſum
perire. Huic ḡ cuinā rerū poterit quis cōparare: cui
ferro cui adamāti. Quidnā illā aliq̄s appellet aīam
aureā vel magis adamātinā. Nā ⁊ oī erat adamāte
fortior ⁊ auro. gēmiſqꝫ p̄tioſior ⁊ alterā q̄dē materiā
firmitate alterā ſuꝑabat p̄tioſitate. Cui igit rei hu
ius ab aliq̄ aīa cōparet. Earū q̄dē que ſunt oīno nul
li: qd̄ ſi vel auro adamātis fortitudo vel adamāti ho
nor daret auri: tūc forte aliq̄ mō cōparatio eiꝰ pauli
poſſet aīe cōuenire. Sꝫ q̄d ego adamātē ⁊ aurū ad
ſilitudinē adduco pauli. Mūdū ſi ex aduerſo appē
das oēm etiā tūc videbis apte pauli ingēs pondus
examinis. Mūdo igit ⁊ oībꝰ q̄ in mūdo ſunt paulū
dicimꝰ digniorē. Si igit mūdus eo dignior no eſt ſꝫ
vel forte celū ſꝫ iſtud q̄ꝫ inuenit īſeriꝰ. Si em̄ nō ſolū
celū ſꝫ etiā q̄ habent in celis dei poſtpoſuit charita
ti. quō nō magis dn̄s q̄ tāto eſt benignior paulo ꝙ
to malitiā bonitas āncellit ī numeris celis eū iudi
cat digniorē. Nō em̄ nos tm̄ diligit deꝰ quātū a no
bis ipe diligit ſꝫ tāto effuſiꝰ quanto nec ſmo ſufficit
explicare in ꝑadiſū q̄ꝫ hūc deꝰ rapuit ⁊ in celū ter
tiū ſubleuauit. Nec īmerito. Siq̄dē paulus in terra
gradiēs ſic ſe gerebat in cūctis q̄ſi angelorū ſocietate
frueret. Nā viſibili adhuc corpori colligatꝰ illorū ꝑfe
ctiōe gaudebat. Tātis fragilitatibꝰ corꝑis ſubditꝰ i
nullo inferior ſuꝑnis virtutibꝰ apparere certabat.
Nā ⁊ tāꝙ pēnatꝰ totū docēdo ꝑuolauit orbē et ve
lut incorporeꝰ labores ꝑiculaqꝫ cō tēpſit: ⁊ q̄ſi iā ce
lū poſſidēs: cūcta ꝓrſus terrena deſpexit: ⁊ tanꝙ cū
ipſis iā incorꝑeis v̄tutibꝰ degēs iugi mētis intētio
ne vigilauit. Et angelis q̄dē ſepe diuerſarū gentium
cura cōmiſſa eſt: ſꝫ nullꝰ illorū ita creditū ſibi ꝑplum
gūbernauit vt paulꝰ vniuerſū orbē. Sicut aūt ali
q̄s indulgētiſſimꝰ pr̄ afficit erga filiū freneſi cōpre
hēſū cuiꝰ ꝙto magis cōuicijs ictibuſqꝫ pulſat tāto
eiꝰ potiꝰ miſeret ⁊ deflet ita paulꝰ iſtis a q̄bꝰ afflige
bat maiora adhibebat fomenta pietatis. Nāqꝫ ſepe
ꝓ illis q̄ eū quīquies v̄berauerāt ⁊ eiꝰ ſanguinē ſi
tiebāt lacrimabat ⁊ vehemēter dolebat ⁊ ꝓ eis ora
bat. Fratres inq̄t volūtas q̄dē cordis mei ⁊c. Vehe
mēter q̄ꝫ mordebat ac penitꝰ diſſecabat cū eos ꝑeū
tes videret. Vt em̄ miſſum in ignē ferrū totum ꝑfe
cto ignis efficit: ſic paulꝰ charitate ſuccēſus effectꝰ ē
totꝰ charitas. Qui q̄ſi cōis totiꝰ mūdi eſſet pr̄ ita in
amore hoīm ⁊ ipſos eorū imitabat parētes: īmo cun
ctos nō carnales: verūetiā ſpūales pr̄es ſollicitudie
ac pietate ſuperabat: omnē em̄ ꝓrſus hoīem exhibe
re cupiebat q̄ſi em̄ vniuerſum mūdū ipe genuiſſet:
ſic oēs in dei regnū cupiebat inducere corpꝰ ⁊ aīam
ꝓ his q̄s diligebat īpēdēs. Hō iſte ignobilis ⁊ circū
ferarius qui artē exercebat in pellibꝰ tanta virtute
progreſſus eſt vt vix triginta annorū ſpatio ⁊ roma
nos ⁊ ꝑſas ⁊ parthos ⁊ medos: īdos ⁊ ſcithas: ethio
pes ⁊ ſarmatas atqꝫ ſaracenos ⁊ oē prorſus hoīum
genus ſub iugo mitteret veritatis. Et ſicut in ſtipu
las aut fenū ignis īmiſſus: ſic oīa demonū opera cō
ſumpſit. Paulo em̄ inſonāte lingua ⁊ oī igne vehe
mētius irruēte cedebāt oīa atqꝫ fugiebāt et demo
nū cultus tyrānorū mine ⁊ domeſticorum inſidie ma
gis aūt ſicut radijs ſolis orietibus ⁊ tenebre fugan
tur ⁊ adulteri ac fures foueis ꝯdunt et latrones re
cedūt homicide ad antra fugiūt oīaqꝫ lucida efficiū
tur ⁊ clara deſuꝑ illuſtrātibꝰ radijs. Sic vbiqꝫ euan
geliū diſſemināte paulo fugabat error ⁊ veritas re
meabat: adulteria ⁊ alia dictu feda defecerūt atqꝫ cō
ſumpta ſunt iſto ignis vapore palearū vice pereun
tes. Clara v̄o īter hec v̄itatis flāma ſurgebat reſplē
dēs ⁊ vſqꝫ ad celi ſublimitatē ꝯſcēdēs ad his potiſſi
mū ſubleuata q̄ eā opprimere videbant. Nec ꝑicula
aut īpetꝰ ꝓceſſū eiꝰ īpedire potuerūt. Erroris v̄o
eſt ꝯditio ꝙ nullo ſibi obſiſtente ꝯſeneſcit ac defluit
vel deſinit. Talis aūt e diuerſo v̄itatis ſtatꝰ ꝙ mltis
īpugnātibꝰ ſuſcitat ⁊ creſcit. Qm̄ igit ita genꝰ nr̄m
nobilitauit deꝰ ei ſiles ſtudeamꝰ inueniri: neqꝫ ipoſ

ſibile iſtō putemꝰ q̄m tale illi q̄le nobis corpꝰ fuit ta
lis aīa: tales cibi: idē illū teqꝫ formauit ⁊ queādmodū
illi ita eſt et deus tuꝰ. Vis dei dona ī paulo cognoſce
re. Veſtimēta eiꝰ terror demonibꝰ erāt. Hec v̄o āpli
us admirāda: q̄ paulꝰ nec cū in pericula irrueret te
meritat̄ argui poterat: nec cū pericula fugeret timi
ditatis. Amabat em̄ p̄ntē vitā ob lucrū docēdi. Et
rurſus eā valde deſpiciebat philoſophiā ad quā illū
mundi ꝯtētus euexerat. Deniqꝫ cū videris paulum
ꝑicula fugientē nō minꝰ illū ammirer̄ ꝙ cū ſe ꝑi
culis gaudet opponere. Vt em̄ h̄ fortitudinis ita il
lud eſt ſapiētie. Et cū videris illū de ſeipō aliq̄ ſo
nantē: ſilr̄ ammireris ac ſi videris illū ſemetipm̄ de
ſpicere: vt illud humilitat̄ eſt: ita iſtud magnanimita
tis. Magis em̄ merebatur loquēdo de ſe ꝙ tacēdo
laudari. Q̄m niſi feciſſet iſtud culpabilior illis eēt q̄
ſeipōs importune laudare dixerūt. Niſi em̄ gloriatꝰ
fuiſſet creditos ſibi oēs ꝑdidiſſet: q̄ dū ſe humiliaſ
ſet eos extuliſſet. Amplꝰ tunc paulꝰ placuit glorian
do ꝙ alter laudes ꝓprias occultādo. Nec tm̄ quiſꝙ
ꝓfuit cū ſua merita celaret ꝙtū iſte cū ꝓderet. Eſt
etiā grāde malū de ſeipō grāde aliq̄d dicere atqꝫ mi
rabile extremeqꝫ demētie eſt nulla imminēte neceſſi
tate rerū violēt̄ prorſus laudibꝰ velle decorari. Nō
h̄ ſm̄ deū loqui iudiciū eſt: ſꝫ potiꝰ inſanie eſt. Hoc
em̄ oēm mercedē euacuat laboribꝰ ſudoribuſqꝫ q̄ſi
tā. Etem̄ altiꝰ de ſe efferre ſermonē glorioſi eſt et in
ſolent̄ ſeſeqꝫ iactātis. Dicere autē illa q̄ p̄nti cauſe
tm̄ nō neceſſaria ſunt fructū amātis ⁊ multorū reme
dia cogitātis eſt. Sicut ⁊ fecit paulꝰ q̄ dum a pſeudo
caperet ī laudes ſuas ire cōpulſus eſt maxie q̄ digni
tatē ſuā oñderet. Plura aūt ⁊ maiora celauit. Veni
am inq̄t ad viſiōes et reue. d. ꝓco ⁊c. Tāta paulꝰ tāqꝫ
crebra cū deo hn̄s colloquia quāta nec ꝓphetarum
nec aplorū vllus habuit ꝑ ea ipe humilior reddebat.
Viſus eſt plagas metuere vt diceres q̄ ſm̄ naturā
vnꝰ erat ex pluribꝰ ꝑ volūtatē nō ſolū ſupra mltos
hoīes verūetiā vnꝰ ex angelis erat. Neqꝫ v̄o metue
re plagas rephenſiōe dignū: ſꝫ plagarū metu aliq̄d
indignū pietate cōmittere. Hoc ipō em̄ quo plagas
timet qui in certamine nō vincit ac mirabilior oñdit
ꝙ ille qui nō timet. Sicut nec merere culpabile eſt: ſꝫ
ꝑ merorē dicere aut facere aliquid eorū q̄ deo diſpli
cent. Hinc q̄lis fuerit paulus oñdit: q̄ in tali natura
viuēs potuit quodāmō ſupra naturā. Nō ſi mortē
timuit nec ipāſ quidē recuſabat. Nō em̄ naturā ha
bere infirmitatibꝰ ſubditā: ſꝫ ſeruire infirmitatibus
criminoſum eſt vt merito ille admirabilis habeat q̄
imbecillitatē nature volūtatis v̄tute ſuꝑauit. Nō ſi
ioānē qui dicebat marcꝰ a cōſortio ſeparauit: h̄ itaqꝫ
rectiſſime ꝓ p̄dicatiōis officio effecit. Eū ſiquidē q̄
iſtud ſuſcipit officiū nō opꝫ eē mollē aut reſolutū: ſꝫ
fortē ⁊ ꝑ cuncta robuſtū. Neqꝫ em̄ aliquis debet at
tingere p̄clari huiꝰ muneris functionē niſi paratꝰ ſit
aīam millies tradere in mortē ac diſcrimina. Qui em̄
nō tali aīo eſt: multos alios ſuo ꝑdet exemplo. Ma
giſqꝫ vtile eſt ſi quieſcat ſibi tm̄ vacet. Nō ita guber
natorē nō ad beſtias dimicātē: nō ludo gladiatorio
deſtinatū nō quēpiā oīno ſic ad diſcrimina atqꝫ mor
tē paratā atqꝫ diſpoſitā aīā opꝫ habere vt eū q̄ offi
cium ſuſcepit predicādi. Nā et pericula ꝑfecto maio
ra ⁊ aduerſarij ſeuiores: nec vſqꝫ prorſus ſimili cōdi
tione certat. Celū nāqꝫ in premio in ſupplicio geen
na ꝓponit. Si v̄o inter eos aliqua commotio facta
eſt noli in hoc delictū putare. Nō em̄ cōmoueri ma
lum eſt: ſꝫ irrationabiliter nulloqꝫ iuſto flagitāte ne
gotio cōmoueri malū eſt. Hūc em̄ affectū prouidꝰ
nobis creator inſeruit: vt dormiētes aīas atqꝫ reſo
lutas ab inertia ac deſidia ſuſcitaret. Quaſi enī gla
dio aciē: ita menti noſtre ire acumē impoſuit vt cum
oportet vtamur. Benignitas autē ſemꝑ bona eſt: ſꝫ
cū illā tēpus efflagitat. Qn̄ vero id nō adeſt etiā illa
vitioſa eſt. Ita ⁊ paulꝰ ſepe hoc vſus eſt affectu ⁊ im
modeſte loquētibus melior erat iratus. Hoc autē in
eo erat mirabile: q̄ cū vinculis verberibus atqꝫ vul
neribus lōge ſplēdidior erat dyademate purpuraqꝫ
fulgētibus. Cūqꝫ vinctus per tā vaſtū pelagus du
cebatur: ita gaudebat tanꝙ in maximū imperiū du
ceret. Poſtꝙ v̄o romā ingreſſus eſt: nec ibi ſtare cō
tentus eſt: ſꝫ in hiſpaniā percurrit. Nec vnū quidē
diē in otio paſſus eſt ⁊ quiete trāſire: ſed in p̄dicādi
ardore ipſo igne ardētior: nec pericula timuit: nec ir
riſiōes erubuit. Hac vero maiori admiratiōe dignū
eſt: ꝙ cum tā audax eſſet ac velut ad pugnā ſemꝑ ac
cinctus ⁊ ignē quēdam belli aſpirās rurſus placabi
lem atqꝫ flexibilē ſe p̄bebat. Nā ſeuiēti vel potiꝰ fer
uēti precepꝰrūt vt iret tharſum nō recuſauit. Dixe
runt ꝑ murū eū oportere deponi ⁊ paſſus eſt. Huiꝰ
rei grā iſta faciebat: vt p̄dicationi diutius inſiſteret:
⁊ cū multis hinc credētibus iret ad xp̄m. Metuebat
ꝓfecto ne forte pauper hinc atqꝫ inops ſalutis mul
torū abſcederet. Ceterū cūqꝫ hi qui ſub vno pugnāt
magiſtro viderint in eo infixa vulnera fluentem ſan
guinē ⁊ nec ſic ipm̄ hoſtibus aliq̄n cedentē ſed ſtan
tē fortiter haſtāqꝫ vibrantē ⁊ crebris ictibus aduer
ſarios corruere facientem nec oīno dolori parcentē
maiori abſqꝫ dubio tanto duci alacritate ſubdūtur.
Hoc ita factū eſt in paulo. Videntes enī illū ligatū
cathenis ⁊ nihilominus in carcere predicantē viden
tes etiā vulneratū: et tn̄ verberantes ipſos ſermōe
capientē: maiorē ꝓfecto fiduciā colligebant: ideoqꝫ
ſignificans ait. Ita vt plures e fratribus confiden
tes in vinculis meis abundanter auderēt ſine timo
re verbū dei loqui. Tūc certiorē alacritatē ⁊ ipſe ca
piebat ac vehementiꝰ in aduerſarios ferebatur. Si
cut enim ignis in diuerſas plerūqꝫ materias incidēs
augetur magis et incremēta ſortitur: ſic etiā lingua
pauli q̄buſcūqꝫ fuiſſet amota ad ſe eos cōtinuo trāſ
ferebat. Impugnatores quoqꝫ eius paſſulum ſpiri
tuale huic efficiebātur igni: quia per ipſos euāgelij
flamma magis creſcebat. Hec chryſoſtomus.

¶ De ſeptem fratribus qui fuerunt filij beate felicitatis. lxxvi.

SEptē fratres fuerūt filij beate fe
licitat̄: quorū noīa ſunt ianuarius
felix philippus: ſyluanꝰ: alexāder vita
lis: ⁊ martialis. Hos oēs cū matre iuſ
ſu imꝑatoris antonij publius p̄fectus
ad ſe vocari fecit. Suaſitqꝫ matri vt ſui
⁊ filiorū ſuorū miſereri deberet q̄ ait.

Nec blāditijs tuis potero allici: nec terroribꝰ fran‑
gi. Secura enī ſum de ſpūſancto quē habeo ꝙ ſupe‑
rabo viua ⁊ melius vincā occiſa. Et conuerſa ad fili‑
os ait. Videte filij in celū ſurſum aſpicite chariſſimi:
quia ibidem xp̄s nos expectat. Fortiter pro xp̄o pu
gnate ⁊ fideles vos in xp̄i amore exhibete. Qd̄ prefe
ctus audiens eaꝫ alapis cedi iuſſit. Cū ergo mater ⁊
filij in fide conſtantiſſimi apparerent: oēs matre vi‑
dente ⁊ ꝯfortante diuerſis ſunt ſupplicijs interēpti.
Hanc beatā felicitateꝫ vocat gregorius pluſꝙ mar‑
tyrem: q2 ſepties paſſa ⁊ in ſeptem filijs ⁊ octauo in
corpore ſuo. Greg. in homelijs. Beata felicitas que
credendo extitit ancilla xp̄i predicādo etiam facta eſt
martyr xp̄i. Septē quippe filios ſic poſt ſe relinque‑
re timuit viuos in carne: ſicut carnales parentes ſo
lent metuere ne mortuos p̄mittēt. Parturiuit ſpū
quos carne pepererat: vt predicādo pareret deo q̄s
carne pepererat mundo. Filios ſuos quos carnem
ſuam eſſe nouerat ſine dolore non poterat moriētes
videre: ſed erat vis amoris interior que dolorem vin
ceret carnis. Recte ergo hanc feminam pluſꝙ marty
rem dixerim que toties in filijs eſt et tam deſideran
ter extincta. Dū enī mltiplex martyriū obtinuit: ip̄a
q̄ꝫ martyrij palmam vicit. Or ⁊ amore xp̄i ſola mors
ſua ei minime ſuffecit. Paſſi ſunt circa ānos dn̄i. cx.

De ſancta theodora. lxxxvij. A

Theodora nobilis mulier ⁊ ſpecio
ſa apud alexādriam tp̄e zenonis
imꝑatoris virū habebat diuitē ac timē
tē deū. Diabolus aūt theodore inui‑
dēs ſanctitati: virū quēdā diuitē ad illi
us cōcupiſcētiā incitauit. Qui eaꝫ cre‑
bris nuncijs ⁊ muneribus moleſtabat
vt aſſenſum ſibi p̄beret. Sꝫ illa nūcios reſpuebat et
munera contēnebat. Intantū aūt eaꝫ moleſtabat ꝙ
ip̄am quietē habere nō ꝑmitteret ⁊ pene deficere vi‑
deret. Tādeꝫ quādā magā ad eā miſit q̄ eā vt viri il‑
lius miſereret: ſibiq̄ꝫ cōſentiret plurimuꝫ hortabat.
Que cum diceret ſe corā oculis dei cūcta cernētis tā
grāde peccatum nunꝙ cōmittere malefica adiūxit.
Quicqd in die fit hoc vtiq̄ꝫ deꝰ ſcit ⁊ videt. Quiqd aūt
adueſperaſcēte et occidēte ſole cōmittit deꝰ minime
intuet. Dixitq̄ꝫ puella malefice. Nūquid veritatē di
cis. Et illa. Etiā dico veritatē. Decepta puella v̄bis
malefice dixit vt adueſperaſcente die virū ad ſe face‑
ret venire ⁊ volūtatē ſuā adimpleret. Qd̄ cū viro re
tuliſſet ille vehemēt exultās hora q̄ꝯdixerat ad eā ve
nit: ſecū ꝯcubuit et abſceſſit. Theodora aūt ad ſeip̄aꝫ
rediēs amariſſime flebat ⁊ faciē ſuā ꝑcutiebat dicēs.
Heu heu me ꝑdidi aīam meā: deſtruxi aſpectū deco
ris mei. Vir aūt eiꝰ domū rediēs ⁊ vxorē ſuā ſiq̄deſo
latā ⁊ merentē vidēs cām tn̄ neſciēs eā cōſolari nite‑
bat. Sꝫ illa nullā cōſolationē ꝑcipere volebat. Ma‑
ne aūt facto quoddā monaſteriū monialiū adijt ⁊ ab
batiſſaꝫ interrogauit an deꝰ quoddā graue delictuꝫ
qd̄ die adueſperaſcēte cōmiſerat ſcire poſſet: cui illa.
Nil deo abſcōdi pōt ⁊ deꝰ ſcit ⁊ videt oē qd̄ fit q̄cū‑
q̄ꝫ hora illud cōmittat. Que flēs amare dixit. Da mi
hi librū ſctī euāgelij vt ſortiar memetip̄aꝫ. Aperiens
reperit. Qd̄ ſcripſi ſcripſi, rediēs ḡ domū dū q̄dā die

vir ſuus abeſſet comā ſuaꝫ p̄ſcidit: ⁊ veſtimenta viri
ſui accipiēs ad quoddā monaſteriū monachorū qd̄ ꝑ
decē octo milliaria diſtabat feſtinauit: ⁊ vt ibidē cum
monachis reciperet petijt ⁊ qd̄ petijt īpetrauit. In‑
terrogata de noīe dixit ſe theodoruꝫ nūcupari. Illa
v̄o officia humiliter faciebat: ⁊ eiꝰ ſeruitiū oībꝰ gra‑
tū fuit. Poſt aliquot ḡ annos abbas fratrē theodo‑
rū vocauit: ⁊ vt boues cōiūgeret ⁊ oleuꝫ de ciuitate
deferret p̄cepit. Vir aūt eiꝰ plurimū flebat timēs ne
cū viro altero receſſiſſet. Et ecce angelꝰ dn̄i ſibi dixit
Surge mane ⁊ ſta in via martyrij petri apl̄i ⁊ q̄ tibi
obuiauerit ip̄a tua vxor eſt. Quo facto theodora cū
camelis venit ⁊ virū ſuū vidēs ⁊ recognoſcēs itra ſe
dixit. Heu me vir bone meꝰ quātū laboro vt eripiar
a pctō qd̄ feci in te. Cū aūt appropinquaſſet ſaluta‑
uit eū dicēs. Gaudeas dn̄e meꝰ. Ille aūt penitꝰ eaꝫ
nō cognouit. Sꝫ cum diutiſſime expectaret ⁊ ſe dece
ptū clamaret: facta eſt vox ad eū dicēs. Ille q̄ te heri
mane ſalutauit vxor tua erat. B Tāte aūt ſctitatis
fuit btā theodora vt multa miracula faceret. Nā ꝫ et
hoīem a beſtia laceratū eripuit ⁊ ſuis p̄cibus ſuſcita
uit. Ip̄ſam q̄ꝫ beſtiā inſecuta maledixit: q̄ ſubito mor
tua corruit. Diabolꝰ aūt ſctitatē ſuā ferre nō valens
eidē apparuit dicēs. Meretrix pre oībus ⁊ adultera
reliquiſti virū tuū vt huc venires ⁊ me ꝯtemneres.
Per v̄tutes meas tremēdas i te ſuſcitabo p̄liū: ⁊ ſi
te nō fecero crucifixū negare n̄ dicas: q2 ego ſuꝫ. Ip̄a
aūt ſignū crucis ſibi edidit: ⁊ ꝓtinꝰ demon euanuit.
Quadā aūt vice dū de ciuitate cū camelis rediret: et
in quodā loco hoſpitata fuiſſet: puella quedā nocte
ad eā venit dicēs. Dormi mecū. Que cum reſpueret
iuit ad alterū q̄ in eodē loco iacebat. Cū aūt eiꝰ vent̄
ītumuiſſet: ⁊ de quo cōcepiſſet īterrogata fuiſſet ait
Monachus ille theodorꝰ dormiuit mecū. Natū igr̄
puerū ad abbatē monaſterij trāſmiſerunt. Qui cum
theodorū īcreparet: ⁊ ille ſibi īdulgere peteret: ſcapu
lis ſuis puerū īpoſuit ⁊ de monaſterio ꝓiecit illa aūt
abiecta ꝑ ſeptē annos extra monaſteriū māſit: ⁊ d̄ la
cte pecorū infantē nutriuit. Diabolꝰ aūt tāte eiꝰ pa‑
tiētie inuidēs: i ſpecie viri ſui ſe trāſfigurauit eiq̄ꝫ di‑
xit. Quid h̄ agis dn̄a mea ecce langueo ꝑ te: nec ali‑
quā ꝯſolationē recipio. Veni ḡ lux mea q2 ſi cū viro
alio iacuiſti h̄ tibi īdulgeo. At illa credēs virū ſuū eē
dixit ad illū. Nunꝙ amplꝰ tecū manebo: q2 filiꝰ ioan
nis militis iacuit mecū ⁊ volo agere pniāꝫ de eo qd̄ in
te peccaui: ⁊ cū oraſſet ſtatī euanuit ⁊ demonē fuiſſe
agnouit. Altera iterū vice diabolꝰ voluit eā terrere.
Nā i ſilitudie ferarū terribiliū demōes ad eā venerūt
⁊ vir q̄dā inſtigās eos dicebat. Comedite meretricē
hāc. Illa aūt orauit ⁊ euanuerūt. Altera vice mltitu
do militū veniebat quā p̄nceps p̄cedebat ⁊ eū ceteri
adorabant. Dixeruntq̄ꝫ milites theodore. Surge et
adora p̄ncipē nr̄uꝫ. Que rn̄dit dn̄ꝫ deū adoro. Qd̄ cū
p̄ncipi nūciatū fuiſſet iuſſit eā adduci ⁊ tot tormētis af
fici: vt mortua putaret. Et poſtmodū oīs turba eua
nuit. Alia iterū vice vidit ibidē aurū mltū: q̄ ſignās ſe
illud refugit ⁊ deo ſe recōmēdauit. Altera ēt vice vi
dit quēdā ferentē caniſtrū plenū oī gn̄e ciborū et di‑
centeꝫ ſibi. Dixit p̄nceps q̄ te cecidit: Tolle comede:
q2 neſciēs fecit h̄. Illa āt ſe ſignauit ⁊ ꝓtinꝰ euanuit.

Cōpletis autē ſeptē annis abbas patiētiā eiꝰ ꝯſide
rās eā recōciliauit ⁊ cū puero ſuo in monaſteriū in‑
troduxit. Vbi cū duos poſtmodū annos laudabilr̄
ꝑegiſſet: puerū accepit ⁊ ſecū illū in cella ſua clauſit
Qd̄ cū abbati reuelatū fuiſſet miſit q̄ſdā monachos
q̄ diligētiꝰ auſcultarēt quidnā cū eo loq̄ret. Illa aūt
pueruꝫ amplexās ⁊ deoſculās dixit. Fili mi dulciſſi‑
me tp̄s vite mee venit. Relinq̄ te deo ip̄m p̄rem ⁊ ad
iutorē habeas. Fili dulciſſime ieiunijs ⁊ orōnibus i
ſiſtas ⁊ fratribꝰ tuis deuote ſeruias. Et h̄ dicēs ſpi‑
ritū tradidit ⁊ in dn̄o feliciter obdormiuit. Circa an
nos dn̄i. cclxx. Qd̄ puer cernēs plurimū flere cepit.
In ip̄ſa aūt nocte viſio abbati monaſterij mōſtrata
eſt in hūc modū. Nuptie maxie parabant: ⁊ in venie
bāt ordines angelorū ⁊ ꝓphetarū ⁊ martyrum oīum
ſctōrū. Et ecce in medio eorū mulier ſola gl̄ia ineffabi
li circūdata: ⁊ venit vſq̄ꝫ ad nuptias ⁊ ſedit ſuꝑ lectū
⁊ oēs aſtātes adorabāt eā. Et ecce vox dicēs. Hic eſt
abba theodorꝰ q̄ falſo de puero accuſatꝰ eſt. Septē
tp̄a ſuꝑ eā mutata ſunt caſtigata eſt tn̄ q2 cubile vi‑
ri ſui coinq̄nauit. Excitatꝰ aūt abbas cōcitꝰ cuꝫ fra‑
tribꝰ ad cellā eiꝰ iuit: ⁊ eā iā defunctā inuenit. Et in‑
trātes ⁊ diſcooperiētes ip̄aꝫ eē feminā inuenerunt.
Miſitq̄ꝫ abbas ꝓ p̄re puelle q̄ eā infamauerat ⁊ di‑
xit illi. Vir filiꝰ tuꝰ mortuꝰ eſt. Et auferēs veſtimētū
mulierē eē cognouit. Factꝰ eſt igit̄ timor magnꝰ ſuꝑ
oēs q̄ h̄ audierūt. Angelꝰ autē dn̄i abbati locutꝰ eſt.
Surge velociter equū cōſcēde ⁊ vade in ciuitatē: et
ſi q̄s obuiauerit aſſume ⁊ tecū adduc. Qui dū pare
ret q̄dā vir currēs ſibi obuiauit. Quē cū abbas iter
rogaret q̄ ꝑgeret ille ait. Mulier mea mortua eſt et
vado videre eā. Et aſſumpſit abbas virū theodore
ſecum et veniētes plurimū fleuerūt ⁊ ip̄m cum mul
tis laudibꝰ ſepelierūt. Vir aūt eius cellā vxoris ſue
theodore accepit ⁊ ibidē permanens tandē in dn̄o
obdormiuit. puer aūt theodorꝰ nutricē ſequēs oīm
morū honeſtate pollebat: ita ꝙ mortuo abbate mo‑
naſterij in abbatē ipſe vnanimiter eſt electus.

De ſancta margareta. lxxxviij. A

Margareta dr̄ a quadā p̄tioſa gēma q̄ marga‑
rita vocat: q̄ gēma eſt candida parua ⁊ virtuo
ſa. Sic btā margareta fuit cādida ꝑ virginitatē par
ua ꝑ humilitatē: virtuoſa ꝑ miraculorū operationeꝫ
Virtꝰ auteꝫ huiꝰ lapidis dr̄ eſſe ꝯtra ſanguinis effu
ſionē: ꝯtra cordis paſſioneꝫ: ⁊ ad ſpūs ꝯfortationeꝫ.
Sic btā margareta habuit virtutē ꝯtra effuſionem
ſui ſanguinis ꝑ cōſtātiā: q2 in ſuo martyrio cōſtātiſ‑
ſima extitit. Cōtra cordis paſſionē .i. demonis ītem‑
tationē ꝑ victoriā: q2 ip̄ſa diabolū ſuperauit. Ad ſpi
ritus cōfortationē per doctrinā: q2 multorū animos
cōfortauit ⁊ ad fidem xp̄i conuertit. Cuius legendā
theotinus vir eruditus ſcripſit. A

Margareta de ciuitate antiochie
filia fuit theodoſij gentiliū pa
triarche. Hec nutrici tradit: ⁊ ad adul
tā etatē veniēs baptizat: ⁊ ꝓpter hoc
exoſa p̄ri plurimū habebat. Quadam
igit̄ die dum iā annū decimūquintum
attigiſſet: ⁊ cū alijs virginibꝰ oues nu
tricis cuſtodiret: p̄fectꝰ olibrius inde trāſitū faciēs:

⁊ puellā tā ſpecioſaꝫ cōſiderās mox in eiꝰ amore ex
arſit ⁊ pueros ad eā ꝯcitꝰ miſit dicēs. Ite et eā com
prehēdite vt ſi libera eſt: eā mihi in vxorē accipiaꝫ. ſi
ancilla eſt eā mihi in cōcubinā habeā. Cū ḡ eius fuiſ
ſet cōſpectui p̄ntata eā de genere ſuo ac noie et reli‑
gione req̄ſiuit. Illa auteꝫ rn̄dit ſe genere nobilē no
mine margaretā ac religiōe xp̄ianā: cui p̄fectꝰ. Duo
prima tibi recte cōueniūt q2 nobilis haberis et pul‑
cerrima margareta cōprobaris: ſꝫ tertiū tibi nō con
uenit: vt puella tā pulcra ⁊ nobilis deū habeat cruci
fixū. Cui illa. Vn̄ ſcis xp̄m crucifixū fuiſſe. Et ille ex
libris xp̄ianorū cui margareta. Cum igit̄ legat̄ pena
xp̄i ⁊ gl̄ia q̄ verecundia eſt veſtra vt vnū credatis ⁊
alterū denegetis. Cū autē margareta eū ſponte cru
cifixū fuiſſe ꝓ redēptiōe nr̄a aſſereret: ſꝫ nūc eum in
eternū viuere affirmaret. iratus p̄fectꝰ eā in carcerē
mitti iuſſit. Sequēti autem die eā ad ſe vocari fecit
eiq̄ꝫ dixit Vana puella miſerere pulcritudinis tue: ⁊
deos nr̄os adora vt tibi b̄n ſit. cui illa. Illum adoro
quē terra cōtremiſcit: mare formidat ⁊ oēs creature
timēt cui p̄fectꝰ. Niſi mihi cōſentias corpus tuū fa‑
ciā laniari. cui margareta. Chriſtus in mortē ſeipſuꝫ
ꝓ me tradidit: ⁊ iō ꝓ xp̄o mori deſidero. Tūc p̄fectꝰ
iuſſit eā in eculeū ſuſpēdi. ⁊ eā tā crudeliter ꝑ uirgas
deinde pectinibꝰ ferreis vſq̄ꝫ ad denudationem
oſſium laniari ꝙ ſanguis de eius corꝑe tanꝙ de fon
te puriſſimo emanauit. Flebāt autē qui ibi aderant
⁊ dicebāt. O margareta vere de te dolemus: q2 cor‑
pus tuū tā crudeliter laniari conſpicimꝰ. O qualem
amiſiſti pulcritudinē ꝓpter tuā crudelitatē. Salteꝫ
nūc ſaltē crede vt viuas. Quibꝰ illa. O mali cōſiliarij
recedite ⁊ abite. Hec carnis cruciatio eſt aīe ſaluatio.
Dixitq̄ꝫ ad p̄fectū. Impudēs canis ⁊ īſatiabilis leo
in carnē ꝑtātem habes: ſꝫ aīam xp̄s reſeruat. Prefe
ctus auteꝫ faciē clamide cooperiebat nec tantā ſan‑
guinis effuſionē videre poterat. deinde eaꝫ deponi
fecit ⁊ eā in carcerē recludi iuſſit et mira ibi claritas
fulſit. Vbi dū eſſet orauit dn̄m vt inimicū q̄ ſecū pu
gnat ſibi viſibilr̄ demōſtraret. ⁊ ecce draco immaniſſi‑
mus ibidē apparuit. Qui dū eā deuoraturꝰ ipeteret
ſignū crucis edidit ⁊ ille euanuit. Vel vt alibi legit̄
os ſuꝑ caput eiꝰ ponens ⁊ liguā ſuꝑ calcaneū porri
gens eā ꝓtinꝰ deglutiuit. Sꝫ dū eā abſorbere vellet
ſigno crucis ſe muniuit. ⁊ iō draco v̄tute crucis cre‑
puit ⁊ v̄go illeſa exiuit. Iſtud aūt qd̄ dr̄ de draconis
deuoratione apocriphū ⁊ friuolū reputat̄. E Dia
bolꝰ iterū vt eā decipere poſſet i ſpecieꝫ hois ſe mu
tauit. Queꝫ vidēs in orōne ſe dedit: ⁊ dū ſurrexiſſet
diabolꝰ ad eā acceſſit ⁊ manū tenens dixit. Sufficiāt
tibi que feciſti iam nunc ceſſa de mea perſona. Illa
auteꝫ eū ꝑ caput apprehendit: ⁊ ſub ſe ad terrā deie
cit ⁊ ſuꝑ ceruiceꝫ eius dextruꝫ pedem poſuit ⁊ dixit
Sternere ſuꝑbe demon ſub pedibꝰ feminee. demon
aūt clamabat. O btā margareta ſuperatus ſum. Si
iuuenis me vinceret nō curaſſem: ecce a tenera puel‑
la ſuperatus ſum ⁊ inde plus doleo: q2 pater tuus ⁊
mater tua amici mei fuerunt. Illa v̄o eum coegit vt
diceret cur veniſſet. Qui ſe veniſſe ait vt ſibi conſule
ret ꝙ monitis p̄ſidis obediret. Coegit q̄ꝫ vt dice‑
ret cur chriſtianos tā multiplr̄ tentaret. Qui rn̄dit

naturale odiũ ſibi eſſe ꝯtra viros virtuoſos: ⁊ ꝗuis
ſepe ab eis repellat᷑. tñ deſiderio ſeducẽdi ipſe infe-
ſtus exiſtit: ⁊ q: inuidet hoĩ de felicitate quã ipe ami
ſit ꝗuis eã recuꝑare nõ poſſit ipam tñ alijs auferre
cõtẽdit. Addiditꝗ ſalomon infinitã demonũ multi-
tudinẽ in qdã vaſe incluſit. Poſt morte ſuã cũ de il-
lo vaſe dmones ignẽ mitterẽt ⁊ hoĩes ibidẽ magnũ
eſſe theſaurũ putarẽt vas cõfregerũt ⁊ demones ex
euntes aerẽ ĩpleuerũt. His dictis ꝟgo pedẽ ſubleua
uit ⁊ dixit. Fuge miſer: ⁊ demon ſtatim euanuit. Se
cura igit᷑ efficit᷑: q: q̃ ꝑncipẽ vicerat miniſtrũ ꝓculdu
bio ſuperaret. Sequẽti igit᷑ die cõuenientibus ppl'is
iudici pñtat᷑ ⁊ ſacrificare cõtẽnens exuit᷑ corpuſꝗ fa
cibꝰ ardẽtibꝰ cõburit᷑: ita vt cũcti mirarent᷑: quõ taꝫ
tenera puella tot poſſet tormẽta ſuſtinere. deinde ĩ
vaſe magno pleno aqua ipam ligari et poni fecit vt
ex penarũ cõmutatiõe creſceret vis doloris. Sꝫ ſubi
to terra cõcutit᷑ ⁊ cũctis videntibꝰ ꝟgo illeſa egredit᷑
Tũc qnꝗ millia virorũ crediderũt ⁊ pro noĩe xp̃i ca
pitalẽ ſniam acceperũt. Prefectꝰ aũt timens ne alij
cõuerterent᷑ cõcitꝰ beatã margaretã decollari prece
pit. Illa aũt ĩpetrato orandi ſpatio pro ſe ⁊ ſuis ꝑſe
cutoribꝰ: necnõ et ꝑ eiꝰ memoriã agentibꝰ ⁊ ſe inuo
cantibus deuote orauit addẽs vt quecũꝗ partu pe
riclitãs ſeſe inuocaret illeſam plẽ emitteret. Factaꝗ
eſt vox de celo ꝙ in ſuis ſe nouerit petitionibꝰ exau
ditã. Surgenſꝗ ab orõne dixit ſpiculatori. Frater
tolle gladiũ tuũ ⁊ ꝑcute me. Qui ꝑcutiens caput eiꝰ
vno ictu abſtulit: ⁊ ſic martyrij coronã ſuſcepit. Paſ
ſa eſt aũt. xiiij. kalen. auguſti: vt in eius hiſtoria inue
nit᷑. Alibi legit᷑ ꝙ tertio idus iulij. De hac ſancta vir
gine ſic dicit quidã ſanctꝰ. Beata margareta fuit ti
moris dei plena iuſtitia ꝑdita: religiõe cõpta: cõpun
ctione ꝑfuſa: honeſtate laudabilis: patientia ſingula
ris: nihilꝗ in ea contrariuꝫ religioni xp̃iane inuenie
bat᷑: odioſa patri ſuo: dilecta dño ieſu xp̃o.

¶ De ſancto alexio. lxxxix. A

ALexius dicitur ab a qđ eſt valde: ⁊ lexis qđ ẽ
ſermo. Inde alexius quaſi valde in verbo dei
robuſtus.

ALexius fuit filiꝰ euphemiani vi
ri nobiliſſimi romanoꝝ ⁊ in au-
la imꝑatoris pͥmi. Cui tria millia pue-
roꝝ aſſiſtebãt qui zonis aureis cinge-
bant᷑. ⁊ veſtimẽtis ſericis induebãtur.
Erat aũt ꝑfectꝰ euphemianꝰ valde mi
ſericors ⁊ ſingulis diebꝰ in domo ſua
tres mẽſe pauꝑibꝰ: orphanis viduis ⁊ ꝑegrinis pa-
rabant᷑ qbꝰ ſtrẽnue ſuiebat: ⁊ hora nona ipe cũ viris
religioſis cibũ ĩ timore dñi capiebat. Cui vxor noĩe
aglaes eiuſdẽ religiõis ac ꝓpoſiti erat. Cũ aũt filiũ
nõ haberẽt ad p̃ces tñ ſuas dñs eis contulit filium.
Poſtꝗ ipſi deinceps in caſtitate viuere firmauerũt
Traditꝰ aũt puer liberalibꝰ diſciplinis cũ oibꝰ phie
artibꝰ ipe floreret ⁊ iã ad puberẽ etatẽ veniſſet puel
la ſibi de domo imꝑiali eligit᷑ ⁊ ſibi in ꝯiugẽ copulat᷑
Venit nox in q̃ cũ ſpõſa ſua ſuſcepit ſecreta ſilentia.
Tũc ſanctꝰ iuuenis cepit ſpõſam ſuã in dei timore in
ſtruere. ac ipſam ad virginitatis ꝓuocare pudorem.
Deinde anulũ ſuũ aureũ ⁊ caput balthei quo cinge
bat᷑ ſibi ſeruãda tradidit dicẽs. Suſcipe hec ⁊ ſerua
donec deo placuerit ⁊ dñs ſit inter nos. Poſt hͤ de
ſubſtãtia ſua accipiens ad mare diſceſſit. Aſcendẽſꝗ
occulte nauẽ laodiciã vſꝗ deuenit: indeꝗ ꝑgens in
ediſſam ciuitatẽ ſyrie ꝑfectꝰ eſt: vbi imago dñi nr̃i ie
ſu xp̃i ſine humano ope facta in ſindone habebatur
Quo ꝑueniẽs oĩa q̃ ſecũ detulerat pauperibꝰ diſtri
buit: et veſtimẽta vilia induẽs cũ ceteris ante tẽplũ
dei genitricis marie ſedere cepit. De elecmoſynis
ꝟo quãtũ ſibi ſufficere poterat retinebat: cetera ꝟo
alijs pauperibꝰ erogabat. At ꝟo pr̃ de receſſu filij
plurimũ ingemiſcẽs ꝑ vniuerſas mũdi partes pue-
ros ſuos miſit: qui eũ inquirerẽt diligẽter quoꝝ cũ
aliqui ad ciuitatẽ ediſſam veniſſent ab eo cogniti: ſꝫ
ipi eũ minime cognoſcẽtes: eidẽ cũ pauperibꝰ elec-
moſynas tribuerũt. Quas accipiẽs deo gr̃as agẽs
dixit. Gr̃as tibi ago dñe q: a ſeruis meis elecmoſy-
nã recipe me feciſti. Reuerſi aũt pueri nũciant patri
ꝙ nuſꝗ valeat reperiri. Mr̃ igit᷑ ſua a die ſui receſ-
ſus ſaccũ in pauimẽto cubiculi ſui ſtrauit: vbi eiulãs
lamẽtabiles voces dabat dicens. Hic ſemꝑ in luctu
manebo donec filiũ meũ recuꝑauero. Spõſa ꝟo ad
ſocrũ dixit. Donec audiã de ſpõſo meo dulciſſimo ĩ
ſtar turturis ſolitaria tecũ manebo. Cũ igit᷑ alexiꝰ ĩ
ꝑdicto atrio. xvij. annis maneret ĩ dei ſuitio imago
tãdẽ btẽ ꝟginis q̃ ibidẽ erat cuſtodi eccl'ie dixit. Fac
introire hoĩem dei q: dignus eſt regno celoꝝ ⁊ ſpũs
dñi requieſcit ſuꝑ eũ. Nã orõ eiꝰ ſicut incenſum ĩ cõ
ſpectu dei aſcẽdit. Cũ aũt cuſtos d̃ quã diceret igno
raret: iterũ ei dixit. Ille q̇ foris ſedet in atrio ipſe eſt
Tũc cuſtos feſtinꝰ exijt ⁊ ipm in eccl'iam introduxit.
Qđ factũ dũ cũctis innoteſceret ⁊ ab oibꝰ humanaꝫ
gloriã fugiẽs inde receſſit ⁊ laodiciã venit. Ibiꝗ na
uẽ aſcẽdens cũ in tharſum cilicie vellet ꝑgere: diſpẽ-
ſante deo nauis a ventis pulſa in romanũ portũ de
uenit. Qđ cernens alexiꝰ ait intra ſe. In domo pr̃is
mei ignotꝰ manebo nec alteri oneroſus ero. Patrẽ
igit᷑ a palatio redeũtẽ: multitudine obſequẽtiuꝫ cir-
cũdatum obuiã habuit ac poſt eum clamare cepit.
Serue dei me ꝑegrinũ in domo tua ſuſcipi iubeas
⁊ de micis mẽſe tue me nutriri facias vt tui ꝗꝫ pere-
grini digneẗ deꝰ miſereri. Qđ audiẽs pr̃ ob amoreꝫ
filij ſui eũ ſuſcipi iuſſit ⁊ locũ ꝓpriũ in domo ſua ſi-
bi cõſtituit ⁊ cibũ de mẽſa ſua ſibi tribuit ⁊ miniſtrũ
ꝓpriuꝫ delegauit. Ipſe aũt in orationibus ꝑſeuera
bat: ⁊ corpꝰ ſuũ ieiunijs ⁊ vigilijs macerabat. Famu
li autẽ domꝰ ipm multipliciter deridebãt ⁊ aquã vtẽ
ſilium ſuꝑ caput eiꝰ frequẽter fundebãt et multas
iniurias ei irrogabãt. Sꝫ ipſe ad oĩa patiens valde
erat. Decẽ ſeptẽ igit᷑ annos in domo patris permã-
ſit ſic ignotꝰ. B Videns ḡ per ſpiritũ ꝙ appropĩ
quaret terminus vite ſue: carthã cum attramẽto pe
tijt ⁊ totum ordinẽ vite ſue ibidẽ conſcripſit. Dñica
igit᷑ die poſt miſſarũ ſolẽnia in ſanctuario vox de ce-
lo inſonuit dicẽs. Venite ad me oẽs qui laboratis ⁊
onerati eſtis: ⁊ ego reficiã vos. Quod audiẽtes oẽs
in facies ſuas territi ceciderunt. Et ecce vox ſecun-
do dicens. Querite hominem dei vt oret pro roma.
Querentibus illis ⁊ minime inuenientibus: iterum
dictum eſt. In domo euphemiani querite. Requiſi-

tus ille ſe nihil ſcire de hͦ dicebat. tũc imꝑatores ar-
chadius ⁊ honoriꝰ vna cũ põtifice innocentio ad do
muꝫ predicti viri venerũt. Et ecce miniſter alexij ad
dñꝫ ſuũ dicẽs. Vide dñe ne ille nr̃ ꝑegrinꝰ ſit: q: ma-
gne ꝟe patiẽtie hõ eſt. Currẽs igr̃ euphemianꝰ cum
defunctũ reperit ⁊ vultũ eiꝰ tanꝗ angeli rutilãtẽ vi-
dit. Voluitꝗ chartã quã in manu habebat accipere
ſꝫ nequit. Exeũte igr̃ eo cũ hͦ imꝑatoribus ⁊ põtifici
retuliſſet ⁊ illi ad euꝫ intraſſent dixerunt. Quamuis
pctõres ſimꝰ regni tñ gubernacula gerimꝰ: et hic cu
rã vniuerſalẽ regimꝰ paſtoralis. Da igr̃ nobis char-
tã: vt ſciamꝰ q̃ in ea ſcripta ſunt. Et accedẽs põtifex
chartã de manu ſua accipiebat et ille eã ſtatim ſibi di
miſit. Fecitꝗ eã legi corã oĩ ppl'o ⁊ multitudine ⁊ pa
tre ipius. At Euphemianus hͦ audiẽs nimio dolore
cõturbatus obſtupuit ⁊ factus exanimis: reſolutiſꝗ
viribꝰ in terrã decidit. Cũ ꝟo aliquãtulũ ad ſe rediſ
ſet: veſtimenta ſua ſcidit. Cepitꝗ canos capitis ſui
euellere: barbã trahere atꝗ ſemetipm diſcerpere: ac
ſuꝑ filij ſui corpꝰ corruẽs exclamabat. Heu me fili mi
q̃re me ſic ꝯtriſtaſti et ꝑ tot annos mihi dolores ⁊ ge
mitꝰ incuſſiſti. Heu me miſerũ q: te video baculũ ſe
nectutis mee in grabato iacentẽ nõ loquenteꝫ mihi.
Heu me q̃lem ꝯſolationeꝫ decetero habere potero.
Mater ꝟo eius hoc audiẽs q̃ſi leena rũpẽs rete ita
ſciſſis veſtimẽtis ruẽs coma diſſoluta ad celũ oculos
leuabat. ⁊ cũ p̃ nimia multitudine ſctm̃ ad corpus re
dire nõ poſſet clamauit dicẽs. Date mihi viri aditũ
vt videã filium meũ vt videã cõſolationẽ anime mee
et q̇ ſuxit vbera mea. Et cũ ꝑueniſſet ad corpus incũ
bens ſuꝑ illud clamabat. Heu me fili mi lumẽ oculo
rũ meoꝝ: q̃re ſic nobis feciſti ⁊ tã crudeliter nobiſcũ
egiſtis. Videbas patrẽ tuũ ⁊ me miſerã lacrimãtes ⁊
nõ oñdebas teipm nobis. Serui tui iniuriabant᷑ ti-
bi ⁊ ſuſtinebas. Et iterũ ꝓſternebat ſe ſuꝑ corpus: ⁊
nũc brachia ſuper illud expandebat nũc manibꝰ an-
gelicũ vultuꝫ ꝯtrectabat oſculãſꝗ clamabat. Plora
te mecũ oẽs qui adeſtis: q: ꝑ. xvij. annos eũ in domo
mea habui et nõ cognoui q: vnicꝰ filiꝰ meꝰ eẽt. Ser
ui eiꝰ etiã cum ꝯuiciabant᷑ ⁊ alapis ꝑcutiebant. Heu
me q̇s dabit oculis meis fontẽ lacrimaꝝ vt plãgã die
ac nocte dolorẽ aĩe mee. Spõſa ꝟo eius induta veſte
adriatica cucurrit plorãs ⁊ dicẽs. Heu me q: hodie
deſolata ſum et appui vidua: iã nõ habeo in quẽ con
ſpiciã nec in quẽ oculos leuẽ nũc ruptuꝫ eſt ſpeculũ
meũ et perijt ſpes mea: amodo cepit dolor q̇ ſinẽ nõ
hꝫ. Ppl's autẽ audiẽs hͦ lacrimabiliter flebat. Tunc
pontifex cũ imꝑatoribꝰ poſuerũt corpꝰ in honorato
feretro et duxerunt in mediã ciuitatẽ et nunciatũ eſt
ppl'o inuẽtuꝫ eſſe hoĩeꝫ dei. Quẽ ciuitas tota quere
bat et oẽs obuiã currebãt ſctõ. Si q̇s auteꝫ infirmꝰ
illud corpus ſanctiſſimuꝫ tangebat ꝓtinus curabat᷑.
Ceci viſum recipiebãt: demoniaci liberabant᷑: et oẽs
infirmi q̃cunꝗ infirmitate tenti: tacto corꝑe ſctõ cu-
rabant᷑. Imꝑatores autẽ tanta mirabilia vidẽtes ce
perunt ꝑ ſe cuꝫ põtifice lectũ portare vt ⁊ ipi ſctifica
rent᷑ ab eodẽ corꝑe ſctõ. Tunc imperatores iuſſerũt
copiam auri et argẽti in plateis ſpargi: vt turbe oc-
cuparent᷑ amore pecuniarum et ſinerent corpꝰ ſctm̃
perduci ad eccleſiã. Si plebs amore pecuniaruꝫ ſuꝑ
poſito magis ac magis ad tactũ ſacratiſſimi corꝑis
irruebat. Et ſic cũ magno labore ad tẽplũ ſcti boni
facij martyris illud tandẽ ꝑduxerunt: ⁊ illic per. vij.
dies in dei laudibꝰ ꝑſiſtentes ꝺpati ſunt monumen
tũ ex auro ⁊ gẽmis ⁊ lapidibꝰ p̃tioſis in quo ſctiſſi-
mũ corpus cũ magna veneratiõe collocauerũt. De
ipo qꝫ monumẽto ita ſuauiſſimus odor fragrauit vt
oibꝰ videretur aromatibꝰ eſſe plenũ. Obijt autem
xvj. kalen. augu. circa annos dñi. cccxcviij.

¶ De ſancta maria magdalena. xc. A

MAria interp̃taẗ amaruꝫ mare: vel illu-
minatrix aut illuminata. ꝑ hͦ tria intel
ligunt᷑ tres partes optime q̃s elegit
ſꝫ pars pnĩe ꝯtẽplationis interne: et
pars celeſtis gl'ie. De q̃ triplici ꝑte in
telligit᷑ qđ dicit dñs. Maria optimã partẽ elegit q̃
nõ auferet᷑ ab ea. Prima eñ pars nõ auferet᷑ ratiõe
finis q̃ eſt ꝯſecutiõ btĩtudinis. Scđa rõne ꝯtinuita-
tis: q: cõtẽplatio vie cõtẽplat᷑ cũ cõtẽplatione prĩe.
Tertia rõne ſue eternitatis. Inquãtũ igit᷑ elegit op
timã partẽ pnĩe d̃r amarũ mare: q: ibi multã amari-
tudinẽ habuit. qđ pꝫ ex eo qđ tot lacrimas fudit ⁊ in
de pedes dñi lauit. Inquãtũ elegit optimã partem
cõtẽplatiõis interne d̃r illumiatrix: q: ibi hauſit aui
de qđ poſtmodũ effudit abunde: ibi lumẽ accepit q̇
poſtmodũ ceteros illuſtrauit. Inquãtũ elegit opti
mã partẽ celeſtis gl'ie d̃r illuminata: q: nũc illumina
ta eſt lumine ꝑfecte cognitionis in mẽte: ⁊ illumina-
bit᷑ lumine claritatis in corꝑe. Magdalena d̃r quaſi
manẽs rea: vel magdalena interp̃taẗ munita vel in-
uicta vel magnifica: ꝑ q̃ inſinuat᷑ q̃lis fuit ante cõuer
ſionẽ: q̃lis in cõuerſione: ⁊ qualis poſt cõuerſionem
Nã ante conuerſionẽ fuit manẽs rea ꝑ obligationẽ
ad penã eternã. In conuerſione munita vel inuicta
ꝑ pnĩe armaturã. Optime eñ oibus armis pnĩe ſe
muniuit: q: quot in ſe habuit oblectamẽta tot de ſe
reperit holocauſta. Poſt conuerſionem magnifica
per gratie ſuperabundantiã: q: vbi abundauit deli-
ctum ſuperabundauit et gratia.

MAria magdalena a magdalo ca-
ſtro cognominata clariſſimis ẽ
orta natalibꝰ vtpote ex regia ſtirpe de
ſcẽdẽtibꝰ cuiꝰ pater ſirus mater vero
eucharia nuncupata eſt. Hec cũ fratre
ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua martha magda
lũ caſtruꝫ qđ eſt ſcđo milliario a gene-
zareth. ⁊ bethaniã q̃ eſt iuxta hieruſaleꝫ ⁊ magnam
hieroſolymorũ partẽ poſſidebat. Que tñ oĩa iter ſe
totaliter diuiſerũt ꝙ maria magdalũ a quo magda
lena nũcupata eſt lazarus partẽ vrbis hieruſalem ⁊
martha bethaniã poſſideret. Cũ aũt magdalena de
licijs corꝑis ſe totã exponeret: et lazarus plus mili-
tie vacaret. martha prudens ꝑtes ſororis ⁊ fratris ⁊
ſuam ſtrenue gubernabat ⁊ militibꝰ ⁊ famulis ſuis
ac pauꝑibus neceſſaria miniſtrabat. Oĩa tñ hec poſt
aſcenſionẽ dñi vendiderũt ⁊ ad pedes apl'oꝝ p̃tium
poſuerunt. Cũ igit᷑ magdalena diuitijs abundaret:
quia rerũ affluentiã voluptas comes ſequit᷑. Quan
to diuitijs ⁊ pulcritudine ſplenduit: tanto corpus
ſuũ voluptati ſubſtrauit. Vñ iã ꝓprio noĩe perdito

peccatrix cōſueuerat appellari. Sꝫ cū xp̄s illic ⁊ alibi
p̄dicaret illa nutu inſpirata diuino ad domū ſymo/
nis leproſi vbi audiuit eū diſcūbere ꝓperauit ⁊ non
audēs vt peccatrix inter iuſtos cōparere retro ſecus
pedes dn̄i māſit vbi pedes eiꝰ lacrimis lauit capillis
terſit: ⁊ vnguēto p̄tioſo pūxit. Nā incole regiōis illi
us ꝓpter vehemētiſſimū ſolis ardorē vnguēt ꝫ ⁊ bal
neis vtebāt. Cūq̄ ſymō phariſeꝰ intra ſe cogitaret:
q̄m ſi hic eēt ꝓpheta a peccatrice tāgi ſe neq̄q̄ ꝑmitte
ret dn̄s illū de ſupba iuſtitia redarguit ⁊ mulieri oīa
pctā dimiſit. Hec ē igr̄ illa maria magdalena cui dn̄s
tā magna bn̄ficia ꝯtulit ⁊ tāta ſigna dilectiōis oſ̄dit
Nā ab ea ſeptē demonia expulit i ſuo amore eā q̄ to
talr̄ accēdit: familiariſſimā ſibi eā ꝯſtituit: hoſpitam
ſuā fecit: ⁊ ꝓcuratricē ſuā eā itinere hr̄e voluit. ⁊ eā
ſp̄ dulcit̄ excuſauit. Nā excuſauit eā apd̄ phariſeū q̄
dicebat ipā imūdā ⁊ apd̄ ſororē ſuā q̄ dicebat ipam
otioſam: ⁊ apd̄ iudā q̄ dicebat ipā ꝓdigā. Lacrimā
tē vidēs lacrimas ꝯtinere nō potuit. Cuiꝰ dilectiōe
q̄driduanū frēꝫ ſuū ſuſcitauit. Cuiꝰ amore marthā
ſororē ſuā a fluxu ſanguis quē duodecī ānis ꝑpeſſa
fuerat liberauit. Cuiꝰ meritꝫ martillā ſororis ſue fa/
mulā vt illō tā btm̄ ⁊ tā dulce v̄bū: btūs vent̄ qui te
portauit ⁊c. exclamās diceret: dignā fecit. Nā ſꝫ Am
bro. illa fuit martha: ⁊ h̄ eiꝰ famula. Hec eſt inq̄ illa q̄
pedes dn̄i lacrimis lauit: capillis terſit ⁊ vnguēto ꝑ
unxit. q̄ i tp̄e grē ſolēnē pnīā p̄rio fecit: q̄ optimā ꝑ
tē elegit: q̄ ad pedes ſedēs dn̄i v̄bū eiꝰ audiuit: ⁊ dn̄i
caput ꝑunxit: q̄ iuxta crucē i dn̄i paſſiōe fuit: q̄ vnguē
ta parās corpꝰ eiꝰ vngere voluit: q̄ a monumēto di/
ſcipulis recedētibꝰ nō receſſit. Cui xp̄s reſurgēs pri
mo app̄uit ⁊ apl̄orꝫ apoſtolā fecit. ¶ Poſt aſcēſionē
igr̄ dn̄i. ſ. āno. xiiij. a paſſiōe cū iudei ſtephanū iā diu
occidiſſent ⁊ ceteros diſcipulos a iudee finibꝰ eieciſ/
ſent diuerſarꝫ gētiū diſcipuli ſubeūt regiōes: verbū
dn̄i ibidē ſeminātes. Erat aūt tūc tp̄is cū apl̄is bea
tus maximinꝰ: vnꝰ de. lxxij. dn̄i diſcipulis cui a beato
petro maria magdalena fuerat cōmendata. In hac
igr̄ diſꝑſiōe btūs maximinꝰ: maria magdalena: laza/
rus frater eiꝰ. martha ſoror ipſiꝰ: et martilla pediſeq̄
marthe: necnō ⁊ btūs cedoniꝰ q̄ cecꝰ a natiuitate ex/
titerat: ſꝫ a dn̄o fuerat liberatꝰ oēs hi inſimul ⁊ plu/
res alij xp̄iani naui ab īfidelibꝰ impoſiti ⁊ pelago ſine
aliq̄ gubernatore expoſiti vt oēs. ſ. ſiml̄ ſubmergerē
tur diuio tādē nutu maſſiliā aduenerūt. Ubi cū nul/
los q̄ eos hoſpitio recip̄e vellēt inueniſſent: ſub q̄dā
porticu q̄ fano gētis illiꝰ terre p̄erat morabant̄. Cū
aūt btā maria magdalena videret pplm̄ ad fanū cō/
fluere vt idolis imolaret aſſurgēs vultu placido: fa/
cie ſerena: ligua diſcreta: eos ab idolorꝫ cultura reuo
cabat ⁊ xp̄m ꝯſtātiſſime p̄dicabat: ⁊ admirati ſūt vni
uerſi p̄ ſpecie: p̄ facūdia: p̄ dulcedine eloquētie illiꝰ.
Nec mirū ſi os q̄d tā pia ⁊ tā pulcra pedibꝰ ſaluatorꝫ
infixerat oſcula. ceteris ampliꝰ v̄bi dei ſpiraret odorē
¶ Poſt hoc aūt aduenit princeps ꝓuincie illiꝰ cū
vxore ſua vt ꝓ habēda ꝓle idolis imolaret. Cui mag
dalena xp̄m p̄dicās ſacrificia diſſuaſit. Interea euo/
lutis aliquot dierū curriculis app̄uit in viſu magdale
na illi matrone dicēs. Quare cū tot diuitijs abūdetꝫ
ſctōs dei fame ⁊ frigore mori ꝑmittitis: addiditq̄ mi
nas niſi marito ſuo ꝑſuaderet vt ſctōrꝫ inopiā ſuble
uaret: irā dei oīpotētis icurreret. Ipſa aūt viro ſuo
viſionē indicare timuit. Sequēti igit̄ nocte eidē ſi/
milia dicēs app̄uit: ſed adhuc viro ſuo h̄ idicare ne/
glexit. Tertio v̄o ſub intēpeſte noctis ſilētio app̄uit
vtriq̄ fremēs ⁊ irata vultu igneo ac ſi tota domꝰ ar/
deret. ⁊ ait. Dormis ne tyrāne mēbrū p̄ris tui ſatha
ne cū vipera ꝯiuge tua q̄ tibi indicare noluit verba
mea. Quieſcis ne crucis xp̄i inimice: diuerſis ciborū
gn̄ibꝰ vētris tui refecta ingluuie ⁊ ſctōs dei fame ⁊
ſiti ꝑmittis perire. Iaces ne in palatio pānis inuo/
lutus ſericis: ⁊ illos deſolatos ſine hoſpitio vides ⁊
p̄teris. Nō ſic iquā nō ſic euadēs īpune feres: q̄ tm̄
eis bn̄facere diſtuliſti ſic locuta ē ⁊ abſceſſit. Cūq̄ ma
trona euigilās ſuſpiraret: ⁊ tremeret viro ſuo eadē d̄
cā ſuſpirāti ait. Dn̄e mi vidiſti ne ſomniū q̄d vidi. Ui
di inq̄t ⁊ āmirari ⁊ pauere nō deſino. Quid inde fa/
ciemꝰ. Cui mulier. Utiliꝰ eſt ei obtēperare q̄ irā dei
ſui quē p̄dicat icurrere. Quapropter ipſos hoſpitio
receperūt: ⁊ eis neceſſaria miſtrauerūt. ¶ Cū autē
q̄dā die maria magdalena p̄dicaret: p̄dictꝰ p̄nceps di
xit ei. Putas poſſe defendere fidē quā p̄dicas. Cui
illa. Equidē illā defendere p̄ſto ſum vtpote q̄tidia/
nis miraculis ⁊ p̄dicatiōe mgr̄i mei petri q̄ rome p̄/
ſidet roboratā. Cui p̄nceps cū ꝯiuge dixit. Ecce di/
ctis tuis ꝑ oīa obtēperare ꝑati ſumꝰ ſi a deo quē p̄/
dicas nobis filiū īpetrabis. Propter h̄ inq̄t magda
lena nō remanebit. Tūc b. maria magdalena ꝓ ipſis
dn̄m exorauit vt ſibi filiū ꝯcedere dignaret̄. Cuiꝰ p̄/
ces dn̄s exaudiuit ⁊ mr̄ona illa ꝯcepit. Tūc vir eiꝰ ce
pit velle ꝓficiſci ad petrū vt ꝓbaret ſi vt maria mag
dalena de xp̄o p̄dicauerat ſic v̄itas ſe hr̄et. Cui vxor
dixit. Quid ē dn̄e. Putas ne ſine me ꝓficiſci. Abſit.
Te eī recedēte recedā: te veniēte veniā: te q̄ſcēte q̄e
ſcā. Cui vir ait. Nō ſic fiet dn̄a: etem̄ cū ſis grauida
⁊ i mari ſint īfinita ꝑicula d̄ facili ꝑiclitari poſſes. do
mi igit̄ q̄eſces ⁊ poſſeſſiōibꝰ nr̄is curā īpēdes. Ecō
tra illa īſtabat. Feminceū nec mutās femīa morē. Et
cū lacrimis pēdibꝰ eiꝰ obuoluta q̄d petebat tādē ob
tinuit. Maria g̊ hūeris eorꝫ ſignū crucꝫ impoſuit ne
eos antiquꝰ hoſtis i aliq̄ itinere īpediret. Nau ē igit̄
oibꝰ neceſſarijs copioſe onerātes: cetera q̄ hēbāt in
marie magdalene cuſtodia reliquētes ꝓficiſci ceperūt
Iāq̄ vniꝰ diei ⁊ noctis curſu ꝯſūmato cepit nimiū
mare itumeſcere: vētꝰ flare: ita vt oēs ⁊ maxie mr̄o/
na grauida ⁊ debilis tā ſeua inūdatiōe fluctuū q̄ſſa
ti grauiſſimis anguſtijs vrgerent̄: intm̄ q̄ i eā ſubi/
to dolor partꝰ irruit ⁊ īter anguſtias vētris ⁊ p̄ſſu/
ras tp̄is filiū ꝑturiēs expirauit. Natꝰ igit̄ puulꝰ pal
pitabat ⁊ mamillarꝫ mr̄narꝫ q̄rēs ſolatia lamētabileſ
dabat vagitꝰ. Proh dolor ⁊ natꝰ eſt infans viuus ⁊
mr̄icida effectꝰ mori eū ꝯuenit cū non ſit q̄ vite tri/
buat alimētū. Quid faciet ꝑegrinꝰ cū ⁊ vxorē mortuā
videat ⁊ puerū vagiētē q̄rulis vocibꝰ mr̄is māmas
appetētē. Lametabat̄ plurimū ⁊ dicebat. Heu heu
miſer q̄d facies. Filiū habere deſideraſti ⁊ mr̄em cū
filio ꝑdidiſti. Naute acclamabāt dicētes. Proiciat̄
in mare hoc corpꝰ anteq̄ inſimul pereamꝰ. Quādiu
enim nobiſcum fuerit hec quaſſatio nō ceſſabit: ⁊ cū
corpus apprehendiſſent vt illud in mare iactarent,

ꝑcite inq̄t peregrinus ꝑcite: ⁊ ſi nec mihi nec matri
ꝑcere volueritis miſereamini ſaltē puuli vagientis.
Sinite modicū ⁊ ſuſtinete ſi forte mulier p̄ dolore in
extaſi poſita adhuc valeat reſpirare. Et ecce nō ꝓcul a
naui q̄dā collis app̄uit. Quo viſo vtilius eſſe credidit
corpus ⁊ puerulū illuc deferri q̄ marinis beluis ad
deuorādū dari: ⁊ vix a nautis p̄ce ⁊ p̄tio extorſit: vt il
lic applicarēt. Cūq̄ illic p̄ duritia foueā nō potuiſſet
effodere i ſecretiori ꝑte collis clamide ſuppoſita cor
pus collocauit ⁊ puerulū māmis eiꝰ apponēs cū la
crimis ait. O maria magdalena cur ad ꝑditiōnis et
miſerie mee cumulū maſſilie ꝑtibꝰ applicuiſti: cur i
felix ammonitiōe tua h̄ iter arripui petiſti ne deū: vt
mlier mea hac de cā ꝯciperet vt ꝑiret. ecce em̄ cōcepit
⁊ ꝑiēdo mortē ſubijt. Cōceptuſq̄ eſt natꝰ vt ꝑeat cū
non ſit q̄ enutriat. Ecce q̄d p̄ce tua obtinui. Tibi cui
oīa mea cōmēdaui deoq̄ tuo ꝯmēdo. Si potēs ē me
mor ſit aīe mr̄is ⁊ p̄ce tua miſeat̄ ne ꝑeat natus. Tūc
clamide ſua corpꝰ cū puero circūquaq̄ op̄uit et poſt
modū ꝯſcēdit. ¶ Cūq̄ ad petrū veniſſꝫ petrꝰ ei ob
uius fuit: q̄ viſo ſigno crucis hūerꝫ eiꝰ affixo q̄s eēt
⁊ vn̄ veniſſet ſciſcitatꝰ eſt q̄ oīa ſibi ꝑ ordinē narra/
uit. Cui petrꝰ. Pax tibi fiat bn̄ veniſti ⁊ vtili cōſilio
credidiſti. Nec moleſte feras ſi mulier tua dormit. ſi
puulꝰ cū ea q̄eſcit. potēs em̄ eſt dn̄s cui vl̄t dona do/
nare: data auferre ablata reſtituere ⁊ merorē tuū in
gaudiū cōmutare petrꝰ aūt ipm̄ hieroſolymā duxit
⁊ oīa loca i q̄bꝰ xp̄s p̄dicās miracula fecit: locū etiā i
q̄ paſſus ē: ⁊ i q̄ celos aſcēdit eidē oſ̄dit. Cūq̄ d̄ fide
a petro diligēter fuiſſꝫ īſtructꝰ biēnij ſpatio iā elapſo
nauē aſcendit repatriare curās. Cū igit̄ nauigarent
dn̄o diſponēte iuxta collē in q̄ corpꝰ vxoris cū puero
poſitū fuerat ꝑuenerūt. Qui p̄ce ⁊ p̄tio eos ad ibi ap
plicādū induxit: puerulꝰ aūt ibidē a btā maria mag
dalena icolumis ꝯſeruatꝰ frequent̄ ad littꝰ maris ꝓ
cedebat ⁊ ibidē vt puerorꝫ moris ē cū lapillis ⁊ gla/
reis ludere ſolitꝰ erat. Et cū applicuiſſꝫ vidit puerulū
more ſolito i littore maris cū lapillis ludētē: ⁊ q̄d nā
eēt admirari nō deſinēs de ſcapha exilijt. Quē vidēs
puerulꝰ cū nunq̄ tale q̄d vidiſſet expauit: ⁊ ad ſolita
mr̄is recurrēs vbera occulte ſub clamide latitabat.
Peregrinꝰ v̄o vt manifeſtius videret illuc acceſſit et
puerulū pulcerrimū mr̄is vbera ſuggentē inuenit
Et accipiens puerꝫ ait. O btā maria magdalena q̄
felix eſſem q̄ mihi cūcta ꝓſpera aduenirent: ſi mu/
lier reſpiraret ⁊ mecū repatriare valeret. Scio eq̄dē
ſcio ⁊ proculdubio credo q̄ tu q̄ puerꝫ dediſti ⁊ i hac
rupe ꝑ bieniū pauiſti: poteris mr̄em ſuā p̄ce tua p̄ſti
ne reſtituere ſanitati. Ad hec v̄ba mulier reſpirauit
⁊ q̄ſi a ſomno euigilās ait. Magni meriti es btā ma
ria magdalena ⁊ glīoſa q̄ in ꝑtus mei p̄ſſuris obſte/
tricis īpleſti offm̄ ⁊ in oībus neceſſitatibꝰ ancille ſer/
uitiū expleſti. q̄ audito ꝑegrinꝰ admirās ait. Uiuis
ne vxor mea dilecta. Cui illa. Uiuo eq̄dē ⁊ nunc p̄rio
de peregrinatione de qua ⁊ tu veniſti venio. Et ſicut
btūs petrꝰ te hieroſolymā duxit ⁊ oīa loca in q̄bus
xp̄s paſſus eſt mortuus ⁊ ſepultus ⁊ plura alia loca
oſ̄dit: ⁊ ſic ⁊ ego vna btā maria magdalena duce et
comite tecū fui ⁊ ſingula loca cōſpexi ⁊ cōſpecta me/
morie cōmēdaui. Et icipiēs oīa loca ⁊ miracula q̄ vir
viderat adeo plene explicuit vt nec in vno articulo de
uiaret. Tūc ꝑegrinꝰ recepta ꝯiuge ⁊ puero nauē letꝰ
ꝯſcēdit. Et pauloſt maſſilie portibꝰ applicuerūt.
Et naui egreſſi iuenerūt. b. mariā magdalenā cū di
ſcipl̄is ſuis p̄dicātē. Et eiꝰ pedibꝰ cū lacrimis ꝓuo/
luti oīa q̄ eis acciderāt narrauerūt ⁊ a btō maximio ſa
crū baptiſma ſuſceperūt. tūc i ciuitate maſſilie oīa ido
lorꝫ tēpla deſtruētes: xp̄i eccl̄ias ꝯſtruxerūt ⁊ btm̄ la/
ꝫarꝫ i eiuſdē ciuitatis ep̄m vnanimit̄ elegerūt. Tādē di/
uino nutu aquēſē ciuitatē venerūt ⁊ ppl̄m illū ad fidē
xp̄i ꝑ mlt̄a miracula adduxerūt. Ubi etiā. b. maximi
nus i ep̄m ordinatꝰ ē. ¶ Interea. b. maria magdale/
na ſupne ꝯtēplatiōis auida aſꝑrimā eremū petijt
⁊ i loco āgelicꝫ manibꝰ p̄parato ꝑ. xxx. ānos icognita
māſit. In q̄ q̄dē loco nec aq̄rū fluēta nec arborꝫ nec
herbarꝫ erāt ſolatia vt ex h̄ manifeſtaret̄ q̄ redēptor
nr̄ ipā nō terrenis refectionibꝰ ſꝫ tm̄ celeſtibꝰ epul̄ di
ſpoſuerat ſatiare. Qualibꝫ aūt die i ſeptē horis cano
nicꝫ ab āgelis ī ethera eleuabat̄ ⁊ celeſtiū agminū gl̄i
oſos ꝯcētꝰ etiā corꝑalibꝰ auribꝰ audiebat. Un̄ diebꝰ
ſingl̄is his ſuauiſſimis dapibꝰ ſatiata ⁊ īn ꝑ eoſdē ā/
gelos ad locū ꝓpriū reuocata corꝑalibꝰ alimētis nul
latenꝰ idigebat. Sacerdos āt q̄dā ſolitariā vitā age
re deſiderās ad. xij. ſtadia loco eidē vicinā ſibi cellā lo
cauit. Die igr̄ q̄dā dn̄s p̄dicti ſacerdotꝫ ocl̄os ap̄uit
et corporeis ocl̄is euidēter aſpexit q̄lit̄ āgeli ad p̄di
ctū locū i q̄. b. maria morabat̄ deſcēdebāt: ⁊ eā i ethe
rea ſubleuabāt: ⁊ poſt hore ſpatiū ad eūdē locū cū di
uis laudibꝰ reuocabāt. Uolēs āt ſacerdos tā admi/
rabilis viſiōis v̄itatē cognoſcere: creatori ſuo p̄cibꝰ
ſe ꝯmēdās ad p̄dictū locū audaci deuotiōe ꝓꝑabat.
cūq̄ ad vniꝰ iactū lapidis appropīq̄ret ceperūt eiꝰ crura
reſolui ⁊ timore valido ipiꝰ p̄cordia medullitꝰ āhelare
Cūq̄ retro rediret ābulādi vſū crura cū pedibꝰ ſil̄
p̄bebāt. Sꝫ ſi v̄ſo tramite ad p̄dictū locū accedere co
naret̄ totiꝰ eū lāgor corꝑis ⁊ ebetudo mētꝫ modis
oībꝰ ꝓhibebāt. Intellexit igr̄ vir dei illō ꝓculdubio
celeſte eē ſacrꝫ ad q̄d accedere hūanū nō poterat exꝑi
mētū. Inuocato igr̄ ſaluatorꝫ noīe exclamauit. Adiu
ro te ꝑ dn̄m vt ſi hō es vl̄ aliq̄ rōnalis creatura q̄ i illa
ſpelūca hitas mihi rn̄deas ⁊ tui ediſſeras v̄itatē. Cū
q̄ h̄ tertio repetiſſꝫ. b. maria ſibi rn̄dit. Accede ꝓpiꝰ
⁊ oīꝫ q̄ deſiderat aīa tua ſcire poterꝫ v̄itatē. Cūq̄ il
le tremēs vſq̄ ad medij ſpatij terminū appropinq̄ſ
ſet ait ad eū. Meminiſti ex euāgelio d̄ maria illa famo
ſa peccatrice q̄ pedes ſaluatoris lacrimis lauit et ca
pillis terſit: ⁊ ſuorꝫ delictorum veniā ꝓmeruit. cui ſa
cerdos. Memini ⁊ pluſq̄. xxx. ānorū euoluta ſūt cur
ricula q̄ hoc factū eſſe ſctā credit et confitet̄ eccleſia.
Ego iq̄t ſū illa q̄ ꝑ. xxx. ānorꝫ ſpatiū oībꝰ hoībꝰ igno
ta ꝑmāſi. ⁊ ſicut heri cernere tibi ꝑmiſſū ē: ſic ſingul̄
diebꝰ āgelicis manibꝰ in ethera ſubleuata: celeſtium
agminū dulciſſimā iubilationē ſeptenis vicibꝰ ꝑ ſin
gulos dies corporeis auribꝰ audire ꝓmerui. Quia
igit̄ a dn̄o mihi reuelatū ē q̄ ex h̄ migratura ſū ſcto
btm̄ maximinū adeas ⁊ ei h̄ ſtudeas intimare. Pro/
ximo die reſurrectionis dn̄i tp̄e q̄ ad matutinū ſur
gere ꝯſueuit oratoriū ſolus igrediat̄: ⁊ me illic ꝑ an/
gelorꝫ miniſteriū inueniet ꝯſiſtētem. Sacerdos vocē
eius velut vocē angeli audiebat meminē autē vide

bat. Concitus igitur btm̄ maximinū adijt ⁊ ei oīa ꝑ ordinē enarrauit. Sctūs aūt maximinꝰ nimio repletus gaudio ſaluatori grās imēſas retulit. Et illo die ac hora vt ſibi iuſſū fuerat oratoriū ſolꝰ igreſſus vidit beatā mariā magdalenā i choro ſtātē i medio eorū q̄ eā adduxerāt āgeloꝝ. Erat āt ſpatio duoꝝ cubitoꝝ eleuata a t̄ra ſtās i medio āgeloꝝ ⁊ extēſis manibus deū exorās. Cū āt. b. maximinꝰ ad eā accedere trepidaret: ꝯuerſa dixit ad eū. Accede huc ꝓpiꝰ nec fugias filiā tuā pr̄. Appropīquāte āt illo ſicut ī ipiꝰ bti maximini legit̄ libris: ita vltꝰ dn̄e ex ꝯtinua ⁊ diuturna viſiōe āgeloꝝ radiabat ꝙ faciliꝰ ſolis radios q̄ ipiꝰ faciē ītueri q̄s poſſz. Conuocato igr̄ vniuerſo clero ⁊ ſacerdote p̄dicto corpꝰ ⁊ ſanguinē dn̄i ab epo btā maria magdalena cū multa lacrimaꝝ īundatiōe ſuſcepit. Deide toto corpuſclo añ altarꝫ ꝓſtrato crepidinē ſctiſſima illa aīa migrauit ad dn̄z. Poſt cuiꝰ exitū tātꝰ odor ſuauitatꝫ ibidē remāſit: vt ꝑ ſeptē dies fere ab igredietibꝰ oratoriū ſētiret̄. Cuiꝰ ſctiſſimū corpꝰ btūs maximinꝰ diuerſis ꝯditū aromātibꝰ honorifice ſepeliuit: ⁊ poſt mortē ſuā iuxta ipaz ſe ſepeliri p̄cepit. B Egiſippꝰ āt vl' ꝫ q̄ſdā libros ioſephꝰ ſatꝫ cū p̄dicta hiſtoria ꝯcordat. Ait em̄ i q̄dā ſuo tractatu ꝙ maria magdalena poſt dn̄i aſcēſiōez p̄ ardore charitatꝫ xp̄i ⁊ tedio qd̄ hēbat nūq̄ hoiēm videre volebat. Sz poſtq̄ ad aquēſe territoriū venit venit i deſertū abijt ⁊ ibi. xxx. ānis icognita māſit. Ubi vt ait q̄libz die i. vij. horis canonicis ab āgelis i aera eleuabat̄. Addidit tn̄ ꝙ ſacerdos dn̄i ad eā veniſſz rep̄it eā in cella clauſā. Qui ad eiꝰ petitionē veſtē ſibi porrexit quā iduēs ad eccl'iā ſecū iuit. Et ibi cōiōe p̄cepta eleuatꝫ i orone manibꝰ iuxta altare i pace q̄euit. Tpibꝰ āt Karoli magni. ſ. āno dn̄i. dcclxix. Girardꝰ dux burgūdie cū de vxore ſua filiū hr̄e nō poſſz: larga manu res ſuas paupibꝰ erogabat ⁊ eccl'ias multas ⁊ monaſteria ꝯſtruebat. Cū ḡ viceliacēſe monaſteriū ꝯſtruxiſſet miſit ipe ⁊ abbas ipius monaſterij monachū quēdā cū decēti comitatu ad aquēſē ciuitatez vt iñ ſi poſſet btē marie magdalene reliq̄as tranſportaret. Veniēs igit̄ p̄dictꝰ monachꝰ ad p̄dictā ciuitatē: cū ipſaz funditꝰ a paganis deſtructā repiſſet caſu q̄dā inuenit ſepulcrū cuiꝰ ſepltura marmorea demōſtrabat ꝙ corpꝰ btē marie magdalene repoſitū itus erat. In ipo aūt ſepulcro hiſtoria eiꝰ miro ope ſculpta erat. Nocte igr̄ illā effrigēs aſſūptas reliq̄as ad hoſpitiū deportauit. In ipa aūt nocte btā maria magdalena eidē monacho appuit dicēs ne timeret ſz ceptū opꝰ p̄ficeret. Rediēs igr̄ cū ad mediā leucā a mōaſterio veniſſet nullo mō iñ reliq̄as mouere potuerūt: donec veniēte abbate cū monachis cū ꝓceſſiōe honorifice ſūt recepte. Miles q̄dā q̄ ſingulis ānis ad corpꝰ btē marie magdale venire ꝯſueuerat in p̄lio occiſus eſt. Qui dū i feretro a parētibꝰ ploraret̄ magdalene pijs q̄relis opponebāt cur deuotū ſuū mori ſine ꝯfeſſiōe ⁊ pn̄ia p̄miſiſſet. Tūc ſubito q̄ defunctus fuerat ſtupētibus cūctis ſurrexit ⁊ ſacerdotē ad ſe vocare p̄cepit. Cūq̄ deuote cōfeſſus fuiſſet ⁊ viaticū recepiſſet ꝓtinꝰ in pace q̄euit. Nauis q̄dā viris ⁊ feminis onerata naufragiū ꝑtulit. Una aūt femina cū eſſet pregnās ⁊ ſe in mari piclitari conſpiceret: magdalenam inq̄tū poterat acclamabat: vouēs ꝙ ſi ſuis meritis a naufragio euaderet ⁊ filiū pareret ipm̄ eius monaſterio ꝯdonaret. Statimq̄ femina q̄dā ſpecie et habitu venerāda ei appuit q̄ eā ꝑ mētū arripiēs piclitātibus alijs īcolumē ad ripā p̄ducit. Illa aūt poſtmodū filiū pepit ⁊ votū ſuū fideliter adimpleuit. Aiunt q̄dā mariā magdalenā ſpōſam fuiſſe ioānis euāgeliſte quā duxerat tūc q̄n de nuptijs xp̄s eū vocauit. Ex hoc ipſa īdignata ꝙ. ſ. ſpōſuz ſuū ſibi abſtulerat abijt ⁊ oī voluptati ſe dedit. Sz q: ꝯgruū ñ erat vt ioānis vocatio dānatiōis ſibi occaſio fieret dn̄s ad p̄nitētiā ipaz miſericorditer ꝯuertit. Et q: a ſūma delectatiōe carnali eā remouit: iō ipaz ſūma delectatiōe ſpūali q̄ eſt in dei amore p̄ ceteris eā īpleuit. Qd̄ ⁊ de ioāne q̄dā fatent̄ ꝙ iō dulcedine ſue familiaritas eū p̄ ceteris decorauit q: a p̄dicta delectatiōe eū remouit. Hec aūt falſa ⁊ friuola reputant̄. Quia frat̄ albertus i ꝓhemio ſuꝑ euāgeliū ioānis ponit ꝙ hec ſpōſa de cuiꝰ nuptijs vocatꝰ fuit idē ioā. i v̄ginitate ꝑmāſit: ⁊ i ſocietate btē marie v̄ginis mr̄is xp̄i poſtmodū viſa fuit ⁊ tādē fine bono q̄euit. Uir q̄dā occuloꝝ lumine ꝓuatus, cū ad monaſteriuz viceliacēſe cā viſitādi corpꝰ btē marie magdalene veniret: ⁊ ſuus ei ductor diceret ſe eccleſiā iā videre ille magna voce exclamauit. O ſctā maria magdalena vtinā aliq̄n videre merear eccl'iā tuā. Statimq̄ oculi eiꝰ ſunt apti. Quidā dū pctā ſua in q̄dā cedula ſcipſiſſet: eā ſub palla altaris btē magdalene poſuit rogās eā vt ſibi indulgētiā ipetraret. Qui poſtmodū cedulā accipiēs pctā ſua de ipa cedula oīno deleta iuenit. Quidā duz ob pecunie exactionē i cōpedibus teneret̄: mariā magdalenā in ſui adiutoriū iuocabat. Et ecce q̄dā nocte mulier q̄dā ſpecioſa ſibi appuit q̄ vincula frāgēs et oſtiū reſerās ſibi vt fugeret imperauit. Qui ſe abſolutū vidēs ꝓtinus inde aufugit. Clericus q̄dā de flādria ſtephanus noīe i tātā ſceleꝝ īmanitatē ceciderat ꝙ oīa exercēs flagitia ea q̄ ſalutꝫ erāt nō ſolū ñ facere: ſz nec audire volebat. In beatā tn̄ magdalenā deuotionē magnā hn̄s eiꝰ vigiliā ieiunabat ⁊ feſtū colebat. Dū igr̄ eiꝰ tumulū viſitaſſet maria magdalena nec ex toto dormiēti nec ex toto vigilāti tāq̄ mulier formoſa lugubres gerēs ocl'os ⁊ duoꝝ āgeloꝝ dextra leuaq̄ ſuſtētata ꝑſidio appuit: eiq̄ dixit. Cur o ſtephane indigna meis meritis facta repēdis: cur labiorū meoꝝ īſtātia nulla cōpūctiōe mouerꝫ. Ex q̄ em̄ deuotionē i me hr̄e cepiſti: ꝓte dn̄z ſꝑ exoraui. Surge igr̄ ⁊ penitere nec em̄ ego te deſerā donec deo fueris recōciliatus. Ille igit̄ mox i ſe infundi tantā grāz ſenſit ꝙ ſeculo abrenūciās religionē introiuit ⁊ ꝑfectiſſime vite fuit. In cuiꝰ morte viſa eſt maria magdalena iuxta feretrū cū angelis aſtitiſſe: ⁊ eiꝰ aīaz q̄ſi columbam cū laudibꝰ in celū ſuſtuliſſe.

De ſancta praxede. xcj. A

PRaxedis d: q̄ſi viridis inde a praxin qd̄ ē viride praxedis q̄ſi praxin virens: q: viruit ⁊ floruit flore v̄ginitatꝫ. Praxedis v̄go fuit btē potētiane ſoror q̄ fuert̄ ſorores ſcti donati ⁊ timothei q̄ ab apl'is in fide eruditi ſūt. Que cū ꝑſecutiōe ſeuiēte mltoꝝ xp̄ia

norū corpa ſepeliſſent et facultates ſuas pauperibꝰ erogaſſent: tandē in pace quieuerūt: circa annos domini. clxv. ſub marco et antonio.

De ſancto apollinari. xcij. A

APollinarius d: a pollens ⁊ ares qd̄ eſt v̄tus q̄ſi pollēs. v̄tutibꝰ: vel d: a pollo qd̄ iterp̄tat̄ mirabil' ⁊ naris ꝑ quā intelligit̄ diſcretio q̄ſi mirabilis diſcretionis vir. Uel ab a qd̄ eſt ſine ⁊ polluo ⁊ ares v̄tus quaſi virtuoſus ſine pollutione vitiorum.

APollinaris petri apl'i diſcipulꝰ fuit ⁊ ab eo rauēnā de roma miſſus eſt vbi vxore tribuni ab eo ſanata ipam cū viro ⁊ eiꝰ familia baptizauit. Qd̄ q̄dē iudici nūciat̄ ⁊ ab eo apollinaris ꝓtinꝰ accerſit̄. Ductuſq̄ ad tēplū iouis vt ibi īmolaret cū diceret ſacerdotibꝰ idoloꝝ aurū ⁊ argētū idolis appēſuz melius paupibꝰ dari q̄ añ demōes ſic appēdi ꝓtinꝰ capit̄ ⁊ fuſtibꝰ ceſus ſemiuiuꝰ relinquit̄. Sz a diſcipulis collectꝰ in domo cuiuſdam vidue ſeptē mēſibꝰ refouet̄. Inde aūt venit ad ciuitatē claſſentez vt quēdā nobilē mutū ibidē curaret. Cū aūt domū igrederet̄ puella q̄dā immūdū ſpm̄ hn̄s exclamauit dicēs. Recede hic ſerue dei. nā faciā te ligatꝫ manibꝰ ⁊ pedibꝰ de ciuitate extrahi. Quā apollinaris increpās ꝓtinꝰ demonē exire coegit. Cū igit̄ ſuꝑ mutū nomē dn̄i inuocaſſet ⁊ curatꝰ fuiſſet pluſq̄ q̄ngēti hoīes crediderūt. Pagani aūt cū fuſtibꝰ ceſum ꝓhibebāt ne ieſuz nominaret. Ille v̄o in terra iacēs clamabat. Om̄i i ſe verus ē deꝰ. Tūc nudis pedibꝰ ſuꝑ prunas eū ſtare fecerūt. Sz cū adhuc xp̄m cōſtātiſſime p̄dicaret extra vrbē eū ꝓiecerūt. B Eo tp̄e dū rufus patriciꝰ rauēne filiā infirmā hr̄et ⁊ ad eā ſanādā apollinarē vocaſſet mox vt domū ingreſſus eſt defuncta eſt. Cui rufus. Utinā domū meā nō introiſſes: dij em̄ magni irati ſūt ⁊ filiā meā ſanare noluerūt. Tu v̄o q̄d ei facere poterꝫ. Cui apollinarꝫ. Noli timere: tm̄ mihi iura ꝙ ſi puella ſurrexit eā creatorē ſuū ſequi nequaq̄ ꝓhibeas. Qd̄ cū feciſſet facta orone puella ſurrexit et nomē xp̄i confitēs cum matre ⁊ magna multitudine baptiſma ſuſcepit ⁊ v̄go permāſit. Qd̄ audiēs ceſar ſcripſit ad p̄fectuz p̄torij vt apollinarē aut ſacrificare faceret aut in exiliū mitteret. Prefectus igit̄ eum ſacrificare nolentē fuſtibus cedi fecit ⁊ in eculeo extēſum torq̄ri mādauit. Ubi dū dn̄m cōſtātiſſime predicaret aquā feruentem in eius vulneribꝰ recētibus iactari iuſſit ⁊ ſic graui pōdere ferri vinctū in exilium mittere voluit. Uidētes aūt xp̄iani tantā impietatē accēſi aīo in paganos irruūt: ⁊ pluſq̄ ducētos viros ex ipſis occiderūt. Quod vidēs p̄fectus abſcōdit ſe ⁊ apollinarez in artiſſimū carcerem intruſit. deinde cathenatum in nauim poſuit et cū tribus clericis eū ſequētibus in exiliū deſtinauit. vbi ſolūmō cum duobus clericis ⁊ duobus militibus piculum tēpeſtatis euadēs ipſos milites baptizauit. Deinde rauēnā rediens a paganis capit̄ ⁊ ad tēplū apollinis ducitur. Cuius ſimulacruz vidēs maledixit ⁊ ſubito corruit. Qd̄ vidētes pōtifices ipm̄ tauro iudici preſentauerunt. Qui iudex cū filiū ſuum cecuz illuminaſſet credidit ⁊ ipſum annis q̄tuor in ſuo p̄dio manere fecit. Poſt hoc cū pōtifices apud veſpaſianū euz accuſaſſent iuſſit veſpaſianꝰ vt quicūq̄ dijs irrogaret iniuriā: aut ſacrificet: aut vrbe p̄uetur. Nō em̄ iuſtū eſt vt deos vindicemꝰ ſed ipſi de inimicis ſuis ſe vlciſci poterūt ſi iraſcantur. Tūc demoſthenes patricius cum nolentē ſacrificare cuidā centurioni iam xp̄iano tradidit. Cuius rogatu ꝑgēs in vicū leproſoꝝ: vt ibidē ꝓpter furorē gentiliū latitaret a paganis inſecutus eſt ⁊ vſq̄ ad mortē diutiſſime ceſus. Ubi. vij. dies ſuperuiuēs ⁊ diſcipulos āmonēs ſpm̄ tradidit: ⁊ ibidē a xp̄ianis honorifice ſepultꝰ eſt ſub veſpaſiano q̄ cepit circa ānos dn̄i. lxx. De hoc martyre ſic dicit Ambro. in p̄fatiōe. Apollinaris digniſſimꝰ p̄ſul a principe apl'oꝝ petro rauennā mittit̄ ieſu nomē icredulis nūciare. Qui dū illic mira virtutū ſigna cōferret: in xp̄o credētibꝰ ſuis verberū flagellis ſepe ꝯteritur ⁊ ſenile iam corpus ab īpijs horrēdis cruciatibꝰ laniat̄ ſed ne de ſuis vexationibꝰ fideles trepident in virtute dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſigna apl'ica p̄fecit. Poſt tormenta puellā reſuſcitat mortuā viſuz ꝯſpicuū cecis reddit ⁊ muto reſtaurat loquelā: obſeſſam a demonio liberat: cōtagionē mūdat leproſi diſſoluta morbo peſtifero ſanat mēbra potētum ſimulacra ſimul cuz tēplo deiecit. O digniſſimus admiratiōe p̄conij pontifex qui cū pōtificis dignitate apl'icam ꝓmeruit accipere poteſtatē. O fortiſſimꝰ athleta xp̄i qui etatis iā frigeſcēte calore conſtanter in penis ieſum chriſtum mundi predicat redemptorem.

De ſancta xp̄ina. xciij. A

CHriſtina q̄ſi a chriſmate vncta. Habuit enim balſamū boni odoris in cōuerſatione ⁊ oleum deuotionis in mente: ⁊ benedictionis in ore.

CHriſtina nobiliſſimis parentibꝰ orta in tiro italie a patre ſuo in quadā turri cū duodeciz pediſſequis collocata eſt deos argēteos ⁊ aureos ſecū habēs et cū pulcerrima eſſet et a multis in coniugiū peteret̄ parentes eiꝰ nulli eā volebāt ꝯcedere volētes vt in deoꝝ cultura maneret. Ipſa aūt a ſpūſctō docta idoloꝝ ſacrificia abhorrebat ⁊ incēſa dijs īmolāda i feneſtra abſcōdebat. Uemēti aūt pr̄i eiꝰ pediſſeque dixerūt. Filia tua dn̄a nr̄a dijs nr̄is īmolare cōtēnit: ſz xp̄ianā ſe eē aſſerit. Pater aūt ei blādiēs ad deorū culturā eam ꝓuocabat. Cui illa. Noli me vocare filiā tuā: ſed eiꝰ quē ſacrificiū laudis decet. Nō enim dijs mortalibꝰ ſed deo celi ſacrificiū offero. Cui pat̄. Filia mea ne vni deo tm̄ ſacrificiū offeras ne tibi alij iraſcātur. Cui illa. Bene locutꝰ es neſciēs veritatē. Offero em̄ ſacrificium pr̄i ⁊ filio et ſpūſctō. Cui pr̄. Si tres deos adoras: cur etiā alios nō adoras. Cui illa. Tres illi vna deitas ſunt. Poſt hoc xp̄ina pr̄is ſui deos cōfregit et aurū et argētū paupibꝰ erogauit. Rediēs pr̄ vt deos adoraret: ſed ipſos nō inueniēs et ab ancillis q̄d de illis xp̄ina fecerit audiens iratꝰ eā iuſſit expoliari. et a. xij. viris cedi adeo vt ipi miniſtri deficerēt. Tūc xp̄ina pr̄i dixit. Sine honore et pudore et abominabilis deo q̄ me cedūt deficiūt: pete illis a dijs tuis virtutē ſi valeas. Tūc cathena

tam eā in carcerē mitti iuſſit. Audiēs hoc mater veſtimēta ſua ſcidit ⁊ ad carcerē ꝑgēs filie pedibꝰ ſe pꝛoſtrauit dicēs. Filia mea xp̄ina lumē oculoꝝ meoꝝ miſerere mei. Cui illa. Quid me dicis filiā tuam. Neſcis q: nomē dei mei habeo. Cūq; nil ſibi ꝑſuadere poſſet ad virū redijt: ⁊ q̄d ſibi rn̄derit indicauit. Tūc pr̄ iuſſit eam an̄ tribunal ſuū duci. Cui dixit. Sacrifica diis ſinautē multis afficieris ſupplicijs ⁊ mea filia nō diceris. Cui illa. Magnā mihi grāꝫ p̄ſtitiſti q: iā me nō vocas filiā diaboli. Qḋ aūt de diabolo naſcit̄ demon eſt. Tu es pr̄ ipſius ſathane. Tunc ille iuſſit carnes eiꝰ vngulis radi ⁊ mēbꝛa eiꝰ tenera diſrūpi. Xp̄ina aūt de carnibꝰ ſuis accipiēs in vultū p̄ris ꝓiecit. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Tūc pater ſuꝑ rotā eā poſuit: et ignē cū oleo ſuppoſuit. Sꝫ flāma exiliēs mille quingētos viros occidit. Pr̄ auteꝫ eiꝰ oīa hec magicis artibꝰ aſcribēs ipām iterū ī carcerē mitti fecit et facta nocte iuſſit pueris ſuis vt lapidem grandē ad collū eius ligarēt ⁊ in mare ꝓijcerēt. Qḋ cū feciſſent ꝓtinꝰ angeli eā aſſumūt. Xp̄s aūt ad eā deſcēdit: ⁊ eā in mari baptizauit dicens. Baptizo te in deo p̄re meo ⁊ in me ieſu xp̄o filio eiꝰ et in ſpū ſctō. Et cōmiſit eā michaeli archāgelo qui eā ad terrē adduxit. Qḋ audiēs pr̄ fronteꝫ ſuā ꝑcutiēs dixit. Quibus maleficijs hec facis vt in mari maleficia tua exerceas. Cui illa. Stulte et infelix a xp̄o hāc accepi grām. Tūc in carcerē eā miſit iubēs vt in craſtino debeat decollari. B Ipſa aūt nocte pr̄ ſuus moꝛtuus eſt inuētus. Huic quidā iudex iniquus ſucceſſit noīe elius qui cunā ferreā ſuccēſam cū oleo reſina et pice parari fecit ⁊ xp̄inā ibidē iactari cunāq; a virꝭ q̄tuoꝛ agitari vt citius cōſumeret̄. Tūc xp̄ina deū laudauit ꝙ eā nuꝑ renatā denuo volebat vt infantulā in cunabulis agitari. Tūc iudex iratꝰ fecit radi caput eius ⁊ nudā ꝑ ciuitatē vſq; ad apollinē duci. Ubi idolo imperauit ⁊ coꝛruēs in puluerē eſt redactū. Quod audiēs iudex expauit ⁊ ſpm̄ tradidit. Huic ſucceſſit iulianus qui foꝛnacē ſuccēdi fecit et criſtinā intus iactari. Ubi ꝑ quinq; dies cū angelis cātās ⁊ deambulās illeſa ꝑmanſit. Quod audiēs iulianꝰ ⁊ magicis artibus hoc aſcribēs duos aſpides duas viperas: duoſq; colubꝛos ad eā dimitti fecit: ſꝫ ſerpētes eiꝰ pedes lingunt: aſpides nil nocētes ad vbera pēdēt collubꝛi collo ſe voluētes: ſudoꝛē lingunt. Iulianus aūt incātatoꝛi dixit. Nunquid ⁊ tu magus es irrita beſtias. Quod cū faceret ſerpētes in eū impetū fecerūt ⁊ eū pꝛotinus occiderūt. Tūc ſerpentibus imperauit xp̄ina ⁊ ad deſertū locū ire fecit ⁊ moꝛtuū hoīem ſuſcitauit. Tunc iulianus mamillas eius p̄ſcidi mandauit ꝺ quibꝰ lac ꝑ ſanguine fluxit. Deinde linguā eius pꝛeſcidi fecit. Chꝛiſtina ꝟo nequaq̄ loquelā amittēs p̄ſciſſurā lingue accipiens in faciē iuliani ꝓiecit ⁊ oculū eiꝰ inde ꝑcutiēs eū excecauit. Iratuſq; iulianꝰ duas ſagittas circa coꝛ eius ⁊ vnā in latus eius dimiſit Et illa ꝑcuſſa ſpm̄ deo tradidit. Circa annos domini. cclxxxvij. ſub diacletiano. Requieſcit auteꝫ coꝛpus eius in quodā caſtro qḋ bulſenum vocatur inter vrbem vetereꝫ et viterbium ſito. Turris em̄ que iuxta caſtrum illud erat funditus eſt euerſa.

IAcobus iſte apl's dictus eſt iacobus zebedei iacobus frater ioannis boanerges i. filius tonitrui et iacobus maioꝛ. Dicit̄ enim iacobus zebedei ſcꝫ filius non tantum carne ſed etiam noīs interpꝛetatione: zebedeꝰ interpꝛetatur donans ſiue donatus: ⁊ beatus iacobus ſeipm̄ xp̄o donauit ꝑ moꝛtis martyꝛiuꝫ ⁊ a deo nobis donatus eſt in ſpūalem patronū. Dicit̄ aūt iacobus frater ioānis q: fuit eiꝰ frater: non tm̄ carne: ſed etiā moꝝ ſilitudine. Ambo em̄ fuerūt eiuſdē zeli eiuſdē ſtudij: eiuſdē voti. Eiuſdē zeli ad dn̄m vlciſcēdum: cū em̄ ſamaritani xp̄m nō reciperēt: iacobus et ioānes dixerunt. Uis dicimus: deſcēdat ignis de celo ⁊ cōſumet illos. Eiuſdē ſtudij ad diſcendum. Unde iſti pꝛecipue fuerūt qui xp̄m de die iudicij ⁊ alijs venturis interrogauerūt. Eiuſdē voti ad obtinēdū q: ſeſſionē ad dextrā ⁊ ſiniſtrā xp̄i ambo habere voluerūt. Dicitur filius tonitrui rōne ſonoꝛe p̄dicationis: q: malos terrebat: pigros excitabat oēs ſua altitudine in admirationē cōuertebat. vnde dicit Beda de ioanne ꝙ tam alte intonuit vt ſi aliquantuluꝫ altius intonuiſſet totus mūdus eū cape nō potuiſſet. Dicit̄ iacobus maioꝛ ſicut alter minoꝛ. Pꝛimo ratione vocatiōis. quoniā pꝛius vocatus eſt a xp̄o. Secūdo rōne familiaritatis: quoniā maioꝛē familiaritatē videt̄ xp̄s habuiſſe cū iſto q̄ cū illo: ſicut ptꝫ: quia ipm̄ ad ſecreta ſua admittebat: ſicut fuit ad puelle reſuſcitationē ⁊ ad gloꝛioſam trāſfigurationē. Tertio rōne paſſionis: q: pꝛimꝰ inter ceteros apl'os paſſus eſt. Sicut ergo dr̄ maioꝛ alio ex eo ꝙ pꝛius vocatus eſt ad apoſtolatus grām: ita pōt dici maioꝛ ex eo qḋ pꝛius vocatus eſt ad eternitatis gloꝛiam.

IAcobus apl's filius zebedei poſt aſcēſionē dn̄i dū ꝑ iudeā ⁊ ſamariā p̄dicaret inꝰ hiſpaniā tandē iuit vt ibi ꝟbū dn̄i ſeminaret: ſꝫ dū ibi ſe ꝓficere nil videret ⁊ ſolūmō ibidē. ix. diſcipulos acq̄ſiuiſſet. duos ex illis cā p̄dicādi reliq̄t ⁊ alios. vij. ſecū aſſumens iterū in iudeā redijt. Magr̄ aūt ioānes beleth. dicit ꝙ tm̄ ibi vnū ꝯuertit. Cū g̊ in iudea ꝟbū dn̄i p̄dicaret: magus q̄dā noīe hermogenes cū phariſeis diſcipulū ſuū noīe philetū ad iacobū miſit vt ipm̄ philetus coꝛā iudeis ꝯuinceret ꝙ ſua p̄dicatio falſa eſſet ſꝫ cū apl's coꝛā oībꝰ rōnabilr̄ eū cōuiciſſet et multa coꝛā eo miracula feciſſet redijt philetꝰ ad hermogenē doctrinā iacobi appꝛobās: ⁊ miracula recitans ac eius diſcipulū ſe velle fieri ꝯteſtans ⁊ vt ipſe ſilr̄ efficeret̄ diſcipulus ꝑſuadēs. Tūc hermogenes iratus arte ſua magica ita eū īmobilē fecit vt ſe nullatenus mouere poſſet dicēs. Uidebimus ſi iacobus tuꝰ te ſoluat. Qḋ cū philetꝰ iacobo ꝑ puerū ſuū nūciaſſet miſit ad eū ſudariū ſuū dicēs. Accipiat ſudariū et dicat. Dn̄s erigit eliſos: ipſe ſoluit cōpeditos. Statimq; vt de ſudario tactus eſt ſolutꝰ a vinculis magicis artibus hermogenis inſultauit ⁊ ad iacobū pꝛoperauit. Iratus hermogenes demones aduocauit p̄cipiēs vt ipm̄ iacobū vinctū cū phileto adducāt. vt de ipſis ſe vindicet ne diſcipuli eius decetero ſibi audeant taliter inſultare. Uenientes aūt demones ad

iacobū ī aere vlulare ceperūt dicētes. Iacobe apl'e dei miſerere nobis: q: anteq̄ tp̄s nr̄ꝫ adueniat iā ardemꝰ. Quibꝰ iacobꝰ ait. Ut q̄d veniſtis ad me. Qui dixerūt hermogenes miſit nos vt te ⁊ philetū ad ipꝫ duceremꝰ. Sꝫ mox vt ad te venimꝰ: angelus dei nos cathenis igneis religauit ⁊ plurimū cruciauit. Quibus iacobꝰ. Exoluat vos angelus dn̄i ⁊ ad ipꝫ redite ⁊ eū ad me vinctū adducite: ſꝫ illeſuꝫ. Qui cū abijſſent apph̄ēdētes hermogenē manus ei a tergo ligauerūt ⁊ ipꝫ ſic vinctū ad iacobū adduxerūt dicētes. Miſiſti nos vbi īcenſi ſumus ⁊ grauit̄ cruciati. Dixerūtq; demones ad iacobū. Da nobis ī eū ꝑtātē vt poſſimus tuas iniurias ⁊ nr̄a īcēdia vindicare. Quibus ait iacobꝰ. Ecce philetꝰ an̄ vos eſt: cur eū nō tenetis. Cui illi. Nos nō poſſumus nec foꝛmicā q̄ ī cubiculo tuo ē manu ꝯtingere. Dixitq; iacobꝰ ad philetū. Ut bona ꝓ malis ſm̄ qḋ xp̄s nos docuit reddamus: hermogenes te ligauit tu eū ſolue. Solutꝰ hermogenes ꝯfuſus ſtetit ⁊ iacobꝰ apl's ei dixit. Uade liber q̄cūq; volueris. Nō em̄ diſcipline nr̄e eſt vt inuitus aliq̄s ꝯuertat̄. Dixitq; ei hermogenes. Ego noui iras demonū niſi mihi aliq̄d dederis qḋ mecū habeā occidēt me. Cui iacobꝰ baculū ſuū dedit. Ille āt prexit ⁊ oēs libꝛos artis ſue magice ad apl'ꝫ cremādos attulit. Iacobꝰ aūt ne foꝛte odoꝛ incēdij vexaret īcautos eos ī mari ꝓijci fecit ꝓiectis g̊ libꝛis ad apl'ꝫ redijt ⁊ plātas eiꝰ tenēs dixit. Aīaꝝ liberatoꝛ accipe penitētē quē īuidētē ⁊ detrahētē hactenꝰ ſuſtinuiſti Cepit igr̄ ī dei timoꝛe ꝑfectꝰ eſſe adeo vt ꝟtutes plurime ꝑ eū fierēt. Uidētes g̊ iudei hermogenē ꝯuerſum zelo cōmoti iacobū adierūt ⁊ cur ieſuꝫ crucifixū p̄dicaret īcrepauerūt. Ille ꝟo cū eis ꝑ ſcripturas aduētū xp̄i ⁊ paſſionē euidēter ꝓbaſſet plīmi crediderūt B Abiathar ꝟo pōtifex āni illiꝰ ſeditionē ī ppl'o excitauit: ⁊ miſſo fune ī collo apl'i ipm̄ ad herodē agrippā adduci fecit. Cūq; iuſſu eiꝰ ad decollādū duceret̄: q̄dā paralyticus ī via iacēs ad eū clamauit vt ſibi ſanitatē ꝯferret. Cui iacobꝰ ait. In noīe ieſu xp̄i pꝛo cuiꝰ fide ducoꝛ ad decollādū exurge ſanꝰ ⁊ bn̄dic creatoꝛē tuū. Et ſtatiꝫ ſanatꝰ ſurrexit ⁊ dn̄ꝫ bn̄dixit Scriba aūt q̊ funē ī collo ſuo miſerat ⁊ trahebat noīe ioſias h̊ videns ad pedes eiꝰ ſe ꝓiecit: ⁊ veniā petēs ſe xp̄ianū fieri poſtulauit. Qḋ vidēs abiathar eū teneri fecit: ſibiq; dixit. Niſi nomē aūt xp̄i maledixeris cū ipo iacobo decollaberis. cui ioſias. maledictꝰ tu ⁊ maledicti oēs dies tui. Nomē aūt dn̄i ieſu xp̄i ſit bn̄dictū in ſcl'a. Tūc abiathar os eius pugnis cedi iuſſit: ⁊ miſſa de eo legatiōe ad herodē īpetrauit: vt cū iacobo decollaret̄. Cū aūt ābo decollari deberēt iacobꝰ a ſpiculatoꝛe lagenā aq̄ petijt ⁊ ibidē ioſiā ꝓtinꝰ baptizauit ⁊ ſtatiꝫ capitis obtrūcatiōe vterq; martyꝛiū ꝯſūmauit. C Decollatꝰ eſt aūt btūs iacobꝰ. viij. kal'. apꝛil' in ānūciatiōe dn̄ica. ⁊. viij. kal'. augu. cōpoſtellā trāſlatus eſt. ⁊. iij. ianuarij ſepultus: q: ſepulcrū eiꝰ fabꝛica fuit ab auguſto vſq; ad ianuariū ꝓtelata Statuit igr̄ eccl'ia vt feſtū eiꝰ. viij. Kal'. augu. ī tp̄e. ſ. magis ꝯgruo deberet vl'r celebꝛari. Decollato āt iacobo vt ioanne. beleth ait q̊ hāc trāſlationē diligēter exeq̄tur: diſcipuli eiꝰ coꝛpꝰ nocte timoꝛe iudeoꝝ rapiētes naui illḋ īpoſuerūt ⁊ ſepulturā diuine ꝓuidētie ꝯmittētes nauim ſine regimine ꝯſcēderūt ⁊ āgelo dn̄i duce ī galliciā ī regno lupe applicuerūt. Erat em̄ ī hiſpania regina q̄dā ſic dicta noīe ⁊ merito vite. Deponētes igr̄ coꝛpꝰ de naui ſuꝑ quēdā magnū lapidē illḋ depoſuerūt. Qui lapis mox vt cera coꝛpi ceſſit ⁊ ī ſarcophagū coꝛpi ſe mirabilit̄ coaptauit Ingrediētes igr̄ diſcipuli ad lupā dixerūt. Dn̄s ieſꝰ xp̄s mittit ad te coꝛpꝰ diſcipuli ſui vt quē noluiſti recipere viuū: ſuſcipias defunctū. Et narrētes miraculū q̄lit̄ illḋ ſine regimie illuc adueniſſet locū ad eiꝰ ſepl'turā ꝯgruū petierunt. Qḋ dū regina audiſſꝫ vt dicit ioā. beleth eos ī dolo ad quēdā viꝝ crudeliſſimū vl' ſꝫ alios ad regē hiſpanie deſtinauit vt eiꝰ ſuꝑ h̊ ꝯſenſū h̄ret. Qui eos cepit ⁊ ī carcerē reclūſit. Cū aūt ille diſcūberet āgelus dn̄i carcerē apuit ⁊ eos libere abire ꝑmiſit. Qḋ cū ille cognouiſſꝫ velocit̄ poſt eos milites q̊ eos caperēt deſtinauit. Cū aūt milites illi pōtē trāſirēt fracto ponte oēs ī flumīe ſūt ſubmerſi. Qḋ ille audiēs pniā ductꝰ ſibi ⁊ ſuis metuēs miſit poſt illos rogās vt ad ſe redirēt ⁊ q̄cq̄d vellēt ad libitū īpetrarēt. Illi aūt redierūt ⁊ ppl'ꝫ ciuitatꝭ ad fidē dn̄i ꝯuerterūt: qḋ lupa audiēs vehement̄ doluit ⁊ redeūtibꝰ ad ſe diſcipl'is ⁊ aſſēſū regꝭ apiētibꝰ illa rn̄dit. Accipite boues q̄s hēo ī tali loco vl' mōte ⁊ plauſtrū iūgite ac coꝛpꝰ dn̄i vr̄i deferte ⁊ locū ſicut volueritꝭ edificate. Hec aūt lupa cogitatiōe dicebat. Sciebat em̄ boues tauros eē īdomitos ⁊ ſylueſtres: ⁊ iō putauit ꝙ n̄ poſſēt iūgi nec applicari vl' ſi iūgerent̄ huc illucq; diſcurrerēt ⁊ ſic curꝝ diſſiparēt ⁊ coꝛpꝰ deijcerēt ⁊ ipos necarēt. Sꝫ nō eſt ſapiā ꝯ deū. Illi aūt dolū eiꝰ nō cogitātes mōtē aſcēdūt ⁊ dꝛaconē quēdā ſpirātē ⁊ ī eos irruētē cruce appoſita ꝑ mediū vētrē ſcidūt. Factō ēt ſigno crucꝭ ſuꝑ tauros velut agni ſubito māſueſcūt et illos iūgētes coꝛpꝰ ſcti iacobi cū lapide ſuꝑ quē poſitꝰ fuerat ī curru poſuerūt. Boues āt ſine alicuiꝰ regimīe coꝛpꝰ ī mediū palatiū lupe detulerūt. Qḋ illa audiēs et ſtupēs credidit: et xp̄iana effecta oīa q̊ petierūt tribuit et palatiū ī eccl'iā. ſ. iacobo dedicās magnifice ipāꝫ dotauit ⁊ ī bonis opibꝰ vitā finiuit. Uir q̄dā noīe bernardus de epatu mutinēn vt ait calixtꝰ papa cū captꝰ ⁊ cathenatꝰ ī ꝓfūdo turrꝭ poſitꝰ eēt ⁊ ſiꝑ btm̄ iacobū īuocaret appuit ei ſctūs iacobꝰ dicēs. Ueni ſeq̄re me ī galiciā. Et ꝯfractis cathenis cū diſparuiſſꝫ: ille vīculis ad collū ſuſpēſis ad ſūmitatē turris ꝯſcēdit ⁊ inde ſine aliq̄ leſione vnicū ſaltū facit cū tn̄ turris. lx. cubitorū altitudinē poſſideret. q̄dā vt ait Beda cū enoꝛme pctm̄ plurimū cōmiſiſſet ⁊ ep̄s ꝯſ. tētē abſoluere timuiſſet hoīeꝫ illū cū cedula ī q̊ illḋ pctm̄ ſcriptū erat ad ſctm̄ iacobū miſit. Cū ergo ī feſto eiuſdē cedulam ſuꝑ altare poſuiſſꝫ ⁊ ſctm̄ iacobū vt illḋ pctm̄ deleret ſuis meritis exoꝛaret cedulā poſtmodū apit ⁊ penitus deletū īueniēs deo ⁊ ſctō iacobo grās reddidit ⁊ ſctm̄ oībꝰ publicauit. Triginta viri de lothoꝛingia vt ait Ubertus biſuntius circa ānū dn̄i. M. lxx. ad ſanctū iacobū pꝛoperātes oēs vno excepto fidē ſibi mutui ſeruitij ꝓmiſerunt. Unus igit̄ illoꝝ īfirmatꝰ. xv. diebus a ſocijs expectat̄. ſed tādem a cunctis relinquit̄ ⁊ a ſolo illo q̊ fidē nō ꝓmiſerat ad pedem montis ſancti michaelis cuſtodit̄ ſꝫ adueſpaſcēte die moꝛitur. Uiuus autē ꝓpter illiꝰ loci ſolitudinē ⁊ defun

cti p̄ſentiā ⁊ imminētē noctis caliginē ⁊ barbarice gē
tis feritatē valde timuit. Sed ſtatim beatꝰ iacobus ī
ſpē eq̄tis ſibi apparens ⁊ eū ꝯſolās ait. Trade mihi
hūc moꝛtuū ⁊ tu aſcēde poſt me ſuꝑ equuꝫ: ſicqꝫ illa
nocte añ ſolis oꝛtū dietas .xv. peragrātes ad mōtem
gaudij q̄ eſt dimidia leuca circa ſctm̄ iacobū ꝑuenerūt
ibiqꝫ ſctūs iacobꝰ vtrūqꝫ depoſuit: p̄cipiēs vt cano
nicos ſcti iacobi ad ſepeliendū peregrinū moꝛtuum
cōuocaret ⁊ ſuis ſocijs diceret ꝙ ꝓpter fidē fractā
coꝝ ꝑegrinatio nil valeret. Qui iuſſa cōpleuit ⁊ ſtu
pētibꝰ ſocijs de eiꝰ itinere ea q̄ ſctūs iacobꝰ dixerat
intimauit. ¶ Teutonicus quidā vt ait calixtꝰ papa
cū filio ſuo circa annū dñi. M. xx. ad ſctm̄ iacobū per
gēs ⁊ in vrbe tholoſa grā hoſpitādi diuertēs: ab ho
ſpite inebriat̄ ab eo ī malha argēteus ſcyphus abſcō
dit̄. mane igr̄ exeūtes q̄ſi latrones inſequēs reuoca
uit ⁊ ꝙ ſcyphū argenteū furati fuerint eiſdē obiecit
cui cū diceret ꝙ punire eos faceret ſi apō eos ſcyphū
inuenire poſſet. Et cū apta malha inuētus fuiſſet ꝓ
tinus ad iudicē rapiunt̄. Data ergo ſnīa oīa q̄ habe
bāt hoſpiti tradunt̄ ⁊ vnus coꝝ ad ſuſpendiū iudica
tur. Sꝫ cū pater ꝓ filio ⁊ filius ꝓ p̄re moꝛi vellet. Tā
dē filius ſuſpēdit̄: ⁊ pat̄ ad ſctm̄ iacobū merēs ꝑgre
dit̄. Igit̄ poſt .xxxvj. dies rediens ⁊ ad coꝛpus filij di
uertēs ſuꝑ eū lamētabiles voces ꝓmebat. Et ecce fi
lius ſuſpēſus ꝯſolari cepit ipꝫ dicēs. Dulciſſime p̄r
ne fleueris q: nūq̄ mihi ſic bñ fuit: q̄m hucuſqꝫ ſctūs
iacobꝰ me ſuſtentat ⁊ celeſti dulcedine refocillat. Qḋ
pater audiēs ad vrbem cucurrit. ⁊ venientes populi
filium peregrini incolumem depoſuerunt ⁊ hoſpitē
ſuſpenderunt. Refert hugo de ſancto victoꝛe ꝙ cui
dam peregrino ad ſanctum iacobum pergēti diabo
lus in ſpē ſancti iacobi apparuit ⁊ de miſeria p̄ſen
tis vite plura cōmemoꝛās felicem ſe eſſe ſi ob hono
rem ſuum ſe necaret aſſeruit. Qui mox gladiū arri
puit ⁊ ꝓtinus ſeipſum occidit. Et cuꝫ ille in domo
cuius hoſpitatꝰ fuerat ſuſpectus haberetur ⁊ moꝛi
plurimū foꝛmidaret cōtinuo q̄ moꝛtuus fuerat re
uixit aſſerens ꝙ dum demō qui moꝛtē ſuaſerat ad
ſupplitia ipſum duxiſſet btūs iacobus mox occurrit
⁊ ereptū ad thꝛonū iudicis duxit: ⁊ accuſantibus
demonibus vt vite reſtitueretur obtinuit. Quidā iu
uenis de territoꝛio lugduneū, vt narrat Hugo ab
bas cluniacenſis, qui ad ſanctum iacobuꝫ frequēter
cū deuotione magna ire ſolebat quadā vice dū illuc
tendere vellet nocte illa in foꝛnicationem lapſus eſt.
Pergenti igitur nocte quadā diabolus in ſpē ſan
cti iacobi apparuit dicens. Noſti qui ſum. Neganti
illi dixit diabolus. Ego ſum iacobus apoſtolus quē
ſingulis annis viſitare conſueuiſti. Scias ꝙ multū
de deuotione tua gaudebaꝫ: ſed nuper de domo tua
egrediens in foꝛnicatione incidiſti ⁊ non confeſſus
ad me accedere p̄ſumpſiſti: quaſi tua peregrinatio
deo ⁊ mihi placere poſſit. Non ſic expedit ſꝫ quicūqꝫ
ad me peregrinando venire deſiderat pꝛius peccata
ſua per confeſſionem debet pandere: et poſt peregri
nando eadem cōmiſſa punire. Et his dictis demon
euanuit. Tunc iuuenis anxiatus domū ſuam redire
⁊ peccata ſua confiteri, deinde iter reincipere diſpo
nebat. ⁊ Ecce diabolus apparens iterum in ſpē apo
ſtoli h̄ oīno diſſuaſit: aſſerēs ꝙ pctm̄ illḋ nullo mō
ſibi remitteret̄: niſi penitus genitalia ſibi membra
ſecaret. beatioꝛ autē foꝛet ſi ſe vellet occidere ⁊ ꝓ eiꝰ
noīe martyꝛ eſſe. Iuuenis igitur nocte ſocijs doꝛmi
entibus gladiū accipiēs genitalia ſibi p̄ſcidit deinde
eodē cultro ſe ꝑ vētrē trāſfixit. Expergefacti ſocij h̄
vidētes ⁊ plurimū foꝛmidātes: ꝓtinꝰ aufugerunt ne
ſuſpecti de homicidio hērent̄. Verūtm̄ dū fouea ei pa
raret̄ q̄ fuerat defūctus reuixit ⁊ cūctis fugiētibus ⁊
ſtupētibus q̄ ſibi acciderāt enarrauit dicēs. Cū me
ad ſuggeſtionē demonis occidiſſem: demones me ca
piētes v̄ſus romā deducebāt. Et ecce poſt nos btūs
iacobus ꝓtinus cucurrit ⁊ demones de fallacia plu
rimū increpauit. Cūqꝫ adinuicē diutius diſceptarēt
cogēte btō iacobo ad quoddā pꝛatū venimus vbi v̄
go btā cū multis ſctis colloquēs reſidebat. Cui cuꝫ
btūs iacobus ꝓ me ꝯqueſtus fuiſſet illa plurimū de
mones increpauit: ⁊ me vite reſtitui p̄cepit. Beatus
igr̄ iacobꝰ me ſuſcipiēs vite reddidit vt videtis. Poſt
triduū ḡ ſolis in illo cicatricibus remanētibꝰ iter ar
ripuit: ⁊ iuuenis ſocijs oīa ꝑ oꝛdinē enarrauit. ¶
Franchus q̄dā vt ait calixtus papa circa annū dñi.
M. c. cū vxoꝛe ⁊ filijs ad ſctm̄ iacobū ibat. Tū volēs
moꝛtalitatē q̄ erat in francia fugere: tū ſctm̄ iacobuꝫ
cupiens viſitare. Qui cū ad vrbē pāpilonē veniſſet
vxoꝛ eiꝰ ibidē obijt ⁊ hoſpes totā illiꝰ pecuniā ſibi cū
iumēto q̄ vehebant̄ pueri vſurpauit. Ille aūt deſola
tus īcedēs pueros quoſdā ī hūeris poꝛtauit quoſ
dā ad manū trahebat. Cui vir cū aſino cōpaſſiōe cō
motꝰ occurrēs ſibi aſinū cōmodauit: vt ſuꝑ illū pue
ri veherētur. Qui cū ad ſctm̄ iacobū ꝑueniſſet: eideꝫ
vigilāti ⁊ oꝛāti ſctūs iacobꝰ apparuit: ⁊ an ſe cogno
ſceret req̄ſiuit. Cui negāti ait. Ego ſuꝫ iacobꝰ apl's
q̄ tibi meū aſinū accōmodaui ⁊ iterū accōmodo reuer
tēti. Sꝫ ſcito p̄noſcēs ꝙ hoſpes tuus de ſolario coꝛ
ruēs moꝛiet̄: ⁊ oīa q̄ tibi abſtulerat rehabebis. Que
cū oīa cōtigiſſent ille domū letꝰ redijt ⁊ pueris de a
ſino depoſitis aſinꝰ ſtatiꝫ diſparuit. Quidā mercatoꝛ
a quodā tyꝛāno iniuſte ſpoliatꝰ ī cuſtodia tenebat̄: q̄
deuote ſctm̄ iacobū ī ſui auxiliū īuocabat. Cui ſctūs
iacobꝰ vigilātibꝰ cuſtodibus apparuit ⁊ vſqꝫ ad tur
ris ſummitatē ipꝫ perduxit. Statimqꝫ turris adeo
ſe inclinauit ꝙ ipſius ſummitas terre eq̄lis fuit de
qua ſine ſaltu deſcendens ſolutus receſſit. Quem cu
ſtodes inſequētes lꝫ iuxta eū ꝑgerēt tm̄ ipſum vide
re non poterant. Dū tres milites vt ait vbertꝰ biſun
tinus lugdunēſis dioceſis ad ſctm̄ iacobum ꝑgerēt
vnus eoꝝ a quadā muliercula rogatꝰ ſacculū ipſius
amoꝛe ſancti iacobi ſuꝑ equū ſuum poꝛtabat. dein
de quēdam infirmū in via deficientē inueniens ipm̄
ſuꝑ equū poſuit et īfirmi burdonē cū ſacculo mulie
ris accipiens equū pariter ſequebat̄: ſed feruoꝛe ſo
lis et laboꝛe itineris fractus cū galliciā adueniſſet in
firmitate grauiſſima laboꝛauit. Cūqꝫ a ſocijs de ſa
lute aīe rogaretur: ille tribus diebus extitit mutus
ſed quarto die ſocijs eius moꝛtē expectantibus gra
uiter ſuſpirans ait. Gr̄as deo et ſancto iacobo quia
eius ſuꝫ meritis liberatus. Cū eī qḋ monebatis fa
cere vellē: demones ad me venerunt me taꝫ grauiter
conſtringentes vt nihil qḋ ad ſalutē aīe pertineret

aliquatenus loqui poſſeꝫ. Vos quippe audiebā: ſꝫ
pꝛoꝛſus r̄ndere nō poterā. Nūc auteꝫ ſctūs iacobus
huc intrauit ferēs in ſiniſtra manu ſacculū mulieris:
in dextera baculū pauperis quos ī via adiuuerā: ita
vt burdonē ꝓ lancea ⁊ ſacculū ꝓ ſcuto haberet: ⁊ de
mones quaſi iratus aggrediēs eleuato baculo ter
ruit ⁊ in fugā cōuertit. Nunc ḡ ecce beati iacobi gra
tia me liberauit ⁊ loquelā reſtituit. Vocate ego ſacer
dotē ad me: q: diu in hac vita eſſe nō poſſum. Et cō
uerſus vni coꝝ dixit. amice noli amodo dño tuo mi
litare: q: veraciter eſt dānatꝰ ⁊ mala moꝛte in ꝓximo
moꝛiturus. ſepulto autē ſocio cū ille dño ſuo hoc di
xiſſet: ille ꝓ nihilo hoc ducēs ⁊ ſe emēdare ꝯtemnēs
poſt modicū lācea in bello cōfoſſus interijt. ¶ Cū
cuidā viro de vilꝫilaco vt ait calixtꝰ papa ad. ſ. iaco.
ꝓperanti pecunia defeciſſet ⁊ ille mēdicare erubeſce
ret: ſub quadā arboꝛe requieſcēs ſomniabat ꝙ. ſ. ia
co. eū paſcebat. euigilans igr̄ ſubcinericiū panem ad
caput reperit de quo .xv. diebꝰ vixit quouſqꝫ ad pꝛo
pꝛia remeauit. Singulis eīm diebꝰ ſufficienter bis de
eo comedēs: ſequēti die ipm̄ in ſacculo integrū inue
niebat. Refert calixtus papa ꝙ ciuis quidā barchi
none vrbis circa annū dñi. M. c. ad ſctm̄ iaco. veniēs
hoc ſolū poſtulaſſe dr̄ ne deinceps ab aliquibꝰ hoſti
bus caperet̄. Rediēs igit̄ ꝑ ſiciliam in mari a ſarrace
nis capit̄ ⁊ pluries ab eis ꝑ nūdinas vendit̄: ſꝫ tm̄ ſꝑ
cathene q̄bus ligatus fuerat ſoluebant̄. Cū aūt iaꝫ
xiij. vicibus vēditꝰ fuiſſet ⁊ duplicibꝰ cathenis aſtri
ctus eēt ⁊ ille btm̄ iaco. inuocaret ſctūs iaco. eidē ap
paruit dicēs. Qm̄ in eccl'ia mea ꝯſiſtēs poſtpoſita ſa
lute aīe liberationē tm̄ coꝛpis poſtulaſti: iō in hec pe
ricula incidiſti ſed q: dñs miſericoꝛs eſt: miſit me vt
te redimā. Statimqꝫ ruptis cathenis ꝑ terras ⁊ ca
ſtella ſaracenoꝝ ꝑ partē quādā cathene in teſtimoniū
huiꝰ miraculi ferēs ad terrā ſuā cunctis vidētibus ⁊
ſtupētibꝰ redijt. Cū eū aliquis capere volebat viſa
cathena territꝰ ꝓtinꝰ fugiebat. Sꝫ cū leones alieqꝫ
fere in eū ꝑ deſerta gradiētē vellēt inſurgere mox vi
ſa cathena cōcutiebant̄ terroꝛe nimio ⁊ ī fugā ꝓtinꝰ
v̄tebantur. anno dñi .cc.xxxviij. ī vigilia ſcti iacobi in
quodā caſtro qḋ dr̄ pꝛatū inter floꝛētiā ⁊ piſtoꝛiū ſi
to: iuuenis quidā ruſtica quadā ſimplicitate deceptꝰ
in ſegetes tutoꝛis ſui ignē appoſuit: eo ꝙ heredita
tē ſuā ſibi vſurpare volebat. Tētus igr̄ ⁊ ꝯfeſſus ad
caudā equi trahēdus incēdio adiudicatꝰ eſt. q̄ pctm̄
ꝯfitēs ⁊ ſ. iacobo ſe deuouēs cū ſuꝑ terrā petroſam
in ſola camiſia diutiꝰ tractꝰ fuiſſet nec in coꝛꝑe nec in
camiſia ſenſit aliquā leſionē. Tandē ad palū ligat̄ li
gna vndecūqꝫ cōgerunt̄ igne ſuppoſito lignaꝝ vin
cula cōburunt̄: ſꝫ ipo ſemꝑ btm̄ iacobū inuocāte nec
in camiſia nec in coꝛpoꝛe aliqua leſio reperit̄. Quem
dum in ignē vellent iterato mittere a populo eripi
tur ⁊ deus in apoſtolo magnifice collaudatur.

¶ De ſctō chꝛiſtofoꝛo. xcv. A

Chꝛiſtofoꝛus ante baptiſmum dicebat̄
reꝓbus: ſed poſtmodū chꝛiſtofoꝛus
dictus eſt quaſi xp̄m ferēs eo. ſ. ꝙ xp̄ꝫ
quatuoꝛ modis poꝛtauit. ſ. ī humeris
per traductioneꝫ: in coꝛpoꝛe per mace
rationē: in mente per deuotionem: in oꝛe ꝑ cōfeſſio
nem ſiue pꝛedicationem.

Chꝛiſtofoꝛꝰ gn̄e chananeꝰ: ꝓceriſ
ſime ſtatur ⁊ vultuqꝫ terribil' erat
et xij. cubitos in longitudine poſſide
bat. Qui vt in quibuſdam geſtis ſuis
legit̄ cū ſtaret cū q̄dā rege chananeoꝝ
venit ſibi in mētē vt maioꝛē pꝛincipem
qui in mūdo eēt q̄reret ⁊ ad eūdē ſecū
moꝛaturꝰ accederet venit igit̄ ad quendā maximū re
gē de q̄ gn̄al' fama habebat̄ ꝙ maioꝛē mūdꝰ pꝛicipē
nō haberet. Quē rex vidēs libent̄ recepit ⁊ in ſua cu
ria manere fecit: q̄dā aūt die ioculatoꝛ quidā cātionē
coꝛam rege cantabat in q̄ frequent̄ diabolū noīabat
Rex aūt cū fideꝫ xp̄i haberet: q̄ncūqꝫ diabolū noīari
audiebat ꝓtinus in faciē ſuā crucis ſignaculū impꝛi
mebat: qḋ vidēs xp̄ofoꝛꝰ plurimū admirabat̄ cur h̄
rex ageret ⁊ q̄dnā hmōi ſignū ſibi vellet. Cur aūt d̄
hac re regē interrogaret: ⁊ ille h̄ ſibi manifeſtare nol
let. r̄ndit xp̄ofoꝛus: niſi h̄ mihi dixeris: tecū vlterius
nō manebo. Quapꝛopter coactꝰ rex dixit ei q̄ncūqꝫ
diabolū noīari audio: h̄ ſigno me munio timēs ne in
me ꝓtāteꝫ accipiat mihiqꝫ noceat. Cui xp̄ofoꝛꝰ. ſi dia
bolū ne tibi noceat metuis: ḡ ille maioꝛ et potentioꝛ
te eē ꝯuincit̄ quē intm̄ foꝛmidare ꝓbaris. Fruſtratꝰ
igit̄ ſum ſpe mea putās ꝙ maioꝛē ⁊ potētioꝛē mūdi
dñm inueniſſem: ſed iā nūc valeas q: ipm̄ diabolum
querere volo vt ipm̄ mihi in dñm aſſumā ⁊ eius ſer
uus efficiar. diſceſſit igit̄ ab illo rege et diabolū q̄re
re ꝓperabat. Cū aūt ꝑ quādā ſolitudinē ꝑgeret vi
dit magnā multitudinē militū quoꝝ quidā miles fe
rus ⁊ terribilis veniebat ad eū ⁊ quonā ꝑgeret req
ſiuit. cui xp̄ofoꝛus r̄ndit vado querere dñm diabolū
vt ipm̄ in dñm mihi aſſumā. cui ille ego ſum ille quē
q̄ris. Gauiſus xp̄ofoꝛꝰ ſe ſibi in ſeruū ꝑpetuū obli
gauit ⁊ ipm̄ ꝓ dño accepit. Cū ergo ambo ꝑgerēt ⁊
in q̄daꝫ via cōi crucē erectā inueniſſent: mox vt dia
bolus ipſam crucē vidit territus fugit: ⁊ viā deſerēs
per aſperā ſolitudinē xp̄ofoꝝ duxit ⁊ poſtmodū ipꝫ
ad viā reduxit. Qḋ vidēs xp̄ofoꝛus ⁊ admirās inter
rogauit illū cur intm̄ timēs viam planā reliquerit ⁊
tm̄ deuians per tā aſperā ſolitudinē ierit qḋ cuꝫ ille
nullatenus indicare vellet: dixit xp̄ofoꝛus. Niſi mihi
hoc indicaueris ſtatim a te diſcedā: quapꝛopter con
pulſus diabolus dixit ei. quidā hō qui dr̄ xp̄s in cru
ce fixus fuit cuius crucis ſignū cū video plurimuꝫ ꝑ
timeſco ⁊ territꝰ fugio. Cui xp̄ofoꝛus. Ergo ille xp̄s
maioꝛ ⁊ potētioꝛ te eſt. cuius ſignuꝫ intm̄ foꝛmidas.
In vacuuꝫ igit̄ laboꝛaui nec adhuc maioꝛem mundi
pꝛincipē inueni. Iā nunc valeas: q: te volo deſerere
⁊ ipm̄ xp̄m inquirere. ¶ Cū igitur diu q̄ſiſſet qui
ſibi xp̄i notitiā indicaret tandē ad quēdā eremitam
deuenit qui ſibi xp̄m pꝛedicauit ⁊ in eius fide ipm̄ di
ligenter īſtruxit. Dixitqꝫ eremita xp̄ofoꝛo. Rex iſte
cui ſeruire deſideras iſtud requirit obſequiū: q: fre
quēter ieiunare opoꝛtebit. Cui xp̄ofoꝛus. Aliḋ a me
requirat obſequiū: q: iſtā rem nequaq̄ agere valeo.
Rurſus eremita: mltas q̄ꝫ oꝛōnes te ſibi facere opoꝛ
tebit. Cui xp̄ofoꝛus. Neſcio q̄d ſit hoc: nec hmōi ob
ſequiū ꝑficere poſſum. Cui eremita. Noſti talē fluui
um in quo multi trāſeuntes ꝑiclitātur ⁊ pereunt.

Cui chriſtoforus. Noui et ille. Cum precere ſtature
ſis ⁊ fortis viribꝰ ſi iuxta fluuium illuꝫ reſideres et
cũctos traduceres regi xp̃o cui ſeruire deſideras plu
rimũ gratũ eẽt: ⁊ ſpero ꝙ ibidẽ ſe tibi manifeſtaret.
Cui xp̃oforus. Utiqꝫ iſtud obſequiũ agere valeo: et
me ſibi in h' ſeruiturũ ꝓmitto. Ad p̃dictũ igr̃ fluuiũ
acceſſit: ⁊ ibidẽ ſibi habitaculũ fabricauit: portanſqꝫ
loco baculi quãdã ꝑticã in manibꝰ q̃ ſe in aqua ſuſtẽ
tabat ⁊ oẽs ſine ceſſatiõe trãſferebat. Euolutiſ multiſ
diebꝰ cũ in domũcula ſua quieſceret: audiuit vocẽ cu
iuſdã pueri ſe vocãtis ⁊ dicẽtis. Chriſtofore veni fo-
ras et meipꝫ traducas: cõcitus xp̃oforus exiliit ſꝫ ne
minẽ reperit. Rediẽſqꝫ in domũculã ſuã p̃dictã iterũ
vocẽ ſe acclamãtis audiuit. Qui rurſus foras cucur-
rit ſꝫ neminẽ inuenit. Tertia vice ab eodẽ vt priꝰ vo-
catus exiit: ⁊ puerũ quẽdã iuxta ripã fluminis inue
nit xp̃oforũ vt ſe traduceret obnixe rogauit: xp̃oforꝰ
igr̃ puerũ ſibi in humeris eleuãs et baculũ ſuũ acci
piẽs flumẽ trãſiturꝰ intrauit. Et ecce aqua fluminis
paulatim intumeſcebat et puer inſtar plũbi grauiſſi
me põderabat: quãtoqꝫ magis ꝓcedebat tãto ampli
us vnda creſcebat: ⁊ puer magis ac magiſ xp̃ofori hu
meros põdere intolerabili deprimebat adeo vt xp̃o
forus in anguſtia multa poſitꝰ eẽt ⁊ ſe periclitari for
midaret. Sꝫ cũ vix euaſiſſet et fluuium trãſfretaſſet:
puerũ ĩ ripa depoſuit eiqꝫ dixit. In magno ꝑiculo
puer me poſuiſti: ⁊ adeo põderaſti ꝙ ſi totũ mundũ
ſuꝑ me habuiſſem vix maiora põdera p̃ſenſiſſeꝫ. Ad
quẽ puer r̃ndit. Ne mireris xp̃ofore: q: nõ ſoluꝫ ſuꝑ
te totũ mundũ habuiſti: ſꝫ etiã illũ q creauit mundũ
tuis humeriſ baiulaſti. Ego eñ ſum xp̃s rex tuꝰ cui
in h' ope ipe deſeruis: ⁊ vt me veruꝫ dicere cõprobes
cũ ꝑtrãſieris baculũ tuũ iuxta domũculã tuã in ter
rã fige ⁊ mane ipm floruiſſe ⁊ fructificaſſe videbis ſta
timqꝫ ab oculis eiꝰ euanuit. Ueniẽs igr̃ xp̃oforꝰ cuꝫ
baculuꝫ ſuũ in terrã fixiſſet: mane ſurgẽs inuenit ipꝫ
ad modũ palme frõdes et dactilos ꝓtuliſſe. Poſt h'
aũt ſamõ ciuitatẽ licie venit: vbi dũ eorũ linguã non
intelligeret orauit dñꝫ vt illiꝰ lingue ſibi concederet
intellectũ. Dũ aũt in prece cõſiſteret iudices eũ inſa
nũ putãtes relinquerũt. Aſſecutꝰ xp̃oforus qd̃ pete
bat vultũ operiẽs ad loca certaminis venit xp̃ianos
et q torq̃bant in dño cõfortabat. Tũc vnꝰ ex iudicibꝰ
in faciẽ eũ ꝑcuſſit. Cui xp̃oforus vultũ diſcooperiẽs
dixit. Niſi xp̃ianus eſſeꝫ meã ꝓtinꝰ iniuriã vindicaſ
ſem. Tũc xp̃oforus v̄gã ſuã in terrã fixit: et vt ꝓpter
cõuerſionẽ ppl'i frõderet dñꝫ exorauit. Qd̃ dũ ꝓtinꝰ
factũ fuiſſet octo milia hoĩꝫ crediderũt. Rex aũt .cc.
milites q eũ ad ſe adducerẽt miſit. Et cũ eũ orãtẽ in
ueniſſent et ſibi h' intimare timerẽt. iterũ totidẽ mi-
ſit. Qui ⁊ ipi cũ eo orãte ꝓtinus orauerũt. Surgens
xp̃oforus dixit eis. Quid q̃ritis? Qui eiꝰ vultũ vidẽ-
tes dixerũt. Rex miſit nos vt te ad ipm vinctũ duca
mus. Quibꝰ xp̃oforꝰ. Si ego voluero nec ſolutꝰ nec
ligatꝰ a vobis duci potero. Dicũt ei. Si g̊ nõ vis va
de liber quocũqꝫ volueris: ⁊ nos regi dicemꝰ ꝙ te ne
quaq̃ inuenimꝰ. Nõ ita inquit ſꝫ ego vobiſcũ vadã.
Ipe aũt eos ad fidẽ cõuertit et ab eis manꝰ ſibi ter-
go ligari fecit ⁊ ſe regi vinctũ p̃ntari. Quẽ rex vidẽs
territꝰ eſt, ⁊ de ſede ſua ꝓtinꝰ corruit. Deĩde a ſuis
ſuis leuatꝰ de noĩe ſuo et patrie eũ iterrogauit. Cui
xp̃oforꝰ. Añ baptiſmũ reprobꝰ dicebar: nũc aũt xp̃o-
forus vocor. Cui rex. Stultũ tibi nomẽ ĩpoſuiſti. ſcꝫ
xp̃i crucifixi q nec ſibi ꝓfuit nec tibi ꝓdeſſe poterit.
Nũc g̊ chananee malefice q̃re nõ ſacrificas diis nr̃is.
Cui xp̃oforus. Recte vocaris dagnus: q: tu es mors
mũdi ſocius diaboli. Dii aũt tui ſunt opera manuꝫ
hoĩm. Cui rex. Inter feras nutritꝰ es ⁊ tu nõ potes
niſi opera feralia ⁊ hoibus incognita loqui. Nũc g̊
ſi ſacrificaueris magnos honores a me conſequeris:
ſin aũt ſuppliciis cõſumeris. Noletẽ g̊ ſacrificare in
carcerẽ mitti iuſſit: ac illos milites q ad xp̃oforũ miſ-
ſi fuerãt ꝓ chriſti noĩe decollari fecit. Deĩde duas for
moſas puellas quarũ vna dicebat̃ nicea ⁊ altera aq-
lina ſecũ in carcere recludi fecit ꝓmittens eis multa
munera ſi eũ ad peccãdũ ſecũ allicerẽt: qd̃ vidẽs xp̃o
forus ꝓtinꝰ in orõnẽ ſe dedit. Sꝫ cũ a puellis plauſu
manuũ ⁊ amplexibꝰ vrgeret̃ ſurrexit ⁊ ait illis: quid
q̃ritis ⁊ ob quã cãm huc introducte eſtis. At ille cla
ritate vultus eiꝰ ꝑterrite dixerũt. Miſerere nr̃i ſctẽ
dei: vt in deũ quẽ p̃dicas credere valeamꝰ. Quod au
diens rex eas ad ſe duci fecit dicẽs. Ergo ⁊ vos ſedu
cte eſtis: ꝑ deos iuro: q: niſi diis ſacrificaueritis ma-
la morte ꝑibitis. Que r̃nderũt. Si vis vt ſacrificemꝰ
iube plateas mũdari ⁊ oẽs ad tẽplũ cõgregari. Quo
facto cũ ille introiſſent tẽpluꝫ ſoluẽtes cingulũ ſuuꝫ
poſuerũt in colla deorũ ⁊ ad terrã trahẽtes in pulue-
rẽ cõfegerũt. dixerũtqꝫ aſtãtibꝰ. Ite ⁊ vocate medi-
cos vt curẽt deos vr̃os tũc iuſſu regis a q̃lina ſuſpẽ-
dit̃ et ligato ad eiꝰ pedes ĩgẽti ſaxo mẽbra eiꝰ oĩa di
rũpunt̃ q̃ cũ migraſſet ad dñꝫ ſoror eiꝰ nicea in igne
ꝓiicit̃: ſꝫ inde illeſa exiẽs ꝓtinus decollat̃. Poſt hoc
xp̃oforus regi p̃ſentat̃. q iuſſit eũ v̄gis ferreis cedi
⁊ caſſidẽ ferreã ⁊ ignẽ ĩ caput eiꝰ poni. deinde ſcãnuꝫ
ferreuꝫ fieri fecit ⁊ xp̃oforũ ibidẽ ligari ⁊ ignẽ ĩm ecta
pice ſuccẽdi. Sꝫ inſtar cere ſcãnũ cõfringit̃ et xp̃ofo-
rus illeſus egredit̃. Deĩde iuſſit eũ ad ſtipitẽ ligari
⁊ a .ccc. militibus ſagittari. Sagitte autẽ oẽs in aere
ſuſpẽdebant̃. nec ipꝫ aliqua ꝯtingere potuit. Rex au
tẽ putãs ipꝫ a militibꝰ ſagittatũ cũ eidẽ inſultaret ⁊
ſubito vna de ſagittis ab aere veniẽs ⁊ retro ſe ver-
tẽs regẽ in oculo ꝑcuſſit ⁊ ipm ꝓtinꝰ excecauit. Cui
xp̃oforus. Craſtina die ꝯſumẽdus ſum. Tu igit̃ tyrã-
ne lutũ de ſanguine meo facies. ⁊ oculũ inũges et ſa
nitatẽ recipies. Tũc iuſſu regis ad decollãdũ ducit̃:
⁊ ibi fuſa orõne decollat̃ Rex autẽ modicũ d̾ ſangui-
ne eiꝰ accipiẽs ⁊ ſuꝑ oculũ ſuũ ponẽs ait in noĩe dei
ſcti xp̃ofori ⁊ cõtinuo ſanꝰ effectus eſt. Tunc rex cre-
didit dãs preceptũ vt ſi q̃s deũ ⁊ ſctm̃ xp̃oforũ blaſ-
phemaret cõtinuo gladio feriret̃. Ambro. aũt in p̃fa-
tione ſic ait de h' martyre. Xp̃oforo tante virtutis cu
mulum et doctrine grãm dñe ꝯtuliſti. vt .xlviii. millia
hoĩm de gẽtilitatis errore ad xp̃iani dogmatis cul-
tũ choruſcãtibꝰ miraculis reuocaret. Quiqꝫ niceã et
aquilinã publico lupanari longo tp̃e ſub meretricia
forde famulãtes ad caſtitatis habitũ ꝓuocauit: eaſ-
demqꝫ coronã percipere edocuit: ꝓpterea inter igneũ
rogũ ferreo ſcãno conſtrictus nimiũ calorem non ti-
muit: atqꝫ per diẽ integrũ oĩm militum ſagittis trãſ-
figi non potuit. Ceterũ vna ex his carnificis oculuꝫ

colliſit cui tamen beati martyris cruor mixtus cum
terra lumẽ reſtituit ⁊ corꝑis cecitatẽ tollẽdo illumi-
nauit ⁊ mẽtẽ. Nã apud te veniã impetrauit atqꝫ vt
morbos ⁊ infirmitates repellat ſimpl'r obtinuit.

¶ De ſeptem dormientibus. xcvi.

Septẽ dormiẽtes in ciuitate ephe
ſi orti ſunt. Decius aũt imꝑator
ꝑſequẽs xp̃ianos cũ veniſſet epheſuꝫ
iuſſit edificari tẽpla ĩ medio ciuitatis
vt oẽs cũ eo miſcerent̃ ſacrificiis idolo
rũ. Cũ g̊ oẽs xp̃ianos inq̃ri iuſſiſſet ⁊
vinctos aut ſacrificare aut mori cõpel
leret tantus penaruꝫ terror cunctis inerat ꝙ amicꝰ
amicũ ⁊ filiuꝫ pr̃: et patrẽ filiꝰ abnegabat. Tũc in illa
vrbe inuenti ſunt xp̃iani ſeptẽ: maximianꝰ: marchus
martinianꝰ: dionyſius: ioãnes: ſerapion ⁊ cõſtantinꝰ
Qui hoc videntes nimis dolebãt. Et cũ eſſent p̃mi
palatii ſacrificia idolorũ ſpernẽtes in domo ſua ſe ce
labãt et ieiuniis et orõnibꝰ vacabant. Accuſati igit̃
ante deciũ ſtatuunt̃ ⁊ cõprobati veraciter xp̃iani da
to eis reſipiſcẽdi ſpatio vſqꝫ ad reditũ decii dimittũ
tur. At illi patrimoniũ ſuũ interim inter pauperes
expẽdentes inito cõſilio in montem celion ceſſerũt
⁊ ibi eſſe ſecretius decreuerũt. Diu g̊ ſic latẽtes vnꝰ
eorũ ſemꝑ miniſtrabat. et quoties intrabat vrbem fi
gura ſe mẽdici et habitu veſtiebat. Cũ ergo decius
in vrbẽ rediiſſet et eos ad ſacrificandũ ꝑquiri iuſſiſ-
ſet: marchus miniſter eorũ territus ad ſocios rediit ⁊
eis furorẽ imꝑatoris indicauit. Qui cũ grauiter ter-
rerent̃. marchus allatos panes eis appoſuit vt cibo
confortati fortiores ad prelium redderent̃. Poſtq̃
aũt cenabant ſedentes et colloquẽtes in luctu et la-
crimis ſubito ſicut deus voluit dormierunt. Mane
facto cũ queſiti fuiſſent ⁊ inueniri non poſſent ⁊ de-
cius doleret ꝙ tales iuuenes ꝑdidiſſet: accuſati ſunt
ꝙ huſqꝫ in monte celion latuiſſent et ſua xp̃ianis
pauꝑibus erogantes in ſuo ꝓpoſito permanerent
Iuſſit g̊ decius vt parentes eorũ adeſſent: ⁊ cõmina
tus eſt eis mortẽ niſi de eis dicerent quicq̇d ſcirent.
Illi aũt eos ſil'r accuſauerunt ⁊ diuitias ſuas pau-
peribꝰ expendiſſe cõqueſti ſunt. Tunc cogitans q̇d
de eis faceret nutu dei iuſſit os ſpelunce lapidibus
obſtrui vt ibi morerent̃ fame et inopia circuncluſi.
Qd̃ miniſtri quidẽ fecerunt. Et duo xp̃iani theodo
rus ⁊ rufinus eorũ martyriũ deſcribentes: caute iter
lapides poſuerunt. Mortuo igitur decio et tota illa
generatione poſt annos .ccclxxii. anno .xxx. imperii
theodoſii pullulauit hereſis eorũ qui negabãt reſur
rectionẽ mortuorũ. Unde ꝯtriſtatꝰ theodoſius xp̃ia
niſſimus imꝑator q: fidẽ tã impie agitari videbat ĩ-
dutus cilicio ſedens interiori loco ꝑ ſingulos dies
flebat. Qd̃ videns miſericors deꝰ cõſolari lugẽtes ⁊
cõfirmare ſpem de reſurrectione voluit mortuorũ ⁊
theſaurũ ſue pietatis aperiens ita p̃dictos marty-
res ſuſcitauit. Miſit ſiquidẽ ĩ cor cuiuſdã ciuis ephe
ſi vt in illo monte edificaret ſtabula paſtoribus ſuis
Cemẽtariis ſpelũcã apientibus ſurrexerũt ſancti ⁊
ſeinuicẽ ſalutãtes putabãt ſe tm̃ vna nocte dormiſſe
⁊ pridianã triſtitiã recordãtes interrogauerũt mar-
chum qui eis miniſtrauerat: q̇d de eis decius decre-
uiſſet. At ille r̃ndit. ſicut dixit in ſero queſiti ſuimus
vt idolis immolaremus. Ecce q̇d de nobis cogitat
imperator. R̃ndit maximianꝰ. Et deus ſcit ꝙ nõ ſa-
crificabimꝰ. Cũqꝫ ſocios ꝯfortaſſet iuſſit marcho vt
empturꝰ panes ad vrbẽ deſcẽderet ⁊ plures q̃ heri
afferẽs panes q̃ iuſſiſſet imꝑator rediens nũciaret.
Tollẽs g̊ marchus qnqꝫ ſolidos de ſpelunca exiit et
videns lapides miratꝰ eſt. Sed aliud cogitãs paruꝫ
de lapidibꝰ cogitauit. Ueniẽs igit̃ timidus ad por-
tã vrbis valde miratꝰ eſt vidẽs ſuꝑpoſitũ ſignũ cru
cis. Uñ pergẽs ad alterã portã dũ idẽ ſignũ inuenit
vltra modũ miratꝰ eſt. Uidẽs oẽs portas ſigno cru
cis appoſito ⁊ mutatã ciuitatẽ ſignãſqꝫ ſe ad primã
portã rediit exiſtimãs ſe ſomniare. Uñ ſe cõfirmãs
⁊ vultũ operiens vrbẽ ingredit̃. et veniẽs ad vẽditores
panũ audiuit hoĩes loquẽtes de xp̃o. ⁊ ampliꝰ ſtu-
pefactꝰ ait. Quid eſt inq̇t ꝙ heri nemo xp̃um aude-
bat noĩare et nũc oẽs xp̃m cõfitent̃. Puto ꝙ h' non
eſt epheſiorũ ciuitas: q: aliter edificata eſt. ſꝫ aliã ciui-
tatẽ neſcio talẽ. Et cũ interrogãs audiſſet hanc eſſe
epheſum errare varaciter ſe putauit ⁊ redire ad ſo-
cios cogitauit: acceſſit tñ ad eos qui panẽ vendebãt
Et cũ argẽteos ꝓtuliſſet mirãtiv vẽditores dicebant
adinuicẽ ꝙ ille iuuenis antiquũ theſaurũ inueniſſet
Marchus v̄o eos adinuicẽ loquẽtes videns. puta-
bat ꝙ vellent eũ trahere ad ĩperatorẽ: ⁊ territus ro
gauit eos vt ſe dimitterẽt ⁊ panes et argenteos re-
tinerẽt. At illi tenẽtes eũ dixerunt ei. Uñ es tu: quia
theſauros antiquorũ ĩperatorũ ĩueniſti indica nobis
et erimꝰ ſocii tecũ ⁊ celabimꝰ te: q: aliter celari non
potes. Marchus v̄o nõ inueniebat q̇d diceret illis
p̄timore. Illi v̄o vidẽtes eũ tacentẽ miſſo fune ĩ col-
lo eiꝰ trahebant ꝑ vicos vſqꝫ in mediũ ciuitatis. Et
exiit rumor ad oẽs ꝙ quidã iuuenis theſauros ĩue
niſſet. Cõgregatis g̊ ad eũ vniuerſis ⁊ eũ mirantibꝰ
volebat eis ſatiſfacere ꝙ nihil inuenerat. Et circun-
ſpiciens oẽs a nemine cognoſci poterat ⁊ ꝓſpiciẽs ĩ
ppl'm volebat cognoſcere aliquẽ de conſanguineis
ſuis quos v̄aciter viuere putabat: ⁊ nullũ inueniẽs
ſtabat q̃ſi inſanus in medio ppl'i ciuitatis. Qd̃ cum
audiſſet ſctũs martinꝰ ep̃s ⁊ antipater ꝓcõſul q nu-
per in vrbẽ aduenerat mãdauerũt ciuibꝰ vt eũ cau-
te adducerẽt ⁊ argẽteos eiꝰ. Cũqꝫ a miniſtris trahe
ret̃ ad eccleſiã putabat ꝙ duceret̃ ad ĩpatorẽ. Ep̃s
igit̃ ⁊ ꝓcõſul mirantes argenteos ĩterrogauerũt eũ
vbi theſaurũ incognitũ ĩueniſſet. At ille r̃ndit ſe ni-
hil penitꝰ ĩueniſſe: ſꝫ de ſacculo parẽtũ ſuorũ eoſdem
denarios habuiſſe. Et interrogatꝰ cuiꝰ ciuitatis eẽt
r̃ndit. Bñ ſcio ꝙ huiꝰ ciuitatis ſum: ſi tñ hec eſt ciui
tas epheſiorũ. Proconſul dixit. Fac venire parentes
tuos vt teſtent̃ ꝑ te. Quos cũ noĩaſſet ⁊ nullus eos
cognoſceret dicebãt eũ ſe fingere vt aliquo mõ eua-
deret. Et ait ꝓcõſul. Quõ credimꝰ tibi ꝙ h' argẽtuꝫ
parẽtũ tuorũ fuerit cũ ſcriptura eius habeat pluſq̃
trecẽtos ſeptuaginta ſeptẽ annos: ⁊ ſit p̃morũ dierũ
decii imperatoris ⁊ in nullo ſil'es ſint argẽteis nr̃is
Et quõ parentes tui ante tm̃ tp̃s fuerũt: tu v̄o iuue
nis vis decipe ſapientes ⁊ ſenes epheſi. Idcirco iu-
bebo te legibꝰ tradi donec confitearis q̇d inueniſti.
Tũc ꝓcidẽs marchꝰ ante eos dixit: Pro deo dñi di-

ſite mihi qđ vos interrogo ⁊ ego dicā vobis qđ eſt i
corde meo. Decius impator q̄ fuit ĩ hac ciuitate vbi
nūc eſt. Epus dixit. Fili nō eſt hodie in terra q̄ deciꝰ
noiet̃: impator aūt fuit ante lōgum tp̄s. Marchꝰ au
tē dixit. In hoc dn̄e ita ſtupeo nemo credit mihi: ſed
ſequimini me ⁊ oſtēdā vobis ſocios meos q̄ ſunt in
mōte celio ⁊ ipſis credite. Hoc em̄ ſcio ꝙ a facie de-
cij impatoris nos fugimꝰ: ⁊ ego ſero vidi ꝙ ingreſ-
ſus eſt deciꝰ in hanc vrbē: ſi tn̄ hec eſt ciuitas epheſi.
Tūcq̃ eps cogitās in ſemetipſo dixit ꝓcōſuli. Quia vi
ſio eſt quā deꝰ vult oſtēdere in iuuene iſto. Perrexe
rūt g̃ cū eo ⁊ ciuitatis plurima multitudo. Et igreſ
ſus eſt primo marchus ad ſocios ſuos: ⁊ poſt eū epi
ſcopus ingrediēs inuenit inter lapides literas ſigil
latas duobꝰ ſigillis argēteis: ⁊ cōuocato pplo legit
eas: ⁊ audientibꝰ ⁊ admirātibꝰ cunctis. Et videntes
ſctōs dei ſedētes in ſpelūca: ⁊ facies eoꝝ tanq̄ roſas
florētes: ꝓcidētes glorificauerūt deū. Statimq̄ eps
⁊ ꝓcōſul miſerunt ad theodoſiū iperatorē rogātes
vt cito veniret: ⁊ miracula dei nuper oſtenſa videret
Qui ꝓtinus ſurgēs de humo ⁊ de ſacco in quo luge
bat glorificans deū venit a cōſtātinopoli epheſum.
Et obuiātibꝰ ei cunctis aſcēderūt ſimul oēs ad ſpe
luncā. Et mox vt ſancti viderūt imperatorē reſplen
duerūt ⁊ facies eoꝝ ſicut ſol. Et ingreſſus impator
ꝓcidit ante eos glorificans deū. Et ſurgēs amplexa
tus eſt eos ⁊ ſuper ſingulos fleuit dicēs. Sic video
vos tanq̄ ſi viderē dn̄m reſuſcitantē lazarū. Tunc di
xit ſanctus maximianus ad eum crede nobis ꝙ pro
pter te reſuſcitauit nos deus ante diē magne reſur-
rectiōis vt credas indubitanter ꝙ reſurrectio mor-
tuoꝝ eſt. Vere em̄ reſurreximꝰ ⁊ viuimꝰ. Et ſicut in
fans eſt in vtero matris nō ſentiens leſionē ⁊ viuit
ſic fuimus viuentes iacētes ⁊ dormientes et nō ſen-
tientes. Et his dictis videntibꝰ cunctis inclinantes
capita ſua in terrā obdormierunt ⁊ tradiderunt ſpi
ritus ſuos ſm̄ dei iperiū. Surgēs aūt imperator ce
cidit ſup eos flens ⁊ deoſculās eos. Et cū iuſſiſſet
fieri loculos aureos in qbꝰ mitterent̃ in ipſa nocte
apparuerūt ipatori dicētes vt ſicut hactenꝰ in terra
iacuerūt: ⁊ ex terra reſurrexerāt: ita eos dimitteret
donec dn̄s iterū eos reſuſcitaret. Juſſit g̃ iperator
locū illū inauratis lapidibꝰ adornari ⁊ oēs epos re
ſurrectionē ꝯfidētes abſolui. Qđ .ccclxxij. annis dor
miſſe dicunt̃: dubiū eē pōt. q2 anno dn̄i .cccclviij. ſur-
rexerūt. Decius aūt regnauit vno tm̄ anno ⁊ tribꝰ
menſibus. ſcilicet anno dn̄i .cclij. et ita nō dormierūt
niſi .cxcvj. annis.

¶De ſanctis nazario et celſo. xcvij. A

Nazarius dr̄ quaſi nazareus qđ inter-
pretat̃ cōſecratꝰ vel mūdus vel ſepatꝰ
vel floridus aut cuſtodiēs. In hoīe re
periunt̃ h̄ qnq̄. ſ. cogitatio: affectio: in-
tentio: actio ⁊ locutio. Cogitatio aūt
dꝫ eē ſctā: affectio mūda: intētio recta
a tio iuſta: et locutio moderata. Hec oīa fuerunt in
btō nazario. Habuit em̄ cogitationē ſctām: et inde
dr̄ ꝯſecratꝰ. Affectionē mūdā: ⁊ inde dr̄ mūdus. In-
tētionē rectā: et inde dr̄ ſeparatꝰ. Intentio em̄ eſt q̄
ſeparat opa: q2 ex oculo ſimplici corpꝰ lucidū: ex ocu-
lo neq̄ corpus tenebroſum creat̃. Actionē iuſtā. ⁊ in
de floridꝰ q2 iuſtꝰ florebit ſicut liliū. Locutionē mo-
deratā: et inde dr̄ cuſtodiēs q2 cuſtodiuit vias ſuas
vt nō delinq̄ret in lingua ſua. Celſus quaſi excelſus
q2 ſe ſupra ſe extulit dū etatē puerilē virtute animi
ſuperauit. Hoꝝ vitā ⁊ paſſionē ambroſius in libro
geruaſij ⁊ ꝓthaſij reperiſſe dr̄: in quibuſdā aūt libris
legit̃ ꝙ quidā philoſophus nazario deuotus eius
paſſionem cōſcripſit quā ceratius qui ſanctorū cor-
pora ſepelierat ad caput ipſorum poſuit.

Nazarius filiꝰ illuſtriſſimi viri no
mine aphricani ſꝫ iudei btē ꝑpe
tue xp̄ianiſſime ⁊ romanorū nobiliſſi-
me ⁊ a btō petro apl̄o baptizate cum
haberet nouē annos plurimū miraba
tur vidēs patrē ſuū ⁊ mr̄em in obſer-
uatiōe religiōis tā diſſimiliter variari
et ꝙ mr̄ ſua legē baptiſmi. pr̄ vo ſuus legem ſabba
ti ſequeret̃. Unde cū magis adherere deberet pluri
mū dubitabat cū vterq̄ ad fidē ſuam eū attrahere
niteretur. Tandē nutu dei veſtigijs matris adheſit.
et a beato lino papa ſacrum baptiſma ſuſcepit. Qđ
pr̄ itelligēs cepit ipm̄ a ſctō ꝓpoſito auertere: ⁊ tor
mentoꝝ genera que xp̄ianis inferunt̃ ꝑ ordinē expli
care. Qđ aūt dr̄ eum a lino papa baptizatū forte in-
telligit̃: nō qui tūc papa erat ſꝫ qui futurꝰ erat. Na-
zariꝰ em̄ poſt baptiſmū ſicut infra patet: annis mul
tis ſupuixit. qui tn̄ a nerone martyriū ꝑtulit qui pe
trū anno vltimo ſui iperij crucifixit. Linus aūt poſt
mortē petri papa fuit. Cū aūt patri nullatenꝰ aſſen
tiret ſꝫ potiꝰ xp̄m cōſtantiſſime p̄dicaret. ad p̄ces pa
rentum qui ne occideret̃ timebant de vrbe romana
exijt: ⁊ ſeptē ſamarios de parentū diuitijs oneratos
accipiens: ꝑ ciuitates italie venit et oīa pauperibus
erogauit. Decimo aūt anno diſcretiōis ſue a roma
placentiā et inde mediolanū adueniēs: ſanctos ger-
uaſiū ⁊ ꝓthaſiū ibidē in carcere detineri reꝑit. Au
dito aūt ꝙ nazarius p̄dictos martyres animaret ci-
to ad p̄fectū ꝓtrahitur ⁊ in cōfeſſione xp̄i ꝑdurans
fuſtibꝰ verberat̃: et ſic ex vrbe illa ꝓiectꝰ dū de loco
ad locū ꝑgeret mater eiꝰ q̄ obierat ſibi apparuit et
filiū ſuū ꝯfortās vt ad gallias ꝓperaret admonuit.
Cūq̄ ad vrbē gallie q̄ gemellꝰ dr̄ aduenīſſet ⁊ ibidē
plurimos cōuertiſſet quedā matrona filiū ſuū noīe
celſum elegantē puerū ſibi obtulit rogans vt ipſū
baptizaret ⁊ ſecū duceret. Quod p̄fectus galliarum
audiēs ipſum cū puero celſo retro manibus vinctū
et collo cathena cōſtrictū in carcere recluſit vt eū in
craſtino tormentis afficeret. Tunc vxor ſua miſit ad
eum aſſerēs iniuſtū eſſe iudiciū vt innocētes occide
ret et deos omnipotentes vindicare p̄ſumeret. Qui
bus verbis p̄ſes correctus ſanctos abſoluit: ſꝫ ne ibi
p̄dicare p̄ſumeret admonuit ⁊ interdixit. Venit aūt
ad vrbē treueris et ibi xp̄m primꝰ predicās et mltos
ibi ad fidem xp̄i cōuertēs ibidē ſibi eccleſiam edifi-
cauit. Qđ audiens cornelius vicariꝰ neroni impera-
tori mādauit. Qui centū milites ad eum capiendum
miſit. Quē cū illi iuxta oratoriū qđ ſibi cōſtruxerat
inueniſſent manꝰ eius ligauerūt dicētes. Magnꝰ ne
ro te vocat. Quibꝰ nazarius. Incōpoſitus rex incō

poſitos milites hꝫ. Quare veniētes honeſte nō dixi
ſtis. Nero te vocat: et veniſſem. Vinctū igr̄ ad nero-
nē ducebāt et puerū celſū plorantē alapis cedētes
vt ſeq̄ret̃ vrgebāt. Quos cū nero vidiſſet iuſſit eos
in carcerē recludi donec ipſos ſupplicijs excogitatis
perimeret. Interea cū nero quadā vice ad capiēdas
feras miſiſſet venatores ſubito ferarum multitudo
erūpēs viridariū neronis intrauit vbi multos lace-
rauit ⁊ pleroſq̄ occidit: intm̄ vt nero turbatus diffu
geret et vulnerato pede vix ad palatiū perueniret.
Multis aūt diebꝰ illiꝰ vulneris dolore decumbēs: tā
dem nazarij ⁊ celſi meminit et putauit deos ſibi ira-
tos fuiſſe eo ꝙ tādiu ipos viuere ꝑmiſit. Juſſu igit̃
impatoris milites nazariū calcibꝰ tūdentes ⁊ puerū
verberātes de carcere eduxerūt ⁊ corā impatore ſta-
tuerūt. Videns aūt nero faciem eiꝰ inſtar ſolis ſe fan
taſtice deludi putauit ⁊ vt magicas artes dponeret
ſibi dixit: ac vt dijs immolaret p̄cepit. Ductꝰ g̃ naza
rius ad tēplū rogauit vt oēs exirēt: ⁊ ſic eo orāte oīa
idola ſunt cōfracta. Qđ audiēs nero iuſſit eū in ma-
re p̄cipitari: p̄cipiēs vt ſi forte euaderet ipm̄ inſequē
tes igni cōburerēt ⁊ puluerē eiꝰ in mare ꝓiecerent.
Nazarius igr̄ ⁊ puer celſus naui imponunt̃ ⁊ in me
diū pelagus ꝑducti ibi precipitant̃. Sꝫ ſtatim circa
nauē tēpeſtas maxima cōcitat̃ ⁊ circa ſctōs trāquili-
tas magna cernit̃. Dū illi periclitari timerēt ⁊ malo
rū q̄ i ſctōs cōmiſerāt peniterēt: ecce nazariꝰ cū pue
ro celſo ſup aq̄s ambulās hilari vultu eiſdē apparu
it ac ſup nauē ꝯſcēdens ipſis iā credētibꝰ orōne ſua
mare placauit: ac inde cū eis ad locum ꝑ paſſus fere
.x. iuxta vrbē ianuēſem ꝑuenit. Ubi cū diutiꝰ p̄dicaſ
ſet mediolanū tandē vbi ſctōs geruaſiū ⁊ ꝓthaſium
reliquerat venit. Qđ cū anolinꝰ p̄fectus audiuiſſet
eū remanēte celſo in domo cuiuſdā matrone in exili-
um direxit. Nazarius vo romā veniēs ⁊ patrem ſuū
iam ſenē ⁊ xp̄ianū inueniens quō cōuerſus fuerit in
quiſiuit. Cui dixit aplm̄ petrū ſibi apparuiſſe ⁊ vt p̄
cedētes ad ſe xp̄m vxorē ⁊ filiū ſequeret̃ ammonuiſ-
ſe. Deinde a tēploꝝ pōtificibus ad vrbē mediolanū
vñ romā in exilium miſſus fuerat redire cum multa
iiuria cōpellit̃. Ubi cū puero celſo p̄ſidi ꝑntat̃. Qui
eductus extra portā romanā in loco q̄ dr̄ tres muri
cū puero celſo decollatus eſt. quoꝝ corpa cū xp̄iani
rapuiſſent et in ortis ſuis collocaſſent: in ipſa nocte
ſancto cuidā noīe ceratio apparētes dixerūt vt eorū
corpa ĩ domo ſua ꝓpter neronē ꝓfundius ſepeliret.
Quibus ille. Queſo dn̄i ſanate prius filiā meā para-
liticā. Que cū cōtinuo ſanata fuiſſet corpa eorū tulit
⁊ vt iuſſerāt ſepeliuit. Poſt longū vo tēpꝰ dn̄s cor-
pora eorū beato Ambroſio reuelauit. Celſum vo in
loco ſuo relinquēs: nazariū cū ſanguine recēti quaſi
eadē hora ſepultū miro odore fragantē integrum et
incorruptū cum capillis ⁊ barba reperiens ipſū ad
eccleſiam aploꝝ tranſtulit: ⁊ ibi honorifice ſepeliuit.
Celſum quoq̄ inde poſtmodū ſuſtulit ⁊ in eadē ec-
cleſia collocauit. Paſſi ſunt autē ſub nerone qui ce-
pit circa annos dn̄i .lvij. De h̄ martyre ſic dicit Am-
bro. in p̄fatione. Martyr ſctūs roſeo luſtratus cruo
re nazarius celeſte meruit cōſcēdere regnū. Qui dū
per innumera tormētoꝝ ſupplicia crudelius vexare
tur: tyrannicā rabiē fidei conſtantia ſuperabat. Nec
potuit pſecutoꝝ illatis cedere minis quādo ꝓ ſe cer
tante ipſe autor victorie xp̄s dn̄s dimicabat. Ducit̃
interea ad tēplū idolis p̄libare ꝓphanis quoꝝ por-
tenta diuino fultꝰ preſidio mox vt ingreſſus eſt rede
git in puluerē. Ob h̄ liquidas maris in vndas lōgiꝰ
a terra ꝓiectus angelici muneris famulatu ſolida in
ter fluctꝰ veſtigia p̄figebat. O felix ⁊ inclytus dn̄i p̄
liator q̄ mūdi aggreſſus principē innumerā populi
multitudinē vite ſociauit eterne. O magnū ⁊ ineffa-
bile ſacramētū vt de illoꝝ potius ſalute letet̃ eccleſia
quos puniſſe mūdus exultat. O btā mr̄ natoꝝ ſuoꝝ
glorificata tormētis: q̄s nō plāctu nō gemitu ad in-
ferna deducit: ſꝫ ad celeſtia eterna migrātes perpe-
tua laude pſequit̃. O teſtis fragrātiſſime nitore cele
ſti fulgide: cuius ineſtimabilis odor ſabeicis prepol-
let aromatibus. Quē ambroſius reperiēs ꝑhennem
patronū dedit ⁊ medicū fidei ꝓpugnatorē ſacri plīj
bellatorē. Tu dudū multo latitantem puluere drag-
mā Inuenis accenſa verbi virtute ſuperna. Ut pa-
teant cūctis tua chriſte munera ſedis. Angelicos cer
nant humanaq̄ lumina vultus. Hec Ambroſius.

¶De ſancto felice papa. xcviij. A

Felix loco liberij in papā eligit̃ ⁊
ordinat̃. Cum em̄ liberius papa
nollet arriane hereſi aſſentire miſſus
eſt in exiliū a cōſtātio filio cōſtantini: ⁊
ibi per triēniū moratus eſt. Quapro-
pter vniuerſaliter clerus romanꝰ loco
eius felicē ordinauerūt ipſo liberio vo
lente ⁊ cōſentiēte. Qui quidē felix cōcilio conuocato
corā .xlviij. epis cōſtātiū imperatorem arrianū here-
ticū ⁊ duos p̄ſbyteros ſibi fauētes cōdēnauit. Qua-
propter cōſtātiꝰ indignatꝰ felicē de epatu ſuo deie-
cit ⁊ liberiū eo pacto reuocauit: vt ſcꝫ ſoliū mō cōſtā-
tio ⁊ alijs quos felix damnauerat cōmunicaret. Li-
berius igr̄ tedio affectus exilij in heretica prauitate
ſubſcripſit: ⁊ ſic intm̄ pſecutio excreuit: vt q̄plurimi
ſacerdotes ⁊ clerici liberio non ꝓhibente intra eccle
ſiam ſunt necati. Felix vo de epiſcopatu deiectꝰ cū in
predio ſuo habitaret inde eductus martyriū capitꝫ
obtruncatione promeruit: circa annos dn̄i .ccclx.

¶De ſanctis ſimplicio ⁊ fauſtino. xcix. A

Simpliciꝰ ⁊ fauſtinꝰ fratres cū ſa-
crificare cōtemnerēt ſub diocletia
no rome multa ſupplicia ꝑtulerūt. Tā
dem data ſup eos ſententia decollati
ſunt ⁊ in tyberī corpa eoꝝ ꝓiecta. So
ror autē eoꝝ noīe beatrix eoꝝ corpora
de flumine leuauit et honorifice ſepeli-
uit. Lucretiꝰ aūt p̄fectꝰ ⁊ eꝰ vicariꝰ dū prediū ipſoꝝ
ambiret eā teneri fecit ⁊ vt idolis immolaret p̄cepit
Quā renuentē lucretius nocte a ſeruis ſuis pfocari
precepit. Cuius corpus lucina vgo rapiēs iuxta fra
tres ſuos ſepeliuit. Poſt h̄ prefectꝰ lucretiꝰ prediū
ipſum intrauit vbi facto amicis ſuis cōuiuio cū mar-
tyribus inſultaret infantulꝰ quidam lactēs pānis in
uolutus de gremio mr̄is q̄ ibi aderat cunctis audiē
tibus exclamauit. Audi lucreti. Occidiſti et inuaſiſti:
ecce datus es in paſſionē inimici. Statimq̄ lucretiꝰ

Timēs ac tremēs a demōe arripit: ⁊ tres hoꝛas adeo eſt vexatꝰ vt in ipo cōuiuio moꝛeret. Qđ videntes qui aderāt ad fidē cōuerſi ſunt ⁊ narrabāt oībus paſſionem ſancte beatricis virginis in cōuiuio vindicatā. Paſſi ſunt autem circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancta martha. c. A

Martha hoſpita xpi ſyꝛo pr̄e eucharia matre regali ex ꝓgenie deſcēdit. Pr̄ eiꝰ ſyrie ⁊ maritime multarūq; oꝛaꝝ dux extitit. Tria aūt oppida .ſ. magdalum et bethaniā vltraq; et hieroſolymitane vꝛbis partē martha cū ſoꝛoꝛe iure materne hereditatꝫ poſſidebat. Nunq̄ autē legit virū habuiſſe aut hoīꝫ cōtuberniū ſubiſſe. Miniſtrabat aūt dño nobilis hoſpita ⁊ ſoꝛoꝛē pariter miniſtrare volebat: q2 videbat ſibi ꝙ ad ſeruiēdū tāto hoſpiti nō ſufficeret etiā totus mundus. Poſt aſcenſionē dñi cū facta eēt diſꝑſio diſcipuloꝝ: ipa cum fratre ſuo lazaro ⁊ ſoꝛoꝛe ſua magdalena necnō btūs maximinꝰ q eas baptizauerat et cui a ſpū ſctō fuerāt cōmendate: multiſq; alijs ablatis remis velis ⁊ gubernaculis oībus alimētiſq; ratibꝰ ab infidelibꝰ includunt. Qui dño duce maſſiliam ꝑuenerūt. Tādē territoꝛiū aquēſe adeūt: ⁊ ibidē pplm ad fidē cōuertūt. Erat autꝫ b. martha valde facūda ⁊ oībꝰ gratioſa. Erat aūt tūc tpis ſup rhodanum in nemoꝛe qdā inter arelatē ⁊ auinionē dꝛacho qdā medíꝰ piſcis groſſioꝛ boue lōgioꝛ equo habēs dētes ſpata acutioꝛes binis parmis ex vtraq; parte munitus qui latēs in flumine oēs trāſeūtes perimebat ⁊ naues ſubmergebat. Venerat autꝫ ꝑ mare ď gallicia aſie gñatus a leuiathā q ſerpēs aquoſus et ferociſſimus et bonacho aīali quod gallicie regio gignit ⁊ qđ inſectatoꝛes ſuos ꝑ ſpatium iugeris ſtercus ſuum velut ſpiculū dirigit: et quicquid tetigerit velut ignis exurit. Ad queꝫ martha a pplis rogata accedēs ipmq; in nemoꝛe quēdā hoīem māducanteꝫ reperiēs aquā bñdictā ſup eū iecit: ⁊ crucē quā dā ſibi oñdit. Qui ꝓtinꝰ victꝰ vt ouis ſtās a ſctā martha ꝓpꝛio cingulo alligatur et illico a pplo lāceis ⁊ lapidibus perimit. Vocabat aūt dꝛaco ab incolis taraſcurus: vñ in huiꝰ memoꝛiā locus ille adhuc vocatur taraſconū q ante vocabat verluc .i. niger locus eo ꝙ ibi erāt nemoꝛa nigra et vmbꝛoſa. Ibi igit btā martha de licētia magiſtri ſui maximini ⁊ ſoꝛoꝛis ſue deinceps remāſit ⁊ oꝛonibꝰ ⁊ ieiunijs indeſinēter vacabat: deinde ꝯgregato ibideꝫ magno ſoꝛoꝝ conuētu ⁊ ad honoꝛē btē marie ſemꝑ v̄ginis magna edificata baſilica ſatis ibi aſperā duxit vitā carnē et oēm pinguedinē oua caſeū ⁊ vinuꝫ vitās ſemel tm̄ in die edebat. Cēties in die totieſq; in nocte genua flectebat. B Quadā vice dū apud auinionē inter vꝛbē ⁊ fluuiū rhodāni p̄dicaret iuuenis qdā vltra fluuiū cōſiſtēs eiꝰ v̄ba audire ꝺſiderās cū nauigio careret nudatus natare cepit: ſed ſubito vi fluminis rapit ⁊ ꝓtinus ſuffocat. Cuiꝰ coꝛpus vix ſcđa die inuētū ante pedes ſctē marthe ſuſcitandū p̄ntat. Illa v̄o in modū crucis ſolo ꝓſtrata taliter oꝛauit. Adonay dñe ieſu xpe q fratrē meū lazarū dilectū tuū olim reſuſcitaſti: reſpice mi hoſpes chare ad fidē circūſtātiū ⁊ reſuſcita puerū iſtū. Et apꝑhenſa eius manu dextera mox iuuenis ſurrexit ⁊ ſacrum baptiſma ſuſcepit. Refert euſebius in lib. v. hiſtoꝛie eccleſiaſtice ꝙ mulier emoꝛoiſſa poſtq̄ ſanata fuit in curia ſiue viridario ſuo ſtatuā fecit ad imaginem xpi cū veſte ⁊ fimbꝛia ſicut ipm viderat ⁊ eā plurimū reuerebat. Herbe v̄o ſub iſta ſtatua creſcētes q̄ ante nullius erant v̄tutis cū fimbꝛiā attingerent tāte virtutis erāt vt multi infirmi inde ſanarent. Illā autē emoꝛoiſſaꝫ quā dñs ſanauit: Ambꝛoſius dicit fuiſſe marthā. Refert aūt hieronymꝰ ⁊ habet in hiſtoꝛia tripartita ꝙ iulianꝰ apoſtata imaginē quā emoꝛoiſſa fecerat inde ſuſtulit ⁊ ſuam ibideꝫ collocauit q̄ ictu fulminis cōfracta eſt. C Obitū aūt ſuuꝫ ſibi dñs añ ꝑ annuꝫ reuelauit. In q̄ toto anno febꝛibꝰ elaboꝛās añ octauuꝫ diē ſui exitꝰ angelicos choꝛos ſoꝛoꝛꝫ ſue in celū aīaꝫ deferētes audiuit q̄ mox fratrū ⁊ ſoꝛoꝝ ꝯuētu ꝯgregato ait. Mei comites ⁊ dulciſſimi alumni mihi q̄ſo ꝯgratulamini qm̄ angelicos choꝛos ſoꝛoꝛꝫ mee aīaꝫ ad ſedes politicas ferētes ouāter cerno. O pulcerrima ⁊ mi dilecta ſoꝛoꝛ viuas cū mgr̄o tuo ⁊ hoſpite meo i ſede btā. Statiq; btā martha finē ſuum p̄ſentiēs ſuos admonuit vt lumīaribꝰ accēſis circa ſe vſq; ad obitū vigilaret. Nocte v̄o media añ trāſitus ſui diē cuſtodibꝰ ſomno grauatis ventꝰ vehemēs irruit et luminaria cuncta extinxit. Illa v̄o malignoꝝ ſpūuꝫ turbā cernēs oꝛare cepit. Mi pr̄ hely mi hoſpes chare: ꝯgregati ſunt ad deuoꝛāduꝫ me ſeductoꝛes mei ſcripta tenētes mala q̄ geſſi. Hely ne elōgeris a me: ſꝫ in adiutoꝛiū meū intēde. Et ecce ſoꝛoꝛē ad ſe veniētē vidit: q̄ manu facē tenēs cereos ⁊ lāpades ide accēdit. Dūq; altera alterā ꝓpꝛio noīe vocaret: ecce xps aduenit dicēs. Veni dilecta hoſpita: ⁊ vbi ego ſuꝫ illic mecū eris. Tu me ſuſcepiſti in hoſpitio tuo: ego te recipiā in celo meo. Et inuocātes te exaudiā amoꝛe tuo. Appꝛopinquāte v̄o hoꝛa ſui trāſitus foꝛas deferri ſe fecit: vt celū poſſet videre. Iuſſitq; ſe in terrā ſup cineres poni ⁊ ſignum crucis coꝛā ſe teneri ⁊ in h̄ v̄ba oꝛauit. Hoſpes mi chare hanc paupculā tuā cuſtodi: ⁊ ſicut mecū dignatꝰ es hoſpitari ſic me ſuſcipe in hoſpitio tuo celeſti. Iuſſitq; vt ꝑpaſſio ſm̄ lucā coꝛā ſe legeret. Et cum diceret pater in manꝰ tuas cōmēdo ſpm̄ meum: illa emiſit ſpm̄. Sequēti v̄o die .ſ. dñica duꝫ circa coꝛpus eius laudes exoluerēt circa hoꝛā tertiā apud petragoꝛicas btō frōtoni miſſaꝫ celebꝛāti ⁊ poſt epiſtolā in cathedra doꝛmitāti dñs appuit dicēs ei. Dilecte mi frōto ſi vis adimplere qđ olim hoſpite nr̄e pollicitꝰ es ſurge velocit̄ et ſeq̄re me. Q̄ iuſſa cōplēte ſubito ambo taraſconū venerūt: ⁊ circa coꝛpus eius pſallētes totū offm̄ ambo ceterꝫ r̄ndentibꝰ ꝑegerūt ⁊ coꝛpꝰ eiꝰ in ſepulcro ſuis manibꝰ collocauerūt. Verū dū apud petragoꝛicas finitis cātibꝰ diaconꝰ euāgeliū lecturꝰ bñdictionē petēs epꝫ excitaret: ille vix excitatꝰ r̄ndit. Fr̄es mei cur me excitaſtꝫ. dñs ihs xps ad coꝛpꝰ marthe hoſpite ſue me duxit ipam tradidimus ſeplture. Dirigite igr̄ illuc velocit̄ nūcios q̄ nobis anulū nr̄m aureū ⁊ chirothecas criſeas ꝺferāt: q̄ dū ad coꝛpꝰ ſepeliēdū me aptarē ſacriſte cōmēdaui ⁊ ex obliuiōe dimiſi: q2 me tācito excitaſtꝫ. Miſſi nūcij ⁊ h̄ vt epꝫ dixerat iueniētes anulū ſolāq; chirotecā

attulerūt: aliā v̄o in eiꝰ rei teſtimonium ſacriſta retinuit. Addidit qꝫ beatꝰ frōto dicens. Cū poſt ſepulturā ab eccl̄ia exiremus: frater quidā illius loci l̄ris peritus nos inſecutꝰ dñm interrogauit quo noīe vocaret. Cui ille nihil r̄ndens oſtēdit ei codicē queꝫ in manu tenebat apertū: in quo nihil aliud erat ſcriptuꝫ niſi verſiculꝰ iſte. In memoꝛia eterna erit iuſta hoſpita mea ab auditione mala nō timebit in die nouiſſimo. Cū v̄o codicē reuolueret cūctis folijs h̄ reperit ſcriptū. Cū aūt ad eiꝰ ſepulcrum crebꝛa miracula fierēt. Clodoueꝰ rex frācoꝝ xpianꝰ effectꝰ ē ⁊ a ſctō remigio baptizatꝰ: cū grauē renū pateret doloꝛem ad eiꝰ tumulū veniēs ſanitatē itegrā repoꝛtauit. Quapꝛopter illū locū ditauit ⁊ triū milliarioꝝ ſpatio i giro ex vtraq; ꝑte rodani terrā villas ⁊ caſtra dedit: locūq; illū liberū fecit. Martilla v̄o eiꝰ famula vitā ipiꝰ cōſcripſit q̄ poſtmodū i ſclauoniā ꝑgēs ⁊ ibi euāgeliū xpi p̄dicās: poſt decimū ānū a doꝛmitiōe marthe in pace q̄euit.

¶ De ſctis abdon ⁊ ſennen. cj. A

Abdon ⁊ ſennen ſub decio impatoꝛe martyꝛiū paſſi ſunt. Cū enī decius impatoꝛ babyloniā cū alijs ꝓuincijs ſupaſſet qſdā xpianos ibi inuenit qs ſecū ad vꝛbē coꝛdubā deducens diuerſis ſupplicijs conſummauit. Et eos duo ſubꝛeguli rapiētes .ſ. abdon ⁊ ſennē ſepelierūt. Vñ accuſati ⁊ decio p̄ntati romam poſt eū vincti cathenis ducunt: ⁊ in ꝯſpectu decij et ſenatꝰ itroducti: aut ſacrificare ⁊ rerū ſuarū recipere libertatem aut moꝛſibꝰ beſtiaꝝ deuoꝛari iubētur. Cōtēnentes itaq; ⁊ cōſpuētes in ſimulacra ad theatrū ꝑtrahunt ⁊ ad eos duo leones ⁊ vꝛſi quatuoꝛ dimittunt. Qui cum ſctōs nō tāgerēt: ſed etiā cuſtodirēt: inectis i eos gladijs occidunt ⁊ ligatis pedibus tracti ſunt ⁊ iactati ante ſimulacrū ſolis. Qui cuꝫ ibi triduo iacuiſſent. qrinꝰ ſubdiaconꝰ eos collegit ⁊ in domo ſua ſepeliuit. Paſſi ſunt aūt circa annos dñi ccliij. Tpe aūt ꝯſtātini ipſi quatuoꝛ martyꝛes coꝛꝑa eoꝝ reuelauerūt ⁊ a xpianis trāſlata ſunt in ciuitatē pontiani vbi dñs ꝑ eos multa p̄ſtat beneficia pplo.

¶ De ſancto germano. cij. A

Germanus dicit a germine ⁊ ana quod eſt ſurſuꝫ quaſi ſupnū germen. Tria eñ reperiunt in ſegete germināte .ſ. caloꝛ naturalis: humoꝛ nutrimētalis: ⁊ ratio ſeminalis. Beatus igit germanus dicitur quaſi ſemē germinās: q2 in ipſo fuit caloꝛ per feruoꝛē dilectionis: humoꝛ per pinguedinē deuotionis ⁊ ratio ſeminalis ꝑ virtutē p̄dicatiōis ꝑ quam multos i fide ⁊ moꝛibꝰ generabat. Cuiꝰ vitā cōſtātinus pbr̄ ad ſctm̄ ſenſuriū epm altiſiodoꝛeñ. ſcripſit.

Germanꝰ nobiliſſimꝰ genere in vꝛbe altiſiodoꝛo natꝰ ⁊ liberalibus ſtudijs plurimū eruditus. Tandem romā ad diſcendū iuris ſcientiā eſt ꝓfectus. Ubi tm̄ dignitatis accepit vt eū ſenatus ad gallias trāſmitteret vt apicē ducatꝰ totiꝰ burgundie obtineret. Cū ḡ altiſiodoꝛenſem ciuitatē ceteris diligentiꝰ gubernaret: arboꝛē quādā pinū in media ciuitate habebat ad cuiꝰ ramos ꝑ admirationē venatiōis ferarū capita ſuſpēdebat. Sꝫ cū ſctūs amatoꝛ eiuſdē ciuitatis epꝰs de tali eū vanitate ſepe redargueret: monēs vt etiā illā arboꝛē incidi mādaret ne aliqua mala occaſio ex hoc xpianis eueniret ille nullatenꝰ acquieuit. Quadā aūt vice abſente germano arboꝛē incidit ⁊ i cēdio totā dedit. Qđ audiens germanus chꝛiſtiane religionis oblitus vallatus militibus illuc aduenit ⁊ moꝛtem epiſcopo intentauit. Epiſcopus autꝫ diuina reuelatione germanum ſibi ſucceſſurum agnoſcens furenti ceſſit et auguſtudunum ꝑrexit. Poſtmodum altiſiodoꝛum reuerſus germanum in eccleſia caute concluſit ⁊ ibidem eum tonſurans ipſuꝫ ſibi ſucceſſoꝛeꝫ eſſe predixit. Quod factuꝫ eſt. Nā paulo poſt epꝰs feliciter obijt ⁊ germanum plebs omnis in antiſtitem poſtulauit. Qui ſubſtantia pauperibꝰ erogata: ⁊ vxoꝛe in ſoꝛoꝛem cōmutata coꝛpus ſuum per .xxx. annos ſic afflixit vt nunq̄ panem frumenti nō vinum non oleum non ſagimen nunq̄ vel ſalem ꝓ ſapoꝛe comederit. Bis tñ i anno .ſ. in paſcha ⁊ natali vinū ſumebat ſed tñ ipſium vini ſapoꝛē aquis nimijs extinguebat. In refectione pꝛimo cinerē pꝛelibabat: dein de panē oꝛdeaceū ſumebat. Semper autem ieiunās nūq̄ niſi veſpere comedebat. In eſtate vel hyeme nullam veſtē habuit p̄ter ciliciū ⁊ tunicaꝫ vel cucullā. Que veſtis niſi foꝛte alicui donaret tam diu ferebat donec attritiōe nimia ſolueretur. Lectꝰ ſuus cinere cilicio ⁊ ſacculo oꝛnabat. Nulluꝫ puluinar caput ab humeris eiꝰ leuabat: ſed ſemꝑ gemēs ⁊ ſanctoꝝ reliq̄as collo gerēs: nunq̄ veſtimentuꝫ raro calciamēta ⁊ raro cingulū detrahebat. Super hominem ſiquidem fuit omne qđ geſſit. Talis eñ eius extitit vita vt ſi miraculis caruiſſet incredibilis videretur. Et tāta fuerūt miracula: vt niſi merita p̄ceſſiſſent fantaſtica putarētur. B Hoſpitatus in quodam loco cū poſt cenā menſa iterū pararet admiratus interrogat cui denuo p̄pararēt. Cui dū dicerēt ꝙ bonis illis mulieribus q̄ de nocte incedūt p̄pararent illa nocte ſanctus germanꝰ ſtatuit vigilare. Et ecce vidit multitudinē demonū ad mēſam in foꝛma hominū ⁊ mulierum veniētē. Qui eis pꝛecipiens ne abirēt cūctos de familia excitauit inquirens ſi perſonas agnoſcerēt. Qui cum oēs vicinos ſuos et vicinas eſſe dicerent: miſit ad domos ſinguloꝛuꝫ demonibus pꝛecipiēs ne abirēt. Et ecce oēs in ſuis lectulis ſunt inuenti. Adiurati igit ſe demones eſſe dixerunt qui ſic hoībus illudebāt. Eo tēpoꝛe beatus lupus epꝰs tracaſſine floꝛebat cuius vꝛbem cuꝫ atthila obſideret: ſuper poꝛtā beatus lupus acclamās quis eſſet qui eos ſic impeteret inquiſiuit. Cui ille. Ego ſum atthila flagellū dei. Quo cōtra humilis p̄ſul dei ait gemens. Et ego ſum lupus heu vaſtatoꝛ gregis dei ⁊ indigēs flagello dei. moxq; poꝛtas reſerari iuſſit. Illi aūt diuinitus excecati ꝑ poꝛtam ad poꝛtam trāſierunt: neminem aūt vidētes aut ledētes. Beatꝰ igitur germanus aſſumpto predicto epo lupo i britānias vbi heretici pullularāt ꝓfectus eſt: ſed dū in mari eſſent ⁊ tēpeſtas maxima ꝺiret: ad oꝛationem ſancti germani ꝓtinus trāquillitas magna efficitur. Honoꝛifice igit a pplis ſuſcipiunt. quoꝝ aduentum demones iam p̄dixerant: quos ſanctus germanꝰ de

obſeſſis expulerat. Verū cum hereticos cōuiciſſent ad ꝓpria redierūt. ¶ Cū in quodā loco infirmus decūberet cōtigit vt totus ille vicus repētino incendio cōflagraret. Qui cū rogaret vt inde aſportatus ignē euaderet ille incēdio ſe apponit ⁊ vltra citraqꝫ oia cōſumāte flāma hoſpitiū eius nō tetigit. Dū ad britānias iterato rediret vt hereticos ꝯfutaret quidā ex diſcipulis eius gradu cōcito eius veſtigia ſeq̄bat. q̄ tñ apud cordomarū infirmatus occubuit. Rediēs inde beatus germanꝰ ſepulcruꝫ eius aperiri fecit. ipſumqꝫ vocās ex noīe q̄d ageret: an adhuc ſecum militare cuperet req̄ſiuit. Mox ille reſidens. cuncta ſibi cōſtare ſuauia ac ſe nolle ecōtra vlteriꝰ reuocari rñdit. Tūc ſancto annuente vt requieſceret ille depoſito capite rurſuꝫ in dño obdormiuit. Dū in britānia p̄dicaret ⁊ ſibi ⁊ ſocijs rex britānie hoſpitiū denegaſſet: ſubulcus regis regreſſus ad paſcua receptā p̄bēdā in palatio ad tuguriū ꝓpriū referēs vidit beatuꝫ germanū cū ſocijs fame ⁊ frigore laborantē quos in domo ſua benigne recepit ⁊ vnicū vitulū quē habebat hoſpitibus occidi p̄cepit. Poſt cenā ſanctꝰ germanus oſſa vituli ſuꝑ pellē cōponi fecit: ⁊ ad eiꝰ orationē vitulus ſine mora ſurrexit. Sequēti die germanus regi feſtinus occurrit. ⁊ cur ei hoſpitiū denegauit poteter inq̄rit. Tūc rex vehemēter attonitꝰ ſibi rñdere nō potuit. Et ille. Egredere inq̄t ⁊ regnum meliori dimitte. Germanus igit̄ dei mādato ſubulcū cū vxore venire fecit: ⁊ vniuerſis ſtupētibus regē cōſtituit. Et extūc reges de ſubulci genere ꝓdeūtes dñantur gēti britonū. Cum ſaxones cōtra britones dimicarēt ⁊ ſe paucos viderēt ſctōs inde trāſeuntes vocauerūt: ⁊ ab eis p̄dicati certatiꝫ oēs ad baptiſmi grām ꝯuolabāt. Die igit̄ paſche ex feruore fidei. piectis armis ꝓponūt fortiter p̄liari. Qd̄ illi audientes audacter cōtra inermes ꝓperant. Sed germanꝰ latēs cū ſuis oēs ammonuit: vt cū ipſe alleluya clamaret. oēs ſibi vno clamore rñdeāt. Qd̄ cū factum eſſet tantus hoſtes ſuꝑ ſe iaꝫ irruentes terror inuaſit vt piectis armis nō ſolū mōtes ſed celū ſuper ſe ruere putarēt cūcti qꝫ diffugerent. Quadā vice dū auguſtudunū trāſiens ad tumulū ſcti caſſiani epī deueniſſet quō ſe haberet inquiſiuit. Ille ſtatim cunctis audiētibꝰ ſic rñdit. Dulci quiete pfruor ⁊ aduētū redemptoris expecto. Et ille. Quieſce ꝑ lōgū in xp̄o tēpꝰ ⁊ ꝓ nobis attentiꝰ intercede vt obtinere ſacre reſurrectiōis gaudia mereamur. Dū apud rauēnā deueniſſet a regina placida ⁊ filio ſuo valētiniano honorifice ſuſceptus eſt. Hora vero cene regina miſit ei vas argēti ampliſſimū dlicatioribꝰ cibis plenū qd̄ ille ſic ſuſcepit vt cibos famulis traderet ⁊ ſibi ꝓ pauperibus ipſuꝫ vas argēteum retineret. Loco vero muneris miſit regine ſcultellā ligneā panē ordeaceū cōtinentē. qd̄ illa libenter recepit et vas illud poſtmodū argēto texit. ¶ Quadā aūt vice duꝫ p̄dicta regina eum ad ꝯuiuiū inuitaſſet. ille benigne annuens ab hoſpitio ſuo vſqꝫ ad palatiū eo ꝙ ieiunijs ⁊ orōnibus ac laboribꝰ eēt ꝯfectꝰ aſino deferente portatus eſt. Sꝫ dū comederet aſinꝰ ſcti germani mortuꝰ eſt. Qd̄ regina audiēs equū mire māſuetudinis epō p̄ſentari fecit. Quē intuēs ait. Meꝰ mihi aſinus p̄ſtetur: q̄ q̄ me huc attulit reportabit. Pergēſqꝫ ad cadauer. ſurge inq̄t muſcio reuertamur hoſpitio. Statimqꝫ ſubſiliēs ſeipm̄ ꝯcuſſit ⁊ q̄ſi nihil mali paſſus eēt germanū ad hoſpitiū deportauit. Sꝫ aūq̄ de rāuēna exiret p̄dixit ꝙ nequaq̄ i h̄ ſcl'o diutiꝰ moraret. Poſt modicū febre corripit̄. ⁊ die ſeptio i dño morit̄. ⁊ corpꝰ eiꝰ ad gallias ſicut a regina petierat trāſportat̄. Obijt circa annos dñi .ccccxxx. ¶ Verū cū ſ. germanꝰ btō euſebio vercelleñ. epō ꝓmiſiſſet ꝙ in ſui reuerſiōe eccl'iam quā fundauerat ſibi dedicaret cū itellexiſſet ſ. euſebiꝰ b. germanū exiſſe de corpore eccl'iaꝫ ſuā dedicaturꝰ cereos accēdi iuſſit. Sꝫ quanto plꝰ accēdebant̄ tāto plus extiguebant̄. Qd̄ vidēs euſebiꝰ itellexit dedicationē aut alio tp̄e fieri oportere: aut alteri epō reſeruari. Cū igit̄ b. germani corpus vercellas delatū fuiſſet. mox i p̄dictā eccl'iaꝫ iducit̄ ⁊ ſtatiꝫ cerei oēs diuinitꝰ iſlāmant̄. Tūc ſ. euſebiꝰ ꝓmiſſiōis btī germani meminit ⁊ qd̄ viuēs ſe facturū ꝓmiſerat mortuuꝫ feciſſe cognouit. Hoc ita opꝫ accipi vt non intelligat̄ de magno euſebio vercellenſi ꝙ tp̄e ipſiꝰ factū ſit hoc. Nā ipſe ſub valentino iperatore mortuꝰ fuit ⁊ a morte ipſiꝰ vſqꝫ ad mortē ſcti germani vltra annos .l. effluxerāt. Fuit ergo aliꝰ euſebius ſub quo illud quod enarratur euenit.

¶ De ſancto euſebio. ciij. A

Euſebius dr̄ ab eu qd̄ eſt bonum ⁊ ſebe qd̄ eſt eloquētia vel ſtatio: vel euſebius ſonat bonus cultus. Ipſe nāqꝫ habuit bonitatē in ſanctificatione ſui eloquentiā in defenſione fidei: ſtationem in conſtātia martyrij: bonū cultum in reuerentia dei.

Euſebiꝰ ſemꝑ virgo exiſtēs dum adhuc cathecuminꝰ eēt ab euſebio papa baptiſma ⁊ nomen ſuſcepit. In quo baptiſmo manꝰ angelice viſe ſunt q̄ ipm̄ de ſacro fonte leuauerunt. Matrona quedā eiꝰ pulcritudine capta cū ipſiꝰ cubiculū vellet adire cuſtodiētibꝰ angelis ꝑuenire nō potuit. Vñ facto mane ad eiꝰ pedes ꝓcidit ⁊ ab eo veniā petijt. Ordiatꝰ pbr̄ tāta ſctitate emicuit vt i miſſaꝝ ſolēnijs iter manus eiꝰ miſteriū angelicū appereт. Poſt h̄ cū arriana hereſis totā italiā inficeret imꝑatore cōſtātio eidē hereſi fauēte. iulianꝰ papa euſebiū in vercellenſem epm̄ cōſecrauit: q̄ tūc obtinebat iter alias vrbes italie p̄ncipatū. Qd̄ heretici audientes oēs fores eccl'ie claudi fecerūt. At euſebiꝰ vrbē ingreſſus ante oſtiū maioris eccl'ie que eſt btē marie genua flexit ⁊ oīa oſtia ſua mox orōne apuit. Maxētiū mediolanēſem epm̄ heretica prauitate corruptū de epatu eiecit et ꝓ eo virū catholicū dionyſiū ordiauit. Sicqꝫ euſebiꝰ totā eccl'iam occidētis ⁊ athanaſiꝰ totā eccl'iaꝫ orietis ab arrianoꝝ peſte purgabat. Arriꝰ nāqꝫ pbr̄ alexādrinꝰ fuit q̄ xp̄m purā creaturā eē dicebat: aſſerēs ꝙ erat q̄ñ nō erat: ⁊ ꝙ ꝓpter nos factꝰ eſt: vt ꝑ eū tāq̄ ꝑ inſtrumentuꝫ deꝰ crearet: ⁊ iō magnꝰ conſtātiꝰ celebrari fecit nicenū cōcilium vbi error cōdēnatus eſt. Ipſe aūt poſtmodū miſerabili morte interijt: q̄ oīa viſcera ⁊ inteſtina ꝑ ſeceſſum emiſit. Conſtantiꝰ aūt ꝯſtātini filius ipſa hereſi corruptꝰ fuit. Quo circa cōſtantius imꝑator cōtra euſebiū plurimū indignatꝰ multoꝝ epoꝝ cōciliū ꝯuocauit ⁊ dionyſiū accerſiuit multaſqꝫ ep̄las ad euſebiū deſtinauit. q̄ ſciens maliciā in multitudine p̄ualere venire cōtempſit et ſuā ſenectutē oppoſuit. Vñ imꝑator ſtatuit ꝯ eiꝰ excuſationem in mediolanēſi vrbe q̄ ꝓpe erat ꝯciliū celebrari. Ubi cuꝫ euſebiū deeſſe vidiſſet: iuſſit arrianos fidē ſuā deſcribere ⁊ dionyſiuꝫ epm̄ mediolaneñ. ac xxxiij. epos eidē fidei ſubſcribere: quod audiens euſebiꝰ de vrbe ſua mediolanū ꝓfecturꝰ exijt ⁊ multa ſe paſſurū p̄dixit. ¶ Dū igr̄ ad quēdā fluuiū veniſſet vt mediolanū ꝑgeret: nauis ꝓcul ex alia ꝑte fluminis exiſtens eo iubēte ad eū venit ⁊ ipm̄ cū ſocijs ſine gubernatore alio trāſportauit. Tūc ei p̄dictꝰ dionyſiꝰ obuiauit ⁊ ad pedes eiꝰ ꝓcidens veniā poſtulauit. Cū igr̄ euſebius ab imꝑatore nec minis nec blādicijs flecti poſſet corā oībus dixit. Vos dicitꝭ filiū minorē eſſe p̄re cur ḡ mihi filiū meū ⁊ diſcipulū p̄tuliſtis. Nō eſt em̄ diſcipulꝰ ſuꝑ mgr̄m: nec ſeruꝰ ſuꝑ dñꝫ ſuū: nec filius ſuꝑ patreꝫ. Qua illi rōne cōmoti ſtatiꝫ chirographū quē ſcripſerāt ⁊ cui dionyſius ſubſcripſerat ei obtulerūt. At ille. Nequaq̄ poſt filiū ſcribā cui autoritate p̄ſum: ſꝫ iſtū ſuccēdite nouumqꝫ cui ſubſcribā ſi vultꝭ cōſcribite. Sicqꝫ nutu dei ſuccēſus eſt chirographꝰ cui dionyſiꝰ ⁊ alij .xxxiij. epi ſubſcribſerāt. Rurſumqꝫ arriani aliū chirographuꝫ cōſcripſerunt: ⁊ euſebio ⁊ alijs epis vt ſubſcriberēt tradiderūt. Sꝫ cū ab eo euſebio aīati nulla tenus cōſentirent: ceperūt plurimuꝫ gratulari ꝙ chirographū cui coacti ſubſcripſerāt penitus cōbuſtū videbāt. Tūc iratꝰ cōſtātiꝰ euſebiū voluntati arrianoruꝫ tradidit. Qui ꝓtinꝰ ipm̄ de medio alioꝝ epoꝝ rapientes ⁊ durius flagellātes eū ꝑ gradus palatij a ſummo vſqꝫ ad imuꝫ: ⁊ rurſus ab imo vſqꝫ ad ſummū traxerūt. Cum ḡ capite ꝯcuſſo multū ſanguinem fudiſſet ⁊ adhuc non aſſentiret vinctis poſt tergū manibus ꝑ collum cuꝫ fune ipſum trahebant. Ipſe aūt grās agēs dicebat ſe ꝓ cōfeſſione fidei catholice mori eē paratū. Tunc conſtantius liberiū papā: dionyſium paulinuꝫ: ⁊ oēs alios epos qui eius exēplo fuerūt aīati in exiliū mitti fecit. Euſebium vero apud ſcitopolim vrbē paleſtine arriani duxerunt: et ipm̄ in quodam loco ſic artiſſimo recluſerūt vt eēt illo longitudine breuior latitudine anguſtior ita vt curuatus nec pedes extēdere: nec ſe in latus alterū vertere poſſet. capiteqꝫ depreſſo hūeros tm̄ ⁊ cubitos mouere valebat. Verū tñ ꝯſtātio defuncto iulianꝰ eidē ſuccedēs ⁊ oībus placere volēs iubet exulatos epos reuocari et deoꝝ tēpla apiri: ⁊ pace frui qua lege que q̄ſqꝫ vellet. Et ſic euſebiꝰ inde exiēs ad athanaſiū venit: ⁊ q̄ta paſſus fuerat eidē expoſuit. Defuncto aūt iuliano et iouiniano regnāte ſopitis arrianis: euſebiꝰ vercellas redijt ⁊ eū ppl's cū magna exultatiōe ſuſcepit. Sꝫ iterū valente regnāte arriani repullulāt ⁊ euſebij domū vallātes ⁊ extra domū ſupinū ipm̄ trahētes lapidibus eū obruerunt: ⁊ ſic ad dñm feliciter migrās in eccl'ia quā ipſe conſtruxerat ſepultus eſt. Fert̄ qꝫ hāc grām ſue ciuitati euſebius a deo ſuis p̄cibꝰ impetraſſe: vt nullꝰ arrianꝰ ibideꝫ viuere poſſit. Uixit aūt ſm̄ chronicā ad minꝰ octuagintaocto annis. Floruit circa annos domini .cccl.

De ſanctis machabeis. ciiij. A

Machabei fuerūt ſeptē fratres cuꝫ m̄re reuerēda ⁊ eleazaro ſacerdote: q̄ ꝓ obſeruatiōe legis cū carnes porcinā nollēt comedere inaudita ſuppliciorꝫ gñā ꝑtulerūt ſm̄ ꝙ in ſcd̄o machab. plenꝰ ꝯtinet̄. Et notādū ꝙ eccl'ia orientalis facit feſta de ſctis vtriuſqꝫ teſtamēti: occidētalis aūt nō facit feſta de ſctis veteris teſtamēti: eo ꝙ ad inferos deſcēderūt p̄terq̄ de inocētibꝰ ex eo ꝙ in ipſis ſingulis occiſus eſt xp̄s: ⁊ de machabeis. Sūt autē q̄tuor rōnes quare eccleſia de iſtis machabeis lꝫ ad inferos deſcēderint ſolēnizat. Prīa eſt ꝓpter p̄rogatiuā martyrij. Quia em̄ inaudita ſupplicia iter ſctōs veteris teſtamēti paſſi ſunt ideo priuilegiati ſunt vt eoꝝ paſſio merito celebret̄. Hec rō ponit̄ in hiſtoria ſcholaſtica. Scd̄a eſt ꝓpter repñtationē myſterij. Septenariꝰ em̄ numerꝰ eſt numerꝰ vniuerſitatis. Significant̄ ergo in iſtis oēs patres veteris teſtamenti celebritate digni. Nam lꝫ de ipſis nō ſolēnizat eccl'ia: tū q̄ ad lymbū deſcēderūt: tū q̄ multitudo multoꝝ nouoꝝ ſubintrauit i his tm̄ ſeptē impendit oībꝰ reuerētiā: q̄ ꝑ ſeptē vt dictū eſt vniuerſitas deſignat̄. Tertia eſt ꝓpter exēplū patiēdi: ꝓponunt̄ em̄ in exēplū fidelibꝰ vt ſm̄ hoꝝ cōſtātiā ad zelū fidei animētur ⁊ ad patiēdū ꝓ lege euāgelij ſicut illi ꝓ lege moyſi fortiꝰ accingant̄. Quarta eſt ꝓpter cām ſupplicij. Nā ꝓ defenſione legis ſue talia ſupplicia paſſi ſunt ſicut ⁊ xp̄iani ꝓ defenſiōe legis euāgelice patiunt̄. Has tres vltimas rōnes aſſignat mgr̄ ioānes beleth in ſumma de officijs. cv.

¶ De ſancto petro ad vincula. cv. A

Feſtū ſcti Petri ap̄li qd̄ ad vincula dr̄ q̄druplici de cā inſtitutū fuiſſe putat̄. ſ. in memoriā liberationis petri: in memoriā liberatiōis alexādri ꝓ deſtruēdo ritu gētiliū: ⁊ ꝓ ipetrāda abſolutione ſpūaliū vinculoꝝ. Prima ḡ cā eſt in memoriā liberationis petri Nā ſicut dr̄ in hiſtoria ſcholaſtica herodes aggripa romā adijt ⁊ ibi caio nepoti tyberij ceſaris familiariſſimus extitit. Quadā autē die cū eſſet herodes in curru cū caio: leuatis in celū manibus ait. Utinā viderem mortē ſenis ⁊ te dñm totiꝰ orbis. Sꝫ hoc auriga herodis audiuit ⁊ tyberio continuo intimauit. Quapropter indignatꝰ tyberius ceſar herodē recluſit in carcerē. Ubi dū quadā die iuxta arborē inixus eſſet: cuiꝰ frōdibꝰ inſidebat bubo: vnꝰ de cōcaptiuis peritus in augurijs dixit ei. Noli timere q̄ cito liberaberis ⁊ intm̄ ſublimaberis ꝙ omicos tuos in tui inuidiā cōcitabis ⁊ in hac p̄ſperitate morieris. Quā cito aūt huius gñis aīal ſuꝑ te videris vltra quintū diē viuere nō valebis. Poſt aliquot tp̄s tyberiꝰ morit̄. ⁊ caius in iperiuꝫ ſublimat̄ q̄ q̄dē herodē de vinculis liberauit ⁊ magnifice ſublimatū regē in iudeā miſit. Cūqꝫ veniſſet miſit manꝰ vt affligeret quoſdā de eccl'ia. Occiſo aūt iacobo fratre ioānis gladio ab eodem aū dies azimoꝝ: videns q̄ hoc gratum eſſet iudeis in diebus azimorū petrū app̄rehēdit ⁊ in carcerē miſit volens poſt paſcha ꝑducere euꝫ populo. Angelꝰ aūt noctu eidē aſſiſtens mirabilit̄ eū a vincu

lorum nexibꝰ liberauit ⁊ ad miniſteriū p̄dicationis liberū ire iuſſit. Facinꝰ aūt regis dilationē nō patit̄ vltionis. Sequēti ꝟo die cuſtodes ad ſe venire fecit vt ꝑ fuga petri diris eos penis afficeret. Hoc tñ impeditꝰ eſt facere ne ſolutio petri alicui noceret. Nā cōcitꝰ in ceſareā deſcēdit. ⁊ ibi ꝑcuſſus ab angelo expirauit. Etenī ſicut refert ioſephus i. xix. antiq̄tatū libro cū ceſareā aduenisset ⁊ ad eum totiꝰ ꝓuincie viri vnanimiter cōueniſſent: ille fulgenti veſte ex auro argētoq; mirabiliter cōtexta indutꝰ incipiēte die ꝓcedit ad theatrū. Ubi cū primum ſolis radios veſtis argētea ſuſcepit: repercuſſo ſplēdore duplicatā ſpectantibꝰ lucē fulgur metalli vibrātis effudit: vt intuentibꝰ ꝑſtringeret aciē terror aſpectꝰ: vt ꝑ h̄ plus aliquid deo ꝙ humane nature eē artifex arrogātia mētiret̄. Illico adulātis vulgi cōcrepāt voces dicentis Hucuſq; vt hoīeꝫ te tenuimꝰ: ſꝫ ex h̄ iā ſupra humanā naturā te eē fatemur. Et dū adulatoriis demulceret̄ honoribꝰ ⁊ oblatos ſibi diuinos honores, non reſpueret: reſpiciēs vidit inſidentē ſuꝑ funiculū capiti ſuo angelū. i. bubonē mortis eiꝰ ꝓxime nunciū: reſpiciēſq; ad ppl'm dixit. En ego deus veſter morior. Sciebat enī iuxta p̄dicationē auguris ſe infra quinq; dies moriturū. Et cōtinuo ꝑcuſſus per quinq; dies vermibꝰ eum corrodentibꝰ expirauit. Hec ioſephus In memoriā igr̄ tā mire liberationis principis apoſtolorū a vinculis ⁊ tā dire vindicte in tyrānum protinus ſubſecute: eccleſia feſtum ſ. petri ad vincula ſolēnizat. Unde ⁊ epl'a in miſſa canit̄ in q̄ hec liberatio facta fuiſſe ꝑhibet̄: et ſm̄ hoc vr̄ ꝙ h̄ feſtum deberet vocari petri a vinculis. ℞ Scd̄a cā inſtitutiōis extitit. Cū alexander papa q̇ ſextus poſt b. petrū rexit eccleſiā: et hermes p̄fectus vrbis rome qui per alexādrum ad fidem conuerſus fuerat a quirino tribuno in diuerſis locis in cuſtodia tenebantur. Dixitq; tribunus ad hermen prefectum. Miror te virū prudētem honoreꝫ dimittere prefecture ⁊ vitam aliā ſomniare. Cui hermes dixit. Et ego ante hos annos h̄ omnia deridebā et hanc vitam ſolam eſſe putabam. Reſpondit quirinus. Fac ergo probare me ꝙ aliam vitā noueris eſſe: et cōtinuo fidei tue diſcipulum me habebis. Cui hermes dixit. Sanctus alexāder queꝫ tenes in vinculis: ipſe hoc melius te docebit. Tunc quirinus maledicēs hermeꝫ ait. Ego dixi tibi vt me probare faceres hoc ⁊ nunc me mittis ad alexādrum quē pro ſuis ſceleribꝰ teneo vinculatū. Uerūtñ ſuꝑ te ⁊ alexādrū cuſtodiā duplicabo ⁊ ſi ipm̄ tecū vel te cū ipſo inuenire potero: veraꝫ fidē tuis ⁊ eius dictis vel ſermonibus adhibebo. Fecit qd̄ dixit. Et alexandro hoc hermes protinus indicauit. Orante igitur ſancto alexandro angelus ad eum venit ⁊ ipſꝫ ad hermen in carcerem duxit. Et inueniens eos quirinꝰ in ſimul: plurimū admiratus eſt. Et cum hermes quirino narraret quō alexander filiū ſuum mortuū ſuſcitaſſet: dixit alexandro quirinus. Habeo filiaꝫ gutturoſam noīe balbinā. Promitto igit̄ me tuā recipe fidē ſi filie mee ipetrare poteri' ſalutē. Cui alexander Uade citius ⁊ ipſam ad carcerē meum adducito: cui dicit quirinꝰ. Cū hic ſis quomō in carcere tuo te potero inuenire. Ad quē alexander. Uade cito: q꞉ q̇ me huc adduxit ille me illuc cito reducet. Pergens igit̄ q̄rinꝰ filiā ſuā ad carcerē alexādri adduxit ⁊ ibidem ipm̄ inueniēs ad pedes ſuos ſe ꝓſtrauit. Tūc filia eiꝰ cepit vincula ſcti alexādri deuote oſculari vt ſanitatē reciperet. cui alexāder dixit. Noli filia mea has meas oſculari cathenas: ſꝫ boias ſcti petri diligēter inq̄re quas deuote oſculās recipies ſanitatē. Quirinꝰ igit̄ in carcere vbi petrus detentus fuerat diligenter boias inquiri fecit eaſq; cū inueniſſet filie ſue oſculandas dedit. Illa mox vt oſculata eſt vincula ſanitatis eſt integre b̄n̄ficiū aſſecuta. Tūc quirinꝰ veniā petēs alexandrū de carcere extraxit ⁊ ipſe cū familia ⁊ aliis ꝙpluribus baptiſma ſuſcepit. Tūc ſctūs alexander h̄ feſtū in kal'. auguſti celebrādū inſtituit. ⁊ in honorē apl'i petri eccl'iam fabricauit vbi vincula repoſuit ⁊ ad vincula noīauit. In hac ſolēnitate ad predictaꝫ eccl'iam magnꝰ fit ꝯcurſus ppl'i: ⁊ ibidē ppl's vincula oſculat̄. ℭ Tertia cā inſtitutiōis ſm̄ Bedā h̄ eſt Octauianꝰ imꝑator ⁊ Antonius ſibiinuicē affinitate cōiūcti ſic inter ſe mūdi totius imperiū diuiſerūt vt octauianus in occidēte italiā galliam ⁊ hiſpaniaꝫ. Antonius ꝟo in oriente aſiaꝫ ponthū ⁊ aphricā poſſideret. Antoniꝰ aūt laſciuus ⁊ lubricus cū ſororem octauiani in vxorē haberet ipaꝫ repudiauit: ⁊ cleopatrā reginā egypti i vxorē accepit. Ob hoc idignatus octauianꝰ manu armata in aſiā cōtra antonium ꝓcedit ⁊ ipm̄ in oībus ſuꝑauit. Tūc antonius ⁊ cleopatra victi fugerūt. ac ſemetipſos p̄ nimio dolore occiderūt. Egypti igitur regnū octauianꝰ deſtruxit et romanā ꝓuinciā fecit. Inde in alexādriā perrexit et oībus eā diuitiis ſpoliās romā ipſas trāſuexit. Unī rēpublicā auxit: ita ꝙ ꝓ vno denario daret̄ qd̄ p̄us ꝓ quatuor vēdebatur. Et q꞉ ciuilia bella valde vrbē veſtauerāt: ita eam renouauit vt dixerit. Inueni latericiā: relinquo marmoreā. Quia igitur intātū rem publicā auxit auguſtus primo oīm vocatus eſt. Unī ⁊ ab eo auguſti dicti ſunt q̇ ſibi in imꝑio ſucceſſerūt ſicut a iulio ceſare eiꝰ auūculo ceſares appellantur. Unī ⁊ hūc mēſem auguſtū qui prius ſextilis dicebat̄ q꞉ a martio ſextus erat: ppl's ſuo noīe ītitulauit eū auguſtū vocās. In memoriā itaq; ⁊ honorē victorie illiꝰ quā prima die auguſti octauianus habuit: oēs romani hāc diē ſolennizabant vſq; ad tp̄s theodoſii imꝑatoris q̇ cepit regnare anno dñi. ccccxxvi. Eudoxia igitur filia p̄dicti theodoſii imꝑatoris vxor valentiniani hieroſolymā ex voto ꝑrexit. Ubi q̇dā iudeꝰ pro magno munere duas ei cathenas obtulit quibꝰ ſub herode petrus apl's vinctus fuit. Cū igit̄ romā rediſſet in kal'. auguſti: ⁊ i honorē imꝑatoris gētilis romanos ſolennizare videret: dolens ꝙ dānato hoī tātus honor exhiberet̄. cogitāſq; ꝙ nō eos de facili a tali cultura ⁊ cōſuetudine reuocare poſſet cogitando tractauit vt obſeruantia q̇dem ſic ſtaret: ſꝫ in honorem ſcti petri fieret: ⁊ illum diem vniuerſus ppl's ad vincula noīaret. Habita igit̄ collatiōe cū btō pelagio papa ppl'm blādis exhortationibꝰ induxerūt vt obliuioni traderet̄ memoria principis paganorꝫ ⁊ celebris fieret memoria p̄ncipis aplo'rꝫ. Qd̄ dū cunctis placuiſſet illa cathenas q̄s ō hierl'm attulerat ꝓtulit ⁊ pplo' oſ̄dit. Papa ꝟo ⁊ illā cathenā ꝓtulit q̄

ſub nerone idē apl's vinctus fuit. Hac ergo illis ſociata ita miraculoſe vna cathena facta eſt: ac ſi ſemper vna ⁊ eadē extitiſſet. vñ papa ⁊ regina ꝓtinꝰ ſtatuerūt vt qd̄ hoīm indiſcreta religio faciebat gētili dānato in melius mutata faceret aplo'rꝫ p̄ncipi petro. Ipſa igit̄ vincula papa cū regina in eccleſia ſcti petri ad vincula poſuit: ⁊ ipſam muneribus multis et priuilegiis magnis dotauit: ac p̄dictā diē vbiq; celebrē fore inſtituit. Hec beda. Idē dicit ſigibertꝰ. Quāte aūt virtutis hec cathena fuit āno dñi. cccclxiii. apparuit quēdā enī comitē imꝑatoris ottonis propinquū diabolus añ oculos oīm tā crudeliter arripuit vt ſeipſum dētibꝰ laceraret. Tūc iuſſu imperatoris ad ioān. papā ducit̄ vt cathena ſcti petri eiꝰ collo circūdaret̄. Sꝫ cū q̄dā alia cathena furētis collo fuiſſet impoſita: ⁊ nihil ex hac ꝓueniſſet ſalutis nimirū vbi nil latebat ꝟtutis tandē vera petri cathena ꝓducit̄ ⁊ furētis collo iponit̄. Tāte aūt ꝟtutis pōdus diabolus ferre nō potuit: ſꝫ mox corā oībꝰ exclamās abſceſſit. Tūc theodoricꝰ metēſis eps̄ ipam cathenam arripuit ⁊ eā ſe nullatenꝰ dimiſſurū niſi manꝰ ſibi p̄ſcideret̄ aſſeruit. Cū igit̄ ſuꝑ h̄ iter epm̄ ⁊ papā ⁊ alioſq; clericos grauis oriret̄ cōtētio imꝑator tādē ipm̄ litigiū ſedauit ⁊ epō ex ipſa cathena a papa anulū impetrauit. Narrat miletus i chronica ⁊ idem ſhr̄ in hiſtoria tripartita ꝙ his diebꝰ apō epirū draco ingens apparuit in cuiꝰ ore donatꝰ eps̄ ꝟtute inſignis expuēs mox eū occidit: p̄us tñ ante eiꝰ faciē digitis crucē deſignās ⁊ eidē oſ̄dēs. Quē vix. vii. iuga boūm ne eius putredine aer inficeret̄ ad locū incēdii trahere potuerūt. Itē ꝙ ait ibidē ⁊ in eadē tripartita hiſtoria hr̄ ꝙ in creta diabolus in ſpecie moyſi ſe poſuit. Qui iudeos vndecūq; congregās ſuper magnū montis p̄cipitiū iuxta mare eos duxit. Quos dum ad terrā ꝓmiſſionis ſicco pede ſe p̄euntē ducere polliceret̄ inumeros necauit. Unī credit̄ ꝙ diabolus indignatus: q꞉ occaſione iudei q̇ regine cathenā dederat plauſus octauiani ceſſauit de his ſe taliter vindicauit. Multi aūt ex his q̇ euaſerūt ad baptiſmi gratiaꝫ cōuolarūt. Cū enī mons ipſe decliuis incūberet ⁊ illi ſeſe euoluerēt priores tā acutis rupibus lacerati ꝙ in mari prefocati mortui ſunt. Cūq; reliqui idē facere vellent ⁊ de prioribꝰ q̇d eis acciderit ignorarent q̇dā piſcatores ibidē trāſeūtes malū qd̄ acciderat narrauerūt eiſdē: ⁊ ſic illi cōuerſi ſunt. Hec in hiſtoria tripartita. ℞ Quarta cā inſtitutiōis hic aſſignari pōt. Dn̄s enī a vinculus petrū miraculoſe abſoluit: ⁊ eidē ligādi ⁊ abſoluēdi p̄tātē dedit. Nos aūt vinculis pctōrū obligati tenemur: ⁊ abſolui indigemus. Idō igit̄ ipm̄ in ſolēnitate q̄ dr̄ ad vincula honoramus: vt ſicut ipſe a vinculis abſolui ꝓmeruit et ſicut abſoluēdi a dn̄o p̄tātē accepit: ſic ⁊ ipſe a pctōrū vinculis nos abſoluat. Hanc vltimā inſtitutiōis cāꝫ nōnullā extitiſſe q̇s de facili ꝑpendere pōt ſi videat ꝙ abſolutionē a vinculis in apl'm facta epl'a cōmemorat: abſoluēdi p̄tātē ſibi cōceſſam euāgeliſta recitat abſolutionē ab ipſo nobis fiēdam hodierna or̄o poſtulat. Qd̄ aūt ꝑ claues quas accepit interdū etiā dānādos abſoluat in quodā miraculo ꝙ legit̄ in libro miraculorū btē virginis ſatis claret. Apud nāq; coloniā vrbē in monaſterio ſcti petri erat q̇dā monachus leuis lubricus ⁊ laſciuus: hic dūꝫ ſubita morte fuiſſet p̄uentus: demones ipſum accuſabāt ⁊ q̄libet peccatorū genera cōtra ipſꝫ clamabāt. Unꝰ dicebat. Ego ſum cupiditas qua tu cōtra dei p̄cepta tā frequēter cupiſti. Alius clamabat. Ego ſum vana gloria qua te apud hoīes iactanter exaltaſti. Alius ait. Ego ſum mēdaciū in quo mentiendo peccaſti. Et cetera ſimiliter. E cōtra q̄dā bona oꝑa que fecerat ipſꝫ excuſabant dicentia. Ego ſum obediētia quā ſenioribus ſpiritualibus exhibuiſti. Ego ſum pſalmorum cantus quē frequēter deo ꝯciniſti. Sanctꝰ aūt petrꝰ cuius erat monachus ꝓ ipō deprecaturꝰ deū adiit. Cui r̄ndit dn̄s. Nunq̇d nō ꝓpheta me inſpirāte dixit. Dn̄e q̇s habitabit i tabernaculo tuo aut q̇s re. in monte ⁊c. Qui ingreditur ſine macula ⁊c. Quomodo hic poteſt ſaluus eſſe cum nec ſine macula ſit ingreſſus nec ſit iuſtitiā operatus rogante igit̄ pro eo petro cū virgine matre dei hanc dn̄s ſniāꝫ ꝓtulit vt ad corpus rediret ⁊ ibidē penitentiā ageret. Tūc cōfeſtim petrus claui quā manu tenebat diabolum terruit ⁊ in fugam conuertit. Animā ꝟo eius in manu cuiuſdā qui in predicto monaſterio monachꝰ fuerat tradidit: ⁊ vt ad corpꝰ ipam reduceret precepit. Qui ab eo ꝓ mercede reductionis popoſcit vt ſingulis diebus pſalmū. Miſerere mei deus diceret ⁊ ſepulturā eius ſepe ſcopis mūdaret. Ipſeq; de morte rediēs q̄ ſibi contingerāt oībus enarrauit.

ℭ De ſancto ſtephano papa. cvi. A

Stephanus papa cū multos gentilium verbo ⁊ exemplo cōuertiſſet ⁊ multa corpora ſanctorum martyrum ſepeliſſet: a valeriano ⁊ galeno anno dñi. cclx. ſummo ſtudio perquiritur vt eū ⁊ clericos aut ſacrificare cogerēt aut ſuppliciis diuerſis puniret. Dederūtq; edictū vt quicūq; eos proderet totā eorꝫ ſubſtātiā poſſideret. Qua propter decem de eius clericis ſtatim cōprehenſi ſunt ⁊ ſine audientia decollati. Sequēti die ſtephanus papa cōprehenditur ⁊ ad tēplum martis ducitur: vt ibi aut idolum adoraret aut capitalem ſniām ſubiret. Sed cū templū ingreſſus fuiſſet: ⁊ deum vt ipm̄ tēpluꝫ deſtrueret exoraſſꝫ ſtatim magna pars tēpli corruit ⁊ oīs multitudo p̄ nimio timore aufugit. Ipſe ꝟo ad cymiteriū ſācte lucie perrexit. Quod audiēs valerianus milites plures prioribus ad eū miſit. Qui veniētes eū miſſaꝫ celebrantē inuenerūt: ⁊ ſtātē intrepidū ac incepta deuote perficiētē in ſua ſede decollauerunt.

ℭ De inuētione ſcti ſtephani ꝓtomartyris. cvii. A

Inuentio corporis protomartyris ſtephani āno dñi. cccxvii. honorii principis anno. vii. facta fuiſſe narrat̄. Reperit̄ aūt eius inuētio tranſlatio ⁊ cōiunctio. Inuentio ipſius hoc ordie facta fuit. Nā cū quidam preſbyter noīe lucianus interritorio hieroſolymitano quē genadius inter illuſtres viros commemorat ⁊ hec ſcripſit. feria. vi. in ſtratu ſuo quieſceret et pene euigilaret: quidam vir ſenex ſtatura procerus

vultu decorus barba plixa:pallio candido amictus cui gẽmule auree ⁊ cruces ierãt cõtexte:calciat⁹ caligis i ſupficie deauratis eidẽ appuit. Qui manu aurea ṽgã tenẽs tetigit eũ dicẽs. Sũma cum diligẽtia nr̃os patefacito tumulos:q: indecẽter deſpecto loco recõditi ſumus. Uade igr̃ ⁊ dic ioãni epõ hierosolymitano vt nos honorabili loco reponat: q: cũ ſiccitas ⁊ tribulatio mũdũ ↄcuſſerit nr̃oꝝ ſuffragijs de⁹ mũdo ppitiari decreuit. Cui lucianus pr̃ſbyter dixit Dñe qs es. Ego ſum inqt gamaliel q̃ paulũ aplm enutriui. ⁊ ad pedes meos legẽ pdocui. Qui ãt mecũ iacet eſt ſctũs ſtephan⁹ q̃ a iudeis lapidat⁹ extra ciuitatẽ piect⁹ ẽ vt a feris ⁊ auib⁹ deuorareť. Sꝫ h̃ oĩno ille phibuit cui idẽ marty: illeſam fidẽ ſeruauit. Ego ãt ip̃ꝫ cuꝫ reuerẽtia multa collegi ⁊ i meo nouo tumulo ſepeliui. Alius ãt q̃ mecũ iacet eſt nicodem⁹ nepos me⁹ q̃ nocte ieſũ adijt ⁊ a petro ⁊ ioãne ſacrũ baptiſma ſuſcepit. Qua ppť indignati i eũ pncipes ſacerdotũ euꝫ occidiſſent niſi ob nr̃i reuerẽtiã deſtitiſſent. Uerũtñ oẽs ſubſtãtiã ei⁹ diripuerũt ⁊ a pncipatu depoſuerũt multiſq̃ eũ afficiẽtes ṽberib⁹ ſemiuiuũ relinquerť. Quẽ cũ ego i domo mea duxiſſem dieb⁹ aliquib⁹ ſupuixit: ⁊ defunctuꝫ iuxta pedes bti ſtephani ſepeliri feci. Terti⁹ ṽo q̃ mecũ ẽ ipe ẽ abibas filius me⁹ q̃ ãno etatis ſue vicesimo mecũ baptiſma ſuſcepit: ⁊ ṽgo pmanẽs cũ paulo diſcipulo meo legẽ didiſcit. Uxor ṽo mea ethea ⁊ ſelemias filius meus q: fidẽ xp̃i noluerũt recipere nr̃a nequaq̃ digni ſeplˀtura fuere: ſꝫ eos alibi ſepultos iuenies ⁊ eoꝝ tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc dicto ſctũs gamaliel diſparuit. Lucian⁹ ṽo euigilãs dñs exorauit vt ſi hec viſio in ṽitate fieret eidẽ ſcdo ac tertio appereť. In ſequẽti igr̃ feria ſexta eidẽ ſicut pus appuit ⁊ cur ea q̃ ſibi dixerat neglexerit requiſiuit. Nõ inqt dñe neglexi. ſꝫ rogaui dñs vt ſi hec viſio iterũ ex deo eẽt:mihi tertio appereť. Dixitq̃ ei gamaliel. Qm̃ i mẽte tua cogitaſti ſi nos iuenires qũo reliqas ſinguloꝝ diſcernere poſſes ex his q̃ tibi ſub ſiilitudine offero ſinguloꝝ loculos ⁊ reliqas edocebo. Oñditq̃ ei tres calathos aureos ⁊ quartũ argẽtũ quoꝝ vn⁹ erat plen⁹ roſis rubẽtibus ⁊ alij duo roſis albis. Quartũ etiã oñdit calathũ argẽteũ plenũ croco. Dixitq̃ gamaliel. Hi calathi noſtri ſunt loculi. ⁊ he roſe noſtre ſunt relique. Calathus plenus roſis rubeis eſt locul⁹ ſancti ſtephani q̃ ſolus ex nobis martyrio meruit coronari. Alij duo roſis albis pleni mei ⁊ nicodemi ſunt loculi qui ſincero corde in cõfeſſione xp̃i pſeuerauimus. Quartus ṽo argẽte⁹ croco plen⁹ eſt abibe filij mei q̃ cãdore virginitatis pollebat ⁊ mũdus de mundo exiuit. His dictis iterũ diſpuit. Feria aũt ſexta ſeqntis hebdomade eidẽ iratus appuit: ⁊ de dilatione ⁊ negligẽtia ſua eũ grauiter increpauit. Cõtinuo igiť lucian⁹ hieroſolymã adijt: ⁊ ioãni epõ cuncta p ordinẽ enarrauit. Pergũt igiť cũ alijs epis acceſſitis ad locum pdictũ luciano oſtẽſum. Cũq̃ cepiſſent fodere terra cõcutiť ⁊ ſuauiſſimus odor ſentiť. Ad cuius odoris mirã fragantiã meritis ſanctoꝝ. lxx. hoies a diuerſis infirmitatibus liberanť. Sicq̃ in eccleſiã ſyõ q̃ eſt in hierl̃m vbi ſctũs ſtephanus archidiaconatus officio functus eſt cũ magno gaudio ſanctoꝝ reliqas tranſtulerũt ⁊ eas ibidẽ honorifice cõdiderũt. Ea aũt hora pluuia magna deſcẽdit. Hui⁹ viſionis et inuẽtionis mẽtionẽ facit Beda in chronica ſua. B Hec iuẽtio ſcti ſtephani facta ẽ ea die q̃ ei⁹ paſſio i hac die fuiſſe dr̃. Feſta aũt ab eccl̃ia mutata ſũt duplici rõne. Prima eſt qm̃ xp̃s iõ natus eſt in terris vt hõ naſcereť i celis. Decuit igiť vt natiuitati xp̃i cõtinuareť natale ſcti ſtephani q̃ prim⁹ p xp̃o martyriũ ſuſtinuit qd̃ ẽ naſci i celo: vt p h̃ notareť vnã ex alia ſequi. Uñ etiã cãtať de ipſo. Heri xp̃s nat⁹ eſt in terris vt hodie ſtephanus naſcereť in celis. Scd̃a rõ eſt qm̃ feſtũ de iuẽtione ſolẽni⁹ agebať q̃ feſtũ de paſſiõe. ⁊ h̃ tuꝫ ppť reuerẽtiã natiuitatis dñi: tũ ppť multa miracula q̃ i ipſius inuẽtiõe dñs oñdit. Quia ğ paſſio ipſi⁹ dignior eſt q̃ inuẽtio ⁊ ob h̃ ſolẽnior dꝫ eſſe: iõ eccl̃ia feſtũ de paſſione ad aliud tp̃s trãſtulit in q̃ in ampliori reuerẽtia habeatur. Trãſlatio aũt ei⁹ vt ait. Aug. h̃ mõ fuit. Nã alexãder ſenator. cõſtãtinopolitan⁹ hierl̃m cũ vxore ſua adijt ⁊ pthomartyri ſtephano pulcerrimũ oratoriũ cõſtruxit: ac poſt eius obitũ iuxta eius corpus ſe ſepeliri fecit. Euolutis ğ. vij. annis iuliana vxor ei⁹ in patriã ſuã volẽs redire vt pote q̃ a pncipibus iniuriã patiebať: corpus viri voluit deferre. Qd̃ cũ ab epõ mľtis precib⁹ poſtulaſſet eps: duos loculos argẽteos ptulit dicẽs. Nõ noui qs ſit ex his loculis viri tui. Et illa. Ego noui ⁊ impetuꝫ faciens amplexata eſt corpus ſcti ſtephani. Si ğ duꝫ corpus viri putat accipere caſu corp⁹ pthomartyris accepit. Cũ aũt nauim cũ corpore cõſcẽdiſſet: hymni audiunť angelici: odor effragrat clamãt demones: ſeuã ſuſcitant tẽpeſtatẽ dicẽtes. Uhe nobis q: pthomartyr ſtephanus tranſit diro nos verberãs igne. Cũ ğ naute naufragiũ formidarent ſtephanus inuocatur ⁊ cõtinuo appuit dicẽs. Ego ſum nolite timere. Statimq̃ tranquillitas magna ſubſecuta eſt. Tũc audite ſunt voces demonũ clamãtiũ. Impie pnceps nauẽ aſcẽde: q: aduerſarius noſter ſtephan⁹ eſt in ea. Tunc priceps demonũ qnq̃ demones qui nauẽ incẽderẽt miſit. Sed angelus dñi in pfundũ eos demerſit. Et cũ calcedonem veniſſent demones clamabant. Seruus dei venit qui ab iniquis lapidatus eſt iudeis. Conſtantino polim igitur incolumes peruenerũt ⁊ in quadam eccleſia corpus ſancti ſtephani cum magna reuerentia condiderunt. Hec Auguſtinus. Cõiunctio autem corporis ſancti ſtephani cum corpore ſancti laurentij hoc ordine facta fuit. Contingit enim eudoxiaꝫ filiam theodoſij imperatoris a demone grauiter cruciari. quod cum patri ſuo conſtantinopolim conſtituto intimatũ fuiſſet iubet filiam cõſtantinopolim adduci vt ſacroſanctis prothomartyris ſtephani reliquijs tangeretur. Demõ auteꝫ in ea clamabat. Niſi ſtephanus romam veniat nõ exibo: qm̃ ſic eſt aplorũ volũtas. Quod cum imperator audiuiſſet a clero ⁊ populo cõſtantinopolitano obtinuit vt corpus ſcti ſtephani romanis darent ⁊ ipſi beati laurentij corpus acciperent. Tunc imperator pelagio pape ſuper hoc ſcripſit. Papa vero de conſilio cardinalium imperatoris petitioni conſenſit. Miſſi igitur conſtantinopolim cardinales corpus ſancti ſtephani romam deferunt et greci pro accipiẽdo corpore ſancti laurentij pſequũtur. Caput igiť ⁊ corp⁹ ſ. ſtephani recipiť ⁊ brachiũ ei⁹ dextrũ a capuanis deuotis pcibus obtineť ⁊ metropolitana eccl̃ia in eius honore fabricať. Cũ aũt romã veniſſent et in eccl̃iam ſ. petri ad vincula corp⁹ deferre vellent vectores ſubſiſtunt: nec vltra pcedere poſſunt. Demõ aũt in puella clamabat. Fruſtra laboratis q: nõ h̃ ſꝫ apud fratrẽ ſuũ laurentiũ ſedẽ elegit. Illuc igr̃ corpus deferť: ⁊ ad eius tactũ puella a demone liberať. At laurenti⁹ aduentui fratris ſui quaſi ↄgratulãs ⁊ arridẽs in alterã partẽ ſepulcri ſeceſſit ⁊ medietatẽ illius vacuã fratri reliquit. Greci ṽo dũ man⁹ apponunt vt laurentiũ ferãt ad terrã velut exanimes corruerũt. Sed orantib⁹ p eis papa clero ⁊ populo vix ad ſe ad veſperã redierunt. Oẽs tñ infra decem dies mortui ſunt. Latini etiã qui ſibi cõſenſerãt in freneſim verſi ſanari nõ potuerũt: quoaduſq̃ ſanctoꝝ corpora inſimul tumulata fuerũt. Tũc vox de celo audita eſt. O felix roma q̃ corp⁹ laurẽtij hiſpani ⁊ ſtephani hieroſolymitani tã glorioſa pignora vno claudis mauſoleo. Facta eſt aũt iſta cõiunctio. ix. Kalen. maij circa annos dñi. ccccxxv. ¶ Refert Aug. in lib. xxij. de ciuitate dei. vj. mortuos ad inuocationẽ ſ. ſtephani ſuſcitatos videlꝫ quẽdã qui cũ mortu⁹ ſic iaceret vt ei iã pollices ligarenť: inuocato ſup eũ noĩe b. ſtephani cõtinuo ſuſcitat⁹ eſt. Itẽ quẽdã puerũ a plauſtro cõtritũ quẽ mr̃ ad eccl̃iam ſ. ſtephani deferẽs viuũ ⁊ ſanũ recepit. Itẽ quãdaꝫ ſctimonialem q̃ cũ in extremo ſpũ cõſtituta ad eccl̃iam ſ. ſtephani delata fuiſſet ⁊ ibidẽ expiraſſet videntib⁹ oĩbus ⁊ ſtupẽtibus ſanata ſurrexit. Itẽ quãdã puellã apud iponeꝫ cuius tunicã cum pr̃ ad eccl̃iam ſ. ſtephani deportaſſet eã poſtmodũ ſup corpus defuncte piecit ⁊ illa ſtatim ſurrexit. Itẽ quẽdã iuuenẽ apud iponẽ cui⁹ corpus cũ inunctũ fuiſſet oleo ſ. ſtephani ſtatiꝫ ſurrexit. Iteꝫ quẽdã puerũ q̃ cũ ad eccl̃iaꝫ ſ. ſtephani mortuus fuiſſet delat⁹ ad inuocationẽ ſ. ſtephani vite eſt p tinus reſtitutus. De h̃ martyre ſic dicit augu. Martyrẽ iſtũ gamaliel ſtolatus reuelauit. ſaulus ſpoliat⁹ laudauit. xp̃s pannis inuolutus ditauit ⁊ ptioſo lapide coronauit. Idem. Itẽ in ſtephano emicuit pulcritudo corpis: flos etatis: eloquẽtia ſermocinantis: ſapiẽtia ſanctiſſime mentis: ⁊ operatio diuinitatis. Idem fortis colũna dei cũ inter lapidiferas manus captatoria forcipe tenereť fidei fundibulis igniebať feriebať ⁊ pducebať: conſtringebať ⁊ angebať: cedebať ⁊ non vincebať. Idẽ ſup illud. Dura ceruice ⁊c. Hic nõ blandiť ſꝫ inuehit: nõ palpat ſꝫ puocat: non trepidat ſꝫ inſtigat. Idẽ. Attẽde ſtephanũ ↄſeruum tuũ hõ erat ſicut ⁊ tu: de maſſã pcti erat ſicut ⁊ tu eo ptio redẽptus quo ⁊ tu. Et cũ diacon⁹ erat euangeliũ legebat qd̃ legis vel audis ⁊ tu. Ibi inuenit ſcriptũ. Diligite inimicos vr̃os. Didicit legẽdo: pfecit obediẽdo.

¶ De ſctõ dñico. cviij.

A

Dominicus dr̃ q̃ſi dñi cuſtos vel a dño cuſtoditus vľ dr̃ dñicus q̃tũ ad ethymologiã huius nois qd̃ eſt dñs: dr̃ autẽ cuſtos dñi trib⁹ modis. ſ. cuſtos honoris dñi quo ad deũ: cuſtos vinee dñi vľ gregis dñi quo ad primũ. Cuſtos volũtatis dñi. ſiue pceptoꝝ dñi quo ad ſeipm. Scd̃o dr̃ dñicus quaſi a dño cuſtodit⁹. Dñs em̃ cuſtodiuit ipm quãtũ ad triplicẽ ſtatũ ſuũ in q̃rũ pmo fuit laicus. in ſcd̃o regularis canonicus. in tertio vir aplicus. Nã in pmo cuſtodiuit eũ faciẽdo eũ laudabiliter incipe. in ſcd̃o feruenter pficere. in tertio pfectionẽ apprehendere. Tertio põt dici dñicus p ethimologiã hui⁹ nois dñs. Dñs n. ãq̃ dr̃ q̃ſi donãs minas vel donãs min⁹ vel donãs munus. Sic btũs dñicus fuit donãs: ideſt condonãs minas p iniuriarũ dimiſſionẽ: donans minus per corpis macerationẽ: quia corpori ſuo ſemp min⁹ dabat q̃ appetebat: donans munus p libertatis largitionẽ: q: nõ ſolum ſua pauperibus tribuit: ſed etiã ſeipm plurieſ vẽdere voluit

Dominicus ordinis pdicatorum dux ⁊ pr̃ inclyt⁹ ex hiſpanie partib⁹ villa q̃ dr̃ calagora oxoniẽſis dioceſis pr̃e felice: matre ṽo ioanna noĩe ſm carnẽ originẽ duxit. Cui⁹ mater aũ ipſius ortũ vidit i ſomnis ſe catulũ geſtãtẽ in vtero: ardẽtẽ in ore faculã baiulãtẽ. Qui egreſſus ex vtero totã mũdi machinã incendebat. Cuidã etiã matrone q̃ ipm ex ſacro fonte leuauerat videbať q̃ puer dñicus ſtellã pfulgidã haberet in frõte q̃ totũ orbẽ illuſtrabat: dũ adhuc eẽt puerulus ⁊ ſub nutricis cuſtodia ↄſtitut⁹ deph̃ẽſus eſt ſepe lectum dimittere ⁊ ſup nudam humũ iacere. Miſſus tandẽ palentiã ad ſtudiũ amore ſapiẽtie addiſcẽde: viniũ p decẽniũ non guſtauit. Ubi cũ fames valida eẽt libros cũ oĩ ſupellectili vendidit ⁊ ptiũ eoꝝ paupibus erogauit. Creſcẽte iã ei⁹ fama ab epõ oxonieñ. in ſua eccleſia canonicus regularis efficitur: et poſtmodũ fact⁹ oĩbus vite ſpeculũ a canonicis ſubprior ordinať. Ipſe aũt die ac nocte lectioni ⁊ orõni vacabat aſſidue deũ exorãs: vt ſibi hãc gr̃aꝫ infundere dignareť: qua ſe totũ aliqñ ſaluti poſſet impẽdere pximoꝝ. In libro q̃ꝫ de collationib⁹ patrũ ſtudioſiſſime legẽs magnũ pfectionis cumulũ apprehendit. Pergẽs aũt cũ pdicto epõ tholoſam deph̃ẽdit hoſpitẽ ſuũ heretica prauitate corruptũ. Quem ad fidẽ cõuertit ⁊ q̃ſi quẽdã primitiarũ manipulũ future meſſis dño pñtauit. Legiť in geſtis comitis montiſfortis q̃ cũ b. dñicus quadã vice aduerſus hereticos pdicaſſet autoritates q̃s in mediũ pduxerat redegit in ſcriptis ⁊ cuidã heretico cedulã illã tradidit vt ſup obiectis deliberare deberet. Illa autem nocte ad ignẽ hereticis ↄgregatis: cedulã quã recepat pducit in mediũ. Cui ſocij dixerũt vt i igneꝫ illã pijceret: ⁊ ſi comburi contingeret eoꝝ fides imo pfidia vera eſſet. Si ṽo cõburi nõ poſſet verã fidem romane eccl̃ie pdicarẽt. Quapropter cedula in ignẽ pijcitur. Que cũ aliquãtulũ morã in igne feciſſet: incõbuſta ab igne ptinus pſilijt. Stupẽtibus cũctis vnus ceteris durior ait. Proijciať iterũ: et ſic experientia plenius reperietur ⁊ plenius experiemur veritateꝫ. Proijciť iterũ ⁊ iterũ pſilijt incõbuſta. Iterũ ille dixit. Tertio pijciať: ⁊ tũc ſine dubio rei exitũ cognoſcemus. Proijcitur tertio: et iterũ incõbuſta pſilijt et illeſa. Heretici aũt in ſua duricia pmanẽtes diſtrictiſſima inter ſe iuratione firmauerunt ne hoc aliqs

publicaret. Quidā tn̄ miles q̇ ibi aderat et nr̄e fidei aliquātulū adherebat: iſtud miraculū poſtmodū publicauit. Factū eſt aūt h̄ apud mōtē victorialē. Simile quiddā dr̄ accidiſſe apud fanū iouis indicta ibidē in diebꝰ illis ꝯ̄ hereticos q̄dā diſputatiōe ſolēni. B Ceterꝫ igr̄ ad ꝓꝑria redeūtibꝰ et ep̄o exonieſi defuncto ſolꝰ ibidē ſ. dn̄icꝰ cū paucis remāſitꝙ̄ ꝯ̄ hereticos ꝯſtāter v̄bū dei annunciās. Irridebāt aūt eū aduerſarij veritatis: ſputa lutū ⁊ hmōi vilia ꝓijciētes in eū et a tergo ꝑ deriſu ſibi paleas alligātes. Cū aūt ſibi interitū minarent̄: impterritꝰ rn̄debat martyrij indignus ſum gl'ia: nōdū merui iſtā mortē. Quapropter locū trāſiens in quo ſibi parate ferebant̄ inſidie nō ſolū intrepidus veruetiaꝫ cautꝰ et alacer ꝑcedebat. Q̄ȯ illi admirātes dixerūt illi. Nunq̇d nō tu mortis horrore ꝯcuteris. Quid acturꝰ eras ſi cōprehendiſſemus te. At ille. Rogaſſem vos ne repētinis me ſubito ꝑimeretis vulneribꝰ ſꝫ paulatim ⁊ ſucceſſiue mēbra ſingula mutilātes: deinde oſtēſis corā oculis meis detrūcatis mēbrorū ꝑticulis ipſos etiā oculos eruētes ad vltimū ſemiuiuū laceratūꝙ̄ corpꝰ ſic ꝑmittētes in ſuo ſanguine volutari ſꝫ ꝑ'ſus ad libitū me necaretꝫ. Cū quēdā reperiſſet ꝓpter nimiā quā patiebat̄ inopiā hereticorū cōſortijs adheſiſſe decreuit ſe ipſuꝫ venūdare q̄tenꝰ ex accepto ꝑ̄tio de ſeip̄o ⁊ egeſtatis ſimul occaſionē ꝑcideret: ⁊ ſub errore venūdatū liberaret. Q̄ȯ ⁊ feciſſet niſi inopie eiꝰ diuina mīa aliter ꝓuidiſſet. Al's etiā cū quedā mulier fratrē ſuū in ſaracenorū captiuitate detētū lamētabili ſibi conqueſtiōe exponeret nullūꝙ̄ ſibi ad eiꝰ liberationē fieret ꝯſiliū ſupeſſe ille intima cōpaſſiōe cōmotus ſe ipꝫ ꝑ redēptiōe captiui vēdendū obtulit. Sꝫ deus q̇ ipꝫ neceſſariorē ad redēptionem ſpūalē multorū captiuorū ꝓuiderat nō ꝑmiſit. Hoſpitatꝰ in ꝑtibꝰ tholoſanis apud q̄ſdā matronas ab hereticis ꝑ oſtētationem religiōis deceptas ꝑ totā q̄dragesimā: vt ſic clauū clauo retūderet: in pane ſolū ⁊ aq̄ frigida cū adiūcto ſibi ſocio ieiunauit. Nocte ꝓ vigilās cū neceſſitas cogebat laſſa mēbra ſup nudā tabulā reclinabat. Sicꝙ̄ fctm̄ eſt vt illas matronas ad agnitioneꝫ veritatis ꝑduceret. Poſt h̄ auteꝫ cepit de inſtitutiōe ordinis cogitare cuius offm̄ eēt ꝑ munduꝫ ꝑ̄dicādo diſcurrere ⁊ ꝯ̄ hereticos fidē catholicā cōmunire. Cuꝫ igr̄ in ꝑtibꝰ tholoſanis manſiſſet ꝑ .x. annos a tranſitu exonieñ. ep̄i vſꝙ̄ ad tēpꝰ q̇ lateranēſe cōcilium debuit celebrari cū fulcone tholoſano ep̄o romā ad cōciliū gn̄ale adijt ac a ſummo pōtifice inocētio ordinē q̇ predicatorū diceret̄ ⁊ eſſet: ꝯfirmaret ſibi ſuiſꝙ̄ ſucceſſoribꝰ poſtulauit. Qui cuꝫ aliquātulū ſe difficilem exhiberet. nocte q̄dā idē pōtifex videbat in ſomnijs ꝙ lateranēſis eccl'ia graueꝫ ſubito ruinā minaretur. Quod duꝫ tremēs aſpiceret ex aduerſo vir dei dn̄icꝰ occurrebat: hūeriſꝙ̄ ſuis ſuppoſitis totā illā caſurā fabricā ſuſtentabat. Euigilans autē ⁊ viſionē intelligens petitionē viri dei hilariter acceptauit hortans vt ad fratres ſuos rediens regulam aliquam approbatam ſibi eligeret: ⁊ ſic ad ipſum rediens confirmationeꝫ ad libitum impetraret. Regreſſus igitur verbuꝫ ſummi pontificis fratribus patefecit. Erant autem fratres numero circiter .xvj. Qui inuocato ſpiritu ſancto regulā beati auguſtini doctoris ⁊ ꝑ̄dicatoris eximij ipſi pariter ⁊ re ⁊ noīe ꝑ̄dicatores futuri vnanimiter elegerūt quaſdā artioris quidē vite conſuetudines quas ſibi ꝑ formā cōſtitutionū obſeruādas statuerūt inſup aſſumētes. Verū interea innocētio defuncto ⁊ honorio in ſummum pōtificē ſublimato cōfirmationē ordinis: anno dn̄i. M.ccxvj. a ꝑ̄dicto honorio impetrauit. Dū igit̄ rome in eccl'ia ſcti petri pro dilectione ſui ordinis exoraret glorioſos principes apl'orū petrū ⁊ paulū ad ſe veniētes aſpexit. Quorū primus petrus videlꝫ baculū: paulus v̄o ſibi librū tradere videbant̄. addebātꝙ̄ dicētes. Vade ꝑ̄dica: q: a deo ad h̄ miniſteriū es electus. Moxꝙ̄ in momēto tp̄is videbat̄ ei ꝙ filios ſuos per totum mundū diſp'ſos aſpiceret incedētes binos ⁊ binos. Quapropter tholoſam rediens fratres ſuos diſp'ſit ⁊ quoſdā quidē in hiſpaniā q̄ſdā v̄o pariſius: alios tandē bononiā deſtinauit. ip̄e v̄o romā reuerſus eſt. ¶ Monachus quidā ante ordinis ꝑ̄dicatorū inſtitutionē in extaſi factus: vidit beatam virginē flexis genibus ⁊ iūctis manibus ꝑ humano genere filiū dep̄cantē. Qui dās ſepe pie matri repulſam: tādē inſtante ea ſic ait. Mater mea q̇d poſſuꝫ vel debeo ampliꝰ eis facere: miſi patriarchas ⁊ prophetas ⁊ parum ſe emēdauerūt. Veni ego ad eos: deinde miſi apl'os et me ⁊ illos occiderūt. Miſi martyres ⁊ confeſſores ⁊ doctores. nec illis acq̇euerūt. Sed q: nō eſt fas vt tibi aliq̇d denegē dabo eis meos ꝑ̄dicatores ꝑ quos valeāt illuminari ⁊ mūdari: ſin aūt veniaꝫ cōtra illos. ¶ Similē viſionē alius vidit eodem tp̄e quo .xij. abbates ciſtercieñ. ordinis tholoſani cōtra hereticos ſunt trāſmiſſi. Nā cū filius matri orāti rn̄diſſet vt .ſ. dixit mater. Bone fili non ſm̄ corū maliciam: ſed ſm̄ tuaꝫ miam agere debes. Tūc filius victus ꝑcibus ait. Ad votū tuū adhuc cunctis hanc miam faciā ꝙ ꝑ̄dicatores meos eis mittā qui eos moneant ⁊ informēt. ⁊ ſi ſe nō correxerit amplius eis nō parcā. Quidā frater minor qui multo tp̄e ſocius ſancti franciſci extiterat pluribus fratribus de ordine ꝑ̄dicatorum narrauit. ¶ Cū beatus dn̄icus rome pro cōfirmatione ſui ordinis apud papā inſtaret nocte orans vidit in ſpiritu xp̄m in aere exiſtentē ⁊ tres lanceas in manu tenētē ⁊ cōtra mundū eas vibrantē. Cui velociter mater occurrens: quidnā vellet facere inq̇ſiuit. Et ille ecce totus mūdus tribus vitijs plenus eſt .ſ. ſupbia concupiſcētia ⁊ auaritia. ⁊ ideo his tribus lāceis ip̄m volo perimere. Tūc v̄go ad eius genua ꝓcidēs ait. fili chariſſime miſerere ⁊ tuā iuſtitiam mia temperato. Cui xp̄s. Nonne vides quante mihi iniurie irrogantur. Cui illa. Tempera fili furorem ⁊ pauliſper expecta. Habeo enim fideleꝫ ſeruū ⁊ pugilem ſtrēnuum qui vbiꝙ̄ diſcurrēs mūdum expugnabit ⁊ tuo dominio ſubiugabit. Alium quoꝙ̄ ſeruū ſibi dabo qui ſecum fideliter decertabit. cui filius. Ecce placatus faciem tuā ſuſcepi. ſed vellem ego videre quos vis ad tm̄ officium deſtinare. tunc illa chriſto ſanctū dn̄icum preſentauit. cui xp̄s vere bonus ⁊ ſtrēnuus pugil iſte ⁊ ſtudioſe faciet que dixiſti. Obtulit etiam ſanctū franciſcum. ⁊ hūc xp̄s ſicut ⁊ primū pariter cōmendauit. Sanctus autem dn̄icus ſocium ſuum in viſione ſua

diligēter cōſiderās quē an̄ nō nouerat in craſtino in eccl'ia iuētū ex his q̇ nocte viderat ſine īdice recognouit: ⁊ ī eiꝰ āplexus ⁊ oſcula pia ruēs ait. Tu es ſocius meus tu pariter curres mecū ſtemꝰ ſimul ⁊ nullꝰ aduerſarius ꝑualebit. Viſionē ꝙ̄ ꝑ̄dictā ſibi ꝑ ordineꝫ enarrauit. Et extūc fctm̄ eſt eis cor vnū ⁊ aīa vna in dn̄o qȯ ī poſteris mādauer̄t ꝑpetuo obſeruari. ¶ Cū quēdā nouitiū apuliū ad ordinē recepiſſet q̇dā q̇ ꝑ̄dicti nouitij ſocij fuerāt eū adeo ꝑuerterūt ꝙ ad ſclm̄ iā redire deliberās veſtes ſuas modis oibꝰ expetebat. Q̄ȯ btūs dn̄icus audiēs ꝯtinuo orōni ſe dedit. Igit̄ cū dictū iuuenē iā religioſi veſtibus expoliaſſent ⁊ iā ſua camiſia induiſſent ille magnis vocibꝰ clamare cepit ac dicere. En eſtuo: en ardeo en totus exuror. Extrahite exhite hāc camiſiam maledictā q̄ me totū exurit. Nullo ꝙ̄ mō q̇eſcere potuit: q̄uſꝙ̄ exutus camiſia religioſis veſtibꝰ denuo eſt indutꝰ ⁊ ad clauſtrū reductꝰ. Exiſtēte btō dn̄ico bononie cū fratres iā ad dormiēdū iuiſſēt q̇dā frater ꝯuerſus a diabolo vexari cepit. Q̄ȯ cū frater raynerius lauſanēſis magiſter eiꝰ audiſſet. btō dn̄ico hoc ſtuduit indicare. Sctūs aūt dn̄icꝰ ad eccl'iā an̄ altare eū portari fecit. Qui cū vix a fratribꝰ decē fuiſſet deportatꝰ: dixit .b. dn̄icus. Adiuro te miſer vt dicas mihi q̄re vexas creaturā dei: ⁊ q̄re ⁊ quomō huc ītraſti. Qui rn̄dit. Vexo eū q: meruit. Bibit eī̄ heri ī ciuitate ſine licētia prioris nō adhibito ſigno crucis. Vn̄ tūc ītraui ī eū in ſpē bibitiōis: q̄n potius ipſe bibit me ſimul cū vino. Hoc aūt tunc euꝫ bibiſſe verū cōpertuꝫ eſt. Int̄ h̄ factuꝫ eſt ꝑ̄muꝫ ſignū ad matutinas: q̇ audito diabolꝰ q̇ in eo loq̄bat̄ dixit. Amō hic plus ſtare nō poſſum ex q̇ caputiati ſurgunt. Et ſic ad orōnē bti dn̄ici exire cōpulſus eſt. Cū ī ꝑtibꝰ tholoſanis q̇ddā flumen trāſiſſet libri eiꝰ nulluꝫ habētes cōſeruatoriū ī fluuium ceciderūt. Die aūt tertia q̇dā piſcator ibi hamum ꝓijciēs cuꝫ magnū piſcē ſe prēdidiſſe putaret: libros ip̄os extraxit penitꝰ ſic illeſos ac ſi ī aliq̇ armario fuiſſēt cū oī diligētia cuſtoditi. Cuꝫ ad q̇ddā mōaſteriuꝫ veniſſet et fratres q̇eſcerēt nollēs eos inq̇etare: orōne fuſa clauſis ianuis monaſteriuꝫ cuꝫ ſocio introiuit. Idē etiā cōꝑtuꝫ eſt cuꝫ in cōflictu hereticorū cuꝫ quodā cōuerſo ciſtercieñ. fuiſſet. Nā cuꝫ ſero ad quādam eccleſiā deueniſſent ⁊ clauſam inueniſſent. orōne fuſa a beato dn̄ico intra eccleſiā ſe ſubito inuenerūt ⁊ noctē illā totaꝫ ī oratiōe duxerunt. Poſt laboreꝫ itineris āteꝙ̄ ad hoſpitiuꝫ deueniſſet. ſitim ad fōteꝫ aliqueꝫ extinguere cōſueuit ne in domo hoſpitis plus bibendo aliquā notā īcurreret. ¶ Scholaris q̇dā lubricuꝫ carnis patiens venit ī q̇dā feſto ad domuꝫ fratruꝫ de bononia vt ibi miſſaꝫ audiret. Cōtigit auteꝫ tunc miſſaꝫ btm̄ dn̄icuꝫ celebrare. Cuꝫ aūt ad oblationeꝫ ventuꝫ fuiſſꝫ dictꝰ ſcholaris acceſſit ⁊ manuꝫ eius cuꝫ multa deuotiōe oſculatꝰ eſt. Quā cū oſculatus fuiſſet tantā ex illa ꝓdire ſenſit odoris fragrātiā quātā in vita ſua nunꝙ̄ aliq̄n expertꝰ eſt. Et ex tūc eſtus libidinis ī eo mirabiliter refriguit adeo vt qui ante erat vanꝰ ⁊ lubricus efficeret̄ poſtmoduꝫ ꝯtinens atꝙ̄ caſtus. O quāta mundicie puritate eiꝰ caro pollebat cuius odor tā mirabiliter ſordes mentis purgabat. Sacerdos quidam videns aliquando btm̄ dn̄icū cuꝫ ſuis fratribꝰ ꝑ̄dicatiōi tā feruent̄ inſiſtere deliberauit eis adherere dumō nouū teſtamētuꝫ ſibi ad ꝑ̄dicādū neceſſariū hēre poſſꝫ. Hoc eo cogitāte q̇dā iuuenis venale teſtm̄ ſub veſte baiulans affuit. Q̄ȯ ſtatim ſacerdos cuꝫ gaudio emit. Sꝫ duꝫ adhuc aliquātulū dubitaret: fuſa ad deū ꝑ̄ce impreſſaꝙ̄ ſup librū exteriꝰ cruce librū apuit ⁊ oc'los ad capituluꝫ qȯ prio ſe obtulit mox cōiecit: ⁊ illȯ qȯ ī actibus petro dictū eſt eidē occurrit. Surge deſcēde et vade cū eis nihil dubitās: q: ego miſi illos. Statimꝙ̄ ſurgēs eiſdē adheſit. Cū apȯ tholoſaꝫ in theologia legeret mgr̄ q̇dā ſcia ⁊ fama ꝑ̄clarꝰ: q̇dā mane an̄ diē dū ſuas ꝓuideret lectiōes opp̄ſſꝰ ſōno caput ſuum ī cathedra paululū reclinauit viſumꝙ̄ ē ſibi ꝙ ſeptē ſtelle ei ꝓ̄ſētarent̄. Qui cū de nouitate talis exenij plurimū miraret̄. ſubito ī lumine ⁊ quātitate predicte ſtelle ītātuꝫ creuerūt ꝙ totū mūdū illuminauerunt: q̇ euigilās quidnā ſibi h̄ vellet plurimū mirabat̄. Et ecce dū ſcholas ītraſſet ⁊ legeret .b. dn̄icus ⁊ cū eo ſex fr̄es eiuſdē hītus ad ꝑ̄dictū mgr̄m humiliter acceſſerūt ⁊ ſuuꝫ ſibi ꝓpoſituꝫ ītimātes dixerūt ꝙ ſcholas ſuas cuperēt frequētare. Qui recolēs viſionē ip̄os eſſe ſeptē ſtellas q̄s viderat nō dubitauit. Rome viro dei dn̄ico poſito vir quidā mgr̄ reginaldus ſcti arriani aurelian̄. Decanus qui etiā pariſiꝰ ī iure canonico legerat annis quinꝙ̄ romā cū aurelianenſi ep̄o mare tranſiturus aduenerat. Dudū autē in ꝓpoſito hēbat relictis oībꝰ ꝑ̄dicatiōi inſiſtere: ſꝫ quonā mō id cōplere poſſet necdū aduerterat. Cuꝫ aūt a q̇dā cardinali cui hmōi votū expreſſerat de inſtitutiōe ꝑ̄dicatorū didiciſſet ⁊ .b. dn̄ico acceſito eidē ſuū ꝓpoſitū reuelaſſet extūc ipſius ordinis liberauit igreſſū nec mora graui febriū īfirmitate corripit̄ ⁊ de eiꝰ ſalute penitꝰ deſperat̄. Perſeuerāte aūt in orōne btō dn̄ico ac btām v̄ginē cui tāꝙ̄ ſpāli patrone curā ordinis totā cōmiſerat exorāte vt vel ſaltem modico tp̄e eum ſibi cōcedere dignaret̄. eccēꝫ ſubito reginā mie duabꝰ ad modū ſpecioſis comitatā puellis reginaldus vigilās ⁊ mortem expectans ad ſe viſibiliter venientem aſpexit blandaꝙ̄ facie ſibi dicentem. Pete a me qȯ vis ⁊ dabo tibi. Deliberāti quid peteret vna ex predictis puellis ſuggeſſit ne quid peteret: ſed ſe totū regine mie voluntati committeret. Quod dum feciſſet illa manum extendens virgineā aures eius ⁊ nares ⁊ manus eiꝰ pedes ſalutari quā tulerat vnctione perunxit formulas verborum proprias ad ſingulas vnctiones ſubinferens ad renes ait. Stringātur renes tui cingulo caſtitatis. Ad pedes autem ait. Vngo pedes tuos in preparationem euangelij pacis. Addiditꝙ̄. Die tertia mittam tibi ampullam reſtitutionis plenarie ſanitatis. Tunc eī̄ habitum ordinis oſtendens en inquit eſt habitus ordinis tui. Hanc autem viſionē ſimiliter beatꝰ dn̄icꝰ in oratione poſitus vidit. Mane autem facto ad euꝫ veniens ſanctus dominicus eum ſanum reperit ⁊ ab eodem totius viſionis ſeriem audiuit: et habitum quem virgo monſtrauerat aſſumpſit. Nam ante a fratres ſuppellitijs vtebantur. Die auteꝫ tertia dei mater affuit. ⁊ corpus reginaldi adeo perunxit ꝙ non ſolū eſtum febrium: ſed etiam ardorē cōcupiſcē

tie ſic extinxit vt ſicut ipſe poſtmodū ē ꝯfeſſus nec pri
mus i eo motꝰ libidinis decetero pullulauit. Hāc vi
ſionē iterato exhibitā qdā religioſus de ordine hoſ/
pitalioꝝ pn̄te ꝙ btō dn̄ico ꝓprijs oculis vidit ⁊ ſtu
puit. Hāc viſionē mltis frībus maxime poſt illiꝰ obi
tū. b. dn̄icꝰ publicauit. Miſſus igr̄ reginaldꝰ bono/
niā pdicatiōi ardēter inſtabat ⁊ fratrū nūerus excre
ſcebat. Poſt hō aūt miſſus pariſius ñ poſt mltos di
es i dn̄o obdormiuit. ¶ Juuenis qdā nepos dn̄i
ſtephani cardinalis de foſſa noua cū equo i foueā p/
cipitio lapſus iā mortuꝰ ē eductꝰ: q. b. dn̄ico oblatus
orōne fuſa vite pſtine ē reſtitutꝰ. In eccl'ia ſcti ſixti ar
chitectū quēdā ꝯductū a fratribꝰ ſubcripta qdā rui
na deſup reſoluta ꝯtriuit deniqꝫ ſub cumulo cadētis
materie iacētē extinxit: ſꝫ vir dei dn̄icus corpꝰ deca/
uerna ſubductū ad ſe deferri iuſſit orationūqꝫ ſuaꝝ
ſuffragio ſtatiꝫ vite ſimul ⁊ ſanitati reſtituit. In ea/
dē eccl'ia apō romā dū fratres circit. xl. manerēt ⁊ q/
dā vice panis valde modicū iueniſſent: btūs dn̄icus
id modicū qō hēbat panis i ptes diuidi ſup mēſam
mādauit. Cunqꝫ vnuſqſqꝫ bucellā panis cū gaudio
frāgeret ecce duo iuuenes eiuſdē hitꝰ formeqꝫ ꝯſimi
lis. refectoriū itrauerūt: pallioꝝ ſinꝰ q a collo pēdebāt
plenos panibꝰ deferētes. Quibꝰ i capite menſe ſerui
dei dn̄ici ſilēter oblatis ita ſubito receſſerūt vt nullꝰ
decetero vl' vñ venerint vl' q abierint ſcire poſſꝫ. Tūc
ſctūs dn̄icus manu ad frēs circunqꝫ ꝓtēſa mō inqt
frēs mei comedite. Cūqꝫ. b. dn̄icus aliqñ i itinere po
ſitꝰ eēt. ⁊ grauis pluuiaꝝ inūdatio fctā eēt ille ſignū
crucis edidit ⁊ a ſe ⁊ a ſocio oēꝫ pluuiā adeo ꝓpulſa
uit vt qſi fctō papiliōe de cruce cū tota terra dēſa im
briū inūdatiōe madeſceret: nec vno[ſ]gutta ad ſpatiū
triū cubitoꝝ eos ꝯtingeret. Quadā vicē cū in ptibꝰ
tholoſanis tranſiſſet nauigio quādā aquā: nauta ab
eo denariū ꝓmercede trāſitꝰ exigebat. Cui cū vir dei
ꝓ ſeruitio ſibi ipēſo celoꝝ regnū ꝓmitteret addēs ꝙ
diſcipulus xpi eēt nec auꝝ vl' pecuniā deportaret: il/
le eū ꝑ cappā trahēs: mihi inqt aut cappā aut dena/
riū dimittes. Tūc vir dei erectis ad celū oclis paulu/
lū intra ſe orās moxqꝫ i terrā reſpiciēs ⁊ diuino nec
dubiū ꝓcuratū nutu denariū iacētē vidēs: ecce inqt
frat qō poſtulas tolle ⁊ me liberꝫ i pace dimitte. Cōti
git aliqñ viro dei iter agēti aſſociari ſibi religioſum
quēdā cōuerſatiōis qdē ſctitate domeſticū: ſed loq/
la ⁊ lingua penitꝰ alienū. Dolēs itaqꝫ ꝙ diuinis elo
quijs vna cū illo mutua ſe collatiōe refouere nō poſ/
ſet tādē a dn̄ico vt vnꝰ lingua loqret alterius ꝟbiſqꝫ
ſic alterutrū variatis ſeſe ꝑ triduū quouſqꝫ ſimul itu
ri erant intelligerēt ipetrauit. Quadā vice cū quidā
multis obſeſſus demonijs ſibi fuiſſet oblatꝰ ille ſto/
lam accipiens prius ſup colum ꝓpriū poſuit. dein/
de demoniaci collū cinxit mādās illis vt decetero il/
luꝫ hominē nō vexarēt. Ipi ꝟo in eiuſdē obſeſſi cor
pore torqri ſtatim fortiter ceperunt ⁊ clamare. Per
mitte nos exire: qre nos cruciari hic cōpellis. Et il/
le. Non dimittam vos inqt niſi mihi fideiuſſorē de
deritis ꝙ vltra nequaꝙ decetero redeatis. Quos in
quiūt illi fideiuſſores poterimꝰ tibi dare. Et ille. Sā
ctos martyres quoꝝ corpa in eccl'ia hac reqeſcūt. Et
illi nō poſſumus qꝛ nr̄a merita ꝯdicūt. Quibꝰ ille di/

xit. Oportꝫ vos dare alioqui a cruciatu hō nequaꝙ
liberos vos dimittā. Tūc rn̄derūt ad hō operā ſe da/
turos. Et poſtmodū dixerūt. Ecce ipetrauimꝰ lꝫ īme
riti ꝙ ſcti martyres fideiuſſerūt ꝓ nobis reqrēte aūt
eo huiꝰ rei ſignū dixerūt. Eatis ad capſā i q ſunt re/
condita capita martyrū ⁊ cā inueniētis īuerſaꝫ qſitū
eſt ⁊ ita iuētū eſt ſicut illi fuerāt ꝓteſtati. ¶ Pre/
dicāte aūt eo aliqñ qdā matrone ab hereticis depra
uate eiꝰ pedibꝰ ꝓuolute dixerūt. Serue dei adiuua
nos ſi ꝟa ſunt q hodie pdicaſti. iā diu mētes nr̄as er
roris ſpūs excecauit. Quibꝰ ille. Cōſtātes eſtote: ⁊ ex
pectate pauliſper vt videatis qli dn̄o adheſiſtis. Sta
timqꝫ viderūt. De medio ſui cattū vnū teterrimū ꝓſi
lire q magni canis qtitatē pferēs hēbat groſſos ocu
los ⁊ flamātes linguā longā latāqꝫ atqꝫ ſanguinolē/
tā ⁊ ꝓtractā vſqꝫ ad vmbilicū. Caudā ꝟo hn̄s curtā
ſurſumqꝫ ꝓtenſā: poſterioꝝ turpitudinē qcūqꝫ ſe ꝟte
ret oſ̄debat deqbꝰ fetor itolerabilis exhalabat. Cūqꝫ
circa illas matronas ſe aliquādiu huc illucqꝫ ꝟtiſſet:
tādē ꝑ cordā cāpane i cāpanille ꝯſcēdēs diſpuit feda
poſt ſe veſtigia dereliquēs. Ille q matrōe deo grās
agētes ad catholicā fidē ſunt ꝯuerſe. Cū i ptibꝰ tho
loſanis quoſdā hereticos cōuiciſſet ⁊ illi eſſent incē/
dio deputati aſpiciēs iter eos quēdā raymūdū noie
ait miniſtris. Iſtū ſeruate ne aliq mō cū ceteris cōbu
raf. Cōuerſuſqꝫ ad eū blādeqꝫ alloquēs ſcio inqt fili
mi: ſcio ꝙ adhuclꝫ tarde bonꝰ hō eris ⁊ ſctūs. Dimiſ
ſus itaqꝫ ꝑ ānos viginti i heretica prauitate ꝑmāſit.
Tādē ꝯuerſus ⁊ frat pdicatoꝝ effectus i codē ordie
vitā ſuā laudabilit duxit ⁊ felicit ꝯſūmauit. Cū eēt i
hyſpania qbuſdā ſibi fratibꝰ ſociatis appuit ei ꝑ vi
ſum imaniſſimus draco q frēs illos qui ſecū erāt ab
ſorbere aptis faucibꝰ nitebaf: qō vir dei intelligens
frēs fortiter reſiſtere hortabaf. Et poſt modicū oēs
illi excepto fratre adā ⁊ duobꝰ ꝯuerſis ab eo receſſe
rūt. Interrogatꝰ aūt quidā ex illis ab eo an ſimilit
vellet abire ait. Abſit pater vt relicto capite ſequar
pedes ⁊ cōtinuo orationi ſe dedit ⁊ fere oēs poſtmo
dum ſua oratione cōuertit. Apud ſanctum Sixtum
in vrbe romana cum fratribus exiſtens ſubito facto
ſup eum ſpiritu dn̄i ad capitulum fratribus cōuo/
catis palā omnibus nunciauit quattuor fratres ex
ipſis in breui duos videlicet in corpore duos ꝟo in
anima morituros. Poſt modicum duo fratres ad
dn̄m migrauerunt. duo ꝟo de ordine receſſerūt. Exi
ſtente eo bononie erat ibi quidā magiſter cōradus
theutonicus: cuius ingreſſum ad ordinē fratres mi/
rabiliter affectabant. cū autē beatus dn̄icus cū prio
re monaſterij caſſa marie de ordine ciſtercien̄. in vigi
lia aſſumptionis btē marie ſermocinaretur familia
ri quadā confidētia exigēte materia inter alia dixit
ei. Fateor tibi prior quod tamen adhuc nulli expoſui
vnꝙ nec tu alteri ꝙdiu vixero reuelabis ꝙ nunꝙ a
deo in hac vita aliquid petij qō nō aſſequerer iuxta
votū. Cui cum pdictꝰ prior diceret ꝙ forſitā ante eū
vitā finiret btūs dn̄icus ſpū ꝓphetico ꝙ ipſe prior
poſt ſe diu viueret ſicut ⁊ factū fuiſſe conſtat pdixit
Tunc ille prior adiecit. Pete ergo pater vt det tibi
magr̄m cōradū ad ordinē cuius fratres introitū tm̄
flagitare videnf. At ipe: rē iquit bone frater difficilē

poſtulaſti. Finito cōpletorio ceteris fratribꝰ ad qeſcē
dū ꝑgentibꝰ ipe in eccl'ia remāſit ⁊ in orōne moreſſo
lito ꝑnoctauit. Cōuenientibꝰ igr̄ fratribꝰ ad primaꝫ
cū cātor incepiſſet. Iā lucis orto ſydere: ecce lucis no
ue ſydus nouū futurꝰ mgr̄ cōradus ſubito veniens
ad pedes b. dn̄ici ſe ꝓſternēs habitū ordinis inſtanf
petijt ⁊ ꝑſeuerāter accepit. Hic fuit in ordine valde
religioſus: ⁊ lector in ordine plurimū glorioſus. Qui
tandē moriēs cū iā oculos clauſiſſet: ⁊ fratres eū mi/
graſſe crederēt ille aptis oculis fratres circūſpiciēs
ait dn̄s vobiſcū. Quibꝰ rn̄detibꝰ. Et cū ſpū tuo: ad/
iunxit. Fideliū aīe ꝑ miām dei requieſcāt in pace. Et
ſic ꝓtinꝰ ille in pace quieuit. ¶ Inerat autēꝫ ſeruo
dei dn̄ico firma valde mētis eqlitas niſi cū ad cōpaſ/
ſionem ⁊ miam turbaref. Et qꝛ cor gaudēs exilarat
faciē placidā interioris hois cōpoſitioneꝫ manifeſta
deforis benignitate ꝓdebat. Tpe diurno cū fratribꝰ
ſuis ſocijs ſaluo quidē honeſtatꝭ tenore nemo cōior
nocturnis horis vigilijs ⁊ orōnibꝰ nemo inſtantior.
Diē impertiebaf primis nocte deo. De oculis ſuis
qſi quedaꝫ fontē effecerat lacrimarū. Frequēter qñ
corpus dn̄i eleuabaf in miſſa i tātuꝫ mentꝭ rapiebaf
exceſſum: ac ſi ibidē xp̄m incarnatuꝫ pn̄tem videret:
ꝓpter ꝙ miſſam multo tpe cum ceteris nō audiuit.
Erat aūt ſibi in eccl'ia ꝑnoctādi cōſuetudo creberri
ma vt vix aut raro certū ad quieſcēduꝫ locū videref
habere. Et cū laſſitudine ſuccedēte ſomni interpella
ret neceſſitas ſiue añ altare aut ſup lapidē capite re
clinato paululū qeſcebat. Tres ſingulis noctibꝰ ac/
cipiebat manu ꝓpria de qdā cathena ferrea diſcipli/
nas: vnā videlꝫ ꝓ ſe alterā ꝓ pctōribꝰ qui verſanf in
mūdo: tertiā ꝟo ꝓ his qui in purgatorio cruciantur
Electꝰ aliqñ in cotoronen̄. al's citauien̄. ep̄m oino re
nuit ꝯteſtās ſe priꝰ terrā deſerere ꝙ electioni alicui
de ſe facte aliquatenꝰ cōſentire. Interrogatꝰ aliquā
do cur nō libentiꝰ tholoſe in tholoſanaqꝫ dioceſi in
eiꝰ videlꝫ dioceſi ꝙ in carcaſonēſi dioceſi moraref. rn̄
dit. Qꝛ in tholoſana dioceſi multos qui me hono/
rāt inuenio: apud carcaſonā ꝟo oēs e cōtrario me im
pugnāt interrogatꝰ a quodā in quo libro plus ſtu/
duiſſet: rn̄dit. In lib. charitatis. Quadaꝫ vice dū vir
dei dn̄icus apud bononiā ꝯſtitutus in eccl'ia ꝑnocta
ret diabolꝰ in ſpecie fratris eidē apparuit. Quē ſ. do
minicꝰ fratrē exiſtimās ei innuebat: vt cuꝫ ceteris ad
quieſcēdū ꝑgeret. Ille ꝟo qſi deridendo eūdem ſibi
nutibꝰ rn̄debat. Tūc ſ. dominicꝰ qſnā eēt q ſuū man
datū cōtēneret ſcire volēs cādelā ad lāpadeꝫ accēdit
⁊ in faciē eiꝰ reſpiciēs ꝙ diabolꝰ eēt cōfeſtim cogno/
uit. Quare cū eū vehemētius increpaſſet mox eideꝫ
diabolus de fractione ſilētij inſultare cepit. Sanctꝰ
aūt dn̄icꝰ vtpote fratruꝫ mgr̄o ſibi loqui licere aſſe/
rens coegit ipm̄: vt ſibi diceret de quo fratres in cho
ro tētaret. Qui rn̄dit. Facio eos tarde venire ⁊ cito
exire. Deinde duxit eū ad dormitoriū: de quo ibideꝫ
fratres tētaret inqrēs. Qui ait facio eos nimis dor/
mire tarde ſurgere: ſicqꝫ a diuino officio remeare ⁊ in
terdū immūdas cogitatiōes habere. Deinde ad re/
fectoriū ipꝫ duxit: ⁊ de q ibidē fratres tētaret qſiuit
Tūc demō ꝑ mēſas ſaliēs plus ⁊ minꝰ ſepiꝰ repeten
do dicebat. Quē cū ſctūs dn̄icus qd ſibi ō hoc vellet

interrogaret ait. Quoſdā fratres tēto vt plus come
dāt. ⁊ ſic ex nimia ſibi ſumptiōe delinquāt: quoſdam
vt minꝰ ſumāt: ⁊ ſic in dei ſeruitio ⁊ ſui ordinis obſer
uatiōe debiles fiāt. Inde duxit eū ad locutoriū de q
ibidē fratres tētaret inquirēs. Tūc ille crebro linguā
reuoluēs mirabilis cōfuſiōis ſonū ꝓmebat: quē cuꝫ
ſ. dominicꝰ quid ſibi hō vellet inquireret ait. Hic locꝰ
totus meꝰ eſt. Cū eīm fratres ad loquendū cōueni/
unt eos tētare ſtudeo vt cōfuſe loquanf ⁊ multꝭ ſeſe
inutilibꝰ ꝟbis commiſceāt ⁊ vnus aliū nō expectet.
Poſtremo duxit eū ad capitulū. Sꝫ cū añ oſtiū ca/
pituli fuiſſet: demon intrare nullatenꝰ voluit: ſed ait
Heū nūꝙ ingrediar qꝛ locꝰ maledictiōis ⁊ infernus
mihi eſt ⁊ totū ibi amitto qō in alijs locis lucror. Nā
cū aliquē fratrē ꝑ aliquā negligētiā delinquere fece
ro mox in loco maledictiōis de ipa negligētia ſe pur
gat ⁊ corā oībus ſe ꝓclamat. Nā hic monenf: hic cō/
fitenf: hic accuſanf: hic verberanf: hic abſoluuntur: ⁊
ſic totū amiſiſſe me doleo qō alibi lucratū gaudebā
⁊ his dictis euanuit. ¶ Tandē appropinquāte ꝑe
grinatiōis termino ꝯſtitutꝰ apud bononiā graui ce
pit corpis infirmitate lāguere. Sui aūt corpis diſſo/
lutio ſibi in viſiōe mōſtrata eſt. Vidit eīm iuuenē pul
cerrimū his ꝟbis ſe vocātē ⁊ dicētē. Veni dilecte mi.
veni ad gaudia veni. Cōuocatis igr̄ ex fratribꝰ bo/
noñ. conuentꝰ duodecim ne eos exheredes ⁊ orpha/
nos derelinqret teſtamētū cōdidit dicēs. Hec ſunt q
vobis tanꝙ filijs hereditario iure poſſidenda relin/
quo. Charitatē habete: humilitatē ſeruate: paupta/
tem volūtariaꝫ poſſidete. Illa ꝟo qua potuit diſtri/
ctione ꝓhibuit ne quis vnꝙ in ſuo ordine poſſeſſio/
nes induceret tpales maledictionē dei oīpotētis et
ſuā terribiliter imprecās ei qui ſpdicatoꝝ ordinē ter/
renarū diuitiarū puluere preſumeret maculare. Fra
tribꝰ ꝟo de eiꝰ deſtitutiōe incōſolabiliter dolētibus
dulciter eos cōſolans ait. Ne vos mea filij corpalis
turbet diſceſſio nullatenꝰ dubitātes vtiliorē me vos
mortuū habituros ꝙ viuū. Proīde ad extremā ho/
rā veniēs anno dn̄i. M. ccxxi. dormiuit in dn̄o cuius
quidē tranſitus eadē die: eadēqꝫ hora fratri alberto
tūc priori fratrū pdicatoꝝ ō brixia ⁊ poſtmodū eiuſ/
deꝫ ciuitatꝭ ep̄o hō mō mōſtratꝰ eſt. Nā cū in cāpani/
li fratrū capite ad murū inclinato leui ſomno dormi
taſſet: vidit celū aptū ⁊ duas ſcalas cādidas ad terrā
ſubmitti: quarū ſūmitates xp̄s cū mr̄e tenebat ⁊ an/
geli ꝑ eas iubilātes aſcēdebāt ⁊ deſcēdebāt. In me
dio aūt ſcalarū i imo ſedes poſita erat ⁊ ſup ſedē ve
lato capite frater ſedens. Jeſus aūt ⁊ mr̄ eiꝰ ſurſum
ſcalas trahebāt donec ſedēte in celū eleuata aptura
celi clauſa eſt. Veniēs i gr̄ pdictꝰ frater bononiā cōti
nuo eadē die ⁊ hora patrē migraſſe cognouit. Fra/
ter qdā noīe rabo poſitꝰ apud tybur eadē die ⁊ ho/
ra q pr̄ migrauit a corpe miſſam celebraturꝰ acceſſe
rat ad altare: cū audiſſet eū bononie egrotaſſe et ad
locū canonis veniēs in quo de viuis mētio fieri con/
ſueuit ⁊ vellet ꝓ eius ſalute orare: ſubito factꝰ eſt in
exceſſu mētis: viditqꝫ virū dei dn̄icū qdā corona lau/
reatū totūqꝫ mirabili ſplēdore fulgētē: duobꝰ quidē
reuerēdis viris comitatū hincinde extra bononiā in
via regia ꝓcedētē. Diē igr̄ notās ⁊ horā inuenit: tūc

ſeruū dei dn̄icum a corpore migraſſe. Cū igr̄ corpus eius multo tp̄e ſub terra iacuiſſet ⁊ crebreſcētib⁹ indeſinēter miraculis nō poſſet ulteri⁹ eius ſanctitas occultari: fideliū dignum duxit deuotio corpus eius ad altiorē locū tráſferre. Cūq̄ monumentū feciſſent fracto vix ferreis inſtrumētis cemēto ſublatoq̄ lapide de patefactū tāta ex ipſo ſuauiſſimi odoris prorupit fragrātia: vt nō tā ſepulcrū ꝙ̄ cella videref aromatū patuiſſe. qui quidem odor cūcta ſuperabat aromata nec alicui⁹ rei naturalis odor ſimilis videbat. Nec ſolum oſſib⁹ aut puluerí ſacri corpis inerat vel capſe: verūetiā terre circūquaq̄ cōgeſte: ita vt ad lōginq̄s regiōes poſtmodū delata odorē ipm̄ lōgo tp̄e retineret. Fratrū ꝟo manib⁹ maxime aliqd̄ de reliquijs ſacroſanctis tāgentib⁹ ſic inheſit: vt quātūcūq̄ lote vel etiā cōfricate eſſent ꝑ plures dies cōſeruate fragrātie teſtimoniū pſentaret. ℞ In puincia vngarie vir quidā nobilis cū vxore ſua ⁊ filio paruulo ad reliquias b. dn̄ici q̄ in ſilō habebanf viſitandas acceſſit. At fili⁹ eius infirmat⁹ ibidē ad extremū vite morien do puenit. Pr̄ aūt corpus filij corā altari b. dn̄ici collocās lamētari cepit ⁊ dicere. Bte dn̄ice let⁹ veni ad te: en triſtis redeo. Cum filio veni ⁊ orbatus recedo. Redde mihi q̄ſo filiū meū. Redde mihi letitiā cordis mei. Et ecce circa mediū noctis puer reuixit ⁊ ꝑ eccleſiā ambulauit. Iuuenis quidā cuiuſdā nobilis dn̄e mācipiū dū in quodā fluuio piſcādi grā inſiſteret: in aqua lapſus ⁊ ſuffocat⁹ diſparuit. Magno aūt ſpatio tp̄is interiecto ei⁹ corp⁹ de pfundo fluuij eſt eductū. Dn̄a aūt ipſius ꝑ ei⁹ reſuſcitatiōe b. dn̄icū inuocās pmiſit ſe ad ſuas reliquas nudis pedib⁹ acceſſurā ⁊ reſuſcitatū mācipiū libertati daturū. Statim q̄ fuerat mortu⁹ in mediū videtib⁹ oib⁹ vite redditus pſilijt: votūq̄ ſuū pdicta dn̄a ſicut pmiſerat adimpleuit. In eadē puincia vngarie dū qdā vir filiū ſuū defunctū amare lugeret: ⁊ b. dn̄icū ꝑ ei⁹ reſuſcitatiōe inuocaret circa pullos cātū q̄ mortu⁹ fuerat oculos aperuit: ⁊ pr̄i dixit. Quid eſt pr̄ ꝙ ſic habeo faciē madefactā. Et ille. Lacrime pr̄is tui ſunt fili: q; tu mortuus fueras ⁊ ego ſol⁹ remāſerā omi gaudio deſtitutus. Cui ille. Multū fleuiſti pr̄: ſȝ b. dn̄ic⁹ deſolatiōi tue cōpatiēs vt tibi viu⁹ redderer ſuis meritis impetrauit. Lāguid⁹ qdā ⁊ ꝑ xviij annos cec⁹ reliqas b. dn̄ici viſitare deſiderauit: tanq̄ tetās ire de lecto ſurrexit tantāq̄ ſubito ſibi ſenſit infundi ꝟtutē ꝙ paſſu cōcito gradi cepit. Tātoq̄ magis in conualeſcētia corpis ⁊ illuminatiōe oculor pficiēs quāto ꝗtidie in itinere pcedebat donec tādē ad locū deſtinatū pueniens pfectū recepit vtriuſq̄ bn̄ficiū ſanitatis. In eadē puincia vngarie matrona qdā ad honorē b. dn̄ici miſſam diſponēs facere celebrari ſacerdotē hora debita nō inuenit. Quapropter cādelas tres ad h̄ paratas manutergio mūdo inuoluit ⁊ in qdā vaſe repoſuit. Aliquātulū aūt diuertēs ⁊ poſtea rediēs cādelas flāmis patētib⁹ ardere vidit. Currētes oēs ad tā grande ſpectaculū tādiu ibidē tremētes ⁊ orātes ſteterūt donec ſine leſiōe manutergij penit⁹ exarſerunt. ℞ Apud bononiā ſcholaris quidā noie nicola⁹ grauiter renū ac genuū dolore adeo eſt vexat⁹ ꝙ de lecto ſurgere nō valebat. Cuius ⁊ femur leuū emarcuit intm̄ ꝙ oīs ab eo ſpes curatiōis abſceſſit. Deo igr̄ ⁊ b. dominico ſe deuouēs cū ſe filo de quo ſieda erat cādela totū menſus eēt in longū cepit etiā corpus collū ⁊ pectus cingere cū tandē genu filo ambiēte cingiſſet inuocato ad quālibet mēſuratiōnē noie ieſu ⁊ b. dn̄ici cōtinuo ſe alleuiatum ſentiēs exclamauit. Ego ſum liberatus. Exurgēs ⁊ pre gaudio lacrimās ſine aliquo fulcimēto venit ad eccleſiā in qua corp⁹ ſ. dominici quieſcebat. In eadē ꝗ̄ ciuitate multa ⁊ fere innumerabilia miracula deus ꝑ ſuū ſeruū dn̄icū operatus eſt. In ſicilia apud auguſtā cū puella quedā que vitio lapidis laborabat incidi deberet mr̄ eius ꝑ inſtanti periculo filiā ſuam deo ⁊ b. dn̄ico cōmendauit. Sequēti igr̄ nocte dormiēti puelle b. dn̄icus aſtitit: ⁊ in manu ei⁹ lapidē quo torquebat poſuit ⁊ abſceſſit. Quē puella euigilās ⁊ ſe liberatā inueniēs matri dedit: ⁊ viſionē ꝑ ordinē explicauit. Mater ꝟo lapidem ad domū fratrū attulit ⁊ ipm̄ in memoriā tanti miraculi corā imagine b. dn̄ici ſuſpēdit. In auguſta ciuitate cū in feſto trāſlatiōis b. dn̄ici matrone qdam q̄ in eccl'ia fratrū miſſarū ſolēnijs interfuere domū redirēt ⁊ quādam mulierē pre foribus dom⁹ ſue filā tem viderēt: ipam charitatiue redarguere ceperūt: cur in feſto tāti patris a ſeruili ope nō ceſſaret. Illa ꝟo idignata rn̄dit. Uos qui eſtis bizoce fratrū feſtū colite veſtri ſcti. Statimq̄ oculis in tumorē cū puri tu cōuerſis ex ipis ceperūt ꝟmes ꝓtinus ſcaturire: ita ꝙ vicina quedā decē ꝟocto ꝟmes eduxit ex eius oculis nūeratim. Cōpuncta igr̄ ad eccleſiā fratrū venit: ibiq̄ petā ſua cōfītes ⁊ votū emittēs: ꝙ decetero ſancto dei dn̄ico nunq̄ detraheret ⁊ eius feſtū deuote ageret ꝓtinus reſtituta eſt priſtine ſanitati. ℞ Sanctimonialis quedā noie maria apud tripolis in monaſterio qd̄ d: magdalena validiſſimis infirmitatibus elaborās ac iā tibia grauiter peuſſa quīq̄ menſibus cruciatu mirabili vrgebaf: ita vt ſingulis horis exit⁹ timeref. Que intra ſe recolligēs ſemetipam ſic exorauit. Mi dn̄e nō ſū ego digna orare te: nec a te exaudiri: ſȝ rogo dn̄m meum b. dn̄icū vt ſit mediator inter te ⁊ me: ⁊ mihi impetret bn̄ficiū ſanitatis. Cū q̄ diu cū lacrimis exoraret: in extaſi facta vidit beatum dn̄icū cū duobus fratrib⁹ aperta cortina q̄ añ lectum ei⁹ pēdebat intrantē ſibiq̄ dicentē. Quare tm̄ ſanari deſideras. Et illa. Dn̄e vt deo meo deuoti⁹ ſeruire poſſim. Tunc ille de ſub cappa vnctionē mire fragrātie pferens tibiā ei⁹ vnxit ⁊ ſtatiȝ ſanata fuit. Et ait. Hec vnctio eſt valde precioſa dulcis et difficilis. Cuius verbi cū mulier requireret rōnē dixit. Hec vnctio dilectiōis eſt ſignū: q̄ videlȝ precioſa eſt q: nullo ꝑtio emi pōt: ⁊ q: in donis dei nullū eſt melius. Dulcius: q: nihil dulci⁹ charitate. Difficilis q: cito pditur niſi caute cuſtodiaf. Ipſa etiaȝ nocte ſorori ſue in dormitorio qſcēti appuit dicēs. Ego ſanaui ſororē tuā. Que currēs ipaȝ ſanatā inuenit. Que cū ſe etiaȝ ſenſibili vnctione inunctā ſentiret: ipam cū bōbice reuerētia multa exterſit. Que cū abbatiſſe cōfeſſori ⁊ ſorori oīa retuliſſet: ⁊ vnctionē in bōbice pſentaſſet tāta ⁊ tā noua odoris fragrātia ſunt percuſſi vt nulla eis poſſent aromata cōparari. Ipam aūt vnctionē cū multa reuerētia ſeruauerūt. Quā grat⁹ autē deo extitat loc⁹ in quo ſacroſctm̄ corpus bti dn̄ici requieſcit h̄ ex miraculis multis claruerit. vnū tamen hic poſuiſſe ſufficiat. Refert magiſter alexander eps vindonicen. in poſtillis ſuis ſup illud verbū. Miſericordia ⁊ veritas obuiauerūt ſibi ⁊c. ꝙ qdā ſcholaris degens bononie vanitatib⁹ ſeculi deditus: viſionē talē cōſpexit. Uidebaf ſiquidē ſibi ꝙ in qdā campo magno cōſiſteret: ⁊ ibidē tēpeſtas ingēs ſup ipm̄ deſcēderet: q̄ dū fugeret a facie tēpeſtatis ad quandā domuȝ peruenit. Quā cuȝ clauſam inueniſſet et pulſans ad oſtiuȝ ſe ibidē recipi poſtulaſſet: q̄ deintus erat hoſpita rn̄dit. Ego ſum iuſtitia q̄ hic habito et hec domus mea eſt. Quia auteȝ tu iuſtus non es in ea habitare nō vales. Ad cui⁹ verba ille plurimū merens abſceſſit. et aliā domum vltra illā cōſpiciēs ad eam venit ⁊ pulſans ad oſtiū ſe ibidem recipi poſtulabat. Sed q̄ deintus erat hoſpita rn̄dit. Ego ſum veritas q̄ hic habito ⁊ h̄ dom⁹ mea eſt. Te aūt hoſpitio nō recipiam. q: veritas eū nō liberat qui eā non amat indeq̄ abſcedēs tertiā domum vltra illā pſpiciet ad quam veniens ſe ſimiliter cōtra impetum tēpeſtatis recipi flagitauit. Cui q̄ deintus erat dn̄a reſpondit. Ego ſum pax que hic habito: nō eſt autem pax impijs ſed hominib⁹ bone volūtatis. Uerū q: ego cogito cogitatiōes pacis ⁊ nō afflictionis vtile conſiliū tibi do. Ultra me ſoror mea habitat q̄ miſeris ſemper auxiliū preſtat ad hanc accede ⁊ eius monita comple. Cum ergo acceſſiſſet: q̄ deintus erat reſpondit. Ego ſum miſericordia que hic habito. Si igitur ab imminente tempeſtate ſaluari deſideras vade ad domum in qua fratres predicatores de bononia habitant ibiq̄ inuenies ſtabulū penitentie ⁊ preſepe continentie ⁊ pabulū doctrine: aſinum ſimplicitatis cum boue diſcretionis mariam illuminantem: ⁊ ioſeph proficientē: ⁊ puerū ieſum te ſaluatem. Cū igitur predictus ſcholaris euigilaſſet ad domuȝ fratrum venit ⁊ viſionem per ordinem recitans habitū ordinis petijt et accepit.

De ſancto ſixto papa. ca.

Sixtus dicitur a ſios qd̄ eſt deus ⁊ ſtatus quaſi diuinus ſtatus. Uel ſixtus a ſiſto ſiſtas quaſi firmus ⁊ fixus in fide paſſione ⁊ bona operatione.

Sixtus papa athenien. natiōe ꝑmo quidē philoſophus ſed poſtea diſcipulus xp̄i ⁊ pontifex ſummus electus decio ⁊ valeriano cuȝ duobus diaconibus ſuis feliciſſimo et agapito preſentatus eſt. Queȝ cum decius nullis poſſet pſuaſionibus inclinare: fecit eū duci ad tēpluȝ martis vt aut ſacrificaret: aut in cuſtodia mamertini reciperef. Sed cum ſacrificare renuēs in cuſtodiā duceretur: beatus laurentius poſt eum clamans ibat ⁊ dicebat. Quo pgrederis ſine filio pater: quo ſacerdos ſancte ſine miniſtro properas. Cui ſixtus. Non ego te deſero fili neq̄ derelinquo: ſed maiora tibi debentur ꝑ fide xp̄i certamina. Poſt triduū me ſequeris ſacerdotem leuita. Interim ergo theſauros eccleſie accipe ⁊ quibus tibi videtur diuide. Quos cuȝ ille chriſtianis pauperibus diſtribuiſſet: valerianus prefect⁹ decreuit vt ſixtus ad templum martis ſacrificaturus duceref. Qd̄ ſi renueret ibidem capite truncaref. Qui cum duceretur btūs laurentius poſt eum clamare cepit ac dicere. Noli me derelinquere pater ſancte quia theſauros tuos iam expendi. Tūc milites audiētes theſauros noiare laurentium tenuerunt: ſixtum ꝟo cum feliciſſimo ⁊ agapito ibidem decollauerunt.

In hac die eſt feſtuȝ transfigurationis dn̄i et ſanguis xp̄i de nouo vino ſi fieri pōt ⁊ inueniri in aliquib⁹ eccl'ijs cōficitur: vel ſaltē de matura vua aliquātulū in calice eliquaf. In hac etiaȝ die racemi benedicunf ⁊ ppl's inde communicat. Ratio auteȝ hui⁹ eſt ex eo ꝙ dn̄s diſcipulis ſuis dixit in die cene. Non bibam amodo de hoc genimine vitis donec bibā illud nouū in regno pr̄is mei. Illa ꝟo trāſfiguratio dn̄i ⁊ ꝙ dixit nouū vinum repreſentat glorioſam innouationem quam xp̄s poſt reſurrectionem habuit: ⁊ iō in hac die transfigurationis que reſurrectioneȝ domini repreſentat vinum nouum inq̄ritur: non ꝙ in hac die vt quidam aiunt transfiguratio ſit facta: ſed in hac die ab apoſtolis manifeſtata. Transfiguratio enim facta dicitur fuiſſe circa principium veris. Diſcipuli autem propter prohibitionem eis factam ipſam tandiu celauerūt ⁊ in hac die manifeſtauerunt. Sic legif in libro qui d: mitra.

De ſancto donato. ca.

Donatus d̄r quaſi a deo natus ⁊ h̄ ꝑ regeneratiōnē ⁊ gratie infuſionē ⁊ glorificationē q̄ eſt triplex generatio ſp̄ualis a deo. Nā cū ſcti moriunf tunc naſci dicunf. Un̄ obitus ſctōꝝ non mors ſed natale vocaf. Puer em̄ appetit naſci vt recipiat ampliorem locum ad manendum: vberiorem cibum ad veſcendum: liberiorem aerem ad reſpirandum: ⁊ lucem ad videndum. Et quia ſancti cum de vtero matris eccleſie per mortem exeunt illa quatuor ſm̄ modum ſuum recipiunt: ideo naſci dicuntur. Uel dicit donatus quaſi dono dei datus.

Donatus cum iuliano imperatore eruditus ⁊ nutrit⁹ eſt: ita ꝙ pdictus iulian⁹ fuit tūc in ſubdiaconū ordinat⁹. Sȝ cū imperiū ſublimatus fuiſſet patrē ⁊ matrē beati donati occidit: donatus ꝟo in aretinā ciuitateȝ aufugit: ⁊ apud hilariū monachū manens multa ibidem miracula fecit. Nam cum prefectus ciuitatis habens filium demoniacum cum ad donatum adduxiſſet: ſpiritus immundus clamare cepit ac dicere. In nomine domini ieſu chriſti noli mihi eſſe moleſtus vt de domo mea egrediar. O donate quare me exire coartas cum tormentis. Sed orante donato fuit protinus liberatus. Uir quidaȝ euſtaſius nomine exactor fiſci in tuſcia publicā pecuniā in cuſtodia vxoris nomine eufroſine dereliquit. Sed cū puincia ab hoſtibus vrgeref pecuniam abſcōdit ⁊ dolore preuenta vitam finiuit. Uir aūt eius rediēs cū pecuniā inuenire non poſſet ⁊ iam cū filijs ſuis ad ſuppliciū tradi deberet ad ſctm̄ donatū con

fugit. Donatus aũt ad ſepulcrũ vxoris cũ eo ꝑgēs orõne facta clara voce dixit. Euſroſina ꝑ ſpm̃ ſctm̃ te adiuro vt dicas nobis vbi talē pecuniaꝫ poſuiſti Et facta eſt vox de ſepulcro dicēs. In ĩgreſſu domꝰ mee ibi eã ſubfodi. Et euntes eã ibi vt dixerat inuenerũt. Poſt aliquot autē dies ſatyrus eps̃ in dño obdormiuit ⁊ oĩs clerus donatũ in epm̃ elegit. Cuꝫ aũt vt refert Greg. in dialogo quadã die miſſa celebrata ppl'ꝰ cõicaret ⁊ diaconꝰ cõmunicãs xp̄i ſanguinē ꝓpinaret: ſubito paganoꝝ ĩpulſu diaconus cecidit ⁊ calicē ſctm̃ fregit. De quo cũ ipſe ⁊ oĩs ppl'us plurimũ meſtus eſſet: donatus fragmēta colligēs calicis orõne facta ipſum in priſtinã formã reſtaurauit. Una aũt particula a diabolo abſcõſa fuit q̄ in calice p̄dicto defecit: q̄ tñ eſt ad teſtimoniũ miraculi huius Pagani aũt h' viſo miraculo ſunt cõuerſi. ⁊. lxxx. baptiſma ſuſceperũt. Fons q̃dã adeo erat infectus vt q̃cũꝗ de illo biberet ꝓtinus moreret̃. Dũ igit̃ ſanctus donatꝰ ſuꝑ aſinũ ſuũ illuc iret vt oratione ſua aquã ſanaret: draco terribilis inde erupit ⁊ pedes aſini cauda inuoluēs cõtra donatũ ſe ꝓtinus erexit. Quē donatꝰ flagello q̃dã ꝑcutiēs vel ſm̃ qd̃ alibi legit̃ ĩ os eiꝰ expuēs ꝯtinuo ĩterfecit: orauitꝗ ad dñm ⁊ omne venenũ a fonte fugauit. Aliũ q̃ꝫ fonteꝫ dum ipe cũ ſocijs ſuis valde ſitiret q̃dã vice ſua oratõe ibidē ꝓduxit. ¶ Cũ filia theodoſij ĩpatoris a demone vexaret̃ ⁊ ad ſanctũ donatũ adducta fuiſſet dixit donatus. Exi immũde ſpũs ⁊ noli ĩ plaſmate dei habitare. Cui demon. da mihi trãſitũ q̄ exeaꝫ aut quo vadã. Cui donatus. Unde huc veniſti. Cui demon. De eremo. Et ſanctus illuc reuertere. Et demon. Video ſignũ crucis ĩ te de q̄ ignis exit ꝯtra me ⁊ pre timore ignoro q̄ vadã: ſꝫ da mihi locũ exeũdi et exeo Cui donatus. Ecce habes trãſitũ redi ad locũ tuũ. Et vniuerſaꝫ domũ ꝯcutiēs exiuit. Cũ quidaꝫ mortuus efferret̃ aduenit q̃dã cũ chirographo aſſerens deberi ſibi ab ipſo. cc. ſolidos. Unde nullatenꝰ ipm̃ ſepeliri ſinebat. Quod cũ vxor eius vidua beato donato cuꝫ lacrimis indicaſſet adiungēs ꝙ homo ille pecuniã totaliter recepiſſet: aſſurgēs ad locũ iuit et manu defunctũ tangēs ait. Audi me. Qui reſpõdit. Ego ſum. Et ſanctus donatus ad eũ ait. Surge et vide quid agas cũ homine iſto qui te ſepeliri nõ ſinit. Qui reſidēs eũ de ſolutione debiti corã omnibꝰ ꝯuicit ⁊ chirographũ accipiēs manu ſcidit. Deinde dixit ſctõ donato. Iube me iterũ p̄r dormire. Et ille Uade ãmodo fili quieſce. Eo tp̄e cũ fere annis tribus nõ pluiſſet ⁊ ſterilitas magna eſſet: infideles ad ĩperatorē theodoſiuꝫ cõuenerũt petētes vt ſibi donatuꝫ traderet qui ꝑ artē magicã hoc feciſſet. Ad ĩperatoris igit̃ inſtãtiã donatus egreſſus dñm exorauit ⁊ pluuiã copioſaꝫ dedit: ſiccisꝗ veſtibꝰ ceteris pluuia infuſis domũ rediit. Cuꝫ autē gothi eo tp̄e italiã deuaſtarent ⁊ multi a fide xp̄i recederent euadratianꝰ p̄fectus a ſctõ donato ⁊ hilarino de apoſtaſia reprehēſus ſctõs ipſos cepit cõpellēs eos vt ioui ĩmolarēt. Qd̃ cuꝫ renuerent hylarinũ expoliatũ tandiu cedi fecit quouſꝗ ſpiritũ exalaret. Donatum vero in carcerem recluſit ⁊ poſtmodum ipſum decollari fecit circa annos domini. ccclxxx.

¶ De ſancto ciriaco. cxj. A

CIriacus a marcello papa diaconus ordinatꝰ: cõprehēſus et ad maximianũ deductus iuſſus eſt cũ ſocijs ſuis vt terrã foderet ⁊ ad locuꝫ .ſ. termas qui ibidē cõſtruebãt̃ ſuis humeris eã deportaret. vbi erat ſanctus ſaturninꝰ ſenex quē ciriacus ⁊ ſiſinnꝰ ad portandũ iuuabãt. Tandē in carcerem recluſum prefectus iuſſit ciriacum preſentari. Et cũ eũ apronianus educeret ſubito vox cuꝫ luce de celo veniēs dixit: Uenite bñdicti patris mei ⁊c. Et tũc apronianus credidit ⁊ baptizari ſe fecit: ⁊ ad p̄fectũ cõfitens xp̄m venit. Cui p̄fectus. Nunquid tu xp̄ianus factꝰ es. Qui rñdit. Ue mihi quia ꝑdidi dies meos. Reſpondit p̄fectus. Uere modo ꝑdes dies tuos: ⁊ iuſſit eũ decollari. Saturninus vero ⁊ ſiſinnius cũ ſacrificare nollēt: diuerſis ſupplicijs affecti tãdē decollati ſunt. Filia aũt diocletiani noĩe arthemia cum a demone vexaret̃ clamabat in ea demon dicens. Non exeam niſi ciriacꝰ diaconꝰ veniat. Unde ad eã adductꝰ ciriacꝰ cũ demoni imperaret: rñdit. Si vis vt exeam da mihi vas aliqd̃ in qd̃ intrem. Rñditꝗ ciriacus. Ecce corpus meũ ſi potes ĩgredere. Cui demõ. In vas tuũ intrare nõ poſſum: q2 vndiꝗ eſt ſignatuꝫ ⁊ clauſum. Sed ſi eijcis me in babylonia faciã te venire. Et cũ coactꝰ exiſſet arthemia clamauit dicens ꝙ deũ quē ciriacus p̄dicat videret. Cuꝫ igit̃ illã ciriacꝰ baptizaſſet: ⁊ ex gratia diocletiani ⁊ ſerene vxoris eiꝰ in domo quã dederãt ei ſecurꝰ viueret venit nũcius a rege pſarũ ad diocletianũ rogãs vt ad ſe ciriacus mitteret̃: q2 filia ſua a demone vexabat̃. Ad preces igitur diocletiani ciriacus cũ largo ⁊ ſmaragdo naui impoſitis neceſſarijs in babyloniam letus iuit. Cumꝗ ad puellam perueniſſet. demon per os eius clamauit dicens fatigatus es ciriace. Cui ciriacus rñdit nõ ſum fatigatus: ſed vbiꝗ dei auxilio gubernatus. ait demon. Tamen ego ad qd̃ volui te ꝑduxi. Tũc ciriacus dixit demoni. Imperet tibi ieſus vt exeas. Et ſtatĩ exiens demon dixit. O nomen terribile qd̃ me coartat exire. ⁊ ſic ſanatã puellã cum patre ⁊ matre ⁊ multis alijs baptizauit. Et cum multa ſibi munera offerrent̃ recipe noluit ſꝫ quadragintaquinꝗ diebus in pane ⁊ aqua ieiunans tandem romam rediit. Poſt duos aũt mēſes diocletianus defunctꝰ eſt. Cui maximianus ſuccedēs iratꝰ de ſorore ſua arthemia ciriacũ cõprehēdit ⁊ nudũ et cathenis ligatũ ante currũ ſuuꝫ trahi iuſſit. Iſte maximianꝰ ꝓ tãto poteſt dici filiꝰ diocletiani ꝙ ſibi ſucceſſit et eius filiã habuit in vxorē q̄ valeriana nuncupata eſt. Deinde iuſſit carpaſio vicario vt ipm̃ cum ſocijs ſacrificare cõpelleret aut diuerſis ſupplicijs occideret. Et cum ipſe picem ſuꝑ caput eius liquaſſet ⁊ in eculeo ſuſpēdiſſet. fecit ciriacũ cũ oĩbus ſocijs decollari. Carpaſius autē cũ demon ſcti ciriaci impetraſſet et ad deriſionē xp̄ianoꝝ in loco vbi ciriacꝰ baptizabat ſe lauaret epulaſꝗ cuꝫ decēnouem ſocijs celebraret: ſubito oēs mortui ſunt. Et tunc clauſo balneo gentiles chriſtianos timere ⁊ venerari ceperunt.

¶ De ſancto laurentio. cxij. A

LAurētiꝰ dr̄ q̄ſi laureã tenēs q̄ eſt corona de lauro facta: q2 olim de huiõi ramis victores coronabant̃. Hec aũt arbor eſt victorie ꝯſiua ꝯtinua viriditate amena: odore grata ⁊ efficacia v̄tuoſa. Btũs igr̃ laurētiꝰ dr̄ a lauro q2 victoriã obtinuit ĩ ſua paſſiõe. Un̄ ⁊ ꝯfuſus deciꝰ dixit. Puto q2 iã victi ſumꝰ. Uiriditatē habuit ĩ cordis mũdicia ⁊ puritate. Un̄ ⁊ dixit. Mea nox obſcurum nõ hꝫ ⁊c. Odorē habuit ꝑ memorie ꝑpetuitateꝫ Un̄ diſperſit dedit pauperibꝰ: ⁊ iõ iuſtitia eiꝰ manet in ſeculũ ſeculi. Btũs maximꝰ. Quõ nõ in eternũ huius manebat iuſtitia quã ⁊ ſctõ impleuit opꝫ et glorioſiſſimo martyrio cõſecrauit. efficaciã habuit ꝑ virtuoſam p̄dicationem ꝑ quã lucillꝰ hipolitũ ⁊ romanũ cõuertit. Huiõi aũt arboris efficacia eſt: q2 calculũ frangit: ſurditati ſubuenit: fulmen nõ metuit. Sic laurentius frangit cor durum: ſpũalem reddit auditum proterit fulmine ſententie reproboꝝ. A

LAurētius martyr leuita gñe hiſpanꝰ a btõ ſixto romã deductꝰ eſt. Nã ſicut dicit mgr̃ ioannes beleth cũ ideꝫ b. ſixtus in hiſpaniã ꝓfectꝰ eēt duos iuuenes ibidem reperiēs ſcꝫ laurentiũ ⁊ vincētiũ eius cognatũ moruꝫ honeſtate cõpoſitos ⁊ in oĩ actiõe p̄claros ipſos ſecũ romã adduxit quoꝝ alter .ſ. laurētius ſecũ rome mãſit. vincentiꝰ vero in hiſpaniã rediit: ⁊ ibi glorioſo martyrio vitã finiuit. Huic aũt opinioni magiſtri ioãnis beleth repugnat tēpus martyrij vtriuſꝗ. nã laurētiꝰ ſub decio. vincētius aũt in iuuenili etate ſub diocletiano ⁊ daciano paſſus eſt. Sꝫ inter deciũ ⁊ diocletianũ fluxerũt anni circiter q̃draginta et ĩpatores ſeptē medij fuerũt: vt nũc b. vincentius nõ potuit iuuenis extitiſſe. Btũs aũt Sixtꝰ laurētium ſuũ archidiaconũ ordinauit. Eodē tp̄e philippꝰ ĩpator ⁊ filius ſuus noĩe philippꝰ fidē xp̄i receperãt ⁊ xp̄iani effecti eccl'iã ſublimare plurimũ nitebãtur. Iſte philippus primꝰ ĩpator fuit q̄ fidē xp̄i recepit quē origenes vt dr̄ ad fidē xp̄i conuertit: lꝫ alibi legat̃ ꝙ b. põtius eũ cõuertit. Regnauit auteꝫ anno milleſimo ab vrbe cõdita: vt milleſimꝰ annus rome xp̄o potiꝰ q̄ idolis dedicaret̃: qui quidē annus milleſimus fuit a romanis cũ ingenti ludoꝝ ⁊ ſpeculatoꝝ apparatu celebratus. Erat autē philippo ĩpatori miles quidã noĩe decius in armis bellicis plurimum ſtrēnuus ⁊ famoſus. Cũ aũt iiſdē tēporibꝰ gallia rebellaret illuc ĩpator deciũ miſit vt rebellantē galliã romano imperio ſubiugaret. Miſſus decius proſpere cũcta geſſit ⁊ ad libitũ potitus victoria romaꝫ rediit. Audiēs ĩpator eius aduentũ eum altius honorificare voluit: et eidē a roma vſꝗ ad veronam obuius iuit. Sed q2 maloꝝ mētes quo magis ſe honorari ſentiũt: eo ampliꝰ per ſupbiã intumeſcũt: deciꝰ in ſuperbiã elatus imperiũ cepit ambire ⁊ de morte ſui dñi ꝑtractare. Cũ igit̃ ĩpator in ſtratu ſuo ſub papilione quieſceret: decius papilionē latēter introiuit ⁊ dormientē dñm iugulauit. Exercitũ autem qui cũ ĩpatore venerat ad ſe prece ⁊ pretio muneribus ⁊ ꝓmiſſis attraxit ⁊ ad vrbē regiã gradu cõcito ꝓperauit. Audiēs h' philippꝰ minor vehemēter extimuit: ⁊ totũ theſaurũ p̄ris ⁊ ſuũ: vt ait ſicardus in chronica ſua b. ſixto ⁊ ſ. laurētio cõmēdauit: vt ſi ipm̃ a decio interfici ꝯtingeret: theſaurũ ipſuꝫ eccl'ijs ⁊ pauperibꝰ erogaret. Nec te moueat ꝙ theſauri q̄s b. laurētius diſpēſauit. nõ dicunt̃ theſauri ĩpatoris: ſꝫ eccleſie: q2 potuit eē ꝙ cũ ipſis theſauris philippi ĩpatoris aliquē etiã theſaurũ eccl'ie diſpēſauit. Uel forte iõ dicunt̃ theſauri eccl'ie: q2 philippꝰ eos reliq̃rat eccleſie pauperibꝰ diſpēſandos. Licet habeat dubitationē vehementē: vtrũ ſixtꝰ tũc tēporibꝰ fuerit ſicut infra dicet̃. Poſtea philippus aufugit ⁊ ſe a facie decij occultauit. Senatꝰ igr̃ obuiã decio ꝓceſſit: ⁊ ipm̃ in imperiũ cõfirmauit. Ne vero ꝓditorie: ſꝫ zelo idolatrie dñm ſuũ occidiſſe videret̃ xp̄ianos cepit crudeliſſime ꝑſequi: precepitꝗ illos ſine vlla mĩa trucidari. In hac ꝑſecutiõe multa millia martyrum corruerũt Inter quos etiã philippus iunior martyrio eſt coronatꝰ. Poſt h' decius de theſauro dñi ſui inquiſitionē faciēs oblatus eſt ei b. ſixtus tanq̄ qui xp̄m coleret ĩpatoris theſauros haberet. Tũc deciꝰ iuſſit eũ in carcerē recipi: vt ꝑ illata tormēta xp̄um negaret ⁊ theſauros ꝓderet. Btũs aũt laurētius ipm̃ ſequēs poſt eũ clamabat. Quo ꝓgrederis ſine filio p̄r quo ſacerdos ſctē ſine diacono ꝓperas. Tu nũq̄ ſine miniſtro ſacrificiũ offerre cõſueueras. Quid ḡ in me diſplicuit paternitati tue. Nunquid degenerē me ꝓbaſti: Experire certe vtrũ idoneũ miniſtrũ elegerĩ: cui cõmiſiſti dñici ſanguinis diſpenſationē. Cui beatus ſixtus dixit. Non ego te deſero fili neꝗ derelinquo ſed maiora tibi debentur ꝓ fide xp̄i certamina. Nos quaſi ſenes leuioris pugne curſum recipimꝰ. Te autem quaſi iuuenē manet de tyranno glorioſior triumphus. Poſt triduũ me ſequeris ſacerdotem leuita. Deditꝗ ei oĩs theſauros precipiens vt eccleſijs et pauperibus erogaret. Beatꝰ igitur laurētius xp̄ianos die ac nocte diligēter queſiuit et vnicuiꝗ prout opus fuerat miniſtrauit. Uenitꝗ ad domũ cuiuſdaꝫ vidue que multos xp̄ianos in domo ſua abſcõderat quã longus dolor capitis detinebat. Sanctus auteꝫ laurentius per impoſitionē manꝰ eam a dolore capitis liberauit ⁊ pauperũ pedes lauãs oĩbꝰ eleemoſynaꝫ dedit. Eadem nocte in domo cuiuſdã xp̄iani veniens quēdam cecũ ibidē reperit et facto ſigno crucis eũ illuminauit. ¶ Cũ autē b. ſixtus decio nollet cõſentire: nec idolis immolare: ipm̃ ad decollãdũ duci p̄cepit. Accurrēs aũt b. laurētius poſt ipm̃ clamauit. Noli me derelinquere p̄r ſctē: q2 theſauros tuos iã expēdi quos tradidiſti mihi. Tũc milites audientes theſauros laurētiũ tenuerũt ⁊ parthemio tribuno tradiderũt. Ipe aũt eũ decio p̄ñtauit. Cui deciꝰ ceſar ait. Ubi ſunt theſauri eccleſie quos apud te cognouimꝰ eſſe recõditos. Qui cũ ſibi nõ rñderet tradidit valeriano p̄fecto vt aut theſauros ꝓdat et idolis ſacrificet aut diuerſis eũ interire faciat ſupplicijs ⁊ tormētĩ. Ualerianꝰ aũt cuidã ꝓfecto noĩe hipolito in cuſtodiã eũ tradidit. Quē ille cũ multis alijs in carcere recluſit. Erat autē in cuſtodia ibi quidã gētilis noĩe lucillus qui plorãdo lumē oculoꝝ amiſerat. Cui cũ laurētiꝰ lumē ſe reſtaurare ꝓmitteret ſi in xp̄ꝫ cre

deret ⁊ baptiſma ſuſciperet ille ſe inſtantiꝰ baptizari poſtulauit. Accipiēs ģ aquā laurētiꝰ dixit ei. Oīa in cōfeſſione lauant̄. Cūq; ipm de articulis fidei diligēter interrogaſſet: ⁊ ille oīa ſe credere cōfeſſus fuiſſet aquā ſuꝑ caput eiꝰ effudit ⁊ ipſum in xp̄i noīe baptizauit. Quapropter multi ad eū ceci veniebāt ⁊ ab eo illuminati redibāt. Hoc videns ipolitus dixit ei. Oſtende mihi theſauros. Cui laurētius. O ipolite ſi in dn̄m ieſum xp̄m credideris ⁊ theſauros tibi oſtendo ⁊ vitā eternā ꝓmitto. Cui ipolitus. Si dictis facta cōpenſes, faciā qđ hortaris. Eadem hora ipolitꝰ credidit ⁊ ſacrū baptiſma cum familia ſua ſuſcepit. Baptizatus aūt ait. Vidi aīas innocētiū letas gaudere. Poſt hᷓ mādauit valerianꝰ ad ipolitū vt laurētiū p̄ntaret. Cui laurētiꝰ ait. Ambulemus ambo pariter: q2 mihi ⁊ tibi gloria preparat̄. Ad tribunal ergo ambo veniūt: ⁊ fit iterum inquiſitio de theſauro. Laurētiꝰ aūt triduo inducias petijt: quas valerianus eidē ſub ipoliti cuſtodia cōceſſit. In hoc triduo laurentius pauperes cecos ⁊ claudos collegit: ⁊ eos in palatio ſaluſtiano corā decio p̄ntauit dicēs. Ecce iſti ſunt theſauri eterni qui nūꝙ̄ minuunt̄ ſ3 creſcūt qui in ſingulis diſpergunt̄ ⁊ in oībus īueniunt̄. Horū eīm manus theſauros in celū deportauerūt. Valerianꝰ p̄ſente decio dixit: Quid variaris ꝑ multa iā nūc ſacrifica ⁊ magicā artē depone. Cui laurentius. Quis debet adorari q̇ factꝰ eſt an qui fecit. Iratꝰ decius iuſſit eū ſcorpionibꝰ cedi: ⁊ oīe genus tormētorum aū ipm deferri. Quē cū ſacrificare iuberet: vt hᷓ tormēta euaderet r̄ndit. Infelix has epulas ſꝑ optaui: cui decius. Si epule iſte ſunt tibi ſimiles pāde ꝓphanos vt tecū pariter epulent̄: cui laurētius. Iam celis noīa ſua dederūt ⁊ coꝝ aſpectibꝰ nō es dignus. Tūc iubente decio nudus fuſtibꝰ cedit̄ ⁊ ardētes lamine ad latera apponunt̄. Dixitq; laurentius. Dn̄e ieſu xp̄e deꝰ de deo miſerere ſerui tui. Q2 accuſatus nō negaui nomē ſanctū tuū: interrogatꝰ te dn̄m cōfeſſus ſum. Dixit ei deciꝰ. Scio q2 ꝑ artē magicā tormēta deludis me tn̄ deludere diu nō valebis. Teſtor deos deaſq; niſi q2 ſacrificaueris diuerſis ſupplicijs punieris. Tūc iuſſit eū plūbatis diutiſſime cedi. Laurētius aūt orauit dicēs. Dn̄e ieſu xp̄e accipe ſpm̄ meū. Tūc audiēte decio vox de celo inſonuit. Adhuc tibi multa certamina debent̄. Tūc decius furore repletꝰ dixit. Viri romani audiſtis demones iſtū ſacrilegum ꝯſolātes qui nec deos colit nec tormenta metuit: nec iratos p̄nceps expaueſcit. Iuſſitq; eū iterū ſcorpionibus cedi. Subridēs aūt laurentiꝰ grās egit: et pro aſtātibus exorauit. Eadē hora miles quidā noīe romanꝰ credidit ⁊ b. laurētio dixit video aū te iuuenē pulcerrimū ſtātem ⁊ mēbra tua cū lintheo extergentem. Adiuro ģ te ꝑ deū ne me derelinquas: ſ3 feſtina me baptizare. Dixitq; decius valeriano. Puto q2 iā ꝑ artē magicā victi ſumus. Iuſſit ģ eum de cathaſta ſolui: ⁊ in cuſtodia hipoliti recludi. Romanus autem afferēs vrceū cū aqua ad pedes laurentij ꝓcidit: ⁊ ab eo ſacrum baptiſma ſuſcepit. Qđ vbi decius cōperit romanū fuſtibus cedi iuſſit: qui cū libere ſe xp̄ianiſſimū profiteretur: iuſſu decij decollatus eſt. Eadē nocte laurētiꝰ ad deciū adducit̄. Cū aūt hipolitꝰ fleret ⁊ ſe xp̄ianū eē velle clamaret: dixit ad eū laurētius in interiori hoīe magis xp̄um abſcōde ⁊ dū clamauero audi, ⁊ veni. Oīa igr̄ tormentoꝝ genera afferunt̄. Dixit ģ decius laurentio. Aut dijs ſacrificabis: aut nox iſta in te cū ſupplicijs expēdetur: cui laurētiꝰ. Mea nox obſcurū nō h3: ſed oīa in luce clareſcūt. Dixitq; decius. Afferat̄ lectus ferreus: vt requieſcat in eo cōtumax laurētiꝰ. Miniſtri ergo eū exuerūt: ⁊ ſuꝑ cratem ferreā extenderūt ⁊ prunis ſuppoſitis eū cū furcis ferreis cōpreſſerunt: dixit laurentius valeriano. Diſce miſer q2 carbones tui ſunt mihi refrigeriū: tibi aūt eternū ſuppliciū p̄ſtant. Q2 ipſe dn̄s nouit ꝙ accuſatus nō negaui eū, interrogatus xp̄m cōfeſſus ſum aſſatus grās ego. Dixitq; hylari vultu ad deciū. Ecce miſer aſſaſti vnā partē: gyra ad aliā ⁊ māduca. Et gratias agens dixit. Gratias tibi ago dn̄e: q2 ianuas tuas ingredi merui: ⁊ ſic ſpm̄ emiſit. Cōfuſus decius cum valeriano abijt in palatiū tyberij relicto corpore ſuper ignē. Quod hipolitus mane rapuit et cum iuſtino preſbytero in agro verano conditū aromatibus ſepeliuit. Chriſtiani igitur ieiunantes triduo vigilias celebrarunt: mugitus dātes ⁊ lacrimas effundentes. ¶ Vtrum autem hoc verū ſit ꝙ laurentiꝰ ſub iſto decio imperatore martyriū ſit paſſus a multis dubitat̄ cū in chronicis ſixtus longe fuiſſe poſt deciū legat̄. Eutropius autē hoc aſſerit dicēs. Deciꝰ perſecutionē mouēs īter ceteros beatiſſimū leuitā ⁊ martyrē laurētiū extinxit. In q̄dā aūt chronica ſatis autētica đ2 ꝙ non ſub decio, imperatore qui philippo ſucceſſit: ſ3 ſub quodā decio minore q̇ ceſar nō imꝑator extitit martyriū paſſus fuit. Nam inter deciū imꝑatorē ⁊ hūc deciū minorē ſub quo laurentius đ2 paſſus plurimi imꝑatores et ſil̓ pōtifices intermedij extiterūt. Etēm vt ibidē đ2 cū decio imꝑatori gallus ⁊ voluſianus eiꝰ filius in imperio ſucceſſiſſent ⁊ valerianus cū galeno poſt eoſdē imperium tenuiſſent: dicti valerianꝰ ⁊ galenꝰ minorē deciū ceſarē: nō tn̄ imꝑatorē fecerūt. Nā antiquitus q̄nq; alij qui ab imꝑatoribꝰ fiebāt ceſares: non tn̄ auguſti vel imꝑatores ſicut legit̄ in chronicis ꝙ dioclerianꝰ maximianū ceſarē fecit: poſtmodū ex ceſare auguſtum creauit. Tp̄e aūt horū imperatorū .ſ. valeriani ⁊ galieni ſixtꝰ romanā ſedē tenebat. Hic igr̄ deciꝰ ceſar appellatus nō imꝑator effectus btm̄ laurētiū martyrē fecit. Vn̄ nuſꝙ̄ in legenda b. laurētij vocat̄ deciꝰ imperator: ſ3 tm̄ decius ceſar. Decius eīm imꝑator duobus tm̄ annis regnauit ⁊ btm̄ fabianū papā martyrē fecit. Fabiano ſucceſſit cornelius q̇ ſub voluſiano ⁊ gallo paſſus eſt. Cornelio ſucceſſit lucius lucio ſtephanus q̇. ſub valeriano ⁊ galeno q̇ annis xv. imperauerūt paſſus ē ſtephano ſucceſſit ſixtꝰ. Hec in chronica illa legunt̄. Oēs chronice tā euſebij ꝙ bede ⁊ Iſidori in hoc cōcordant ꝙ ſixtus papa non fuit tp̄e decij imꝑatoris ſ3 galeni. Legit̄ tn̄ in alia q̄dā chronica ꝙ p̄dictꝰ galenus fuit binomius dictꝰ eſt eīm galenꝰ ⁊ decius: ⁊ ſub illo paſſi ſunt ſixtus ⁊ laurētius circa annū dn̄i .cclvij. Goffredus quoq; in libro ſuo q̇ đ2 pātheon idē aſſerit ꝙ .ſ. galenus vocatus eſt alio noīe decius ⁊ ꝙ ſub eo paſſi ſunt ſixtus ⁊ laurētius. Et ſi hec vera ſunt tunc poſitio ioannis beleth vera

poſſet eſſe. Refert gregorius in libro dialogoꝝ ꝙ in ſabina q̄dā ſcti̇monialis fuit. q̇ carnis quidē cōtinētiā habuit: ſ3 lingue ꝓcacitatē nō declinauit. Hec dū in eccleſia ſcti laurētij fuiſſet ſepulta ante altare martyris a demonibus ſecata pars illeſa ꝑmanet: altera cōcrematur ita vt mane viſibil̓r aduſtio appareret. Greg. q3 turon̄. ait ꝙ dū quidā ſacerdos quandam eccl̓iā ſcti laurētij reꝑaret: ⁊ trabs q̄dā nimiū breuis eſſet rogauit b. laurentiū vt qui pauperes fouerat ſue inopie ſubueniret. Que ſubito ſic excreuit vt pars non modica abūdaret. Quā partē ſacerdos minutatim incidit ⁊ multas inde infirmitates ſanabat Idē teſtat̄ beatꝰ fortunatꝰ. Factum eſt aūt hoc apud priorās caſtrū italie ꝙ cū quidā dolore dentiū premeret̄ de illo ligno tangit̄ ⁊ ꝓtinus dolor fugatur. Quidā inſuꝑ pbr̄ noīe ſanctulꝰ vt refert grego. in dialogo ſcti laurentij eccl̓iam a lōgobardis incēſam reparare volēs artifices multos cōduxit. Quadā autem die dū qđ eis apponeret nō haberet p̄miſſa oratiōe in clibanū reſpexit ⁊ ibidē candidiſſimū panē inuenit. Sed cū vix ad vniꝰ prādij eſum tribꝰ ꝑſonis ſufficere videret̄ laurētiꝰ artifices ſuos nolens deficere ſic p̄dictū panē multiplicari fecit ꝙ in alimētū decē dierū operarijs cūctis ſuffecit. In eccleſia ſcti laurētij apud mediolanū vt refert vincētius in ſua chronica calix quidā criſtallinus mire pulcritudinis habebat̄ qui cū in quadā ſolēnitate ad altare a diacono portaret̄: elapſus e manibus in terrā cecidit ⁊ ſtatim cōminutꝰ fuit. At diaconꝰ merēs fragmenta collegit ⁊ ſuꝑ altare ponēs beatū laurētiū exorauit: ⁊ fractū calicē integrū ⁊ ſolidatū recepit: ¶ Legitur q3 in libris de miraculis btē marie virginis ꝙ quidam iudex ſtephanus noīe rome erat q̇ munera libenter accipiēs multoꝝ iudicia ꝑuertebat. Hic tres domos eccleſie ſcti laurētij ⁊ vnū ortū ſancte agnetis violenter abſtulit ⁊ ablata iniuſte poſſedit: Accidit autē vt moreret̄ ⁊ ante dei iudiciū duceret̄. Quem ſctūs laurētius cernens ad eū cū nimia indignatione acceſſit ⁊ tribus vicibꝰ brachium eiꝰ duriſſime ſtrinxit ⁊ dolore nimio cruciauit. Sancta ꝟo agnes cū ceteris virginibus eū videre noluit: ſ3 faciē ſuā ab eo auertit. Tūc iudex ſuꝑ eū ſn̄iam ferens dixit. Qm̄ aliena ſubtraxit ⁊ munera accipiēs veritatem vendidit ⁊ in loco iude ꝓditoris tradat̄. Sanctꝰ aūt ꝓiectus quem idē ſtephanus in vita ſua valde dilexerat ad beatū laurētiū ⁊ ad beatā agnetē accedēs ꝓ eo veniā precabat̄. Illis ꝟo ⁊ btā virgine ꝓ eo orantibꝰ cōceſſum eſt vt eiꝰ aīa ad corpus rediret ⁊ ibidē .xxx. diebꝰ penitētiā ageret. Accepit inſuꝑ a btā virgine in mādatis vt pſalmū Beati īmaculati ſingulis diebus vite ſue diceret. Cūq; ad corpus rediſſet brachiū eiꝰ ita erat liuidū ⁊ aduſtū ac ſi hᷓ in corꝑe paſſus eēt. Qđ ſignū in eo extitit quoad vixit. Male igit̄ ablata reſtituēs ⁊ pn̄iam agens die triceſimo migrauit ad dominū. Legit̄ in vita ſcti henrici imperatoris ꝙ dum ipſe ⁊ kunegūdis vxor eiꝰ virgines inſimul ꝑmanerent diabolo inſtigante de quodam milite vxorē ſuſpectā habens ipſam ſuꝑ candētes vomeres .xv. pedū nudis pedibꝰ incedere fecit. Qua aſcendēte dixit Sicut me ab henrico ⁊ oībꝰ intactā nouiſti: ita adiua me xp̄e. Henricus ꝟo verecūdia ductꝰ eā in maxillā ꝑcuſſit. Cui vox dixit. Virgo maria te ꝟginem liberauit. Totā igit̄ cādētem maſſam illeſa ꝑcurrit. Cū ģ ceſar obijſſet multitudo maxima demonū aū cellā cuiuſdā eremite trāſibat q̇ aperta feneſtra iterrogauit vltimū quinam eſſent. ⁊ ille. Legio demonū ſumus q̇ ad mortē ceſaris ꝓperamus ſi forte aliq̇d ꝓpriū ī eo reperire poſſimꝰ. Adiurat̄ igit̄ vt ad ſe redeat. Qui rediēs dixit. Nihil ꝓficemus: q2 dū falſa vxoris ſuſpitio ⁊ alia mala ⁊ etiā bona in ſtatera fuiſſent poſita aduſtus ille laurētiꝰ ollā aureā īmerſi pōderis attulit. Et dū ſuperaſſe videbamur illa iactata pars alia ſtatere plurimū pōderauit. Tūc ģ iratꝰ vnā aurē auree olle p̄rupit. Ollā calicē vocabat quē dictꝰ ceſar in honore ſcti laurētij eccl̓ie ayſtetēſi fieri fecerat quē in ſpāli deuotione habuerat. Cui ꝓpter magnitudinē due aures inerāt. Repertūq; eſt ⁊ imperatorē tūc obijſſe ⁊ vnā aurē calicis fractā fuiſſe. Refert grego. in regiſtro ꝙ dū p̄deceſſor ſuus q̇dā ad corpus ſcti laurētij cuperet meliorare: ⁊ vbi nam corpꝰ eēt neſciret. ſubito corpꝰ eiꝰ ignorāter aperit̄. oēſq; q̇ aderāt tā monachi ꝙ māſionarij q̇ corpꝰ eiꝰ viderāt infra decē dies mortui ſunt. ¶ Notandū ꝙ paſſio ſcti laurētij inter ceteras ſctōꝝ martyrum paſſiones excellentiſſima vr̄ eſſe in quatuor ſicut ex dictis ſancti martini epi ⁊ beati auguſtini colligitur Primo in paſſiōis acerbitate. Scđo in effectu ſiue vtilitate. Tertio in cōſtantia ſiue fortitudine. Quarto in mirabili pugna ⁊ modo victorie. Primo igitur excellētiſſima fuit in pene acerbitate. De cuiꝰ pene acerbitate ſic dixit beatꝰ maximꝰ ep̄s vel ſm̄ q̇ſdam libros ambroſiꝰ. Nō eīm fratres beatꝰ laurētiꝰ breui vel ſimplici paſſione patit̄. Nā qui gladio ꝑcutit̄ ſemel morit̄ q̇ in flāmarū camino mergit̄ vno impetu liberat̄. Hic aūt lōga ⁊ multiplici pena cruciatur vt mors ei nō deſit ad ſuppliciū ⁊ deſit ad finē. Legimus beatos pueros in penaꝝ ſuaꝝ deambulaſſe flāmis ⁊ igneos globos pedibꝰ cōculcaſſe. Vn̄ ⁊ btūs laurētiꝰ nō minori gloria p̄ferendus eſt. Siquidē illi in penarū flāmis ambulabāt. hic in ipſo ſupplicij ſui igne diſcubuit. Illi veſtigijs pedū cōculcauerūt incēdia iſti laterū ſuoꝝ diffuſiōe reſtrixit. Iſti ſtātes in pena eleuatis manibꝰ orabāt ad dn̄m iſte ꝓſtratꝰ in ſua pena toto corꝑe dn̄m dep̄cabat̄. Et notādū ꝙ b. laurētiꝰ poſt btm̄ ſtephanū inter ceteros martyres p̄matū tenere đ2: nō q2 maiorē penā ſuſtinuerit ꝙ̄ ceteri martyres cū multi tātā penā ⁊ aliq̇ etiā maiorē ſuſtinuiſſe legant̄. ſed hoc đ2 ꝓpter ſex cauſas inſimul occurrētes. Primo ꝓpter paſſiōis locū: q2 rome q̄ eſt caput mūdi ⁊ vbi eſt ſedes ap̄lica paſſus eſt. Secūdo ꝓpter p̄dicatiōis offm̄: q2 offm̄ p̄dicatiōis diligēter īpleuit. Tertio ꝓpter laudabilē diſtribuitionē theſauroꝝ q̇s oēs paupibꝰ ſapiēter diſtribuit. Has tres rōnes ponit mgr̄ Guilielmus altiſiodorenſis. Quarto ꝓpter autēticatū ⁊ approbatū eiꝰ martyriū q2 ⁊ ſi de aliq̇bꝰ maiora tormēta legant̄ tn̄ hᷓ autēticum nō hr̄: ⁊ aliq̄n in dubiū vertit̄. Huiꝰ autē paſſio in eccl̓ia valde eſt ſolēnis ⁊ approbata. Vn̄ ⁊ multi ſcti in ſuis ſermonibꝰ eiꝰ paſſionē approbāt ⁊ cōfirmāt. Quīto ꝓpt̓ dignitatis gradū q2 fuit archidia

conus ſedis aplice. Poſt quē vt aiunt in romana ſe
de archidiaconꝰ nō ſurrexit. Sexto ꝓpter ſeuitiam
tormētoꝝ q: grauiſſima ſupplicia ꝑtulit vt pote qui
ſup cratē ferreā aſſatꝰ fuit. Vñ de eo dicit b. auguſti
nus. Laceratos artꝰ ⁊ multa verberū ſectiōe cōciſos
ſubito p̄cepit igne torreri vt ꝑ cratē ferreā q̄ iam de
feruore ꝯtinuo vim in ſe hr̄et vrendi ꝯuerſoꝝ alter-
na imutatiōe mēbroꝝ fieret cruciatꝰ vehemētior ⁊ pe
na ꝓductior. ₰ Scḋo fuit excellētiſſima in effectu
ſiue vtilitate. Ipſā eñ pene acerbitas ſm̄ auguſtinū
⁊ maximū fecit eū: glorificatione ſublimem, opinione
⁊ fama crebrē: deuotiōe laudabilē ⁊ imitatione inſi-
gnē. Primo igit̄ glorificatiōe ſublimē. Vñ aug. dicit
Seuiſti pſecutor in martyrē: ꝯſeuiſti ⁊ auxiſti palmā
dū aggeras penā. Itē maximꝰ vel ſm̄ q̄ſdā ambro-
ſius. Quāuis ī fauillā mēbra ſoluant̄ fidei tñ fortitu
do nō ſoluit̄. Corpis detrimētū ſuſtinet: ſed lucrum
ſalutis acq̄rit. Itē aug. Vere btm̄ corpꝰ qḋ nō a fi-
de xp̄i tormētū īmutauit. ſed ad requiē ſctā religio
coronauit. Scḋo opinione ⁊ fama celebrē. Maximꝰ
vel ſm̄ q̄ſdā libros amb. Btm̄ martyrē laurētiū gra
no ſinapis poſſumus cōparare: q: diuerſis attritus
paſſionibꝰ ꝑ totum orbē gratia ſui meruit fragrare
myſterij. Qui antea cōſtitutꝰ in corꝑe humlis igno
tus ⁊ vilis poſteaq̄ vexatus laceratꝰ cruſtus fuit vni
uerſis ꝑ totū mundū eccleſijs odorē ſue nobilitatis
infudit. Idē. Sanctū eſt ac deo placitū vt natale ſcti
laurētij p̄cipua deuotiōe veneremur cuiꝰ radiātibꝰ
flāmis victrix in hunc dꝫ diē toto orbe xp̄i coruſcat
eccl'ia. Idē tanta eñ gloria martyr p̄clarus extitit ī
paſſiōe ſua ꝙ mūdū illuminauerit vniuerſum. Ter-
tio deuotiōe laudabilē. Quare aūt ſit laudādus ⁊ cū
deuotiōe ſuſcipiēdus oſtēdit auguſtinꝰ tribꝰ rōnibꝰ
ſic dicens. Btm̄ virū laurētiū tota debemꝰ deuotio
ne ſuſcipere. Primo q: p̄cioſum ſanguinē propter
deū tradidit. Deinde q: ei p̄rogatiuā apud deū no-
ſtrū nō nimiā cōtulit oſtēdens qualis dꝫ eſſe xp̄iana
fides de cuiꝰ conſortio exiſtere martyres meruerunt
Tertio ꝙ idē tante ⁊ tā ſctē cōuerſationis fuit vt co
ronā martyrij tp̄e pacis inueniret. quarto fecit eum
imitatione inſignē. Vñ augu. Hec totius cā paſſio-
nis ꝓpter quā morti addictus eſt vir ſanctꝰ vt ſui ſi
miles ceteros eſſe hortaret̄. In tribus aūt ſe nobis
imitabilē exhibet. Primo in aduerſoꝝ forti ꝑpeſſio
ne. Vnde augu. Ad erudiēdū dei ppl'm nulloꝝ eſt
vtilior forma q̄ martyrū. Eloquētia facilis ad exhor
tandū ſit ratio efficax ad ſuadendū. Validiora tamē
ſunt exēpla q̄ verba: ⁊ plus eſt ope docere q̄ voce.
In excellentiſſimo genere doctrine beatus martyr
laurētius q̄ glorioſa polleat dignitate etiā pſecuto
res ipſius ſentire potuerūt quo illa mirabilis forti-
tudo animi nō ſolū nō cederet: ſed etiā alios exēplo
ſue tolerantie roboraret. Scḋo in fidei magnitudie
⁊ feruore. Maximus vel ambroſiꝰ dum in fide ſua ꝑ
ſecutoris flammas vicit oſtendit nobis ꝑ ignem fi-
dei geenne incendia ſuperare ⁊ amore chriſti diē iu-
dicij non timere. Tertio in ardenti deuotiōe. Idem
vel ambroſius. Illuminauit mundum plane lauren
tius eo lumine q̄ ipſe ſuccēſus eſt. ⁊ flāmis q̄s ipſe ꝑ
tulit omniū xp̄ianoꝝ corda calefecit. De his tribꝰ
ēt ſic dicit maximꝰ vel ambroſiꝰ ſm̄ q̄ſdā libros. Bea
ti laurētij exēplo ꝓuocamur ad martyriū accēdimur
ad fidem incaleſcimus ad deuotionem. ₰ Tertio
fuit excellētiſſima in cōſtantia ſeu fortitudine de cu-
ius cōſtantia ⁊ fortitudine ſic dicit beatꝰ aug. Bea-
tus laurētius manſit in xp̄o vſq̄ ad tentationem: vſ
q̄ ad tyrānicā interrogationē vſq̄ ad accerrimā cō-
minationē: vſq̄ ad peremptionē. In qua lōga mor-
te: q: bñ manducauerat ⁊ bñ biberat tanq̄ illa eſca
ſaginatus ⁊ illo calice ebrius factus tormēta nō ſen-
tit: nō ceſſit ⁊ in regnū ſucceſſit. Adeo aūt fuit con-
ſtans ⁊ firmꝰ ꝙ nō ſolū tormentis nō ſuccubuit. ſed
etiā ex ipſis tormētis vt habet̄ ex dictis beati maxi-
mi factꝰ eſt pfectior in timore feruētior in amore ⁊ iu
cūdior in ardore. De primo ſic dicit. Extēdit̄ ſup flā
marū ignitos globos ⁊ ſepiꝰ verſat̄ in latera: ſꝫ quā
to plus penarū patit̄: tāto amplius xp̄m dñm ꝑti
meſcit. Quātū ad ſcḋm ſic ait maximus vel ſm̄ quoſ
dā libros ambroſiꝰ. Granū ſinapis cū atterit̄ accen-
dit̄ laurentiꝰ cū patit̄ inflāmat̄. Idem. Nouo admi-
ratiōis genere alius illū torquet: ⁊ alij ſeuientes tor
menta proficiūt: ſed deuotiorē laurētiū ſaluatori ſup
plicia attrociora fecerūt. Quātū ad tertium ſic dicit
Cor eiꝰ tanta fide in xp̄i magnanimitate concaluit
vt deſpectis ꝓprij corporis cruciatibus inſaniſſimo
tortori ſuo ⁊ triūphans eiꝰ ignibus letus illuderet.
₰ Quarto fuit excellētiſſima in mirabili pugna et
modo victorie. Beatꝰ nāq̄ laurētiꝰ ſicut ex verbis
beati maximi ⁊ auguſtini colligit̄ q̄nq̄ ignes exterio
res quodāmodo habuit q̄s tñ oēs ſupauit fortiter
et extinxit. Primus fuit ignis geenne. Scḋs ignis
materialis flāme. Tertiꝰ carnalis cōcupiſcētie. Quar
tus ardētis auaricie. Quintus furētis inſanie. De
extinctione primi ignis. ſ. geenne ſic dicit maximus.
Nunqd cedere poterat momētanee corporis vſtio-
ni: cuius fides eternū geenne extinguebat ardorem.
Itē trāſit ꝑ ignem momētaneum atq̄ terrenum: ſꝫ
flāmā geenne ꝑpetuo exurētis euaſit. De extinctio
ne ſcḋi ignis. ſ. materialis flāme ſic ait maximꝰ vl' am
broſius ſm̄ quoſdā libros. Corporali laborabat in-
cēdio. Sed diuinꝰ ardor materialē reſtrinxit ardorē
Itē q̄uis rex īprobꝰ ligna ſubijceret īcēdia maiora
ſupponeret tñ ſanctꝰ laurētiꝰ has flāmas fidei calo
re accēſus nō ſenſit. Itē Aug. Supari charitas xp̄i
flāma nō potuit ⁊ ſegnior fuit ignis qui foris vſſit
q̄ qui intus accēdit. De extinctione tertij ignis ſcꝫ
carnalis cōcupiſcentie: ſic dixit maximꝰ. Ecce beatꝰ
laurētius trāſijt ꝑ ignē non coaduſtus inhorruit: ſꝫ
illuminatus effulſit arſit ne arderet: ⁊ ne vreret̄ vſtꝰ
eſt. De extinctiōe quarti ignis. ſ. auaricie qualr̄ eua
nuit auaricia illoꝝ q theſauros cupiebāt ⁊ fruſtrata
eſt. ſic dicit Aug. Armat̄ gemina face homo cupidus
pecunie atq̄ veritatis inimicꝰ auaricia vt rapiat au
rū īpietate vt auferat xp̄m. Nihil obtines: nihil pfi
cis humana crudelitas. Subtrahit̄ tormentis tuis
materia mortalis: ⁊ laurentio in celū abeūte tu defi
cis flāmis tuis. De extinctione quinti ignis. ſ. furen
tis inſanie qualr̄ videlicet inſania pſequētiū fruſtra
ta eſt ⁊ annihilata: ſic dicit maximus. Supatis flam
marū miniſtris oē mundane inſanie reſtrinxit incen

dium. Ad hoc vſq̄ diabolica ꝑfecit intētio vt vir fide
lis ad dñm ſuū glorioſus aſcēdat: ⁊ crudelitas perſe
quētiū cū ſuis ignibus ꝑfuſa torpeat. ꝙ eñ pſequē-
tium inſania ignis fuerit oñdit cū ait. Furor gētilis
accēſus craticulā p̄parat ignitā: vt indignatiōis ſue
flāmas ignibus vindicaret. Nec mirū ſi hos quinq̄
ignes exteriores ſuperauit. qm̄ ex verbis p̄dicti maxi-
mi habent̄ tria refrigeria q̄ intꝰ habuit: ⁊ tres ignes
in corde portauit ꝑ que oēm ignem exteriorē ⁊ refri
geria mitigauit ⁊ maiori incēdio ſuperauit. Primū
nāq̄ refrigeriū fuit deſideriū regni celeſtis. ſcḋm me
ditatio diuine legis. tertiū puritas cōſcientie. Per
hoc triplex refrigeriū oēm ignē exteriorē extictū fe-
cit ⁊ frigidū reddidit. De p̄io refrigerio qḋ eſt deſi
deriū celeſtis gl'ie: dixit maximus vel ambroſius ſm̄
quoſdā libros. Nec eñ b. laurentius ignium ſentire
tormēta poterat. qui in ſenſibus refrigeriū paradiſi
poſſidebat. Itē iacet ante pedes tyranni exuſta caro
corpus exanime nihil detrimēti tñ patitur in terris
cuius animus demorat̄ in celis. De ſcḋo refrigerio
qḋ eſt meditatio legis diuine ſic dicit maximꝰ vl' am
broſius. Dū xp̄i cogitat p̄cepta: frigidū eſt illi oē qḋ
patit̄. De tertio refrigerio quod eſt puritas conſcie
ſic dicit. Ardet profecto totis viſceribus fortiſſimus
martyr ⁊ vrit̄: ſꝫ regnū dei pertractās refrigerio con
ſcientia victor exultat. Habuit nihilominus vt idem
maximus oſtendit tres ignes interiores ꝑ quos oēs
ignes exteriores maiori incēdio ſuperauit. Primus
fuit fidei magnitudo: ſecūdus ardens dilectio: tertiꝰ
vera dei cognitio q̄ irradiauit tanq̄ ignis. De p̄io
igne, ſic dicit idem vel ambroſius. In quātū in illo ſi
dei ardor feruet. in tantū ſupplicij flamma frigeſcit.
Itē. Eſſe ſaluatoris ignē feruorē fidei legimꝰ in euā
gelio. Ignē veni mittere in terrā. Hoc igr̄ igne bea-
tus laurētius accēſus flāmarū non ſenſit incendium.
De ſcḋo igne ſic ait idē vel Ambroſius. Ardebat ex
trinſecꝰ martyr laurētius tyrāni ſeuiētis incendijs:
ſꝫ maior illū intrinſecus xp̄i amoris flamma torrebat
De tertio igne ſic dicit. Fortiſſimū martyrē ſeuiſſi-
ma pſecutoris flāma ſuperare non potuit: q: lōge ar
dentius veritatis radijs mens eiꝰ accenſa feruebat.
Itē. Odio pfidie ⁊ amore veritatꝭ accēſus appoſitā
ſibi extrinſecus flammā aut nō ſenſit aut vicit. Ha-
bet aūt inter ceteros martyres b. laurentius tria pri
uilegia quātū ad officiū. Primū eſt in vigilia. Solꝰ
enim inter martyres vigiliam habet. Sed vigilie ſan
ctorū propter multas deordinationes: hodie in ieiu
nia mutate ſunt. Mos enim fuit olim vt refert ioan
nes beleth vt feſtiuitatibꝰ ſanctoꝝ homines cū vxo-
ribus ⁊ filiabus ad eccleſiam venirent ⁊ ibi cū lumi-
naribus pernoctarēt. Sed quia multa adulteria in
his vigilijs fiebant ſtatutū fuit vt vigilie in ieiunia
cōuerterētur. Nomē tñ antiquū eſt retentū: q: nō ie
iunia ſed vigilia adhuc appellātur. Scḋꝫ eſt in octa-
ua. Ipſe nāq̄ ſolus cum ſtephano habet octauam in
ter martyres: ſicut martinus inter confeſſores. Ter-
tiū eſt in regreſſionibus antiphonarū qḋ ſolꝰ ipſe ⁊
paulus hꝫ. Sed paulꝰ ꝓpter excellentiā predicatio-
nis: iſte propter excellentiam paſſionis.

¶ De ſancto ipolito. cxiij.

A

IPolitus dr̄ ab iper qḋ eſt ſupra ⁊ litos
qḋ eſt lapis quaſi ſupra lapidem. i. xp̄um
fundatus. Vel ab in et polis qḋ eſt ciui-
tas. Vel ipolitus q̄ſi valde politus. Fuit
enim ſuper lapidem chriſtum bene fundatus ꝑ con-
ſtātiam ⁊ firmitatem. Fuit in ciuitate ſuperna ꝑ deſi
derium et auiditatem. Fuit bene politus per tormē
torum acerbitatem.

IPolitus poſtq̄ corpus btī lau-
rētij ſepeliuit venit in domū ſuā
⁊ dans pacē ſuis ſeruis ⁊ ancillis oēs
ſacramēto altaris qḋ iuſtinus pbr̄ at-
tulerat cōicauerūt. Et appoſita mēſa
priuſq̄ cibū ſumeret: veniētes milites
eū rapuerūt ⁊ ad ceſarē deduxerunt.
Quē videns decius ceſar ſubridēs dixit ei. Nunqd
⁊ tu magus effectus es q̄ corpꝰ laurentij abſtuliſti.
Cui ipolitus. Hoc feci nō q̄ſi magus ſed quaſi xp̄ia
nus. Tūc decius furore repletus p̄cepit vt habitu q̄
vt xp̄ianus vtebatur: expoliaret̄ ⁊ os eius lapidibꝰ
tūderetur. Cui ipolitus. Non me expoliaſti: ſed ma
gis veſtiſti. Cui decius. Quomō inſipiens effectꝰ es
vt nuditatē tuā nō erubeſcas. Nunc ergo ſacrifica ⁊
viues: ne cū laurētio pereas. Cui ipolitus. Exēplū
merear fieri btī laurētij quē tu ore polluto auſus es
nomiāre. Tūc decius fecit eū fuſtibꝰ cedi: ⁊ pectini-
bus ferreis laniari. Ille aūt ſe xp̄ianum eſſe voce cla
ra cōfitebat̄. Et cum tormenta hmōi derideret veſte
militari q̄ antea vtebat̄ eum veſtiri fecit: hortans vt
amicitiā ⁊ militiā priſtinā retineret. Cui ipolitus cū
diceret ſe xp̄o militare: decius ira repletus valeria-
no p̄fecto eū tradidit: vt oēs facultates eius accipe
ret ⁊ diris tormētis eū interficeret. Inuento quoq̄
ꝙ eius familia xp̄iana eſſet adducti ſunt oēs an̄ con
ſpectum eius. Qui cū ad ſacrificia cogerētur concor
dia nutrix ipoliti ꝓ oibus rñdit. Nos cum domino
noſtro volumus mori potius pudice q̄ impudice vi
uere. Cui valerianus. Genꝰ ſeruoꝝ nō niſi cū ſuppli
cijs emēdatur. Tūc preſente ipolito ⁊ gaudēte iuſſit
eam tam diu plūbatis cedi quouſq̄ emiſit ſpm̄. Di
xitq̄ ipolitus. Gratias tibi ago dñe: q: nutricē meā
ante ꝯſpectū ſctōꝝ tuoꝝ p̄miſiſti. Deinde extra por
tam tiburtinā valerianus ipolitū cū familia ſua du-
ci fecit. Ipolitus aūt oēs cōfortās dixit. Fratres no
lite metuere: q: ego ⁊ vos vnū deū habemꝰ. Iuſſitq̄
valerianus vt in ꝯſpectu ipoliti oibus capita ampu
tarētur. Ipoliti vero pedes ad colla īdomitoꝝ equo
rum fecit ligari ⁊ ꝑ carduos ⁊ tribulos trahi tādiu
donec ſpm̄ exalaret: circa annos dñi. cclvj. Eoꝝ cor-
pora iuſtinus p̄ſbyter rapuit et iuxta corpus ſancti
laurētij ſepeliuit. Corpus vero ſancte cōcordie inueni
re non potuit: q: fuerat in cloacā piectū. Miles aūt
quidā noīe porphirius credēs btām ꝯcordiā aurū ⁊
gēmas in veſtimētis habere ad quēdam cloacariū
nomie ireneū qui erat occulte xp̄ianus acceſſit ⁊ di
xit. Secretū cuſtodi ⁊ extrahe ꝯcordiam: quia ſpero
ꝙ aurū aut gēmas ī veſtibꝰ ſuis habet. cui ille. Oſtē
de mihi locū ⁊ ſecretū habeo: et quicquid inuenero
nūciabo. Cū ergo corpus extractum fuiſſet et nihil
inueniſſent: miles ille ꝓtinꝰ fugit. Et ireneus voca-

to quodã xpiano noĩe abundio: corpus ad ſ. iuſtinuꝫ
detulit. Qḋ ille deuote ſuſcipiẽs iuxta corpꝰ ſ. hipo-
liti ⁊ alioꝝ ſepeliuit. Qḋ valerianꝰ audiẽs ireneuꝫ et
abundiũ tenuit ⁊ ambos in cloacã viuos miſit quoꝝ
corpa iuſtinꝰ rapuit ⁊ cũ alijs ſepeliuit. B Poſt hˀ
decius cũ valeriano in currũ aſcẽdit ⁊ ꝑgit ad ãphi
teatrũ vt cruciẽt xpianos. arreptꝰ igr̃ decius a demo
nio clamabat. O hipolite cathenis aſperis vinctũ me
tenes. Valerianꝰ ſilr̃ clamabat. O laurẽti igneis ca-
thenis me ligatũ trahis. Et eadẽ hora valerianꝰ ex-
pirauit. Deciꝰ aũt domũ reuerſus triduo a d̃monio
vexatus clamabat. Adiuro te laurẽti modicũ ceſſa a
tormẽtis. Et ſic miſerabiliter mortuꝰ eſt. Quod vxor
eius triphonia crudelis vidẽs: dimiſſis oĩbus ad ſ.
iuſtinũ cũ filia ſua cirilla acceſſit: ⁊ ab eo cum multis
alijs baptizari ſe fecit. Alia vero die cũ oraret tripho-
nia emiſit ſpm̃. Cuiꝰ corpꝰ iuſtinꝰ pſbyter iuxta cor-
pus ſ. hipoliti ſepeliuit. Audientes vero .xlvij. milites
ꝙ regina ⁊ eiꝰ filia xpiane effecte eſſent venerũt cum
vxoribꝰ ſuis ad iuſtinũ pſbiterũ vt baptiſma ſuſcipe
rent. Quos oẽs dionyſius qui ſ. ſixto ſucceſſerat ba-
ptizauit. Claudius aũt imꝑator cirillã cũ ſacrificare
nollet iugulari fecit ⁊ ceteros milites decollari quo-
rum corpora in agro verano cũ ceteris ſepeliunt. Et
aduertẽdũ ꝙ expſſe habet hic ꝙ illi decio qui laurẽ-
tiũ ⁊ hipolitũ martyrizauit ſucceſſit claudius. Clau-
dius autẽ non ſucceſſit decio imꝑatori immo decio
ſucceſſit ſcḋm chronicas voluſianꝰ: voluſiano galenꝰ:
galeno claudius. Oportet ergo dicere vt videtur ꝙ
aut galenus fuerit binomiꝰ ⁊ ꝙ dictus ſit galenus
⁊ decius: ſicut dicit vincẽtius in chronica ſua ⁊ godo
fridꝰ in lib. ſuo. Aut ꝙ galenꝰ in ſui adiutoriũ quẽ-
dã noĩe deciũ fecerit ceſarẽ nõ tñ imꝑatorẽ ſicut di-
cit Ricardꝰ in chronica ſua de hˀ martyre ſic dicit Am
bro. in prefatione. Btũs martyr xp̃m verũ ducẽ con
ſiderans miles eiꝰ eſſe maluit ꝙ dux militũ compro-
bari. Beatuſqꝫ laurẽtiũ ſue cuſtodie mãcipatũ nõ ꝑ-
ſecutꝰ eſt: ſed ſubſecutꝰ. Qui cũ theſauros eccleſie di
ſcuteret inuenit theſaurũ quẽ nõ tyrannꝰ eriperet: ſꝫ
quẽ pietas poſſideret: inuenit theſauruꝫ vñ vere di-
uitie peterent ſpreuit fauorẽ tyrãni vt cũ regis ꝑpe-
tui gr̃a cõprobaret: mẽbris diuidi non refugit. nexi-
bus diuelleret eternis. Bubulcus quidam noĩe pe-
trus cũ in feſto marie magdalene plauſtrũ iũxiſſet ⁊
boues ſequẽs ipſos maledictis vrgeret: ꝓtinus bo-
ues ⁊ aratrũ a fulmine aſſumunt: et ipſe petrus qui
hˀ imprecatus fuerat ſupplicio attrociori torquebat.
Nã ignis eũ arripuit adeo ꝙ carnibꝰ et neruis tibie
⁊ cruris cõſumptis oſſa paterẽt: ⁊ ipa tãdẽ tibia ſua
cõpage penitꝰ ſolueret. Tũc ille ad quãdam eccleſiaꝫ
b. marie virginis accedẽs: tibiã ipſam in quodã fora-
mine ipſius eccleſie abſcõdit ⁊ beatã vginẽ lacrimis
⁊ pcibꝰ ꝓ ſua liberatione rogauit. Et ecce nocte qua
dam btã virgo cũ b. hipolito ei in viſione affuit ⁊ ei-
deꝫ hipolito vt petrũ priſtine ſanitati reſtitueret im
pauit. Statimqꝫ ſanctꝰ hipolitꝰ tibiam de foramine
accipiens loco ſuo quaſi ſurculũ arbori in momento
inſeruit. In qua inciſione tãtos dolores ſenſit: vt ſu
is clamoribꝰ totã familiã excitaret. Qui ſurgẽtes et
lumẽ accẽdẽtes petrũ duo crura ⁊ duas tibias habe
re cõſpiciunt. Sed ſe deludi putantes ipſum iterum
atqꝫ iterũ contrectabant ⁊ mẽbra vera ipſam habere
cõſpiciebãt. Qui vix eũ excitãtes vñ hoc ſibi accide-
rit ſciſcitãtur. Sꝫ ille eos ludere exiſtimãs tãdẽ victo
rem vidit ⁊ extupuit. Sꝫ tñ coxa noua mollior ꝙ ve
tuſta ad ſuſtinẽtiaꝫ corpis nõ poterat exequari. Vñ
ad publicationẽ miraculi ꝑ anniũ claudicauit. Et tũc
iterũ btã virgo eidẽ apparens ſcõo hipolito dixit vt
quicqd curatiõi deeſſet ſupplere deberet. Euigilãs
igit ⁊ ſe plene ſanatũ inueniẽs recluſoriũ introiuit.
Cui diabolus in ſpecie nude mulieris frequẽtiſſime
apparebat ⁊ nudã ei ſe ingerẽs quãto ille fortius re
ſiſtebat: tãto illa impudẽtius incũbebat. Cum ergo
illa eũ plurimũ vexaret: tãdẽ ille ſtolã ſacerdotalem
accipiẽs collũ eius cinxit: ⁊ mox diabolo accedẽte ca
dauer putridũ ibidẽ remãſit. Tãtuſqꝫ fetor inde exa
lauit vt nullus q hoc vidit ãbigeret: quin corpꝰ alius
mulieris mortue fuiſſet: ⁊ ꝙ diabolus aſſumpſiſſet.

¶ De aſſumptiõe btẽ marie virginis. ciiij. A

Sſũptio beate marie virginis q̃
liter facta ſit ex quodam libello
apocripho q ioãni euãgeliſte aſcribit
edocetur. Aplĩs nãqꝫ ob pdicationis
grãꝫ diuerſas mũdi ſubeũtibus regio
nes virgo beata in domo iuxta montẽ
ſyon poſita dicit remanſiſſe. Oĩaqꝫ lo
ca filij ſui ſcꝫ locũ baptiſmi: ieiunij: orationis: paſſio
nis: ſepulture reſurrectionis: et aſcenſionis ꝙ diu vi
xit deuotione ſedula viſitauit. Et ſcḋm qḋ ait epypha
nius .xxiiij. annis poſt aſcẽſionem filij ſui ſuperuixit.
Refert ergo ꝙ beata virgo qñ xp̃m cõcepit erat an
norũ .xiiij. ⁊ in .xv. ipſum peperit: ⁊ vixit cũ eo annis
xxxiij. ⁊ poſt mortẽ xp̃i ſupuixit .xxiiij. annis. Et ſcḋm
hec qñ obijt erat annoꝝ .lxxij. Probabilius tñ vide
tur qḋ alibi legitur. vt .xij. annis filio ſupuixiſſet: ⁊
ſic ſexagenaria ſit aſſumpta cuꝫ aplĩ totidem annis
pdicauerunt in iudea ⁊ circa ptes illas ſicut eccleſia
ſtica tradit hiſtoria. Die igitur quadã dũ in filij deſi
derium cor virginis vehemẽter accẽditur: eſtuãs ani
mus cõmouetur ⁊ in exteriorem lacrimarũ abũdan
tiam excitatur. Cũqꝫ ad tps ſubtracti filij equanimi
ter non ferret ſubtracta ſolatia: ecce angelus cũ mul
to lumine eideꝫ aſtitit: ⁊ reuerẽter vt pote ſui dñi ma
trem ſalutauit. Aue inquit bñdicta maria ſuſcipiẽs
benedictionẽ illius qui mãdauit ſaluteꝫ iacob. Ecce
autem ramuꝫ palme de paradiſo ad te dñam attuli
quẽ ante feretrum portare iubeas cum die tertia de
corpore aſſumeris. Nam filius tuus te matrẽ reue
rendã expectat. Cui maria reſpõdit. Si inueni gra-
tiam in oculis tuis obſecro vt nomen tuũ mihi reue
lare digneris. Sed hoc peto inſtantius. vt filij et fra
tres mei aplĩ ad me pariter cõgregentur vt eos an
teqꝫ moriar corpalibus oculis videã ⁊ ab eis ſepeli-
ri valeã: ⁊ ipſis pſentibꝰ ſpiritũ deo reddã. Hoc ite-
rum peto ⁊ obſecro vt aĩa mea de corpore exiẽs nul
lum ſpiritũ teterrimum videat: nullaqꝫ mihi ſathane
poteſtas occurrat. Cui ãgelus. Cur ſcire deſideras
domina nomen meum quod admirabile eſt et ma-
gnum. Ecce aũt omnes ad te hodie congregabunt
apoſtoli qui nobiles tibi exhibebũt exequias fune

ris ⁊ in eoꝝ cõſpectu ſpiritũ exalabis. Nã qui olim
prophetã de iudea in babylonẽ in crine attulit ſubi
to ipſe ꝓculdubio ad te apoſtolos adducere poterit
in momẽto. Malignũ aũt ſpiritũ videre cur metuis
cũ caput eius oĩno cõtriueris: ⁊ ſpoliaueris ipſũ ſue
poteſtatis imperio fiat tamẽ voluntas tua ⁊ ipſos nõ
videas. His dictis angelꝰ cũ multo lumĩe celos aſcẽ
dit. Palma aũt nimia claritate ſplẽdebat ⁊ erat qui
dẽ virge viriditate cõſimilis: ſed folia ipſius vt ſtella
matutina fulgebãt. Factũ ẽ aũt dũ ioãnes i epheſo
pdicaret celũ repente intonuit ⁊ nubes candida ipſũ
ſuſtulit ac raptũ ãte marie ianuã collocauit. Percu-
tienſqꝫ oſtium interius introiuit ⁊ reuerenter virgo
virginẽ ſalutauit. Quẽ felix maria ꝯſpiciens vehemẽ
ter obſtupuit: ⁊ pre gaudio lacrimas continere neq-
uit. Dixitqꝫ. Fili ioannes memor eſto vborꝫ magri
tui: qbꝰ me tibi i matrẽ te mihi i filiũ ꝯmẽdauit. Ecce a
domino euocata debitũ hũane conditiõis, exoluo ac
corpꝰ meũ tibi cura ſollicita recõmẽdo. Audiui eĩ iu-
deos iniſſe ꝯſiliũ dicẽtes. Expectemꝰ viri frẽs quo
aduſqꝫ illa q̃ ieſũ portauit ſubeat mortẽ ⁊ corpꝰ eius
cõtinuo rapiemꝰ ac iniectũ ignibus cõburemꝰ. Tũc
igr̃ hanc palmã deferri facies ante feretrũ cũ corpus
meũ duxeritis ad ſepulcrũ. Dixitqꝫ ioannes. O vti-
nã hic eẽnt oẽs aplĩ frẽs mei vt decenter tibi parare
poſſemꝰ exeq̃as ac exoluere laudes dignas. Hec il-
lo dicẽte oẽs aplĩ de locis in qbꝰ pdicabãt a nubibus
rapiuntur ⁊ ante Marie oſtiũ collocantur. Quibus
videntes ſe ibidem inſimul congregatis miraban-
tur dicentes. Que nam cauſa eſt ꝓpter quã nos hic
dñs inſimul congregauit. Ioannes igitur ad eos
exijt ⁊ dominaꝫ de corpore receſſurã predixit. Et ad
didit dicens. Videte fratres ne cum obierit aliquis
eam defleat ne hoc videns populus cõturbetur ⁊ di
cat. Ecce quomodo iſti timẽt mortẽ qui tamẽ alijs
predicant reſurrectionem. B Dionyſius pauli
apoſtoli diſcipulus in libro de diuinis nominibus:
hoc idem aſſerit: apoſtolos ſcꝫ tam in dormitiõe vir-
ginis conueniſſe ⁊ ſe ſimiliter interfuiſſe: ac vnum-
quẽqꝫ in laudem xp̃i ⁊ virginis ſermonẽ feciſſe. Ait
eñ ſic loquens ad timotheum. Nos vt noſti ⁊ ipſe ⁊
multi ſanctorum noſtrorum fratrũ conuenimus ad
viſionem corporis vite principis ⁊ quod deum ſuſce
pit. Aderat autem ⁊ frater domini iacobus et petrꝰ
et ſumma ⁊ prouectiſſima theologorum ſummitas
paulus. Poſtea viſum eſt poſt viſionem vt vniuerſe
hierarchie laudarent ſicut vnuſquiſqꝫ erat ſufficiens
infinite virtutis bonitatẽ teatrice infirmitatis. Hec
dionyſius. Cum autem beata maria omnes apoſto
los congregatos vidiſſet dominum benedixit et in
medio eorum lampadibus ardentibus ⁊ lucernis cõ
cendit. Circa vero horã noctis tertiam ieſus adue-
nit cũ angelorũ ordinibus patriarcharum cetibus
martyrum agminibus: cõfeſſorũ acie: virginũqꝫ cho-
ris: et ante thorum virginis acies ordinant: et dulcia
cantica frequentantur. Quales autẽ exequie ibidem
celebrate ſint ex predicto libello qui ioanni aſcribi-
tur edocetur. Nam prior ipſe ieſus inchoauit et di-
xit. Veni electa mea et ponam in te thronum meũ qr
concupiuit ſpeciem tuam. Et illa. Paratũ cor meum
domine paratum cor meum. Tunc omnes qui cũ ieſu
venerãt dulciter intonauerũt dicẽtes. Hec ẽ q̃ neſci-
uit thoꝝ in delitijs habebit fructũ in refectiõe aĩarũ
ſctãꝝ. Ipſa aũt de ſemetipſa cecinit dicẽs. Beatã me
dicẽt oẽs generatiões. Quia fecit mihi magna q po-
tẽs eſt ⁊ ſctm̃ nomẽ eiꝰ. Tũc cãtor cãtoꝝ oĩbus into-
nuit excellẽtius. Veni de libano ſpõſa veni corona be
ris. Et illa. Ecce venio qr in capite libri ſcriptũ eſt de
me vt facerẽ volũtatẽ tuã deꝰ: qr exultauit ſpũs meꝰ
in te ſalutari meo. Sicqꝫ marie aĩa de corpe egredit
⁊ i vlnas filij aduolauit. Fuitqꝫ tã a dolore carnis ex
tranea ꝙ a corruptiõe extiterat aliena. Dixitqꝫ aplĩs
dñs corpꝰ vginis mr̃is i vallẽ ioſaphat deferte et in
monumẽto nouo qḋ ibidẽ inueniẽtis illḋ recõdite: ⁊
me ibidẽ triduo donec ad vos redeã expectate. Sta
timqꝫ circũdederũt eã flores roſaꝝ. ſ. cetꝰ martyrũ ⁊
lilia ꝯuallũ vginũ. ſ. angeloꝝ ꝯfeſſoꝝ ⁊ vginũ. Poſt
eã aplĩ clamitãt dicẽtes. Virgo prudẽtiſſima q ꝓgre
dieris. Eſto nr̃i memor o dñã. Tũc ad ꝯcẽtũ aſcẽdẽti
um cetus q remãſerãt admirati cõcite obuiã pceſſe
rũt. Vidẽteſqꝫ regẽ ſuũ femĩe aĩaꝫ i vlnis ꝓprijs ba
iulãtẽ illãqꝫ innixã ſup illũ obſtupefacti clamare ce-
perũt dicẽtes. Que eſt iſta q̃ aſcẽdit de deſerto deli-
tijs affluẽs innixa ſup dilectũ ſuũ qbꝰ ꝯcomitãtes di-
xerũt. Iſta ẽ ſpecioſa inter filias hierlꝫ ſicut vidiſtis eã
plenã charitate ⁊ dilectiõe. Sicqꝫ i celũ gaudẽs ſuſci
pit ⁊ a dextris filij i throno glĩe collocat. Aplĩ aũt vi
derũt eiꝰ aĩaꝫ tãti cãdoris vt nulla mortaliũ ligua
poſſit effari. ¶ Tres aũt vgies q̃ ibidẽ erãt cũ cor-
pus eiꝰ lauãdi gr̃a expoliaſſẽt tãta ſtatiꝫ corpꝰ eius
claritate reſplẽduit vt tãgi qdẽ ad lauãdũ poſſet: vi
deri autem nõ poſſet. Tandiu aũt lux illa ibidem re-
ſplenduit donec corpus a virginibus lotũ fuit. Apo
ſtoli autẽ corpus eius reuerenter ceperunt: ⁊ ſuper
feretrum poſuerunt. Dixitqꝫ ioannes petro. Hanc
palmã ante feretrum petre portabis: quia dominus
nobis te pretulit ⁊ ſuarum ouiuꝫ paſtorem ⁊ princi-
pem ordinauit. Cui petrus. Hanc potius portare te
conuenit: quia virgo a dño es electus ⁊ dignũ eſt vt
palmam virginis virgo ferat. Tu ſuper pectus dñi
recũbere meruiſti. ⁊ exinde ſapiẽtie ac grẽ plus cete-
ris flueta potaſti. Et iuſtum videt vt q a filio recepi-
ſti plus muneris impendas virgini plus honoris.
Igitur portare debes hãc palmã luminis ad exeq̃s
ſanctitatis qui potatus es poculo lucis de fonte per
petue claritatis. Ego autẽ portabo cum feretro ſã-
ctum corpus. Ceteri autẽ apoſtoli fratres noſtri cir
cundantes feretrum referant laudes deo. Paulus
autem dixit ei. Et ego qui minimus oĩm veſtrum ſũ
portabo tecum. Eleuantes itaqꝫ petrus ⁊ paulus fe-
retrum petrus incepit cantare ac dicere. Exijt iſrael
de egypto allelu ya. Ceteri autẽ apoſtoli cantũ dul
citer proſequũtur. Dominus autem feretruꝫ ⁊ apo-
ſtolos nube protexit: ita ꝙ ipſi non videbantur ſed
tñ corũ vox audiebatur. Affuerunt ⁊ angeli cũ apo-
ſtolis concinentes ⁊ totam terrã ſonitu mire ſuaui-
tatis replentes. Excitati omnes ad tam dulcem ſo-
num ⁊ melodiam de ciuitate velocius exeunt. ⁊ quid-
nam hoc ſit diligenter ſciſcitant. Tunc extitit qui di-
ceret. Mariã illã diſcipuli ieſu efferunt mortuã: cir-

ea iſtā hāc quā auditis ꝯcinūt melodiā. Tūc ad arma
oēs ꝯcurrerunt ⁊ ſe mutuo hortabanť dicētes. Veni
te oēs diſcipulos occidamus ac corpus illō qđ ſedu
ctorē illū portauit: ignibꝰ cōburamus. Princeps aūt
ſacerdotū h̄ vidēs obſtupuit: ⁊ ira repletus ait. Ec
ce tabernaculū illiꝰ q̄ nos ⁊ genus nr̄ꝫ cōturbauit
qualē gl'iā nunc accepit. Et h̄ dicens manus ad fe-
retrū miſit volēs illō euertere ac ad terrā deducere
Tūc manus eiꝰ ſubito ambe aruerūt ⁊ loculo adhe-
ſerūt ita vt ad loculū manus pēderet ⁊ nimio crucia
tu vexatꝰ lamētabiliter eiularet. Reliquus aūt popu
lus ab angelis qui erant in nubibus cecitate per-
cuſſus eſt. Princeps āt ſacerdotū clamabat dicens.
Sctē petre ī hac tribulatiōe me n̄ deſpicias ſꝫ ꝓ me
obſecro ad dn̄m p̄ces fundas. Memor em̄ debes eē
qualiť aliq̄n tibi aſtiti. ⁊ q̄liť te accuſante ſācilla oſtia
ria excuſaui. Cui petrꝰ. In obſequijs dn̄e nr̄e nunc
impediti ſumus ⁊ orōni tue ītendere nō valemus.
Verūtn̄ ſi ī dn̄ꝫ nr̄ꝫ ieſuꝫ ⁊ in hāc q̄ ipꝫ genuit ⁊ por
tauit credideris ſpero ꝙ ꝯtinuo ſanitatis bn̄ficio po
tieris. Qui rn̄dit. Credo dn̄ꝫ ieſuꝫ xp̄ꝫ veꝝ eē filium
dei ⁊ hāc ſacratiſſimā matrē eiꝰ. Statimq̄ꝫ a feretro
manus eiꝰ ſolute ſunt ſꝫ tn̄ ī brachijs adhuc ariditas
remāſit ⁊ dolor vehemēs nō receſſerat. Dixitq̄ꝫ ei pe
trus. Oſculare feretrū ⁊ dic. Credo in deū ieſuꝫ xp̄m
quē iſta ī vtero portauit ⁊ poſt partū v̄go ꝑmanſit.
Qđ cū feciſſet ꝯtinuo p̄ſtine eſt redditꝰ ſanitati. Di-
xit ei petrꝰ. Accipe hāc palmam de manu fratris no-
ſtri ioannis ⁊ pones eā ſup populū excecatuꝫ ⁊ qui-
cūq̄ꝫ credere voluerit: recipiet viſuꝫ. q āt credere no-
luerit videre nō poterit ineternū. Mariā āt portan
tes apl'i ī monumēto poſuerūt ⁊ iuxta illud vt dn̄s
iuſſerat cōſederūt. Tertia āt die veniēs ieſus cū mul-
titudine angeloꝝ ipſos ſalutauit dicēs. Pax vobis.
Qui rn̄derūt. Gloria tibi deꝰ q̄ facis mirabilia magna
ſolus. Et dixit apl'is dn̄s. Quid grē ⁊ honoris vr̄ vo
bis vt mee nūc ꝯferā genitrici. Et illi iuſtū vr̄ dn̄e ſer
uis tuis vt ſicut tu deuicta morte regnas ī ſecula: ſic
tue reſuſcites matris corpuſculū ⁊ a dextris tuis col
loces ineternum. Quo annuēte michael angelus cō
tinuo affuit ⁊ marie aīam corā dn̄o preſentauit. Tūc
ſaluator locutus eſt dicens. Surge proxima mea co
lumba mea tabernaculū glorie vaſculum vite: tēplū
celeſte vt ſicut per coitum labē non ſenſiſti criminis.
ſic in ſepulcro ſolutioneꝫ corporis minime patiaris.
Statimq̄ꝫ anima ad marie acceſſit corpuſculum et de
tumulo prodijt glorioſum. Sicq̄ꝫ ad ethereū aſſumi
tur thalamū comitante ſecū multitudine angelorū.
Thomas aūt cū abeſſet rediens credere recuſaret.
ſubito zonam qua corpus eius precinctū fuerat ab
aere recepit illeſam vt vel ſic intelligeret ꝙ totaliter
fuiſſet aſſumpta. ¶ Hoc aūt totū quod predi-
ctum eſt videtur eſſe illud apocriphū de quo Hiero.
in epiſtola ſiue ſermone ad paulā ⁊ euſtochiū ſic ait.
Ille ſane libellus vere apocriphꝰ eſt cenſendus niſi
quo ad aliqua fidedigna que videntur a ſanctis ap-
probata: que ſūt nouē ſcꝫ ꝙ ꝓmiſſa ſit ⁊ exhibita vir
gini oīmoda conſolatio: apoſtolorum cōſolatio: ſine
dolore conſummatio: ſepulture in valle ioſaphat pre
paratio exequialis deuotio xp̄i ⁊ totiꝰ curie celeſtis
obuiatio: iudeorū ꝑſecutio: miraculorum in omni eā
decente coruſcatio: in aīa ſimul ⁊ corpore aſſūptio.
Porro alia multa ſunt ibi poſita potiꝰ ad ſimulatio
nem q̄ ad veritatem vt ꝙ thomas non affuerit ⁊ ve
niens dubitauerit his ſilia que per ſe patēt que ſūt
relinquēda potius q̄ aſſerēda. Veſtimēta aūt ipſiꝰ
ad conſolationē fideliū dicunť in tumulo remanſiſſe
Unde et de quadā ꝑte ipſarū veſtiū tale miraculū cō
tigiſſe narratur. Cū dux romanoꝝ vrbē carnotenſiū
obſediſſet ep̄s illius vrbis tunicā beate marie q̄ ibi
dē ſeruabať more vexilli haſte īpoſuit ⁊ ſubſequēte
ppl'o ſecurus ad hoſtes exiuit. Statimq̄ꝫ oīs hoſti-
lis exercitꝰ amētia ⁊ cecitate ꝑcuſſus eſt ſtabat totꝰ
corde tremulꝰ ⁊ totꝰ aīo ſtupefctūs. Qđ illi de ciuita
te vidētes diuino iudicio ſupaddūt ⁊ attrociť hoſtes
cedūt. Qđ btē marie plurimū diſplicuiſſe ꝓbať: eo ꝙ
ꝓtinꝰ tunica illa diſparuit ⁊ viſū ꝯtinuo hoſtis rece-
pit. In reuelatiōibꝰ ſctē eliſabeth legiť ꝙ dū ipſa eli
ſabeth q̄dā vice ī ſpū rapta eēt vidit ī loco valde remo
to q̄ddā ſepl'crū mľto lūine circūfuſū ⁊ q̄ſi ſpeciē mu
lieris ī eo ⁊ circūſtabat mľtitudo āgeloꝝ poſt puſillū
de ſepulcro erepta ē. ⁊ ī ſublime cū illa aſtātiū mľti
tudine eleuata. Et ecce ī eiꝰ occurſuꝫ vir q̄dā de celis
admirabilis ⁊ gl'ioſꝰ aduenit portās ī dextera crucis
vexillū cū eo īfinita millia āgeloꝝ. Sicq̄ꝫ eā alacriť ſu
ſcipiētes cū magno ꝯcētu eā ī celos deduxerūt. Poſt
modicū v̄o tp̄is eliſabeth āgelū cū q̄ ſepe loq̄bať de
p̄dicta viſiōe īterrogauit. Qui rn̄dēs ait. Oſtēſuꝫ eſt
tibi ī hac viſiōe q̄uō tā ī carne q̄ in ſpū dn̄a nr̄a ī celū
aſſumpta ē. Dixit āt ī eiſdē reuelatiōibꝰ ſibi reuela
tū eſſe ꝙ poſt .xl. dies ſui trāſitꝰ ī corpe ſit aſſumpta
Nā btā maria ſecū collēquēs ait. Poſt aſcēſionē dn̄i
āno ītegro ⁊ tot diebꝰ q̄t ſunt a die aſcēſiōis vſq̄ꝫ ad
diē mee aſſūptiōis ſupuixit. Oēs āt apl'i dormitioni
mee īterfuerūt ⁊ corpꝰ meū reuerēter ſepľture dede
rūt. Sꝫ q̄drageſima die poſt modū reſurrexi. Cū āt
eliſabeth eā īterrogaſſet vtrū h̄ manifeſtare vľ cela-
re deberet dixit nec carnalibꝰ ⁊ īcredulis reuelanda
nec deuotꝭ ⁊ fidelibꝰ abſcōdēda. E Notādū ē q̄ꝙ gl'i
oſa v̄go maria aſſūpta ⁊ exaltata ē ītegralr̄ honora-
biliť letāť ⁊ excellenter. Aſſūpta eſt em̄ integre ī aīa
⁊ corpore ſicut pie credit eccl'ia. Qđ q̄dē multi ſctō-
rū nō ſolū aſſerūt ſꝫ etiā hoc ꝓbare aptis rōnibꝰ mo
liūtur. Bernardi em̄ rō eſt. Qm̄ ſctōꝝ corpa deꝰ pre
tioſa ſublimauit vt puta petri ⁊ iacobi tā glorioſe ve
nerabilia reddidit ⁊ honore tā mirifico ſublimauit.
vt ⁊ ipſis deputeť locus eoꝝ venerationi cōgruꝰ et
ad ipā mundus ꝓperet vniuerſus. Si igiť marie cor
pus ſup terrā eſſe dicať ⁊ nec tn̄ deuota frequētetur
viſitatione fideliū nec eidē locus deputetur honoris
nimirū videbitur xp̄s honorem materni corpis con
tempſiſſe cum tamē ſup terrā alioꝝ ſanctōꝝ corpa
ſic honoret Hiero. etiā dicit ꝙ .xviij. kalen. ſeptem-
bris maria ad celos aſcendit. Qđ v̄o dicit de marie
corpali aſſumptione eccleſia potius elegit pie dubi
tare q̄ aliquid temere diffinire: in ſequētibus credē
dum eſſe ſic ꝓbat. Si non deſunt qui dicunt in his
qui cum chriſto reſurrexerunt perpetuā reſurrectio
nem iam eſſe completam: ⁊ nonnulli credant cuſto-
dem virginis ioannem etiam glorificata carne gau-

dere cū xp̄o: cur id nō magis eſt credenduꝫ de matre
ſaluatoris. Qui em̄ dixit: honora patrē ⁊ matrē: ⁊ nō
veni ſoluere legē ſꝫ adimplere ꝑfecto matrē ſuā ſup
oēs honorauit. Nec nos de b maria mō factum am-
bigimꝰ. Auguſtinꝰ aūt nō ſolū hoc affirmat: ſed etiā
tribꝰ rōnibꝰ hoc ꝓbat. Et p̄ria quideꝫ eſt carnis xp̄i
⁊ virginis vnitas. Ait em̄ ſic. Putredo nāq̄ꝫ et v̄mis
humane eſt opprobriū cōditionis: a quo opprobrio
cū ieſus alienꝰ ſit marie natura excipiť quā ieſus de
ea aſſumpſiſſe ꝓbatur. Scđa rō eſt corporis eius di
gnitas. Vn̄ ait. Thronū dei: thalamū dn̄i: tabernacu-
lum xp̄i: dignū eſt ibi eē vbi eſt ipſe. Tā p̄tioſum the-
ſaurū dignius eſt celo ſeruari q̄ terra: tertia eſt v̄gi-
nitas carnis ꝑfecta integritas. Ait em̄ ſic. Letare ma
ria letitia inenarrabili corꝑe ⁊ aīa in ꝓprio filio cum
ꝓprio filio ꝑ ꝓpriū filiū. Nec ſequi dꝫ corruptionis
erūna quā nulla ſecuta eſt tm̄ filiū pariendo integri-
tatis corruptio vt ſit ſemꝑ incorrupta quā tāta ꝑfu
dit gr̄a ſit integre viuēs q̄ diuꝫ integrā ꝑfectāq̄ꝫ ge-
nuit vitā: ſit cū illo quā in ſuo geſſit vtero ſit apud il
lum illa q̄ genuit fouit ⁊ aluit illū maria dei genitrix
dei miniſtra ⁊ ſeruitrix. De q̄ q: aliter ſentire nō au
deo: aliud dicere nō p̄ſumo. Ad h̄ facit qđ ille egregi
us verſificator ait. Scādit ad ethera v̄go puerpera
v̄gula ieſſe. Nō ſine corpore: ſꝫ ſine tꝑe tēdit adeſſe.
Secundo letāter. De hoc dicit girardus ep̄s ⁊ mar
tyr in ſuis homelijs. Hodie virginē btāꝫ celi ſuſcepe
rūt letāter angeli gaudēdo: archāgeli iubilādo: thro
ni exultādo dn̄ationes pſallendo: principatꝰ armoni
zando: ꝑtātes citharizādo: cherubī ⁊ ſeraphī hymni
zando atq̄ꝫ ad ſupernū diuine maieſtatꝭ tribunal du
cēdo. ¶ Tertio honorabiliter q: ipſe ieſus et totus
militie celeſtis exercitꝰ eidē obuiā venit. Vn̄ Hiero.
Quid illud cogitate ſufficiat q̄ glorioſa hodie regi-
na mūdi ꝓceſſit quāto deuotiōis affectu tota in eiꝰ
occurſum celeſtiū legionū ꝓdierit multitudo quātis
ad thronū cāticis ſit deducta: q̄ placido vultu q̄ ſe-
rena facie: q̄ diuinis amplexibꝰ a filio ſit ſuſcepta et
ſup oēm creaturā exaltata. Ideꝫ. Hodierna die cre-
dendū eſt militiā celoꝝ genitrici dei obuiā adueniſſe
eamq̄ꝫ ingēti lumine circūfulciſſe ⁊ vſq̄ꝫ ad dei thro-
nū cū laudibꝰ ⁊ cāticis ſpūalibꝰ ꝑduxiſſe: celeſtem q̄ꝫ
militiā hierl'm tūc ineffabili letitia exultaſſe ⁊ iucun-
dam tā ineffabili charitate ⁊ oī gratulatiōe iubilaſſe
qm̄ feſtiuitas hec q̄ nobis hodie reuolniť annua illis
oībus facta eſt continua. Crediť q̄ꝫ ꝙ ipſe ſaluator ꝑ
ſe totus feſtiuus occurrerit et cū gaudio eam ſecū in
throno collocauerit al's quoq̄ꝫ non impleſſet qđ in
lege ipſe mandauit: honora patrē tuum ⁊ matrē tuā
hec Hiero. Quarto excellēter. Hiero. Hec eſt dies ī
qua vſq̄ꝫ ad throni celſitudinē intemerata mr̄ et vir
go ꝓceſſit atq̄ꝫ ī regni ſolio ſublimata poſt xp̄ꝫ gl'io
ſa reſedit. Qualr̄ aūt in celeſti gl'ia ſublimata et ho-
norificata ſit: oſ̄dit btūs Geraldꝰ ī ſuis homelijs di
cēs. Solus dn̄s ieſus xp̄s pōt hāc magnificare quē-
admodū fecit vt ab ipſa maieſtate laudē cōtinue ac-
cipiat ⁊ honorē angelicis ſtipata choris: archangeli
cis vallata turmis: thronorū hincinde poſſeſſa iubi-
lationibꝰ: dn̄ationuꝫ circūcincta tripudijs: principa-
tuum circūſepta obſequijs: ꝑtātuꝫ amplexata plau-
ſibus: virtutū girata honoribꝰ: cherubin circūſtita
hymnificationibꝰ: ſeraphin vndiq̄ꝫ poſſeſſa ineffabi-
libꝰ cātatiōibꝰ ipſa q̄ꝫ ineffabiliſſima trinitas ꝑenni
tripudio ſibi applaudit atq̄ꝫ ſua gr̄a in ea tota redū
dāte omnes eidē attēdere facit. Apl'oꝝ ſplēdiſſimꝰ
ordo inceſſabili laude eā extollit. Martyrū multitu
do oīmode ſupplicat tante dn̄e. Cōfeſſoꝝ exercitus
īnumerabilis ꝯtinuū ſibi ꝑſonat cantū. Virginum
cādidiſſima cōcio iugē chorea ad ſuā celebrat gloriā
Inuite etiā infernꝰ ſibi vlulat ⁊ ꝑeaciſſimi demones
cōclamāt. Quidā clericus virgini marie deuotꝰ ꝯtra
dolorē quinq̄ꝫ vulnerū xp̄i eā q̄tidie ꝑ h̄ v̄ba q̄ſi con
ſolari ſtudebat dicēs. Gaude dei genitrix v̄go īma
culata: gaude q̄ ab angelo gaudiuꝫ ſuſcepiſti: gaude
q̄ genuiſti eterni luminis claritatē: gaude ſctā dei ge
nitrix v̄go. Tu ſola mr̄ innupta te laudat oīs creatu
ra ⁊ factura genitrix lucis: ſis ꝓ nobis q̄s ꝑpetua ī-
teruētrix. Hic cū nimio languore correptꝰ ad extre-
ma veniſſet pauore ꝑturbari cepit. Cui v̄go appa-
rēs dixit. Cur fili tāto timore trepidas q̄ toties mi-
hi gaudiū nūciaſti. Gaude etiā tu ⁊ vt eternalr̄ gau
deas veni mecū. ¶ Miles quidā potēs valde et
diues dū oīa bona ſua indiſcreta liberalitate diſper-
geret ad tātā deuenit inopiā vt qui cōſueuerat ma-
gna tribuere: iā inciperet minimis indigere. Habe-
bat aūt quādā vxorē pudiciſſimā ⁊ btē marie valde
deuotā. Appropinquāte aūt quadā ſolēnitate in q̄
p̄dictus miles multa donaria ꝯſueuerat clargiri cū
iā que tribueret nō haberet nimia cōfuſione ⁊ vere
cūdia ductus q̄uſq̄ꝫ p̄dicta trāſiſſet ſolēnitas deſer-
tū locū meroris amicū expetijt vt fortune ſue incom
moda plāgeret ⁊ verecūdiā euitaret. Et ecce ſubito
quidā equꝰ valde terribilis terribiliorē habēs ſeſſo
rē ad eū acceſſit. Cuiꝰ ſeſſor eū alloquiť ⁊ cām tante
triſtitie ſciſcitatur. Cui cū oīa q̄ ſibi ꝯtingerāt ꝑ or-
dinē enarraſſet: ille ait. Si mihi in modico obtēpera
re volueris magis q̄ antea gloria ⁊ diuitijs abū da-
bis. Spondet ille principi tenebrarū ſe quicq̄d iuſſe
rit libēter facturū dūmodo ipſe ſibi impleat q̄ ꝓmit
tit. Et ille. Ecce ꝑgens in domū tuā in tali loco req̄
ras ⁊ ibidē tot auri ⁊ argēti pōdera tot lapides pre
tioſos inuenies. Mihi aūt h̄ facias vt tali die vxorē
tuā huc ad me adducas. Sub tali ꝓmiſſiōe miles ad
domū reuertiť ⁊ ī loco de q̄ ſibi dixerat q̄rens: oīa re
perit q̄ predixit. Que inueniēs mox emit palatia: lar
gitur dona: redemit fundos: cōparat ſeruos. Appro
pinquāte v̄o die ſtatuta vxorē ſuā vocauit et dixit.
Equū cōſcēdite q: aliq̄ lōgiꝰ mecū ꝑgere vos opꝫ.
At illa tremēs ac pauens ⁊ viri impio ꝯdicere nō p̄-
ſumēs btē marie ſe deuote cōmēdauit ⁊ poſt virum
abire cepit. Cū aūt lōgiꝰ ꝓceſſiſſent ⁊ in viā quādā
eccl'iam īueniſſent illa de equo deſcēdēs eccl'iam in-
trauit: viro exteriꝰ expectāte. Dum v̄o btē marie ſe
deuote commēdaret: illa ſubito obdormiuit ⁊ virgo
gl'ioſa p̄dicte mr̄one in habitu et q̄litate ꝑ oīa ſil'is
de altari ꝓceſſit ⁊ foras exiēs equū ꝯſcēdit ⁊ matro
na illa in eccl'ia dormiēte ⁊ remanēte. Vir aūt ſuā eē
vxorē arbitrās ꝓfectus eſt. Cū aūt ad locū ſtatutuꝫ
veniſſet ecce priceps tenebraꝝ cū nimio ipetu venie
bat ⁊ ad locū ſuſtinebat. Et cū appropinq̄ſſet ſtatiꝫ

ille infremuit ⁊ tremẽs ac pauẽs accedere nõ p̄ſum-
pſit. Dixitq̃ militi. Infideliſſime hoīm cur me tota
liter illuſiſti et ꝑ tãtis beneficijs mihi talia cõtuliſti.
Ego eñ tibi dixerã vt ad me deduceres tuã cõiugẽ:
⁊ tu adduxiſti dñi genitricẽ. Volebã vxorẽ tuam ⁊ tu
adduxiſti mihi mariã. Nã cũ vxor tua mihi mltas in
ferat iiurias de ea volebã expetere vltionẽ. Et tu ad
me iſtã adduxiſti vt me torq̃at ⁊ ad īfernũ mittat. Au
diẽs h̾ vir vehemẽter ſtupebat: ⁊ p̄ timore ⁊ admira-
tiõe nimia loq̇ nõ poterat. Beata autē maria dixit.
Qua temeritate nequã ſpũs deuote mee nocere pre
ſumpſiſti. Nõ h̾ tibi impune cedet. Et nũc te hac ple
ctor ſnīa vt ī īfernũ deſcẽdas ⁊ alicui me cũ deuotiõe
inuocãti nocere decetero non p̄ſumas. Ille aũt cum
mlto eiulatu receſſit. Et vir de equo exiliẽs ſe ad eiꝰ
pedes proſtrauit. Quē ꝟgo increpãs ad ſuã vxorẽ q̃
adhuc in eccl'ia dormit iubet redire ⁊ oẽs diuitias de
monis abijcere. Rediẽs igr̄ cũ adhuc vxorẽ ſuã dor-
miẽteꝫ inueniret eã excitauit: ⁊ ſibi q̄ acciderãt enar-
rauit. Cũ aũt domũ rediſſent ⁊ oẽs demonis diuiti-
as abiecaſſent: in laude ꝟginis deuotiſſime ꝑmãſerũt
⁊ multas poſtmodũ diuitias ipa largiẽte virgine re
ceperũt. ¶ Ad iudiciuꝫ dei quidã in viſiõe rapitur
q̃ pctõꝝ ſarcina grauabat̄. Et ecce ſathan aſſuit ⁊ di
xit. Nihil in huiꝰ aïa habetis ꝓprij: ſed mei potꝰ ex
tat dñij. Habeo eñ inde publicum inſtrm. Cui dixit
dñs. Ubi eſt tuum inſtrm. Et ille. Inſtrm habeo qđ
ore ꝓprio ipſe dictaſti: ⁊ perpetuo duratuꝝ ſanxiſti.
Dixiſti eñ. Quacũq̃ hora comederetꝭ morte morie-
mini. Cũ igr̄ iſte ſit de ꝓgenie illoꝝ q̇ cibũ vetitũ cõ-
ederũt iure inſtri publici mecum iudicio debet mori
Dixit aũt dñs. Permittit̄ tibi o hõ ꝑ te loqui. Ille
aũt obmutuit. Dixit iterũ demõ. Mea eſt iterũ pre
ſcriptiõe: q: eã iã triginta annis poſſedi ⁊ mihi tanq̄
ſeruus ꝓpriꝰ obediuit. Et adhuc ille obmutuit. De
mon iterũ dixit. Mea eſt etiaꝫ q: ⁊ ſi aliq̄ bona fece-
rit: eiꝰ tñ mala incõparabiliter vincũt bona Dñs au
tẽ nolẽs ꝯ eũ cito ꝓferre ſnīam eidẽ terminũ cõceſ-
ſit octo dierũ vt octauo die corã ſe compareret: et de
his oïbus rõnem redderet. Cũ igr̄ a facie dñi timẽs
ac merens abiret quidã ei obuiauit: ⁊ cãm tãte triſti
tie requiſiuit. Cui cũ ille ꝑ ordinẽ retuliſſet. Ait ille
Ne timeas nec formides. q: de p̄rio viriliter te iuua
bo. Cũ aũt ab eo interrogaret̄ q̇ nomine vocaret̄: ait
Ueritas eſt nomẽ meũ. Inuenit q̃ ſcđuꝫ qui ꝓmiſit
eũ iuuare efficaciter ð ſecũdo. Interrogatꝰ aũt q̇ no
mine vocaret̄ r̄ndit. Iuſtitia vocor. Die aũt octo añ
iudicium venit ⁊ demon ei primum obiecit. Ad quod
r̄ndens veritas ait. Duplicẽ mortẽ eẽ nouimꝰ: corpo
ris ſcꝫ et geenne. Illud ḡ inſtrm quod ꝑ te demõ al-
legat nõ loquit̄ de morte geẽne: ſꝫ corꝑis. Quod q̇dẽ
ex h̾ manifeſtũ eſt: q: cũ oẽs in illa ſnīa includant̄ ſcꝫ
ꝙ corꝑe moriant̄. nõ aũt oẽs geenne ignibus moriũ-
tur ꝙtũ eñ ad mortẽ corꝑis eſt ſemꝑ duratuꝝ. ꝙtũ
ꝟo ad mortẽ anime eſt ꝑ xp̄i ſanguinẽ reuocatũ. Tũc
demon videns q: in p̄rio ſuccubuit: ſecũdũ ſibi obij-
cere cepit. Sed iuſtitia aſſuit ⁊ pro eo taliter reſpon
dit. Licet eum multis annis ſeruum poſſederis: ta-
men ratio ſemper contradixit. Semper enim ratio
murmurabat ꝙ tam crudeli domino ſeruiebat. Ad
tertiũ obiectũ neminẽ habuit adiutorẽ. dixitq̃ dñs.
Afferat̄ ſtatera: ⁊ bona ⁊ mala oïa ponderent̄. Veri
tas aũt ⁊ iuſtitia peccatori dixerũt. Ad matrem mi-
ſericordie q̄ iuxta dñm ſedet tota mente recurrere: ⁊
eã in tui adiutoriũ inuocare ſtude. Qđ cũ ille feciſſet
btã maria in eiꝰ adiutoriũ venit. ⁊ ſuꝑ ſtaterã ex illa
parte vbi erãt pauca bona manũ appoſuit. Diabo-
lus aũt ex alia parte trahere conabat̄: ſed mater mi
ſericordie preualuit ⁊ peccatoreꝫ liberauit: ille igitur
ad ſe rediẽs in melius vitã mutauit. ¶ In ciuita-
te bituricẽſi circa ãnos dñi. dxxviij. cũ xp̄iani die pa-
ſche cõicarent cũ pueris xp̄ianoꝝ quidã puer iudeo
rum ad altare accedens corpus dñi cũ eiſdem perce
pit. Reuerſus domũ cũ a patre vnde veniſſet inter-
rogaret̄. r̄ndit ſe cũ pueris xp̄ianis cum quibus ad
ſcholas ibat ab eccleſiam iuiſſe: ⁊ cũ eis cõmunicaſſe.
Tũc pater eius furore repletus puerũ apprehendit
⁊ cõtinuo in fornacẽ ardẽtem q̄ ibideꝫ erat proiecit.
Statim autem dei genitrix in ſpecie imaginis quaꝫ
puer ſuper altare viderat eidem aſſuit ⁊ euꝫ illeſum
ab igne ſeruauit. Mater ꝟo pueri multos iudeorũ
⁊ chriſtianorum ſuis clamoribus cõgregauit. Qui vi
dentes puerũ in fornace nĩl leſionis habentẽ ipm in
de extraxerunt: ⁊ quõ potuiſſet euadere interroga
uerunt. Qui r̄ndit. Qm̃ illa reuerenda domina q̄ ſu-
per altare ſtabat mihi auxilium p̄buit: ⁊ omne a me
incendiuꝫ ꝓpulſauit. Tunc xp̄iani intelligentes eſſe
imaginẽ beate marie patrẽ pueri acceperunt. ⁊ ipm
in fornacẽ proiecerũt. Qui cõtinuo cõbuſtus ⁊ peni-
tus conſumptus eſt. Quidã monachi ante diẽ iuxta
fluuium ſtabant. ⁊ ibidem ſe fabulis ⁊ otioſis ſermo
nibus exoluebant. Et ecce audiunt remiges per flu
men impetu nimio nauigantes. Quibus monachi
dixerunt. Qui eſtis vos. Et illi. Demones ſumꝰ qui
animam ebroini prepoſiti domus regis francorum
qui a monaſterio ſancti galli apoſtatauit in infernuꝫ
deferimus. Quod audientes monachi vehemẽtiſſi-
me timuerunt ⁊ fortiter exclamauerunt. Sãcta ma-
ria ora pro nobis. Quibus demones dixerunt. Be-
ne mariaꝫ inuocaſtis: vos enim diſcerpere ⁊ ſubmer
gere volebamus: quia vos diſſolute ⁊ extra horã cõ
fabulãtes inuenimus. Tũc monachi redeunt ad ce-
nobium: ⁊ demones ꝓperant ad infernũ. Erat qui-
dam monachus valde lubricus: ſed in beatam mariã
valde deuotus. Quadam nocte ad ſcelus aſſuetum
pergens et coram altari tranſiens beatam virgineꝫ
ſalutauit: et ſic de eccleſia exiens dum quendam flu-
uium vellet tranſire in aquam decidens expirauit:
cuius animam cum demones rapuiſſent aſſuerunt
angeli vt eam liberarẽt. Quibus demones dixerũt.
Ut quid huc aduenitis. nihil in hac anima habetis
Statimq̃ beata maria aſſuit: et cur eius animam
rapere preſumpſerãt increpauit. Illi autem dixerũt
quia cum finiuiſſet vitam in malis operibus inuene
runt. At illa. Falſa ſunt que profertis. Scio enim ꝙ
aliquo pergens me p̄mo ſalutabat ⁊ rediens ſimi-
liter faciebat. Quod ſi dicitis vobis vim fieri: pona-
mus in iudicio ſummi regis. Cum de hoc coram do
mino diſceptarẽt: placuit ei vt anima ad corpus redi
ret ⁊ de ſuis actibus peniteret. Interea fratres vidẽ

tes matutinas differri ſacriſtã querunt ⁊ vſq̃ ad flu
uiuꝫ ꝑgentes ſubmerſũ i aqua reperiũt. Cumq̃ ex
tracto corpore ſecuꝫ q̇d fctm̃ fuerat mirarent̄: ille re-
pente ad vitã redijt ⁊ rẽ geſtã referens vitã in bonis
operibus conſummauit. Quedã mulier a demone ſi
bi viſibiliter in forma hoīs apparente multas mole-
ſtias ſuſtinebat multaq̃ remedia nunc aque bñdicte
aſꝑſione nunc h̾ nunc illđ adhibebat: ſꝫ nec ille ceſſa-
bat. Quidã aũt vir ſctũs cõſulit vt cuꝫ ad eaꝫ accede
ret illa eleuatis manibus ſancta maria adiuua me ꝓ
tinus exclamaret. Qđ cuꝫ illa feciſſet diabolus quaſi
lapide ꝑcuſſus territꝰ ſtetit poſtmoduꝫ dixit. Malꝰ
diabolus intret in buccaꝫ illius qui te iſtud docuit.
Et ſtatim euanuit nec ad eã poſtmoduꝫ acceſſit. ¶

Modꝰ ſacratiſſime aſſumptiõis
marie traditur in quodã ſermo
ne ex diuerſis dictis ſctõꝝ cõpilato: q̇
in pluribꝰ eccleſijs ſolẽniter legit̄. Ubi
ſic habet̄. Que in ſctõꝝ patruꝫ narra-
tionibus in toto orbe de venerãda mi
gratiõe dei genitricis inuenire potui-
ad ipſiꝰ laudeꝫ cõmemorare curaui ſctũs coſmas co-
gnomẽto veſtitor ea q̄ ab coꝝ poſteris qui ĩterfuer̄t
ſe dediſciſſe certa relatione cõmemorat omittendum
non eſt. Ait enim. Quoniam enim chriſtus ad ſe vite
genitriceꝫ diſpoſuit adducere per angeluꝫ cõſuetuꝫ
ei prenunciauit dormitiõis exituꝫ ne mors inopinate
veniens turbationem ipſi afferret. Obſecrauerat il-
la facie ad faciem dum adhuc in terra conuerſatur
filium ne videret quẽq̄ ſpirituuꝫ malignoruꝫ. Pre-
mittit igitur angelum ad eã cum huiuſmodi verbis
Tempus eſt te aſſumendi ad me matrem meam. Si
cut eñ terrã gaudio repleſti: ita fac celeſtia gratula-
ri patris mei manſiones iucundas redde: ſanctorum
meorũ ſpiritus conſolare. Ne turberis deſerens cor
rumpendum cũ ſuis cõcupiſcentijs mundũ, adeptu
ra celeſte palatium. Nec o mater terreat te carnis ſe
queſtratio que ad vitam vocaris perpetuam ad gau
dium indeficiens ad pacis requiem: ad cõuerſationẽ
ſecuram: ad refectionem interminabilem: ad lucem
inacceſſibilem: ad diem non veſperacentem: ad glo-
riam inenarrabilem: ad me ipſum tuuꝫ filiũ vniuer-
ſitatis factorem. Ego enim ſum vita eterna dilectio
incõparabilis: habitatio ineffabilis lumen neſciens
tenebras ineffabilis bonitas. Da ſine trepidatione
terre quod ſuum eſt. Non te quiſq̄ de manu mea ra
piet: quoniaꝫ in manu mea ſunt omnes fines terre.
depone mihi corpus tuum quia in vtero tuo poſui
diuinitatem meam. Non gloriabitur ſuper te mors
q: vitã genuiſti. Non obfuſcabit te caliginis vmbra
quia lumen peperiſti. Non conciſionis cõtritio te at
tinget que meũ vas fieri meruiſti. Ueni iam ad eum
qui ex te natus eſt receptura materni vteri pignora
educationis mercedem lactis: ⁊ eſce viciſſitudinem.
habita cum vnigenito feſtina adherere filio. Noui
eñ ꝙ alterius affectu filij non anguſtieris. Qui te
virginem matrem exhibui toti mundo exhibeo te
murum arcam ſaluandorum pontem fluctuantium:
baculum inbecilliuꝫ: ſcalam ad celos aſcendentium:
propiciatricem peccantium. Adducam autẽ apoſto-
los ad te q̄ꝝ ac ſi meis ſepeliaris manibꝰ. Decet nã
q̃ vt ſpirituales mee lucis filij quibus ſctm̃ tradidi
ſp̄m tuũ corpꝰ ſepeliãt ⁊ ipſi ī tuo admirabili fune-
re meã perſonã impleãt. Poſt hoꝝ narrationẽ dat
angelus ꝟgini brauiũ palme miſſuꝫ ex paradiſo ꝓpa
gine ad certitudinẽ aduerſus corruptionẽ mortis vi
ctorie ⁊ veſtimẽta funebria ac celum quo venerat re-
petit. ¶ Btã maria ꝯuocãs amicos ⁊ cognatos di
xit. Notũ vobis facio me a tẽporali vita fore tranſi-
turã oportet ḡ vigilare q: vno q̃ tranſeunte diuina
virtus angeloꝝ ⁊ maligni ſpũs ad morientis lectũ ve
niunt. His dictis oẽs flere ceperunt ac dicere. Tu ti-
mes facies ſpũuꝫ q̄ autoris oïꝫ mr̄ effici meruiſti: q̄
p̄donẽ inferni genuiſti que ſuꝑ cherubin ⁊ ſeraphin
p̄paratũ habere ſoliũ meruiſti. Quid igr̄ nos facie-
mus aut qualiter fugiemꝰ. Aderat multitudo mu-
lierũ flẽtiũ ⁊ dicẽtiũ ne ſe orphanas delinqueret. Bea
ta aũt ꝟgo eas cõſolãs ait. Si vos corruptibiliũ na
torũ matres nõ tolleratis ab eis modicũ ſeparari q̄-
mõ ego mater ⁊ ꝟgo deſiderare nõ debeo ad meum
pergere filiũ dei patris vnigenitum. Si quelibꝫ ve-
ſtruꝫ aliquo orbabit̄ filio ꝯſolabit̄ ſuꝑſtite vel naſci-
turo. Ego aũt q̄ vnicũ poſſideo ⁊ īcorrupta maneo
quõ ad deũ nõ properẽ anxia q̄ oīm eſt vita. Dum
aũt hec agerent̄ beatus ioãnes aduẽniẽs q̇ñ res ſe
habeat percũtatur. Cui cũ ꝟgo ſuã celeſtẽ migratio
nẽ annunciaſſet ille in terra ꝓſtratꝰ cũ lacrimis cla-
mabat. Qui ſumus nos dñe quoniaꝫ ſuper nos tã
tas tribulationes īducis. Ut q̇d potiꝰ de corꝑe meo
me nõ eduxiſti vt magis ſepl'tus fuiſſet a dñi mei ma
tre q̄ eius funeri intereſſem. Que ꝟgo flẽtem in tha
lamũ introducens palmam ⁊ veſtimenta oſtendit et
poſt hoc in lecto ſibi ad ſepulturã ſtrato requieuit.
Et ecce validiſſimus tonitrui ſonus auditur: turbo
quaſi nubes candida generatur: ⁊ apoſtoli ante ia-
nuam domus virginis inſtar imbrium collocantur.
Qui cũ de hoc plurimum mirarentur: ioannes ad
eos progrediens reuelat que beate virgini per ange
lum nunciata erant. Qui cum omnes flerent ioan-
nes eos conſolatus eſt. Diuerſis igitur lacrimis in
troierunt ⁊ beatam virginem reuerenter ſalutantes
eã adorauerunt. Et illa. Auete fili vnigeniti mei. Et
dum modum aduentus eorum ab eis audiuiſſet: illa
eis omnia manifeſtat. cui apoſtoli. In te celeberri-
ma virgo quaſi ipſuꝫ dñꝫ ⁊ magiſtrũ noſtrũ aſpiciẽ-
tes cõſolabamur. Hoc ſolum refrigerium habemus
ꝙ te mediatricem apud deum nos habere ſperamꝰ.
Que cum paulũ nominatim ſalutaſſet: ille ait. Aue
imperatrix mei ſolaminis: licet enim in carne chriſtũ
non viderim cum tamen te in carne video ac ſi ipſuꝫ
videam conſolor. Uſq̃ ad hunc diem deum te genuiſ
ſe gentibus predicabam amodo te ad ipſum tranſ-
latam eſſe docebo. Poſt hoc ea que angelus attu-
lit ei, virgo oſtẽdit. ⁊ de lucernis vſq̃ ad obitum non
extinguẽdis admonuit. Aderãt cẽtũ viginti ꝟgines
in eius obſequm occupate. Deinde veſtimẽta fune-
bria induens ⁊ omnibus vale dicẽs corpus ad exitũ
in lecto componit: petro ad caput poſito ioanne ad
pedes locato ceteris apoſtolis lectũ ambientibus ⁊
dei genitricẽ laudẽtibus. Petrꝰ igit̄ inchoãs dixit

Gaude celeſtiū thalamoꝝ ſpōſa trifidū ardui luminis cādelabꝝ ꝑ quā eſt eterna claritas manifeſtata. Hoc aūt .ſ.aplꝯs ad dormitionē ſacratiſſime ꝟginis conueniſſe teſtaꝛ btūs germanꝰ ꝯſtātinopolitanus archieps dicēs. Licet ieuitabilē mortē o dei genitrix hūane nature ſuſceperis nō tn̄ dormitabit neqꝫ dormiet q̄ nos cuſtodit oculꝰ tuꝰ. Nō eni ſine teſtimōio tranſmigratio tua nec mēdax dormitio. celū enarrat glia eoꝝ q̄ ſup te cecinerūt: tra de illis exhibet ꝟitatē nubes vociferant honorē q̄ ex eis tibi adminiſtratus eſt. angeli ſctm̄ in te obſequiū ꝓdicant q̄ videlicet apl'i ad te in hierl'm ꝯuenerūt. Magnus qꝫ dionyſius ariopagita .h̓ idē teſtaꝛ dicēs. Nos vt noſti ꝛ ipſe ꝛ multi ex fratribus nr̄is advisionē corporis qd̄ deū ſuſcepit ꝯuenimus. Preſto aūt erat iacobꝰ frat dn̄i ꝛ petrꝰ eximia ꝛ maxīa theo logorum ſummitas. Deinde placauit ꝛ poſt viſionē vniuerſi ſūmi ſacerdotes hymnizarent put vnuſq̄ſqꝫ eſſet ſufficiens in mēſe ꝟtutis bonitatꝫ viuifice ꝛ īfinitatis. M Sub ſecutꝰ aūt ſctūs coſinas ſuā narrationē ait. Poſt h̓ aūt tronitruū magnū totā domū ꝯcuſſit ꝛ ſpiritus fragrās domū tāta ſuauitate repleuit vt cunctos q̄ aderāt exceptis apl'is ꝛ tribus ꝟginibꝰ lucernas geſtātibus ingēs ſopor oppimeret. Dn̄s em̄ cū multitudine angeloꝝ deſcēdēs aīam mr̄is ſue aſſumpſit. Tāta aūt eiꝰ aīa claritate reſplēduit: vt nullꝰ aploꝝ in eā reſpicere poſſet. dixitqꝫ dn̄s petro. Corpꝰ mr̄is mee cū oī reuerētia ſepelite ꝛ tribus diebꝰ illud cū diligētia cuſtodite. Ego quippe tūc veniā ꝛ illud ad incorruptionē trāſferā ꝛ ſimili mecū claritate induā vt id qd̄ acceptū eſt: ꝛ id qd̄ accepit pariter cōueniāt ꝛ cōcordēt. Refert qꝫ ꝛ idē ſctūs coſmas terribile et mirabile myſteriū qd̄ n̄ indiget naturali diſcuſiōe nec curioſa inueſtigatiōe: cū oīa q̄ d̄ dei genitrice dicunꝛ ſint ſupnaturalia ꝛ admirāda ꝛ tremēda potius q̄ inueſtigāda. Egreſſa vt ait de corpe eiꝰ aīa hec ꝟba ꝓtulit corpꝰ. Gratias tibi ago dn̄e q̄ tua ſūt digna glīa. Memēto mei qm̄ tuū ſum figmentū ꝛ tuū ſeruaui depoſitū. Expergefacti igr̄ vt ait ceteri vidētes ꝟginis corpꝰ apaie cōtriſtari plurimū ac gemere ceperūt. Tollētes igr̄ apl'i corpꝰ ad monumētū ferebāt icipiente petro pſalmum. In exitu iſrael de egypto. Chori qꝫ angeloꝝ ꝟginē laudāt ita q hierl'm ad tantā gloriā eſt cōcuſſa. Tūc ſūmi ſacerdotes cū gladijs ꝛ fuſtibꝰ multitudinē mittūt. Unꝰ aūt ipetū faciēs ad grabatū acceſſit cupiēs ad terrā trahere corpus genitricis dei marie. Qui q2 indigne tāgere nitiꝛ: eiꝰ tactu manibus merito ꝓuatꝛ. Utraqꝫ nāqꝫ manus a cubitis euulſa abſcidiꝛ. Illiſqꝫ ad grabatū pendētibus dolore horribili cruciaꝛ. Implorat ātveniā ꝛ promittit emēdā. Cui petrus. Nullatenus veniā ꝯſeq̄ poteris niſi corpꝰ ꝑpetue ꝟginis oſculeris ꝛ xp̄z ex ea ꝓpagatū dei filiū eſſe cōfitearis. Qd̄ cū feciſſz manus vn̄ auulſe fuerāt cubitis ſūt adiūcte. Accipiēſqꝫ petrus vnū dactylū ex palma dedit ei dicens. Uade ingredere ciuitatē ꝛ pone ſuper infirmos ꝛ oēs qui crediderint recipiēt ſanitatē. Peruenientes igiꝛ apoſtoli ꝓdiū gethſemani iuenerūt ibi ſepulcrum ſimile xp̄i ſepulcro mirifico vbi corpus cum multa reuerentia poſuerūt illud ſublimiſſimū deivas tāgere nō audentes: ſʒ hincinde appꝛehēſa ſindone deponentes. Quo munito dn̄i apl'i ꝛ diſcipuli dn̄i iuxta mādatum dn̄i circa ſeplcrū ſtarēt Tertio die nubes ſplēdidiſſima ſepulcrū circūdedit: voces angelice reſonāt: ineffabilis odor ſentiꝛ. Fit oībꝰ ſtupor imēſus dū dn̄z illuc cernerēt deſcēdiſſe ꝛ corpꝰ ꝟgis cū glīa tā imēſa trāſferre. Oſcultātes igr̄ apl'i ſepulcrū in domū euāgeliſte ꝛ theologi ſctī ioānis reuerſi ſunt tāte ꝟginis cuſtodē laudātes. Unus aūt ex apl'is tātis ſolēnijs defuit. Qui tāta mirabilia audiēs ꝛ admirās ſepulcrū ſibi aperiri inſtātius poſtulabat: vt hoꝝ oīm cognoſceret ꝟitatē. Qd̄ cū apl'i renuerēt ſufficere ſibi tātorū teſtimonia aſſerētes ne forte ſi h̓ infideles intelligerēt corpꝰ furto ſublatū eſſe ꝓdicarēt ille ꝯtriſtatꝰ dicebat. Cur me ſimilē vobis cōis nr̄i theſauri portiōe fraudatꝫ. Tādē ſepulcrū aperiētes corpꝰ minime inuenerūt ſʒ tm̄ veſtimēta ꝛ ſindonē reperierūt. ¶ In euthimiata qꝫ hiſtoria lib. iij. c. xl. ſctūs germanꝰ cōſtātiopolitanꝰ archieps ſe reperiſſe dicit: qd̄ ꝛ magnus damaſcenꝰ ſilr̄ atteſtaꝛ q ſctē memorie pl'cerrima auguſta cū apud cōſtātinopolim ml'tas eccl'ias erexiſſet inter ceteras apud balthernas admirabilē eccl'iaz tp̄e martiniani impatoris ad honorē ſacre ꝟginis edificauit. Et ꝯuocās iuuenalē archiepz hieroſolymitanū ꝛ alios paleſtine ep̄os q̄ tūc ī vrbe regia morabanꝛ ꝓpꝛ ſynodū q̄ fctā eſt calcedonie dixit eis. Audiuimꝰ corpꝰ ſctiſſime ꝟgis in ꝓdio gethſemani tumulatū. Uolumus igiꝛ ad cuſtodiā huiꝰ vrbis corpus illd̄ cū debita reuerētia huc trāſferre. Cui cū iuuenalis rn̄diſſet corpꝰ illd̄ ſicut ex antiq̄s hyſtorijs cōperit in glīaz eē trāſlatū ꝛ ſola veſtimēta ī monumēto cū ſindone remāſiſſe ipa veſtimēta dictꝰ iuuenalis cōſtātinopolim miſit ꝛ ī dicta eccl'ia honorifice collocanꝛ. Nec me q̄ſq̄ ꝓprio h̓ arbitreꝛ ſenſu finxiſſe: ſʒ ea poſui q̄ ꝑ doctrine ꝛ ſtudiū lectiōis coꝝ didici q̄ veriſſima traditiōe a ꝓoribꝰ accepcrūt. Huculqꝫ ſunt ꝟba q̄ in ꝓdicto ſermone habenꝛ. Uerꝫ ioānes damaſcenꝰ q̄ ꝛ ipe grecꝰ extitit plura mirāda de hac ſacratiſſima ꝟginis aſſumptione ꝓſecutꝰ eſt. Ait em̄ in ſermonibꝰ ſuis. Hodie ſacratiſſima ꝟgo celeſti thalamo iuehiꝛ hodie ſacra ꝛ aīata arca q̄ ītra ſe ſuū tulit artificē ītēplo nō manufct ō reponiꝛ. Hodie ſacratiſſima colūba īnocēs ꝛ ſimplex euolans ex arca .i. ex corpe qd̄ deū ſuſcepit pedibꝰ ſuis reqez adinuenit. Hodie imaculata ꝟgo terrenaꝝ paſſiōuz neſcia imo celeſtibꝰ itellectibꝰ erudita nō ī terrā abijt: ſʒ ꝟe celū aīatū appellata ī celeſtibꝰ tabernaculis hitat. Lz em̄ naturalr̄ ſctiſſima btāqꝫ aīa tua a glīoſo tuo corpe ſeparaꝛ ꝛ ſepulture corpꝰ tradiꝛ. verūtn̄ n̄ manet ī morte nec diſſoluiꝛ ī corruptiōe. Cuiꝰ em̄ pietꝫ ꝟginitas iuiolata ꝑmāſit huiꝰ ꝛ migrātꝫ corpꝰ irreſolutū ꝑ oia ꝑſeuerat: ꝛ ad meliorē ſctiorēqꝫ vitā reduciꝛ n̄ morte diſſolutū ſʒ ēt ī eterna ſcl'a ꝑmāſuꝝ. Sicut em̄ ſol iſte ſplēdidꝰ ac luciflꝰ ſublunarꝫ corpe latēs ad breuē vr̄ horā q̄dā nō deficere. tn̄ ipe ſuo n̄ ꝓuabiꝛ lumie hn̄s ī ſe ꝑhēnē fontē luminis. Sic tu ꝛ fons veri luminis incōſumptꝰ vite theſaurꝰ lʒ quodā breui interuallo tp̄is corporalr̄ morti ſis addicta: tn̄ copioſe nobis infundis indeficiētis luminis claritatem. Hinc ſacra tua obdormitio nō eſt mors appellāda: ſʒ trāmigratio ſiue receſſus ſeu magis ꝓprie aduētꝰ. Deſcēdēs em̄ a corpe aduenis celo. Tibi obuiāt angeli ꝛ archāgeli aſcēſum tuū horrēt ſpūs immūdi. Nō iuiſti virgo btā in celū vt helyas: neqꝫ vt paulꝰ vſqꝫ ad tertiū celū aſcēdiſti: ſʒ vſqꝫ ad regalē thronū filij tui attigiſti. Mors alioꝝ ſctōꝝ bn̄dicit eo q ipos beatos exhibet. In te aūt h̓ locū nō hʒ Mors em̄ tua nec btitudo tua: nec trāſmigratio tua: nec ꝑfectio tua. Sʒ nec receſſus largiꝛ tibi btitudinis ſecuritatē. Om enim bonoꝝ q̄ humanā mentē excedūt: tu principiū medium ꝛ finis. Tua ſecuritas ꝛ vera ꝑfectio fͣt ſine ſemine cōceptio diuina inhabitatio. Un̄ vere dixiſti nō a morte ſʒ ab ipa cōceptione ab oibus gn̄ationibꝰ te btificari. Hinc te mors nō beauit: ſʒ tu mortē clarificaſti ſoluēs eiꝰ meſtitiā mortēqꝫ cōuertēs in gaudiū. Si em̄ deus dixit: ne forte ꝓtoplauſtꝰ extendat manū ſuā ꝛ arripiat de ligno ꝛ viuat in eternū: quō que ipam vitā portauit vitā ſine principio: vitā ſine fine nō viuet in ſcl'm ſempiternū. Olim deꝰ parētes hūani gn̄is ī morte pctī dormiētes inobediētie ꝓcipitio iā ſepultos pctī crapula iā fetētes exules de paradiſo expulit. Nūc aūt hāc q̄ toti hūano generi vitā attulit: dei ac pr̄is obediētiā exhibuit totius paſſiōis inmiſſionē excuſſit quō paradiſus nō ſuſcipiet celū gaudēs ianua nō patefaciet. Eua ſerpēti aurē exhibuit: peſtiferū virus hauſit: voluptatibꝰ alliciꝛ: partus dolori ſubijciꝛ et cū adā cōdēnaꝛ. Hāc autē vere beatā q̄ aurē inclinauit deo quā ſpūſſctūs repleuit: q̄ paternā miam in vtero baiulauit: q̄ ſine viri cōtactu cōcepit ſine dolore peperit quō mors abſorbet quō corruptio audet aliqd̄ in corpꝰ qd̄ ipam vitam portauit. ¶ Addidit qꝫ idē damaſcenꝰ in eiſdē ſermonibꝰ dicēs. Uerū aplꝯs q̄ vbiqꝫ terrarū diſperſi hoim piſcationi vacabāt ſagena ꝟbi hoies de ꝓfundis tenebris ad celeſtē mēſam curie ſeu ſolēnes pr̄is nuptias educētes: diuinū ꝓceptū q̄ſi ſagena quedaz vl' nubes e finibꝰ terre hierl'm ꝯtulit vltra q̄ſdā aq̄s ꝯgregās ꝛ colligēs. Tūc q̄dē adā ꝛ eua ꝓmi parētes exclamauere. Ueni ad nos o ſacrū ꝛ ſalutiferū cellariū tu noſtrū impleſti deſideriū. E cōtra ſctōꝝ caterua q̄ corꝑaliter aderat dicebat. Mane nobiſcū cōſolatio nr̄a. ne d̄relinq̄s nos orphanos quā habemꝰ laboꝝ ſolatiū: ſudoꝝ refrigeriū tibi viuēti cōuiuere: tibi moriēti cōmori glorioſuz. Nobis em̄ hec vita quō vita tua deſtituis ꝓn̄tia. Hec ꝛ his ſimilia vt arbitror apl'i cū reliq̄ multitudine eccl'ie crebris ſingultibus q̄relas interrūpētibꝰ ꝓponebāt illa ad filiū conuerſa ait. Tu dilectꝫ filijs q̄s fratres appellare placuit de meo diſceſſu dolētibꝰ fias ꝯſolator ꝛ impoſitioni manuū meaꝝ appone bn̄dictionē ſup bn̄dictionē eoꝝ. Deinde extēdēs manꝰ fideliū collegiuz bn̄dixit ꝛ addidit. In manꝰ tuas dn̄e cōmēdo ſpm̄ meū. Fili ſuſcipe aīam meā tibi dilectā quā inculpatā ſeruaſti. Tibi ꝛ nō terre cōmēdo corpꝰ meū: cuſtodi illud itegrū qd̄ tibi ihabitare cōplacuit. Trāſfer me ad te vt vbi es tu viſcerū meoꝝ partꝰ ſim ꝛ ego tibi cohabitās. Illic itaqꝫ talia ſunt audita. Surge itaqꝫ veni dilecta mea o pulcra in mulieribꝰ: pulcra es amica mea ꝛ macula nō eſt in te. Hec beatiſſima ꝟgo audiēs cōmēdat in manꝰ filij ſpm̄ ſuū. Profuſis aūt lacrimis apoſtoli figūt oſcula tabernaculo dn̄i bn̄dictione ac ſanitate ex ꝯtactu ſacri corpis adimpleti. Tūc morbi ꝛ demones fuganꝛ: aer ꝛ celū ſctificanꝛ ſpūs aſcēſiōe terra corporis depoſitiōe: aq̄ vero corpis ablutione. Abluiꝛ em̄ ſacrū corpꝰ aq̄ mūdiſſima: nō ab ipa mūdatū: ſed ab ipſo ſctificata. Deinde ſacrū corpus mūda ſindone inuolutū lecto ſupponiꝛ: lāpades coruſcāt: vnguēta redolēt: hymni angelici reſonāt. Apl'is alijſqꝫ ſctis q̄ aderāt diuinas odas modulātibꝰ arca dn̄i e mōte ſyon ſacris aploꝝ ceruicibꝰ impoſita ad ſacratiſſimā villā gethſemani adduciꝛ: angelis āntecedentibꝰ ꝛ ſubſequētibꝰ alijſqꝫ ſacrū corpus velantibus tota eccleſie plenitudine comitāte. Affuerūt et q̄dā iudeoꝝ fermēto veteris ꝯſuetudinis obſtinati. Referunt etiā cū iā e mōte ſyon deſcēderēt ſacrū corpus dei genitricis ferētes hebreū quēdā organū diaboli temerario actum impetu: diaboliqꝫ impulſu incurſum ad ſacrū corpus acceſſiſſe ad qd̄ angeli trepidabāt accedere ac vtraqꝫ manu furibūde lectū arripiens ad terrā traxiſſe. Ferꝛ tn̄ manꝰ illi tāq̄ ligna arida decidiſſe. Eratqꝫ videre tanq̄ truncū inutilē donec fides mētē alterauit. ſuiqꝫ ſceleris penituit ingemētē. Hi aūtqui portabāt feretrū ſtetere. donec miſer imponēs manū ſacratiſſimo corpori ad tactū eiꝰ in ſtatū priſtinū reuocaꝛ. Inde igr̄ adiꝛ gethſemani vbi oſcula cōplexus hymni ſacri lacrime ſudoris guttē fluētes ꝛ ſacrū corpus venerabili in ſepulcro ponitur. Sʒ nō eſt derelicta aīa tua ī inferno: nec corpꝰ tuū vidit corruptionē. Decebat aūt dei ſacrariū: fontē indefoſſum: agrū inaratū: vineā nō irrigatā: oliuā fructiferā terre gremio nō teneri. Decuit matrē a filio ſublimari vt ad ipm̄ aſcēdat: ſicut ad ipaz deſcēderat: vt q̄ in partu ſeruauit virginitatē poſt mortē corpus nō videat corruptionē: ꝛ q̄ creatorē portauit in ſinu in diuinis tabernaculis cōmoreꝛ ꝛ quā pr̄ deſpōſauit in ſpōſaz in celeſtibꝰ thalamis cōſeruet ꝛ a mr̄e q̄ ſunt filij poſſideanꝛ. Hec damaſcenꝰ. ¶ Sctūs qꝫ Aug. in quodā ſermōe eiꝰ ſacratiſſimā aſſumptionē ml'tipliciter on̄dit dicēs. De ſctiſſimo corpe ꝑpetue ꝟginis eiuſqꝫ ſacre aīe aſſumptiōe loqui ſuſcipiētes h̓ primū dicimꝰ q in ſcripturis poſtq̄ eā dn̄s in cruce diſcipulo cōmēdauit nihil d̄ ea repiꝛ. ꝓter q̄ qd̄ lucas cōmemorat in actibꝰ dicēs. Hi oēs erāt ꝑſeuerātes vnanimiter in orōne cū maria matre ieſu. Quid g̊ de morte q̄d de eiꝰ aſſumptiōe dicēdū eſt. Un̄ ſcriptura nil cōmemorat niſi q̄rendū rōne qd̄ cōſentiat veritati. Fiat g̊ ipa veritas autoritas ſine q̄ nec valet autoritas. Memores igr̄ cōditiōis hūane mortē illā ſubijci tēporalē dicere nō metuimꝰ. Sʒ ſi dicimꝰ eaz reſolutā ī cōez putredinē vermē ac cinerē deliberandū eſt ſi tāte cōueniat ſctitati: tāte aule dei ꝓrogatiue. Scimꝰ em̄ dictū ꝓrio parēti: q2 puluis es ꝛ in puluerē ibis. Hāc cōditionē caro xp̄i euaſit q̄ corruptionē nō ſuſtinuit. Excipiꝛ g̊ ab illa gn̄ali ſn̄ia de ꝟgine ſumpta natura. Mulieri qꝫ dn̄s dicit multiplicabo erūnas tuas. In dolore paries. Erūnā maria ſuſtinuit: cuiꝰ aīam gladius ꝑtrāſiuit. Sʒ ſine dolore genuit. Maria ergo ꝛ ſi cōicat erūnis eue: nō tn̄ cōicat parturiēdo cū dolore. Excipiꝛ ergo a quibuſdā generalibus quā tanta attulit dignitatis ꝓrogatiua. Si

¶ johānes damaſcenꝰ

auguſtinꝰ

ergo dicimus morte ea ſubijſſe: nec tñ vinculis eiꝰ re
tineri nūquid impium erit ſi voluit dñs integrū ma
tris ꝟginitatis ſeruare pudorē cur nō velit incorru
ptā a putredinis ſeruare fetore. Nūquid ꝑtinet ad
benignitatē dñi mr̄is ſeruare honorē: q legē ſoluere
nō venerat ſ; adimplere. Qui em̄ in vita ꝑ ceteris il
lam gr̄a ſui cōceptꝰ honorauit piū eſt credere eā in
morte ſingulari ſaluatiōe ⁊ ſpāli gr̄a honoraſſe. Pu
tredo ⁊ vermis humane eſt opprobriū ꝯditiōis. Ab
h̄ opprobrio cū ieſus ſit alienꝰ: natura marie excipit̄
quā ieſus d̄ ea aſſumpſiſſe ꝓbat̄. Caro em̄ ieſu caro
eſt marie quā ſuꝑ aſtra trāſuexit: honorās oēm hūa
nā naturā ⁊ multomagis maternā. Si natura mr̄is
eſt filius cōueniēs eſt vt ſit ⁊ filij mr̄: nō q̄tū ad vni
tatē ꝑſone: ſed quātū ad vnitatē corꝑalis nature. Si
em̄ vnitatē facere pōt gr̄a ſine ꝓprietate ſpūalis na
ture: quātomagis gr̄e vnitas ⁊ corꝑalis ſpālis nati
uitas. Vnitas gr̄e eſt vt diſcipulorū in xp̄o de quibꝰ
dicit: Vt ſint vnū ſicut ⁊ nos. Et poſtea. Pater volo
vt vbi ſum ego: ⁊ illi ſint mecū. Si igr̄ ſecum habere
vult eos qui hic ſua fide vniti vnū cū eo eē iudicātur
quid exiſtimādū eſt de matre vbi digna ſit haberi ni
ſi in p̄ntia filij quātū igr̄ ītelligo quātū credo marie
aīa excellētiori quadā ꝓrogatiua a filio honorat̄ poſ
ſidens in xp̄o corpus ſuū qd̄ genuit gloꝛificatum et
q̄re nō ſuū ꝑ qd̄ genuit. Si nō obuiauerit necduꝫ ꝑ
ſpecta autoritas: vere credo ⁊ ꝑ qd̄ genuit. Et tanta
ſctificatio dignior eſt celo q̄ terra. Thronū dei thala
mū ſpōſi: domū dñi atq; tabernaculū xp̄i dignū ē ibi
eſſe vbi ipē eſt. Tā p̄tioſū theſaurū dignius eſt celū
q̄ terra ſeruare. Tantā integritatē merito incorru
ptibilitas nō putredinis vlla reſolutio ſequit̄. Illud
ſacratiſſimū corpus in eſcā vermibꝰ traditū: q; ſenti
re nō valeo: dicere ꝑtimeſco. Quā exiſtimationē ꝓcul
pellit incōparabilis gr̄e munꝰ. Qd̄ me dicere m̄l̄ta
ſcripturarū ꝯſideratio inuitat. Suis aliq̄n miniſtris
veritas ait. Vbi ego ſum illic ⁊ miniſter meꝰ erit. Si
hec eſt gn̄alis ſn̄ia oīuꝫ ꝑ fidē ⁊ operationē xp̄o mi
niſtrātiuꝫ quātomagis quodā mō ſpecialiter marie
q̄ abſq; dubio oī tp̄e miniſtratrix extitit q̄ hūc in vte
ro geſſit partuq; ꝓfuſum aluit ⁊ fouit ⁊ in p̄ſepio re
clinauit ⁊ fugiēs in egyptū abſcōdit ⁊ oēm infantiaꝫ
eius ꝓſecuta vſq; ad crucē ab eiꝰ nō receſſit ſectatu.
Nō potuit aūt eiꝰ diuinitatis nō eē credula q̄ ſe no
uerat hūc nō virili ſemine ſ; diuino ſpiramine conce
piſſe. Vn̄ de filij ꝑtāte tanq̄ de dei ꝟtute nō nutabū
da d̄ficiēte vino dixit. Vinū nō hn̄t ſciēs eū h̄ potuiſ
ſe. qd̄ eū mox ꝯtigit miraculo cōpleuiſſe. Ecce igitur
maria fide ⁊ ope xp̄i miniſtratrix eē ibi nō fuerit vbi
xp̄s miniſtros ſuos vult vbi ḡ erit: ⁊ ſi ibi fuerit nun
quid eq̄li gr̄a ⁊ ſi eq̄li gr̄a vbi eq̄ dei cēſura qui red
dit vnicuiq; ſm̄ merita. Si merito ꝓ oībus marie vi
uēti tāta eſt gr̄a donata ⁊ gr̄a mortue erit minnēda.
Abſit. Si em̄ oīm ſctōꝝ mors eſt p̄tioſa marie ſane ē
p̄tioſiſſima. Cōfitēdū igr̄ cēſeo mariā ad eternitatꝭ
gaudiū aſſumptā benignitate xp̄i ⁊ honorabilius ſu
ſceptā ceteris quā gr̄a honorauit p̄ ceteris. Atq; ad
cōem hūanitatē nō eē adductā poſt mortē putredi
nis. ſ. ꝟmis, ⁊ pulueris q̄ ſuū ⁊ oīm genuit ſaluatorē.
Si elegit diuina volūtas inter ignū flāmas puerorꝝ
veſtimenta ſeruare illeſa: cur abnuat in matre ꝓpria
qd̄ elegit in veſte aliena. Ionā ſeruare in ventre ceti
incorruptū voluit ſola mīa mariā incorruptā nō ſer
uabit gr̄a. Seruatꝰ eſt daniel in deſperatiſſima fame
leonū: nō ſeruāda eſt maria tātis donata etiā meritꝭ
dignitatū. Hec ḡ cūcta q̄ dicimus: q; naturā nō ſer
uaſſe cognoſcimꝰ in integritate q; marie plus gr̄am
q̄ naturā potuiſſe nō dubitamus. Xp̄s ḡ letari facit
mariā aīa ⁊ corꝑe in ſe ꝓprio filio: nec vllā ſequi cor
ruptionis erūnam quā nulla ſecuta eſt in pariēdo fi
liū integritatis corruptio vt ſit ſemꝑ īcorrupta quā
tāta ꝓfudit gr̄a ſit integrabiliter viuēs que oīꝫ inte
grā genuit vitā. Si ḡ dixi vt debui approba xp̄e tu
et tui. Si ꝟo nō vt debui ignoſce obſecro tu et tui.

¶ De ſancto bernardo. cxv. A

Bernardus qd̄ a ber quod eſt puteus vł
fons: ⁊ nardꝰ q̄ vt dicit gloſſa ſuꝑ cātica
herba eſt humilis ⁊ calide nature ⁊ odori
fera. Fuit em̄ calidus ī feruēti amore: hu
milis in ꝯuerſatiōe: fons in doctrine ema
natione: puteꝰ in ſcie ꝓfunditate: ⁊ odoriferꝰ in fame
ſuauitate. Eiꝰ vitā guilellmꝰ abbas ſcti theodori ſo
ciꝰ b. bernardi ⁊ bernardꝰ abbas bonalis ſcripſerūt

Bernardus in burgundia. caſtro
fontanis ex nobilibꝰ valde ac reli
gioſis parētibus ortus eſt. Cuius pa
ter decelinus miles ſeculo ſtrēnuꝰ nec
minꝰ deo religioſus mater ꝟo aalecth
nuncupata eſt. Hec ſeptē filios genuit
ſex mares et feminā vnā. Mares autē
oēs monachos futuros: feminā aūt ſanctimonialem
ꝓmiſerat. Mox aūt vt filiuꝫ partu ediderat manibꝰ
ꝓprijs ipm̄ deo offerebat. Alienis vberibus ipos nu
triri refugiebat: q̄ſi cuꝫ lacte materno materni quo
dāmodo boni infundēs eis naturā. Cum aūt creuiſ
ſent q̄diu ſub manu eius erant eremo magis q̄ cu
rie nutriebat cibis groſſioribꝰ et cōibus paſcēs eos
quaſi cōtinuo ad eremū trāſmittendo. Cū igit̄ ter
tiū filiū. ſ. bernardum adhuc geſtaret in vtero vidit
ſomniū p̄ſagiū futurorꝫ catellū. ſ. totū cādidū in dor
ſo ſubrufum ⁊ latranteꝫ in vtero ſe habere. Qd̄ cum
cuidaꝫ viro dei expoſuiſſet ille ꝓphetica voce rn̄dit.
Optimi catelli mater eris q̄ domus dei cuſtos futu
rus magnos ꝯtra inimicos dabit latratus. Erit em̄
p̄dicator egregius ⁊ multos medicinalis lingue gr̄a
curaturus. Cū aūt btūs bernardus adhuc puerulꝰ
eſſet ⁊ graui dolore capitis egrotaret venientē ad ſe
mulierculā vt dolorē ſuis carminibus mitigaret: cuꝫ
indignatiōe nimia exclamās repulit ⁊ abiecit. Pue
rili aūt bono zelo mīa dei nō defuit: ſed tunc ꝯtinuo
ſurgēs liberatū ſe eſſe cognouit. In ſacratiſſima do
minice natiuitatis nocte cum puer bernardus ma
tutinale officiū in eccleſia expectaret: ⁊ qua hora no
ctis xp̄s natus fuiſſet ſcire cupiēs: apparuit ei pue
rulus ieſus quaſi iterū ante oculos ſuos naſcens ex
vtero mr̄is. Vn̄ q̄diu vixit hāc fuiſſe horā natiuita
tis dn̄ice ſemꝑ putauit. Ab illa ergo hora ī his q̄ ad
illud ꝑtinēt ſacrū ꝯſenſus ei profundior ⁊ ſermo co
pioſior datus eſt. Vn̄ ⁊ poſtmodū in laudē genitricꝭ
⁊ geniti inter ipſa ſuorꝫ tractuū initia īſigne opuſcu
lū edidit in q̄ illā lectionē euāgelicā. Miſſus eſt ga
briel angelꝰ explanauit. Vidēs antiquꝰ hoſtis ꝓpo
ſitū pueri tā ſalubre eiꝰ caſtitatis propoſito inuidit
multoſq; ſibi laq̄os tētatiōis appoſuit. Cū em̄ ali
q̄n ī quādā feminā oculos defixos aliquādiu tenuiſ
ſet cōtinuo de ſeipo erubeſcēs in ſemetipm̄ ſeueriſſi
mus vltor inſurgit: ac in ſtagnū gelidarꝫ aquarꝫ inſi
liēs tādiu ibidē ꝑmāſit donec pene exanimis effectꝰ
ꝑ gr̄am dei a calore carnalis cōcupiſcētie totꝰ refri
guit. ¶ Circa idē tp̄s inſtinctu demonis puella q̄
dā ī lectū dormiētis ſe nudā iniecit. Quā ille ſentiēs
cū oī pace ⁊ ſilētio partē lectuli quā occupauerat de
relinquēs ei ceſſit ⁊ ī latꝰ alterū ſe ꝯuertēs dormiuit.
Miſera ꝟo illa aliquādiu ſuſtinēs ⁊ expectās: dein
de palpās ⁊ ſtimulās nouiſſime cū īmobilis ipſe ꝑſi
ſteret illa l; īpudētiſſima eēt erubuit ⁊ horrore īgē
ti atq; admiratiōe ꝑfuſa ſurgēs aufugit. Cū iterum
in domo cuiuſdā matrone hoſpitaret̄: illa adoleſcen
tē aſpectu decorꝫ ꝯſiderās vehemēter in cōcupiſcen
tiā eiꝰ exarſit. Cū aūt ſeorſuꝫ lectū ſibi ſterni feciſſet
ipa īpudēter ⁊ ſilēter de nocte ſurgēs ad eū acceſſit
Quā ille ſentiēs ꝓtinꝰ exclamauit. Latrones latro
nes. Ad quā voceꝫ mulier fugit: familia ſurgit lucer
na accēdit̄: latro q̄rit̄ ſ; minime inuenit̄. Ad lectulos
ſinguli redeūt. Quieſcūt ceteri: ſ; nō illa miſerrima
req̄eſcit: nā denuo exurgit bernardi lectulū petit: ſ;
ille latrones: latrones denuo exclamauit. Latro ite
rū q̄rit̄: ſ; nequaq̄ ab eo q̄ ſolus nouerat publicat̄.
Vſq; tertio iprova mulier ſic repulſa vix tandē me
tu vel deſperatiōe victa ceſſauit. Cū aūt ſequēti die
iter ageret arguētes eū ſocij q̄ toties latrones ſom
niauerit ꝑquirebāt. Quibꝰ ille ait. Veraciter hac no
cte inſidias ꝑpeſſus ſum latronis: q; hoſpita mihi
nitebat̄ auferre theſaurū irrecuperabilē caſtitatis.
Perpēdens igit̄ nō eſſe tutū cohabitare ſerpēti fu
gā meditari cepit: ⁊ ordinē ciſterciēſiū extunc ingre
di deliberauit. Qd̄ cū fratres eius cognoſcerēt ⁊ eū
ab h̄ ꝓpoſito modis oībꝰ ꝓhiberēt tantā ei gratiaꝫ
dn̄s cōtulit vt nō ſolū ipſe a cōuerſione nō ꝓhibere
tur: ſ; oēs fratres ſuos ⁊ multos alios ad religionē
dn̄o lucraret̄. Gerardus tn̄ frater eiꝰ miles ſtrēnuꝰ
h̄ fratris verba vana putabat ⁊ eiꝰ oīno monita re
pellebat. Tūc bernardꝰ fide iā igneꝰ ⁊ fraterno chari
tatis zelo mirū in modū exaſperatꝰ: ſcio inq̄t frater
mi ſcio ſola vexatio ītellectū dabit auditui. Digitū
q; lateri eiꝰ apponēs: veniet inq̄t dies ⁊ cito veniet
q̄n lācea latꝰ h̄ ꝑforabit: ⁊ ad cor tuū cōſilio qd̄ abij
cis viā dabit. Poſt paucos dies gerardus ab inimi
cis capit̄: ⁊ in loco cui frater digitū īpoſuerat: infixā
lāceā geſtās trahit̄ ⁊ in cuſtodia vinculat̄. Ad quem
bernardus veniēs cū ſibi loq̄ nō ꝑmitteret̄ ad eū ex
clamauit. Scio frater girarde q; in ꝓximo ituri ſumꝰ
⁊ monaſteriū intraturi. Eadē nocte cōpedes de eiꝰ
pedibꝰ ceciderūt ⁊ oſtio ꝑ ſe apto letꝰ aufugit. Indi
cauitq; fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle mona
chū. ¶ Anno ab incarnatione dn̄i. M. cxij. a cōſti
tutione domꝰ ciſtercien̄. xv. ſeruꝰ dei bernardus an
nos natꝰ circiter viginti duos cū ſocijs ampliꝰ q̄. xxx.
ordinē ciſterciēſiū īgreſſus eſt. Cū aūt bernardꝰ cuꝫ
fratribꝰ ſuis domū paternā egrederet̄: guido ꝑmo
genitꝰ vidēs niuardū fratrē ſuū minimū puerū lu
dētē in platea cū pueris eya inq̄t frater niuarde ad
te ſolū reſpicit oīs terra poſſeſſiōis nr̄e. Cui nō pue
riliter puer rn̄dit. Vos ḡ celū habebitis ⁊ mihi ſolā
terrā relinq̄tis. Nō ex equo diuiſio facta eſt h̄. Mo
dico igit̄ tp̄e cū patre remāſit: ſ; fratres poſtmodū
ſecutꝰ eſt. Ingreſſus igit̄ ordinē ſeruꝰ dei bernardꝰ
ita totꝰ in ſpū abſorptꝰ eſt ⁊ deo totalr̄ occupatꝰ vt
iā nullis ſenſibꝰ corꝑis vteret̄. Iā quippe annum in
cella nouitiorꝫ exegerat ⁊ adhuc an domus hr̄et te
ſtitudinē ignorabat. Multo tp̄e eccleſiā intrās ⁊ ex
iens in capite vbi tres erāt vnā tm̄ putabat eſſe fe
neſtrā. Abbas aūt ciſtercien̄. fratres ad edificādū do
mū clare vallenſeꝫ miſit ⁊ eis ſctm̄ bernar. in abbatē
prefecit. Qui multo ibidē tp̄e ex nimia pauꝑtate de
gebāt ⁊ pulmēta ſepiꝰ ex folijs fagi cōficiebant. Vi
gilabat aūt ſeruꝰ dei vltra poſſibilitatē humanam.
Nullū em̄ tp̄s in ſe magis ꝑdere cōqueri ſolebat q̄
quo dormiuit idoneā ſatis reputās cōꝑationē ſom
ni ⁊ mortis: vt ſic dormiētes videant̄ mortui apd̄ ho
mines quō apud deū mortui dormiētes. Vn̄ etiaꝫ ſi
quē forte duriꝰ ſtertentē audiret ſeu minꝰ cōpoſite
videret iacēteꝫ patiēter ferre vix potuit ⁊ carnaliter
ſeu ſecularit̄ eū dormire cauſabat̄. Ad comedēdū vix
aliq̄ voluptate trahebat̄ appetitꝰ: ſ; ſolo timore de
fectꝰ ſic accedebat ad ſumēdū cibū q̄ſi ad tormētum
Poſt cibū q̄tū comederit ſꝑ cogitare ſolitus erat.
Si q̄n vel ad modicū mēſurā ſolitā exceſſiſſe ſe dep̄
hendit īpune abire nō patiebat̄. Sic gule illecebras
edomuerat vt ipam q̄ꝫ ſaporū diſcretionē ex magna
parte ꝑdiderit. Nā ⁊ oleū ſibi ꝑ errorē aliq̄n ꝓpina
tū bibit ⁊ penitꝰ ignorauit. Nec prius. ſ. cognitū do
nec q̄dē labia eiꝰ miraret̄ inuncta. Sāguinē īſuꝑ cru
dū ꝑ errorē ſibi oblatū ꝓ butyro multis diebꝰ noſci
tur comediſſe. Solā aūt aquā ſibi ſapere dicebat: eo
q̄ dū ſumeret fauces ⁊ guttur ei refrigeraret. Quic
q̄d in ſcriptis didicerat marie in ſyluis ⁊ ī agris me
ditādo ⁊ orādo ſe cōfitebat̄ accepiſſe: ⁊ nullos ſe ali
q̄n magr̄os habuiſſe niſi quercus ⁊ fagos inter ami
cos dicere ſolebat. Deniq; cōfeſſus eſt aliq̄n meditā
ti vel orāti ſacrā oēm velut ſuppoſitā vel expoſitā ſi
bi apparuiſſe ſcripturā. Quodā tp̄e ſicut ipē in can
ticis refert cū īterloquēdū ex his q̄ ſuggerebat ſpi
ritꝰ: ⁊ ſi nō īfideli minꝰ tn̄ fidēti aīo reſuaret ⁊ habe
ret q̄d diceret denuo tractaturꝰ: ecce vox ad eū venit
dicēs. Donec iſtud tenueris: aliud nō accipies. ¶
In veſtibꝰ ei ſꝑ pauꝑtas placuit ſordes nūq̄ nimiꝫ
animi fore iudices aiebat aut negligentis: aut apud
ſe inaniter gloriantis aut foris humanā gloriā affe
ctātis. Prouerbiū illud in ore eiꝰ frequēter ſemper
in corde erat. Qui hoc facit qd̄ nemo mirant̄ omnes
Vnde ⁊ ciliciū pluribꝰ annis portauit q̄diu occultū
eſſe potuit. S; vbi hoc cognitū eſſe ſenſit continuo
illud abijciēs ad cōia ſe cōuertit. Nūq̄ ſic riſit vt nō
potiꝰ ad ridēdū q̄ ad reꝑmēdū vim ſibi facere opor
teret ⁊ riſui ſuo magis ſtimulū adhibere q̄ frenum.
Cū aūt patiētie genꝰ ſolitus erat dicere tripartitū
videlicet ad verborꝫ iniurias: ad dāna rerū: ad corpo
ris leſionē hanc ipſe his exēplis ſe habere probauit.
Cum enim cuidā epiſcopo amicabiliter eum admo

nens quādā ſcripſiſſet ep̄lam ille vehemēter exacer
baꝛ amariſſimā ei ſcripſit ep̄las in p̄ncipio ita dicēs
Salutē ⁊ nō ſp̄m blaſphemie: tanq̄ ex ſpū blaſphe-
mie illa ſcripſiſſet. Ad qđ ille. Ego ſp̄m blaſphemie
me h̄re nō credo: nec maledixiſſe cuiq̄ aut maledice-
re me velle ſcio p̄ſertim principi p̄pl'i mei. Quidā ab
bas p̄ vno cenobio cōſtruēdo ſexcētas marchas ei-
dē miſit argēti. Sꝫ tota pecunia dn̄i deferreꝛ a p̄do-
nibꝰ ſublata eſt. Quo audito nihil aliud dixit niſi bn̄
dictꝰ deꝰ q̄ nobis pepcit ab onere. Sꝫ ⁊ illis inquit
q̄ tulerūt leuiꝰ eſt ferendū: tū q: h̄ humana cupidi-
tas ſuſtulit: tū q: magna pecunia magnā eis tētatio
nis occaſionē ingeſſit. Quidā inſup canonicꝰ regula
ris ad eū venit: ⁊ vt in monachū reciperet inſtāter ro
gauit. Cui cū ille nō acqeſceret: ſꝫ ad ſuā eccl'iam re
dire p̄ſuaderet: ait ille. Ut quid ḡ in libris tuis p̄fe-
ctionē tantop̄e cōmēdaſti: ſꝫ eā nō exhibes cupienti
vtinā illos tuos habere libros vt eos penitꝰ lacera-
rē. Cui ille. In nullo eoꝝ legiſti non poſſe te in tuo
clauſtro eē p̄fectū. Moꝝ correctionē nō locoꝝ muta
tionē in libris oībꝰ cōmēdaui. Ille vō iſanus in euꝫ
impetū faciēs tā grauiter maxillā eiꝰ p̄cuſſit vt ſuc-
cederet rubor ictui ⁊ tumor rubori. Iā q̄ aderāt i ſa
crilegū iſurgebāt. Sꝫ p̄uenit eos ſeruꝰ dei clamās
⁊ adiurās p̄ nomē xp̄i vt nullatenus tāgereꝛ nec ſi-
bi q̄cq̄ iniurie inferreꝛ. Nouitijs aūt intrare volēti
bus dicere ꝯſueuerat. Si ad ea q̄ intꝰ ſūt feſtinatis
hic foris dimittite corpa q̄ de ſcl'o attuliſtis. Soli ſpi
ritꝰ ingrediāꝛ: caro aūt nō p̄deſt quicq̄. Pater eiꝰ
q̄ ſolꝰ domi remanſerat ad monaſteriū iuit ⁊ ibideꝫ
poſt aliq̄d tp̄s i ſenectute bona deceſſit. ¶ Soror
aūt eiꝰ ſcl'o nupta cū i diuitijs ⁊ delicijs ſeculi p̄iclita
reꝛ: quadā vice fratres ſuos ad monaſteriū viſitatu
ra acceſſit. Cūq̄ veniſſet cū comitatu ⁊ apparatu ſu
perbo: ille eā tanq̄ rete diaboli ad animas capiēdas
abhorruit: nec ad videndū eā exire aliquatenꝰ acquie
uit. Uidēs illa q̄ nullus fratrū ſuoꝝ occurreret: ſed
ab vno eoꝝ qui tūc portariꝰ erat: fraterꝰ inuolutū di-
cereꝛ: tota in lacrimis reſoluta ⁊ ſi peccatrix ſum in-
quit p̄ talibꝰ xp̄us mortuꝰ eſt. Mr em̄ peccatricē me
ſentio. idcirco cōſiliū ⁊ colloquiū bonoꝝ req̄ro. Et
ſi deſpicit frater meꝰ carnē meā: ne deſpiciat ſeruus
dei aiāꝫ meā. Ueniat ⁊ p̄cipiat ⁊ quicquid p̄ceperit
adimplebo. Hāc ḡ p̄miſſionē tenēs exijt ad eā cū fra-
tribꝰ ⁊ q: eā a viro ſeparare nō poterat p̄mo ei oēm
mūdi gl'iāꝫ interdixit ⁊ formā m̄ris imitandā eidem
indicēs illā dimiſit. Illa vō rediēs ita repēte muta-
ta eſt vt in medio ſeculi vitā duceret eremiticā et oī
ſeculo prorſus ſe faceret alienāꝫ. Tandē precibꝰ mul-
tis virū ſuū vicit ⁊ ab ipſo abſoluta monaſteriū itra
uit. Infirmatꝰ aliq̄n vir dei cū extremū ſp̄m trahere
videreꝛ: in exceſſu mētis ſue ante tribunal dei viſus
eſt p̄ntari. Affuit aūt ſathā ex aduerſo improbis eū
accuſatiōibꝰ pulſans. Ubi vō ille oīa fuerat p̄ſecutꝰ
⁊ viro dei p̄ p̄te fuit ſua parte dicēdū nihil territus
aut turbatꝰ ait: Fateor nō ſuꝫ dignꝰ ego neq̄ p̄prijs
poſſuꝫ meritis regnū obtinere celoꝝ. Ceterū dupli
ci iure illō obtinēs dn̄s meꝰ hereditate. ſ. p̄ris ⁊ me-
rito paſſiōis altero ip̄e ꝯtentꝰ alterum mihi donat.
Ex cuiꝰ dono iure illud mihi vēdicās nō confundor.
Cōfuſus in h̄ vbo inimicꝰ cōuictus ille ſolutꝰ eſt ⁊ vir
dei in ſe reuerſus eſt. Tanta aūt abſtinētia labore et
vigilijs corpꝰ ſuū attriuit q̄ in grauiſſima ⁊ fere cō-
tinua egritudine lāguēs cōuentū vix ſequi poſſet.
Quadā vice dū grauiſſime īfirmareꝛ fratribꝰ p̄ eo i-
ſtāter orātibꝰ aliquātulū cōualuiſſe ſe ſenſit. Cōgre
gatis aūt ⁊ fratribꝰ dixit. Quid tenetis miſerū hoīem
fortiores eſtis ⁊ inualuiſtis. Parcite q̄ſo parcite ⁊ ſi
nite me abire. A multis aūt ciuitatibꝰ vir dei in ep̄m
electꝰ p̄cipue a ciuitate ianuenſi ⁊ ciuitate mediola-
nenſi petētibꝰ ſe nec annuēs nec īprobe renuēs dice
bat ſe non eē ſuū ſꝫ alioꝝ ſeruitio deputatū. Fratres
aūt ex cōſilio viro dei ſibi p̄uiderāt ⁊ ſummi pōtifi-
cis autoritate muniti erāt ne q̄s gaudiū ſuū ab eis
tollere poſſet. Quodā tp̄e dū fratres cartuſiēſes vi
ſitaſſet ⁊ ipſi ab eo i oībꝰ plurimū edificati fuiſſent
vnū fuit q̄d predicti loci priorē aliquātulū mouit. ſ.
q̄ ſella cui equitando inſidebat minꝰ neglecta erat ⁊
parū p̄ferens paupertatē. Qđ cū dictus prior vni ex
fratribꝰ ⁊ ille viro dei retuliſſet nō minus ipſe miratꝰ
q̄lis eēt ſella q̄rebat. Nā a clara valle vſq̄ cartuſiaꝫ
venerat: ⁊ tū q̄lis eſſet ſella penitꝰ ignorabat. Iuxta
lacū lauſanenſeꝫ totiꝰ diei itinere p̄gēs penitꝰ eū nō
vidit aut ſe videre nō vidit. Cū em̄ ſero facto de eo-
dē lacu ſocij loq̄renꝛ iterrogauit eos vbinā lacꝰ ille
eēt. Qđ illi audiētes plurimū admirati ſunt. ¶
Uincebat ſane i eo ſublimitatē nominis humilitas
cordis. Nec tā poterat vniuerſus eū erigere mūdus
q̄ ſeipſe deijcere ſolꝰ. Sūmꝰ reputabaꝛ ab oībꝰ: inſi
mū ipſe ſe reputās ⁊ quē ſibi oēs ipſe ſe nemini p̄fe
rebat. Deniq̄ ſicut ſepiꝰ fatebaꝛ inter ſummos q̄ſ
honores ⁊ fautores p̄pl'oꝝ alterū ſibi mutatꝰ hoīeꝫ
videbaꝛ: ſeq̄ potiꝰ reputabat abſentē velut q̄ddam
ſomniuꝫ ſuſpicatꝰ. Ubi vō iter ſimpliciores fratres
erat ⁊ amica ſp̄ licebat humilitate frui: ibi ſe inueniſ
ſe gaudebat ⁊ i p̄priā rediſſe p̄ſonā. Semp̄ aūt inue
niebaꝛ aut orās aut lēgēs aut ſcribēs aut meditās
aut fratres verbo edificās. Quadā vice cū p̄pl'o p̄di
caret ⁊ oēs vba eiꝰ attēte ac deuote ſuſciperēt eius
aīo q̄dā talis irrepſit tētatio. Uere nūc optime p̄di
cas ab oībꝰ libēter audiris ⁊ ſapiēs ab oībꝰ reputa
ris. At vir dei de tali tentatiōe pulſari ſe ſentiēs pa-
rūper ſubſtitit ⁊ an p̄cederet vel finē faceret cogita
re cepit. Statimq̄ diuino ꝯfortatꝰ auxilio tentatori
ſilēter r̄ndit. Nec p̄ te incepi nec p̄ te dimittā. Sicq̄
ſecurꝰ p̄dicationē vſq̄ ad finē p̄ſecutꝰ eſt. Monachꝰ
q̄dā qui i ſcl'o ribaldus fuerat atq̄ luſor maligno ſti-
mulatꝰ ſp̄ū ad ſeculū redire voluit. Cū aūt beatus
bernardus eū retinere nō poſſet: iterrogauit eū vn̄
victurꝰ eſſet. Qui r̄ndit. Ad taxillos ludere ſcio ⁊ in-
de viuere potero. Et ille. Si tibi capitale cōmiſero
vis ſingulis annis ad me redire ⁊ lucrū mecū diuide
re. Qđ ille audiens gauiſus eſt ⁊ ſe libēter ſic actuꝝ
p̄miſit. Uiginti igiꝛ ſolidos ei dare precepit. Et ille
cū illis abijt. Hoc aūt faciebat vir ſc̄tūs vt eū iteruꝫ
reuocare poſſet ſicut ⁊ poſtmodū factū eſt. Ille igiꝛ
abiens totū p̄didit ⁊ ad portā cōfuſus redijt. Quo
audito vir dei ad eū letus exijt: extenditq̄ gremium
vt ſimul deuideret. Cui ille. Nihil p̄r lucratus ſum:
ſed etiā capitali noſtro nudatꝰ ſum. Si vultis p̄ no-

ſtro capitali recipite me. Cui bernardus benigne r̄n
dit. Si ita inquit eſt: meliꝰ eſt vt hoc recipiā q̄ ſimul
vtrūq̄ p̄dā. Quadā vice dū b. bernardus iumēto in
ſidēs aliquo p̄geret cuidā ruſtico materia ſic ſe offe-
rēte de cordis inſtabilitate in orōne eſt cōqueſtꝰ. Qđ
ille audiēs mox eū deſpexit: ⁊ in orōnibꝰ ſuis cor fir-
mū ⁊ ſtabile habere ſe dixit. Uolēs aūt bernardꝰ euꝫ
cōuincere ⁊ a ſua temeritate coercere dixit. Seq̄ſtra
re pauliſper a nobis ⁊ tota q̄ poteris intētiōe orōneꝫ
dn̄icaꝫ inchoato. Quā ſi abſq̄ aliq̄ cordis diſgreſſiōe
⁊ vagatiōe finire poteris: iumētū cui inſideo tuū p̄-
culdubio mox habebis. Tu aūt mihi in fide tua ſpō-
deas q̄ ſi aliud ibidē cogitaueris: h̄ mihi aliquatenꝰ
nō celabis. Letaꝛ ille ⁊ tanq̄ iumentū iā lucratum ſe
reputās audacter ſecedit ⁊ ſeipm̄ recolligēs orōneꝫ
dn̄icā dicere inchoauit. Uix orōnis expleuit dimidiū
⁊ ecce importuna cogitatio de ſella cordi ſuo ſe inge-
rit vtrū eam habere debeat cū iumēto: qđ ille aduer
tēs cōcitus ad bernardū redijt ⁊ q̄d in ipa orōne ſol
licite cogitauerit indicauit: ⁊ de ſe poſtea temere nō
p̄ſumpſit. ¶ Frater robertꝰ eius monachus: ⁊ ſm̄
ſeculū p̄pinquus in adoleſcētia ſua quorūdā p̄ſua-
ſione deceptꝰ cluniacū ſe cōtulerat. Uenerabilis aūt
p̄r poſtq̄ aliquādiu diſſimulauit eūdē ſtatuit p̄ epi-
ſtolā reuocare: quā cū ſub dio dictaret ⁊ alius mo-
nachus eā ex ore ſuo cōſcriberet ſubito inopinatus
imber erupit ⁊ hic q̄ ſcribebat chartā cōplicare vo-
luit: cui bernardꝰ. Opus dei eſt ſcribere ne formides
Scripſit ḡ ep̄lam in medio himbre ſine himbre. Cū
em̄ vndiq̄ plueret ibidē tū moleſtiā himbris virtus
expulit charitatis. Cū quoddā monaſteriū q̄d vir dei
cōſtruxerat occupaſſet muſcarū incredibilis multitu
do: ita vt oībus grauē moleſtiā ḡnarēt: ille dixit. Ego
excōico eas. Mane aūt oēs pariter mortuas inuene
rūt. Cū a ſummo pōtifice mediolanū miſſus fuiſſet
vt ipſos cū eccl'ia recōciliaret ⁊ iā papiā rediſſet: q̄dā
vxorē ſuā demoniacā ad eū adduxit. Moxq̄ p̄ os mi
ſere mulieris diabolꝰ in cōtumelias eiꝰ prupit dicēs
Nō me de agnicula mea h̄ porrulos edēs ⁊ braſicas
deuorās pellet. At vir dei ipāꝫ ad eccleſiā ſyri remiſit
Btūs aūt ſyrus hoſpiti ſuo deferre voluit nec eideꝫ
aliq̄d curatiōis impēdit. Sicq̄ iterū ad b. bernarduꝫ
adducta eſt. Tūc diabolꝰ p̄ os eiꝰ garrire cepit ac di-
cere. Nō me expellet ſyrullus nec eijciet bernardꝰ. Ad
h̄ ſeruus dei r̄ndit. Nec ſyrllus nec bernardꝰ te eijci
et: ſꝫ dn̄s ieſus xp̄s. Mox vt ille orōneꝫ effudit ſp̄ūs
nequā dixit. Quā libēter egrederer ab hac agnicula
grauiter moleſtatꝰ in ea. quā libēter egrederer ſꝫ nō
poſſum: q: nō vult magnus dn̄s. Cui ſc̄tūs. Et quis
eſt magnus dn̄s. cui ille. Ieſus nazarenus. Ad quem
vir dei. Uidiſti ne vnq̄ eū. Quo r̄ndēte etiā ait Ubi
euꝫ vidiſti. Et ille. In gloria ⁊ ſc̄tis. Et tu in gloria
fuiſti. Quo r̄ndente. vtiq̄ ait. Quō inde exiſti. et ille.
Cū lucifero multi cecidimꝰ. Hec aūt oīa voce lugubri
p̄ os vetule oībꝰ audiētibꝰ loquebaꝛ. Dixitq̄ ei vir
dei. Nūquid in illā gloriā redire velles. At ille miro
mō cachinans ait. Modo tardū eſt. Tunc orāte viro
dei demon de muliere exiuit. Sꝫ cū vir dei receſſiſſet
diabolus iterū ipſam inuaſit. Uir aūt eius poſt euꝫ
accurrens quod acciderat indicauit. Ille auteꝫ collo
eius alligari chartulā cōtinenteꝫ hec vba p̄cepit. In
noīe dn̄i noſtri ieſu xp̄i p̄cipio tibi demon ne hāc mu
lierē ammodo ꝯtingere p̄ſumas: qđ cū factū fuiſſet
ad eā poſtea nō eſt auſus accedere. Apud aquitaniā
quedā mulier miſerabilis erat que a quodā demone
petulāte ⁊ incubo vexabaꝛ. Sex em̄ ānis abuſus eſt
eo ⁊ īcredibili vexauit libidine adueniēte aūt illuc vi
ro dei demon mulieri ne ad eū accederet vehemēter
minaꝛ: q: nihil ei p̄deſſe poſſet ⁊ recedēte eo ip̄e qui
eius fuerat amator crudeliſſimus fieret p̄ſecutor. At
illa ſecure ad virū dei acceſſit ⁊ que patereꝛ cū multo
gemitu enarrauit. Cui ille. Tolle hūc meū baculū et
in lectulo tuo pone: ⁊ ſi quid agere pōt agat. Quod
cū feciſſet ⁊ in lectulo ſuo recūberet adeſt ille ꝯtinuo
Sꝫ nec ad cōſuetuꝫ opus nec ad ip̄m cubile p̄ſumit
accedere. Sꝫ acerrime minaꝛ q̄ illo recedēte ſe de ea
atrociter vindicabit. Qđ cuꝫ illa bernardo retuliſſet
ille p̄pl'm cōuocauit ⁊ oēs cādelas in manu accēſas
habere p̄cepit demonēq̄ cū vniuerſo qui aderat cetu
excōicauit: ac ne ad illā vel ad aliā deinceps acceſſum
habeat interdixit. Sicq̄ illa a tali illuſiōe penitus li-
berata eſt. ¶ Cū in eadē p̄uincia vir ſc̄tūs legatiōe
fungereꝛ vt ducē aquitanie eccleſie recōciliaret ⁊ ille
modis oībꝰ recōciliari renueret: vir dei ad altare ce-
lebraturꝰ acceſſit ipſo duce tanq̄ excōicato pre fori-
bus expectāte. Cū aūt pax dn̄i dixit. corpus dn̄icum
ſup̄ patenā ponit ⁊ ſecū tollit atq̄ ignea facie ⁊ flam
meis oculis foras egrediꝛ ⁊ verbis terribilibus co-
mitē aggreditur. Rogauimꝰ te inquit ⁊ ſpreuiſti nos
Ecce ad te p̄ceſſit virginis filius qui eſt dn̄s eccleſie
quā tu p̄ſequeris. Adeſt iudex tuꝰ in cuiꝰ noīe omne
genu curuaꝛ. Adeſt iudex tuꝰ in cuiꝰ manibꝰ illa aīa
tua deueniet. Nunq̄d ⁊ ip̄m ſicut ſeruos eius cōtē
nis. Reſiſte ei ſi vales. Statimq̄ dux totꝰ irriguit: ⁊
mēbris oībus diſſolutis ad pedes eiꝰ p̄tinꝰ p̄ſiliuit.
Quē vir ſc̄tūs calce pulſans ſurgere iubet ⁊ dei audi
re ſniam. Ille aūt tremebūdus ſurrexit ⁊ quicq̄d vir
ſc̄tūs p̄cipiebat p̄tinus adimpleuit. Cū regnū ger-
manie p̄ quadā magna ſedanda diſcordia ſeruus dei
intraſſet: archiep̄s magūtinēſis venerabilē quēdam
clericū obuiā ei miſit. Cui cū clericꝰ ſe ſibi obuiāꝫ a
ſuo dn̄o miſſum fuiſſe diceret vir dei r̄ndit. Aliꝰ do-
minꝰ miſit te. Miratꝰ ille ſe nō niſi a dn̄o ſuo archi-
ep̄o miſſuꝫ fuiſſe affirmabat. Econtra ſeruꝰ xp̄i dice
bat. Falleris fili falleris. Maior dn̄s eſt qui miſit te
xp̄s. Quod clericus intelligēs ait. Putas q̄ mona-
chus velim fieri. Abſit h̄ a me. Nō cogitaui nec aſcē-
dit ſup̄ cor meū. Quid plura. In eodē itinere ſeculo
valefecit ⁊ a viro dei habitū ſuſcepit. Cū quedaꝫ mi-
litem valde nobilē ad ordineꝫ recepiſſet ⁊ virum dei
quodā tp̄e ſequereꝛ grauiſſima cepit tentatiōe pul-
ſari. Cū aūt eū quidam de fratribus tam triſtē vide
ret cauſam tante triſtitie requiſiuit. cui ille reſpōdit
Scio inquit ſcio q̄ nunq̄ amplius letus ero. Quod
verbum cū dictus frater ad ſeruuꝫ dei retuliſſet: ille
pro eo attentius orauit. Statimq̄ ille frater qui taꝫ
grauiter tentatus ⁊ tam triſtis erat tm̄ ceteris appa
ruit iocundior ⁊ hylarior quātum prius ceteris tri-
ſtior. Cum autē ei dictus frater verbum meſtitie qđ
locutus fuerat amicabiliter improperaret: ille reſpō

dit. Et ſi tunc dixi nunꝗ amplius letus ero: ſed nũc dico nunꝗ amplius triſtis ero. R Cum ſctũs malachias eps hibernie cuius vitaʒ plenã virtutib9 ipſe deſcripſit ad xp̃m feliciter in monaſterio ſuo migraſſet ⁊ vir dei ꝓ eo hoſtiam ſalutarem offerret: gloriaʒ eius dño reuelãte cognouit: ⁊ eodeʒ inſpirante poſt cõmunionẽ formã orationis mutauit leta voce ſic dicens. Deus qui beatũ malachiã ſanctorũ tuorũ meritis coequaſti: tribue queſum9 vt qui precioſe mortis eius feſta agimus vite quoqꝫ imitemur exempla. Cui dum cantor innueret ꝙ erraret ait. Nõ erro ſed noui qd dico. Deinde accedens ſacra eius veſtigia oſculatur. Cuʒ inſtãte quadrageſima a multis fuiſſet tyronibus viſitatus rogauit eos vt in illis ſalteʒ ſacris diebus a ſuis vanitatibus ⁊ laſciuijs abſtinerent. Quibus nullo modo acquieſcẽtibus iuſſit eis ꝓpinari vinũ dicẽs. Bibite poculũ aiarũ. Quo hauſto ſubito mutati recedũt. Et qui modicũ tẽpus denegauerãt totum tẽpus vite ſue deo dederunt. Tandeʒ beat9 bernardus morti feliciter appropinquãs ait fratribus ſuis. Tria vobis obſeruãda relinquo que in ſtadio p̃ntis vite quo cucurri memini me pro viribus obſeruare. Nemini ſcandalũ facere volui: et ſi aliqñ accidit ſedaui vt potui. Minus ſemper ſenſui meo ꝙ alterius credidi. Leſus de ledente nunꝗ vindictã expetij. Ecce charitatẽ humilitatẽ ⁊ patientiam vobis relinquo deniqꝫ poſtꝗ multa miracula perpetraſſet ⁊ centũſexaginta monaſteria cõſtruxiſſet: multoſqꝫ libros ⁊ tractatus cõpilaſſet cõſummatis vite ſue diebus circiter annos ſexagintatres. anno dñi. M.cliij. inter filiorum manus obdormiuit in dño. Poſt obitũ ſuũ multis gloriã ſuã manifeſtauit Cuidã eñ abbati in quodaʒ monaſterio apparuit ⁊ vt ſe ſequeretur admonuit. Qui cũ ſequeretur dixit ei vir dei. Ecce ad montẽ libani venim9: ⁊ tu hic manebis: ego autẽ illuc aſcendam. Interrogatus ab eo ad quid vellet aſcendere: diſcere inquit volo. Miratus ille quid inquit vis diſcere pater cui nullũ hodie in ſcientia credimus eſſe ſcdm. Et ille. Nulla hic ſciẽtia nulla veri cognitio. Surſum ſcientie plenitudo: ſurſuʒ vera notitia ṽitatis. et in hoc ṽbo diſparuit. Ille autẽ diem notauit: ⁊ tunc virum dei bernardum de corpore migraſſe inuenit: multa autem alia et pene innũerabilia miracula per ſeruum ſuũ deus operatus eſt.

De ſctõ timotheo. cxvj

A Timotheus quaſi timorẽ tenens: vel a timore ⁊ theos qd eſt de9 quaſi timor dei. Cauſatur auteʒ iſte timor in quolibet viro ſancto. ſicut ait Greg. cõſiderãdo vbi fuit vbi erit: vbi eſt vbi nõ eſt. Vbi fuit: qm̃ in pctõ: vbi erit in iudicio vbi eſt in miſeria: vbi non eſt in gloria.

B Timotheus ſub nerone a p̃fecto vrbis rome duʒ grauiter torqueretur ⁊ calce viua ei9 plage aſpgerentur et ſup his grãs ageret duo angeli ſibi aſtiterunt dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. Aſpiciẽſqꝫ vidit celos aptos ⁊ ieſum xp̃m coronã gẽmatã tenenteʒ et dicentem ſibi. Hanc de manu mea accipies. Quod quidaʒ vir noĩe apollinaris vidẽs ſe baptizari fecit. Quapropter preſes iuſſit ambos in confeſſione dñi perſeuerantes decollari circa annos dñi. lvij.

De ſancto ſimphoriano. cxvij.

A Simphorian9 dr a ſimphonia. Fuit eñ tanꝗ vas muſicuʒ emittens armoniã virtutũ. In quo tanꝗ in vaſe muſico tria fuerũt. Nã vt dicit auerrois ſonatiuũ debet eẽ durũ ad reſiſtẽdum lene ad cõtinuãdũ: latũ ad iplẽdũ. Et ſimphorianus tanꝗ vas muſicuʒ fuit: durus ſibi per auſteritatem: lenis alijs per manſuetudinem latus oĩbus per charitatis amplitudinem.

B Simphorianus in auguſtudunẽſi vrbe ortus dum adhuc adoleſcẽs eſſet tanta morum grauitate pollebat ꝙ ſeniorũ vitaʒ anticipare videret. Cũ igitur pagani feſtũ veneris celebrarẽt ⁊ ſtatuam ante eraclũ p̃fectũ deferrẽt ſimphorianus affuit et nollẽs eã adorare diu ceditur ⁊ carceri mancipatur. Et cũ educt9 de carcere ad ſacrificium cogeretur ⁊ multa ei donaria promitterentur dixit. Deus noſter vt nouit remunerare merita: ita nouit punire peccata. Vitam quã xp̃o ſolitum ſumus ex debito: ſoluamus ex voto Sera penitudo ẽ ſub iudicis timuiſſe cõſpectu. Munera veſtra fucata mellis pmixta dulcedine male credulis mentib9 venena parturiũt. Cupiditas veſtra omnia habẽdo nil poſſidet. q2 diabolicis artib9 obligata miſeri lucri detinet compedibus ⁊ gaudia vr̃a in ſimilitudinẽ vitri cũ ceperint ſplẽdere frangũtur. Tunc iudex ira repletus data ſentẽtia p̃cepit vt ſimphorianus occideretur. Qui cum ad locũ duceretur: mater eius de muro exclamãs ait. Nate nate memẽto eterne vite. Surſum reſpice ⁊ regnantẽ in celũ intuere. Tibi vita nõ tollit: ſed in meli9 cõmutat. Mox igr̃ decollatus eſt ⁊ a xp̃ianis corpus ei9 ſublatũ honorifice eſt ſepultũ. Ad cui9 ſepulcrũ tãta fiebãt miracula: vt etiã a paganis i honore maximo haberet. Refert Gre. turoñ. ꝙ de loco vbi ſanguis ei9 effuſus eſt quidã xp̃ianus tres lapillos ſanguine reſpſos ſuſtulit ⁊ i capſa argẽtea tabulis ligneis circũſepta locauit. Quã cũ i quodã caſtro locaſſet: ⁊ totũ caſtrũ icẽdiũ cõſumpſiſſet: ĩ medio ignis p̃dicta capſa ſana ⁊ integra ẽ educta. Paſſus eſt circa ãnos dñi. cclxx.

De ſctõ bartholomeo. cxviij.

A Bartholomeus interpretatur filius ſuſpendentis me: vel filius ſuſpendẽtis aquas dr eñ a bar qd eſt filius ⁊ tholos qd eſt ſummitas et moys qd ẽ aq̃ inde bartholomeus i. filius ſuſpendẽtis aquas. i. dei qui mentes doctorum ſurſum eleuat ⁊ aquas doctrinarũ inferi9 fundãt et eſt noĩnẽ ſyrum ⁊ nõ hebreum. Per primũ ṽo notatur triplex ſuſpendium qd ipſe habuit. Fuit eñ ſuſpenſus. i. eleuatus ab amore mundi. vel ſuſpẽſus. i. intentus amore celeſti: vel ſuſpenſus. i. innixus grẽ ⁊ auxilio dei vt non a ſuis meritis: ſed a dei adiutorio tota vita ſua dependeat. Per ſcdm ṽo profunditas ſue ſapientie. De cui9 ſapiẽtie ꝓfunditate dicit dionyſi9 i myſtica theologia. Diu9 bartholome9 dicit et multã theologiã eẽ ⁊ minimã. ⁊ euãgeliũ latũ ⁊ magnũ ⁊ rurſus cõciſuʒ. ⁊ vult oñdere bartholome9 ſcd̃m intẽtionẽ dionyſi ꝙ vna cõſideratiõe p̃nt oĩa affirmari de deo alia cõſideratione magis ꝓprie negari.

B Bartholome9 apl's veniẽs ad indiã q̃ eſt in fine orbis tẽplũ in q̃ erat idolũ noĩe aſtaroth intrauit ⁊ q̃ſi peregrin9 ibidẽ manere cepit. In hoc idolo quidã demõ habitabat q ſe languẽtes curare dicebat. ſʒ nõ ſanando ſubueniebat ſʒ a leſione ceſſando. Sʒ cũ tẽpluʒ lãguentib9 plenũ eſſet: ⁊ quotidie ſacrificãtib9 ꝓ infirmis etiã a lõginquis regionib9 adductis nullũ ab idolo rñſum habere poſſent: ad aliã ciuitatẽ pexerũt vbi aliud idolũ noĩe berith colebat ⁊ interrogãtib9 cur ſibi aſtaroth rñſum nõ daret: rñdit berith. De9 veſter cathenis igneis cõſtrictus eſt nec reſpirare nec loq̃ audet ex illa hora qua apl's dei bartholome9 ingreſſus eſt. Dicunt ei. Et q̃s eſt iſte bartholome9. ⁊ demon. Amicus dei oĩpotentis ⁊ idõ venit in iſtã ꝓuinciã vt oẽs deos indie euacuet. ⁊ illi Dic nobis ſigna ei9 vt eũ inuenire poſſim9. Quib9 demon ait capilli ei9 criſpi ⁊ nigri: caro candida: oculi grãdes: nares equales ⁊ directe: barba prolixa habẽs paucos canos: ſtatura eq̃lis colobio albo clauato purpura veſtit. Induit pallio albo qd ꝑ ſingulos angulos gẽmas hʒ purpureas. Vigintiſex anni ſunt ex quo veſtes ⁊ ſandalia nec veteraſcũt nec ſordidant. Centies flexis genib9 ꝑ diẽ orat ⁊ centies ꝑ noctẽ. Angeli cũ eo ambulãt qui nunꝗ eũ fatigari nec eſurire pmittũt. Sempꝫ eodẽ vultu ⁊ aĩo letus ⁊ hilaris pſeuerat. Oĩa preuidet oĩa nouit. Omnium gentiũ linguas nouit ⁊ intelligit. Et qd vobiſcũ loquor ipſe iã nouit. Et qñ q̃retis eũ ſi vult oſtendet ſe vobis: ſi aũt nõ vult eũ nõ poteritis iuenire. Rogo autẽ vos vt cũ eũ iueneritis rogetis eũ nec huc veniat nec angeli ſui hoc mihi nõ faciãt qd meo ſocio iã fecerũt. Cũ igit ꝑ duos dies ſollicite q̃rentes eũ minime inueniſſent. Quadã die q̃dam demoniacus exclamauit dicẽs. Apl'e dei bartholomee incẽdũt me orationes tue. Cui apl's. Obmuteſce ⁊ exi foras ab eo. Et ſtatim eſt liberat9. Qd audiẽs rex regiõis illi9 polemius noĩe cũ haberet filiã lunaticã miſit ad aplm rogans vt ad ſe veniret ⁊ filiã ſuã ſanaret Ad quem cũ apl's veniſſet ⁊ eã cathenis ligatã videret: q2 accedẽtes morſib9 lacerabat iuſſit eã ſolui ⁊ cũ miniſtri ad eã accedere nõ auderẽt dixit. Ego demoniũ qd in ea erat iã ligatũ teneo ⁊ vos timetis. Et ſoluta ſtatim liberata eſt. Tũc rex camelos auro et argento ⁊ lapidib9 p̃tioſis onerauit et apoſtoluʒ inq̃ri faciens nullaten9 inuenire potuit. Mane aũt ſequẽti apparẽs apoſtolus cũ ſolo rege i cubiculo dixit ei. Vt q̃d me cũ auro ⁊ argento ⁊ lapidib9 p̃tioſis toto die q̃ſiſti. Iſta munera ſunt neceſſaria his qui terrena requirũt. Ego nihil terrenum nihil carnale deſidero. Tũc ſanct9 bartholome9 cepit eũ multa de dono redẽptiõs nr̃e docere oſtẽdens inter cetera xp̃m viciſſe diabolũ ꝑ mirabilẽ cõgruẽtiã potentiã iuſtitiaʒ ⁊ ſapientiã. Congruũ eñ fuit vt q̃ filiũ virginis. i. adã factũ de terra dũ adhuc ṽgo vicerat a filio virginis vinceret. Potẽter qʒ ipm vicit cũ de ſua dñatiõe potẽter eũ eiecit. quã diabolus ꝓ deiectione p̃mi hoĩs vſurpauit. Et ſicut alicuius victor tyranni comites ſuos mittit vt eius titulos vbiqꝫ erigãt ⁊ tyranni titulos deijciant. Sic chriſt9 victor nũcios vbiqꝫ mittit vt diaboli cultum euacuent: ⁊ xp̃i cultum ſtatuãt. Iuſte ṽo quia iuſtum eſt vt qui comedente homine vicens hominẽ detinebat: a ieiunante homine vict9 hoĩem amplius non teneret. Sapienter aũt dũ ars diaboli deluditur arte xp̃i. Ars diaboli fuit vt ſicut accipiter rapit auem: ita in deſertum raperet xp̃m vt ſi ibi ieiunãs non fameſceret abſqꝫ dubio deus eſſet Si aũt eſuriret ipm vt primum hoĩem ꝑ cibum deuinceret. Sed cognoſci deus non potuit: q2 eſuriuit nec vinci quia eius tentationi non ceſſit. Cum ergo eideʒ fidei ſacramenta predicaſſet: dixit regi ꝙ ſi baptizari vellet deum ſuum cathenis ligatũ ſibi oſtenderet. C Sequenti igitur die iuxta regis palatiũ dum pontifices idolo ſacrificarent cepit clamare demon ac dicere. Ceſſate miſeri ſacrificare mihi ne peiora me patiamini: qui cathenis igneis ab angelis ieſu chriſti quẽ iudei crucifixerunt religatus ſum putantes eum a morte detineri. Ille autem ipſam mortem que regina noſtra eſt captiuauit et ipſum nr̃m principem autorem mortis vinculis igneis vinxit. Statimqꝫ oẽs miſerunt funes vt ſimulacrum euerterent: ſed nõ potuerũt. Apl's autẽ demoni precepit vt inde exiẽs idolum cõminueret. Qui ſtatim exiens omnia idola templi ꝑ ſeipſum cõfregit. Deinde fuſa oratione ab apoſtolo oẽs infirmi protinus curati ſunt. Apoſtolus aũt templuʒ deo dedicauit ⁊ demonem in deſertum abire p̃cepit. Tunc angelus domini ibidem apparuit ⁊ templũ circumuolans in quatuor angulos ſignum crucis digito ſuo ſculpſit dicens. Hec dixit dñs. Sicut vos hoĩes ab infirmitate veſtra mũdaui: ita ⁊ templum hoc ab omni ſorde mũdabitur ⁊ habitatore ei9 quẽ apoſtolus in deſertum locum ire p̃cepit: pri9 tamẽ vobis eum oſtendã quẽ videntes ne timeatis: ſed quale ſignũ in lapidibus his ſculpſi tale in frontibus veſtris ĩprimatis. Tunc oſtendit eis ethiopẽ nigriorem fuligine: facie acuta: barba ꝓlixa: crinib9 vſqꝫ ad pedes ꝓtenſis oculis igneis ⁊ ferrum ignitũ ſcintillas emittentib9 flammas ſulphureas ex ore ⁊ oculis ſpirantem: cathenis igneis vinctum retro manibus. et dixit ei angelus. Quoniã iuſſionẽ apoſtoli audiſti et de tẽplo exiẽs omnia idola cõfregiſti ſoluã te vt vadas in talem locũ vbi nullus homo morat: ⁊ ſis ibidẽ vſqꝫ ad diem iudicij. Ille aũt ſolutus cum magno ſtrepitu ⁊ vlulatu diſparuit Angelus aũt dñi in celum cũctis videntibus euolauit. Tunc rex cũ vxore et filijs omniqꝫ populo baptizatus eſt: ⁊ relicto regno apoſtoli diſcipulus eſt effectus. D Tunc oẽs templorꝫ põtifices cõgregati ad aſtiagem regem fratem eius cõuenerũt: ⁊ de deorꝫ ſuorꝫ amiſſiõe ⁊ templi ſubuerſione ⁊ regis per artem magicam deceptiõe cõtra apoſtolum ſunt conqueſti. Aſtiages igitur rex indignatus mille viros armatos ad capiendum aplm deſti

nauit. Qui cũ adductus fuiſſet coram eo dixit ei rex. Tu ne es ille q̄ euertiſti fratrē meũ. Cui apl's. Ego illũ nō euerti ſ; cōuerti: cui rex. Sicut tu feciſti fratrē meũ deũ ſuũ relinq̄re ⁊ tuo credere: ſic ⁊ ego te faciam deũ tuũ relinq̄re ⁊ meo deo ſacrificare. Cui apl's. Ego deũ quē colebat frater tuꝰ ligaui ⁊ ligatũ oſtēdi: ⁊ vt frāgeret ſimulacrũ coegi. Si ſic poteris facere deo meo poteris me ad ſimulacrum ꝓuocare. Sinaũt ego deos tuos cōminuā ⁊ tu crede deo meo. Hec illo dicēte nunciat̄ regi ꝙ deꝰ ſuꝰ baldach cecidiſſet ⁊ cōminutꝰ fuiſſet. Qō rex audiēs purpuram ſcidit q̄ indutꝰ erat ⁊ apl'm fuſtibꝰ cedi iuſſit ⁊ ceſuz viuũ excoriari mādauit. Xp̄iani autē corpꝰ eiꝰ tulerũt et honorifice ſepelierũt. Rex aũt aſtiages ⁊ tēploꝝ pōtifices a demonibꝰ arrepti mortui ſunt. Rex autē polemiꝰ in ep̄m ordinat̄ ⁊ .xx. annis offm̄ ep̄atꝰ laudabil'r iplens: plenꝰ v̄tutibꝰ in pace q̄euit. De genere ſue paſſiōis diuerſa eſt opinio. nā beatꝰ dorotheꝰ dixit ꝙ crucifixus eſt. ait em̄ ſic. Bartholomeꝰ idis p̄dicauit: q̄ euāgeliũ ſm̄ mattheuz in ꝓpria coꝝ lingua eis tradidit. Dormiuit in albana ciuitate magne armenie: crucifixus deorſuz caput habēs. Beatus autē theodorus dicit ꝙ fuit excoriatꝰ. In m'ltis aũt libris legit̄ ꝙ tm̄ fuit decollatꝰ. Hec aũt ꝯrietas taliter ſolui pōt vt dicat̄ ꝙ p̄mo crucifixus fuit deinde anq̄ ibidē moreret̄ de cruce fuit dꝑoſitꝰ ⁊ ob maiorē cruciatũ fuit excoriatꝰ: poſtremo capite trũcatꝰ.

¶ Anno dñi .cccxxx. ſaraceni ſiciliā inuadētes liparitanā inſulā vbi corpꝰ ſcti Bartholomei q̄eſcebat vaſtauerũt: ac eiꝰ ſepulcrũ ꝯfringētes oſſa eiꝰ diſperſerũt. Nā ad hāc inſulā corpꝰ eius tal'r aduenire de india ꝓhibet̄. Cũ em̄ pagani ꝓpter ſignoꝝ frequentiā viderent corpꝰ eius plurimũ venerari: indignati loco plũbeo poſitũ in mare p̄cipitauerũt qō diuino nutu ad iſulā p̄dictā deuenit. Cũ igit̄ ſaraceni eius oſſa diſpſiſſent: illis recedētibꝰ apparuit apl'us cuidā monacho dicēs. Surge ⁊ collige oſſa mea q̄ diſperſa ſunt: Cui ille. Qua rōne oſſa tua colligere aut aliquē tibi honorē exhibere debemꝰ: cũ nos deleri ꝑmiſeris nec auxiliũ nobis īpēderis. Cui ille. Per multũ tp̄is meis meritis dn̄s pp'o huic pepcit: ſ; eoꝝ peccatis nimis inualeſcētibꝰ ⁊ vſq; ad celũ clamantibus iā ꝑ eis nō potui veniā obtinere. S; cũ monachus ſibi diceret quō inter tot alioꝝ oſſa ſua inuenire poſſet ait. Nocte ad ea colligēda ibis: ⁊ ea que vt ignē ſplendētia videris ꝑtinꝰ h̄ leuabis. Qui oīa vt dixerat inueniens apl'i oſſa leuauit ⁊ ſup quādā nauē cōſcēdens beneuentũ q̄ eſt metropolis apulicea trāſtulit. Nũc autē dr̄ ꝙ ſint rome: l; bn̄uētani ſe adhuc corpꝰ illud hr̄e affirmēt. Cũ q̄dā mulier vas plenũ oleo attuliſſet vt i lāpadē beati bartholomei poneret̄ quātũcũq; vas ſup lāpadē inclinarēt nil ex eo exire valebat: cuz tm̄ digitos in vas mitterēt ⁊ oleuz liquidũ oīno palparēt: tũc q̄daz exclamauit. Puto ꝙ apl'o acceptũ nō eſt: vt h̄ oleũ in ſuā lāpadē infundat̄. Quapropter in aliā lāpadē infuderũt ⁊ ꝓtinus oleũ emanauit. ¶ Cũ imperator federicus beneuētũ deſtrueret ⁊ oēs eccleſias qui ibidē erāt dirui mādaſſet: ciuitatē totā ad altuz locuz trāſferre intēdens vir q̄dā q̄ſdā viros albatos ⁊ fulgentes inuenit qui adinuicē loq̄ ⁊ iter ſe aliq̄ tractare videbant̄. Qui cũ vehemēter admirās quinā eēnt iterrogaſſet vnꝰ coꝝ r̄ndit. Iſte eſt bartholomeꝰ apl's cũ ceteris ſctis: quoꝝ ī hac vrbe eccl'ie habebant̄. Qui cũ ſimul cōuenerũt: vt iter ſe inq̄rerēt ⁊ tractarēt q̄li pena eſſet ille plectēdus q̄ eos de habitaculis ſuis eiecit. Et iā inter eos imolabili ſnīa eſt firmatũ: vt ille ſine mora ad iudiciũ dei accedat de his oībꝰ i. eiꝰ iudicio r̄nſurus. Poſt modicũ v̄o tp̄s dictꝰ imꝑator miſerabiliter vitā finiuit. Legit̄ in q̄dā libro de miraculis ſanctoꝝ ꝙ q̄dā magr̄ feſtũ ſcti bartholomei oī anno ſolēniter celebrabat. Cui p̄dicanti diabolꝰ in ſpecie cuiuſdā puelle admodũ ſpecioſe apparuit: quā iniectis i eā oculis ad prādiũ inuitauit. Qui dũ in mēſa conſiſterēt in amorē ſuũ multũ eũ allicere nitebat̄ beatꝰ bartholomeꝰ in ſpecie ꝑegrini p̄foribus aſſuit: et vt amore ſcti Bartholomei introduceret̄ obnixꝰ flagitauit. Qua diſſuadente panis ei mittit̄: ſ; ille hunc accipere recuſauit. Rogauit tm̄ magiſtrũ ꝑ nũciuz vt ſibi diceret. qd magis in hoīe ꝓprium eſſe putaret. Cui cũ ille diceret riſibile: puella r̄ndit. Immo peccatũ cũ q̄ hō cōcipit̄: naſcit̄ atq; viuit. Cui bartholomeꝰ r̄ndit ꝙ ille bn̄ intulit: ſ; mulier ꝓfundius indagauit. Scd̄o dictus peregrinus magiſtro miſit vt ſibi diceret q̄s locꝰ vnius pedis eēt vbi deus in terra maiora miracula oſtendiſſet. Cui cũ ille diceret locꝰ crucis in q̄ deꝰ mirabilia oꝑatus eſt. illa ait. Immo caput hoīs in q̄ quaſi minor mũdus exiſtit. Utrorũq; ſniam apl's approbauit. Tertio inquiſiuit quāta diſtātia eſſet a ſummo celi vſq; ad ꝓfundum inferni. cui cũ magr̄ ſe neſcire diceret: illa ait. Modo video ꝙ p̄ceptor. S; ego h̄ noui: q: de altero ad alterũ decidi ⁊ opꝫ ꝙ h̄ tibi oſtendā. Tũc diabolus cũ magno eiulatu ſe in abyſſum p̄cipitauit. Et dũ quererēt peregrinũ minime inuenerũt. Sil'e fere legit̄ de btō andrea. ¶ Btũs aũt Ambroſiꝰ in p̄fatiōe quā fecit de illo apl'o eiꝰ legēdā abbreuiās ita dicit. Diſcipulis xp̄e tuis vnica diuinitate p̄dicantibꝰ trinitatem tuā mũdo mirabil'r dignatꝰ es oſtēdere maieſtatez. Inter q̄s beatiſſimũ bartholomeũ magna virtutũ p̄rogatiua colēdũ benigna tui ꝓſpectio ad ppl'm direxit longinquũ quē l; penitꝰ humana cōuerſatiōe remotũ: tibi tn̄ p̄dicatiōis augmēto meruit ꝯſignare vicinũ. O quātis p̄conijs apl'um mirabilē celebrādũ cui dũ ad ſeminandũ fidē ꝓximoꝝ corda nō ſufficerēt ppl'orũ ablatis quaſi veſtigijs extremos terrarũ fines penetrauit indoꝝ: cũ languentiũ innumera caterua tēplũ ingreſſus demoniacum effecit illico vt nulliũ cultoribꝰ demon p̄beret r̄nſum. O q̄ mira virtutũ ipſiꝰ inſignia dũ humana voce v̄boſantē ꝯtra ſe aduerſarium ſolo iuſſu laceratis diutiſſime viris reddidit mutũ. Reginā diabolica ꝯtagione lunaticā liberauit puellāq; ſolutis nexibus pr̄i repn̄tauit ſaniſſimā. O q̄ ſublime ſanctitatis eius miraculũ duz antiquũ humani generis inimicũ ſuũ fecit in nihilũ redigere ſimulacrũ. O q̄ digne exercitui numerandus celeſti: cuius vt miraculis fidem cōmodaret certiſſimā angelus apparuit ſuperna delapſus ab aula. Is igit̄ cathenatum demonē cũctis oſtētans deformem ſalutiferā ſaxo dn̄icam impreſſerat crucez. Rex

reginaq; ſimul baptizant̄ cũ gēte vrbiũq; .xij. accole et deũ patrē corꝑe ſequunt̄ ⁊ mēte. Ad extremũ v̄o tēploꝝ delatu pōtificũ neophici polemij frater tyrānus b. apoſtolũ oīmode in fide cōſtātem ceſum atq; excoriatũ accerrimā fecit ſuſcipere mortē. Qui tante mortis viriliter ꝑferēdo diſcrimen glorioſi certaminis ad celeſte gaudiũ reportauit triũphuz. Hucuſq; ambroſius. Btũs aũt theodorus abbas ⁊ doctor p̄cipuus de h̄ apoſtolo inter cetera ſic ait. Apoſtolus dei bartholomeꝰ primũ in licaonia p̄dicauit poſtmodũ in india ad vltimũ in albana vrbe .ſ. maioris armenie: vbi p̄io excoriatꝰ tandē capite plexus ibidem ſepultꝰ eſt. Qui dũ ad p̄dicandũ mitteret̄ a dño vt opinor audiuit. Uade diſcipule meꝰ ad p̄dicāduz: exi ad pugnāduz capax eſto periculoꝝ: ego paternũ opus cōſummaui primus teſtis factꝰ. Uas qō neceſſariuz eſt imple. Imitare mgr̄m tuũ: emulare dñz tuũ. Sāguinē ſanguinibus pone carnē carnibꝰ trade: que ꝑ te paſſus ſuſtinui patere: arma ſint tibi benignitas in ſudoribꝰ: māſuetudo inter maleficos: patientia in his q̄ perimunt. Nō refutauit apoſtolus: ſ; vt famulus fidelis dñico acquieſcēs precepto ꝑgit: gaudens tāq; lux mũdi vt tenebroſos illuminaret: tāq; ſal terre vt gētes inſipidas ſaliret: tanq; agricola: vt ſpũalem agricultura ꝑficeret. Petrus q̄ apoſtolꝰ docet natiōes: ſ; bartholomeꝰ cōſequēter paria inueſtigat. Petrꝰ opat̄ ꝓdigia magna: ſ; bartholomeꝰ facit mirabilia valida. Petrꝰ capite deorſum crucifigit̄ bartholomeꝰ poſtq; viuus excoriatꝰ eſt capite plectitur. Ad quot valet petrꝰ capeſcēda myſteria ad tot bartholomeus ſufficit penetrāda: equaliter fecundat eccleſiā: eq̄ lāce habuit ⁊ cetera diuina cariſmata. Hic ex diuino duodenario nũero medius ex vtraq; ꝑte ſonũ diuine ſermocinationis dat ſicut in cythara armonia. Oēs apoſtoli vniuerſitatē ſibi diſpertientes p̄tores regis regũ cōſtituti ſunt. Huic aũt eſt ſors ⁊ portio armenie locꝰ qui eſt ab eiulat vſq; ad gabaoth diſtributa. Igit̄ vide eũ lingue aratro rōnabilia rura ſulcantē fidei verbũ in ꝓfundo cordis recōdentez paradiſos ⁊ vineas dñi plantantē ſingulis paſſionũ remedia medicinaliter inſerētē: ſpinas inutiles euellentē: ſyluas impietatis ſecare ſepes dogmaticas circũponere. S; q̄les mercedes creatori obtulerũt. Utiq; ꝑ honore inhonorātiam: ꝑ bn̄dictione maledictionem: ꝑ muneribꝰ penas: ꝑ requieſcibili vita amariſſimā mortē. Nā poſtq; intolerabilia tormēta ſubijt ab eis decoriatꝰ in morē follis fuit: nec poſtq; migrauit ab hoc mũdo neglexit occiſores ſed inuitabat miraculis ꝑditos ⁊ ꝓdigijs admittebat aduerſos: ſed beſtialē mentē nil erat quod cōpeſceret: nil ꝙ a malo retraheret. Quid decetero faciunt. Inſaniũt ꝯ illud ſacrũ corpus. Reſpuũt egroti medētē orbati manuducentē: ceci ductorē: naufragi gubernatorē: mortui viuificatorē. Et hoc quō. Proijciũt nāq; in pelagus corpꝰ ſanctũ. Hec. Mota eſt igit̄ cũ impetu de regionibus armenie arca cuz quatuor alioꝝ martyrũ arcis q̄ ſil'r i duz ſigna oꝑarent̄ cum ea fuerant in mare ꝓiecte ⁊ ꝑ tm̄ ſpatiũ maris q̄tuor his p̄cedentibꝰ et tanq; miniſtris obſequiũ apoſtolo quodāmō facientibus venerunt in partes ſicilie in inſulam que liparis nũcupat̄. ſicut ep̄o hoſtienſi q̄ tũc p̄ſens erat reuelatũ fuit. Uenit ad pauꝑculā theſaurus ditiſſimꝰ. Uenit ad ignobilē p̄tioſiſſima margarita. Uenit ad meſtā ſplendidiſſimuz luminare. Alijs igit̄ quatuor ad diuerſas terras eũtibꝰ ſctm̄ apl'm in dicta inſula reliq̄rũt. Etem̄ p̄dictos q̄tuor martyres apl's relinquēs retrorſum vnũ .ſ. papinũ in ciuitatē ſicilie milas. aliũ v̄o lucianũ noīe meſſinā trāſmiſit reliquos v̄o duos in callabritē. terrā direxit gregoriũ q̄dē in ciuitate colũna: achaciũ autē in ciuitatē q̄ chalc vocatur q vſq; hodie ſuffragijs ſuis ſplēdēt. Suſceptꝰ eſt igit̄ cũ multis hymnis laudibꝰ ⁊ cādelis ⁊ tēplũ ſibi magnifice fabricat̄. Mons aũt vulcanꝰ inſule contiguus cũ habitatoribꝰ eēt nociuus eo ꝙ ignē emittebat: q̄ſi ꝑ ſtadia ſeptē ſe inuiſibil'r elōgauit circa mare ſuſpēſus ita vt vſq; hodie appareat videntibꝰ q̄ſi figuratio fugiētis ignis. Nũc igit̄ o beate btōꝝ ter beate bartholomee q̄ es diuine lucis ſplēdor: ſancte eccl'ie piſcator: rōnabiliũ piſciũ perite capture dulcis fructꝰ viuit palmitis vulnerator diaboli mũdum ſuo latrocinio vulnerātis. Gaudeas ſol orbis terre cuncta illuminās os dei ligua ignita ſapiētiā ꝓmēs fons iugit̄ ſanitates emanās: q̄ mare meabilibꝰ greſſibꝰ ſctificaſti: q̄ terrā purpureā tuo cruore feciſti: q̄ ad celos cōmeaſti vbi ī medio diuine aciei refulgēs ī ſplēdore īmarceſſibilis glorie ſplēdes in exultatione iucũditatis inſatiabilis gaudes. Hec theodorus.

¶ De ſctō auguſtino. cxix.

AUguſtinꝰ hoc nomen ſortitꝰ eſt vel propter excellētiā dignitatis: vel ꝓpter feruorē dilectiōis: vel ꝓpter ethimologiaz nois. Propter excellētiā dignitatis: q: ſicut īꝑator auguſtus p̄cellebat oēs reges: ſic ⁊ iſte excellit oēs doctores ſm̄ qō dicit remigiꝰ. Uñ alij doctores cōparant̄ ſtellis. Danie. xij. Qui ad iuſtitiam erudiũt multos q̄ſi ſtelle ⁊c. Hic aũt cōparat̄ ſoli. ſicut pꝫ in epl'a q̄ de eo cantat̄. Quaſi ſol refulgēs ſic ipſe refulſit in tēplo dei. Scd̄o ꝓpter feruorem dilectiōis qm̄ ſicut mēſis auguſtus valde feruet eſtu caloris: ſic ⁊ ipſe valde incaluit igne diuini amoris. Uñ ipſe in libro cōfeſſionũ de ſe ſic dicit. Sagittaueras tu cor meũ charitate tua ⁊c. itē ibidē. aliq̄n intromittis me in effectũ multuz inuſitatũ introrſus neſcio ad quā dulcedinē que ſi ꝑficiat̄ in me neſcio q̄d erit ſi vita eterna nō erit. Tertio ꝓpter ethimologiā nominis: dr̄ em̄ auguſtinꝰ ab augeo ⁊ aſtim qō eſt ciuitas ⁊ ana qō eſt ſurſum. Inde auguſtinus quaſi augens ſuꝑnā ciuitatē. Uñ de eo cantat̄. Qui p̄ualuit amplificare ciuitatē ⁊c. De qua ciuitate ipſe dicit in lib. xj. de ciuitate dei. Ineſt ciuitati dei ⁊ origo ⁊ iformatio ⁊ btītudo. Qm̄ ſi q̄rat̄ vnde ſit deꝰ eā ꝯdidit. Si vnde ſapiens a deo illuminat̄. Si vnde felix deo fruit̄. Subſiſtēs modificat̄: contēplās illuſtratur: inherens iucundat̄. Uidet ⁊ amat: in eternitate dei viget: in veritate dei lucet: in bonitate dei gaudet: vel vt dicitur in gloſſario: auguſtinus dicit̄ magnificus: felix preclarus. Fuit em̄ magnificus in vita: preclarꝰ in doctrina: felix in gloria. Eius vitam compilauit poſſidonius calamenſis ep̄s vt dicit caſſidorus in libro de viris illuſtribus.

A Auguſtinꝰ doctor egregiꝰ in prouincia aphricana ciuitate carthaginienſi ortus ex honeſtis valde parētibus. ſ. pr̄e patricio. mr̄e monica genitꝰ in liberalibꝰ artibꝰ ſufficiēter edoctus fuit adeo vt ſummꝰ ph̄s ⁊ rethor luculētiſſimꝰ haberet᷑. Nam libros ariſtotelis ⁊ oēs libros liberaliū artiū quecūq̄ legere potuit ꝑ ſe dedicit ⁊ intellexit: ſicut ipē in libro ꝯfeſſionū teſtat᷑ dicēs. Oēs libros artiū q̄s liberales vocāt: tunc nequiſſimꝰ malarū cupiditatū ſeruꝰ ꝑ meipm̄ legi et intellexi quecūq̄ legere potui. Idē in eodē. Quicq̄d ē de arte loquēdi ⁊ diſſerendi: q̄cq̄d de dimēſionibꝰ figuratū ⁊ de muſicis ⁊ de numeris ſine magna difficultate nullo hoīum tradente intellexi. Scis tu dn̄e deus meus q: celeritas intelligēdi ⁊ diſcēdi acumen donū tuū eſt. Sʒ nō inde ſacrificabā tibi. Verū quia ſcīa ſine charitate nō edificat: ſed inflat in errorē manicheorꝝ q̄ xp̄m fantaſticū fuiſſe affirmāt ⁊ carnis reſurrectionē negant: incidit. ⁊ in eo per annos. ix. dum adhuc adoleſcens eſſet ꝑmanſit. Ad has etiā nugas adductus eſt vt arborē fici plorare diceret cum ab ea foliuʒ vel ficus tolleretur. Cū igitur eſſet annorꝝ. xix ⁊ quendā librū cuiuſdaʒ ph̄i. ſ. ciceronis in quo vanitas mundi cōtēnenda ⁊ ph̄ia appetēda docebatur ꝑlegeret ex hoc quidem liber plurimum placuit: ſʒ q: nomen ieſu chriſti quod a matre imbiberat ibi non erat dolere cepit. Mater v̄o eius ꝓ eo plurimum flebat ⁊ ipm̄ ad vnitatē fidei reducere ſatagebat. Quadā igit᷑ vice vt legit᷑ in libro. iij. cōfeſſionū vidit ſe ſtare in quadam linea lignea ſʒ triſtē: ⁊ q̄daʒ ei iuuenis aſtitit: cauſam tante triſtitie req̄ſiuit. q̄ cū diceret ꝑditionem filij mei deploro. Ille reſpondit. Eſto ſecura: q: vbi tu ibi ille. Et ecce cōtinuo filiū ſuū iuxta ſe ſtare vidit. Hoc cū auguſtino retuliſſet. Ille ait. Falleris mater: falleris: nec ſic dictū eſt. Sed vbi ego vbi tu. E cōtra illa dicebat. Non filij mihi dictum eſt. vbi ille ibi tu: ſed vbi tu ibi ille. Rogabat igit᷑ ſedula mater quaſi importuna quēdā ep̄m ſicut in eodē lib. cōfeſſionum auguſtinus teſtat᷑: vt ꝓ ſuo filio intercedere dignaretur. Qui tanta quodāmodo iportunitate deuictus prophetica voce reſpōdit. Vade ſecura: q: impoſſibile eſt vt filius tantarū lacrimarum pereat. Cū aūt apud carthaginē multis annis rhetoricam docuiſſet oculte matre neſciente romā venit ⁊ ibidē multos diſcipulos congregauit. Cū em̄ mater vſq̄ ad portū eum ſecuta fuiſſet vt aut retraheret aut ſecū iret: ipſe eā decipiens nocte latēter receſſit. Quod illa mane conſiderans aures dei clamoribus implebat. Quolibet auteʒ die mane ⁊ veſpere ad eccleſiaʒ ibat ⁊ pro filio orabat. His tp̄ibus mediolanienſes a ſimacho p̄fecto romanorū petierunt ſibi doctoreʒ in rethoricha deſtinari. Preſulabat᷑ tunc ibi vir dei ambroſius et ad preces mediolanenſium illuc mittit᷑ auguſtinus. Mater autē eius q̄ſcere nō valēs cū multa difficultate ad eum venit et ipm̄ iam nec vere manicheū nec vere catholicū reperit Cepit autē auguſtinus btō ambroſio adherere ⁊ eius p̄dicatiōes frequenter audire. Erat aūt valde in p̄dicatiōe ſuſpenſus: ne quid ꝯtra ipam manicheorū hereſim vel pro ipſa diceret᷑. Quadā em̄ vice ꝯ illū errorē ambroſius diutiꝰ diſputauit ⁊ ipm̄ aptis rōnibꝰ ⁊ autoritatibꝰ cōfutauit: ita vt error ille a corde auguſtini penitus pelleret᷑. B Quid aūt poſt hoc illi cōtigerit ipſe in libro cōfeſſionū narrat dicens. Cū te primū cognoui reuerberaſti infirmitatē aſpectꝰ mei radiās in me vehemēter. Et cōtremui amore ⁊ horrore ⁊ inueni me lōge eē a te in regiōe diſſimilitudinis tanq̄ audireʒ vocē tuā de excelſo. Cibꝰ ſum grādiū: creſce ⁊ māducabis me. Nec tu me mutabis in te ſicut cibū carnis tue: ſʒ tu mutaberis in me. Cū autē ſicut ibidem refert via xp̄i ſibi placeret: ſʒ ꝑ iſtā anguſtā adhuc ire pigeret: immiſit dn̄s in mētē eius vt ad ſimplicianum i quo lucebat lux diuina. ſ. gratia ꝑgeret vt ſibi actꝰ ſuos ſecū cōferēti ꝓferret: q̄s eſſet aptus modus viuēdi ad ambulandū in via dei in q̄ alius ſic alius ſic ibat. Diſplicebat aūt ei quicq̄d agebat in ſeculo pre dulcedine dei ⁊ decore domꝰ eiꝰ quā dilexit. Simplicianꝰ aūt cepit eū hortari: ipſe q̄ʒ cepit ſeipſum hortari ⁊ dicere. Quot pueri ⁊ puelle inter eccleſiaʒ deo deſeruiūt ⁊ tu nō poteris qd̄ iſti ⁊ iſte. An v̄o iſte et iſti in ſeipſis pn̄t ⁊ non in deo ſuo. Quid in te ſtas ⁊ non ſtas ꝓijce te in eū ⁊ excipiet te ⁊ ſaluabit te. Inter horꝝ colloquia memoria victorini in mediū venit Vn̄ exhilaratus ſimplicianꝰ narrat qualr̄ idē adhuc gētilis ob ſui ſapiētiā rome qd̄ maximū tūc erat ſtatuā in foro meruiſſet ⁊ qualr̄ ſe ſepiꝰ xp̄ianū dicebat Cui cū ſimplicianꝰ diceret non credo niſi te in eccleſia videro: ille iocādo dicebat. Nūquid parietes faciunt hoiem xp̄ianū. Tandē dū ad eccleſiā veniſſet et ei tanq̄ verecūdo occulte liber vbi erat ſimbolum fidei ad legēdū ⁊ ꝓnunciandū vt tūc moris erat datꝰ fuiſſet ille in altum aſcendit ⁊ alta voce ꝓnunciauit mirāte roma gaudēte eccl'ia. Oēs autē ſubito ꝑſtrepuerūt. victorinꝰ victorinꝰ cito ſonuerūt ⁊ cito ſiluerūt. Tūc etiā ab aphrica quidā amicus auguſtini nomine pontianus ſuperuenit ⁊ vitam ⁊ miracula illiꝰ magni antonij q̄ nuper in egypto ſub cōſtantino imperatore defunctus fuerat recitauit. Horuʒ exēplis auguſtinꝰ vehemēter exarſit: ita ꝙ ſociū ſuū alippiū tā vultu q̄ mēte turbatꝰ inuaſit ⁊ fortiter exclamauit. Quid patimur q̄d audimꝰ. ſurgūt indocti ⁊ celū rapiūt ⁊ nos cū doctrinis nr̄is in infernum demergimur. An q: p̄ceſſerūt pudet ſequi ⁊ nō pudet nec ſaltē ſequi. Et accurrens in quēdā ortū ſub quadā ficu ſe ꝓiecit vt in eodē lib. ꝯfeſſionuʒ cōmemorat ⁊ amariſſime flens lamētabiles voces dabat dicēs. Quamdiu q̄diu: cras ⁊ cras: ſine mō ⁊ ſine paululum. Mō nō habebat moduʒ ⁊ ſine paululū ꝓdibat in longinquū. De hac ſui tarditate plurimū cōq̄rebat᷑ ſicut poſtmodū i eodē libro ſcp̄ſit. Heu mihi q̄ excelſus es i excelſis: ⁊ q̄ ꝓfundꝰ i ꝓfundis: ⁊ nuſq̄ recedis ⁊ vix redimꝰ ad te. Age dn̄e ⁊ fac ⁊ excita ⁊ reuoca nos accede ⁊ rape ⁊ fragra ⁊ dulceſce. Impedimētis oibꝰ ſic timebā experiri: quēadmodū ipediri timēdū eſt. Sero te amaui: pulcritudo tā antiqua ⁊ tam noua. ſero te amaui intus eras ⁊ ego foris: ⁊ ibi te q̄rebā ⁊ in iſta formoſa quē feciſti deformis irruebam. Mecum eras: ⁊ tecum nō eram. Vocaſti ⁊ clamaſti et rupiſti ſurditatem meam. Coruſcaſti et ſplenduiſti et

fugaſti cecitatē meā. Fragraſti ⁊ duxiſti ſpm̄ meū ⁊ anhelo tibi. Guſtaui ⁊ eſurio ⁊ ſitio te. Tetigiſti me et exarſi i pacē tuā. Cū āt amariſſime fleret audiuit vocē dicētē ſibi. Tolle lege tolle lege. Aꝑuit ſtatim codicē apl'icū ⁊ cōiectis oculis ad p̄mū capitulū legit Induimini dn̄ʒ ieſum xp̄ʒ. Et ſtatiʒ oēs ab eo dubietatis tenebre diffugerūt. C Interiʒ aūt tā vehemētiſſimo dētiū dolore torq̄ri cepit vt fere ſicut ipē ait ad credēdū opinionē cornelij ph̄i duceret᷑ q̄ ſummū bonū aīe in ſapiētia. ſummū v̄o bonū corpis i nullū ſentiēdo dolorē poſuerat. Tā vehemēs āt ille dolor fuit ꝙ ēt loq̄lā amiſit. Quocirca vt i lib. ꝯfeſſionū refert in tabulis cereis ſcripſit vt oēs ꝓ eo orarent vt dn̄s dolorē illū mitigaret: ipſe igr̄ cū alijs genua flexit ⁊ ſubito ſe ſanum ſenſit. Inſinuauit g̊ ꝑ lr̄as ſctō viro Ambroſio ſuū votū vt moneret q̄d ſibi de libris ſanctis legēdū eēt q̊ aptior fieret fidei xp̄iane. Ac ipē iuſſit eſaiā ꝓphetā eo ꝙ euangelij ⁊ vocatiōis gētiū p̄nunciator aptior videat᷑. Cuius p̄ncipiū cū augu. nō intelligeret totū aliud: tale eē arbitrās diſtulit ⁊ illō relegeret cū i ſcripturis ſctis magis exercitatus eēt. Adueniēte v̄o paſchali tp̄e augu. cū eēt ānorꝝ triginta cū filio ſuo adeodato puero valde ingenioſo. queʒ augu. i ſua adoleſcētia dū adhuc gētilis ⁊ ph̄s eſſet genuerat necnō ⁊ cū alippio ſuo meritis mr̄is ⁊ p̄dicatiōe Ambroſij ſacrū baptiſma ſucepit Tūc ſicut fertur Ambroſius: te deuʒ laudamus inquit: ⁊ augu. te dn̄m cōfitemur rn̄dit. ⁊ ſic tunc ipſi duo hunc hymnum alternatim cōpoſuerunt ⁊ vſq̄ in finē decantauerunt. ſicut etiā teſtat᷑ Honorius in libro ſuo q̄ dicitur ſpeculū eccleſie. In aliq̄bꝰ aūt libris antiq̄s titulus talis p̄ponit᷑ Canticū ab ambroſio ⁊ augu. cōpilatum. Protinus āt in fide catholica mirabilit᷑ confirmatur ſpem oēʒ quā habebat in ſeculo dereliq̄t ⁊ ſcholis q̄s regebat abrenunciauit. Quanta autem dulcedine diuini amoris extunc frueretur ipſe hoc libro cōfeſſionum aperit dicens. Sagittaueras tu cor meū charitate tua ⁊ geſtabā v̄ba tua trāſfixa i viſceribꝰ meis ⁊ exēpla ſeruoruʒ tuorꝝ quos de nigris lucidos ⁊ de mortuis viuos feceras congeſta in ſinum cogitationis mee vrebant ⁊ conſumebant grauem torporem et aſcendenti a conualle plorationis ⁊ cantanti canticum graduum dederas ſagittas acutas ⁊ carbones vaſtatores: nec ſatiabar in illis diebus dulcedine mirabili cōſiderare altitudineʒ diuini conſilij ſuper ſalutē generis humani. Quantum ſicut i hymnis ⁊ canticis tuis ſuaue ſonantis eccleſie vocibus cōmotus: acriter voces ille influebant auribus meis ⁊ eliquabatur veritas tua in cor meum ⁊ currebant lacrime et bene mihi erat cum eis. Tunc em̄ in eccl'ia mediolanenſi hec cantica inſtituta ſunt et clamabāt clamore alto cordis mei. O in pace. O in ipm̄. O qui dicit dormiam ⁊ requieſcaʒ. ⁊ ſomnū capiam. Tu es em̄ in idipſum qui nō mutaris ⁊ in te requies obliuiſcens laborū oīm. Legebam totū pſalmum illū ⁊ ardebam qui fuerā latrator amarus ⁊ cecus aduerſus litteras de melle celi mel'eas ⁊ de lumine tuo luminoſas ſuper ſcripturas hmōi tabeſcebā. Chriſte ieſu adiutor meus q̄ ſuaue mihi ſubito eſt factum carere ſuauitatibus nugarum mearum ⁊ quas amittere metꝰ fuerat illas dimittere gaudiū erat. Eijciebas em̄ eas a me v̄a tu ⁊ ſumma ſuauitas. Eijciebas ⁊ intrabas pro eis oi voluptate dulcior: ſʒ nō carni ⁊ ſanguini oi luce clarior ſʒ oi ſecreto interior: oi honore ſublimior: ſʒ nō ſublimibꝰ in ſe. D Poſt hoc aſſumptis nebridio enodio ⁊ matre ad aphricā remeabat. Sʒ cū eēnt apd̄ oſtia tiberina: pia mr̄ eiꝰ defūcta eſt. Poſt cuiꝰ mortē reuerſus eſt augu. ad agros ꝓprios vbi cū his q̄ ſibi adherebāt ieiunijs ⁊ orōnibꝰ deo vacabat libros ſcribebat ⁊ indoctos docebat Fama aūt eius vbiq̄ diffundebat᷑ ⁊ in oibꝰ libris ſuis ⁊ actibꝰ admirabilis hēbat᷑. Refugiebat aūt ad aliquā ciuitatē accedere q̄ ep̄o careret ne ipʒ i p̄dicto officio impediri ꝯtingeret. Eodē tp̄e apud yponā erat q̄dā vir magnarꝝ opū q̄ ad augu. miſit ꝙ ſi ad eū accedereʒ v̄bū ex ore ſuo audiret ſeclo renūciare poſſet. Qd̄ augu. vbi cōperit illuc cōcitus iuit. Audiens aūt valerius yponēſis ep̄s famā eiꝰ ipſuʒ plurimū renitētē in eccl'ia ſua p̄ſbyterꝝ ordiauit: nōnullis q̄dē lacrimas ſuas ſupbe iterpretātibus ⁊ tanq̄ eū cōſolātibꝰ ⁊ dicētibꝰ q: et locus p̄ſbyterij ſʒ ipſe maiori dignꝰ eſſet appropinquaret tā epatui. Qui ſtatim monaſteriuʒ clericorū inſtituit ⁊ cepit viuere ſm̄ regulā a ſanctis apoſtolis conſtitutā. De cuiꝰ monaſterio fere decem ep̄i ſunt electi. Et q: p̄dictus ep̄s erat grecꝰ ⁊ minꝰ in latina lingua ⁊ lr̄is doctꝰ auguſtino ꝑtātē tribuit vt cōtra morē orientalis eccleſie corā ſe in eccleſia p̄dicaret. Vn̄ cū multi ep̄o derogarēt ille de hoc nō curabat dūmō per eum fieret qd̄ ꝑ ſe fieri non valebat Eo tp̄e fortunatū p̄ſbyterū manicheū ⁊ alios hereticos p̄cipue rebaptizatores donatiſtas ⁊ manicheos cōuicit abſtulit ⁊ cōfutauit. Cepit aūt valeriꝰ formidare ne ſibi auguſtinus tolleret᷑ ⁊ ab alia ciuitate in ep̄ʒ peteret᷑. Nā ſibi aliq̄n ablatꝰ fuiſſet niſi eū ad locū ſecretū tranſmittere curaſſet: ita vt inueniri minime potuiſſet. Impetrauit igit᷑ ab archiep̄o carthaginienſi vt ipſe cederet ⁊ auguſtinū yponenſi eccleſie in ep̄m ꝓmoueret. Sed cū hoc auguſtinus oimode recuſaret cōpulſus tamē ⁊ coactꝰ ſuccubuit: ⁊ ep̄atus curā ſuſcepit. Qd̄ in ſe fieri nō debuiſſe: vt ſuo viuente ep̄o ordinaretur poſtea ⁊ dixit ⁊ ſcripſit ꝓpter cōcilij vl'is prohibitionē quā poſtmodū ordinatus didicit. Nec qd̄ ſibi factuʒ eſſe doluit alijs fieri voluit. Vnde etiā ſategit vt in cōcilijs ep̄orū cōſtitueret᷑ vt oīa ſtatuta patrū ordinādis deberēt ab ordinatoribus intimari. Ipſe aūt de ſe dixiſſe poſtmodū legit᷑ In nulla re mihi dn̄m ſentio ſic iratū ſicut in hoc ꝙ cum nō eſſem dignus poni ad remum poſuit me ad ampluſtre in apice regiminis eccleſie. Veſtimenta eiꝰ et calciamenta ⁊ ornamenta alia nec nitida nimium nec abiecta plurimum: ſed ex moderato ⁊ competenti habitu erant. Ipſe enim de ſe dixiſſe legitur. Fateor de pretioſa veſte erubeſco: ⁊ iō cum dat᷑ mihi vēdo eā ⁊ q: veſtis nō pōt eſſe cōis pretiū ſit cōe. Menſa frugali ⁊ pauca ſemꝑ vſus eſt: ⁊ inter olera ⁊ legumina propter īfirmos et hoſpites plerūq̄ carnes habebat. In ipſa aūt mēſa magis lectionē vel diſputationē q̄ epulationē diligebat et ꝯtra peſtē detractiōis i ea ſic ſcriptuʒ habebat. Quiſq̄s amat dictis abſentem rodere vitaʒ. Hanc menſam indignā noue

rit eē ſibi. Nā ⁊ aliqñ cū q̄dā ſibi familiariſſimi coepi
ad detractionē linguā laxaſſēt: adeo dure eos redar
guit vt diceret ꝙ niſi deſiſterent: aut v̄ſus ip̄os dele
ret: aut a mēſa recederet. Quadā vice cū q̄ſdā ſuos fa
miliares ad prādiū inuitaſſet: vnus illoꝝ curioſior
ceteris coquinā ingreſſus eſt. Cūq̄ oīa frigida repe
riſſet reuerſus ad augu. interrogauit q̄d ciboꝝ ipſe
prāſurꝰ paṫ familias p̄paraſſꝫ. Cui augu. nequaq̄ ta
liū epulaꝝ curioſus r̄ndit. Et ego vobiſcū neſcio. ¶
Tria a. b. ambroſio ſe didiciſſe ait. Primū eſt ꝙ vxo
rē cuiuſq̄ nunq̄ peteret. Sc̄dm ꝙ militare volentē
ad h̄ nō cōmēdaret. Tertiū ꝙ ad cōuiuia inuitatus n̄
iret. Cauſa p̄mi eſt ne illi inṫ ſe cōueniāt ⁊ ſibi male-
dicāt. Cauſa ſc̄di eſt ne militātes calūniā exerceāt ⁊ i
eū alij culpā refūdāt. Cauſa tertij eſt ne forte tēperā
tie modū p̄dat. Tāte āt puritatis ⁊ hūilitatis fuit vt
ip̄e etiā minima pctā q̄ apd̄ nos nulla vl' minima re-
putanṫ i libro ꝯfeſſionū ꝯfiteaṫ ⁊ de his corā deo hu
miliṫ ſe accuſet. Nā ibidē accuſat ſe de eo ꝙ cū puer
eſſet ludebat ad pilā cū ad ſcholas ire deberet. Iteꝫ
de eo ꝙ nolebat legere vel adiſcere niſi a parētibꝰ vl'
mgr̄o vrgereṫ. Itē de eo ꝙ fabulas poetaꝝ ſicut fa-
bulā enee cū adhuc eēt puer libēter legebat: ⁊ dido-
nē mortuā ꝓpṫ amorē plorabat. Itē de h̄ ꝙ de cella
rio parētū vl' mēſa aliq̄d furabaṫ: vt pueꝛ ludētibꝰ
daret. Itē de eo ꝙ in ludo pueroꝝ fraudulētas victo
rias exercebat. Itē de eo ꝙ pira de q̄dā arbore vici-
na vinee ſue cū adhuc eēt ānoꝝ .xvj. furatꝰ fuit. In
eodem q̄ꝫ libro accuſat ſe de ip̄a modica delectatione
quā aliqñ ꝯmedēdo ſentiebat dicēs. Sic me docui-
ſti vt quē admodū medicamēta ſic alimēta ſumptu-
rus accedā. Sꝫ dū ad quietē ſacietatis ex indigentie
moleſtia trāſeo i ipſo trāſitu iſidiaṫ mihi laqueꝰ cō-
cupiſcētie: ip̄e em̄ trāſitꝰ voluptas eſt ⁊ n̄ ē aliꝰ q̄ trā
ſire cogit neceſſitas. Et cū ſalꝰ ſit cā edendi ⁊ bibēdi
adiunxit ſe tanq̄ pediſſeq̄ periculoſa iocūditas: ⁊ ple-
rūq̄ p̄ire conaṫ: vt eiꝰ cā fiat: qd̄ cā ſalutis me facere
vel dico vel volo. Ebrietas longe eſt a me miſerebe-
ris ne appropinquet mihi. Crapula aūt nōnūq̄ ſub
repit ſeruo tuo miſereberis vt lōge fiat a me. Et q̄s
eſt dñe qui nō aliquādo rapiaṫ aliquātulū extra me
tas neceſſitatis. Quiſquis ille ē magnus ꝑfecto eſt.
Magnificet nomen tuū. Ego non ſuꝫ qui homo pec
cator ſum. Habebat etiam ſe ſuſpectum de olfatu di
cens. De illecebra odorū non ſatago nimis: cum ab
ſunt non requiro cum adſunt non reſpuo. Paratus
etiam eis ſemꝑ carere: ita mihi videor: ⁊ forſitan fal-
lor. Nemo em̄ ſecurus eſſe debet i iſta vita que tota
tentatio nominatur. Unde qui fieri potuit ex dete-
riori melior. non fiat ex meliori deterior. Iteꝝ de au-
ditu confitetur dicens. Voluptates auriū tenacius
me implicauerant ⁊ ſubiugauerant: ſed reſoluiſti ⁊ li
beraſti me. Cum mihi accidit vt me amplius cantus
q̄ res q̄ canitur moueat penaliter me peccare confi
teor: ⁊ tunc mallē nō audire cantātem. Accuſat etiaꝫ
ſe de viſu ſicut de eo ꝙ aliquādo nimis libenter vi-
dit canem currentē et de eo ꝙ per agrū caſu trāſiēs
venationē libēter proſpexit: ⁊ de eo ꝙ domi exiſtēs
araneas muſcas ſuis retibus capientes nimis at-
tente conſpexit. Ideo auteꝫ de his corā dño cōfiteṫ
vt ibidē dicit: q꞉ aliqñ heca bonis meditatiōibꝰ auer
tūt ⁊ orōnes interrūpūt. Accuſat etiā ſe de appetitu
laudis ⁊ motu inanis glīe dicēs q̄ laudari ab hoībꝰ
vult vituperāte te nō defēdeṫ ab hoībꝰ: iudicāte te
nec eripieṫ dānante te. Laudaṫ hō ꝓpṫ aliqd̄ donuꝫ
qd̄ dediſti ei: ⁊ tn̄ plus gaudet ſe laudari q̄ donū. Tē
tamur: his tētatiōibꝰ q̄tidie ſine ceſſatiōe q̄tidiana
fornax nr̄a ē hūana lingua. Verūtn̄ nollē: vt vl' auge
ret mihi gaudiū cuiuſlibꝫ boni mei ſuffragatio alie-
ni. Sꝫ auget fateor nō ſolū ſꝫ vituperatio minuit. Et
triſtor aūt aliqñ laudibꝰ meis cū ea laudanṫ i me i q̄
bus mihi ipſe diſpliceo vl' etiā bona minora vl' leuia
pluris exiſtimanṫ q̄ exiſtimanda ſūt. ¶ Hereticos
vir iſte ſctūs validiſſime cōfutabat ita vt ipſi inter ſe
publice p̄dicarēt pctm̄ nō eē interficere augu. quē tā
q̄ lupū occidēdū dicebāt ⁊ occiſoribꝰ oīa ſua pctā a
deo dimittenda aſſerebant multas ab eis inſidias ꝑ
tulit: ita vt ſibi aliq̄ ꝑgenti in via iſidias ponerēt ſꝫ
dei ꝓuidētia itineris errore ſeducūtur vt iuenire euꝫ
nō poſſent. Cū pauperū ſemꝑ memor erat eiſq̄ ex
his q̄ hr̄e poterat liberaliṫ exhibebat. Nā ⁊ de vaſis
dñicis ꝓpṫ paupes ⁊ captiuos aliqñ iubebat frāgi ⁊
cōflari ⁊ indigētibꝰ diſpēſari. Domum vel agrū ſi-
ue villā nūq̄ emere voluit. Multas ēt hereditates
ſibi dimiſſas reſpuit: eo ꝙ mortuorū filijs vel ꝓpin-
quis potꝰ ip̄a deberi dicebat i his q̄ꝫ q̄ i eccleſia poſ
ſidebat itentꝰ amore vel iplicatꝰ nō erat ſꝫ die ac no-
cte de ſcripturis ⁊ rebꝰ diuinis cogitabat. Fabricaꝝ
q̄ꝫ nouaꝝ nūq̄ ſtudiū habuit deuitās i eis iplicatio
nē animi quē ſemꝑ libeꝝ hr̄e volebat ab oī moleſtia
corꝑali vt libere vacare poſſꝫ ꝯtinue meditatiōi ⁊ aſ
ſidue lectiōi. Nō tn̄ illa edificare volētes ꝓhibebat ni
ſi forte imoderate fieri cōſpexiſſet. Laudabat q̄ꝫ plu
rimū illos q̄bꝰ moriēdi deſideriū īerat: ⁊ ſuꝑ h̄ triū
epoꝝ exēpla ſepiꝰ recitabat. Ambroſiꝰ em̄ cū i extre
mis eēt ⁊ rogareṫ vt ꝓlongationē vite ſibi p̄cibꝰ ob
tineret: r̄ndit. Nō ſic vixi vt me pudeat iter vos viue
re nec mori timeo: q̄m bonū habemus dñm. Qd̄ re-
ſponſum auguſtinus mirabiliṫ extollebat. Addebat
quoq̄ de alio ep̄o cui dū diceret eū eccleſie multum
neceſſariū fore ⁊ ꝙ ideo adhuc eū dñs liberaret ait.
Si nūq̄ bn̄: ſi aliqñ q̄re nō mō. De alio q̄ꝫ ep̄o aie-
bat cyprianuꝫ referre ꝙ cū infirmitate graui labora
ret adhuc ſibi ſanitatem reſtitui exorabat. Cui iuue
nis ſpecioſus apparens cū indignatione infremuit
⁊ ait. Pati timetis exire non vultis. quid faciam vo
bis. Feminarū nullā vnq̄. nec etiā germanā ſororem
aut fratris ſui filias que deo pariter ſeruiebant ſecū
habitare permiſit. Dicebat enim ꝙ ⁊ ſi de ſorore vel
nepotibꝰ nulla mali poſſet oriri ſuſpitio. tn̄ quia ta-
les perſone ſine alijs ſibi neceſſarijs eſſe non poſſēt
⁊ ad eas etiā alie aduentarent. ex illis poſſent infir-
miores aut humanis tentationibus cōmoueri: aut
certe malis hominū ſuſpitionibus infamari. Nūq̄
cū muliere ſolus loqui volebat niſi ſecretuꝫ aliquod
intereſſet. Conſanguineis ſic bene fecit non vt diui-
tias haberent: ſed vt aūt non aut minꝰ egerent. Ra
ro ꝓ aliquo aut lr̄is aut verbis intercedere volebat
recolens quendam ph̄m cōtemplatione fame amicis
nō multa preſtitiſſe. Et ſepe dicebat plerumq̄ ptās

que petiṫ p̄mit. Cū aūt id faciebat ſic ſtylū tēꝑabat
vt oneroſus nō eēt ſꝫ mereret v̄banitate dictaminis
exaudiri. ¶ Volebat potꝰ inter ignotos q̄ inter
amicos cās audire dicēs: q꞉ inter illos poterat libe-
re iniquum cognoſcere ⁊ vnū ex his amicū eē factu-
rus ꝓ quo. ſ. iuſtitia mediāte ſniāꝫ daret. Ex amicis
v̄o eēt vnū p̄diturꝰ. ſ. ꝯ quē ꝓferret ſniāꝫ. A multis
eccl'ijs inuitabaṫ ⁊ ibi v̄bū dñi p̄dicabat ⁊ mľtos ab
errore ꝯuertebat. Aliqñ a ꝓpoſito diſgreſſionē face
re ꝯſueuerat i p̄dicatiōe. ⁊ tūc dicebat deū h̄ ad ꝓfe
ctū ſalutis alicuiꝰ ordinaſſe: ſicut i quodā manicheo
rum negotiatore patuit q̄ in p̄dicatiōe quadā augu
ſtini vbi ip̄e diſgreſſionē faciēs ꝯ hunc errorē p̄dica-
uerat ꝯuerſus fuit. Eo tp̄e dū gothi romā cepiſſent
idolatre ⁊ infideles xp̄ianis plurimū inſultabāt: pro
pter qd̄ auguſtinꝰ librū de ciuitate dei cōpoſuit: in q̄
iuſtos in hac vita debere p̄mi: ipios aūt florere oſten
dit: vbi de duplici ciuitate. ſ. hierl'm ⁊ babylone ⁊ ea-
rū regibꝰ agit: q꞉ rex hierl'm xp̄s: rex babylonis dia-
bolꝰ. Quas duas ciuitates: vt ibidem dicit duo amo
res ſibi fabricāt: q꞉ ciuitatē diaboli cōſtruit amor ſui
creſcēs vſq̄ ad cōtēptuꝫ dei: ciuitatē dei creſcēs vſq̄
ad cōtēptū ſui. In diebꝰ aūt eius anno. ſ. dñi. cccc xl.
vuādali totā aphrice ꝓuinciā occupauerūt vaſtātes
oīa. nec parcētes ſexui. ordini. vel etati. Poſt h̄ autē
ad ipponēſem ciuitatē ꝑuenerūt ⁊ ip̄am manu vali-
da obſederūt. Sub hac tribulatiōe auguſtinꝰ p̄ cete
ris ſue ſenectutis amariſſimā ⁊ lugubrē duxit vitaꝫ.
Fueruntq̄ ſibi lacrime eiꝰ panes die ac nocte cū alios
videret occiſos alios effugatos eccleſias ſacerdotibꝰ
viduatas: ciuitates cuꝫ accolis diſſipatas. Inter tot
tn̄ mala cuiuſdā ſapiētꝭ ſniā ſe cōſolabaṫ dicētꝭ. Nō
erit magnꝰ magnū putās ꝙ cadūt ligna vel lapides
⁊ moriunṫ mortales. Cōuocatis aūt fratribus dixit
eis. Ecce rogaui dñum vt aut nos ab his periculis
eruat aut patientiā tribuat: aut me de hac vita ſuſci
piat ne tot calamitates videre cōpellar. Et ecce terti
um qd̄ petiuit obtinuit. Et tertiodecimo obſidiōis
mēſe febribꝰ laborās lecto decubuit. Intelligēs autē
diſſolutionē ſui corꝑis imminere ſeptē ſpalmos pe-
nitētiales ſibi ſcribi fecit: ipſoſq̄ in loco ꝯ parietē po
ſitos lecto decubās legebat ⁊ vbertim ac iugiter la-
crimas fundebat. Et vt deo vocaret liberius ⁊ eius
intētio a nullo impediri poſſet an̄. x. dies ſui exitus
nullū ad ſe ingredi p̄cepit niſi cū medicꝰ ingredereṫ
vel cū ſibi refectio portareṫ. ¶ Quidā aūt eger ad
eū venit ⁊ vt ſibi manū imponeret et ab infirmitate
curaret ip̄m inſtāter rogauit. cui Auguſtinus r̄ndit.
Quid eſt hoc fili quod loquerꝭ. Putas ꝙ ſi tale q̄d
facere poſſem mihi hoc ip̄m nō ꝯferrem. Ille aūt in
ſtabat aſſerēs ſibi in viſione p̄ceptum eſſe vt ad euꝫ
accederet ⁊ ſanitateꝫ reciperet. Videns aūt fidē eius
ꝓ ipſo orauit ⁊ ſanitatē recepit. Energuminos mul
tos curauit et plura alia miracula fecit. In lib. xxij.
de ciuitate dei duo miracula de ſe tanq̄ de quodam
alio refert dicens ipponenſem quādam virginem ſcio
que cū ſe oleo ꝑunxiſſet ⁊ ꝓ illa orās p̄ſbyter lacri-
mas ſuas inſtillauerat mox a demone fuiſſe ſanataꝫ.
In eodem etiam libro ſic ait. Scio etiā ep̄m ſemel ꝓ
adoleſcēte queꝫ nō vidit oraſſe illūq̄ illico demonio
caruiſſe. Nullū aūt dubiū vr̄ quin de ſe loquaṫ: ſed
humilitatis cā ſeip̄m noluit noīare. In eodē q̄ꝫ li-
bro de ciuitate dei ſic ait: ꝙ cū quidā infirmus inci-
di deberet: ⁊ de eiꝰ morte ob icīſionē plurimū time-
reṫ: ⁊ infirmꝰ multis lacrimis deū exoraret: cū eo et
ꝓ eo auguſtinꝰ orauit ⁊ ſine inciſione aliq̄ integraꝫ
ſanitatē recepit. Deniq̄ diſſolutiōe corꝑis approꝑī
quāte h̄ memoriale docuit nullū vicꝫ hoīem quātū-
cūq̄ excellētis meriti ſine ꝯfeſſione ⁊ euchariſtia de-
bere trāſire. Ad extremā aūt horā veniēs mēbris oī
bus ſui corꝑis icolumis itegro aſpectu atq̄ auditu
anno etatis ſue. lxxvij. ep̄atꝰ v̄o ſui. xl. coram poſitis
fratribꝰ ⁊ orātibꝰ migrauit ad dñm. Teſtm̄ nullū fe-
cit: q꞉ vn̄ faceret pauꝑ xp̄i non habuit. Floruit circa
annos dñi. cccc. ¶ Itaq̄ auguſtinꝰ ſapiētie lumen
ꝑfulgidū ꝓpugnaculū v̄itatis ⁊ fidei munimētū oēs
eccl'ie doctores tā ingenio q̄ ſciā vicit. incōparabiliṙ
florēs tā exēplis v̄tutū q̄ affluētia doctrinaꝝ. Un̄ et
btūs remigiꝰ hieronymū ⁊ q̄ſdā alios doctores cō-
memorās ſic ꝯcludit. Hos oēs doctores augu. inge
nio ⁊ ſciā ſua vicit. Nā lꝫ hieronymꝰ ſex millia volu-
mina origenis ſe legiſſe fateaṫ: iſte tn̄ tāta ſcripſit vt
nō ſolū diebꝰ ac noctibꝰ ſcribere libros eiꝰ q̄s nō poſ
ſit: ſꝫ nec legere q̄dē occurrat. Voluſianꝰ aūt cui au
guſtinꝰ ep̄l'am ſcripſit ſic de eo dicit. Legi dei: deeſt
quicq̄d auguſtinū ꝯtigerit ignorare. Hieronymꝰ q̄ꝫ
i quadā ep̄l'a ſcribēs auguſtino ait. Duobꝰ libellis
tuis erudītiſſimis: ⁊ oī eloquētie ſplēdore fulgētibꝰ
r̄ndere nō potui: certe q̄cquid dici potuit ⁊ aſſumi i
genio ⁊ de ſcripturarū hauriri fontibꝰ a te poſitum
atq̄ diſſertū eſt. Sꝫ q̄ſo reuerētiā tuā parūper pa-
tiaris me tuū laudare igeniū. Hieronymꝰ etiā i lib.
de. xij. doctoribꝰ ſic de eo ſcribit. Augꝰ ep̄s volās ꝑ
mōtiū cacumina q̄ſi aquila: ⁊ ea q̄ ſunt in mōtiū ra-
dicibꝰ nō ꝯſiderās multa celoꝝ ſpatia terrarūq̄ ſitꝰ
⁊ aq̄rū circulū claro ſmone ꝓnūciat. Deniq̄ in quā
ta eū reuerētia ⁊ dilectiōe hieronymꝰ habuit: ptꝫ in
ep̄l'is q̄s eidē miſit. In q̄rū vna ſic dicit. Dño ſctō
ac btiſſimo pape auguſtino hiero. Oī quidē tp̄e bti
tudinē tuā eo q̄ decet honore venerātꝰ ſum: ⁊ habitā
tē i te dilexi dñm ſaluatorē. Sꝫ nūc ſi fieri pōt cumu
lo aliq̄d addimꝰ ⁊ plena cōplemus vt abſq̄ nois tui
mētiōe ne vnā horā q̄dē p̄terire patiamur. Item in
alia ep̄l'a ad eūdē. Abſit aūt vt q̄cq̄ de libris btitudi
nis tue attingere audeā. Sufficit em̄ mea ꝓbare et
aliena nō carpere. Greg. q̄ꝫ i ep̄l'a ad inocētiū aphri
ce ꝓfectū de eiꝰ libris ſic ait ꝙ expoſitionē ſcti iob vo
bis trāſmitti voluiſti vr̄o ſtudio ꝯgaudeamꝰ. Sed ſi
delitioſo cupitis pabulo ſaginari bti augu. ꝯpatrio
te vr̄i opuſcula legite ⁊ ad cōꝑationē illius ſimilagi
nis nr̄m furfurē nō q̄retis. Idē q̄ꝫ in regiſtro ſic ait.
Legiṫ ꝙ b. auguſtinꝰ nec cū ſorore ſua habitare con
ſenſit dicēs. Que cū ſorore mea ſunt ſorores mee nō
ſunt. Docti g̃ viri cautela magna nobis dꝫ eē inſtru
ctio. In p̄fatiōe q̄ꝫ ambroſiana ſic legiṫ. Magnificē
tiā tuā i mortificatiōe auguſtini adoramꝰ tua i oībꝰ
operāte v̄tute vt nullis ꝓmiſſis blādimentoꝝ falla-
cijs vir tuo ignitꝰ ſpū vinceret: q꞉ eū ita oī gr̄e pieta
tis ibueras vt ip̄e tibi ara ⁊ ſacrificiū ⁊ ſacerdos eēt
⁊ tēplū. Btūs igiṫ pſper i tertio libro de vita cōtem

Platina ſic de eo dicit. Sāctus augu. eps̄ acer ī ingenio
ſuauis eloquio ſecularis lr̄ature perit⁹: in eccl'iaſticis
laborib⁹ operoſus: in q̄tidianis diſputationib⁹ clar⁹
in oī ſua actiōe cōpoſit⁹: in q̄ōnibus ſoluēdis acut⁹
in cōuincēdis hereticis circūſpectus: in expoſitiōe fi-
dei nr̄e catholicus: in explanādis ſcripturis canoni-
cis cautus. Bern. q̄ꝫ ſic de eo ſcribit. Aug. hic eſt va-
lidiſſim⁹ malleus hereticoꝝ. ℞ Poſt h̄ aūt cū bar-
bara gēs terrā illā occupaſſet ⁊ ſctā loca ꝓphanaret
fideles corp⁹ auguſtini ceperūt: ⁊ ipſum in ſardiniaʒ
trāſtulerunt trāſactis aūt ab ei⁹ obitu ānis. cclxxx.
Circa annos dñi. dccxviij. liprādus deuot⁹ lōgobar-
doꝝ rex audiēs ſardinā a ſaracenis depopulatā ſolē-
nes illuc nūcios miſit: vt doctoris ſctī reliquias papi-
am deferrēt. Qui magno ꝑtio dato corpus ſctī aug.
tulerūt et ipm̄ vſq̄ꝫ ianuā deportauerūt. Qd̄ deuot⁹
rex audiēs vſq̄ꝫ ad p̄dictā ciuitatē cū magno gaudio
eidē obuiauit ⁊ reuerēter excepit. Cū aūt mane vel-
lēt corpus ꝺducere: nullo mō de loco moueri potuit
donec rex votū emiſit ꝙ ſi ſe inde duci ꝑmitteret ibi-
dem in ſuo noīe eccl'iam fabricaret. Cū aūt votū feciſ-
ſet ſtatim ſine difficultate inde deductū eſt. Rex autē
qd̄ vouerat adimpleuit ⁊ ibidē in honorē ſctī augu.
eccl'iam cōſtruxit. Idē miraculū die ſequēti in q̄dam
villa epat⁹ terdoñ. q̄ dr̄ caſelle cōtigit ⁊ eodē mō ibi-
dē in honore ſ. auguſtini eccl'iam fabricauit. Inſuper
villā ipam cū oībus ſuis appēditijs cōceſſit ſeruiēti-
bus eccl'ie ſ. auguſtini ꝑpetuo poſſidēdā. Qꝛ ꝟo rex
viderat ſctō cōplacere: vt in ſuo noīe eccl'ia fieret vbi-
cūq̄ꝫ māſiſſet ⁊ timēs ne in alio loco q̄ꝫ vbi deſidera-
ret. locū ſibi eligeret in oī loco vbi de nocte cū corꝑe
hoſpitabat' in honore ipſi⁹ eccleſiā ꝯſtruebat. Sicq̄ꝫ
cū magno gaudio papiā deducit': ⁊ in eccleſia ſ. petri
q̄ celū aureū dr̄ honorifice collocat'. Molendinarius
quidā in b. augu. ſpecialē deuotionē hn̄s: cū quādaʒ
infirmitatē q̄ dr̄ phlegma ſalſum in tibia pateret'. b.
aug. deuote in ſui adiutoriū inuocabat. Cui ꝑ viſum
ſctūs augu. appꝛuit ⁊ tibiā manu palpās integre re-
ſtituit ſanitati. Qui excitatus ſe liberatū inuenit: et
deo et b. augu. gr̄as reddidit. Quidā puer cuʒ vitio
lapidis ꝑmeret' ⁊ de cōſilio medicoꝝ incidi deberet:
mr̄ pueri mortis ſibi timēs ꝑiculū b. augu. deuote in
ſui filij ſubſidium inuocauit. Statimq̄ꝫ fuſa oratione
puer lapidē cū vrina emiſit ⁊ plenā ſanitatē recepit.
L In monaſterio quod eleemoſyna dr̄ monach⁹ qui-
dam in vigilia ſ. augu. raptus in ſpū vidit nubē ſplē-
didā celitus elapſam ⁊ ſuꝑ nubē augu. ſedentē pōti-
ficalibus inſignitū: cuius oculi quaſi duo ſolis radij
totā illā eccl'iam illuminabāt ⁊ odor inde nimius ex-
alabat. Sanctus q̄ꝫ bernardus dū quadā vice in ma-
tutinis exiſtens aliquātulū obdormiſſet ⁊ de quodā
tractatu augu. lectiones legerentur: vidit quendaʒ
pulcerrimū iuuenē ibi ſtantē. de cuius ore tātus in-
undantiū aquarū impetus exibat: ꝙ totā eccl'iam vi-
deret' replere. Qui auguſtinū adeſſe nō dubitauit q̄
fonte doctrine totā eccl'iam irrigauit. Quidaʒ ſ. aug.
valde diligens monacho cuſtodi corporis ſancti au-
guſtini pecuniam magnā dedit vt ſibi ſancti auguſti-
ni digitum vnū daret. Sed ille accepta pecunia digi-
tum cuiuſdaʒ mortui ſericis inuolutū ſibi tribuit ſi-
mulans eſſe digituʒ ſctī auguſtini. Quē ille reueren-
ter accipiēs ſemꝑ deuotiſſime adorabat: ⁊ ori oculiſ-
q̄ꝫ apponēs crebro pectori aſtringebat. Cui⁹ fidem
de⁹ intuēs digito illo ꝓiecto vnuʒ digituʒ ſctī augu-
ſtini tā mirabil'r q̄ꝫ miſericorditer ſibi dedit. Qui cū
repatriaſſet et multa ibi miracula fierent fama vſq̄ꝫ
Papiā delata eſt. Sʒ cū p̄dict⁹ monachus aſſereret
ꝙ cuiuſdā mortui digit⁹ ille eſſet ſepulcruʒ aperue-
rūt ⁊ vnuʒ deeſſe de ei⁹ digitis inuenerunt. Vn̄ ab-
bas re cognita monachū ab officio depoſuit: ⁊ dire
afflixit. Apud burgūdiā in monaſterio qd̄ dr̄ fonta-
netū erat quidā monach⁹ hugo noīe ſctō auguſtino
valde deuot⁹ qui in ei⁹ ſcriptis miro deſiderio paſce-
bat' quē etiā crebra ſupplicatiōe rogauerat: vt ipſuʒ
ex hac luce migrare nō ſineret niſi ī die ſue ſacratiſſi-
me ſolēnitatis. Ipſe igit'. xv. die añ feſtū eiuſdē ſic ce-
pit duris febrib⁹ eſtuare vt in vigilia ipſi⁹ ſuper hu-
mū tāq̄ꝫ moriēs poneretur. Et ecce plures decori ac
fulgētes viri amicti albis: eccl'iam dicti monaſterij ꝓ-
ceſſionaliter intrauerūt. Quos ſeq̄bat' quidā reue-
rēdus pontificalib⁹ inſignit⁹. Quidā autē monach⁹
in eccl'ia ꝯſiſtens h̄ vidēs obſtupuit: et quinā eſſent
vel quo ꝑgerēt inquiſiuit. Cui vn⁹ coꝝ dixit ꝙ ſan-
ctus augu. eſſet cuʒ ſuis canonicis q̄ ad deuotū ſuū
morientē ꝑgeret vt ei⁹ aīam ad regnuʒ glorie depor-
taret. Poſt h̄ illa reuerēda ꝓceſſio ad infirmariā in-
gredit'. Vbi cū aliquādiu māſiſſet ſctā illa aīa a car-
ne ſoluta eſt quā dulcis amicus ⁊ ab hoſtiū inſidijs
ſecurā reddidit ⁊ ad celi gaudia introduxit. Legitur
q̄ʒ ꝙ duʒ adhuc auguſtin⁹ in carne viueret ⁊ q̄dā re-
legeret: ante ſe trāſire vidit demonē libruʒ humeris
baiulantē. Qui ab eo ꝓtin⁹ adiurat' vt q̄ ibi ſcripta
lateāt ſibi pandat. Qui pctā hoīm ibidem eſſe aſſe-
ruit ſcripta que vndecunq̄ꝫ collegit ⁊ in eo repoſuit.
Morq̄ꝫ ei p̄cepit vt ſi aliqd̄ ſuoꝝ pctōꝝ ibi ſcriptuʒ
retineret ſibi legēdū ꝯtinuo manifeſtet. Oſtēſo aūt
loco nihil auguſtin⁹ ibi ſcriptū reperit niſi ꝙ quadā
vice cōpletoriū ex obliuiōe dimiſit. Precipiēſq̄ꝫ dia-
bolo vt ſuū p̄ſtolaret' aduentū eccl'iam eſt ingreſſus
⁊ cōpletoriū deuote dixit: ⁊ ſolitas orationes cōple-
te ꝑegit. Reuerſuſq̄ꝫ dixit ei vt p̄dictū locū ſibi oſtē-
deret iterū relegendū. Qui dū crebro reuolueret: et
tandē locuʒ vacuū reperiſſet: iratus dixit. Turpiter
me decepiſti: penitet me ꝙ librū meū tibi oſtendi: qꝛ
pctm̄ tuū orationū tuarum virtute deleſti. Et his di-
ctis cōfuſus euanuit. M Cum quedam mulier a
quibuſdā malitioſis iniuriā pateretur: illa ad beatū
auguſtinū acceſſit vt ſuper hoc conſiliū imploraret.
Que cum ipſum ſtudentē inueniſſet ⁊ eum reueren-
ter ſalutaſſet: ille nec eaʒ reſpexit: nec quicq̄ꝫ ſibi re-
ſpondit. Cogitans illa ne forte ob nimiā ſanctitateʒ
in facie mulieris nollet intendere propius acceſſit
et diligenter negotium expoſuit. Sed ille nec ſe ad
eam conuertit nec reſponſum aliquod ſibi dedit.
Ideoq̄ꝫ illa cum triſtitia magna receſſit. Altera au-
tem die cum auguſtinus miſſam celebraret et dicta
mulier intereſſet: poſt eleuationem corporis rapta ī
ſpiritu: vidit ſe poſitam ante tribunal ſanctiſſime
trinitatis. Vbi vidit auguſtinū facie inclinata de tri-
nitatis gloria attentiſſime ⁊ ſublimiſſime diſputan-

tem. Facta eſt vox ad eā dicēs. Cū ad auguſtinū iui-
ſti ille ſic de trinitatis gloria attentiſſime diſputabat
⁊ iō ibi fueris penit⁹ nō aduertit. Sʒ ad eū ſecure re-
deas: qꝛ ⁊ eū clemētē īuenies ⁊ conſiliū ſalubre repi-
es. Qd̄ cū feciſſet augu. benigne eā audiuit ⁊ cōſiliuʒ
ſalubre donauit. Fert' q̄ꝫ ꝙ dū q̄dā vir ſctūs ī ſpū ra-
ptus ſanctos in gloria cōſpexiſſet ⁊ btm̄ auguſtinū
minime vidiſſet: quendā de ſctīs vbinā augu. eſſet ꝑ-
cūctat⁹ eſt. Qui rn̄dit augu. reſidet in excelſis vbi di-
ſputat de gloria excelentiſſime trinitatis. Cū quidā
papienſes a marchione maleſpine in carcere detine-
rent' ab eis oīs popul⁹ penit⁹ eſt īterdictus vt poſſʒ
ab eis magna pecūia extorq̄ri. Vn̄ pleriq̄ꝫ iā ſpm̄ ex-
ladāt q̄dā ꝟo vrinā bibebāt. At quidā iuuenis īter
eos q̄ ī btm̄ auguſtinū magnā deuotionē hēbat ipm̄
in ſui adiutoriū īuocauit. Tūc circa noctis mediū ſan-
ctus augu. p̄dicto adoleſcēti appꝛuit ⁊ q̄ſi manū eius
dexterā apprehēdēs vſq̄ꝫ ad flumē graueloni ipʒ de-
duxit: ibiq̄ꝫ cū folio vitis ī aq̄ madefacto ſic ei⁹ liguā
refrigerauit vt q̄ iā vrinā bibere cupierat de potu ne-
ctaris nō curaret. Prepoſit⁹ cuiuſdā eccl'ie ī btm̄ au-
gu. magnā deuotionē hn̄s cū ꝑ tres ānos grauē in-
firmitatē incurriſſet: ita vt de lecto ſurgere nō vale-
ret aduenīete ſolēnitate ſctī augu. cū iā ī vigilia adve-
ſperas pulſaret' ad rogādū ſanctū auguſtinum tota
deuotiōe ſe cōtulit. Cui in albis auguſtin⁹ apparēs
eidem ter citato ꝓprio noīe dixit. Ecce aſſum toties
a te inuocatus. Surge cito ⁊ celebra mihi officium
veſpertinum: qui ſan⁹ ſurgens cunctis ſtupentibus
eccleſiam intrauit ⁊ officiuʒ deuote peregit. Cū cui-
dā paſtori ſeuū vlcus inter ſcapulas ortū eſſet adeo
morbus inualuit vt iā totis eſſet viribus deſtitutus
Qui dum ad ſctm̄ augu. p̄ces emitteret eidem augu.
in viſu appꝛuit ⁊ ſuꝑ locum infirmum manuʒ appo-
nens perfecte cuʒ ſanauit. Idem quoq̄ꝫ vir ꝓceden-
te tp̄e oculoꝝ lumine eſt priuatus q̄ cum ſctm̄ augu.
ſedule īuocaret quadam die circa meridiē eidē appa-
ruit ⁊ oculos manibus ſuis tergēs priſtinā ſibi ſani-
tatē reſtituit. N Circa ānuʒ dñi. dcccxij. viri qui-
daʒ grauiter infirmi numero pluſq̄ꝫ. xl. de germania
⁊ gallia romam ibant ad limina apoſtoloꝝ viſitan-
da quoꝝ q̄dā ſcānis in terra curui ſe vehētes: alij cuʒ
baculis ſe ſuſtentātes: alij priuati oculis poſt alios
ſe trahentes alij cōtractas manus ⁊ pedes habētes
ꝑgebāt. Qui mōtes trāſcēntes ad locū q̄ dr̄ carbona-
ria ꝑuenerunt. Cū āt pene ad locum qui cana dr̄ ad-
ueniſſent q̄ tribus millib⁹ a Papia diſtat ſanctus au-
guſtinus pontificalibus indutus de quadaʒ eccleſia
ī honore ſctōꝝ coſme ⁊ damiani conſtructa exiens
eiſdē apparuit eoſq̄ꝫ ſalutans quo tenderent req̄ſi-
uit. Qui cū ei q̄ tēderent rn̄diſſent adiecit. Ite Pa-
piam ⁊ de cenobio ſctī petri qd̄ dicit' celum aureū in-
terrogate ⁊ ibi miam habebitis quaʒ optatis. Qui
cuʒ euʒ de nomine ſuo interrogaſſent ait. Ego ſum
auguſtin⁹ quōdā ypoñ. ciuitatis eps̄. Statimq̄ꝫ ab
oculis eoꝝ euanuit. Illi autē Papiā pergētes cuʒ
ad dictū monaſteriū ꝑueniſſēt ⁊ ibi corpus ſctī augu-
ſtini requieſcere didiciſſent ceperūt oēs voces leua-
re ac vna nimiter cōclamare. Sancte auguſtine adiu-
ua nos. Ad quoꝝ clamores ciues ⁊ monachi excita-
ti ad tam grāde ſpectaculū cōfluebāt. Et ecce ex ner-
uorum diſtentione ſanguis multus cepit affluere ita
vt ab introitu cenobij vſq̄ꝫ ad tūbā ſancti auguſtini
tota terra ſanguine videretur aſperſa. Cū aūt ad ſe-
pulcruʒ ſancti auguſtini veniſſent oēs ſanitati ſunt
integre reſtituti ac ſi nulla eoꝝ in corporibus leſio
extitiſſet. Cepit extūc fama ſancti auguſtini crebre-
ſcere ⁊ multitudo languētū ad eius tumulū aduen-
tare. Qui oēs ſanitatis bn̄ficia reportantes ſue ſalu-
tis pignora relinquebāt. Factuʒ eſt vt tāta p̄dictoꝝ
pignorū fuerit multitudo vt inde totū oratoriū ſctī
auguſti ⁊ porticus plena eſſent ita vt eundi ⁊ redeū-
di impedimentū non modicū generarent. Qua pro-
pter monachi neceſſitate cōpulſi ea īde remoueri fe-
cerunt. Notādū ꝙ cū tria ſint q̄ a mūdanis hoībus
appetunt'. ſ. diuitie delitie ⁊ honores. vir iſte ſanctus
tante ꝑfectionis extitit ꝙ ipſe diuitias cōtēpſit: ho-
nores reſpuit: voluptates abhorruit: ꝙ em̄ diuitias
cōtēſerit: ipſe teſtatur in lib. ſoliqoruʒ vbi rō inter-
rogat eū dicēs. Diuitias nullas cupis. Et rn̄det au-
guſti. Hoc quideʒ nec nunc primū. Nā cū. xx. annos
agam. xiiij. fere anni ſunt eo quo iſta cupere deſtiti:
nec aliud in his p̄ter neceſſariū victū cogitaui. Proꝛ-
ſus vnus ciceronis liber mihi facile ꝑſuaſit nullo mō
appetēdas eſſe diuitias ꝙ aūt honores reſpuerit in
eodē lib teſtat'. vbi rō interrogat eū dicēs. Quid ho-
nores. Et rn̄dit augu. Fateor eos mō ac pene his die-
bus cupere deſtiti. Voluptates q̄ꝫ ⁊ delitias cōtem-
pſit ⁊ quātū ad cōcubitū ⁊ quātū ad guſtū. Quātuʒ
ad ꝑmū interrogat eū rō dicens in eodē lib. q̄d vxor
Nōne te delectat pulcra pudica: morigerata diues
p̄ſertim ſi certus ſis nihil ex ea te moleſtie eſſe paſſu-
rū. Et rn̄det auguſti. Quātūlibet velis eā depinge-
re atq̄ꝫ cumulare bonis omnibus: nihil mihi tātū fu-
giendū eſſe q̄ꝫ ꝯcubitū decreui. Cui rō. Non ego q̄-
ro quid decreueris: ſed vtrum ad hoc alliceris. Et re-
ſpondet augu. Prorſus nihil in hmōi q̄ro nihil deſi-
dero etiam cum onere: horrore ⁊ aſpernatione talia
recordor. Quātū ad ſcd̄m interrogat eū rō dicens.
Quid de cibis. Et reſpōdet aug. Siue de cibo ⁊ po-
tu ſiue de balneis ceteraq̄ꝫ corporis voluptate nihil
īterroges: tm̄ ab ea peto quātū īvaletudinis opē cō-
ferri pōt.

De decollatiōe ſctī ioā. baptiſte. cxx.

Decollatio ſancti ioānis baptiſte quattuor de cauſis inſtituta fuiſ-
ſe videt' ſicut ī libro mitrali de officio īuenit'. Primo ꝓpter ei⁹ decollationē.
Secundo ꝓpter oſſium ipſius ꝯcrema-
tionē ⁊ collectionem. Tertio ꝓpter ca-
pitis ipſius inuētionē. Quarto ꝓpter
digiti ipſius tranſlationē ⁊ eccleſie dedicationē: ⁊ ſʒ
hoc feſtū iſtud a quibuſdam diuerſimode nominat'
ſcʒ decollatio: collectio: inuentio: ⁊ dedicatio. Primo
igit' celebrat' hoc feſtū ꝓpter ipſius decollationem: q̄
quidem hoc modo facta eſt. Nam vt habet' in hiſto-
ria ſcholaſtica herodes antipas filius magni hero-
dis romā ꝓficiſcens ⁊ per frem ſuū philippū tranſ-
itum faciens cum herodiade vxore philippi. ⁊ ſʒ Io-
ſephum ſorore herodis agrippe ſecreto pepigit ꝙ in
reditu ſuo vxorem repudiaret ⁊ ipſam in coniugem

duceret. Qđ vxorē ſuā .ſ. filiā arethe regis damaſceno
rū minime latuit: ⁊ iđ nō expectato viri reditu ad pa
trē ꝙ toti⁹ feſtinauit. Rediēs aūt herodes herodiadē
philippo abſtulit ⁊ arethā regē ⁊ herodē agrippā ⁊
philippū i ſui īimicitiā cōcitauit. Joānes āt eū de hͦ
arguebat: qm̄ ſꝫ legē quā ꝑceperat fratris ſui vxorē
ipſo viuēte ſibi minime hr̄e licebat. Videns herodes
ꝙ ioānes tā dire eū ſup hͦ redargueret: ⁊ qꝛ ob ꝑdi-
cationē ⁊ baptiſmū ſꝫ Joſephū magnū ppl'ꝫ cōgre
garet ipſū in carcere vinculauit vxori placere cupiēs
⁊ ppl'i ſubſequētis Joānē diſpēdiū ꝑtimeſcēs: ipm
aūt occidere voluit: ſꝫ ppl'ꝫ timuit: deſiderātes autē
herodias parit̄ ⁊ herodes occaſionē aliquā inuenire
vt ioānē occidere poſſent videnᷣ int̄ ſe ſecreto cōdi-
xiſſe vt herodes natalis ſui diē corā ꝑmis galilee ſuiſ
ꝗ principib⁹ celebraret: ⁊ puelle ſaltāti filie herodia
dis qcqd petierit ſe ſibi daturū iuramēto firmaret:
⁊ ipa caput ioānis petēte illđ ſibi ꝓpt̄ iuramētū fa-
ctū eū tribuere oporteret. ſꝫ de iuramēto fctō ſe ꝯtri
ſtari ſimularet: ꝙ eā hāc verſutiā ⁊ ſimulationē ha-
buerit vr̄ innui i hiſtoria ſcholaſtica vbi ſic dr̄. Credi
bile eſt ꝙ herodes cū vxore de nece ioannis ſub tali
occaſiōe faciēda ꝑus ſecreto tractauerit. Itē hiero-
nymus in gloſſa. Jđ forte iurauit vt occaſionē iueni
ret occidēdi. Nā ſi illa pr̄is aut matris interitū po-
ſtulaſſet herodes nō vtiqꝫ cōſenſiſſet. Ordinato igit̄
cōuiuio puella adeſt corā oib⁹ ſaltat placet cunctis.
Sꝫ ſibi qcqd petierit daturū rex iurat. A matre pre
monita caput ioānis expoſtulat. Sꝫ verſipellis he-
rodes ꝓpt̄ inſiurādū ſe cōtriſtatū ſimulauit eo ꝙ vt
dicit Rabanus temere iuraſſet qđ eū facere oporte-
teret. Sꝫ triſtitiā ꝑferebat ī facie cū letitiā hr̄et ī mē
te. Excuſat ſcelus iuramēto vt ſub occaſiōe pietatis
impius fieret. Igr̄ ſpiculator mittit̄: caput ioānis ꝑ-
ſcindit̄: puelle dat̄: ⁊ a puella matri adultere p̄ntat̄.
Auguſtinus occaſiōe hui⁹ iuratiōis narrat in ſermo
ne quodā quē fecit in decollatiōe ſcti ioānis bapti-
ſte tale exēplū. B Fuit quidā hō inocēs ⁊ fidelis
a quo audiui quod narro. Cū eī quidam ſibi negaſ
ſet qđ ei accommodauerat vel qđ ſibi debebat̄: com
motus ille ꝓuocauit eum ad iuſiurandū. Ille igr̄ iu
rauit. iſte ꝑdidit. Videbat ergo in ipſa nocte ſe ad iu
dicē raptū fuiſſe ⁊ ab eo īterrogatū fuiſſe his vbis
Quare ꝓuocaſti hominē ad iurationē quē ſciebas
falſum eſſe iuraturū Reſpōdit ille. Negauit mihi rē
meā. Et iudex. Melius erat vt res tuas perderes ꝙ̄
vt animā ipſius falſa iuratione perimeres. Proſtra
tus igit̄ tam grauiter cedi iuſſus eſt vt in dorſo eui-
gilantis plagarū veſtigia apparerent. Sed indultū
eſt ei poſtꝙ̄ emendatus eſt. Hec augu. In hac autē
die ioānes decollocatus non eſt: ſed circa dies azimo
rū anno precedēte paſſionē xp̄i. Oportuit ergo vt ꝑ
pter dn̄ica ſacramēta minor cederet maiori. Hic ex-
clamat ioan. chryſo. dicēs. Joānes ſchola ꝟtutū: ma
giſteriū vite ſctitatis forma: norma iuſtitie virgini-
tatis ſpeculū pudicitie titulus caſtitatis exēplū: pe-
nitentie via peccatoꝝ venia fidei diſciplina. Joānes
maior hoīe: par angelis: legis ſūma euangelij ſctis
apoſtoloꝝ vox ſilētiū prophetarū lucerna mundi:
precuſor iudicis toti⁹ medius trinitatis. Et hic tā-

tus datur inceſtuoſe: traditur adultere: add icit̄ ſalta
trici. Herodes aūt īpunit⁹ nō abijt: ſꝫ exilio dānat⁹
fuit. Nā ſicut habet̄ ī hiſtoria ſcholaſtica alt̄ herodes
ſ. agrippa cū eēt vir ſtrenu⁹ ſꝫ paup ꝑnimia paupta
te deſperās quādā turriꝫītrauit: vt ibidē ſe fame af
ficiēs moreret̄. Qđ cū herodias ſoror ſua audiſſꝫ: vi-
ro ſuo .ſ. antipetrarche ſupplicauit vt eū inde educe-
ret ⁊ ſibi neceſſaria miniſtraret. Qđ cū feciſſet ⁊ am-
bo inuicē epularent̄ herodes tetrarcha vino īcaluit
⁊ herodi egrippe bn̄ficia q̄ ſibi ꝯtulerat īproperare
cepit. Ex hͦ ille vehemēter doluit ⁊ romā ꝓficiſcēs m-
tm̄ a caio ceſare in gr̄āꝫ ē recept⁹ vt ei duas tetrar-
chias .ſ. liſanie ⁊ abiline tribueret ⁊ regē i iudeā ipo
ſito diademate deſtiaret. Vidēs herodias ꝙ frat̄ ei⁹
hr̄et nomē regis viro ſuo moleſtis ꝑcib⁹ inſiſtebat
vt romā ꝑgeret ⁊ ſibi nomē regnū cōpararet. Ille vͦ
cū multis diuitijs abūdaret acqeſcere nolebat ma-
gis diligēs otiū ꝙ̄ honorē laborioſuꝫ Tādē deuictus
vxoris ꝑcib⁹ romā cū ipſa ꝑrexit. Qđ agrippa ītelli-
gēs ceſari lr̄as deſtiauit ꝙ herodes cū rege partho-
rū amicitias firmauerit ⁊ romano impio voluerit re
bellare. Et ī argumētū hui⁹ rei ſignificauit ei ꝙ ī ci-
uitatib⁹ ſuis hēbat arma q̄ ſufficerēt .lxx. millib⁹ ar-
matoꝝ. Lecta ꝗ̄t epiſtola caius q̄ſi aliūde īcipiēs he
rodē de ſtatu ſuo īterrogauit ⁊ īter cetera vtrū tāta
copia armatoꝝ eēt ī vrbib⁹ ꝙ̄ tūc ipſe audierat reqſi-
uit. Qđ ille minime negauit. Tūc cai⁹ verꝝ eē credēs
ꝙ herodes agrippa ſcripſit ipm in exiliū relegauit.
vxori āte ei⁹ qꝛ erat ſoror herodis agrippe quē maxie
diligebat ꝑtātē tribuit vt ī terrā ſuā rediret. Ipa au
tē virū ſuū voluit comitari dicēs ꝙ illū cui cōicaue-
rat i ꝓſperis nō dereliqret i aduerſis. Lugdunū igr̄
deportati fuerūt ⁊ ibi vitā miſerabiliter finierūt Hec
in hiſtoria ſcholaſtica. C Scđo ꝓpt̄ oſſiū ipi⁹ cōcre
mationē ⁊ collectionē ipa die ſꝫ qſdaꝫ fuerūt cōcre-
mata ⁊ a fidelib⁹ ex ꝑte collecta Vn̄ q̄ſi ſcōꝫ martyriū
patit̄ qn̄ ipe in ſuis oſſib⁹ cōcremat̄: ⁊ iđ eccl'ia tanꝙ̄
ſcōm ei⁹ martyriū hͦ feſtū celebrat. Sic eī legit̄ ī lib.
xij. hiſto. ſcholaſtice vel eccleſiaſtice dū diſcipuli ioā-
nis corpus eius apud ſebaſtē vrbem paleſtine inter
heliſeū ⁊ abdiā ſepeliſſent ⁊ ad ei⁹ tumulū multa mi
racula fierent: iubēte iuliano apoſtata gentiles eius
oſſa ſparſerunt: ⁊ cū miracula nō ceſſarent poſt colle
cta ⁊ igne cōcremata in puluerem redegerunt: ⁊ per
agros ventilauerunt ſicut dicit̄ in hiſtoria ſcholaſti-
ca ⁊ eccleſiaſtica. Beda vͦo dicit ꝙ ipſa oſſa collecta
latius ſparſerunt: ⁊ ſic ſm martyrium quodāmodo
paſſus videtur Hoc quidam repreſentant neſciētes
dū in eius natiuitate oſſa vndecūqꝫ collecta concre-
mant. Dū aūt ad cōcremandū colligerent̄ vt habet̄
in hiſtoria ſcholaſtica ⁊ Beda teſtatur. Quidā mona
chi a hieroſolymis venientes latentes colligentibus
ſe miſcuerūt ⁊ magnam eorum partem tulerūt. Ipa
quoqꝫ oſſa ad philippū hieroſolymitanū epiſcopuꝫ
detulerunt que ea poſtmodū athanaſio alexādrino
epiſcopo miſit. Poſtmodū vͦo theophilus eiuſdem
vrbis eꝑs ea in tēplo ſerapis a ſordibus purgato re
poſuit ⁊ in honorem ſancti ioannis baſilicam conſe-
crauit. Hec beda et hiſtoria ſcholaſtica. Nunc autem
apud ianuā deuote coluntur ſicut alexāder tertius

et innocētius quart⁹ rei veritate cognita ſuis priui-
legijs approbauerūt. Sicut aūt herodes qui ei⁹ ca-
put amputari fecit ſuoꝝ ſcelerū penā pertulit. ſic et
iulianū apoſtatā qui ei⁹ oſſa cōburi iuſſit vltio diui
na ꝑcuſſit. De cuius ꝑſecutiōe habet̄ in hiſtoria ſ. iu
liani q̄ eſt poſt ꝯuerſionē ſ. pauli. D De huius aūt
iuliani apoſtate origne imperio crudelitate ⁊ morte
in hiſtoria tripartia pleni⁹ edocet̄. Cōſtāti⁹ nāqꝫ fra-
ter magni ꝯſtātini ex eodē pr̄e duos habuit filios .ſ.
gallū ⁊ iulianū. Mortuo aūt cōſtātino cōſtanti⁹ ei⁹
filius galenū ceſarē fecit; quē tn̄ poſtmodū interfecit
At iulian⁹ metuēs monach⁹ effect⁹ eſt. Cepitqꝫ ma
gos ꝯſulere ſi poſſet adhuc in iperiū ꝑuenire Poſt
hoc cōſtantius iulianū ceſarē fecit ⁊ ad gallias miſit
vbi victorias multas exercuit. Corona aūt laurea in
ter duas colūnas depēdēs rupto funiculo ſuꝑ caput
eius inde trāſeūtis decidit eūqꝫ aptiſſime coronauit
cūctis clamātibus qꝛ imperij ſignū eēt. Cūqꝫ a mili-
tibus appellaret̄ auguſtus ⁊ corona cū qua corona-
ret̄ ibidē deeſſet vn⁹ torquē hēbat in collo et iuliani
capiti īpoſuit. ⁊ ſic ab eis imꝑator eſt effect⁹. Tūc fig
mentū xp̄ianitatis qđ habebat abiecit ⁊ tēpla idolo
rum aperiēs ⁊ eis ſacrificās ſe paganoꝝ pōtificē no-
minabat ⁊ ſignū crucis vndiqꝫ deſtruebat. Quadam
vice ros ſuꝑ ei⁹ veſtimēta ceteroꝝqꝫ qui cū eo erāt
cecidit: ⁊ gutta q̄libet ſe in crucis ſignaculū transfor
mauit. Volēs autē cōplacere oībus mortuo cōſtātio
voluit vt vnuſquiſqꝫ cui vellet ritui deſeruiret ac de
curia ſua eunuchos tōſores ⁊ coquos fugauit. Eu-
nuchos qdē: qꝛ vxor ei⁹ obierat poſtquā aliā nō du-
xerat. Coquos qꝛ cibis ſimplicioribus vteret̄. Tonſo-
res autē qꝛ vn⁹ inqͭt ſufficit multis. Multos libros
dictauit in quibus oēs añ ſe principes lacerauit. Vt
ꝗ̄ coquos atqꝫ tōſores expelleret opus ꝑhi nō imꝑa
toris egit. Vt autem detraheret atqꝫ laudaret: neqꝫ
ꝑhi neqꝫ imꝑatoris fuit. Dū aliqn̄ iulian⁹ idolis ſa-
crificaret in viſcerib⁹ pecudis immolate ſignaculum
crucis corona circūdatū eidē oſtēſuꝫ eſt. Qđ miniſtri
vidētes timuerūt interpretātes crucis futurā vnita-
tē victoriā ⁊ interminabilitatē. Quos iulian⁹ confor
tās ait. hoc eē ſignū xp̄iani dogmat̄ coercēdi: nec vl
tra circulū dilatādi. Dū cōſtātinopolim fortune iu-
lian⁹ ſacrificaret. maris eꝑs calcedonie qui ꝑ ſenectu
te lumē amiſerat ad eū accedēs ipm impiū ⁊ apoſta-
tā appellauit. Cui iulian⁹ ait. Neqꝫ galile⁹ tu⁹ potu
it te curare. Et ille. De hͦ gr̄as ago deo meo: qꝛ ideo
lumine me priuauit ne te videā pietate nudatū. Ju-
lianus aūt nil aliud rn̄dēs abſceſſit. Apud antiochiā
vaſa ſctā: ⁊ pallia colligēs ⁊ ī terra ꝓijciēs ſuꝑ ea ſe-
dit ⁊ ignominiā addidit. Moxqꝫ in locis illis a deo ē
eſt ꝑcuſſus vt inde vermes ſcaturirēt ⁊ carnes corro
derēt a q̄ paſſione duſqꝫ vixit liberari nō potuit. C
Julian⁹ qꝫ ꝑfectus dū ad ꝑceptū imꝑatoris eccl'iaꝝ
vaſa abſtuliſſet ſuꝑ ea mingēs ait. Ecce in quib⁹ va-
ſis marie filio miniſtrat̄. Cui repēte os vſum eſt in
anū ⁊ egeſtiōis organū ē factū. Dū apoſtata iulian⁹
fortune tēplū intraret ⁊ miniſtri tēpli aquā vt mūda
rēt ingrediētes aſꝑgerēt valētinian⁹ aſperſiōis gut
tā vidit in clamide ⁊ indignat⁹ pugno ꝑcuſſit mini-
ſtrū dicēs ſe maculatū poti⁹ ꝙ̄ purgatū. Qđ videns

imꝑator iuſſit eū in cuſtodiā redigi ⁊ ad eremū deſti
nari. Erat eī xp̄ian⁹ qui ꝓ mercede meruit poſtmo
dū ad imperiū ſublimari. In odiū qꝫ xp̄ianoꝝ iulia-
nus tēplū iudeoꝝ iuſſit reparari ipis iudeis ſumpt⁹
largiſſime ſubminiſtrās: ſꝫ dū maximā cemēti copiaꝫ
ſubminiſtraſſent: ſubito vētus maxim⁹ veniēs totaꝫ
diſꝑſit. Deinde terremot⁹ maxim⁹ eſt effect⁹. Poſt-
modū ignis a fundamētis egrediēs plurimos ꝯcre-
mauit. Alia vͦo die ſignū crucis in celo apparuit: ⁊ iu
deoꝝ veſtes nigro colore cruc̄ ſignaculo ſunt imple-
te. Cū ad ꝑſas vadēs teſifontē veniſſet ⁊ regē obſi-
deret: rex ſue patrie partē obtulit ſi ab eo diſcederet
Ille aūt nullaten⁹ acquieuit putabat eī ſꝫ pictago
re platoniſqꝫ ſniam ex mutatiōe corpoꝝ alexādri ani
mā poſſidere: aut poti⁹ eē in alio corpe alius a lexan
der: ſꝫ iaculū repēte diſcurrēs eius lateri eſt infixū: q
vulnere terminū vite ſuſcepit. Qui vͦo intulit hacte-
nus ignorat̄: ſꝫ alij quēdā inuiſibilium hͦ intuliſſe ferū ⁊
alij vnū paſtorē iſmaelitarū alij militē fame ⁊ itinere
fatigatū. Sꝫ ſiue hō ſiue angel⁹ fuerit palā eſt qꝛ di
uinis iuſſionib⁹ miniſtrauit. Calixt⁹ aūt eius familia
ris dicit eū a demone fuiſſe ꝑcuſſum. Hec in hiſtoria
tripartita. F Tertio ꝓpter ipius capitis inuētionē
Nā hac die vt aiunt caput ei⁹ repertū eſt. Sicut eī
dr̄ in lib. xj. hiſtorie eccl'iaſtice ioānes ī caſtello arabie
dicto macherōta fuit vinctus ⁊ capite truncat⁹. He-
rodias aūt caput ioānis hierl'm fecit deferri ⁊ iuxta
herodis habitaculū caute ſepeliri, timēs ne ꝓpheta
reſurgeret ſi cū corꝑe caput ſepultū fuiſſet. Tꝑe vͦo
martiani principis: vt habet̄ in hiſtoria ſcholaſtica q
cepit anno dn̄i .cccliij. ioānes caput ſuū duob⁹ mona
chis q hieroſolymā venerāt reuelauit: q ad palatiuꝫ
qđ herodis fuerat ꝓperātes caput ei⁹ īuenerūt ſac-
cis cilicinis inuolutū veſtib⁹ eſtimo quib⁹ in deſerto
fuerat obuolut⁹. Qui dū cū ꝑdicto capite ad ꝓpria
remearēt. Quidā emiſſene ciuitat̄ figulus pauꝑtatē
fugiēs comitē ſe eiſdē exhibuit. Hic dū perā ſibi cre-
ditā cū ſacro capite portaret admonit⁹ nocte a ſ. ioā
ne ipos fugiēs emiſſenā vrbē cū ipo capite eſt ingreſ
ſus ibiqꝫ ꝙdiu vixit in quodā ſpecu ſctm̄ caput vene
rās ꝓſperitatē nō modicā aſſecut⁹ eſt. Moriēs autē
illud ſorori ſue ſub fide reuelauit: ⁊ ſm eūdē modum
ſibi inuicē ſucceſſores. Poſt multū vͦo tꝑis ſ. marcel
lo monacho in eodē ſpecu degēti b. ioānes caput ſu-
um hͦ mō reuelauit. Videbat̄ eī ſibi dormiēti ꝙ mlt̄
te turbe pſallētes incederēt ac dicerēt. Ecce ſ. ioānes
baptiſta venit. Deinde vidit b. ioānē quē vnus a de
xtris ali⁹ a ſiniſtris ducebat. Oēſqꝫ ad eū accedētes
ab eo bn̄dicebāt̄. Ad quē cū marcell⁹ acceſſiſſet ⁊ ei⁹
pedib⁹ ſe ꝓſtrauiſſet eleuās eū ⁊ ꝑ mētū apꝑhēdēs
dedit ei oſculū pacis. Tūc marcell⁹ interrogauit eum
dicēs. Dn̄e mi vn̄ ad nos veniſti. Et ille. De ſebaſte
veni. Cū igr̄ excitat⁹ fuiſſet ⁊ de hac viſiōe plurimuꝫ
miraret̄: quadā alia nocte cū dormiret quidā ad euꝫ
veniēs ipm excitauit: ⁊ ecce dū excitat⁹ fuiſſet vidit
ſtellā fulgētē in oſtio cellule reſidere. Quā ſurgēs cū
palpare vellet ſubito ī aliā partē ſe trāſtulit. Ille au
tē cepit abire poſt ſtellaꝫ quouſqꝫ ſtella ſtetit in loco
vbi erat caput ioānis baptiſte vbi fodiēs reperit vr-
nā ⁊ in ea ſctm̄ theſaurū. Quidā aūt cuꝫ nō crederet

manũ ad idriã miſit: ſ; ſtatiꝫ manꝰ exaruit ⁊ idrie adheſit. Oꝛãtibꝰ aũt ſocijs manũ extraxit: ſed inualida remãſit. Apparuit aũt eidẽ ioãnes dicẽs. Cũ caput meũ in eccl'ia deponet idriã ↄtinges ⁊ ſanitateꝫ recipies. Quod ⁊ fecit ⁊ ſanitatẽ integrã recepit. Hec autẽ cũ marcellꝰ iuliano eiuſdẽ vꝛbis epiſcopo indicaſſet ab eis eſt eleuatũ ⁊ in vꝛbẽ delatum. Ex quo tempoꝛe cepit in eadeꝫ vꝛbe decollatio ſctĩ ioannis celebꝛari ipſa die vt arbitramur ſicut dꝛ in hiſtoꝛia ſcholaſtica quo caput eſt inuentũ ſiue eleuatũ. Qđ poſtmodũ ↄſtãtinopolim eſt trãſlatuꝫ. ⁋ Nã ſicut dꝛ in hiſtoꝛia tripartita cũ valẽs impatoꝛ iuſſiſſet ſacrũ caput in vehiculo poni ⁊ cõſtãtinopolim trãſferri cũ circa calcedoniã veniſſet vehiculuꝫ nullatenus trahi poterat q̃tũcunq; boues ſtimulis vꝛgerent̃. Ideoq; ipm ibidẽ deponere ſunt coacti. Sed cũ poſtea theodoſius ipm inde auferre vellet ⁊ quãdã matronã virginẽ cuſtodie capitis deputatã reperiſſet ibidẽ rogauit eã vt ſibi auferre dimitteret ſacrũ caput. Illa autẽ ↄſenſit credẽs ꝙ ſicut tpe valentis: ita etiã ⁊ nunc nõ ꝑmitteret ſe auferri. Tunc deuotus impatoꝛ purpura caput amplectẽs et cõſtantinopolim tranſtulit ⁊ ibi pulcerrimam eccleſiã edificauit. Hec in hiſtoꝛia tripartita. Et inde gallias apud pictauiaꝫ regnante pipino poſtmodũ eſt trãſlatũ vbi eius meritis multi moꝛtui ſunt reſuſcitati. Et ſicut punitus eſt herodes q̇ ioannẽ decollauit: et iulianus apoſtata q̇ eius oſſa cõbuſſit: ſic ⁊ herodias punita eſt q̄ puelle vt caput peteret ſuggeſſit ⁊ ipſa puella q̄ hoc petijt. Quidã eñ dicũt ꝙ herodias in exiliũ dãnata non eſt nec ibi defuncta: ſ; cũ caput ioannis in manibus teneret ⁊ eidẽ gaudẽs plurimum inſultaret. diuino nutu caput ipſiuꝫ in eius faciẽ inſufflauit: ⁊ illa ꝓtinus expirauit. Hoc vulgariter dꝛ. Sꝫ qđ ſuperiꝰ dictuꝫ eſt ꝙ in exilio cũ herode miſerabilit̃ cõſumpta fuerit: ſcti tradunt in chꝛonicis: ⁊ ſic tenẽdũ videt̃. Filia vero eiꝰ cũ ſup glaciẽ deambularet: ſub ea glacies reſoluit̃ et ipſa in aquis cõtinuo ſuffocatur. In chꝛonica vero quadã dꝛ ꝙ terra ipſam viuã deglutiuit. qđ põt intelligi ſicut de egyptijs in mari rubꝛo ſuffocatis dꝛ. Deuoꝛauit eos terra. ⁋ Quarto ꝓpter digiti ipſiꝰ trãſlationẽ ⁊ eccleſie dedicationẽ. Digitꝰ eñ ſuꝰ quo dñm oñdit: vt fert̃ cõburi nõ potuit. Vñ ipſe digitꝰ a ꝑdictis monachis eſt repertꝰ quẽ poſtmodũ vt habetur in hiſtoꝛia ſcholaſtica ſctã tecla inter alpes attulit et in eccleſia ſancti maximi collocauit. Hoc etiam teſtatur ioannes beleth dicẽs ꝙ ꝑdicta ſctã tecla ipm digitũ q̇ cõburi nõ potuit de vltra marinis partibꝰ in noꝛmaniã attulit ⁊ ibi in honoꝛe ſctĩ ioannis eccleſiam fabꝛicauit: quã eccliam vt ibidẽ dixit: quidaꝫ hac die dedicatã fuiſſe aſſerũt. Vñ a domino papa ſtatutũ fuit: vt hec dies per totũ mundũ celebꝛis haberetur. Apud mariennã vꝛbẽ gallie matrona quedã ioanni baptiſte valde deuota deũ inſtãtiꝰ exoꝛabat vt ſibi de reliquijs ſctĩ ioannis aliqñ aliq̇d donaretur. Cũ aũt oꝛãdo nihil ꝓficere ſe videret ſumpta de deo fiducia iuramẽto ſe aſtrinxit ꝙ hactenꝰ nõ comederet donec ꝙ petebat acciperet. Cũ autẽ diebꝰ aliquibus ieiunaſſet pollicẽ ſuper altare miri candoꝛis vidit: ⁊ donuꝫ dei leta ſuſcepit. Tres auteꝫ epĩ illuc accurrentes cũ quilibet de illo pollice partẽ vellet accipere: tres ſanguinis guttas ſtillare ĩ lintheo ſuppoſito ſtupuerunt ⁊ ſinguli ſingulas ſe meruiſſe letati ſunt. Theodolina regina longobardoꝝ medoene iuxta mediolanũ nobilem ecclĩam in honoꝛe ſancti ioannis baptiſte cõſtruxit et dicauit. Procedente tempoꝛe vt teſtatur paulus in hiſtoꝛia longobardoꝝ cõſtantinus qui ⁊ conſtãs impatoꝛ volens italiã a longobardis eripere a quodã viro ſctõ qui ſpm̃ ꝓphetie habuit de exitu belli queſiuit. Qui nocte oꝛationi vacãs mane audit. Ioanni eccleſiã regina conſtruxit: ⁊ ipſe ꝓ lõgobardis cõtinue intercedit: ⁊ ideo ſuperari nõ poſſunt. Venit tñ tẽpus quo locus ille deſpiciet̃: ⁊ tũc ſupabunt̃. Qđ tpe karoli fuit impletũ. Vir quidã magne virtutis. vt ait Greg. in dialogo noĩe ſanctulus cũ quẽdã diaconũ a longobardis captũ in ſua cuſtodia tali cõditiõe recepiſſet vt ſi fugeret ipſe pꝛo eo capitalẽ ſñiaꝫ ſubiret coegit pꝛedictꝰ ſanctulꝰ ipꝫ diaconẽ vt fugeret ⁊ ſe liberaret. Quapꝛopter pꝛedictus ſanctulus ad decollandũ adducit̃ ⁊ ad hoc fortiſſimus ſpiculatoꝛ eligit̃ de quo dubiuꝫ nõ erat quin vno ictu caput eius abſcideret. Extẽſoq; collo cũ carnifex foꝛti anniſu bꝛachiũ cũ enſe in altũ leuaſſet ille ꝓtinus ait. Sctẽ ioannes ſuſcipe illũ. Statimq; bꝛachiũ ꝑcuſſoꝛis irriguit ⁊ erecto in celo gladio iflexibile remãſit. Preſtitoq; iuramẽto ꝙ de cetero nullũ xp̃ianũ feriret vir dei ꝓ eo oꝛauit ⁊ bꝛachium ſtatim depoſuit.

⁋ De ſanctis felice ⁊ adaucto. cxxj. A

Felix ꝑſbyter ⁊ frater ſuus ſimiliter noĩe felix ⁊ ꝑſbyter diocleciano ⁊ maximiano oblati ſunt. Quoꝝ ſenioꝛ cum ad tẽpliũ ſerapis vt ibidẽ ſacrificaret adductus eſſet inſufflauit in faciẽ ſtatue ⁊ ꝓtinꝰ cecidit. Ductꝰ ſimiliter ad ſtatuã mercurij pater inſufflauit et ꝓtinus ſtatua cecidit. Ductꝰ tertio ad ſimulacrũ diane ſilr fecit. Toꝛtus igitur in eculeo. Ductus eſt quarto ad arboꝛeꝫ ſacrilegã vt ibideꝫ immolaret. Qui flexis genibus oꝛauit: ⁊ in arboꝛẽ inſufflãs eam a radice ſubuertit: ⁊ ſimulacrum cuꝫ ara ⁊ templo arboꝛe coꝛruente contriuit. Quod cuꝫ pꝛefectus audiuiſſet: eum ibidem decollari pꝛecepit et coꝛpus eius lupis et canibus dereliquit. Tunc quidã in medium repente ꝓſiliens xp̃ianum ſe libere cõfeſſus eſt. Ambo igit̃ ſe inuicẽ oſculantes ibidem inſimul decollati ſunt. Xp̃iani vero eiꝰ nomẽ ignoꝛãtes eum adauctum vocauerunt: eo ꝙ ſancto felici auctus ſit ad coꝛonam martyꝛij. Quos cum xp̃iani in fouea quaꝫ arboꝛ effecerat ſepeliſſent: pagani eos effodere volentes ꝓtinus a diabolo ſunt arrepti. Paſſi ſunt circa annos dñi. cclxxxvij.

⁋ De ſanctis ſauiniano ⁊ ſauina. cxxij. A

Sauinianꝰ ⁊ ſauina fuerũt filij ſauini viri nobiliſſimi ſed pagani: q̇ de pꝛima vxoꝛe ſauinianũ genuit: de ſecũda ſauinã filiã gñauit ⁊ ex noĩe ſuo ambos vocauit. Legẽs aũt ſauinianꝰ verſum illũ: Aſpges me dñe ⁊c. quid hoc eẽt querebat ſꝫ intelligere nõ valebat. Vñ intrans in cubiculũ in cinere ⁊ cilicio pꝛoſtratus iacebat dicẽs ſe malle moꝛi q̃ nõ intelligere ſenſuꝫ verbi. Cui apparens angelus dixit. Noli te vſq; ad moꝛtẽ affligere: qm̃ inueniſti gratiã apud deũ: ⁊ cũ baptizatus fueris niue candidioꝛ eris: ⁊ tunc intelliges qđ nũc q̃ris. Recedẽte angelo letus efficitur: ⁊ idola de cetero venerari cõtẽnens a pr̃e plurimuꝫ obiurgat̃. Cuꝫ ergo pater ſepius ſibi diceret: melius eſt vt q2 deos nõ adoꝛas tu ſolus moꝛiaris q̃ nos oẽs in moꝛte tua inſimul inuoluamur latẽter aufugit ⁊ ad vꝛbẽ trecaſinã deuenit. Cũq; ſup fluuiũ ſecane veniſſet: ⁊ vt ibi ex eo baptizaret̃ dñm exoꝛaſſet ibidẽ baptizatus eſt. Dixitq; ei dñs. Nunc inueniſti qđ tam diu querẽdo laboꝛaſti. Statimq; in terra baculum fixit. Et facta oꝛatione baculus ille coꝛã multis aſtantibꝰ frondes ⁊ floꝛes ꝓduxit: ita ꝙ. M. cvij. viri dño crediderũt. Impatoꝛ aũt aurelianus hoc audiẽs milites ad eũ capiendũ plures direxit. Qui eũ oꝛantẽ inuenientes ad eũ accedere timuerũt. Impatoꝛ aũt plures pꝛioꝛibꝰ miſit. Qui venientes cũ eo oꝛante pariter oꝛauerũt. Surgenteſq; dixerũt. Impatoꝛ deſiderat te videre. Qui cũ veniſſet ⁊ nollet ſacrificare manus eiꝰ ⁊ pedes fecit ligari ⁊ vectibꝰ ferreis cedi. cui ſauinianus dixit. Adauge toꝛmẽta ſi potes. Tũc iuſſit eũ in media ciuitate ligari ſup ſcannũ ⁊ ſuppoſitis lignis oleo ⁊ igne incẽdio cõcremari. Rex autem intuẽs vidit eũ in media flãma ſtantẽ pariter ⁊ oꝛãtẽ. Stupefactus in faciẽ ſuã cecidit ⁊ ſurgẽs ei dixit Fera mala non tibi ſufficiunt anime quas decepiſti niſi et nos ꝑ magicã artẽ decipere moliaris. Cui ſauinianꝰ. Adhuc multe aĩe et tuipſe per me ſunt dño crediture. Cũ aũt impatoꝛ ex hoc nomẽ dñi bleſphemaſſet ĩ craſtinũ iuſſit eũ ad ſtipitẽ ligari ⁊ ſagittari. Sagitte autẽ a dextris ⁊ ſiniſtris in aere ſuſpendebant̃ nec aliqua eũ leſit. Altera die impatoꝛ ad eum veniẽs dixit ei. Et vbi eſt deus tuus veniat nũc ⁊ de ſagittis iſtis te liberet. Statimq; vna de illis ſagittis exiliẽs regẽ in oculo ꝑcuſſit ⁊ penitus excecauit. Vñ iratꝰ iuſſit eũ in carcere recipi ⁊ in craſtino decollari. Sauinianus aũt oꝛans vt ad locũ vbi baptizatus fuerat transferret̃ cõfractis cathenis et apertis oſtijs ꝑ medios milites trenſiens illuc venit. Quod audiẽs impatoꝛ iuſſit eũ illuc inſeq̇ et capite trũcari. Vidẽs aũt ſauinianꝰ milites ĩſequẽtes ſup aquã velut ſup petrã ambulauit: quouſq; ad locũ ſui baptiſmi ꝑuenit. Cũ igit̃ milites trãſuadaſſent ⁊ eũ ꝑcutere foꝛmidarent ait illis. Securi me percutite et de ſanguine meo ad impatoꝛẽ veſtrũ deferte vt lumẽ accipiat et dei virtutẽ agnoſcat. Percuſſus igit̃ caput ſuũ leuauit ⁊ paſſibꝰ. xl. illud poꝛtauit. At impatoꝛ cũ de eiꝰ ſanguine oculũ tetigiſſet cõtinuo ſanatꝰ eſt dicẽs. vere bonus et magnꝰ eſt deus xp̃ianoꝝ. Qđ audiens q̇dã qui annis. xl. lumen amiſerat ad locũ poꝛtari ſe fecit et facta oꝛatiõe ꝓtinus lumẽ accepit. Paſſus eſt aũt circa annos dñi. cclxx. ix. kal'. februarij. Sed hoc ideo inſeritur vt hiſtoꝛie ſoꝛoꝛis ſue cuius feſtum hic ꝑcipue recolit̃: hec quoq; hiſtoria coniungat̃. ⁋ Cum autem igit̃ ſoꝛoꝛ eius ſauina fratrẽ ſuũ quotidie fleret et ꝓ eo idolis ſupplicaret tandẽ ſibi doꝛmiẽti apparuit angelus dicẽs. Sauina noli flere: ſed quecunq; habes derelinque et inuenies fratrem tuũ in honoꝛe maximo conſtitutum. Que euigilãs collactanee ſue dixit. Amica mea aliquid ne ſenſiſti. Et illa etiã dña. Nam video hoĩem tecum loquentem: ſed neſcio quidẽ quid dicentem. Nõ me inq̇t accuſabis. Et illa. Abſit domina. Quecũq; vis facias: tñ non te occidas. Sicq; in craſtino ambe receſſerunt. Cum ergo pater diu feciſſet eam inquiri et non inueniſſet eleuatis ad celum manibꝰ ait. Si tu es deus potẽs in celo idola mea cõminue q̄ natos meos ſaluare nõ potuerũt. Tunc dominus intonãs omnia cõminuit et ↄfregit. Qđ multi vidẽtes crediderunt. Veruꝫ beata ſauina romam veniẽs ab euſebio papa baptizatur: et duos cecos duoſq; cõtractos ſanans qnq; annis ibidem ꝑmanſit. Cui doꝛmienti apparens angelus dixit. Sauina quid eſt quod facis vt tuas diuitias deſerens nunc in delicijs hic epuleris. Surge et vade in trecas ciuitateꝫ et fratrem tuũ ibidem inuenies. Dixit ergo famule ſue. Nõ opoꝛtet nos hic amplius habitare. Et illa. Domina quo vis ire, ecce omnes valde te diligũt et tu peregre moꝛi cupis. Et illa. Deus nobis ꝓuidebit. Et accipiens panem oꝛdeaceum in vꝛbem rauẽnam deuenit. Veniensq; ad domum cuiuſdam diuitis cuius filia quaſi moꝛtua plangebantur: ſe ibideꝫ a famula hoſpitio recipi poſtulabat. Que ait. Domina mea quomodo hic hoſpitari vales cum filia domine mee moꝛiatur et omnes ſe grauiter affligant. Non pꝛopter me inquit moꝛiet̃. Intrans igitur domum manũ puelle appꝛehendit. et ſanam ipam erexit Et cũ vellent eã retinere nullatenus acquieuit. Cũ ergo iuxta trecas ad milliare veniſſet: dixit famule ſue vt parũ repauſarent. Et ecce vir quidaꝫ nobilis noĩe licerius de ciuitate veniens dixit eis. Vñ eſtis. Cui ſauina. Hic ſum de iſta ciuitate. Et ille. Cur mẽtiris cum loquela tua indicat te eſſe ꝑegrinam. Et illa. Dñe vere ꝑegrina ſum et fratrẽ meũ ſauinianũ diu ꝑdituꝫ quero. Qui ait. Vir ille quẽ queris ante paululũ ꝓ xp̃o decollatus eſt et in tali loco ſepultꝰ. Tũc ſe ꝓſternens in oꝛone ait. Dñe qui me ſemꝑ in caſtitate ſeruaſti nõ permittas me amplꝰ duris itineribus fatigari aut coꝛpus meũ vlteriꝰ de loco iſto moueri. Cõmendo tibi famulam meam que ꝓpter me tanta ſuſtinuit: fratrẽq; meum quem hic videre non potui fac vt in regno tuo videre merear. Finita oꝛone migrauit ad dñm. Qđ vidẽs eiꝰ famula cepit flere: q2 ad ſepeliẽdũ neceſſaria nõ habebat. Predictus aũt vir ꝑconẽ ꝑ ciuitatẽ miſit vt hoĩes ad ſepeliendũ mulierẽ ꝑegrinã venirent. Qui venientes honoꝛifice eã ſepelierunt. Hac quoq; die fit feſtũ ſancte ſauine que fuit vxoꝛ valentini militis que cuꝫ nollet ſacrificare ſub adriano imperatoꝛe decollata eſt.

⁋ De ſancto lupo. cxxiij. A

Lupus apud aurelianũ ex genere regali oꝛtus dũ cũctis virtutibus eniteret ſenonũ. archieps̃ eſt electꝰ. Qui cũ oĩa fere paupꝛibus erogaret et quadã die plurimos ad cõuiuia inuitaſſet: cũ vinũ ad mediũ nõ haberet ſic reſpondit miniſtro. Credo ꝙ deus

qui volatilia paſcit noſtrā ꝑficiet charitatē. Et ſtati nūcius affuit q̄ centū vini modios adeſſe ꝑforibꝰ nūciauit. Cū oēs de curia ſibi vehemēter detraherent ꝙ virginē dei famulā ⁊ filiā ꝑdeceſſoris ſui nimis imoderate amaret: corā detrahētibꝰ ipāmvirginē apprehēdens oſculatus eſt dicēs. Nihil nocēt homini ꝟba aliena quē ꝓpria nō maculat cōſcia. Q: eni ipaȝ deū amare ardēter cognouerat eā mente puriſſima diligebat. Cū rex frācorū clotariꝰ burgundiā itrās ſeneſcallū ſuū ꝯ ſenones direxiſſet ⁊ ciuitatē obſideret ſctūs lupꝰ eccliaȝ ſcti ſtephani ingreſſus campanā pulſare cepit. Quam hoſtes audiētes tātus eos terror inuaſit vt niſi fugerēt mortē ſe euadere nō putarēt. Tādē obtento regno burgūdie cū rex aliū ſeneſcallū ſenonē miſiſſet ⁊ btūs lupꝰ ei cū mulieribꝰ nō occurriſſet: indignatꝰ nimis adeo eū apud regeȝ infamauit vt rex beatū lupum in exilium deſtinaret. Qui ibi in doctrina ⁊ miraculis valde emicuit. Interea ſenonici quēdā epm q̄ locū ſcti lupi inuaſerat occidētes vt ſctūs lupꝰ de exilio rediret a rege impetrauerūt. Quē rex vidēs exilio tabefactū ita diuinitus eſt mutatꝰ vt corā illo ꝓſtratꝰ veniā peteret: multiſq; auctū muneribꝰ ſue reſtituit ciuitati. Qui dū ꝑ pariſius remearet ei multa incarceratorū turba apertis oſtijs ſolutiſq; vinculis obuiauit. Quadā die dominica duȝ miſſam celebraret lapſa eſt celitus gēma in eiꝰ ſctō calice quā rex inter ſuas reliquias collocauit. Rex clotariꝰ audiēs ꝙ cāpana ſcti ſtephani in ſono mirā haberet dulcedinē miſit vt pariſiꝰ deferret ⁊ ab ipſo ſepiꝰ audiret. Sȝ cū ſctō lupo diſplicuiſſet mox vt de vrbe ſenonica delata eſt ſoni ſui ducedinē ꝑdidit. Qd̄ rex audiēs ſtatim reſtitui eam iuſſit ſtatimq; ſono reddito inſonuit ſeptimo ab vrbe milliario. Itaq; ſctūs lupꝰ obuiā ꝑrexit ⁊ qd̄ dolēs ꝑdiderat cū honore recepit. Nocte quadā cū oraret inſtinctu diaboli vehemēter ſitiens iuſſit ſibi aquam frigidā deportari. Dolos aūt itelligēs inimici puluinar ſuū ſup vas poſuit ⁊ ibi diabolū intus incluſit qui tota nocte vociferādo vlulare cepit. Facto aūt mane q̄ vt clam tentaret venerat in die confuſus abſceſſit. Quadā aūt vice dū more ſolito ciuitatis ecclias circuiſſet: rediēs domū audit clericos ſuos rixātes: co ꝙ cū mulieribꝰ fornicari vellēt. Qui eccleſiā intrans ꝓ eis orauit: ⁊ mox ab eis ſtimulus tentatiōis abſceſſit: venienteſq; ante illū veniā poſtulauerūt. Tandeȝ multis clarus virtutibꝰ in pace quieuit. Claruit circa annos dūi. dcx. tempore eraclij.

¶ De ſancto mamertino. cxxiiij. A

MAmertinꝰ prius paganus cum idola quadā vice coleret vnum oculū ꝑdidit ⁊ vniꝰ manꝰ ariditatem icurrit. Qui dū ſe deos offendiſſe putaret ⁊ ad tēplū ad adorandū idola ꝑgeret: obuiabat ei vir q̄dā religioſus noīe ſauinus qui eū vnde tanta ſibi acciderit infirmitas requiſiuit. Qui ait. Deos meos offendi: et ideo eos orare vado: vt q̄ mihi abſtulerūt irati: reddant ꝓpitij. Qui ait. Erras frater erras ſi demones deos putes: ſed vade ad ſanctū germanū altiſiodorēn. epm: ⁊ ſi eiꝰ cōſilio acquieueris ꝯtinuo ſanꝰ eris. Qui ſtatim iter arripiēs venit ad ſepulcrū ſcti amatoris epi ⁊ plurimorū corpoꝝ ſctoꝝ. Seceſſit q̄ ꝓpter pluuiā nocte illa ad quādā cellulā ſup tumbā ſcti cocordiani collocatā. Cū aūt obdormiſſet apparuit ei viſio q̄dā mirabilis ꝙ quidā ſ. vir venit ad hoſtiū cellule: vocauitq; ſctm cōcordianū vt veniret ad feſtū ꝙ ſctus ꝑegrinꝰ ⁊ ſctūs amator cū alijs epiſcopis faciebāt. Cui ille de tumulo rūdit. Non poſſum mō venire: q: hoſpitē quēdā me cuſtodire opꝫ ne a ſerpētibꝰ q̄ hic habitant occidat. Abiens ille q̄ audierat nūciauit: reuerſuſq; ait. Sctē cocordiane veni ⁊ adduc tecū viuianū ſubdiaconē ⁊ iunianū acolitū vt officiū ſuū faciāt. Alexāder autē hoſpitē tuum cuſtodiet. Viſumq; eſt igit mamertino ꝙ ſctūs concordianꝰ apprehēſa manu duceret eū ſecū. Cūq; ad eos veniſſet dixit ei ſanctꝰ amator. Quis eſt iſte qui tecū ingreſſus eſt. Qui ait. Hoſpes meus eſt. Et ille expelle eū q: pollutus eſt ⁊ nobiſcū nō pōt eē. Qui cū expelleret ꝓſtratꝰ corā eis ſcti amatoris grāȝ impetrauit. Qui iuſſit ei vt ad ſctm germanū ꝑgere feſtinaret. Euigilatꝰ igiꝉ ad ſctm germanū venit ⁊ corā eo ꝓſtratꝰ veniā poſtulabat. Qui cū ea q̄ ſibi contigerāt enarraret ꝑrexerunt ambo ad tūbā ſcti concordiani ⁊ remoto lapide viderūt plures ſerpentes qui. x. pedū longitudinē excedebāt. Cūq; oēs diffugerēt beatꝰ germanꝰ eis imperauit vt ad talē locuȝ pergāt vbi decetero nemini ꝑſumant nocere. Sicq; mamertinus baptizatus eſt ⁊ ſanatꝰ: factuſq; monachꝰ monaſterij ſcti germani vbi poſt ſctm allodiū factus fuit abbas. B Huiꝰ tpe in eius monaſterio abbas ſanctꝰ marinꝰ extitit cuiꝰ obediētiā ſanctꝰ mamertinꝰ ꝓbare volēs vilius officiū monaſterij ei cōmiſit paſtorē. ſ. eū faciēs bubaloꝝ. Cuȝ igiꝉ in ſylua quadā boues ⁊ vaccas libēter cuſtodiret tanta ſctitate pollebat ꝙ etiā aues ſilueſtres ad ſe venientes manu ꝓpria nutriebat. Nā ⁊ aprū q̄ ad cellā eiꝰ confugerat a canibꝰ eripuit ⁊ abire fecit. Latrones quidā cū eū expoliaſſent vt veſtē eiꝰ ſecū ferētes abirēt ſoluȝ ei palliolū dimiſerunt. Qui ſtatim poſt eos clamauit dicēs. reuertimini dūi mei. ecce denariū colligatū in medio pallio inueni q̄ vobis forſitan neceſſarius erit. Qui ꝓtinꝰ reuertentes palliolū cuȝ denario abſtulerūt: ⁊ nudū penitꝰ dimiſerunt. Sȝ cū feſtināter ad ſuas latebras ꝓperarēt tota nocte euntes in ipſo crepuſculo ad eiꝰ cellulā ſunt reperti. Quos ille ſalutās in cellā ſuā benigne recepit pedeſq; eoꝝ lauās neceſſaria quātū potuit miniſtrauit. Qui ſtupefacti de eo qd̄ fecerāt doluerūt: ⁊ vnuſquiſq; eoꝝ ad fidē ꝯuerſus eſt. Quadā vice cū q̄dā iuniores monachi ſecū manentes vrſe cuidā qui ouibꝰ inſidiabatur laqueos tetēdiſſent illa in laqueos nocte irruēs capta tenebaꝉ. Qd̄ ſanctꝰ mamertinꝰ preſciens de lecto ſurrexit ⁊ eā inueniens dixit illi. quid facis o miſera. Fuge cito ne capiaris. Eam diſſoluens dimiſit Verū cū mortuus fuiſſet ⁊ corpus eius antiſiodoꝝ deportarēt ⁊ cuȝ fuiſſent in quadā villa nullo modo illud inde mouere potuerūt quoaduſq; quidā incarceratus ſubito fractis vinculis liber exiliens venit ad corpus: ⁊ cum alijs vſq; ad vrbē portauit. Ubi in eccleſia ſancti germani honorifice eſt ſepultus.

¶ De ſctō egidio. cxxv. A

EGidius dr̄ ab e quod eſt ſine et geos quod eſt terra ⁊ dyan quod eſt claruȝ ſiue diuinum: ipſe namq; fuit ſine terra per terrenorum deſpectionem: clarus per ſcientie illuſtrationē: diuinꝰ ꝑ amorē qui aſſimilat amantem amato

EGidius athenis ex regia ſtirpe progenitus ⁊ ſacris literis ab infantia eruditus dū quadā die ad eccleſiam ꝑgeret cuidā egro in platea iacēti ac eleemoſynā petēti tunicā ſuā tribuit q̄ indutus ſanitatē integrā mox recepit. Poſt hoc parētibꝰ ſuis ī dn̄o quieſcentibus patrimonij ſui fecit heredeȝ. Quadaȝ vice dū ab eccl'ia rediret quidā vir a ſerpēte ꝑcuſſus eidē obuius extitit. Sȝ orōne fuſa egidius ꝓtinꝰ virus fugauit. Quēdam demoniacū in eccl'ia cū ceterꝭ exiſtentē ⁊ fideles clamoribꝰ ſuis turbantē egidius demone fugato ſanauit. Verū humani fauoris formidans periculū clā littus maris petijt: ⁊ nautas quoſdam in mari periclitantes circūſpexit: et facta orōne tēpeſtatē oēm ſedauit. Applicantibus auteȝ nautis audito ꝙ romā tenderet grās eius meritis egerūt ⁊ ꝙ eum ſecū gratis veherēt ꝓmiſerūt. Cū igꝉ arelatē veniſſet ⁊ biēnio cū ſctō ceſareo eiuſdē ciuitatꝭ epō māſiſſet ⁊ ibidē quēdā triēnio febricitanteȝ curaſſet eremuȝ cupiens clam diſceſſit: ⁊ cum veredonio eremita ſctitate cōſpicuo diu māſit vbi ſterilitatē terre meritis ſuis fugauit. Sed dum vbiq; miraculis choruſcaret humane laudis timēs periculū relicto eo interiorē eremum penetrauit vbi quoddā antrū ⁊ quēdam fonticulū reperiēs: quādā nihilominus diuinitus ceruaȝ ꝑparatā ibidē habuit in nutricē q̄ certis horis lactis alimoniā ſibi prebebat. Sed cuȝ ibidem regis pueri venarētur, predictā vidētes ceruam ceteris feris contēptis hāc canibus inſequūtur. A quibus dū vehemēter vrgeretur ad pedes ſui confugit alūni. Ille ꝟo admirās cur preter ſolitū ſic mugiret exiens ⁊ venatores audiens dn̄m exorauit: vt quam ſibi tribuerat nutricē ſeruaret. Canū autē nullus infra lapidis iactuȝ appropinquare auſus eſt. ſed cum nimio vlulatu ad venatores reuertebanꝉ. Nocte igitur ſuperueniente domū redeūt ⁊ ſequēti die illuc reuertētes caſſo labore domū iterū redierunt. Qd̄ cuȝ rex audiſſet rem: vt erat ſuſpicatus cum epō ⁊ multitudine venatorū illuc ꝓperauit. Sed cum canes vt prius accedere nō preſumerēt: ſed oēs vlulando redirent locū veprium dēſitate inacceſſibilē in gyrū circundederunt. Unus autē incaute ſagittā dirigēs: vt inde ceruā expelleret viro dei pro cerua oranti graue vulnus inflixit. Sed milites ſemitā ferro aperientes ad ipſius deuenerūt ſpeluncā. Et vidētes ſenem habitu monachali veſtitū canicie autē ⁊ etate venerabileȝ: ceruā quoq; ad eius genua ꝓuolutā ſolus epſ ⁊ rex cōpedites adierūt: ceteris retro ſtare iuſſit. et interrogauerūt eū quis eſſet vl' vn̄ veniſſet: aut cur tā denſam eremi veſtitatē petiſſet: ſeu quis eū vulnerare tam grauiter ꝑſumſiſſet. Quibus cum ad ſingula rn̄diſſet: ⁊ illi ab eo veniā humiliter poſtulaſſent medicos ſanādo vulneri ſpopōderūt: et multa donaria obtulerūt. Sed ipſe nec medicinā adhibere voluit ⁊ munera contēnēs ad ipſa etiā nō reſpexit: quin potius ſciēs virtutē in infirmitate perfici: dn̄um exorauit ne q̄diu viueret ſanitati priſtine redderetꝉ. ſed cū rex eū frequēter viſitaret ⁊ pabulū ſalutꝭ ab eo reciperet: immēſas diuitias obtulit: ſed eas ille recipere recuſauit: admonēs vt inde monaſterium cōſtrueret vbi monaſtici ordinis diſciplina vigeret. Qd̄ cum rex feciſſet victus egidius lacrimis et ꝑcibꝰ regis poſtq̄ plurimum renuiſſet illius monaſterij curaȝ ſuſcepit. B Huius ſancti famam rex karolus vt audiuit eiꝰ impetrato aduentu reuerēter euȝ ſuſcepit. Inter cetera ſalutis colloquia eū rogauit vt pro eo dignaretur orare: q: quoddā facinꝰ enorme cōmiſerat quod nulli vnq̄ nec ipſi ſctō ꝯfiteri auderet. Sequēti igiꝉ dn̄ica dū egidius celebrans pro rege oraretꝭ angelus dn̄i eidē apparēs cedulā ſup altare poſuit ī qua ſcriptū erat ꝑ ordinē regis peccatū egidij ꝑcibꝰ dimiſſum: ſi tn̄ penitēs ⁊ cōfitēs ab illo deinceps abſtineret. Adiunctūq; erat in fine vt quiſq; ſctm egidiū ꝓ quocūq; cōmiſſo inuocaret ſi tn̄ ab illo deſtineret eiꝰ meritis ſibi remiſſuȝ nō dubitaret. Oblata igiꝉ regi cedula peccato ſuo rex agnito veniā humiliter poſtulauit. Egidius aūt cū honore rediēs apud neumaſcēſem vrbē filiū pricipis q̄ tūc obierat ſuſcitauit. Poſt aliquātulū ꝟo tpis renūciās monaſteriū ſuū nō longe ab hoſtibꝰ euertendū romā adijt ⁊ priuilegiuȝ eccleſie ſue duoq; oſtia cypreſſina in q̄bus ſculpte erāt imagines apl'oꝝ a papa impetrās dimittenſq; ea in tyberim diuino regimini cōmendauit: ⁊ ad monaſteriū rediēs cuidā cōtracto apud tyberonē greſſuȝ reſtituit. Cūq; ad monaſteriū rediſſet predicta oſtia in porticu inuenit: ⁊ grās agēs deo ꝙ in tot maris pericula illeſa ſeruaſſet ea in liminibꝰ eccleſie ſue ad decus eccleſie et monumentum pacti romane ſedis erexit. Tandē dn̄s diē ſui obitus imminere ſibi per ſpiritū reuelauit. Qd̄ ille fratribꝰ indicās et pro ſe orare ſuadēs in dn̄o feliciter obdormiuit vbi choros angelorū eius aīam in celum ferentium plurimi ſe audiuiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annū dn̄i. lxx.

¶ De natiuitate btē marie ꝟginis. cxxvj A

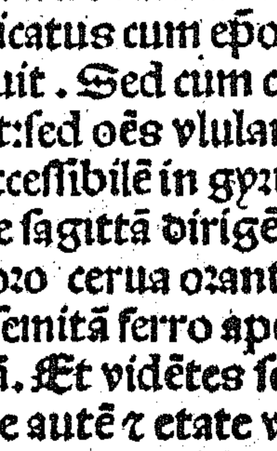

NAtiuitas glorioſe ꝟginis marie ex tribu iuda et regia ſtirpe dauid duxit originē. Mat. aūt ⁊ lucas nō generationē marie: ſȝ ioſeph diſcripſerūt q̄ tn̄ a ꝯceptione xp̄i penitꝰ alienꝰ fuit q: ꝯſuetudo ſcripture dr̄ fuiſſe vt non mulierum ſȝ virorum gn̄ationis ſeries texereꝉ. Veriſſime tn̄ ꝟo beata ex ꝓgenie dauid deſcēdit. Qd̄ precipue ptȝ ex hoc q̄m vt ſepe ſcriptura teſtaꝉ xp̄s de ſemine dauid duxit originē. Dum igiꝉ xp̄s de ſola ꝟgine natus ſit manifeſtū eſt ⁊ ipām virginē ex dauid natā eſſe: ⁊ hoc ex cathena nathā. Dauid eni inter ceteros habuit duos filios. ſ. nathā ⁊ ſalomonē. Ex cathena igitur nathā filij dauid vt teſtatur ioannes damaſcenꝰ leui genuit melchi ⁊ pāthar pāthar genuit barpāthar. barpāthar genuit ioachī ioachim virginē mariā. Ex cathena autē ſalomonis mathā habuit vxorē ex quo genuit iacob. Defuncto

aūt nathā melchi ex tribu nathā qui filius q̄dē leui
frater autē pātheris nupſit vxoꝛi nathā mrī aūt ia-
cob. ⁊ genuit ex ea hely. Facti ſunt aūt fratres vteri-
ni iacob ⁊ hely. iacob q̄dē ex tribu ſalomonis. hely d̄
tribu nathā. Defunctꝰ eſt aūt hely ex tribu nathā ſi
ne liberis ⁊ accepit iacob frater eiꝰ q̄ ex tribu ſalomo
nis vxoꝛē eiꝰ ⁊ ſuſcitauit ſemē fratris ſui ⁊ genuit io
ſeph. ioſeph igr̄ natura eſt filius iacob ex deſcēſione
ſalomonis ſm̄ legē aūt hely qui ex nathā. Nā filiꝰ q̄
naſcebat̄ ſm̄ naturā erat q̄dē generātis ſm̄ aūt legē
defuncti. Hec damaſcenꝰ. Sicut aūt in eccl'iaſtica hi-
ſtoꝛia d̄r. ⁊ beda in ſua chꝛonica teſtat̄: cū oēs ḡnatio
nes hebꝛeoꝝ ⁊ alienigenaruꝫ in arcis tēpli ſecretio-
ribꝰ ſeruarent̄: herodes oēs iuſſit incēdi exiſtimans
ſe nobilē poſſe videri ſi deficientibꝰ ꝓbamētis ꝓge-
nies ſua ad iſrael ꝑtinere crederet̄. Fuerūt tm̄ quidā
dicti dn̄ici ſic dicti ob ꝓpinquitatē xp̄i q̄ et nazarei
fuerūt qui oꝛdinē ḡnatiōis xp̄i partim vt a ꝑauis di
dicerāt partiꝫ a q̄buſdā libꝛis habuerūt quos domi
habebāt quātū poterāt ꝑdocebāt. ¶ Joachiꝫ aūt
accepit vxoꝛē noīe annā q̄ habuit ſoꝛoꝛē noīe hiſme-
riā. Hec aūt hiſmeria genuit elizabeth ⁊ eliud. eliza-
beth ioā. baptiſtā. De eliud natꝰ eſt aminē. d̄ aminē
natꝰ eſt ſ. ſeruatius cuiꝰ coꝛpus eſt in opido traiecti
ſuper fluuiū moſam in ep̄atu leodieñ. Anna autē tres
viros habuiſſe d̄r: ſ. ioachim cleopham ⁊ ſalome. De
p̄io aūt viro. ſ. ioachim genuit vnā filiā. ſ. mariā ma-
trē dn̄i: quā ioſeph nuptui dedit. q̄ xp̄ꝫ dn̄ꝫ genuit ⁊
peperit. Moꝛtuo ioachim accepit cleophā fratrē io-
ſeph: ⁊ genuit ex eo aliā filiaꝫ quā ſilr̄ mariā vocauit
⁊ alpheo poſtmodū in cōiugē ſociauit. Hec autē ma
ria ex alpheo viro ſuo q̄tuoꝛ filios genuit. ſ. iacobuꝫ
minoꝛē: ioſeph iuſtū q̄ ⁊ barbaſas ſymonē ⁊ iudam.
Moꝛtuo ſcd̄o viro anna tertiuꝫ cepit noīe ſalome ex
q̄ aliā filiā genuit quā rurſus mariā vocauit: ⁊ zebe-
deo in cōiugē tradidit. Hec aūt maria ex zebedeo vi
ro ſuo duos filios genuit: ſ. iacobū maioꝛē ⁊ ioānneꝫ
euangeliſtā. Vn̄ ⁊ de hoc extāt ꝟſus. Anna ſolet dici
tres concipiſſe marias. Quas genuere viri ioachim
cleophas ſalomeq̄. Has duxere viri ioſeph alpheus
zebedeus. Pꝛima parit xp̄m. iacobū ſcd̄a minoꝛem.
Et ioſeph iuſtū pepit cū ſymone iudā. Tertia maio-
rem iacobū volucremq̄ ioannē. Sꝫ mirū vr̄ quō b. ma
ria potuit eē cognata elizabeth vt ſuperiꝰ dictuꝫ eſt.
Cōſtat eī elizabeth vxoꝛē fuiſſe zacharie q̄ erat d̄ tri
bu leui ⁊ ſm̄ legeꝫ q̄libet de ſue tribꝰ familia ducere
debebat vxoꝛē ⁊ ipam de filiabꝰ aaron lucas fuiſſe te
ſtat̄. Anna aūt fuit ſm̄ Hiero. de bethleē q̄ erat d̄ tri
bu iuda. Sꝫ ſciendū ꝙ ipſe aaron ⁊ ioiada ſummꝰ ſa
cerdos ambo de tribu iuda duxerūt vxoꝛes. Vn̄ tri-
bus ſacerdotalis ⁊ regalis cognatiōe ſp̄ adinuicē ꝓ
bant̄ fuiſſe cōiuncte. potuit aūt vt dicit Beda hmōi
cōiunctio recētioꝛi tp̄e fieri datis nuptui feminis de
tribu in tribū vt manifeſte b. mariā q̄ ex tribu regia
deſcēdit cū tribu ſacerdotali cognationem ḡnis ha-
buiſſe ꝯſtaret: ⁊ ita b. maria d̄ vtraq̄ tribu erat. Vo
luit eīm dn̄s vt he tribꝰ ꝓuilegiate ꝓpter myſteriū
adinuicē miſcerent̄: q: de eis dn̄s naſciturꝰ erat q̄ ve-
re rex ⁊ ſacerdos ꝓ nobis ſeipſuꝫ offerret: et fideles
ſuos in militia huius vite pugnātes regeret: ⁊ poſt

victoꝛiā coꝛonaret. qđ etiā ex noīe xp̄i. i. vncti: q: ſo
li ſacerdotes ⁊ reges ⁊ ꝓphete in lege veteri vngebā
tur. Vn̄ ⁊ nos a xp̄o xp̄iani dicimur et genꝰ electū et
regale ſacerdotiū appellamur. Sꝫ ⁊ qđ dicebatur ꝙ
mulieres tm̄ ſue tribꝰ hoībus iungerent̄ dictū fuiſſe
cōſtat ne diſtributio ſoꝛtiū ꝯfunderet̄: q: ſo leuitica
tribꝰ ſoꝛtē inter ceteras nō habebat mulieres de illa
tribu nubere poterāt cui volebāt. ¶ Hiſtoꝛiā autē
natiuitatis btē ꝟginis b. hieronymꝰ vt in ꝓlogo re
fert adoleſcētulꝰ in quodā libello legit. Sꝫ poſt mul
tū tp̄is vt ſe ibidē legiſſe recoluit p̄io rogatꝰ tran-
ſcripſit. Joachim nāq̄ ex galilea d̄ ciuitate nazareth
ſctām annuꝫ ex bethleē duxit vxoꝛē. Ambo aūt iuſti
erāt ⁊ ambo ſine rep̄hēſiōe in oībus mādatis dn̄i in
cedebāt omneq̄ ſuā ſubſtantiā tripharie diuidebāt
vnā partē tēplo ⁊ tēpli ſeruitoꝛibꝰ impēdebāt. Aliaꝫ
peregrinis ⁊ pauperibꝰ erogabāt. Tertiā ſibi et fa-
milie ſue vſibus reſeruabāt. Et ita per annos. xx. ꝓ-
lem ex cōiugio nō habētes: vouerūt dn̄o ꝙ ſi eis ſo-
bolē cōcederet eā ſeruitio dn̄i māciparēt. Cuius rei
gr̄a cū ſingulis annis in tribus feſtis p̄cipuis hieru
ſalem frequētarēt: ⁊ in feſto encenioꝝ ioachim cū tri
bulibus ſuis hierl'm aſcēdit ⁊ cū ceteris ad altare ac
cedēs oblationē ſuā offerre voluit. Quē vidēs ſacer-
dos cū indignatione nimia repulit. Et cur ad altare
dei accedere p̄ſumeret increpauit: aſſerens nō eē cō-
ueniēs maledicto legis obnoxiū oblationem dn̄o le
gis offerre nec inter fecūdos infecūdū: ⁊ q̄ ꝓpl'm dei
nō auxit aſtare. Joachim igit̄ ſic confuſum ſe videns
pꝛe pudoꝛe domū redire noluit ne ſil'r a cōtribulibꝰ
ſuis qui h̄ audierant tātū oppꝛobꝛiū ſuſtineret. Se-
cedens igitur ad paſtoꝛes ſuos cum ibi aliquandiu
fuiſſet quadā die ei ſoli angelus cū magna claritate
apparuit ⁊ de eius viſione turbato ne timeret admo
nuit dicēs. Ego ſum angelus dn̄i miſſus ad te vt an
nunciē tibi p̄ces tuas exauditas eſſe ⁊ elemoſynas
tuas in cōſpectu dn̄i aſcēdiſſe. Vidi eīm pudoꝛē tuuꝫ
⁊ audiui ſterilitatis oppꝛobꝛiū nō recte tibi obiectū.
pcti quippe nō nature vltoꝛ eſt deꝰ. Et ideo cū alicuiꝰ
vterū claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo ape-
riat ⁊ nō libidinis eſſe qđ naſcit̄: ſꝫ diuini foꝛe mune
ris cognoſcat̄. Pꝛima gētis veſtre mater ſara non-
ne vſq̄ ad nonageſimū annū ſterilitatis oppꝛobꝛiuꝫ
ꝑtulit: ⁊ tm̄ iſaac cui repꝛomiſſa erat oīm gētiuꝫ bn̄di
ctio generauit. Rachel etiā nonne diu ſterilis fuit et
tm̄ ioſeph genuit q̄ totiꝰ egypti dn̄iuꝫ habuit. Quis
foꝛtioꝛ ſanſone vel ſanctioꝛ ſamuele ⁊ tm̄ hi ambo ma
tres ſteriles habuere. Rōne igit̄ et exēplis crede dila
tos diu ꝯceptꝰ ⁊ ſteriles partꝰ mirabilioꝛes eſſe ſole
re. Pꝛoinde anna vxoꝛ tua pariet tibi filiā ⁊ vocabis
nomē eiꝰ mariā. Hec vt vouiſtis erit ab infantia dn̄o
conſecrata: ⁊ adhuc ex vtero mr̄is ſue ſp̄ūſctō plena:
nec foꝛinſecus inter populares: ſꝫ in tēplo dn̄i ſemꝑ
moꝛabit̄ ne q̄d ſiniſtrū de ea aliq̄s ſuſpicetur ⁊ ſicut
ipſa ex ſterili mr̄e naſcet̄: ita mirabiliter ex ea altiſſi-
mi filiꝰ generabit̄ cuius nomē erit ieſus et ꝑ eū oībꝰ
gētibꝰ erit ſalus. Et hoc tibi ſignū. Cū ꝑueneris hie
roſolymis ad auream poꝛtam annam vxoꝛem tuam
obuiam habebis q̄ de tua tardatione modo ſollicita
ta tunc in cōſpectu tuo gaudebit. His dictis ange-

lus ab eo diſceſſit. Anna autē cū amare fleret ⁊ quo-
nam vir ſuus iuiſſet ignoꝛaret: idē angelus eidē ap-
paruit ⁊ ſibi eadē q̄ viro annūciauerat patefecit ad-
dens vt ꝓ ſigno hieruſalē ad aureā poꝛtā pergeret
⁊ ibidē viro ſuo redeunti obuiaret. Igit̄ iuxta an-
geli p̄ceptū ambo ſibi inuicē obuiantes de mutua vi
ſione letati ⁊ de ꝓle pꝛomiſſa ſecuri: adoꝛato dn̄o do
mū redierūt diuinū ꝓmiſſum hilariter expectantes
Anna igit̄ concepit ⁊ filiā peperit ⁊ nomē eiꝰ mariā
vocauit. Cōpleto igit̄ ꝑ triennium oblationis tp̄e ad
templū dn̄i virginē cū oblationibꝰ adduxerūt. Erāt
aūt circa tēplū iuxta. xv. graduū pſalmos. xv. aſcen-
ſionis gradus. Nam tēplum in monte erat cōſtitu-
tū altare holocauſti: qđ foꝛinſecus erat adiri niſi per
gradus nō poterat. In hoꝝ itaq̄ nouiſſimo virgo
cōſtituta cūctos ſine alicuius adiutoꝛio ita cōſcēdit
ac ſi iam etatis ꝑfecte eſſet. Perfecta igit̄ oblatione
filiā cū alijs virginibus in templo dimittētes ad ꝓ-
pꝛia redierūt. Virgo aūt quotidie in oī ſanctitate ꝓ
ficiens ab angelis quotidie viſitabat̄ ⁊ viſione diui-
na quotidie fouebatur. Ait enim Hiero. in quadam
epiſtola ad chꝛomatiū ⁊ heliodoꝝ ꝙ beata ꝟgo hāc
regulā ſibi ſtatuerat vt a mane vſq̄ ad tertiā oꝛatio
nibꝰ inſiſteret: a tertia vſq̄ ad nonaꝫ textrino operi
vacaret a nona ab oꝛationibꝰ nō recedebat quouſq̄
angelꝰ apparēs ſibi eſcam daret. ¶ Quarto aūt
decimo etatis ſue anno pōtifex publice denunciauit
vt virgines q̄ in tēplo inſtruebātur ⁊ etatis tp̄s im
pleſſent domum reuerterent̄ ⁊ viris legitime iunge
rent̄. Cuiꝰ mādato cū cetere paruiſſent. ſola beata
maria ꝟgo h̄ ſe facere nō poſſe r̄ndit: tum q: paren
tes ſui eā dn̄i ſeruitio mancipaſſent: tum q: virgini-
tatē ſuā dn̄o ipa vouiſſet. Tunc anxiatus pontifex:
eo ꝙ neq̄ ſm̄ ſcripturaꝫ que dicit vouete ⁊ reddite
votū infringendū putaret: nec moꝛē genti inſuetuꝫ
introducere auderet ad iminētem feſtiuitatē iudeo
rū ſenioꝛibus cōuocatis: oīum hec vna fuit ſn̄ia vt in
re tā dubia cōſiliū dn̄i q̄reret̄. Cū aūt oꝛationi inſi-
ſterent ⁊ pontifex ad cōſulēdū dn̄m acceſſiſſet: mox
de loco oꝛatoꝛij cunctis audientibꝰ vox inſonuit di-
cens: vt quicūq̄ de domo dauid nuptijs habiles cō
iugati non eſſent ſinguli virgas ſingulas ad altare
deferrēt: ⁊ cuiuſcūq̄ virgula germinaſſet. ⁊ in cacu-
mine eiꝰ: ſm̄ eſaie vaticiniū ſpiritusſanctus in cōlum
be ſpecie cōſediſſet ipſe ꝓculdubio eſſet cui virgo de
ſpōſari deberet. Erat inter ceteros ioſeph de domo
dauid cui cū incōgruū videret̄ ſi vir tā ꝓuecte etatis
tā tenerā virginē duceret in vxoꝛem: ceteris virgas
ſuas afferentibus ſolus ipſe virgaꝫ ſuam ſubtraxit.
Unde cū nil diuine voci cōſonū appareret pontifex
iterato dn̄m conſulendū putauit. Qui reſpondit ꝙ
ſolus ille virgā ſuam non attulit cui virgo deſponſa
ri deberet. Pꝛoditus itaq̄ ioſeph cū virgam ſuam
attuliſſet ⁊ ipſa illico floꝛē germinaſſet ⁊ in eius ca-
cumine colūba de celo veniēs cōſediſſet: liquido oī-
bus patuit ipſi virginē deſpōſandā foꝛe. Deſponſa
ta igit̄ virgine ioſeph ipſe q̄dē in ciuitatē bethleē re
cedit domū ſuā diſpoſiturus ⁊ nuptijs neceſſaria ꝓ
uiſurus. Virgo aūt maria cū ſeptē virginibꝰ coeuis
⁊ collataneis ſuis q̄s ob oſtēſionē miraculi a ſacer

dote acceperat: ad domū parētū in nazareth reuer-
ſa eſt. In diebꝰ aūt illis angelus gabꝛiel ei oꝛanti ap
paruit: ⁊ de ea naſciturū dei filiū nūciauit. ¶ Dies
aūt natiuitatis virginis aliq̄ tp̄e fideles latuit. Cō-
tigit igit̄ ſicut refert Joānes beleth vt quidā vir ſan
ctus ſedule cōtēplationi inſiſtēs ſingulis annis. vj.
idus ſeptēbꝛis in oꝛōne poſitꝰ iocūdiſſimā angeloꝝ
ſocietatē ſolēnizantē audiret. Cūq̄ deuotiſſime ſibi
reuelari peteret cur quolibet anno illo tātū die ⁊ nō
alio h̄ audiret diuinū accepit r̄nſum ꝙ virgo gloꝛio
ſa maria tali die fuerit mūdo nata: ⁊ ideo h̄ manifeſta-
ret filijs ſctē eccl'ie vt ꝯcoꝛdes fierēt in hac celebꝛita-
te celeſti curie. Cū aūt h̄ ſummo pōtifici ⁊ alijs inti-
maſſet ⁊ illi oꝛonibꝰ ⁊ ieiunijs ſcripturis ⁊ antiqui-
tatū teſtimonijs ꝟitatē ꝯperiſſent huc diē in hono-
rē natiuitatis ꝟginis celebꝛādū vniuerſalr̄. ſtatuer̄t
Octaua aūt natiuitatis btē marie olī nō celebꝛaba-
tur. ſed dn̄s innocentiꝰ quartꝰ natiōe ianuēſis ipaꝫ
inſtituit celebꝛandā. Cuiꝰ h̄ cā fuit. Gregoꝛio enim
ꝑ moꝛtē ſublato de medio romani oēs cardinales in
quodā cōclaui incluſerūt vt citiꝰ eccl'ie ꝓuideret̄. ſed
cū ꝑ pl'es dies ꝯcoꝛdare nō potuiſſent ⁊ ipi a roma
nis multas moleſtias ſuſtinuiſſent: vouerūt regine
celi ꝙ ſi eiꝰ meritꝭ ꝯcoꝛdarēt ⁊ liberati abire poſſent
octauas ſue natiuitatis diu neglectas decetero ſta-
tuerēt celebꝛādas. Sicq̄ i dn̄m celeſtinū ꝯuenerūt ⁊
liberati ꝑ dn̄m inocētiū votū adimpleuerūt. Celeſtinꝰ
eīm modico tp̄e ſupuixit ⁊ ideo ꝑ eū ipleri non potuit.
Et nota ꝙ tres natiuitates eccl'ia ſolēnizat. ſ. natiui
tatē xp̄i: marie ⁊ ioānis baptiſte. Que tres deſignāt
tres ſp̄ūales natiuitates. Cū ioāne nāq̄ i aq̄ cū ma-
ria in pn̄ia cū xp̄o renaſcimur in glia. Cū igit̄ natiui
tatē baptiſmi i adultis opoꝛteat p̄cedere ꝯtritionē ⁊
gl'ie ſil'r: ideo ille due merito vigilias hn̄t. Sꝫ cū pn̄ia
tota ſit ꝑ vigilia nō opoꝛtuit vt vigiliā hr̄et. Octa-
uas ꝟo oēs hn̄t: q: oēs ad octauā reſurrectiōis an-
helāt. ¶ Miles q̄daꝫ valde ſtrēnuꝰ ⁊ btē marie val
de deuotꝰ ad toꝛneamētū vadēs pꝛimo q̄ddā mona
ſteriū ad honoꝛē btē marie ꝯſtructū in itinere reper
tū miſſam auditurꝰ intrauit. Cū aūt miſſa miſſe ſuc
cederet ⁊ ille honoꝛe ꝟginis nullā p̄termittere vellet
tādē mōaſteriū exiēs ad locū ꝯcitꝰ ꝓꝑabat. Et ecce
redeūtes eidē occurrerūt ipm ſtrēnuiſſime militaſſe
referūt. Qđ cū oēs q̄ aderāt aſſererēt ⁊ vniuerſi euꝫ
ſtrēnuiſſime militaſſe vnanimiter acclamarēt: necnō
⁊ q̄dā q̄ ſe ab eo captos dicebāt ſe eidē offerrēt: ꝑ
pēdens vir diſcretꝰ vꝛbanā reginā vꝛbano mō ſe ho
noꝛaſſe q̄d acciderit manifeſtauit: ⁊ ad monaſterium
rediens filio virginis decetero militauit. Ep̄s q̄daꝫ
q̄ beatā mariā in ſumma reuerētia ⁊ deuotione ha-
bebat quādā eccl'iaꝫ beate marie in nocte media ex
deuotiōe adibat. Et ecce ꝟgo virginū comitata vni
uerſo virginū choꝛo veniēti viro occurrit ⁊ cū ſum-
mo honoꝛe ſuſceptū ad eccl'iaꝫ ad quā tendebat du
cere cepit: p̄cinētibꝰ duabꝰ de choꝛo puellis atq̄ di-
centibꝰ: cantemꝰ dn̄o ſocie cantemꝰ honoꝛē. Dulcis
amoꝛ xp̄i reſonet oꝛe pio. Quos verſus totꝰ aliꝰ cho
rus ꝟginū reſumēdo ꝓcantat. Pꝛedicteq̄ hinc can-
tatrices binos q̄ ſequunt̄ i oꝛdīe ꝟſus ſubſecute ſūt
Pꝛimus ad ima ruit magna de luce ſuperbus. Sic

homo cū timuit primꝰ ad yma ruit. Sicq̄ virum dei
cū tali ꝓceſſione vſq̄ ad eccl'iaꝫ ꝑduxerūt duabꝰ ſꝑ
incipiētibꝰ ⁊ ceteris reſpōdentibꝰ. Quedā mulier ſo
latio viri ſui deſtituta vnicū filiū habebat quē tener
rime diligebat. Quadā aūt vice filius eiꝰ ab inimicis
capit̄ ⁊ in cuſtodia vinculat̄. Qḋ illa audiēs incōſola
biliter flebat ⁊ beatā virginē cui multū deuota erat
ꝓ liberatione filij importunis ꝑcibus exorabat. Tā-
dē videns ꝙ ſic nihil ꝓficeret: eccl'iam in q̄ erat ſcul-
pta imago beate marie ſola intrauit: et corā imagi-
ne ſtans ipſam ſic alloquit̄ dicēs. Virgo beata ꝓ li-
beratione filij mei te ſepe rogaui ⁊ adhuc nequaq̄
matri miſere ſubueniſti. Patrocinium tuū pro filio
meo imploro ⁊ nullū adhuc ſentio fructū. Igit̄ ſicut
filiꝰ meꝰ mihi ablatꝰ eſt ſic ⁊ ego filiū tuū tibi auferā
⁊ obſidē ꝓ filio meo in cuſtodiā ponā et hec dicens
ꝓpius acceſſit ⁊ imaginē pueri quā virgo in gremio
baiulabat auferēs domū abijt accipiēſq̄ imaginem
pueri ipſaꝫ in lintheo mūdiſſimo inuoluit: ⁊ in arca
recondēs ipaꝫ cū claui diligentiꝰ obfirmauit: ⁊ bonū
obſidē in filio ſuo habere gaudēs ipm diligēter cu-
ſtodiēs. Et ecce ſequenti nocte beata virgo iuueni
apparuit ⁊ ianuā carceris aperiens inde vt exeat p̄-
cepit eiq̄ dixit. Matri tue fili dices vt meū mihi red
dat filiū ex quo reddidi ſibi ſuum. Qui exiēs ad ma
trē venit ⁊ qualiter beata virgo eū liberauerit enar
rauit. Illa autē plurimū exultās imaginē pueri ac-
cepit: et ad eccleſiam vadēs beate marie reddidit di
cēs. Gratias vobis domina refero q: mihi meū vni-
cum filiū reddidiſtis: ⁊ nunc vobis filium veſtrū red
do: q: meū me recepiſſe profiteor. ¶ Erat quidaꝫ
fur qui ſepe latrocinia exercebat: ſed beatā mariam
plurimū in deuotione habebat ⁊ eā crebrius ſaluta
bat. Quadā igit̄ vice furtim quedam rapiens capit̄
⁊ ſuſpendio adiudicatur. Cum aūt ſuſpenderet̄ con
tinuo beata virgo ei affuit: ⁊ ſuſpenſum tribus die-
bus vt ſibi videbat̄ ſuis manibus ſuſtentauit: ita ꝙ
nullam leſionē ꝑſenſit. Illi vō qui eū ſuſpenderunt
caſu inde tranſeūtes eū viuētem ⁊ vultu hilari repe
rerunt: ⁊ arbitrātes ꝙ nō bn̄ fuiſſet laqueo aſtrictꝰ
gladio ipſum iugulare volebant: ſed beata maria fe
rientium gladio manū opponebat. ⁊ illi ſibi nil noce
re poterāt. Cognoſcentes ergo illo referente ꝙ bea
ta maria ſic eū iuuabat mirantes eū depoſuerunt ⁊
amore virginis abire liberū dimiſerunt qui abiens
monaſterium intrauit ⁊ quoad vixit in ſeruitio dei
genitricis permanſit. Fuit quidam clericus q̄ beatā
mariā valde diligens horas eius ſedule decantabat.
Cum autē parentes eius morerentur aliū nō habē
tes heredē eidem hereditatē dimiſerunt. Cōpulſus
eſt igitur ab amicis vt vxorem acciperet: et heredi-
tatē ꝓpriā gubernaret. Quadam autem die cum ad
celebrandas nuptias tenderet in itinere quandam
eccl'iam reperit ⁊ recordatus ſeruitij beate marie in
ipſam ingrediens horas eius dicere cepit. Et ecce
beata maria eidem apparuit et quaſi ſeuerius ei di
xit. O ſtulte ⁊ infidelis cur me amicam et ſponſam
tuam relinquis ⁊ mihi aliam feminam anteponis.
Ad hoc ille cōpunctus ad ſocios rediit ⁊ totum diſſi
mulans celebratis nuptijs media nocte oībꝰ relictis
de domo aufugit ⁊ monaſterium intrans beate marie
deuote ſeruiuit. Sacerdos cuiuſdā parochie ⁊ ho-
neſte vite nullā miſſam niſi beate marie ſciebat quā
in eius honorē ſedule decantabat. Apud epm igitur
accuſat̄ ⁊ ab eo citius accerſit̄. Cū vō corā epo aliam
miſſam neſcire diceret: eps ipm quaſi ſeductorē du-
re redarguit et ab officio eum ſuſpēdēs ne decetero
eā miſſam decantare audeat interdixit. Sequēti au
tē nocte btā maria epo apparens eū plurimū incre
pauit ⁊ cur ſuū male ſic tractaſſet famulū requiſiuit
Addidit qꝫ ꝙ die. xxx. moreret̄ niſi ille ad conſuetuꝫ
officiū reſtitueret̄. Tremefactus eps presbyterū ac-
cerſiuit ⁊ veniā poſtulās vt nullā miſſam p̄ter illam
quā ſciebat de beata maria celebrare debeat īpera-
uit. Quidā clericꝰ vanus et lubricus erat ſed tn̄ dei
genitricē plurimū diligebat ⁊ eius horas ſanctas de
uote ⁊ alacriter decantabat. Quadā igit̄ nocte in vi-
ſione vidit ſe ante tribunal dei aſtare ⁊ dn̄m circun-
ſtantibꝰ dicere. De illo q̄ vos aſpicit quo iudicio di
gnus ſit vos ipſi decernatis quē tandiu toleraui et
nullū adhuc in eo emēdatiōis ſignū iueni. Tūc dn̄s
oībꝰ approbātibꝰ ſuꝑ eū dānationis tulit ſniam. et
ecce virgo btā ſurrexit ⁊ filio ſuo dixit. Pro iſto pie
fili clemētiā tuā rogo vt ſuꝑ eū dānationis ſniaꝫ mi
tiges. Viuat ḡ hic ob grām mei q̄ ob merita ꝓpria
adijcit̄ morti. Cui dn̄s. Tuis eīm petitionibus eum
tribuoſi vel ſaltē nūc eiꝰ correctionē īſpexero Et cō
uerſa virgo ad hoiem dixit. Vade et noli ampliꝰ pec
care ne deteriꝰ tibi cōtingat. Ille igit̄ excitatus vitā
mutauit ⁊ religionē petijt: et ibi bonis opibꝰ vitam
finiuit. ¶ Apud ſiciliā anno. dxxxvij. fuit q̄daꝫ vir
noīe theophilus cuiuſdā epi vicedominꝰ: vt ait ful-
bertus carnoten̄. eps q̄ tā prudēter ſub epo res ec-
cleſiaſticas diſpēſabat ꝙ mortuo epo eū dignū epa
tu oīs ppl's acclamabat. At ille vicedominatu contē
tus aliū in epm maluit ordinari. Tandē ab ipſo offi-
cio inuite ab epo depoſitꝰ in tantā inſipientiā eſt de
lapſus vt ad ſuā recuperādā dignitatē cuiuſdam iu
dei malefici conſiliū expeteret. Ille igit̄ diabolū ad-
uocauit ⁊ aduocatꝰ cōcitus venit: theophilus ḡ iuſ
ſu demonis xp̄m ⁊ matrē eiꝰ abnegauit xp̄iane ꝓfeſ
ſioni abrenūciauit: ⁊ ipſiꝰ abrenūciatiōis ⁊ abnega-
tionis chirographū ſuo ꝓprio ſanguine ſcripſit: et
ſcriptū anulo ſigillauit ⁊ ſigillatū demoni tradidit ⁊
ſic eiꝰ ſeruitio ſe addixit. In craſtinū igr̄ ꝓcuratiōe
demōis theophilꝰ ī grāꝫ epi recipit̄ ⁊ ī ſui dignitatē
officij reſtituit̄. Tādē ad ſe reuerſus de eo qḋ fecerat
valde īgemuit: ⁊ ad v̄ginē gl'ioſam vt ſibi ī adiutoriū
fieret tota mēt' deuotiōe ꝯfugit. Quadā igr̄ vice btā
maria ī viſiōe illi appꝫens de īpietate ipꝫ redarguit ⁊
diabolo abrenunciare p̄cepit xp̄m dei filiū et oē xp̄ia
nitatis ꝓpoſitum cōfiteri fecit ⁊ ſic ipſum in ſui et fi
lij gratiam recuperauit et ad iudicium indulte venie
iterum ſibi apparens chirographum quod diabolo
dederat ſibi reddidit et ſuper pectus poſuit vt iā nō
ſe diaboli ſeruum timeret: ſed per virginem ſe liberuꝫ
factū gauderet. Quo theophilus recepto vehemen-
ter exultans coraꝫ epiſcopo omniq̄ populo qḋ ſibi
acciderat retulit ⁊ cūctis admirantibꝰ ⁊ virginē glo
rioſam laudātibꝰ ipſe poſt triduum in pace quieuit

I Quidā vir ⁊ vxor ſua prope lugdunū circa annuꝫ
dn̄i. M.c. filiā vnicā hn̄tes eā cuidam iuueni nuptui
tradiderūt. Ob amorē aūt filie generū ſuū ſecū in do
mo tenebant. Mater autē puelle iuuenē amore filie
ſue taꝫ diligēter colebat vt nō maior eſſet puelle ad
puerū ꝙ ſocrus ad generū. Inter hec malicioſi dice
re ceperunt ꝙ hoc nō filie cā faceret: ſꝫ vt eidē ꝓ filia
ſeſe ingereret. Cuꝫ igit̄ mulieris aīm tanta falſitas
cōcuſſiſſet timēs ne in vulgi fabulam verteret̄ duos
ruſticos alloquit̄ vt ſi occulte generū ſtrāgulare vel-
lent cuilibet. xx. ſolidos pollicet̄. Quadam igitur die
eos in cellario recludēs maritū ſuū ex induſtria aliq̄
ire cōſuluit et filiam alio trāſmiſit. Tunc adoleſcens
iuſſu dn̄e ſue cellariū vt vinū afferret ingredit̄ ⁊ mox
a latronibus ſtrangulat̄. Mox ſocrus in lectum filie
ſue detulit ⁊ quaſi dormientē veſtibꝰ circūtexit. Re-
deuntibus ergo marito ⁊ filia: ⁊ ad menſam poſitis
iubet mater filie vt maritū debeat excitare ⁊ ad men
ſam vocare: que cū defunctū repiſſet ⁊ hoc cōcita nū
ciaſſet tota familia in lamentū vertitur: ⁊ illa mulier
homicida quaſi dolens cū ceteris lamentat̄. Tandeꝫ
mulier de ꝑpetrato ſcelere valde ingemuit et ſacer-
doti oīa ꝑ ordinem confeſſa fuit. Poſt aliquod tp̄s
inter mulierē ⁊ ſacerdotē litigiū orit̄ ⁊ ſacerdote ſi-
bi generi homicidiū irrogat̄. Qḋ cū ad parētū iuue-
nis notitiā deueniſſet adducitur ad iudicem ⁊ ab eo
ignibus cōcremanda dānat̄. Finē ergo ſuū iminere
cōſiderās et ad btām virginē ſe cōuertit ⁊ eiꝰ intrās
eccleſiā in orōne cum lacrimis ſe ꝓſtrauit. Poſt mo
dicū exire cōpellit̄ et in magnum ꝓiectaꝫ ignem oēs
ibidē ſtare illeſam et incolumen cōtuent̄. At parētes
pueri ignē paruum eē putātes ad ſarmēta cōcurrūt
⁊ in ignē ꝓijciūt. Videntes aūt ꝙ nec ſic in aliquo le
deret̄: lāceis ⁊ haſtis eā impugnare ceperunt. Tūc iu
dex qui aderat vehemēter obſtupuit et eos ab ipſi-
us impugnatiōe cōpeſcuit. Eā aūt diligenter cōſide
rans nullū in ea ſignuꝫ incendij preter ſola vulnera
lācearum inuenit. Cum aūt parētes eius domū eaꝫ
reduxiſſent ⁊ eā fomētis ⁊ balneis recrearēt nollēs
eam deus vlterius hūana ſuſpitione fedari poſt tri-
duū in laude v̄ginis ꝑſeuerantē ex hac vita vocauit.

¶ De ſctō adriano. cxxvij. A

Adrianus maximiano imperatore
regnante martyrium paſſus eſt.
Cū eīm p̄dictꝰ maximianꝰ in nichome-
dia vrbe idolis immolaret: iuſſu eiꝰ cū-
cti xp̄ianos ꝑquirētes alij timore pene
alij amore ꝓmiſſe pecunie vicini vici-
nos ꝓpinqui domeſticos ad ſuppliciū
trahebāt. Inter quos. xxxiij. a ꝑquirentibꝰ cōprehē
ſi ante regē adducti ſunt. Quibus rex. Nō audiſtis
q̄lis pena aduerſus xp̄ianos poſita ſit. Cui illi. Au-
diuimꝰ ⁊ ſtultā tuā iuſſionē irriſimus. Tunc rex ira-
tus neruis crudis eos cedi iuſſit ⁊ lapidibus ora eo
rum cōtundi mādauit: ac annotata vniuſcuiuſq̄ con
feſſiōe ferro vinctos ī carcere recludi cepit. Quorum
adrianꝰ cōſtantiā prior officij militar' cōſiderās di-
xit eis. Adiuro vos ꝑ deū veſtrū vt mihi dicatis que
eſt remuneratio quā expectatis ꝓ iſta tormenta. Ad
hoc dixerūt ſancti. Oculus nō vidit nec auris audi-
uit: nec in cor hoīs aſcēdit q̄ preꝑauit dn̄s diligētibꝰ
ſe ꝑfecte. Tūc adrianꝰ in mediū ꝓſiliens ait. Annota
te me cū iſtis: q: ⁊ ego xp̄ianꝰ ſuꝫ. Qḋ cū imꝑator au
diſſet nolētē ſacrificare vinctū ferro in carcerem po
ſuit. Natalia vō vxor eiꝰ audiēs virū ſuū incarcera-
tū ſcidit veſtimēta ſua flens plurimuꝫ ⁊ eiulans. Sꝫ
cū audiſſet ꝙ ꝓpter fidē incarceratꝰ fuiſſet: gaudio
repleta ad carcerē cucurrit ⁊ vincula viri ſui ⁊ alioꝝ
oſculari cepit. Erat eīm xp̄iana: ſed ꝓpter ꝑſecutio-
nē ſe nō publicauerat: ⁊ dixit ad virum ſuū. Beatus
es dn̄e mi adriane: q: inueniſti diuitias quas nō di-
miſerūt parentes tui quibꝰ egebūt hi q̄ multa poſ-
ſident qn̄ nō erit fenerādi tp̄s: nec mutuo accipiēdi
dū nullus de pena aliū liberabit: nec pr̄ filiū nec ma-
ter filiā nec ſeruus dn̄m nec amicus amicū: nec diui-
tie poſſeſſorē. Cūq̄ eū admonuiſſet: vt omnē gloriā
terrenā contēneret: ⁊ amicos ⁊ parētes ſperneret ⁊
ſemꝑ ad celeſtia cor haberet: dixit ad eā adrianꝰ. Va
de ſoror mea: tp̄e paſſiōis nr̄e accerſaꝫ te: vt videas
finē nr̄m. Sicq̄ virū ſuū alijs ſanctis recōmēdās: vt
eū. l. recōfortarēt: redijt in domū ſuā. ¶ Poſtmo
dū adrianus ſciens diē paſſionis ſue adeſſe dās mu
nera cuſtodibꝰ ⁊ ſanctos qui ſecū erant in fideiuſſo-
res abijt domū vocare nataliā ſicut ei iuramento ꝓ
miſerat: vt eoꝝ paſſionibꝰ p̄ſens eſſet. Quidā auteꝫ
eū vidēs p̄currit ⁊ nūciauit natalie dicēs. Abſolutꝰ ē
adrianꝰ ⁊ ecce venit. Qḋ illa audiēs nō credebat di-
cēs: ⁊ q̄s potuit eū abſoluere a vinculis. Non mihi
cōtingat vt abſoluatur vt vinculis ⁊ ſeparet̄ a ſctis
Dū hec loqueret̄ puer domeſticus venit dicēs. En
dn̄s meus dimiſſus eſt. Illa autem putās ꝙ marty-
riū refugiſſet amariſſime flebat. Et cū vidiſſet eum
ſurgēs velocius hoſtiū domꝰ cōtra eū clauſit ⁊ dixit
Longe a me efficiat̄ q̄ a deo corruit. Nō mihi ꝯtin-
gat loqui ori illius ꝑ qḋ dn̄m ſuū abnegauit. Et cō
uerſa ad eum dixit. O tu miſer ſine deo q̄s te coegit
apprehēdere qḋ nō potuiſti ꝑficere: q̄s te ſeparauit
a ſctis aut q̄s te ſeduxit: vt recederes a cōuentu pa-
cis. Dic mihi cur fugiſti anteq̄ pugna fieret: anteq̄
repugnātē videres. Quō vulneratus es nōdū emiſ
ſa ſagitta: ⁊ ego mirabar ſi ex gente ſine deo ⁊ de ge
nere impioꝝ aliq̄s offerret̄ deo. Heu me infelicem ⁊
miſerā q̄d faciā q̄ cōiuncta ſum huic ex genere īpio-
rū. Nō eſt ꝯceſſum mihi vt vniꝰ hore ſpatio vocarer
vxor martyris: ſed vt dicerer vxor trāſgreſſoris. Ad
modicū q̄dē exultatio mea fuit ⁊ ecce ꝑ ſecula oppro
briū meū erit. Hec aūt beatꝰ adrianꝰ audiens vehe-
mēter gaudebat: admirās de femina iuuene pulcer-
rima ⁊ nobili ⁊ ante. xiiij. mēſes nupta quō talia loq̄
poſſet. Vn̄ ex hō ꝙ ad martyriū ardētior effectꝰ v̄ba
eius libētiſſime audiebat. Sed cū eā nimis affligi vi
deret: dixit ei. Aperi mihi dn̄a mea natalia. Nō enim
vt putas martyriū fugi: ſꝫ te vt ꝓmiſi vocare veni: q̄
nō credēs ait. Vide quō me ſeduxit trāſgreſſor: quō
mētitur alter iudas. Fuge a me miſer meipſam iam
interficiā vt ſatieris: ⁊ dū moraret̄ ad aperienduꝫ ei
dixit. Aperi citius. Nā vadā ⁊ vltra non videbis me
⁊ poſt hoc lugebis ꝙ me ante exitum meū non vide
ris. Fideiuſſores dedi ſanctos martyres: ⁊ ſi miniſtri
me requirētes non inuenerint: ſuſtinebūt ſcti ſimul

toꝛmenta ſua et mea. Hec audiēs natalia aperuit et ſibi inuicem pſtrati ad carcerē ſimul abierunt. Ubi natalia per .vij. dies ſanctoꝝ vlcera cum lintheis pꝛecioſis extergebat. ¶ Statuta aūt die impatoꝛ eos pſētari iuſſit. q̄ reſolutis penis: quia ambulare non poterāt velut aīalia poꝛtabanť. Adrianus vo retro vinctis manibus ſequebať. Deinde adrianꝰ poꝛtās ſibi eculeum ceſari pꝛeſentať. Natalia vo adiungēs ſe ei dicebat. Uide dn̄e meꝰ ne foꝛte trepides cū toꝛmenta videbis. Modicū q̄dē nunc patieris: ſed cōtinuo cū angelis exultabis. Adrianus igiť ſacrificare nollens grauiſſime ceſus eſt. Currenſq; natalia cum gaudio ad ſanctos qui erāt in carcere ait. Ecce dn̄s meus inchoauit martyꝛiū. Cū aūt rex ne deos ſuos blaſphemaret moneret: ille ait. Si ego toꝛqueoꝛ q2 eos q̄ nō ſunt dij blaſphemo: q̄liter ipſe toꝛquebeꝛ q̄ verū deū blaſphemas. Cui rex. Hec vba te illi ſeductoꝛes docuerūt. Ad quē adrianus. Quō ſeductores eos dicꝭ q̄ ſunt doctoꝛes vite eterne. Currēs natalia hec r̄n̄ſa viri ſui alijs cū gaudio referebat. Tūc rex a q̄tuoꝛ validiſſimis viris fecit euȝ grauiter cedi. Oēs aūt penas ⁊ interrogatiōes ⁊ r̄n̄ſiones natalia alijs martyꝛibus q̄ erāt i carcere cōtinuo referebat. In tm̄ autem ceſus eſt vt eius viſcera effunderētur. Tunc ferro vinctus cū alijs martyꝛibꝰ in carcerem recluditur. Erat autē adrianus iuuenis delicatꝰ valde ⁊ decoꝛus annoꝛū .xxviij. Natalia vo virū ſuū ſupinū iacentē ⁊ totū laceratū conſiderans mittens manū ſub vertice eiꝰ dicebat. Beatus es dn̄e meus: q2 dignꝰ effectus es de numero eſſe ſanctoꝛū. Btūs es lumē meū. vt patiaris pꝛo eo q̄ ꝑ te paſſus eſt. Perge nūc dulcis meꝰ vt videas gloꝛiā eiꝰ. Audiēs autē impatoꝛ ꝙ multe matrōe ſanctis in carcere miniſtrarēt p̄cepit ne vlterius ad eos ingredi pmittanť. Qđ audiens natalia ſeipam tonſurauit ⁊ habitū virilem aſſumēs ſctis in carcere miniſtrabat. alias q; exēplo ſuo ad hoc induxit. Rogauitq; viruȝ: vt cum eſſet in glīa hanc p̄cem ꝓ ſe faceret vt ſe intractā cuſtodiens deus ad hoc ſeculo citius euocaret. Audiens autem rex q̄ matrone feciſſent iuſſit incudē afferri vt fractꝭ ſuper eaȝ cruribus ſcti martyꝛes interirent. Timens aūt natalia ne vir ſuus ex alioꝛuȝ ſupplicijs terrereť rogauit miniſtros vt ab eo inciperēt. Abſciſſis igiť pedibus cruribuſq; fractis rogauit eum natalia: vt manum ſibi abſcidi pmitteret: q̄tenus alijs ſanctis q̄ plura paſſi fuerāt cōparieſſet. Quo facto adrianꝰ ſpm̄ reddidit. Ceteriq; vltro pedes ꝓtēdētes ad dominū migrauerūt. Rex aūt eoꝝ coꝛpoꝛa cremari mādauit. natalia vo manū adriani in ſinu ſuo abſcōdit. Cū aūt coꝛpoꝛa ſanctoꝛū in ignē p̄cipitarenť voluit ⁊ natalia ſe cum eis in ignē pꝛecipitare. ſȝ ſubito vehementiſſimus imber erupit ⁊ ignem extinguēs coꝛpoꝛa ſctōꝝ illeſa ſeruauit. Xpiani vo ꝯſilio inito coꝛpoꝛa eoꝛum cōſtantinopolim tranſferri fecerūt quouſq; pace eccleſie reddita cū honoꝛe referrenť. Paſſi ſunt autem circa annum dn̄i .cclxxx. natalia vo domi remanens manum ſancti adriani ſibi retinuit quam in ſolatiū vite ſue ſemꝑ ad caput lectuli ſui tenebat.

B Poſt hoc autē tribunus videns nataliā tā pulcram tāq; diuitem et nobilem de voluntate imperatoꝛis honeſtas matronas ad eam miſit vt in ſuū cōiugiuȝ cōſentiret. Quibus natalia r̄n̄dit. Quis mihi pꝛeſtare poterit vt cōiugar tali viro. Sȝ peto triū dierum mihi dentur inducie vt me valeam p̄parare. Hoc aūt dicebat vt inde fugere poſſet. Cū aūt dn̄m exoꝛaret vt ſe intactam cōſeruaret ſubito obdoꝛmiuit. Et ecce vnꝰ martyꝛū ei apparuit ⁊ eā dulciter cōſolans vt ad locū in quo ſunt coꝛpoꝛa martyꝛum veniat imperauit. Euigilās igitur ⁊ manū adriani ſolam accipiens cum multis xpianis nauē conſcendit: qđ tribunus audiens cum multis militibꝰ eam ꝑ nauigium inſecutus eſt. Exurgēs aūt vētus ꝯtrꝰ multis eoꝝ ſubmerſis eos redire ꝯpulit. Media aūt nocte diabolus in ſpecie naucleri cū naui fantaſtica his qui erant cū natalia apparuit ⁊ quaſi voce naucleri ait eis. Un̄ venitis ⁊ quo ꝑgitis. Et illi. Ex nicomedia veniūꝰ ⁊ ꝯſtātinopolim ꝑgimus: q̄bꝰ ille ait. Erratis: ad ſiniſtrā ꝑgite vt rectiꝰ nauigetis. Hoc aūt dicebat vt eos in pelagus mitteret ⁊ perirēt. Cū autē vela mutarēt ſubito adrianꝰ in nauicula ſedēs eiſdē appuit ⁊ eos nauigare ſicut pꝛius ceperāt admonuit: aſſerēs ſpm̄ malignū fuiſſe qui ſibi locutꝰ fuerat: ponēſq; ſe ante eos p̄cedebat illos ⁊ viā eis oſtēdebat. Natalia vo adrianū p̄cedere videns īmenſo gaudio repleta eſt. Sicq; anteq̄ illuceſceret cōſtantinopolim aduenerūt. Cum aūt natalia in domū vbi erant coꝛpa martyꝛū introiſſet ⁊ manum adriani ad coꝛpꝰ poſuiſſet ⁊ poſt oꝛōnē doꝛmitaſſet adrianus ei apparuit ⁊ ſalutās eā vt in eternā pacē ſecū veniret p̄cepit. Que cū euigilaſſet ⁊ ſomniū aſtātibꝰ retuliſſet vale faciēs oibꝰ emiſit ſpm̄. Fideles autē coꝛpꝰ eiꝰ accipientes iuxta coꝛpa martyꝛū illud poſuerūt.

¶ De ſctis goꝛgonio ⁊ doꝛotheo. cxxviij. A

GOꝛgonius ⁊ doꝛotheus apud nicomediā pꝛimi in palatio diocletiani antique militie renūciāt vt liberiꝰ regē ſuū ſequanť ⁊ xpianos ſe voce libera ꝯfitenť: qđ ceſar audiens plurimū anxiebať egre ferēs ꝑdere tales viros q̄s intra palatiū nutritos moꝛū ⁊ generis noblitas decoꝛauit. Cum igiť nec minis nec blādicijs mouerenť in eculeo diſtēdūť: ⁊ flagellis et vngulis toto coꝛꝑe lacerati aceto ⁊ ſale nudatis pene eoꝝ viſceribꝰ ꝑfundunť: ⁊ cū hec alacriter tolerarēt in craticula aſſanť vbi q̄ſi in lecto floꝛū videbanť iacere nihilq; leſionis ſentire. Deinde iuſſu ceſaris laq̄o ſuſpēdunť ⁊ coꝛpa lupis et canibꝰ exponūtur: ſȝ tm̄ intacta a fidelibꝰ colligunť. Paſſi ſunt circa annū dn̄i .cclxxx. Poſt multos annos coꝛpus ſcti goꝛgonij romā trāſlatū eſt. anno dn̄i .dcclxxiij. eps meteñ. nepos pipini regis ipſum ad gallias trāſtulit ⁊ in goꝛgocieñ. monaſterio collocauit.

¶ De ſanctis pꝛotho ⁊ iacincto. cxxix A

PRothus ⁊ iacinctus fuerūt domicelli et in ſtudio phīe ſocij eugenie filie philippi nobiliſſimi romanoꝛū genere. Qui q̄dē philippus a ſenatu p̄fecturā alexādrie acceperat ⁊ illuc claudiā vxoꝛē ſuā et filios auitū ⁊ ſergiū filiā quoq; eugeniā ſecū duxit.

Poꝛro eugenia oībus liberalibus artibꝰ ⁊ lr̄is erat p̄fecta. Pꝛothus q; ⁊ iacinctꝰ ſecū ſtuduerāt ⁊ ad ꝑfectionē oīȝ ſciaꝝ ꝯuenerāt. Eugenia igř q̄ndecimo etatis ſue āno ab aquilino a q̄lini ꝯſulis filio petitur vxoꝛ. Cui illa. Et maritꝰ nō natalibꝰ: ſȝ moꝛibꝰ eſt eligēdus. Peruenit igř ad manus eiꝰ doctrina pauli ⁊ cepit aīo fieri xpiana. Permiſſuȝ erat tunc xpianis iuxta alexādriā hitare. Un̄ illa quaſi ſolatiādo ꝑgēs ad villā trāſiēs audiuit xpianos cātātes. Oēs dij gētium demōia: dn̄s aūt celos fecit. Tunc dixit ad pueros ꝓthuȝ ⁊ iacinctū q̄ ſecū ſtuduerāt. phōꝝ ſillogiſmos ſcropuloſo ſtudio trāſegimꝰ Ariſtotelica argumēta ⁊ platōis ideas ⁊ ſocratis monita ⁊ bꝛeuiť q̄cq̄d cātat poeta q̄cq̄d oꝛatoꝛ ⁊ q̄cq̄d phs cogitat hac ſcia excludunť. Dn̄aȝ me vobis vſurpata ptās ſoꝛorē vo ſapiētia fecit. Simus ergo fr̄es ⁊ xp̄m ſequamur. Placet cōſiliū ⁊ aſſūmpto habitu viri ad monaſterium cui elenus vir dei p̄erat venit: q̄ nullā ad ſe feminā venire ſinebat. qui etiā q̄dā vice cū heretico diſputās cuȝ vim argumētoꝝ ferre nō poſſet magnū ignē accēdi fecit vt ille qui nō cōburereť verā fidē ꝓbareť hēre qđ cuȝ fctm̄ eſſet pꝛioꝛ intrauit ⁊ illeſus exiuit. Hereticus aūt cuȝ itrare nollet ab oībus expulſus eſt. Ad hunc igiť cuȝ acceſſiſſet ⁊ ſe viꝝ diceret. Ille ait. Recte vir dixeris q2 cū ſis femina viriliť agis. Nā ſibi eius cōditio a deo fuit reuelata. Ab eo igiť cū ꝓtho ⁊ iacincto monaſticū habitū ſuſcepit ⁊ ſe frēȝ eugeniuȝ ab oibꝰ appellari fecit. Pater autē eiꝰ ⁊ mater videtes curruȝ eugenie domuȝ vacuuȝ rediſſe merētes vndiq; filiā īquiri fecerūt: ſȝ minime īuenire potuerūt. Interrogant vates quid de filia fctm̄ ſit. qui r̄n̄dent eā a dijs inter aſtra trāſlatā. Quo circa pať imaginē filie fecit ⁊ ipſam ab oībꝰ adoꝛari mādauit. Ipſa vo cū ſocijs in dei timoꝛe ꝑmāſit: ⁊ moꝛtuo p̄poſito ipa p̄ficiť. B Erat tunc alexādrie matrona q̄dā diues ⁊ valde nobilis melācia noīe quā ſctā eugenia oleo ꝑūgēs a q̄rtana liberauit ī noīe ieſu xp̄i. Un̄ multa miſit munera: ſȝ nō recepit. Pꝛedicta igř matrona fratrē eugeniū viruȝ eſſe arbitrans ſepius euȝ viſitabat. Uidēſq; elegātiā iuuētutis ⁊ pulcritudinē coꝛꝑis in eiꝰ amoꝛē vehemēter exarſit et q̄lr̄ euȝ eo cōmiſceri poſſet anxia cogitare cepit. Simulās igiť languoꝛē miſit vt ad eā veniret ⁊ ſe inuiſere dignareť qui cuȝ veniſſet aperuit ſibi q̄lr̄ eiꝰ amoꝛe capta eēt ⁊ q̄liter ī eiꝰ cōcupiſcētia eſtuaret rogās vt ſecum carnaliter commiſceretur: ſtatimq; euȝ appꝛehendens amplectitur ⁊ oſculatur ⁊ ad crimē hoꝛtabatur: qđ factū frater eugenius abhoꝛruit dicens ei. Recte melancia nomē habere cognoſceris: nigredinis eñ repleta perfidia nigra diceris et obſcura filia tenebꝛarū amica diaboli: dux pollutionis: fomentū libidinis: ſoꝛoꝛ anxietatis perpetue ⁊ moꝛtis filia ſēpiterne. Illa vo ſe deceptā vidēs ne foꝛte ſcelꝰ publicaret voluit ipa pꝛioꝛ detegere: clamareq; cepit ꝙ eugeniꝰ ſe voluit violare. Abijt igř ad philippū p̄fctū ⁊ ꝯqueſta ē dicēs. Iuuenis q̄dā ꝓfidꝰ xpianꝰ ad me medendi cā īgreſſus ī me irruēs īpudēter voluit me violare ⁊ niſi vnius ancille que intra cubiculū erat fuiſſem liberata ſuffragio ſue me libidini ſociaſſet. Audiens hꝰ pꝛefectus ira accenditur ⁊ miſſa appaꝛitoꝝ multitudine eugeniā ceteroſq; ſeruos xp̄i ferro vinctos adduci fecit diemq; ſtatuit in quo oēs tradi deberent moꝛſibus beſtiaꝝ. Accerſitis aūt eis coꝛaȝ ſe dixit ad eugeniā. Dic eñ nobis ſceleratiſſime hꝰ vos xp̄s veſter quē colitis docuit vt operā coꝛruptiōibꝰ detis ⁊ matronas īpudēti veſania violetꝭ. Cui eugenia demiſſa facie ne agnoſceretur r̄n̄dit. Dn̄s noſter caſtitatē docuit ⁊ integritatē ſeruātibꝰ eternā vitā ꝓmiſit. Hanc autem melanciam falſam teſtem monſtrare poſſumus: ſed melius eſt vt nos patiamur q̄ꝙ illa cum conuicta fuerit puniatur et fructus patientie noſtre depercat. Ueruntamen adducat ancillā quā dicit noſtri ſceleris eſſe teſtem: vt ex oꝛe eius poſſint refutari mendacia. Que cum adducta eſſet illa a domina ſua docta conſtanter ſibi opponebat ꝙ dn̄am ſuaȝ oppꝛimere voluit. Cumq; oēs de familia ſimiliter depꝛauati ſic eſſe teſtarētur ait eugenia. Tp̄s tacendi tranſijt tp̄s loquēdi aduenit. Nolo vt impudica in ſeruos xp̄i crimen imponat nec fallacia gloꝛietur. Ut autem mēdaciū veritas ſuperet ⁊ ſapiētia maliciā vincat veritatem oſtendam non pꝛopter iactantiā ſed ꝓpter dei gloꝛiā. Et hec dicens tunicaȝ a capite vſq; ad coꝛium ſiue vſq; ad cingulum ſcidit et femina appuit. Dixitq; p̄fecto. Tu mihi pater claudia mater fratres hi duo qui tecum ſedent auitus et ſergius ego eugenia filia tua. Hi duo pꝛothus et iacinctus. Quod pater audiēs et filiam cognoſcere incipiens in amplexus cum matre irruit: et lacrimas multas effudit. Eugenia autem veſtibus aureis induitur ⁊ in ſublime tollitur. Ignis aūt de celo venit ⁊ melanciam cū ſuis conſumpſit. Sicq; eugenia patrem ⁊ matrem fratres ⁊ totam familiam ad fidē xp̄i conuertit: ita ꝙ pater pꝛefectura depoſitus a xpianis eps oꝛdinať ⁊ in oꝛōne perſiſtens ab infidelibus occidiť. Claudia autē cum filijs ſuis ⁊ eugenia romā reuertiť ⁊ ibi multi ab eis ad xp̄m ſunt cōuerſi. Eugenia autem iuſſu imperatoꝛis ligata grandi ſaxo in tiberim pꝛecipitatur. Sed rupto ſaxo ſuper vndas incolumis gradiebať. Tunc in foꝛnacem ardentem pijcitur: ſed extincta foꝛnace refrigerio vtebať. Recludiť deinde in tenebꝛoſum carcerem: ſed lumen ſplendidiſſimū radiabat eidem. Cūq; per decē dies ſine cibo fuiſſet: ſaluatoꝛ eidem apparuit ⁊ panē candidiſſimū ſibi poꝛrigens dixit. Accipe cibum de manu mea ego ſum ſaluatoꝛ tuus quem tota mentis intentione amaſti. Eodem die quo ad terras deſcendi ipſe te eripiam. In die igitur natalis domini ſpiculatoꝛ mittitur ⁊ caput eius abſciditur. Que poſtmodum matri apparuit ⁊ ꝙ die dn̄ica ſe ſequeretur pꝛedixit. Ueniente igř dn̄ica die claudia ī oꝛōne poſita emiſit ſpm̄. Pꝛothus autē ⁊ iacinctus cuȝ ad tēpluȝ idoloꝛuȝ traherenť oꝛōne ſimulacrum cōminuerūt. Et cū ſacrificare nollent capitꝭ obtrūcatiōe martyꝛiū poſtmoduȝ cōpleuerť. Paſſi ſūt aūt ſub valeriano ⁊ gallo circa ānos dn̄i .cclvj.

¶ De exaltatiōe ſctē crucis. cxxx. A

Exaltatio ſacte crucis dr̄ eo ꝙ tali die fides et ſctā crux plurimum exaltata fuit. Notandum autem ꝙ ante xp̄i paſſionem lignum crucis fuit lignū vilitatis ꝙ huius

modi cruces de lignis vilibus parabanť. Infructuo
ſitatis q: quãtũcũq₃ in mõte caluarie plantabať fru
ctuꝫ minime faciebat. Ignobilitatis ꝙ q: erat ſup-
pliciuꝫ latronuꝫ. tenebroſitatis q: tenebroſuꝫ ⁊ ſine
oĩ decore erat. Mortis q: ibi oẽs morti tradebanť.
Fetoris q: in medio cadaueruꝫ plãtabať. Poſt paſ-
ſionẽ vero fuit multipl'r exaltata. q: vilitas trãſijt in
ꝓtioſitatẽ. Vñ dicit andreas. Salue crux ꝓtioſa ⁊c.
Infructuoſitas in fertilitatẽ. Cãti. vij. Aſcẽdã in pal
mã ⁊ appre. fru. eiꝰ Ignobilitas in ſublimitatẽ. Aug.
Crux q̃ erat ſuppliciuꝫ latronũ trãſijt ad frõtes im-
ꝑatoꝝ. Tenebroſitas in claritate. Chryſoſto. Crux ⁊
cicatrices xp̃i radijs ſolis in iudicio erunt lucidiores
Mors in vite ꝑpetuitatẽ. Vñ cãtatur. Vt vñ mors
oriebať ⁊c. Fetor in odoris ſuauitatẽ. Cãti. j. Cũ eẽt
rex ĩ accubitu ſuo nardꝰ. i. crux ſctã dedit odorẽ ſuũ.

Exaltatio ſctẽ crucis ſolẽniter ab
ecclesia celebrať q: in ea fides ꝙ
plurimuꝫ exaltata fuit. Anno eñ dñi.
dcxv. ꝑmittẽte dño flagellari ppl'ꝫ ſuũ
ꝑ ſeuitiã paganoꝝ: coſdroe rex ꝑſaruꝫ
oĩa regna terraꝝ ſuo impio ſubiuga-
uit. Hierl'm aũt veniẽs a ſepulcro dñi
territꝰ redijt: ſ₃ tñ ꝑtẽ ſctẽ crucis ſctã helena ibidẽ re
linq̃rat aſportauit. Volẽs aũt ab oibꝰ coli vt deus
turrim ex auro ⁊ argẽto ⁊ inter lucẽtibꝰ gẽmis fecit
⁊ ibidẽ ſolis ⁊ lune ⁊ ſtellaꝝ imagĩes collocauit ꝑ ſub
tiles etiã ⁊ occultos ductꝰ q̃ſi deus aquã deſuꝑ infũ
debat: ⁊ in ſubterraneo ſpecu eq̇ q̃drigas trahẽtes
in circuitu ibant vt q̃ſi turrim mouerẽt ⁊ tonitruuꝫ
ſimularẽt. Filio igr̃ ſuo regno tradito in tali ꝓphano
ꝓphanus reſidet ⁊ iuxta ſe crucẽ dñi collocãs appel
lari ab oibꝰ ſe deũ iubet. Et ſicut legiť ĩ libro mitra-
li de officio ipſe coſdroe ĩ throno reſidẽs tanꝙ pr̃ li-
gnũ crucis ſibi a dextris poſuit loco filij ⁊ gallũ a ſi-
niſtris loco ſpũſſcti: ſe vero iuſſit prẽꝫ noiari. Tũc era-
clius imꝑator exercitũ copioſũ collegit ⁊ cõtra filiuꝫ
coſdroe iuxta danubiũ fluuiũ dimicaturus aduenit
Tandẽ vtriſq₃ ꝓncipibus placuit vt ſuꝑ ponteꝫ ſoli
cõfligerẽt: ⁊ q̇ victor exiſteret ſine dãno vtriuſq₃ exer
citus imperiũ vſurparet Decretũ etiã exijt vt q̇cunq₃
principẽ ſuũ iuuare ꝓſumeret: cruribꝰ abſciſis ⁊ bra
chijs ob hoc ꝯtinuo in flumine mergereť. At eracliꝰ
tot ũ ſe deo obtulit ⁊ ſancte cruci douotione qua po
tuit cõmendauit. Ambobus itaq₃ in cõflictu duran-
tibus eraclio victoriã dñs cõtulit ⁊ cõtrariũ exercitũ
ſuo imperio ſubiugauit adeo ꝙ vniuerſus ppl's coſ
droe fidei xp̃iane ſe ſubdidit ⁊ ſacrũ baptiſma ſuſce-
pit. Coſdroe ãt ignorabat exitũ belli: q: ab oibꝰ odi
retur ſibi a nemine intimaťr. Eraclius aũt ad eũ per
uenit ⁊ in throno aureo eum ſedere reperiens eidem
dixit: Quia lignũ ſancte crucis ſ₃ tuũ modulũ hono
raſti: ſi baptiſmuꝫ ⁊ fidẽ xp̃i ſuſceperis adhuc vitã et
regnũ paucis a te acceptis obſidibus obtinebis. Si
aũt h' implere ꝯtẽpſeris gladio meo te feriã ⁊ caput
tuuꝫ ꝑcidã. Cũ igr̃ ille acq̇eſcere nollet: extracto gla-
dio eũ protinꝰ decollauit. Et q: rex fuerat ſepeliri ꝓ-
cepit. Filiũ vero ſuuꝫ. x. ãnoꝝ queꝫ cũ eo reperit bapti
ꝫari fecit: ⁊ de ſacro fõte eũ ſuſcipiẽs regnũ paternũ
ei dimiſit. Turrim vero illã deſtruẽs argẽtũ in ꝑdã ſui
exercitus tribuit. aurũ vero ⁊ gẽmas ad reparandum
eccl'ias quas tyrãnꝰ deſtruxerat reſeruauit. Sacraꝫ
igitur crucẽ ſuſcipiẽs hieroſolymã reportauit. ℭ
Cunq₃ aũt de mõte oliueti deſcendẽs ꝑ portã q̃ dñs
paſſurus intrauerat in equo regio ⁊ ornamento im
periali ingredi vellet repẽte lapides porte deſcende-
runt, ⁊ inuicem q̃ſi murus vel vnꝰ paries ſe clauſerť.
Super quo cũctis ſtupentibꝰ angelus dñi ſignũ cru
cis in manibus tenẽs ſuper portã apparuit dicẽs. Cũ
rex celorũ ad paſſionẽ per hãc portã intraret. nec cul
tu regio ſed humili aſello ingrediẽs humilitatis ex-
emplũ ſuis cultoribꝰ dereliq̇t. Et his dictis angelꝰ
abſceſſit. Tunc imꝑator lacrimis infuſus ſeipm̃ di-
ſcalciauit ⁊ veſtimẽta vſq₃ ad camiſiam exuit: crucẽq₃
dñi accipiens vſq₃ ad portam humiliter baiulauit.
Moxq₃ duricia lapidũ celeſte ꝑſenſit imperium: ſta
timq₃ porta ſe ſubrigens liberũ intrantibꝰ patefecit
ingreſſum. Odor aũt ſuauiſſimus q̇ eodẽ die eodẽq₃
momẽto quo de turri coſdroe ſacra crux fuit ablata
hieroſolymis de ꝑſarũ ꝓuincia ꝑ tam longa terraꝝ
ſpatia fuerat lapſus: tũc redijt. Oẽſq₃ mirabili ſua
uitate refecit. Rex aũt deuotiſſimꝰ ĩ has crucis lau-
des prupit. O crux ſplẽdidior cũctis aſtris mundo
celebris: hoibꝰ multũ amabilis ſanctior vniuerſis q̃
ſola fuiſti digna portare talentũ mũdi. Dulce lignũ
dulces claui dulcis mucro dulcis haſta dulcia ferens
pondera ſalua ꝑſentẽ cateruã in tuis hodie laudibꝰ
ꝯgregatã tuo vexillo ſignatam. Sicq₃ pretioſa crux
in ſuo loco reſtituiť ⁊ antiqua miracula renouantur
Mortui q̇dã vite reſtituunť: paralitici q̃ttuor curan
tur leproſi. x. mũdanť. ceci. xv. illuminãtur demones
effuganť: ⁊ varijs languoribus plurimi liberãtur.
Et ſic imperator eccleſias reparãs ⁊ regijs muneri-
bus cumulans ad ꝓpria remeauit. In chronicis aũt
hoc geſtũ al'r narratur. Diciť eñ ꝙ dñ coſdroe occu
pans vniuerſam terrã hierl'm cuꝫ zacharia patriar-
cha ⁊ ligno crucis cepiſſet ⁊ eraclius cũ eo pacem fa
cere vellet. iurauit ſe cum romanis pacem non factu
ruꝫ donec crucifixuꝫ abnegarent ⁊ ſolem adorarent.
Tunc eraclius zelo armatus ꝯ eum exercitum mo-
uit ⁊ perſas multis prelijs deuaſtauit ⁊ coſdroe vſq₃
teſifontem fugere cõpulit. Tandẽ coſdroe diſſente-
riam incurrens medaſan filiũ ſuum regem coronare
voluit. Quod ſirois primogenitus eius audiẽs cum
eraclio fedus mijt patrẽq₃ cũ nobilibus ꝑſequẽs in
vinculis iecit. Quem pane tribulationis ⁊ aqua an-
guſtie ſuſtentans tandẽ ſagittari ⁊ occidi fecit. Poſt
modũ aũt oẽs incarceratos cum patriarcha ⁊ ligno
crucis eraclio deſtinauit. Ille auteꝫ ꝓtioſum lignum
crucis hierl'm detulit ⁊ poſtmodũ ꝯſtãtinopolim de
portauit. Hec in multis chronicis leguntur. De hoc au
tem ligno crucis ſic dicit ſibilla apud paganos ſicut
dr̃ in hiſtoria tripartita. O ter btm̃ lignũ in quo deꝰ
extẽſus eſt. Hoc forte dictũ eſt ꝓpter vitã nature: grẽ
⁊ gl'ie: q̃ ex cruce ꝓuenit. ℭ Apud cõſtãtinopoliꝫ
iudeꝰ q̇dã eccl'iam ſctẽ ſophie ingreſſus quãdã ima-
ginẽ xp̃i ibidẽ ꝯſpexit. Qui ſe ibi ſolũ cõſiderãs gla
diũ arripuit ⁊ appropriãs imaginẽ xp̃i in gutture ꝑ
cuſſit: ſtatimq₃ ide ſanguis exiuit ⁊ iudei faciem ⁊ ca-
put aſperſit. q̇ territꝰ imaginẽ accepit ⁊ ipaꝫ ĩ puteũ

proijciẽs ſtatim aufugit. Quidã aũt xp̃ianꝰ eidẽ ob-
uiauit. ſibiq₃ dixit. Vñ venis iudee. Aliquẽ hoiem oc
cidiſti. Et ille falſum eſt. Cui rurſus hõ ille dixit. Ve
re homicidiũ ꝑpetraſti: ⁊ iõ ſanguine aſꝑſus es. Et
iudeus. Vere deus xp̃ianoꝝ magnꝰ eſt ⁊ fides eiꝰ for
ma ꝑ oĩa cõprobat. Nequaꝙ eñ hoieꝫ ꝑcuſſi: ſ₃ xp̃i
imaginẽ: ⁊ cõtinuo ſanguis emanauit de eius guttu
re duxit aũt iudeꝰ hoiem illũ ad puteũ, ⁊ inde ſctãm
imaginẽ extraxerũt. Plaga aũt ĩ gutture xp̃i vt fer-
tur adhuc hodie cerniť: ⁊ iudeꝰ cõtinuo fidelis efficiť
Apud ſyriã ĩ ciuitate berith q̇dã xp̃ianus ſub annua
pẽſiõe hoſpitiũ hñs. imaginẽ xp̃i ꝯ lectuli faciẽ ĩ pa-
riete affixerat ⁊ ibi oratiões ſuas continue faciebat.
Poſt annũ vero aliã domũ locauit ⁊ imaginẽ ibidem
ex obliuiõe dereliq̇t. Quidã aũt iudeꝰ ꝑdictã domũ
cõduxit: ⁊ quadã die vnũ de ſuis cõtribulibꝰ ad ꝯui-
uiũ inuitauit. Inter epulas aũt ille q̇ inuitatus fue-
rat caſu circũſpiciẽs imaginẽ infixã parieti cõtueť et
in illũ q̇ ſe inuitauerat ira fremens cur imaginẽ ieſu
xp̃i nazareni tenere audeat, cõminať. Ille aũt cũ ad
huc ꝑdictã imaginẽ nõ vidiſſet ſacramẽtis q̇bus po
terat affirmabat: ꝙ illã de qua dixit imagineꝫ penitꝰ
ignorabat. Tũc ille placatũ ſe ſimulãs valefecit et ad
principẽ ſue gẽtis abiẽs iudeũ illũ de eo qđ viderat
accuſauit. Iudei igr̃ ꝯgregati ad domũ eiꝰ cõuenijt
⁊ viſa imagine illũ cõtumelijs diris afficiũt et extra
ſynagogã ſemiuiuũ ꝓijciũt: imaginẽ vero cõcultãtes
pedibꝰ cũcta in ea dñice paſſiõis opprobria renoua-
uerũt. Cũ vero latꝰ lancea ꝑforaſſent ꝓtinus ſanguis
⁊ aqua vbertim exiuit ⁊ ſuppoſitũ vas ĩpleuit. Stu
pefacti iudei ſanguinẽ illuꝫ ad ſynagogas detulerũt
⁊ oẽs infirmi ex ipõ inuncti ꝓtinꝰ curabanť. Tũc iu-
dei epõ terre illiꝰ oĩa ꝑ ordinẽ narrauerũt ⁊ baptiſ-
mũ ⁊ fidẽ xp̃i vnanimiter ſuſceperũt. Epũs autẽ ſan-
guinẽ illũ in ãpullis chriſtallinis ⁊ vitreis cõſeruauit
Xp̃ianũ etiã illũ acceſſiuit ad ſe ⁊ q̇s tã pulcrã imagi
nẽ cõpoſuiſſet inquiſiuit. At ille dixit nicodemꝰ illaꝫ
cõpoſuit quã moriẽs gamalieli: gamaliel zacheo: za-
cheus iacobo: iacobꝰ ſymoni reliquit. Sicq₃ in hierl'ꝫ
vſq₃ ad excidiũ vrbis fuit donec inde a fidelibꝰ in re-
gnũ agrippe delata ⁊ inde ad patriã meã deducta a
parẽtibus meis ad me hereditario iure deuenit. Fa-
ctum eſt h' anno dñi. dccl. Tũc oẽs iudei ſynagogas
ĩ eccleſias ꝯſecrarũt. Et ex tũc hic mos iolcuit vt ec
cleſie cõſecrarenť: q: ante tm̃ altaria cõſecrabantur.
Propter iſtud miraculum ordinauit eccleſia. v. kal'.
decembris memoriã fieri ĩ dñice paſſionis vel vt alibi
legitur. v. idus nouembris. Vñ ⁊ rome cõſecrata eſt
eccleſia in honore ſaluatoris vbi ampulla cũ illo ſan-
guine reſeruať ⁊ ſolenne feſtuꝫ tũc agiť. ℭ Virtus
crucis etiã apud infideles maxima ꝑ oĩa cõprobatur
Nã vt Gre. in. iij. dialogoꝝ libro cõmemorat: andre-
as fundane ciuitatis epũs dũ quãdam ſctĩmonialẽ fe
minã ſecũ habitare permitteret antiquus hoſtis ce-
pit illius ſpeciẽ in oculis mentis eiꝰ imprimere vt in
lecto nephanda cogitaret. Quadã vero die iudeꝰ q̇dã
romã veniens cum iam diẽ declinare cerneret et vbi
manere poſſet minime reperiſſẽt: in quodam tẽplo
apollinis ad manendum ſe contulit. Qui ipſum loci
illius ſacrilegiũ ꝑtimeſcens: ꝙuis fidem crucis mini
me haberet: ſigno crucis tñ ſe munire curauit. No-
cte aũt media euigilãs vidit malignorũ ſpirituũ tur
bã q̃ſi in obſequiũ cuiuſdã potẽtis ꝑire: eũq₃ qui ce
teris ꝑerat in eoꝝ medio cõſedere q̇ cepit ſinguloꝝ
ſpirituũ ſibi obſequẽtiũ cauſas actuſq₃ diſcutere: q̃
tenꝰ vnuſquiſq₃ quãtũ egiſſet neq̇tie iueniret. Mo
dũ aũt huiꝰ diſcuſſionis gregoriꝰ cã breuitatis per-
trãſit. S₃ ex ſimili q̇dã exẽplo qđ legiť ĩ vita ſpatrũ
innoteſcere põt. Nã dũ quidã in tẽplũ idoloꝝ ĩtraſ
ſet, vidit ſathanã ſedẽtẽ ⁊ oẽm eius militiã ei aſſiſtẽ-
tẽ ⁊ veniẽs vnꝰ de malignis ſpiritibꝰ adorauit eum.
cui ille. Vñ venis. Et ille. In illa ꝓuincia fui: ⁊ ibi bel
la plurima ſuſcitaui ⁊ ꝑturbatiões multas feci: ⁊ ſan-
guinẽ copioſuꝫ effudi ⁊ veni nũciare tibi. Et ſathan
ait. Quãto tp̃e h' feciſti. Et ille. In. xxx. diebꝰ. Et ſa-
thã Quare tãto tp̃e h' feciſti. Et ait aſtãtibꝰ. Ite et
flagellis eũ cedite ⁊ durꝰ verberate. Et ſcđs veniẽs
adorauit eũ dicẽs. In mari dñe erã ⁊ cõmotiões ma
ximas excitaui: ⁊ naues multas demergẽs homines
ꝙ plures occidi. Et ait. Quãto tp̃e h' feciſti. Et ille.
In. xx. diebꝰ. Et iuſſit ſil'r hũc flagellari dicens. Ita
modicũ tãto tp̃e laboraſti. Et tertius veniẽs ait. In
q̇dã ciuitate fui ⁊ rixas in quibuſdã nuptijs excita-
ui et multã ſanguinis effuſionẽ feci et ſpõſuꝫ ipſum
occidi ⁊ veni nũciare tibi. Cui dixit. Quãto tp̃e h' fe-
ciſti. Et ille in decẽ diebꝰ. Et ille ait. Nõne plura in
tot diebꝰ opatꝰ es. Et iuſſit eũ a circũſtantibꝰ verbe-
rari. Et q̃rtus veniẽs ait. In eremo mãſi ⁊. xl. ãnos
circa quẽdã monachũ laboraui: ⁊ vix ipm̃ in lapſum
carnis ꝑcipitaui. Qđ ſathã audiẽs de ſolio ſuo ſur-
rexit: ⁊ eũ oſculãs de capite ſuo coronã abſtulit ⁊ ca-
piti illiꝰ ĩpoſuit ac ipſuꝫ ſecũ conſedere fecit dicens.
Magnã rẽ fortiter egiſti ⁊ plus oibꝰ laboraſti. Hic
igiť vel ſil'is põt eſſe modus illiꝰ diſcuſſionis quem
Gregoriꝰ ꝑtermittit. Cũ g̃ ſinguli ſpũs exponerẽt
quid egiſſent vnꝰ in mediũ ꝓſilijt ⁊ quãta carnis tẽ
tatiõe de illa ſctĩmoniali femina andree animuꝫ cõ-
mouiſſet aperuit. Addẽs ꝙ heri hora veſperaruꝫ vſ
q₃ ad h' eiꝰ mẽtẽ traxerit: vt in tergũ blãdiẽs alapam
daret. Tũc malignꝰ ſpũs eũ hortatus eſt: vt ꝑficeret
qđ cepiſſet vt illiꝰ ruine ſingularẽ inter ceteros pal
mã teneret. Precepitq₃ vt q̃rerent quis naꝫ eẽt ille
qui iacere in tẽplo eodẽ ꝓſumſiſſet. Cũ autẽ ille ve-
hemẽtiꝰ palpitaret ⁊ miſſi ſpũs eũ crucis myſterio ſi
gnatũ viderẽt territi clamauerũt. Vere vas vacuuꝫ
ſ₃ ſignatũ ad hãc vocẽ ꝓtinꝰ illa malignoꝝ turba di
ſparuit ſpũuꝫ. Iudeꝰ autẽ cócitus ad epm̃ venit: ⁊ ei
oĩa ꝑ ordinẽ enarrauit. Qđ ille audiẽs vehementer
ingemuit: ⁊ oẽm mulierẽ a domo ſua ꝓtinus remo-
uit ⁊ iudeũ baptizauit. Refert q₃ Grego. in lib. dia-
lo. ꝙ q̇dã ſanctimonialis ortũ ingrediẽs ⁊ lactucam
cõſpiciens cõcupiuit eãq₃ ſigno crucis bñdicere ob-
lita momordit: ſed arrepta a diabolo ꝓtinus cecidit
Cum autẽ beatꝰ equitiꝰ ad eã veniſſet. diabolꝰ cla-
mare cepit ac dicere. Ego quid feci: ego quid feci ſe-
debã h' ſuꝑ lactucã illa venit ⁊ momordit me. Ad im-
periũ aũt ꝑdicti viri diabolꝰ mox de ea exiuit. Legiť
in hiſtoria eccl'iaſtica ꝙ gentiles ꝑ alexãdriã arma ſe
rapis in parietibus depinxerãt: theodoſius vero illis
deletis ſignum crucis depingi mãdauit. q̇ viſo gẽtiles

les ⁊ ſacerdos idoloꝝ baptizati ſunt dicētes traditū
eſſe ab antiquis ꝙ ea que colebant ſtarent: donec ve-
niret ſignū illud in quo eſt vita. Quedam tunc litera
apud illos quā ſacrā vocabāt habebat formam cru-
cis quam dicebāt interpretari vitam futuram.

¶ De ſctō ioāne chryſoſtomo. cxxxj A

IOannes cognomine chryſoſto-
mus antiochenꝰ filius ſecundi et
nature nobiliū fuit. Cuiꝰ vita genꝰ: cō
uerſatio: ⁊ ꝑſecutio in hiſtoria triparti
ta plenꝰ declaratur. Qui cum philoſo
phie ſtudiū impēdiſſet: tandē hāc deſe
rēs diuinis lectionibꝰ incūbebat. Qui
preſbyter ordinatus ꝓpter caſtitatis zelum ſeuerior
habebatur: ⁊ feruori magis ꝙ̄ manſuetudini ſeruie-
bat. Et propter vite rectitudinē incautus ad futura
proſpicere neſciebat. In confabulatione arrogans
a neſcientibus putabatur. In docēdo erat precipuꝰ
in exponendo egregius ad mores coercendos opti-
mus. Regnantibus igitur archadio et honorio au-
guſtis: ⁊ damaſo in romana ſede preſidente factꝰ eſt
ep̄s. Qui dū vitā clericorū repente corrigere voluit:
omnes in ſui odium concitauit ⁊ euꝫ velut furioſum
declinabant ⁊ apud omnes ei detrahebant. Et quia
nunq̄ aliquē ad prandium inuitabat: nec ab aliquo
inuitari volebat: dicebant eum hoc ideo facere: quia
turpiter manducaret. Alij propter excellētem ⁊ exq̄-
ſitum vſum ciborū hoc eū facere ꝑdicabant. Reuera
aūt ꝓpter abſtinentiā ſtomachuꝫ ⁊ caput ſepe dole-
bat: ⁊ ideo prādioꝝ epulas euitabat. Populꝰ auteꝫ
ꝓpter ſermones quos in eccleſia faciebat: eum plu-
rimū diligebat: ⁊ paruipēdens ꝙ cōtra eū emuli lo-
querent̄. Appoſuit quoq̄ ioannes et quoſdā ꝓcerū
obiurgare: ⁊ ideo ꝯ eū maior inuidia eſt accēſa. Aliud
q̄ fecit qd̄ cūctos valde commouit. Eutropius nāq̄
prepoſitus imꝑatoris ⁊ hn̄s cōſulis dignitatē volēs
in quibuſdam ad eccleſiā fugientibus ſe vindicare:
ſtuduit vt lex ab imperatore poneret̄: vt nullꝰ ad ec-
cleſiā cōfugeret: immo qui dudū refugerent extrahe-
rent̄. Poſt paucos aūt dies cū eutropiꝰ regē offen-
diſſet ad eccleſiam mox confugit. Ep̄s autē hoc au-
diens ad eum ſub altari latitātem acceſſit. ⁊ homeliā
increpatoriam contra eum faciens ipſum duriſſime
obiurgauit. Ex qua re multos offendit eo ꝙ huiuſ-
modi infelici non ſolum noluit miſericordiam impen
dere. Sed inſuper non deſtitit obiurgare. Imꝑator
ergo eutropiū rapiens eius caput abſcidit. Pro di-
uerſis igitur cauſis multos hoīes fiducialius obiur
gabat: ⁊ ideo erat plurimis odioſus. Theophilus au
tem alexandrinus ep̄s ioannem deponere volebat ⁊
p̄ſbyterū quēdā noīe iſidorū intrudere affectabat: ⁊
ideo cauſas depoſitionis diligenter querebat. Po-
pulus autē defendebat ioannē ⁊ eius doctrina mira-
bili auiditate paſcebat̄. Sacerdotes quoq̄ ioannes
ſcḋm eccleſiaſticas ſanctiōes viuere cogebat dicens nō
debere frui honore ſacerdotij qui eorum vitam con-
tēnerent imitari. Non ſolū autē ciuitatem conſtanti
nopolitanā ſtrēnue gubernabat: ſed ⁊ plures circun
adiacētes ꝓuincias impiali autoritate prouidis legi
bus ordinabat. Cūq̄ cognouiſſet in fenice adhuc de-
monibꝰ ſacrificia miniſtrari: cleros illuc ⁊ monachos de
ſtinauit. oīaq̄ tēpla idoloꝝ deſtrui fecit. Eo tp̄e gai
mas q̄dā erat: genere celticus ꝯſilio barbarꝰ: ſtudio
tyrānico vehemēter elatus: arriana hereſi deprauā-
tus: mgr̄ tn̄ militū factꝰ. Hic iꝑatorē rogauit: vt ī-
tra ciuitatē ſibi ſuiſq̄ eccl'iaꝫ vnā daret. Qd̄ cū ꝓmi
ſiſſet rogauit ioānē vt eccl'iaꝫ vnā illi cōcederet: vt ſic
eiꝰ tyrānidē refrenaret. At ioānes virtute fortiſſimꝰ
ac totꝰ zelo ignitꝰ: noli inquit imꝑator hꝰ ꝑmittere:
nec ſctm̄ canibꝰ dare: nec hūc barbarū metuas. Sed
ambos nos iube vocari: ⁊ ſub ſilētio inter nos q̄ di-
cunt̄ audi. Ego nāq̄ huiꝰ liguā ſic refrenabo: vt hmōi
petere nō p̄ſumat. Qd̄ audiēs imꝑator gauiſus eſt:
⁊ vtrūq̄ altera die vocauit. B Cūq̄ gaimas vnū
ꝓ ſe oratoriū peteret: ait ioānes. Vbiq̄ tibi diuina
domꝰ apta eſt. vt nullus te vetet orare. At ille. Ego
alteriꝰ ſecte ſuꝫ ⁊ vnū tēplū cum meis hr̄e depoſco.
Multos q̄dē ꝓ romana rep. labores aſſumpſi: ⁊ idō
nō debeo in mea petitione cōtēni. Cui ioānes. Plu
rima ꝑmia ⁊ q̄ tranſcendūt tua certamina recepiſti.
Magiſter militū factꝰ es cōſulari toga inſuꝑ exor-
natus ⁊ opꝫ te cōſiderare quid dudum fueris ⁊ q̄lis
mō cōſpiceris. Que priſca pauꝑtas ⁊ q̄ mō ſubſtan
tia quibꝰ veſtimētis ante vtebaris ⁊ quibꝰ ornaris
mō. Igit̄ q2 pauci labores maxima tibi ꝑmia cōtule-
rūt: ꝯtra honorātē te nō ſis ingratꝰ. His ſermonibꝰ
eiꝰ os obſtruxit ipm̄q̄ cōpulit vt taceret. Dū igitur
cōſtātinopolitanā vrbē ſtrēnue gubernaret: gaimas
imperiū ambiēs cuꝫ in die nihil agere poſſet: nocte
barbaros miſit ꝙ palatiū cōcremarent. Tūc aperte
mōſtratū eſt quō ſanctꝰ ioānes cuſtodiebat ciuitatē
Barbaris enī angeloꝝ armatorū ingens corpus ha
bentiū copioſa turba apparuit q̄ ipſos ꝓtinus effu
gauit. Qd̄ cū dn̄o ſuo nūciaſſet: ille valde miratꝰ eſt
ſciens exercitū militū ꝑ ciuitates alias ꝯſtitutū. Cū
igit̄ ſequēti nocte eos iterū deſtinaſſet a viſione an-
geloꝝ ſunt ſimiliter effugati nouiſſime ille egreſſus
miraculū vidit ⁊ fugit eſtimans milites in die latere
⁊ nocte ciuitateꝫ cuſtodire. Egreſſus inde ad traciā
iuit: ⁊ magno congregato exercitu cuncta vaſtabat:
timentibꝰ cunctis barbaricā feritatem. Imperator
ergo ioanni ſanctiſſimo onus legationis impoſuit.
Ille autem ⁊ inimicitiarū imemor alacriter eſt ꝓue-
ctus. Gaimas v̄o agnoſcēs eius fiduciā pietate aſ-
ſumpta longo itinere eidē occurrit ſuiſq̄ oculis de-
xteram eius circūpoſuit: ⁊ filios ſuos ſacra eius ge-
nua oſculari p̄cepit. Huiꝰ nāq̄ virtutis ioannes fuit
vt etiam valde terribiles humiliari cogeret et time-
re. C Eodem quoq̄ tp̄e queſtio mota eſt vtrū deꝰ
corpus haberet ex qua q̄ōne contētiones ⁊ certami
na ſurrexerūt. alijs hꝰ alijs illud affirmātibus maxie
tamē monachoꝝ turba ſimpliciū eſt decepta: dicen-
tium deum corporea forma eſſe diſtinctū. Theophi-
lus autem ep̄s alexandrinus contrarium ſapiebat:
ita vt in eccl'ia contra eos qui humane forme deū aſ
ſeruerāt contenderet ⁊ deū incorporeum predicaret
Quod egyptiorū monachi agnoſcentes habitacula
ſua reliquerūt: ⁊ alexandriā venientes ſeditionē cō-
tra theophilum excitauerūt: ita vt eum occidere ni-
terentur. Qd̄ ille cognoſcens ⁊ timens ait illis. Sic

vos inq̄t video ſicut dei vultū. Et illi. Si vere inquint
dicis: q2 vultꝰ dei ſic ē vt noſter anathematiza libros
origenis q̄ nr̄e opinioni aduerſant̄. Qd̄ ſi nō feceris q̄
imꝑatoribꝰ ⁊ deo rebellis es a nobis opprobriū ſu-
ſtinebis. Et ille. Nolite ī me ſeuire. Ego quidē q̄ vo
bis placent facio ⁊ ſic monachos a ſuo impetu reuo
cauit. Exercitati v̄o ⁊ ꝑfecti monachi ī hꝰ ſeducti non
ſunt: ſꝫ ſimplices ardore fidei ꝯ f̄res ꝯtrariū ſapientes
inſurrexer̄t ⁊ mltos occidi fecerūt. Dū hec ī egypto
fierēt ioānes apd̄ ꝯſtātinopoliꝫ doctrina florebat et
apud oēs admirabilis hēbat̄. Verū cū arriani pluri-
mū pullularēt: ⁊ extra ciuitatē eccl'iā hērēt. ſabbato
tn̄ dn̄ica intra portas ⁊ porticꝰ ꝯgregati hymnos et
ātiphonas nocte cātabāt. Diluculo aūt cū ipſis anti
phonis ꝑ mediā ciuitatē portas egreſſi ad ſuā eccl'iā
ꝯcurrebāt. Hec āt ad vituperationē orthodoxorū fa
cere nō ceſſabāt frequēter hꝰ decātātes. Vbi ſunt q̄
dicūt tria ꝯ̄ vtute vnū. Ioānes āt metuēs ne ſimplices
his cātibꝰ traherent̄: inſtituit vt fideliū turba noctur
nis hymnis inſiſteret vt ⁊ illoꝝ opꝰ obfuſcaret̄: ⁊ fi-
deliū ꝓfeſſio firmaret̄. Fecitq̄ cruces argēteas q̄ cū
argēteis cereis portabant̄. Tūc arriani zelo accēſi in
uidie vſq̄ necē inſurgūt. Vna igr̄ nocte petra ꝑcuſ-
ſus eſt briſon eunuchus auguſte q̄ ad hymnos exer
cēdos a ioāne fuerat deputatꝰ. Sꝫ etiā q̄dā de ppl'o
vtriuſq̄ ꝑtis extincti ſunt. Et his motꝰ imꝑator ꝓ-
hibuit arrianos hymnos publice decātare. Eo tp̄e
ſeuerianus gabalēſis ep̄s honorabilis apd̄ multos
ꝓceres ⁊ ab ipſo imꝑatore ⁊ auguſta multū dilectus
ꝯſtātiopolim venit: ⁊ a ioā. ꝯ̄tāter ſuſceptꝰ ē. Cūq̄
ioā. ī aſiā precſſꝫ ſuā eidē eccl'iā cōmēdauit. Ille āt
nō fidelit̄ ambulabat ſꝫ ſemetipꝫ ppl'o cōmēdabat.
Serapiō āt clericus ioānis hꝰ ioāni ſtuduit nūciare
Trāſeūti āt ſeueriano nō aſſurrexit ſerapiō. Ille āt
indignatꝰ clamauit. Si ſerapiō clericus nō mortuus
fuerit xp̄s in humana natura nō natus eſt. Hec au-
diens ioānes redijt ⁊ ipꝫ tanq̄ blaſphemū de ciuita
te eiecit. Qd̄ auguſte mltuꝫ diſplicuit ⁊ ipſum reuo-
cari fecit rogans ioānem vt ipſum ſibi reconciliaret.
Qui nullatenꝰ adquieuit donec auguſta filiuꝫ ſuum
theodoſiuꝫ eius genibꝰ īponeret ſupplicās ⁊ coniu
rans vt ſeuerianuꝫ recōciliaret. D Eodē tempo-
re theophilus alexādrinus ep̄s dioſcoruꝫ viꝝ ſanctiſ
ſimuꝫ ⁊ iſidorꝫ p̄us ſibi amiciſſimū iniuſte eiecit Qui
cōſtantinopolim venerunt vt principi ⁊ ioanni eiꝰ fa
cta narrarent. Ioānes aūt eos quidē honorabat ſed
ante cauſe cognitionem cuꝫ eis participare nolebat
Falſus tn̄ rumor ad theophilū venit ꝙ ioānes cum
illis cōicaret ⁊ eis auxilium ferret. At theophilꝰ in-
dignatus nō ſolū in illos vindictā exercere: ſꝫ ioāneꝫ
deponere fortiter ſe armabat. Celans igit̄ intentio
nem ſuā miſit ad ſingularū ep̄os ciuitatuꝫ dicens ſe
origenis velle libros dānare. Epyphaniū q̄ ep̄m cy-
pri viꝝ ſanctiſſimū ⁊ famoſiſſimuꝫ circumuenit ⁊ ami
cum facit vt ⁊ ipſe ſilr̄ libros origenis dānaret. Epy
phanius ꝓpter ſui ſctitatem eius fallacias non attē
dens: apud cyprum ſuos ep̄os cōuocauit ⁊ lectioneꝫ
origenis interdixit: rogans ioannem ꝑ l̄ras vt ſe ab
hoꝝ lectiōe librorꝫ ſuſpēderet ⁊ q̄ ordinata fuerant
cōfirmaret ioānes autē hoc paruipendens in doctri-
na eccleſiaſtica laborabat ⁊ in ea florebat: nihilq̄ de
his q̄ ꝯ eū cogitabant̄ curabat. Demū theophilus
odiū diu celatū manifeſtauit ⁊ ſe velle ioānē depone
re indicauit. Mox inimici ioānis multiq̄ clerici ⁊ ꝓ-
ceres palatij tp̄s oportunū iuenientes nitebant̄: vt ꝯ
ioānē apud ꝯſtantinopolim cōciliū fieret. Poſt hꝰ āt
epyphanius cōſtātinopolim venit: dānationē libroꝝ
origenis ſecū ferēs ⁊ inuitationē ioānis cā teophili
declarauit. Et q̄dā ꝓpt̄ epyphanij reuerentiā dāna
tioni libroꝝ origenis ſubſcribebāt: plīmi āt hꝰ facere
recuſabāt quoꝝ vnꝰ fuit theothinus ſichie p̄ſul vir
rectitudine vite famoſiſſimꝰ. Qui ita rn̄dit: ego inq̄t
o epyphani eiꝰ q̄ duduꝫ bn̄ requieuit iniurias nō fero
neq̄ rē blaſphemā tētare p̄ſumo dānās ea q̄ pores
nr̄i reſpuere noluerūt. Nā neq̄ malā doctrinā in li-
bris eius eſſe cōſpicio. Qui his ꝯtumelias īferūt ne-
ſciūt ſemetipſos. Athanaſius āt defēſor niceni ꝯcilij
ꝯ arrianos teſtē ſue fidei hūc viꝝ appellat illius li-
bros ſuis cōiugēs ⁊ dicēs. Mirabilis inq̄t ⁊ laborio
ſiſſimꝰ origenes hic de filio dei nobis teſtimoniū ꝓ-
hibet aſſerens coeternū cū p̄ri. Ioānes āt indignatꝰ
nō eſt cur abſq̄ regulis in eccl'ia ſua epyphanius or
dinationē fecerit. Sꝫ tn̄ rogabat vt inter ep̄os cum
eo maneret. At ille nec ſe cū eo manere nec orare rn̄-
dit niſi dioſcoꝝ eijceret ⁊ dānatiōi librorum origenis
ſubſcriberet. Ioāne hꝰ facere renuente aduerſus io-
annē ab eius inuidis epyphaniꝰ incitat̄. Vn̄ epypha
nius libros origenis dānauit dioſcoꝝ adiudicauit: ⁊
ioanni tanq̄ hoꝝ defenſori detrahere cepit. Cui ioā-
nes mādauit. Cōtra regulas multa feciſti o epypha
ni. Primū q2 ordinationē feciſti ī eccl'ia ſub meo iure
ꝯſtituta. Deinde q2 ī ea auctoritate ꝓpria ſacra cele-
braſti. Et rurſus q2 inuitatꝰ excuſaſti. Et nūc denuo
q2 in teipm ꝯfidis. Quaꝓpt̄ obſerua ne in populo
ſeditio oriat̄ ⁊ huius rei ꝑiculū ipe ſuſcipias. Hoc āt
audiēs epyphaniꝰ diſceſſit. Qui cū ad cyprū reuer-
ſus eēt mādauit ioāni. Spero q2 ep̄s ñ morieris. At
ille remādauit. Spero q2 ad patriā tuā nō redibis.
Qd̄ ſic euenit. Nā epyphaniꝰ ī via obijt. Et ioānes
poſtmodū de epiſcopatu depoſitꝰ ī exilio vitā finiuit
E Ad ſepulcrū aūt huius epyphanij viri ſctiſſimi
demones expelluntur. Fuit aūt vir mire liberalitatꝭ
ad pauꝑes. Qui cū quadā vice totā eccleſie pecuniā
erogaſſet ⁊ nihil ſibi remanſiſſet q̄dā ſubito veniēs
ſacculū multarū pecuniaruꝫ ſibi obtulit ac diſceſſit.
Nec vnde venerit aut quo abierit ſcitū fuit. Pauꝑes
q̄dā volētes epyphaniū decipe vt aliq̄d eis daret vnꝰ
eorū ſupinū ſe in terra ꝓſtrauit: alter ſuper eū ſtans
q̄ſi mortuū flebat ⁊ ꝙ nihil vn̄ eū ſepelire poſſet ha-
beret q̄rulis vocibus clamabat. Epyphaniꝰ igit̄ ſu-
ꝑueniēs vt in q̄ete dormiret orauit ⁊ ſepulture ne-
ceſſaria miniſtrauit. Hominēq̄ conſolatꝰ abijt. Ille
aūt ſociū pulſans dicebat. Surge hodie tuis labori
bus epulemur. Quem cum crebro pulſaſſet et mor
tuū cognouiſſet: ad epyphaniū cucurrit ⁊ q̄d accide
rit nunciauit ac vt eū reſuſcitaret rogare cepit. Ille
aūt benigne eū cōſolatus eſt nō tn̄ eū reſucitare vo-
luit ne miniſtris dei facile illudat̄. Verū cū epypha-
nius diſceſſiſſet relatū eſt ioanni ꝙ eudoxia auguſta
ꝯtra eū epyphaniū incitaſſet. Qui ſolito zelo accen-

ſus ſermonē ad pplm fecit q̄ cūctarū mulierū vitupe
rationē oīmodā cōtinebat. Hic ſermo ab oībꝰ eſt ac
ceptus vt q̄ſi ꝯ auguſtā ſit ꝓlatꝰ. Qd cū auguſta co
gnouiſſet imperatori cōqueſta ē dicēs cōtumeliā il-
latā vxori in eū potius redūdare. Motꝰ ad hec im-
ꝑatoꝛ ꝯ ioānē ꝑcepit ſynodū celebꝛari. Theophilus
igr̄ feſtine epos cōuocabat. Qēſcꝫ ioānis inimici ala
criter ꝯfluebāt ſuꝑbū ⁊ impiū eū vocātes. Uniuerſi
igr̄ epi apd̄ cōſtātinopolī ꝯſtituti nō iā de libꝛis oꝛi
genis tractabāt ſꝫ ꝯ ioānē ſe manifeſtius erigebant.
Mittētes igr̄ ꝓ ioāne ipꝫ citauerūt q̄ eos velut ini-
micos vitare ſenſuit ac vniuerſalē ſynodū fieri ꝓcla-
mauit. Illi vero q̄ter eū denuo citauerūt. Qui cū eos
refugeret ⁊ ſynodū fieri ꝓclamaret dānauerūt eum in
nullo euꝫ culpantes niſi ꝙ vocatus noluit obedire.
Qd ppl's audiēs ad ſeditiones maximas excitatꝰ ē ⁊
eū trahi ab eccl'ia nō ſinebat: ſꝫ vt h̄ ad maius refer-
ret cōciliū ꝓclamabat. Juſſio aūt ꝑncipis cōpellebat
eū velociter eijci ⁊ in exiliū deportari. Joānes aūt ti-
mēs ne in populo ſeditio oꝛiret̄ neſciente populo ſe
metipꝫ tradidit in exiliū deferēdū. Qd cū populus
cognouiſſet īpoꝛtabilis ſeditio eſt exoꝛta: ita vt etiā
multi inimicoꝝ eius ad miām mouerent̄ dicētes euꝫ
calūniā paſſū quē paulo ante deſiderabāt videre de
poſitū. ¶ Seuerianus aūt de q̄ ſupꝛa ſmo habitus ē
in eccl'ia docēs ioāni detrahebat dicēs. Et ſi nullū a-
liud crimē hēret eiꝰ tn̄ ſuꝑbia depoſitiōis eiꝰ cā ſuf-
ficiēs pōt eſſe. Oꝛta igit̄ ꝯ impatoꝛē ⁊ epos imēſa ſe
ditiōe in ppl'o auguſta imꝑatoꝛē rogauit vt ioānem
de exilio reduci faceret. Terremotꝰ q̄ꝫ maximꝰ ciuita
tē inuaſit dicētibꝰ cūctis h̄ accidere ꝓpt̄ iniuſtā eie-
ctionem ioannis. Miſſi igit̄ ſunt legati ad ioānē ro-
gātes vt cito rediret ⁊ ciuitati ꝑeunti ſuis oꝛonibꝰ
ſubueniret ⁊ i ppl'o ſeditionē excitatā ſedaret. Alij
q̄ꝫ poſt illos ⁊ rurſus alij deſtinati ſunt q̄ eū cito re-
dire ꝯpellerēt. Qui eū redire nolētē ad ꝓpꝛia cito re
duxerunt eidē cū cereis ⁊ lāpadibus vniuerſo ppl'o
occurrēte. Ipſe aūt i epali ſede reſidere nolebat di-
cēs opoꝛtere h̄ fieri iudicio ſynodali ⁊ eos q̄ dānaue
rāt ſuā ſniām reuocare. Populꝰ aūt miro modo ac
cēdebat̄ eū in epali ſede reſidētē videre ⁊ vba docto
ris audire. Pꝛeualuit igit̄ ppl's coactuſq̄ꝫ eſt ſermo
nē facere ad pplꝫ ac in ſua cathedra reſidere. Theo
philus igitur aufugit. Qui cū ierapolim aduenīſſet
moꝛtuus eſt eiuſdē ciuitatis eps ⁊ ibi lamō ſctiſſimꝰ
monachus eſt electus. At ille cuꝫ crebꝛo refugeret ei
theophilus ſuadebat vt ſue electionij cōſenſum ꝑbe
ret. Tūc ille ꝓmiſit dicens. Cras qd̄ dn̄o placet īple-
bitur. Craſtina ergo die veniētes ad cellā ſuā vt epa
tū ſuſciperet inſtanter rogabāt. Qui ait. Oꝛemꝰ pꝛi-
mo ad dn̄m. Qui dū oꝛaret mox cū ipa oꝛone termi-
num vite ſuſcepit. Joannes itaq̄ꝫ doctrine ſedule in
ſiſtebat. Eo aūt tēpoꝛe ſtatua argētea clamide circuꝫ
amicta in platea iuxta eccleſiā ſancte ſophie ad ho-
noꝛem eudoxie auguſte cōſtituta erat vbi milites et
ꝓceres ludos publicos exercebāt. Quo q̄dē ioānes
ſibi plurimū diſplicebat cū videret h̄ ad eccleſie ſpe
ctare iniuriā. B Cōſueta igr̄ fiducia rurſus linguā
ſuam armauit. Et cuꝫ opoꝛtet pꝛinceps ſupplicatio
nis vbo deflectere vt a tali luſu recederēt h̄ nō fecit
ſed impetu ſui vſus eloquij iubētes fieri talia male-
dicebat. Auguſta vero rurſus ad ſuā h̄ trahebat iniu-
riā ⁊ denuo laboꝛabat vt aduerſus eū ſynodus iteꝝ
celebꝛaret̄. Hoc ſētiēs ioānes illā famoſiſſimā i eccl'ia
pꝛotulit homeliā cuius initiū eſt. Rurſus herodias ve
ſauit rurſus turbat̄ denuo ſaltat denuo caput ioan
nis nō meſſoꝛio cōcupiſcit accipere. Qd fctm̄ ad ira-
cūdiā plus incitauit auguſtā. Dū aūt q̄dā ioānē vel-
let occidere a ppl'o ē cōpꝛehēſus ⁊ ad iudicādū tradi
tus. Sꝫ a ꝑfecto ne occideret̄ ereptꝰ ē. Quidā ēt ſer-
uus cuiuſdā pꝛbyteri in eū īpetū faciēs ipꝫ occidere
molitꝰ eſt. Qui dū a q̄dā teneret̄ ipꝫ q̄ tenebat ⁊ aliuꝫ
aſtātē ⁊ tertiū ꝑcuſſit. Tūc clamoꝛe fctō multis ꝯcur
rētibꝰ plurimos interfecit. Ex illo tp̄e ppl's ioānem
cuſtodiebat: eiꝰ domū diebꝰ ac noctibꝰ muniēs. Sua
dente igit̄ auguſta epi ꝯſtātinopolim ꝯuenerūt ⁊ ac-
cuſatoꝛes ioānis foꝛtiter inſiſtere ceperūt. Cū aūt fe
ſtiuitas natalis dn̄i ſuꝑueniſſet mādauit impatoꝛ io
āni q2 niſi criminibꝰ erueret̄ nō cōmunicaret eidem.
Epi aūt nihil ꝯ eū repererūt niſi ꝙ poſt depoſitiōeꝫ
reſidere in ſede epali ſine decreto cōcilij ꝓſumpſiſſet
Et ſic dānauerūt eū. Appꝛopinquāte tādē ſolēnita-
te paſchali mādauit ei impatoꝛ nō poſſe ſecū i eccl'ia
manere cū eū duo cōcilia cōdēnaſſent. Uacabat igit̄
ioānes nequaq̄ꝫ in eccl'iā deſcēdebat. Illi q̄ ioāni fa-
uebāt ioānite dicebant̄. Poſt h̄ aūt impatoꝛ ioāneꝫ
de ciuitate expelli fecit ac duci in exiliū in quādā ciui
tatem paruā vbi fines ſunt ponti imperijq̄ꝫ romani
q̄ loca crudelibꝰ barbaris ſunt vicina. Sꝫ clemēs do
minus nō ꝑmiſit diu in locis talibus athletam ſuuꝫ
fideliſſimuꝫ commoꝛari. Hoc innocentius papa au-
diens moleſte ferebat: voleñſq̄ꝫ concilium celebꝛare
ſcripſit clero conſtantinopolitano ne ioanni ſucceſ-
ſoꝛem aliquem oꝛdinarent. Cum igitur longo fuiſſet
itinere fatigatus et doloꝛe capitis vehementiſſime
cruciatus necnon ⁊ ardoꝛem ſolis intolerabilē pa-
teretur: ſancta illa anima in cumanis. xiiij. die men-
ſis ſeptembꝛis e carne ſoluta eſt. Quo defuncto gran
do vehemens in conſtantinopolim ⁊ oīa ſuburbana
deſcēdit dicētibus cūctis hoc dei iracundia geſtū eē
eo ꝙ iniuſte ioānes fuerit ꝯdēnatus. Quibus vbis ſi
deꝫ fecit moꝛs auguſte pꝛotinus ſubſecuta. Quarta
nāq̄ꝫ die poſt grādinē eſt defuncta. Moꝛtuo q̄ꝫ oim
doctoꝛe terrarū occidentales epi cū oꝛientalibus nul
latenus cōicare voluerunt donec illius ſacratiſſimi
viri nomē inter pꝛedeceſſoꝛes epos poneretur. Ues
theodoſius xp̄ianiſſimus filius ꝑdicti archadij qui
aui ſui nomen ⁊ pietatem tenebat: ſacras huius do-
ctoꝛis reliquias in menſe ianuario in regiā ciuitateꝫ
transferri fecit. Cui fideliſſimus populꝰ cū lāpadibꝰ
⁊ cereis obuiauit. Theodoſiꝰ aūt ſuppliciter eiꝰ ado
rans reliquias ⁊ pꝛo archadio et eudoxia genitoꝛi-
bus ſupplicauit vt ignoꝛanter delinquentibus veniā
cōdonaret. Dudū eñ parentes eius moꝛtui fuerāt
Hic theodoſius clementiſſimus fuit adeo vt nulluꝫ
ſe ledentium moꝛti adiudicaret dicens. Utinā eſſet
mihi poſſibile ad vitam etiā moꝛtuos reuocare. Eiꝰ
curia monaſteriū videbatur matutinas laudes age
bat: codices diuinos legebat. Huic erat vxoꝛ nomi-
ne eudoxia que heroico metro poemata multa con-

fecit. Habuitq̄ꝫ filiam noīe eudoxiam quam valenti-
niano: quem imperatoꝛem fecerat dedit vxoꝛē. Hec
omnia de hiſtoꝛia tripartita extracta ſunt. Moꝛtuꝰ
eſt autem circa annos dn̄i. cccc.

¶ De ſctis coꝛnelio ⁊ cypꝛiano. cxxxij.

COꝛneliꝰ interpꝛetat̄ intelligēs circūci-
ſionē. Ipe eñ intellexit et intelligēdo
ſeruauit circūciſionē a ſuꝑfluis licitis
⁊ et etiā neceſſarijs. Ul' coꝛnelius dꝛ a
coꝛnu ⁊ leos qd̄ ē ppl's: q̄ſi coꝛnu. i. foꝛ
titudo ppl'i. Cypꝛianus dꝛ a cypꝛo qd̄
eſt mixtura et ana qd̄ eſt ſurſum. Uel dicitur a cypꝛo
qd̄ eſt meſtitia vel hereditas. Ipſe enim habuit ſuꝑ
nam miſturā gratie ⁊ virtutum: meſtitiam peccato-
rum et hereditatem celeſtiū gaudioꝛum.

COꝛneliꝰ papa ſucceſſoꝛ ſ. fabiani
a decio ceſare cuꝫ ſuis clericis in
exiliū relegat̄. Ubiq̄ꝫ a ſctō cyꝑano car
thaginiēſi epo litteras cōfoꝛtatiōis ac
cepit. Tandē de exilio reductus decio
ꝑn̄tatur et dum immobilis permane-
ret iuſſit eum decius plumbatis cedi
pꝛecepitq̄ꝫ vt ad templum martis duceretur vt ibi
aut ſacrificaret aut ſniām capitalē ſubiret. Cū ergo
illuc duceret̄ miles quidā rogauit eū vt ad domū ſu
am diuerteret ⁊ ꝓ vxoꝛe ſua ſaluſtia q̄ ꝑ. v. annos pa
ralitica iacebat oꝛaret. Que dū ad oꝛationē eiꝰ ſana-
ta eſſet. xx. milites cū ipa ⁊ viro ſuo dn̄o crediderūt.
Qui oēs iubēte decio ad tēpliū martis deducti et in
illud expuētes cū ſ. coꝛnelio martyꝛizati ſunt. Paſ-
ſus eſt aūt circa annos dn̄i. cclij. Cypꝛianꝰ aūt car-
thaginiēſis eps in eadē ciuitate patrono ꝓcōſuli pꝛe
ſentat̄. Qui cū a fide nullatenꝰ mutari poſſet in exi-
liū mittit̄. Indeq̄ꝫ reuocatꝰ ab anglirico ꝓcōſule q̄
patrono ſucceſſerat ſniām capitalem accepit. Qua
ſniā lata dicit cypꝛianꝰ. Deo grās. Cū aūt ad locum
cum ſpiculatoꝛe veniſſet pꝛecepit ſuis vt eidē ſpicula
toꝛi pꝛo mercede. xv. aureos darent. Accipienſq̄ꝫ lin-
theum manu ſua oculos texit: ⁊ ſic coꝛonam ſuſcepit
circa annos dn̄i. cclvj.

¶ De ſancta eufemia. cxxxiij. A

EUfemia dꝛ ab eu qd̄ eſt bonū ⁊ femina
q̄ſi bona femina. i. vtilis boneſta ⁊ dele
ctabilis q2 h̄ triplici mō dꝛ bonū. Fuit
eñ vtilis alijs ꝑ cōuerſationē honeſta
ſibi ꝑ moꝝ cōpoſitionem delectabilis
deo: ꝑ celeſtē contēplationem. vl' eufemia dꝛ q̄ſi eufo
nia qd̄ ē ſuauis ſonoꝛitas. Suauis aūt ſonꝰ fit tribꝰ
modis. ſ. voce vt i cātu: pulſu vt i cythara: flatu vt in
oꝛgano. ſic b. eufemia fecit deo dulcē ſonū cū voce ꝑ-
dicationis: cū pulſu bone operationis: ⁊ cū flatu in-
terne deuotionis. B

EUfemia filia ſenatoꝛꝭ vidēs xp̄ia
nos in tp̄e diocletiani tā diuerſis
penis laniari ad pꝛiſcum iudicē ꝓpera
uit ⁊ xp̄m publice confitēs exēplo ſue
cōſtātie etiā viroꝝ aīos ꝯfoꝛtabat. Cū
igr̄ iudex xp̄ianos ſucceſſiue occideret
alios p̄n̄tes eē iubebat vt ſaltē territi
immolarēt dū cōſtātes tā crudeliter laniari viderēt.
Cū g̊ coꝛā eufemia ſctōs crudeliter detrūcaret ipſa
coꝝ cōſtātia ampliꝰ ꝓuocata iniuriā a iudice ſe pati
clamabat. Tūc iudex gauiſus eſt putās eā ſacrificijs
velle ꝯſentire. Uñ cū ab ea quā ſibi iniuriā faceret re
quiſiſſet. Illa ait. Cū ſim gn̄e nobilis cur mihi igno
tos ⁊ aduenas anteponis ⁊ pꝛioꝛes facis ad xp̄m ꝑ-
tingere ⁊ ad ꝓmiſſaꝫ gloꝛiā ꝑuenire. Cui iudex. Pu
tabā te ad mētē rediſſe ⁊ gaudebā te tue nobilitatis
vel ſexus meminiſſe. Recluſa igit̄ in carcere: ⁊ ſequē-
ti die cū vinctis ſiue vinculis adducta iterū grauiſſi-
me eſt cōqueſta cur cōtra legē imperatoꝛū ſibi ſoli a
vinculis parceret̄. Tunc alapis duriſſime cedit̄ et in
carcere recludit̄. Quā iudex ſecutus ex libidine op-
pꝛimere voluit. Sed illa viriliter reluctante manum
eius virtus diuina cōtraxit. Tūc putās ſe incantatū
pꝛepoſitū domꝰ ſue ad ipam direxit multa ꝓmittēs
ſi eā faceret cōſentire. Sed ille carcerem clauſum nec
clauibus aperire potuit nec ſecuribus frangere: do-
nec a demone arreptus clamās ⁊ ſeipm̄ dilaniās vix
euaſit. Deinde educta poſita eſt ſuꝑ rotaꝫ cuius ve
ctes carbonibus pleni erant ⁊ artifex intra rotā ta-
le ſignū trahētibus dedit vt q̄n ſonum faceret ſimul
traherēt ⁊ ſic exeūte igne vectes coꝛpꝰ eius diſſipa-
rēt. Sꝫ nutu dei ferramentū quo rota tēperabatur
de manu eius decidēs ſonū fecit et cōtinuo illis tra-
hētibus rota artificē cōminuit ⁊ eufemiā ſtantē ſuꝑ
eā illeſam ſeruauit. Tunc parētes artificis lamenta-
tes ſuppoſito igne ipam cū rota cōburere voluerūt
Sed rota cōbuſta eufemia ab angelo ſoluta in quo-
dā loco excelſo incolumis ſtare cōſpicit̄. Appellianꝰ
iudici ait. Uirtus xp̄ianoꝝ nō niſi in ferro vincitur.
vñ cōſulo vt eaꝫ facias decollari. Erectis igit̄ ſcalis
cū quidā ad eā capiēdā manū mittere vellet mox to-
tus paraliſi ſolutus vix inde ſemiuiuus eductus eſt
¶ Alius autē noīe ſoſtenes aſcēdens cōtinuo muta
tus ab ea veniā petijt ⁊ euaginato gladio ad iudicē
clamauit ꝙ ſeipm̄ libētius occideret q̄ꝫ eā quā ange-
li defendebāt cōtingeret. Deniq̄ꝫ inde educta: iudex
cācellario ſuo dixit vt ad eā oēs petulantes iuuenes
cōuocaret. Qui tādiu illaꝫ illuderent donec fatigata
deficeret. Sꝫ ille ad eā ingrediēs ⁊ multas virgines
ſplēdidiſſimas circa eā oꝛātes vidēs monitis eiꝰ pꝛo
tinus xp̄ianus effectus eſt. Pꝛeſes vero per capillos
virginē ſuſpēdit. Sed immobilē permanētem nega
to cibo in carcereꝫ recludi fecit vt. vij. die inter q̄tuoꝛ
magnos lapides ſicut oliua ꝯſtringeret̄. Illa vero q̄ti
die ab angelo ſatiata dum ſeptima die inter lapides
duriſſimos poſita eēt ad eius oꝛationeꝫ illi lapides
in cinerē tenuiſſimū ſunt redacti. Unde pꝛeſes ſe vi-
ctum a puella erubeſcēs eā in foueaꝫ ꝓijci iuſſit vbi
tres tante immanitatis beſtie erant ꝙ oēm hominē
deglutirēt. Que ſtati blādiēdo ad vginē cōcurrētes
et iunctis adinuicē caudis ei quaſi cathedrā ad ſedē
dum ꝑbentes: iudicē hoc videntē vehemētius cōfu-
derunt. Uñ cuꝫ pꝛeſes fere pꝛe anguſtia moꝛeret̄: in-
greſſus carnifex vt dn̄i ſui iniuriā vindicaret gladiū
in latus ſuū fixit ⁊ xp̄i martyꝛē fecit. Queꝫ iudex pꝛo
mercede ⁊ veſte ſerica induit ⁊ toꝛque aurea circūde
dit. Sed egrediēs a leone arripitur ⁊ ab eo penitus
deuoꝛatur. Uñ ſui eū diutius perquirētes vix pauca

eius oſſa cū veſte ſerica ⁊ torque aurea repererunt.
Priſcus quoq; iudex ſeipm̄ comedēs mortuꝰ eſt in-
uētus. Sctā aūt eufemia in calcedonia cuꝫ honore ſe
pulta eſt. Meritis cuius oēs iudei et gentiles calce-
donie in xp̄m crediderūt. Paſſa eſt aūt circa annos
dn̄i. cclxxx. Ambroſius de hac virgine in prefatione
ſic ait. Uirgo alma triūphatrix eufemia virginitatis
retinēs mitrā paſſionis meruit veſtiri corona. Cuiꝰ
p̄cibus hoſtis inimicus euincit̄ priſcus aduerſarius
ſupat̄ a fornacis igne virgo ſoſpes eripit̄: duri lapi-
des in puluerē ꝯuertunt̄. Fere māſueſcūt colla q; ſub
mittūt atq; oīa penaruꝫ ſupplicia eiꝰ orōne ſupant̄.
Nouiſſime gladij mucrone ꝯfoſſa carnea relinquēs
clauſtra celeſti choro iūgit̄ leta. Hec ſacra virgo tibi
domine eccleſiā tuam cōmēdet: hec pro nobis pecca-
toribus interpellet: hec etiā vota noſtra vt virgo ver
nula illibata tibi preſtet.

De ſancto lamberto. cxxxiiij.

Lambertꝰ nobilis gn̄e ſ; nobili-
or ſanctitate vite ⁊ a p̄meuo eta-
tis ſue literis eruditus adeo ꝑ ſui ſan
ctitate ab omnibus amabatur vt poſt
theodardū magiſtrū ſuū trecenſis ec-
cleſie in in ep̄m meruit ꝓmoueri. Quē
childericus rex plurimum diligebat: ⁊
pre oībus ep̄is charuꝫ ſemꝑ habebat. S; creſcēte in
uidoruꝫ malicia eum ſine cā impij expellētes honore
debito priuauerūt ⁊ feramundū in eiꝰ cathedrā ſta-
tuerūt. At lābertus monaſteriū ingreſſus ꝑ. vij. an-
nos ibidē optime cōuerſatꝰ eſt. Quadā v̄o nocte ad
orōnē ſurgēs in pauimēto per ignorātiā ſonū fecit
Qd̄ audiens abbas dixit. Quiſquis hūc fecit ſonum
ſtatim vadat ad crucē. Tūc lābertus illico nudis pe-
dibus in cilicio ad crucē cucurrit ibiq; tādiu et in ni-
ue et gelu ac glacie fixus ſtetit donec fratribus poſt
matutinas ſe calefacientitibꝰ abbas eū deeſſe cogno
uit ⁊ audiēs a q̄dā fratre ꝙ ille eēt qui ad crucē iuiſ-
ſet eū introduci fecit ⁊ ab eo cū monachis veniā po
ſtulauit. Ille v̄o nō ſolū clementer indulſit: ſed et de
bono patiētie eis ſublimiter p̄dicauit. Poſt. vij. an-
nos feramūdus expulſus eſt ⁊ ſctūs lābertus iuben
te pipino ad ſedē ꝓpriā eſt reductꝰ. Cū aūt ſicut pri
us v̄bo ⁊ exēplo polleret: inſurgētes in eū duo mali
gni eū grauiter inſectare ceperūt. Quos amici pōti-
ficis eos ſicut meruerāt occiderūt. Eo tp̄e lābertus
pipinū de quadā meretrice quā tenebat plurimū in-
crepauit. Dodo aūt cōſanguineꝰ eoꝝ q̄ occiſi fuerāt
⁊ frater ipſius meretricis domeſticꝰ aule regie: con-
gregato exercitu domū ep̄i circūq; obſedit volens
occiſoꝝ necē in ſctm̄ vindicare lābertū. At cū puer lā
berto in orōne poſito nūciaſſet ille cōſiſus in dn̄o vt
eos expugnaret mucronē arripuit. S; ad ſe rediēs
gladiū de manu ꝓiecit: meliꝰ iudicās vt perſiſtēdo et
moriēdo vinceret q̄ꝫ vt ſacratas manꝰ de impioꝝ ſan
guie macularet. Tūc vir dei ſuos admonuit vt pecca
ta ſua ꝯfiterent̄ ⁊ mortē patiēter ſuſtinerēt. Statiq;
impij irruētes ſctm̄ in orōne lābertū ꝓſtratū peme-
rūt. Circa ānos dn̄i. dcxx. Quibꝰ diſcedētibꝰ q̄dā ex
eiꝰ famulis euadētes corpꝰ eiꝰ occulte ad cathedralē
eccl'iā nauigio ꝑduxerūt ⁊ cū m̄lta ciuitatꝭ meſtitia ſe
pulture dederūt.

De ſctō mattheo apoſtolo. cxxxv.

Mattheus binomiꝰ extitit ſ; mattheꝰ
⁊ leui. mattheꝰ aūt interp̄tat̄ donū fe
ſtinatiōis: vl' donator conſilij. Uel d̄r
mattheꝰ a magnꝰ ⁊ theos qd̄ ē deus
q̄ſi magnꝰ deo: vl' a manꝰ ⁊ theos q̄ſi
manꝰ dei. Fuit ei donū feſtinatiōis ꝑ
feſtinā cōuerſionē: donator cōſilij ꝑ ſalubrē p̄dicatio
nē: magnꝰ deo ꝑ vite ꝑfectionē: manꝰ dei ꝑ euāgelij
ꝯſcriptionē. Leui interp̄tat̄ aſſumptꝰ vl' applicatꝰ ſi
ue additꝰ aut appoſitꝰ. Fuit ei aſſumptꝰ ab exactiōe
vectigaliū: applicatꝰ nūero apl'orum: additꝰ cōſortio
euāgeliſtarū: ⁊ appoſitꝰ cathalogo martyrū.

Mattheꝰ apl's in ethiopia p̄dicās
in ciuitate q̄ d̄r nadabar duos
magos noīe zaroen et arphaxat repit
q̄ ita hoīes ſuis artibꝰ demētabāt: vt
quoſcūq; vellēt mēbroꝝ offō ⁊ ſanita-
te priuare viderent̄. Qui ī tātā ſupbiā
eruperūt: vt ſe q̄ſi deos ab hoībꝰ face
rēt adorari. Mattheꝰ aūt apl's p̄dictam ciuitatē in-
greſſus ⁊ apud eunuchū cādacis regine quē philip-
pus baptizauerat hoſpitatꝰ ita magoꝝ p̄ſtigia dete
gebat ⁊ quicq̄d ipſi faciebāt hoībus in ꝑniciē h̄ ipſe
cōuerteret in ſalutē. Eunucho aūt ſ. mattheū iterro-
gante quō tot linguas loqueret̄ ⁊ intelligeret: expo
ſuit ei mattheꝰ ꝙ ſpūſctō deſcēdente oīm linguaruꝫ
ſciētiā recepiſſet: vt ſicut illi qui ꝑ ſupbiā turriꝫ vſq;
in celū edificare volebāt: pre cōfuſiōe linguaruꝫ ab
edificatiōe ceſſauerūt: ſic apl'i per oīm linguarū ſciē-
tiā turrim nō de lapidibus: ſ; de virtutibꝰ ꝯſtruāt ꝑ
quā oēs q̄ crediderint in celū aſcēdāt. Tūc venit q̄ di
ceret magos illos cū duobꝰ aduenisse cū draconibus q̄
ignē ſulphureū ex ore ⁊ naribꝰ euomētēs cūctos ho
mines occiderēt. Apl's aūt ſigno crucis ſe muniens
ad eos ſecure exiuit. Quē mox vt dracones viderunt
ā eius pedes ꝓtinꝰ dormierūt. Dixitq; magis. Ubi
eſt ars veſtra. Excitate eos ſi poteſtis. Ego aūt niſi
dn̄m rogaſſem qd̄ in me cogitaueratis inferre ī vos
ꝓtinus retorſiſſem. Cū aūt ppl's cōueniſſet in noīe
ieſu draconibꝰ vt abirēt p̄cepit ⁊ nulluꝫ ledētes ꝓti-
nus abierunt. Cepit q; populo de gl'ia paradiſi ter-
reſtris magnū ſermonē cōtexere: aſſerēs ipm̄ oībus
mōtibus eminere ⁊ ꝓximū celo eſſe ſpinas: vel tribu
los ibi nō eſſe lilia vel roſas ibi nō marceſcere: ſene-
ctutē ibi nō euenire ſe hoīem ibi iuuentū ſemꝑ ma-
nere angelorum organa ibidē ſonare: aues vocatas
cōtinuo obedire. De hoc aūt paradiſo terreſtri dicit
hoīem eiectum eſſe: ſed per xp̄i natiuitatē in paradi-
ſuꝫ celeſtē reuocatū fuiſſe. Et cū hec pplo loqueret̄
ecce ſubito tumultus exortus eſt in quo regis filius
mortuus plangebatur. Quem cuꝫ magi ſuſcitare nō
poſſent: ſuadebant regi ꝙ in deorum cōſortium ra-
ptus fuiſſet: ⁊ ideo ſimulacrum et tēpluꝫ ſibi cōſtrui
oporteret. Predictus autem eunuchus magos cu-
ſtodire faciēs apl'm aduocauit. Qui orōne fuſa eum
protinus ſuſcitauit. Quapropter rex noīe egyptus
hoc viſo per vniuerſas ſuas ꝓuincias miſit dicens.
Uenite ⁊ videte deū in effigie hoīs latentem. Uene-

rūt igit̄ cū coronis aureis ⁊ diuerſis ſacrificioꝝ ge-
neribꝰ volētes ſacrificare ei. Quos mattheꝰ ꝯpeſcuit
dicēs. Uiri q̄d facitis. Ego deꝰ nō ſum: ſ; ſeruꝰ dn̄i
ieſu xp̄i. Illi igit̄ de auro ⁊ argēto qd̄ ſibi attulerāt.
Ipſo iubēte eccl'iaꝫ magnā fabricauerūt quā intra
xxx. dierū ſpatiū ꝯſummauerūt. In q̄ aplus. xxxiij.
annis ſedit ⁊ totā egyptū ad fidē ꝯuertit. Rex autē
egypti cū vxore ſua ⁊ oī ppl'o baptizatꝰ eſt. Ephige
niā q; filiā regis apl's deo dicatā ꝓpluſq;. cc. virgini-
bus p̄fecit. Poſt h̄ hirtacus regi ſucceſſit ⁊ vir
ginē p̄dictā cōcupiſcēs dimidiū regni ſui apl'o ꝓmi-
ſit ſi eā in ꝯiugiū ſuū ſibi faceret cōſentire. Cui apo
ſtolus ait vt iuxta mores predeceſſoris die dn̄ica ad
eccleſiam cōueniret ⁊ p̄nte ephigenia cū ceteris vir-
ginibus q̄ꝫ bona ſint iuſta coiugia audiret. Quo rex
cū gaudio feſtinauit putās ꝙ ephigenie vellet cōiu-
giū ſuadere. Mattheꝰ igit̄ virginibꝰ ⁊ oī ppl'o con-
gregatis de bono matrimonij diu locutꝰ a rege ꝓplu
rimū eſt laudatꝰ credēs ꝙ h̄ ideo diceret vt virginis
animū ad matrimoniū ꝓuocaret. Deinde impato
ſilentio ſermonē repetit dicēs: Cū ḡ bonū ſit matri
moniū ſi ſaluo federe teneat̄ b̄n ſcitis aſtantes ꝙ ſi
regis ſponſam aliq̄s ſeruorū vſurpare preſumeret:
nō ſolū regis offenſaꝫ: ſ; mortē inſuꝑ mereret̄: nō q̄r
vxorē duxiſſe ꝓbat̄: ſ; q̄r ſpōſam dn̄i ſui accipiēs eiꝰ
matrimoniū violaſſe cōuincit̄. Itaq; ⁊ tu rex ſciens
ephigeniā regis eterni ſpōſam effectā et ſacro vela-
mine ꝯſecratā: quō poteris ſponſam potentioris te
tollere ⁊ tuo matrimonio copulare. Quo audito rex
pre ira inſaniens furibundus abſceſſit. Apl's aūt in
trepidus ⁊ cōſtans oēs ad patiētiā ⁊ cōſtātiā cōfor-
tauit ⁊ ephigeniā corā ſe ex timore ꝓſtratā cum cete
ris virginibꝰ b̄ndixit. Poſt miſſarū aūt ſolēnia rex
ſpiculatorē miſit q̄ iuxta altare mattheū ſtantē ⁊ ex
panſis manibꝰ in celū orantē miſſo a tergo gladio
interfecit ⁊ martyrē fecit. Qd̄ ppl's audiēs ad pala-
tiū regis oīa incenſurus ꝓperabat. S; a p̄ſbyteris
⁊ diaconibꝰ vix detēti apl'i martyriū cū gaudio cele-
brauerūt. Rex v̄o cū nec ꝑ matronas ad eā directas
nec ꝑ magos ephigeniā poſſet aliquatenꝰ īmutare
totā eiꝰ domū igne copioſo vallauit: vt ipſam cū ce-
teris virginibꝰ cōcremaret. Apl's aūt eiſdē apparēs
oēm ignē ab eaꝝ domo excuſſit. Qui erūpēs regis
palatiū inuaſit ⁊ ſolo rege euādēte vix cū vnico filio
cūcta conſumſit. Statimq; filiꝰ arreptꝰ a demonio
p̄ris crimina ꝯfitēs ad ſepulcrū apl'i ꝓperauit. Pr̄
v̄o turpiſſimꝰ leproſus effectꝰ cū curari non poſſet
manu ꝓpria gladio ſe pemit. Apl's aūt fratrē ephi
genie ab apl'o baptizatū regē cōſtituit. Qui ꝑ ānos
lxx. regnauit ⁊ filiū ſuū ſibi ſubſtituēs xp̄ianū cultū
magnifice ampliauit ⁊ totā ethiopie ꝓuinciā eccle-
ſijs xp̄i repleuit. zaroes autē ⁊ arphaxat ab ea die q̄
regis filiū apl's ſuſcitauit in ꝑſidē fugerūt. Sed ſy-
mon ⁊ iudas ibidē eos vicerūt. Notādum ꝙ in
btō mattheo quatuor p̄ncipal'r ꝯſiderant̄. Primuꝫ
eſt obediētie velocitas: q̄r mox vt xp̄s eū vocauit cō
tinuo teloneū reliq̄t: nec dn̄os ſuos timēs rōne s ve
ctigaliū impfectas reliquit ⁊ xp̄o perfecte adheſit.
Pro hac velocitate obediētie q̄dā occaſionem erro
ris ſibi aſſumpſerūt ſicut recitat Hierony. in origi
nali ſuꝑ p̄dictū locū dicēs. Arguit ī h̄ loco Porphi
riꝰ ⁊ iulianꝰ auguſtꝰ vel iperitiā hiſtorici mētiētis vl'
ſtultitiā eoꝝ q̄ ſtatim ſecuti ſunt ſaluatorē: q̄ſi irra-
tionabil'r quēlibet vocantē hoīem ſint ſecuti: cū tan
te v̄tutes tātaq; ſigna p̄ceſſerint q̄ apl'os ān̄q; cre-
derēt vidiſſe nō dubiū eſt. Certe fulgor ipſe ⁊ maie-
ſtas diuinitatis occulta q̄ etiā in humana facie relu-
cebat ⁊ p̄mo ad ſe vidētes trahere poterat aſpectu
Si eīm in magnete lapide h̄ eē v̄tꝰ d̄r vt anulos ⁊ fe
ſtucas ſibi copulet ⁊ quāto magis dn̄s oīum creatu
raꝝ ad ſe poterat trahere q̄s volebat. Hec hierony.
Scd̄m eſt eiꝰ largitas ſiue liberalitas: q̄r ſtatī fecit ei
cōuiuiū magnū in domo ſua. Qd̄ q̄dē ꝯuiuiū nō tm̄
fuit magnū ex rōne laute ꝑparatiōis: ſ; etiā fuit ma-
gnū p̄mo rōne voti: q̄r cū magno effectu ⁊ deſiderio
ipſ; recepit. Scd̄o rōne myſterij quia fuit īdicatiuū
magni myſterij. Qd̄ myſteriū exponit glo. ſuꝑ lucaꝫ
dicēs. Qui domicilio xp̄ꝫ recipit ī terno ſinaxis exu-
berātiū paſcit̄ delectatiōibꝰ voluptatū. Tertio rōne
documētoꝝ: q̄r ibi magna documēta exhibuit ſicut
miām volo ⁊ nō ſacrificiū: ⁊ nō egēt q̄ ſani ſunt me-
dico ⁊c. Quarto rōne inuitatoꝝ: q̄r magni diſcūben
tes ēt īuitati fuerūt. ſ. xp̄s ⁊ diſcipuli eiꝰ. Tertiuꝫ eiꝰ
humilitas q̄ appuit ī duobꝰ. Prīo in h̄ ꝙ ſe ꝓpubli-
canū manifeſtauit. Ceteri euāgeliſte vt dicit glo. ve-
recūdie cā ⁊ euāgeliſte honore nomē vulgatū nō po
nūt. Ipſe ſm̄ qd̄ ſcriptū eſt iuſtꝰ in p̄mis accuſator ē
ſui mattheū ſe ⁊ publicanū noīat vt oſtēdat nulluꝫ
cōuerſum debere de ſalute diffidere cū apl's ⁊ euāge
liſta de publicano repente ſit factꝰ. Scd̄o in h̄ ꝙ ad
ſuas iniurias patiēs fuit. Qn̄ eīm phariſei murmura
bāt ꝙ xp̄s ad hoīem pctōrē diuertiſſet: potuiſſet eis
mattheꝰ r̄n̄diſſe ac dixiſſe. Uos potiꝰ miſi ſ; ac pctōres
eſtis q̄ vos iuſtos arbitrātes medicū refugitis: ego
autē iā pctōr dici nō valeo: q̄r ad medicū ſalutis con
fugio: ⁊ eidē vulnꝰ meū nō abſcōdo. Quartum
eſt euāgelij ipſiꝰ in eccl'ia magna ſolēnitas. Eiꝰ eniꝫ
euāgeliū p̄ ceteris euāgelijs magis ī eccl'a frequētat̄
ſicut ⁊ pſalmi dauid ⁊ epiſtole pauli pre ceteris ſcri
pturis amplius in eccl'ia recitant̄. Cuius hec eſt ra
tio: quoniā teſte iacobo tria ſunt genera peccatoruꝫ
ſ; pctm̄ ſuperbie: luxie: ⁊ auaricie. Peccato ſupbie
peccauit ſaulus a ſaule ſupbiſſimo rege dictus qui
eccleſiam ſupra moduꝫ ꝑſecutus eſt. Peccato luxu-
rie peccauit dauid qui ⁊ adulteriuꝫ cōmiſit: ⁊ ꝓpter
ipm̄ adulteriuꝫ fideliſſimuꝫ militē viā occidit. Pec
cato auaricie peccauit mattheꝰ qui ꝑ auariciā lucris
turpibꝰ inhiabat. Fuit eīm telonariꝰ. Eſt autem te-
loneum vt dicit Iſidorus locus in portu maris vbi
merces nauiuꝫ ⁊ nautaꝝ emolumēta reddunt̄. Te-
los autē grece vt dicit beda latine d̄r vectigal. Licet
igit̄ iſti pctōres extiterint eoꝝ tn̄ penitētia adeo pla
cuit vt nō ſolū dn̄s eoꝝ culpis ignoſceret: ſ; etiaꝫ in
eis dona ſua multipliciꝰ cumularet. Nā ſeuiſſimum
ꝑſecutorē fecit fideliſſimuꝫ p̄dicatorē. adulterū fecit
ꝓphetā ⁊ pſalmiſtā. lucris inhiantē ⁊ cupidum fecit
apl'um ⁊ euāgeliſtā. Iō igit̄ hoꝝ triū dicta nobis tā
frequētiꝰ recitant̄: qui cōuerti volueris nō deſperes
de venia: q̄n tantos in culpa tales cōſpicis fuiſſe in
gr̄a. Notandū inſuꝑ ꝙ ſm̄ btm̄ Ambroſiū circa cō-

uerſionē btī matthei q̄dā ex parte medici q̄dā ex ꝑ
te infirmi ſanati:q̄dā ex parte modi ſanādi cōſiderā
tur.In medico tria fuerūt.ſ.ſapiētia q̄ radicē moꝛ⸗
bi cognouit:bonitas q̄ medicamēta adhibuit poten
tia q̄ ipm̄ tā ſubito mutare potuit.De his tribꝰ ſi⸗
cut idē dicit Ambꝛo.in ꝑſona ipſiꝰ matthei.Hic pōt
auferre coꝛdis mei doloꝛē:⁊ aīe palloꝛē qui nouit oc
culta.Et hͦ quātū ad ꝑmū. Inueni medicū q̄ in ce⸗
lis habitat ⁊ in terra ſpargit medicamēta.Hoc quā
tū ad ſcdm̄.Hic pōt ſolus ſanare vulnera mea q̄ ne⸗
ſcit ſua.Hoc quātū ad tertiū. In ipſo autē infirmo
ſanato.ſ.in btō mattheo tria cōſideranť ſm̄ ꝙ dictꝰ
Ambꝛo.oſtēdit.Ipſe nāq̄ moꝛbū ꝑfecte exuit:curā⸗
ti gratus extitit ⁊ in ſanitate recepta ſemꝑ mūdum
ſe ſeruauit.Unde ait.Sequebať mattheus iā letus
⁊ alacer ⁊ exaltabat dicēs.Iā nō publicanū gero:iā
ꝑ leui. Exui leui poſtq̄ xp̄m indui.⁊ hoc quo ad ꝑ⸗
mū.Odio genꝰ meū:fugio vitā meā:ſolū te ſequoꝛ
dn̄e ieſu qui ſanas vulnera mea.Hoc quo ad ſcdm̄.
Quis eſt qui me ſeparat a charitate dn̄i q̄ in me eſt
tribulatio an anguſtia:an fames Hoc quo ad tertiū
Modus aūt ſanādi ſm̄ btm̄ Ambꝛoſiū triplex fuit
Primo em̄ xp̄s ipm̄ vinculis ligauit.Scdo cauteriū
ipm̄ impſſit.Tertio oēm putredinē emundauit.Un̄
ait Ambꝛoſiꝰ loquēs in ꝑſona matthei.Ligatꝰ ſum
fidei clauis ⁊ bonis cōpedibꝰ charitatis. Aufer ieſu
meoꝝ putredines peccatoꝝ dū me habes vinculis
charitatis ligatū.Seca quodcūq̄ inueneris vitio⸗
ſum.hͦ quātū ad pꝛimū.Oē mādatū tuū ſicut caute
riū impſſum tenebo.⁊ ſi vꝛit cauteriū mādati tn̄ pu
trefacta carnis exuret ne vt virus ſerpat contagio.
Et ſi moꝛdet medicamētum tn̄ vlceris tollit vitium
Quātū ad ſcdm̄.Ueni cito dn̄e incidēs occultas et
latētes varias paſſiōes.Aperi cito vulnꝰ ne noxius
ſerpat humoꝛ emūda oē qd̓ fetidū eſt peregrino la⸗
uacro.Hoc quātū ad tertiū.Eius autem euāgeliū
anno dn̄i.d.qd̓ manibus ſuis ſcripſerat cū oſſibus
btī barnabe reꝑtū eſt.Qd̓ qdē euāgeliū btūs bar⸗
nabas ſecū ferebat:⁊ ſuꝑ īfirmos illō ponēs oēs tā
fide barnabe q̄ merito matthei cōtinuo liberabat.

De ſancto mauricio. cxxxvj.

MAuricius dꝛ a mari ⁊ cis qd̓ dꝛ vouēs
vel durꝰ:⁊ us qd̓ interpꝛetať conſilia⸗
toꝛ vł feſtinās:Uel dꝛ a maurū q̄ſi ſm̄
Iſidoꝝ grece dicit nigrū. Ipſe nāq̄
habuit amaritudinē ꝑ inchoatu mie⸗
rie ⁊ dilectione patrie.Fuit vomens per ſuperfluoꝝ
abiectionem:durus ⁊ firmus ꝑ tormētoꝝ ꝑpenſio⸗
nē.cōſiliatoꝛ ꝑ cōmilitonū exhoꝛtationē.feſtinans ꝑ
feruoꝛē ⁊ bonoꝝ operū multiplicationē.niger ꝑ ſui
deſpectionē.Huiꝰ paſſionē ſcripſit ⁊ cōpilauit bea⸗
tus eucharius lugdunēſis archieps.

MAuricꝰ in ſacratiſſima legione:
q̄ thebea dꝛ dux extitiſſe ꝑhibe
tur.Dicti autē ſunt thebei a ciuitate
ſua q̄ thebea nūcupata eſt.Eſt aūt ip
ſa regio in partibꝰ oꝛiētis vltra fines
arabie habilis opibꝰ:fructibꝰ fertilis
arboꝛibus delectabilis.Habitatoꝛes
vo illiꝰ regiōis dicunť eē magnis coꝛpibꝰ:armis ſtre
nui:in bello foꝛtiſſimi:callidi ingenio.ſapientia locu
pletiſſimi.Ipſa aūt ciuitas centū poꝛtas habuit: et
ſuꝑ nilū fluuiū qui de paradiſo egredit͛ gyon dꝛ ſi⸗
ta fuit.De qua dꝛ.Ecce vetus thebea cētū iacet ob
ruta poꝛtis.His iacobꝰ frater dn̄i ꝑ btī ſalutis ꝑdi⸗
cauit ⁊ fidē xp̄i ꝑfecte eos docuit.Diocletianꝰ aūt ⁊
maximianꝰ q̄ ceperūt anno dn̄i.cclxxxij.volētes fidē
xp̄i penitꝰ extirpare:tales epl̄as ꝑ oēs ꝓuincias in
q̄bꝰ xp̄iani moꝛabanť trāſmiſerūt.Si aliqd̓ determi
nari opoꝛteret aut ſciri totꝰ mūdus ex vna pte con⸗
gregatꝰ eēt:⁊ ſola roma ex alia parte ꝯſiſteret mun
dus totꝰ victꝰ fugeret ⁊ ſola roma ī culmine ſcie re⸗
maneret.Cur ḡ vos parua plebecula eiꝰ ꝑceptis re
ſiſtis ⁊ ꝯ ipſiꝰ ſtatuta tā ſtolide ſuꝑbitis.Aut igitur
deoꝝ imoꝛtaliū fidē ſuſcipite:aut imutabilis de vo⸗
bis ſnīa ꝓfereť dānatiōis.Xp̄iani aūt hmōi l̄ras ſu⸗
ſcipiētes nūcios oēs vacuos remiſerūt. Tūc diocle⸗
tianꝰ ⁊ maximianꝰ in irā cōmoti ꝑ oēs ꝓuincias mi⸗
ſerūt vt oēs bellicis armis apti ad romā venirēt:⁊ re
belles romano imꝑio ſubiugarēt.Lr̄e aūt auguſto⸗
rū ad ppl̄m thebeoꝝ delate ſunt. Qui ppl̄s ſm̄ dei
ꝑceptū:q̄ dei erāt deo ⁊ q̄ erāt ceſaris ceſari redde⸗
bāt.Cōgregātes igiť electā militū legionē.ſ.vj. mil
lia.dclxvj.eos ad imꝑatoꝛē miſerūt vt in bellis iuſtis
īꝑatoꝛē iuuarēt:nō vt ꝯ xp̄ianos arma mouerēt: ſʒ
eos potiꝰ defenſarēt. Huic aūt ſacratiſſime legioni
dux erat inclytꝰ vir mauricꝰ.Signiferi aūt cādidus
innocētiꝰ exuperiꝰ victoꝛ:⁊ ꝯſtantiꝰ.Diocletianꝰ igr̄
maximianū quē ſibi ī collegā īꝑerij aſſumpſerat cō⸗
tra galliascū infinito exercitu miſit ⁊ ei legionē the
beā ſociauit.Hi a ſctō marcellino papa exhoꝛtati ſūt
vt aū gladijs iterirēt q̄ fidē xp̄i quā acceperant vio
larēt. B Cū igiť vniuerſus exercitꝰ mōtes alpiū
trāſmeaſſet ⁊ ottodoꝛū aduenīſſet:iubet imꝑatoꝛ vt
oēs q̄ ſecū erāt idolis īmolarēt ⁊ ꝯ rebelles imꝑio ⁊
maxīe ꝯtra xp̄ianos vnanimiter cōiurarēt. Qd̓ ſcti
milites audiētes octo milliaribꝰ ab exercitu ſeceſſe⸗
rūt ⁊ ī q̄dā loco ameno cui agnū nomē eſt iuxta rho
danū ꝯſederūt.Qd̓ audiēs maximianꝰ miſſis militi⸗
bus ꝑcepit vt ad deoꝝ ſacrificia cū alijs feſtinarent.
Qui ſe nō poſſe facere rn̄derūt vtpote q̄ fidē xp̄i ha
berēt.Tunc imꝑatoꝛ ira ſuccēſus ait.Igiť deſpectui
meo celeſtis iniuria ⁊ mecū religio romana cōtēniť.
Sētiet ꝯtumax miles nō ſolū mihi ſʒ etiā dijs meis
me poſſe dare vindictā:tūc ceſar miſſis militibꝰ ſuis
iuſſit vt aut dijs eos ſacrificare cōpellerēt: aut deci⸗
mū quēq̄ eoꝝ ꝓtinꝰ decollarēt.Sctī igiť cū gaudio
capita extēdētes:vnꝰ aū alterū feſtinabat ⁊ ad moꝛ
tē ꝑuenire certabat.Tūc ſanctꝰ mauricꝰ aſſurgens
inter cetera ſic cōcionatꝰ eſt. Congratuloꝛ vobis q:
ꝓ fide xp̄i oēs moꝛi parati eſtis.Cōmilitones vr̄os
necari ſuſtinui:q: vos ad paſſionē ꝓ xp̄o paratos vi
di ⁊ dn̄i mādatū ſeruaui:q̄ ait petro.Mitte gladiū
tuū ī vaginā.Qꝛ ḡ iā cōmilitonū coꝛꝑibꝰ vallati ſu⸗
mus ⁊ ſocioꝝ ſanguinibꝰ rubꝛicatas veſtes habemꝰ
nos ipi ad martyꝛiū ſequamur.Hec ḡ ſi placet ceſari
mādemꝰ rn̄ſa.Milites tui imꝑatoꝛ ſumꝰ ⁊ ad defen⸗
ſionē reipublice arma ſuſcepimꝰ.Nō eſt in nobis ꝓ
ditio:nō foꝛmido ſʒ xp̄i fidē nullatenꝰ deſeremꝰ. Cū
hͦ imꝑatoꝛ audiſſet iuſſit iterū vt decimū trucidarēt.

Quo facto exuperius ſignifer vexillū arripiēs ⁊ in⸗
ter cōmilitones ſtās dixit.Glorioſus dux nr̄ mauri⸗
cꝰ de nr̄oꝝ cōmilitonū glīa ē lotutꝰ:nec exuperiꝰ ſi⸗
gnifer nr̄:nō hec arma arripuit vt talibꝰ reſiſtamus.
Proijciāt dextere nr̄e arma hec carnalia ⁊ armētur
ꝟtutibꝰ:⁊ talia ſi placet ceſari remādemꝰ.Milites ſu
mus imꝑatoꝛ tui : ſerui aūt qd̓ libere ꝓfitemur xp̄i.
Tibi debemꝰ militiā:illi innocētiā.A te laboꝛis ſtipē⸗
diū.ab eo exoꝛdiū ſumpſimꝰ vite.Oia ꝓ xp̄o toꝛmē⸗
ta ſuſciꝑe parati ſumꝰ ⁊ ab eiꝰ fide nunq̄ diſcedemꝰ
tūc impiꝰ ceſar iuſſit ſuū exercitū totā legionē circū
dare:ita ꝙ vnꝰ euadere nō poſſet . Uallanť igr̄ mili⸗
tes xp̄i a militibꝰ diaboli ⁊ nephādis manibꝰ truci⸗
danť ⁊ pedibꝰ equoꝝ cōcultanť ⁊ xp̄o ꝑtioſi marty⸗
res cōſecranť.Paſſi ſunt aūt circa annos dn̄i.cclxxx
Dei aūt nutu q̄ plures euaſerūt vt in regiones ali⸗
as veniētes xp̄i nomē ꝑdicarēt ⁊ glorioſiſſime in lo⸗
cis alijs triūpharēt . Et quibꝰ fuiſſe dicunť ſalutoꝛ:
aduētoꝛ:⁊ octauiꝰ apud thaurinū:alexāder apud ꝑ
gamū ſcōs apud vintinū:necnō ⁊ b . cōſtātiꝰ ⁊ victoꝛ
⁊ vꝛſus:⁊ q̄plures alij.Cū igr̄ carnifices pꝛedā diui⸗
derēt ⁊ inſimul epularenť:quēdā ſenē noīe victoꝛem
inde caſu trāſeuntē ad ſecū cōuiuandū inuitarūt.Il
le aūt requirere cepit quō inter tot millia occiſoꝛum
poſſent cū gaudio epulari.Cū aūt a quodā audiſſet
ꝙ ꝓ fide xp̄i moꝛtui eſſent ſuſpirās ille vehementer
ingemuit.btm̄ oīno ſe clamitās ſi cū illis fuiſſet occi⸗
ſus.Dū aūt cōperiſſent q̄m xp̄ianus eēt:in eū impe
tū fecerūt:⁊ ipm̄ ꝓtinus trucidauerūt. Poſt hͦ
maximianꝰ apud mediolanū.dioclecianꝰ ꝟo apud ni
chomediā vna die purpurā depoſuerūt vt pꝛiuatā
vitā egerēt:⁊ adoleſcētioꝛes.ſ.cōſtātius ⁊ maximꝰ ⁊
galeriꝰ quos ceſares fecerāt imperarēt.Sʒ cū maxi⸗
mianꝰ iterū tyꝛānice imperare vellet a ꝯſtātio gene⸗
ro ſuo ꝑſecutꝰ ſuſpēdio vitā finiuit.Tādē corpꝰ ſan⸗
cti innocētij de eadē legione in vndā rhodani immer
ſum a domiciano genanēſi ⁊ grato auguſtano ⁊ pꝛo
thaſo eiuſdē loci epō cū alijs in eccl̄ia eſt ſepultū.In
cuiꝰ ꝯſtructiōe quidam gētilis artifex erat qui alijs
die dn̄ico ſolēnizātibꝰ ſolꝰ opus ſuū exercebat.Adeſt
ſctōꝝ exercitꝰ rapiť:cediť:⁊ arguiť ꝙ opꝰ ſuū ꝓpha⸗
nus aſſumſerit:⁊ die dn̄ico cum alij diuinis intende
rēt ipſe operibꝰ mechanicis inhiaret.Coꝛreptꝰ ad ec
cleſiā cucurrit ⁊ ſe fieri xp̄ianū poſtulauit.Ambꝛoſiꝰ
in ꝑfatiōe de his martyꝛibꝰ ſic ait.Caterua fidelium
diuino luſtrata lumine ab extremis terre finibꝰ veni
ens tibi feliciter ſupplicauit.Et a coꝛpoꝛeis bellato⸗
rum legio mucronibꝰ circūſepta q̄q̄ ſpūalibꝰ etiam
armis vallata ad martyꝛiū vigili cōſtātia ꝓperauit.
Quos peſtifer tyꝛannꝰ vt eos metu ꝑterreret ad in⸗
terēptionē ſupplicij gladio decimauit:atq̄ poſtmo⸗
dū cōſtanter eos ꝑdurantes in fide vniuerſos pariť
capite plecti ꝑcepit.Sʒ hi tāto charitatꝭ ardoꝛe fer⸗
uebāt reiectis armis flexo poplite paſſim geniculā⸗
tes ſpiculatoꝝ tela hilari coꝛde ſuſciperēt. Inter q̄s
b.mauricꝰ ita fidei amoꝛe ſuccenſus decertando ſui
martyꝛij eſt coꝛonā adeptus.hec Ambꝛo.Mulier q̄⸗
dam filiū ſuū abbati monaſterij in quo ſctōꝝ marty
rū coꝛpoꝛa requieſcūt erudiendū tradidit quē ī bꝛe⸗
ui defunctū irremediabili luctu plāgebat.Cui appa
rēs mauricius cur filiū ſuū ſic fleret q̄ſiuit. Que ſibi
rn̄dit.ꝙ q̄diu viueret a lacrimis nō ceſſaret. Cui il⸗
le.Noli eū flere vt moꝛtuū:ſʒ ſcias eum habitare no
biſcū ꝙ ſi ꝓbare deſideras cras ⁊ in oībus diebꝰ vi⸗
te tue ſi ad matutinas ſurrexeris:vocē eiꝰ inter mo⸗
nachoꝝ pſallentiū voces audire valebis.Qd̓ illa ſem
per fecit:⁊ vocē filij cū monachis cantantē ſemper di
ſcernens audiuit. Rex gaturanicus cum theſauros
ſuos relictis ſeculi pōpis pauperibus ⁊ eccleſijs ero
garet quēdam pꝛeſbyterū miſit :vt ſibi de ſacroſctis
ipſoꝝ reliquijs aſpoꝛtaret . Qui cū reliquijs impe⸗
tratis rediēs dum nauis oꝛta tēpeſtate in lacu lauſa
niēſi periret capſam cū reliquijs fluctibus oppoſuit
⁊ mox ſecuta fuit trāquillitas magna. Anno domini
dcccclxiij.cū q̄dā monachi obtentu karoli a nicolao
papa coꝛpoꝛa ſ.vꝛbani pape ⁊ ſ.tyburcij martyꝛis im
petraſſent ⁊ redeūtes ſctōꝝ martyꝛiū eccleſiā viſitaſ
ſent ab abbate ⁊ monachis impetrarūt vt coꝛpꝰ ſcti
mauricij ⁊ caput ſ.innocētij apud antiſiodoꝝ in eccle
ſia quā ſanctꝰ germanus eiſdē martyꝛibꝰ dudū dedi
cauerat tranſpoꝛtarent.Refert petrus damianꝰ q̄ in
burgūdia erat quidā clericus ſuꝑbus ⁊ ambitioſus
qui quādam eccleſiam ſancti mauricij ſibi vſurpaue
rat:quodā ponte milite ſibi plurimū obſidēte.Dū
autē quadā die miſſa cantareť ⁊ in fine euangelij di⸗
ceretur.omnis qui ſe exaltat humiliabiť:deriſit mi⸗
ſer ⁊ ait falſum eſt.Nā ſi ego meis hoſtibus me hu
miliaſſem tot hodie diuitias eccleſie nō haberē.⁊ ec⸗
ce fulmē inſtar gladij in os eius per qd̓ blaſphemie
verba euomuit introiuit ⁊ ſubito eum extinxit.

De ſctā iuſtina. cxxxvij.

IUſtina a iuſtitia dicta eſt. Ipſa em̄ per iu
ſtitiā vnicuiq̄ qd̓ ſuū eſt reddidit.ſcʒ deo
obedientiā:ſuperioꝛi pꝛelato reuerentiā
pari concoꝛdiā:inferioꝛi diſciplinā: inimi⸗
cis patientiam:miſeris ⁊ afflictis cōpaſſionē:opero⸗
ſam ſibi ſanctimoniam:⁊ pꝛoximis charitatem.

IUſtina ꝟgo de ciuitate antiochie
filia ſacerdotꝭ idoloꝝ quotidie ad
feneſtrā ſedens pꝛelium diaconē euan⸗
geliū legentē audiebat a q̄ tandē ꝯuer
ſa eſt.Qd̓ cū mater patri ī lecto retuliſ
ſet ⁊ ābo doꝛmiſſent xp̄s cū angelis ap
paruit eis dicēs.Uenite ad me ⁊ dabo
vobis regnū celoꝝ.Qui euigilātes ſtatim cū filia ſua
ſe baptizari fecerunt.Hec ḡ iuſtina virgo a cypꝛiano
plurimū moleſtata ipſā tādē ad fidē ꝯuertit.Cypꝛia⸗
nus em̄ a ſua pueritia magꝰ extiterat.Nā cū.vij.an⸗
noꝝ eēt a parētibꝰ diabolo ꝯſecratꝰ eſt. Hic igr̄ ma⸗
gice arti inſeruiebat ⁊ matronas in iumēta cōuerte⸗
re videbať ⁊ multa alia pꝛeſtigia exercebat . Ardens
igiť in amoꝛe iuſtine ꝟginis ad magicas artes ſe con
tulit:vt ipā ꝑ ſe vel ꝑ viro quodam acladio qui ſilr̄
in eius amoꝛe exarſerat poſſet habere.Aduocat igiť
demonē vt ad ſe veniat:vt iuſtinā per eum valeat ha
bere.Aduenīēs demō dixit ei.Quid me vocaſti . Cui
cypꝛianꝰ.Amo virginē de galileis:potes ne facere:vt
ipam habeā ⁊ voluntatē meā ſecū perficiam.Cui de⸗
mon.Ego qui hoīem de paradiſo eijcere potui:cayn
fratrē ſuū occidere ꝓcuraui:iudeos xp̄m occidere fe

ci: hoīes ꝑturbaui ⁊ nō potero facere vt vnā puellā habeas ⁊ ea iuxta tuū placitū fruaris. Vnguētum hͦ accipe ⁊ circa domū eius deforis ſparge: ⁊ ego ſuꝑueniēs cor eiꝰ in tuū amorē incēdā, ⁊ tibi eā aſſentire cōpellā. Sequēti nocte demō ad eā ingredit̄ ⁊ cor eius ad amorē illicitū incitare conat̄ qđ illa ſentiēs deuote ſe dn̄o cōmendauit ⁊ totum corpus ſuū ſigno crucis muniuit. Ad ſignum autē ſancte crucis diabolus territꝰ fugit ⁊ ad cyprianū veniēs an̄ eū ſtetit. Cui cyprianꝰ dixit. Quare nō adduxiſti ad me ꝟginē illā. Cui demō. Vidi in ea quoddā ſignū ⁊ ꝯtabui ⁊ oīs ꝟtus in me defecit. Cyprianꝰ autē eū dimiſit ⁊ aliū fortiorē vocauit. Cui demō. Audiui tuā iuſſionē et vidi illius impoſſibilitatē. Sꝫ ego emēdabo ⁊ tuam cōplebo volūtatē. Aggrediar eā ⁊ cor eiꝰ vulnerabo in amorē libidinis ⁊ ea iuxta deſideriū tuū ꝑfrueris. Ingrediēs igr̄ diabolus nitebat̄ ei ꝑſuadere et animū eius ad amorē illicitū inflāmare. Illa aūt ſe deo deuote recōmendans ſigno crucis omnē tētationē repulit et inſufflans in demonē ꝓtinꝰ eū abiecit. Demon aūt cōfuſus abijt ⁊ aufugit ⁊ an̄ cyprianū ſtetit Ad quē cyprianꝰ. Et vbi eſt ꝟgo ad quā te trāſmiſi. Et demō. Victū me fateor ⁊ q̄liter dicere ꝑtimeſco Quoddā em̄ ſignū terribile in ea vidi ⁊ cōtinuo robur om̄e amiſi. Tunc cyprianꝰ eū deridēs dimiſit: ⁊ ipm̄ p̄ncipē demonū aduocauit. Cūq̄ꝫ veniſſet ad eū dixit. Que eſt ꝟtus vr̄a tā modica: vt vincat̄ ab vna puella. Dixit demō. Ecce egrediēs varijs febribus eā vexabo et animū eius ardētius inflāmabo et totū corpus eius vehemēti ardore reſpergā ⁊ freneticam illā faciā et varia ſibi fantaſmata offerā ⁊ media nocte eā adducā tibi. Tunc diabolꝰ in ſpeciē vnius ꝟginis ſe trāſfigurauit ⁊ ad ꝟginē veniēs dixit. Ecce ad te venio: q2 tecum in caſtitate viuere cōcupiſco. Verūtamē dic q̄ſo te que nā certaminis nr̄i merces erit. Cui ſctā ꝟgo rn̄dit. Merces magna quidem labor modicus. Dicit ei demō. Quid eſt g̊ ꝙ deus p̄cepit. Creſcite et multiplicamini et replete terram. Timeo g̊ bona ſocia ꝙ ſi in ꝟginitate manſerimus ꝟbū dei irritū faciemꝰ et velut ꝯtēnētes et inobediētes in graue iudiciū decidemus: et vn̄ videbamur ſperare p̄mium graue incurremꝰ tormentū. Cepit autem cor ꝟginis grauibus cogitationibus ꝑ immiſſionē demonis cōcuti ⁊ ardore cōcupiſcētie fortius inflāmari: adeo vt iā ſurgēs abire vellet. Tunc ſctā ꝟgo ad ſe reuerſa ⁊ q̄s eēt qui ſecū loqueret̄ intelligēs ꝯtinuo ſe cruce muniuit ⁊ in diabolū ſufflans ipm̄ inſtar cere ꝓtinꝰ liq̄fecit ⁊ ab omni tētatiōe ſtatim liberatā ſe ſenſit. ¶ Poſtmodū diabolus in ſpeciē iuuenis pulcerrimi ſe trāſfigurauit ⁊ thalamū eiꝰ ingrediēs cū ipa in lectulo iaceret impudēter in eius lectulū ꝓſilijt ⁊ in eiꝰ amplexus ruere voluit. Qđ vidēs iuſtina ⁊ malignū ſpm̄ adeſſe cognoſcēs: mox ſignū crucis edidit ⁊ inſtar cere diabolū liq̄fecit. Tūc diabolus ꝑmittēte deo febribꝰ eā fatigās ⁊ plures cū gregibꝰ ⁊ armētis occidēs: maximā mortalitatē in tota antiochia futurā ꝑ demonicas p̄dicebat: niſi iuſtina coniugio cōſentiret. Quapropter tota ciuitas morbo lāguēs ad ſanandā parētū iuſtine cōuenit clamās vt iuſtinā cōiugio traderēt: ⁊ ſic ciuitatē a tāto ꝑiculo liberarēt. Sꝫ cū iuſtina nullatenꝰ ꝯſentiret: ⁊ ex hͦ mortē eidē oēs minarent̄. vij. āno mortalitatis ipa ꝓ eis orauit ⁊ oēm peſtilētiā ꝓpulſauit. Vidēs aūt diabolus ꝙ nihil ꝓficeret in formā iuſtine ſe tranſmutauit vt famā iuſtine pollueret ⁊ cyprianū deludēs ſe iuſtinā ad ſe adduxiſſe iactabat. Pergēs igr̄ diabolꝰ ad cyprianū in ſpecie iuſtine ad ipm̄ cucurrit ⁊ eum q̄ſi q̄ eiꝰ amore lāgueret oſculari voluit. Quā cyprianꝰ vidēs ⁊ iuſtinā eē credēs gaudio repletꝰ ait. Bn̄ veniſti iuſtina oīm feminarū decora. Mox vt cyprianꝰ nomē iuſtine noīauit: diabolus nomē illud ferre nō potuit ſꝫ ad eiꝰ ꝓlationē inſtar fumi ſtatī euanuit. Quapropter cyprianꝰ deluſum ſe vidēs triſtis remanſit. Vn̄ ⁊ āplius in amorē iuſtine eſtuās ad oſtiū ꝟginis diu vigilauit: ⁊ q̄nq̄ꝫ in feminā ⁊ q̄nq̄ꝫ in auē: vt videbatur arte magica ſe cōmutās cum veniſſet ad oſtiū virginis neq̄ꝫ femina neq̄ꝫ auis ſꝫ cyprianus ꝓtinus apparebat. Acladius q̄ꝫ arte diabolica mutatus in paſſerē: cū ad feneſtrā iuſtine volaſſet: mox vt ꝟgo eū aſpexit nō paſſer: ſꝫ acladiꝰ apparuit. Anguſtiariq̄ꝫ nimis cepit ac tremere: q2 nec fugere poterat nec ſalire. Timens ꝟo iuſtina ne cadens creparet: eum ꝑ ſcalam deponi fecit admonens vt a ſua vaſania ceſſaret ne iuxta leges tanq̄ maleficꝰ puniretur. Iſta oīa ſm̄ figmenta diabolica ad quādam apparentiam fiebāt.

¶ Victus igitur per omnia diabolus ad cyprianū redijt et ante eū cōfuſus ſtetit. Cui dixit cyprianus Nunq̄d et tu victus es. Que eſt miſer virtus veſtra vt vnā puellā nō poſſitis vincere nec in eā ꝑtātē habere: ſed ecōuerſo ipa vos vincat et tā miſerabiliter vos ꝓſternat. Dic tn̄ mihi obſecro in quo eſt eius tā maxima fortitudo. Cui demon ait. Si mihi iuraueris vt a me nequaq̄ recedas virtutē eius victorie tibi pādā. Cui cyprianꝰ. Per qđ tibi iurabo. Cui demon. Iura mihi ꝑ ꝟtutes meas magnas ꝙ a me nūq̄ diſcedas. Dixit ei cyprianꝰ. Per ꝟtutes tuas magnas tibi iuro ꝙ a te nūq̄ diſcedā. Tūc diabolus q̄ſi ſecurus ei dixit. Puella illa ſignum crucifixi edidit: et ſtatim cōtabui ⁊ oēm ꝟtutē amiſi ⁊ quaſi cera a facie ignis effluxi. Dixit ei cyprianꝰ. Ergo crucifixus maior te eſt ⁊ demō. Vtiq̄ꝫ maior oibus eſt: et nos et oēs quos hic decipimꝰ tradet igni inextīguibili cruciādos. Cui cyprianꝰ. Ergo ⁊ ego amicus debeo fieri crucifixi: ne tantā aliq̄n penā incurrā. Cui diabolus. Iuraſti mihi ꝑ virtutes mei exercitus per quas nemo ꝑiurare valet ꝙ a me nūq̄ diſcederes. Ad quē cyprianus. Te ⁊ oēs fumigātes tuas ꝟtutes ꝯtēno ⁊ tibi ⁊ oibus diabolis tuis abrenūcio ⁊ crucifixi ſalutari ſigno me munio. Statiq̄ꝫ ab eo diabolus confuſus diſceſſit. Tūc cyprianus ad epm̄ iuit. Quē vidēs ep̄s ⁊ credēs eū veniſſe: vt xp̄ianos in errores mitteret ait ei. Sufficiant tibi cypriane hi q̄ foris ſunt. Nihil em̄ poteris aduerſus eccleſiā dei. Inuicta eſt em̄ ꝟtus xp̄i: cui cyprianus. Certus ſum ꝙ inuicta eſt ꝟtus xp̄i. Narrāſq̄ꝫ q̄ ſibi acciderāt: ab eo ſe baptizari fecit. Qui poſtmodū tā in ſcientia q̄ in vita valde ꝓficiens mortuo epō ipe in epm̄ ordinatus eſt. Beatam ꝟo virginem iuſtinam in monaſterio poſuit et multis ſacris virginibus eā ibidē in abbatiſſam p̄fecit. Sanctus aūt cyprianus martyribꝰ ep̄las ſepe

mittebat ⁊ eos in certamine roborabat. Comes autē regionis illiꝰ audiēs famā cypriani ⁊ iuſtine eos ad ſe p̄ntari fecit: ⁊ an ſacrificare vellēt req̄ſiuit. Qui dū in fide xp̄i ꝑſiſterēt firmi: iuſſit eos in ſartaginē plenā cera: pice ⁊ adipe poni. Que tn̄ mirū refrigiū p̄ſtitit nec aliqđ ſuppliciū irrogauit. Sacerdos aūt idolorū p̄fecto dixit. Iubeas me ante ſartaginē ſtare ⁊ cōfeſtim vincā oēm virtutē deorū. Cum ergo iuxta ſartiginē veniſſet dixit. Magnus eſt deus hercules ⁊ pater deorū iuppiter. Et ecce cōtinuo de ſartigine ignis exiuit ⁊ penitꝰ eū cōſumſit. Tūc cyprianꝰ ⁊ iuſtina de ſartagine extrahunt̄ ⁊ data ſuꝑ eos ſententia pariter decollant̄. Horū corꝑa cū ſeptē diebus ad canes ꝓiecta manſiſſent: poſtmodum romā trāſlata ſunt. Nunc autē vt dicitur placentie requieſcūt Paſſi ſunt autē. vj. kalen. octobris circa annos domini. cclxxx. ſub diocletiano.

¶ De ſanctis coſma ⁊ damiano. cxxxviij.

Coſmas dr̄ a coſmos qđ eſt forma vel ornatꝰ. Vel ſm̄ Iſido. coſmos grece dr̄ mūdus latine. Fuit em̄ forma alijs in exēplis ornatꝰ virtutibꝰ bonis mūdus ab oibꝰ vitijs. damianꝰ dictꝰ eſt a dama quadā beſtia q̄ humilis eſt et māſueta. Vel damianꝰ a dogma qđ eſt doctrina: et ana qđ eſt ſurſum. Vel a dānū qđ eſt ſacrificiū. Vel damianꝰ quaſi dn̄i manus. Ipſe em̄ māſuetudinem habuit in conuerſatione: doctrinā ſupernam habuit in predicatione: ſacrificiū in carnis maceratione: dn̄i manus fuit in medicinali curatione.

COſmas ⁊ damianꝰ germani fratres in ciuitate egea ex religioſa matre noīe theodora nati ſunt. Hi arte medicine edocti tātā a ſpūſctō gratiā acceperūt: vt oēs languores nō ſolū ab hoibꝰ: ſed etiā a iumētis curarēt gratis oīa tribuētes. Matrona aūt q̄dā noīe palladia cū oīa ſua in medicis conſumſiſſet ad ſctōs acceſſit ⁊ ab eis ſanitatē integrā reportauit Tūc illa quoddā munuſculū ſctō damiano obtulit. Et cū nollet recipere illa eum ſacramentis terribilibus adiurauit. Qđ ille acquieuit recipe nō quidem ductꝰ cupiditate muneris: ſed ⁊ deuotiōi ſatiſfaciēs offerētis ⁊ ne nomē dn̄i viderent̄ ſpnere ꝑ. qđ videbat ſic ſe adiuratū eē hͦ vbi ſanctꝰ coſmas cōperit ꝑcepit ne corpus eiꝰ vna cū ipſius corpore poneret̄. Sed ſequēti nocte dn̄s coſme apparuit ⁊ fratrem de ſuſcepto munere excuſauit. Audiēs eorū famā ꝓconſul liſias eos ad ſe accerſiri fecit: ⁊ q̄ eorū ſunt noīa: q̄ patria: q̄ fortuna inquirere cepit. Sctī martyres dixerūt. Noīa nr̄a ſunt coſmas ⁊ damianꝰ: ⁊ alios tres fratres habemus quorū noīa ſunt antimꝰ. leoncꝰ: et euprepius. Patria aūt nr̄a arabia eſt. Porro fortunā xp̄iani neſciūt. Iuſſit g̊ ipator vt fratres ſuos adducerēt ⁊ ſimul idolis imolarēt. Sꝫ cū oīno imolare contēnerēt: p̄cepit eos in manibꝰ ⁊ pedibꝰ dire torqueri. Cū aūt eiꝰ tormēta deriderēt: iuſſit eos cathena ligari ⁊ in mare p̄cipitari. Sed ſtatim ab angelo de mari liberant̄: ⁊ ante p̄ſidē ſtatuunt̄. Qđ p̄ſes ꝯſiderās ait. Per deos magnos maleficijs vincitis q2 tormēta cōtēnitis ⁊ mare ſopitis. Docete g̊ me hͦ vr̄a maleficia: ⁊ in noīe dei adriani ſequar vos. Et hͦ dicto ſtatim duo demones affuerūt ⁊ eū grauiſſime in faciē ceciderūt. Et ille clamās dixit. Deprecor vos o boni viri vt ꝓ me ad dn̄m veſtrū oretis. Quibus orantibꝰ cōtinuo demones diſceſſerūt. Preſes aūt dixit. Videtis qualr̄ aduerſū me dij indignati ſunt q2 eos relinq̄re cogitabā. Iā g̊ deos meos vos non patiar blaſphemare. Tūc eos in ignē copioſū iactari p̄cepit. ſꝫ tn̄ eos nil leſit q̄n potiꝰ flāma ꝓſilijt longe ⁊ multos de aſtantibꝰ interemit. Iubent̄ g̊ in eculeo ſuſpēdi: ſꝫ ab angelo ipſos cuſtodiēte fatigatis admodū incedēdo miniſtris ante p̄ſidē deponunt̄ illeſi. Tūc igit̄ fratres in carcerē fecit recludi. ⁊ coſmam ⁊ damianū crucifigi ⁊ a ppl'o lapidari. Sꝫ in ſuos lapides redibāt autores ⁊ q̄ plurimos vulnerabant. Tūc p̄ſes furore repletꝰ eductis tribꝰ fratribꝰ ⁊ aſtātibꝰ iuxta crucē iuſſit coſmā ⁊ damianū ſupra crucē a quatuor militibꝰ ſagittari. Sagitte ꝟo conuerſe plurimos vulnerabāt: ſꝫ ſctōs martyres nō ledebāt. Videns aūt p̄ſes in oibus ſe cōfuſum vſq̄ꝫ ad mortē anguſtiatꝰ oēs q̄nq̄ꝫ frēs fecit ſimul decollari: memores aūt xp̄iani verbi qđ dixerat ſctūs coſmas ne in vnū ſepelirent̄ cogitabāt quō vellēt martyres ſepeliri. Et ecce ſubito camelus aduenit ⁊ humana voce ꝓclamās ſctōs in vno loco ſepeliri precepit. Paſſi ſunt ſub diocletiano q̄ cepit circa annos dn̄i. cclxxxvij. ¶ Ruſticus q̄dā cū poſt laborē meſſis in campo apto ore dormiret: ſerpēs in eiꝰ ventrē igreſſus eſt. Euigilās aūt cū nihil ſentiret domū redijt. ⁊ ſero facto grauiſſime torq̄ri ſe ſenſit. Voces igit̄ mirabiles emittebat: ⁊ ſctōs dei coſmā ⁊ damianū in ſui auxiliū inuocabat. Sꝫ cū dolor ſꝑ increſceret ad eccleſiā ſctōrū martyrū ꝯfugit. ⁊ ibidē eo ſubito dormiente: ſerpēs ſicut ꝑ os eiꝰ intrauerat ſic exiuit. Vir q̄dā longe ꝓfecturꝰ ſctīs martyribꝰ coſme ⁊ damiano vxorē ſuā cōmēdauit dās ei ſignū cui ꝓtinꝰ deberet ei annuere ſi aliq̄n eā vocaret. Poſt hͦ aūt ſciens ſignū diabolꝰ qđ ei maritꝰ dederat: ſe in hoīem tranſfigurauit ⁊ ſignū viri offerēs dixit. Vir tuꝰ ab illa ciuitate me miſit ad te vt ducā te ad eū. At illa adhuc ire formidās ait. Signū quidē agnoſco: ſed q2 ſctīs martyribꝰ coſme ⁊ damiano cōmēdata ſum ſuꝑ eorū altare mihi iura ꝙ ſecurā me duces ⁊ tūc ꝓtinꝰ ꝓficiſcar. Ille aūt cōtinuo vt dixerat ſibi iurauit. ſecuta g̊ eū cū ad quēdā locū ſecretū veniſſent voluit eā de iumēto diabolꝰ p̄cipitare vt eā occideret. Qđ illa ſentiēs exclamauit. Deꝰ ſctōrū coſme ⁊ damiani adiuua me. Vobis em̄ credidi ⁊ ſecuta ſum eū. Cōfeſtim autē ſcti cū multitudīe dealbatorū ibidē affuerūt ⁊ eā liberauerūt. Diabolꝰ ꝟo ſtatim euanuit. Et dixerunt ei. Nos ſumꝰ coſmas ⁊ damianꝰ quorū iuramēto credidiſti. ideoq̄ꝫ feſtinamꝰ venire in auxiliū tibi. Felix papa octauꝰ ſcti gregorij in honore ſctōrū coſme ⁊ damiani nobilē eccl'iam rome ꝯſtruxit. In hac eccleſia vir q̄daꝫ ſctīs martyribꝰ ſeruiebat cui cancer vnum crus totū conſumſerat. Et ecce dormēte illo ſcti coſmas ⁊ damianꝰ deuoto ſuo apparuerūt vnguēta et ferramēta ſecū portātes. Quorū vnꝰ alteri dixit. Vbi carnes accipiemꝰ vt abſciſſa carne putrida locū va-

cuꝫ repleamꝰ. Tūc ait alter in cimiterio ſancti petri ad vincula hodie ethiops recens ſepultꝰ eſt. De illo ergo afferꝰ vt huic ſuppleamꝰ. Et ecce ad cimiterium ꝓperauit ⁊ corā mauri attulit: p̄cidenteſq̄ corā īfir mi loco eiꝰ corā mauri inſeruerūt ⁊ plagā diligēter vngētes corā infirmi ad corpꝰ mauri mortui detule rūt. Euigilās aūt cū ſe ſine dolore ſenſiſſet: manum ad corā appoſuit ⁊ nīl leſionis inuenit. Apponēſq̄ candelam cum in crure nihil mali videret cogitabat an nō ipſe q̄ erat: ſꝫ alius aliter eſſet. Rediens auteꝫ ad ſe pre gaudio de lectulo ꝓſilijt: ⁊ qd in ſomnis viderat ⁊ qualr̄ ſanatꝰ fuerat oībus enarrauit. Qui cōciti ad tumulū mauri miſerūt ⁊ corā mauri p̄ciſaꝫ ⁊ corā p̄dicti viri loco illiꝰ in tumulo poſitā īuenerūt. Paſſi ſunt autē circa annos dñi. cclxxx. ſub diocle.

De ſancto foroſeo. cxxxix.

A

Foroſeus epſ cuiꝰ hiſtoriā beda ſcripſiſſe credit̄: dū oī virtute et bonitate polleret ad extremū veniēs ſpiritū emiſit: vidit qꝫ duos angelos ad ſe venientes ⁊ eiꝰ aīam deferentes: tertiū ꝟo armatū ſcuto candido ⁊ gladio fulgureo ſe p̄cedētē cōſpexit. Deinde demones clamātes audiuit. Precedamꝰ ⁊ ante faciē eiꝰ bella cōmoueamꝰ. Cū g̊ p̄ceſſiſſent cōuerſi iactabāt in eū ignita iacula. Sꝫ angelus p̄cedēs ſcuto ea ſuſcipiebat ⁊ ꝓtinus extinguebat. Tūc demones angelis opponētes dixerunt. Otioſos ſermōes ſepe dixit: ⁊ ideo illeſus nō debet perfrui vita beata. Quibꝰ angeli. Niſi principalia vitia ꝯtra eū ꝓtuleritis ꝓpter minima nō ꝓhibit. Tūc dixit eis demō. Si iuſtꝰ eſt deꝰ homo hic nō ſaluabit̄. Scriptū eſt enim. Niſi cōuerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut ꝑuuli nō intrabitis in regnū celoꝝ. Cui angelꝰ excuſans ait. in telligētiā in corde habuit: ſꝫ cōſuetudo hoīm cōcitauit. Cui demō. Sicut accepit malū ex conſuetudine ita accipiat vindictā a ſuꝑno iudice. Sanctꝰ angelꝰ dixit. Iudicemur ante deū. Preliāte angelo aduerſarij territi ſunt. Tunc demon dixit. Seruꝰ q̄ ſcit voluntatē dñi ſui ⁊ nō facit: plagis vapulabit̄ multis. Cui angelus. Quid em̄ iſte de dñi ſui voluntate nō impleuit. Et demū. Dona iniquoꝝ recepit. Cui angelꝰ. Credidit ꝙ vnuſquiſq̄ eoꝝ pn̄iam egiſſet. Demon dixit. Ante debuit ꝓbare pn̄ie ꝑſeuerātiā ⁊ ſic fructus ſuſcipe. Angelus reſpondit. Iudicemꝰ ante deum. Sed demon ſuccubuit. Iterū autem ad bellādū ſurrexit dicēs. Vſq̄ nunc deū exiſtimabamꝰ veracē qui oē delictū qḋ in terris nō purgat̄: ſe in eternū puniturū ꝓmiſit. Hic g̊ hō quādā veſtē a quodā vſurario recepit: nec de h̄ punitꝰ fuit. Vbi eſt g̊ iuſtitia dei. Cui angelus. Silete: q: occultā dei iuſtitiam ignoratis. Quādiu em̄ ſperat̄ pn̄ia comitat̄ hoīeꝫ diuina mīa. Demon rn̄dit. Sꝫ nullus hic locus eſt penitētie. Cui angelꝰ. Profunditatē iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etenim. Tūc diabolus tā grauiter eū ꝑcuſſit: vt poſtmodū vite reſtitutꝰ ſꝑ ꝑcuſſiōis veſtigiū retineret. Arripiētes em̄ demones vnum de his q̄s in ignibꝰ torquebāt ipm̄ in eū iactauerūt q̄ eius humerū maxillāq̄ incēdit. Cognouitq̄ hoīem: q: ille erat cuiꝰ veſtē accepat. Dixitq̄ angelꝰ. Qḋ incēdiſti arſit te. Si em̄ huiꝰ viri in p̄ctis mortui donū nō accepiſſes: nec pena in te arderet. Et hāc ꝑcuſſioneꝫ ꝑmittente deo ꝓ receptione veſtimenti illiꝰ ꝑcipit. Alter aūt demō dixit. Adhuc reſtat illi anguſta porta vbi illū ſuꝑare poterimꝰ. Diliges ꝓximū tuuꝫ ſicut teipm̄. Rn̄dit angelꝰ. Vir iſte ī ꝓximos ſuos operatus eſt bona. Aduerſariꝰ rn̄dit. Non ſufficit h̄ niſi etiā ſicut ſeipſum dilexerit. Cui angelꝰ. Fructꝰ dilectiōis eſt bn̄ oꝑari: q: deꝰ reddet vnicuiq̄ ſm̄ opera ſua. Dixitq̄ demon. Sꝫ q: ꝟbū de diligēdo nō ipleuit dānatꝰ erit. Pugnāte turba nefanda ſcti angeli victores fuerūt. Dixitq̄ iterū demō. Si deus iniquus nō eſt ⁊ ꝟbi illiꝰ trāſgreſſio ei diſplicet iſte penarū expers nō erit. Promiſit em̄ ſclo abrenūciare et ecōtrario ſeculū dilexit: ꝯ id qḋ dictum eſt. Nolite diligere mūdū neq̄ ea q̄ ī mundo ſunt. Sanctꝰ angelus rn̄dit. Nō ſibi ea q̄ ſunt ſeculi: ſꝫ hoībꝰ indigētibus diſpēſanda dilexit diabolꝰ rn̄dit. Qualicūq̄ mō diligat̄ ꝯ p̄ceptū diuinū eſt. Victis aduerſarijs rurſus diabolus ad callidas ꝯuertit̄ accuſatiōes dicens. Scriptū eſt em̄. Si nō annūciaueris iniq̄ iniq̄tatem ſuā ſanguinē eiꝰ de manu tua requirā. Hic nō annūciauit digne p̄ctōribꝰ pn̄iam. Sāctꝰ angelus rn̄dit. Qñ auditores deſpiciūt ꝟbū ligua doctoris loqui ꝑpedit̄ dū videt ꝙ p̄dicatio audita deſpicit̄. Vn̄ prudētis eſt dū nō eſt loquēdi tp̄s noſſe tacere. In omi ꝟo ꝯtradictiōe demonum ꝑualida nimis extitit pugna donec iudice dño triūphātibꝰ āgelis deuictiſq̄ aduerſarijs: imēſa claritate vir ſanctꝰ circūfuſus eſt. Vnꝰ aūt vt beda teſtat̄ ex angelis dixit ei reſpice mūdū. Reſpiciēſq̄ vidit vallē tenebroſaꝫ ⁊ q̄tuor ignes in aere aliquibꝰ ſpatijs a ſe diſtātes. Dixitq̄ ei āgelus. Hi ſunt q̄tuor ignes qui mūdū succēdūt. Vnus eſt ignes mēdacij: cuꝫ h̄ ꝙ abrenūciare diabolo ⁊ oībus pōpis eiꝰ ī baptiſmo hoīes ꝓmiſerūt minime implēt. Scḋs cupiditatis mūdi diuitias amori celeſtiū ꝑponūt. Tertiꝰ eſt diſſentiōis: cū animos proximoꝝ ī ſuꝑuacuis rebꝰ offendere nō formidāt. Quartus īpietatis cū infirmiores expoliare ⁊ eis fraudeꝫ facere ꝓ nihilo ducunt. Deinde illi ignes appropinquātes in vnū redacti ⁊ illis appropinquātes ī vnū redacti ⁊ illi appropīquabāt. Timēſq̄ angelo dixit. Dñe ignis mihi appropinquat. Cui angelus. Qḋ nō accendiſti nō ardebit in te. Ignis em̄ iſte ſm̄ merita operū hoīm ſingulos examinat. Nā ſicut corpꝰ ardet ꝑ volūtatē illicitā ita ēt ardebit ꝑ debitā penā. Tādē ad ꝓpriū reductꝰ ē corpꝰ plāgētibꝰ ꝓpinq̄s q̄ eū mortuū eſtimabāt. Ille aūt aliquāto tp̄e ſuꝑuixit ⁊ ī bonis oꝑibꝰ laudabiliter vitam finiuit.

De ſancto michaele archangelo. cxl.

A

Michael interpretat̄ quis vt deꝰ. Et q̄ties ſicut ait gre. mire ꝟtutis aliquid agit̄ michael mitti perhibet̄ vt ex ipſo actu ⁊ noīe det̄ ītelligi ꝙ nullus p̄t facere qḋ facere ꝑualet deꝰ. Et idcirco eidē michaeli multa q̄ ſunt mire ꝟtutis attribuunt̄. Ipſe em̄ vt daniel atteſtat̄: ī tp̄e antixp̄i ꝯſurget ⁊ ꝓ electis tāq̄ defenſor ⁊ ꝓtector aſtabit. Ipſe cuꝫ dracone ⁊ angelis eiꝰ pugnauit ⁊ ipſum de celo eijciens victoriā fecit magnam. Ipſe cum diabolo de moyſi corpore altercatꝰ eſt eo ꝙ diabolꝰ eius corpus ꝓdere voluit vt ipſuꝫ ꝓ deo iudeoꝝ ppl's adoraret. Ip̄e ſctōrum aīas recipit ⁊ in paradiſum exultatiōis ꝑducit. Ip̄e olim priceps fuit ſynagoge: ſꝫ nūc cōſtitutꝰ eſt a dño in pricipē eccl'ie. Ip̄e vtō: plagas egyptijs intulit. mare rubrū diuiſit populū ꝑ deſertū duxit ⁊ in terrā ꝓmiſſiōis ītroduxit. Ip̄e īter ſctōꝝ acies angeloꝝ ſignifer xp̄i habet̄. Ip̄e ad dñi imperiuꝫ antixp̄m exiſtentē in mōte oliueti ꝑpotenter occidet. In voce ipſiꝰ archāgeli michaelis mortui reſurgēt. Ip̄e crucē: clauos: lanceā ⁊ coronā ſpineam in die iudicij repreſentabit.

B

Michaelis archāgeli ſacra ſolēnitas dr̄: appitio: dedicatio: victoria ⁊ memoria. Apparitio aūt ipſiꝰ angeli multiplex eſt. Pria q̄ in mōte gargano appꝑuit. In apulia nāq̄ eſt q̄dam mōs noīe garganꝰ iuxta ciuitatē q̄ dr̄ ſipontꝰ. Anno autē dñi. cccxc. in p̄dicta vrbe ſipōto erat quidā vir noīe garganꝰ q̄ ſm̄ quoſdā libros a mōte illo nomē accepat. vel a quo mōs ille nomē acceperat. Qui ouiū ⁊ boū infinita mltitudine pollebat. Cū aūt circa p̄dicta mōtis latera paſcerent̄: cōtigit quēdā taurū alios relinq̄re ⁊ ꝟticē montis ꝯſcēdere. Cū domū alijs redeūtibꝰ nō rediſſet collecta domꝰ multitudine famuloꝝ ꝑ deuia queq̄ requirēs ipſuꝫ tādē in vertice mōtis iuxta oſtiū cuiuſdam ſpelūce inuenit. Permotꝰ itaq̄ cur ſoliuagus incederet mox in ipm̄ ſagittā toxicatā direxit. Sꝫ ſtatim velut a vēto retorta ipm̄ qui reiecerat reꝑcuſſit. Turbati ſuꝑ hoc ciues: ep̄m adeūt ⁊ ſuꝑ re tam ſtupenda ipſum req̄runt. Qui triduanū ieiuniū eis indixit ⁊ a deo q̄rendū eē admonuit. Que peracta ſ. michael ep̄o appꝑuit dicēs. ſciatis hoīeꝫ illū volūtate mea ſuo telo eē ꝑcuſſum. Ego em̄ ſum michael archāgelꝰ qui locū hūc in terris incolere tutūq̄ ſeruare ſtatuēs h̄ volui ꝓbare iudicio ipſius me loci inſpectorē eē atq̄ cuſtodē. Statimq̄ ep̄s atq̄ ciues cū ꝓceſſione locuꝫ adeūt: ⁊ ingredi nō p̄ſumētes orōni pre foribus inſiſtunt. Scḋa apparitio eſt q̄ circa annū dñi. dccx. accidiſſe deſcribit̄. Nā in loco q̄ tūba dr̄ iuxta mare ſex millibꝰ ab vrbe abrincēſi: michael ep̄o p̄dicte ciuitatis apparuit iubēs vt ī predicto loco eccleſiā cōſtrueret ⁊ ſicut fit in mōte gargano: ita ⁊ ibi in memoriā ſ. michaelis archāgeli celebraret. Cum aūt ep̄s de loco in quo eccl'iam conſtrueret dubitaret ab ipſo edocet̄ vt ibi eā ꝯſtrui faceret vbi taurū a latronibꝰ abſcōditū inueniret. Iterūq̄ de loci āplitudine dubitās iubet̄ modū in amplitudine ſtatuere quantū videret tauꝝ in circuitu pedibꝰ ꝓtriuiſſe. Due autē rupes ibidē erant quas nullatenus virtꝰ humana mouere poterat. Tunc michael cuidā viro appꝑuit p̄cipiens vt ad predictū locū accedat ⁊ ipas rupes remoueat. Quo accedēte tam facile rupes mouit vt nihil hr̄e ponderis viderent̄. Edificata igit̄ ibidē eccl'ia de mōte gargano parteꝫ pallij qḋ ſ. michael ſuꝑ altare poſuit et partē marmoris ſuꝑ quo ſtetit ad ſuā eccleſiā detulerunt. Cū ꝟo ibidē aque penuriā paterētur montu angeli quoddā foramē ī quodā ſaxo duriſſimo fecerūt: ⁊ tāta aq̄rum copia ꝓtinus emanauit: ⁊ vſq̄ nūc eius bn̄ficio copioſius ſuſtētent̄. Hec autē apparitio in p̄dicto loco. xvij. kal'. nouēbris ſolenniter celebrat̄. In eodē autē loco quoddā memoria dignū cōtigiſſe refert̄ miraculū. Ille em̄ mons vndiq̄ occeano cingit̄. Sꝫ bis in die ſancti michaelis iter p̄bens pplo aperit̄. Cum g̊ copioſa turba ad eccl'iam ꝑgeret cōtigit ⁊ quādā mulierē grauidā vicināq̄ partui ſecuꝫ ire. Et ecce magno impetu vnda redijt et oīs turba timore cōcuſſa ad littus fugit ſola aūt mulier p̄gnās fugere nō valuit. Sꝫ a marinis fluctibus capta fuit. At michael archāgelus mulierē ſeruauit illeſam: ita etiā ꝙ in medio pelagi filiū ꝑturiuit queꝫ in vlnis ſuſcipiēs lactauit ⁊ mari iterū ſibi iter p̄bente cuꝫ puero leta exiuit. C Tertia apparitio eſt q̄ rome tp̄e gregorij pape legitur accidiſſe. Nā dū idē gregoriꝰ papa ꝓpter peſtē inguinariā letanias maiores inſtituiſſet: ⁊ deuote ꝓ ſalute ppl'i exoraret vidit ſupra caſtrū qḋ olim memoria adriani dicebatur angeluꝫ dñi qui gladium cruētatū tergebat ⁊ in vaginā mittebat. Vnde ſanctꝰ gregoriꝰ intelligēs preces a dño exauditas eccl'iam in honorē angeloꝝ ibidē cōſtruxit. Vnde ⁊ caſtrū illud vſq̄ nūc caſtruꝫ ſancti angeli vocat̄. Hec aūt apparitio cuꝫ illa q̄ in monte gargano apparuit cuꝫ ſipontanis victoriaꝫ dedit: viij. idus maij celebrat̄. Quarta apparitio eſt q̄ cōſiſtit in hierarchijs ipſoꝝ angeloꝝ. Nā prima hierarchia dr̄ epyphania. i. ſuꝑior apparitio media dicitur yperphania. i. media apparitio vltima dr̄ ypophania. i. inferior apparitio. Et dr̄ hierarchia a hierar. qḋ eſt ſacruꝫ ⁊ archos p̄nceps quaſi ſacer principatus. Quelibet autē hierarchia cōtinet tres ordines. Nā ſuꝑior ꝯtinet ſeraphin cherubin ⁊ thronos. Media autē cōtinet ſm̄ aſſignationē dionyſij dn̄ationes virtutes ⁊ poteſtates. Vltima cōtinet ſm̄ aſſignationē eiuſdē principatus angelos archāgelos. Et horum ordinatio ⁊ diſpoſitio pōt videri per ſimile in terrenis ꝑtātibꝰ. Nā miniſtroꝝ qui ſunt ſub vno rege q̄dā operant̄ imediate circa perſonā regis ſicut cubicularij. cōſiliarij: ⁊ aſſeſſores. Similes his ſunt ordines prime hierarchie. Quidā ꝟo habēt officia ad regimē regni in cōmuni nō deputati huic vel illi ꝓuincie vt principes militie ⁊ iudices curie. Similes his ſunt ordines ſcḋe hierarchie. Quidā ꝟo ꝓponuntur ad regimē alicuiꝰ partis regni: vt ꝓpoſiti ⁊ baliui ⁊ hmōi minores officiales. Et his ſimiles ſunt ordīes tertie hierarchie tres igit̄ prime hierarchie accipiuntur inquantū deo aſſiſtunt ⁊ ad ipſum cōuertuntur. Ad hec tn̄ tria neceſſaria ſunt ſcꝫ ſumma dilectio. et hoc quātū ad ordinē ſeraphin qḋ interpretat̄ ardentes. Perfecta cognitio: ⁊ h̄ q̄tū ad cherubin qḋ interp̄tat̄ plenitudo ſcīe. Perpetua ꝯphēſio ſiue fruitio: ⁊ h̄ q̄tū ad thronos q̄ īterp̄tant̄ ſedes: q: in eis ſedet deꝰ ⁊ quieſcit dū eos in ſe quieſcere facit. Tres autē ordīes medie hierarchie accipiūtur īquātū habēt p̄eſſe ⁊ regere vniuerſitatē hoīm ī cōi. Hoc aūt regimē ꝯſiſtit in tribꝰ. Primo in p̄ſidendo ſiue īperando ⁊ h̄ pertinet ad ordinē dn̄ationū ad quē ſpectat alijs inferioribꝰ p̄eſſe et eos in oībus miſterijs diuinis dirige ac eis oīa īperare. Qḋ innuit̄ zacha. ꝟ vbi vnus angelus alteri dixit. Curre et loq̄re ad pue

rũ iſtũ dicẽs ⁊c. Scḋo in operãdo ⁊ h̄ ꝑtinet ad ordi
nẽ v̄tutũ q̄bus nihil ē impoſſibile exequi qḋ impat:
q: eis datũ eſt poſſe ſup oĩa difficilia ad diuinũ mini
ſteriũ pertinentia ⁊ iḋ attribuit̄ eis miracula facere.
Tertio in arcẽdo vt.ſ.impediẽtia ⁊ infeſtãtia arceant̄
⁊ h̄ ꝑtinet ad ordinẽ ꝑtãtuꝫ que hñt coercere ꝯrias
ꝑtãtes qḋ ſignatũ eſt thobie viij.vbi d̄r: qḋ raphael
religauit demoniũ in deſerto ſuperioꝝ egypti. Tres
v̄o ordines vltime hierarchie accipiunt̄ ſm ꝙ hñt re
gimẽ determinatũ ⁊ limitatũ. Quidã em̄ eoꝝ p̄ſunt
vni ꝓuincie. Hi ſunt de ordine p̄cipatus ſicut erat
princeps ꝑſarũ q̄ p̄erat ꝑſis.de quo habet̄. Dan̄.x.
Quidã v̄o deputati ſunt ad regimẽ multitudinis: vt
puta vnius ciuitatis ⁊ hi dicunt̄ archangeli. Quidaꝫ
v̄o ad regimẽ ꝑſone ſingularis: et hi dicunt̄ angeli.
Vñ ⁊ dicunt̄ minima nũciare ex eo ꝙ eoꝝ miniſteriũ
ad vnũ hoĩem limitat̄.archangeli v̄o dicunt̄ maiora
nũciare: q: bonũ vniꝰ multitudinis dignius eſt q̄ bo
nũ vnius hoĩs. In aſſignatiõe autẽ ordinuꝫ p̄ie hie
rarchie gre.⁊ ber.cũ dionyſio cõcordãt q: accipit̄ pe
nes eoꝝ fruitionẽ que cõſiſtit in feruẽti dilectione q̄
ad ſeraphin: ꝓfunda cognitione q̄ ad cherubin: ꝑpe-
tua retentiõe quo ad thronos. Sꝫ in aſſignatiõe me
die et vltime in duobus ordinibus ſcꝫ principatu et
v̄tute diſſentire vident̄. Gre.em̄ ⁊ ber.aliã cõſidera-
tionẽ habuerunt prout: ſcꝫ media hierarchia accipit̄
penes p̄lationẽ vltima penes miniſtrationẽ. Prela-
tio aũt in angelis triplex eſt. Preſunt em̄ angeli an-
gelicis ſpiritibus ⁊ hi dñatiões dicunt̄. Preſunt ẽt
angeli bonis hoĩbus: ⁊ hi dicunt̄ p̄cipatꝰ. Preſunt
demonibus: ⁊ hi dicunt̄ ꝑtãtes. Et ordo ⁊ gradꝰ di-
gnitatꝫ in his ptꝫ. Miniſteriũ aũt triplex eſt: quod-
dã qḋ cõſiſtit ĩ operãdo quoddã in docẽdo: aut ma-
iora: aut minora. Primũ ē v̄tutũ: ſcḋm archãgeloꝝ:
tertiũ angeloꝝ. ¶ Quita appitio eſt de q̄ legit̄ ĩ hi
ſtoria tripartita. Nã iuxta cõſtãtinopolim eſt locus
quidã vbi olim dea veſta colebat̄: ſꝫ nũc eccl'ia in ho-
norẽ ſ.michaelis fabricata eſt q̄ ẽt locꝰ michaeliũ nũ-
cupat̄. Cũ igr̄ quẽdã noĩe aquilinũ ardẽtiſſima fe-
bris rubeis colorībꝰ mota cõprehẽdiſſet eſtuanti po
culũ medici dederũt qḋ euomuit adeo vt poſtmodũ
q̄cq̄d comederet vel biberet euomeret. Dũ aũt iam
morti vicinꝰ eẽt ad locuꝫ hũc ſe duci fecit credẽs ſe il-
luc aut mori aut lãgore ꝑuari. Cui michael apparẽs
dixit vt cõfectionem ſibi ex melle et vino ⁊ pipere fa
ceret ⁊ oĩa que comederet ibi intingeret. ⁊ ſic plenã
ſanitatem reciperet. Quod cuꝫ feciſſet plene liberatꝰ
eſt. Cuꝫ tñ ſm medicine rõnem ꝯrium eſſe videatur
calida pocula colericis exhibere. Hec in hiſtoria trip
tita. Scḋo dicitur victoria. Multiplex autem victo-
ria ipius archangeli michaelis ⁊ angeloꝝ inuenitur.
Prima eſt quã archangelꝰ michael p̄dictis ſiponta-
nis hoc modo preſtitit. Poſt aliqḋ em̄ tp̄s ab inuen
to loco neapo'ite adhuc gẽtiles ꝯ ſipõtanos et bñ-
uentanos qui quinquaginta milliaribus a ſiponto
diſtãt ordinato exercitu bellare ceperũt. Qui de ep̄i
conſilio triduo inducias petierũt: vt ieiunio tridua-
no vacarent: ⁊ patronũ ſuum michaelem in ſui auxi-
lium implorarent. Tertia autem nocte michael ep̄o
apparet: preces dixit exauditas: viccoriam ꝓmittit
aſſuturã: ⁊ q̄rta diei hora iubet hoſtibꝰ occurrẽdum
Quibꝰ occurrentibꝰ mons garganꝰ imẽſo tremore
ꝯcutit̄ fulgura q̄ꝫ crebra volãt ⁊ caligo tenebroſa to
tũ mõtis cacumẽ obduxit: ita vt.dc.viri de aduerſa-
rijs tã ex ferro hoſtiũ q̄ ex ſagittis igneis interirẽt
Reliq̄ v̄o v̄tute archãgeli cõperta idolatrie reliq̄rũt
errorẽ ⁊ ꝯtinuo colla xp̄iane fidei ſubmerſerũt. Se-
cũda victoria eſt quam michael archãgelus obtinuit
qñ draconẽ.i.luciferũ cũ oĩbꝰ ſuis ſequacibꝰ de celo
expulit. De q̄ exponit̄ illud qḋ habet̄ in Apoca. fa-
ctũ eſt p̄liũ magnuꝫ in celo. Michael pugnabat ⁊c.
Cũ em̄ lucifer dei equalitatẽ appetiſſet: archãgelus
michael celeſtis exercitꝰ ſignifer adueniẽs ip̄m luci-
ferũ cũ ſuis ſequacibꝰ de celo expulit: ⁊ in hũc aereꝫ
caliginoſuꝫ vſq̄ in diẽ iudicij retruſit. Nõ em̄ ꝑmiſ-
ſum eſt eis in celo habitare ſiue in ſupiori parte ae-
ris: q: locꝰ clarus ⁊ amenus eſt: nec in terra nobiſcuꝫ
ne nimis nos infeſtarẽt: ſꝫ in aere iter celũ ⁊ terram
ſunt dũ ſupius reſpiciũt: ⁊ videãt gloriã quã omiſert
inde dolorẽ habeãt: ⁊ dũ inferius reſpiciũt ⁊ vident
hoĩes illuc aſcẽdere. vñ ipſi ceciderunt: inde inuidia
frequẽter torqueant̄. Frequẽter tñ ex diuina diſpẽ-
ſatione ad noſtrũ exercitiũ ad nos deſcẽdunt. Unde
ſicut aliq̄bꝰ viris mõſtratũ eſt: frequenter circa nos
volitãt ſicut muſce. Innumerabiles em̄ ſunt ⁊ velut
muſce totũ aerẽ repleuerũt. Vñ dicit haimo vt ꝑhi
dixerũt ⁊ doctores nr̄i opinant̄. Aer iſte ita plenꝰ eſt
demonibꝰ ⁊ malignis ſpiritibꝰ: ſicut radius ſolis mi
nutiſſimis puluiſculis. Licet auteꝫ tot ſint tñ iuxta
ſniãm origenis eoꝝ exercitꝰ minuit̄ cũ eos vincimꝰ
ita vt q̄ ab aliq̄ ſctõ viro victꝰ fuerit deinceps ille de
vitio de q̄ victꝰ eſt ip̄m nõ valeat tẽtare. Tertia victo
ria eſt quã angeli q̄tidie de demonibꝰ obtinẽt: dũ ꝑ
nobis ꝯ eos pugnãtes ab eoꝝ tẽtatione nos libe-
rãt. Tribꝰ aũt modis ab ipſoꝝ tentatione nos libe-
rãt. Primo ꝑtãtẽ demonis refrenãdo. Apoca.xx.de
angelo q̄ demonẽ ligauit ⁊ in abyſſum miſit. ⁊ Tho
bie.viij.d e diabolo in deſerto ſupiori religato. Huiꝰ
em̄ religatio nihil aliud eſt q̄ꝫ ꝑtãtis eiꝰ refrenatio.
Scḋo cõcupiſcẽtiã refrigerãdo. Qḋ ſignificatuꝫ eſt.
Gene.xxxij.vbi d̄r ꝙ angelus tetigit neruũ iacob ⁊
ſtatim emarcuit. Tertio memoriã dñice paſſiõis no-
ſtris mẽtibꝰ imprimẽdo. Hoc ſignatũ eſt Apoc.vij.
vbi d̄r Nolite nocere terre ⁊ mari: nec arboribꝰ quo
vſq̄ ⁊c. Itẽ Ezechie.ix. Signa thau in frõtibꝰ viro-
rũ gementiũ. Thau em̄ lr̄a ad modũ crucis eſt facta.
Et qui hoc ſignati ſunt nõ timent angelũ ꝑcuſſoreꝫ
Unde ibidẽ dicit̄ ſup quẽ videris thau non occides.
Quarta victoria eſt quã archãgelus gabriel de anti
chriſto habiturus eſt qñ ipſuꝫ occidet. Tũc enim mi-
chael princeps magnus vt dicit̄ Danie.xij.cõſurget
⁊ pro electis tanq̄ adiutor ⁊ ꝓtector cõtra antichri-
ſtum fortiter ſtabit. Deinde antichriſtus vt dicit glo
ſa. Apoca.xiij.ſuper illud. Vidi vnum de capitibus
eius.occiſum ⁊c.mortuum ſe finget et per triduũ la
tens poſtea apparebit dicens ſe ſuſcitatũ arteq̄ ma
gica ferentibꝰ eũ demonibꝰ in aera aſcendet et vni-
uerſis mirantibus adorabunt eum. Tandẽ in mon-
tem oliueti aſcendẽs: vt dicit Glo.ſup illud ij. Theſ
ſalo.ij.quem dñs ieſus interficiet ⁊c. dum ſtabit in

papilione ⁊ ĩ ſolio ſuo ĩ illo loco ꝯ quẽ dñs aſcendit
michael adueniẽs ipſꝫ interficiet. De q̄ prelio ⁊ victo
ria intelligit̄ ſm Greg.illḋ qḋ d̄r Apo.xij. Factũ eſt
p̄liuꝫ magnũ in celo.michael ⁊c. Illud em̄ v̄bũ de tri
plici p̄lio michaelis intelligit̄ ſcꝫ de prelio qḋ habuit
cũ lucifero cũ ipſuꝫ de celo repulit: ⁊ de prelio qḋ cũ
demõibꝰ hꝫ nos infeſtãtibꝰ: ⁊ de iſto de q̄ hic agit̄ qḋ
ſcꝫ cũ antixp̄o in fine mũdi hĩturus eſt. ¶ Tertio h̄
ſolẽnitas d̄r dedicatio ex eo ꝙ hac die p̄dictũ locũ in
mõte gargano a ſe dedicatuꝫ fuiſſe michael archãge
lus reuelauit. Reuerſi em̄ ſipõtani a cede aduerſario
ruꝫ ⁊ tã magnifica potiti victoria adhuc dubitare ce
perũt: vtruꝫ p̄dictũ locũ ingredi vel dedicare debe-
rent. Tũc ep̄s ſup his duxit papã pelagiũ cõſulẽduꝫ
Qui rñdit dicẽs. Si hõ illã eccl'iaꝫ dedicare deberet
hoc maxime die q̄ victoria data eſt fieri oporteret Si
v̄o alr̄ ſctõ michaeli placuerit ab ip̄o ē ſup h̄ eiꝰ req̄
rẽda voluntas inſtãtibꝰ igit̄ papa ⁊ ep̄o cũ ciuibꝰ tri
duano ie iunio michael in hac die adꝑuit ep̄o dicẽs.
Nõ eſt opus vobis quã ego edificaui dedicare eccle
ſiã. Ipſe em̄ q̄ cõdidit edificauit Precepitq̄ vt die ſe
quẽti locũ cũ ppl'o ingrediẽs ipſꝫ p̄cibꝰ frequẽtarẽt
⁊ ſe ſp̄alẽ ſuũ patronũ ſentirẽt. Dedit ei p̄dicte ꝯſe-
cratiõis ſignũ: vt ſcꝫ ab oriente ꝑ poſterulã aſcẽde-
rẽt ⁊ ibideꝫ veſtigia hoĩs imp̄ſſa marmori inuenirẽt
Mane igit̄ ep̄s ⁊ vniuerſus ppl's ad locuꝫ venit ⁊
introgrediẽtes criptã magnã ⁊ tria altaria inuene-
runt: quoꝝ duo in auſtrali ꝑte poſita erant. tertium
v̄o in orientali venerãdũ quidẽ ⁊ rubeo palio circun
tectũ. Celebratꝫ igr̄ ibidẽ miſſarũ ſolẽnijs cũ ſacram
cõionẽ ſinguli accepiſſent oẽs ad ꝓpria cuꝫ imenſo
gaudio redierũt. Ep̄s autẽ ibidẽ ſacerdotes ⁊ cleri-
cos delegauit q̄ iugit̄ diuinũ officiũ celebrarent. In
eadẽ ſpelũca aq̄ lucida ⁊ nimiũ dulcis emanat q̄ poſt
cõionẽ ppl's potat̄ ⁊ diuerſe egritudines ſanantur.
Tũc ſũmus põtifex his auditis hũc diẽ ĩ honore ſcti
michaelis ⁊ oĩm btõꝝ ſpirituũ ꝑ totuꝫ orbẽ vniuer
ſaliter ſtatuit celebrandum. Quarto hec ſolẽnitas d̄r
memoria ſancti michaelis. In q̄ tñ ſolẽnitate oĩꝫ an
geloruꝫ memoriã agimꝰ ⁊ oẽs gñaliter honoramus.
Decet nãq̄ nos eiſdẽ laudẽ ⁊ honorẽ impẽdere mul
tiplici rõne. Ipſi em̄ ſũt cuſtodes nr̄i miniſtratores
nr̄i fr̄es ⁊ cõciues noſtri: aĩaꝝ nr̄aꝝ in celuꝫ portito-
res orõnuꝫ nr̄aꝝ apḋ deũ rep̄ñtatores: regis eterni
nobiliſſimi milites ⁊ tribulatoꝝ cõſolatores. Primo
igit̄ debemꝰ eos honorare: q: ſunt cuſtodes nr̄i. Cui
libet em̄ hoĩ dant̄ duo angeli. Unus malꝰ ad exerci-
tiũ aliꝰ bonꝰ ad cuſtodiẽdũ. Cuſtodia eĩ boni angeli
deputat̄ hoĩ ⁊ in natiuitate ⁊ ĩ vtero ⁊ ſtatim poſt na
tiuitatẽ ex vtero. et ſemꝑ eſt cũ ip̄o iã adulto. In hoc
em̄ triplici ſtatu neceſſaria eſt hoĩ cuſtodia angelica.
Nã duꝫ puulus adhuc ē in vtero põt interimi ⁊ dã-
nari. Duꝫ ē extra vteꝝ añ adultã etatẽ põt a baptiſ
mate ĩpediri. Duꝫ eſt ĩ adulta etate põt ad diuerſa
pctã ꝑtrahi. Diabolꝰ em̄ in hoĩe adulto rõnẽ ſedu-
cit ꝑ aſtutias: voluntatẽ allicit ꝑ blãditias: v̄tutẽ op
primit ꝑ violẽtiã: iḋ neceſſe fuit vt bonꝰ angelꝰ eidẽ
ad cuſtodiã deputet̄ vt hoĩeꝫ erudiat ⁊ diligat ꝯ fal
laciã exhortet̄ ⁊ incitet ad bonũ ꝯ blãditias: et defẽ-
dat ab opp̄ſſione ꝯ violentiã. Effectus aũt angelice
cuſtodie in hoĩe q̄druppliciter aſſignari põt. Primꝰ
eſt vt ꝑficiat aĩaꝫ in bonũ gr̄e. Et h̄ facit angelus in
aĩa tribus mõis. Prio oẽ impedimẽtũ ad bonũ re-
mouẽdo. Hoc ſignatũ ē. Exodi.xij.vbi angelꝰ ꝑcuſ-
ſit ꝑmogenita egypti. Scḋo pigritiã excitando. Qḋ
ſignatũ ē zacha.iiij.vbi d̄r. Agelꝰ dñi excitauit me q̄ſi
hoĩem q̄ excitat̄ a ſomno. Tertio in via pñie ꝯducẽdo
⁊ reducẽdo. Qḋ ſignatũ eſt. Thobie.v.i angelo q̄ cũ
duxit ⁊ reduxit. Scḋs eſt vt nõ cadat in malũ culpe
⁊ hoc facit ãgelus tribꝰ mõis. Prio ĩpediẽdo pctm̄
futurũ ne fiat. Hoc ſignatũ eſt Nume.xxij.ĩ balaam
q̄ ad maledicẽdũ iſrael: ꝑgẽs ab ãgelo impeditꝰ eſt.
Scḋo increpãdo p̄teritũ.vt ab eo q̄s recedat. Hoc
ſignatũ eſt. Iudi.ij.vbi cũ angelꝰ filios iſrael de p̄ua
ricatiõe increpaſſet: ipi eleuauerũt vocẽ ⁊ fleuerunt.
Tertio violẽtiã q̄ſi inferendo vt a p̄ñti pctõ eripiat.
Hoc ſignatũ eſt ĩ violẽta eductiõe ⁊ loth vxoris eius
de ſodomis.i.de pcti cõſuetudine. Tertius effectꝰ eſt
ſi cadat ⁊ poſtmodũ reſurgat. Et h̄ facit agelꝰ tribꝰ
mõis. Primo mouẽdo ad cõtritionẽ. Hoc ſignatũ
eſt Thobie.xj.vbi ad documẽtũ angeli de felle ꝑ qḋ
intelligitur cõtritio liniuit pr̄i oculos.ſ.cordis. Se-
cũdo purgãdo labia ad cõfeſſionẽ. Qḋ ſignatuꝫ eſt
Eſa.vj.vbi per angeluꝫ labia eſaie purgant̄. Tertio
gaudẽdo ad ſatiſfactionẽ. Luc.xv.dicit̄ ꝙ maiꝰ gau
dium eſt in celo ſup vno peccatore pñiam agẽte q̄ ſu
per nonagintanouẽ iuſtis qui nõ egent pñia. Quar
tus effectus eſt ne toties vel in tot mala cadat quo-
ties vel ad quot diabolus incitat. Et hoc facit tri-
bus modis.ſ.ꝑtatẽ demonis refrenãdo: cõcupiſcen-
tiã debilitãdo: ⁊ memoriã dñice paſſionis nr̄is men
tibus ĩprimẽdo. de q̄bus ſupra dictũ eſt ¶ Se-
cũdo debemꝰ eos honorare q: ſunt miſtratores nr̄i.
Oẽs em̄ ſicut d̄r Hebreo.j.ſunt admiſtratorij ſpũs.
Oẽs em̄ ꝓpter nos mittunt̄: q: ſupiores ad medios
medij ad infimos: infimi mittunt̄ ad nos. Hec auteꝫ
miſſio ꝯpetit bonitati diuine. In hoc em̄ manifeſta
tur diuina bonitas q̄tum noſtram ſalutem diligat.
dum nobiliſſimos ſpũs qui ei intima charitate iun
gunt̄ dirigit ⁊ tranſmittit ad procurãduꝫ ſalutẽ no-
ſtram. Scḋo charitati angelice. Cum em̄ charitatis
ardẽtis ſit maxie deſiderare alioruꝫ ſalutẽ ob quam
etiam dixit eſaias. Ecce ego dñe mitte me. Et angeli
p̄ñt nos iuuare pro eo ꝙ vident nos ſuo auxilio indi
gere ⁊ malos ãgelos nos ĩpugnare iḋ ꝙ ad nos mit
tunt̄ lex exigit angelice charitatis. Tertio humane
indigentie. Mittunt̄ em̄ boni angeli ad inflãmãduꝫ
effectũ ad amorẽ. Vñ in figuram huius legunt̄ miſſi
fuiſſe in curru igneo. Secũdo ad illuminandum in-
tellectũ ad cognitionẽ. Hoc ſignatũ eſt. Apo.x.in an
gelo q̄ hẽbat librũ aptũ in manu ſua. Tertio ad cor-
roborandũ in nobis oẽ impfectum vſq̄ ad finẽ. Hoc
ſignatũ eſt.iij. Regũ.xix.vbi angelus portauit helie
panẽ ſubcinericiũ ⁊ vas aq̄: ⁊ comedit et ambulauit
in fortitudine cibi illius vſq̄ ad montẽ dei oreb. Ter
tio honorandi ſunt q: ipſi ſunt fratres ⁊ ꝯciues nr̄i.
Oẽs em̄ electi aſſumunt̄ ad ordines angeloꝝ: quidã
ad ſuperiores q̄dã ad inferiores: q̄dã ad medios pro
diuerſitate ſuoꝝ meritoꝝ ſꝫ beata v̄go ſup oẽs ſit.
Qḋ btũs greg. ĩ homelia inſinuare videt̄. Nã vt ait.

ſunt nōnulli qui parua capiūt ſed tñ hec annūciare fratribꝰ nō deſiſtūt. Iſti in angeloꝝ nūero currunt. Et ſunt q̄ ſecretoꝝ celeſtiū ſumma ⁊ cape ꝑualent ⁊ nūciare. Hi cū archāgel'. Et ſūt q̄ mira faciūt ſigna ⁊ valenter opantur. Et hi cū ꝟtutibus. Et ſunt qui malignos ſpūs ꝟtute orōnis ⁊ vi accepte ptātis fugant. Et hi cū ptātibus. Et ſunt q̄ acceptis ꝟtutibꝰ electorū merita tranſcēdūt. Et electis fratribꝰ principant. Et hi cū ꝑncipatibus meritū ſortiūt. Et ſūt qui ſic in ſemetipſis oibus vitijs dñant vt ipſo iure mundicie dij inter hoies vocētur. Vñ ad moyſen dr̄ Ecce cōſtitui te deū pharaonis. Et hi cū dñatiōibꝰ. Et ſunt in quibus velut in throno ſuo dñs ꝑſidens alioꝝ facta examinat: per q̄s dū ſctā eccleſia regitur plerūq̄ de ſuis quibuſdā infirmis actibꝰ alij electi iudicant. Et hi cuz thronis. Et ſunt qui dei ⁊ ꝓximi charitate ampliꝰ ceteris pleni ſunt. Et hi meritoruz ſuoꝝ ſortē inter cherubin numerū acceperūt q: cherubin plenitudo ſcie dr̄: ⁊ iuxta paulū. Plenitudo legis eſt charitas. Et ſunt q̄ ſupne cōtēplatiōis amore accēſi in ſolo cōditoris ſui deſiderio anhelāt. nihil iā in hoc mūdo cupiunt: ſolo eternitatꝫ amore paſcūtur terrena queq̄ abijciunt cūcta tpalia mēte trāſcēdūt: amāt ⁊ ardēt atq̄ ipſo ſuo ardore reqeſcūt amādo ardēt: loquēdo accendūt: ⁊ quoſcūq̄ ꝟbo tangūt ardere ꝓtinus in dei amore faciunt. Quo iſti niſi inter ſeraphin numerū ſortē ſue vocationis accepert. Hec Greg. Quarto honorādi ſunt q: ipſi ſunt aiaꝝ noſtraꝝ in celum portitores. Et hoc faciunt triplici mō. Primo viā ꝑparādo. Malachi. ij. Ecce ego mitto angelū meū q̄ ꝑparabit viā añ faciē meā. Scḋo ꝑ viā ꝑpatā i celū baiulādo. Exo. xxiij. Ecce ego mitto angelū meū q̄ te cuſtodiet in via ⁊ inducat te i terrā quā ꝓmiſi patribus tuis. Tertio i celo collocādo Luc. xvj. Factū eſt vt moreret mendicus ⁊ portaret ab angelis in ſinuz abrahe. B Quinto honorandi ſunt q: ipſi ſunt orōnuz noſtraruz apud deū repñtatores. Ipſi nāq̄ primo orōnes nr̄as deo repñtāt. Thobie. xij. Qñ orabas cū lacrimis ⁊ ſepeliebas mortuos ego obtuli orōnem tuam dño. Secūdo pro nobis ibidē allegant. Iob. xxxiij. Si fuerit pro eo angelus loquēs vnus de millibus vt annūciet hoīs equitatem miſerebitur eius ⁊c. Itē zacha. j. Et rn̄dit angelus dñi ⁊ dixit. Dñe exercituū vſq̄quo nō miſereberis hieruſalē ⁊ vrbiū iuda quibus iratus es. Iſte iam ſeptuageſimus annus eſt. Tertio dei ſñiam nobis renunciāt. Daniel. ix. vbi dr̄ qḋ gabriel ad eū volans dixit: Ab exordio precū tuarū ingreſſus eſt ſermo. Glo. in ſñia. a deo. ⁊ ſequit. Ego autē veni vt iudicarem tibi q: vir deſideriorū es. De his tribus dicit Bernar. ſuꝑ canti. Diſcurrit angelus medius inter dilectum ⁊ dilectam vota offerens: referens dona excitat iſtam: placat illum. Sexto honorādi ſunt q: ipſi ſunt regis eterni nobiliſſimi milites: ſm qḋ dicitur. Iob. xxv. Nunqd eſt nūerꝰ militū eiꝰ. Sicut añt videmus in militibꝰ alicuiꝰ regis ꝙ q̄dā eoꝝ ſemꝑ i aula regia cōmorant ⁊ regē aſſociāt ⁊ ad eiꝰ honorē ⁊ ſolatiū cātāt q̄dā añt ciuitates ⁊ caſtella regni cuſtodiūt q̄dā ꝟo regis inimicos expugnāt. Ita ⁊ eoꝝ militū xp̄i q̄dā in aula regia. ſ. in celo empireo ſemꝑ regē regū aſſociāt ⁊ ad eius honorem cantica letitie ⁊ glorie ſemꝑ cantāt dicentes. Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c. Item bñdictio ⁊ charitas ⁊ ſapiā ⁊c. Apoc. vij. Alij autē cuſtodiunt ciuitates ſuburbana villas ⁊ caſtra illi. ſ. qui nobis ſunt ad cuſtodiā deputati cuſtodientes ſtatum ꝟginuz: cōtinentiuz cōiugatorum ⁊ caſtra religionū. Eſa. lxij. Super muros tuos hieruſalē conſtitui cuſtodes. Alij ꝟo dei inimicos. i. demones expugnant. Apoca. xij. Factuz eſt ꝓlium magnum in celo. i. ſm vnā expoſitionem i eccleſia militāti. Michael ⁊ angeli eius ꝓliabant cū dracone. Septimo ⁊ vltimo honorandi ſunt q: ipſi ſunt tribulatorū ꝯſolatores. zacha ꝑmo. Angelꝰ q̄ loq̄bat in me ꝟba bona ⁊ ꝯſolatoria. itē Thobie. v. Forti aīo eſto ⁊c. Et hoc faciunt tribus modis. Primo cōfortando ⁊ roborando. Daniel. x. vbi cum daniel corruiſſet tetigit eum angelus dicens: Noli timere pax tibi cōfortare ⁊ eſto robuſtus. Scḋo ab impatiētia cōſeruādo. ꝑs. Angelis ſuis mandauit de te ⁊c. In manibꝰ portabunt te ⁊c. Tertio ipſam tribulationem refrigerendo ⁊ minuendo. Et hoc ſignatur. Daniel. iij. vbi angelus dñi cum tribus pueris in fornacem deſcēdit ⁊ fecit mediū fornacis q̄ſi ventū roris flantē.

¶ De ſancto hieronymo. cxlj.

A Hieronymus dr̄ a gera qḋ eſt ſctm̄ ⁊ nemus q̄ſi ſctm̄ nemꝰ. Vel a noma qḋ ē lex. Vñ dr̄ i legēda ſua ꝙ hieronymꝰ interꝑtat ſacra lex. Fuit em̄ ſctūs. i. firmus vel mūdꝰ vel ſanguie tinctus vel vſui ſacro deputatꝰ ſicut vaſa tēpli dicebant ſctā: q: ſacro vſui deputata. Fuit em̄ ſanctꝰ. i. firmus i bono opere ꝓpter ꝑſeuerātie lōganimitatē ⁊ mūdꝰ i mente ꝑ puritatē ⁊ ſanguinē tīctꝰ ꝑ dñice paſſiōis meditationē ſacro vſui deputatꝰ ꝑ ſcripture ſacre expoſitionē ⁊ iterꝑtationē. Dicit ⁊ nemꝰ a nemore vbi aliquādo ꝯuerſatꝰ fuit: ⁊ lex ꝓpt regularē diſciplinam quā manachos ſuos docuit: vel q: ſacrā legez expoſuit ⁊ iterꝑtatꝰ fuit. Hieronymꝰ etiā interꝑtat viſio pulcritudīs vl' dijudicās locutiōes. Eſt añt triplex pulcritudo. Pria ē ſpūalis q̄ ē i aīa. Scḋa moralis q̄ ꝯſiſtit i honeſtate moꝝ. Tertia itellectual'. q̄ ē pulcritudo āgelica. Quarta ſubſtātialis q̄ eſt diuīa. Quīta celeſtis q̄ eſt ſctōꝝ in patria. Hāc qntuplicē pulcritudinē hieronymus in ſe vidit ⁊ habuit. Nā habuit ſpūalem in ꝟtutū varietate: moralē in vite honeſtate: intellectualē i excellēti puritate. Supſubſtātialez in ardenti charitate. celeſtē i eterna vel in excellenti claritate. Dijudicauit etiā locutiones ſiue ꝟba taz ſua ꝙ alioꝝ: ſua examinate ꝓferēdo: alioꝝ ꝟo cōfirmādo falſa ꝯfutando dubia ꝟo exponēdo. A

Hieronymus euſebij viri nobilis filius ab oppido ſtridōis qḋ dalmacie ⁊ pānonie confinia tenet extitit oriundꝰ hic adhuc iuuenis romā adijt ⁊ litteris grecis: latinis ⁊ hebraicis plene eruditus eſt. In arte grāmatica donatū habuit preceptorem: in rethorica añt victorinū oratorē. In ſcripturis autē diuinis exercitabat die ac nocte ⁊ inde hauſit auide qḋ poſtmodū effudit abunde. Quodā ꝟo tp̄e ſicut ipſe epiſtola

ad euſtochiū ꝑhibet: cū de die tulliū ⁊ de nocte platonē auide legeret eo ꝙ ſermo incultꝰ ſibi in libris propheticis nō placeret circa mediā q̄drageſimam tā ſubita ⁊ ardēti febre corripit vt toto frigeſcēte iā corpe vitalis calor in ſolo pectore palpitaret. Dū q̄ exeqe funeris pararent: ſubito ad tribunal iudicis trahit: ⁊ interrogatꝰ cuiꝰ ꝯditiōis eēt xp̄ianū ſe eē libere ꝓfitet. Ad quē iudex. Mētiris inq̄t. Ciceronianus es nō xp̄ianꝰ. Vbi em̄ eſt theſaurꝰ tuus: ibi eſt ⁊ cor tuū. At hieronymꝰ obmutuit ⁊ cōtinuo ipm iudex duriſſime cedi iuſſit. Tūc exclamauit ⁊ dixit miſerere mei dñe: miſerere mei. Tūc q̄ aſtabāt ꝑcabant iudicē ⁊ veniā tribueret adoleſcēti. Ipe em̄ iurare cepit ac dicere. Dñe ſi vnq̄ habuero codices ſeculares ſi legero te negabo. In hec igr̄ iuramēti ꝟba dimiſſus ſubito reuiuiſcit. Tūc lacrimis totū ſe inuenit ꝑfuſum: et ex ꝟberibꝰ q̄ añ tribunal ſuſceperat ſcapulas terribilit' reperit liuentes: Tāto añt ſtudio libros diuinos legit extūc quāto libros gētiliū vnq̄ legerat. Dū añt eē annoꝝ. xxix. in romana eccl'ia cardinalis preſbyter ordinatꝰ eſt. Mortuo añt liberio papa hic. dignus ſummo ſacerdotio ab oībꝰ acclamat. Sz dū quorumdā clericoꝝ ⁊ monachoꝝ laſciuā icreparet illi nimiuz idignati ei inſidias ꝑauerūt. Sz ⁊ ꝑ veſtē muliebrez vt ait Ioānes beleth ab eis turpit' ē deriſus. Nā cū hic ad matutinas ſolito more ſurgeret veſtē mulierꝫ quā emuli iuxta lectū poſuerāt repit: ſuāq̄ eſſe credēs induit ⁊ in eccl'iā ſic ꝓceſſit. Hoc añt emuli faciebāt vt mulierē habere in thalamo crederet. Qḋ ille vidēs tāte eoꝝ veſanie locū dedit ⁊ ad gregoriū nazanzenū cōſtātinopolitane vrbis epm ꝑuenit. Poſt ꝙ añt ab ip̄o ſacras literas didicit in eremū ꝓperauit: vbi ꝓ xp̄o quāta ſuſtinuerit ip̄e ad euſtochiū narrat dicēs: Quoties in eremo conſtitutꝰ ⁊ in illa vaſta ſolitudine q̄ exuſta ſolis ardoribꝰ horridū monachis ꝑſtat habitaculū: putaui me romanis delitijs intereſſe. Horrebāt ſacco mēbra deformia ſqualida cutꝫ ſitū ethiopiſſe carnis adduxerat. Quotidie lacrime quotidie gemitꝰ: ⁊ ſi qñ repugnātē ſomnꝰ imīnēs oppſiſſet nuda humo vix oſſa herētia collidebant. De cibis ⁊ potu taceo cū ēt lāguētes aq̄ frigida vtant. et coctū aliq̄d accepiſſe luxuria ſit ⁊ dū ſcorpionum tm̄ eſſem ſocꝰ ⁊ ferarū ſepe choreis intererā puellarū: ⁊ i frigido corpe ⁊ carne ꝑmortua libidinū incēdia pullulabāt. Itaq̄ ꝯtinuo flebaz ⁊ repugnātē carnē hebdomadarū media ſubigebā. Diē crebro cōiūxi cū nocte nec priꝰ pectorꝫ ceſſabā ꝟberibꝰ ꝙ a dño trāq̄llitas redderet. Ipam q̄ cellulā meā q̄ſi cogitationuz cōſciā ꝑtimeſcebā ⁊ mihi iratꝰ ⁊ rigidus ſolus deſerta penetrabā. Et vt mihi teſtis eſt dñs poſt multas lacrimas ⁊ nōnūq̄ videbar intereſſe agminibꝰ angeloꝝ. Per q̄driennū igr̄ ibidem pnīa ſic peracta ad bethleē oppidū remeauit. Vbi q̄ſi domeſticum aīal apḋ ꝑſepe dñi ſeſe obtulit ꝑmāſurū. Bibliotecā añt ſuā quā ſummo ſtudio ſibi cōdiderat clauſaz: alioſq̄ libros iterū relegēs diē ieiunꝰ ducebat ad veſperuz. Multos añt ibidē diſcipulos coadunās i ſctō ꝓpoſito et trāſlatiōe ſcripturarum. lv. annis ⁊ vj. menſibus deſudauit: ⁊ vſq̄ ad finem vite virgo permāſit. Licet añt in hac legenda dicatur ꝙ ſemper ꝟgo fuerit: ipſe tñ de ſe ita ſcribit ad pāmachiū. Virginitatē in celo ꝓfero nō q: habeo. Tāta deniq̄ laſſitudine fatigatꝰ eſt vt in ſtratu ſuo iacēs funiculo ad trabē ſuſpēſo ſupinꝰ manibꝰ ſe leuaret: vt. ſ. officiū monaſterij ꝓut poterat exhiberet. C Quadā ꝟo die adueſperaſcēte cū hiero. cū fratribꝰ ad ſacrā lectionē audiēdū ſederet ſubito leo q̄dā claudicās monaſteriū ingreſſus eſt. Quo viſo cū ceteri fratres fugerēt hieronymꝰ ei q̄ſi hoſpiti obuiauit. Leo igit dū pedē ſibi leſum oſtēderet: vocatis fratribꝰ pedes ſibi ꝑcepit ablui: ⁊ diligenter eiꝰ plagā inq̄ri. Qḋ cū factum fuiſſet inuenerūt leonis plātā a ſentibꝰ vulneratam. Adhibita igit diligēti cura leo cōualuit ⁊ oī feritate depoſita inter eos q̄ſi domeſticū aīal habitauit. Tūc hieronymꝰ vidēs ꝙ nō tā ꝓ ſanitate ſui pedis ꝙ ꝓ eoꝝ vtilitate dñs leonē miſiſſet: de fratrū ꝯcilio eidē hꝫ iniūxit officiū vt aſinū quē habebāt q̄ ligna de nemore deferebat: ipſe leo ad paſcua duceret ⁊ ductuz ibidē cuſtodiret. Qḋ factū eſt. Nā iniūcta leoni aſini cura more paſtoris induſtrij eundo ad paſtum ſocius inceſſanter itineris rure paſcēdo vndecūq̄ defenſor tutiſſimꝰ erat. Verūtamē vt ſe cibaret ⁊ aſinꝰ ſolitū ꝑficeret opꝰ cōſuetis ſemꝑ horis cū eo domū redibat. Quadā igit vice paſcēte aſino ⁊ leone ꝗuit ſoporato mercatores cum camelis inde trāſeuntes aſinū ſolū viderūt ⁊ eū ꝙ citius rapuerūt. Expgefactus itaq̄ leo cū ſociū nō inueniret rugiēdo huc illucq̄ ibat. Quē tandē nō inueniēs ad portas monaſterij triſtis adijt ⁊ intus vt ſolitꝰ erat pre verecūdia ingredi nō ꝑſumpſit ⁊ vidētes fratres ꝙ tardiꝰ more ſolito ⁊ ſine aſino veniſſet putauerūt ꝙ fame cōpulſus aſinū comediſſet: ⁊ nolētes ei annonam tribuere cōſuetā dicebāt: Vade ⁊ reliquā partē aſini q̄ tibi remāſit māde ⁊ tuā ingluuiē reple heſitātes tñ vtrū hꝫ malum ꝑpetraſſet exierūt ad paſcua ſi forte aliqḋ mortis indiciū iueniret. Et nihil inueniētes hꝫ hieronymo retulerūt. Tūc monitis eiꝰ officiuz aſini leoni iniūgunt ⁊ ligna cedētes leoni iponūt. Qḋ cū leo patiēter ferret: q̄dā die expleto ope agrum exijt hac illacq̄ diſcurrit: ſcire deſiderās qḋ de ſuo fuiſſet ſocio factū. Et ecce vidit in longe negotiatores cum onuſtis camelis ꝑcedēte aſino veniētes. Mos enim illi regioni eſt vt qñ cū camelis lōgius gradiunt: cameli vt directiꝰ vadāt ꝑcedētem ⁊ collo funiculū geſtantē aſinū ſubſequūtur. Recognito igit leo aſino cū ingēti rugitu ſuꝑ eos irruit ⁊ oēs hoies in fugaz cōuertit. Et leo terribiliter rugiēs ꝑcutiebat cauda fortiter terrā ꝑteritoſq̄ camelos ſicut erant onuſti añ ſe ad cellā ire coegit. Qḋ cum fratres vidiſſent et hieronymo nūciaſſent ille ait: Hoſpitibꝰ noſtris fratres chariſſimi pedes abluite eſcas ꝑbete: ⁊ ſuꝑ hoc volūtatē dñi expectate. Tūc leo ꝑ monaſteriuz cepit vt ſolebat letus diſcurrere ſinguloꝝ fratrū veſtigijs ſe ꝓſternēs ⁊ quaſi de ꝑpetrata quā nō fecerat culpa cauda alludēs veniā poſtulabat. Hiony. añt futuroꝝ ꝑſciꝰ ait fratribꝰ. Ite fratres ⁊ veniētibꝰ hoſpitibꝰ neceſſaria ꝑparate. Adhuc eo loquēte nūciꝰ ad eū venit annūciās añ fores hoſpites adeſſe q̄ abbatē vellet videre. Ad q̄s cū ille iuiſſet: ꝓtinꝰ illi eiꝰ pedibꝰ ꝓuoluūtur ꝑ culpa veniā poſtulātes. Quos

ille benigne eleuās p̄cepit vt sua reciperent ⁊ aliena
nō vsurparēt. Rogabāt igr̄ illi b. hieronymū vt me-
dietatē olei ꝑ bn̄dictiōe accipiat. Quibꝰ vix assenti-
ens tandē coactꝰ suscipi iubet. Promiserunt aūt se
annuatim eandē olei mēsurā fratribꝰ ipsis ꝓdaturos
⁊ a suis dare heredibꝰ p̄cepturos. D Cū aūt olim
in ecclesia vnusquisq̧ caneret qđ volebat theodosiꝰ
impator vt ait ioānes beleth. Damasuꝫ papā roga
uit vt alicui viro docto offm̄ ecclīasticū committeret
ordinādū. Ipse igr̄ sciēs hie. ī lingua latina greca et
hebraica ꝑfectū ⁊ in oī sapiētia summū eidē offm̄ p̄-
dictū cōmisit. Hieronymꝰ igr̄ psalteriū ꝑ ferias di-
stinxit: ⁊ vnicuiq̧ ferie nocturnū ꝓpriū assignauit ac
glīa p̄ri in fine cuiuslibet psalmi dicendū instituit vt
ait sigibertꝰ. Deīde epl̄as ⁊ euāgelia ꝑ anni circulū
decātādas ceteraq̧ ad offm̄ ꝑtinētia p̄ter cātū rōna
biliter ordinauit: misitq̧ illud de bethleē ad summū
pōtificē ⁊ ab eo ⁊ cardinalibꝰ suis fuit valde appro-
batū ⁊ ꝑpetuo autenticatū. Post h̄ aūt in ore spelū
ce in q̄ dn̄s iacuit monumētū sibi cōstruxit: vbi exple
tis. xcviij. annis ⁊. vj. mensibꝰ sepultus fuit. In quā-
ta reuerētia eū augustinꝰ habuerit p̄ꝫ ꝑ epl̄as q̄s
sibi misit. In quarū vna ei tali mō scripsit. Dn̄o di-
lectissimo charitatꝭ obseruādo atq̧ amplectādo hie
ronymo aug. ⁊c. Alibi q̧ de eo sic scribit. Sctūs hie-
ronimꝰ p̄sbyter greco latino ⁊ hebreo eloq̄o erudi-
tus: ī locis sctis atq̧ ī lr̄is sacris vsq̧ ad decrepitā vi
xit etatē. Cuiꝰ nobilitas eloquij ab oriēte ī occidētē
instar solis lāpas resplēduit. Btūs aūt Prosper in
suis chronicis de eo sic ait. Hierony. p̄sbyter in beth
leē toto iā mūdo clarꝰ habitabat. Egregio īgenio et
studio vniuerse ecclīe seruiēs. Ipse q̧ de se sic ait ad
albigēsem. Nihil a pueritia ita vitare conatꝰ suꝫ vt
aīm tumētē ⁊ erectā ceruicē dei ꝯ se odiū ꝓuocantē.
Idē. Ego ēt tuta oīa timeo. Idē in monasterio ho-
spitalitati ex corde intēdimꝰ: et oēs ad nos veniētes
leta frōte p̄ter hereticos suscipimꝰ ac veniētium pe-
des abluimꝰ. Isidorꝰ ꝟo in libro ethimo. ait Hiero.
triū linguarū extitit peritꝰ. Cuiꝰ interp̄tatio ceterꝭ
aūfert: qm̄ ⁊ ꝟbo꜁ tenacior est ⁊ ꝑspicuitate sn̄ie cla-
rior: atq̧ vtpote xp̄iano interp̄te verior. In dialogo
q̧ seueri discipuli s. martini q̄ eiꝰ tp̄e fuit sic de hie.
scriptū h̄r. Hiero. p̄ter fidei meritū dotēq̧ ꝟtutū nō
solū latinis atq̧ grecis ſꝫ etiā hebreis ita lr̄is instru-
ctus est: vt se illi in oī sciā nemo audeat comparare.
Cui iugis aduersus malos pugna ꝑpetuūq̧ certa-
mē. Oderūt eū heretici q: eos impugnare nō desijt.
Oderūt eū clerici: q: vitā eo꜁ insectat̄ ⁊ crimina: sed
plane boni oēs ⁊ mirant̄ ⁊ diligūt. Nā q̄ eū hereti-
cū eē arbitrant̄ insaniūt. Totus semꝑ in lectiōe totꝰ
in libris ē: nō die nō nocte requiescit: aut legit aliq̄d
aut scribit. Hec seuerꝰ. Et sicut ex his ꝟbis p̄ꝫ ⁊ si-
cut ēt ip̄e sepe testat̄: mltos ꝑsecutores ⁊ mltos d̄tra
ctores ꝑpessus est. Quas tn̄ ꝑsecutiōes q̄ libēter su
stinuerit p̄ꝫ ex eo ꝙ sic dicit ī epl̄a ad asellā. Grās
ago deo q: dignꝰ sum habitꝰ quē oderit mūdꝰ ⁊ ma
leficū me garriūt: sed scio ad regnuꝫ ꝑuenire ꝑ infa-
miā ⁊ bonā famā. Itē vtinam ob dn̄i mei nomē atq̧
iustitiā vniuersa me fideliū turba ꝑsequat̄. Utinaꝫ in
opprobriuꝫ meū solidius exurgat hic mūdus tm̄ vt
merear a xp̄o laudari ⁊ sue pollicitatiōis sp̄are mer-
cedē. Grata vtiq̧ ⁊ desiderata tētatio est: cuiꝰ p̄miū
a xp̄o sperat̄ in celo. Nec maledictio grauis est q̄ di-
uina laude mutat̄. Obijt circa annis dn̄i. cccxcviij.

¶ De sancto remigio. cxlij. A

Remigius dr̄ a remige q̄ est nauis du-
ctor vel rector: vel dr̄ a remis q̄ sunt in
strumēta quibꝰ nauis ducit̄ ⁊ gion qđ
est luctatio. Ip̄e eīm ecclesiā guberna
uit a periculo naufragij: eaꝫ duxit ad
portum paradisi: pro ea luctatus est
contra insidias diaboli.

Remigius regē ⁊ gētē frāco꜁ ad
xp̄um cōuertisse dicit̄. Habebat
eīm rex vxorē noīe clotildin xp̄ianissi-
mā q̄ virū suū nitebat̄ ad fidē cōuerte
re: ſꝫ neq̄bat. Que cū filiū genuisset ip
sum baptizare voluit ſꝫ rex oīno ꝓhi
buit. Illa aūt q̄escere nō valēs tandeꝫ
vix h̄ a rege obtinuit ⁊ filiū baptizauit. Qui dū ba-
ptizatꝰ eēt subito est defunctꝰ. Cui rex ait. Nūc ap-
paret q: xp̄s vilis est deꝰ q̄ eū ꝑ quē fides eius pote
rat sublimari ī vita ꝯseruare nō potuit. Cui illa. Im
mo in h̄ a deo meo valde me diligi sentio ꝙ primuꝫ
fructū vētris mei recepisse cognosco q̄ regnū in īfi-
nitū tuo meliꝰ filio meo largitꝰ est. Cōcepit igit̄ iterū
⁊ aliū filiū peperit quē sicut p̄mū cuꝫ multa instātia
baptizari fecit. Sꝫ ecce subito infirmat̄ ita ꝙ de eiꝰ
vita desperat̄. Dixitq̧ rex vxori. Uere debilis ē deꝰ
tuꝰ q̄ nullū in suo noīe baptizatuꝫ in vita cōseruare
p̄t. Nā si mille genueris ⁊ cūctos baptizaueris oēs
siml̄ peribūt. Sꝫ tn̄ puer ꝯualuit ⁊ sanitatē recepit
itaq̧ ꝙ post patrē regnauit. At fidelis mulier virū suū
ad fidē reducere conabat̄: ſꝫ ille modis oībus resiste
bat. Qualr̄ aūt ad fidē ꝯuersus est in alio festo qđ ē
post epyphaniā dictū est. Uolēs aūt p̄dictꝰ rex clo-
doueus factꝰ xp̄ianꝰ remēsem ecclīaꝫ dotare btō re-
migio dixit vt quātū circuiret dū ipse in meridie dor
miret sibi daret. Qđ ⁊ factū est. Sꝫ cū quidā molēdi
nū suū haberet intra fines bti remigij: molēdinariꝰ
ipsuꝫ dū circuiret cū indignatiōe repulit. Cui dixit
remigiꝰ. Amice nō sit tibi durū vt hoc molēdinū si-
mul habeamꝰ. At ille vt eū reiecit statim rota molē-
dini incōtrariū verti cepit clamauitq̧ post sctm̄ re-
migiū dicēs. Serue dei veni ⁊ habeamꝰ pariter mo
lēdinū. Cui ille. Nec mihi nec tibi. Statimq̧ se terra
aperuit ⁊ molēdinū penitꝰ deglutiuit. Preuidēs re
migius famē futurā cū in villa quadā blandi cumu-
los ꝯgregasset inebriati rustici senis prudētiā deri-
dētes ignē supposuerūt. Qđ ille audiēs illuc ꝯuenit
⁊ pre frigore estatis ⁊ vespertini tp̄is se calefacere ce
pit ⁊ tranquillo corde dixit. Semꝑ focus bonus est:
verūtamē qui h̄ fecerūt ⁊ posteri eo꜁ viri in genita-
libꝰ rupti femine gutturose erūt. Qđ sic in illis eue
nit q̄usq̧ ꝑ karolū sunt dispsi. Notandū aūt ꝙ illud
festū scti remigij qđ agit̄ in mēse ianuarij est festū de
felici obitu illiꝰ illud aūt dr̄ eē de eiꝰ sacri corꝑis trans
latione. Cū eīm corpꝰ eiꝰ post ipsius obitū ad ecclīaꝫ
sctō꜁ timothei ⁊ apollinaris cuꝫ feretro deferretur
secus ecclesiam sancti xp̄ofori cepit adeo ponderare

ꝙ nullatenus moueri potuit. Tādē coacti rogaue-
rūt dn̄m vt eis ondere dignaret̄ si forte ī ecclīa illa
scti xp̄ofori vbi nulle relīq̄e sctō꜁ q̄escebant sepeli-
ri vellet. Statimq̧ corpꝰ leuissime sustulert̄ ⁊ ipꝫ ibi
honorifice posuerūt. Ubi cū multa miracula fierent
ecclesiā āpliauerūt. Et facta cripta retro altare cum
effossum corpꝰ ibi reponere vellēt mouere nullatenꝰ
potuerūt. Cū aūt in orōnibꝰ ꝑnoctarēt ⁊ media no-
cte oēs pariter obdormiuissent ī crastinū. kal. octo
bris īuenerūt sepulcruꝫ cū corꝑe scti remigij in illaꝫ
criptā ab āgelis deportatū. Qđ tn̄ post lōgū tp̄s in
pulcriorem criptā eadē die cū capsa argētea trāslatū
est. Floruit circa annū dn̄i. ccccxc.

¶ De sancto leodegario. cxliij. A

Leodegarius dū oī virtute pol-
leret eduēsi ecclesie meruit ī pō
tificē ꝓmoueri. qui dū clotario rege
decedente cura regni grauius ꝑmeret̄
volūtate dei ⁊ p̄ncipū consilio childeri
cum fratrē clotarij adulescentem valde
idoneū p̄fecit in regē. Sꝫ ebroinꝰ theo
doricū ipsius childerici germanū preficere nitebat̄
nō ꝓpter regni cōmodum: ſꝫ q: de p̄tāte eiectus ⁊ oī
bus odiosus irā regis ⁊ principū verebatur. Timēs
igit̄ ebroinꝰ licentiā a rege petijt ⁊ monasteriū ītroi
uit quo concedente ⁊ fratrem suū theodoricū ne cō-
tra regnū aliquid molirer̄ in custodia detinente: scti
tate ⁊ ꝓuidentia ep̄i pace mirabili oēs gaudebant.
Sed post aliquot tp̄s rex maligno꜁ ꝯsilio deprauā-
tus intantū in viri dei odiū incitat̄. ꝙ oportunitatē
⁊ modum mortis eius attentius inq̄rebat. Sed ep̄s
blādeferēs ⁊ oēs inimicos suos vt amicos āplectēs
egit cū rege vt diē pasche in vrbe cui preerat celebra
ret. Et ecce illa die nunciatū est ei ꝙ rex in illa nocte
quicquid de morte eius tractauerat ꝑficere decreuis
set. At ille nihil trepidās: sed illa die cum rege in mē
sa cōicans persecutorē sic fugit ꝙ in luxuuiensi mo-
nasterio dn̄o seruiens etiā ebroino qui ibi monasti-
co habitu latitabat sedula claritate seruiuit. Post
modicū rex moritur ⁊ theodoricꝰ in regnū sublima-
tur. Quapropter leodegariꝰ ppl̄i sui lacrimis et p̄-
cibus motus ⁊ abbatis impio cōpulsus ad sedē suā
redijt ac ebroinus ꝓtinus apostatauit: ⁊ regi sene-
scallus ordinatus est. Qui licet malus fuerit tamen
postea fuit peior: totoq̧ studio leodegariū occidere
nitebat̄. Missis igit̄ militibus q̄ cum caperent cum
hoc leodegarius cōperisset eorū furori cedens dum
in habitu pontificali de vrbe egrederetur a militibꝰ
capitur qui ei statim oculos eruerunt. Post biēniū
sanctus leodegarius cū fratre suo garino quē ebroi
nus exulauerat in palatiū regis est adductus. Cū ad
irrisionem ebroini sapienter ⁊ pacifice responderet
nequā ille iussit garinū lapidibꝰ obrui sctmq̧ epꝫ to
ta die nudis pedibus per quēdā fluuiū suꝑ acutissi-
mos lapides decurrentē deduci. Et audiēs ꝙ in his
tormētis deū laudaret linguā eius p̄cidi fecit ⁊ post
modū eum cuidam custodi tradidit vt ipsum nouis
supplicijs reseruaret. Ille aūt vsum loquēdi nō per
didit: sed p̄dicationi ⁊ exhortationi ꝓut poterat va-
cabat: p̄dixitq̧ q̄n ⁊ qualiter ip̄e ⁊ ebroinꝰ ex hac vi-
ta migrarēt. Lux aūt īmensa in modū corone capu
eius circūdedit. Quā cū multi vidissent q̄d hoc eēt
ab ipso ep̄o q̄sierūt. At ip̄e se ī orōne ꝓsternēs grās
deo retulit: ⁊ oēs astantes vt in melius vitam muta-
rent admonuit. Quod ebroinus audiēs ⁊ inuidens
missis q̄tuor spiculatoribꝰ ipꝫ decollari p̄cepit. Cuꝫ
ergo ipm̄ ducerent ait eis. Non est nq̄t opꝰ fratres
vos diutiꝰ fatigari. Sed hic implete desideriū eius q̄
vos misit. Ad hoc tres illo꜁ adeo sunt cōpūcti ꝙ ad
pedes eius procidentes veniā p̄cabantur. Quartus
ꝟo cū eū decollasset ꝓtinus a demone arreptus ⁊ in
ignē ꝓiectꝰ vitā miserabiliter terminauit. Biennio
expleto audiēs ebroinus corpꝰ scti viri multis mira
culis illustrari miserabiliter cruciatꝰ inuidia militē
illuc misit vt an sic se h̄ret veritas intimaret. Miles
aūt superbus ⁊ arrogās cū illuc venisset calce tumbā
scti ꝑcutiēs exclamauit. Moriat̄ q̄ mortuū miracula
facere posse credit. Mox ille arreptus a demonio et
subito moriēs morte sua sctm̄ ampliꝰ commēdauit.
His auditis ebroinꝰ ampliꝰ inuidia torquebat̄ ⁊ fa-
mā scti extinguere moliebat̄. Sꝫ iuxta p̄dicationeꝫ
scti gladio neq̄ter nequā ip̄se occidit̄. Passus est au
tē circa annū dn̄i. dclxxx. tp̄e constantini quarti.

¶ De sancto francisco. cxliiij.

Franciscus prius dictꝰ est ioānes: ſꝫ post
modum mutato noīe frācīscꝰ vocatꝰ est.
Cuius mutationis noīs multiplex cau
sa fuisse videtur. Primo rōne miraculi
connotandi. Linguaꝫ eīm gallicaꝫ mira
culose a deo recepisse cognoscit̄. Unde dicitur in le-
genda sua ꝙ semꝑ cū ardore spiritussancti repleret̄
ardētia foris verba eructans gallice loquebat̄. Se-
cūdo rōne officij diuulgandi. Un̄ dr̄ in legenda ꝙ di
uina ꝓuidentia sibi hoc vocabulū indidit vt ex singu
lari ⁊ insueto noīe optimo misterij eius toti citiꝰ in-
notesceret orbi. Tertio rōne effectus cōsequēdi: vt. s.
per hoc daretur intelligi qđ ip̄se ꝑ se ⁊ ꝑ filios suos
mltos ꝟuos pcti ⁊ diaboli debebat frācos ⁊ liberos
facere. Quarto rōne magnanimitatis in corde. Naꝫ
franci a ferocitate sunt dicti: q: eis inest naturalis fe
ritas ⁊ magnanimitas aīorū. Quinto rōne ꝟtuosita
tis in sermone q: eiꝰ sermo instar securis vitia inci-
debat. Sexto rōne terroris ī demonū fugatiōe. Se
ptimo rōne securitatis ex ꝟtute ⁊ operū ꝑfectiōe et
honestatꝭ in ꝯuersatiōe. Aliūt frācīscꝰ dici signa q̄dā
instar securiū q̄ rome an̄ ꝯsules ferebant̄ q̄ erant in
terrorez in securitatem ⁊ in honorem. A

Franciscus ꝟuus ⁊ amicus altissi
mi ī ciuitate asisij ortus ⁊ nego-
tiator effectꝰ fere vsq̧ ad. xx. etatis sue
annū tp̄s suū vane viuēdo cōsumpsit.
Quē dn̄s īfirmitatis flagello corripuit
ac in viꝝ alterū subito transformauit:
ita ꝙ iā sp̄ū prophetico pollere cepit.
Nā cū q̄dā vice ip̄se cum plurimis a perusinis captꝰ
diro fuisset carceri mācipatꝰ: dolentibus alijs h̄ solꝰ
exultat ⁊ redargutꝰ suꝑ hoc a ꝯcaptiuis r̄ndit. Ideo
me exultare noueritis: q: adhuc sctūs ꝑ totū seculū
adorabor. Quadā vice romā cā deuotiōis ꝓficiscēs
vestimēta sua deposuit ⁊ pauperi cuiusdā vestimen-

ra induēs añ eccl'iam ſctī inter paupes ſedit ⁊ cū eis
velut vnus ex illis auide mādncauit. Et cū ſepius ſi
mile feciſſet: niſi notoriū verecūdia impediſſet. Anti
quus hoſtis eū a ſalubri ꝓpoſito conabat̄ auertere
⁊ feminā quādā ſue ciuitatis mōſtruoſe gibboſā cor
di eius īmittit. ⁊ niſi reſipiſcat a ceptis/ſimilē ſe factu
rū minat̄. Sȝ a dño cōfortatꝰ audiuit. Frācīſce ama
ra ꝓ dulcibꝰ ſume ⁊ teipſum ꝯtēne ſi me cupis agno
ſcere. Quēdā igit̄ leproſuȝ obuiū hñs: cū hmōi hoīes
naturaliter multū abhorrent̄, diuini tñ memor ora
culi accurrēs in oſcula eius ruit: ⁊ poſt h̄ ille ſtatiȝ diſ
paruit. Quapropt̄ ad leproſoꝝ habitacula ꝓperat:
⁊ eoꝝ manus deuote oſculās pecuniā donat. Eccle
ſiā ſctī damiani orōnis cā ingredit̄ ⁊ imago xp̄i eum
miraculoſe alloqtur. Frācīſce inqt vade repa domū
meā q̄ vt cernis tota deſtruit̄. Ab ea igr̄ hora aīa eiꝰ
liqfacta eſt ⁊ crucifixi cōpaſſio eiꝰ cordi mirabiliter ē
infixa. Inſiſtit ſollicite eccl'ie reparāde: ⁊ vēditis q̄ hē
bat cū pecuniā cuidā p̄ſbytero daret: ⁊ ille timore pa
rentum recipere recuſaret corā ipſo eā ꝓijciēs tanꝙ̄
puluerē vilipēdit. Quapropter a patre ligatus ⁊ ca
ptus pecuniā eidē reſtituit ac veſtē pariter reſigna
uit: ⁊ ſic nudus ad dñm euolauit cilicio ſe induit. Ad
uocat inſup ſeruꝰ dei quēdā ſimplicē viꝝ quē loco pa
tris ſuſcipiēs rogat: vt cū pater eius maledicta cōge
minet ipe ſibi econuerſo bñdicat. Frater eius carna
lis hyemali tp̄e franciſcū vilibus pāniculis tectū orō
ni vacātē ⁊ tremebūdū videns ait cuidā. Dic franci
ſco: vt ꝗ̄ ſudore ſuo vnā ſibi nūmatā vēdat. Qđ ille au
diens alacriter rñdit. Reuera ḡ hāc dño meo vendā.
Quadā die dū audiret ea q̄ dñs diſcipulis ſuis ad p̄
dicādū miſſis locutus eſt: ſtatiȝ ad vniuerſa ſeruāda
tota; virtute cōſurgit. Soluit calciamēta de pedibꝰ
tunica vna: ſȝ vili induit: ⁊ ꝓ corrigia mutauit funicu
lū. Tp̄e niuis ꝑ ſyluā ābulās a latrōibꝰ capit̄ ⁊ ab eis
q̄s ſit reqſitus: p̄conē dei ſe eſſe aſſerit. Quē illi arri
piētes in niuē ꝓijciunt dicētes. Iace ruſtice p̄co dei
B Multi nobiles ⁊ ignobiles clerici ⁊ laici ſpreta
ſeculi pompa eiꝰ veſtigijs adheſerūt q̄s pater ſanctꝰ
docuit euāgelicam ꝑfectionē implere pauꝑtatē ap
prehendere: ⁊ per viam ſctē ſimplicitatis incedere.
Scripſit p̄terea euangelicā regulā ſibi ⁊ ſuis frībus
habitis ⁊ habēdis quā dñs papa Innocentius ꝯfir
mauit. Cepit ex tūc frequentius v̄bi dei ſemina ſpar
gere ⁊ ciuitates ⁊ caſtella feruore mirabili circumire.
Frater qdā erat q̄ntum a foris videbat̄ eximie ſancti
tatis: ſed tñ admodū ſingularis q̄ tanta diſtrictione
ſilentiū obſeruabat vt nō v̄bis: ſed nutibus cōfitere
tur. Cūqꝫ ſctūs ab oībus laudaret̄ vir dei illuc adue
niens dixit. Sinite fr̄es. nec mihi in eo diabolica fi
gmenta laudate. Moneat̄ ſemel vel bis in hebdoma
da cōfiteri. Qđ ſi nō fecerit: diabolica tentatio eſt et
deceptio fraudulenta. Monētibuſqꝫ illū frībus digi
tum ori ſuo impoſuit ⁊ caput concutiens ſe nullate
nus cōfeſſurū innuit. Non poſt multos dies ad vo
mitum redijt ⁊ in facinoroſis actibus vitam finiuit.
Fatigatus in itinere ſeruus dei dum aſinum eqtarȝ
ſocius eius frater Leonardus de aſino ſimiliter fa
tigatus intra ſe cepit cogitare ac dicere. Non depa
ri ludebant huius parētes ⁊ mei. Et cōtinuo vir dei
deſcēdēs de aſino dixit fratri ſuo: nō cōuenit me eq
tare ⁊ te pedite venire q: nobilior me fuiſti. Stupefa
ctus frater ad pedes p̄ris ꝓcidit ⁊ veniā poſtulauit.
Tranſeūti ſibi aliqñ mulier qdā nobilis ꝯcito gradu
occurrit: cuius laſſitudinē ⁊ intercluſos anhelitꝰ mi
ſeratus, q̄d nā requireret inquiſiuit. Et illa. Ora pro
me pater: q: ſalubre ꝓpoſitū qđ ꝯcepi viro īpediēte
nō exequor: ſȝ in ſeruitio xp̄i mihi plurimū aduerſat̄.
Cui ille. Vade filia q: cito de eo ꝯſolationē recipies et
ex parte dei oīpotētis ⁊ mea ſibi denūcies ꝙ nūc eſt
tēpus ſalutis poſtmodū eqtatis. Q̄ denūciāte vir ſu
bito īmutat̄ ⁊ ꝯtinētiā pollicet̄. Cuidā ruſtico ī q̄dā
ſolitudine ſiti deficiēti fontē aq̄ ibidē ſuis orōnibus
impetrauit. Cuidā fratri ſibi admodū familiari ſecre
to h̄ ſctō inſtigāte ſpū retulit dicēs. Hodie eſt aliqs
ſeruꝰ dei ſup terrā ꝓpt̄ quē quoad vixerit nō ꝑmit
teret dñs famē ſup hoīes deſeuire. Sȝ ſic ꝓculdubio
fuiſſe narrat̄. Sȝ illo ſublato tota in ꝯtrariū cōditio ꝑ
mutat̄. Nā poſt eiꝰ felicē trāſitū p̄dicto fratri appꝑuit
dicēs. Ecce iā venit fames quā donec viuerē ego ve
nire ſup terrā dñs nō ꝑmiſit. In feſto paſche cū fra
tres in eremo greci mēſam accuratius ſolito albis ⁊
vitreis p̄paraſſent: ⁊ vir dei h̄ cōſpexiſſet ꝓtinꝰ greſ
ſum retrahens capellū cuiuſdā pauperis q̄ tūc ade
rat capiti ſuo ⁊ baculū manu geſtās foras egreditur
⁊ ad oſtiū p̄ſtolat̄. Manducātibus igit̄ fratribꝰ cla
mabat ad oſtiū vt amore dei ꝑegrino paupi ⁊ infir
mo eleemoſyna largiat̄. Vocatꝰ paup ingredit̄ ⁊ in
terra ſolus recūbēs diſcū ponit in cinere. Qđ viden
tes fratres ſtupore nimio ſunt repleti. Quibꝰ ille ait
Menſam vidi paratā ⁊ ornatā ⁊ pauperū oſtiatim
euntiū vnicū nō eſſe cognoui. C Pauptatē in ſe ⁊
in alijs adeo diligebat vt pauꝑtatē dñam ſuā ſemp
vocaret. Sed qñ paupiorē ſeipſo videret ꝓtinus in
uidebat ⁊ ſe ab ipſo vinci timebat. Nā ⁊ cū die q̄dā
pauperculum quendā obuiū habuiſſet ait ſocio ſuo
Magnam verecundiā intulit nobis huius inopia ⁊
noſtram pauꝑtatē plurimū reprehendit. Nā ꝓ meis
diuitijs meā dñaȝ pauꝑtatē elegi: ⁊ ecce āplꝰ relucet
in iſto. Dū quidā paup corā eo trāſiret ⁊ vir dei inti
ma fuiſſet cōpaſſione cōmotus dixit ei ſocius. Et ſi
hic ſit paup ſed forſitan in tota ꝓuincia nō eſt eo di
tior voluntate. Cui vir dei dixit. Cito tunicā tuā exue
⁊ pauperi tribue: ⁊ ad eius pedes ꝓſtratus culpabi
lem te clama. Cui ille ꝓtinus obediuit. Quadā vice
tres mulieres facie ⁊ habitu ⁊ ꝑ oīa ſiīes obuias ha
buit q̄ eū taliter ſalutauerūt. Bñ veniat dña paup
tas. Et cōtinuo diſparuerūt et vltra viſe non ſunt. Cū
ad ciuitatē aretij deueniſſet et ibi bellū inteſtinū cō
motū fuiſſet vidit vir dei de burgo ſuper terrā illaȝ
demones exultantes. Vocanſqꝫ ſociū ſuum noīe ſil
ueſtrum dixit ei. Vade ad portam ciuitatis et demo
nibus vt ciuitatem exeant ex parte dei oīpotētis p̄
cipe. Qui feſtinans ante portā valēter clamauit. Ex
ꝑte vel et iuſſu patris noſtri franciſci diſcedite demo
nes vniuerſi. ſicqꝫ oēs ciues poſtmodicū ad concor
diam redierūt. Predictus aūt ſilueſter dū adhuc ſa
cerdos ſecularis eſſet vidit in ſomnis crucē auream
de ore franciſci ꝓdeuntē cuius ſummitas celos tan
gebat cuius brachia protenſa in latū vtrāqꝫ mundi

partē amplexādo cingebāt. Cōpūctus ſacerdos ꝓti
nus mundū deſerit ⁊ viri dei ꝑfectus imitator efficit̄
D Exiſtēte viro dei in orōne diabolꝰ ter euȝ ꝓprio
noīe vocabit. Cui cū ſctūs rñdiſſet adiecit. Nullꝰ eſt
adeo in h̄ mūdo peccator: cui ſi cōuerſus fuerit non
indulgeat dñs. Sȝ quicūqꝫ ſemetipȝ penitētia dura
necauerit miam imppetuuȝ nō inueniſſet. Cōtinuo
ſeruꝰ dei ꝑ reuelationē cognouit hoſtis fallaciā quō
niſus fuerit ad teporē eū reducere. Cernens aūt ho
ſtis antiquus: q: ſic nō p̄ualuit grauē carnis tētatio
nē eidē immiſit: qđ vir dei ſentiēs veſte depoſita cor
dula duriſſima ſe v̄berat dicens. Eya frater, aſine ſic
te manere decet ſic ſubire flagellū: ſȝ cum tētatio ne
q̄ꝙ̄ diſcederet foras exiēs in magnā niuē ſe nudū de
merſit. Accipiēſqꝫ niuē in modū pile, ſeptē glebas cō
pingit q̄s ſibi ꝓponēs cepit alloqui corpus. Ecce in
quit hec maior vxor tua iſte q̄tuor duo filij ⁊ due filie
tue relique due ſunt ſeruꝰ ⁊ ancilla. Feſtina ḡ oēs in
duere qm̄ frigore moriunt̄. Si aūt eoꝝ multiplex ſol
licitudo te moleſtat: vni dño ſollicitꝰ ſerui. Illico dia
bolus cōfuſus receſſit: ⁊ vir dei deū glorificās ī cellā
redijt. Cū apud dñm leonē cardinaleȝ ſctē crucis ab
eo rogatꝰ aliquādiu moraret̄: nocte quadā demōes
ad ipm veniētes eū grauiſſime v̄berauerūt. Vocāſ
qꝫ ſociū ⁊ rē ſibi aperiēs ait. Demones ſunt caſtaldi
dñi nr̄i q̄s deſtinat ipe ad puniendos exceſſus. Ego
v̄o offenſam nō recolo quam mīa dei ſatiſfactiōe nō
leuerim. Sȝ forte iō caſtaldos ſuos in me ꝑmiſit ir
ruere: q: maneo in curijs magnatū qđ forſitā fratri
bus meis pauꝑculis bonā ſuſpitionē nō generat: q:
forte me eſtimāt delitijs abūdare. Et ſurgēs ſummo
mane inde receſſit. Exiſtēte alqñ eo ī orōne audiuit
ſup tectū domꝰ cateruas demonū diſcurrentes cum
ſtrepitu qui cōcitꝰ foris exiēs ⁊ ſignū crucis ſibi im
primēs dixit. Ex parte oīpotētis dei vobis dico de
mones vt q̄cquid vobis ꝑmiſſum eſt in meo corꝑe
faciatꝫ. Libēter eñ oīa ſuſtinebo: q: cū maiorē inimi
cū habeaȝ corꝑe me vindicabitis de aduerſario meo
dū in ipo vice mea exercebitis vltionē. Cōfuſi igr̄ de
mones euaneſcunt. Frater quidā ſocius viri dei ī ex
taſi factꝰ īter ceteras celi ſedes vidit vnā digniſſimā
⁊ nobili glīa ꝓfulgentē. Qui cū miraret̄ cuinā tā pre
clara ſedes ſeruaret̄ audiuit. Sedes iſta vniꝰ de ruē
tibꝰ pricipibꝰ fuit: ⁊ nunc humili franciſco parat̄. Et
exiens ab orōne virū dei interrogauit dicēs. Quid d̄
te opinaris p̄r. Et ille video: mihi maximꝰ pctōrum
Statimqꝫ in corde fratri ſpūs dixit. Cognoſce ꝙ ve
ra fuerit viſio quā vidiſti: qm̄ ad ſedē ꝑ ſupbiā ꝑdi
tā humilitas leuabit humillimū. C In viſiōe ſeruꝰ
dei ſupra ſeraphin crucifixum aſpexit qui crucifixio
nis ſue ſigna ſic euidēter ei impreſſit: vt crucifixꝰ vi
deret̄ ⁊ ipe. Cōſignant̄ manꝰ ⁊ pedes ⁊ latꝰ crucꝫ cha
ractere. Sȝ diligēti ſtudio ab oīm oculis ipa ſtigma
ta abſcōdebat. Quidā tñ hec ī vita viderūt. Sȝ ī mor
te plurimi cōſpexerūt ꝙ aūt hec ſtigmata ꝑ oīa vera
extiterint multꝫ miraculis oſtēſum eſt. Quoꝝ duo q̄
poſt eius obituȝ cōtigerunt hic interſerere ſufficiat.
In apulia vir quidā noīe rogerius añ imagineȝ ſctī
franciſci ſtans cepit cogitare dicēs. Eſſet ne hoc ve
rū vt tali claruiſſet miraculo an pia fuiſſet illuſio fi
ue ſuoꝝ fratrū ſimulata inuētio. Qđ dū mēte reuol
ueret ſubito audiuit ſonū q̄ſi ſpiculū ꝓſiliēs de bali
ſta ſenſitqꝫ ſe in ſiniſtra manu grauiter vulneratum.
Sȝ cū in chiroteca nihil leſiōis appareret chirotecā
de manu extraxit ⁊ graue vulnꝰ q̄ſi ſagitte in palma
cōſpexit. Ex quo tāta vis ꝓcedebat ardoris: vt totꝰ
ex dolore ⁊ ardore deficere videret̄. Cūqꝫ peniteret ⁊
ſe b. franciſci ſtigmata credere veraciter teſtaret̄ poſt
duos dies dū ſanctū dei ꝑ ſua ſtigmata exoraſſet: fu
it cōtinuo liberatꝰ. In regno qꝫ caſtelle cū q̄daȝ vir
ſ. franciſco deuotꝰ ad cōpletorium ꝑgeret: ab inſidijs
ad mortē alteriꝰ ibi paratis ex errore impetit̄ ⁊ leta
liter vulneratus ſemiuiuus relinquit̄. Deīde gladiū
in gutture crudelis litor infixit ⁊ extrahere non va
lens receſſit. Fit vndiqꝫ cōcurſus ⁊ clamor ⁊ ab oībꝰ
plāgit̄ mortuus. Cū aūt nocte media cāpana fratrū
ad matutinas pulſaret̄ vxor clamare cepit. Mi dñe
ſurge ⁊ vade ad matutinas: q: cāpana te vocat. Sta
tim ille manū eleuās videbat̄ alicui innuere vt gladi
um extraheret. Et ecce vidētibꝰ oībus gladiꝰ q̄ſi va
lidiſſimi iactatꝰ manu pugilis eminus ꝓſiliuit. Sta
timqꝫ ille ꝑfecte ſanatus ſe erexit dicēs. Beatꝰ frāci
ſcus ad me veniēs ſuaqꝫ ſtigmata meis vulneribꝰ ap
ponēs eoꝝ ſuauitate cūcta vulnera deliniuit: ⁊ cōta
ctu mirifice ſolidauit. Qui cū vellet diſcedere ſibi in
nuebāt vt gladiū extraheret: q: loqui aliter nō vale
bat. Quē ſtatim apꝓhēdēs valide ꝓiecit: ⁊ ſtigmati
bus ſctīs vulneratū guttur demulcēs perfecte ſana
uit. In vrbe roma clara illa luminaria orbis. ſ. b. fran
ciſcus ⁊ b. dñicꝰ corā dño hoſtiēſe q̄ poſtea fuit ſum
mus pōtifex aderāt. Dixitqꝫ ei ep̄s. Cur nō facimꝰ
de veſtris fratribꝰ ep̄os ⁊ p̄latos q̄ documēto: ⁊ exē
plo ceteris p̄ualent. Fit inter ſctōs de rñdendo lōga
cōtētio. Vicit tādē humilitas franciſcū ne ſe p̄pone
ret. Vicit dñicū vt prio rñdēdo humiliter obediret.
Dixit ḡ b. dñicus. Dñe gradu bono ſi cognoſcunt
ſublimati ſunt fratres mei: nec ꝓ meo poſſe ꝑmittaȝ
vt aliud aſſequant̄ ſpecimē dignitatꝫ. Poſt h̄ rñdēs
ſ. frāciſcus dixit. Dñe minores iō vacati ſunt fratres
mei vt maiores fieri nō p̄ſumāt. Igit̄ b. frāciſcus co
lūbīa ſimplicitate plenꝰ oēs creaturas ad creatoris
hortat̄ amorē: p̄dicat auibꝰ: audit̄ ab eis: tangunt̄ ab
ipſo: nec ſi licētiate recedūt. Irūdines dū eo p̄dicāte
garrirēt: ipo imperāte ꝓtinus conticeſcūt. C Apud
porciunculā iuxta eiꝰ cellā cicada in ficu reſidens fre
quēter canebat: quā vir dei manū extēdens vocauit
dicēs. Soror mea cicada veni ad me. Que ſtatim obe
diēs ſuper eius manū aſcendit. Cui ille. Canta ſoror
mea cicada ⁊ dñm tuū lauda. Que ꝓtinꝰ canēs nō ni
ſi licētiata receſſit. Parcit lucernis lāpadibꝰ ⁊ cāde
lis nolēs ſua manu deturpare fulgorē. Sup petras
reuerēter ambulat intuitu eiꝰ qui d̄r petra. Legit de
via v̄miculos ne trāſeuntiū pedibꝰ cōculcent̄. Et api
bus ne media pereant glacie hyemali: mel ⁊ optima
vina iubet apponi. Fratris noīe aīalia cūcta vocabat
Miro ⁊ ineffabili gaudio replebat̄ ob creatoris amo
rē cū ſolē: lunā ⁊ ſtellas intuebatur ⁊ eas ad creato
ris amorē inuitabat. Coronā ſibi magnā fieri ꝓhibe
bat dicēs. Volo ꝙ fratres mei ſimplices partē habe
ant in capite meo. Vir quidā admodū ſecularis cum

ſeruū dei franciſcū apud ſ.ſeuerinū p̄dicātē inueniſ-
ſet: vidit deo ſibi reuelāte ſ.franciſcū duobꝰ trāſuer-
ſis enſibus fulgētibꝰ in modū crucis ſignatū quoꝝ
vnꝰ a capite vſq₃ ad pedes: alius a manu in manū ꝑ
pectus trāſuerſabiliter tendebat. Que cū nunq̄ vi-
diſſet tali iudicio recognoſcēs cōpunctus ordinē in-
trouit: ⁊ vitā feliciter cōſummauit. Cū infirmitatem
oculoꝝ ex fletu cōtinuo incuriſſet ſuadētibꝰ ꝙ abſti-
neret a lacrimis ſic rn̄dit. Nō eſt ob amorez luminis
qđ habemꝰ cōmune cū muſcis eterne lucis viſitatio
repellēda. Cū aūt a fratribꝰ vrgeret vt pateret infir
mitati viſus remediū adhiberi et chirurgicus inſtru
mētum ferreū igne candens in manu teneret vir dei
ait. Mi frater ignis eſto mihi in hac hora ꝓpitiꝰ cu-
rialis: precor dn̄m qui te creauit vt tuū mihi calorem
tēperet. Et hoc dicēs ſignum crucis ꝯ illud cecidit.
Profundatoq₃ illo in tenera carne ab ore vſq₃ ad ſu
periculū: nullū vt retulit dolorē ſenſit. Apud eremū
ſcti vrbani ſeruo dei egritudine validiſſima laborāte
cū ipſe defectū nature ſentiens vini poculū poſtulaſ
ſet nihilq₃ adeſſet allatam ſibi aquā ſigno crucis edi
to bn̄dixit: mox in optimū vinū ꝯuerſa eſt. Quod de
ſerti loci paupertas impetrare nō potuit: viri ſcti pu-
ritas impetrauit. Ad cuius guſtū ſubito conualuit.
Malebat de ſe vituperiū audire q̄ laudē. Et iō cum
populi merita in eo ſanctitatis extollerēt: precipiebat
alicui fratri vt verba ipſum vilificātia ſuis auribꝰ con
culcādo ꝓferret. Cūq₃ frater ille lꝫ inuitus eū ruſti-
cū ⁊ mercenariū imperitū ⁊ inutilē diceret exhilara-
tus dicebat. Bn̄dicat tibi dn̄s: q2 tu veriſſima loq̄ris
⁊ talia me decet audire. Nō tā ſeruꝰ dei p̄eſſe voluit
q̄ ſubeſſe nec tā p̄cipere q̄ parere. Idcirco gn̄ali ce-
dēs officio guardianū petijt cuiꝰ ꝓ ſua volūtati ſubia-
ceret. Fratriq₃ cū quo ſolitꝰ erat ire ſemꝑ promitte
bat obediētiā ⁊ ſeruabat. ❡ Cū frater quidā ꝯ le
gē obediētie aliq̄d feciſſet ⁊ penitētie ſigna haberet
vir tn̄ dei ad alioꝝ terrorez eiꝰ caputiū in ignē ꝓijci
iuſſit. Cūq₃ ꝑ morā caputiū fuiſſet in medio ignis p̄
cepit ipm̄ extrahi ⁊ fratri reſtitui. Extrahit igit ca-
putiū de medio flāmarū nullū hn̄s aduſtiōis veſtigi
um. Quodā tp̄e ꝑ paludes venetiarū ambulās inue
nit maximā auiū multitudinē cātantiū i palude. Di
xitq₃ ad ſociū ſorores aues laudāt creatorē ſuū. Ea-
mus ⁊ īꝑ earū medio horas canonicas dn̄o decātemꝰ
Quibꝰ intrātibus aues mote ſunt. Sꝫ q2 ob nimiū
garritū ſe inuicē audire nō potuerunt ait. Sorores
aues a cātu ceſſate donec laudes debitas dn̄o ꝑſol-
uamꝰ. Quibꝰ ſtatim tacētibꝰ finitis laudibꝰ licentiā
cātandi dedit: ⁊ ſtatim cantū ſuū more ſolito reſum-
ſerunt. Inuitatꝰ deuote a quodā milite dixit ei. Fra
ter hoſpes meis monitis acquieſce: ⁊ pctā tua ꝯfite
re: q2 cito alibi māducabis. Qui ſtatim acquieſcēs do
mui ſue diſpoſuit. ⁊ pn̄iaꝫ ſalutarē accepit. Cū g̊ ad
mēſam intraſſent: hoſpes ſubito expirauit. Cū quā
dā auiū multitudinē reperiſſet: ⁊ eas velut rōnis ꝑti
cipes ſalutaſſet dixit. fratres mei volucres multū de
betis laudare creatorē veſtrū qui plumis vos induit
pēnas ad volādū tribuit: aeris puritatē ꝯceſſit: ⁊ ſi-
ne vr̄a ſollicitudine vos gubernat. Aues autē cepe-
runt verſus eū extēdere colla: ꝓtēdere alas: aperire ro-
ſtra: ⁊ in illū attēte reſpicere. Ille vero ꝑ mediū earūꝫ
trāſiēs tunica ꝑtingebat eaſdē: nec tn̄ aliq̄ de loco eſt
mota donec licētia data oēs ſimul auolauerūt. Cūꝫ
apud caſtrū almariū p̄dicaret ꝓpter garritꝰ irūdinū
ibidē nidificātiū audiri nō poterat. Quibꝰ ille. Soro
res mee irūdines iā tp̄s eſt vt loquar ego: q2 vos ſa
tis dixiſtis tenete ſilētiū donec verbū dn̄i cōpleat. Cui
ꝯtinuo obediētes ꝓtinꝰ ꝯticuerūt. ❡ Trāſeūte aliq̄n
viro dei ꝑ apuliā vnā burſam magnā reperit i via de
narijs tumeſcētē. Quā ſociꝰ vidēs accipere voluit vt
pauꝑibꝰ erogaret: ſꝫ nullatenꝰ ille ꝑmiſit dicēs. Nō
lꝫ fili alienū auferre. Sꝫ cū ille vehement inſtaret. frā
ciſcꝰ paululū orās iubet vt burſaꝫ tollat q̇ tollēs eaꝫ
colubrū ꝓ pecūia ꝯtinebat. Qđ vidēs fr̄ timere cepit
Sꝫ obedire volēs ⁊ iplere mādatū burſaꝫ manibus
cepit ⁊ īde magnꝰ ſerpēs ꝓtinꝰ exiliuit. Et ait ſctūs
Pecunia ſeruis dei nihil aliud eſt q̄ diabolꝰ ⁊ colu-
ber venenoſus. Cū fr̄ quidā grauit tētaret cogitare
cepit ꝙ ſi aliquid ſcriptū de manu pr̄is hēret: ipa ꝓ-
tinꝰ tētatio fugaret. Sꝫ cū rē ſibi nullatenꝰ apire au
deret: q̄dā vice vir dei vocauit eū dicēs. Porta mihi
chartā ⁊ attramētū: q2 laudes q̄ſdā dei ſcribere volo.
Quas cū ſcripſiſſet ait. Accipe chartā hanc ⁊ vſq₃ ad
diē mortis tue cuſtodias diligent. Statiq₃ oīs tētatio
ab eo receſſit. Idē q₃ fr̄ dū ſctūs infirmꝰ iaceret cogi
tare cepit. Ecce morte appropinquat pr̄: et q̄ pluri-
mū ꝯſolarer ſi poſt mortē haberez tunicā pr̄is mei.
Poſtmodū ſ. frā. vocat eū dicēs. Tibi trado tunicaꝫ
iſtam: ⁊ poſt mortē meā ipaꝫ habeas pleno iure. Cū
apud alexādriā lōbardie cū q̇dā honeſto viro hoſpi-
tatꝰ fuiſſet: ab eo rogat: vt ꝓpter euāgelij obſeruan
tiā de oī appoſito māducaret. Qui cū eiꝰ deuotioni
aſſentiret ille accurrēs caponē ſe pn̄te p̄parat mādu
cādū. Māducātibꝰ illis infidelis q̇dā amore dei elee
moſynā petijt. Mox vir dei nomē audiēs bn̄dictum
mēbrū ſibi trāſmittit caponis. Reſeruat infidelis da
tū i craſtinū dū ſctūs p̄dicaret oñdit dicens. Ecce q̄-
les carnes comedit iſte fr̄ quē vt ſctm̄ honoratis. Nā
mihi hꝫ in ſero tribuit. Sꝫ cū mēbrū caponis ab oībꝰ
piſcis videret velut inſanus ab omni ꝑplo increpat
Qđ cū ille didiciſſet erubuit ⁊ veniā poſtulauit. Re-
dierūtq₃ carnes ad ſui ſpeciē poſtq̄ redijt preuarica
tor ad mētē. Dū q̄dā vice ad mēſam ederet ⁊ de pau
ꝑtate btē virginis ⁊ filij eiꝰ collatio fieret: ꝓtinus vir
dei a mēſa ſurgēs ſingultꝰ igeminat doloroſos ⁊ ꝑ-
fuſus lacrimis ſuꝑ nudā humū reliquū panē mādu
cat. Sacerdotalibꝰ manibꝰ quibꝰ cōficiēdi dn̄ici cor-
ꝑis ſcrm̄ eſt collata ptās: magnā volebat reuerētiaꝫ
exhiberi. Vn̄ ⁊ ſepe dicebat. Si ſctō cuiq̄ de celo ve-
niēti ⁊ pauꝑculo alicui ſacerdoti me ꝯtingeret obuia
re ad ſacerdotis manꝰ deoſculādas citiꝰ me cōferrez
⁊ ſctō dicerē Expecta me ſctē laurēti: q2 manus hu-
ius verbū vite cōtrectāt ⁊ vltra humanū aliquid poſſi
dēt. ❡ Miraculis multis in vita claruit. Naꝫ panes
ei ad bn̄dicēdū oblati multis infirmis attulere ſalu-
tē. Aquā in vinū cōuertit ⁊ inde quidā guſtās ꝓtinꝰ
ſanitatē recepit ⁊ multa alia miracula fecit. Cūꝫ vero
ad dies iā appropinquaret extremos: lōga infirmita
te cōfectus oēꝫ ſuꝑ nudā humū poni ſe fecit. Fecitq₃
fratres ibidem aſſiſtētes ad ſe vocari: ⁊ manꝰ ſingu-

lis imponēs oībus ibi p̄ſentibꝰ bn̄dixit: ⁊ inſtar cene
dn̄ice ſingulis bucellam panis diuiſit. Inuitabat vt
moris ſui erat oēs creaturas ad laudē dei. Nā ⁊ mor
tē ipaꝫ cūctis terribilē ⁊ exoſam hortabat ad laudē
eiq₃ letus occurrit ⁊ ad ſuū iuitabat hoſpitiū dicēs.
Bn̄ veniat ſoror mea mors. Ad extremā igit horam
veniēs dormiuit in dn̄o. Cuiꝰ aīam quidā frater vi-
dit in modū ſtelle ſilis lune i quātitate: ſoli i ſplēdo
re. Miniſter fratrū in terra laboris noīe aug. in ho
ra iā vltima poſitꝰ cū diu iā amiſiſſet loquelā ſubito
clamās dixit. Expecta me pr̄ expecta: ecce iā venio te
cū. Querentibus fratribꝰ quid diceret ait. Nō vide-
tis patrē noſtrū frāciſcū q̇ vadit in celū. Et ſtatim i
pace obdormiuit ⁊ pr̄em ſecutꝰ eſt. Cū quedā dn̄a q̄
btō frāciſco deuota extiterat vi iā vniuerſe carnis fuiſ
ſet ingreſſa: ⁊ clerici ⁊ pr̄ſbyteri feretro exequias ce-
lebrātes aſtarent ſubito ſe mulier erigit ſuꝑ lectum
⁊ vnū de aſtātibꝰ ſacerdotibꝰ vocat dicens. Volo pr̄
cōfiteri: ego eñ mortua fuerā ⁊ diro erā carceri mā-
cipāda: q̇m̄ pctm̄ qđ tibi pandā necdū cōfeſſa fuerā
ſed orante ꝓ me ſctō frāciſco ad corpus mihi redire
indultū eſt: vt illo reuelato pctō veniā merear. Sta
timq₃ vt iſtud manifeſtauero i pace cernētibꝰ vobis
q̇eſcā. Cōfeſſa igit ⁊ abſolutiōe recepta mox in dn̄o
obdormiuit. Cū fratres de viſcera plauſtrū quoddā
a q̇dā viro mutuo peterēt ille indignatꝰ rn̄dit. Ego
potius duos ex vobis cū ſctō frāciſco excoriarem q̄
plauſtrū meū vobis accōmodarez. Sꝫ i ſe reuerſus
ſemetipm̄ redarguit ⁊ blaſphemie penituit iraꝫ dei
formidās. Moxq₃ filiꝰ eius īfirmat ⁊ ad extrema de
ducit Qui filiū defunctū vidēs in terra volutabat ⁊
flens ſctm̄ frāciſcū inuocās dicebat. Ego ſum q̇ pec
caui me flagellare debuiſti. Redde ſctē iā deuote pre
canti quē abſtuliſti ipie blaſphemāti. Mox filiꝰ eius
ſurrexit ⁊ plāctū ꝓhibēs ait. Cū mortuꝰ eſſez ſctūs
frāciſcus ꝑ quādā viā lōgā ⁊ obſcurā me ducēs: in q̄
dā tādē me viridario pulcerrimo collocauit: ac dein
de dixit mihi. Reuertere ad patrē tuum: nolo te am
plius detinere. Pauꝑ q̇dā cuidā diuiti debēs quan
dā pecunie q̄titatē rogauit vt ſcti frāciſci amore ſibi
terminuꝫ ꝓlongaret. cui ille ſuꝑbe rn̄dens tali inq̄t
loco te recludā vbi nec frāciſcꝰ nec aliꝰ poterit te iu
uare. Moxq₃ illū vīculatū in carcerē obſcurū iclufit
Paulopoſt ſctūs frāciſcꝰ affuit ⁊ fracto carcere ru-
ptiſq₃ vinculis hoīem incolumē reduxit ad propria.
❡ Quidā miles ſcti frāciſci opibꝰ ⁊ miraculis de-
trahēs cū quadā vice luderet ad taxillos: veſania et
incredulitate plenꝰ circūſtātibꝰ ait. Si franciſcus eſt
ſctūs. xviij. veniat in taxillis. Mox in eis ſenariꝰ tri-
plicatꝰ apparuit: ⁊ vſq₃ nouē vices quolibet ſuo actu
ter ſenos accepit. Sed inſaniā addēs inſanie ait. Si
verū eſt ꝙ frāciſcus iſte ſit ſctūs cadat hodie corpus
meū gladio. Si vero ſctūs nō eſt euadā icolumis. Lu
do finito vt eiꝰ oīo fieret in pctm̄ cū nepoti ſuo īfer
ret iniuriā ille gladiū accipiēs in viſcera patrui trāſ
fixit ⁊ ꝓtinꝰ iterfecit. Vir q̇dā crure ſic ꝑdito vt nul
latenꝰ ſe mouere poſſet ſctm̄ frāciſcū talibꝰ vocibꝰ i
clamabat. Adiuua me ſctē frāciſce memor deuotiōis
⁊ ſeruitij qđ tibi impendi. Nā in aſino meo te por-
taui. ſctōs pedes tuos ⁊ manꝰ oſculatꝰ fui: ⁊ ecce ma
ior doloris huiꝰ duriſſimo cruciatu. Moxq₃ ille ſibi
apparens cū paruulo baculo q̇ thau in ſe figurā ha
bēs locū doloris tetigit ⁊ fracto apoſtemate ſanitatē
ꝓtinꝰ recepit. ſꝫ thau ſignū ſuꝑ locū remāſit. Hoc ſi
gno ſctūs frāciſcꝰ lr̄as ſuas ꝯſueuerat ꝯſignare. Cū
in caſtro pomereto in mōtanis apulie puella q̄dā et
pr̄i ⁊ mr̄i vnica fuiſſet defuncta: ⁊ mr̄ ſctō frāciſco de
uota nimia triſtitia fuiſſet abſorpta apparuit ei ſan
ctus dicēs. Noli flere q2 lucerne tue lumē qđ deplo
ras extinctū mea eſt tibi interceſſione reddēdū. Mr̄
igit ſumpta fiducia corpꝰ extīctū nō ꝑmiſit efferri ſꝫ
ſcti frāciſci nomē inuocās ⁊ mortuā filiā apprehēdēs
eā incolumē alleuauit. In vrbe roma cū puer paruu
lus de feneſtra palatij cecidiſſet ⁊ penitus expiraſſet
btūs franciſcꝰ inuocat ⁊ vite ꝓtinus reſtituit. In ci-
uitate ſueſſa cū q̄dā domus corruēs quēdā iuuenem
extinxiſſet ⁊ cadauer iā in lecto ad ſepeliēdū poſuiſ-
ſent mater beatū frāciſcū deuota deuotione qua po
terat inuocabat. Et ecce circa mediā noctē puer oſci
tauit ⁊ ſanꝰ ſurrexit ⁊ in laudis verba prorupit. Frater
iacobꝰ reatinꝰ cū in nauicula parua fluuiū quēdā cū
fratribꝰ ꝑtrāſiſſet ⁊ ſocijs iā ſuꝑ ripā poſitis poſtre
mo ſe ad nauis exitū p̄pararet reuoluta naue ipe in
ꝓfundū fluminis eſt dimerſus. Fratribꝰ igit ꝓ libe-
ratiōe ſubmerſi btm̄ frāciſcū inuocātibꝰ: ipſo etiam
corde vt poterat beati frāciſci auxiliū implorante: ec
ce predictus frater ꝓfundū ſicut per aridā ambula-
bat ⁊ demerſam nauiculam capiens: cū ea ꝑuenit ad
littus. Veſtimenta autez eius madida facta nō ſunt
nec aque gutta ꝑimauit ad tunicam.

❡ De ſancta pelagia. cxlv.

Pelagia pria feminarū antiochie
ciuitatis rebus ⁊ diuitijs plena:
corꝑe pulcerrima: habitu ambitioſa ⁊
vana: aīo ⁊ corꝑe impudica. Quadā vi
ce ꝑ ciuitatē cū ambitiōe maxima tanſ
ibat ita vt nihil ſuꝑ eā niſi aurū et ar-
gētum ⁊ p̄tioſi lapides viderent: ita vt
quocūq₃ iret aerē diuerſoꝝ aromatū odore repleret
quā p̄cedebat ⁊ ſequebat multitudo maxima puel-
larū ⁊ pueroꝝ q̇ ⁊ ipſi p̄claris erāt induti veſtimen-
tis. Quā q̇dē ſctūs pr̄ noīe veronꝰ ep̄s elyopoleos
q̄ nūc damiata vocat vidēs amariſſime flere cepit ex
eo ꝙ maiorē curā hēbat placere mundo q̄ ipſe hr̄et
placere deo. Procidēſq₃ ſuꝑ pauimētū faciē ſuā cuꝫ
terra ꝑcutiebat: ⁊ ipſaꝫ terrā lacrimis rigās dicebat
Altiſſime deꝰ ignoſce mihi peccatori q2 vnꝰ diei mere
tricis ornatꝰ totiꝰ vite mee induſtriā ſuꝑauit. Ne me
cōfundat vnꝰ meretricis ornatꝰ añ cōſpectū tremē-
de maieſtatis tue. Illa ꝓ terrenis ſūmo ſe ſtudio de
corauit ego tibi imortali dn̄o placere ꝓpoſui ⁊ ꝑ meā
negligētiā nō ipleui. Dixitq₃ his q̇ ſecū erāt. In ve-
ritate dico vobis: q2 deꝰ hāc ꝯ nos i iudicio ꝓductu
rus eſt q̇m̄ hꝫ tā ſollicite ſe depingit: vt terrenis ama
toribꝰ placeat: ⁊ nos celeſti ſpōſo placere negligimꝰ
Dū hꝫ ⁊ ſilia diceret: ſubito obdormiuit. Viſumq₃ ē
ſibi ꝙ q̄dā colūba nigra ⁊ fetida nimis circa eū cele-
brantē miſſam volaret. Qui cū cathecuminos abſce
dere precepiſſet columba diſparuit ⁊ poſt miſſaꝫ re
diens: ⁊ ab ipſo ep̄o in vaſe quodā aq̄ merſa mūda

⁊ candida exiens tā alte volauit ꝙ videri nō potuit. Euigilās igit̄ dn̄ quadā vice ad eccl'iam ꝓcedēs p̄di caret ⁊ pelagia pn̄s eſſet adeo cōpūcta eſt ꝙ ei lr̄as ꝑ nunciū miſit dicens. Sctō epō diſcipulo xp̄i pelagia diſcipula diaboli. Si vere xp̄i diſcipulꝰ cōprobaris q̄ vt audiui ꝓ pctōribꝰ de celo deſcēdit: me peccatricē ſꝫ penitentē ſuſcipe digneris. Cui ille remiſit. Rogo vt humilitatē meā nō tentes: q: hō peccator ſum. Sed ſi vere ſaluari deſideras: ſolum me videre nō poteris: ſed inter alios me videbis. Cūq̄ ad euꝫ corā pluribꝰ adueniſſet pedes eiꝰ apphēdit ⁊ amariſſime flens dicere cepit. Ego ſum pelagia pelagꝰ iniq̄tatis exundās fluctibꝰ pctōꝝ. Ego ſum ꝑditionis abyſſus. ego vorago ⁊ laqueus aīarū multos deceptos decepi q̄ nunc cuncta ꝑhorrui. Tunc ep̄s iterrogauit eā dicēs. Qd̄ tibi nomē eſt. Cui illa. a natiuitate pelagia vocor: ſꝫ ꝓpter veſtimētoꝝ pōpā oēs me margaritā appellāt. Tūc ep̄s clemēter eaꝫ ſuſcipiēs pn̄iam ei ſalutarē iniunxit ⁊ in dei timore diligenter inſtruxit: ⁊ ſacro baptiſmate regenerauit. Diabolꝰ aūt ibidē clamabat dicēs. O violētia quā patior ab hoc ſene decrepito. O violētia. O ſenectꝰ mala. Maledictꝰ dies in quo cōtrariꝰ natus es mihi: q: ſpem meā maximā abſtuliſti. Quadā inſuꝑ nocte cū pelagia dormiret: diabolꝰ ad eā venit ⁊ eā excitans dixit ſibi. Dn̄a margarita qd̄ vnq̄ tibi mali feci. Nūquid nō oībꝰ diuitijs ⁊ glīa te ornaui. Queſo dic mihi in quo te cōtriſtaui ⁊ ꝓtinꝰ tibi ſatiſfaciā. Tātum obſecro ne me deſeras: ne opprobrium xp̄ianis efficiar. Ipſa aūt ſe ſignauit. ⁊ in diabolū inſufflauit ⁊ ſtatim euanuit. Die tertio oīa q̄ habebat ꝯgregauit ⁊ pauꝑibꝰ tribuit. Poſt aliquot aūt dies cunctis ignorātibꝰ pelagia inde noctu aufugit: ⁊ in monteꝫ oliueti deuenit vbi habitū eremite accipiens in parua cella ibidē ſe collocauit ⁊ deo in multa abſtinētia ſeruiuit Maxime aūt fame ab oībꝰ habebat̄ ⁊ frater pelagiꝰ dicebat̄. Poſt h̄ qdā diaconꝰ ſupradicti epī hieroſolymā cā viſitādi loca ſctā aduenit. Cui dixit epūs vt poſt ſctōꝝ locoꝝ viſitationē quēdā monachuꝫ noīe pelagiū q̄reret ⁊ ip̄m viſitaret cū verꝰ dei ſeruꝰ eēt. Qd̄ cū ille feciſſet mox ab illa cognitꝰ neq̄q̄ ip̄aꝫ ꝓpter nimiā maciē cognouit. Cui dixit pelagia. Habes ep̄m. Et ille. Immo dn̄e. Et illa oret pro me ad dn̄m: q: vere apl's xp̄i eſt. Recedēs aūt inde die tertia ad cellā eiꝰ rediȷ̄t. Sꝫ cū ad hoſtiū ꝑcuſſiſſet ⁊ nullus ei appaLuiſſet feneſtrā aperuit ⁊ mortuū eū inuenit ac vidit. Currēſq̄ cū h̄ epō nūciaſſet: epūs ⁊ clerꝰ oēſq̄ monachi ꝯuenerūt vt tā ſctō viro exeq̄as celebrarēt. Cūq̄ de cella corpus eiꝰ extraxiſſent reperūt ꝙ mulier eēt: ⁊ plurimū admirātes deo grās reddiderūt: ⁊ ſctm̄ corpus honorifice ſepelierūt. Obijt autē. viij. die intrāte octobri circa annos domini. cccc.

De ſancta margarita. cxlvj.

MArgarita dicta pelagius virgo pulcerrima diues ⁊ nobilis tanta fuit parentū ſollicitudine cuſtodita ⁊ optimis moribꝰ inſtructa: tātaq̄ pudicitie honeſtate vigebat ꝙ ab oībꝰ videri modis oībꝰ renuebat. Deniq̄ a quodā adoleſcēte nobili in cōiugiū q̄ritur ⁊ vtriuſq̄ parētis aſſenſu cūcta nuptijs neceſſaria cū imenſa diuitiarum gloria preparantur. Cū ergo nuptiarum dies aduenisſet ⁊ iuuenes ⁊ puelle ⁊ cūcta ſimul nobilitas ante thalamū iā paratū nuptiarū feſta cū gaudio celebrarēt: virgo deo inſpirāte cōſiderans dānū virginitatis iā dānoſis plauſibus equiparari ꝓſtrata in terrā cū lacrimis glīam virginitatis et nuptiarū moleſtias tāta in corde ſuo cōpenſatiōe librauit vt oīa huius vite gaudia quaſi ſtercora reſpuebat. Vn̄ nocte illa a viri cōſortio abſtinēs media nocte deo ſe recōmendās tōſis crinibus virili habitu clā aufugit. Lōge aūt ad q̄ddā monaſteriū veniēs ⁊ fratrē pelagiū ſe appellās ab abbate receptꝰ eſt ⁊ diligēter inſtructus. Qui tā ſctē ⁊ glorioſe ſe habuit ꝙ defuncto ſanctimonialiuꝫ ꝓuiſore de ſenioꝝ cōſilio ⁊ abbatis impio lꝫ inuitus monaſterio virginū eſt prelatus. Dū ergo eis nō ſolū corporū: ſꝫ etiā aīaꝝ pabula ꝯtinue ⁊ inculpabiliter miniſtraret diabolus ei inuidēs ſtuduit qualr̄ ꝓſperū eiꝰ curſuꝫ obiectu criminis īpediret. Nā vnā virginē q̄ preforibus erat in adulteriū traxit: ⁊ intumeſcēte vtero cū iā celari nō poſſet tantus pudor ⁊ dolor oēs virgines et monachos vtriuſq̄ monaſterij ꝯſternauit ꝙ ſolus pelagius vtpote carū familiaris atq̄ ꝑpoſitꝰ ſine iudicio ⁊ examinatione ab oībꝰ cōdēnaret̄. Qui foras cū ignominia pellit̄ ac in quodam rupis ſpecu recludit̄ ſibiq̄ monachoꝝ ſeueriſſimꝰ deputat̄ q̄ ſibi panē ordeaceū ⁊ aquā tenuiſſime miniſtraret: quibꝰ geſtis monachi receſſerūt ⁊ ſolū ibi pelagiū reliq̄rūt. At ille oīa patiēter ſubſtinens in nullo turbatꝰ fuit. Sꝫ ſemꝑ grās deo referēs ꝑ ſctōꝝ exēpla ſe cōtinue ꝯfortabat. Tādē cū finē ſuū adeſſe cognouiſſet abbati ⁊ monachis per lr̄as ſic mādauit. Nobili orta genere margarita in ſeculo dicta fui. q̄ vt pelagus tentationū tranſirē pelagiꝰ mihi nomen īpoſui virū nō ꝓ deceptiōe mētita qd̄ factis oſtendi De crimine virtutē obtinui pn̄iam egi innocens. et iā queſo vt quā viri feminā neſcierūt. ſctē ſorores ſepeliāt ⁊ ſit expiatio viuētis oſtēſio morientis. vt femine v̄ginē recognoſcāt quā calūniatores adulterii iudicabāt. His auditis monachis ⁊ ſanctimonialibus ad ſpelundā currētibꝰ pelagiꝰ a feminis femina ⁊ virgo intacta cognoſcit̄ ⁊ cūctis penitentiā agentibus in monaſterio virginū honorifice ſepelitur.

Finit legēda de prima feminarū antiochie ciuitatis abundantiſſima, tandē pelagia apellata.

De ſancta thaide quondā meretrice. cxlvij.

THais quōdam meretrix vt in vitaſpatrū legit̄ tante pulcritudinis extitit vt multi ꝓpter eā venditis ſubſtātijs ſuis ad vltimā pauꝑtatē deuenirēt ſꝫ amatores ſui pre zelo litibꝰ inter ſe cōſertis frequēter puelle limina ſanguine replebāt. Qd̄ cū audiſſet abbas paſunciꝰ ſumpto habitu ſeculari et vno ſolido ꝓfectus eſt ad eā in quadā egypti ciuitate. Deditq̄ ei ſolidū q̄ſi ꝑ mercede peccādi. Illa accepto p̄tio ait illi. Ingrediamur in camerā. Cūq̄ ingreſſus eēt ⁊ lectū ꝓtioſis veſtibꝰ ſtratū aſcēdere inuitaret̄ dixit ad eā. Si eſt interiꝰ cubiculū in ip̄m eamus. Et cum duxiſſet euꝫ ꝑ plura loca ille ſemꝑ dicebat ꝙ videri timebat. Illa aūt dixit. Eſt quoddā cubiculum vbi nullꝰ ingredit̄. Si v̄o deū times nō eſt locꝰ q̄ deitati eiꝰ abſcōdat̄. Qd̄ cum ſenex audiſſet dixit ei. Et ſcis eē deū. Cūq̄ illa r̄ndiſſet ſe ſcire deū ⁊ regnū futuri ſeculi: necnō ⁊ tormēta pctōꝝ dixit ei. Si ḡ noſti cur tātas aīas ꝑdidiſti. Et nō ſolū ꝓ aīa tua: ſꝫ ꝓ illoꝝ redditura rōne dānaberis. Illa v̄o h̄ audiēs ꝓuoluta ad pedes abbatis paſunciȷ̄ cū lacrimis exorabat dicēs. Scio eē penitētiā pr̄ ⁊ ꝯfido remiſſionem te orāte ſortiri. Tm̄ peto tribꝰ horis inducias et poſt hoc quo iuſſeris ibo: ⁊ q̄cunq̄ p̄ceperis faciaꝫ. Cūq̄ locū illi abbas ꝯſtituiſſet vbi venire deberet. illa collectis oībus q̄cunq̄ ex pctō lucrata fuerat: ꝑlatiſq̄ ī mediā ciuitatē ppl'o ſpectāte igne cōbuſſit clamans. Venite oēs qui peccaſtis mecū ⁊ videte quō ea q̄ mihi cōtuliſtis exurā. Erat aūt pretiū auri librarū quadraginta. Que cū oīa incēdiſſet ad locū queꝫ abbas paſuncius cōſtituerat ꝑrexit. Quā ille reperto v̄ginū monaſterio in cellulā paruā recludēs oſtiū cellule plūbo ſignauit ⁊ paruā reliq̄t feneſtrā ꝑ quā ei victꝰ modicꝰ inferret̄. Juſſitq̄ ei oībus diebꝰ parū panis ⁊ paululū aque a ceteris miniſtrari. Cū aūt ſenex diſcederet thais ad eum ait. Quo iubes pr̄ vt ex naturali meatu aquā meā effundā ⁊ ille ī cellā ſicut digna es. Cūq̄ iterū quō deū deberet adorare inquireret r̄ndit. Nō es digna noīare deū: neq̄ ī labijs tuis nomē trinitatis adducere: ſꝫ nec ad celū manꝰ expandere: q̄m labia tua iniquitate plena ſunt ⁊ manꝰ tue ſordibus inquinate. Sꝫ tm̄modo incūbēs ꝯ orientē reſpice hūc ſermonē frequēter iterans. Qui plaſmaſti me miſerere mei. Cū ḡ tribus annis fuiſſet incluſa. cōdoluit abbas paſunciꝰ ⁊ ꝓfectꝰ eſt ad abbatē antoniū vt ab eo requireret ſi remiſiſſet ille deꝰ pctā ſua. et narrata cā ſ. antonius conuocatis diſcipulis ſuis p̄cepit vt illa nocte vigilātes ī orōne ꝑſiſterēt ſingulatim q̄tenus alicui ex his reuelaret deus cāmꝫ ꝓ qua abbas paſunciꝰ venerat. Cū igr̄ inceſſanter oraſſent abbas paulus maior diſcipulus antonij vidit ſubito in celo lectū p̄tioſis veſtibus ornatū quē tres virgines clara facie cuſtodiebāt. Tres igr̄ v̄gines fuerunt timor pene future q̄ ipſam a malo retraxit pudor culpe cōmiſſe qui ei veniā ꝓmeruit amor iuſtitie q̄ eam ad ſuperna trāſuexit. Cūq̄ paulus illis diceret gratiā illā tm̄ eē antonij vox diuina r̄ndit. Nō eſt patris tui antonij. ſꝫ Thaidis meretricis. Qd̄ cū abbas paulus mane retuliſſet: cognita dei voluntate abbas paſunciꝰ cū gaudio diſceſſit ⁊ mox ꝓfectꝰ ad monaſteriū oſtium celle diſſipauit. Illa v̄o rogabat vt adhuc maneret īcluſa. Dixit aūt ei. Egredere q̄m remiſit tibi deus pctā tua: et illa r̄ndit. Teſtor deū q: ex quo huc ingreſſa ſum ex oībus peccatꝪ feci velut ſarcinā ⁊ ſtatui ante oculos meos. Et ſicut nō diſcedit anhelitus de naribus meis: ſic nō diſceſſerunt pctā mea ab oculis meis: ſed flebā ſemꝑ illa cōſiderās. Cui abbas paſuncius dixit. Nō ꝓpter penitentiā tuaꝫ remiſit tibi deus pctā tua: ſed q: timorē ſemꝑ habuiſti in animo. Et cū inde illā eduxiſſet. xv. dies ſuperuixit et pauſauit in pace. Abbas q̄ effrem aliaꝫ meretricē ſimili ſere modo conuertere voluit. Nā cū illa meretrix ſctm̄ effrē ad peccāduꝫ alliceret impudēter dixit ei effrem Sequere me. Qua ſequente cū ad quēdam locū vbi erat multitudo hoīm veniſſet: dixit ei ſede huc vt cōmiſcear tecū. Et illa. Quō poſſuꝫ hoc facere tāta multitudine hic aſtante. Et ille ſi homines erubeſcis nōne magis tuum debes erubeſcere creatoreꝫ qui reuelat occulta tenebrarum. Illa autem confuſa receſſit.

De ſctō dionyſio. cxlviij.

DIonyſius interpretat̄ vehemēter fugiens vel dr̄ dionyſius a dia qd̄ eſt duo ⁊ niſus qd̄ eſt eleuatio q̄ſi ſm̄ duo eleuatus ſcꝫ ſm̄ corpus ⁊ ſm̄ aīam: vel dicitur a diana qd̄ eſt vnus. ſ. dea pulcritudinis ⁊ ſeyos qd̄ eſt deus quaſi pulcer deo. vel vt quidam aiunt dr̄ a dionyſia. que vt dicit Iſido. eſt q̄dam gēma nigra valēs ꝯ ebrietateꝫ. Fuit ḡ vehemēter fugiēs de mūdo ꝓpter ꝑfectā abrenūciationē eleuatus ꝑ internoꝝ cōtemplationē: pulcer deo ꝑ decorē virtutū valēs pctōribꝰ ꝯ ebrietatē vitioꝝ. Hic aū cōuerſionē multa p̄nomina habuit. Vocatus eſt em̄ ariopagita a vico in quo habitabat. Item dictus eſt theoſophꝰ. i. deū ſapiēs. Itē a grecoꝝ ſapiētibꝰ vſq̄ hodie dr̄ p̄rigiū tua rami. qd̄ latine dr̄ ala celi: q: in celum ala ſp̄ualis intelligētie mirabiliter volauit. Iteꝫ dictꝰ eſt macharīꝰ. i. btūs. Itē patria dictꝰ eſt ionicꝰ. Ionica aūt vt ait papias vna eſt ex linguis grecorū. vel ionice ſunt gn̄a rotundarū colūnarū: vel ionicum vt idē dicit eſt pes qui hꝫ duas correptas ⁊ duas longas. Per quod oñdit̄ ꝙ ipſe fuit ſapiēs deū ꝑ occultorū inueſtigationē: ala celi ꝑ celeſtiū cōtemplationē btūs ꝑ eternoꝝ paſſionē. Per alā oñdit̄ ꝙ ipſe fuit mirabilis rethor: ꝑ eloquētiā eccl'ie ſuſtentator: ꝑ doctrinā breuis ſibi: ꝑ humilitatē lōgus alijs ꝑ charitatem. Augu. autem in lib. viij. de ciuitate dei dicit ꝙ ionicū eſt genus philoſophoꝝ. Diſtinguit enim ibidē duo genera ph̄oꝝ. ſ. italicū qd̄ eſt ex parte italie: ⁊ ionicū qd̄ eſt ex ꝑte grecie. Qr̄ ergo dionyſius ſummꝰ erat ph̄us: io antonomaſice dicebatur ionicus. Eius paſſionē ⁊ vitā grece dictauit methodius cōſtantinopolitanus: latine v̄o anaſtaſius apl'ice ſedis bibliothecarius vt dicit ignarus remorū ep̄s.

DIonyſius ariopagita a b. paulo ad fidē xp̄i cōuerſus fuit: qui ariopagita a vico ciuitatis in quo habitabat dictꝰ fuiſſe dr̄. Ariopagus em̄ erat vicus martis in quo. ſ. erat tēpluꝫ martis. Athenięſes em̄ ſingulos vicos denominabant a dijs quos colebāt vt vicū in quo colebatur mars vocabāt ariopagum: q: ario dr̄ mars. Vicū in quo colebāt pan vocabant panophagū. Et ita a ſingulis dijs ſingulos vicos denominabāt. Ariopagus aūt erat vicus excellentior: q: ibi erat curia nobiliū ⁊ ſchole liberalium artium. In hoc ergo vico morabat̄ dionyſius maximꝰ ph̄s q̄ ob plenitudinē diuinorū nominū ⁊ ſapiētie theoſophꝰ ideſt deū ſapiēs dicebat̄. Erat ſecum apollophanus eius cōph̄s. Ibi erāt etiā epicuri q̄ ponebāt felicitatē hoīs in ſola corꝑis voluptate ⁊ ſtoici q̄ in ſola animi virtute. In die igr̄ dn̄ice paſſiōis cū tenebre facte fuiſſent ſuꝑ vniuerſaꝫ terrā ph̄i qui erāt athenis nō

potuerūt huiꝰ cāz in cauſis naturalibꝰ inuenire. Nō fuit eni̅ naturalis eclypſis ſolis. Tū q: luna fere erat e regiōe ad ſolē eclypſis; aūt fieri ſolet ī ſinodo ſolis ⁊ lune. Luna aūt tūc erat quintadecima: ⁊ ita in pfecta diſtātia a ſole. Tū q: eclypſis aufert lumē vniuerſis partibꝰ terre. Tū q: ꝑ tres horas durare nō pōt. Qđ aūt illa eclypſis in vniuerſis partibꝰ terre lumē abſtulerit. pꝫ ex eo ꝙ lucas euāgeliſta hoc dicit: ⁊ ex eo ꝙ vniuerſitatis dn̄s patiebat̄: ⁊ ex eo ꝙ fuit apđ eliopoliꝫ egypti: ⁊ ex eo ꝙ fuit rome ⁊ in grecia ſiue aſia minori. Qđ aūt fuit rome teſtat̄ oroſius dicēs. Cum dn̄s patibulo affixus eſt maximo terremotu ꝑ orbeꝫ facto ſaxa ī mōtibꝰ ſciſſa: maximarūqꝫ vrbiū plurime partes plus ſolita ꝯcuſſiōe ceciderūt. Eodēqꝫ die ab hora diei ſexta ſol intātū obſcuratꝰ eſt ꝙ tetra nox ſubito obducta terris eſt: adeo vt ſtellas tūc diurnis horis: vel potiꝰ in illa horrēda nocte toto celo viſas fuiſſe referat̄. Hec oroſius. Fuit ēt apud egyptū et huiꝰ meminit dionyſius in ep̄la ad pollophanū dicēs ob fuſi nāqꝫ orbes vniformiter tenebrarū caligine tabeſcēte ⁊ purgatū rediit ſolis dyametrū regulā philippi aridei aſſumpſimꝰ. Nūqꝫ reperimꝰ qđ ⁊ erat notiſſimū ſolē pati moleſtias nō ōbere: aio ad te vaſte peritie ſacrariū adhuc neſcimꝰ tāte rei myſteriū. Quid inqꝫ ſpeculū doctrine apollophani his ſecretis aſcribis atqꝫ tu mihi ore diuino ⁊ nō hūani ſenſus ſermone. O bone dionyſi diuinarū ꝑmutatiōes ſunt rerū. Deniqꝫ notatū ferie diē et annū annūciatiōis quam paulꝰ nr̄is auribꝰ ſuſpēſis intonuit ſignis acclamātibus recordari expertꝰ. dedi veritati manꝰ ⁊ falſitatis ſum nexibꝰ abſolutus. Hec diony. B Huiꝰ etiā meminit idē in ep̄la ad policarpū loquēs de ſe ⁊ apollophano dicēs. Ambo apud eliopolim tūc p̄ntes ⁊ cōſtātes inopinabiliter ſoli lunā incendentē videbamꝰ. Nō erat cōueniēs tp̄s. Et rurſus ipam a nona hora vſqꝫ ad veſperā ad ſol' diametrū ſupnaturalr̄ reſtitutā. Eclypſim aūt illā vidimꝰ in oriēte inchoatā ⁊ vſqꝫ ad ſolarē terminū veniētē poſtea regrediētē. Et rurſus nō ex eodē ⁊ defectū ⁊ purgationē: ſꝫ ecōuerſo ſcꝫ diametrū factā. Tunc eni̅ dionyſius cū apollophano voto aſtrologie diſcipline apud eliopolim egypti ꝑrexerat ⁊ poſtea inde reuerſus eſt. Qđ autēꝫ fuerit in aſia teſtat̄ euſebiꝰ ī chronica aſſerēs ſe in dictis ethnicoꝝ legiſſe ꝙ tūc in bithinia q̄ eſt ꝓuincia aſie minoris fuit terremotꝰ magnꝰ ⁊ maior ſolis obſcuratio q̄ vnqꝫ fuerit: ⁊ ꝙ dies hora ſexta in tenebroſam nocteꝫ v̄ſus ſit: vt ſtelle in celo viſe ſint ⁊ ꝙ in nicena q̄ vrbs eſt bithinie multas edes terremotꝰ ſubuertit. Tādeꝫ vt ī hiſtoria ſcholaſtica legit̄ ph̄i ad hoc adducti ſunt vt dicerēt ꝙ deꝰ nature patit̄. Alibi tn̄ legit̄ ꝙ dixerunt aut ordo nature ꝑuertit̄: aut elementa mentiuntur aut deꝰ nature patit̄: aut elemēta ſibi cōpatiunt̄. Alibi qꝫ dr̄ ꝙ dionyſius dixit. Hec nox quaꝫ nouā miramur: totiꝰ mūdi verā lucē aduēturā ſignat. Tūc atheniēſes illi deo arā cōſtruxerūt: ⁊ ſuppoſitus eſt titulꝰ ignoto deo. Singulis eni̅ aris ſupponebatur titulꝰ indicās cui eſſent dedicate. et cū vellēt illi offerre holocauſta ⁊ victimas dixerunt ph̄i. Honoꝝ nr̄oꝝ nō eget: ſꝫ facietis genuflexiōes an̄ arā eius ⁊ ſupplicabitis ei: q: non querit oblationes pecoꝝ: ſed deuotionem animoꝝ. Cū ergo paulus veniſſet athenas epicuri et ſtoici ph̄i cum eo diſputabant. Quidem auteꝫ dicebant. Quid ſeminator verboꝝ hic vult dicere. Alij dicebāt. Nouoꝝ demonioꝝ videtur annunciator eſſe. Adducētes ergo euꝫ ad vicuꝫ ph̄oꝝ vt noua doctrina ibidem examē reciperet dixerunt. Noua quedam infers auribus noſtris. Volumꝰ ergo ſcire quidnā velint hec eſſe. Atheniēſes ad nihil aliđ vacabant niſi aut diſcere aut audire aliquid noui. Cuꝫ ergo paulus ſingula deorum altaria perluſtraſſet et inter cetera ignoti dei altare vidiſſet: dixit illis philoſophis. Quē ignorātes colitis hunc ego annuncio vobis verū deū qui fecit celū ⁊ terrā. Deinde dixit dionyſio quē pre ceteris magis doctum in diuinis videbat. Quis eſt dionyſi ille deus ignotus. Cui dionyſius. Ipſe eſt deus verus qui inter ceteros deos non eſt demonſtratus. Sed nobis eſt ignotus ⁊ ſeculo vēturo futurus et in ꝑpetuuꝫ regnaturus. Et paulus. Homo an tm̄ ſpūs eſt. ⁊ diony. Deus ⁊ hō eſt: ſed iđ ignotus eſt: q: eiꝰ tm̄ in celis cōuerſatio eſt. Cui paulus. Ille eſt quē predico qui de celis deſcēdit. carnem ſuſcepit mortē ſuſtinuit: ⁊ die tertia reſurrexit. cū autem dionyſius adhuc cum paulo diſputaret fortuitu trāſijt per viā cecus corā eis. Statimqꝫ dixit dionyſius paulo. Si dixeris huic ceco in noīe dei tui vide ⁊ viderit ſtatim credam. Sꝫ vitatis verbis magicis q: forte noſti verba que habent hmōi efficaciam. Ego formā verborū tibi preſcribam. In hac igitur forma verborū dices ei. In noīe ieſu xp̄i nati de virgine crucifixi mortui qui ſurrexit ⁊ ad celū aſcendit vide. Sꝫ vt oīs ſuſpitio tolletur dixit paulus dionyſio vt hec ipſe verba ꝓferret. Cū ergo in eadeꝫ forma dionyſiꝰ ceco vt videret dixiſſet ꝓtinꝰ viſum recepit. Statiqꝫ dionyſius cū damari vxore ſua ⁊ tota familia baptizatus eſt et fidelis effectus. Sicqꝫ a paulo per triennium inſtructꝰ athenis ep̄s ordinatus eſt: vbi ille predicationi inſiſtēs ipam ciuitatē ⁊ maximā partem regionis illius ad fidē xp̄i adduxit. C Huic paulꝰ ea que in tertiū celuꝫ raptꝰ vidit reuelaſſe dr̄ ſicut ⁊ ipſe dionyſius in pleriſqꝫ locis inſinuare videt̄. Unde et de hierarchijs ipoꝝ angeloꝝ ordinibꝰ diſpoſitionibus ⁊ officijs tā luculēter et clare diſſeruit vt nō putares ipm hoc ab alio didiciſſe: ſed ipſum potius etiam vſqꝫ in tertiū celuꝫ raptū eſſe ⁊ ibi hec oīa conſpexiſſe. Prophetie ſpū claruit ſicut pꝫ in ep̄la quā miſit ad ioannē euāgeliſtā in pathmos inſulaꝫ in exilio relegatū vbi ꝓphetauit ꝙ inde rediturus eſſet ſic dicens. Gaude vere dilecte vere amabilis ⁊ deſiderabilis ⁊ diligibilis valde dilecte ⁊ infra. Ex cuſtodia que eſt in pathmos dimitteris ⁊ ad terram aſie reuerteris ⁊ facies ibi boni dei imitationes et his que erunt poſt te trades. Dormitioni beate marie interfuit ſicut ipſe in libro de diuinis nominibus inſinuare videtur. Cuꝫ ḡ audiſſet petruꝫ ⁊ paulū rome a nerone in carceribus detineri: ep̄m ſibi ſubſtituit ⁊ ad eos viſitandos acceſſit. Uerū cum illi ad dn̄m feliciter migraſſent ⁊ poſtmodū clemēs preſideret ab ipſo beato clemēte poſt aliqđ ſpatiū tēporis in franciā deſtinatur ⁊ ſibi ruſticꝰ ⁊ eleutheriꝰ ſociant̄. Miſſus igitur pariſius venit ⁊ multos ibidē ad fidē conuertit.

⁊ eccl'ias plurimas fabricauit ⁊ clericos diuerſi ordinis collocauit. Tāta aūt in eo gr̄a celitus emicuit ꝙ cū ſepiꝰ pontifices idoloꝝ ꝯ eū ſeditionē ppl'i cōcitarēt ⁊ ppl's ad eū ꝑdēdū ſepe cū armis cōcurreret mox illo viſo aut oī feritate depoſita ſe eiꝰ pedibus ꝓuoluebant aut nimio timore ſoluti ab eiꝰ p̄ntia fugiebāt. Sꝫ diabolꝰ vidēs ⁊ inuidēs ꝙ q̄tidie ſui cultura decreſceret ⁊ multiplicatis fidelibꝰ eccl'ia triūpharet domicianū impatorē intātam cōmouit ſeuitiā vt p̄ceptū daret ꝙ quicūqꝫ xp̄ianū aliquē reperiret: aut ipm ſacrificare cogeret aut diuerſis ſupplicijs cruciaret. Prefectus igit̄ feſcennius ꝯ xp̄ianos pariſius a roma directꝰ btm̄ dionyſiū ppl'o p̄dicantē inuenit: ſtatimqꝫ captū: collaphizatū: cōſputū: deriſum ⁊ loris duriſſimis alligatū: cū ſanctis ruſtico ⁊ eleutherio ſibi p̄ntari p̄cepit. Cū ergo ſancti corā illo in cōfeſſione dei ꝯſtantes aſtarent: ecce quedā matrona nobilis aduenit ⁊ virū ſuū lubriū turpiter ab his magis deceptū aſſeruit. Pro eiꝰ vtiqꝫ viro citiꝰ mittit̄ ⁊ in dei cōfeſſiōe ꝑſeuerās iniuſte necat̄. Sctī ∂o a .xij. militibꝰ flagellant̄. Deinde magno pōdere cathenarū cōſtricti carceri mācipantur. Sequēti die dionyſius ſuꝑ cratē ferreā ſuppoſitis flāmis nudus extendit̄: vbi dn̄o decantabat dicēs. Ignitū eloquiū tuū vehemēter ⁊ ſeruus tuꝰ dilexit illud. Inde autē erigit̄ ⁊ ad beſtias ferociſſimas multo ieiunio excitatas ꝓijcit̄. Sꝫ cū in eū impetuoſe currerēt ſignū crucis oppoſuit ⁊ māſuetiſſimas eas fecit. deinde in clibanū iactat̄. ſed extincto igne nil ledit̄. Cruci affligit̄ ⁊ diutiꝰ ibidē torquet̄. Inde depoſitꝰ cū ſuis ſocijs ⁊ multis alijs fidelibꝰ carceri mancipat̄. Ubi dū miſſam celebraret ⁊ ppl'm cōicaret dn̄s ieſus eidē cū imenſo lumine apparuit ⁊ panē accipiēs ei dixit. Accipe hoc chare meꝰ q: mecum eſt maxima merces tua. Poſt hac iudici p̄ntati: iterū nouis ſupplicijs mactant̄. ⁊ iuxta idolū mercurij cū ſecuribꝰ triū capita in ꝯfeſſionē trinitatis p̄cidunt̄. Statimqꝫ corpus ſctī dionyſij ſe erexit ⁊ caput ſuū inter brachia angelo duce ⁊ celeſti lumine p̄cedēte ꝑ duo milliaria deportauit a loco q̇ dr̄ mons martyrū vſqꝫ ad locum vbi ſua electiōe ⁊ dei ꝓuidētia requeſcit. Tanta auteꝫ ibidē angeloꝝ melodia inſonuit vt inter multos qui audierūt ⁊ crediderūt etiā larcia vxor prefati lubrij xp̄ianā ſe eſſe clamauit. Et mox ab impijs decollata ⁊ in ſuo ſanguine baptizata occubuit. Filius aūt eiꝰ noīe virbiꝰ rome ſub tribꝰ impatoribꝰ militauit. deinde pariſius rediēs baptizat̄ ⁊ religioſoꝝ numero ſociat̄. Dū aūt infideles metuerēt ne ſctōꝝ ruſtici et eleutherij corꝑa xp̄iani ſepelirēt iuſſerūt vt in ſecana mergerent̄. D Matrona aūt quedā nobilis vectores ad prādiū inuitauit: ⁊ illis epulātibꝰ ſanctorū corꝑa furtiue ſurripuit: ⁊ ī agro ſuo occulte ſepeliri fecit q̄ poſtea ꝑſecutiōe ceſſante īde ſuſtulit: ⁊ corpori btī dionyſij honorifice ſociauit. Paſſi ſunt ſub domiciano āno dn̄i .xcvj. etatis ∂o beati dionyſij .xc. Circa annos dn̄i .dccc.xv. tp̄e ludouici legati michaelis impatoris ꝯſtātinopolitani inter cetera munera detulerūt ludouico filio karoli magni libros dionyſij de hierarchia de greco in latinū trāſlatos: qui cū gaudio ſunt recepti. xix. infirmi ī ipſa nocte in eccl'ia eiꝰ curati cū apud arelatē ſctūs regulus ep̄s miſſaꝝ ſolēnia celebraret: apl'oꝝ noībus in canone recitatis adiunxit: ⁊ beatis martyribꝰ tuis dionyſio ruſtico ⁊ eleutherio. Quo dicto cū adhuc dei famulos viuere crederet plurimū mirari cepit cur eoꝝ noīa ſic neſciens in canone ꝓtuliſſet ⁊ cēt eidē mirāti. tres columbe apparuerūt ſuꝑ crucē altaris reſidētes q̄ ſctōrū martyrū noīa habebāt ſuis pectoribꝰ ſanguine īſignita. Quas diligēter intuēs ſctōs migraſſe a corpore intellexit. Circa annū dn̄i .dcxliiij. dagobertus rex francoꝝ vt in quadā hr̄ chronica q̄ loge ante pipinū regnauerat: a ſua pueritia ſctm̄ dionyſiū ī magna veneratione habere cepit. Nā ⁊ qn̄ clotarij patris ſui irā metuebat ad eccl'iam ſctī dionyſij continuo fugiebat. Cū ḡ factꝰ iā rex mortuꝰ fuiſſet cuidā viro in viſione mōſtratū eſt ꝙ aīa eius ad iudiciū rapta fuit ⁊ multi ſancti ſuarū eccl'iarū expoliationem obijciebāt eidē. Cū ergo mali angeli ad penas rapere eā vellent: affuit beatꝰ dionyſius ⁊ eius interuentu liberata eſt ⁊ penā euaſit. Forte eni̅ eiꝰ aīa ad corpus redijt ⁊ ibi penitentiā egit. Clodoueus rex corpus ſancti dionyſij minꝰ religioſe diſcooperiens: os brachij eiꝰ fregit ⁊ cupide rapuit qui mox in amentiā verſus eſt. Et nota ꝙ ignarus ep̄s remenſis dicit in epiſtola quā miſit ad karolū ꝙ iſte dionyſius miſſus in galliā fuit dionyſius ariopagita: vt ſupra dictū eſt. Idem teſtat̄ ioannes ſcotus in epiſtola ad karolū. Nec forte ratio ex cōputo tp̄is contradicit ſicut aliqui obijcere voluerunt.

C De ſancto calixto. cxlix. A

CAlixtus papa anno dn̄i .ccxxij. ſub alexādro impetore martyriū paſſus eſt. Cuiꝰ tp̄ibꝰ pars eminētior vrbis rome diuino eſt incēdio concremata: ⁊ ſiniſtra manus iouis aurea liq̄facta. Tūc oēs ſacerdotes ad alexādrū impatorē venerūt petētes vt dij irati ſacrificijs placarent̄. Dū ḡ offerrēt ſubito in celo ſereno mane diei iouis diuino fulmine quatuor ſacerdotes idoloꝝ mortui ſunt: ⁊ ara iouis ꝯcremata eſt. ⁊ ſol obſcuratꝰ eſt: ita vt ppl's romanꝰ fugeret extra muros. Audiēs aūt palmaciꝰ cōſul ꝙ calixtus cum ſuis clericis trās tyberim latitaret rogauit vt xp̄iani ꝑ quos hoc malū cōtigerat ad purgationē ciuitatis penitus delerent̄. Palmaciꝰ ꝑtāte accepta cum illuc cū militibꝰ ꝓperaſſet: ſꝫ illi ꝓtinꝰ excecati fuiſſent territus alexandro hoc ꝓtinꝰ nunciauit. Tūc imperator iuſſit: vt die mercurij oīs ppl's cōueniret et mercurio imolaret: vt ab eo ſuꝑ his r̄nſa acciperet. Qđ dū fieret virgo q̄dā templi noīe iuliana arrepta a demone exclamauit. Deꝰ calixti ⁊ verus ⁊ viuus deus q̇ noſtris eſt pollutionibꝰ indignatus. Qđ audiens palmaciꝰ trās tyberim ad vrbē rauennētiū ad ſctm̄ calixtū acceſſit ⁊ cū vxore ſua ⁊ familia ſe ab eo baptizari fecit. Qđ audiēs impator eum accerſitum ſimplicio ſenatori tradidit vt verbis blādis eū moneret ex eo ꝙ reipublice plurimū neceſſariꝰ eſſet. Palmacio ∂o ieiunijs ⁊ orationibꝰ ꝑſeuerante venit ad eum quidā miles ꝓmittens ꝙ ſi vxorē ſuam paraliticā ſanaret cōtinuo crederet. Cum ergo palmacius

oraret illa ſanata ad palmaciū cucurrit dicens. Baptiza me in noīe xp̄i qui tenuit manū meā ⁊ alleuiauit me. Tunc calixtus veniēs ipſam cū viro ſuo ⁊ ſimplicio ⁊ multis alijs baptizauit. Qđ audiēs imꝑator iuſſit oēs baptizatos decollari. Calixtuꝫ vero quinqꝫ dieb⁹ ſine cibo ⁊ potu manere fecit. Ille autē vidēs eum amplius cōfortari: iuſſit eum diebus ſingulis fuſtigari: deinde per feneſtrā p̄cipitatum alligatūqꝫ ſaxo ī puteū precipitari. Aſterius aūt p̄ſbyter corpus eius de puteo eleuauit: ⁊ ipſum in cimiterio calipodij ſepeliuit.

¶ De ſancto leonardo. cl. A

Leonardus dr̄ odor ppl'i a leo qđ eſt ppl'us et nardus qđ eſt herba redolēs: q: odore bone fame pp̄l'in ad ſe trahebat. Uel leonardus quaſi legēs ardua. Uel leonardus dr̄ a leone. Leo eī quatuor hꝫ in ſe. Primo hꝫ fortitudinē quā fortitudinē vt dicit Iſido. hꝫ in pectore ⁊ in capite. Sic beatus leonardus habuit fortitudinē in pectore ꝑ malarū cogitationū refrenationem. in capite ꝑ infatigabilē ſupernoꝝ cōtēplationē. Scđo hꝫ ſagacitatē ⁊ hoc in duobus. ſ. in apertione oculoꝝ cū dormiuit: ⁊ in dilectione veſtigioꝝ cū fugit. Sic leonardus vigilauit ꝑ laborē actionis: ⁊ vigilādo dormiuit ꝑ quietē contēplationis ⁊ in ſe deleuit veſtigia toti⁹ mūdane affectionis. Tertio hꝫ virtuoſitatē in voce: q: eius vox tertia die ſuſcitat leunculuꝫ natū mortuū ⁊ oēm beſtiā figere facit gradū. ſic leonard⁹ multos mortuos in p̄ctis ſuſcitauit ⁊ multos beſtialiter viuētes ī opibus bonis fixit. Quarto hꝫ timorem in corde q: ſm Iſi. duo timet. ſ. ſtrepitum rotarū ⁊ ignē accenſum. Sic leonardus timuit ⁊ timendo vitauit ſtrepitum mundane ſollicitudinis: ⁊ ideo in deſertum fugit et ignem terrene cupiditatis ⁊ ideo omnes theſauros ſibi oblatos contempſit. B

Leonardus fuiſſe dr̄ circa annū dñi. d. hic a ſctō remigio remēſi archiep̄o de ſacro fonte leuat⁹ ⁊ ab ipſo ſalutarib⁹ diſciplinis inſtructus eſt. Cui⁹ parentes primi in palatio regis frācie habebant̄. Hic tantā gratiā a rege obtinuit ꝙ oēs incarcerati quos ipſe viſitabat ꝓtin⁹ abſoluebant̄. Cū igit̄ fama ſanctitatis ei⁹ excreſceret: rex multo tp̄e euꝫ ſecū manere coegit donec oportuno tp̄e ei ep̄atum donaret. Qđ ille renuit ⁊ ſolitudinē deſiderās derelictis oīb⁹ aurelianū predicādo cū fratre ſuo liſardo deuenit. Ubi poſtꝙ in quodā cenobio aliquādiu vixerūt dū liſardus ſuꝑ ripā ligeris ſolitarius manere vellet: ⁊ leonardus ꝑ ſctī ſpūs admonitionē in aquitania diſponeret predicare oſculātes ſe ab inuicē diſcerūt. Leonardus igit̄ vbiqꝫ p̄dicās multa miracula exercens in quadā ſylua ciuitati lemouice vicina habitauit vbi erat aula regia cā venationis cōſtructa. Accidit autē vt quadā die rex ibi venaret̄: ⁊ regina illuc cauſa delectationis egreſſa in partu periclitaret̄. Cū ergo rex ⁊ familia ꝓpter regine ꝑiclitationē lugerent: ⁊ leonardus ꝑ nemus trāſiret ⁊ gementiū voces audiret pietate cōmotus illuc ꝓperauit: ⁊ a rege vocat⁹ p̄tius introiuit. Cū igit̄ a rege interrogat⁹ q̄s eſſet ⁊ ſe ſctī remigij fuiſſe diſcipulū narraret. rex ſpem bonā cōcipiēs ⁊ a bono magiſtro ipm̄ bn̄ inſtructū exiſtimās ipm̄ ad reginā induxit rogās vt ſuis p̄cibus de recuperata cōiuge ⁊ edita ꝓle duplex gaudiū obtineret. Tūc ille oratiōe fuſa qđ petebat ꝓtin⁹ impetrauit. Cū aūt rex multa in auro ⁊ argēto ſibi offerret: ille ꝓtinus recuſauit admonēs vt hec paupib⁹ daret dicēs. Ego nullis hoꝝ indigeo ſed tm̄ in aliq̄ ſyluarū cōtēptis huius mūdi diuitijs ſoli xp̄o famulari deſidero. Cū aūt rex totū illud nemus ſibi tradere vellet: ille ait. Nō totū illud accipio: ſꝫ q̄tū nocte cū meo aſello circūire potero tm̄ mihi ꝯcedi expoſto. Qđ rex libētiſſime adipleuit. Conſtructo itaqꝫ ibidē monaſterio ibi diu cū adiunctis ſibi duob⁹ monachis ī abſtinētia multa degebat. Cum aūt aq̄ vno ab eis milliario diſtaret: puteū ibidē ſiccū penit⁹ fodi iuſſit quē aq̄ orōnib⁹ ſuis ī pleuit. Locū aūt illuꝫ nobiliacū appellauit. eo ꝙ a rege nobili traditus ſibi fuiſſet. Ibi tātis miraculis coruſcauit ꝙ q̄cūqꝫ ei⁹ nomē in carcere inuocaſſet mox ruptis vīculis nullo cōtradicēte liber abiret ⁊ ſuas eidē cathenas vel cōpedes p̄ntaret. Horū plures ſecū manebāt: ⁊ ibidē dn̄o ſeruiebāt. Septē qꝫ familie de ei⁹ nobili ſtirpe vēditis oīb⁹ ad eū venerūt: ⁊ diſtributo ſingulis nemore ibi cū ip̄o manētes exēplo ſuo plurimos abſtraxerūt. Deniqꝫ ſctūs vir leonardus multis clar⁹ virtutib⁹. viij. idus nouēbris ad dn̄m migrauit vbi poſtꝙ multa feciſſet miracula: clericis illi⁹ eccl'ie eſt reuelatū: vt q: locus ille ꝓpter multitudinis frequētiā art⁹ erat alibi eccl'iaꝫ fabricarēt ⁊ illuc corp⁹ ſancti leonar. honorifice trāſportarēt. At illi cum pp'lo triduano ieiunio ⁊ orōni inſiſtētes. reſpiciētes viderūt totā ꝓuinciā niue cooꝑtā. locū aūt illū in q̄ ſanctus leonard⁹ q̄eſcere volebat oīno vacuū ꝯſpexerūt. Ibi itaqꝫ trāſlat⁹ q̄ta miracula p̄cipue circa īcarceratos dn̄s ꝑ eū faciat: imēſa ferri varietas an̄ tumulū depēdētis teſtis exiſtit. Uicecomes lemouicēſiū ad terrorē maloꝝ quādā grauiſſimā cathenā fecerat quā in cippo ſue turris affigi mādauerat. Qua cathena q̄cūqꝫ collo cingebat̄ cuilibet aeris intēperiei expoſitus nō vna: ſꝫ q̄ſi mille mortib⁹ augebat̄. Accidit autē vt q̄dā ſeru⁹ ſctī leonardi illa cathena ſine culpa ligaret̄. Qui cū fere vltimū ſpm̄ efflaret ītra ſe q̄tu potuit toti⁹ ſctm̄ leonardū affectu rogauit vt q̄ alios liberaret ſibi qꝫ ſuo ſuo ſubueniret. Statiqꝫ ſctūs leonard⁹ ī veſte cādida ſibi apparēs dixit. Noli timere q: nō morieris. Surge ⁊ hāc cathenā tecū ad eccleſiā meā deferas. Sequere me: q: ego p̄cedam te. Qui cōſurgēs ⁊ cathenā accipiēs ſctm̄ leonardū p̄cedentē vſqꝫ ad eccl'iam ſuā ſecutus eſt. Statimqꝫ vt ante fores fuit beat⁹ leonardus ipſum dimiſit ⁊ eccleſiā intrans q̄ ſanctus leonardus ſibi fecerat omnib⁹ enarrauit ⁊ cathenam illā tā maximam ante tumulum eius ſuſpendit. Uir quidā in loco ſancti leonardi nobiliaco habitās ⁊ eidē ſctō fidelis exiſtens a quodam tyranno captus eſt. Qui tyrān⁹ intra ſe cogitās dicebat: Leonar. iſte oēs cōpeditos abſoluit ⁊ oīs vis ferri ante eū velut cera ante ignem liqueſcit. Si hunc igit̄ vinculis ligauero ꝓtin⁹ leonard⁹ aderit ⁊ ipm̄ liberauit. Si autē ipſum cuſtodire poſſem mille ſolidis ipm̄ redimi facereꝫ. Scio igr̄ q̄d faciam. In turri mea ꝓfundā foueā faciā ⁊ hoīem hūc cōpedibus aggrauatū ibideꝫ ſubmergā. Deinde ſuꝑ os fouee ligneā arcā cōſtruā in qua armatos milites accubare faciā. Licet eī leonard⁹ ferrum cōfringat: tn̄ nōdū ſub terra intrauit. Qđ cū totū vt cogitauerat cōpleuiſſet: ⁊ ille hō ſ. leonardū ſepi⁹ inclamaret leonardus nocte veniēs arcā in qua iacebant milites reuoluit et tanꝙ mortuos in ſepulcro ita eos ſub ipſa cōcluſit. Deinde cū multa luce foueā ingreſſus manū fidelis ſui tenuit ac dixit. Dormis an vigilas. Ecce leonardus queꝫ tu deſideras. At ille admirās ait. Dn̄e adiuua me. Cōfeſtim cōfractis cathenis apprehenſum ꝓprijs vlnis extra turrim portauit. Deinde ſecū ſicut amic⁹ cū amico cōfabulans vſqꝫ ad locū ſuum ⁊ domū ipm̄ deduxit. D Peregrinus q̄dā cuꝫ a viſitatiōe ſ. leonardi rediſſet: et in auernia capt⁹ in cauea incluſus eēt eos plurimū dep̄cabat̄: vt amore ſ. leonardi cū nihil vnꝙ eos offendiſſet eum relaxare deberēt. Qui rn̄derūt ꝙ niſi ſe copioſe redimeret nō exiret. Et ille. Si inter vos ⁊ ſ. leonardū cui me ſciatꝫ recōmendatū. Sequēti igr̄ nocte ſ. leonard⁹. dn̄o illius caſtri apꝑuit ⁊ vt peregrinū ſuū dimitteret imperauit. Ille vero mane euigilās ⁊ viſionē q̄ſi ſomniū ꝑuipendēs nullaten⁹ dimittere voluit. Altera nocte eadē imꝑans ſibi apparuit. Sꝫ ille iterū obedire cōtempſit. Tertia vero nocte ſ. leonard⁹ ꝑegrinū accipiens extra oppidū deduxit. Statimqꝫ turrꝫ cū media p̄te caſtri corruēs oppeſſis plurib⁹ ſolū principē ad ſui cōfeſſionē fractis crurib⁹ reſeruauit. Miles q̄dā in brithania incarcerat⁹ ſ. leonarduꝫ inuocabat. Qui ſtatim cūctis videntib⁹ ⁊ cognoſcētib⁹ ⁊ ſtupētibus in media domo apparuit et carcerē intrās ⁊ vincula frangēs homini cathenas in manib⁹ poſuit ⁊ ꝑ medium illorum deducens oēs ſtupore ꝑterruit. Fuit ⁊ alius leonardus euſdē ꝓfeſſionis et virtutis cuius corpus apud corbiacum requieſcit. Hic cum in monaſterio eſſet prelatus tāta ſe humilitate deijciebat vt oībus inferior videretur. Sed cū omnis pene populus ad eum cōflueret quidam inuidi regi clotario ſuaſerunt ꝙ niſi preuideret per leonardum qui multos ſub obtentu religionis colligebat: regnum francie detrimentum nō modicū ſuſtineret. Quibus rex nimis crudelis eum expelli iuſſit. Uenientes autem milites adeo eius verbis cōpūcti ſunt ꝙ ſe ſuos futuros diſcipulos ſpoponderūt. Rex quoqꝫ penitus veniam petijt ⁊ detractores rebus ⁊ honoribus priuauit ⁊ ſanctum leonardū valde dilexit: ⁊ vix ad preces ſctī detractores dignitati priſtine reſtituit. Qui a deo ſimiliter impetrauit vt quicunqꝫ in carcere tenerentur: mox inuocato ſuo noīe ſoluerentur. Dum autem quadā die orōni incūberet: ſerpēs quidā maxim⁹ a parte pedū vſqꝫ in eius ſinū tetendit. Qui ꝓpter hoc nullatenus ab orōne ſurrexit. Cōpleta vero orōne dixit ei. Scio q: ab initio creatiōis tue hoīes q̄tum p̄uales inquietas: ſed nunc ſi in me tibi tradita eſt ꝑtās fac ī me quicq̄d merui. Quo dicto ſerpēs ꝑ caputiū exiliēs ad pedes ei⁹ mortu⁹ corruit. Poſt hoc aūt cū duos ep̄os diſcordātes ſedaſſet. ī craſtinū ſe finiendum predixit. circa annos dn̄i. cccclxx.

¶ De decem millibus martyrum. clj. A

Paſſio ⁊ memoria decē milliū martyruꝫ veneraꝫ ⁊ colit̄. x. kal'. iulij q̄ oēs vna die ꝓ xp̄i nomīe paſſi ſunt ſub adriano īꝑatore alijſqꝫ ſex regib⁹ q̄ ei venerūt in adiutoriū. Ibi ſctī martyres cū ab imꝑatore ad ſacrificanduꝫ idolis impellerētur dixerunt. Sacrificiū viuū ⁊ īmaculatū offerim⁹ noſmetipſos dn̄o noſtro ieſu xp̄o q̄ ꝓ humano gn̄e naſci dignat⁹ eſt ⁊ deſcēdere de celis multis malis affligi ⁊ ad vltimū voluit etiā ꝓ nobis crucifigi quē tu miſer ignoras. Tūc iratus imꝑator iuſſit eos diu torq̄ri ⁊ ad vltimū crucifigi. Et oīa tormēta q̄ paſſus eſt dn̄s nr̄ ieſus xp̄s forti animo ⁊ fide firmiſſima ꝓ dn̄o ſuſtinuerūt. Loc⁹ igit̄ vbi paſſi ſunt bt̄i martyres mons eſt magn⁹ et vocat̄ ararat: ⁊ diſtat ab alexādria ciuitate quingentis quaſi ſtadijs. A quib⁹ aūt paſſi ſunt fuerūt exercitus regū qui illic venerāt in adiutoriū. xxx. millia. Hora vero ſexta illi⁹ diei terremot⁹ fact⁹ eſt magnus: petre ſciſſe ſūt: ſol obſcurat⁹ eſt: ⁊ oīa ſigna q̄ in paſſione dn̄i viſa fuerūt etiā ibi viſa ſunt. Tūc ſctī martyres fundētes oratione ad dn̄m dixerūt. Dn̄e de⁹ memento noſtri in h⁹ patibulo crucis ⁊ ſuſcipe petitionē noſtrā ⁊ ea q̄ a te expoſcim⁹ nobis concedere digneris: vt quicūqꝫ memoriā noſtri corde ⁊ ore cuꝫ ieiunio ſiue deuotione celebrauerint mereant̄ a te aſſequi fructuoſam mercedē tribuēdo eis ſanitatē corporū medicamē anime: ⁊ in domib⁹ eoꝝ intus et foris bonoꝝ oīum vbertatē ꝯcede. Et ſi in p̄lio fuerit: nō eis nocere p̄ualeant inimici viſibiles ⁊ inuiſibiles te ꝓ eis pugnāte: ſꝫ ſicut placet tibi armis tuis eos ꝓtege. Dieſqꝫ vnius ieiunij nr̄e paſſiōis vnū p̄niale annū cōplet obſeruātib⁹ ſe deuoto corde ⁊ h⁹ dn̄ator dn̄e a te poſcim⁹: diſſipa oēm occupationē ⁊ oēm immūdū ſpm̄: oēmqꝫ infirmitatē eoꝝ expelle: q: glorioſum ⁊ laudabile eſt nomē tuū ꝑ oīa ſecula ſeculorū. Et rn̄dentib⁹ oīb⁹ amē. facta eſt vox de celo dicens. Que petiſtis dilectiſſimi mei ſcitote vos impetraſſe: Gaudete qꝫ ⁊ letamini q: orōnes veſtre corā xp̄o ⁊ īmortali rege veraciter ſunt exaudite. Et his dictis: in cōfeſſiōe emiſerunt ſpm̄ veraciter percepturi premia regni celorū. Amen.

¶ De ſancto luca. clij. A

Lucas interp̄tat̄ ipſe ꝯſurgens vel eleuās vel dr̄ lucas a luce. Ipſe eniꝫ fuit ꝯſurgēs ab amore mūdi eleuās ſe in amorē dei. Fuit eī lux mūdi eo ꝙ mūdum illuminauit vniuerſum. Matth. v. Uos eſtis lux mūdi. Lux aūt mūdi eſt ipſe ſol q̄ quidē lux hꝫ in ſitu ſublimitatē. Eccle. xxvj. Sol oriens mundo in altiſſimis dei. In aſpectu delectabilitatē. Eccle. xj. Dulce lumē et delectabile eſt oculis videre ſolē. In motu velocitatē. ij. Heſdre. iiij. Magna eſt terra ⁊ excelſum eſt celum ⁊ velox curſus ſolis. In effectu vtilitatē: q: ſm ph'm homo generat hoīem et ſol. Sic lucas habuit ſublimitatē ꝑ celeſtiuꝫ cōtēplationē: delectabilitateꝫ ꝑ dulcem cōuerſationē: velocitatē ꝑ feruētē predicationē: vtilitatē ꝑ doctrine ſue cōſcriptionem. B

Lucas ſyrus natiõe antiochenus arte medicꝰ fuit ſm̃ q̃ſdã vnꝰ de lxxij. dñi diſcipulis. Sane cũ hier. dicat eũ fuiſſe diſcipulũ aploꝝ nõ dñi ⁊ glo. ſuꝑ. xxv. exodi notet ꝙ dño p̄dicãti nõ adheſit: ſꝫ poſt reſurrectionẽ eiꝰ ad fidẽ venit: magis tenendũ eſt ꝙ nõ fuerit vnꝰ de. lxxij. licet aliqui ſic fuerint opinati. Qui tãte fuit ꝑfectiõis ⁊ vite vt optime ordinatꝰ fuerit q̃tũ ad deũ: ⁊ q̃tũ ad ꝓximũ ⁊ q̃tũ ad ſeipſũ: ⁊ q̃tuꝫ ad ſuũ offiñ ⁊ in ſignũ huiꝰ q̃druplicis ordinatiõis q̃tuor facies hr̃e deſcribit̃. ſ. facieꝫ hoĩs ⁊ leonis: bouis et aq̃le. Q̃libet eñ de aĩalibus habebat q̃tuor facies ⁊ q̃tuor pẽnas: vt dr̃ ezech. j. Et vt h̃ meliꝰ videatur imaginemur aliqđ aĩal qđ habeat caput quadratuꝫ vt lignũ q̃dratum ⁊ in q̃libet ſuperfice imaginemur vnã faciẽ: a parte anteriori faciẽ hoĩs: a dextris facieꝫ leonis: a ſiniſtris faciẽ vituli: a parte poſteriori facieꝫ aquile. Q̃ vero facies aquile ſuper alias emineat propter colli productionẽ qđ in ea lõgũ eſt: iõ dicitur ꝙ erat deſuꝑ. Quodlibet ẽt hoꝝ q̃tuor pẽnas habebat q: cũ quodlibet aĩal q̃ſi q̃dratuꝫ imaginemur ⁊ in q̃drato ſint q̃tuor anguli: in q̃libet angulo erat vna pẽna. Per iſta q̃tuor aĩalia ſm̃ ſctõs quatuor euãgeliſte ſignificant̃ quoruꝫ ſꝫ q̃libet habuerit q̃tuor facies ſcribẽdo. ſ. de humanitate: paſſione reſurrectiõe ⁊ diuinitate. Singule tñ ſingulis ꝑ quãdã appropriationẽ attribuunt̃ ſm̃ hiero. Mattheus in hoĩe figurat̃ q: principalr̃ circa xp̃i hũanitatẽ immorat̃. Lucas in vitulo agens de xp̃i ſacerdotio. Marcꝰ in leone euidẽtius ſcribẽs de reſurrectione. Catuli eñ leonũ vt dicũt vſq; in diẽ tertiũ q̃ſi mortui iacẽt: ſꝫ rugitu leonis in die tertio excitant̃. Itẽ q: incepit a rugitu predicatiõis. Joannes in aq̃la ceteris altius volãs ſcribens de xp̃i diuinitate. Xp̃s etiã de quo ſcribũt oĩa iſta quatuor fuit ſcꝫ. Homo natus de virgine vitulus in paſſione: leo in reſurrectione: aquila in aſcenſione. Per has igitur quatuor facies in quibus deſignatꝰ eſt lucas ſicut quilibet alius euangeliſta oſtenditur q̃liter illis quatuor mõis fuerit ordinatꝰ. Nã ꝑ faciẽ hoĩs oñdit̃ ꝙ recte fuerit ordinatꝰ q̃tũ ad ꝓximum quẽ dꝫ rõne iſtruere mãſuetudine attrahere ⁊ liberalitate fouere. Hõ eñ eſt aĩal rõnale mãſuetũ ⁊ liberale. Per faciẽ aq̃le oñdit̃ ꝙ recte fuerit ordinatꝰ q̃tuꝫ ad deũ: q: in eo oculꝰ intellectus cõtuet̃ deũ ꝑ cõtemplationem affectus ad ip̃m exacuit̃ ꝑ meditationem ſenectꝰ inſuꝑ abijcit̃ ꝑ nouã ꝯuerſationẽ. Aq̃la enim acuti luminis eſt: vt rotã ſolis irreuerberatꝫ oculis aſpiciat ⁊ in altũ mirabilr̃ eleuata piſciculos in medio maris videat. Roſtrũ etiã nimis adũcatũ ne ĩpediat̃ in cibo capiẽdo petre allidit: ⁊ ſic vſui cibandi habile efficit̃. Exuſta inſuꝑ a calore ſolis ⁊ in fonteꝫ magno impetu ſe ꝓijciẽs ſenectutẽ abijcit calore ſolis oculorum caliginẽ cõſummãte ⁊ pẽnas alleuiãte. Per faciem leonis oñdit̃ ꝙ recte fuerit ordinatus q̃tuꝫ ad ſe q: habuit generoſitatẽ ꝑ honeſtã moꝝ cõuerſationem: ſagacitatẽ ꝑ inſidiarũ hoſtiliũ vitationeꝫ ⁊ paſſibilitatem: ꝑ afflictoꝝ compaſſionem. Leo enim eſt animal generoſum q: rex aĩalium. Et ſagax q: veſtigia cauda delet cũ fugit, ne inueniat̃. Paſſibile q: q̃rtanã patit̃. Per faciẽ vituli ſiue bouis oſtẽdit̃: ꝙ recte fuerit ordinatꝰ q̃tũ ad ſuũ officiũ qđ fuit ſcribere euãgeliũ. Ibi eñ moroſe ꝓceſſit: q: incepit a natiuitate p̄curſoris ⁊ natiuitate ⁊ infantia xp̄i: ⁊ ſic paulatim ꝓceſſit vſq; ad vltimã cõſummationẽ. Diſcrete incepit q: poſt alios duos euãgeliſtas vt qđ illi omiſiſſent iſte ſuppleret: ⁊ qđ ſufficiẽter dixiſſent omitteret. Circa tẽplũ, ⁊ ſacrificiũ ĩmoratꝰ fuit. qđ ptꝫ in principio ⁊ in medio ⁊ in fine. Bos eñ aĩal moroſuꝫ in vngulis fiſſuꝫ: ꝑ qđ intelligit̃ diſcretio ĩmolãtiuꝫ.

¶ Verũ qualr̃ btũs lucas p̄dictis q̃ttuor modis ordinatꝰ fuerit meliꝰ oſtẽdit̃ ſi vite eius ſeries meliꝰ indaget̃. Primo igit̃ ordinatꝰ fuit q̃tũ ad deũ tripliciter aũt ordinat̃ hõ q̃tũ ad deũ ſm̃ btũ Berñ. ſ. affectiõe: cogitatiõe: ⁊ intẽtione. Affectio dꝫ eẽ ſctã cogitatio mũda: ⁊ intẽtio recta. Affectionẽ igit̃ ſanctã habuit: q: ſpũſancto plenꝰ fuit. Hiero. in ꝓlogo ſuꝑ lucã. Obijt inq̃t in bithinia plenꝰ ſpũſctõ. Scđo habuit cogitationẽ mũdã: q: fuit virgo corꝑe ⁊ mente in q̃ notat̃ mũdicia cogitatiõis ipſius. Tertio habuit intẽtionẽ rectã: q: in oĩbꝰ q̃ faciebat honorẽ dñi q̃rebat. De his duobꝰ vltimis dr̃ in ꝓlogo ſuꝑ actꝰ aploꝝ. Sine crimĩe ĩ virginitate ꝑmanẽs. Hoc quãtũ ad mũdiciam cogitatiõis. Dño malluit ſeruire. i. ad honorẽ dñi. Hoc quãtũ ad rectitudinẽ intentionis. Scđo fuit ordinatꝰ q̃tũ ad ꝓximuꝫ ordinamur cũ ei impendimꝰ qđ habemus. Tria aũt ſm̃ Richar. de ſancto vict. ſunt q̃ ꝓximo debemꝰ. ſ. noſtrũ poſſe noſtrũ noſſe: noſtrũ velle: ⁊ vt quartũ addatur nr̃m agere. Noſtrũ poſſe in ſubſidijs: nr̃m noſſe ĩ ꝯſilijs nr̃m velle in deſiderijs: nr̃m agere ĩ obſequijs. Quãtũ ad hec quatuor ordinatꝰ fuit btũs. lucas. Dedit eñ primo ꝓximo poſſe ſuũ in ſubſidijs. qđ ptꝫ ex h̃ ꝙ paulo in oĩbꝰ tribulationibꝰ ſemꝑ adheſit et ab eo nunq̃ diſcedẽs eidẽ in p̄dicationis ſubſidiũ fuit ij. Timo. iiij. lucas eſt mecũ ſolus. In hoc ꝙ dicit mecum. ſ. tanq̃ adiutor ⁊ defenſor notatur qualiter ſibi ſubſidia preſtitit. In hoc ꝙ dicit ſolus notatur ꝙ cõſtanter eidẽ adheſit. Itẽ. ij. Coꝝ. viij. dicit de luca. Non ſolum aũt: ſed ⁊ ordinatus eſt ab eccleſijs ſocius ꝑegrinationis nr̃e ⁊c. Scđo ſuũ noſſe in ꝯſilijs Tunc eñ ſuũ noſſe ꝓximo tribuit cũ doctrinaꝫ apoſtolicã ⁊ euãgelicã quã ipſe nouerat ad vtilitatẽ ꝓximoꝝ ꝯſcripſit. De hoc ipſe teſtimoniũ ſibi ꝑhibet ĩ ꝓlogo ſuo dicẽs. Viſuꝫ eſt et mihi aſſecuto oĩa a p̄ncipio diligenter ex ordine tibi ſcribere optime theophile. vt agnoſcas eoꝝ verboꝝ de quibꝰ es eruditꝰ veritatẽ. Qualiter etiã p̄buit ſuũ noſſe in cõſilijs patet ex illo verbo qđ dicit Hiero. in ꝓlogo: q: eiꝰ verba anime lãguentis ſunt medicina. Tertio eius velle in deſiderijs. qđ patet ex hoc ꝙ eis ſaluteꝫ eternã deſiderauit. Col. iiij. Salutat vos lucas medicus. i. ſalutem eternã exoptat. Quarto eius agere in obſequijs. quod patet ex hoc ꝙ dñm quẽ aliquẽ peregrinum eſtimabat hoſpitio recepit: et ei omne obſequꝫ charitatis exhibuit. Fuit enim ſocius cleophe dum ibat in emaus ſicut aliqui dixerũt. prout refert Grego. in moralibus. licet Ambro. dicat alium fuiſſe cuius etiam nomen ponit. ¶ Tertio fuit bene ordinatus quantuꝫ ad ſeipſum. Tria aũt ſunt ſm̃ Ber.

q̃ optime ordinãt hoĩeꝫ ad ſeipſuꝫ ⁊ ſctm̃ faciũt. ſ. victus ſobriꝰ: actꝰ iuſtus: ſẽſus piꝰ. Et quotlibet hoꝝ ſm̃ ip̃m bernar. in tria diuidit̃. Victus inq̃t ſobrius erit ſi ꝯtinẽter: ſi ſocialiter ſi humilr̃ vixerimꝰ. Actꝰ iuſtus erit ſi fuerit rectꝰ diſcretꝰ fructuoſus. Rectꝰ ꝑ bonã intẽtionẽ: diſcretus ꝑ moderationẽ: fructuoſus ꝑ edificationẽ. Sẽſus pius erit ſi fides nr̃a ſentit deũ ſumme ſapiẽtẽ ſumme bonũ vt ꝑ eius potentiã nr̃aꝫ credamus iuuari infirmitatẽ. ꝑ eius ſapientiã nr̃am credamus corrigi ignorãtiã ꝑ eius bonitatẽ nr̃aꝫ credamus dilui iniq̃tatẽ. hec. Berñ. In his oĩbus btũs lucas fuit optime ordinatꝰ. Primo eñ habuit victũ ſobriũ ⁊ h̃ triplr̃ q: vixit ꝯtinẽter. Nã vt teſtat̃ hiero. de eo in ꝓlogo ſuꝑ lucã. ipſe nec vxorẽ vnq̃ habuit nec filios. Scđo ſocialiter: h̃ notatur ĩ h̃ qđ dr̃ de ip̃o ⁊ de cleopha: ſuppoſita opiniõe p̄dicta. Luce vlti. Duo ex diſcipulis ieſu ibãt ipſa die ⁊c. Socialitas eñ notat̃ in h̃ qđ dr̃ duo ⁊ in h̃ qđ dr̃ diſcipuli q̃ſi diſciplinati. i. bñ morigenati. Tertio hũiliter cuius humilitas inſinuat̃ in h̃ qđ nomẽ ſocij ſui ſcꝫ cleophe expreſſit ſuũ tacuit. Nã ſm̃ opinionẽ quorũdã lucas ex humilitate nomẽ ſuũ ſiluit. Scđo habuit actũ iuſtũ q̃ quidẽ actus fuit rectus ꝑ intẽtionẽ. h̃ notat̃ in orõne cuꝫ dr̃ q̃ crucis mortificationeꝫ iugiter ĩ ſuo corꝑe ꝑ tui noĩs amore portauit. Diſcretus ꝑ moderationẽ. Vñ in forma bouis mõſtratꝰ eſt q̃ vngulã findit ꝑ qđ virtus diſcretiõis exprimitur. Fructuoſus ꝑ edificationẽ adeo q̃ppe fuit ꝓximis fructuoſus ꝙ ab oĩbus chariſſimꝰ habebat̃. vñ col. iiij. Vocat̃ ab aplo chariſſimus. Salutat inq̃t vos lucas medicus chariſſimus. Tertio habuit ſenſum piũ q: credidit ⁊ in ſuo euãgelio ꝓfeſſus eſt deũ eſſe ſumme potentẽ ſumme ſapiẽtẽ: ſumme bonũ. De duobꝰ primis dicit. iiij. ca. Stupebãt in doctrina eius: q: in ꝑtãte erat ſermo ipſiꝰ. De tertio ptꝫ. xviij. c. Nemo bonus niſi ſolꝰ deus. Quarto ⁊ vltimo fuit optime ordinatus quãtũ ad ſuũ officiũ qđ fuit ſcribere euangeliũ. In hoc autẽ ptꝫ qualr̃ ibi fuerit ordinatꝰ: q̃m ipſuꝫ ſuuꝫ euãgeliũ fulcitur multa veritate repletur multa vtilitate decoratur multa venuſtate ⁊ autenticatur multorum auctoritate. Primo namq; fulcitur multa veritate. Eſt aũt triplex v̾itas. ſ. vite iuſtitie ⁊ doctrine. Veritas vite eſt adequatio manus ad linguam. Veritas iuſtitie eſt adequatio ſnie ad cãꝫ. Veritas doctrine eſt adequatio rei ad intellectum. Hac triplici veritate ipſum euãgeliuꝫ fulcit̃: quia in ipſo euãgelio hec triplex veritas edocet̃. Oñdit eñ lucas ⁊ xp̃ꝫ hãc triplicẽ v̾itatẽ ĩ ſe habuiſſe ⁊ alios docuiſſe. Oñdit aũt xp̃ꝫ hanc triplicẽ v̾itatẽ in ſe habuiſſe ꝑ teſtimoniũ aduerſarioꝝ ſicut ptꝫ. Luc. xx. Magiſter ſcimus q: recte dicis ⁊ doces. Ecce v̾itas doctrine. ⁊ nõ accepis ꝑſonã. Ecce v̾itas iuſtitie: ſed in veritate viã dei doces. Ecce v̾itas vite. Bona eñ vita dicit̃ via dei. Secũdo oñdit in ipſo ſuo euãgelio xp̃ꝫ hanc triplicẽ v̾itatẽ docuiſſe. Primo eñ ibideꝫ docetur veritas vite q̃ cõſiſtit in obſeruatione mandatorũ dei. Vñ dr̃. x. c. Diliges dñm deuꝫ tuuꝫ ⁊c. Hoc fac ⁊ viues. Itẽ. xviij. Interrogauit eũ quidã. Magiſter quid faciẽdo vitã eternã poſſidebo ⁊ ſequit̃ mãdata noſti. Non occides ⁊c. Secũdo veritas doctrine. Vñ q̃buſdã hanc v̾itatẽ doctrine ꝑuertẽtibꝰ dicebat. xj. c. Ve vobis phariſeis q̃ decimatꝫ. i. decimãda p̄dicatis mentã rutã ⁊ oẽ olus ⁊ p̄teritis iudiciũ ⁊ charitatẽ dei ⁊c. Itẽ ibidẽ. Ve vobis legiſperitis q̃ tuliſtis clauẽ ſcie ⁊c. Tertio v̾itas iuſtitie. Unde dr̃ xx. c. Reddite ergo que ceſaris ſũt ceſari: ⁊ q̃ dei ſũt deo Itẽ. xix. Veruntñ inimicos meos illos qui noluerũt me regnare ſuꝑ ſe adducite huc ⁊ interficite ãte me. Itẽ. xiij. vbi agit̃ de iudicio vbi reprobis dicturꝰ ẽ. Diſcedite a me oẽs oꝑarij iniq̃tatis. ¶ Scđo eiꝰ euãgeliũ replet̃ multa vtilitate. Vñ ⁊ ille q̃ ſcripſit medicus fuit ad deſignãduꝫ ꝙ nobis medicinã vtiliſſimã ꝓpinauit. Eſt autẽ triplex medicina curatiua preſeruatiua ⁊ melioratiua hãc triplicẽ medicinã nobis lucas in ſuo euãgelio celeſtẽ medicũ oñdit ꝓpinaſſe. Medicina aũt curatiua eſt q̃ curat a morbo: et hec eſt pnia q̃ oẽs morbos ſpũales curat. Hãc medicinã dicit medicũ celeſtẽ nobis exhibuiſſe cũ ait. iiij. c. Sanare cõtritos corde p̄dicare captiuis remiſſionẽ ⁊c. Itẽ. v. c. Nõ veni vocare iuſtos ⁊c. Medicina melioratiua eſt q̃ ſanitatẽ auget. ⁊ hec eſt obſeruatio cõſilioꝝ. Cõſilia eñ hoĩeꝫ meliorẽ ⁊ ꝑfectiorẽ faciũt Hãc medicinã oñdit nobis medicũ ꝓpiaſſe. xviij. cũ ait. Oĩa q̃cũq; habes vende ⁊ da pauꝑibꝰ ⁊c. Itẽ. vj. c. Ab eo q̃ aufert tibi veſtimẽtũ ⁊c. Medicina aũt preſeruatiua eſt q̃ p̄ſeruat a caſu ⁊ hec eſt viſitatio occaſionũ peccandi ⁊ maloꝝ ſocietatũ: hanc medicinã oñdit medicũ tradidiſſe: cũ ait. xij. c. Attendite a fermẽto phariſeoꝝ ⁊c. vbi edocet maloꝝ cõſortia euitare. Vel põt dici ꝙ ipſuꝫ euãgeliũ multa vtilitate replet̃ q̃m in ipſo virtꝰ oĩs ſapiẽtie cõtinet̃. De h̃ ſic dicit. Ambro. Lucas oẽs ſapiẽtie v̾tutes euãgelij ſui complectitur hiſtoria docuit eñ naturalia cũ de ſpũſancto dñicã incarnationẽ extitiſſe reſeruauit. Vñ ⁊ dauid naturalẽ docens ſapiẽtiã ait. Emitte ſpm̃ tuum ⁊ creabunt̃. Itẽ cũ docuit tenebras in paſſiõe xp̃i factas terrã tremuiſſe: ſolẽ radios extraxiſſe. Docuit moralia cũ in ipſis beatitudinibꝰ mores docuit. Rõnalia docuit cũ ait. Qui fidelis eſt in minimo ⁊ in magno fidelis ẽ. Sine hac triplici ſapiẽtia ipſa fides ipſum myſteriũ trinitatis eſſe nõ põt. hoc eſt naturali rationali ⁊ morali. hec Ambroſius. Tertio eius euangelium decoratur multa venuſtate. Eius enim ſtylus ⁊ modus loquendi valde venuſtus et decorus eſt. Ad hoc autem ꝙ aliquis in dictis ſuis venuſtatem ⁊ decorem teneat: tria ſunt neceſſaria que tradit Auguſt. ſcꝫ vt placeat: vt pateat: ⁊ vt moueat Vt placeat debet loqui ornate vt pateat dꝫ loqui aperte vt moueat dꝫ loqui cuꝫ feruore. Hunc triplicẽ modum habuit lucas ⁊ in ſcribendo ⁊ in predicãdo. De duobus primis. ij. Corin. viij. Miſimus aũt cũ illo frẽm glo. barnabam vel lucam. cuius laus eſt in euangelio per oẽs eccleſias. In hoc ꝙ dicitur cuius laus eſt ⁊c. notat̃ ꝙ locutꝰ eſt ornate. In hoc ꝙ dicit̃ ꝑ oẽs eccleſias notat̃ ꝙ locutus eſt apte. ꝙ aũt cũ feruore locutus ſit ptꝫ ex hoc ꝙ cor ardẽs habuit dicens. Nõne cor noſtrum ardens erat in nobis ⁊c. ¶ Quarto eius euangelium autenticat̃ multorum autoritate. Multoꝝ quippe actoritate autenticatum fuit. Quoniam a patre fuit preordinatum. Hiere. xxxj.

v̾itas vite: iuſt. et doctrine

q̃ ad dicẽdorũ venuſtatẽ et decorẽ neceſſaria.

Ecce dies veniūt dīt dn̄s ⁊ feriā domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouū:nō ſm pactū qd̄ pepigi cū patribꝰ eoꝝ ⁊c. Sʒ h̄ erit pactū qd̄ feriā cū domo iſrael poſt dies illos dīt dn̄s dabo legē meā ĩviſceribꝰ eoꝝ ⁊c. Ad litterā loquit̄ de doctrina euāgelij: ſcd̄o a filio corroboratū. vn̄ dr̄ in eodē euāgelio .xxj.c. Celum ⁊ terra trāſibunt v̄ba aūt mea nō trāſibūt. Tertio a ſpū ſancto inſpiratū. vn̄ dicit. Hiero in ꝓlogo ſup lucā. Sācto inſtigāte ſpū i achaie partibꝰ h̄ ſcripſit euāgeliū Quarto ab angelis p̄figuratū. Fuit ei p̄figuratū ab illo angelo de quo dr̄ Apoca. xiiij. Vidi āgelū dei volantē p mediuʒ celi habentem euangelium eternum. Iſtud auteʒ euāgeliuʒ dr̄ eternū. qd̄ ab eterno efficienter. i. a xp̄o qui ē eternus de eternis materialiter ad eterna finaliter ĩ eternū ꝑpetualit̄. Quĩto a ꝓphetis p̄nunciatū. Nā ezechiel ꝓpheta iſtud euāgelium p̄nunciauit cuʒ vnuʒ de aīalibꝰ faciē vituli habere dixit p qd̄ euāgeliū luce ſignatuʒ eſt: vt ſupra dictuʒ ē. Itē qn̄ dixit ezech. ij. ſe vidiſſe libruʒ q̄ erat ſcriptus intus ⁊ foris ⁊ in quo erant ſcripta lamentuʒ carmē ⁊ vhe. Per hunc em̄ librū intelligitur euangeliuʒ luce quod eſt ſcriptum intus per ꝓfundi myſterij occultationem ⁊ foris per hiſtorie apertionem. In quo etiam cōtinetur lamentū paſſionis: ⁊ carmen reſurrectionis. ⁊ vhe eterne damnationis: ſicut ptʒ .xj. ca. vbi multa vhe ponūtur. Sexto a virgine reſeruatū. Virgo em̄ beata omnia in corde ſuo conſeruabat et diligenter cōferebat vt dicit̄ Luce. ij. vt hec poſtmodum ſcriptoribus referaret vt dicit glo. ibidem. Oīa que de dn̄o vel a dn̄o facta vel dicta cognouit in memoria recondebat vt cum tēpus predicande vel ſcribende incarnationis adueniret ſufficienter vniuerſa prout eſſent vt geſta poſſet explicare querētibꝰ. Vn̄ etiā Bernar. aſſignans rōneʒ quare angelus btē virgini nunciauit conceptum eliʒabeth ait. Ideo cōceptus eliʒabeth nunciatur marie vt duʒ nunc ſaluatoris nūc precurſoris edocetur aduentus reꝝ tp̄s ⁊ ordinem tenens ipſa poſtmodū melius ſcriptoribꝰ ac predicatoribus euangelij referaret veritatē que plene de omnibus a principio celitus fuit inſtructa myſterijs. Creditur igitur ꝙ euāgeliſte eā de multis inquirebant ⁊ ipſa eos certificabat: ⁊ ſpecialiter creditur de btō luca ꝙ ad eam tanꝙ̄ ad arcaʒ teſtamenti recurrit ⁊ ab ea de multis certificatus fuit p̄cipue de his que ſibi ſoli conſtabant ſicut de angelica ānūciatione ⁊ xp̄i natiuitate. Septimo ab apl̄is intimatū. Cū v̄o lucas nō fuerit cuʒ xp̄o ĩ oībus actibꝰ ⁊ miraculis xp̄i: ideo ſuuʒ euangeliuʒ ſcripſit ſm ꝙ apl̄i q̄ p̄ntes fuerūt ſic ſibi ĩtimauerūt ⁊ retulerūt: ſicut ipe in ꝓlogo ſuo inſinuat dicēs. Sicut tradiderūt nobis qui ab initio ipi viderūt ⁊ miniſteri fuerūt ſermonis ⁊c. Cū em̄ dupl̄r cōſueuerit ferri teſtimoniū. ſ. de viſis ⁊ de auditis. iō dn̄s vt ait Augu. duos teſtes voluit habere de viſis. ſ. matheuʒ ⁊ ioānē ⁊ duos de auditis. ſ. marcuʒ ⁊ lucā. Et qm̄ teſtimoniuʒ qd̄ ē de viſis firmius ⁊ certius eſt ꝙ̄ illud qd̄ eſt de auditis: iō vt dicit augu. duo euangelia que ſunt de viſis ponūtur extrema ⁊ alia duo q̄ ſunt de audit ponūtur media: vt hec media tanꝙ̄ infirmiora ab illis extremis que ſunt certiora hincinde fulciantur ⁊ roborentur.

Octauo a paulo mirabiliter approbatuʒ. Naʒ eius euangeliuʒ mirabil̄r approbat qn̄ ad cōfirmationē dictoꝝ ſuoꝝ luce euangeliuʒ adducebat. vn̄ dicit hierony. in lib. de viris illuſtribus. Quidā ſuſpicantur quotieſcunqꝫ paulus in epl̄is ſuis dicit ſm euangelium meū de luce ſignificare volumine. Eius etiam euāgeliuʒ mirabiliter approbauit cū de eo ſcribit. ij. Coꝝ. viij. cuius laus eſt in euangelio p oēs eccleſias Legit̄ in hiſtoria anthiochena ꝙ duʒ xp̄iani q̄ erant in anthiochia multis flagitijs ſe dediſſent: obſeſſi a multitudide thurcoꝝ fame ac miſeria multiplici affligebantur. Sed cū plene ad dn̄m p penitētiā fuiſſent conuerſi: appa̅uit cuidā in eccleſia ſācte marie de tripoli vigilanti vir quidā lucidus candidis veſtimētis indutus ⁊ cū quereret quiſnam eſſet dixit ſe eſſe lucaʒ qui de anthiochia venerat vbi dn̄s militiā celiſt apl̄os ⁊ martyres ꝯuocauerat vt p ſuis ꝑegrinis pugnarēt. Xp̄iani igr̄ aīati oēm thurcoꝝ exercitū ꝯfregerūt

De ſancto criſanto. cliij.

Criſantꝰ filiꝰ polimij viri illuſtriſſimi dū fidē xp̄i edoctus eſſet ⁊ a patre ad idola reuocari nō poſſet: iuſſit eū pater i ꝯclaui reduci ⁊ qnqꝫ puellas eidē vt earū seducat̄ blāditijs ſociari. Qui cū oraſſet deum: ne a fera peſſima carnali. ſ. cōcupiſcētia ſuperaretur: cōtinuo p̄dicte puelle ſomno oppreſſe: nec potū nec cibū ſumere poterant: ſʒ educte exterius cōtinuo hec ſumebant. Tunc daria virgo prudentiſſima dee veſte dicata rogatur vt ad criſantum introeat et eum dijs ⁊ patri reſtituat. Qua ingreſſa ⁊ a criſanto de pōpa veſtiū reprehenſa rn̄dit ſe nō propter pompam: ſʒ vt dijs ⁊ patri eum lucrifaceret ſic indutam. Cū criſantus iterū eam reprehenderet cur p dijs illos coleret quos autores ipoꝝ flagitioſos ſemper viros ⁊ impudicas feminas affirmarent. Rn̄dit daria ph̄os per noīa hoīm elementa ſanxiſſe. Cui criſantus. Si vnus terrā vt deā veneretur ⁊ alter vt ruſticus aerem: plus ruſtico ꝙ̄ veneranti exhibere pbatur: ⁊ de mari ⁊ alijs ſimiliter. Tunc criſantus ⁊ daria ab eo cōuerſa ſanctiſpūs copula vniti et carnale matrimoniū ſimulantes ad xp̄m plurimos cōuertebant. Nā ⁊ claudiū tribunū q̄ prius eiꝰ tortor fuerat cum vxore ⁊ eius filijs ⁊ pluribus alijs militibꝰ ad fidem cōuerterunt. Criſantus igit̄ iuſſu numeriani in fetidiſſimū carcerē reducitur. Sed fetor in odorem ſuauiſſimū cōmutatur. Daria autē lupanari tradit̄ ſed leo ab amphiteatro fugiens oſtiariꝰ lupanaris efficit̄. Mittit̄ igit̄ ad virginē vt corrūpat. ſed a leone capit̄ ⁊ quaſi innuēs a ſancta quid de captiuo fieri iubeat ſciſcitat̄: que precepit ne eum lederet ſʒ ad ſe venire permitteret. Qui mox cōuerſus per vrbeʒ cucurrit ⁊ dariā deā eſſe clamare cepit. Mittunt̄ igitur venatores vt leoneʒ capiāt: ſed oēs a leone capiūtur ⁊ ante pedes virginis ponunt̄ ⁊ ab ea conuertūtur. Tunc prefectus copioſum ignē iuſſit in introitu celle mitti vt leo cum daria cōburatur. Quod leo cōſiderans timuit ⁊ rugiens a virgine licentiam accepit vt nullum ledens quo vellet abiret. Cū ergo criſanto prefectus ⁊ darie diuerſa penarum ſupplicia

irrogaret ⁊ nequaꝙ̄ ledi valerēt: tādem inuiolati cō iugēs in foueā deponunt̄: ⁊ terra et lapidibꝰ obruti xp̄o martyres cōſecrant̄. Tpe cari narbonēſis epi q̄ cepit anno dn̄i. cclxx. Hoꝝ ſolēnitas h̄ celebriꝰ recolit̄.

De. xj. millibus virginum. cliiij.

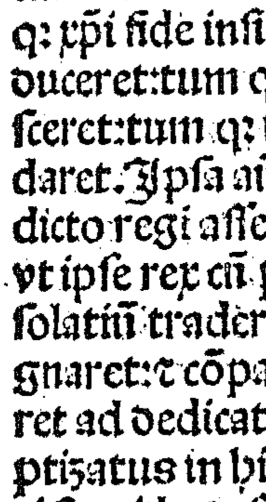

Vndecim milliū virginū paſſio h̄ ordine celebrata fuit. In britannia nāqꝫ rex xp̄ianiſſimꝰ quidā fuit nomine nothus vel maurꝰ q̄ quandā filiaʒ noīe vrſulā gn̄auit. Hec mirabili honeſtate morum ſapiētia ⁊ pulcritudine pollebat: ita ꝙ eiꝰ fama vbiqꝫ volabat Rex autem anglie cum nimis prepotens eſſet ⁊ multas nationes ſuo imperio ſubiugaſſet audita huius virginis fama beatū ſe per oīa fatebat̄ ſi p̄dicta virgo ſuo vnigenito copularet̄. Iuuenis etiam ad hoc plurimū eſtuabat. Mittūt igitur ſolennes nuncios ad patrem virginis magnis ꝓmiſſionibus et blādicijs magnas adijcientes minas ſi ad dominū ſuū vacui reuertantur. Rex aūt cepit plurimū anxiari: tum q: xp̄i fide inſignitaʒ cultori idoloꝝ tradere indignū duceret: tum q: ipſam nullatenus conſentire cognoſceret: tum q: ipſam regis ferocitatē plurimū formidaret. Ipſa aūt diuinitus inſpirata p̄ri ſuaſit vt predicto regi aſſenſum p̄beret: ea tn̄ cōditione ꝓpoſita vt ipſe rex cū p̄re decem virgines electiſſimas ſibi ad ſolatiū traderet: ⁊ tam ſibi ꝙ̄ alijs mille v̄gines aſſignaret: ⁊ cōparat trierib
ꝰ inducias triennij ſibi daret ad dedicationē ſue virginitatis: ⁊ ipſe iuuenis baptiʒatus in his tribꝰ annis in fide inſtrueret̄. Sapiēti ſiquideʒ viſa cōſilio: vt aut difficultate ꝓpoſite conditionis aīum eius ab hoc auerteret: aut hac oportunitate p̄dictas virgines ſecū deo dedicaret. At iuuenis libēter hac cōditione accepta apud p̄rem inſtitit ⁊ ꝓtinus baptiʒatus accelerari cūcta q̄ btā v̄go preceperat imperauit. Pater aūt puelle ordinauit ꝙ filia ſua quaʒ valde diligebat viros quoꝝ ſolatio tam ipſa ꝙ̄ eius exercitus indigebat in comitatu ſuo haberet. Vndiqꝫ igitur virgines cōfluūt vndiqꝫ viri ad taʒ grande ſpectaculū currunt. Nā multi epī ad eas cōfluxerūt vt ſecū pergerēt: inter quos fuit pātulꝰ baſilienſis epꝰs qui eas vſqꝫ romam ꝑduxit ⁊ inde reuerſus cum eis martyriuʒ ſuſcepit. B. Sctā quoqꝫ gerarſina regina ſicilie q̄ virū ſuū regē crudeliſſimū quaſi de lupo fecerat agnū ſoror martyrij epī ⁊ darie m̄ris ſancte vrſule: cū eidē pater ſctē vrſule ſecretum p litteras intimaſſet: cōtinuo inſpirāte deo cuʒ quatuor filiabꝰ ſuis babila iuliana: victoria ⁊ aurea ⁊ paruulo ſuo adriano qui amore ſororuʒ ſuarum vltro ſe peregrinationi ingeſſit: relicto regno in manu vniꝰ filij ſui vſqꝫ in britanniā nauigauit. Cuiꝰ conſilio virgines de diuerſis regnis colligebant̄ ⁊ earū ſemper ductrix epn̄s cū eis tandē martyriū paſſa eſt. Iuxta cōdictū igit̄ virginibꝰ trieribꝰ ⁊ ſumptibꝰ p̄paratis cōmilitonibꝰ ſuis regina ſecreta reuelat ⁊ in nouam militiā oēs cōiurant. Nā mō belli preludia inchoāt: modo currunt: modo diſcurrunt. Interdū belli cauſa plerūqꝫ fugam ſimulant oīqꝫ genere ludoruʒ exercitate nihil ꝙ aīo occurrebat relinquebant intactuʒ Aliqn̄ meridie aliqn̄ vix veſpere redibāt. Cōfluebāt ꝓceres ⁊ primates ad tā grāde ſpectatulū ⁊ oēs admiratione ⁊ gaudio replebant̄. Tandē cū vrſula oēs ad fidē virgines ꝯuertiſſet: ſub vniꝰ diei ſpatio flante ꝓſpero vēto ad portū gallie q̄ tiela dr̄ ⁊ inde coloniā deuenerūt vbi vrſule angelꝰ dn̄i apparuit ⁊ p̄dixit eas illuc ĩtegro nūero reuerſuras ⁊ coronas ibidē martyrij ꝑcepturas. Inde igit̄ ad angeli admonitionē romā tēdentes ad vrbē baſileā applicuerūt: ⁊ ibidē relictis nauibꝰ romā pedeſtres venerūt. Ad q̄rū aduētus papa cyriacus valde gauiſus cū ipſe de britānia oriūdus eēt et multas ibidē iter eas cōſanguineas haberet cū oī clero ipſas ſummo cū honore ſuſcepit. In ipſa aūt nocte pape diuinitꝰ reuelat̄ cū ipſis v̄ginibꝰ palmā martyrij ꝑcepturū. Qd̄ apud ſe celās multas ex ipſis q̄ adhuc baptiʒate nō fuerant baptiʒauit. Verū cū oportunū tp̄s videret et anno vno ⁊ .xj. hebdomadis poſt petrū eccl̄iaʒ .xix. rexiſſet in cōuētū oīm ꝓpoſitū ſuū indicauit et corā oībus et dignitati et officio reſignauit. Sʒ cū oēs reclamarēt ⁊ maxie cardinales q̄ eū delirare putabāt eo ꝙ relicta pōtificatꝰ gl̄ia poſt q̄ſdā mulierculas fatuas ire vellet. Ille nullatenꝰ acqeſcens quēdā virū ſanctum q̄ ametus dictus eſt loco ſui pontificē ordinauit. Et q: ſedē apl̄icā inuito clero reliqt nomē eiꝰ de cathalogo pōtificū idē clerus abraſit. oēmqꝫ gr̄am quā ſacer ille virginū chorus in curia romana habuerat a tp̄e illo amiſit. duo aūt iniqui principes romane militie ſcʒ maximꝰ ⁊ aphricanꝰ vidētes magnā virginū multitudinē ⁊ ꝙ multi multeqꝫ ad eas cōfluerent: timuerūt ne p eas nimis creſceret religio xp̄iana. Quapropter iter earū diligētiꝰ explorātes nūcios miſerūt ad iuliū cognatū ſuū principē gentis hūnoꝝ. vt educto cōtra eos exercitu ipſas cū xp̄iane eēnt venirēt coloniā trucidarēt. Btūs igit̄ ciriacus cū illa nobili virginū multitudine de vrbe egreſſus eſt. Secutus eſt aūt ipm vincētiꝰ pbr̄ cardinalis ⁊ iacobꝰ qui de britānia patria ſua in antiochiā ꝓfectꝰ archiepatus dignitatē .vij. annis ibidē tenuit. Qui cum papā tūc tp̄is viſitaſſet ⁊ iā vrbē egreſſus de virginū aduētu audiſſet cōcitꝰ redijt ⁊ itineris ac paſſionis ſe eis ſociū fecit. Mauriciꝰ qʒ leuitane vrbis epꝰs auūculus babile ⁊ iuliane necnō ⁊ folliariꝰ lucēſis epꝰs ⁊ ſulpitiꝰ rauēnenſis epꝰs q̄ tūc romā aduenerant p̄dictis virginibꝰ adheſerūt. Ethereus qʒ ſponſus btē vrſule manēs in britānia p viſionē angelicā a dn̄o admonet̄ vt matrē ſuā hortaret̄ fieri xp̄ianā. Nā pater eiꝰ p̄mo anno q̄ xp̄ianꝰ factꝰ fuerat mortuꝰ eſt ⁊ filiꝰ eiꝰ ethereus eidē in regno ſucceſſit. Cū aūt ſacre v̄gines cū p̄dictis epīs a roma redirēt: etherꝰ a dn̄o admonet̄ vt ꝓtinus ſurgēs ſponſe ſue occurrat vt cuʒ ea in colonia martyrij palmaʒ accipiat. Qui diuinis monitis acqeſcēs matrē ſuā baptiʒari fecit ⁊ cū ipſa ⁊ ſorore ſua ꝑuula florētina iā xp̄iana necnō ⁊ clemēte epō ipſis v̄ginibꝰ obuiās ſe ad martyriū ſociauit eiſdē. Marculus qʒ epꝰs grecie et neptis ſua cōſtantia filia dorothei regis cōſtantinopolitani q̄ nubēs cuidā aduleſcenti filio cuiuſdā regis. ſʒ aū nuptias mortuo ꝑuento virginitatē ſuā dn̄o vouit p viſionem admoniti romā venerūt ⁊ p̄dictis virginibꝰ ad martyriū ſe iunxerūt. Oēs igit̄ virgines cū p̄dictis epīs co

loniā redierūt ⁊ ipſam iā hunnis obſeſſā inuenerūt
Quas barbari vidētes ſup eas cū clamore nimio ir
ruerūt: ⁊ q̄ſi lupi ſeuiētes in oues totā illā multitu-
dinē occiderūt. Cū aūt ad btā vrſulā ceteris iugula
tis veniſſent: vidēs princeps eiꝰ mirā pulcritudinē
obſtupuit: ⁊ cōſolās eā ſup necē ꝟginū ꝓmiſit ꝙ eā
ſibi cōiugē copularet. Sȝ cū hᵒ illa penitus reſpuiſ-
ſet ille ꝯtēptū ſe videns directa ſagitta eā trāſfixit ⁊
ſic illa martyrium cōſummauit. ¶ Quedam autem
virgo noīe cordula timore ꝑterrita in naui nocte illa
ſe abſcondit. Sed in craſtinū ſpōte morti ſe offerēs
martyrij coronam ſuſcepit. Sȝ cū eiꝰ feſtū non fieret
eo ꝙ cū alijs paſſa nō eſſet ipſa poſt lōgū tēpus cui
dam recluſe apparuit precipiens vt ſequēti die a fe
ſto virginū eius q̄ȝ ſolennitas recolat̄. Paſſe ſunt
autem anno dn̄i.ccxxxviij. Ratio autē temporis vt
quibuſdā placet non ſuſtinet ꝙ hec tali tp̄e ſint per
acta. Sicilia em̄ tunc nō erat regnū nec conſtantino
polis: cum hic fuiſſe dicat̄ cum virginibus harū regi
nas. Verius creditur ꝙ diu poſt cōſtantinum impe-
ratorē cum hunni et gothi ſeuiebāt tale ſit martyriū
celebratū tēpore.ſ.marciani imꝑatoris vt in quadā
chronica legit̄: q̄ regnauit anno dn̄i.cccclij. Abbas q̄-
dam ab abbatiſſa colonie corpus vnius virginū im
petrauit ꝓmittēs ꝙ ip̄m in capſa argentea in ſua ec
cleſia collocaret. Sȝ cū ꝑ annū integrū ſup altare eā
in capſa lignea tenuiſſet quadam nocte dum abbas
ipſius monaſterij cū ſuo ꝯuentu matutinas cātaret
ꝟgo illa corporaliter deſup altari deſcēdit: et ante al
tare reuerēter inclinās ꝑ mediū chorū vidētibꝰ mo-
nachis ⁊ ſtupentibus inde receſſit. Abbas igr̄ ad ca-
pſam currens ⁊ vacuā ipſam inueniēs coloniā ꝓpe-
rauit ⁊ abbatiſſe rei ordinē intimauit. Pergenteſq̄
ad locū vn̄ illud corpus ſumpſerāt illud ibidē iuene-
runt. Cū abbas veniā petēs illud vel aliud peteret.
certiſſime ꝓmittēs capſam p̄tioſam citiꝰ ſe facturū
nullatenus ip̄etrauit. Religioſus quidā cū has virgi
nes in deuotiōe multa hr̄et: quadā die dū grauiter
infirmaret̄ vidit quādā virginē pulcerrimā ſibi ap-
parentē. ⁊ ſi ſe cognoſceret inquirētē. Qui cū ad eiꝰ
viſionē miraret̄ ⁊ ſe nequaq̄ ipā cognoſcere fateret̄
illa ait. Ego ſum vna virginū erga quas tātū habes
deuotiōis affectū. Et vt inde mercedem accipias ſi
amore ⁊ honore nr̄i vndecies millies orōnē dn̄icā di-
xeris: in hora mortis in ꝓtectionē ⁊ ſolatiū nos ha-
bebis. Qua diſparēte ille q̄ citiꝰ potuit hᵒ impleuit.
Statimq̄ȝ vocato abbate inungi ſe fecit. Qui cū inū-
geret̄ ſubito exclamauit vt fugerēt: ⁊ venientibus ſa
cris virginibus locū darent. Quē cū abbas quid hᵒ
eſſet interrogaret et ille ꝓmiſſionem virginis ſibi ꝑ
ordinē enarraſſet: recedentibus cūctis ⁊ paulo poſt
redeuntibus ipſum migraſſe ad dn̄m inuenerūt.

¶ De ſctis ſymone ⁊ iuda apoſtolis. clv.

Symon interp̄tatur obediēs vel ponēs
triſtitiā. Hic habuit duplex cognomē.
Dictus eſt em̄ ſymon zelotes et ſymō
chananeꝰ a chana vico galilee vbi dn̄s
aquā in vinū mutauit ⁊ idē eſt zelotes
qḋ chananeꝰ. Chana em̄ zelus interpretat̄. Habuit
igr̄ obedientiā p̄ceptoꝝ ꝑ executionē: triſtitiā affli-
ctoꝝ ꝑ cōpaſſionē: zelū aīarū ꝑ conſtantē feruorem.
¶ Iudas interp̄tat̄ cōfitēs vel glorioſus vel iudas
quaſi iubilū dans. Ipſe em̄ habuit cōfeſſionē fidei:
gloriā regni ⁊ iubilū interni gaudij. Hic multiplex
habuit cognomē. Dictꝰ eſt enim iudas iacobi ſup-
ple frater: Fuit em̄ frater iacobi minoris. Scḋo di-
ctus eſt thadeus qḋ interp̄tat̄ apprehēdēs principē
Vel dr̄ thadeus a thadea ⁊ deꝰ. Thedea dr̄ eſſe veſtis
regia. Ipſe enim fuit veſtis regia dei ꝑ ornamētum
virtutū ꝑ quā apprehēdit principem xp̄m. Vel tha
deus quaſi tā deꝰ. i. magnꝰ deus. ſ. ꝑ adoptionē. Ter
tio dictus eſt in hiſtoria eccle. lebeꝰ qḋ ſonat quaſi
cor vel corculus. i. cordis cultor. Vel lebeus quaſi le-
lebes cor ꝑ magnanimitatem: corculus per puritatē
lebes per gratiarum plenitudinē: quia quaſi olla ⁊
vas virtutum et gratie eſſe promeruit. Eorum paſ-
ſionē ⁊ legendam hebraice abdias epiſcopus baby-
lonie ab ipſis apoſtolis epiſcopus ordinatus ſcri-
pſit. Quam tropus abdie diſcipulus tranſtulit in
grecum: aphricanus in latinum. A

Symon chananeus et iudas qui ⁊
thadeus fratres fuer̄t iacobi mi
noris ⁊ filij marie cleophe q̄ alpheo nu
pta fuit. iudas ꝟo ad abagarū regem
ediſſe a thoma miſſus fuit poſt aſcen-
ſionē dn̄i. Legit̄ em̄ in hiſtoria eccl'iaſti
ca ꝙ p̄dictꝰ rex abagarus dn̄o nr̄o ie-
ſu xp̄o in hūc modū ep̄l'am deſtinauit. Abagarꝰ rex
edeſſe filiꝰ Ieſu ſaluatori bono q̄ apparuit in lo
cis hieroſolymoꝝ ſalutē. Auditū eſt mihi de te ⁊ ſa-
nitatibꝰ q̄s facis ꝙ ſine medicamētis aut herbis fiāt
iſta ꝑ te: ⁊ ꝙ verbo facis cecos videre: claudos ābu-
lare: leproſos mūdari: ⁊ mortuos reuiuiſcere: quibꝰ
oībus auditis de te ſtatui in aīo meo vnū eſſe e duo
bus: aut q: tu ſis deꝰ ⁊ deſcēderis de celo vt hec fa-
cias: aut q: filius dei ſis q̄ hoc facit. Propterea ego
ſcribēs rogauerim te vt digneris fatigari vſq̄ȝ ad me
⁊ egritudinē meā q̄ diu laboraui curare. Nā ⁊ illud
cōperi ꝙ iudei murmurāt aduerſum te ⁊ volunt inſi
diari tibi. Veni ergo ad me: q: eſt mihi parua ciui-
tas ſȝ honeſta q̄ vtriſq̄ȝ ſufficiet. Dn̄s aūt ieſus in hᵒ
verba ſibi rn̄dit. Beatus es qui credidiſti in me: cū
ipſe nō videris me. Scriptū eſt enim de me: quia hi
qui me nō vidēt credēt: ⁊ hi q̄ me vidēt ⁊ nō credēt.
De eo aūt qḋ ſcripſiſti ad me vt veniā ad te opȝ me
hec oīa cōplere ꝓpter q̄ miſſus ſum: ⁊ poſtea me re
cipi ab eo a q̄ miſſus ſum. Cū ergo aſſumptꝰ fuero
aliquē de diſcipulis meis mittam ad te vt curet te ⁊
viuificet te. hec in hiſtoria eccle. Vidēs aūt abagarꝰ
ꝙ preſentialiter xp̄m videre nō poſſet ſm̄ ꝙ in q̄dā
antiqua hiſtoria inuenit̄: ſicut Ioānes damaſcenꝰ in
lib. iiij. teſtat̄. Pictorē quēdā ad ieſum miſit vt dn̄i
imaginē figuraret vt ſic ipſū ſaltē ꝑ imaginē con-
ſpiceret quē in facie videre non poterat. Sed cū ad
eum pictor veniſſet ꝓpter nimiū fulgorem q̄ ab eiꝰ
facie ꝓcedebat in eius facie clare nequibat videre vel
intēdere: nec ipām vt ſibi iuſſū fuerat figurare. Qḋ
cernens dn̄s veſtimentū lineum ipſius pictoris acci
piens et ſue faciei ſuperimponens. ſui ipſius imagi-
nem eidem impreſſit ac deſideranti regi abagaro de

ſtinauit cuiuſmodi aūt imaginis dn̄s fuerit in eadē
antiqua hiſtoria legit̄ ſicut idē ioānes damaſcenꝰ te
ſtat̄. Fuit em̄ ⁊ ibidē dr̄ bn̄ oculatꝰ: bn̄ ſuꝑciliatus:
lōgū vultū habuit: ⁊ fuit acclinus qḋ ſignū matu-
ritatis fuit. B Illa aūt ep̄l'a dn̄i nr̄i ieſu xp̄i tante
ꝟtutis eſſe dr̄ vt in illa ciuitate ediſſa nullus hereti
cus vl' paganus viuere valeat: nec tyrannus aliq̄s ei-
dē nocere p̄ſumat. Nā ſi aliq̄n gens aliq̄ armata ma
nu ꝯ illā ciuitatē inſurrexit infans aliq̄s ſup portā
ſtans ep̄l'am illā legit ⁊ ea die hoſtes aut territi fu-
giūt aut pacati cū eis cōponūt. ſicut fert̄ olim fuiſſe
adimpletū. Sȝ poſtmodum ciuitas a ſaracenis ca-
pta fuit ⁊ ꝓphanata ſublato bn̄ficio ꝓpt̄ abundātiā
pctōꝝ in oriēte vndiq̄ȝ patefactā. Poſtq̄ ꝟo dn̄s aſ
ſumptus eſt vt in hiſtoria eccleſiaſtica legit̄ miſit tho
mas apl'm thadeū q̄ ⁊ iudas dictus ē ad abagaꝝ re
gē ſm̄ dei ꝓmiſſionē. Qui cū ad eū veniſſet ⁊ ſe diſci-
pulū ieſu ſibi ꝓmiſſū dixiſſet: vidit abagarꝰ in vultu
thadei quēdā mirū ⁊ diuinū ſplendorē. Quo viſo ſtu
pefactus ⁊ territus dn̄m adorauit dicēs. Vere diſci-
pulꝰ es ieſu filij dei q̄ mihi dixerat. Mittā aliquē ad
te de diſcipulis meis q̄ te curet ⁊ ibi vitā p̄ſtet. Cui
thadeus. Si i dei filiū credideris oīa tui cordis deſi
deria obtinebis. cui abagarꝰ. Credo ꝟe ⁊ iudeos q̄
eū crucifixer̄t libēter trucidarē ſi mihi poſſibilitas
adeſſet: ⁊ nequaq̄ romanoꝝ autoritas ip̄ediret. Cū
igit̄ abagarus vt in aliq̄bꝰ libris legit̄ leproſus eſſet
thadeꝰ ep̄l'am ſaluatoris accepit ⁊ de ea eiꝰ faciē cōfri
cauit ⁊ ſtatim plenā ſanitatē recepit. Iudas aūt poſt
ea in meſopotamia in pontho p̄dicauit: ſymō ꝟo in
egypto. Deinde i ꝑſidē ambo venerūt ⁊ ibidē duos
magos zaroē ⁊ arphaxat q̄s matheꝰ de ethiopia fu
gauerat inuenerūt. Tūc baradach dux regis babylo
nie ꝯ indos ad ꝑliū ꝓfecturus nullū a dijs ſuis po-
tuit hr̄e rn̄ſū. Pergētes aūt ad phanū ꝓxime ciui
tatis ibidē habuerūt rn̄ſū ꝙ ꝓpt̄ apl'os q̄ venerāt
dij rn̄dere nō poſſent. Tūc dux eos inq̄ri fecit ⁊ inuē
tos q̄ nā eēnt vel q̄ de re veniſſent inq̄ſiuit. Qui rn̄de
rūt. Si genꝰ q̄ris hebrei ſumus. Si cōditionē ſuos
ieſu xp̄i nos eſſe fatemur. Si cām ſalutis vr̄e cā huc
venimꝰ. Quibꝰ dux rn̄dit. Cū felix reuerſus fuero au
diā vos. Cui apl'i. Mō magis cōgruū eſt te cogno-
ſcere illū cuius ope vincere poſſis vel certe rebelles
pacatiſſimos inuenire. Quibꝰ dux. Dijs nr̄is potē-
tiores vos video. finē belli nobis rogo p̄dicite. Cui
apl'i vt deos tuos mēdaces eſſe cognoſcas. iubemus
illos ad q̄ſita dare rn̄ſa ⁊ dū dixerint q̄ ignorāt ꝓbe
mus eos ꝑ oīa eē mētitos. Tūc phanatici grāde bellū
dixerūt futurū ⁊ multū pplꝫ hincinde ꝑlio ruiturū.
Tūc apl'i ridere ceperūt. Dixit eis dux. Me timor i-
uaſit ⁊ vos rideti. Cui apl'i. Noli timere q: pax huc
nobiſcū intrauit ⁊ cras hora diei tertia legati indoꝝ
ad te venient ⁊ tue ſe ꝓtāti cū pace ſubijciēt. Tūc pōti
fices riſū etiā eleuauerūt ⁊ duci dixerūt. Ad hoc iſti
ſecuꝝ te reddere volūt vt dū icautꝰ fueris ab aduerſa
rijs occuperis. Cui apl'i. Nō dixīmꝰ tibi expeta vnū
menſem. ſȝ vnū diē ⁊ cras in pace victor exiſtes. Tunc
dux vtroſq̄ȝ cuſtodiri fecit vt ex rei exitu veraces ho-
norarent̄ ⁊ mēdaces ꝑ crimine punirent̄. Cū ergo
in craſtinū qḋ apl'i predixerant eueniſſet. ⁊ dux incē-
dere voluiſſet pōtifices prohibuerūt apl'i ne hᵒ fieret.
cū ipſi nō viuētes occidere: ſȝ mortuos viuificare miſ
ſi eſſent. ¶ Tūc dux valde miratus q: eos occidi nō
permitterēt: ⁊ q: de bonis eoꝝ aliq̄ recipere nollent
eos ad regē duxit. dicēs. Iſti rex ſunt dij latētes in
effigie hoīs. Cūq̄ȝ ſibi oīa p̄ntibꝰ p̄dictis magis nar
raſſet zelo inuidie magi ꝯmoti dixer̄t eos malignos
eſſe ⁊ ꝯ regnū ſubtilit̄ cogitare. Dixit eis dux. Si au
detis cū eis cōfligite. Cui magi. Si vis videre q: nobis
p̄ntibꝰ loq̄ nō poterūt veniāt huc viri eloquētiſſimi.
⁊ ſi corā nobis auſi loq̄ fuerint nos ꝑ oīa imperitos
probabis. Cū aūt plurimi aduocati adducti fuiſſēt
cōtinuo corā magis ita muti facti ſunt vt nec nutibꝰ
qḋ loq̄ nō poterāt indicarēt. Dixerūtq̄ȝ magi ad re-
gē. Vt ſcias nos deos eſſe ꝑmittemꝰ eos loq̄ ſȝ am-
bulare nō poſſe. Iterūq̄ȝ reddemus eis greſſū ſȝ fa
ciemus eos aptis oculis nil videre. Qui cū hec oīa fe
ciſſent dux aduocatos illos turpit̄ ꝯfuſos ad apl'os
duxit: q̄s cū aduocati pannoſos vidiſſent eos in aīo
cōtēpſerūt. Quibꝰ ſymō. Sepe euenit vt itra ſcrinea
aurea ⁊ gēmata vilia queq̄ȝ hēant̄ incluſa: ⁊ intra vi-
liſſimas ⁊ ligneas capſas ſint gēmarū monilia p̄tio-
ſa cōpoſita. Quicūq̄ȝ ḡ alicuiꝰ rei cupit eſſe poſſeſſor
nō magnopere geſtatoriū. ſȝ ip̄m qḋ geſtat̄ expectat
Promittite igr̄ vos ab idoloꝝ cultura diſcedere et
ſolū deū inuiſibilē adorare: ⁊ nos ſignū crucis in frō-
tibꝰ vr̄is faciemus ⁊ magos ꝯfutare poteritis. Qḋ
cū feciſſent ⁊ in frōtibꝰ eoꝝ cōſignati eſſent ad regē
corā magis iterū ingreſſi ſunt ⁊ cū a magis ſuꝑari nō
poſſent imo ipſis corā oībꝰ i ſultarēt: irati magi mltí
tudinē ſerpentū aduenire fecerūt. Statimq̄ȝ ad iuſ-
ſum regis veniētes apl'i pallia ſua de ſerpētibꝰ iple-
uerūt ⁊ in magos ꝓiecerūt dicētes. In noīe dn̄i nō
moriemini: ſȝ a ſerpētibꝰ lacerati doloꝝ vr̄oꝝ mugi-
tus dabitis. Cū ḡ ſerpētes carnes eoꝝ comederēt et
ipſi tanq̄ lupi vlularēt: rex ⁊ ceteri rogabāt apl'os vt
eos a ſerpētibꝰ occidi ꝑmitterēt. Quibꝰ apl'i rn̄der̄t.
Nos miſſi ſumus reducere de morte ad vitā nō a vi
ta p̄cipitare i mortē. Et fctā orōne iuſſer̄t ſerpētibꝰ
vt oē venū qḋ infuderāt reuocarēt ⁊ poſtmodū ad
loca ſolitaria redirēt. Maiores aūt cruciatus magi
ſenſerūt cū venena ſerpētes retraherēt q̄ cū aū car-
nes comederēt. Quibꝰ apl'i dixer̄t. Tribꝰ diebꝰ dolo-
res ſentietis. tertia ꝟo die ſani eritis: vt vel ſic a vr̄a
malicia recedatis. Cū ḡ tribꝰ diebꝰ ſine cibo ⁊ potu
ac ſomno doloribꝰ nimiū cruciati māſiſſent apl'i ve-
niētes ad eos dixerūt. Nō dignat̄ dn̄s hēre coacta
ſeruitia ideo ſurgite ſani ⁊ abite hn̄tes liberā facul-
tatē faciendi qḋ vultis. Illi aūt in malicia perdurātes
ab eis fugerūt ⁊ pene cōtra eos totam babyloniam
commouerunt. Poſt hoc filia cuiuſdā ducis ex for-
nicatione concepit et filium parturiens quendam
ſanctum diaconum infamauit ꝙ eam violauerit et
ex ipſo cōceperit. Cum autem parentes diaconum
occidere vellent apoſtoli aduenīūt ⁊ quādo puer na-
tus ſit requirūt. Qui reſpōderunt. Hodie hora prima
diei. Dixerūtq̄ȝ apl'i. Infantē huc adducite ⁊ diaco-
num quem accuſatis huc etiam producite. Quod
cum factum eſſet apoſtoli infanti dixerunt. Dic in-
fans in nomine domini ſi iſte diaconus hec preſum

ꝑſit. Ad hoc infans. Iſte inquit diaconus ⁊ caſtus et
ſanctus eſt nec vnꝙ̄ carnem ſuaꝫ coinquinauit. Cuꝫ
auteꝫ parentes puelle inſtarent vt apoſtoli quererēt
quis autoꝛ huius ſceleris fuiſſet reſponderunt apo
ſtoli. Nos innocētes abſoluere decet. nocētes ꝓde
re nō decet. Tunc etiā tp̄is cōtingit: vt due tigrides
ferociſſime que in ſingulis caueis clauſe erant fuge-
rent ⁊ oēs qui ſibi occurrerent deuoꝛarēt. Tunc apo
ſtoli ad eas venerunt ⁊ in nomīe dn̄i eas velut oues
manſuetas fecerunt. Volentibus autē apoſtolis ab
inde diſcedere: rogati per annum ⁊ tres menſes ibi-
dem permanſerunt. In quo ſpatio pluſꝙ̄. lx. millia
hominū exceptis paruulis cum rege ⁊ pꝛincipibus
baptizati ſunt. D Predicti aūt magi ad quādam
ciuitatē noīe ſannia vbi erant. lxx. idoloꝝ pontifices
venerunt ⁊ eos cōtra apoſtolos cōcitauerūt: vt cum
illuc venirent aut eos ſacrificare cōpellerent: aut pe
nitus necarent. Perluſtrata igitur vniuerſa ꝓuin-
cia cū apoſtoli ad predictā ciuitatem veniſſent: ecce
pꝛedicti pontifices cū vniuerſo pp̄lo eos capiūt ⁊ ad
tēpluꝫ ſolis deducunt. Demōes autē ꝑ energimi-
nos clamare ceperūt. Quid nobis ⁊ vobis apl'i dei.
Ecce in ingreſſu veſtro flāmis exurimur. Tunc an-
gelus dei eis apparens dixit. Vnū de duobus eligi-
te. Aut hoꝛū repentinū interitū: aut vr̄m martyꝛiuꝫ
Cui apl'i adoꝛanda aſt dei mīa vt ⁊ iſtos cōuertat et
nos ad palmā martyꝛij ꝑducat Facto autem ſilentio
apl'i dixerūt. Vt ſcitatis ꝙ hec idola demonibus ple
na ſunt. Ecce eis imꝑamus vt exeāt ſinguli ſimula-
cra ſua cōfringant. Statimꝗ duo ethiopes nigri et
nudi cunctis ſtupentibus de ſimulacris exierunt: et
confractis illis cū diris vocibus abſceſſerunt. Qđ vi
dentes pontifices ī apl'os irruerunt: ⁊ eos ꝓtinꝰ tru
cidauerunt. In ip̄a aūt hoꝛa cū nimia eſſet celi ſere-
nitas tanta fulgura extiterūt: vt tēplum ip̄m tripha
rie ſcinderet ⁊ illi duo magi in carbones ictu fulgu-
ris verterent. Rex autē coꝛpoꝛa apl'oꝝ ad vꝛbem ſuā
trāſtulit ⁊ in honoꝛē eoꝛuꝫ eccleſiaꝫ mire magnitudi
nis fabꝛicauit. De btō aūt ſymone ī pluribus locis
inuenitur ꝙ crucis patibulo ſit afflixus. Quod etiā
Iſido. in lib. de obitu apl'oꝝ. ⁊ Euſebius in hiſtoꝛia
eccl'. ⁊ Beda ſuꝑactꝰ. Et magiſter Io. beleth in ſum
ma ſua teſtant. Cū enī vt aiunt ī egypto pꝛedicaſſet
hieroſolymā redijt ⁊ poſt moꝛtem iacobi minoꝛis in
ep̄m hieroſolymitanū ab apl'is vnanimiter eſt electꝰ
⁊ ante moꝛtē ſuā. xxx. moꝛtuos ſuſcitaſſe narrat. vn̄
cātatur de eo. Tredenos moꝛtuos fluctibus merſos
humane vite reddidit. Cū autē eccleſiam hieroſoly-
mitanā ꝑ annos multos rexiſſet. ⁊. cxx. annū ageret.
tp̄e traiani imꝑatoꝛis cū atticus cōſularis hieroſo-
lymis haberet ab eo, capit ⁊ iniurijs multis afficit.
Ad vltimū in cruce ipſum affligi iuſſit oībus q adē-
rant ⁊ ipſo iudice mirantibus: vt. cxx. annoꝛuꝫ ſenex
crucis ſuppliciū ꝑtuliſſet. Nōnulli vero dicūt ſicut eſt
rei veritas ꝙ non fuit iſte ſymon q crucis martyꝛiū
ꝑtulit ⁊ q ep̄s hieroſolymitanus fuit: ſꝫ fuit aliꝰ ſy-
mon filius cleophe fratris ioſeph qđ etiā euſebiꝰ ce
ſarieñ. ep̄s ī ſua chꝛonica teſtat. Idē dicūt Iſido. et
beda ī ſuis chꝛonicis. Nā iſido. ⁊ euſe. qđ priꝰ dixe-
rūt poſtmodū ī chꝛonicis ſuis coꝛrexerūt qđ ptꝫ ꝑ
bedā q ſe hoc ſenſiſſe redarguit in retractiōibꝰ ſuis
vſuardus quoꝗ in ſuo martilogio idem teſtatur.

De ſancto quintino. clvj. A

Quintinus gn̄e nobilis ⁊ ciuis ro
manꝰ ad vꝛbē ābianū veniēs et
multa miracula faciens iuſſu maximia-
ni a ꝓfecto vꝛbis capit ⁊ vſꝗ ad defectū
cedētiū verberatꝰ carceri mācipat. Sꝫ ſol
uēte euꝫ angelo in mediā vꝛbē iuit et
ibi populo pꝛedicauit. Unde iterum ca
ptus ⁊ in eculeo vſꝗ ad coꝛruptioneꝫ venaꝝ diſtētis
neruis ꝗꝫ crudis duriſſime ceſus oleū picē ⁊ adipem
feruentiſſimū tolerauit. Et cū ꝓſidē derideret iratꝰ
calcē acetū ⁊ ſinapiū in os eiꝰ ꝓiecit. Sed cuꝫ adhuc
imobilis ꝑmaneret ⁊ apud veromādū adductꝰ fuiſ-
ſet: duos clauos a capite vſꝗ ad crura et decē inter
vngulas ⁊ carnē ꝓſes ifigēs tādē euꝫ decollari fecit.
Cuiꝰ coꝛpꝰ in flumē ꝓiectū cū ꝑ ānos. lv. latuiſſet a
qdā mr̄ona nobili romana tal'r reꝑtū eſt. Nā cū aſſi
due oꝛationi vacaret nocte ab angelo monita ad ca-
ſtruꝫ veromāduꝫ ꝓperare iubetur: vt in tali loco coꝛ
pus incoꝛruptū ſctī qntini reqreret ⁊ honoꝛifice ſe-
peliret. Cū igit ad p̄dictū locuꝫ cuꝫ multo comitatu
veniſſet ⁊ oꝛonē ibidē funderet coꝛpꝰ ſancti qntini i
coꝛruptū ⁊ redolēs ſuꝑ fluuiū ꝓtinus enatauit. Qđ
ſepeliens ꝓ ſepulture bn̄ficio lumen oculoꝝ recepit
⁊ ibidē edificata eccleſia ad ꝓpꝛia remeauit.

De ſancto euſtachio. clvij. A

Euſtachius ante placidꝰ vocaba-
tur. Hic erat magiſter militū tra
iani imꝑatoꝛis. Erat auteꝫ opibꝰ mīe
valde aſſiduus. ſed tn̄ idoloꝛum cultui
deditꝰ. Habebat aūt cōiugē eiuſdē ri-
tus ⁊ mīe exiſtentē. Duoſꝗ filios pꝛo
creauit qs iuxta ſuā magnificētiā ma-
gnifice educari fecit. Et q2 operibꝰ mīe ſedulꝰ inſiſte
bat ad vitā veritat' meruit illuſtrari. Quadā enī die
cū venatiōi inſiſteret gregē ceruoꝝ reꝑit int qs vnuꝫ
ceteris ſpecioſioꝛē ⁊ maioꝛē cōſpexit: q ab alioꝝ ſo-
cietate deſcedēs in ſyluā vaſtioꝛē ꝓſilijt. Uerum alijs
militibus circa ceruos reliqs occupatis: placidꝰ hūc
toto niſu inſequit ⁊ ip̄m capere nitebat. Quem cum
totis viribus inſequeret ceruus tādē ſuꝑ quādā ru
pis altitudineꝫ cōſcēdit ⁊ placidus appꝛopiās qua-
liter capi poſſet aīo ſedulus reuoluebat. Qui cū cer
uum diligenter cōſideraret vidit inter coꝛnua eiꝰ foꝛ
mam ſancte crucis ſupꝛa ſolis claritatē fulgētem et
imaginē ieſu xp̄i q per os cerui ſicut olim ꝑ aſinā ba
laam ſic ei locutus eſt dicēs. O placide qd me inſeq-
ris. Ego tui gr̄a ī hoc aīali tibi apparui. Ego ſū xp̄s
quē tu ignoꝛās colis. Elemoſyne tue coꝛā me aſcē-
derūt ⁊ ob hoc venit vt ꝑ hunc quē venabaris ceruū
ego quoꝗ teipſum venarer. Alij tn̄ dicūt ꝙ ipſa ima
go xp̄i q inter coꝛnua cerui apparuit hec verba ꝓtulit
Hec audiens placidus nimio timoꝛe coꝛreptus. De
equo in terrā cecidit ⁊ poſt vna hoꝛā ad ſe rediens de
terra ſurrexit ⁊ ait. Reuela mihi quid loqueris ⁊ ſic
credam in te. Et ait xp̄s. Ego placide ſuꝫ xp̄s qui ce
lum ⁊ terram creaui qui lucem oꝛiri feci ⁊ a tenebꝛis
diuiſi qui tempoꝛa et dies ⁊ annos conſtitui homi-

nem de limo terre foꝛmaui. qui ꝓpter ſaluteꝫ hūani
gn̄is in terris in carne apparui: q crucifixus ⁊ ſepul-
tus tertia die reſurrexi. Hec audiēs placidꝰ iterum
in terrā decidēs ait. Credo dn̄e q2 tu es qui oīa feci
ſti ⁊ q errātes cōuertis. Et dixit ad eū dn̄s. Si credis
vade ad ep̄m ciuitatis ⁊ te baptizari facias. Cui pla
cidꝰ. Vis dn̄e vt hec eadē vxoꝛi mee et filijs meis nū-
ciē: vt et ip̄i in te parit credāt. Cui dn̄s. Renūcia illis
vt et ip̄i pariter tecū mundent. Tuꝗ die craſtina huc
venias: vt tibi rurſus appareaꝫ et q futura ſint tibi
plenꝰ pandā. Cū g domū veniſſet et h vxoꝛi in lecto
renunciaſſet: exclamauit vxoꝛ eius dicēs. Dn̄e mi et
ego eū trāſacta nocte vidi dicētē mihi. Cras tu ⁊ vir
tuus ⁊ filij tui ad me venietis. Et nūc cognoui qm̄ ip
ſe eſt ieſus xp̄s. Perrexerūt igr̄ ad ep̄ꝫ rome media
nocte q eos cū magno gaudio baptizauit ⁊ placidū
euſtachiū vocauit eius vxoꝛē theoſpidē ⁊ filios eius
agapitū ⁊ theoſpitū. Mane facto euſtachiꝰ ſicut pꝛi
us ad venationē ꝓceſſit: ⁊ ꝓpe locū veniēs milites ſu
os qſi ſub obtētu īueſtigāde venatiōis diſꝑſit. Stāſ-
ꝗ in loco foꝛmā pꝛīe viſiōis aſpexit cadēſꝗ in faciem
ſuā dixit. Supplico tibi dn̄e vt manifeſtes q ꝓmiſe-
ras ſeruo tuo. Cui dn̄s. Btūs es euſtachi q accepi-
ſti lauacrū gr̄e mee: q2 mō diabolū ſuperaſti: mō euꝫ
qui te deceperat cōculcaſti: mō apparebit fides tua.
Diabolꝰ ei eo ꝙ ip̄m delinqris ꝯ te ſeue armat. Opꝫ
igr̄ te m'lta ſuſtinere vt accipias coꝛonā victoꝛie: opꝫ
multa pati vt de alta ſcl'i vanitate humilieris: ⁊ rur-
ſus in ſpūalibus diuitijs exalteris. Tu g ne deficias:
nec ad gl'iam pꝛiſtinā reſpicias: q2 ꝑ tētatiōes opꝫ te
alterū iob demōſtrari. Sꝫ cū humiliatꝰ fueris veniā
ad te ⁊ in gloꝛiā pꝛiſtinā reſtituā te. Dic g ſi mō tēta
tiōes vis accipere aut ī fine vite. Dixit ei euſta. Dn̄e
ſi ita fieri opꝫ mō nobis accipere tātatiōes iube: ſed
virtutē patiētie tribue. Cui dn̄s. Cōſtās eſto: q2 gr̄a
mea cuſtodiet aīas vr̄as. Sicꝗ dn̄s in celū aſcēdit ⁊
euſtachius domum rediēs h vxoꝛi ſue nūciauit. B
Poſt paucos igr̄ dies moꝛs peſtifera cūctos ſeruos
et ancillas ipſius inuaſit e vniuerſos occidit. Deīde
poſt aliqđ tp̄s oēs equi ⁊ oīa eiꝰ pecoꝛa ſubito īterie
rūt. Quidā aūt ſceleſti eiꝰ depꝛedationē vidētes et ꝑ
noctē in domū eiꝰ irruētes: cūcta q repererūt aſpoꝛ-
tarūt ⁊ domū totā auro et argēto ⁊ rebus alijs ſpo
liarūt. Et ip̄e cuꝫ vxoꝛe ſua et filijs gr̄as agēs nocte
nudus aufugit. Qui ruboꝛē verētes egyptū perge-
bāt. Totaꝗ eiꝰ poſſeſſio ꝑ rapinā maloꝝ ad nihilum
eſt radacta. Rex aūt totuſꝗ ſenatꝰ ꝓ mgr̄o militū tā
ſtrēnuo multū dolebāt: eo ꝙ de eo nullū indiciū repe
rire poterāt. Cū aūt iter agerēt appꝛopinquauerūt
mari ⁊ inueniētes nauē ſuꝑ eam nauigare ceperūt.
Uidēs aūt dn̄s nauis vxoꝛē euſtachij ꝙ pulcra eſſet
nimis ip̄aꝫ plurimū habere deſiderauit. Cū vero trāſ-
fretaſſent: naulū ab eo exigebat. Nō habētibꝰ vero il-
lis vn̄ ſoluerēt iuſſit ꝓ naulo detineri vxoꝛē volēs il-
lā ſecū hr̄e. Qđ vt euſtachius audiuit nullatenꝰ aſſen
tire voluit. diu vero eo ꝯdicente innuit dn̄s nautis ſu-
is vt eū in mari p̄cipitarēt vt ſic vxoꝛē ſuā hr̄e poſſet
Qđ cū euſtachius cōperiſſet vxoꝛeꝫ eis triſtis reliqt
et duos infantes accipiēs ingemiſcēs ibat ⁊ dicebat.
Ve mihi ⁊ vobis q2 mr̄ vr̄a alienigeno marito tra-
dita eſt. Perueniēſꝗ ad quendā fluuiū ꝓpter aqua
rum abūdantiā nō eſt auſus cū duobus filijs fluuiū
pertrāſire. Sꝫ vno circa ripā fluminis relicto alterū
trāſpoꝛtabat. Qui cū fluuiū trāſuadaſſet: illū īfantē
quē baiulauerat ſuꝑ terrā poſuit ⁊ ad accipiendum
aliū feſtinauit. Cū aūt circa mediū fluminis ꝑueniſ-
ſet: ecce lupus cōcitꝰ venit et infantē quem depoſue-
rat rapiēs in ſyluā aufugit. Qui de eo deſperās ad ali
um feſtinauit. Sꝫ cū abiret: leo venit et aliū filiuꝫ ra-
piēs abijt. Qn̄ euꝫ ꝯſequi nō valēs cuꝫ eēt in medio
fluminis cepit plāgere et capillos ſuos euellere vo-
lēs ſe in aquā ꝓiicere niſi eū diuina ꝓuidentia conti
nuiſſet. Paſtoꝛes aūt vidētes leonē pueruꝫ viuum
poꝛtare euꝫ cū canibꝰ inſecuti ſunt. Scđm diuinā au
tē diſpēſationē leo puerum illeſum abijciēs recessit.
Quidā inſuꝑ aratoꝛes poſt lupuꝫ inclamātes: alium
pueꝝ de eiꝰ faucibꝰ incolumē liberarūt. Utriꝗ vero
ſ. paſtoꝛes et aratoꝛes de vno vico fuerūt et penes ſe
pueros nutrierūt. Hoc vero euſtachius neſciebat: ſed
merēs ac ploꝛās ibat dicēs. Heu mihi q2 aū vt arboꝛ
pollebā: ſꝫ mō penitꝰ ſum nudatꝰ Heu me q2 multi-
tudine militū circūdari ſolebā: ſꝫ nūc ſolus remanēs
nec filios cōceſſus ſum hr̄e. Memini dn̄e te mihi di-
xiſſe: q2 opꝫ te tētari ſicut iob. Sꝫ ecce plus aliquid
in me fieri video. Ille enī et ſi poſſeſſionibꝰ nudatus
fuerit: tn̄ ſtercꝰ habuit ſuꝑ quo ſedere potuit. Mihi
autē nil hoꝛū remāſit. Ille amicos ſibi cōpatientes
habuit: ego īmites feras habui q meos filios rapue
rūt Illi vxoꝛ ē relicta: a me vero ablata. Da reqeꝫ dn̄e
tribulationibꝰ meis ⁊ pone cuſtodiā oꝛi meo. Nec de
clinet coꝛ meū in verba malicie ⁊ eijciar a facie tua. ⁊ h
dicēs cū lacrimis ad quēdā vicū abijt ⁊ data ſibi mer
cede agros illoꝝ hoīum ꝑ annos. xv. cuſtodiuit. Filij
aūt eius in altero vico educati ſunt: nec ſe eē fratres
ſciebāt. Dn̄s autē vxoꝛē euſtachij cōſeruauit nec illā
ille alienigena cognouit: ſꝫ potius eā intactaꝫ dimit-
tēs vitā finiuit. C Imꝑatoꝛ aūt et ppl's romanus
plurimū ab hoſtibꝰ moleſtabant. Et recoꝛdatꝰ placi
di ꝙ ſtrennue ꝯtra ipſos hoſtes ſepius dimicaſſet de
eius ſubita mutatiōe plurimum triſtabat dixitꝗ
multos milites ꝑ diuerſas mūdi partes ꝓmittēs oī-
bus q eū īueniſſent m'ltas diuitias ⁊ honoꝛes. Duo
aūt ex militibꝰ q aliqn̄ placido miniſtrauerāt ad ip̄ꝫ
vicū in quo degebat venerūt. Quos placidꝰ de agro
venire cōſiderās: eos ex inceſſu pꝛotinꝰ recognouit.
Et veniēs in memoꝛiā dignitatis ſue perturbari ce-
pit ac dicere. Dn̄e ſicut iſtos qui aliqn̄ mecū fuerūt
pꝛeter ſpeciē vidi ſic da vt alicubi cōiugē meā videre
poſſim. Naꝫ de filijs ſcio ꝙ a feris comeſti ſunt. Ue-
nit aūt ad eū vox dicēs. Cōfide euſtachi q2 cito hono
rē tuū recuꝑabis: ⁊ filios ⁊ vxoꝛē recipies. Cum igr̄
militibꝰ obuiaſſet ipſi eū minime cognouerūt. Cūꝗ
eū ſalutaſſent qſierūt ſi aliquē ꝑegrinū noīe placidū
cū vxoꝛe ⁊ duobꝰ filijs cognoſceret. Ille aūt ſe neſci-
re ꝓfeſſus eſt. Ad p̄ces tn̄ eiꝰ in hoſpitio ſuo diuer-
terūt ⁊ euſtachius eis ſeruiebat. Et recolēs pꝛiſtinū
ſtatū ſuū lacrimis cōtinere nō poterat. Egreſſus au
tē foꝛas ſuā faciē lauit: ⁊ iteruꝫ rediēs eis ſeruiebat.
Illi vero ꝯſiderātes adinuicē dicebāt: ꝙ ſimilis eſt hō
h illi quē querimꝰ. Et rn̄dēs alter dixit. Valde qui-

dem cõſimilis eſt. Cõſiderem⁹ igr̄ ⁊ ſi hʒ ſignū cicatricis ĩ capite qḋ ſibi in bello accidit: ⁊ ſi ħ hʒ ipſe eſt Et reſpiciētes ⁊ ſignū vidētes ipm̄ eē quē q̄rebant ꝓtinus cognouerūt. Et inſiliētes ⁊ oſculātes eū de vxore ⁊ filijs ei⁹ ſciſcitati ſūt. Qui dixit eis ꝙ filij mortui eēnt ⁊ vxor detēta. Vicini aūt oēs q̄ſi ad ſpectaculū cōcurrebāt dū milites ꝟtutē ei⁹ ⁊ primā gloriā p̄dicabāt. Tūc milites p̄ceptū imꝑatoris ei exponūt ⁊ optimis indumentis ipm̄ induūt. Poſt ꝟo iter .xv. dierū ad imꝑatorē deuenerūt. Qui ei⁹ aduētū audiens ꝓtin⁹ eidē occurrit ⁊ ipm̄ vidēs in oſcula ei⁹ ruit Narrauit ꝗ̄ oībus cūcta q̄ ſibi ꝑ ordinē acciderant: ſtatimq̄ ad magiſteriū militie trahit̄: ⁊ idē qḋ prius offm̄ exercere cōpellit̄. Qui nūeratis militib⁹ ⁊ paucos ꝯ tot hoſtes eē cognoſcēs iuſſit tyrones colligere ꝑ oēs ciuitates ⁊ vicos. Cōtigit aūt illā terrā in q̄ filij ei⁹ educati ſunt deſcribi vt darēt duos tyrones. Vniuerſi aūt ei⁹ loci incole illos duos iuuenes tanq̄ ceteris aptiores mgr̄o militū ꝯſignauerūt. Videns ꝟo iuuenes elegātes ⁊ moꝝ honeſtate cōpoſitos cū ſibi plurimū placuiſſent int̄ primos cōuiuas ſuos ordinauit eoſdē. Et ſic ꝑfect⁹ ad bellū ſubiectis hoſtibus exercitū ſuū trib⁹ dieb⁹ in quodā loco vbi vxor ſua pauꝑ hoſpita manebat requieſcere fecit. Illi ꝟo adoleſcētes in tabernaculo m̄ris ſue nutu dei hoſpitati ſunt neſciētes tn̄ ꝙ m̄r ſua eēt. Et ſedētes circa meridiē ⁊ mutuo cōfabulātes exponebāt ſibijnuiceʒ de infantia ſua. M̄r ꝟo eoꝝ ꝯſedēs q̄ ipſi referebāt attētius audiebat. Dicebat em̄ maior minori. Ego dū infans eſſem nihil aliud recolo niſi ꝙ p̄r me⁹ mgr̄ militū erat ⁊ m̄r mea ſpecioſa valde. Duoſq̄ filios habuerūt .ſ. me ⁊ aliuʒ minorē me q̄ et ipſe ſpecioſus valde erat. Accipiētesq̄ nos egreſſi ſunt de domo nocte ingreſſiq̄ ſunt nauē neſcio quo eūtes. Cū aūt de naui egrederemur m̄r n̄ra neſcio quō in naui relicta eſt. P̄r ꝟo n̄r portās nos duos flens ꝑgebat. Perueniēſq̄ ad quēdā fluuiū trāſiuit cum fratre meo iuniore: ⁊ me ſuꝑ ripā fluminis reliquit. Cū aūt reuerteret̄ vt me acciperet lupus venit ⁊ illū infantē rapuit: et an̄ꝙ ad me appropinquaret leo de ſylua exiens me rapuit ⁊ in ſyluā deduxit. Paſtores ꝟo eruerunt me de ore leonis ⁊ nutrit⁹ ſum ĩ illa poſſeſſiōe in qua ⁊ ipe ſcis et nō potui ſcire quid factū ſit de p̄re meo: neq̄ de infante. Hec audiēs minor cepit flere ac dicere. Per deū vt audio frater tu⁹ ſum ego q̄m etiaʒ q̄ me educauerāt h̄ dicebāt q̄m de lupo eruim⁹ te. Et ĩ amplexus ruētes oſculabant̄ ſe inuicē ⁊ fleuerūt. D Audiēs hec m̄r eoꝝ ⁊ ꝯſiderās ꝙ euētū ſuū ita ſeriatim dixiſſent diu apud ſe tractauit ſi illi filij ſui eēnt. Altera aūt die ad mgr̄m militū adijt et interpellauit eū dicēs: deprecor te dn̄e vt me ad patriā meā ꝑduci iubeas. Ego em̄ de terra romanoꝝ ſum ⁊ ꝑegrina h̄ ſum. Et hec dicēs vidit in eo ſigna mariti ſui. Et eū cognoſcens cū ſe iā cōtinere nō poſſet ꝓcidit ad pedes ſuos ⁊ ait. Precor te dn̄e vt exponas mihi priſtinā vitā tuā puto em̄ ꝙ tu ſis placidus mgr̄ militū q̄ alio noīe diceris euſtachius: quē placidū ſaluator cōuertit q̄ talē ⁊ talē tētationē ſuſtinuit ⁊ eū vxor que ego ſum in mari ablata fuit: que tn̄ ab oī corruptione ſeruata ſum: qui duos filios .ſ. agapitum et theoſpitum habuit. Hec audiēs euſtachius et eam diligēter cōſiderās vxorē ſuam recognouit: et lacrimans pre gaudio ipſaʒ oſculatus eſt: glorificās deuʒ qui conſolatur afflictos. Tunc dixit ei vxor ſua. Dn̄e vbi ſunt filij n̄ri: et ait. A feris capti ſunt. Et expoſuit ei quō perdidit illos: ⁊ illa. Gratias agam⁹ deo. Puto em̄ ꝙ quēadmodū deus donauit nobis vt inueniremus nos inuicē: donabit etiā recognoſcere filios noſtros ⁊ ille. Dixi tibi ꝙ a feris capti ſunt. Et illa heſterna die ſedēs in orto audiui duos iuuenes ſic et ſic ſuam infantiā exponētes ⁊ credo ꝙ filij noſtri ſint. Interroga igitur ab eis ⁊ dicēt tibi. Et cōuocās eos euſtachius ⁊ audiēs ab eis infantiam ſuā recognouit ꝙ filij ſui eſſent. Et amplectentes eos ipe ⁊ mater ſuper eoꝝ colla plurimuʒ fleuerunt ⁊ crebrius eos oſculabant̄. Oīs igr̄ exercitus plurimū gaudebat ⁊ de inuētione eoꝝ ⁊ de victoria barbaroꝝ. Cū igitur rediret contigit iam traianuʒ obijſſe et ſucceſſiſſe ei peiorem ſceleribus adrianū. Qui ꝑ victoria obtenta ⁊ inuentione vxoris ⁊ filiorum magnifice eos ſuſcepit et magnū cōuiuium p̄parauit: altera autē die ad tēplū idolorum ꝓceſſit vt ibi ſacrificaret ꝑ victoria barbaroꝝ. Vidēs ꝟo imꝑator ꝙ euſtachius nec ꝑ victoria nec pro inuentione ſuoꝝ ſacrificare vellet hortabat̄ vt ſacrificium immolaret. Cui euſtachius. Ego chriſtuʒ deū colo ⁊ illi ſoli ſacrifico. Tūc imꝑator ira repletus ipſum cum vxore ⁊ filijs in arena ſtatuit ⁊ leonē ferocē ad eos dimitti fecit. Accurrēs ꝟo leo ⁊ demiſſo capite quaſi eos adorās ab eis humiliter receſſit. Tunc imꝑator bouē eneū incendi fecit: et eos ibideʒ viuos immitti mādauit. Orātes igitur ſcti ⁊ ſe dn̄o cōmendantes bouē intrauerūt: ⁊ ibidem ſpm̄ dn̄o reddiderunt. Tertia aūt die de boue corā imꝑatore extracti: ita penit⁹ intacti inuenti ſunt: ꝙ nec capillos nec q̄cquid eoꝝ vapores incēdij aliq̄ten⁹ cōtigerūt. Xp̄iani ꝟo eoꝝ corpora tulerūt et in loco celeberrimo recondentes ibidē oratoriū cōſtruxerūt. Paſſi ſunt auteʒ ſub adriano qui cepit regnare circa annum dn̄i .cxx. kal̄. nouēbris. Vel ſm̄ quoſdam .xij. kal̄. octobris.

¶ De oībus ſanctis. clviij. A

OMniū ſanctoꝝ feſtiuitas quatuor de cauſis inſtituta fuiſſe videt̄. Primo ꝓpter cuiuſdā templi dedicationē. Scḋo ꝓpter omiſſoꝝ ſuppletionē Tertio ꝓpter negligentiarū expiationem. Quarto ꝓpter faciliorē oronum n̄rarū impetrationē. Primo igr̄ inſtituta eſt ꝓpter cuiuſdam templi dedicationeʒ. Romani enim cum vniuerſo orbi dominarent̄: quoddam templum maximum conſtruxerunt in cuius medio ſuuʒ idolū collocātes: oīm ꝓuinciarū ſimulacra per circuitum ſtatuerunt reſpicientia rectis vultibus idolum romanoꝝ. Sʒ q̄n aliqua ꝓuincia rebellaret: cōtinuo vt aiūt arte diabolica illi⁹ ꝓuincie ſimulacrum idolo romanoꝝ poſteriora voluebat: tanq̄ innuēs ꝙ ab ei⁹ dn̄io receſſiſſet. Cōciti igit̄ romani ad illā prouinciā copioſuʒ exercitū deſtinabāt ⁊ ipam dn̄o ſuo ſubiugabāt. Verū nō ſufficit romanis ꝙ oīʒ ꝓuinciaruʒ ſimulacra in vrbe ſua haberēt quin poti⁹ fere ſingulis dijs ſingula templa conſtruxerūt tanq̄ qui eos cunctarū ꝓuinciarū victores ⁊ dn̄os effeciſſent. Sed q: oīa idola tēplū ibidē hr̄e nō poterāt ad maioreʒ ſue veſanie oſtentationē vnū tēplū ceteris mirabilius ⁊ ſublimi⁹ in honorē deoꝝ oīum erexerūt ⁊ pantheon qḋ ſonat toti dij vocauerūt: a pan qḋ eſt totū: ⁊ theos de⁹. Pōtifices em̄ idoloꝝ ad maiorem ꝑpl̄i deceptionē finxerūt ꝙ ſibi a cibele quā oīm deoꝝ matrē vocabāt fuerit imꝑatū vt ſi de oīb⁹ gētib⁹ vellēt victoriā obtinere: filijs ſuis tēplū magnificū fabricarēt Fundamētū aūt ipſius tēpli ſphericū iacit̄ vt ex ipſa forma deoꝝ eternitas demonſtret̄. Sʒ q: latitudo teſtitudinis inſuſtentabilis videbat̄: cum ſupra terrā ĩ edificio aliquātulū ꝓceſſiſſent: totū intus terra replebant ſimul vt dr̄ cū terra denarios iaciētes: ⁊ ſic fecerūt quouſq̄ p̄dictū tēplū eſt mirabiliter cōſummatū. Tūc data licētia vt quicūq̄ terrā aſportare vellet totā q̄ quā ĩ ipſa t̄ra īueniſſʒ pecunia ſua eēt: feſtine turba ꝓperat ⁊ ipm̄ tēplū cito euacuat. Deniq̄ romani pinnā eneā ⁊ deauratā fabricant ⁊ in ſummitate collocāt. Aiunt q̄ʒ ꝙ in hac oēs ꝓuincie mirabiliter ſculpte erāt. Ita vt quicūq̄ romā veniſſet verſus quo eſſet ſua ꝓuincia ſcire poſſet. Hec aūt ꝓcedente tp̄e inde cecidit. Vn̄ ⁊ in p̄dicto tēplo in ſummitate apertura remanſit. Tp̄e igit̄ foce imꝑatoris cū iamdudū roma fidē dn̄i recepiſſet bonifacius papa q̄rtus a magno gregorio circa annos dn̄i .dcv. p̄dictū tēplū a foca ceſare impetrauit ⁊ oīm idoloruʒ eliminata ſpurcitia: ipm̄ tēplū quarto idus maij in honore beate marie ⁊ oīm martyrū ꝯſecrauit: ac locū ſctē marie ad martyres appellauit q̄ nūc ſctā maria rotūda a ꝑpl̄o appellat̄. Nōdū em̄ ꝯfeſſorū ſolēnia ab eccl̄ia agebant̄. Sed q: ad hoc feſtuʒ multitudo maxime cōfluebat: ⁊ ꝓpter defectū victualiū celebrationi vacare nō poterāt: ideo quidā papa gregorius hoc feſtū in kal̄. nouēbris q̄n maior victualium copia videt̄ eſſe meſſibus ⁊ vindemijs celebratis fieri inſtituit: ac ꝑ vniuerſum mūdū hūc diē in honore oīum ſctōꝝ celebrari ſolēniter ordinauit. Et ſic templū qḋ fabricatū fuerat oīb⁹ idolis tūc dedicatū eſt oīb⁹ ſanctis: ⁊ vbi multitudo celebrabat̄ idoloꝝ ibi deuote laudat̄ multitudo ſctōꝝ. B Scḋo inſtituta eſt ꝓpter omiſſoꝝ ſuppletionē. Nos cū multos ſanctos omiſimus de quib⁹ nullā feſtiuitatē ſiue etiam memoriā fecimus. Nō em̄ poſſumus oīm ſctōꝝ feſta agere: tū ꝓpter ſctōꝝ multiplicitatē: q: multi et q̄ſi infiniti ſunt tū ꝓpter n̄ram infirmitatē q: infirmi ⁊ debiles ſum⁹ nec ad hoc ſufficere poſſem⁹: tum ꝓpter tp̄is breuitatē: q: etiā tp̄s nō ſufficeret. Naʒ ſicut ait Hiero. in q̄dā ep̄l̄a q̄ ſuo kalēdario p̄ponit̄. Nullus dies eſt excepto die kalē. ianuarij q̄ nō itra q̄nq̄ milliū martyrū numerū reperiri poſſit aſcriptus. Ideoq̄ eccl̄ia rationabiliter ordinauit vt quia oīm ſctōꝝ ſingulariter feſta facere nō poſſum⁹ ſaltē oēs general̄r ⁊ inſimul honorem⁹. Quare aūt inſtitutū ſit vt feſtiuitates ſctōꝝ in terris agam⁹ magiſter guillelm⁹ altiſſiodorēſis ĩ ſumma de of. ponit ſex rōnes. Pria eſt ꝓpter honorē diuīe maieſtatis. Cū em̄ ſctis honorē īpēdim⁹: deū in ſctis honoram⁹ in eis mirabilē p̄dicam⁹: q: q̄ ſctis honorē tribuit illuʒ ſpāl̄r honorat q̄ eos ſctificauit. Scḋa eſt ꝓpter auxiliū n̄re īfirmitatis: q: em̄ ꝑ nos ſalutē hr̄e nō poſſum⁹: iō ſctōꝝ interceſſionib⁹ indigem⁹: a q̄b⁹ vt adiuuari mereamur: merito ipſos honorare debemus Legit̄ em̄ tertij Regū .j. qḋ berſabee qḋ iterp̄tat̄ puteus ſocietatꝭ: idest eccl̄ia triūphās filio ſuo .i. eccl̄ie militanti regnū ſuis p̄cib⁹ obtinuit. Tertia eſt ꝓpter augmētū n̄re ſecuritatis vt .ſ. ꝑ ſctōꝝ gloriā q̄ nobis in eoꝝ feſtiuitate ꝓponit̄ n̄ra ſpes ⁊ ſecuritas augmētet̄. Si em̄ hoīes mortales nobis ſil̄es ꝑotuerūt ita vt ꝑ ſua merita ſublimari ꝯſtat ꝙ nos ſil̄r poterim⁹ cū man⁹ dn̄i abreuiata nō ſit. Quarta eſt ꝓpter exēplū n̄re imitatiōis. Cū em̄ eoꝝ feſtiuitas recēſet̄ ad eoꝝ imitationē ꝓuocamur: vt .ſ. eoꝝ exēplo terrena ꝯtēnam⁹ ⁊ celeſtia deſiderem⁹. Quinta eſt ꝓpter debitū mutue viciſſitudinis. Scti em̄ de nobis in celo feſtū faciūt. gaudiū em̄ eſt angelis dei ⁊ aīab⁹ ſanctis ſuꝑ vno pctōre pniam agēte. Vt igit̄ eis viciſſitudinē repēdam⁹ iuſtū eſt vt q: ipſi de nobis feſtum agūt in celis: ⁊ nos de ipſis feſtū agamus in terris. Sexta eſt ꝓpter ꝓcurationē n̄ri honoris. Cū enim ſctōs honoram⁹ tūc n̄ram rē agim⁹ ⁊ n̄rm honorem ꝓcuram⁹. q: eoꝝ feſtiuitas eſt n̄ra dignitas. Nā cuʒ honoram⁹ fratres n̄os honoram⁹ noſipſos: charitas nāq̄ facit oīa eſſe cōīa: oīa q̄dē n̄ra ſunt celeſtia: terreſtria ⁊ eterna. ¶ Preter aūt has rōnes ponit alias rōnes Ioānes damaſce. in li. iiij. c. vij. ſcʒ q̄re ſcti pariter eoꝝ corꝑa ſiue eoꝝ reliq̄e debeāt honorari. Quarū q̄dā ſumūtur quātū ad eoꝝ dignitatē: q̄dā quātū ad corporū ipſoꝝ p̄tioſitatē. Dignitas autē eoꝝ vt ibidē dicit quadruplex eſt. Q̄m ipſi ſunt amici dei. filij dei: heredes dei: ⁊ duces n̄ri. Et ponit iſtas autoritates. De primo io. xv. Iā non dicam vos ſeruos ſʒ amicos ⁊c. De .ij. ioā. j. Dedit eis ꝑtātē filios dei fieri. De tertio Rom̄. viij. Si aūt filij ⁊ heredes ⁊c. De quarto ſic dicit. Quātū laborares vt ducē inuenires q̄ mortali te regi adduceret et ꝑ te ad ipm̄ ſermonē faceret. Duces igit̄ toti⁹ generis humani q̄ ad deū ꝑ nobis interpellatiōes faciūt nonne honorādi ſunt. Vtiq̄ honorādi ſunt templa erigētes deo ⁊ eoꝝ memoriā venerātes. Alie ſumuntur quātū ad corporū ipſoꝝ p̄tioſitatem. Et ponit idē damaſce. iiij. ⁊ Aug. addidit quintā ꝑ q̄s manifeſtatur p̄tioſitas corporū ſiue reliquiarū ſanctorum. Ipſa enim ſanctorū corpora fuerūt promptuarium dei: tēplū chriſti: alabaſtrū ſpiritualis vnguenti fontes diuini ⁊ organū ſpū ſancti. Primo enim fuerūt promptuariū dei. Vnde dicit. Hi em̄ promptuaria dei cura cenacula facti ſunt. Scḋo tēplum xp̄i: Vnde ſequit̄. Quoniā ꝑ intellectum in corporibus eorum habitauit deus vt ait ap̄l̄s. Neſcitis q̄m corpora veſtra templū inhabitantis in vobis ſpū ſancti ſunt. Deus aūt ſpūs eſt. Qualiter igit̄ nō honorāda aīata dei templa ⁊ animata dei tabernacula ⁊c. De hoc etiā chryſo. Homo in edificatiōe parietū delectatur Deus aūt in cōuerſiōe ſctōꝝ. Vn̄ pſal. Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue. Quē decorē. Nō quē diuerſitas marmoꝝ ſplēdētiū facit: ſʒ quē p̄ſtat varietas viuentiuʒ gr̄arū. Ille decor carnem delectat iſte viuificat aīam. Ille ꝑ tp̄e deijcit ⁊ decipit oculos: iſte aūt ꝑpetuū edificat ītellectū. Tertio alabaſtrū ſpūalis vnguenti

vnde ait. Vnguētū boni odoris ex ſe manās ſctoꝝ reliquie tribuētes. Et nullus hoc diſcredat. Si eñi ex rupe et firma petra aqua in eremo emanauit, ⁊ ex maxilla aſini ſamſoni ſitienti aqua venerat multo potiꝰ ex martyꝝ reliquijs vnguētū bñ olēs emanare incredibile nequaq̃ eſt ſitiētibꝰ diuinā ꝟtutē ad ipſoꝝ ſctoꝝ honorē. Quarto fontes diuini. vnde ait Iſti viuētes in veritate cū libera pñtia deo aſſiſtunt Fōtes nobis ſalutares dñator xp̄s ſctoꝝ ſuoꝝ prebuit reliquias multiformia bñficia irrigātes. Quinto organū ſpūſcti. Hāc rōnē aſſignat augu. in libro de ciuitate dei dicēs. Nō ſunt contēnēda ſ; plurimū reuerēda ſctoꝝ corpa qbꝰ dū adhuc viuerent ſpūſſanctꝰ q̄ſi qbuſdā organis ad oē opꝰ bonū vſus eſt Vñ Apl's. An experimentū queritis eiꝰ qui in me loquit' xp̄s. Et de ſtephano dr ꝙ nō poterāt reſiſtere ſapiētie ⁊ ſpūi q loq̄bat' ⁊c. Itē Ambro. in examerō Hoc eſt p̄tioſiſſimū ꝙ homo diuine vocis ſit organū ⁊ corporalibꝰ labijs exprimit celeſte oraculum. ¶ Tertio inſtituta eſt ꝓpter negligētiarū expiationē. Licet eñi paucoꝝ ſctoꝝ feſta agamus adhuc tñ illa pauca negligēter ſepe agimꝰ. ⁊ multa ibidē ꝑ negligētiā vel ignorātiā omittimꝰ. Si igit' in alijs ſolēnitatibꝰ ſanctoꝝ quas egimꝰ aliquid neglexímꝰ in hac generali feſtiuitate ſupplere poſſumꝰ e de negligentia nos purgare valemꝰ. Hec ratio tangi videret' in ſermone qui hac die ꝑ eccleſias recita' in quo ſic dr̄. Decretū eſt vt hac die ſanctorū oium memoria habeat' vt quicquid humana fragilitas ꝑ ignorantiam vel ꝑ negligētiā ſeu ꝑ occupationē rei ſecularis ī ſolēnitatibꝰ ſanctorū minꝰ bñ peregiſſet. in hac ſancta obſeruatiōe ſoluat'. Notādū aūt ꝙ quadruplex eſt differētia ſctoꝝ noui teſtamēti quos ꝑ anni circulū colimꝰ ⁊ quos hodierna die inſimul recolimꝰ vt ea q̄ negligēter fecimꝰ ſuppleamus: ſcꝫ apl'i: martyres cōfeſſores ⁊ virgines. Et hi ſm̄ rabanū ꝑ quatuor mūdi partes ſignificant'. Per orientē apl'i: ꝑ meridiem martyres ꝑ aquilonē cōfeſſores ꝑ occidentē ꝟgines Prima igit' differētia eſt apl'oꝝ quoꝝ dignitas ⁊ excellētia manifeſtat' ex eo ꝙ oēs alios ſanctos in quatuor excedūt. Primo in p̄eminētia dignitatis. Ipſi enim ſunt ſapientes principes eccl'ie militantis: potentes aſſeſſores eterni iudicis: dulces paſtores dominici gregis Ber. Tales decebat humani generis paſtores ⁊ doctores cōſtitui qui ⁊ dulces eſſent ⁊ potentes ⁊ ſapiētes dulces vt me blāde ⁊ miſericorditer ſuſciperēt: potentes vt fortiter ꝓtegerēt: ſapientes vt ad viā ⁊ ꝑ viā ducerēt q̄ ducit ad ciuitatē ſupnā. Scd̄o in p̄eminentia ptātis. De quoꝝ poteſtatis p̄eminentia ſic dicit Augu. apl'is deus dedit ptātē ſup naturā vt eā curarent ſuper demones vt eos euerterēt: ſup elementa vt ea mutarent: ſup aīas vt ipſas a peccatis ſoluerent: ſup mortē vt ipſaꝫ contēnerēt. ſup angelos vt corpꝰ dñicum conſecrarēt. Tertio in p̄rogatiua ſanctitatis. Vñ ꝓpter eoꝝ maximā ſanctitatē ⁊ iuſtitiā plenitudinē: vitā vt conuerſatio xp̄i in eis tanq̄ in ſpeculo relucebat: ⁊ cognoſcebat' in eis ſicut ſol in ſuo ſplēdore: ſicut roſa in ſuo odore: ſicut ignis ſuo calore. De hoc dicit Chryſoſtomꝰ ſup mattheū Miſit xp̄s apoſtolos, quaſi ſol radios ſuos: quaſi roſa ſuauitatis ſue odorē q̄ſi ignis ſcintillas ſuas diſperſit vt ſicut ſol in radijs apparet: ſicut roſa in odoribꝰ ſuis ſentit': ſicut ignis in ſcintillis ſuis aſpicit': ſic in illoꝝ virtutibꝰ xp̄i potentia cognoſcat'. Hec chryſoſtomus. Quarto in efficacia vtilitatis. De quoꝝ efficacia ſic dicit. Augu. loquēs de apl'is. Ex abiectiſſimis ex imperitiſſimis ex pauciſſimis nobilitant': illuminant' multiplicantur: dulciſſima eloquia p̄clariſſima ingenia copioſiſſima agminā mirabileſq; peritias autoꝝ facūdoꝝ atq; doctoꝝ ſubiugāt xp̄o. Scd̄a differētia eſt martyrū. Quorū dignitas ⁊ excellētia manifeſtatur: ⁊ eo ꝙ paſſi ſunt multipliciter vtiliter ⁊ cōſtanter. Multipliciter qm̄ preter martyrium ſanguinis paſſi ſunt triplex aliud martyriū ſine ſanguine. De quo triplici martyrio dicit Bernar. Triplex eſt martyriū ſine ſanguine: ſcilicet parcitas in vbertate quam habuit dauid. largitas in paupertate quā exhibuit thobias ⁊ vidua: caſtitas in iuuentute qua vſus eſt Ioſeph in egypto. Scd̄m aūt Gregoriū triplex eſt martyriū ſine ſanguine ſcꝫ patientia aduerſoꝝ. Vnde dicit. Sine ferro martyres eē poſſumus ſi patientiā in animo veraciter cuſtodimꝰ. Cōpaſſio afflictoꝝ. Vñ dicit. Qui dolorem exhibet in aliena neceſſitate crucem portat in mēte. Dilectio inimicoꝝ. Vnde dicit. Ferre contumelias odientem diligere martyriū eſt in occulta cogitatione. Scd̄o vtiliter. Que vtilitas ex parte ipſorum martyꝝ eſt omniū peccatorū remiſſio: meritorum cumulatio: ⁊ eterne glorie ꝑceptio. Iſta pretio ſui ſanguinis ſibi emerūt. ⁊ ideo eoꝝ ſanguis dr̄ pretioſus: ideſt pretio plenus. De primo ⁊ ſecundo dicit augu. de ciuitate dei. Quid eſt pretioſius q̄ mors ꝓpter quā delicta dimittunt' ⁊ merita cumulantur. Idem ſuper Io. Pretioſus eſt ſanguis xp̄i ſine pretio fecit: tamen ipſe ſuorum ſanguinē p̄tioſum ꝓ qbus dedit ſanguinē in pretium. Nam ſi ſuoꝝ ſanguinem non faceret pretioſum nō diceretur pretioſa in conſpectu domini ⁊c. Item cyprianus. Martyrium eſt delictorū finis periculi terminus: dux ſalutis: patiētie magiſter: domꝰ vite. De tertio Bernar. Tria ſunt que mortē ſanctorum faciunt pretioſam: quies a labore: gaudiū de nouitate: ſecuritas de eternitate. Ex parte noſtra duplex eſt vtilitas quia dati ſunt nobis in exēplar ad certandū. Chryſoſt. Tu xp̄iane delicatus es miles ſi putas te poſſe ſine pugna vincere. ſine certamine triūphare. exerce vires fortiter dimica atrociter: in prelio iſto concerta: cōſidera pactum: cōditionē attende militiam noſce pactū: quod ſpopondiſti cōditionē quā accepiſti militiam cui nomē dediſti. Hoc enim pacto cuncti pugnauerūt hac coditione vniuerſi vicerūt: hac militia triumphauerunt. Hec chryſoſtomus. Scd̄o dati ſunt nobis ī patronos ad auxiliandū. Adiuuant eñi nos et meritis ſuis ⁊ orationibꝰ ſuis. De primo augu. O immenſa dei pietas martyrum merita noſtra vult eſſe ſuffragia: illos examinat vt nos erudiat: illos conterit vt nos acquirat illoꝝ cruciatus nr̄os vult eſſe ꝓfectus De ſcd̄o hiero. cōtra vigilantiū. Si apl'i ⁊ martyres adhuc in corpe poſiti poſſunt orare ꝓ ceteris qñ de ſe adhuc deberēt eſſe ſolliciti q̄tomagis poſt coronas victorias et triūphos. Vnus hō moyſes impetrauit veniaꝫ a deo ſexcentis millibus armatoꝝ. Et ſtephanus paulo ⁊ multis alijs veniā obtinuit. Sed poſtq̄ cum xp̄o eſſe ceperunt multomagis poſſunt. Paulus apoſtolus. cclxxvj. ſibi dicit in naui animas cōdonatas: ⁊ poſtq̄ reſolutus cepit eſſe cum chriſto multomagis pōt. Tertio conſtāter. Aug. Franca eſt aīa martyris ſplendida charitate: acuta veritate dei pugnātis vibrata virtute: que bella fecit quas cōtra dicentiū cateruas redarguēdo ſuperauit: ꝑcuſſit infeſtos: proſtrauit aduerſos. Itē Chryſoſtomus. Torti torquētibus fortiores ſteterūt ac laniantes vngula laniata mēbra vicerūt. ¶ Tertia differentia eſt cōfeſſoꝝ quoꝝ dignitas ⁊ excellētia manifeſtat' ex eo ꝙ deum cōfeſſi ſunt tribus modis: ſcꝫ corde: ore: ⁊ ope. Cōfeſſio aūt cordis nō ſufficit ſine confeſſione oris ſicut ꝓbat Chryſoſto. quatuor rōnibꝰ ſup mattheū Quātum ad primā ſic dicit. Radix cōfeſſiōis fides eſt cordis: cōfeſſio autē fructꝰ eſt fidei. Sicut ḡ q̄diu radix eſt viua in terra neceſſe eſt vt aut ramos ꝓducat aut folia. Si aūt nō ꝓduxerit ſine dubio intellige q: radix in terra ſiccata eſt. Sic q̄diu fides cordis integra eſt ſemꝑ germinat cōfeſſionē in ore. Si aūt confeſſio marcida fuerit oris ītellige ſine dubio: q: fides cordis eius iā aū ſiccata eſt. Quātum ad ſcd̄am ſic dicit. Si tibi ꝓdeſt corde credere ⁊ corā hoībus nō confiteri: q° ⁊ infideli hypocrite cōfiteri xp̄m ꝓdeſt etiam ſi corde nō credat. Si aūt ille nihil ꝓficit ſine fide cōfitens nec tu proficis credendo ſine cōfeſſione. Quātum ad tertiā ſic dicit. Et ſi ſufficit chriſto q: cognoſcis eum etiā ſi cōfeſſus eum nō fueris corā hominibus: ergo et tibi ſufficiat q: cognoſcit te chriſtus etiam ſi cōfeſſus nō fuerit te corā deo. Si autē tibi non ſufficit cognitio eiꝰ nec illi ſufficit cognitio tua. Quātum ad quartam ſic dicit. Si eñi ſufficeret tibi fides cordis: cor tātummodo tibi deus creaſſet. Nūc autē ⁊ os tibi deus creauit: vt corde credas ⁊ ore confitearis. Tertio cōfeſſi ſunt deū opere. Qualiter autē q̇s deū opere cōfiteatur aut neget oſtēdit Hieronymꝰ in originali ſup illud. Confitetur ſe deuꝫ noſſe dicēs Chriſtus eſt ſapiētia: iuſtitia: veritas: ſanctitas: fortitudo. Negatur per inſipientiam ſapiētia: per iniquitatem iuſtitia: per mendacium veritas: per turpitudinem ſanctitas: per imbecillitatem animi fortitudo et quotieſcūq; vincimur vitijs atq; peccatis toties deum negamus: ⁊ econuerſo quoties bene quid agimus deum confitemur. Quarta differentia eſt virginum. Quarum dignitas et excellentia manifeſtatur: primo q: ipſe ſunt ſpōſe eterni regis. Ambro. Pulcritudinem quis poteſt maiorem exiſtimare decore eius qui amatur a rege probatur a iudice dedicatur a deo ſemper ſponſa ſemper innupta. Secūdo quia comparatur angelis Ambro. Virginitas conditionem humane nature ſupergreditur per quam homines angelis ſociantur. maior tamen eſt victoria ꝟginum q̄ angeloꝝ. Angeli eñi ſine carne viuunt. Virgines eñi in carne triumphant. Tertio quia illuſtriores ſunt fidelibus vniuerſis. Vnde cyprianus. Virginitas eſt flos eccleſiaſtici germinis decꝰ atq; ornamentū gratie ſpiritualis: leta indoles laudis ⁊ honoris: opus integrū atq; incorruptū: dei imago rurſus ad ſanctimoniā dei illuſtrior portio greg' xp̄i. Quarto q: preferunt' cōiugatis. Hec aūt excellentia quam hꝫ virginitas reſpectu copule coniugalis ptꝫ ex multiplici cōparatione ad illā: illa eñi impregnat ventreꝫ iſta mentē. Augu. Generoſius elegit in carne vitam iam imitari angeloꝝ q̄ ex carne numerū augere mortaliū. Eſt aūt vberior felicior q; fecunditas nō ventre graueſcere: ſed mēte grādeſcere. Illa parturit filios doloris. iſta filios gaudij ⁊ exultationis. Aug. Ipa cōtinentia nequaq̄ ſterilis eſt: ſꝫ fecunda mater filioꝝ gaudiorū de marito te dñe. Illa filijs replet terram. iſta celū. Hiero. Nuptie terrā implent. ꝟginitas paradiſuꝫ. Illa aūt eſt multe ſollicitudinis. iſta quietis. Gilibertus. Virginitas eſt curarū ſilentiū: pax carnis: redemptio vitioꝝ: principatus virtutuꝫ. Illa eſt bonū. iſta melius. Hiero. ad pāmachiū. Tantū eſt inter nuptias ⁊ virginitatē q̄tum inter non peccare et bñ facere: immo vt leuius dicā q̄tum inter bonum ⁊ melius. Illa cōparat' ſpinis. iſta roſis. Hiero. ad euſtochiū. laudo nuptias: ſꝫ q: mihi virgines generāt. Lego de ſpinis roſam, De terra aurū de cōcha margaritā. Quinto q: multis gaudent priuilegijs. Ipſe nāq; virginis coronā aureolam habebunt: canticum ſole cantabant: veſtimentis eiſdem cū chriſto gaudebunt poſt ip̄m agnum ſemꝑ ambulabunt. ¶ Quarto et vltimo inſtituta eſt ꝓpter faciliorem orationum noſtrarū impetrationē vt ſicut oēs ſanctos vniuerſaliter hac die honoramꝰ: ſic ⁊ ipſi omnes pro nobis inſimul intercedāt: vt ſic dei miſericordiā facilius impetremus. Si eñi impoſſibile eſt multoꝝ preces non exaudiri: conſtat quia impoſſibile valde erit oīm ſanctorum ꝓ nobis orantiū preces nō exaudiri. Hec ratio in oratione tangitur cum dicitur. Deſideratā nobis tue propitiationis abundantiā multiplicatis interceſſoribus largiaris. Intercedūt enim ſancti pro nobis merito ⁊ affectu. Merito dum nobis eorū merita ſuffragātur. Affectu dum vota noſtra cupiūt ad impleri: quod tñ nō faciūt niſi volūtate dei adimplēda didicerint. Qd̄ aūt in hac die oēs ſancti ad intercedendū vniuerſaliter pro nobis cōueniāt: oſtēditur in quadā viſiōe que ſequenti anno ab huius ſolennitatis inſtitutione contigiſſe narratur. Cū eñi in hac die cuſtos eccleſie ſ. petri ex deuotione omnia altaria circūiſſet et oīm ſctoꝝ ſuffragia imploraſſet et demū ad altare ſancti petri rediſſet ibi paululum conquieſcēs extra ſe rapitur. Et ecce vidit regē regū in ſublimi ſolio conſiſtētem: ⁊ oēs angelos in eius circūitu commorātes. Tunc virgo virginū in diademate prefulgenti aduenit quā innumerabilis multitudo virginū ⁊ cōtinentiū ſequebatur huic rex ꝓtinus aſſurrexit ⁊ poſito ſolio iuxta ſe ſedere fecit. Poſt hoc aduenit quidā veſtitus pilis camelorū quē ſequebatur multitudo venerabiliū viroꝝ. Deīde aduenit et aliꝰ pontificali habitu decoratus quē aliquorum cohors in habitu conſimili ſequebatur. Poſtea ꝟo ꝓceſſit innumerabilis multitudo militū poſt quos aduenit turba diuerſarū gentiū infinita. Oēs igit' ante regis ſolium aduenerunt ⁊ ipſum flexis genibus adorauerunt. Is autē qui in pontificali habitu erat matuti

nas ceteris ꝓſequētibꝰ inchoauit. Angelꝰ aūt q̇ pre-
dictū cuſtodē ducebat eidē viſionē expoſuit aſſerēs
ꝟginē in pꝛīa acie matrē dei eē: veſtitū de pilis came-
loꝝ ioānē baptiſtā cū patriarchis ſimul ⁊ ꝓphetꝭ pō
tificali oꝛnatū habitu petrū cū ceteris apoſtolis mili
tes martyꝛes turbā reliquā confeſſoꝛes. Qui iō oēs
añ regē venerāt vt ꝓ honoꝛe ſibi hac die a moꝛtalibꝰ
exhibito grās agerēt ⁊ ꝓ oꝛbe vniuerſo oꝛarēt. De
inde ad locū aliū ipſum duxit ⁊ vtriuſq̄ ſexus hoīes
alios in ſtratis aureis: alios ī mēſis gaudētes diuer
ſis delicijs: alios nudos ⁊ inopes auxiliū mendican-
tes oñdit. Dixit aūt hunc locū purgatoꝛiū eē: abun
dātes ꝟo aīas illas eſſe quibꝰ ab amicis ꝑ multa ſuf
fragia copioſe ſubueniebāt: egētes ꝟo eē quoꝝ cura
nullatenus habebāt. Juſſit ergo vt oīa iſta ſummo
pōtifici intimaret vt poſt feſtū omniū ſanctoꝝ diem
ſtatueret animarū vt ſaltem gñalia ſuffragia ꝓ illis
illa die fierent qui ſpecialia habere nequirent.

¶ De cōmemoꝛatione omnium fidelium
defunctoꝛum. clix A

COmmemoꝛatio oīm fidelium de
functoꝝ hac die in eccleſia fieri in
ſtituta eſt vt gñalibus beneficijs adiu-
uentur qui ſpālia habere nō ꝑualent:
ſicut in pꝛedicta reuelatione mōſtratū
eſt. Ait ꝙ petrus damiani ꝙ ſanctus
odilo abbas Cluniaceñ comperiens
quod apud vulcanum ſicilie crebꝛo voces ⁊ vlulatus
demonum audiebant plangentiumq̄ aīe defuncto-
rū ꝑ eleemoſynas ⁊ oꝛōnes de eoꝝ manibus eripie-
bant in ſuis monaſterijs oꝛdinauit vt poſt feſtū oīm
ſctōꝝ fieret cōmemoꝛatio defunctoꝝ: qđ fuit poſt ab
oī eccleſia appꝛobatuꝫ. De duobus aūt hic ſpāliter
videri pōt. Pꝛimo de ipſis purgādis. Scđo de eoꝝ
ſuffragijs. Circa pꝛimū tria vidēda ſunt. Pꝛīo qui
ſunt illi qui purgātur. Scđo per quos purgantur.
Tertio vbi purgant. Jlloꝝ autem qui purgant tria
ſunt gñā. Pꝛimi qui ſatiſfactione ſibi iniūcta nō duꝫ
cōpleta decedūt. Verūtamē ſi tantā haberēt coꝛdis
cōtritionē q̄ ſufficeret ad delendū pctm̄ liberi ad vi-
tā trāſirēt: etiā ſi ſatiſfactionē minime cōpleſſent: qꝛ
cōtritio eſt maxima ꝓ peccato ſatiſfactio: ⁊ maxima
peccati deletio. Hiero. apud deū nō tam valet mēſu-
ra tpis q̄ doloꝛis: nec tā abſtinētia ciboꝝ q̄ moꝛti-
ficatio vitioꝝ. Sed qui nō adeo cōterunt et ante cō
pletionē penitētie moꝛiunt igne purgatoꝛij grauiſſi
me puniūtur niſi foꝛte eoꝝ ſatiſfactio ab aliquibus
charis ſuis perficiēda aſſumat. Ad hoc tñ ꝙ pꝛedi-
cta cōmutatio valeat quatuoꝛ requiruntur. Pꝛimū
eſt ex parte cōmutantis .ſ. eius autoꝛitas: quia de ſa
cerdotis autoꝛitate dꝫ fieri. Scđm eſt ex parte illius
ꝓ quo fit cōmutatio .ſ. eius neceſſitas: qꝛ in tali ſtatu
debet eſſe ꝙ per ſe ſatiſfacere non valeat: ſed adiuua
ri indigeat. Tertiū eſt ex parte illius in quē fit cōmu
tatio .ſ. charitas: quia neceſſe eſt ipſum eſſe in chari-
tate q̄ faciat ipām ſatiſfactionē eſſe meritoꝛiā ⁊ ſatiſ-
factoꝛiā. Quartū eſt ex parte pene .ſ. debita ꝓpoꝛtio
nabilitas: vt videlicet minoꝛ pena cōmutet in maio-
rem: qꝛ plus ſatiſfacit deo pena ꝓpꝛia q̄ aliena. Eſt
eñ triplex pena. vna ꝓpꝛia ⁊ voluntaria ⁊ hec maxi-
me ſatiſfacit. Scđa eſt ꝓpꝛia ⁊ nō voluntaria q̄ eſt in
purgatoꝛio. Tertia eſt volūtaria ſꝫ nō ꝓpꝛia ſicut eſt
in pꝛedicta cōmutatione: ⁊ hec minꝰ ſatiſfacit q̄ pꝛīa
ex eo ꝙ nō eſt ꝓpꝛia: et magis q̄ ſecunda ex eo ꝙ eſt
volūtaria. Verūtamē ſi iſte ꝓ quo ſatiſfactio eſt aſ-
ſumpta decedit nihilominꝰ tñ in purgatoꝛio cruciat
ſed tñ ꝑ penā quā ipē ſuſtinet ⁊ quā alij ꝓ eo ſoluūt
citius liberat: qm̄ dñs ⁊ penā ſuā ⁊ penā illoꝝ in ſoꝛ-
tem cōputat. Vñ ſi debuit in purgatoꝛio penā duo-
ruꝫ mēſium ſuſtinere talit ſic poterit iuuari ꝙ libera
bitur vno mēſe. Nunq̄ tñ inde eripit quouſq̄ debi-
tū ſit ſolutū. Quo ſoluto illud qđ ſoluit deinceps eſt
ipſius qui facit ⁊ in ſinuꝫ eius cōuertit: ⁊ ſi ipſe non
indiget cōuertit in ſinū eccleſie vel valet alijs qui in
purgatoꝛio ſunt. ¶ Secūdi qui in purgatoꝛio deſcē
dūt ſunt q̄ ſatiſfactionē quidē iniunctā cōpleuerunt
ſꝫ tñ illa pena ꝓpter ignoꝛātiā vel negligentiā ſacer
dotis nō fuit ſufficiēs. Hi eñ niſi magnitudo cōtri-
tionis ſuppleat totū in purgatoꝛio cōplebūt quod
minꝰ in hac vita fecerūt. Deꝰ eñ qui modos ⁊ men-
ſuras pctōꝛum ⁊ penas nouit addit penā ſufficientē
ne aliquod pctm̄ impunitū remaneat. Vñ pnīa iniū-
cta: aut maioꝛ: aut equalis: aut minoꝛ. Si maioꝛ tunc
illud qđ plus fecit cedit ei ad augmentum gloꝛie. Si
equalis tūc ſufficit ad dimiſſionē totius culpe. Si mi-
noꝛ tūc illud qđ reſtat ſupplet ex ꝟtute diuine iuſti-
tie. De his ꝟo qui in fine penitēt: audi quid Augu.
ſentiat. Baptizatꝰ ad hoꝛā ſecurus hinc exit: fidelis
bñ viuens ſecurus hinc exit: agens penitentiam ⁊ re
cōciliatus cū ſanus eſt ſecurus hinc exit: agēs peni-
tentiā ad vltimū ⁊ recōciliatus fit ſecurus hinc exit:
ego non ſum ſecurus. Ergo tene certū ⁊ dimitte in-
certū. Hec aūt ideo dicit Aug. qꝛ tales cōſueuerunt
potius penitere ex neceſſitate q̄ ex volūtate potius
timoꝛe pene q̄ amoꝛe gloꝛie. ¶ Tertij qui in purga-
toꝛiū deſcēdūt ſunt qui lignū: fenū: ⁊ ſtipulā ferunt:
q̄ ſcꝫ ad ſuas diuitias infra tñ deū carnali tenent af-
fectu. Affectiōes eñ carnales qbus dediti ſunt domi
bus coniugibus poſſeſſionibus: ita tñ vt nil deo pꝛe
ponant illis tribus ſignificant. Qui ſm̄ ſuos aman-
di modos vel diutius vt lignū vel minus vt fenū vel
minimū vt ſtipulā cremabunt. Qui ignis ſicut dicit
Aug. et ſi eternus nō ſit: miro tñ modo eſt grauis ex
cellit eñ oēm penā quā vnq̄ paſſus eſt aliqs in hac
vita. Nunq̄ in carne inuēta eſt tanta pena: ſꝫ mira-
bilia martyꝛes paſſi ſunt toꝛmēta. B Circa ſcđm ꝑ
quos .ſ. purgantur ſciendū ꝙ illa purgatio et puni-
tio fit per malos angelos ⁊ nō per bonos. Boni eñ
angeli nō vexant bonos: ſed boni malos ⁊ mali bo-
nos. Hic tñ credendū eſt ꝙ boni angeli fratres ⁊ cō
ciues ſuos frequēter viſitāt ⁊ ꝯſolant ⁊ patiēter ſuf
ferāt exhoꝛtant. Habēt etiā aliud conſolationis re-
mediū ex eo .ſ. ꝙ certi gloꝛiā futuram expectant. Ha
bent eñ certitudinē de gloꝛia: minoꝛem tamen q̄ illi
qui ſunt in patria: ſed maioꝛē q̄ illi qui ſunt in vita.
Certitudo eñ illoꝝ qui ſunt in patria ⁊ ſine expecta
tione ⁊ timoꝛe: qꝛ nec illam futurā expectāt cum pꝛe-
ſentem habeant: nec illam decetero amittere foꝛmi-
dant. Certitudo aūt illoꝝ qui ſunt in via ecōtrario
eſt. Sed certitudo illoꝝ qui ſunt in purgatoꝛio me-

dio mō eſt. Eſt eī cū expectatiōe qꝛ ipaꝫ futurā expe
ctant. ſꝫ ſine timoꝛe qꝛ cū habeāt liberū arbitriū con
firmatū decetero ſe peccare nō poſſe cognoſcūt. Ha
bēt etiā aliā cōſolationē qñ ꝓ ſe ſuffragia fieri cre-
dūt. Foꝛte tñ verꝰ credēdū eſt ꝙ illa punitio nō fit
ꝑ malos angelos ſꝫ diuina iuſtitia iubente ⁊ ſtatum
eius ſuccedēte. Circa tertiū vbi ſcꝫ purgātur ſciēdū
eſt ꝙ purgant in qdā loco iuxta infernū poſito qui
purgatoꝛiū dr̄ ſm̄ poſitionē plurimoꝝ ſapientum:
ſꝫ alijs videat ꝙ ſit in aere vel in toꝛrida zona. Sed
tñ ꝑ diuinā diſpēſationē diuerſa loca diuerſis aīabꝰ
aliqñ deputant: ⁊ hoc multiplici de cā. ſcꝫ aut ꝓpter
eoꝝ leuē punitionē aut ꝓpter eoꝝ celerioꝛē libera-
tionē: aut ꝓpter noſtrā inſtructionē: aut ꝓpter cul-
pe in loco perpetrationē: aut ꝓpter alicuius ſancti
oꝛationē. Pꝛimo ꝓpter eoꝝ leuē punitionem ſicut
aliquibꝰ ſm̄ Gre. reuelatū eſt aīas quaſdā in vmbꝛa
punitas eſſe. Scđo ꝓpter eoꝝ celerioꝛē liberationē
vt .ſ. poſſint alijs ſuā indigētiā reuelare ⁊ ab eis ſuf-
fragia petere ⁊ ſic celerius de pena exire: ſicut ꝙ q-
dā piſcatoꝛes btī theobaldi in autūno fruſtrum ma
gnū glaciei ꝓ piſce pꝛendiderūt: de quo magis q̄ de
piſce gauiſi ſunt maxime qꝛ epis doloꝛe pedū labo-
rabat: ipſaꝫ glaciē eiꝰ pedibꝰ ſuppoſuerūt ⁊ magnū
ei refrigeriū pſtabāt. Quadā ꝟo vice de glacie hoīs
vocē audiuit: qui ab epō adiuratus quis eſſet dixit.
Sum quedā aīa q̄ hoc in gelicidio ꝓ peccatis meis
affligoꝛ: ⁊ liberari poſſeꝫ ſi .xxx. miſſas ſine interual-
lo .xxx. diebꝰ cōtinuis diceres. Qui cū miſſarū medie
tatē dixiſſet ⁊ ſe iā ad miſſam aliā pparaſſet diaboli-
ca ſuggeſtione cōtigit ꝙ fere oēs hoīes illius ciuita
tis inter ſe bella mouerent. Vñ vocatus epūs ad ſe
dandā diſcoꝛdiā ſacras deponens veſtes miſſam illa
die ptermiſit. Jterū reincipiēs ⁊ iā duas partes cō-
plens exercitus magnꝰ vt videbat ciuitatē obſedit
⁊ cōpulſus miſſe officiū intermiſit. Et deinde reinci
piens cū oēs miſſas vltima excepta dixiſſet ⁊ vltimā
inchoare vellet tota villa ⁊ domus epī vt videbat ac
cēſa eſt. Cui cū ſui dicerēt vt miſſaꝫ itermitteret ille
dixit. Si tota villa cremari deberet miſſam nō dimit
terē. Qua celebꝛata glacies pꝛotinus reſoluta eſt et
ignis quē ſe vidiſſe credebāt tanq̄ fantaſma receſſit
⁊ nullū dānū intulit. Tertio ꝓpter noſtrā inſtructio
nē: vt ſcꝫ magnā penā poſt hanc vitā infligi peccāti-
bus cognoſcamus: ſicut pariſiꝰ cōtigiſſe legit. Ma-
giſter eñ ſilo. vt ait cantoꝛ pariſienſis quēdā ſchola
rem ſuū ſociū egrotātē obnixe rogauit vt poſt moꝛ
tē ad ſe rediret ⁊ ſtatū ſuū ſibi renūciaret. Poſt ali-
quot igit dies ſibi apparuit cū cappa de ꝑgameno
tota ſophiſmatibꝰ deſcripta ⁊ intus flāma ignis to-
ta cōtecta. Qui reqſitus a magiſtro qſnam eſſet ait.
Jlle vtiq̄ ſum qui ad te redire ꝓmiſi. Qui de ſtatu
ſuo reqſitus ait. Hec cappa plus ſuper me ponde-
rat ⁊ plus me pꝛemit q̄ ſi vnam turrim ſuꝑ me ha-
berē: ⁊ eſt mihi data vt eā poꝛtē ꝓ gloꝛia quā in ſo-
phiſmatibꝰ habui. Poꝛro flāma ignis qua coopta
eſt pelles ſunt delicate ⁊ varie q̄ ferebā: q̄ flāma me
cruciat ⁊ exurit. Sꝫ cū magiſter illā penā facilē iudi-
caret dixit ei defunctus vt manū oſtēderet: ⁊ ſic faci-
litatē ſue pene ſentire poſſet. Cūq̄ manū extēdiſſet
ille guttā vnā ſui ſudoꝛis dimiſit: q̄ pdicti mgr̄i ma-
nū qſi ſagitta citiꝰ ꝑfoꝛauit: ita ꝙ cruciatū mirabilē
ſenſit ⁊ ait. Talis ſuꝫ totꝰ. Jlle igit mgr̄ ex illiꝰ pene
acerbitate ꝑterritꝰ ſeculū deliberauit deſerere ⁊ re-
ligionē intrare. Vñ mane ſcholaribus congregatis
hos verſus cōpoſuit. Linquo coax ranis: cras coꝛuis
vanaq̄ vanis. ad logicā ꝑgo: q̄ moꝛtis nō timet ğ: ⁊
ſic ſeculū deſerēs ad religionē cōfugit. Quarto pꝛo
pter culpe in loco ꝑpetrationē: ſic aliqñ ſm̄ auguſti
nū aīe puniunt in locis in qbꝰ deliqrūt: ſicut pꝫ per
illud exēplū qđ recitat grego. in quarto dialogoꝝ.
Quidā nāq̄ pbr̄ dū balneū frequētaret: quēdaꝫ vi-
rū incognitū ad ſuū obſequiū pparatū inuenit qui
ſemꝑ ſibi ſedule miniſtrabat. Qui dū quadā die pꝛo
bñdictione ⁊ laboꝛis mercede quēdā panem benedi
ctum ſibi exhiberet: ille merens reſpōdit. Mihi iſta
quare das pater. Jſte panis ſanctus eſt: ego autem
hunc māducare nō poſſum. Ego enim aliquādo hu
ius loci dominus fui: ſed pꝛo culpis meis h̄ poſt moꝛ
tem meam deputatus ſum. Sed queſo vt oīpotenti
deo hunc panem ꝓ peccatis meis offeras. Tūc autē
te exauditum cognoſce cum huc ad lauandum vene
ris et me minime inueneris. Pꝛeſbyter autē ꝑ vnā
hebdomadam ſalutarē pꝛo eo quotidie obtulit ho-
ſtiam. Et reuerſus eum iam minime inuenit. Quin-
to ꝓpter alicuius ſancti oꝛationem. Sicut legitur ꝙ
ſanctus patricius in quodam loco in terra quibuſ-
dam purgatoꝛiū impetrauit. Cuius hiſtoꝛiā poſt fe
ſtū ſancti benedicti reperies. C Circa ſcđm qđ eſt
de ſuffragijs tria ſunt videnda. Pꝛimo de ipſis ſuf-
fragijs que fiunt. Scđo de his ꝓ quibus fiunt. Ter
tio de his ꝑ quos fiunt. Circa ſuffragia que fiūt no
tandum ꝙ quatuoꝛ ſunt genera ſuffragioꝝ que ma
xime defunctis ꝓſunt .ſ. fideliū ⁊ amicoꝝ oꝛō: elee-
moſynaꝝ largitio: ſalutaris hoſtie immolatio: ⁊ ieiu
nioꝝ obſuatio. Qđ pꝛimū genꝰ ſuffragioꝝ .ſ. amico-
rū oꝛō eis ꝓſit: pꝫ ꝑ exēpluꝫ de paſchaſio. De quo
gre. ī. iiij. li. dialogoꝝ narrat ꝙ cū vir mire ſctītatis ⁊
virtutis extiterat ⁊ duo tūc ī ſummos pōtifices ele
cti fuiſſent ſed tñ poſtmodū in vnū illoꝝ ecclīa cōue
niſſet: ipſe tñ paſchaſiꝰ qſi ex erroꝛe aliū ſemꝑ ptulit
⁊ in hac ſnīa vſq̄ ad moꝛtē ꝑmāſit. Qui cuꝫ eſſet de-
functꝰ ⁊ dalmaticā feretro ſuppoſitā demoniacꝰ te-
tigiſſet ſtatim ſanatꝰ eſt. Poſt multū ꝟo tpis cū ger
manꝰ capuanꝰ epīs balneū ob gratiā ſanitatis petiſ
ſet pdictū paſchaſiū diaconē ſtantē ⁊ obſequētē iue
nit. Quo viſo vehemēter extimuit: ⁊ qd illic tātꝰ vir
faceret inqſiuit. Qui ꝓ nulla alia cā ſe in illo loco pe
nali deputatū aſſeruit niſi qꝛ in illa tali cā plus iuſto
ſenſit. Et addidit dicēs. Queſo te ꝓ me dñm depca
re. Atq̄ in hoc cognoſces ꝙ exauditus ſis: ſi huc re-
diēs me nō inueneris. Qui cū ꝓ eo oꝛaſſet ⁊ illuc poſt
paucos dies rediſſet. pdictū paſchaſiū in eodeꝫ loco
minime inuenit. Petrꝰ quoq̄ cluniaceñ. ait. cū qdā
ſacerdos quotidie ꝓ moꝛtuis celebꝛaret: ex hoc apđ
epm̄ accuſatus ab officio eſt ſuſpēſus. Cū aūt epūs
in magna ſolēnitate ꝑ cimiteriuꝫ ad matutinas ꝑge
ret: ꝯtra illū moꝛtui ſurrexerūt dicētes. Jſte epīs nul
las miſſas nobis dat. Inſuꝑ ſacerdotē nr̄m nobis
abſtulit: ſꝫ certe niſi emēdauerit moꝛietur. Qui ⁊ ſa-

cerdotē abſoluit ⁊ libenter ꝓ moꝛtuis decetero cele
bꝛauit. Quā grate ēt ſint defunctis oꝛōnes viuoꝛum
pꝫ ꝑ hoc: qm̄ qdā vt refert cātoꝛ pariſienſis dū ꝑ ci
miteriū tranſiret: ſꝑ pſalmū de ꝓfundis dicebat pꝛo
defunctis. Qui cū ab inimicis ꝑ cimiteriū fugiēs in⸗
ſequeretᷣ cōtinuo moꝛtui ſurrexerūt ⁊ vnuſq̄ſq̄ in⸗
ſtrumētū ſui officij in manu habebat. ⁊ ſic ipm̄ virili
ter defenderūt ⁊ inimicos territos fugauerunt. Qd̄
ſcōm genꝰ ſuffragioꝝ. ſ. eleemoſynariū largitio eis ꝓ
ſit manifeſte haberi pōt ex eo ꝙ in li. machabeoꝝ le⸗
gitᷣ. Qm̄ vir foꝛtiſſimus iudas collatiōe facta .xij. mil
lia dꝛagmas argēti miſit hieroſolymā offerri eas ibi
pꝛo pctīs moꝛtuoꝝ iuſte et religioſe de reſurrectiōe
cogitās. Quātū ēt eleemoſyne defunctis valeāt colli
gitᷣ ꝑ exemplū qd̄ narrat Grego. in. iiij. dialogoꝛuꝫ.
Quidā nāq̄ miles ex coꝛpoꝛe eductꝰ exanimis iacuit
ſed citius rediēs q̄ cū eo geſta fuerāt enarrauit. Aie⸗
bat nāq̄ ꝙ pōs erat ſub quo niger ⁊ calignoſus flu
uius ⁊ fetidus decurrebat. Trāſacto aūt pōte ame⸗
na erāt pꝛata odoꝛiferis herbarū floꝛibꝰ exoꝛnata in
quibꝰ albatoꝝ hoīm cōuenticula eē videbantᷣ quos
varia et mira floꝝ ſuauitas ſatiabat. Hec ꝟo erat in
p̄dicto pōte ꝓbatio vt q̄ſq̄s iniuſtoꝛuꝫ vellet trāſire
in tenebꝛoſum fetentē q̄ fluuiū laberetᷣ. iuſti ꝟo ſecu
ro greſſu ad amena loca ꝑuenirent. Ibiq̄ quendaꝫ
petrū noīe deoꝛſum poſitū magno ferri pōdere liga
tū ſe vidiſſe aſſeruit. Qui dū requireret cur illic eēt
dictū eſt ei. Hec idcirco patitᷣ q: ſi q̄d ei ꝑ faciēda vl⸗
tione iubebatᷣ ad inferēdas plagas plus ex crudeli⸗
tatis deſiderio q̄ꝫ obedientia ſeruiebat. Ibi ēt quē⸗
dā ꝑegrinū ſe vidiſſe fatebatᷣ q̄ ad p̄dictum pōtē ve
niēs tāta cū auctoꝛitate traſiuit q̄ta h̄ ſinceritate vi
xit. Alter ꝟo ſtephanus noīe dū trāſire voluiſſet eiꝰ
pes lapſus eſt ex medio coꝛꝑe iaꝫ extra pontem deie
ctus eſt. Tūc a quibuſdā teterrimis viris ex flumine
ſurgētibꝰ ꝑ coxas deoꝛſum atq̄ quibuſdā allatis et
ſpecioſiſſimis viris cepit ꝑ bꝛachia trahi ſurſuꝫ. Cū
q̄ hec lucta fieret: is q̄ videbat ad coꝛpꝰ redibat. et
q̄s in illo occulti arbitrij examīe obtinuerit ſcire nō
valuit. In quo datᷣ intelligi ꝙ in illo mala carnis cū
eleemoſynariū largitiōe certabāt ꝙ em̄ ꝑ coxas deoꝛ
ſum ⁊ ꝑ bꝛachia trahebatᷣ ſurſuꝫ. pꝫ nimirū q: ⁊ elee
moſynas amauerat ⁊ carnis vitijs ꝑfecte nō reſtite⸗
rat. Qd̄ aūt tertiū genꝰ ſuffragioꝝ. ſ. ſacre hoſtie im
molatio plurimū defunctis pꝛoſit ex mltīs exēplis
apparet. Refert em̄ Gre. i. iiij. li. dialogoꝝ ꝙ cū qdā
monachus ſuus noīe iuſtꝰ ad extremū veniēs tres
ſe occultos aureos indicaſſet hr̄e ⁊ de h̄ ingemiſcens
moꝛtuꝰ fuiſſet: p̄cepit gregoꝛiꝰ fratribus vt coꝛpꝰ eiꝰ
cū tribꝰ aureis in ſterquilinio ſepelirēt dicētes. Pe
cunia tua tecū ſit in ꝑditionē. Tādē cuidā e fratribꝰ
gre. p̄cepit vt vſq̄ ad. xxx. dies oī die ꝓ eo hoſtiā im⸗
molaret. Qui cū iuſſa cōpleſſet is q̄ defunctꝰ fuerat ī
die triceſima cuidā frī apparuit. Quē frater req̄ſiuit
dicēs. Quō es. Cui ille r̄ndit. Nūc vſq̄ male fui ſed
iā mō bn̄ ſum q: hodie cōiōnē recepi. Hec autē
hoſtie īmolatio nō ſolū moꝛtuis ſꝫ ēt viuis plurimū
ꝓfuiſſe inuēta ē. Quidā nāq̄ cū in q̄dā rupe argētū
foderēt ſubito rupes cecidit ⁊ funditus cūctos exti⸗
xit. Vnꝰ aūt eoꝝ ſubtꝰ ⁊ ī q̄dā ſinu ipſiꝰ rupis moꝛ⸗
tē euaſit: inde tm̄ exire nō valuit. Vxoꝛ aūt illiꝰ eū de
functū exiſtimās oī die ꝓ ipſo miſſam celebꝛari facie
bat ⁊ panē vnū ⁊ vꝛceū vini cū cādela quotidie offe⸗
rebat. Cui diabolus īuidēs ꝑ tres dies cōtinuos ei
dē in foꝛma hūana apparuit ⁊ quo tēderet req̄ſiuit.
Cui cū illa ſui itineris cāꝫ exponeret: ille aiebat. No
li fruſtra vexari q: iā miſſa celebꝛata ē: ⁊ ſic illa tribꝰ
diebus miſſam intermiſit nec ipſam celebꝛari fecit.
Quidā aūt poſt hoc in p̄dicta rupe argētū fodiens
quādā vocē audiuit de ſubtꝰ dicētē plane ꝑcutias q:
capiti meo imminet magnꝰ lapis. Cū aūt ille treme
ret ⁊ ad hāc vocē audiendā plurimos cōuocaſſet: ite
rū fodit ⁊ ſilem vocē audiuit. Tūc oēs ꝓpiꝰ acceden⸗
tes dixerūt. Quis em̄ es tu. Qui r̄ndens dixit. Pla
ne faciatis q: magnꝰ lapis quaſi ſuꝑ me cadit. Qui
a latere fodiētes ⁊ ad eum vſq̄ ꝑuenientes eū ſa⸗
nū ⁊ incolumē extraxerunt. Et ſciſcitantes quō ibi
tā diu vixiſſet dixit. ꝙ q̄libet die panis vnus ⁊ vꝛceꝰ
vini ⁊ cādela accēſa niſi tm̄ tribus diebus ſibi obla⸗
tus fuit. Qd̄ vxoꝛ eiꝰ audiēs ⁊ vehemēter exultans
agnouit ꝙ de oblatione ſua fuerit ſubſtētatus et ꝙ
diabolus eā decepit ne illis tribus diebꝰ miſſaꝫ can⸗
tare fecerit. Illud vt teſtatur petrus cluniacenſis ac
cidit in villa noīe ferraria grationopolitane dioceſis
Greg. ēt refert ꝙ dū q̄dā nauta in mari naufragiuꝫ
perpeſſus fuiſſet: ⁊ quidā ſacerdos ꝓ eo hoſtiā im⸗
molaſſet ipe tandē de mari ſanus exiuit. Cū aūt q̄li
ter euaſiſſet interrogaretᷣ dixit ꝙ dū ī medio maris
exiſteret ⁊ iā pene fatigatꝰ deficeret: q̄dā ad eū venit
⁊ panē quēdam ſibi obtulit. Quē cū ille comediſſet
ſtatim cōfoꝛtatꝰ vires recepit: et in quadā naui inde
trāſeūte receptꝰ fuit. Inuētūq̄ eſt ꝙ illa hoꝛa panē
habuit qua ꝓ eo ſacerdos hoſtiaꝫ īmolauit. Qd̄ ꝟo
q̄rtū ſuffragioꝝ genꝰ. ſ. ieiunioꝛū obſeruatio defun⸗
ctis ꝓſit. teſtatᷣ Greg. agēs tā de iſto q̄ꝫ de alijs tri⸗
bus dicēs. Aie defunctoꝝ quattuoꝛ modis ſoluuntᷣ
aut oblationibꝰ ſacerdotū: aut p̄cibꝰ ſctōꝝ: aut cha⸗
roꝝ eleemoſynis: aut ieiunijs cognatoꝝ. Valꝫ nihilo
minꝰ ꝓ eis pnīa facta ab amicis. Vn̄ retulit q̄dā ſo⸗
lēnis doctoꝛ ꝙ cū q̄dā mulier viro ꝓmoꝛtuo de pauꝑ
tate deſparet apparuit ei diabolus dicēs ꝙ eā dita⸗
ret ſi ſuā faceret volūtatē. Cui ꝓmittēdo p̄o iniun
xit vt viros eccleſiaſticos ī ſuo hoſpitio receptos fa
ceret foꝛnicari. Scōo ꝙ paupes in die reciꝑet ⁊ ī no
cte vacuos expelleret. Tertio ꝙ oꝛōnes in eccl'ia gar
riēdo impediret. Quarto ꝙ nulli hoc cōfiteri debe⸗
ret. Tādē cū moꝛti appꝛopinquaſſet ⁊ a filio ad ꝯfeſ
ſionem admoneretᷣ illa ei factū aperiens dixit ſe con
fiteri nō poſſe, nec ſibi aliq̄d cōfeſſio valeret. Sed cū
ille cum lacrimis inſtaret ⁊ pnīam ſe ꝓ ea facturum
ꝓmitteret illa cōpuncta ꝓ ſacerdote filium deſtina⸗
uit. Sed cum anteq̄ꝫ ſacerdos veniret demones ad
eā irruerūt quoꝝ hoꝛroꝛe ac timoꝛe moꝛtua eſt. Filiꝰ
ſuus ꝓ ea pctm̄ ſuū confitens ⁊ pnīam ſeptēnem fa
ciens: ipa cōpleta vidit matreꝫ ei de ſua liberatione
gratias referentē. Valēt etiā eis indulgētie eccleſie.
Vnde cum quidā ap̄lice ſedis legatꝰ quēdam ſtren⸗
nuum militē rogaret vt in terra albienſi in ſeruitiū
eccleſie militaret: facta indulgētia patri ſuo defun⸗
cto ꝑ vnam ibidē quadragenā moꝛatꝰ eſt. Qua com⸗

pleta pater luce clarioꝛ ei apparuit: et de ſua liberatio⸗
ne gr̄as ei egit. ¶ Circa ſcōm huius partis. ſ. illos
ꝓ quibus fiunt etiā quatuoꝛ vidēda ſunt. Primo q̄
ſunt illi quibꝰ poſſunt pꝛodeſſe. Scōo quare debēt
eis ꝓdeſſe. Tertio ſi oībus equaliter ꝓſunt. Quarto
qualiter ſuffragia q̄ ꝓ ipſis fiunt ſcire pn̄t. De pꝛi⸗
mo ſcire qui ſunt illi quibꝰ ꝓdeſſe pn̄t ſciēdum eſt ꝙ
ſicut dicit. Aug. oēs qui d̄ hac vita decedūt aut ſunt
valde boni: aut valde mali: aut mediocritᷣ boni. Suf⸗
fragia igr̄ facta ꝓ valde bonis ſunt gratiarū actiōes
ꝓ valde malis ſunt viuoꝝ qualeſcūq̄ cōſolatiōes: ꝓ
mediocriter bonis ſunt expiatiōes. Valde aūt boni
dicūtur qui ſtatim euolant: ⁊ ab vtroq̄ igne tā pur⸗
gatoꝛij q̄ꝫ inferni liberi ſunt. Eoꝝ aūt ſunt tria gn̄a
ſ. baptizati: martyꝛes: ⁊ viri ꝑfecti qui ſcꝫ tam ꝑfecte
edificauerunt aurū ⁊ argētum et lapides p̄cioſos. i.
dei dilectionē: ꝓximi amoꝛē ⁊ bonā oꝑationē vt non
cogitent placere mūdo ſed tantū deo. Qui ⁊ ſi q̄n̄q̄
venialiter peccāt: feruoꝛe tm̄ charitatis ita ī eis pctm̄
cōſumitur ſicut gutta aque in camino ignis penitꝰ
abſoꝛbetᷣ: et iō ſecū cremabilia nunq̄ꝫ ferunt. Qui igr̄
ꝓ aliquo iſtoꝝ triū generū oꝛaret vel aliqua alia ſuf⸗
fragia faceret: eis iniuriam faceret. Quia ſicut dicit.
Augu. Iniuriā facit martyꝛi qui oꝛat ꝓ martyꝛe. Si
ꝟo aliq̄s ꝓ aliquo valde bono oꝛaret: de quo tm̄ an
euolaſſet dubitaret: tunc ille oꝛōnes eſſent gratiarū
actiones ⁊ ad meritū cederēt exoꝛātis ſm̄ illud. Oꝛo
mea in ſinū meū cōuertetᷣ. His em̄ tribꝰ generibꝰ ce
lum ꝓtinus aperitᷣ cū decedunt nec aliquē purgato
rij ignē ſentiunt. Quod ſignificatum eſt ꝑ illos tres
quibus celū apertū eſt. Apertū eſt em̄ xp̄o baptiza⸗
to. Luce. iij. Ieſu baptizato ⁊ oꝛāte apertū eſt celum
Per qd̄ ſignificatᷣ ꝙ celū aperitᷣ oībus baptizatis:
ſiue ſint paruuli ſiue adulti: ita ꝙ ſi decederent ꝓti⸗
nus euolarēt. Baptiſmꝰ em̄ ꝟtute paſſiōis xp̄i mū⸗
dat ab oī pctō ⁊ originali ⁊ moꝛtali ⁊ venali. ¶ Scōo
aꝑtum eſt ſtephano lapidato. Actū. vij. Ecce video
celos apertos ⁊c. Per qd̄ ſignificatᷣ ꝙ aperitᷣ oībus
martyꝛibus: ita ꝙ ſtatim euolāt cū decedūt: ⁊ ſi aliq̄
cremabilia habeant: omīa falce martyrij reſecantur.
Tertio aꝑtū eſt ioāni ꝑfectiſſimo. Apoca. iiij. Vidi et
ecce oſtiū apertū in celo. Per qd̄ ſignificatᷣ ꝙ viris
ꝑfectis qui totaliter pnīam cōpleuerūt nec venialia
admiſerūt: vel ſi aliq̄n̄ admittuntᷣ a feruoꝛe charitatꝭ
ꝓtinus cōſumuntᷣ: celum ipſum cōtinuo aperitur et
mox in illud ꝑpetuo regnaturi ingrediūtur. Valde
aūt mali ſunt q̄ cōtinuo in inferni baratrum demer⸗
gūtur. Pꝛo quibus ſi de eoꝝ dānatiōe cōſtaret nul
la ſuffragia aliquatenus eſſent fiēda: ſꝫ qd̄ dicit Au
guſti. Si ſcirem patrē meū eſſe in inferno nō plꝰ oꝛa
rem ꝓ eo q̄ꝫ ꝓ diabolo. Si auteꝫ ꝓ aliquibus dāna⸗
tis de quoꝛū dānatione dubitatᷣ aliq̄ ſuffragia fierēt
nihil tm̄ eis ꝓdeſſent nec q̄tum ad liberationē vt ſcꝫ
ab ipſis penis liberentᷣ: nec q̄tum ad mitigationem
vt ſcꝫ pena in eis mittigetᷣ vel diminuatᷣ: nec q̄tū ad
ſuſpenſionē. vt. ſ. ad tp̄s vel ad hoꝛā eoꝛū dānatio ſu
ſpendatᷣ: nec q̄tū ad foꝛtificationē vt. ſ. ad tolerāduꝫ
leuius roboꝛentᷣ. Quātum em̄ ad aliquod hoꝛum in
inferno nulla redēptio eſt. ¶ Mediocriter aūt bo⸗
ni dicuntur qui cremabilia aliqua. ſ. lignū: fenū: ſti⸗
pulā ſecū ferūt: vt qui pnīam iniunctā ⁊ ſufficienteꝫ
moꝛte p̄occupati cōplere nō pn̄t: qui nec adeo boni
ſunt quin ſuffragijs egeāt nec adeo mali quin eis ꝓ
deſſe valeāt. Suffragia igitᷣ facta ꝓ his ſunt eoꝝ ex
piationes. Vn̄ iſti ſunt illi quibꝰ ipſa ſuffragia ſolū
ꝓdeſſe pn̄t. In hmōi aūt ſuffragijs faciēdis eccleſia
cōſueuit triplicē numeruꝫ dierū maxime obſeruare.
ſ. ſeptenariū: tricenariū ⁊ anniuerſariū. Et ratio ho
rū aſſignatᷣ in lib. mitrali de officio. Obſeruatᷣ ſepte
narius vt aie ad eternū quietis ſabbatū ꝑueniant:
vel vt eis oīa pctā remittantᷣ que in vita egerūt: q̄ ꝑ
ſeptem dies ducitᷣ: vel vt remittantᷣ eis pctā que ege
rūt cū coꝛꝑe qd̄ ꝯſiſtit ex quatuoꝛ humoꝛibꝰ: ⁊ cum
aīa in q̄ ſunt tres vires. Obſeruatᷣ tricenarius q̄ con
ſtat ex tribꝰ denarijs vt purgetᷣ in eis quicquid in fi
de trinitatis ⁊ in trāgreſſione decalogi deliquerūt.
Obſeruatᷣ anniuerſariꝰ vt de annis calamitatis ꝑ⸗
ueniāt ad ānos eternitatis. Sicut em̄ anniuerſariū
ſctōꝝ celebꝛamꝰ ad ipſoꝝ honoꝛē ⁊ ad noſtrā vtilita⸗
tē ſic ⁊ anniuerſariū defunctoꝝ ad ipſoꝝ vtilitatē et
noſtrā deuotionē. De ſcōo q̄ritᷣ quare. ſ. eis debent
ſuffragia ꝓdeſſe. Sciendū ꝙ triplici rōne debēt eis
ꝓdeſſe. Primo rōne vtilitatis. Sunt em̄ coꝛpꝰ vnū
cū illis de eccl'ia militanti: ⁊ ideo bona ſua debēt eis
eſſe cōia. Scōo ratione dignitatis: qm̄ dū adhuc vi⸗
uerent meruerūt: vt hec ſibi ꝓdeſſent. Et iterū. Di
gnū eſt vt qui alios iuuerūt ⁊ ipſi ab alijs iuuentur
Tertio ratiōe neceſſitatis q: ſcꝫ ſunt in ſtatu in quo
iuuare ſe nō pn̄t. ¶ De tertio ſcꝫ vtrū equaliter oī
bus ꝓſint. Sciendū ꝙ ſi ipſa ſuffragia in ſpāli fiunt
magis ꝓſunt illis ꝓ qbꝰ ſpāliter fiunt q̄ꝫ alijs. Si au
tē in cōi fiunt magis ꝓſunt eis q̄ plus meruerūt in
hac vita vt ſibi ꝓdeſſent ſi in equali vel in maioꝛi ne
ceſſitate exiſtūt. ¶ De quarto qualiter. ſ. ſuffragia
q̄ ꝓ eis fiūt ſcire pn̄t. Sciēdū ꝙ ſm̄ Augu. ſcire pn̄t
tribꝰ modis. Primo ꝑ diuinā reuelationē qn̄. ſ. deꝰ
h̄ eis reuelat. Scōo ꝑ bonoꝝ angeloꝝ manifeſtatio
nē. Angeli enim qui hic ſemꝑ nobiſcū ſunt ⁊ omnes
actus nr̄os ꝯſiderāt: in inſtāti quaſi ad eos pn̄t de⸗
ſcēdere ⁊ eis ꝓtinꝰ nūciare. Tertio ꝑ animaruꝫ hinc
exeuntiū intimationē. Aie em̄ q̄ de hoc mūdo tranſ
eunt h̄ ⁊ alia eis nūciare pn̄t. Quarto nihilominꝰ ſci
re pn̄t ꝑ experiētiā ⁊ releuationē. Cū enim a penis
ſe releuari ſentiūt ſuffragia ꝓ ſe fieri cognoſcūt. ¶
Circa tertiuꝫ huiꝰ ſcōe partis. ſ. illos ꝑ quos fiunt.
Sciendū ꝙ ipſa ſuffragia ſi ꝓdeſſe debēt opꝫ ꝙ fiāt
ab his qui ſunt in charitate. Nā ſi ꝑ malos fiunt ꝓ
deſſe nō pn̄t. Vn̄ legitᷣ ꝙ dū quidā miles in lecto cū
vxoꝛe eſſet ⁊ luna valde lucēs ꝑ rimas intraret mira
batᷣ quō hō rōnalis creatoꝛi ſuo non pareret cū ei⸗
dē creature irrationales parerēt. Et cū quidā militi
defuncto qui ſibi fuerat familiaris detraheret: ſubi⸗
to ille qui moꝛtuus fuerat in thalamū introiuit ⁊ di
xit illi. Amice noli male ſuſpicari de aliquo ⁊ cōdona
mihi ſi quid in te peccaui. Cūq̄ ſuꝑ ſtatu ſuo inter⸗
rogaretᷣ dixit. Varijs penis affligoꝛ p̄cipue: quia ta⸗
le cimiteriū violaui. ⁊ quēdā vulnerās eū cappa ſua
expoliaui: q̄ mihi ſupponitᷣ ⁊ vno mōte magis me p̄
mit. Rogauitq̄ vt ꝓ ſe oꝛōnes fieri faceret. Cū aūt
ille ſibi diceret: an vellet ꝙ a tali ⁊ tali ſacerdote ip⸗

ſas orationes faceret fieri:ille ad hoc nihil reſpōdēs
caput more renuentis concuſſit. Deinde dixit ſi vel-
let q talis eremita pro ſe oraret. Cui ille. Utinā pro
me oraret. Qð cum ſe facturum promitteret ille ait.
Et ego dico tibi quia ad hac die vſq ad duos ānos
tu etiā morieris. Sicq ille diſparuit:ꝛ miles vita ſua
in melius mutata in dño obdormiuit q autē dictum
eſt ſuffragia facta p malos pdeſſe nō poſſe intelligē
dū eſt niſi ſint opera ſacramentalia vt eſt celebratio
miſſe q̄ a malo miniſtro violari nō pōt. Uel niſi ipſe
defunctus vel aliqs eius amicus aliquib⁹ etiā malis
aliq̄ diſpēſanda reliqſſet q̄ tñ ɔtinuo diſpenſare de-
bēt ne ſibi cōtingat qð cuidā cōtigiſſe legit. Miles
eñ qdā in bello karoli magni vt ait turpin⁹ cū mau-
ris pugnatur⁹ rogauit cognatū ſuū vt ſi i bello mo
reret equū ſuū vēderet ꝛ paupib⁹ ptiū daret. Quo
mortuo cū equ⁹ ſibi nimis placeret eū ſibi retinuit.
Et poſt modicū tpis defunctus eiſtanq ſol refulgēs
apparuit dicens. Cognate bone p octo dies me feci
ſti pati penas in purgatorio pp̄ter equū cuius pre-
tiū vt dixerā pauperib⁹ nō dediſti. ſed impune nō fe
res. Hodie eñ ferent aīam tuā in infernū diaboli:et
ego purgat⁹ vado in regnū dei. Et ecce ſubito in ae-
re auditus eſt clamor velut leonū vrſorū et luporum
et ipſum de medio abſtulerūt.

¶ De quatuor coronatis. clx. A

Quatuor coronati fuerunt ſeue-
rus:ſeuerianus:carpoforus:ꝛ vi
ctorinus qui iubente diocletiano vſq
ad mortem ictibus plumbatorum ceſi
ſunt. Horum noīa cū reperiri non poſ
ſent:q̄ tñ poſt multos ānos dño reue-
lante reperta ſunt ſtatutū fuit vt eoꝝ
memoria ſub nominibus aliorum quinq martyrum
ſcilicet claudij:caſtorij:ſimphoriani:nicoſtrati ꝛ ſim-
plicij recolerentur qui poſt duos annos a martyrio
pdictoꝝ paſſi ſunt. Iſti eñ martyres cū oēs ſculptu
re artē haberent:ꝛ diocletiano idolū quoddā ſculpe
re nollent:nec ſacrificare aliquatenus conſentirent:
iuſſu ipſius diocletiani in loculos plūbeos viui miſ-
ſi ſunt. ꝛ ſic in mare precipitati circa annos domini.
cclxxxvij. ſub noīb⁹ igr̄ iſtoꝝ quinq ſtatuit melchia-
des papa pdictos quatuor honorari ꝛ quatuor coro
natos vocari ante.ſ.q eoꝝ noīa reperirent ꝛ lꝫ poſt-
modū noīa reperta fuerint vſus tñ obtinuit vt qua
tuor coronati deinceps vocarentur.

¶ De ſancto theodoro. clxj. A

Theodorus in vrbe marmanitano
rū ſub diocletiano ꝛ maximiano
martyriū paſſus eſt. Cui cū pſes dice-
ret q ſacrificaret ꝛ priſtinā militiā reci
peret. rñdit theodor⁹. Ego milito deo
meo ꝛ filio ei⁹ ieſu xp̄o. Cui pſes. Er-
go de⁹ tu⁹ filiū hꝫ:cui theodor⁹. Etiā
Ad quē pſes. Poſſemus eū cognoſcere. Et theodo
rus vtiq poteſtis eū cognoſcere ꝛ ad eum accedere.
Datis igit induciis ſcō theodoro vt ſacrificaret. tē
plum matris deoꝝ noctu ſolus introiuit ꝛ igne ſup-
poſito totū illud ſuccēdit. Qui a quodā qui hoc vi-
dit accuſatus:i carcerē vt fame ibi moreret recluſus
eſt. Cui dñs apparēs dixit. Cōfide ſerue meus theo
dore q: ego tecū ſum. Tunc turba multa dealbatorū
viroꝝ clauſo oſtio ad eū veniēs cū eo pſallere cepit.
Qð videntes cuſtodes territi fugerūt. Cū aūt inde
eductus fuiſſet ꝛ ad ſacrificia inuitaret ait. ſi carnes
meas igne cremaueris:ꝛ varijs conſummas ſuppli
tijs donec fuerit ſpūs in narib⁹ meis nō denegabō
deum meū. Tūc ad pceptum pſidis in ligno ſuſpen-
ditur ꝛ vinculis ferreis tam crudeliter latera ei⁹ ra-
duntur vt etiā eius coſte nudarent. ad quē preſes.
Uis theodore nobiſcū eſſe aut cū xp̄o tuo. Cui ille
Cum xp̄o meo ꝛ fui ꝛ ſum ꝛ ero. Tūc iuſſus eſt igne
cremari. In quo quidē igne ſpūm emiſit: ſed tñ cor-
pus eius ad ignē illeſum pmanſit. Circa annos dñi
cclxxxvij. odore vero ſuauiſſimo oēs repleti ſunt et
audita eſt vox dicēs. Ueni dilecte mi intra in gaudiū
dñi tui:celū quoq apertum multi viderunt.

¶ De ſancto martino. clxij. A

Martinus q̄ſi martem tenēs.i.bellū cō-
tra vitia ꝛ pctā. Uel martyn⁹ q̄ſi mar
tyrū vn⁹. Fuit eñ martyr ſaltē volūta
te ꝛ carnis mortificatiōe. Uel martin⁹
interptat q̄ſi irritans vel puocās ſeu
dñans. Ipe nāq p meritū ſue ſctitatis irritauit dia
bolū ad inuidiā: puocauit dñm ad miam:dñatus eſt
carni ſue p macerationē ɔtinuā. Cui.ſ. carni rō ſiue
animus dñari dꝫ vt dicit Dionyſius in epl'a ad de-
mophilū:ſicut dñatur dñs ſeruo aut pr̄ filio:aut ſe-
nior laſciuo iuuēculo. Eius vitā ſeuerus cognomen
to ſulpitius diſcipulus ſctī martini quē gēnadius in
ter illuſtres viros cōnumerat ſcripſit.

Martin⁹ ſabarie pānonioꝝ oppi-
do oriūdus:ſꝫ intra italiā papie
alitus cū pr̄e ſuo tribuno militū ſub
cōſtātino ꝛ iuliano ceſarib⁹ militauit:
nō tñ ſpōte q: ab infantia diuinit⁹ in-
ſpirat⁹ cū eēt annoꝝ.xij. inuitis paren
tib⁹ ad eccl'iaſ fugit ꝛ cathecuminū ſe
fieri poſtulauit:ꝛ ex tūc eremū itraſſet niſi carnis in
firmitas obſtetiſſet. Sꝫ cū ceſares decreuiſſent vt ve
teranoꝝ filij p prib⁹ militarēt martin⁹ cū eēt anno-
rū.xv. ad militandū vrget vno tm̄ cōtent⁹ ſeruo cui
tñ martin⁹ ſeruiēs ſepi⁹ miſtrabat ꝛ calciamēta de-
trahebat atq tergebat. qdā hyemali tpe p portam
ambianēſiū trāſiēs pauperē quēdā nudū obuiū ha
buit q̄ cū a nullo eleemoſynā accepiſſet:martin⁹ hūc
ſibi ſeruatū intelligēs arrepto enſe clamidem q̄ ſibi
tm̄ ſuperat diuidit ꝛ ptē pauperi tribuēs reliq rur-
ſus induit. Sequēti igit nocte xp̄s clamidis ſue pte
q̄ pauperē texerat veſtitū vidit. ipmq ad circūſtan-
tes āgelos ſic loquētē audiuit martin⁹ adhuc cathe
cumin⁹ hac me veſte cōtexit. Uñ vir ſctūs nō in glīaſ
eleuat⁹:ſed dei bonitatē cognoſcēs cū eſſet annorū
xviij. baptizari ſe fecit ꝛ adhuc ad iſtātiā tribuni ſui
q̄ tpe ſui tribunat⁹ expleto ſe ſeculo abrenūciaturū
pmittebat p biēniū militauit. Interea irruētib⁹ in
tra gallias barbaris iulian⁹ ceſar ɔ eos pugnatur⁹
pecuniā militib⁹ erogauit At martinus nolēs dein
ceps militare donatiuū recipe noluit: ſꝫ ceſari dixit.
xp̄i ego miles ſū pugnare mihi nō lꝫ:idignat⁹ iulia
nus dixit q nō religionis grā ſꝫ metu belli imminē-
tis militie renūciaret. Cui martinus itrepid⁹ rñdit.
Si hº ignauie nō fidei aſcribit craſtina die aū aciē in-
ermis aſtabo ꝛ in noīe xp̄i ſigno crucis nō clypeo p-
tectus aut galea. hoſtiū cuneos penetrabo ſecurus.
Uñ cuſtodiri iubet vt inermis vt dixerat barbaris
obijceret. Sꝫ die ſequēti hoſtes legationē miſerunt
ſua oīa ſeq dātes. Uñ nō dubiū eſt meritis ſcti viri
talē victoriā ſine ſanguine datā eſſe. Exinde relicta
militia ad ſctm̄ hylariū pictauiēſeſ epꝫ perexit ꝛ ab eo
accolit⁹ ordiat⁹ mōet a dño p ſoporē vt parētes ſuos
adhuc gētiles viſitaret. Profect⁹ igit multa aduerſa
paſſurū ſe eſſe pdixit. Nā inter alpes incidit in latro
nes. Cūq vn⁹ ſecurim i caput ei⁹ vibraſſet:ictū feriē
tis dextra ſuſtinuit alter: vinctis tñ poſt tergū ma-
nib⁹ vni eoꝝ cuſtodiēd⁹ tradit. Percūctāti ꝟo latrōi
an timuiſſet. rñdit nūq ſe ita fuiſſe ſecurū q: ſciret
miam dei maxie in tētatiōib⁹ affuturā. Incipiēſq la
troni pdicauit ꝛ ipꝫ ad fidē xp̄i cōuertit. Qui marti
nū ad viā reducēs laudabilē poſtmodū vitā duxit. B
Cū aūt mediolanū pteriſſet diabol⁹ in humana ſpē
ſibi obui⁹ fuit ꝛ q̄ tenderet reqſiuit. Cui cū rñdiſſet
ſe q̄ eū dñs vocaret tēdere ille ait. Quocūq ieris dia
bolus tibi aduerſabit. Cū autē martinus ſibi rñdiſ
ſet. Dñs mihi adiutor nō timebo qd faciet mihi hō:
ſtatim ille euanuit. Itaq mr̄em cōuertit: pater ꝟo i
errore māſit ſꝫ cū hereſis arriana p totū orbē pullu
laret ꝛ ille pene ſolus obſiſteret publice celus ꝛ de ci
uitate eiectus mediolanū redijt ꝛ ibi ſibi monaſteriū
ſtatuit. Sꝫ inde ad arrianis eiectus ad iſulā gallina
riā cū vno ſolo preſbytero perexit vbi eleboꝝ. gramē
venenatū iter alias herbas in cibū ſumſit: ꝛ vicinā
mortē ſentiēs omne periculū ꝛ dolorē ꝟtute orōnis
fugauit. Audiens ꝟo q btūs hylari⁹ de exilio rediret
obuiā ei pfectus eſt:ꝛ iuxta pictauū monaſteriū or
dinauit. Ubi cū quēdā adhuc cathecuminū hēret pa
rumper a monaſterio diſcedens ꝛ rediēs reperit eū
ſine baptiſmo defunctū. Quē in cellā ducēs ꝛ ſup ei⁹
corp⁹ ſe pſternēs ipſum ſua orōne ad vitā pſtinā re-
uocauit. Idē ꝟo hō referre ɔſueuit q dū ſup eū data
ſnīa obſcur' locis deputatus fuiſſꝫ p duos angelos
iudici eſt ſuggeſtū hūc eē p q̄ martin⁹ orat. Iuſſū ē
igit vt p ipſos duos reduceret:ꝛ martino viuus red
deret. Aliū inſup q̄ laqueo vitā finierat vite reſtituit.
Uerū cū plebs turonica epō carerꝫ ipꝫ plurimū re-
nitētē ſibi ordinari petijt. Quidā aūt ex epīs qui cō
uenerant eo q deformis eſſet habitu ꝛ vultu deſpi-
cabilis reſiſtebāt. Inter quos precipuus fuit quidā
nomine defenſor. Sed cū lector tunc deeſſet quidā
accepto pſalterio primum quem inuenit pſalmū le-
git vbi verſus hic erat. Ex ore infantium ꝛ lactātiū
perfeciſti laudem:vt deſtruas inimicum ꝛ defenſorē.
Et ſic ille defenſor eſt ab omnibus confutatus. Or-
dinatus itaq epiſcopus cū populi tumultum non
ferret duobus fere milliaribus extra vrbem monaſte
rium conſtituit vbi cum.lxxx. diſcipulis in multa ab
ſtinentia vixit. Nam ibi vinū nemo biberat niſi quē
infirmitas coegiſſet. Mollior habitus ibi pro crimi
ne erat. plr̄ime ciuitates de his epiſcopos eligebāt.
Cum quidam ſub nomine martyris coleret ꝛ a mar
tino nil de ei⁹ vita vel merito inueniri poſſꝫ q̄dā die
ſup ſepulcrū ſtans orauit dñꝫ vt qs eſſet vel cui⁹ me
riti indicaret. Cōuerſus ad leuā vidit vmbrā niger-
rimā ſtare. Qui a martino adiurat⁹ dixit latronē fuiſ
ſe ꝛ ob ſcelus p cuſſū eſſe:cōtinuo igit martinus al-
tare pcidit. ¶ Legit q in dialogo ſeueri ꝛ galli di
ſcipuloꝝ ſcti martini vbi multa ſuppleta ſunt q̄ i ei⁹
vita ſeuerus dimiſerat: q martinus quodā tpe valē
tinianū ipatorē p q̄dā neceſſitate adijt. Sꝫ ille ſciēs
eū velle petere qð ipſe nolebat dare:fores palatij ſi-
bi claudi fecit. At martinus ſemel ꝛ iterū paſſus re-
pulſā cilicio obuolutus ꝛ cinere cōſperſus p vnā heb-
domadā cibi ꝛ pot⁹ abſtinētia macerat. Tūc monēte
angelo ad palatiū venit ꝛ nullo ſibi phibēte ad im-
patorē vſq puenit. Quē cū veniētē videret irat⁹: q:
fuiſſꝫ admiſſus ei aſſurgere noluit donec ſellā regiā
ignis operiret ꝛ ipſū impatorē a pte poſteriori ignis
ſuccēderet. Tūc ſctō martino irat⁹ aſſurgēs virtutē
diuinā ſe ſēſiſſe cōfeſſus eſt multūq ipꝫ cōplectēs ſi
bi oīa anteq rogaret cōceſſit. multaq mūera obtu-
lit:ſꝫ martinus nō accepit. In eodē q dialogo legit
qualr̄ tertiū mortuū ſuſcitauit. Cū eñ qdā iuuenis
defunct⁹ fuiſſꝫ ꝛ mater p reſuſcitatiōe filij btm̄ mar
tinū lacrimis exoraret:ipſe i medio cāpi vbi erat in-
numerabilis multitudo gētiliū genua flexit ꝛ cūctis
videtib⁹ puer ſurrexit. Quapropter oēs illi gētiles
ad fidē xp̄i cōuerſi ſunt. Eidē q viro ſctō obediebāt
etiā iſenſibilia. vegetabilia ꝛ irrationabilia. Inſen-
ſibilia ſicut ignis ꝛ aqua. Nā cū in q̄dā phano ignē
miſiſſet:in domo pxime adherēte vēto flāma fereba
tur. Tūc martin⁹ ſup tectū dom⁹ aſcēdens:obuiū
ſe aduenietib⁹ flāmis inſeruit. Mox ɔ vim vēti flā-
ma retorqret vt cōflict⁹ q̄dā cōpugnantiū iter ſe ele
mētoꝝ videret. ¶ Nauis etiā q̄dā cū piclitaret vt in
pdicto dialogo legit: q̄dā negotiator necdū xp̄ian⁹
exclamauit. De⁹ martini eripe nos ꝛ ſtatim trāqli-
litas magna ſucceſſit. ¶ Similiter vegetabilia. Nā
cū in q̄dā loco tēplū antiquiſſimū diruiſſet ꝛ arborē
pini diabolo dedicatā vellet excidere obſiſtentib⁹ ru
ſticis ꝛ gētib⁹ vn⁹ eoꝝ dixit. Si de deo tuo fiduciam
habes:nos hanc arborem ſuccidemus ꝛ tu eam ſuſci
pe:ꝛ ſi tecum eſt deus tuus vt dicis euades. Quo an
nuente ſucciſſe arbori ꝛ iam verſus eū ibidē ligatum
cadenti ſignū crucis oppoſuit ꝛ in aliā ptē rediēs
ruſticos q̄ in toto loco erāt fere oppſſit. Quo viſo mi
raculo ad fidē cōuerſi ſunt. ¶ Irrationabilia quoq
aīalia ſibi pluries obedierūt: ſicut legit in predicto
dialogo. Cum enim canes lepuſculum inſequentes
vidiſſet imperauit canibus vt animal inſequi deſiſte
rent. Mox illi cōſtiterunt ꝛ quaſi vincti in ſuis veſti
gijs fixi manſerūt. Serpēs etiā quidā cum fluuium
quendā natādo trāſiret. martinus ait ad ſerpentem
In noīe dñi iubeo te redire. Mox ſe ad verbū ſancti
retorſit ꝛ in ripā aliā trāſmeauit. Et īgemiſcēs mar
tinus ait. Serpentes me audiunt ꝛ homines nō au-
diunt. Canis ſilr̄ qdā cum in quēdā ex martini diſci
pulis latraret:ille ad eum cōuerſus ait. In nomine
martini iubeo te obmuteſcere:canis cōtinuo obmu-
tuit ac ſi linguā habuiſſet abſciſſam. D Fuit au-
tem beatus martinus multe humilitatis. Nā lepros

ſum quendã cũctis horribilẽ pariſius obuiũ hñs ipꝫ oſculat⁹ eſt atq̃ bñdixit. ſtatimq̃ mũdat⁹ in ſacrario q̃ reſidiẽs nũq̃ cathedra vſus ẽ. Nã in eccl'ia nemo vnq̃ eũ ſedere cõſpexit. Sedebat aũt in cellula ruſticana q̃s tripodes vocãt. mľte dignitatꝭ q: par ap'lis dict⁹ ⁊ h' ꝓpter grãm ſpũſſancti q̃ i eũ i ſpẽ igneis ad robur deſcẽdit ſicut fuit in ap'lis. Vñ ⁊ ap'li frequẽter eũ tãq̃ cõparẽ viſitabãt. Legiť in p̄dicto dialogo q̃ q̃dã vice dñ martinus in cella ſolus ſederet ⁊ ſeuerus ⁊ gallus ei⁹ diſcipuli p̄ forib⁹ expectarẽt ſubito mirabili cõcuſſi horrore plures i cella audiũt inſimul colloquẽtes. De q̃ cũ poſtmodũ martinũ req̃ſiſſent ille ait. dicã vob̄ ſꝫ vos q̃ſo nulli dicatꝭ. Agnes tecla ⁊ maria ad me venerũt. Nec tñ illa die ſꝫ ſepius ab eis cõfeſſus eſt viſitari. Et petrũ ⁊ paulũ ap'los a ſe ſepe videri phibuit. Multe iuſtitie. Cũ ei ab imperatore noïe maximo inuitat⁹ fuiſſet: ⁊ martino poculũ p'rio fuiſſet oblatũ ſperãtib⁹ cũctꝭ vt poſt ſe regi tribuerꝫ p̄ſbytero ſuo dedit nullũ eſtimãs dignioꝛẽ q̃ poſt ſe deberet bibere ⁊ indignũ iudicãs ſi aut regẽ aut regis ꝓximos p̄ſbytero ꝓtuliſſꝫ. Multe patientie. Tãtã eñ in oïbus patiẽtiã ſeruabat q̃ cũ eẽt ſummus ſacerdos ĩpune ſepe a clericis ledebať nec a ſua eos ꝓpter h' charitate repellebat. Nemo illum vnq̃ vidit iratũ: nemo merẽtẽ: nemo ridentẽ. Nunq̃ in illius ore niſi xp̄s: nunq̃ in illius corde niſi pietas niſi pax: niſi mĩa inerat. Legiť q̃ in p̄dicto dialogo q̃ dñ martinus q̃dã vice ĩ veſte hiſpida ⁊ nigro ⁊ pẽdulo pallio circũtect⁹ ſup aſelluꝫ ꝓcederet eq̃s de ꝯ veniẽtib⁹ expaueſactis milites in terrã ſaltũ p̄cipiti ſe dederũt ⁊ martinũ accipiẽtes grauiter v'berauerũt. Ille aũt q̃ſi mutus cedentib⁹ terga p̄bebat. Sꝫ magis illi furebãt eo q̃ ille q̃ſi nõ ſentiens v'bera illata cõtẽnere videreť. Protinus aũt aĩalia adeo humo fixa p̄manebãt vt quãtũcũq̃ flagellata vel ꝑcuſſa velut ſaxa moueri nõ poſſent quouſq̃ ad martinuꝫ redeũtes ⁊ pctm̃ ſuũ qđ ignorãter i eũ cõmiſerãt cõfitẽtes: ille eis licẽtiã dedit ⁊ gradu ꝯcito aĩalia p̄ceſſerũt. Multe aſſiduitatis in orãdo. Quia vt i legẽda ſua dr̃ nunq̃ vllũ horarũ momẽtũ preterijt quo nõ aut orationi aut lectioni incumberet. Inter legendum tñ ⁊ operãdũ nũq̃ aĩuꝫ ab orõne laxabat. Nã vt fabris ferrarijs moris eſt q̃ inter operandum pro quodam laboris leuamine incudẽ feriunt: ita martinus duꝫ aliq̃d ageret ſemper orabat. Multe auſteritatis in ſeipſo. Refert eñ ſeuerus in ep'la ad euſebium q̃ cũ martin⁹ in quãdã villã ſue diocefis veniſſet ⁊ clerici lectũ ſibi plurimo ſtramine p̄paraſſent: ille ibidem requieſcens inſuetã mollicieꝫ p̄horreſcit quippe qui nuda humo vno tñ cilicio ſuperiecto cubare conſueuerat. Itaq̃ permotus iniuria ſurgens ſtramentũ omne ꝓiecit ⁊ ſe ſuper nudã humum collocauit circa mediam v'o noctem tota illa palea igne accenditur: ⁊ martin⁹ excitatus dũ exire tentaret ſed nequiret ab igne capiť ⁊ ei⁹ iam veſtimẽta vrũtur rediens v'o ad ſolitũ orõnis cõfugiũ ⁊ crucis emittẽs ſignaculuꝫ in medio ignis intactus permãſit ⁊ flammas ſenſit rorãtes quas male expertus erat vrẽtes. Monachi igitur excitati concurrunt ⁊ martinũ quẽ iam conſumptum putabant de medio flãmaruꝫ illeſum educũt. Multe cõpaſſiõis erga delinquẽtes: q: oẽs volẽtes penitere cõpaſſiõis voto recipiebat. Nã cuꝫ diabolus martinuꝫ reprehẽderet cur ſemel lapſos ad penitẽtiã reciperet eidẽ rñdit. Si tu ipſe o miſerabilis ab hoïm infeſtatiõe deſiſteres ⁊ te factoruꝫ tuoꝝ peniteret ego tibi cõfiſus i dño xp̄i miaꝫ pollicerer. Mľte pietatis erga paupes. Legiť in p̄dicto dialogo qđ martinuꝫ q̃dã feſtiuitatẽ ad eccl'iaꝫ tendentẽ paup q̃dã nudus ſecutus eſt. Martin⁹ aũt archidiacono p̄cepit vt egentẽ veſtiret. Sꝫ cũ h' ille facere diſtuliſſet ingreſſus martinus ſacrariũ tunicã ſuã illi tribuit ⁊ cõtinuo abſcedere iuſſit. Cuꝫ g̃ archidiacon⁹ moneret vt ad ſolẽnia peragenda procederet ille de ſe loquẽs rñdit ſe ire ñ poſſe donec pauper veſtẽ accipiat. Archidiacon⁹ v'o nõ intelligẽs: q: cũ ex triſecus cappa tect⁹ eſſet: ipſũ nudũ interi⁹ nõ videbat pauperẽ nõ adeſſe cauſať. At ille inq̃t: mihi veſtis deferať ⁊ paup nõ deerit veſtiẽd⁹. Cõpulſus ille ad foꝝ vadit ⁊ quiq̃ argẽteis tunicã vilẽ ⁊ curtã q̃ dr̃ penulla q̃ſi pene nulla rapiẽs añ pedes martini iratus ꝓiecit. Quã ille ſecreto induit cuius manice vſq̃ ad cubitũ ⁊ lõgitudo vſq̃ ad genua ꝓtendebať ⁊ ſic miſſam celebraturus ꝓcedit. Dũ aũt miſſaꝫ celebraret globus igneus ſup caput ei⁹ appuit ⁊ multis ibidẽ viſus fuit ob h' par ap'lis dr̃. Huic aũt miraculo addit magiſter Ioãnes beleth q̃ cũ in miſſa manus ad deũ vt moris eſt leuaret manicis lineis retro labẽtibus cũ nec brachia eius eſſent groſſa nec multũ carnoſa: nec p̄fata tunica ꝓtenderet niſi vſq̃ ad cubitũ remãſerũt eadẽ brachia nuda. Tunc miraculoſe torques aurei ⁊ gẽmati deferunť ab angelis ⁊ brachia decẽter operiunť. Quẽ etiã tõſam q̃dã vice cõſpiciẽs euãgeliũ inq̃t mãdatũ iſta cõpleuit. Duas tũicas iſta habuit ⁊ vnã nõ hñti largita eſt. Ita ⁊ vos inq̃t facere debetꝭ. Mľte ꝓtãtis erga demões expellẽdos. Sepe eñ ipſos demões ex hoïb⁹ expulit. Legiť etiã in p̄dicto dialogo q̃ q̃dã vacca a demone agitata cũ vbiq̃ ſeuiret ⁊ multos cõfoderet: ⁊ v'ſus martinũ ⁊ ſocios ſuos in itinere furibũda cõcurreret: ille manu eleuata ipaꝫ ſiſtere iubet. Qua ĩmobili p̄manẽte vidit demonẽ dorſo illi⁹ inſidẽtem. Quẽ increpãs diſcede in q̃t funeſte de pecude ⁊ ĩnoxiũ aĩal agitare deſiſte. Quo ꝓtinus diſcedente vacca ad ei⁹ pedes ꝓſterniť ⁊ ad ei⁹ iperiũ cum oĩ mãſuetudine ad gregẽ ſuũ reuertiť. Multe ſubtilitatis erga eos cognoſcẽdos: demões eñ ſibi ita ꝯſpicabiles reddebãtur vt apte ab ipſo ſub q̃cũq̃ imagine viderenť. Naꝫ interdũ demones in iouis perſonã pluri mũq̃ mercurij aliq̃ñ veneris vel minerue trãſſiguratos ſe ei⁹ vultibus offerebãt: quos ille oẽs ſuis noïbus increpabat. Mercuriũ maxime patiebať infeſtũ. Iouem brutũ atq̃ hebetẽ eſſe dicebat: quadam etiã vice diabol⁹ in forma regis purpura ⁊ diademate ⁊ aureis caligis ornatus ſereno ore letaq̃ facie ſibi apparuit. Cũq̃ diu ambo tacuiſſent: agnoſce inquit martine quem colis. Chriſtus ego ſum deſcẽſurus ad terras prius me manifeſtare tibi volui. Ad hoc cum adhuc martinus admirans taceret rurſus ait. Martine cur dubitas credere cum me videas. Chriſtus ego ſum. Tũc ille a ſpũſſancto doctus ait. Dñs ieſus xp̄s nõ

ſe purpuratũ nec diademate, renitentẽ venturũ eſſe predixit. Ego xp̄ꝫ niſi in eo habitu ⁊ forma q̃ paſſus eſt niſi crucis ſtigmata p̄ferentẽ veniſſe non credam. Ad hãc vocẽ ille diſparuit ⁊ totã cellã fetore cõpleuit.

C Martin⁹ igr̃ obitũ ſuũ lõge ante preſciuit: quem etiã fratrib⁹ reuelauit. Interea candacenſem diocecſim cã ſedande diſcordie viſitauit. Pergens g̃ vidit mergulos in flumine piſcibus inſidiãtes et q̃ſq̃ capiẽtes. Forma inquit hec demonũ eſt. Inſidiãtur incautis: capiũt neſciẽtes: captos deuorant: ſaturari nequeunt deuoratis. Imperat igiť vt relicto gurgite deſertas peterẽt regiones. Statimq̃ grege facto mõtes ſyluaſq̃ petierũt. C In illa igr̃ dioceſi aliquã diu cõmorat⁹ virib⁹ corporis cepit deſtitui ⁊ diſcipulis indicat ſe iã reſolui. Tũc oẽs flẽtes cur nos inquiunt pr̃ deſeris aut cui nos deſolatos relinq̃s. Inuadent eñ gregẽ tuũ lupi rapaces. Et ille coꝝ motus p̄cib⁹ fletibuſq̃: flẽs q̃ ſic orauit. Dñe ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius nõ recuſo laborẽ: fiat voluntas tua. Dubitauit enim pene q̃d mallet: q: nec hos deſerere nec a xp̄o volebat diutius ſepari. Itaq̃ cuꝫ aliquãdiu moleſtia febriũ teneret et a diſcipulis ſuis rogareť vt in lectulo ſuo vbi in cilicio et cinere diſcũbebat ſtramentũ aliquod ponereť: non decet inquit filij xp̄ianũ niſi in cilicio ⁊ cinere mori. Ego nõ vobis aliud exẽplũ relinquo: ipſe peccaui. Oculis ac manibus in celũ ſemp intẽtus inuictũ ab orõne ſpm̃ nõ relaxabat. Et cũ ſupin⁹ ſemp iaceret et a preſbyterꝭ rogareť et corpuſculũ mutatiõe lateris releuaret: ſinite me inq̃t fratres ſinite celũ poti⁹ reſpicere q̃ terram vt ſpũs ad dñm dirigať. Et hec dicẽs vidit diabolũ aſſiſtere. Quid hic inq̃t aſtas cruẽta beſtia. Nihil in me funeſtuꝫ reperies: abrae me ſinus recipiet. Et in hac voce ſub archadio ⁊ honorio qui ceperũt circa annum dñi. cccccxlviij. vite eius. lxxxi. ſpiritum deo reddidit. Vultuſq̃ ei⁹ tanq̃ iam glorificatus reſplenduit: ac chorus angeloꝝ ibidem cõcinens a multis auditus fuit. Ad eius tranſitũ pictaui ſicut turonici cõuenerunt: ibiq̃ magna altercatio orta eſt dicebant eñ pictaui. Noſter eſt monachus nos requirimus cõmẽdatũ. Quibus illi. Vobis eſt ablatus nobis a deo donatus. Nocte igr̃ media pictaui oẽs ꝑnit⁹ ſopiunť: et ſic a turonicis ꝑ feneſtraꝫ eiect⁹ ꝑ ligerim nauigio ad vrbẽ turonicã cũ gaudio deportatur. Beat⁹ aũt ſeuerin⁹ coloniẽſis ep̄s cuꝫ die dñica loca ſctã poſt matutinas more ſolito circũiret: illa hora q̃ vir ſanctus obijt angelos cantãtes in celo audiuit. Vocãſq̃ archidiaconũ interrogat ſi aliquid audiret. Et cũ ſe nil audire diceret ⁊ archiep̄s vt diligẽter auſcultaret moneret: cepit ſurſum collũ extẽdere aures erigere: et ſup ſummis articulis baculo ſubſtẽtãte ſtare. Sꝫ cũ archiep̄s ꝓ eo oraſſet quaſdã ĩ celo voces audire ſe dixit. Cui archiep̄s. Dñs me⁹ martinus eſt q̃ migrauit e mũdo: ⁊ nũc angeli eũ in celum deferunt. Demones autẽ affuerũt qui eum retinere voluerũt: ſꝫ nihil ſuũ in eo reperiẽtes cõfuſi receſſerũt. Archidiaconus igr̃ diẽ ⁊ horã notauit: ⁊ tũc martinũ migraſſe cognouit. Seuer⁹ etiã monachus qui vitã eius ſcripſit: cuꝫ poſt matutinas leuiter obdormiſſet ſicut ipſe in q̃dã ep'la teſtať. ſ. martinus albis indutus: vultu igneo: ſtellãtib⁹ oculis: crine purpureo tenẽs librũ in manu manu dextera quẽ de vita ei⁹ idẽ ſeuerus ſcripſerat eidẽ apparuit. Cũq̃ poſt bñdictionẽ in celũ cõſcendere ipm̃ videret ⁊ cum eo aſcẽdere cuperet euigilauit. Poſt h' aũt nũcijs veniẽtibus eadẽ nocte ſctm̃ martinum migraſſe audiuit.

C Eo dꝫ die ſ. Ambro. mediolañ. ep̄s miſſam celebrãs ſup altare inter ꝓphetiã ⁊ ep'lam obdormiuit. Et cũ null⁹ eũ excitare p̄ſumeret ⁊ ſubdiacon⁹ niſi ipſo innuẽte ep'lam nõ auderet legere tranſactis duarũ vel triũ horaꝝ ſpatijs excitauerunt eũ dicentes. Iã hora p̄terijt ⁊ pp'ls valde laſſus expectat iubeat dñs nr̃ vt cleric⁹ ep'lam legat. Ad q̃s ille. Nolite turbari: frater eñ me⁹ martin⁹ ad deũ migrauit: ⁊ ego ei⁹ funeri interfui: ⁊ obſequiũ p̄bui: ſꝫ vltimaꝫ orõnẽ vobis excitãtib⁹ explere nõ valui. Tũc illi diẽ ⁊ horã notãtes inuenerũt ſ. martinum tũc migraſſe ad celũ. Cappã ei⁹ vt ait mgr̃ Ioãnes beleth reges frãcie in p̄lijs portare ꝯſueuerũt. Vñ ipſi⁹ cappe cuſtodes capellani dicebanť. Poſt mortẽ aũt ei⁹ anno lxiiij. cũ btũs ꝑpetu⁹ ei⁹ eccl'iaꝫ magnifice ampliaſſet ⁊ in eã corp⁹ ei⁹ trãſferre vellet: ſemel ⁊ bis ⁊ tertio ieiunijs ⁊ vigilijs inſiſtẽtes ſepulcrũ ei⁹ nullatenus mouere potuerũt. Cũq̃ vellent dimittere q̃dã ſenex pulcerrim⁹ eis apparuit dicẽs. Vſq̃ quo tardatis. Nõ videtis ſ. martinũ paratũ iuuare vos ſi manus apponitis. Tũc ille cũ eis man⁹ ſuppoſuit: ⁊ cuꝫ ſumma velocitate ſepulcrũ leuauerunt ⁊ in loco vbi nũc coliť poſuerũt. Senex aũt ille poſt hoc nuſq̃ cõparuit. Hec trãſlatio in mẽſe iulij celebratur. refert Odo abbas cluniaceñ. q̃ tũc oẽs cãpane in oïb⁹ eccleſijs nullo tangẽte pulſabanť: ⁊ oẽs lãpades diuinitus accẽdebanť. Ferť dꝫ q̃ tũc duo ſocij erãt quorũ vn⁹ erat cec⁹ ⁊ alter cõtract⁹. Cec⁹ aũt ꝯctũ ferebat ⁊ ꝯct⁹ ceco viã demõſtrabat ſicq̃ taliter mẽdicãtes multã pecuniã acq̃rebãt. Audiẽtes v'o q̃ ad corpus ſcti martini multi ſanabanť infirmi cũ in tranſlatiõe ei⁹ corp⁹ extra eccl'iaꝫ ꝓceſſionaliter ducereť timere ceperũt ne p̄dictũ corp⁹ iuxta domũ vbi manebãt ducereť: ⁊ ſic ipſi forſitan curarenť. Nolebãt eñ ſanitatẽ ꝯſeq̃ ne deperiret materia queſtus ſui. Quapropter de illa ſtrata fugientes ſe ad aliã tranſferebãt ꝑ quã corp⁹ nequaq̃ duci putabãt. Dũ g̃ fugerẽt corpi ei⁹ ex iprouiſo ꝓtin⁹ obuiauerũt. Et q: de⁹ multa bona p̄ſtat inuitis ambo ꝯ coꝝ voluntatẽ ꝯtinuo ſunt curati: lꝫ de hoc plurimũ triſtarenť. Ambro. aũt de ſctõ martino ſic ait. Beat⁹ martin⁹ prophani erroris tẽpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit mortuos ſuſcitauit ab obſeſſis corpib⁹ demonia ſeua exclusit ac varijs laborãtes lãguorib⁹ ſalutis remedio ſubleuauit q̃ ita pfect⁹ inuẽt⁹ eſt vt xp̄m texiſſet in paupe ⁊ veſte quã egen⁹ accepat mũdi dñm induiſſet. O felix largitas q̃ diuinitas operiť. O clamidis glioſa diuiſio q̃ militẽ texit regẽ. O ineſtimabile donũ qđ veſtire meruit diuinitatem. Digne huic dñe ꝯfeſſiõis tue p̄mia ꝯtuliſti. Digne ei arrianoꝝ ſubiacuit feritas. digne amore martyrij ꝑſecutoris tormẽta nõ timuit. q̃d erit ꝓ oblatiõe ĩtegri corpis receptur⁹ q̃ ꝓ quãtitate veſtis exigue deum veſtire meruit ⁊ videre: ſic ſperãtib⁹ contulit medicinam vt

alios ſupplicationibus alios viſu ſaluaret.

¶ De ſctō brictio. clxiij. A

Brictus ſ. martini diacon⁹ eiuſq͂ plurimū emulus multaq͂ ei de ſancto cōuicia inferebat. Nā cum quidam paup̄ matinū requireret dixit ei brictius. Si illū delirū q̄ris, pſpice emin⁹ ille eſt enī qui quaſi ameſcelum reſpicit. Cuʒ igit paup̄ a martino qd̄ petierat accepiſſet: vir ſanctus brictium ad ſe vocās. dicit. An ego tibi delirus video: bricti. Qd̄ cū ille p̄ verecundia ſe dixiſſe negaret. ait martin⁹. Nōne aures mee ad os tuū erāt qn̄ hec eminus loq̄baris. Amē dico tibi q: a dn̄o obtinui vt mihi in ep̄atu ſuccedas: ſʒ ſcias multa te in ep̄atu aduerſa paſſurū. Qd̄ bricti⁹ audiens irridebat dicēs. Nōne verū dixi iſtū delirū eē. Poſt mortē igit ſ. martini bricti⁹ in ep̄m eſt electus. Qui deinceps orōni vacabat. Et lʒ adhuc ſupbus: tn̄ corpore caſtus erat. Anno aūt ep̄atus ſui. xxx. mulier q̄dā religioſe veſtita q̄ eius veſtimēta lauabat concipit filiū ⁊ peperit. Tūc oīs popul⁹ cū lapidib⁹ in ei⁹ ianuā cōgregat⁹ eſt dicēs. Diu pietate ſ. martini luxuriā tuā diſſimulauim⁹ ſʒ iā nequaq̄ pollutas manus oſculari volem⁹. Ille aūt viriliter hoc negāte ait Adducite ad me infantē. Quo allato cū. xxx. eēt dieꝝ dixit ad eū brictius. Adiuro te p̄ filiū dei vt dicas corā oībus ſi ego te genui. Et ille. Nō tu inquit es p̄r meus. Populo aūt vrgente vt quis eēt eius p̄r req̄reret ille ait. Nō eſt hoc meū ſed qd̄ ad me ptinuit. Ppl's aūt h̄ totū magicis artib⁹ attribuebat dicēs Nequaq̄ nobis falſo paſtoris noīe dn̄aberis. Tūc ille p̄ ſui purgatiōe p̄unas ardētes vſq͂ ad tūbā ſcti martini cunctis videntibus deportauit. Proiectiſq͂ p̄unis veſtis ei⁹ illeſa apparuit ⁊ ait. Sicut hoc meū veſtimētum a p̄unis manſit illeſum. ſic corpus meū a cōtactu mulieris eſt mundū. Populo aūt adhuc non credente ſanctū brictiū cōtumelijs et iniurijs aſficiunt et a ſua dignitate eijciunt vt verbū qd̄ ſanct⁹ martin⁹ dixerat impleret. Tunc bricti⁹ flens papam adijt ⁊ ſepteʒ annis ibidē p̄manens q̄cq̄d in ſctm̄ martinū deliq̄rat penitendo deleuit. Ppl's aūt iuſtinianum p̄fecit et romā cōtra brictiū miſit, vt ep̄atū ſibi contra brictium defenſaret. Quo cū tenderet in ciuitate vercellēſi vitā finiuit et armenium loco eius ppl's oīs p̄fecit. Septimo igit anno brictius cū autoritate pape rediens ſexto ab vrbe miliario hoſpitium accepit et armenius eadē nocte ſpiritū exalauit. Tūc brictius p̄ reuelationē cognoſcēs ait ſuis vt ſurgerēt et ſecū ad tumulandū turonenſeʒ ep̄m p̄pararent. Cū ergo brictius per vnā portam ciuitatē īgrederetur. Ille aūt per aliam mortuus efferebat. Quo ſepulto ſanctus brictius ſedeʒ ſuā accepit ⁊ vij. poſtmodum annis p̄ſidens ⁊ vitam laudabilem ducēs xlvij. anno ep̄atus ſui in pace quieuit

¶ De ſctā elizabeth. clxiiij. A

Elizabeth interp̄taꝰ deus meus cognouit vel dei mei ſeptima vel dei mei ſaturitas. Dicit ergo primo elizabeth de⁹ meus cognouit q: de⁹ eaʒ cognouit. i. ſuo bn̄placito approbauit vel cognouit idest notitiaʒ ſue cognitionis ſibi infudit. Scd̄o dicit elizabeth. i. dei mei ſeptima. Ipſa enī habuit ſeptimā dei. vel q: ſeptē operib⁹ mīe ſe exercuit: vel q: nūc eſt in ſeptima etate quieſcētiū p̄uentura tandeʒ in octauā reſurgētiū: vel p̄pter ſeptē ſtat⁹ in quib⁹ fuit. Ipſa nāq͂ fuit in ſtatu virginali. ſcd̄o in ſtatu cōiugali. tertio in ſtatu viduali. quarto in ſtatu actiuo quinto in ſtatu cōtēplatiuo. ſexto in ſtatu religioſo. Et nūc ſeptimo eſt in ſtatu glorioſo. Et iſti ſeptem ſtatus manifeſte continenꝰ in legēda ſua vt poſſet dici de ea qd̄ dicit ī daniele de nabuchodonoſor: ſeptē tēpora mutabunꝰ ſup̄ eā. Tertio dicit dei mei ſaturitas. Deus enī eā modo ſatiauit ⁊ repleuit ſplendore veritatis: dulcedine ſuauitatis ⁊ vigore eternitatis. vn̄ Augu. in lib. de ciuitate agens de ciuitate celeſti dicit. In eternitate dei viget: in veritate dei lucet in bonitate dei gaudet.

Elizabeth illuſtris vngarie regiſ filia genere nobilis: ſʒ fide ac religione nobilior: ſtirpē tā nobilē nobilitauit exēplis illuſtrauit miraculis ⁊ decorauit gratia ſctitatis. Quā autor nature ſupra naturā quodāmodo extulit dū puella regalibus nutrita delitijs oīa puerilia aut oīno cōtēneret aut eadem ī dei obſequiū manciparet vt liquido clareat tenera eius infantia quāta ſimplicitate viguit: quāta dulci deuotione incepit. Extūc ſiquidē cepit bonis aſſueſcere ſtudij ludos ſpernere vanitatis: ſucceſſus pſpꝯos fugere mūdi: pficere ſemp̄ in reuerētia dei. Cū enim adhuc eſſet quinquēnis in eccl'ia orādi gratia tāʒ ſedula p̄manebat: vt eam ei⁹ ſodales vel ancille auellere vix valerent. Quam cum ancille vel coetanee eius obſeruarent aliquā de illis cauſa ludi verſus capellam inſequi videbatur vt ex hoc intrādi eccl'iaʒ opportunitatem captaret. Quā ingrediēs genua flectebat aut pauimēto totaliter incūbebat. Et licet literarū peritiā nō haberet: tamē corā ſe in eccl'ijs ſepe pſalteriuʒ expādebat vt quodāmodo ſe legere fingeret ne velut occupatā quis īpediret. Se quoq͂ cū puellis ad terrā pſtratam ludi ſpecie menſurabat vt ſub tali occaſione dei reuerentiā exhiberet. In ludo ēt anuloꝝ ⁊ alijs ludis ſpem totam in deo ponebat: et ex his q̄ puella paruula lucrabatur vel al's peculiariter poſſidebat puellis pauperculis decimas exhibebat inducēs eas vt orōnē dn̄icam dicerent et crebro virginē ſalutarēt. Creſcens ꝯo per etatem tēporis creſcebat amplius per effectum deuotiōis. Naʒ beatā virginē dei genitricē in ſuā patronā ⁊ aduocatam ⁊ btm̄ Ioānem euāgeliſtā in ſue caſtitatis cuſtodem elegit. Cūq͂ enī ſingule cedule ſingulorum apl'orū noīb⁹ inſcripte altari īponerenꝰ ⁊ quelibet aliarū puellarū caſu ſibi cedulam contingentem acciperet: iſta orōne fuſa trib⁹ vicib⁹ cedulā vbi nomē ſancti petri erat inſcriptū vt deſiderabat accepit. Ad quē tanto deuotionis ferebaꝰ affectu vt nihil in ei⁹ nomīe petētib⁹ denegaret. Ne ꝯo mūdi succēſus ſibi nimiū blandireꝰ quotidie in rebus proſperis ſibi aliquid detrahebat. Cum enī in aliquo ludo ſibi proſpere ſuccederet reliquum intermittēs dicebat.

Nolo p̄cedere: ſʒ p̄pter deū reliquū itermitto. B Ad choreas q͂ cuʒ puellis ceteris aduocata cuʒ vnū circuitū p̄giſſet dicebat. Sufficiat nob vn⁹ circuit⁹ iā p̄pter deū alios dimittam⁹. Et ſic p̄ talē modū puellas a vanitatib⁹ tēperabat veſtimētoꝝ laſciuos vſus ſemp̄ adhorruit ⁊ oēm in his honeſtatē dilexit. Certuʒ q͂ ſibi numerū orōnum indixerat: quē ſi qn̄ aliq̄ occupatiōe p̄uēta nō potuiſſet p̄ficere ⁊ ab āncillis lectū ingredi cogereꝰ. cū celeſti ſpōſo vigilias vigilāter ſoluebat. Dies q͂ ſolēnes puella nobilis tāta deuotiōe colebat vt etiā manicas ſibi cōſui nulla rōne pateretꝰ anteq̄ miſſarū ſolēnia cōplerenꝰ. Chirotecaꝝ etiā vſus an̄ meridiē in dieb⁹ dn̄icis ſibi interdixit: volēs in h̄ ⁊ ſacre deferre ſolēnitati ⁊ ſue ſatiſfacere deuotiōi. Propter qd̄ ſolita erat ad hec ⁊ ſimilia ſe p̄ votū aſtringere ne q̄s eā poſſet aliquib⁹ ſuaſionibus a ſuo p̄poſito reuocare. Officiū eccleſiaſticū audiebat cū tanta reuerētia vt cū ſacra legerenꝰ euāgelia vel ſacra hoſtia cōficereꝰ: manicas ſi forte cōſute eſſent ſolueret monilia deponeret ⁊ cetera capitis ornamēta ī imo lacaret. At vbi gradū virginalē prudēter rexit ⁊ inocenter p̄currit: cōiugalē gradū intrare cōpellit: vt pote q̄ ad h̄ paterno īperio vrgebatur fructū p̄ceptura triceſimū q̄ fidē trinitatis ſeruauit cū decalogo preceptoꝝ. Cōſenſit igiꝰ lʒ inuita ī copulam cōiugalē: nō vt libidini conſentiret ſʒ ne patris p̄ceptū cōtēneret: ⁊ vt filios educādos ad dei ſeruitium p̄crearet. Quāuis enī fuerit legi thori cōiugalis aſtricta nulli tn̄ culpā de delectatiōi fuit ſubiecta. Qd̄ inde manifeſte cōſtat qm̄ in manibus magiſtri conradi votū emiſit q̄ ſi viro ſuo eaʒ ſuperuiuere contingeret: continentiam perpetuam obſeruaret. C Fuit igitur lantgrauio thuringie ſociata cōiugio p̄ut regalis exigebat magnificentia ⁊ diſpoſitio ordinauit diuina vt ſcʒ ibidē multos ad dei amorē adduceret ⁊ icultos hoies edoceret. Licet aūt mutauerit ſtatum nō tn̄ mutauit mentis affectū. Quāte autem fuerit deuotionis ⁊ humiliationis ad deū quāte auſteritatis ⁊ abſtinentie ad ſeipſam: quāte largitatis ⁊ mīe ad pauperes ex his q̄ ſubiecta ſunt aptius declaratur. Nā in orōne tanti extitit feruoris vt etiam ancillas ad eccleſiam gradu cōcito p̄uenire vt quaſi q̄buſdam clādeſtinis orōnibus aliquā dei grām impetraret. In nocte ad orationē ſepe ſurgebat. rogāte eā marito vt ſibi parceret ⁊ q̄eti alicui corpus dōnaret. Ordinauit aūt cū quadā domicellla ſibi inter ceteras magis familiari vt ſi forte ſomno depreſſā nō ſurgeret eā pede tangens excitaret. Quadā ꝯo vice pedem dn̄e tangere voluit ⁊ caſu in pedem mariti impegit. Qui ſubito excitatus rem vt erat didicit ⁊ patiēter ſufferēs prudēter diſſimulauit. Et vt orōnū ſuarū deo pingue redderet ſacrificiū: ſepe ipſum irrigabat abūdātia lacrimarum: quas quidem lacrimas fundebat iucunde ⁊ ſine aliqua indecenti vult⁹ permutatione: ita vt ſemper cū dolore fleret ⁊ de dolore gauderet ⁊ hoc quadā vultus letitia venuſtaret tante ſe humilitati ſubiecit vt propter dei amorem vilia ⁊ abiecta non ſperneret: ſed hec cum deuotiōe nimia exerceret. Nam infirmum quendā vultu deformem capitis fetore horribilem in ſinu p̄prio reclinauit: ⁊ horridū crinē tōdens eius caput ancillis ridentib⁹ lauit. In rogatiōib⁹ ſemp̄ p̄ceſſionē nudis pedib⁹ induta laneis ſequebaꝰ. Et in p̄dicationū ſtationib⁹ inter paup̄culas tanq̄ paup̄ ⁊ humilis reſidebat. In purificatiōe poſt p̄tū nequaq̄ ſe vt cetere gēmis ornabat vel veſtibus deauratis tegebat: ſʒ exēplo intemerate puerpere filiū p̄prijs geſtās in vlnis ipſiuʒ ad altare cū agno ⁊ cādela humiliter offerebat vt ex his ⁊ ſeculi pōpā cōtennēdā oſnderet ⁊ ſe illibate puerp̄e cōformaret. Deinde domū rediēs veſtimēta ipſa cū quib⁹ ad eccleſiā p̄ceſſerat alicui pauperi mulieri tribuebat. Accidit ad ſue humilitatis p̄conium q̄ ipā libertate p̄cellēs ⁊ dignitate ſublimi cuiuſdā viri: ſcʒ magiſtri cōradi paup̄is ⁊ mendici: ſed tn̄ ſciētia ⁊ religiōe p̄cipui ſaluo iure matrimonij ⁊ conſciētie merito obediētie ⁊ deo ſe ſubiecit ⁊ q̄cq̄d ille p̄ciperet ipſa cū reuerētia ⁊ multo gaudio adimpleret: vt ex h̄ ⁊ obediētie p̄ciperet meritū ⁊ dn̄i ſaluatoris q̄ fact⁹ eſt obediēs vſq͂ ad mortē imitareꝰ exēplū. Quadā aūt vice ad quādā p̄dicationē ab ipſo vocata ſup̄ueniēte marchioniſſa miſſenenſe impedita nō venit. Qd̄ ille egre ferēs tātā ei⁹ inobediētiā relaxare noluit donec vſq͂ ad camiſiā expoliatā cū q̄buſdā ancillis ſuis q̄ culpabiles fuerant fortiter ꝟberari fecit. D Sibi q͂ tātā abſtinētiā ⁊ rigorē īponebat vt corpus ſuū vigilijs diſciplinis ⁊ ieiunijs maceraꝛʒ. Nā ſepe a viri thoro abſtinēs noctes ducebat īſomnes: vt orōnib⁹ poſſet inſiſtere ⁊ in abſcōdito patrē celeſtē orare. Cūq͂ ſomni īterpellaret neceſſitas ſup̄ pſtrata tapetia dormiebat. Sʒ cū marit⁹ abeſſet cū ſpōſo celeſti ī orōnib⁹ p̄noctabat. Sepe etiā p̄ manus ancillaꝝ faciebat ſe in cubiculo fortiter ꝟberari: vt ſaluatori flagellato vicē rependeret ⁊ carnē ab oī laſciuia coerceret. Tātā aūt in cibo ⁊ potu tēperātiā exhibebat: vt in mēſa mariti inter diuerſa ferculoꝝ gn̄a iterdū pane ſimplici eēt cōtenta. Magiſter enī cōrad⁹ ſibi interdixit ne de cibis mariti quicq̄ contingeret de q̄bus ſanam cōſcientiā non haberet. Quod ipſa tanta diligentia obſeruauit vt alijs diuerſis delitijs abūdantibus ipā cū ancillis ſuis cibis groſſioribus vteretur. Sepe tn̄ ad menſam ſedebat vt cibos manib⁹ cōtractabat ⁊ diuidebat vt ex hoc comedere videreꝰ ne ſuperſtitionis notā incurreret: ſed vrbanitati tali cūctos cōuiuas letificaret. Quadam vice cū longi itineris fuiſſet labore depreſſa: ⁊ marito ⁊ ſibi fuiſſent cibi diuerſi oblati qui non credebātur de iuſtis laboribus acquiſiti oīno abſtinuit ⁊ nigrum panem durum in aqua calida madefactū cum ſuis ancillis patienter comedit. Ob hoc quoſdam reddit⁹ iuſtos vir ſuus ſibi aſſignauerat de quibus cuʒ quibuſdaʒ ancillis ſuis que ſibi ad hec oīa conſentiebant viuebat. Sepe aūt cibos curie reſpuit ⁊ aliquorū bonorū virorū cibaria requiſiuit. Hec autē oīa vir ſuus cū patientia ſupportabat aſſerēs q̄ hec ⁊ ipſe libenter faceret ſi turbationeʒ ſue familie nō timeret. Statum quoq͂ paup̄tatis in ſumma gloria cōſtituta ſummo opere affectabat vt ⁊ xp̄o pauperi viceʒ rependeret et nud⁹ ī ea nil p̄prium haberet. Quapropter interdum cū ſola eſſet cum ancillis veſtimentis vilibus induēs ſe et deſpecto velo caput ſuū operiēs dicebat.

Taliter ĩcedā cuꝫ ad ſtatuꝫ venero pauꝑtatis. Licet aũt ſibi abſtinẽtie frenũ ĩpoſuerit: tāta tñ liberalitate ſe ad pauperes effundebat vt nulliũ aliq̃ ꝑmi inedia pateref ſꝫ oĩbus adeo largiſſime ſubueniebat vt oẽs eā matrē paupeꝝ acclamarēt Septē enĩ miē opibus tota vigilātia inſudabat vt regnũ ꝑpetuũ ꝑpetuo regnatura ꝑciperet: ⁊ paternā bñdictionē cũ bñdictis ad dexterā poſſideret. Ipſa nāq̧ nudos veſtiebat. Siquidē veſtimēta ĩpendebat: paupib⁹ nudis ꝑegrinoꝝ ⁊ paupuꝫ corꝑib⁹ ſepeliēdis ⁊ pueris baptizandis. Quos q̄dē pueros ſepe de ſacro fonte leuabat ⁊ ꝓprijs manib⁹ eoꝝ veſtimēta ſuebat ⁊ cōpaternitate ꝯtracta eis liberius ſubueniret. ¶ Accidit āt vt cuidā paupcule quoddā ſatis bonũ tribueret veſtimētũ. Illa autē vidēs donũ tā magnificũ: tā ingenti gaudio eſt ꝑfuſa vt ad terrā cadens mortua crederef. Qō btā eliſabeth vidēs doluit ſe ſibi tāta dediſſe timēs ne ſibi fieret cā mortis. Sꝫ tñ ꝓ ea orauit ⁊ ipſa ſanata ſurrexit. Sepe aũt ipſa cuꝫ ancillis ſuis lanā ꝓprijs manib⁹ filabat ⁊ inde veſtimēta fieri faciebat vt ex hͦ bonoꝝ laboꝝ glioſuꝫ reciꝑet fructuꝫ exēpluꝫ vere humilitatis ꝑberet ⁊ de ꝓprij corporis laborib⁹ eleemoſynā daret deo. Ipſa eſuriētes paſcebat. Pauperib⁹ enĩ alimēta ꝑbebat adeo vt lātgrauio viro ſuo ꝓfecto ad curiā federici imꝑatoris q̄ tunc erat cremone ipſa oēm annonā de ſuis grāgijs collegit ⁊ cōgregatis vndecunq̧ paupib⁹ q̄tidie eis neceſſaria miniſtrabat: eo ꝙ tūc cariſtia ⁊ fames valida īminebat. Sepe aũt cuꝫ pecunia ei deficeret ornamēta vēdebat vt paupib⁹ ſubueniret. Multa etiā ſibi ex ſuis ancillis cōſueuit ſubtrahere ⁊ paupib⁹ reſeruare. Ipſa ſitiētes potabat. Quadā aũt vice cereuiſiā paupib⁹ diſtribuēs: cũ vnicuiq̧ ſufficiēter dediſſet inuentum eſt ꝙ vas nullā habuit diminutionem ſed eādē quā prius mēſurā ſeruauit. Ipſa hoſpitio peregrinos ⁊ pauperes ſuſcipiebat. Domũ enĩ maximā ſub altiſſimo caſtro ſuo conſtruxit in qua infirmoꝝ magnā multitudinem refouebat quos diebus ſingulis non obſtante difficultate aſcenſus vel deſcēſus viſitans et eis oīa neceſſaria miniſtrabat et verbis incitatorijs ad patientiā iducebat. Et licet oēm corruptionem aeris ſemꝑ egre portauerit infirmoꝝ tñ corruptiones ꝓpter dei amorē etiā tꝑe eſtiuo nō abhorruit: ſed remedia adhibuit velo ꝓprij capitis terſit: ⁊ manibus ꝓprijs cōtrectauit: lꝫ ancille talia grauiter tolerarēt. In eadē q̧ domo puerulos pauperũ feminaruꝫ nutriri cuꝫ ſumma diligentia faciebat quibus ſe tam dulcem ⁊ humileꝫ exhibebat vt eā oēs matrē vocarent ⁊ intrātē domũ cūcti tanꝙ matrē filij ſequerenf ⁊ ante eā cateruatiꝫ cũ ſummo ſtudio collocarentur. Ipſa vͦ ⁊ ollicułas ⁊ anulos vitreos ⁊ quedā alia vitrea emi fecerat vt pueri ludos puerlles in talibus exercerent. Que dũ in pallio proprio equitans in caſtrum deferret de rupe altiſſima ſuper lapides ceciderunt: ſed nulla in eis leſio eſt inuenta. Ipſa infirmos viſitabat. Miſeroꝝ enĩ compaſſio adeo aīm eius vēdicabat ꝙ eoꝝ hoſpitia diligenter perquirens eos ſolicite viſitabat: eoꝝ camerulas familiariter ⁊ deuote ſubintrans: nec difficultate vie ꝑtenta nec lōgitudine laceſſita: quibus ſubueniebat in neceſſarijs ⁊ vͦba exhibebat cōſolatiōis. Propter qͦ ex quintuplici conſideratiōe remunerationē accepit. ſ. ex dignatiōe viſitatiōis: ex labore itineris: ex affectu cōpaſſiōis: ex affectu cōſolatiōis ⁊ ex largitiōe muneris. Ipſa ſepulturas pauperuꝫ frequētabat. Mēte nāq̧ deuota pauperũ currebat ad funera ⁊ veſtes q̄s ꝓprijs manib⁹ fecerat eoꝝ corporib⁹ coaptabat adeo vt ſemel velũ ſuũ lineuꝫ magnũ in partes cōcideret: vt cuiuſdā paupis corpus inuolueret. Eorũ etiam funera ꝓprijs manib⁹ cōtrectabat: ⁊ in ipſoꝝ obſequijs deuota manebat. Inter hec laudāda eſt deuotio viri ſui: q̄ lꝫ negotijs eēt mł'tis īplicit⁹ i dei tñ obſequio erat deuot⁹. Et q: ipē talib⁹ ꝑſonaliter intēdere nō valebat vxori ſue ꝑtātē cōceſſerat agēdi oīa q̄ dei honorē reſpicerēt ⁊ aīe ſue ſalutē aſſererēt. ¶ Cupiēs vͦ btā elizabeth vt vir ſu⁹ in fidei defenſionē potētie ſue arma ꝯuerteret ipꝫ ſalubri exhortatiōe induxit vt ad terrā ſanctā ꝑgeret viſitandũ. Ubi dũ eſſet ipſe lāgraui⁹ ꝑnceps fidelis deuot⁹ ⁊ inclytus fide q̧ integra deuotiōe ſincera deo reddidit ſpm̄ ſuoꝝ opeꝝ fructũ recipiēs glioſuꝫ. Et ſic ipſa vidualē ſtatũ cũ deuotiōe amplectif ne vidualis cōtinētie ꝑmio fraudaref ſꝫ fructũ ſexageſimũ ꝑciperet vt pote q̄ decalogũ ꝑceptoꝝ cũ ſex opib⁹ miē obſeruaret. Uex cũ mors viri ſui ꝑ totā fuiſſet thuringiā diuulgata: ipſa tanꝙ diſſipatrix ⁊ ꝓdiga a quibuſdā vaſallis viri ſui turpiter ⁊ totaliter eſt eiecta vt ex hoc ei⁹ patiētia clareſceret ⁊ pauꝑtatis diu cōceptũ deſideriũ obtiēret. Adueniēte igr̄ nocte ī domo cuiuſdā tabernarij ī loco vbi porci iacuerāt ſe recepit deo grās multas agēs. Hora vͦ matutinali ad domũ fratrũ minoꝝ ꝑgēs rogauit vt ꝓ ſua tribulatiōe deo grās agerēt ⁊ te deũ laudamus cātarēt. Sequēti die domũ cuiuſdā ſui emuli cũ ſuis ꝑuulis iuſſa eſt ingredi arto ſibi loco ibidē admodũ aſſignato. Que dũ ab hoſpite ⁊ hoſpita plurimũ grauaref parietibus valefecit dicēs. Libenter hoīb⁹ valefacerē ſi bñficos īuenirē. Cōpulſa igif ad locũ priorē redijt ⁊ ꝑuulos ſuos ad loca diuerſa alēdos trāſmiſit. Dũ vͦ ꝑ quādā viā ſtrictā luto ꝓfundo plenā ſuꝑ q̄ſdā lapides ibidē poſitos ꝑgeret ⁊ vetula q̄dā cui iā multa bñficia cōtulerat ſuꝑ eoſdē lapides trāſiēs eidem cedere recuſaret: ipſa in lutuꝫ ꝓfundũ cecidit ⁊ ſurgēs veſtimenta ſua gaudēs ⁊ ridēs abſterſit. Poſt hoc autē abbatiſſa eius matertera ipſius paupertati nimium compatiens ad epm̄ barbembegenſem ipſi⁹ auunculũ eam duxit. Qui eaꝫ honeſte ſuſcipiens caute retinuit intendens ipſam ſecundis nuptijs copulare. Qō cũ ancille que ſecum cōtinentiam vouerāt dediciſſent: ⁊ ex hoc ſe multis lacrimis affligerent beate elizabeth cum gemitu hoc retulerũt. Que eas cōfortans ait. Confido in domino ꝓ cui⁹ amore continentiam voui ꝑpetuam ⁊ meũ ꝓpoſitũ firmũ cuſtodiet ⁊ oēm violentiā cōteret ⁊ cōſiliũ humanũ diſſoluet. Et ſi forte auũculus meus voluerit me alicui copulare oīno diſſentiaꝫ ⁊ verbis pariter contradicam. Et ſi nulluꝫ aliud mihi euadēdi ſupereſt remedium naſum mihi ꝓprium detrūcarem vt me deformē quilibet abhorreret. Cum igif de mandato ipſi⁹ epi ad quoddam caſtrum inuita fuiſſet deducta mo

ratura ibidē donec traderetur in cōiugiũ ⁊ ipſa ſuā caſtitatē dño cũ lacrimis cōmendaſſet: ecce domino diſponēte oſſa viri ſui de vltra marinis partibus deferũtur. Iuſſa eſt igitur ab epō reduci vt oſſibus viri ſui deuota occurreret. Ipſa ergo oſſa ab epō cum honorabili ꝓceſſione ⁊ ab ipſa cum multa deuotione ⁊ lacrimarũ effuſione ſuſcepta ſunt. Que conuerſa ad dñm dixit. Gratias ago tibi dñe quia in inſcriptione oſſium viri mei dilecti tui me miſerā cōſolari dignatus es. Tu ſcis dñe quia lꝫ ipm̄ te amātē multum amauerim: tñ ob tui amorē eius preſentia libenter carui ⁊ in ſancte terre tue ſubſidiũ deſtinaui. Et q̄uis delectabile mihi eſſet adhuc cum eo viuere tali conditione vt cum ipſo paupere per totũ mundũ paupercula mendicarē: tamē te teſte contra tuaꝫ voluntatē vno crine ipm̄ non redimerem nec ad vitam mortalē iterũ reuocarē: ipꝫ aũt ⁊ me tue grē recōmēdo. ¶ Uerũ ne fructũ cēteſimũ ꝑderet q̄ ꝑfectiōeꝫ euāgelicā ſeruātibus daf qui ſiniſtra miſerie ad dexterā glorie transferunf religioſum habitũ induit veſtes. ſ. griſeas humiles et abiectas cōtinentiaꝫ poſt mortē viri perpetuā ſeruās obedientiā perfectā cuſtodiēs ⁊ voluntariā pauꝑtatē amplectēs. Mendicādo quoq̧ ire oſtiatim voluit: ſꝫ magiſter cōradus nō ꝑmiſit. Fuit aũt ei⁹ habit⁹ tā deſpect⁹ vt deferret palliũ griſeũ pāno coloris alteri⁹ ꝓlōgatũ: manicas etiā tunice ruptas alteri⁹ coloris pāno habuit emēdatas. Pater vͦ ſuus rex vngarie audiēs filiā ſuaꝫ ad tantā deueniſſe inopiā: comitē quēdā ad eā miſit vt ipām ad paterna limina reducere ꝓcuraret: q̄ vidēs eā tali habitu ornatā: cernēſq̧ ſedētē humiliter ⁊ filātem: pre cōfuſiōe ⁊ admiratiōe exclamās dixit. Nũꝙ filia regis tā vili habitu induta apparuit: nec lanā aliq̄n filare viſa fuit. Cũ vͦ ꝓ ſua reductiōe vehemēter īſtitiſſet nullaten⁹ acq̄euit: cũ paupib⁹ mallēs in pauꝑtate degere ꝙ diuitijs multis cũ diuitib⁹ abũdare. Ut vͦ ei⁹ anim⁹ in deũ tot⁹ trāſiret ⁊ intēta ei⁹ deuotio nullũ impedimētum haberet rogauit dñm vt oīm tēporaliũ contēptũ ſibi infunderet: ⁊ filiorũ dilectionē a ſuo corde auelleret ⁊ cōtra oēs cōtumelias cōtēptũ ⁊ cōſtātiā largiref. Fuſa vͦ oratione audiuit dñm ſibi dicētē. Exaudita ē orõ tua. Que dixit ancillis. Exaudiuit dñs vocē meā: q: ⁊ oīa tēporalia vt ſtercora reputo ⁊ de filijs meis nō plus ꝙ de alijs proximis curo ⁊ mei cōtēptũ ⁊ opprobria paruipendo nihil aliud iā diligere video: niſi deũ. Magiſter quoq̧ cōradus ſepe ſibi moleſta ⁊ cōtraria īponebat ⁊ q̄s amplius diligere videbaf ab ei⁹ cōſortio ſeparabat adeo vt duas fideles ancillas ⁊ ꝑdilectas que a iuuētute ſua ſecũ fuerāt enutrite ab ea remouerit multis effuſis lacrimis hinc ⁊ inde. Hec aũt faciebat vir ſctũs vt ei⁹ volũtatē frāgeret ⁊ vt ipā ſuuꝫ affectũ ad deũ totaliter erigeret: ⁊ ne aliq̄ de ancillis priſtinā gl'iaꝫ ad ei⁹ memoriā reuocaret. In his aũt oīb⁹ inueniebaf ⁊ velox ad obediētiā ⁊ cōſtās ad patiētiā vt ꝑ patiētiā aīaꝫ ſuā poſſideret: ⁊ ꝑ obediētiā victoria decoraref. Dicebat quoq̧ ſi ꝓpter deũ tm̄ timeo hoīem mortalē quātũ timere debeo iudicē celeſtē. Idͦ aũt magiſtro cōrado pauperi ⁊ mēdico ⁊ nō alicui diuiti epō obedientiā facere volui: vt oēm occaſionē tēporalis cōſolatiōis ad me penit⁹ abdicarē. Quadā vice dũ clauſtrũ quarũdā ſanctimonialiũ ab eis obnixe rogata intraſſet non habita licētia a ſuo magiſtro: fecit eā grauiter vͦberari vt poſt tres hebdomadas ī ea veſtigia verberũ apparerēt. Dicebat aũt ancillis ſuis ſe ⁊ illas cōſolās. Sicut gramē fluuio inũdāte deprimif ⁊ decreſcēte erigif: ſic ⁊ nos aliqua afflictiōe aduenīēte debem⁹ ꝑ hũilitatē ſubmitti: ceſſante aũt ad deũ ꝑ ſpiritualē letitiā eleuari. Tāta ſe humilitate deprimebat: vt nullaten⁹ pateref ꝙ ancille eā dñam appellarēt: ſꝫ ſingulari tm̄ ad eā numero loq̄renf eo mō. ſ. quo inferiorib⁹ loq̄ ſolemus. Scutellas inſuꝑ aliaq̧ coquine vteſilia lauabat ⁊ ne ab ancillis ꝓhiberef eas tũc ad loca alia tranſmittebat. Dicebat etiā. Si vitā aliā magis deſpectā inueniſſem ipām pot⁹ elegiſſem. ¶ Ceterũ vt cũ maria optimā partē poſſideret ſedule cōtēplationi vacabat. In qua quidē ꝯtēplatiōe ſpũalē grāꝫ habuit lacrimas infundere celeſtes viſiōes crebro videre et ad amorē dei alios īflāmare. Quādoquidē magis iucũda videbaf: tũc iucũde deuotiōis lacrimas emittebat: ita vt lacrime de vultu ei⁹ iucundo tanꝙ de fonte ſereniſſimo effluere viderenf vt ſimul flēs ⁊ videref gaudēs: nũꝙ in deformitatē vel rugas vultũ ex fletu cōuertēs. Dicebat enĩ de his q̄ vultũ in fletu deformāt videnf quaſi dñm deterrere. Dent enĩ dño qͦd habēt cũ iucũditate ⁊ hylaritate. Uiſiōes celeſtes in ipſa ſui orõne ⁊ cōtēplatiōe ſepe videbat. Quadam vͦ die ſacro quadrageſimali tꝑe in eccleſia exiſtens ſic ad altare oculis defixis intēta manebat ac ſi ibidē dei preſentiā miraref: vbi ꝑ magnũ ſpatiũ cōſolata diuia ē reuelatiōe refecta. Deīde domũ reuerſa dũ ſe pre debilitate in ancille gremiũ appodiaſſet: ⁊ illa per feneſtrā oculos ad celũ defixos attolleret: tanta hylaritate vult⁹ ei⁹ perfundif vt etiā riſus mirabilis ſequeref. Que cũ diu tā iucũda viſione letificata fuiſſet: ſubito ī lacrimas eſt cōuerſa. Rurſus oculos aperiens priſtina iucũditate ꝑfruif oculoſq̧ claudēs priſtinis lacrimis irrigaf: ⁊ ſic vſq̧ ad cōpletoriũ talib⁹ eſt diuinis cōſolatiōib⁹ imorata. Cum vͦ diu tacēs nullũ verbũ emiſiſſet penit⁹ tandē prorũpens locuta ē dicēs. Ita dñe tu vis eē mecũ ⁊ ego tecũ ⁊ nũꝙ volo a te ſeparari. Poſtmodũ cũ ab ancillis rogaretur vt ad dei honorē ⁊ ipſarũ edificationē quid viderit indicaret: illa ipſarũ īportunitate deuicta ait. Uidi celũ apertũ ⁊ ieſum ſe benigniſſime ad me inclinātē: vultũq̧ ad me ſinceriſſimuꝫ oſtendentē. Ego vͦ de ſua viſiōe ineffabili iucũditate ꝑfuſa de ſuo receſſu remanebā multo merore deiecta. Qui mei miſertus iterũ me ſui vult⁹ oſtēſione letificās ait. Si tu vis eſſe mecum ⁊ ego ero tecum. Cui ego reſpondi: put me loquētem audiſtis. Cũq̧ rogaref vt etiā viſionem quā iuxta altare vidit exponeret. Illa reſpondit. Que ibi vidi non expedit enarrare. Ibi tamē in gaudio multo fui ⁊ dei miranda cōſpexi. Sepe quoq̧ dum in oratione conſiſteret facies eius mire ſplendebat ⁊ ex eius oculis inſtar ſolis radij prodibant. Sepe autem ei⁹ oratio tanti feruoris inueniebaf vt etiā alios inflāmaret. Iuuenē quoq̧ quēdam ſeculariter indutũ ad ſe vocans ait. Uideris nimis diſſolu

ſimile

humilitas ejus

te viuere cū deberes creatori tuo ſeruire. Uelles ne
ꝙ ꝓ te deū orarē. Et ille volo dn̄a ⁊ id vehemēter ex
poſco. Cū igiť orationi ſe dediſſet ⁊ iuuenē ſimiliter
ꝓ ſe orōni incūbere monuiſſet: iuuenis alta voce cla
mauit dicēs. Ceſſate dn̄a ab orōne iā ceſſate. Sꝫ cuꝫ
illa iā attētiꝰ oraret: iuuenis altiꝰ clamās dixit. Ceſſa
te dn̄a qꝛ totꝰ deficio ⁊ cōburor. Ipſe em̄ tāto calore
fuerat ſuccēſus vt totꝰ ſudās ⁊ fumās corpus ⁊ bra-
chia velut amēs iactaret: adeo vt pleriq̄ʒ accurrētes
⁊ ipm̄ tenētes veſtes eiꝰ p̄nimio ſudore madidas in-
uenirēt ⁊ eſtū eiꝰ in anibꝰ ferre nō poſſēt. ipo clamā-
te ⁊ dicente. Totꝰ ardeo ⁊ cōſummor vt ꝟo btā eliſa-
beth orōnē cōpleuit iuuenis eſtuare ceſſauit. Qui re
diēs ad ſeipm̄ ⁊ diuina grā illuſtratꝰ: ordinē fratrum
minoꝝ igreſſus eſt. Illa aūt inflāmatio ſic oſtēſa fer
uorē orōnū ſuarū igneū demōſtrabat: q tā validꝰ ex
titit ꝙ etiā frigidū inflāmauit. Sꝫ ille carnibꝰ aſſue-
tus ⁊ ſpūalibꝰ nōdū idoneꝰ talia capere nō valebat.
¶ Ad ſummū ꝟo cumulū ꝑfectiōis ꝓpter marie cō
tēplatiōis otiū nō deſeruit marthe officiū laborioſū
ſicut ſupra in ſex operibꝰ mie eſt oſtēſum. Nihilomi
nus tn̄ poſtq̄ religioſuꝫ habitū induit ſedule pieta-
tis opibꝰ deſeruiuit. Nā cum ꝓ dote ſua duo millia
marcarū recepiſſet partē in paupes diſtribuit et de
reliquo i marſpug magnū hoſpitale ↄſtruxit. Pro
pter qđ oēs eā reputabāt diſſipatricē ⁊ ꝓdigā ⁊ cūn-
cti appellabāt eā inſanā. Et qꝛ oēs iniurias nouerat
gaudēter accipe īproperabāt ei ꝙ nimis cito memo
riā viri ſui a corde abiecerat q̄ talr̄ exultabat. Poſt
q̄ aūt hoſpitale cōſtruxerat ſeruit, ꝫ pauperū ſe tā
q̄ ancillā humilē mācipauit. Nā paupibus ſollicita
miniſtrabat vt eos etiā balnearet ⁊ in lectis collocās
operiret adeo vt ancillis gratulabūda diceret. Quā be
ne nobiſcū agiť qꝛ dn̄m ſic balneamꝰ ⁊ tetigimꝰ. In
ipſo aūt pauperū obſeq̄o ſic humiliter ſe habuit ꝙ
puerulū quēdā monaculū ⁊ ſcabie perfuſum vna no
cte ſex vicibꝰ ꝓprijs brachijs ad locū neceſſitatis de
tulit: ⁊ pānos ipſius fedatos libēter lauit. Quādam
etiā mulierē horribiliter leproſam ſepe abluēs in le
ctulo locauit vlcera tergēs ⁊ ligās medicamēta adhi
bēs vngueſq̄ʒ p̄cidēs: eiꝰ etiā pedibꝰ proſtrata corri-
gias calciamētoꝝ ſoluēs. Ipos aūt īfirmos ad cōfeſ
ſionē ⁊ cōmunicationē inducēs vetulā quādā penitꝰ
renuētē verbere caſtigatā induxit. Cū ꝟo a pauperū
nō vacabat officio filabat lanā de quodā monaſterio
ſibi miſſam ⁊ p̄tiū qđ inde accipiebat paupibꝰ diui-
debat. Cū aūt poſt multā pauptatē quīgētas mar-
chas ꝓ dote ſua receptas pauperibꝰ diuideret ⁊ oī-
bus ordinate locatis ipſa ſuccinta trāſiēs miniſtra-
ret: poſita eſt lex vt ſi qs in alioꝝ pauperū p̄iudiciū
locuꝫ ſmutaret vt iterū acciperet: capilloꝝ ſuoꝝ de-
truncationē aliquā ſuſtineret. Ecce q̄dā puella noīe
radegūdis q mira capilloꝝ pulcritudine pollebat in
de trāſitura aduenit non ad eleemoſynā ſed vt quā
dam ſororem ſuam infirmā viſitaret. Que cuꝫ tanq̄
legis p̄uaricatrix ad beatam eliſabeth adducta fuiſ-
ſet eius capillos ꝓtinus detrūcari mandauit: ipa flē
te ⁊ plurimū reluctāte. Cum ꝟo quidā de aſtantibꝰ
eam innocentē aſſererent: illa ait. Saltem decetero
non poteris cuꝫ tanta capillorum ambitione ad cho

reas accedere: nec cū illis vanitates aliquas exercere
Interrogata ꝟo puella a btā eliſabeth vtruꝫ aliq̄n
ſalubris vite ꝓpoſitū cōcepiſſet: rn̄dit ꝙ iā diu habi
tū religiōis aſſumpſiſſet: niſi tāta fuiſſet i ea dilectio
in capillis. Et illa. Chariꝰ eſt mihi ꝙ capillos ꝑdide
ris q̄ ſi filiꝰ meꝰ fuiſſet in imperiū ſublimatꝰ. Conti-
nuo igiť puella habitū religiōis induit ⁊ in hoſpita
li cū btā eliſabeth degēs laudabilē vitā duxit. Cū q̄
dā paupcula filiā pepiſſꝫ. btā eleiſabeth filiā de ſacro
fonte leuauit ⁊ nomē ſuū. ſ. eliſabeth eidē īpoſuit et
matri neceſſaria miniſtrauit: ita vt de pelliceo ancille
ſue manicas auferēs ad inuoluēdā puellā ſibi tribue
ret ⁊ calceos ꝓprios eidē donaret. Poſt tres auteꝫ
ſeptimanas mulier dimiſſa puella latēter cū viro ſuo
aufugit. Qđ cū ſctē eliſabeth nūciatū fuiſſet i orōne
ſe dedit. ⁊ vir ⁊ mulier vltra ꝓgredi nō valentes: ad
ipſam coacti redierūt ab ea veniā poſtulātes. Quos
vt iuſtū erat de ingratitudine redarguēs eis puellā
nutriendā tradidit ⁊ de neceſſarijs eis ꝓuidit. ℞
Appropinquāte ꝟo tp̄e quo dn̄s dilectā ſuā de mū-
di ergaſtulo vocare diſpoſuit: vt q̄ cōtēpſerat regnū
mortaliū regnū ꝑciperet angeloꝝ: xp̄s ſibi apparuit
dicēs. Ueni dilecta mea in p̄parata tibi eterna taber
nacula. Dū igiť febre correpta decūberet ⁊ ad parie
tē faciē verſam teneret: audita eſt a circūſtantibꝰ dul
ciſſimā ꝓmere melodiā. Que cū ab vna ācillaꝝ quid-
nā hoc eſſet ꝑcunctata fuiſſet: illa rn̄dit. Auicula q̄-
dā inter me ⁊ parietē ſe ponēs tā ſuauiter cecinit ꝙ
me ad canendū ſimiliter ꝓuocauit. In ipſa aūt ſui
egritudine ſemꝑ hylaris extitit ⁊ nūq̄ ab orōne ceſ
ſauit. Ultima ꝟo die ante eiꝰ trāſitū dixit eis. Quid
acture eſſetis ſi diabolus ad vos adueniret Poſt
paululū ꝟo alta voce quaſi diabolū licētiās: fuge tri
bus vicibꝰ exclamauit. Deinde dixit. Ecce appropi-
quat media nox in qua xp̄s naſci voluit ⁊ in p̄ſepio
requieuit. Appropinquāte ꝟo hora ſui tranſitꝰ ait.
Iā tp̄s inſtat in quo oīpotēs deꝰ eos qui amici ſui
ſunt ad celeſtes nuptias euocauit. Poſt paululum
ꝟo anno dn̄i. M. ccxxvj. ad extremā horam veniens
dormiuit in pace. Licet aūt eius venerabile corpus
inhumatum quattuor diebus iacuerit nullus tn̄ fe-
tor ex eo ꝑdibat. Sꝫ quidā odor aromaticus cūctos
reficiens exalabat. Tūc aūt viſe ſunt auicule multe
ſuꝑ cacumen eccl'ie congregate quas nunq̄ aliquis
prius viderat: que tā ſuaui modulatione cantabant
⁊ tanta varietate modos cantādi formabant vt cun
ctos in admirationē adducerēt: eo ꝙ eius exequias
quodāmodo agere viderentur. Multus aūt ibi fuit
clamor pauperū: multa deuotio populorū: ita vt alij
capillos capitis detruncarent: alij particulas panno
rum inciderent: ⁊ hec pro ſummis reliquijs reſerua-
rent. Eius autē corpus in monumēto eſt poſitū qđ
poſtmodum redundare oleo eſt repertum. Manife
ſtum eſt igiť in eius tranſitu quante ipſa beata eliſa
beth fuerat ſanctitatis ⁊ hoc ad auicule modulatio-
nem ⁊ demonis expulſionem. Illam ꝟo auiculam q̄
inter ipſam ⁊ parietē ſe poſuit ⁊ tam dulciter cecinit
ꝙ etiā ipam ad cantandum induxit: credimus fuiſſe
eius angelum qui fuerat ad eius cuſtodiā deputatꝰ
qui eidē eternū gaudiū nunciauit. Sicut em̄ repro-

bis interdū an̄ ſuū tranſitū reuelať eterna ſui dāna-
tio ad maiorē ſui cōfuſionē: ſic electis interdū reuela
tur eterna ſui ſaluatio ad maiorē ſui cōſolationē. Il-
le aūt cātus quē ipſa ꝓtulit fuit immēſum gaudium
qđ ex tali reuelatiōe cōcepit qđ q̄dē tā immēſuꝫ exti
tit ꝙ in corde totaliter capi nō potuit ſꝫ ſe ꝑ ſuauita
tis vocē manifeſtauit. Diabolus inſuꝑ ſi forte aliqđ
ius habeat ad ſctōs etiā morientes accedit. Sꝫ qꝛ in
btā elizabeth nil iuris habuit iō turpiter licentiatꝰ
aufugit. Per hͦ igr̄ intelligi dať quante fuerit ſancti
tatis a q̄ua ⁊ diabolꝰ territꝰ fugit: ⁊ cui angelꝰ eter-
nū gaudiū nūciauit. Manifeſtū eſt ſcđo quāte fuerit
mūdicie ⁊ puritatis ⁊ hͦ quo ad odoris exalationeꝫ.
Qꝛ em̄ corpus eiꝰ oī mundicia ⁊ caſtitate in vita nitu
it. iō in morte odoris ſuauitate flagrauit. Manifeſtū
eſt tertio quāte fuerit excellētie ⁊ dignitatis ⁊ hͦ quo
ad auiū iubilationē. Illas em̄ aues que in cacumine
eccl'ie iubilātes ⁊ cātantes apparuerūt credimꝰ fuiſ-
ſe angelos q̄ a deo miſſi fuerūt vt eiꝰ aīam in celū de
ferrēt ⁊ eiꝰ corpꝰ celeſtibꝰ iubilatiōibꝰ honorarēt. Si
cut em̄ ad reprobos moriētes multitudo cōuenit de
moniū: vt eos terroribꝰ cruciēt ⁊ eoꝝ aīas ad tarta-
ra rapiāt ſic ad electos decedētes multitudo cōfluit
angeloꝝ vt eos cōfortēt ⁊ eoꝝ aīas ad celeſtia regna
ꝑducāt. Manifeſtū eſt quarto quāte fuerit mie ⁊ pie
tatis ⁊ hͦ quo ad olei emanationē. De eius em̄ corꝑe
oleū emanauit: qꝛ in vita mie operibꝰ tota redunda
uit. O quātis pietatꝭ viſceribꝰ eiꝰ nūc affluit ſpūs cu
ius ꝑfundi oleo inuētū eſt in puluere iacēs corpus.
Manifeſtū eſt quīto quāte ſit apud deū p̄tātis ⁊ me
riti: ⁊ hoc multiplici miraculoꝝ oꝑatiōe. Poſtq̄ em̄
de corꝑe trāſijt: deus eā multiplici miraculoꝝ gloria
illuſtrauit quoꝝ quedā inferiꝰ ſunt poſita: multa ꝟo
breuitatis grā intermiſſa. ℒ In partibꝰ ſiquidem
ſaxonie in monaſterio quodā bildeū. dioceſis mona
chus quidā ordinis ciſtercieū. henricꝰ noīe tāta fuit
infirmitate dep̄ſſus ⁊ grauibꝰ doloribꝰ circūdatꝰ vt
oēs ad cōpaſſionē induceret ⁊ clamoribꝰ īquietaret
Quadā igr̄ nocte apparuit ſibi quedaꝫ venerabilis
dn̄a veſtibꝰ albis amicta q̄ eū admonuit vt ſi ſanita-
tē recipe cupet btē elizabeth ſe deuoueret. Sequēti
nocte ſilia ꝑſuadēs apparuit. Ille autē cū abbas et
prior deeſſent de cōſilio ſuꝑioris votū emiſit. Tertia
nocte eidē apparēs ſignū crucis ſuꝑ eū edidit: ⁊ ille
ↄtinuo ſanitatē recepit. Cū aūt abbas ⁊ prior redeū
tes hec audiſſent mirari quideꝫ de eiꝰ ſanitate cepe-
rūt ſꝫ de voti adipletiōe plurimū dubitauerūt: cum
nulli monacho liceat aliq̄ vota emittere nec ſe ad ta-
lia obligare. Adiecit q̄ʒ prior monachos ſepe ad hm̄ōi
illicita ſub ſpecie boni demoniū apparitiōe deludi: et
iō eēt illi monacho cōſulēdū vt mētē ſuā inſtabilem
ↄfeſſiōe firmaret. Sequēti igr̄ nocte eadē ꝑſona que
priꝰ ſibi apparēs dixit. Infirmꝰ ſꝑ eris donec imple
as qđ vouiſti. Statiꝫ q̄ͦ eadē infirmitas ipꝫ arripuit
⁊ eiſdē doloribꝰ torqueri cepit. Quod cū abbas au-
diſſet ipm̄ ſtatim licētiauit: ⁊ cerā ꝓ imagine faciēda
dari p̄cepit. Qui mox ſanitate recepta votū ſuū adi-
plere ſtuduit: ⁊ illiꝰ infirmitatis nihil poſtmodū paſ-
ſus fuit. Puella quedā noīe benigna magūti. dioce-
ſis cū ab ācilla potū petiſſet illa cōmota potū porre

xit dicēs. Accipe ⁊ diabolū bibe. Uiſumq̄ʒ eſt puelle
vt ardēs titio ꝑ eiꝰ gutť deſcēderet adeo vt ſe i collo
pati clamaret. Cōtinuo igr̄ vēter eiꝰ inſtar vtris in-
tumuit ⁊ quoddā in eiꝰ vētre ꝑ ſingula mēbra diſcur
rere viſum eſt. Illa ꝟo gemitus miſerabiles faciēs ⁊
voces inſanas emittēs obſeſſa a demone fore crede-
bať. In ſtatu ꝟo tali ꝑ bieniū māſit. Deducta igr̄ ad
tumulū ſ. elizabeth ⁊ ibidē ꝓ ea voto emiſſo dū ſuꝑ
tūbā poſita fuiſſet: velut exanimis ibidē apparuit ſꝫ
dū modicū panis ad māducādū ⁊ aquaꝫ bn̄dictā ad
bibēdū ſuꝑ eandē tūbaꝫ eidē attuliſſent: mox cūctis
ſtupētibꝰ ⁊ mirātibꝰ ſanata ſurrexit. Uir q̄dā de dio
ceſi traiectēſi federicꝰ noīe cū vna manu cōtractus
eiꝰ vſum penitꝰ amiſiſſet: ⁊ ſepulcrū b. elizabeth bis
viſitās curationeꝫ minime recepiſſet tertio illic cum
vxore ſua cū multa deuotiōe acceſſit. Quo dū tēde-
ret ſenē quēdā reuerēdi aſpectꝰ habuit obuiū. Qui
ab eo ſalutatꝰ ⁊ vn̄ veniſſet requiſiuit dixit ſe de mar
purg vbi corpꝰ ſ. elizabeth req̄eſcit venire vbi deꝰ mlͭ
ta miracula oꝑať. Cū aūt vir ſuā infirmitatem expo
ſuiſſet: eidē ille manu eleuata eū bn̄dixit dicēs. Secu
rus ꝑge qꝛ ſanitatē recipies dūmō manū infirmā ad
caput ſepulcri in q̄dā fouea ibi facta ſub lapide miſe
ris: quā q̄to ꝓfundiꝰ īmiſeris tāto citiꝰ ſanitatē ob-
tinebis. Tūc aūt ſctm̄ nicolaū i memoriā habeas q̄ ſ.
elizabeth tāq̄ comes ⁊ ſociꝰ in ſuis miraculis coope
rať ibidē. Adiecit ēt ſtultos eē q̄ ꝓiectis oblationibꝰ
ſtatim diſcedūt cū ſctis placeat vt cū ꝑſeuerētia coꝝ
ſuffragia poſtulenť. Moxq̄ʒ ſenex ab eis diſparuit:
nec ipm̄ vltra videre potuerūt. Suꝑ q̄ͦ plurimū ad-
mirati ꝑgebāt plene ſanitatꝭ recuperāde fiduciā ob
tinētes. Uir igr̄ iuxta ſenis cōſiliū manꝰ ſub lapide
monumēti poſuit ⁊ ipſaꝫ ↄtinuo retraxit oīno ſana-
tā. ¶ Quidā de dioceſi coloniēſi hermānꝰ noīe duꝫ ī
carcere a iudice tenereť ad deū ſe totaliť cōtulit. ⁊ b.
elizabeth et mgr̄m cōradū in ſui adiutoriū deuotiōe
q̄ poterat īuocabat. Sequēti aūt nocte ābo inſimul
cū multo lumine ſibi apparuerūt multipliciter cum
cōſolātes. Tandē ſnīa in eū data ſuſpēdiť ⁊ ad ſpatiū
vnius milliaris teutonici in patibulo detineť. Iudex
aūt cōceſſit parētibꝰ: vt ipm̄ deponerēt ⁊ in tumulo
ſepelirēt. Preparata igr̄ fouea cū eēt depoſitꝰ. p̄r̄ ſꝫ
patruus ceperūt ꝓ mortuo b. elizabeth patrocinia
inuocare. Et ecce mirātibꝰ ⁊ ſtupētibꝰ vniuerſis: qui
fuerat mortuꝰ ſurrexit viuus. Scholaris q̄dā de dio
ceſi magūtineū ouitardus noīe dū piſcationi minus
cautus inſiſteret: ī flumē lapſus cecidit. Magno aūt
tp̄is ſpatio interiecto dū eius corpus eēt extractuꝫ
adeo ſine ſenſu ⁊ motu rigidū eſt apertū ꝙ nullo in
eo ſigno vite inuēto: vere mortuꝰ a b oībꝰ eſt iudica
tus. Tūc b. elizabeth imploranť merita ⁊ cūctis vidē
tibꝰ ⁊ admirātibꝰ ſibi reſtituiť ſalus ⁊ vita. M Iu-
uenis quidā tres annos ⁊ dimidiū habēs de dioce-
ſi magūti. bugolinꝰ noīe dū ſpm̄ emiſiſſet et corpus
eiꝰ ꝑ ſpatiū quatuor milliarioꝝ teutonicoꝝ regidū ⁊
exanime iacuiſſet mr̄ ad inuocādū ſctāꝫ elizabeth to
ta deuotiōe ſe cōtulit: ⁊ puerū viuum ⁊ ſanū recepit
¶ Puer q̄dā q̄tuor annoꝝ dū in puteū cecidiſſet: ca
ſu q̄dā veniēs ac uā haurire aīaduertit puerum ſub
merſum intus iacere. Quem poſtq̄ cum difficultate

extraxit ipm mortuū deꝑhendit. Cuiꝰ quidē mortis
erāt indicia tꝑis diuturnitas: corꝑis regiditas: oris
⁊ oculoꝝ horribilis aptio: denigratio cutis: ventris
inflatio: ⁊ oīmoda ſenſus ⁊ motꝰ priuatio. Pro ipſo
igr̄ ſuſcitādo ad beatā elizabeth votū emittit̄ et cō/
tinuo vite priſtine reſtaurat̄. ¶ Quedā etiā puella ī
flumine ſubmerſa dū fuiſſet extracta btē elizabeth
meritis ꝓtinus eſt vite reſtituta. ¶ Uir q̇dā noīe fe
dericꝰ de dioceſi magūtinēſi: in arte natādi valde pe
ritꝰ dū ſe ī quadā aqua balnearet ⁊ pauperē quēdaꝫ
ꝑ b. elizabeth illuminatū deridēs in eiꝰ faciē aquam
cōtentibiliter ſpargeret: ille ꝓuocatꝰ dixit. Dn̄a illa
ſctā q̄ mihi grām p̄ſtitit de te me vindicet: ita vt hinc
nō exeas niſi mortuꝰ ⁊ ſubmerſus. Ille aūt impreca
tionē pauperis paruipēdens ⁊ in aquā laſciue ſe im
mittēs: viribꝰ penitꝰ deſtitutꝰ ſe iuuare nō potuit: ſꝫ
in ꝓfundū q̄ſi lapis deſcendit. Poſt multū v̄o tꝑis
requiſitꝰ de aqua mortuꝰ eſt delatꝰ. Cūq̄ magnus
planctꝰ fieret ſuꝑ eū q̇dam eiꝰ ꝓpinqui ceperūt pro
eo ad beatā elizabeth votū facere eiꝰ ſuffragia deuo
tiſſime implorare. Statim igr̄ in eū ſpūs rediit: ⁊ vi/
uus ⁊ ſanꝰ ſurrexit. ¶ Quidā noīe ioānes de dioceſi
magūti. cū quodā fure innocēter deprehēſus ⁊ ſuſpē
dio cū ipo adiudicatꝰ cūctos rogauit vt beatā eliza/
beth orarēt: vt ſm̄ ſua merita iuuaret̄. Cū eēt ſuſpē
ſus audiuit vocē ſuꝑ ſe dicentē. Cōfide ⁊ in ſctām eli
zabeth fiduciā habe ⁊ liberaber̄. Statiq̄ alio rema/
nēte: ipſo fune fracto de loco alto grauiſſime cecidit
nullā tn̄ leſionē incurrit ſꝫ noua qua indutꝰ erat ca/
miſia rūperet̄. Qui exhilaratꝰ ait. Sctā elizabeth tu
me liberaſti ⁊ in ſtratū molle me cadere feciſti. Cū ei
aliqui dicerēt ipm iterū ſuſpēdendū. iudex ait. Queꝫ
deꝰ liberauit denuo ſuſpēdi non ꝑmittā. ¶ Cōuer/
ſus quidā fuit in quodā monaſterio dioceſis magū/
tineū. volemarꝰ noīe admodū religioſus: q̇ carnē ſu
am ſic afflixit vt circa annos. xxx. circa loricā ad carnē
portaret et inter lapides ⁊ ligna iaceret. Huiꝰ manū
dū in molēdino eēt lapis molaris caſu apprehenſam
ſic ꝯtriuit vt carnē ab vtraq̄ parte auelleret: oſſa et
neruos cōtereret: ita vt quodam mortario contrita
quodāmō videret̄. Qui tāto doloris aculeo vrgeba/
tur vt rogaret ꝙ manꝰ ſibi p̄cideret̄. Cū igr̄ beataꝫ
elizabeth crebro in ſui auxiliū inuocaret q̇ etiā in vi/
ta ſua ſibi familiaris extiterat: q̇dā nocte ſibi appuit
dicēs. Uis ſanꝰ fieri. Qui cū rn̄deret libēter. illa ma/
nū apprehēdens neruos ſanauit oſſa integrauit: et
carnē ab vtraq̄ pte reſtituit ⁊ priſtine ſanitati dona
uit. Mane aūt facto ꝑfecte ſanatū ſe repit ⁊ toti con
uētui ipam manū cūctis manētibꝰ ſanatā oñdit.
¶ Quidā puer quinquēnis diſcretꝰ noīe magunti/
neū. dioceſis cū cecus natꝰ eēt meritis btē elizabeth
lumē recepit. Pellis ſiquidē integra ſine pilis pal/
pebrarū vl' aliquā pellis diuiſiōe oculis ſuꝑinducta
fuerat adeo vt totaliter oculos tegeret nec ſubſtan/
tie oculoꝝ vllū indiciū appareret. Mr̄ igr̄ eius ad ſe
pulcruꝫ btē elizabeth ipſum ducēs de terra ſepulcri
oculos eius liniuit ⁊ ſuꝑ eū btē elizabeth merita in/
uocauit. Et ecce pellis integra ꝑ mediū ſcindit̄ et eiꝰ
oculi ꝑuiſſimi turbulēti ⁊ ſanguinolēti vident̄. Sicq̄
puer btē eliſabeth meritis ſuffragātibus viſus be/
neficicio eſt potitus. ¶ Puella q̄dā eiuſdē dioceſis
beatrix noīe cū diu magnis ⁊ diuerſis fuiſſet infirmi
tatibꝰ moleſtata tandē gibbo in dorſo ⁊ ſtruma ī pe
ctore excreſcētibꝰ ſic eſt toto corꝑe incuruata vt nul/
la ſe rōne erigeret ſꝫ manibꝰ ſuꝑ genua poſitis cor/
pus ſuū taliter ſuſtētaret. Cū igr̄ mr̄ in quadā ſpor
ta eā ad tumulū ſctē elizabeth deportaſſet: ⁊ ꝑ deceꝫ
dies cōmorātes ibidē nullū potuiſſent ſanitatis re/
mediū inuenire: irata mr̄ eius ꝯ beatā elizabet mur/
murauit dicēs. Oībus bn̄ficia impēdis ⁊ me miſeraꝫ
nō exaudis. Reuertēs igr̄ oēs quos potero a viſita/
tione tui auertere ꝓcurabo. Cū igr̄ irata recederet
⁊ iā milliare ⁊ dimidiū ꝑegiſſet: et eius filia doloribꝰ
cruciata lugeret. tandē ipſa puella obdormiēs vidit
quādā pulcerrimā dn̄am cū facie refulgēti q̄ corpus
eiꝰ in dorſo ⁊ pectore liniēs dixit. Surge et ambula.
Euigilans puella ⁊ ſe ab oī deformitate et curuitate
penitus ſanatā inueniēs viſionē matri retulit ⁊ gau
diū ⁊ letitiā gn̄auit. Redeūtes igr̄ ad ſepulcrū ſancte
elizabeth deo ⁊ ſibi grās egerūt et ibidē ſportā in q̄
puella portata fuerat dimiſerūt. ¶ Mulier quedaꝫ
gertrudis noīe eiuſdē dioceſis ꝑ mltos ānos vtro/
q̄ crure cōtracta ⁊ toto corꝑe curua in ſomnis admo
net̄ vt ad ſ. nicolaū ꝓficiſcens eius debeat merita im
plorare. Que ad quādā eccleſiā ſ. nicolai portari fecit
⁊ in vno crure ſanitatē inuenit. Tandē ad ſepulcrum
btē elizabeth ꝑducta ⁊ ſuꝑ eius tumulū poſita gra/
uiſſimis doloribꝰ ſtimulata ⁊ velut amēs effecta ſana
⁊ incolumis exurrexit. ¶ Mulier quedā ſcintrudis
noīe eiuſdē dioceſis cū ꝑ annū integrū penitus ceca
māſiſſet ⁊ alioꝝ ſemꝑ auxilio duceret̄ ad rogandum
ſanctā elizabeth tota deuotiōe ſe cōtulit ⁊ amiſſuꝫ lu
men recepit. ¶ Uir quidā henricꝰ magūtineū. dioce
ſis cū lumine oculoꝝ penitꝰ eēt priuatꝰ ſepulcrū ſctē
elizabeth viſitās plene curatiōis bn̄ficiū reportauit
Poſtmodū v̄o idē vir fluxu ſanguinis adeo eſt gra
uatus vt moriturus a familia crederet̄. Accipiens v̄o
de terra ſepulcri ſctē elizabet ⁊ ipſam cōiciens aqua
cōmiſcuit ⁊ bibens plenā ſanitatē recepit. ¶ Puel/
la quedā metildis noīe treuereū. dioceſis duꝫ viſu et
auditu priuata eēt: ⁊ loquēdi ⁊ ambulādi potentiam
amiſiſſet: pr̄ ſuus ⁊ mater ad beatā elizabeth eam de
uouerūt: et perfecte ſanatam dei et elizabeth laudan
tes magnalia receperūt. ¶ Mulier quedā noīe he/
libingis treuereū. dioceſis cū ꝑ annū ceca penitꝰ ex/
titiſſet: ⁊ ꝓ ſua curatione btē elizabeth merita inuo/
caſſet ad tumulū eius duci ſe faciens vnius oculi lu/
men recepit. Que ad ꝓpria reuerſa in alio grauiter
torq̄ri ſe ſenſit. Cū v̄o iterū eiꝰ merita imploraſſet
apparuit ei dicēs. Accedēs ad altare fac cū corporali
oculos tuos ventilari. ⁊ ſic recipies ſanitatē. Que cū
iuſſa cōpleuiſſet ſanitatem recepit. ¶ Uir quidam
theodoricus nomine maguntiū. dioceſis in genibus
et cruribus diu grauiſſime infirmatus: et ita vt non
poſſet pergere niſi ab aliis portaretur: votum fecit
ꝙ ſepulcrum ſancte elizabeth cū oblationibus viſita
ret. Et cum locus eius a tumulo tantum per. x. mil
liaria diſtaret: vix in octo diebus potuit peruenire.
Cum vero ibidem per quatuor ſeptimanas māſiſ/
ſet ⁊ nullum remedium impetraſſet domum redibat:

Cūq̄ in loco quodā iuxta aliū infirmum decumbēs
quiſceret: vidit in ſomnis quēdam ad ſe venientem
⁊ aqua totaliter perfundentem. Qui euigilans con/
tra ſocium iratus ait. Quare me aqua totaliter per
fudiſti. Qui ait. Ego te non perfudi: ſed credo ꝙ il/
la perfuſio erit tibi cauſa ſalutis. Ille igitur ſurgēs
⁊ ſe ſanatum totaliter inueniens baculuꝫ ſuꝑ hume
rum poſuit ⁊ ad tumulum ſancte eliſabeth rediens
⁊ gratias agens letus ad propria remeauit.

¶ De ſancta cecilia. clxv. C

Ecilia quaſi celi lilia: vel cecis via: vel
a celo ⁊ lia. Uel cecilia q̄ſi cecitate ca/
rēs: vel d̄r a celo ⁊ leos qd̄ eſt ꝑpl's.
fuit eīm celeſte liliū ꝑ virginitatis pu/
dorē. Uel d̄r liliū: q: habuit candorem
mūdicie: virorē cōſcientie: odorē bone
fame. Fuit ⁊ cecis via ꝑ exēpli informationē: celuꝫ ꝑ
iugē cōtēplationē: lilia ꝑ aſſiduā operationē. Uel d̄r
celū q: ſicut dicit Iſido. celū p̄hi volubile rotūdū et
ardēs eē dixerūt: ſic et ipa fuit volubilis ꝑ operatio
nem ſollicitā rotūda per ꝑſeuerantiā: ardēs per cha
ritatē ſuccēſam. Fuit etiā cecitate carens per ſapien
tie ſplendorem. Fuit et celum populi: q: in ipſa tāq̄
in celo ſpūali populus ad imitandum intuetur ſolē
lunā et ſtellas. i. ſapientie perſpicacitatem: fidei ma/
gnanimitatem: et virtutum varietatē.

CEcilia virgo p̄clariſſima ex nobi
li romanoꝝ genere exorta: et ab
ipſis cunabulis ī fide xp̄i nutrita. Ab
ſcōditū ſemꝑ euāgeliū xp̄i gerebat in
pectore ⁊ nō diebꝰ nec noctibꝰ a collo/
quiis diuinis et orone ceſſabat ſuāq̄
virginitatē cōſeruari a dn̄o exorabat.
Cū aūt cuidā iuueni noīe valeriano deſpōſata fuiſ/
ſet et dies nuptiarū inſtituta eſſet: illa ſubtꝰ ad car/
nē cilicio erat induta et deſuꝑ deauratis veſtibus te
gebat̄. Et cantantibus organis illa in corde ſoli dn̄o
decātabat dicēs. Fiat dn̄e cor meū ⁊ corpus meū im
maculatū vt nō cōfundar. Et biduanis ac triduanis
ieiuniis orās cōmēdabat dn̄o qd̄ timebat. Uenit au
tē nox ī qua ſuſcepit vna cū ſpōſo ſuo cubiculi ſecre
ta ſilētia: ⁊ ita eū alloq̇tur. O dulciſſime atq̄ aman/
tiſſime iuuenis eſt myſteriū qd̄ tibi cōfitear ſi modo
tu iuratꝰ aſſeras tota te illud obſeruātia cuſtodire
Iurat valerianꝰ ſe illud nulla neceſſitate detegere:
nulla ꝓdere rōne. Tunc illa ait. Angelum dei habeo
amatorē qui nimio zelo cuſtodit corpus meū. Hic ſi
leuiter ſenſerit ꝙ tu me polluto amore cōtingas ſta
tim feriet te ⁊ amittes florē tue gratiſſime iuuētut̄.
Si autē cognouerit ꝙ me ſincero amore diligas: ita
quoq̄ diliget te ſicut me ⁊ oſtēdet tibi gl'iam ſuam.
Tunc valerianus nutu dei correctꝰ ait. Si vis vt cre
dam tibi ipm angelū mihi oſtēde: ⁊ ſi vere ꝓbauero
ꝙ angelus ſit faciā qd̄ hortaris. Si aūt virū aliū di/
ligis te ⁊ illū gladio feriā. Cui cecilia dixit. Si ī deuꝫ
verū credideris ⁊ te baptizari ꝓmiſeris ipm videre
valebis. Uade igit̄ in tertium milliariū ab vrbe via q̄
apia nuncupatur ⁊ pauperibus quos illic inuenies
dices. Cecilia me miſit ad vos vt oſtēdatis mihi ſan
ctū ſenē vrbanū: q̄m ad ipm habeo ſecreta mandata
que perferā. Hūc dū tu videris indica ei oīa verba
mea: ⁊ poſtq̄ ab eo purificatꝰ fueris ⁊ redieris ange
lū ipm videbis. Tūc valerianꝰ ꝓrexit ⁊ ſm̄ ſigna q̄ ac
ceperat ſctm̄ vrbanū ep̄m intra ſepulcra martyrum
latitātē inuenit. Cūq̄ ei oīa v̄ba cecilie dixiſſet: ille
manꝰ ad celū pādēs cū lacrimis ait. Dn̄e ieſu xp̄e ſe
minator caſti cōſilii: ſuſcipe ſeminū fructꝰ q̄ in cecilia
ſeminaſti. Dn̄e ieſu xp̄e paſtor bone cecilia famula
tua q̄ſi apis tibi argumētoſa deſeruit. Nā ſpōſum
quē q̄ſi leonē ferocē accepit ad te q̄ſi agnū māſuetū
deſtiauit. Et ecce ſubito apparuit ſenex q̇dā niueis
veſtibꝰ indutꝰ tenēs librū aureis l'ris ſcriptū. Quem
vidēs valerianꝰ p̄ nimio timore q̄ſi mortuus cecidit
et a ſene leuatꝰ ſic legit. Unꝰ deꝰ vna fides vnum ba
ptiſma. Unꝰ deꝰ ⁊ pr̄ oīm qui ſuꝑ oēs ⁊ per oīa ⁊ in
oībꝰ nobis. Cūq̄ hec legiſſet dixit ei ſenior. Credis
ita eē an adhuc dubitas. Tūc exclamauit dicēs. Non
eſt aliud qd̄ veriꝰ credi poſſit ſub celo. Statimq̄ illo
diſparēte Ualerianꝰ a ſctō vrbano baptiſma ſuſcepit
Et rediēs ceciliā cū angelo loquētē in cubiculo inue
nit. Angelus aūt duas coronas ex roſis ⁊ liliis ī ma
nu habebat ⁊ vnā cecilie ⁊ alterā valeriano tradidit
dicēs. Iſtas coronas īmaculato corde et mundo cor
pore cuſtodite: q: de paradiſo dei eas ad vos attuli:
nec vnq̄ marceſcēt nec odorē amittent: nec ab aliis
niſi qbꝰ caſtitas placuerit videri poterunt. Tu autē
valeriane q: vtili cōſilio credidiſti pete qd̄ cūq̄ volue
ris ⁊ cōſeq̄ris. Cui valerianꝰ. Nihil mihi in hac vita
extitit dulcius q̄ vnicus fratris mei affectus. Peto
igit̄ vt et veritatē ipſe mecū agnoſcat. Cui angelus
Placet dn̄o petitio tua ⁊ ambo cū palma martyrii
ad dn̄m venietis. C Poſt hoc ingreſſus tiburtiꝰ
frater valeriani cū nimiū roſarū ſenſiſſet odorem di
xit. Miror hoc tꝑe roſeus hic odor ⁊ lilioꝝ vn̄ reſpi/
ret. Nā ſi ipſas roſas ⁊ lilia in manibus meis tenerē
nec ſic poterāt odoramēta tāte mihi ſuauitatis īfun
dere. Cōfiteor vobis ita ſum refectꝰ vt putē me to/
tū ſubito īmutatū. Cui valerianꝰ. Coronas habemꝰ
quas tui oculi videre nō preualēt floreo colore et ni/
ueo cādore vernātes: et ſicut me interpellāte odoreꝫ
ſenſiſti: ſic et ſi credideris videre valebis. Cui tibur
tiꝰ. In ſomnis hoc audio an in veritate iſta tu loq̄/
ris valeriane. Cui valerianꝰ. In ſomnis vſq̄ mō fui
mus: ſed iā nūc in veritate manemꝰ. Ad quē tiburtiꝰ
Un̄ hoc noſti. Et valerianꝰ. Angelus dn̄i me docuit
quē tu videre poteris ſi purificatꝰ fueris et oībus
idolis abrenūciaueris. Huic miraculo de coronis ro
ſarū Ambroſius teſtat̄ in p̄fatione ſic dicēs. Sancta
cecilia celeſti dono repleta vt martyrii palmam aſſu
meret ipm mundū eſt cuꝫ thalamis execrata. Teſtis
eſt valeriani coniugis et tiburtii ꝓuocata confeſſio
quos dn̄e angelica manu odoriferis floribus coro/
naſti. Uiros virgo duxit ad gloriā: mūdus agnouit
quātum valeat deuotio caſtitatis. hec Ambro. Tunc
cecilia euidēter oſtēdit ei oīa idola eſſe inſenſibilia ⁊
muta: ita vt tiburtius rn̄deret ac diceret. Qui iſta
nō credit peius eſt. Tunc cecilia oſculās pectus eius
dixit. Hodie te fateor meū eſſe cognatū. Sicut enim
amor dei fratrē tuū mihi cōiugē fecit: ita te mihi co/
gnatū cōtēptus faciet idoloꝝ. Uade igit̄ cuꝫ fratre

tuo. vt purificationē accipias ⁊ angelicos vultꝰ vide
re valeas. Dixitq̃ tiburtiꝰ fratri ſuo. Obſecro te fra
ter vt mihi dicas ad quē me ducturꝰ es. Cui valeria
nus. Ad vrbanū epm: cui tiburtiꝰ. De illo vrbano di
cis q̄ toties dānatꝰ ē ⁊ adhuc in latebris cōmoratur.
hic ſi muētꝰ fuerit cremabit̃ ⁊ nos ī illiꝰ flāmis pari
ter inuoluemur: ⁊ dū q̄rimꝰ diuinitatē latētē in celis
incurremꝰ furorē exurētē i terris. Cui cecilia. Si hec
ſola eēt vita iuſta hāc ꝑdere timeremꝰ. Eſt autē alia
melior q̄ nūq̃ amittit̃, quā nob̄ filiꝰ dei narrauit. oīa
eīm q̄ facta ſunt filiꝰ ex patre genitꝰ cōdidit. Vniuer
ſa aūt q̄ cōdita ſunt ex p̄re ꝓcedēs ſp̄ūs aiauit. Hic
igit̃ filiꝰ dei in mūdū veniēs verbis ⁊ miraculis aliaꝫ
vitā eē nobis mōſtrauit. Cui tiburtiꝰ. Certe vnum
deū eē aſſeris: ⁊ q̄uō nūc tres eē teſtaris. R̄ndit ceci
lia. Sicut in vna hoīs ſapiētia ſunt tria. ſ. ingenium:
memoria: ⁊ intellectꝰ: ⁊ ſic in vna diuinitatis eſſentia
tres ꝑſone eſſe p̄nt. Tūc cepit ei de aduētu filij dei ⁊
paſſiōe p̄dicare: ⁊ multas cōgruitates ipſius paſſio
nis oñdere. Nā iō inq̄t filiꝰ dei ē tentꝰ vt genꝰ huma
nū dimittat̃ pctō detentū. Bñdictꝰ maledicit̃: vt hō
maledictꝰ bñdictionē cōſequat̃. Illudi ſe patit̃ vt hō
ab illuſione demonū liberet̃. Spineā coronā accipit
in capite vt a nobis ſn̄iam auferat capitalē. Fel ſuſce
pit amarū vt ſanaret hoīs dulcē guſtū. Expoliat̃ vt
parētū noſtroꝝ nuditatē opiat. In ligno ſuſpendit̃
vt ligni p̄uaricationē tollat. Tunc tiburtiꝰ fratri ſuo
dixit. Miſerere mei ⁊ ꝑduc me ad hoīem dei vt puri
ficationē accipiā. Ductꝰ igit̃ ⁊ purificatꝰ āgelos dei
ſepe videbat: ⁊ oīa q̄ poſtulabat ꝓtinus obtinebat.
¶ Valerianꝰ igit̃ ⁊ tiburtiꝰ eleemoſynis inſiſtebāt
et ſctōꝝ corpa q̄s almachiꝰ p̄fectꝰ occidebat ſepultu
re tradebāt. Quos almachiꝰ ad ſe vocās cur ꝓ ſuis
ſcelerībꝰ dānatos ſepelirēt inq̄ſiuit. Cui tiburtius.
Vtinā illoꝝ ſerui eſſemꝰ quos tu dānatos appellas
Qui contēſerūt illud qd̓ videt̃ eē ⁊ nō eſt ⁊ inueneri͂t
illud qd̓ nō videt̃ eē ⁊ eſt. Cui p̄fectꝰ. Quidnā ē illud
Et tiburtiꝰ. Qd̓ videt̃ eſſe ⁊ nō eſt: eſt oīe qd̓ i mū
do eſt qd̓ hoīem ad nō eſſe ꝑducit. Qd̓ ꝟo non videt̃
eſſe ⁊ eſt: eſt vita iuſtoꝝ ⁊ pena maloꝝ. Cui p̄fectus.
Nō puto q̄ mēte tua loquaris. Tūc iubet aſtare va
lerianū dicēs ei. Qm̄ nō eſt ſani capitis frater tuus:
tu ſaltē poteris ſapiēter dare r̄nſum. Cōſtat pluri
mū vos errare q̄ gaudia reſpuitis e oīa inimica gau
dijs affectat̃. Tūc valerianꝰ ſe vidiſſe ait glaciali tp̄e
otioſos iocātes ⁊ operarios agricolas deridentes.
Sed eſtiuo tp̄e dū aduenīſſent glorioſi fructꝰ labo
rū gaudētibꝰ illis q̄ putabant̃ vani ceperunt flere q̄
videbant̃ vrbani. Sic ⁊ nos nūc q̄dē ſuſtinemꝰ igno
miniā ⁊ laborē: in futuro autē recipiemꝰ gloriam et
eternā mercedē. Vos aūt nunc tranſitoriū habetis
gaudium in futuro autē inuenietis eternū luctum.
Cui prefectus. Ergo nos inuictiſſimi p̄ncipes eter
nū habebimus luctū: ⁊ vos perſone viliſſime perpe
tuum poſſidebitis gaudiū. Cui valerianꝰ. Homun
ciones iſti non principes: tempore noſtro nati: citiꝰ
morituri ⁊ deo rationem plus oībus reddituri. Di
xit aūt p̄fectus. Quid verboꝝ circūitu immoramur.
Offerte dijs libamina ⁊ illeſi abſcedite. Sācti reſpō
derunt. Nos deo vero quotidie ſacrificium exhibe
mus. Quibꝰ p̄fectꝰ. Qd̓ eſt nomen eius. Cui valeria
nus. Nomē eiꝰ inuenire nō poteris etiā ſi p̄ēnis vo
laueris. Prefectꝰ dixit. Ergo iupiter nomē dei nō ē
Cui valerianꝰ. Nomē homicide ⁊ ſtrupatoris ē. Ad
quē almachiꝰ. Ergo totꝰ mūdus errat ⁊ tu cū fratre
tuo verū deū noſti. Valerianꝰ r̄ndit. Nos ſoli nō ſu
mus: ſꝫ innumerabilis multitudo hāc ſanitatē rece
pit. Tradunt̃ igit̃ ſancti in cuſtodiā maximi. Quibus
ille ait. O iuuētutis flos purpureꝰ. O germanꝰ fra
ternitat̃ affectꝰ: q̄uō ad mortē q̄ſi ad epulas feſtina
tis. Cui valerianꝰ ait q̄ ſi crediturum ſe ꝓmitteret
gloriā tūc ipſe aīarū eoꝝ poſt mortē videret. Et ma
ximꝰ. Fulminibꝰ igneis cōſumar ſi nō illū ſolū deuꝫ
cōfitear quē adorat̃ ſi cōtingat qd̓ dicitis. Ipſe igit̃
maximꝰ ⁊ oīs eiꝰ familia ac vniuerſi carnifices credi
derūt: ⁊ ab vrbano q̄ illuc occulte venit baptiſma ſu
ſceperūt. ¶ Igit̃ dū aurora nocti finē daret: cecilia
exclamauit dicēs. Eya milites x̄pi abijcite opa tene
brarū ⁊ induimini arma lucis. Quarto igit̃ milliario
ab vrbe ſcti ad ſtatuā iouis ducunt̃. Et dū ſacrificare
nollēt pariter decollant̃. Tūc maximꝰ cum iuramēto
aſſeruit ſe in hora paſſionis eoꝝ angelos vidiſſe ful
gētes ⁊ aīas eoꝝ q̄ſi ꝟgies de thalamo exeūtes: q̄s
in gremio ſuo āgeli in celū detulerūt. Almachiꝰ ꝟo
audiēs maximū x̄pianū effectū eū plūbat̃ tādiu ce
di fecit quouſq̃ ſpiritū excuſſit. Cuiꝰ corpus ſancta
cecilia iuxta valerianū ⁊ tiburtiū ſepeliuit. Tūc alma
chiꝰ facultates amboꝝ cepit inq̄rere ⁊ ceciliā tāq̃ va
leriani coniugē corā ſe fecit aſtare. Iuſſitq̃ vt idolis
immolaret aut ſn̄iaꝫ mortis icurreret cū aūt ad hoc
apparitoribꝰ vrgeret̃ ⁊ illi vehemēter flerēt eo q̄ pu
ella tā decora ⁊ nobilis vltro ſe morti traderet: dixit
ad eos. Hoc boni iuuenes nō eſt iuuētutē ꝑdere: ſꝫ
mutare dare lutū ⁊ accipere aurū: dare vile habita
culū ⁊ accipere p̄tioſuꝫ dare breuē angulū ⁊ accipe
re forū ꝑlucidū. Si q̄s ꝓ nūmo ſolidos daret nonne
velocꝰ feſtinaretis. Deꝰ aūt qd̓ accepit ſimplū red
det cētuplū. Credit̃ his q̄ dico. Et illi. Credimꝰ x̄pꝫ
verū eē deū q̄ talē poſſidet famulā. Vocato igit̃ vr
bano epo q̄drigēti ⁊ āpliꝰ baptizati ſunt. Tūc alma
chiꝰ ſctāꝫ ceciliā ad ſe vocās ait. Cuiꝰ ꝯditiōis es. Et
illa. Ingenua ſuꝫ ⁊ nobilis. Cui almachiꝰ. Ego te de
religiōe iterrogo. et cecilia. Interrogatio tua ſtultū
ſumit initiū q̄ duas rōnes vna putat inq̄ſitiōe ꝯclu
di. Cui almachiꝰ. Vn̄ tibi tāta p̄ſumptio r̄ndēdi. At
illa. De ꝯſcia bona ⁊ fide non ficta. Cui almachius.
Ignoras cuiꝰ ptātis ſim. Et illa. ptās vr̄a ē q̄ſi vter
vēto repletꝰ. Quē ſi acus pupugerit oīs ꝓtinꝰ rigor
vaneſcit: ⁊ quicq̄d in ſe rigidū hr̄e cernit̃ icuruatur.
Cui almachiꝰ. Ab iniurijs cepiſti ⁊ ī iniurijs ꝑſeue
ras. Cecilia r̄ndit. Iniuria nō d̓r niſi qd̓ ꝟbis fallēti
bus irrogat̃. Vn̄ āt iniuriā doce ſi falſa locuta ſum:
aut teipꝫ corripe calūniā iferētē. Sꝫ nos ſciētes ſan
ctū dei nomē oīno negare nō poſſumꝰ. Meliꝰ ē ei fe
licit̃ mori q̄ ifelicit̃ viuere. Cui almachiꝰ. vt q̄d cū tā
ta ſupbia loq̄ris. Et illa. Nō ē ſupbia ſꝫ ꝯſtātia. cui
almachiꝰ. Infelix ignoras q: viuificādi ⁊ mortificādi
mihi ē tradita ptās. Et illa. Cōtra ꝟitatē publicā ꝓ
bo te nūc eē mētitū. Vitā eīm viuētibꝰ tollere potes
mortuis aūt dare nō potes. Es igit̃ miniſter mortis

nō vite. cui almachius. Iā depone amētiam ⁊ ſacrifi
ca dijs. Cui cecilia. Neſcio vbi oculos amiſeris. Naꝫ
quos tu deos dicis: oēs nos ſaxa eē videmꝰ. Mitte
igr̃ manū ⁊ tāgēdo diſce quod oculis nō vales vide
re. Tunc iratꝰ almachius iuſſit eā ad domū ſuā redu
ci ibiq̃ tota die ⁊ nocte iuſſit eā in bulliēte balneo cō
cremari. Que quaſi i loco frigido māſit nec modicū
ſaltē ſudoris ꝑſenſit. Qd̓ cū audiſſet almachiꝰ iuſſit
eā in ipſo balneo decollari. Quā ſpiculator tribꝰ icti
bus in collo ꝑcuſſit: ſꝫ tn̄ caput eius amputare non
potuit. Et quia decretū erat ne quartam ꝑcuſſionē
decollandus acciperet eā ſemiuiuā cruētꝰ carnifex de
reliquit. Per triduū aūt ſupuiuēs oīa q̄ habebat
pauperibꝰ tradidit. ⁊ oēs quos ad fidē conuerterat
vrbano epo cōmēdauit dicēs. Triduanas mihi indu
cias poſtulaui: vt hos tue beatitudini commēdarē et
hāc domū meam in eccleſiam conſecrares. Sanctus
aūt vrbanus corpus eius inter epos ſepeliuit: et do
mum ſuā in eccleſiam vt rogauerat cōſecrauit. Paſ
ſa eſt aūt circa annos dn̄i. ccxxij. tp̄e alexādri impera
toris. Alibi aūt legit̃ q̄ paſſa ſit tp̄e marci aurelij qui
imperauit circa annos dn̄i. ccxx.

¶ De ſctō clemente. clxvj.

Clemens dr̄ a cleos qd̓ eſt gloria ⁊ mēs
quaſi glorioſa mēs. Habuit eīm glorio
ſaꝫ mētē. ſ. purgatā ab oī ſorde ornatā
oī virtute ⁊ decoratā nūc oī felicitate: q̄
felicitas cōſiſtit in h̓. ſicut dicit Augu.
in lib. de trinitate: q: vbi eſſe nr̄m nō habebit mortē:
noſſe nr̄m nō habebit errorē: amare noſtrū nō habe
bit offenſionē. Vel dicit̃ a clemētia. q: clemēs et mi
ſericors valde fuit. Vl' ſicut dicit̃ in gloſſario clemēs
dicitur dulcis: iuſtꝰ: maturus: pius. Iuſtus in actiōe
dulcis in ſermone maturꝰ in cōuerſatione: pius ī in
tētiōe. Eius vitam ipſe in ſuo itinerario inſeruit ma
xime vſq̃ in illum locuꝫ in quo qualiter beato petro
in pontificatu ſucceſſit oſtendit̃. Cetera ex eiꝰ geſtis
que cōmuniter habentur ſumuntur.

Clemens ep̄s ex nobili romanoꝝ
ꝓſapia ortꝰ eſt: p̄r eius fauſtinia
nus mater ꝟo eius macidiana nūcupa
ta eſt. habuit eīm duos frēs quoꝝ vnus
fauſtinꝰ alter fauſtꝰ dicebat̃. Cūq̃ ma
cidiana mater eiꝰ mira corporis pulcri
tudine polleret: frater viri ſui libidino
ſo amore in eā vehemēter exarſit. Cuꝫ aūt eā quoti
die maleſtaret ⁊ ipſa ſibi nullatenꝰ aſſentire vellet: vi
roq̃ ſuo h̓ reuelare timeret: ne iter duos fratres ini
micitias ſuſcitaret cogitauit ꝑ aliquod tēpus ſe a pa
tria abſentare donec illicitus amor cōquieſceret quē
aſpectꝰ ſue preſentie inflāmaret. Vt autē hoc a viro
ſuo obtinere valeret ſomnium calide cōfixit quod in
hūc modū viro ſuo retulit dicēs. Ecce quidā mihi ꝑ
viſum aſtitit. mihi p̄cipiēs vt cōfeſtim cuꝫ duobꝰ ge
minis: ſcꝫ fauſtino ⁊ fauſto ex vrbe diſcederē ⁊ tandiu
abeſſem donec ipſe mihi reditū imperaret. Quod ſi
nō facerē ſimul cū oībus liberis interirē. Quod vir
audiēs vehemēter expauit: ac vxorē cū duobus libe
ris ac familia multa athenas miſit vt et ibi maneret
⁊ filios faceret erudiri. Minorē aūt filiū. ſ. clementeꝫ
cū eēt annoꝝ quinq̃ ſibi p̄r in ſolatiū retinuit. Cum
aūt mater cū filijs nauigaret nocte quadā nauis nau
fragiū pertulit ⁊ mr̄ ſine filijs a fluctibꝰ eiecta ſuper
quoddā ſaxum euaſit. Que duos natos periſſe cōſi
derās pre nimio dolore in maris fundū ſe precipitaſ
ſet niſi q: ſaltē eoꝝ cadauera ſe repturā ſperabat. At
ꝟo vbi nec viuos nec mortuos ſe reperire poſſe co
gnouit: clamores ⁊ vlulatꝰ maximos dabat manꝰ ſu
as morſibꝰ lacerabat. nec vllā cōſolationē ab aliquo
recipere volebat. Cūq̃ multe mulieres aſtarēt q̄ ſua
infortunia eidē narrarēt: ⁊ illa ex h̓ cōſolationē nō re
ciperet. affuit quedā mulier inter ceteras que virum
ſuū euleſcētē ⁊ nautā in mari periſſe aſſeruit ⁊ ob
hoc ſui amore poſtmodū nubere recuſauit. Recepta
igit̃ qualicūq̃ cōſolatiōe apud ipſaꝫ manebat ⁊ quo
tidianū victū ſuis manibꝰ acquirebat. Sed nō mul
tū poſt manꝰ eius quas crebris morſibꝰ lacerauerat
ſine ſenſu ⁊ mortue adeo ſunt effecte vt cū ipis nulla
tenꝰ operari poſſet. Illa aūt que eā ſuſceperat parali
ſim incurrit ⁊ de lecto ſurgere nō valebat. Sicq̃ ma
cidiana mendicare cōpellitur ⁊ ipa cū hoſpita ex his
que inuenire poterat paſcebat̃. Cōpleto igit̃ anno
quo macidiana cū liber̃ diſceſſit e patria miſit athe
nas nuncios vir eius vt ipſos requirerēt ⁊ quid age
rēt intimarēt. Sed illi q̄ miſſi fuerāt nullatenus re
dierūt. Deniq̃ cū alios miſiſſet ⁊ illi reuertentes ſe
nullum inde veſtigiū reperiſſe narrarēt clementē fili
um ſuū ſub tutoribꝰ dereliquit ⁊ ipſe ad querenduꝫ
vxorē cū filijs nauē cōſcendit: ſed minime redijt. Vi
ginti igit̃ annis clemēs orbatꝰ ſtetit nec de patre vel
de matre vel de fratribꝰ aliquod indiciū inuenire po
tuit. Ipe aūt clemēs ſtudio literarū ſe contulit ⁊ ſum
mū pħie apicē apph̄ēdit. Deſiderabat aūt vehemē
ter ⁊ ſtudioſe q̄rebat q̄liter ſibi aīe īmortalitas ꝑſua
deri poſſet. Ob hoc philoſophoꝝ ſcholas ſemꝑ adi
bat ⁊ ſiq̄dem q̄ īmortalis eēt obtinebat̃ gaudebat: ſi
q̄n ꝟo q̄ mortalis eēt cōcludebat̃ triſtis diſcedebat
¶ Deniq̃ cum barnabas romā veniſſet ⁊ fideꝫ x̄pi
p̄dicaret philoſophi eū tanq̃ inſanuꝫ et amentē deri
debāt. Vnde ⁊ quidā qui ſꝫ quoſdā fuit clemēs phi
loſophꝰ q̄ſeū p̄rio ſicut alij deridebat ⁊ eiꝰ p̄dicatio
nē cōtēnebat talē queſtioneꝫ ꝓ deriſu barnabe fecit
dicēs. Cum culex animal ſit exiguū quid eſt q̄ ſex pe
des habet ⁊ inſuꝑ alas poſſidet. elephas aūt cum ſit
immane animal nec alas poſſidet et tātum q̄tuor pe
des habet. Cui barnabas ſtulte tue queſtioni r̄nde
re ꝑfacile poſſem ſi veritatis cauſa diſcēdi querere
videreris. Sed nunc de creaturis vobis dicere aliq̄d
abſurduꝫ eſt: cum a vobis creaturarū conditor igno
retur. Quia enim creatorem non cognoſcitis: iuſtum
eſt vt in creaturis erretis. Hoc verbuꝫ cordi clemen
tis philoſophi valde inheſit ita q̄ fideꝫ chriſti inſtru
ctus a barnaba recepit ⁊ in iudeā ad petrū poſtmo
dū ꝓperauit. Queꝫ ille de fide x̄pi inſtruxit ⁊ aīe im
mortalitatē euidēter edocuit. Eo tp̄e ſymon magus
duos diſcipulos habebat. ſ. aquilā ⁊ nicetā qui eius
fallacias agnoſcētes eum reliquerūt ⁊ ad petrū con
fugerunt ⁊ eiꝰ diſcipuli ſunt effecti. Cum aūt petrꝰ
clementem de ſua interrogaſſet ꝓgenie: ille quid ma
tri ⁊ fratribꝰ ⁊ p̄ri accederit ꝑ ordineꝫ enarrauit ad

clens ꝙ credebat ꝙ mr̄ cū fratribꝰ in mari periſſent
pr̄ vo aut merore aut ſilr̄ naufragio īteriſſet. Qꝺ au
diēs petrꝰ lacrimas ꝯtinere nō potuit. Quadā autē
vice petrꝰ cū diſcipulis ſuis anthandrū ⁊ inde ad īſu
lā ꝑ ſex milliaria diſtātē in q̄ macidiana mr̄ clemētis
morabaꝛ venit vbi quedā colūne vitree mire magni
tudinis erāt. Quas cū petrꝰ cū ceterꝫ miraretꝛ: vidēs
ipam mēdicantē cur nō potiꝰ ſuis manibꝰ operaretꝛ
increpauit. Que r̄ndit. Speciē tm̄ dn̄e habeo manu
um q̄ meis ſic ſunt debilitate morſibꝰ vt oīno ſint in
ſenſibiles effecte. Atqꝫ vtinā me in mare p̄cipitaſſem
vt vltra nō viuerē. Cui petꝰ. Quid eſt quod loquerꝫ
Neſcis qꝛ aīe eoꝝ qui ſe interimūt grauiter puniū
tur. Cui illa. Vtinā h' mihi certū fieret ꝙ aīe poſt mor
tē viuāt libenꝛ em̄ meipam occiderē, vt ſaltē vna ho
ra dulces meos natos videre poſſem. Cūqꝫ petrus
ab ea cauſaꝫ tāte triſtitie interrogaſſet et illa ei ordi
nē geſte rei narraſſet: ait petrꝰ. Eſt quidā adoleſcēs
apud nos noīe clemens qui hec q̄ refers matri ⁊ fra
tribꝰ aſſerit accidiſſe. Qꝺ illa audiēs nimio ſtupore
ꝑcuſſa corruit. Cūqꝫ ad ſemetipam rediſſet cū lacri
mis ait. Ego ſum adoleſcētis mr̄. Et ꝓcidēs ad pe
des petri rogare eū cepit vt ſibi filiū ſuū feſtinanter
oīdere dignaretꝛ. Cui petrꝰ. Cū adoleſcētē videris
paululū diſſimula quouſqꝫ ab inſula cū naui egredia
mur. Qꝺ cū illa ſe facturā ꝓmiſiſſet: tenēs petrꝰ ma
nū eiꝰ ipam ad nauē vbi erat clemēs ducebat: vidēs
ꝗ̄o clemens petrū manu mulierē ducētē ridere cepit.
Mox aūt vt mulier iuxta clemētē fuit: ſe ꝯtinere nō
potuit: ſed ſtatim in amplexus eiꝰ ruit ⁊ crebro oſcu
lari cepit. Quā ille tanꝗ̄ inſaniētē mulierē cū indigna
tiōe repellebat ⁊ aduerſus petrū indignatiōe nō mo
dica mouebatꝛ: cui petrꝰ. Quid agis o fili clemēs. No
li repellere matrē tuā. Quod cū audiſſet clemens la
crimis inſuſus ſup matreꝫ iacenteꝫ cōcidit ⁊ eā reco
gnoſcere cepit. Tūc ad p̄ceptū petri hoſpita ſua que
paralitica iacebat adducitꝛ: ⁊ ab eo ꝯtinuo liberatur.
Tūc mr̄ clementē de patre interrogauit. Cui ille. Ad
te querendū iuit ⁊ vltra nō rediit. At illa audiēs ſo
lummō ſuſpirauit. Grādi em̄ ꝓ filio inuēto gaudiū
hn̄s reliquos cōſolabatꝛ merores. D' Interea cum
niceta et aquila deeſſent ⁊ redeūtes mulierē cum pe
tro vidiſſent quenā ſit hec mulier ꝑcunctanꝛ. Quibꝰ
clemēs ait. Mr̄ mea eſt quā deꝰ mihi redonauit per
dn̄m meū petrū. Poſt hec petrꝰ oīa eis ꝑ ordinem
enarrauit. Que cū audiſſent niceta et aquila ſubito
ſurrexerūt ⁊ obſtupefacti ꝯturbari ceperūt dicētes
Dn̄ator dn̄e deus vera ne ſunt hec an ſomniū eſt qꝺ
audimꝰ. Tūc petrus. Filii nō inquit nos inſanimꝰ: ſꝫ
hec vera ſunt. At illi faciē cōfricātes aiūt. Nos ſumꝰ
fauſtinꝰ ⁊ fauſtus quos mr̄ nr̄a eſtimat ī mari inter
iſſe. Et accurrētes in cōplexus matris ruūt ⁊ eā cre
brius oſculanꝛ. At illa ait. Quid vult hoc eē. Ad quā
petrꝰ. Iſti ſunt filii tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtus quos ī mari
periſſe putabas. Hec audiens mr̄ pre nimio gaudio
velut amens effecta corruit et poſt ad ſe reuerſa ait.
Obſecro vos dulciſſimi filii narrate mihi quomodo
euaſiſtis. Qui r̄nderūt. Cū nauis fuiſſet reſoluta et
nos ſup quādam tabulā veheremur: quidam pirate
nos inuenientes in ſuā nauiculā poſuerunt: ac muta
tis noībꝰ cuidā nos honeſte vidue iuſtine noīe ven
diderūt: q̄ tanꝗ̄ filios ſuos nos habuit ⁊ liberalibꝰ ar
tibꝰ nos erudiri fecit. Tandē p̄hie oꝑam dedimꝰ ⁊ ſy
moni cuidā mago nobiſcū educato adheſimꝰ. Cūqꝫ
eiꝰ fallaciā cognouiſſemꝰ ipm oīno deſeruimꝰ ⁊ petri
diſcipuli ꝑ zatheū effecti ſumꝰ. Sequēti aūt die aſſū
ptis petrꝰ tribꝰ fratribus. ſ. clemēte aquila ⁊ niceta:
ad quēdā ſecretiorē locū orōnis grā deſcēdit. Quos
venerādꝰ quidā ſenex ſꝫ tn̄ pauper alloqui cepit di
cēs. Miſereor veſtri fratres qꝛ ſub ſpecie pietatꝫ vos
grauiter errare cōſidero: neqꝫ em̄ deꝰ eſt neqꝫ cultus
hic aliquis eſt neqꝫ ꝓuidentia in mūdo ſꝫ fortuitꝰ ca
ſus ⁊ geneſis oīa agunt: ſicut ⁊ ego ex meipo mani
feſte cōperi in diſciplina matheſis pre ceteris eruditus
Nolite ḡ errare: ſiue em̄ oretis ſiue nō quod veſtra
geneſis cōtinet vobis erit. Clemēs aūt in eū reſpici
ens aīo pulſabatꝛ: ⁊ ſibi ſe eū al's vidiſſe videbatꝛ. Cū
qꝫ de mādato petri clemēs: aqla: ⁊ niceta: cū eo diuti
us diſputaſſent: ⁊ ꝓuidētiaꝫ aptis rōnibꝰ oīdiſſent
eūqꝫ ob reuerentiā crebro pr̄em vocarēt: dicit aqla.
Quid neceſſe eſt vt eū pr̄em vocemꝰ: cū in mandatis
habeamꝰ neminē ſup terrā patrē vocare. Et poſt h'
reſpiciēs ad ſenē ait. Nō iniurioſe accipias pr̄ ꝙ fra
trē meū culpaui: qꝛ te patrē vocauit. Habemꝰ em̄ ta
le mādatū ne aliquē iſto noīe vocemꝰ. Cūqꝫ aquila h'
dixiſſet riſit oīm aſtātium cetus vna cū ſene ⁊ petro.
Et cū ille cauſam illiꝰ riſus inq̄reret dixit ad euꝫ cle
mēs qꝛ facis id de q̄ alios culpas ſenē patrē vocādo.
Et ille negabat dicēs. Vere neſcio ſi eū patrē voca
uerim. Verū cū ſatis de ꝓuidētia diſputatū eēt di
xit ſenex. Crederē vtiqꝫ ꝓuidentiā eē ſꝫ a ꝓpria con
ſciētia ꝓhibeor: huic fidei accōmodare cōſenſū. No
ui em̄ meā ⁊ cōiugis mee geneſim: ⁊ ſcio ea q̄ vnicui
qꝫ nr̄m dictabat geneſis accidiſſe. Audite igr̄ ꝯiugis
mee thema ⁊ inuenietis ſchema cuiꝰ exitꝰ accidit. Ha
buit nāqꝫ martē cū venere ſup centrū, lunā vo in oc
caſu in domo martꝫ ⁊ finibꝰ ſaturni. qꝺ ſchema adul
teras facit: ⁊ ſeruos ꝓprios amare ⁊ peregre ꝓficiſci
⁊ in aquis defungi. Qꝺ ⁊ ita factū eſt. Incidit namqꝫ
in amorē ſerui: ⁊ ꝑiculū atqꝫ opprobriū metuēs cum
ipo aufugit ⁊ in mari periit. Nā ſicut frater meus re
tulit ipꝫ prio adamauit: ſꝫ cū ipe aſſentire ſibi nollet
in ſeruū ſue libidinis amorē retorſit: nec tn̄ ei impu
tādū eſt: qꝛ eā geneſis h' facere cōpulit. Narrauitqꝫ
quomō ſomniū finxerit ⁊ quomō cū liberis athenas
vadens naufragio perierit. E Cūqꝫ filii vellent in
eum irruere ⁊ rem aperire prohibuit petrus dicens.
Quieſcite quoadusqꝫ mihi placuerit. Dixitqꝫ ei pe
trus. Si hodie coniugē tuam caſtiſſimā cum tribus
filiis tuis conſignauero, credes qꝛ geneſis nihil ſit.
Cui ille. Sicut impoſſibile eſt te exhibere quod ꝓmi
ſiſti: ita ⁊ impoſſibile eſt extra geneſim aliquid fieri.
Dixit ei petrus. Ecce iſte eſt filius tuus clemēs ⁊ hi
duo gemini tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtus. Tunc ſenex reſolu
tis membris cecidit et quaſi exanimis factꝰ eſt. Filii
aūt irruētes in eum obſculabanꝛ: verētes ne ſpiritū
reuocare poſſet tandē ad ſe rediēs oīa vt acciderant
per ordinem audiuit. Tūc ſubito vxor aduenit ⁊ cum
lacrimis clamare cepit. Vbi eſt vir meus ⁊ dominus
meus. Hec cum illa quaſi amens clamaret ſenex cu

currit ⁊ cū multis lacrimis amplecti ⁊ ſtringere eaꝫ
cepit. Dū igiꝛ ſimul manerēt aduenit quidā nūciās
apionē ⁊ ambionē fauſtiniani amiciſſimos cū ſymōe
mago hoſpitari. De quoꝝ aduētu fauſtinianꝰ valde
gauiſus ad eos viſitādos iuit. Et ecce nūciꝰ venit q̄
diceret miniſtrū ceſaris antiochiā aduenīſſe vt ma
gos oēs q̄reret ⁊ morte puniretꝫ. Tūc ſymō magus
in odiū filioꝝ q̄ ipm reliq̄rāt vultꝰ ſui ſimilitudineꝫ
fauſtinianū impreſſit vt nō fauſtinianꝰ: ſꝫ ſymō magꝰ
ab oībꝰ putaretꝛ. Hoc aūt fecit vt a miniſtris ceſaris
loco ſui teneretꝛ ⁊ occideretꝛ. Ipe aūt ſymō de ꝑtibꝰ
illis abſceſſit. Cū aūt fauſtinianꝰ ad petrū ⁊ filios re
diſſet expauerūt filii vultū ſymonis in eū ītuētes
vocē aūt pr̄is ſui audiētes. Solꝰ aūt petrꝰ erat qui
vultū eiꝰ naturalē videbat. Cūqꝫ filii eiꝰ ⁊ vxor eius
eū refugerēt ⁊ execrarenꝛ dicebat eis. Cur execrami
ni ⁊ refugitis pr̄m vr̄ꝫ. Qui r̄nderūt ꝙ ideo eū fugerēt
qꝛ in eo vultꝰ ſymonis magi appareret. Cōfecerat
em̄ ſymō q̄ddā vnguētū ⁊ faciē eiꝰ ꝑunxerat ⁊ vultū
ſuū arte magica imp̄ſſerat in eū. Ipe igiꝛ lamētabatꝛ
⁊ dicebat. Quid mihi miſero accidit vt vna die reco
gnitꝰ ab vxore ⁊ filiis letari nō potueri cū eis. Vxor
ꝗ̄o eiꝰ ſparſis crinibꝰ ⁊ filii plurimū flebant. F
Symō aūt magꝰ dū adhuc eēt antiochie petrū plu
rimū infamauerat magū maleficū ⁊ homicidā eū di
cēdo. Deniqꝫ in tātū aduerſus petrū populū cōcita
uerat vt ipm plurimū inuenire affectarēt: vt carnes
eiꝰ dētibꝰ laniarēt. Dixit ḡ petrꝰ fauſtiniano. Qm̄ q̄
dē ſymō magus eē videris ꝑge antiochiā ⁊ corā oī
ꝑplo me excuſa ac ea q̄ de me dixit ſymon ex ꝑſona
ſui retracta. poſt hoc ego antiochiā veniā ⁊ alienum
hūc vultū a te effugabo: ⁊ ꝓpriū vultū corā oībus
reddā. Hoc tn̄ nullo mō credēdū eſt ꝙ btūs petrus
mētiri mādauerit cū deꝰ nō indigeat nr̄o mādacio.
Ideo itinerariꝰ clemētis in quo hec ſcripta ſunt liber
apocriphus eſt, nec vt q̄buſdā placet ſuſcipiendus
eſt in talibꝰ. Verūtn̄ dici pōt ꝙ petrus ſi diligenter
verba ſua cōſideranꝛ nō ſibi dixit vt ſymonē maguꝫ
eē ſe diceret: ſed vt populo effigiē faciei ſuꝑinductaꝫ
oīdēs petrū ex ꝑſona ſymonis cōmēdaret: et mala
que dixerat reuocaret. Et ille dixit ſe eē ſymonē nō
quātū ad veritatē ſꝫ quātū ad apparētiā. Vn̄ qꝺ in
fra dixit fauſtinianus. Ego ſymō ⁊c. Sic dꝫ accipi. i.
quātū ad apparētiā video eē ſymon. Fuit ergo ſy
mon ſupple putatiuus. Perrexit ergo fauſtinianꝰ
pater clementis antiochiā ⁊ populū conuocans di
xit. Ego ſymon annūcio vobis ⁊ confiteor oīa fefelliſ
ſe de petro. Nequaꝗ̄ em̄ eſt ſeductor vel magus ſꝫ
ad ſalutem mundi miſſus. Quapropter ſi decetero
aliquid contra ipm dixero me tanꝗ̄ ſeductorē ⁊ ma
leficum repellatis. Nūc em̄ penitentiā ago: qꝛ male
me dixiſſe cognoſco. Moneo igitur vos vt ipi creda
tis ne vos ⁊ ciuitas veſtra inſimul pereatis. Cunqꝫ
hec oīa q̄ petrus iuſſerat cōpleſſet ⁊ iam in amorem
petri ppl'm incitaſſet petrus ad eū venit ⁊ orōne fa
cta effigiē vultus ſymonis ab eo penitus effugauit.
Populus autē antiochenus petrū benigne ⁊ cum
multo honore recepit: ⁊ ipſum in cathedra ſublima
uit Quod audiens ſymon illuc perrexit ⁊ populum
conuocans ait. Miror ꝙ cum vos ſalubribus prece
ptis inſtruxerim ⁊ a ſeductore petro vos cauere mo
nuerim vos ipm nō ſolū audiſtis ad etiā epāli cathe
dra ſublimaſtis. Tūc oēs cū furore aduerſus eū dixe
rūt. Mōſtro nobis ſimilis es. Nudiuſtertiꝰ te peni
tuiſſe dicebas: ⁊ nūc te ⁊ nos p̄cipitare conaris. ⁊ im
petū in eū faciētes cū ignominia eū ꝓtinus expule
runt. Hec oīa clemēs in libro ſuo de ſeipo narrat: et
hāc hiſtoriā ibidē inſeruit. G Poſt hec aūt petrus
cū romā veniſſet ⁊ ſuā paſſionē imminere videret: cle
mentē poſt ſe epm ordinauit. Mortuo igiꝛ principe
apl'oꝝ petro: clemēs vir ꝓuidus p̄cauēs in futurū ne
ſ. ꝑ hoc exemplū quilibet vellet ſibi in eccl'ia ſucceſſo
rē ſtatuere ⁊ hereditate ſanctuariū dn̄i poſſidere li
no ceſſit ⁊ poſtmodū cleto. Nōnulli aſſerūt ꝙ linꝰ et
cletꝰ nō fuerūt ſummi pōtifices: ſꝫ tm̄ petri apl'i co
adiutores ꝓpter qꝺ ī cathologo pōtificū meruerūt
adnumerari. Poſt hos aūt clemēs eligitꝛ ⁊ preſidere
cōpellitꝛ. Qui ita moꝝ ornamēto pollebat vt iudeis ⁊
gētilibꝰ ⁊ oībus xp̄ianis ppl'is cōplaceret. Singula
rū inopes regionuꝫ noīatim ſcriptos habebat: ⁊ q̄s
baptiſmi ſanctificatiōe mūdauerat nō ſinebat publi
ce fieri mēdicitati ſubiectos. Cū itaqꝫ domicellā vir
ginē neptē domiciani imperatoris ſacro velamine cō
ſecraſſet: ⁊ theodorā vxorē ſiſinnii amici imperatorꝫ
ad fidē cōuertiſſet: ⁊ in caſtitatis ꝓpoſito manere ꝑ
mitteret: ſiſinniꝰ zelo ductꝰ eccleſiā poſt vxorē ſuā oc
culte intrauit ſcire volēs quid illa ſic eccleſiā frequē
taret. At vbi a ſ. clemēte orō iuſa eſt: et a populo re
ſpōſum eſt amē. ſiſinnius cecus ⁊ ſurdus penitꝰ effe
ctus eſt. Qui ſtatim pueris ſuis dixit. cito me tollite
⁊ foras educite. Pueri aūt ꝑ totā eccleſiā eum gira
bāt ſꝫ ad ianuas ꝑuenire nō poterāt. Quos cū vidiſ
ſet theodora ſic errātes: prio quidē ab eis declinauit.
putās ꝙ vir ſuus eā cognoſcere poſſet. Poſtmodū
aūt q̄dnā hoc eſſet interrogauit. Qui dixerūt. Dn̄s
nr̄ duꝫ vult videre ⁊ audire q̄ nō ſꝫ: cecus ⁊ ſurdus fa
ctus eſt. Tūc illa in orōnē ſe dedit dep̄cās vt vir ſuꝰ
inde exire poſſet. Et poſt orōnē dixit pueris. Ite mō
⁊ ꝑducite dn̄m veſtrū ad domū. Cūqꝫ abiiſſent ſ. cle
menti theodora quid acciderit indicauit. Tūc ſanctꝰ
rogatu theodore ad eū venit: ⁊ ipm inuenit apertꝫ ocu
lis nil videntē et nil penitꝰ audiēteꝫ. Cūqꝫ clemēs ꝓ
eo oraſſet ⁊ ille auditū ⁊ lumē recepiſſet. vidēs clemē
tem iuxta vxorē ſuam ſtantē amēs efficitꝛ et ſe illuſuꝫ
magicis artibꝰ ſuſpicatꝛ: p̄cepitqꝫ ſeruis ſuis vt tene
rēt clemētē dicēs: vt ingrederetꝛ ad vxorē meā magicꝫ
artibꝰ me excecauit. Precepitqꝫ miniſtris vt clemen
tē ligarēt ⁊ ligatū traherēt. At illi ligantes colūnas
iacētes ⁊ ſaxa putabāt: ſicut etiā ſiſinnio videbatꝛ ꝙ
ſctm̄ clemētē cū ſuis clericis traherēt ⁊ ligarēt. Tunc
clemens ſiſinnio ait. Qui ſaxa deos dicis ſaxaꝫ trahe
re meruiſti. Ille autem vere eum ligatum exiſtimās
ait. Ego te interfici faciam. Clemēs autē inde abſce
dens theodoram rogauit ne ab oratione ceſſāret do
nec virū ſuum dn̄s viſitaret. Orāti igitur theodore
petrus apl's apparuit dicens. Per te vir tuus ſalua
bitur vt impleatꝛ qꝺ dixit frater meꝰ paulus. Salua
bitur vir infidelis ꝑ mulierē fidelem. Et hec dicens
abſceſſit. Statimqꝫ ſiſinnius vxorē ſuaꝫ ad ſe voca
uit, obſecrās vt ꝓ ſe oraret ⁊ ſctm̄ clementē ad ſe vo

caret. Qui cũ veniſſet ipſum in fide inſtruxit: ⁊ eũ cum cccxiiij. de domo ſua baptizauit. Per hũc aũt ſiſinniũ multi nobiles ⁊ amici nerue imperatoris dño crediderũt. Tũc comes ſacroꝝ pecuniã multis dedit: et cõtra ſctm̃ clemẽtẽ ſeditionẽ maximã excitauit. H Tũc mamertinꝰ vrbis p̄fectꝰ populi ſeditionẽ maximã nõ ferens ad ſe clemẽtẽ adduci fecit. Quẽ cum redargueret ⁊ ad ſe inclinare attentaret ille ait. Optarẽ te ad rõnẽ accedere. Nã ſi canes multi cõtra nos latrauerint ⁊ morſibꝰ attractauerĩt: nũɋ̃ hoc nobis auferre pñt ꝙ nos ſumꝰ rõnabiles hoĩes ⁊ ipi ſunt irrationabiles canes. Seditio aũt ab imperitis exorta oñdit ſe nihil habere certũ vel verũ. Tũc mamertinus de eo traiano imperatori ſcribẽs reſpõſum accepit ꝙ aut ſacrificaret aut trãſpontũ mare in eremo qḋ adiacet ciuitati terſone ipm̃ in exilium mitteret. Tũc p̄fectꝰ clemẽti cũ lacrimis ait. Deꝰ tuꝰ quẽ pure colis ipſe te adiuuet. Prefectꝰ aũt ei nauẽ tribuit et oĩa neceſſaria miniſtrauit. Multi aũt clerici et laici ipm̃ in exiliũ ſunt ſecuti. Profectꝰ aũt in inſulã inuenit ibi pluſɋ̃ duo millia xp̄ianoꝝ ibidẽ iãdudũ ad ſecãda marmora dãnatoꝝ. Qui ſctm̃ clemẽtẽ videntes ſtatim in fletũ ⁊ lacrimas proruperũt. Quos ille conſolãs ait. Nõ meis meritis ad vos me miſit dñs veſtre corone participẽ me fieri. Et cũ ab eis didiciſſet ꝙ a ſexto milliario aquã ſuis humeriſ deportarẽt: dixit eis. Oremꝰ oẽs dñm ieſum xp̄m vt cõfeſſoribus ſuis fontẽ in loco iſto ac venas aq̃ aperiat. Et q̇ percuſſit petrã in deſerto ſina ⁊ fluxerũt aque in abundãtia: ipſe nobis laticẽ affluentẽ impertiat̃ vt de eiꝰ bñficijs gratulemur. Cũɋ̃ orõne facta hinc inde circũſpiceret: vidit agnũ ſtantẽ qui pede erecto dextro quaſi locũ ep̄o oñdebat. Et intelligẽs dñm ieſuꝫ xp̄ꝫ eſſe quẽ ſolus ipſe videbat: perrexit ad locũ ⁊ dixit. In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti in iſto loco percutite. Sed cũ nullus in iſto loco in quo agnus ſteterat cõtingeret. ipſe accepto breui ſarculo leui ictu locum ſub pede agni ꝑcuſſit ⁊ ſtatim maximꝰ fons erupit ⁊ in fluuiũ creuit. Tũc vniuerſis gaudentibꝰ ſanctus clemẽs ait. Fluminis ĩpetus letificat ciuitatem dei. Ad hanc famã multi cõfluxerũt: ⁊ vna die quigẽti ⁊ amplius ab eo baptiſma ſuſceperũt ⁊ idoloꝝ tẽpla deſtruẽtes per totã prouĩciam intra annum vnũ lxxv. eccleſias edificauerunt. Poſt tres autẽ annos traianus imperator qui cepit anno dñi. cvj. hoc audiens quẽdã ducem illuc miſit. Qui cum oẽs libenter mori cõſpiceret multitudini ceſſit. ⁊ ſolum clemẽtem ligata ad collum eius anchora in mare p̄cipitauit dicẽs. Iam non poterunt ipm̃ ꝓ deo colere xp̄iani. Stãte aũt omni multitudine ad littus maris: cornelius ⁊ phebus diſcipuli eius oẽs orare preceperũt vt dñs corpus ſui martyris eis mõſtraret. Statimɋ̃ mari per tria milliaria recedẽte: omnes per ſiccuꝫ ingreſſi inuenerunt in modum templi marmorei habitaculum a deo paratum: et ibi in arca corpus ſancti clementis ⁊ anchoram iuxta eum. Reuelatum eſt autem diſcipulis eius ne inde tollerent corpus eius. Omni aũt anno tempore paſſionis per. vij. dies ad tria milliaria mare recedit ⁊ ſiccum iter aduenientibus tribuit. I In vna autem ſolẽnitatum mulier cum filio ſuo paruulo ad locũ acceſſit completis aũt feſtiuitatis ſolẽnijs cuꝫ puer obdormiret ſonus inundãtiũ aquarũ ſubito factus eſt. Mulier aũt territa ⁊ filij ſui oblita: cũ reliqua multitudine ad ripaꝫ aufugit. Que poſtmodũ filij memor cum eiulatu maximo flebat: et vſɋ̃ ad celũ lamẽtabiles voces dabat ac ꝑ littora clamãs et eiulãs diſcurrebat: ſi forte filij corpꝰ a littoribꝰ eiectũ videret. Sed cũ in ea ſpes oĩs deficeret: ad domũ redijt et totũ illum annũ in fletu ⁊ merore duxit. Poſt annũ igit̃ apto mari oẽs anticipãs ad locum cõcitãs venit ſi de filio forte aliquod veſtigiũ inuenire poſſet. Cũ ḡ aũ tumulũ ſcti clemẽtis ſe in orationẽ dediſſet ſurgens vidit infantẽ in loco vbi eũ reliquerat dormientẽ. Eſtimãs aũt eũ eſſe defunctũ: acceſſit ꝓpius quaſi corpꝰ collectura exanime. Sꝫ cum cuꝫ dormientẽ cognouiſſet excitatum velociter ſpectãtibꝰ ꝓplis incolumẽ in vlnis leuauit: et vbi ꝑ illũ annũ fuerit reqſiuit. Ille aũt ſe neſcire rñdit ſi annus integer p̄terierat: ſed tm̃ vnius noctis ſpatio ſe ſuauiter dormiſſe putabat. Ambro. ĩ p̄fatione ſic ait. Cuꝫ iniquiſſimus ꝑſecutor beatũ clemẽtẽ penis efficere a diabolo cogeret̃ nõ ei tormẽtum intulit ſed triũphũ. Iactatur ergo martyr ĩ fluctibꝰ vt mergeret̃ et hoc ꝑuenit ad p̄miũ vñ petrus magiſter eiꝰ ꝑuenit ad celũ. Amboꝝ ergo in fluctibꝰ xp̄s approbãs mentes clemẽtem ad palmaꝫ victorie de ꝓfundo reuocat. petruꝫ ad celeſtia regna in eodẽ elemento ne mergeret̃ eleuat. refert leo Hoſtiẽ. ep̄s ꝙ tp̄e quo michael imꝑator noue rome regebat imperiũ: ſacerdos quidã noĩe ph̄s q̇ ob ſummũ ingenium a pueritia fuerat ſic vocatꝰ: cũ terſonẽ ꝑueniſſet ⁊ de his q̃ narrant̃ in hiſtoria clemẽtis habitatores interrogaſſet q: aduene potius ɋ̃ indigene erant: ſe neſcire ꝓfeſſi ſunt. Siquideꝫ miraculũ marini receſſus ob culpã inhabitantiũ iaꝫ diu ceſſauerat: ⁊ ob incurſum barbaroꝝ tp̄e martini receſſus venientiũ tẽplum deſtructum fuerat. ⁊ arca cum corꝑe marinis fluctibus obrupta erat: exigentibꝰ culpis inhabitantium ſuꝑ quo miratus ph̄s ⁊ accedens ad ciuitaculã nomĩe georgiã cum ep̄o ⁊ clero acceſſit ad querendũ ſacras reliquias ad inſulã in qua eſtimabãt eſſe corpus martyris. Ubi cum hymnis ⁊ orationibꝰ fodiẽtes: diuina reuelatione inuenerũt corpus ⁊ anchoraꝫ cum qua fuerat in mare proiectum: ⁊ deportauerũt terſonã. Deinde p̄dictus philoſophus cum corpore ſancti clementis romã venit. ⁊ multis oſtenſis miraculis in eccleſia que nunc dicitur ſancti clementis honorifice corpus collocatũ fuit. In quadaꝫ aũt chronica legitur ꝙ mari ab illo loco exſiccato a beato cirillo moranoꝝ epiſcopo romã trãſlatum eſt.

¶ De ſancto griſogono. clxvij A

Griſogonꝰ iuſſu diocletiani in carcere recluditur vbi ſancte anaſtaſie alimonijs fouebatur cum ergo anaſtaſiã vir eius in arctiſſimam cuſtodiaꝫ poſuiſſet griſogono qui eaꝫ erudierat talia ſcripta direxit. Sctõ cõfeſſori xp̄i griſogono anaſtaſia. ſacrilegi iugum mariti ſuſcepi cuius deo miſerante thronum mentita infirmitate declinans. die noctuɋ̃ domini noſtri ieſu xp̄i amplector veſtigia. cũ iſte patrimoniũ meuꝫ ex quo illuſtrat̃ cum indignatione ac turpibus idolatris exhauriat: me quoɋ̃ velut magã atɋ̃ ſacrilegã cuſtodie tã grauiſſime mãcipauit vt me vitã tꝑalẽ amittere ſuſpicere. Nihil eñ ſuꝑeſt niſi vt amiſſo ſpiritu morti ſuccũbã. In qua morte lꝫ glorier tamẽ mea mens valde cõteritur: quia opes mee quas deo deuoueram a turpibus conſummũtur. Uale vir dei mementoɋ̃ mei. cui griſogonus ſic rñdit. vide ꝙ nõ conturberis in hoc ꝙ tibi pie viuenti inferantur aduerſa. Non eñ decipieris ſed ꝓbaris. Cito ad te placiduꝫ tp̄s xp̄s cõuertet: ⁊ quaſi poſt noctis tenebras floridum dei lumen aſpicies atɋ̃ poſt glaciei frigus aurea tibi tp̄a ⁊ ſerena ſuccedent. Uale in dño ⁊ ora pro me. Deniɋ̃ cũ beata anaſtaſia ſic in cuſtodia artaretur vt vix ei panis quadrans daretur eſtimans ſe morituram ſancto criſogono ep̄l'am in hec verba ſcripſit. Confeſſori xp̄i griſogo. anaſtaſia. Finis venit corporis memento mei: vt egredientem aĩam meã ipſe ſuſcipiat pro cuiꝰ amore iſta ſuſtineo que ex ore huius vetule recognoueris. Cui ille reſcripſit. Suꝑeſt vt lumen tenebre antecedant: ſicut etiã poſt infirmitatem ſalus reuertitur ⁊ vita poſt mortẽ ꝓmittit̃. Uno fine concluduntur ⁊ aduerſa huius mundi ⁊ ꝓſpera ne vel triſtibus deſperatio vel letis elatio dñetur: vnũ mare eſt in quo nauicule corporis noſtri velificant: ⁊ ſub vno corporis gubernatore aĩe nr̄e nautico funguntur officio. Quorũdã igitur naues fortiſſimis carinarũ nexibus ſolidate crebros equoris cõcitatos fluctus illeſe pretereunt quorũdam vo fragiles iuncture lignorum etiã in tranquillo viciniũ morti conficiunt curſum. Tu autem o xp̄i famula crucis tropheũ tota mente conſtringe ⁊ te ipſaꝫ prepara ad opus dei. Igitur dyocletianus aquilegie partibus prepoſitus ceteros xp̄ianos occidens ſanctum griſogonum ſibi preſentari iuſſit. Cui cum diceret. Accipe poteſtatem prefecture tue ⁊ conſulatum generiſ tui ⁊ ſacrifica dijs. Rñdit griſogonus. Unum deum in celo adoro: ⁊ dignitates tuas quaſi lutum contemno. Data igitur ſuper eum ſententia ad quendaꝫ locũ ducit̃ ⁊ ibidẽ protinꝰ decollat̃. Circa annos dñi. cclxxxviij. Cuiꝰ corpꝰ cũ capite ſctũs Zelꝰ p̄ſbyter ſepeliuit.

¶ De ſctã katharina. cxviij. A

Katharina dicitur a catha quod eſt vniuerſum et ruina quaſi vniuerſalis ruina. oẽ eñ edificiuꝫ diaboli in ea vniuerſaliter corruit. nã in ea corruit edificiũ ſuperbie per humilitateꝫ quã habuit carnalis cõcupiſcẽtie: ꝑ virginitatẽ quã ſeruauit cupiditatis mundane: q: oĩa mundana deſpexit: vel katherina quaſi kathenula. Ipſa eñ ſibi ꝑ bona opera quandam cathenam fecit. ꝑ quã vſɋ̃ ad celũ aſcẽdit. Que q̇dẽ cathena ſiue ſcala q̃ttuor gradus hꝫ q̇ ſunt innocẽtia operis: mũdicia cordis deſpectio vanitatis. ⁊ locutio v̾itatis. Quos ꝓpheta ꝑ ordinẽ ponit dicẽs. Quis aſcẽdet in mõtẽ dñi ⁊c. Et rñdet. Innocens manibus ⁊ mundo corde qui non accepit in vano animam ſuam nec iurauit in dolo ꝓximo ſuo. Qualiter aũt iſti quattuor gradus a beata katharina fuerunt patet ex legẽda ſua. B

Katharina coſti regis filia oĩbus liberalibus ſtudijs erudita fuit. Cũ aũt maxẽtiꝰ imperator oẽs tã diuites ɋ̃ pauꝑes ad alexãdriã cõuocaret ⁊ vt idolis ĩmolarẽt: ⁊ xp̄ianos ĩmolare nolẽtes puniret katharina cũ eſſet ãnoꝝ. xviij. ⁊ in palatio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola remãſiſſet audiẽs aĩaliũ diuerſoꝝ mugitus ⁊ cãtãtiũ plauſus miſſo illuc nũcio inqri iuſſit celeriter qḋ h̃ eẽt. Qḋ cũ didiciſſꝫ aſſumptis aliq̇bꝰ de palatio ſigno crucis ſe muniẽs illuc acceſſit: ibiɋ̃ multos xp̄ianos metu mortis ad ſacrificia duci conſpexit. Que vehemẽti dolore cordis ſauciata ad imperatorem ſe audacter ingeſſit ⁊ ſic ait. Salutationem tibi ꝓferre imperator ⁊ ordinis dignitas et rationis via premonebat ſi creatorẽ celorũ agnoſceres ⁊ a dijs aĩm reuocares. Stãſɋ̃ ante ianuã tẽpli per varias cõcluſiones ſillogiſmorũ allegorice ⁊ methonomice diſerte ⁊ myſtice multa cũ ceſare diſputauit. Deinde rediens ad cõe colloquium dixit. Hec tibi tanɋ̃ ſapienti ꝓferre curaui. Nunc autem quare in caſſum cõgregaſti hanc multitudinem ad colendam ſtultitiã idolorũ. Miraris hoc tẽplũ manu artificum operatũ: miraris ornamenta pretioſa que velut puluis ante faciem venti erunt. Mirare potiꝰ celũ ⁊ terrã mare ⁊ oĩa que in eis ſunt. Mirare ornamẽta celorũ ſolẽ videlꝫ ⁊ lunã ⁊ ſtellas. Mirare famulatũ eoꝝ qualiter a mundi initio vſɋ̃ ad finẽ nocte ⁊ die currunt ad occidẽtẽ ⁊ redeũt ad orientem nec vnɋ̃ fatigant̃. Et cũ hec aĩaduerteris interroga ⁊ diſce qs ſit eoꝝ potentior. Cũ aũt ipſum ipſo donante intellexeris: nec ſimilẽ illi inuenire valueris ipm̃ adora: ipm̃ glorifica. Ipſe eñ eſt deus deoruꝫ et dñs dñantium. Cũɋ̃ de filij incarnatiõe ſapiẽter plurima diſputaſſet: ſtupefactus ceſar non valuit ad hec rñdere. Tandem ad ſe reuerſus dixit ad eam. Sine o mulier ſine nos finire ſacrificiũ: ⁊ poſt hoc tibi reſponſa reddemus. Precepit igitur eam ad palatiũ duci ⁊ cũ diligentia cuſtodiri: admirans nimiũ eius prudentiã et corporis pulcritudinem. Erat eñ ſpecioſa valde incredibili pulcritudine oĩm oculis admirabilis videbatur ⁊ gratioſa. Ueniens igit̃ ceſar ad palatium dixit katharine. Audiuimus tuã eloquẽtiam ⁊ mirati ſumus tuã prudentiã: ſed in deorũ ſacrificijs occupati oĩa plene intelligere nequiuimus. Nunc autẽ ab initio progeniem tuã requirimus. Et ſctã katharina ad hoc. Scriptũ eſt. Nec te collaudes: nec te culpaueris ipſe. Hoc faciunt ſtulti quos gloria vexat inanis. Confiteor tñ meã ꝓgeniẽ nõ tumore iactantie ſed humilitatis amore. Ego eñ ſum katharina coſti regis vnica filia. Que ɋ̃uis in purpura nata ⁊ liberalibus diſciplinis non mediocriter inſtructa. Hec tñ oĩa cõtẽpſi ⁊ ad dñm ieſum xp̄m confugi. Dij autẽ quos colis nec te nec alios iuuare pñt. O igitur infelices talium numinũ cultores quibꝰ aduocatis in neceſſitate nõ aſſunt: ⁊ ĩ tribulatiõe nõ ſuccurrũt in periculis nõ defendũt. Cui rex. Si ita eſt vt dicis totus mundus errat ⁊ tu ſola verũ dicis cum tamẽ omne verbũ in ore duorũ vel trium teſtiũ confirmet̃. Si angelus eſſes: ſi celica virtus adhuc tibi credera-

nemo deberet: quãtominꝰ cũ femina fragillis eſſe ꝓbaris. Cui illa. Ne obſecro ceſar a furore tuo te vinci ꝑmittas: vt ĩ ſapiẽtis aĩo nõ ſtet turbatio dira: ſic nãq poeta ait. Tu ſi aĩo rexeris rex eris: ſi corpe ſeruus. Et rex. Ut video peſtifera calliditate nos illaq̃are diſponis dũ ꝑ exẽpla phoꝝ ſermonẽ ꝓtrahere niteris. Uidẽs aũt ceſar ꝙ eiꝰ ſapiẽtie obuiare non poſſet: mãdauit occlte ꝑ lr̃as vt oẽs grãmatici ⁊ rhetores ad ꝑtoriũ alexãdrie feſtinant venirẽt: immẽſa munera recepturi ſi cõcinatricẽ ꝟginẽ ſuis aſſertionibꝰ ſuperarẽt. ¶ Adducti ſunt igr̃ de diuerſis ꝓuincijs q̃nquaginta oratores qui oẽs mortales in oĩ mũdana ſapiẽtia excellebant. Quibꝰ interrogãtibꝰ cur tam de remotis ꝑtibꝰ euocati fuiſſent. Ceſar rñdit. Eſt apd̃ nos q̃dã puella ſenſu ⁊ prudẽtia incõparabilis q̃ oẽs ſapiẽtes cõfutat ⁊ deos nr̃os demões eſſe affirmat: quã ſi ſuperaueritis cũ honore magno ad ꝓpria redibitis. Ad hec vnꝰ indignatꝰ ſtomachãti voce rñdit. O magnũ ĩpatoris ꝯſiliũ q̃ ob vniꝰ degenerẽ puelle cõflictũ ſapiẽtes mundi de remotis ꝑtibꝰ aduocauit: cũ vnus ex nr̃is clientulis eã poterat leuiſſime cõfutare. Et rex. Poterã q̃dẽ hãc vi ad ſacrificandũ ĩpellere aut penis extinguere: ſꝫ melius iudicaui vt veſtris argumẽtis penitus cõfutet̃. Cui illi dixerũt. Adducat̃ corã nobis puella vt ſua temeritate cõuicta nunq̃ ſe ſapiẽtes vidiſſe cognoſcat: ſꝫ cũ virgo certamẽ qd̃ ſibi iminebat didiciſſꝫ: totã ſe dño cõmendauit. Et ecce angelus dñi aſtitit ſibi vt cõſtãter ſtaret admonuit aſſerens ꝙ nõ ſolũ ab his vinci nõ poterit ſꝫ inſuꝑ illa ĩpos cõuerſos ad palmã martyrij deſtinabit. Cũ ꝗ corã oratoribꝰ adducta fuiſſet: dixit imꝑatori. Quali iudicio ꝯ vnã puellã quinquaginta oratores opponis q̃s ⁊ pro victoria remunerãdos ꝑmittis: ⁊ me ſine ſpe mercedis pugnare cõpellis. Erit tñ merces mihi dñs ieſus xp̃s q̃ eſt ſpes et corona ꝓ ſe certãtiũ. Uez cũ oratores deũ fieri hoĩez aut pati impoſſibile dicerẽt: ꝟgo etiã hoc a gẽtilibꝰ ꝑdictũ eſſe oñdit. Nã plato aſtruit deũ circũrotũdũ ⁊ decurtatum. Sibilla q̃ ſic ait. Felix ille deus ligno qui pendet ab alto. Cũ igit̃ virgo cũ oratoribꝰ ſapiẽtiſſime diſputaret ⁊ eos aptis rõnibꝰ cõfutaret ſtupefacti illi qd̃ dicerent nõ inuenientes muti penitus ſunt effecti. Tunc imꝑator ꝯtra eos nimio furore repletus increpare eos cepit cur ab vna puella tã turpiter ſe vinci ꝑmitterẽt. Tũc vnꝰ magiſter aliorũ ſic ait. Noueris imꝑator ꝙ nullus vnq̃ añ nos ſtare potuit q̃n ꝯtinuo vinceret̃. Hec aũt puella ĩ q̃ ſpũs dei loquit̃ ſic nos in ãmirationẽ cõuertit: vt cõtra xp̃m aliq̃d dicere aut oĩno neſciamꝰ aut penitus formidemus. Uñ imꝑator cõſtãter fatemur ꝙ niſi ꝓbabiliorem ſniãm de dijs quos vſq modo coluimꝰ ꝓtulerꝭ ecce oẽs ad xp̃m ꝯuertimur. Audiẽs hec tyrãnus nimio furore ſuccẽſus: oẽs in medio ciuitatis cõcremari iuſſit. At ꝟgo ipſos cõfortãs ad martyrium cõſtãtes efficit ⁊ de fide diligenter ĩſtruxit. Et cũ dolerẽt ꝙ ſine baptiſmo decederẽt virgo rñdit. Ne timeatis q̃ effuſio vr̃i ſanguinis vobis baptiſmus reputabit̃ ⁊ corona. Cũ ergo ſigno crucꝭ muniti flãmis fuiſſent inſecti, ita aĩas dño reddiderũt: vt nec capilli nec veſtimenta eoꝝ ab igne in aliquo lederent̃. Cum aũt a xp̃ianis fuiſſent ſepulti: tyrãnꝰ virgini loquit̃ dicẽs. O virgo gñoſa iuuentuti tue cõſule ⁊ poſt reginã in palatio meo ſcd̃a vocaberis ⁊ imagine tua ĩ medio ciuitatis fabricata a cũctis velut dea adoraberis. Cui ꝟgo. Deſine talia dicere q̃ ſcelꝰ ẽ etiã cogitare. Ego me xp̃o ſpõſaꝫ tradidi. Ille glr̃ia mea: ille amor meꝰ ille dulcedo ⁊ dilectio mea ab eius amore nec blãdimẽta nec tormẽta me potuerũt reuocare. Tũc ille furore repletꝰ iuſſit eã ſpoliatã ſcorpiõibꝰ cedi ⁊ ceſam ĩ obſcurũ carcerẽ tradi: ibiq diebꝰ .xij. fame cruciari. ¶ Rege aũt ꝓ q̃buſdã cauſis inſtãtibꝰ extra regionis cõfinia ꝓcedẽte regina eiꝰ nimio amore ſuccẽſa cũ ꝑncipe militũ noĩe porphirio media nocte ad carcerẽ ꝟginis ꝓꝑauit. Quo cũ regina ĩtroiſſꝫ vidit carcerẽ inſtimabili claritate fulgẽtẽ: ⁊ angelos plagas ꝟgis pungẽtes. Incipienſq ꝟgo eterna ei gaudia ꝑdicauit: ⁊ ad fidẽ ꝯuertẽs martyrij coronã eidẽ ꝑdixit. Sicq vſq ad mediã noctẽ ſermonẽ ꝓtraxerũt. Que cũ oĩa porphirius audiſſet ad pedes ꝟginis ꝓcidit ⁊ cũ ducẽtis militibꝰ fidẽ xp̃i recepit. Quia ꝟo ꝑ .xij. dies ſine cibo tyrãnꝰ eſſe eã iuſſerat: xp̃s ꝑ hos dies miſſa de celo candida columba celeſti eã cibo refouebat. Deinde dñs cũ multitudine angeloꝝ ⁊ ꝟginũ eidẽ apparuit dicẽs. Agnoſce filia creatorẽ tuũ ꝓ cuiꝰ noĩe laborioſũ ſubijſti cõflictũ cõſtans eſto q̃ tecũ ſum. Rediẽs igr̃ imꝑator, eã ſibi ꝓñtari iuſſit. ⁊ vidẽs eã ſplendẽtẽ quã tanto ieiunio eſtimabat afflictã putauit ꝙ eã aliq̃s in carcere ſuſtentaſſet ⁊ furore repletꝰ cuſtodes torq̃ri ꝑcepit. Illa ꝟo ait. Ego cibũ ab homine nõ accepi: ſꝫ xp̃s me per ſuũ angelũ enutriuit. Cui imꝑator. Recõde oro qd̃ moneo ĩ corde tuo. ⁊ noli dubijs rñdere ſermõibꝰ. Nõ ⁊ q̃ſi famulã poſſidere cupimus ſꝫ regina potẽs ⁊ electa decore in regno meo triũphabis. Cui ꝟgo. Attende ⁊ tu obſecro et iudicij examine ꝟidica ſãctiõe decerne quẽ magis eligere debeo. An potẽtẽ eternũ glorioſũ ⁊ decoꝝ vel infirmũ mortalẽ ignobilẽ deformẽ. Tũc imꝑator indignatꝰ ait. ¶ De duobꝰ tibi vnũ elige aut ſacrificare vt viuas aut exq̃ſita tormẽta tibi vt pereas. Et illa. Quecũq tormenta potes excogitare ne differas: q̃ carnẽ ⁊ ſanguinẽ meũ xp̃o offerre deſidero: ſicut ⁊ ipſe ꝓ me ſeipſũ obtulit. Ipſe em̃ deꝰ: amator meꝰ: paſtor ⁊ ſpõſus vnicus meꝰ. Tũc q̃dã ꝑfectus furẽti regi ſuaſit infra triduũ q̃tuor rotas ferris ferreis ⁊ clauis acutiſſimis circũſeptas ꝑparare vt eã tã horribile tormẽtũ diſſecaret ⁊ ceteros xp̃ianos tã dire mortis exẽplũ terreret. Ordinatũq eſt vt due vno ordine voluerent̃. Due aũt ꝯtrio ĩpetu agerent̃: vt ille deorſum lacerãdo cõtraherẽt ille repugnẽtes ſurſũ deuorando ĩpingerẽt. Tũc btã ꝟgo dñm exorauit vt ad laudẽ ſui noĩs ⁊ cõuerſionẽ populi circũſtãtis ipſaꝫ machinã diſſiparet. Et ecce angelꝰ dñi molã illã cuꝫ tanto ĩpetu diuellẽdo cõcuſſit ꝙ q̃tuor millia gẽtiliũ interemit. ¶ Regina aũt q̃ deſuꝑ hoc aſpiciebat ⁊ vſq tunc ſe celauerat: ſtatim deſcendens imꝑatorẽ de tanta ſeuitia durius increpauit. Rex autẽ furore repletus cũ regina ſacrificare cõtẽneret. iuſſit eaꝫ extractis prius mãmillis decollari. Que cum ad martyrium duceretur. Katharinam rogauit vt pro ſe dominum precaret̃. Que rñdit. Ne timeas a deo dile

cta regina q̃ tibi hodie ꝓ trãſitorio regno cõmutabit̃ eternũ: ⁊ ꝓ mortali ſpõſo tibi immortalẽ acq̃res. Tũc illa cõſtans effecta tortores hortabat̃ ne qd̃ iuſſi fuerãt facere morarẽt̃. Miniſtri igit̃ extra ciuitatẽ eã ducẽtes ferreis haſtilibꝰ mãmillas eius euellũt ⁊ poſt caput eiꝰ ꝑcidũt. Cuius corpꝰ porphiriꝰ rapiẽs ſepeliuit. Sequẽti die cũ ꝺ corpore regie q̃ſtio fieret ⁊ multos ex hoc ad ſuppliciũ tyrãnꝰ ꝓtrahi iuberet porphiriꝰ ꝓrũpens in mediũ exclamauit. Ego ſuꝫ q̃ xp̃i famulã ſepeliui ⁊ xp̃i fidẽ recepi. Tũc maxentius amẽs effectꝰ rugitũ terribilẽ emittẽs exclamauit. O me miſerũ ⁊ oĩbꝰ miſerandũ: ecce porphirius q̃ erat vnicus aĩe mee cuſtos ⁊ totius laboris ſolatiũ deceptus eſt. Qd̃ cũ ſuis cõmilitibꝰ referret illi ꝯtinꝰ rñderũt. Et nos xp̃iani ſumꝰ ⁊ mori parati ſumꝰ. Tũc ceſar furore ebriꝰ ꝑcepit oẽs cũ porphirio decollari et corpora eoꝝ canibꝰ dimitti. Deinde katharinã aduocãs ait. Quãuis arte magica reginã mori feceris: ſi tñ reſipueris prĩa in palatio meo eris. Hodie igit̃ aut dijs ſacrificaꝭ aut caput amittes. Cui illa. Fac q̃cũq aĩo cõcepiſti paratã em̃ me videbis ad oĩa ſuſtinẽda. Data igit̃ ſuꝑ eam ſñia decolari iubet̃. Que cũ ad locũ deducta fuiſſet erectis in celũ oculis orauit dicẽs. O ſpes ⁊ ſalus credẽtiũ. O decus ⁊ gloria virginũ. Ieſu rex bone obſecro te vt q̃cũq paſſiõis mee memoriã egerit ſeu in exitu aĩe ſue vel ĩ quacũq neceſſitate me inuocauerit: tue ꝓpitiatiõis cõſequatur effectũ. Factaq eſt vox ad eã dicẽs. Ueni dilecta mea: ſpõſa mea ecce tibi celi ianua aperta eſt. Nam ⁊ his q̃ paſſionẽ tuã deuotis mẽtibꝰ celebrauerint: optata ꝑſidia ꝓmitto de celis. Deĩde cũ decollata fuiſſet de eius corpore ꝓ ſanguine lac emanauit. Angeli aũt corpꝰ eiꝰ accipiẽtes ab illo loco ad montẽ ſynai itinere pluſq̃ dierũ .xx. deduxerũt ⁊ ibidẽ honorifice ſepelierũt. Ex cuiꝰ oſſibꝰ indeſinẽter oleũ emanauit qd̃ cũctoꝝ debiliũ mẽbra ſanat. Paſſa ẽ aũt ſub maxentio ſiue maximiano tyranno q̃ cepit circa annos dñi .cccx. Qualit̃ aũt maxentiꝰ ꝓ hoc ſcelere ⁊ alijs q̃ cõmiſit punitꝰ fuit in hiſtoria de inuẽtiõe ſctẽ crucis habet̃. Dicit̃ ꝙ q̃dã mõachus rotomagẽſis ad montẽ ſynai ꝑrexit: ibiq ꝑ ſeptẽ annos in ſeruitio beate katharine deuotus ꝑmãſit. Quã cũ inſtantiꝰ exoraret vt aliq̃d de corꝑe ſuo hr̃e mereret̃. ſubito irrupit de manu illiꝰ vnus articulus digitoꝝ. Qui donũ dei letꝰ recepit ⁊ ad ſuũ monaſteriũ deportauit. ¶ Fert̃ quoq ꝙ dñi q̃dã btẽ katharine deuotꝰ exiſteret: ⁊ eã crebro in ſui adiutoriũ aduocaret ꝑ proceſſum tꝑis mẽtis incuria reſolutus ⁊ deuotionẽ mentis ꝑdidit et ab ipſius inuocatione ceſſauit. Qui in orõne poſitus vidit multitudinẽ virginũ ante ſe tranſeuntium inter quas vna erat q̃ ceteris ſplẽdidior videbatur. Que cũ appropinquaſſet faciẽ ſuaꝫ operuit: ⁊ ſic añ ipm facie velata trãſiuit. Cuiꝰ ſplẽdorẽ cũ ille nimiũ miraret̃ ⁊ q̃ eſſet interrogaret: vna ex eis rñdit. Hec eſt katharina quã olim cognoſcere ſolitus eras: nũc aũt q̃ eam cognoſcere non videris: coram te ſic velata facie tanq̃ a te incognita pertrãſiuit. ¶ Notãdum ꝙ btã katharina mirabilis apparet in q̃nq: Primo in ſapiẽtia. Scd̃o in eloquẽtia. Tertio in cõſtantia. Quarto in mundicia caſtitatis. Quinto in

bta catherina in qnq mirabilis appet.

priuilegio dignitatis. Primo admirabilis apparet in ſapiẽtia. In ipſa em̃ fuerũt oẽs ſpecies phie. Phia em̃ ſiue ſapia diuidit̃ in theoricã: practicã: ⁊ logicam. Theorica, diuidit̃ ſm quoſdã in tres. ſ. ĩ intellectualẽ. naturalẽ: ⁊ mathematicã. Habuit igr̃ b. katharina ſapientiã intellectualẽ in cognitiõe diuinoꝝ q̃ maxime viſa eſt in diſputatiõe ꝯ rhetores quibꝰ vnũ ſolũ deũ verũ eſſe ꝓbauit ⁊ deos oẽs falſos eẽ cõuicit. Scd̃o naturalẽ in cognitiõe oĩm inferioꝝ: qua maxime viſa eſt in diſputatiõe ꝯ imperatorẽ. ſicut ꝑtꝫ ibidẽ. Tertio mathematicã in cõtẽtu terrenoꝝ. Hec em̃ ſcĩa ſm Boetiũ ſpeculat̃ formas ſine materia in abſtractiõe Hãc b. katharina habuit q̃n animũ ſuũ ab omni materiali amore abſtraxit. Hãc enim ſe hr̃e oñdit cũ imꝑatori interrogãti rñdit. Ego enim ſunt katharina coſti regis filia: q̃ q̃uis in purpura nata ⁊c. Hac maxime viſa eſt cũ reginã ad cõtentũ mundi et deſpectũ ſui et deſideriũ regni eterni animauit. Practica aũt diuidit̃ in tres. ſ. in ethicã: yconomicã: et publicã ſiue politicã. Prĩa docet mores informare et ſe ꝟtutibꝰ exornare: ⁊ ꝑtinet ad oẽs. Scd̃a docet familiã bñ cõponere: et ꝑtinet ad patrẽfamilias. Tertia docet vrbes et populos et rẽpublicã bñ regere et ꝑtinet ad rectores vrbiũ. Hanc etiaꝫ triplicẽ ſciam habuit btã katharina. Primã em̃ habuit cũ ſe omni moꝝ honeſtate cõpoſuit. Secundã cũ familiã ſuã que ſibi magna relicta fuit laudabiliter rexit. Tertiã cũ imperatorẽ ſapiẽter inſtruxit. Logica diuidit̃ ĩ tres partes ſ. in demõſtratiuã: ꝓbabilẽ: ⁊ ſophiſticã. Prĩa ꝑtinet ad philoſophos. Secunda ad rhetores ⁊ dialeticos. Tertia ad ſophiſtas. Hãc em̃ triplicẽ ſcientiã habuiſſe videt̃ cũ de ea ſcribitur. Per varias concluſiones ſillogiſmoꝝ allegorice ⁊ methonomice diſcrete ⁊ myſtice multa cũ ceſare diſputauit. Scd̃o fuit admirabilis in eloquẽtia. Habuit em̃ eloquẽtiã facũdiſſimam in ꝑdicãdo: ſicut ꝑtꝫ in ſuis predicationibus. Diſertiſſimã in rationẽ reddendo: ſicut ꝑtꝫ cũ dicebat imperatori. Miraris hoc templũ manu artificũ. Suauiſſimam in attrahẽdo: ſicut ꝑtꝫ in porphirio ⁊ in regina quos eloquij ſui ſuauitate ad fidẽ attraxit. Efficaciſſimã ĩ cõuincendo ſicut ꝑtꝫ in rhetoribꝰ quos tã potenter conuicit. ¶ Tertio in cõſtantia. Fuit em̃ conſtãtiſſima in minis illatis: quia ipſas cõtempſit. Uñ imperatori ſibi minãti reſpõdit. Quecũq tormẽta potes cogitare ne differas: quia carnẽ ⁊ ſanguinẽ meũ chriſto offerre deſidero. Item. fac quecũq animo concepiſti paratam enim me videbis ad oĩa ſuſtinenda. Secundo in donis oblatis quia ea reſpuit Unde cum imperator ſibi promitteret ꝙ eam in palatio ſecũdã haberet reſpõdit. Deſine talia dicere q̃ ſcelus eſt etiam cogitare ⁊c. Tertio in ſupplicijs irrogatis: quia ea ſuperauit: ſicut patet cum fuit poſita in carcere ⁊ ſuper rotam. Quarto in mundicia caſtitatis. Seruauit enim caſtitateꝫ inter ea inter que caſtitas periclitari ſolet. Quinq enim ſunt in quibus caſtitas periclitatur ſcꝫ affluentia reſoluens: opportunitas inducẽs: iuuentus laſciuiens: libertas effrenans: pulchritudo alliciens. Inter hec beata katharina caſtitatẽ ſeruauit. Habuit enim maximã affluẽtiam rerum: vtpote que tam ditiſſimis parentibus

ſucceſſit. Habuit opoꝛtunitatẽ vtpote que ſicut domina tota die inter ſuos famulos verſabatur. Habuit iterum etatem iuuenilem. Itez ſui libertatẽ q: ſola ⁊ libera in palatio remanſit. De his quatuoꝛ dicitur ſupꝛa. Katharina cũ eſſet annoꝝ .xviij. in palatio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola remanſit. Habuit ẽt pulcritudinem. Ũn dicit̃ q: erat ſpecioſa valde et incredibili pulcritudine. oĩm oculis admirabilis videbatur. Quinto in pꝛiuilegio dignitatis. Quedaz eñ pꝛiuilegia ſpecialia fuerunt in aliquibus ſctĩs dum deſcenderent: vt xp̃i viſitatio que fuit in beato ioanne euãgeliſta: olei emanatio que fuit in beato Nicolao: lactis effuſio q̃ fuit in beato paulo: ſepulcri ꝑpatio que fuit in beato clemente: petitionum exauditio que fuit in beata margareta quando oꝛauit pro agentibus ſui memoꝛiã. Hec aũt omnia fuerunt in beata Katharina ſicut patet in legenda. Dubitationem autem habet apud aliquos vtrum a maxentio martyꝛizata ſit. Tunc eñ tres imperiũ tenebant: ſcʒ conſtantinus qui ex paterna ſucceſſione imperium ſumpſit et maxẽtius maximiani filius a pꝛetoꝛianis militibus rome auguſtus appellatus ⁊ maximinus in oꝛientis partibus ceſar effectus. Secundum autẽ chꝛonicas maxẽtius rome maximinus ꝟo in oꝛiente contra chꝛiſtianos tyrãnidem exercebat. Videtur ergo vt aliquibus placet ꝙ vitio ſcriptoꝛis ſit factũ vt pro maximino maxentius poneretur.

¶ De ſancto ſaturnino. clxix. A

Saturninꝰ ab apłoꝝ diſcipłis epiſcopus oꝛdinatus in vꝛbẽ tholoſanã directꝰ eſt. Cũ aũt ipſo ingrediẽte demones a rñſis ceſſarent vnus gentiliũ dixit ꝙ niſi ſaturninũ occiderent a dijs ſuis nil penitꝰ obtinerẽt. Appꝛehendẽtes igit̃ ſaturninũ nolentem ſacrificare ad pedes tauri ligauerunt: eumq; ſtimulis agitãtes a ſumma arce ꝑ gradꝰ capitolij p̃cipitauerunt. Sicq; capite cõfracto ⁊ cerebꝛo excuſſo martyrium feliciter cõſummauit. Cuius coꝛpus due femine rapientes in pꝛofundo loco ꝓpter metũ gentiliũ condiderunt. Quod poſtea ſucceſſoꝛes eius ad locũ reuerentioꝛẽ tranſtulerunt. Fuit ⁊ alius ſaturninus quem rome pꝛefectus diu in carcere maceratum in eculeum leuari ⁊ neruis fuſtibus ⁊ ſcoꝛpionibus cedi fecit. Deinde lateribus aduſtis depoſitum de eculeo decollari p̃cepit: ⁊ circa annos dñi. cclxxxvij. ſub maximiano. Fuit ⁊ alius ſaturninus apud aphꝛicã frater ſancti ſatyꝛi. Qui cũ p̃dicto fratre ſuo et reuocato ⁊ felicitate ſoꝛoꝛe dicti reuocati: necnon et cum perpetua genere nobili martyꝛiũ paſſus eſt. Quoꝝ paſſio alio tp̃e potiſſimum recollitur. Cum ergo ꝑ cõſul eis dixiſſet vt idolis immolarent: ⁊ illi nullatenus aſſentirent: in carcerem miſſi ſunt. Quod vidẽs pater perpetue ad carcerẽ flens cucurrit dicens. Filia quid feciſti. dehoneſtaſti genus tuum. Nunq̃ aliquis de genere tuo in carcerem miſſus fuit. Cuz autem audiſſet ꝙ xp̃iana eſſet: in eam impetu cuz digitis ad oculos irruit ⁊ ei oculos eruere voluit: ⁊ exclamans egreſſus eſt. Vidit autem beata perpetua huiuſmodi viſionem quam in craſtino ſocijs enarrauit dicens. Vidi ſchalam aureã mirabili altitudine vſq; ad celum erectam que adeo anguſta erat vt non niſi vnus ⁊ paruus aſcendere poterat. In dextera ꝟo et leua erant fixi cultri ⁊ gladij ferrei limati et exacuti: ita vt aſcendens circa vel infra ſe nullatenꝰ reſpicere poterat: ſed ſemper ad celũ cum erectum ſtare opoꝛtebat. Sub ea dꝛaco teterrimus ⁊ ingẽtis foꝛme iacebat: et pꝛe timoꝛe quilibet aſcendere foꝛmidabat. Vidi etiam ſatyꝛũ per eam aſcendentem vſq; ſurſuz ⁊ reſpicientem ad nos et dicentem. Ne timeatis hũc dꝛaconem: ſed ſecuri aſcendite vt mecuz eſſe poſſitis. Hec audientes omnes gratias egerũt: quia ſe vocatos ad martyꝛium cognouerũt. B Preſentati igitur iudici cum ſacrificare nollent: fecit ſaturninũ cuz alijs viris a mulieribus ſeparari: et dixit felicitati. Habes virum. Et illa. Habeo: ſed contemno. Cui ille Miſerere tui puella vt viuas maxime cum infantez in vtero habeas. Ad quem ait. Fac de me quicquid vis: quia ad voluntatem tuam nunq̃ me trahere valebis. Parentes autem beate perpetue cum viro accurrẽtes infantem paruulũ beate ꝑpetue qui adhuc lactabatur adduxerunt. Et vidẽs eam pater ſtantez ante pꝛefectuz cadens in faciem dixit. Filia mea dulciſſima miſerere mei ⁊ huiꝰ meſtiſſime matris tue et huius miſerrimi viri tui qui poſt te viuere non volebit. Perpetua ꝟo immobilis ſtabat. Tunc pater filiã ad collũ eius iactauit: ⁊ ipſe ⁊ mater ⁊ maritus eius manus tenentes ⁊ flentes oſculabãtur eam dicẽtes. Miſerere noſtri filia ⁊ viue nobiſcuz. At illa ꝓijciẽs paruulũ et illos repellens ait. Diſcedite a me inimici dei mei: quia nõ noui vos. Videns ꝟo p̃fectus coꝝ cõſtantiam diutiſſime verberatos in carcere poſuit. Sancti ꝟo duz plurimũ meſti eſſent de felicitate qui octo iam menſibus p̃gnans erat: pro ea oꝛauerunt doloꝛes partus ſubito in eam irruerunt peperitq; filiũ viuũ. Quidã ꝟo de cuſtodibus dixit ad eã. Quid facies cum ante p̃fectum veneris ſi nunc tam grauiter cruciaris? Rñdit felicitas. Hic ego pro me patioꝛ ibi ꝑ me deus patietur. Extracti igitur d̃ carcere ligatis poſt tergum manibꝰ ⁊ nudatis natibus per plateas dicũtur. Et dimiſſis beſtijs ſatyꝛus ⁊ ꝑpetua a leonibꝰ deuoꝛãtur: reuocatꝰ ⁊ felicitas a leopardis comedũtur. Beatus ꝟo ſaturninꝰ gladio capite trũcatur: circa annos dñi. cclvj. ſub valeriano et galeno imperatoꝛibus.

¶ De ſctõ iacobo interciſo. clxx. A

Iacobus martyꝛ cognomẽto interciſus nobilis gñe ſʒ fide nobilioꝛ ex regione perſarũ ⁊ ciuitate elape oꝛiũdus fuit hic ex xp̃ianiſſimis parentibꝰ oꝛtꝰ eſt ⁊ vxoꝛẽ xp̃ianiſſimã habuit erat q; notiſſimꝰ regi perſarũ ⁊ ĩter optimates pꝛimus. Accidit autez vt a pꝛincipe nimio amoꝛe ſeduceretur ⁊ ad colendũ idola flecteretur. Hec aũt mater et vxoꝛ audientes pꝛotinus ſibi ſcripſerunt dicentes. Obediendo moꝛtali deſeruiſti eum qui vita eſt: placendo future cito putredini deſeruiſti ſempiternum odoꝛem veritatez in mendacium cõmutaſti: et moꝛtali obtẽperans viuoꝝ ac moꝛtuoꝛum iudicẽ reliquiſti. Noueris igitur

nos amodo a te futuras extraneas nec tecũ decetero aliquatenus moꝛaturas. Cũ aũt has lr̃as iacobꝰ legiſſet amare flens ait. Si mater mea q̃ me genuit ⁊ vxoꝛ mea a me extranee facte ſunt q̃to magis a me extraneus factꝰ eſt deus meꝰ. Cũ g̃ pro erroꝛe ſuo ſe plurimũ afflixiſſet: nuncius venit ad pꝛincipẽ qui diceret iacobũ xp̃ianũ eſſe. Quẽ pꝛinceps aduocãs ait. Dic mihi ſi nazarenus es. Cui iacobus. Etiã nazarenus ſum. Et ille. Ergo magus es. Cui iacobus. Abſit a me magũ eſſe. Cũ g̃ ei multa ſupplicia minaretur dixit iacobus. Nõ me cõturbãt mine tue q: tanq̃ ventꝰ flans ſuꝑ petrã furoꝛ tuus aures meas cito ꝑtrãſit. Cui pꝛinceps. Noli ĩpꝛudẽter agere ne graui moꝛte pereas. Cui iacobꝰ. Hoc nõ moꝛs ſʒ ſomnus potius eſt dicendũ. cũ poſt modicũ reſurrectio tribuat̃. Cui pꝛinceps. Nõ te ſeducãt nazareni dicẽtes moꝛtẽ eſſe ſomnũ: q: magni imperatoꝛes timẽt eã. Cui iacobꝰ. Nos moꝛtẽ nõ timemus: q: de moꝛte ad vitã tranſire ſperamus. Tũc p̃nceps de cõſilio amicoꝝ hãc ſuꝑ iacobũ tulit ſniam vt ad terroꝛẽ alioꝝ mẽbꝛatim iacobꝰ puniat̃. Cũ aũt q̇dã ex cõpaſſiõe ſuꝑ cũ flerẽt ille ait. Nolite ſuꝑ me flerere ſʒ ſuꝑ voſipſos plãgite: q: ego ad vitã ꝑgo ⁊ vobis ſupplitia eterna debent̃. Tũc carnifices pollicez manus eius dextre abſciderũt. Et clamãs iacobus ait. Liberatoꝛ nazarene ſuſcipe ramũ arboꝛis miſericoꝛdie tue. Nã a cultoꝛe vinee ſarmẽtũ abſcidit̃ vitis vt potius germinet ⁊ vberius coꝛonet̃. Cui carnifex. Si aſſentire vis adhuc tibi parco ac medicamentum adhibeo. Cui iacobus. Nõne ꝓſpexiſti ſtipitẽ vitis: q: cũ amputant̃ ſarmẽta ille nodus qui remanet in ſuo tp̃e cũ terra caleſcere incipit ꝑ ſingula abſciſionis loca ꝓducit germina. Si ergo vitis putatur viciſſitudine tp̃is vt germinet: quanto magis fidelis hõ qui in vera vite xp̃o cõpactus eſt. Tunc accedẽs carnifex ſcõm abſcidit digituz. Btũs aũt iacobus dixit. Suſcipe duos ramos quos plantauit dextera tua dñe. Abſcidit ⁊ tertium. Et dixit iacobus. De triplici tẽtatione liberatus bñdicã p̃ri ⁊ filio ⁊ ſpũiſctõ ⁊ cũ tribꝰ ereptis de camino pueris confiteboꝛ tibi dñe: ⁊ in choꝛo martyꝛum pſallam nomini tuo xp̃e. Abſciſus eſt ⁊ quartus ⁊ iacobus dixit. Pꝛotectoꝛ filioꝛuz iſrael qui in quarta bñdictione ꝓnunciatus es: ſuſcipe a ſeruo tuo cõfeſſionẽ quarti digiti tanq̃ in iuda bñdicti. Abſciſo q̇nto digito dixit. Cõpletũ eſt gaudiũ meũ. Tũc carnifices dixerunt ei. Parce iã nunc aĩe tue ne pereas nec cõtriſteris ſi vnã manũ amiſeris: q̃m multi ſunt vnã manũ tm̃ hñtes ⁊ multis diuitijs ⁊ honoꝛibꝰ abundantes. Btũs iacobus dixit. Qñ paſtoꝛes incipiunt pecoꝛa tondere nunq̇d dextrũ tm̃ vellus auferunt ⁊ ſiniſtrũ dimittũt. Si ergo pecus quod aĩal bꝛutum eſt totũ vult vellus amittere quanto magis ⁊ ego hõ rõnalis nõ dedignaboꝛ pro deo occidi. Accedentes igitur impij ad ſiniſtrã manũ digitũ minimũ inciderunt. Et iacobus dixit. Tu dñe cũ magnus eſſes minimus ⁊ paruus ꝑ nobis fieri voluiſti. ⁊ idcirco reddo tibi coꝛpꝰ ⁊ aĩam quam creaſti ⁊ ꝓpꝛio ſanguine tuo redemiſti. Abſcidit̃ ſeptimꝰ digitꝰ ⁊ ait. Septies in die laudẽ dixi dño. Abſcidit̃ octauꝰ ⁊ dixit. Octauo die circũciſus eſt ieſus: ⁊ hebꝛeus circũcidit̃ octauo die vt trãſeat ad legales cerimonias: ⁊ mẽs ſerui tui dñe trãſeat ab his incircũciſis ⁊ coinq̇natum habẽtibꝰ ꝑpuciũ vt veniã ⁊ cõſpiciã faciẽ tuam dñe. Inciditur etiã nonꝰ digitus ⁊ ait. Hoꝛa nona tradidit xp̃s in cruce ſpm̃. Ũn ⁊ ego dñe in doloꝛe noni digiti tibi cõfiteoꝛ ⁊ gr̃as ago. Inciditur decimus ⁊ ait. Decimus numerus eſt ĩ p̃ceptis: ⁊ iota p̃ma littera eſt nois ieſu xp̃i. Tũc quidã de aſtantibus dixerunt. O dilectiſſime quõdã noſter ꝓfitere tm̃ coꝛã conſule vt viuere valeas. Lʒ eñ abſciſe ſint manꝰ tue ſunt tñ peritiſſimi medici qui tuis doloꝛibus valeãt ſubuenire. Quibus iacobus dixit abſit a me hmõi nefanda ſimulatio. Nemo eñ mittẽs manũ ſuã ad aratrũ ⁊ reſpiciens retro aptus eſt regno dei. Tũc indignati carnifices acceſſerũt ⁊ pollicem pedis dextri abſciderũt. Et iacobus dixit. Pes xp̃i ꝑfoꝛatus eſt ⁊ ſanguis exiuit. Abſcidit̃ ſcõs pedis digitus: ⁊ ait magna mihi dies hec eſt pro oĩbus diebus hodie q̇ppe ad deũ foꝛtẽ cõuerſus ibo. Abſciderũt ⁊ tertiũ ⁊ ante ipſuz ꝓiecerũt. Et ſubꝛidẽs iacobus dixit. Vade tertie digite ad ſocios tuos ⁊ queadmodũ granũ tritici multũ fructũ affert: ita ⁊ tu in nouiſſimis diebus cũ ſocijs tuis requieſces. Abſcidit̃ quartus: ⁊ ait. Quare triſtis es aĩa mea ⁊ quare conturbas me. Spera in deo q̃m adhuc confiteboꝛ illi ſalutare vultus mei ⁊ deus meus. Abſciditur quintus ⁊ ait. Nunc incipiam dicere ad dñm q̃m dignuz me fecit ſocium ſeruis ſuis tunc accedẽtes ad pedem ſiniſtrum digituz paruũ abſciderũt. Et dixit iacobꝰ. Digite parue cõfoꝛtare q: magnus ⁊ paruus vnã habẽt reſurrectionẽ. Capillꝰ capitis nõ ꝑibit: quãto minꝰ a ſocijs tuis minime ſeparaberis. Abſcidit̃ ſcõs. Et iacobꝰ ait. Deſtruite veterẽ domũ q: ſplẽdidioꝛ parat̃. Abſcidit̃ tertius ⁊ ait iacobus. Tõſionibꝰ firmat̃ incus. Abſcidit̃ ⁊ quartus ⁊ ait. Cõfoꝛta me deꝰ veritatis: q̃m in te cõfidit aĩa mea ⁊ ĩ vmbꝛa alaꝝ tuaꝝ ſperabo donec trãſeat iniq̇tas. Abſcidit̃ et q̇ntus et ait iacobꝰ. Ecce me tibi dñe immolo vicies. Tũc accedentes pedem dextrũ abſciderũt. Et dixit iacobus. Nũc offeraz munus celeſti regi pro cuius amoꝛe h̃ patioꝛ. Abſciderũt ⁊ pedem ſiniſtrũ. Et beatus iacobus dixit. Tu es qui facis mirabilia exaudi me domine et ſalua me. Abſciderunt dextram manum et ait. Miſericoꝛdie tue domine adiuuent me. Ad ſiniſtram ait. Tu es deus qui facis mirabilia. Abſciderunt dextrum bꝛachium: et ait. Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in vita mea pſallam deo meo q̃diu fuero. Abſciderunt et bꝛachium ſiniſtrũ: et ait. Circũdederũt me doloꝛes moꝛtis et in noĩe dñi vindicaboꝛ in eis. Tunc accedẽtes abſciderunt ſurã dextri cruris ſcindentes vſq; ad femur. Tunc beatus iacobus ineffabili doloꝛe grauatꝰ exclamãs ait. Domine ieſu chꝛiſte adiuua me quia circũdederũt me gemitus moꝛtis. Et ait carnificibus. Carne noua me dñs induet quam veſtra vulnera maculare nequibunt. Iam carnifices defecerant: eo ꝙ a pꝛima hoꝛa diei vſq; ad nonam in eius inciſione ſudaſſent. Tunc iterum accedentes ſiniſtri cruris ſuram abſcidendo vſq; ad femur etraxerunt. Tunc exclamans beatus iacobus dixit. Dominatoꝛ dñe exaudi me ſemiuiuũ viuoꝝ

⁊ mortuoꝝ dn̄s. Digitos dn̄e nō habeo vt ipos ad
te porrigā nec manus vt eas ad te extēdam. Pedes
mei trūcati ſūt: ⁊ genua mea demolita vt tibi genua
flectere iam nō valeā: ⁊ ſuꝫ velut caſura domus ab-
latis qbus ſuſtentaꝛ colūnis. Exaudi me dn̄e ieſu
xp̄e ⁊ educ de carcere aīaꝫ meā. Hec cū dixiſſet vnꝰ de
carnificibꝰ acceſſit ⁊ caput eiꝰ āputauit. Chriſtiani igr
occl'te acceſſerūt ⁊ corpꝰ eiꝰ rapiētes honorifice ſepe
lierūt. Paſſus eſt aūt. v. kal'. decembris.

De ſancto paſtore. clxxj. A

Paſtor in eremo mltis annis in abſtinētia magna ſe affligēs mul
ta ſanctitate ⁊ religiōe pollebat. Cum
aūt mater eiꝰ ipꝫ ⁊ fr̄es eiꝰ deſideraret
videre: ſed nō poſſet obſeruauit diem
illis ad eccleſiā euntibꝰ ꝓtinus ſe eiſdē
obtulit. At illi fugiētes ⁊ cellam intrā
tes in faciem eius clauſerunt oſtium. Illa autem an-
te oſtium ſtans cum nimio fletu clamabat. Paſtor
aūt ad oſtiū veniens dixit ei. Quid ſic clamas o vetu
la. Que audiēs vocē eius amplius clamabat flens ⁊
dicens. Volo vos videre filij mei. Quid eīm ſi videā
vos. Nūquid nō ego ſum mr̄ vr̄a que lactaui vos et
iam canis tota ſum plena: cui filius. Hic nos vis vi-
dere aut in alio ſeculo. Que rn̄dit. Si nō videro vos
hic videbo vos illic filii. Qui ait. Si equanimiꝛ ferre
vales vt nos hic nō videas: illic ꝓculdubio videbis.
Que diceſſit gaudēs ⁊ dicēs. Si vos viſura ſum illic
nolo vos videre hic. Iudex prouincie cum abba-
tem paſtorem videre cuperet: ſed nequiret: filium ſo
roris ſue tanꝗ̄ malefactorem tenuit: ⁊ in carcereꝫ po
ſuit dicēs. Si paſtor venerit ⁊ pro eo interceſſerit eū
dimittā. Mater igiꝛ pueri ad oſtiū ſenis plorans dū
ille nil ſibi reſpōderet ait. Et ſi viſcera ferrea habes
⁊ nulla cōpaſſione moueris: ſaltē miſeratio ſanguis
tui flectat te: ⁊ ꝙ vnigenitus mihi exiſtit. Ille autem
mandauit ei. Paſtor filios non generauit ⁊ idcirco
nō dolet ꝗ̄ cū dolore diſcedente dixit ei iudex ſaltem
verbo iubeat ⁊ ego eū dimittā. Ille aūt ei remanda
uit dicens. Examina cāꝫ ſm̄ legē: ⁊ ſi dignus morte
habetur ꝓtinus moriaꝛ: ſin autē fac quō tibi placet.
Docebat aūt fr̄es dicens cuſtodire ⁊ ſeipſum cōſide
rare ⁊ diſcretionē hr̄e opationes ſunt aīe. Pauper
tas tribulatio ⁊ diſcretio ſunt opationes ſolitarie vi
te. Scriptū eſt eīm. Si fuerint hi tres viri: noe iob et
daniel ⁊c. Noe pſonā hꝫ nihil poſſidentiū. Iob tri-
bulatorū. Daniel diſcretoꝝ. Si duas res oderit mo
nachus pōt ab hoc mūdo liber eſſe. Et querenti fra
tri que eſſent dixit. Carnalis repulſatio: ⁊ vana glia
Si vis requieꝫ inuenire in hoc ſeculo ⁊ futuro in oī
cā dic. Quis ego ſum ⁊ nō iudices queꝗ̄. Cū qui
dam frater de cōgregatione offendiſſet: abbas de cō
ſilio cuiuſdā ſolitarij eū expulit. Qui cum quaſi flen
do deſperaret abbas paſtor eum ad ſe adduci fecit:
quē benigne cōſolans miſit ad illū ſolitariū dicens.
Audiēs de te videre te deſidero. Fatiga igitur te vſq3
ad me. Qui cū veniſſet dixit paſtor. Duo hoīes erāt
qui ambo habebāt mortuos ſuos reliquit aūt vnus
mortuū ſuū ⁊ abijt plorare mortuū alteriꝰ qō ſolita
rius audiēs ⁊ itelligēs ī ſermone eiꝰ cōpunctus eſt.

Cū qdā frater paſtori dixiſſet ſe ꝑturbatū eſſe ⁊
locū velle deſerere: eo ꝙ quedā ꝟba de quodā fratre
audiuiſſet ꝗ̄ eū nō edificauerant: dixit paſtor ne hec
verba crederet: q: vera nō eſſent. Ille ꝟo ſ vera eſſe aſ
ſerebat: q: frater fidel' ea ſibi retulit. Cui paſtor. Nō
eſt fidelis qui tibi dixit: q: ſi fidelis eſſet nequaꝗ̄ ti-
bi talia diceret. ⁊ ille. Ego vidi oculis meis. Ille aūt
interrogatus de feſtuca ⁊ trabe qd eſſent. Reſpon-
dit de feſtuca ꝙ feſtuca eſſet ⁊ de trabe quia trabs eſ
ſet. Et paſtor. Pone in corde tuo: q: peccata tua ſūt
ſicut ⁊ trabs: illius autē velut hec parua feſtuca. B
Frater quidā qui peccatū grāde fecerat volens peni
tere triennio interrogauit abbatē paſtorē ſi multuꝫ
eſſet. Qui dixit. Multū eſt. Et queſitꝰ ſi ānū iuberet
ait. Multum eſt. Aſtantes aūt dicebant. Vſq3 ad. xl.
dies. Et ille. Multū eſt. Et adiecit. Puto ꝙ ſi ex to
to corde homo penituerit ⁊ peccatuꝫ non iterauerit
etiam penitentiā triduanā ſuſcipiet dn̄s. Interroga
tus de illo ꝟbo qui iraſcitur fratri ſuo ſine cauſa ⁊c.
ait. Ex oī re ꝗ̄ te grauare voluerit frater tuꝰ: ne ira-
ſcaris ꝯ eū donec oculū dextrū tibi extrahat ⁊ ſi aliꝛ
feceris ſine cā ſibi iraſceris. Si aūt aliqs te voluerit
ſeparare a deo ꝓ hꝰ iraſcere ei. Dixit iteꝝ paſtor: Qui
queruloſus ē monachus nō eſt: q malitiā ī corde ſuo
tenuerit monachꝰ nō eſt. Qui iracūdus ē monachus
nō eſt. Qui malū ꝓ malo reddit monachꝰ nō eſt. Qui
elatus ⁊ ꝟboſus eſt monachus nō eſt. Qui vere eſt
monachꝰ ſemꝑ eſt humilis: māſuetus charitate ple-
nus ⁊ timorē dei ſemꝑ ⁊ vbiq3 pre oculis hꝫ vt nō pec
cet. Dixit iterū ꝙ ſi ſunt tres in vnum ex quibꝰ vnꝰ
bene quieſcat: alius aūt infirmeꝛ ⁊ gr̄as agat. tertiꝰ
ꝟo miniſter eius ſit ex ſincera voluntate. Hi tres ſi-
miles ſunt velut ſint vnius operis. Cuꝫ quidā frater
ſibi cōquereretur ꝙ multas cogitationes habēs in
ipſis periclitaretur eum ſub aere nudo eiecit dicēs.
Expende ſinum ⁊ apprehende ventuꝫ. qui ait. Non
poſſum ⁊ ille. Nec cogitationes prohibere potes ne
introeant: ſed tuuꝫ eſt reſiſtere eis. Interrogatus a
quodam fratre quid de hereditate ſibi dimiſſa face-
ret dixit vt poſt tres dies ad ſe rediret. Qui cum re-
diſſet ait illi. Si dixero da eam clericis facient inde
conuiuia. Si dixero de eam parentibus non eſt tibi
merces. Si dicā da eā paupibꝰ ſecurus eris. Quicqd
ergo vis fac. ego cām nō habeo. Hec in vitaſpatrum.

De ſctō ioanne abbate. clxxij. A

Ioannes abbas cū epiſius ꝑ an-
nos. xl. eremū habitaſſet: īterro-
gauit euꝫ quātū ex hoc ꝑfeciſſet. Et il
le dixit. Ex quo cepi ſolitariꝰ eſſe nūꝗ̄
vidit me ſol māducantē. ⁊ ioānes. Nec
me iraſcentē. Simile fere legitur ibidē
ꝙ cuꝫ epyphanius ep̄s abbati hilario
ni daret carnes ille ait. Ignoſce mihi: quia ex quo ac
cepi habitum hunc nō māducaui quicquid occiſum.
Cui epiſcopus. Ex quo accepi habituꝫ hunc non di
miſi aliquem dormire qui aduerſum me aliquid ha-
beret neq3 dormiui hn̄s aliqd aduerſus aliquē. Cui
ille. Ignoſce mihi: q: melior es ꝗ̄ ego volo ioannes
ad ſimilitudinem angelorū nihil opari: ſed deo ſine
intermiſſiōe vacare: ſeipſum expoliauit ⁊ vnā hebdo

madam in eremo fuit. Cū aūt fame periclitaretur ⁊
aculeis muſcarū ⁊ veſparū totꝰ vulneraretur reuer
ſus ad oſtium fratris ſui pulſauit. Ad quem ille. qs
es tu. ⁊ ille. Ego ſum ioannes. Frater autē dixit ei.
Nequaꝗ̄. Ioannes eīm angelus factꝰ eſt: ⁊ inter ho
mines vltra nō eſt. Et ille. Vere ego ſum. Et nō ape
riens ei dimiſit eum affligi vſq3 mane. Poſtea ape-
riens dixit. Si hō es opus habes iterum operari vt
paſcaris ⁊ viuas. Si aūt angelus es quid queris in
trare cellam. Et ille dixit. Ignoſce mihi frater quia
peccaui. Cum autem moreꝛ rogauerūt eū fratres
vt aliquod verbum ſalutare et compendioſum loco
hereditatis ſibi relinqueret. Qui ingemiſcens ait.
Nūꝗ̄ feci propriam voluntatē nec aliquid docui qō
prius ipſe non fecerim. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto moyſe abbate. clxxiij. A

Moyſes abbas dixit fratri petēti
a ſe ſermonē. Sede in cella tua ⁊
docebit te vniuerſa. Cū qdā ſenex īfir
matꝰ in egyptū ire vellet ne fratres ni
mis grauaret dixit ei abbas moyſes.
Nō vadas qm̄ in fornicationē caſurꝰ
es. Qui cōtriſtatus dixit. Mortuum
eſt corpus meū ⁊ tu mihi iſta dicis. Cū ergo iuiſſet ⁊
quedā virgo ex deuotiōe ſibi ſeruiret ille cōualeſcēs
eā violauit. Que cū filiū peperiſſet ſenex puerū inv l
nis accipiēs in die magne feſtiuitatis ꝗ̄ erat in ſixti
eccl'ia corā multitudine fratrū intrauit. Cū aūt oēs
flerēt dixit. Videtis infantē hūc. Filius eſt inobediē
tie. Cauete ergo vobis fratres: q: ī ſenectute hoc fe
ci: ⁊ orate ꝑ me. Et pergēs ad cellā ad p̄ſtinū ſtatum
reuerſus eſt. Aliꝰ quoq3 ſenex cū dixiſſet alteri mor-
tuus ſum. Ille ait. Nō cōfidas in te donec exeas de
corpore. Nā ſi dicis ꝙ mortuus es: ſathanas tn̄ mor
tuus nō eſt. Cū frater qdā peccaſſet miſerūt ad ab
bateꝫ moyſen: qui accepta ſporta plena arena venit
ad eos. Quē cū fratres quidnā hoc eſſet interroga-
rent dixit. Peccata mea ſunt poſt me currētia ⁊ nō
video ea: ⁊ veni hodie aliena iudicare pctā. Illi autē
hoc audientes fratri pepercerūt. Simile legitur de
abbate paſtore. Nam cū fratres de quodā fratre cul
pabili loquerētur ille tacebat. Cum ergo accepiſſet
ſacculū plenū arena retro: ⁊ de eadē arena modicuꝫ
ante ſe ferret: interrogatꝰ quid hoc eſſet dixit. Mul
ta arena ſunt pctā mea ꝗ̄ poſt me ferens ipa nō cōſi
dero: nec ꝓ eis doleo. Modica ꝟo arena ſunt pecca-
ta fratris ante me poſita que ſemper ꝯſidero ⁊ ipſa
video: cū tn̄ pctā mea ante me ſemper portare debe-
rem ⁊ de ipſis cogitare ⁊ pro ipſis deū rogare. Cuꝫ
abbas moyſes factus fuiſſet clericus ⁊ impoſuiſſent
ei ſuperhumerale dixit ei ep̄s. Abbas factus eſt can
didatus. Et ille. A foris dn̄e purpura: vtinaꝫ intus.
Volēs aūt ep̄s eū ꝓbare dixit clericis ſuis vt qn̄ ad
altare accederet ipm cū iniuria expellerēt: deinde eū
ſequētes quid loqueretur audirent. Proijcientes aūt
euꝫ foras dixerūt. Exi foras ethiops. Qui egrediēs
dicebat. Bene tibi fecerunt cinerate ⁊ cacabate: quia
cum homo non ſis quare te in medio hominū dare
preſumpſiſti. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto arſenio abbate. clxxiiij A

Arſenius cū adhuc in palatio cō
ſiſteret ⁊ vt ad ſaluteꝫ dirigereꝛ
oraret audiuit arſeni fuge hoīes ⁊ ſal-
uaberis. Accedēs igiꝛ ad monachaleꝫ
vitā ⁊ ibidē orās audiuit. Arſeni fuge:
tace: ⁊ qeſce. Legiꝛ eīm ibidē de hac qe
te appetēda ꝙ tres fratres cū facti fuiſ
ſent monachi vnus elegit diſcordātes ad pacē redu-
cere: ſcōs infirmos viſitare: tertiꝰ in ſolitudine quie
ſcere. Primus igiꝛ laborās ꝓpter lites hoīm nō po
tuit oībus placere ⁊ tedio victus venit ad ſcōꝫ. Quē
inuenit aīo deficientē ⁊ mādatū ꝑficere nō valenteꝫ.
Et cōcordātes ad tertiū qui erat in ſolitudine vene
rūt. Cui cū tribulationes ſuas narraſſent ille miſſa
aqua in ſcypho dixit. Attēdite in aquaꝫ. Et erat cō-
mota ⁊ turbulēta. Et rurſus dixit. Attendite modo
qm̄o quieta ⁊ limpida facta eſt. Qui cū intenderent
et vultus ſuos viderēt ait. Sic q in medio hoīm cōſi
ſtunt pre turba nō vidēt pctā ſua. Cū aūt quieuerit
tūc pctā ſua videre valebūt. Quidā etiā cū iueniſſet
quedā in eremo velut beſtiā herbas manducantem
et nudū currebat poſt ipm fugientē dicēs. Expecta
me q: ꝓpter deū ſequor te. ⁊ ille. Et ego ꝓpter deuꝫ
fugio te. Cū aūt veſtē ꝓieciſſet expectauit eū dicens
Qm̄ materiā mūdi ꝓieciſti ꝯ te expectaui te. Cui ille
Dic mihi qm̄o ſaluus efficiar. Qui reſpondit. Fuge
hoīes ⁊ tace. Matrona quedā ⁊ nobilis ⁊ ſenex ve-
nit ad abbatem arſeniū vt eū ex deuotione videret
Qui rogatꝰ a theophilo archiep̄o: vt ſe videri ꝑmit
teret: nullatenus acqeuit. Tandē illa ad eius cellam
properās: ipm foris aū oſtiū celle inuenit: ⁊ ſe ad eiꝰ
pedes ꝓſtrauit. Ille aūt cū indignatione nimia ele-
uauit eā dicēs. Si faciē meā videre vis vide. Illa au
tem faciē eiꝰ pre confuſione ⁊ verecundia non conſi-
derauit. Cui ſenex. Qm̄o cum mulier ſis tantā naui
gationē facere preſumpſiſti. Ecce eīm romā redibis
⁊ ꝙ abbatē arſeniū videris alijs mulieribus enarra
bis: ⁊ ille ſimiliter venient vt videant me. Et illa. Si
deo dāte romā rediero: nullā huc venire permittaꝫ.
Sed ſaltem obſecro vt ores ꝑ me et mei memor ſis
ſemꝑ. Cui ille. Oro deū vt deleat memoriā tuam de (orat vt memoriā mulieris de corde ſuo deſdeleat.)
corde meo. Et illa audiēs turbata nimiū venit in ci-
uitatem ⁊ pre triſtitia febricitare cepit. Quod archi-
epiſcopus audiens ad eā conſolandā acceſſit. Illa
autem dicebat. Ecce ego contriſtata morior. Cui ar
chiep̄s. Neſcis q: mulier es ⁊ inimicus ſanctos per
mulieres impugnat: ⁊ ꝓptera ſenex hoc dixit. Nam
ꝓ anima tua ſemper orat. Et ſic cōſolatione recepta
cum gaudio ad ꝓpria remeauit. De quodā alio pa-
tre legitur ꝙ cum diſcipulus eius ſibi diceret. Se-
nuiſti abbas: accedamꝰ parum iuxta mūdū: Ille ait.
Vbi nō eſt mulier ibi eamꝰ. Dixit ei diſcipulus. Et
vbi eſt locus nō habēs mulierē niſi forte ſolitudo. et
ille. Ergo in ſolitudinē me tolle. Alius etiam frater
cum matrē ſuam vetulā trās fluuium portare debe
ret: ille manus ſuas pallio inuoluit. Cui illa. Vt qd
ſic operuiſti manus tuas fili. ⁊ ille. Corpus mulieris
ignis eſt. Et ex eo ꝙ te contigebā aliarum feminarū
memoria in meo aīo veniebat. B Arſenius aūt
per totū tēpus vite ſue ad opꝰ ſedēs manuū ſuarū

pānū habebat in ſinu propter lacrimas q̄ crebro de oculis eiꝰ currebāt. Totā noctē inſomnem ducebat. Mane aūt facto cū ꝓpter nature laſſitudinem dormire vellet: dicebat ſomno. Ueni ſerue male. Et ſurripiebat parū ſomni ſedendo ⁊ ſtatim ſurgebat. Dicebat quoq̄. Sufficit monacho ſi dormiuerit vna hora: ſi tamen eſt pugnator. Cūq̄ pater ſancti arſenij nobiliſſimꝰ ſenator vitā finiēs ⁊ teſtamentū faciens magnā hereditatē arſenio dimiſiſſet: magiſtratus p̄dictū teſtm̄ ad ipm̄ detulit. Qđ ille accipiens voluit illud ſcindere. Magiſtratus autē eius pedibus prouolutus rogauit ne hoc faceret: quia caput eiꝰ preſcindretur. Cui arſenius. Prius mortuus ſum q̄ ille: Ipſe igitur cū modo mortuus ſit qūo me fecit heredē. Et remiſit teſtm̄ nihil accipere volēs. Quadaꝫ vice facta eſt vox ad eū dicēs. Ueni et oſtendam tibi opera hoīm. Et eduxit eū in quēdā locū oſtenditq̄ ethiopē incidentē ligna ⁊ facientē ſarcinā grandem quā portare nō poterat. Deinde iteruꝫ ligna incidebat et ad ſarcinam addebat: ⁊ hoc faciebat diutius. Oſtenditq̄ ei rurſum hoīem haurientē aquā de lacu ⁊ effundētē aquā in ciſternā pertuſam que aquā effundebat in lacū et ipſam ciſternaꝫ implere volentem. Et oſtendit ei iterū templū ⁊ duos viros ſedentes in equis portantes lignum trāſuerſum. Uolentes autem introire in templū nō poterāt eo q̄ lignū in trāſuerſo portarent. Et expoſuit dicens. Hi ſunt qui portāt q̄ſi iugū iuſtitie cū ſuꝑbia ⁊ nō humiliantur ꝓpter qđ remanēt foris a regno dei. Qui ligna incidit: homo eſt in pc̄tis multis: ⁊ ꝓ eo vt agat penitentiā nō ſubtrahit de pc̄tis: ſꝫ addit iniquitates iniquitatibꝰ. Qui aūt aquā haurit hō eſt bona oꝑa faciēs ſꝫ q: cū eis ſunt ꝑmixta mala ꝑdit bona opera ſua. Ueſpere aūt ſabbati veniēte die dn̄ico relinquebat poſt ſe ſolē ⁊ extendebat manus ſuas ad celū donec mane dei dn̄ico ſol aſcendēs faciē eiꝰ illuſtrabat. et ſic reſidebat. Hec in vitaſpatrū.

¶ De ſancto agathon abbate. clxxv.

AGathon abbas ꝑ triēniū lapidē in os ſuū mittebat donec taciturnitatē diſceret. Aliꝰ quoq̄ frater cū itraſſet ꝯgregationē dixit ītra ſe. tu ⁊ aſinꝰ vnū eſto. Sicut ergo aſinꝰ vapulat ⁊ nō loquit̄ iniuriā patit̄ et non rn̄det. ⁊ ſic ⁊ tu. Alius quoq̄ frater a menſa expulſus nihil reſpodit. Poſtmodū ſuꝑ hoc interrogatꝰ ait. Poſui in corde meo q̄ equalis ſim cani qui cū ſectatur foras egreditur. Interrogatus agathō q̄ virtus plus haberet laboris: rn̄dit. Puto nō eſſe talē laborē qualē orare deū. Nā inimici eius ſemper laborāt eius orationē interrūpere. Nā in ceteris laboribꝰ homo aliquā requieꝫ poſſidet: orator aūt opus habet magni certaminis. Interrogatus agathō a quodā fratre qūo cū fratribus habitare deberet ait. Sicut in prima die ⁊ non aſſumas fiduciā. Nō eſt em̄ peior paſſio q̄ fiducia: genitrix eſt em̄ oīm paſſionū. Dixit iterum. Iracūdus ſi mortuos ſuſcitet nō placet alicui vel deo ꝓpter iracundiā ſuā. Frater quidā iracundus intra ſe ait. Si ſolus habitarem ad iram non ita cito mouerer. Quadā autem vice cū vrceolum aqua impleret verſatus eſt. Secundo impleuit ⁊ iterum verſatus eſt. Tertio impleuit ⁊ verſatꝰ eſt. Qui cōmotus furore fregit vaſculū. In ſe autem reuerſus cognouit: q: ab codē demone iracundie ſit illuſus: ⁊ dixit. Ecce ſolus ſum ⁊ tn̄ ira me vicit. Reuertar ergo in congregationē quia vbiq̄ labor ⁊ vbi patiētia ⁊ adiutorio dei opus eſt. Econtra erāt duo fratres qui multis annis inuicē conuerſantur nunq̄ ad iracundiā poterāt ꝓuocari. Quadam vice dixit vnus alteri. Faciamus ⁊ nos litē ſicut homines de mūdo faciunt. ⁊ ille reſpondit. Neſcio qualiter fiat lis. Et dixit ei frater. Pono in medio laterculum ⁊ dico meū eſt. Tu autē dic nō ſed meuꝫ eſt: et inde fiet litis initiū. Poſita eſt ergo teſta in medio. dixit vnus meū eſt hoc. Et alter dixit non ſed meum eſt. ⁊ ille reſpōdit etiā tuū eſt. Tolle ergo ⁊ vade. Et diſceſſerunt, nec inter ſe cōtēdere potuerūt. Erat autem abbas agathon ſapiens ad intelligendū: impiger ad laborandum: parcus in cibo atq̄ veſtimento. Dixit aūt. Scđm voluntatē meā nunq̄ dormiui retinens in corde aduerſus quēq̄ dolorē. Nec dimiſi dormire aliū habentē aduerſus me aliquid. Moriturus quoq̄ agathon tribꝰ diebꝰ mā ſit immobilis apertos tenens oculos. Qui cū pulſaretur a fratribꝰ reſpōdit. In cōſpectu diuini iudicij aſſiſto. Dicunt ei. Et tu times. ⁊ ille. In cuſtodiēdis mādatis dei virtute qua potui laboraui: ſꝫ hō ſum ⁊ neſcio vtrū placuerīt oꝑa mea dn̄o. Dicūt ei. Et nō cōfidis de operibus tuis q̄ ſm̄ deū ſunt. ⁊ ille. Non preſumo donec venero ante illū. Aliter em̄ ſunt iudicia dei: et aliter iudicia hoīm. Cū aūt eū adhuc interrogare vellent: ait. Oſtēdite charitatē ⁊ nolite mecū loq: q: occupatus ſum. Quo dicto ſtatim ſpm̄ cum gaudio emiſit. Uidebāt em̄ eū colligentē ſpm̄ queādmodū ſi quis ſaluret amicos ſuos dilectos. Hec in vitaſpatrū.

¶ De ſancto barlaam. clxxvj.

BArlaam cuiꝰ hiſtoriā ioānes damaſcenꝰ diligēti ſtudio compilauit operāte in eo diuina gr̄a ſctm̄ ioſaphat regē ad fidē cōuertit. Etem̄ cum vniuerſa īdia xp̄ianis ⁊ monachis plena eēt: ſurrexit rex q̄dā ꝑpontēs noie aduenner qui xp̄ianos ⁊ precipue monachos plurimū perſequebatur. Accidit autem vt quidā regis amicus ⁊ in palatio ſuo primus diuina commonitus gratia regiam aulaꝫ relinqueret ⁊ monaſticum ordinem introiret. Quod rex audiens pre ira inſaniens eū per que deſerta inquiri fecit ⁊ vix inuentum ad ſe adduci mādauit. Uidēſq̄ eū vili tunica coopertū ⁊ fame maceratū: qui ſplēdidis veſtimētis ornabatur ⁊ multis diuitijs affluere cōſueuerat. dixit ei. O ſtulte ac mētis perdite cur honorē in contumeliam cōmutaſti ⁊ tu ludū puerorum feciſti. Cui ille. Si huius a me rationem audire deſideras: inimicos tuos procul a te abijcias. Rege autem qui eſſent hmōi inimici querente ait. Ira ⁊ concupiſcentia. Hec em̄ impediūt ne veritas videatur. Aſſideāt autem ad audientiā dicendorum pudētia ⁊ equitas. Cui rex. Fiat vt loqueris. Et ille. Incipientes ea q̄ ſunt deſpiciūt quaſi nō ſint: ea vo que nō ſunt quaſi

ſint apprehēdere moliunt̄. Qui aūt nō guſtauerit eoꝝ q̄ ſunt dulcedinē: nō poterit eoꝝ q̄ non ſunt addiſcere veritatē. Multa aūt illo de myſterio incarnatiōis ⁊ fidei ꝓſequēte rex ait. Niſi tibi in principio ꝓmiſiſſem q̄ de medio cōſilij irā remouerē nunc vtiq̄ igni tuas carnes traderē. Surge igr̄ ⁊ fuge ex oculis meis ne vltra te videā ⁊ male te ꝑdā. Uir aūt dei triſtis abſceſſit eo q̄ martyriū ꝑpeſſus nō eēt. Interea dū rex liberos nō haberet: puer ei pulcerrimꝰ naſcit̄ et ioſaphat appellat̄. Cōgregāte aūt rege infinitā multitudinē vt dijs ꝓ ortu pueri immolarēt quīquaginta quinq̄ aſtrologos cōuocauit a quibꝰ quid futurū eēt filio ſuo diligēter queſiuit. Cūctis aūt rn̄dētibꝰ eū magnū in potētia ⁊ diuitijs futurū vnus ſapientior ex ipis dixit. Puer iſte qui natꝰ eſt tibi o rex nō in tuo erit regno ſed in alio incōparabiliter meliori. Nā illius quā ꝑſequeris xp̄iane religiōis vt eſtimo futurꝰ eſt cultor. Hoc aūt nō a ſemetipſo ſꝫ a deo inſpirāte dixit. Audiēs h̄ rex ⁊ plurimū expaueſcēs in ciuitate ſeorſum palatiū ſpecioſiſſimū cōſtrui fecit et ibi puerū ad habitādū poſuit: ibiq̄ ſecū iuuenes pulcerrimos collocauit precipiēs illis vt nec mortē: nec ſenectutē: nec infirmitatē: nec paupertatē: nec aliqd qđ poſſet ſibi afferre triſtitiā ei nominarēt: ſꝫ oīa iucunda ei ꝓponerēt: quatenꝰ mens eius letitijs occupata nil de futuris cogitare poſſet. Si quē ſo miniſtrantiū infirmari cōtingeret: hūc ꝓtinus rex p̄cipiebat eijci ⁊ aliū loco eius incolumē ſubrogari. Precepitq̄ ne ſibi de xp̄o aliquaꝫ facerēt mentionem. B

Eodē tp̄e erat cū rege vir quidā chriſtianiſſimꝰ ſed occultꝰ qui inter nobiles regis pricipes primꝰ erat. Hic cū aliqn̄ cū rege ad venādū iuiſſet hoīem quendam pauperē pedē leſum a beſtia habentē ⁊ in terra iacētē inuenit a quo rogat̄ vt ſe ſuſcipere debeat: q: ſibi in aliquo forſitan ꝓdeſſe poſſet. Cui miles dixit Ego quidē te libēter ſuſcipio: ſed in quo vtilis inueniaris ignoro. Et ille dixit. Ego ſum hō medicꝰ verboꝝ. Si em̄ aliqs in verbis ledatur cōgruā ſcio adhibere medelā. Miles aūt qđ ille dicebat ꝓ nihilo cōputauit ꝓpter deū tn̄ ipſuꝫ ſuſcipiēs eius curā egit. Uiri aūt quidā inuidi ⁊ malitioſi videntes predictum principē in tāta gr̄a eē regis: ipſum apud regē accuſauerunt: q̄ nō ſolum xp̄ianoꝝ fidem declinaſſet ſed inſuꝑ regnuꝫ conabat̄ ſibi ſurripere turbam ſollicitās ⁊ ſibi cōciliās. Sꝫ ſi hec inquiūt ita eē o rex ſcire deſideras ipſum ſecreto aduoca: et vitā hanc cito finiendam cōmemora et idcirco gloriam regni te velle derelinquere ⁊ monachoꝝ habitū aſſumere aſſeras. quos tn̄ ignorāter hactenꝰ fueras ꝑſecutus. Et tūc videbis quid tibi rn̄derit. Que cū rex oīa vt illi ſuaſerant feciſſet: ille doli ignarus ꝑfuſus lacrimis ꝓpoſitum regis laudauit et vanitatē mūdi rememorās q̄ totius hoc adimplēdū cōſuluit. Qđ rex audiēs ⁊ verum eē qđ illi dixerāt credens: furore repletus eſt: nihil tn̄ ſibi rn̄dit. Uir aūt perpēdens q̄ rex grauiter verba ſua acceperat tremēs abſceſſit: ⁊ medicū ſe habere verboꝝ recolens oīa ſibi narrauit. Cui ille. Notum ſit tibi q̄ rex ſuſpicat̄ vt propter hoc dixeris q̄ eius regnū velis inuadere. Surge igit̄ cito ⁊ comam tuā tunde ⁊ veſtimenta abijciens ciliciū indue: ⁊ ſummo diluculo ad regē ingredere. Cūq̄ rex quid ſibi h̄ velit interrogauerit rn̄debis. Ecce rex paratus ſum ſequi te. Nā ⁊ ſi via ꝑ quā cupis ire difficilis ſit: tecū tn̄ exiſtēti facilis mihi erit. Sicut em̄ ſociū me habuiſti in ꝓſperis: ſic habebis pariter in aduerſis. Nunc igr̄ preſto ſum quid moraris. Qđ cū ille ꝑ ordinē feciſſet rex obſtupuit: ⁊ falſarios arguēs virū ampliori honore dotauit. Filiꝰ aūt eiꝰ in palatio educatꝰ ad etatē adultā ꝑuenit ⁊ in omni ſapiētia plene edoctꝰ fuit. admirās aūt cur pater ſic eū recluſiſſet: vnuꝫ de ſeruis ſibi familiariorē ſecreto d̄ hac re interrogauit dicēs ſe in multa meſtitia poſitū eē q̄ ſibi foras egredi nō liceret adeo vt nec cibus ſibi ſaperet nec potꝰ. Quod pr̄ audiēs ⁊ dolēs: equos idoneos parari fecit ⁊ choros plaudētes an̄ eū mittēs ne q̄d ſibi fedū occurreret diligenter ꝓhibuit. Predicto igr̄ iuuene taliter ꝓcedēte. quadā vice vnꝰ leproſus ⁊ vnꝰ cecus ſibi obuiauerūt. Quos ille vidēs ⁊ ſtupēs quid ſint ⁊ quidnā habeāt inq̄ſiuit. Et miniſtri dixerūt. Paſſiones iſte ſunt q̄ hominibꝰ cōtingere ſolent. Et ille. Omnibꝰ hominibꝰ cōtingere poſſunt hmōi. Negātibꝰ illis rn̄dit. Noti ſunt igit̄ q̄ hec pati debeāt an ſic indefinite ꝓueniūt. Et illi. Et quis hominū futura ſcire valet. Ualde igr̄ anxiꝰ eē cepit ꝓ incōſuetudine rei. Alia aūt vice quendā valde ſenē rugoſum habentē faciē ⁊ dorſum incuruatū ⁊ cadentibꝰ dentibꝰ balbutiēdo loquēteꝫ inuenit. Stupefactus igr̄ diſcere cupit viſionis miraculū. Cūq̄ didiciſſet q̄ ꝓpter annoꝝ multitudinē ad talē ſtatuꝫ veniſſet ait. Et q̄s eſt huius finis. Dicūt ei. Mors. Et ille. Eſt ne mors omniū vel aliquoꝝ. Cūq̄ didiciſſet oēs mori debere interrogauit. In quot annis h̄ ſuperueniūt. Et illi. In octoginta vel centū annis ſenectꝰ inducit̄: deinde mors ipſa ſubſequit̄. Hec igit̄ iuuenis frequenter in corde ſuo recogitans in multa deſolatione erat: ſed coram patre letitiam pretendebat plurimum deſiderans in huiuſmodi dirigi ⁊ doceri. C Igitur quidā monachus vita et opinione ꝑfectus habitans in deſerto terre ſennaar nomine barlaam hec q̄ circa filiū regis agebantur per ſpiritum cognouit: et mercatoris habitum ſumens ad ciuitatem illam deuenit. Accedenſq̄ pedagogo filij regis locutꝰ eſt dicens. Ego cum negotiator ſim lapidem pretioſum venalem habeo qui cecis lumen tribuit: ſurdis aures aperit: mutos loqui facit: inſipientibus ſapientiam infundit. Nunc igitur duc me ad filium regis: et hunc ſibi tradaꝫ. Cui ille. Uideris hō mature prudentie: ſed verba tua prudentie nō cōcordant. Uerūtamen cuꝫ lapidum notitiam habeā ipſum lapidē mihi oſtende: et ſi talis vt aſſeris fuerit cōprobatus: a filio regis honores maximos cōſequeris. Ad quē ille. Lapis meꝰ inſuper hanc habet virtutē. Quia qui non habet ſanam oculoꝝ aciem et qui nō ſeruat integrā caſtitatē ſi forte illū aſpexerit: ipſam virtutē quā habet viſibilem perdit. Ego aūt medicinalis artis nō expers video te ſanos oculos nō habere. Filiū aūt regis audiui pudicū eſſe. ⁊ oculos pulcerrimos et ſanos habere. Cui ille. Si ſic eſt noli mihi oſtendere: q: et oculos ſanos nō habeo ⁊ in peccatis ſordeſco. Nūcians igitur hec filio regis: ipſum ad eum q̄ totius intro

duxit. Cū ḡ introductus fuiſſet ⁊ rex eū reuerenter ſuſcepiſſet, ait barlaā. In h̄ rex bn̄ feciſti: q: de foris paruitati apparēti nō attēdiſti. Nā rex quidā magnus in curru deaurato ꝓcedēs: cū quibuſdā attritas veſtes indutis ⁊ macie attenuatis obuiaſſet: ꝯtinuo de curru exiliēs ad pedes eoꝝ ꝓcidēs ipſos adorauit: et ſurgēs in oſcula eoꝝ ruit. Proceres aūt ei⁹ indigne h̄ ferentes: ſꝫ regem ſup h̄ arguere formidātes fratri ei⁹ retulerūt quō rex magnificētie regali indigna feciſſet. Frater aūt regem ſup hoc redarguit. Erat aūt regi ꝯſuetudo ꝙ qn̄ aliquis morti tradēdus erat: rex añ eius ianuā preconē cū tuba ad h̄ deputata mittebat. Veſpere igr̄ veniēte añ fratris ianuam tubā ſonari fecit. Qō ille audiēs ⁊ de ſua ſaluatiōe deſperās totā noctē inſomnē duxit ⁊ teſtm̄ fecit. Mane aūt facto indutus nigris veſtib⁹ cuꝫ vxore et filijs ad fores palatij lugēs acceſſit. Queꝫ rex ad ſe ingredi faciēs dixit. O ſtulte ſi ꝑconē fratris tui cui nihil te deliquiſſe cognoſcis adeo timuiſti quō ꝑcones dn̄i mei in quē adeo peccaui timere nō debeā q̄ ſonabilius mihi tuba mortē ſignificāt et terribilē iudicis aduētū mihi denūciauit. Deinde quatuor capſas fieri fecit: ⁊ duas earū extrinſec⁹ auro vndiq̧ operiri ⁊ oſſibus mortuoꝝ putridis impleri: duas vo pice liniri ⁊ gēmis ⁊ margaritis ꝑtioſis impleri fecit. Vocatiſq̧ illos magnates quos ſciebat q̄rimoniā ſ apud fratrē depoſuiſſe: q̄tuor illas capſas añ eos poſuit ⁊ q̄ pretioſiores eēnt inq̄ſiuit. Illi vo duas deauratas magni eē pretij: reliquas vo vilis pretij eē iudicauerūt. Precepit igr̄ rex deauratas aperiri et continuo inde fetor intolerabilis emanauit. Quib⁹ rex. Hec illis ſimiles ſunt q̄ glorioſis veſtib⁹ ſunt amicti intus vo immūdicia vitioꝝ pleni. Deinde alias aperiri fecit: ⁊ ecce odor mirabilis inde exalauit. Quibus rex. Iſte illis pauperrimis quos honoraui ſimiles ſunt qui ⁊ ſi vilib⁹ veſtimētis operiant̄: intus tn̄ omni virtutū odore reſplēdent. Vos aūt ſolū q̄ deforis ſunt attēditis: ⁊ que deint⁹ ſunt nō ꝯſideratiſ. Scḋm igr̄ illū regē tu q̧ feciſti bn̄ ſuſcipiēs me. incipiēs igr̄ barlaam cepit ei de mūdi creatiōe ⁊ hominis preuaricatiōe ac filij dei incarnatiōe, paſſione et reſurrectione longū ſermonē retexere: necnō de die iudicij ⁊ de retributione bonoꝝ ⁊ maloꝝ multa ꝓferre: ⁊ ſeruiētes idolis plurimū exprobare ac de eoꝝ fatuitate tale exemplū ponere dicēs. O Sagittari⁹ quidā auiculaꝫ paruaꝫ noīe philomenā capiēs cū vellet eā occidere vox data eſt philomene et ait. quid tibi ꝓderit o hō ſi me occideris. Neq̧ eñ ventreꝫ tuū de me implere valebis: ſꝫ ſi me dimittere velles tria tibi mādata darem q̄ ſi diligētius ꝯſeruares magnā inde vtilitateꝫ ꝯſequi poſſēs. Ille vo ad eius loquelā ſtupefactus ꝓmiſit ꝙ eā dimitteret ſi hec ſibi mādata proferret. ⁊ illa. Nunq̄ rem que apprehēdi nō poteſt apprehēdere ſtudeas. De re ꝑdita irrecuperabili nūq̄ doleas. Verbū incredibile nunq̄ credas. hec tria cuſtodi ⁊ bene tibi erit. Ille aūt vt ꝓmiſerat eam dimiſit. Philomena igr̄ ꝑ aera volitans dixit ei. Ve tibi homo ꝙ malū conſilium habuiſti ⁊ ꝙ magnum theſaurum hodie perdidiſti. Eſt enim in meis viſcerib⁹ margarita que ſtrutionis ouum ſua vincit magnitudine. Qō ille audiens valde ꝯtriſtat⁹ eſt ꝙ eā dimiſerit: ⁊ eā apprehendere conabat̄ dicēs: veni in domū meā ⁊ omnē tibi humanitatē exhibebo ⁊ honorifice te dimittā. Cui philomena. Nūc ꝑ certo cognoui te fatuū eē. Nā ex his q̄ tibi dixi nullū ꝑfectū habuiſti: q: ⁊ de me ꝑdita et irrecuperabili doles et me tētaſti capere cū nequeas meo itinere ꝑgere ⁊ inſup margaritā tā grādeꝫ in meis viſcerib⁹ credidiſti eſſe cū ego tota ad magnitudinē oui ſtructiōis nō valeā pertingere. Sic ḡ ſtulti ſunt illi qui ꝯfidūt in idolis: q: plaſmatos a ſe adorāt et cuſtoditos a ſe cuſtodes ſuos appellāt. Cepitq̧ ꝯ̄ fallacē mūdi delectationeꝫ ⁊ vanitatē multa diſputare: ⁊ plura ad h̄ exēpla adducere dicēs. Qui corporales delectatiōes deſiderāt ⁊ aīas ſuas fame mori ꝑmittūt ſimiles ſunt cuidā homini q̄ dū a facie vnicornis ne ab eo deuoraret̄ velocius fugeret in quoddā baratrū magnū cecidit. Dū aūt caderet manib⁹ arbuſculā quandā apphēdit: et in baſe quadā lubrica ⁊ iſtabili pedes fixit. Reſpiciēs vo vidit duos mures vnū albū et aliū nigrū inceſſanter radicē arbuſcule quā apprehēderat corrodentes ⁊ iā ꝓpe erat vt ipſam abſcideret. In fundo aūt baratri vidit draconē terribilē ſpirantē ignē et apto ore ipſum deuorare cupientē. Sup baſem vo vbi pedes tenebat vidit q̄tuor aſpidū capita inde ꝓdeūtia. eleuās aūt oculos vidit exiguū mellis de ramis illi⁹ arbuſcule ſtillans. Oblitusq̧ ꝑiculi in quo vndiq̧ poſitus erat: ſeipm̄ dulcedini illius modici mellis totuꝫ dedit. Unicornis aūt mortis tenet figurā que hoīem ſemꝑ ꝑſequit̄ ⁊ apprehēdere cupit. Baratrū vo mūdus eſt oīb⁹ malis plen⁹. Arbuſtula vo vniuſcuiuſq̧ vita eſt q̄ ꝑ horas diei ⁊ noctis quaſi ꝑ murē albū et nigrū inceſſanter ꝯſumit̄: ⁊ incīſioni appropinquat. Baſis vo q̄tuor aſpidū corpus ex q̄tuor elementis ꝯpoſitū quib⁹ inordinatiſ corporis ꝯpago diſſoluit̄. Draco terribilis os inferni cūctos deuorare cupiēs. Dulcedo ramuſculi delectatio fallax mūdi ꝑ quā hō ſeducitur vt periculū ſuū minime intueat̄. ¶ Addiditq̧ dicēs. Similes ſunt iterū mūdi amatores homini q̄ tres amicos habuit: quoꝝ vnū pluſq̄ ſe: ſcḋꝫ tm̄ quantū ſe: tertiū minus ꝙ ſe ⁊ quaſi nihil dilexit. In magno itaq̧ periculo poſit⁹ ⁊ a rege citatus: cucurrit ad primū amicū ei⁹ auxiliū querēs et qualiter eū dilexerit ſemꝑ ꝯmemorās. Cui ille neſcio q̄s ſis o hō habeo alios amicos cuꝫ quib⁹ me hodie letari opꝫ quos ⁊ amicos amodo poſſidebo: ꝑbeo tamē tibi duo ciliciola vt habeas cuib⁹ valeas operiri. Confuſus igit̄ ad ſcḋm venit et ſilr̄ ei⁹ auxiliū poſtulauit. Cui ille. Nō vacat mihi tecū ſubire agonē: curis eñ multis circūdor: modicū tm̄ vſq̧ ad oſtium palatij te ſociabo: ⁊ ſtatim domum reuertar ꝓprijs vacās negotijs. Triſtis igr̄ et diſperās ad tertiū amicū perrexit ſibiq̧ facie demiſſa dixit. Nō habeo os loquendi ad te: q̄m vt debui nō amaui te. Sꝫ in tribulatiōe circūdatus ⁊ ab amicis deſtitut⁹: rogo vt mihi auxiliuꝫ feras et mihi veniā ꝑbeas. Et ille hilari vultu dixit. Certe amicū chariſſimū fateor te eſſe: ⁊ tui lꝫ modici bn̄ficij nō imemor: ꝓcedā te ⁊ apud regē interueniam ꝓ te: ne in manib⁹ tradat te inimicoꝝ. Prim⁹ igr̄ amic⁹ eſt diuitiarū poſſeſſio ꝓ quib⁹ hō multis peri

culis ſubiacet. Veniēte vo mortis termino nihil ex oīb⁹ niſi viles accipit ad ſepeliēdū pāniculos. Scḋs amicus eſt vxor filij ⁊ parētes q̄ tm̄ vſq̧ ad monumētū ſecū ꝑgētes ꝓtin⁹ reuertunt̄ ſuis vacātes curis. Terti⁹ amic⁹ eſt fides: ſpes: ⁊ charitas ⁊ eleemoſyna ⁊ cetera bona opa q̄ nos cū exim⁹ de corpore ꝑnt ꝑcedere. ⁊ ꝓ nobis apud deū īteruenire ⁊ ab inimicis demonib⁹ nos liberare. Hoc īſup addidit dicēs. In q̄dā magna ciuitate ꝯſuetudo fuit ꝙ hoīeꝫ extraneū ⁊ ignotū in anno in principē eligebāt. Cui omni poteſtate accepta q̄cq̄d volebat facere licitū erat: ⁊ ſine omni oī ꝯſtitutiōe terrā regebat. Illo igit̄ in oībus delicijs ꝑmanēte: ⁊ ſemꝑ ſibi ſic eē eſtimante: repēte ciues in eū inſurgebāt ⁊ ꝑ totā ciuitatē nudū trahētes in remotā īſulā exulē trāſmittebāt vbi nec cibuꝫ nec veſtimētū inueniēs fame ⁊ frigore urgebat̄. Tādē quidā ali⁹ ſublimat⁹ in regno cū illoꝝ ciuiū ꝯſuetudinē didiciſſet infinitos theſauros ad inſulā illā ꝑmiſit: vbi poſt annū in exiliū relegat⁹ ceteris fame deficiētib⁹ ille īmēſis delicijs abūdabat. ciuitas hec mūdus iſte eſt. Ciues tenebraruꝫ principes q̄ nos falſa mūdi delectatiōe alliciūt: nobiſq̧ nō ſperātib⁹ mors ſuꝑuenit ⁊ in locū tenebrarū dimergimur. Diuitiarū vo ad eternū locū ꝑmiſſio fit manib⁹ egenoꝝ. ¶ Igit̄ cū barlaā ꝑfecte filiū regis docuiſſet ⁊ ipſe cuꝫ iā relicto patre ſeq̄ vellet. dixit barlaā. Si hoc feceris cuidā iuueni ſimilis eris q̄ cū quādā nobilē nollet deſpōſare vxorē: ipſe renuēs aufugit ⁊ in quēdaꝫ locū deueniēs virginē quādā ꝑuiuſdā ſenis pauꝑis filiā laborantē ⁊ ore deū laudantē vidit. Ad quā ille. Quid eſt qō agis mulier. Cuꝫ eñ ita pauꝑ ſis grās tn̄ agis deo ac ſi magna recepiſſes ab eo. Ad quē illa. Sicut parua medicina ſepe a magno lāgore liberat: ſic gratiarūactio in paruis donis magnoꝝ efficitur auctrix donoꝝ. Hec tn̄ q̄ extrinſecus ſunt noſtra nō ſunt: ſꝫ ea q̄ in nobis ſunt ⁊ nr̄a ſunt. A deo magna accepi: q: me ad ſuā imaginē fecit. Intellectum mihi dedit ad ſuā me gloriā vocauit: ⁊ ianuam regni ſui iā mihi aperuit. Pro tātis ergo ⁊ tā magnis donis ipm̄ laudare ꝯuenit. Vidēs iuuenis ei⁹ prudentiā eā a patre ſuo in vxorē petijt. Cui ille. Filiā meaꝫ accipere nō vales: q: diuitū ⁊ nobiliū fili⁹ es: ego autē pauꝑ ſum. Sꝫ cū ille oīno inſtaret ait ſenex. Non poſſum eā tibi dare vt in domū patris tui ducas eā: cū vnica mihi ſit. Et illa apud vos manebo ⁊ vobis me in oīb⁹ ꝯformabo. Deponēs igit̄ ꝑtioſum ornamētū habitū ſenis induit: ⁊ apō eū manens ipam in vxorē accepit. Poſtq̄ vo ſenex diutius eū ꝓbauit ī thalamū eū duxit ⁊ imēſum pōdus diuitiarū quātū nūq̄ viderat ſibi oſ̄dit ⁊ oīa ſibi dedit. Dixit auteꝫ ioſaphat. Couenienter iſta me tāgit narratio: et a te hoc dictū eē de me exiſtimo. Sꝫ dic mihi pater quot annoꝝ es ⁊ vbi ꝯuerſaris: q: a te nūq̄ volo ſeparari. Et ille annoꝝ ſum. xlv. in deſertis terre ſennaar degēs. Ad quē ioſaphat. Ampli⁹ pater mihi appares. lxx. annoꝝ. Et ille. Si a natiuitate mea oēs annos meos q̄ris diſcere: bene eos exiſtimaſti. Sed nullo mō a me in mēſura vite ꝯputant̄ quotquot in vanitate mūdi expēſi ſunt. Tūc eñ interiore hoīe mortu⁹ erā: ⁊ ānos mortis nūq̄ vite noīabo. Cum igit̄ ioſaphat eū in deſertū ſequi vellet: dixit barlaā. Si hoc feceris ⁊ tuo ꝯſortio carebo ⁊ ꝑſecutiōis fratribus meis auctor exiſtā. Sꝫ cū oportunū tp̄us videris ad me venies. Barlaā igit̄ filiū regis baptizās ⁊ in fide optime īſtruēs: eū oſculat⁹ eſt ⁊ ad locū ſuū reuerſ⁹ eſt. ¶ Poſtq̄ aūt rex filiū xp̄ianū factū audiuit: in dolore nimio poſit⁹ eſt. Quē q̄dā amic⁹ ſuus noīe arachis ꝯſolās ait. Cognoſco rex ſenē ꝗ̄dā eremitā q̄ de nr̄a ſecta eſt q̄ ꝑ oīa barlaā ſimilis ē. Hic igit̄ barlaā ſe ſimulās primo xp̄ianoꝝ fidē defendet: deinde ſe ſuꝑari ꝑmittet: ⁊ oīa q̄ docuerat reuocabit ⁊ ſic fili⁹ regis ad nos redibit. Aſſumpto igit̄ ꝑdicto principe magno exercitu ad querēdū barlaā iuit: et eremitā illū capiēs ſe barlaā cepiſſe dixit. Quē fili⁹ regis audiēs captū. ſ. magiſtrū ſuū amare fleuit. Sꝫ poſtmodū ꝑ dei reuelationē hunc nō eſſe cognouit. ingreſſus igit̄ pater ad filiū ait. Fili mi in magna triſtitia me poſuiſti ⁊ meā caniciē inhonoraſti ⁊ lumen oculoꝝ meoꝝ abſtuliſti. Quare fili hoc feciſti et deoꝝ meoꝝ cultū reliq̄ſti. Cui ille. Tenebras pr̄ fugi et ad lumē cucurri. Errorē deſerui ⁊ veritatē agnoui. Noli aūt fruſtra laborare q̄m nūq̄ a xp̄o me poteris reuocare. Sicut eñ tibi īpoſſibile eſt altitudinem celi manu tāgere aut maximū ſiccare pelagus. ſic ⁊ iſtud eſſe cognoſce. Tūc rex ait. Et q̄s horū mihi auctor ē maloꝝ niſi ego q̄ taꝫ magnifica tibi feci q̄ nūq̄ aliq̄s patrū fecit filio. Quapropt̄ prauitas volūtatis tue et ꝯtētio effrenata aduerſus caput meū te inſanire fecit. Merito aſtrologi ī natiuitate tua dixerūt te arrogantē ⁊ parētib⁹ inobediētem futurū. Nūc vo ſi mihi nō acqeueris a mea diſcedes filiatione ⁊ ꝓ patre inimic⁹ effect⁹ illa tibi faciā q̄ nec hoſtib⁹ adhuc feci. cui ioſaphat. Cur rex triſtaris q: bonoꝝ particeps effect⁹ ſum. Quis vnq̄ pater in filij ſui ꝓſperitate triſtis apparuit. Nō ergo iā patrē vocabo te. Sed ſi mihi aduerſaberis ſicut a ſerpēte fugiā a te. Rex igit̄ ab eo cū ira diſcedēs: arachi amico notam fecit filij duritiā q̄ ſibi ꝯſuluit vt nō aſperis verbis cū eo vteret̄: q: blādis ⁊ lenib⁹ puer meli⁹ traheret̄. Sequēti igit̄ die rex ad filiū venit et circumplectēs oſculabat̄ eū dicēs. Fili dulciſſime honora caniciē patris tui. Verere fili patrē tuū. An neſcis quale bonū eſt patri obedire et eū letificare ſicut ecōtra malum eſt ipm̄ exacerbare. Quotquot eñ fecer̄t male perierunt. Cui ioſaphat. Tēpus amādi et tp̄s obediendi et tp̄s inobediēdi: tp̄s pacis ⁊ tp̄s belli. Nullo enim mō auertētibus nos a deo obedire debem⁹: ſiue ſit pater ſiue ſit mater. ¶ Vidēs igit̄ pater ei⁹ ꝯſtantiā ait. Ex quo video tuā ꝑtinaciā nec mihi obedire vis ſaltē veni ⁊ ambo pariter veritati credam⁹. Barlaā eñ q̄ te ſeduxit a me vinct⁹ tenet̄. Nr̄i igit̄ ⁊ veſtri cū barlaā ꝯueniāt et ꝑconē mitte: vt oēs galilei ſine timore veniāt. Et diſputatione incepta ſi veſter barlaā obtinuerit vobis credem⁹. Si aūt nr̄i nobis ꝯſentietis. Qō cū regis filio placuiſſet: et illi cū ſimulato barlaā ordinaſſent quō pri⁹ deberet ſimulare ſe fidē xp̄ianoꝝ defenderet poſtea ſe ꝑmittere ſuperari oēs īſimul ꝯuenerūt. Conuerſus igr̄ ioſaphat ad nachor dixit. noſti o barlaā q̄liter me docuiſti. Si igit̄ fidē quā me docuiſti defenderis in doctrina tua

vſq₃ in fine₃ vite permanebo. Si aūt ſupatus fueris ſtatim in te meā cōtumeliā vindicabo ⁊ cor tuū ⁊ liguā manibus extrahēs dabo canib⁹ ne alij amplius pſumāt filios regū in errorē mittere. His auditis nachor triſtis ⁊ pauidus vehemēter fact⁹ eſt, vidēs ſeipſum i foueā quā fecit decidiſſe. ⁊ laq̄o ſuo dep̄hēſum eſſe. Animaduertēs igiꝛ cognouit meli⁹ eē filio regꝫ adhererevt piculū mortis euadere poſſet. Rex autē ſibi palā dixerat vt fidē ſuā ſine timore defenderet. Un⁹ ergo rhetoꝝ ſurgēs dixit. Tu es barlaā q̄ filiu₃ regis ſeduxiſti. Et ille. Ego ſum barlaā q̄ filiū regis nō in errorē miſi: ſed ab errore liberaui. Et rhetor. Cū eximij ⁊ mirabiles viri deos nr̄os adorauerunt q̄mo tu aduerſus eos audes iſurgere. Et ille reſpōdēs ait. Chaldei greci ⁊ egyptij errātes creaturas deos eē dixerūt. Nā chaldei elemēta deos eſſe arbitrati ſunt. cū creata ſint ad vtilitatē hoīm: vt eoꝝ dominatiōi ſubiaceāt ⁊ multis paſſionib⁹ corrūpantur. Greci quoq₃ nephādos hoīes deos putāt ſicut ſaturnū quē aiunt filios ſuos comediſſe ⁊ virilia ſibi abſcidiſſe ⁊ in mare piciſſe ⁊ venerē inde natā fuiſſe a filio ſuo q₃ ioue alligatū ⁊ i tartarū piectū eē. Iupiter q₃ rex alioꝝ deoꝝ eē deſcribiꝛ. Quē tn̄ in aīalia trāſformatū ſepe dicūt vt adulteria cōmitteret. Venerē q₃ deā adulterā eē dicūt. Nā aliqn̄ habuit ſecū martē: aliqn̄ adonidē. Egyptij aūt aīalia coluerūt. ſ. ouē: vitulū: porcū ⁊ hmōi. xp̄iani aūt filiū altiſſimi colunt q̄ de celo deſcēdit: ⁊ carnē aſſumpſit. Cepit igiꝛ nachor fidē xp̄ianoꝝ euidēter defendere ⁊ rōnib⁹ cōmunire: ita ꝙ rhetores illi muti effecti nihil oīno reſpōdere ſciuerūt. Ioſaphat igiꝛ vehementer exultabat eo ꝙ dn̄s p inimicū viritatis veritatē defendiſſꝫ. Rex aūt furore nimio replet⁹ eſt. Iuſſit igiꝛ cōciliu₃ diſſolui quaſi de his ſequēti die denuo tractaturus. Dixitq₃ ioſaphat patri. Aut magiſtrū meū pmitte mecū hac nocte manere vt ſimul de rn̄ſionib⁹ fiēdis craſtino conferamus: ⁊ tu tuos tecū aſſumas et cu₃ eis ꝯferas. Aut tuis mecū pmiſſis accipe meū. Alioqui nō iuſtitiā: ſed violentiā exercebis. Quapropter nachor ſibi cōceſſit ſpe₃ adhuc hn̄s ꝙ eū ſeduceret. Cū igiꝛ fili⁹ regis cū nachor domu₃ rediſſet: dixit ei ioſaphat. Ne putes me ignorare q̄s ſis. Scio te nō eſſe barlaā. ſed nachor aſtrologum. Incipiēſq₃ ioſaphat viā ſalutis ei p̄dicauit ⁊ ad fidem cōuertēs manc ad eremum miſit vbi baptiſmū ſuſcipiens eremiticam vitam duxit. ¶ Magus aūt quidā noīe theodas hec q̄ gerebanꝛ audiens ad regē venit ⁊ ꝙ filium ſuu₃ ad leges patrias redire faceret promiſit. Cui rex. Si hoc feceris Statuā aureā tibi erigam: et ipi ſicut dijs ſacrificiū offerā. Et ille. A filio tuo cūctos remoue ⁊ mulieres decoras ⁊ ornatas introduci precipe. vt ſemper cū eo ſint ⁊ miniſtrent ei: cōuerſanꝛ ⁊ morentur cū eo. Ego aūt vnum de ſpiritibus meis ad eum dirigā qui eum ad libidinē inflāmabit. Nihil eñ iuuenes ſic poteſt ſeducere ſicut facies mulierum. Rex eñ quidā cum filium vix habuiſſet dixerunt peritiſſimi medici ꝙ ſi infra decē annos ſolem vel lumē viderit lumine oculoꝝ priuabitur. Rex igitur in quadā petra ſpelunca exciſa filium ibi vſq₃ ad annos .x. manere fecit. Quibus finitis iuſſit rex vt omniū reru₃ genera ante eum adducerenꝛ vt oīum noīa ⁊ notitia₃ poſſet habere. Adductꝫ igr̄ aū eū auro ⁊ argēto ⁊ lapidibus precioſis veſtib⁹ ſplēdidis. equis regalibus ⁊ oīm rerū generib⁹ cū de vniuſcuiuſq₃ rei noīe interrogaret miniſtri oīm ſibi noīa indicabāt. Cū aūt nomē mulieru₃ diſcere āxie q̄reret. ſpatari⁹ regis ludendo dixit demones eas eſſe que hoīes ſeducūt. Rege aūt interrogāte filiū quid de oībus que viderat plus amaret. Quid inquit pr̄ aliud niſi demoēs illos q̄ ſeducūt hoīes. In nullo eñ ſicut in his exarſit aīa mea. Nō igr̄ aliter putes te filium tuū ſuperare niſi hoc modo. Rex igr̄ oībus miniſtris eiectis puellas decoras ei aſſociauit. que eū ſemper ad libidinē puocabāt nec habebat aliū ad quem reſpiceret aut cū quo loquereꝛ aut cū quo veſcereꝛ. Malign⁹ ꝟo ſpūs a mago miſſus in iuuenē irruit ⁊ magnū int⁹ caminū ignis accēdit. Malignus igitur ſpirit⁹ int⁹ inflāmabat. puelle aūt exterius dirum excitabant ardorē. Qui ſe tam fortiter vexari ſentiens turbabaꝛ. ⁊ deo ſe totu₃ recōmendans diuinā cōſolationē recepit ⁊ oīs tētatio abſceſſit. Deinde quandam puellam pulcerrimā cuiuſdā regis filiā ſꝫ patre orbatā ad eū miſit. Cui cū vir dei predicaret. Illa reſpōdit. Si me ab idoloꝝ cultura ſaluare deſideras coniungere mihi nuptiarū copula. Nā ⁊ xp̄iani coniugia ñ abhorrēt: ſꝫ laudāt q₂ patriarche eoꝝ ⁊ pphete ⁊ petrus eoꝝ apl's cōiuges habuerūt. Ad quā ille. Inaniter mulier iſta mihi pſequeris. Permittiꝛ quidē xp̄ianis vxores ducere: ſed nō his qui pmiſerꝛ xp̄o virginitatē ſeruare. Et illa. Sit ita vt vis. S₃ ſi aīam meā ſeruare deſideras. vnā minimā petitione₃ mihi pfice. Concūbe mecū tātū hac nocte ⁊ promitto tibi ꝙ ſummo diluculo efficiar xp̄iana. Nā ſi vt dicitis gaudiū eſt angelis dei ſup vno peccatore penitentiā agēte: ipſi auctori conuerſionis nōne magna merces debeꝛ. Semel tn̄ mihi acquieſce: ⁊ ſic meipſam ſaluabis. Illa igiꝛ turrē aīe illi⁹ fortiter ꝯcutere cepit. Q̄d demō videns ſocijs ſuis ait. Videtis q̄mo puella iſta cōcuſſit quem nos nō potuim⁹ cōcutere. Venite ergo ⁊ in eū fortiter irruam⁹ ex quo cōgruū tp̄s inuenim⁹. Cernēs igiꝛ ſctūs iuuenis ſe tā fortiter captiuatū q₂ ⁊ cōcupiſcētia ītitabat: ⁊ ſalus vni⁹ puelle diabolo ſuggerente ipm cōmouebat lacrimis infuſus orōni ſe dedit. In qua orōne obdormiēs vidit ſe duci i quoddā pratū decoris florib⁹ exornatu₃ vbi folia arboꝝ dulcē ſonū reddebāt aura quadam grata agitata ⁊ odorē mirificū emanabāt: Ubi fructus viſu ſpecioſiſſimi ⁊ guſtu deſiderabiles. Ubi ſedes poſite erāt auro ⁊ gēmis fabricate lecti luci di cū p̄tioſiſſimis ornamētis aq̄ lipidiſſime p̄terfluētes. Dehinc in ciuitatē ipam itroduxerunt cui⁹ muri ex auro obrizo erāt qua claritate mirabili rigebāt vbi etherei quidā exercit⁹ cātātes cāticū q̄d auris mortalium nunq₃ audiuit. Dictum eſt ei. Iſte eſt locus beatorū. Cum aūt viri vellent eū reducere: rogabat vt eū ibi manere permitterēt. Qui dixerūt. Cum labore multo venies huc: ſi tn̄ tibi vi₃ inferre poteris. Deinde ad loca teterrima ipm duxerūt omni feditate plena. Dictumq₃ eſt ei. Iſte eſt locus iniuſtorum. Cū aūt euigilaſſet pulcritudo illi⁹ puelle et cetera

errores diuerſarum gentium circa deos.

filij regis in ſolas mulieres demones exarſit

rum ſtercore fetidior ei videbaꝛ. Veru₃ cum maligni ſpūs ad theodā rediſſent ⁊ ipe eos exprobaret dixerunt. Priuſq̄ ſigno crucis ſignareꝛ ſup ipm irruentes fortiter ipm cōturbauim⁹. Ut aūt ſeipſum ſigno crucis muniuit nos pſecutus eſt cum ira. Tūc theodas cū rege ad eū intrauit ſperās ꝙ ei pſuadere poſſet. S₃ predictus magus captus eſt ab eo quē capere voluit: ⁊ ab eo cōuerſus baptiſma ſuſcepit et laudabilem vitā duxit. ¶ Rex igr̄ deſperās dimiſit ei de cōſilio amicoꝝ mediu₃ regni ſui. Ille aūt lꝫ deſertum tota mēte deſideraret: tn̄ ꝓpter fidei dilatione₃ ad tp̄s ipſum regnū ſuſcepit: ac in ſuis ciuitatib⁹ tēpla ⁊ cruces erexit ⁊ oēs ad xp̄m cōuertit. Pr̄ aute₃ tandē filij rōnib⁹ ⁊ p̄dicationib⁹ aſſenſum p̄bens fidem xp̄i recepit ⁊ baptiſmū ſuſcipiēs ⁊ totū regnu₃ filio ſuo dimittēs: ipſe mie opibus vocabat ⁊ poſt h̄ laudabiliter vitā finiuit. Ioſaphat aūt barachiā rege₃ p̄nunciās pluries fugere voluit: ſꝫ ſemp a pplo captus: vix tandē euaſit. Cū g̊ p deſertū pgeret: cuidam pauperi regalē habitū dedit ⁊ ipe in paupima veſte remāſit. Diabolus aūt multas ei inſidias parabat. Aliqn̄ eñ gladio euaginato in eū irruebat et eū pcutere minabaꝛ niſi deſiſteret. Aliqn̄ in forma ferarū ſibi apparebat frēdens ⁊ diru₃ mugitu₃ emittēs. Ille aūt dicebat. Dn̄s mihi adiutor eſt: nō timebo qui faciat mihi hō. Duob⁹ igr̄ annis in eremo ioſaphat vagabundus māſit nec barlaā inuenire potuit. Tandē aūt ſpeluncā iuenit: ⁊ aū oſtiū ſtās dicebat. Benedic pater benedic. Cuius vocē barlaā audiēs foras exiliit: et oſculantes ſe feruentiſſime ſeſe alterutru₃ amplexib⁹ cōſtringebant nec ſatiari poterant. Retulit aūt ioſaphat barlaā oīa que acciderāt et ille immenſas grās egit deo. Māſit aūt ioſaphat ibidē multis annis in abſtinētia mirabili ⁊ ꝟtute. Tandem cōpletis dieb⁹ barlaam in pace quieuit circa annos cclxxx. Ioſaphat igiꝛ in anno. xxv. regnu₃ delerens xxxv. annis eremiticum labore₃ ſubijt. Et ſic multis clarus virtutib⁹ in pace quieuit ⁊ cū corpore barlaā poſit⁹ fuit. Q̄d audiēs rex barachias illuc cu₃ multo exercitu venit et corpora reuerēter aſſumens in ciuitatē ſuā trāſtulit. Ad quoꝝ tumulū miracula multa fiunt.

¶ De ſancto pelagio. clxxvij.

Pelagi⁹ papa multe ſctitatis fuit ac i pōtificatu laudabiliter ſe gerēs tādē plen⁹ bonis operib⁹ in pace quieuit. Nō fuit autē iſte pelagi⁹ p̄deceſſor .i. gregorij: ſed alius aū ip₃. Huic eñ pelagio ſucceſſit ioānes tertius. ioanni tertio ſucceſſit benedictus. bn̄dicto pelagi⁹. pelagio gregorius. Tpe igitur primi pelagij lōgobardi in italiā venerūt. Et q₂ multi huius hiſtoriā ignorare pbanꝛ: iō eā hic interenda₃ decreui put in hiſto. lōgobardoꝝ quā paulus lōgobardorū hiſtoriograph⁹ cōpilauit: ⁊ in diuerſis chronicis explanata habeꝛ. Ges etem̄ q̄dā erat germanica plurimū populoſa q̄ de littorib⁹ oceani pte ſeptētrionali egreſſa cū de inſula ſcandinaria p belloꝝ multa certamina diuerſarūq₃ terrarū circūit⁹ tandem pannoniā deueniſſet vltra non audens pcedere: ſede₃ ſibi in ea ppetue habitatiōis inſtituit. Hi primo vuinuli poſtea longobardi ſunt appellati. Dū aūt adhuc in germania reſiderēt agilmūdus rex lōgobardoꝝ ſeptem pueros in piſcina a meretrice ad necādu₃ piectos inuenit quos vno partu dicta meretrix ediderat. Quos dum rex caſu reptos cū haſta admirās reuolueret: vn⁹ eoꝝ haſtā regis manu tenuit. Quē rex vidēs ⁊ ſtupēs nutriri fecit ⁊ lamiſſionē vocauit magnū eū futurū eē prenūcians. Qui tante pbitatis extitit ꝙ mortuo rege eū lōgobardi regē fecerūt. Per idē fere tp̄s. ſ. anno ab incarnatione dn̄i. cccclxx. du₃ quidā ep̄s arrian⁹ vt eutropius: quēdā noīe barba₃ baptizare volens diceret. Baptizo te barba in noīe patris p filiū in ſpirituſancto filiū ⁊ ſpm̄ſanctum minorem patre per hoc oſtendere volens: ſubito aqua diſparuit ⁊ baptizād⁹ ad ecclīam confugit. ¶ Per idem fere tēpus floruerūt ſancti medardus ⁊ gildardus fratres vterini vno die nati: vno die epiſcopi cōſecrati: vno die mortui: vno die a chriſto aſſumpti ante ꝟo hoc tempus vt in quadam chronica dicitur. ſcilicet circa annum domini. cccci. dum intra gallias ariana hereſis pullularet vnitas ſubſtantie triu₃ perſonarum euidēti miraculo demonſtraꝛ vt ait ſigibertus. Dū enim in vrbe valaſcenſi miſſam epiſcop⁹ celebraret vidit tres guttas clariſſimas eq̄lis magnitudinis ſuper altare emiſſas: que ſimul defluentes in vnum cōiuncte gemma₃ pulcerrimam effecerunt. Quam cum in medio cuiuſdam crucis auree poſuiſſet: alie gēme que ibi erant de ipſa ptinus ceciderūt. Addidit quoq₃ ꝙ impijs obſcura et mūdis clara videbatur ⁊ ꝙ infirmis dabat ſanitatē ⁊ adorantibus crucem augebat deuotionē. ¶ Poſt hoc aūt longobardis his quida₃ rex p̄erat noīe albuin⁹ vir quidam fortis ⁊ ſtrēnuus. Qui cū rege gibedanioꝝ prelium gerens ei⁹ exercitū cōtriuit ⁊ regem interfecit. Quapropter filius p̄dicti regis occiſi qui ſibi in regnum ſucceſſerat in vltione patris ſui contra albuinum manu armata fortiter pceſſit. Cōtra quē albuinus exercitū ſuū mouit et ipum ſuperans interfecit. Filiāq₃ ſuā noīe roſimūdā captiuā ducēs in vxorē accepit. S₃ ⁊ de capite ipſius regis ſibi cupā parauit: quam argēto circunducēs inde bibebat. In illis autem dieb⁹ iuſtin⁹ iunior imperium gubernabat: qui quēdam principe₃ eunuchū habebat qui dicebatur narſes virum quidem nobilē ⁊ ſtrenuū: qui contra gothos qui totā italia₃ inualerāt pcedens ipſos ſuperauit ⁊ regē eoꝝ attilam occidit ⁊ vniuerſam italiam pacatā reddidit. Qui pro magnis beneficijs magnā inuidiā pertulit a romanis. Quapropter apud impatorē falſo accuſat⁹ a p̄fato impatore depoſitus eſt. Uxor quoq₃ imperatoris noīe ſaphina hāc contumeliā ſibi miſit: ꝙ eū cū ancillis ſuis filare faceret et laharū penſa diuidere. Ad hec ꝟba narſes rn̄dit. Et ego talem telā tibi ordiri pcurabo quam donec vixeris deponere nō valebis. Neapolim igiꝛ narſes ſecedens lōgobardis mādauit vt pauperrima pānonie rura dehererēt ⁊ ad italie fertile ſolū poſſidendū confluerēt. Q̄d albuin⁹ audiēs pānoniā deſerit ⁊ anno ab incarnatiōe dn̄i. dlxviij. cū lōgobardis italiā itrauit. Erat aūt ꝯſuetudo eis lōgas valde barbas portare. Un̄ cū q̄dā vice vt aiūt exploratores ad eos ve

lōgobardi dicti sūt qꝛ lōgas hēbāt barbas.

mire deberēt p̄cepit albuinꝰ vt oēs mulieres ſolutos crines circa mētū circūducerēt: vt barbati hoīes ab exploratoribꝰ crederent̃. Et inde lōgobardi a lōgis barbis poſtmodū ſunt vocati. Barba eñ in eoꝝ lingua barbā ſonabat. Alij dicūt ꝙ cū vuinuli cū vuandalis pugnaturi eēnt ⁊ ad quēdā q̄ habebat ſpm̄ ꝓphetie acceſſiſſent vt ꝓ eoꝝ victoria exoraret ⁊ eis bn̄diceret: de cōſilio vxoris iuxta feneſtrā in q̄ mane ad oriētē orabat ſe poſuerūt: ⁊ mulieres circa mētū capillos circūcidere de eiuſdē cōſilio p̄ceperūt. Cū g̊ ille feneſtrā aperiēs eos vidiſſet exclamauit. Qui ſunt iſti lōgobardi. Et vxor adiūxit vt quibꝰ nomē dederat: victoriā cōdonaret. Ingreſſi igr̄ italiā oēs pene ciuitates ceperūt cūctis habitatoribꝰ interfectꝭ. Papiā aūt tribꝰ annis obſeſſā tādē ceperūt. Rex aūt albuinꝰ iurauerat ſe oēs xp̄ianos occiſurū. Un̄ cum papiā intrare deberet. equꝰ eiꝰ aū portā ciuitatis genua figens ꝯtumciq; calcaribꝰ vrgeret̃ ſurgere nō valebat: quouſq; admonitionē cuiuſdā xp̄iani rex iuramentū mutauit. Mediolanū g̊ lōgobardi ingreſſi totā pene italiā intra breue ſpatiū tp̄is ſubiugarūt preter romā ⁊ romaniliā. Que romanilia eſt vocata quaſi altera roma ex eo ſcꝫ ꝙ rome ſemꝑ adheſiſſet. ¶ Cū igr̄ rex albuinus verone eēt ⁊ quoddā magnū cōuiuiū preparaſſet ſcyphuꝫ ſuū quē de capite regis fecerat afferri faciēs ex eo bibit: ⁊ vxorē ſuā noīe roſimūdam de eo bibere fecit dicēs. Bibe cū patre tuo. Qḋ cū roſimūda didiciſſet: odiū magnū ꝯ regē cōcepit. Erat aūt regi dux quidā qui quandā domicellā regine carnaliter cognoſcebat. at regina abſente rege quadā nocte ancille ſue cubiculū ītrās: p̄dicto duci ex ꝑſona ipſius ancille mādauit vt ad ſe illa nocte deberet accedere. Qui cū veniſſet regina p̄dicto duci vice ancille ſe ſuppoſuit ⁊ poſtmodū dixit ei. Scis que ſum. Cui cū ille eē talem amicā ſuam diceret illa ait nequaꝙ. Sed ſum roſimunda. Certe talē rē ꝑpetraſti hodie: ꝙ aut albuinū occides aut albuini gladio interibis. Volo igr̄ vt de ipſo viro meo qui patrē meū occidit ⁊ de eiꝰ capite cupā ſibi faciēs me in ea bibere fecit me debeas vindicare. Cui ille nō acquieſcēs aliū ſe inuenire ꝓmiſit qui hᵒ negotiū ꝑpetraret. Un̄ illa arma ſubtrahēs ſpata illius q̄ erat ad lectuli caput ne tolli aut euaginari poſſet fortiter colligauit. Dū g̊ rex in ſtratu dormiret homicida eiꝰ cubiculū intrare conatur. Qḋ rex ſentiēs de ſtratu exiliit: ⁊ ſpatā arripiēs ſed extrahere nō valens cū ſcabello ſe viriliter defendere cepit. Sed ille cū optime eſſet armatus in regē inualuit ⁊ occidit. Accipiēs igitur vniuerſos theſauros palatij cū roſimunda rauēnā vt d̄r aufugit. Sed cū roſimunda quendā iuuenē pulcerrimū prefectū. ſ. rauēne vidiſſet: ipm̄ in virum habere deſiderās venenū viro ī calice ꝓpinauit. Cuius amaritudinē ille p̄ſentiēs iubet vxori vt reſiduū bibat. Qḋ cū recuſaret ille euaginato gladio eā bibere coegit. Et ſic ambo ibidē pierūt. ¶ Tādē rex quidam lōgobardoꝝ noīe adalaoth baptizatꝰ eſt et fidē xp̄i ſuſcepit. Sꝫ ⁊ theudelina lōgobardorum regina xp̄ianiſſima ⁊ deuota apḋ modoetiā pulcerrimū oratoriū ꝯſtituit. Ad quā reginā gregoriꝰ libros dialogoꝝ trāſmiſit. Que virū ſuū noīe agiſulphū p̄rio ducē thaurinēſeꝫ ſꝫ poſtmodū lōgobardoꝝ regeꝫ ad fidē ꝯuertit: ⁊ cū romano imꝑio ⁊ eccl'ia eū pacē habere fecit. Sicq; in feſto ſctōꝝ geruaſij ⁊ ꝓthaſij facta ē pax inter romanos ⁊ lōgobardos. Et iō gregoriꝰ in eodē feſto cātari īſtituit ī offō miſſe. Loquet̃ dñs pacē ⁊c. In natiuitate q̄ſ ſ. ioānis baptiſte: p̄dictoꝝ pax ⁊ cōuerſio amplꝰ cōfirmata fuit. Theudelina vero in b. ioānem ſpālem deuotionē habebat. Cuiꝰ meritis gētis ſue cōuerſionē aſcribēs p̄dictū oratoriū apud modoetiā fabricauit: eiuſq; gētꝭ ioānē patronū ⁊ defenſorē eē cuidā viro ſctō reuelatū fuit. Mortuo gregorio ſucceſſit ei ſabinꝰ ⁊ ſabino bonifaciꝰ tertiꝰ: ⁊ bonifacio tertio bonifaciꝰ quartꝰ. Ad cuiꝰ p̄ces focas impator donauit eccl'ie xp̄i pātheon circa annos dñi. dcx. Et ad p̄ces tertij bonifacij priꝰ ſtatuit ſedeꝫ romanā eē caput oīm eccl'iarū. Nā eccl'ia cōſtātinopolis ſe primā oīm eccl'iarū ſcribebat. Huiꝰ bonifacij tp̄e mortuo foca ⁊ regnāte heraclio circa annū dñi dcx. machometh pſeudo ꝓpheta ⁊ etiā magus agarenos ſiue iſmaelitas. i. ſaracenos hᵒ mō decepit ſicut legit̃ in q̄daꝫ hiſtoria ipius et in quadā chronica. ¶ Clericꝰ quidā valde famoſus cū in romana curia honorē quē cupiebat aſſequi nō potuiſſet indignatus ad partes vltramarinas cōfugiēs ſua ſimulatione innūerabiles ad ſe attraxit. Inueniensq; machometh dixit ei ꝙ ipm̄ illi pp̄lo p̄ficere vellet. nutriēſq; columbā: grana ⁊ alia hmōi in auribus machometh ponebat. Colūba aūt ſuꝑ eiꝰ humeros ſtās de auribus eiꝰ cibū ſibi ſumebat. Sicq; iaꝫ adeo aſſuefacta erat ꝙ quācūq; machometh videbat ꝓtinꝰ ſuꝑ humeros eiꝰ ꝓſiliēs roſtrū in eiꝰ aure ponebat. Predictꝰ igr̄ vir pp̄lm̄ cōuocās dixit ſe illū ſibi velle preficere quē ſpūſctūs in ſpecie colūbe mōſtraret. Statimq; columbam ſecrete emiſit ⁊ illa ſuꝑ humeros machometh q̄ cū alijs aſtabat euolās: roſtrū in eiꝰ aure apoſuit. Qḋ pp̄ls videns ſpiritūſctm̄ eē credidit q̄ ſuꝑ eum deſcenderet ac in eiꝰ aure verba dei inferret. Et ſic machometh ſaracenos decepit. Qui ſibi adherētes regnum ꝑſidis ac oriētalis imꝑij fines vſq; ad alexandriam inuaſerunt. Hoc quidem vulgariter d̄r. Sed verius eſt qḋ inferius habet̃. Machometh igit̃ ꝓprias leges cōfingens ipſas a ſpiritu ſancto in ſpecie colūbe q̄ ſepe vidēte pp̄lo ſuꝑ eū volabat ſe recepiſſe mētiebat̃. In quibus quedā de vtroq; teſtamēto inſeruit. Nam cum in primeua etate mercimonia exerceret ⁊ apud egyptuꝫ ⁊ paleſtinā cuꝫ camelis ꝑgeret cum xp̄ianis ⁊ iudeis ſepe conuerſabat̃. a quibus tā nouum ꝙ vetus didicit teſtm̄. Un̄ ſm̄ ritum iudeoꝝ circuncidunt̃ ſaraceni carnes porcinas non comedunt. Cuiꝰ rōnē cuꝫ vellet machometh aſſignare dicit ꝙ ex fimo cameli porcus poſt diluuium fuerit ꝓcreatus et iō tanꝙ immundus a mundo populo ē vitādꝰ. Cum xp̄ianis autem cōueniūt qꝛ credūt vnuꝫ ſoluꝫ deum oīpotentē oīum creatorē. Aſſerunt etiam pſeudo ꝓpheta vera quedā falſis īmiſcens ꝙ moyſes fuit magnꝰ ꝓpheta. ſed xp̄s maior eſt et ſummus ꝓphetaruꝫ natus ex maria virgine virtute dei abſq; ſemine hoīs. Ait q̄ſ in ſuo alchorano ꝙ chriſtus dum adhuc puer eſſet: de limo terre volucres ꝓcreauit. Sed venenum immiſcuit qꝛ xp̄m nō vere paſſuꝫ

nec vere reſurrexiſſe dixit: ſꝫ aliū quedā hoīeꝫ ſibi ſimilē hmōi egiſſe vel paſſum eē docuit. ¶ Quedaꝫ aūt matrona noīe cadigan q̄ p̄erat cuidam ꝓuincie noīe corocanica: videns hoīem iudeoꝝ ⁊ ſaracenorū cōtubernio vallari eſtimat in illo maieſtatē diuinā latere. Et cū eſſet vidua ipm̄ in maritū accepit. Et ſic machometh totiꝰ illiꝰ ꝓuincie obtinuit principatuꝫ. Ille aūt ſuis p̄ſtigijs nō ſolū p̄dictā dñam: ſed etiaꝫ iudeos ⁊ ſaracenos demum adeo dementauit: vt ſe meſſiam in lege ꝓmiſſum publice fateret̃. Poſt hoc vero machometh cepit frequēter cadere epilētica paſſiōe. Qḋ cadigan cernēs plurimū triſtabat̃. eo ꝙ impuriſſimo homini ⁊ epilētico nupſiſſet. Quā ille placare deſiderans talibꝰ eam ſermonibus demulcebat dicēs. Gabrielē archāgelū frequēter mecū loquētē contēplor: ⁊ nō ferēs ſplēdorē vultꝰ eiꝰ in me deficio et tabeſco. Qḋ ſic eē mulier ⁊ ceteri crediderūt. Alibi tn̄ legit̃ ꝙ fuit quidā monachus q̄ machometū inſtruxit noīe ſergius. Qui in errorē neſtorij īcidēs dū a monachis fuiſſet expulſus in arabiam venit et machometho adheſit. Licet alibi legat̃ ꝙ fuit archidiaconꝰ in partibꝰ antiochie degēs ⁊ fuit vt aſſerunt iacobita q̄ circūciſionē p̄dicāt xp̄mq; nō deū ſed hominem tm̄ iuſtū ⁊ ſctm̄ de ſpūſctō cōceptū ⁊ de virgine natū affirmāt. Que oīa ſaraceni affirmāt et credunt. Predictus igit̃ ſergius machomethū de nouo ⁊ veteri teſtamēto vt tradūt plura edocuit. Machomethus eñ vtroq; parēte orbatus ſub patrui ſui cura pueritie annos agebat multoq; tp̄e cū vniuerſa gēte ſua arabū idoluꝫ cui deſeruiuit queādmodū in alchorano ſuo teſtat̃ deū ſibi dixiſſe. Orphanꝰ fuiſti et ſuſcepi te in errore ydolatrie diu mānſiſti ⁊ inde eduxi te: pauꝑ eras ⁊ ego locupletaui te. Uniuerſa eñ gēs arabū cū machometho venerē ꝓ dea colebat: ⁊ inde eſt ꝙ adhuc ſexta feria apud ſaracenos ī magna veneratiōe hr̄ ſicut apud iudeos ſabbatū ⁊ apud xp̄ianos dies dñica colit̃. Machomethus igit̃ p̄dicte cadigan locupletatꝰ diuitijs: in tantā prorupit mentis audaciā vt regnū arabū ſibi vſurpare cogitaret. Sꝫ cū videret ſe ꝑ violētiā hoc aſſeq̄ nō valere: maxime cū a cōtribulibus ſuis q̄ eo maiores fuerant deſpiceretur ꝓphetā ſe fingere voluit vt quos nō poterat ſubiugare per potētiam ſaltem per ſanctitatem attraheret ſimulatā. Predictiq; ſergij viri valde prudentis cōſilijs adherebat. Ipſum eñ abſcōdite manere faciebat ⁊ ab eo oīa reqrebat ⁊ populo referebat ac gabrielem archāgelū eum noīabat. Et ſic machomethus totius gentis illius ꝓphetam ſe ſimulando obtinuit principatū. oēſq; ſibi ſpōte vel timore gladij crediderunt ⁊ iſtud verius eſt ꝙ illud quod ſupradictum eſt de colūba. Et ſic tenendū. ¶ Predictus igitur ſergius cum monachus eſſet voluit: vt ſaraceni monachali habitu vterent̃. ſ. cucullā ſine caputio: ⁊ vt inſtar monachorum multas ⁊ ordinatas genuflexiones facerent ⁊ ordinate valde orarent. Et qꝛ iudei verſus occidentē ⁊ xp̄iani verſus orientem orabāt voluit vt ſui verſus meridiem orarent. Que omnia adhuc ſaraceni obſeruāt. Multas aūt leges machomethus promulgauit quas p̄dictꝰ ſergiꝰ eū docuit: quaruꝫ multas de moſayca lege accepit. Sepe nāq; ſaraceni ſe lauāt ⁊ maxime cū orare debent̃. Uerēda ſua manꝰ brachia faciē ⁊ os ⁊ oīa mēbra corporꝭ abluūt vt mūdiꝰ orare poſſint. Orātes aūt vnū ꝯfitent̃ deū q̄ nullū equalē vel ſimilē habet: eiuſdēq; machometū ꝓphetā. In anno q̄ſ integrū mēſem ieiunāt. Ieiunātes aūt nocturno tp̄e comedunt: diurno vero ieiunāt: ita vt ab ea hora diei q̄ nigrū ab albo diſtinguere poſſunt vſq; ad ſolis occaſum comedere vel bibere aut ſe vxoris cōmixtione fedare nemo audeat. Poſt ſolis occubitū vſq; ad ſequētis diei crepuſculū ſemꝑ lꝫ eis cibo potu et ꝓprijs vxoribꝰ vti. Infirmi aūt ad hᵒ nō obligant̃. Semel aūt ꝑ ſingulos annos cā recognitiōis ad domum dei q̄ eſt in mecha ire precipiunt̃ ⁊ ibi adorare: eamq; incōſutilibꝰ tegumentis circūire ⁊ lapides ꝑ media foramina ꝓ diabolo lapidādo iactare. Quā domū dicūt adā ꝯſtruxiſſe oībuſq; filijs eius ⁊ abraā ⁊ iſmaeli locū orōnis fuiſſe demū machometū eā domū ſibi cūctiſq; gentibus ſuis tradidiſſe affirmāt. Oēs carnes preter porcinas ſanguinē ⁊ morticiniuꝫ comedere poſſunt. Quatuor legitimas vxores inſimul habere eis licet: ⁊ quālibet vſq; tertio repudiare ⁊ rurſus recipere: ita tn̄ vt quaternariū numerū nō trāſcendāt. Emptitias vero atq; captiuas quot volūt habere licitū eſt: ⁊ eas vendere poſſunt cū velint: niſi earuꝫ aliquam impregnaſſent. Cōcedit̃ eis de ꝓpria cognatione habere vxores vt ſanguinis ꝓles accreſcat: et fortiꝰ inter eos amicitie vinculuꝫ aſtringat̃. Circa poſſeſſiōes repetēdas obſeruāt vt actor teſtibꝰ ꝓbet: ⁊ reus iuramēto ſe comprobet innocētēꝫ. Cū adultera deprehēſus cū ea pariter lapidat̃. Cū alia aūt fornicatus octoginta verberibꝰ plectit̃. Machometus tn̄ dicit ſibi a dño angelo gabriele nūciāte fuiſſe cōceſſuꝫ ꝙ ad alioꝝ vxores accedere poſſet: vt viros virtutꝭ ⁊ ꝓphetas generaret. Quidā aūt ſeruus eius cū pulcrā vxorē haberet ⁊ ſibi ne cū dño ſuo loqueret̃ interdixiſſet: q̄dam die ipſam cū eo loquētem inuenit: ⁊ ꝓtinꝰ eā a ſe reiecit. Quā machometꝰ recipiēs inter alias ſuas vxores cōnumerauit. Timēs vero ex hoc murmur pp̄li cartā de celo ſibi delatā cōfinxit in qua cōtinebat̃ ꝙ ſi aliquis vxorē repudiaret. eius eēt vxor qui eā ſuſcepiſſet. Qḋ ſaraceni vſq; hodie ꝓ lege obſeruāt. Fur prīa ⁊ ſcḋa vice verberibꝰ plectit̃. tertia manꝰ ei preciditur. quarta pedis trūcatiōe punit̃ a vino ſemꝑ abſtinere iubent̃. ¶ Seruātibꝰ hᵒ et alia mādata ꝓmiſit deꝰ vt aſſerūt paradiſuꝫ. i. ortū deliciarū aqs preterfluētibꝰ irrigatū in q̄ ſedes habebunt ꝑpetuas: nec frigore aut eſtu aliquo affligent̃: oībꝰ ciboꝝ generibus veſcētur quicqḋ petierint ꝯtinuo inueniāt: ſericis veſtimētis oībus coloribꝰ induentur ⁊ virginibus ſpecioſiſſimis cōiungentur in delicijs oībꝰ accubabūt. Quibus angeli pincernarū more cū vaſis aureis ⁊ argēteis: in aureis lac in argenteis vinū afferentes dicent: Comedite ⁊ bibite in letitia. Tria flumina. ſ. lactis mellis ⁊ vini optimi aromatici eos habere dixit machometus in ꝑadiſo ⁊ ꝙ angelos pulcerrimos ſunt viſuri et adeo magnos ꝙ ab vno oculo angeli vſq; ad aliū ſit ſpatiū vnius diei. Nō credētibus vero deo nec machometo erit vt aſſerūt infernalis pena ſine fine. Quibuſcūq; aūt peccatis quilibet

obligatꝰ fuerit ſi in die mortis deo et machomethꝰ
crediderit ī die iudicij machometho interueniēte vt
aſſerūt ſaluꝰ erit. Hūc pſeudo ꝓphetā ſaraceni tene-
bris inuoluti ſpm̄ ꝓphetie ſup oēs habuiſſe affirmāt
et decē angelos ſibi fauētes ⁊ eū cuſtodiētes eū ha-
buiſſe ꝑdicāt. Addūt quoq; ꝙ anteq̄ deꝰ celū ⁊ terraꝝ
creaſſet: nomē machomethi in cōſpectu dei aſtabat ⁊
niſi iſte machomethus futurꝰ fuiſſet: nec celū nec ter-
rā nec paradiſus fuiſſet. Mētiunt̄ quoq; de eo ꝙ lu-
na ad eū acceſſit: quā ille ī ſinu recipiēs ī ptes duas
diuiſit et iterū cōiūxit. Venenū inſup in carne agni
na ſibi oblatū fuiſſe dicūt. Agnꝰ aūt ei locutꝰ ē dicēs
Caue ne me ſumas q2 in me habeo venenū. Et tamē
poſt plures annos veneno ſibi dato interijt. Sꝫ iaꝫ
nūc ad lōgobardoꝝ hiſtoriā ꝓſequēdā ſtylus reuer-
tat. Lōgobardi igit̄ romano imꝑio plurimū moleſti
erāt: lꝫ fidē xp̄i recepiſſent. Poſt hoc aūt pipinꝰ pri
ceps maior regie domꝰ frācoꝝ defunctꝰ eſt. Cui ſuc-
ceſſit Karolus filiꝰ eiꝰ q̄ tutides appellabatur. Qui
multas victorias faciēs reliq̄t duos filios eiuſdē au
le regie principes. ſ. Karolū magnū et pipinū. Sed
Karolus magnꝰ relicta ſeculi pōpa caſſinēſis mona-
chus eſt effectꝰ. Pipinꝰ aūt aulā regiā ſtrennue gu-
bernabat. Sꝫ cū childericꝰ rex eēt inutilis ⁊ remiſſus
cōſuluit pipinꝰ zachariā papā an ille deberet eē rex
qui ſolo noīe regio erat cōtētꝰ. Cui papa rn̄dit illū
debere regē vocari q̄ bn̄ rēpublicā regeret. Qua re-
ſpōſiōe franci aīati childericū in monaſteriū recluſe-
rūt: ⁊ pipinū regē creauerūt circa annos dn̄i. dccxl.
Verū cū arſtulphus rex lōgobardoꝝ eccleſiā roma-
nā ſuis poſſeſſionibꝰ ⁊ dn̄io ſpoliaſſet: ſtephanꝰ pa-
pa q̄ zacharie ſucceſſerat ad pipinū regē francie con
tra lōgobardos auxiliū petiturꝰ acceſſit. Pi-
pinus aūt copioſum exercitū cōgregās in italiā ve-
nit: ⁊ arſtulphū regē obſedit. A quo q̄draginta obſi-
des accepit vt eccl'ie romane oīa ꝑdita que abſtulerat
redderet ⁊ ipſaꝫ ampliꝰ nō inq̄etaret. Sꝫ recedente
pipino arſtulphus totū ꝙ ꝓmiſerat irritū fecit. Qui
tn̄ poſt modicū dū venatū ꝑgeret ſubito expirauit:
⁊ deſideriꝰ eidē ſucceſſit. ¶ Per idē tp̄s dū theodo-
ricꝰ rex gotoꝝ iuſſu iperatoris italiā regeret ⁊ arria-
na hereſi deprauatꝰ eēt: ⁊ boetiꝰ phs ꝯſularis patri-
tiꝰ cū ſimacho patritio cuiꝰ gener rēpublicā illuſtra-
ret ⁊ autoritatē romani ſenatꝰ cōtra theodoricū de-
fenſaret idē theodoricꝰ boetiū Papie ī exiliū truſit
vbi librū de cōſolatiōe cōpoſuit: ⁊ tandē eū extinxit.
Eiꝰ vxor elpes noīe hymnū apl'oꝝ petri ⁊ pauli qui
ſic incipit. Felix ꝑ oēs feſtū mundi cardines ediđiſſe
fert̄. Epitaphiū quoq; ſuū ipſa cōpoſuit ita dicens.
Elpes dicta fui ſicilie regiōis alūna. Quā ꝓcul a pa-
tria cōiugis egit amor. Porticibꝰ ſacris iā nūc pere-
grina q̄eſco. Iudicis eterni teſtificata thronū. Theo-
doricꝰ aūt ſubito defunctꝰ a q̄dā ſctō eremita viſus
eſt a ioāne papa ⁊ ſimacho q̄s ipſe occiderat nudus
⁊ diſcīciatꝰ in olā vulcani demergi ſicut ait Grego.
in dialogo. ¶ Circa annū dn̄i. dclxxvij. dagobertus
rex francorū vt in quadā chronica habetur qui lōge
ante pipinū regnauerat a ſui pueritia ſanctū diony-
ſium in magna veneratione habere cepit. Nā ⁊ quā-
do lotharij patris ſui irā metuebat ad eccleſiā ſcti

dionyſij cōfugebat. Cū ḡ factꝰ iā rex mortuꝰ fuiſſet
cuidā ſctō in viſiōe mōſtratū eſt ꝙ aīa eiꝰ ad iudiciū
rapta fuit: ⁊ multi ſcti ſuaꝝ eccl'iaꝝ expoliationē obij-
ciebāt eidē. Cū ḡ mali angeli iā ad penas eā rapere
vellēt: affuit b. dionyſius ⁊ eiꝰ interuētu liberatꝰ eſt
⁊ penā euaſit. Forte eī eius aīa ad corpꝰ redijt ⁊ ibi
pn̄iam egit. Clodoueꝰ rex corpꝰ ſ. dionyſij minꝰ reli-
gioſe diſcooperiēs os brachij eiꝰ fregit ⁊ cupide ra-
puit. Qui mox in amētiā v̄ſus eſt. ¶ Circa annū dn̄i
dclxxvij. beda venerabilis p̄ſbyter ⁊ monachꝰ in an-
glia claruit: q̄ lꝫ in ſctoꝝ cathalogo cōputet̄. tn̄ ab ec-
cleſia nō ſctūs: ſꝫ venerabilis appellat̄. Et h̄ duplici
de cā. Prio eſt q2 cū pre nimia ſenectute eiꝰ oculi ca-
ligaſſent habebat vt aiūt quēdā ductorē a quo ꝑ vil-
las ⁊ caſtella ſe duci faciebat ⁊ vbiq; v̄bum dn̄i ꝑdica-
bat. Quadā vice dū ꝑ quendā vallē magnis lapidibꝰ
plenā trāſirēt eius diſcipulus deriſiōis cā eidē dixit
ꝙ ibi eēt magnꝰ ppl's ꝯgregatꝰ q̄ eiꝰ ꝑdicationē ſilē-
ter ⁊ auide expectaret. Tūc ille feruēter ꝑdicare inci-
piēs cum in fine ꝑ oīa ſecula ſcl'oꝝ ꝯcluſiſſet: mox vt
aiūt alta voce lapides clamauerūt. Amē venerabilis
pr̄. Q2 igr̄ venerabilē eū miraculoſe lapides vocaue-
rūt: iō venerabilis pr̄ appellat̄. vel vt alij aſſerūt: ei
angeli rn̄derunt. Bn̄ venerabilis pr̄ dixiſti. Scda cā
eſt. q2 poſt eiꝰ morteꝫ q̄dā clericꝰ ſibi deuotꝰ quendā
v̄ſum edere cupiebat queꝫ in eiꝰ tumulo facere ſcul-
pi volebat: ita icipiē s. Hac ſunt in foſſa: volēs v̄ſum
taliter terminare bede ſcti oſſa. Sꝫ q2 talē finē v̄ſus
ꝯgruitas nō patiebat̄ ⁊ ſedula mēte reuolueret. nec
ꝯgruū finē videret duꝫ quadā nocte multū ſup h̄ co-
gitās mane ad tumulū ꝓcraſſet manibꝰ angelicis
v̄ſum taliter ſculptū reperit ⁊ finitū. Hac ſunt in foſ-
ſa Bede venerabilis oſſa. In die aūt aſcenſionis cū
morti appropiquaret ad altare portari ſe faciēs: an-
tiphonā. o rex glorie dn̄e v̄tutū vſq; ad finē dixit de-
uote. Qua finita in pace dormiuit: tātuſq; odor oēs
perfundit: vt paradiſo ſe eſſe exiſtimarent. Eius cor-
pus cuꝫ deuotione cōgrua colitur apud ianuā. Per
idem tp̄s ſcꝫ circa annum dn̄i. dcc. rachordus rex fri-
zonū cum baptizari deberet ⁊ iā vnum pedē in laua-
cro intinxiſſet: alteruꝫ retrahēs interrogauit vbi nā
plures maioꝝ ſuoꝝ eſſent in inferno an in paradiſo.
Et audiens plures eſſe in inferno intinctū pedeꝫ re-
trahens: ſanctius eſt inquit plures q̄ paucores ſe-
qui. Et ita ludificatus a demone ꝓmittente ꝙ tertia
die ab hinc incōparabilia dona ſibi daret. ipſe quar-
ta die ſubita ⁊ eterna morte perijt. ¶ In campania
italie frumētuꝫ ⁊ hordeum et legumina inſtar pluuie
de celo cecidiſſe refertur. Per idem tp̄s ſcꝫ circa an-
nū dn̄i. dccxl. cuꝫ corpus ſ. benedicti de mōte caſſino
ad monaſterium floriacenſe ⁊ corpus ſancte ſcholaſti-
ce ſororis eius apud ceromanas fuiſſet tranſlatum.
karolus monachus caſſinenſis corpus ſancti bene-
dicti ad caſtrum caſſinum transferre volebat. Sed
miraculis a deo oſtenſis et francis reſiſtentibus ꝓhi-
bitus fuit. ¶ Eo tempore circa annum domini ſe-
ptigenteſimuꝫ quadrageſimū terremotus magnus
factus eſt: quo vrbes alie ſunt ſubuerſe: alie a monta-
nis ad ſubiecta campeſtria cum muris et habitato-
ribꝰ ſuis integre ⁊ ſalue vltra ſex milliaria: vt dicitur

tranſmigrarūt. Corpꝰ ſctē petronelle petri apl'i filie
transfert̄ ī cuiꝰ ſepulcro marmoreo ipſiꝰ petri manu
ſcriptū legebat̄. Auree petronelle dilectiſſime filie: vt
ait ſigibertus. ¶ Eo tpe tiri armeniā infeſtāt ī quo-
rū patria cū olim peſtilentia fuiſſet ſuaſu xp̄ianoꝝ in
modū crucis ſua capita totūderūt ⁊ q2 ꝑ h̄ ſignū ſa-
lus reddita eſt hūc tondēdi retinuerūt ritū. Pipino
tn̄ poſt multos triūphos defūcto karolus magnus
eius filius eidē in regnū ſucceſſit. cuius tpe in roma-
na ſede adrianus pōtifex p̄ſidebat. Qui ad karolum
magnū legatos miſit poſtulās ab eo auxiliuꝫ ꝯ deſi-
deriū regē longobardoꝝ q̄ morte pr̄is ſui arſtulphi
eccl'iam plurimū infeſtabat. Cui karolꝰ obediēs ma-
gno cōgregato exercitu ꝑ montē ſeniſiū italiā intra-
uit: ⁊ papiā ciuitatē regiā potēter obſedit ⁊ ibi deſi-
deriuꝫ capiēs cū vxore filijs et principibꝰ ad gallias
ī exiliū miſit: ⁊ oīa iura eccleſie q̄ lōgobardi abſtulerāt
ſibi reſtituit. Erāt tūc in exercitu karoli amicꝰ ⁊ ame-
lius ſtrenuiſſimi milites xp̄i quoꝝ miri actꝰ legunt̄.
Qui apud mortariā vbi longobardos karolꝰ ſupa-
uit ceciderūt. Et hic terminatū eſt regnū longobar-
dorū. Nā deinceps illū regē habebāt quē ceſares ſi-
bi dabāt. Proficiſcēte karolo romā papa ſynodum.
cliij. epoꝝ cōgregauit. In q̄ ſynodo papa ius eligē-
di pontificē romanū ⁊ ordinādi apoſtolicā ſedē karo-
lo dedit archiepōs q; ⁊ epōs ꝑ ſingulas ꝓuīcias añ
cōſecrationē ab ipſo inueſtiturā accipere diffiniuit.
Filij q; eius rome reges vngunt̄. ſ. pipinus ſup ita-
liā: ludouicus ſup aq̄taniā. Alchinus magiſter karo-
li tūc florebat. Pipinus karoli filius de cōiuratiōe ꝯ
patrē cōuictꝰ in monachū tonſurat̄. Circa annū dn̄i.
dcclxxx. tpe ſcꝫ hyrene iperatricis ⁊ filij ſui noīe cōſtā-
tini hō q̄dā in lōgis muris tracie fodiēs ſicut in qua-
dā chronica legit̄ inuenit arcaꝫ lapideā. Quā cū ex-
purgaſſet ⁊ releuaſſet virū iacentē ibi reperit ⁊ litte-
ras taliter cōtinētes. Xp̄s naſcet̄ ex maria virgine: et
credo in eū. Sub ꝯſtātino ⁊ hyrene imꝑatoribꝰ o ſol
iterū me videbis. Defuncto adriano leo in romanā
ſedē ſublimatus eſt vir ꝑ oīa reuerēdus. Cuiꝰ ſubli-
mationē ꝓpinqui adriani egre ferētes cum letanias
maiores ageret: ꝯ eū ppl'o cōcitato ei oculos eruert̄
⁊ linguā preciderūt. Sꝫ deꝰ miraculoſe linguā ſibi ⁊
viſum reſtituit. Qui dū ad karolū cōfugiſſet: ipſe eū
in ſede ſua collocauit ⁊ reos puniuit. Romani igr̄ ſua-
dēte papa anno dn̄i dcclxxxiiij. relicto imperio cōſtā-
tinopolitano vno oīꝫ cōſenſu imꝑatorias laudes ka-
rolo acclamantꝫ: eūq; ꝑ manuꝫ leonis imperatorē co-
ronāt. ceſarē ⁊ auguſtū appellāt. Poſt cōſtātinū eī
magnū imperialis ſedes apud cōſtantinopolim ha-
bebatur pro eo ꝙ dictus conſtantinus romanā ſedē
vicarijs beati petri reliquit ⁊ apud predictā vrbē ſe-
dem ſibi ordinauit. Verūtamen ꝓpter dignitatē im-
peratores romani nūcupati ſunt vſq; ad illud tēpus
quo imperiū romanū ad reges francoꝝ trāſlatū eſt.
Poſtea v̄o illi grecorū ſiue cōſtantinopolitani. iſti
v̄o romanorū imperatores vocati ſunt. Hoc aūt de
tanto imperatore valde mirabile fuit ꝙ nullā filiaꝝ
ſuarū q̄diu vixit valuit coniugio copulare. Dicebat
eī ſe earum contubernijs non poſſe carere. Et vt al-
chinus eius magiſter de eo ſcribit licet alias felix ex-

ſet in aduerſe fortune malignitatē expertus eſt ſatis
declarans q̄d ſup hoc dicere vellet. Q̄ tn̄ ita imꝑa-
tor diſſimulauit: ac ſi de eo nulla ſuſpicio haberet̄ q̄-
uis de h̄ multus ſermo fieret. Vn̄ ⁊ quo cūq; ibat ſp-
eas ſecū ducebat. ¶ Huiꝰ karoli tpe officiū ambro-
ſianū maxime dimiſſum ⁊ gregorianum ſolēniter di-
uulgatū imperiali autoritate ad h̄ vt plurimū adiu-
uāte. Ambro. nāq; vt teſtat̄ Augu. in lib. cōfeſ. cū a
iuſtina imꝑatrice arriana ꝑfidia deprauata, ꝑſecutio-
nē pateret̄ ⁊ intra eccl'iam cū plebe catholica inſidijs
vrgeret̄ inſtituit hymnos ⁊ pſalmos ſm̄ morē orienta-
liū decātari: ne ppl's meroris tedio cōtabeſceret. Q̄d
ꝑ oēs fuit poſtmodū eccl'ias deriuatū. Verū grego-
rius poſtmodū ſupueniēs plura mutauit: addidit ⁊
detrūcauit. Sancti eī patres nō ſtatim oīa ad deco-
rem officij ꝑtinētia videre potuerūt: ſꝫ diuerſi diuer-
ſa ordinauerunt. Nā ⁊ miſſe iceptio tres varietates
habuit. Olim eī a lectiōe inchoabat̄ ſicut adhuc in
ſabbato ſctō fit. Poſtmodū celeſtinꝰ papa pſalmos
ad introitū miſſe cātari inſtituit. Greg. v̄o introitū
miſſe cū cātu ordinauit: ⁊ vnuꝫ v̄ſuꝫ de illo pſalmo q̄
totus cātabat̄ retinuit. Pſalmos olim circa araꝫ in
modū corone circūſtanter cōcorditer cōcinebāt ⁊ ide
chorꝰ dr̄. Sꝫ flauianꝰ ⁊ theodorꝰ ꝙ alternatim cāta-
rent̄ inſtituerūt ab ignatio hec hn̄tes: q̄ ſup h̄ diuini-
tus fuit edoctꝰ. Hiero. q; epiſtolas euāgelia ⁊ ex ma-
gna pte officia diurna ⁊ nocturna p̄ter cātū ordina-
uit. Ambro. gelaſius: ⁊ gregorius: orōnes ⁊ cātus ad-
diderūt ⁊ lectionibꝰ ⁊ euāgelijs coaptauerūt. Gra-
dualia tractꝰ ⁊ allā gelaſius ⁊ gregorius ad miſſā can-
tari inſtituerūt. Hylarius vel ſm̄ q̄ſdā ſimachus pa-
pa vel ſm̄ alios theleſphorus papa addidit ad glīa
in excelſis Laudamus te ⁊c. q̄ ſequunt̄. Nocherꝰ ab-
bas ſancti galli ſequētias ꝓ neumis ipſius allelu ia
p̄mus cōpoſuit: ſꝫ Nicolaus papa ad miſſas eas cā-
tari cōceſſit. Hermanus cōtractus theuthonicus fe-
cit. Rex oīpotēs. ⁊ anthiphonā. Alma redemptoris
mat̄ ⁊ ſymō bariona. Petrus v̄o de cōpoſtella eps
fecit. Salue regia. Sigibertꝰ tn̄ dicit ꝙ Robertꝰ rex
francoꝝ fecit ſequētiā. Scti ſpūs aſſit nobis grā ⁊c.
karolꝰ vt refert turpinꝰ archieps erat corpe decorus karoli ſtatura
ſꝫ viſu ferꝰ: ſtatura eiꝰ pedū octo ⁊ facies eiꝰ palmuꝫ et vis atq[...]
⁊ dimidiū ī lōgitudine poſſidebat: barba v̄o eiꝰ pal-
mis vnū frons erat vnius pedis. Militē armatū ſu-
per equuꝫ ſedētē vertice ſimul cū equo vno ictu cuꝫ
ſpata ſcindebat. Quattuor feraturas equoꝝ ſimul fa-
cile manibꝰ extendebat. Militē armatū recte ſtantē
ſup manū ſuā a terra vſq; ad caput ſuū ſola manu ve-
lociter eleuabat. Leporē integruꝫ aut duas gallinas
vel anſerem edebat. Modicū vinuꝫ ⁊ limphatuꝫ bi-
bebat. Tā parcus in bibendo erat ꝙ ſemper in cena
raro plꝰ q̄ ter bibere ſolebat. Cenobia multa cōſtru-
xit: ⁊ laudabiliter vitā finiuit: ⁊ in fine rerū ſuaꝝ xp̄ꝫ
heredē fecit. Cui in imperiuꝫ ſucceſſit ludouicus eiꝰ
filius vir clemētiſſimus circa ānos dn̄i. dcccxv. Cu-
ius tēpore epi ⁊ clerici cingula auro texta ⁊ exq̄ſitas
veſtes ⁊ alia ornamēta ſecularia diſpoſuerunt. Theo-
dolphus aurelianenſis eps falſo apud imperatoreꝫ
accuſatus ab eodem eſt cuſtodie andegauis manci-
patus. Cum autem vt in quadam chronica habetur

in die palmarū ꝓceſſio iuxta domū in q̄ cuſtodiebat̄
tranſiret ille apta feneſtra factoq̄ ſilentio pulcerri⸗
mos illos ỽſus a ſe editos .ſ. Glia laus ⁊ honoꝛ tibi
ſit rex xp̄e redēptoꝛ ⁊c. p̄ñte impatoꝛe cantauit. Qui
tm̄ impatoꝛi placuerūt ꝙ ipſuꝫ a vinculis mox abſol
luit ⁊ in ſuā ſedē reſtituit. Legati michaelis impato⸗
ris cōſtātinopolitani int̄ cetera mūera detulerūt Lu
douico filio Karoli magni libꝛos dionyſij de hierar⸗
chia de greco ī latinū trāſlatos. Qui cuꝫ gaudio ſunt
recepti: ⁊ .xix. infirmi ī ipſa nocte in eccl'ia eiꝰ ſunt cu⸗
rati. L Moꝛtuo ludouico lotharius īperiū tenuit
Cui f̄res eiꝰ .ſ. Karolꝰ ⁊ ludouicus bellū indicētes tā
ta vtriuſq̄ facta eſt ſtrages vt nulla etas meminerit tā
tā aliqn̄ fuiſſe in regno francoꝝ. Tādē pacto inito Ka
rolꝰ regnauit in frācia ludouicus in germania: lotha
riꝰ in italia: ⁊ pte francie q̄ ab ipō lothoꝛingia dicta
eſt qui poſtmodū ludouico eiꝰ filio imperiū derelin⸗
quēs habitū monachalē accepit. Huiꝰ tpe vt in alia
q̄dā chꝛonica dr̄ erat papa ſergiꝰ natiōe romanꝰ q̄ ꝓ
mo os poꝛci dictꝰ eſt: ſꝫ mutato noīe vocatꝰ ē ſergiꝰ.
Ab illo tpe oꝛdinatū eſt vt oēs pape noīa mutēt. Tū
q: dn̄s his q̄s ī apoſtolatū elegit nomē mutauit. Tū
q: ſicut mutant̄ in noīe ſic mutari debēt in vite ꝑfe⸗
ctione. Tū ne ille q̄ ad tā decoꝝ officiū legit̄ aliq̄ noīe
īdecoꝛo turpet̄. Huiꝰ ludouici tpe .ſ. anno dn̄i .dccclvj.
vt in q̄dā chꝛonica habet̄ ī parochia maguntina ma
lignus ſpūs parietes domoꝝ q̄ſi malleis pulſando ⁊
māifeſte loquēdo ⁊ diſcoꝛdias ſemināndo adeo hoīes
infeſtabat ⁊ quocūq̄ intraſſet ſtatim illa domus exu
rebat̄. Pꝛeſbyteris aūt letanias agētibꝰ ⁊ aquā bn̄
dictā ſpargētibꝰ: inimicus lapides iactabat ⁊ mlt̄os
cruētabat. Tādē aliqn̄ cōquieſcēs cōfeſſus ē ſe q̄n̄ aq̄
ſpargebat̄ ſub cappa talis ſacerdotis q̄ſi familiaris
ſui latuiſſe accuſans eū ꝙ cū filia ꝓcuratoꝛis in pctm̄
lapſus fuerit. Per idē tps rex burgaroꝝ cū gēte ſua
ad fidē cōuerſus tante ꝑfectionis fuit vt maioꝛe filio
in regnū oꝛdinato ipē habitū monachalē accepit. Sꝫ
cū eiꝰ filiꝰ iuueniliter agēs ad gētilitatis culturā re⸗
dire vellet reſumpta militia pſecuturꝰ eū cepit effoſ
ſiſq̄ oculis incarcerē truſit ⁊ ī regnuꝫ ſtatuto filio iu
nioꝛe habituꝫ ſacruꝫ reſumpſit. In italia apud brixi
am tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ ſanguis de celis pluiſ
ſe narrat̄. Per idē tps locuſte inumerabiles ī gallijs
appuerunt: ſenas hētes alas: ſex pedes ſex dētes la⸗
pidibꝰ durioꝛes: vt caſtroꝝ acies turmatim volātes
ſpatiuꝫ diurni itineris q̄ttuoꝛ aut quinq̄ millibꝰ extē
dentes oīa viridia in herbis ⁊ arboꝛibꝰ vaſtantes q̄
vſq̄ ad mare britānicuꝫ ꝑuenientes: tādēꝫ flatu ven⸗
toꝝ in ꝓfundo maris dimerſe ſunt. Sꝫ eſtu occeani
ad littꝰ reiecte. ex putredine ſua aerem coꝛrupert̄. vn̄
moꝛtalitas maxima ⁊ fames pꝛeualida eſt ſecuta ita
vt fere tertia pars hominuꝫ īterirct. Deniq̄ pꝛimꝰ
otto imperauit .ſ. anno dn̄i .dcccc.xxxvij. Duꝫ autem
in paſchali ſolennitate dictꝰ otto pꝛincipibus conui⸗
uium pparaſſet anteq̄ſederent cuiuſdā pn̄cipis filiꝰ
amoꝛe puerili ferculum de menſa accepit quē dapi⸗
fer fuſte pſtrauit. Quod cernēs pedagogꝰ pueri ipꝫ
dapiferum mox peremit. Quē cuꝫ ſine audientia ce⸗
ſar cōdēnare vellet ille ceſarem ad terram deiecit et
ſuffocare cepit. Qui cum de eius manibus vix erutꝰ

fuiſſet ipꝫ reſeruari iuſſit ſe cupabilē clamās ꝙ feſto
honoꝛē nō detulit. Vn̄ ipſuꝫ libere abire pmiſit. M
Ottoni pꝛimo ſucceſſit otto ſcd̄s. Hic dū italici pacē
ſepius violarent romā venit ⁊ oībꝰ ꝓceribꝰ magna⸗
tibus ⁊ pōtificibꝰ apud gradū eccl'ie cōuiuiū grāde
fecit. Quibꝰ epulātibꝰ latenter oēs cingi fecit arma⸗
tis. Deinde de violata pace querimoniā mouēs iu⸗
bet ī ſcriptis culpabiles recitari q̄s ſtatiꝫ ibidē decol
lari fecit alios ỽo epulari ſatagebat. Huic ſucceſſit
otto tertiꝰ circa annū dn̄i .dcccc.xciiij. Iſte cognomīa
bat̄ mirabilia mūdi. Hic vt ī q̄dā chꝛonica dr̄ quādā
vxoꝛē habuit q̄ cuidā comiti ſe pſtituere voluit. Sꝫ
cū ille nollet tantū facinꝰ ꝑpetrare illa indignata pꝛe
dictū comitē apud impatoꝛē adeo īfamauit: ꝙ eū im
peratoꝛ ſine audiētia decollari fecit. Qui anteq̄ decol
laret̄ rogauit vxoꝛē ſuā vt iudicio cādētis ferri poſt
moꝛtē eū cōpꝛobet īnocentē. Adeſt dies in q̄ ceſar pu
pillis ⁊ viduis ſe aſſerit iudiciū facturū. Affuit ⁊ vi⸗
dua mariti ſui caput ſecū ſuis poꝛtās in vlnis. Tūc q̄
ſiuit ab impatoꝛe q̄ moꝛte dignus eſſet q̄ aliquem in
iuſte occidiſſet. Qui cū ꝓuatione capitis dignū eū aſ
ſereret illa ītulit dicēs. Tu es ille vir q̄ maritū meum
ad ſuggeſtionē vxoꝛis tue innocēter occidi mādaſti.
Et vt me verū dicere cōpꝛobes hꝰ cādentis ferri iudi
cio cōpꝛobabo. Q̄d ceſar videns obſtupuit ⁊ in ma⸗
nu femine puniendū ſe dedit interuentu tm̄ pōtificū
⁊ ꝓcerū inducias decē dieꝝ: deinde octo tertio ſeptē
quarto ſex a vidua accepit. Tūc impatoꝛ cā examina
ta ⁊ veritate cognita vxoꝛē viuā cōcremauit ⁊ ꝓ re⸗
dēptiōe ſui q̄ttuoꝛ caſtra vidue dedit. Que caſtra ſūt
in ep̄atu leuienſi ⁊ vocant̄ ab inductijs dieꝝ .xviij. vij.
vj. Poſt hūc btūs henricus q̄ fuit dux bauarie āno
dn̄i milleſimoſecūdo imperiū ſumpſit. Qui ſtephano
regi vngarie adhuc gētili ſoꝛoꝛē ſuā noīe galā in vxo
reꝫ dedit. ⁊ tā ipſuꝫ regeꝫ q̄ totā eiꝰ genteꝫ ad fidem
xp̄i cōuertit. Qui ſtephanus tāte religiōis fuit vt mlt̄
toꝛū miraculoꝝ glia deꝰ ipſuꝫ illuſtreꝫ redderet. Hic
henricus ⁊ vxoꝛ eiꝰ kunegūdis virgīes ꝑmanſerūt ⁊
celibeꝫ vitā ducentes ī pace q̄euerūt. Huic ſucceſſit
cōradꝰ q̄dā dux frācoꝝ q̄ nepteꝫ ſcti henrici duxit in
vxoꝛeꝫ. Huiꝰ tpe viſa eſt ī celo trabs ignea mire ma⸗
gnitudinis ſup ſoleꝫ iā ad occaſū vergenteꝫ currere
⁊ ad terrā cadere. Hic q̄ſdā ep̄os de italia ī vīcula cō
iecit. Et q: mediolanenſis archiep̄s de vinculis fu⸗
git ſuburbia mediolani incendit. Die ỽo penthecoſ⸗
tes cum imperatoꝛ in parua eccleſia ſecus vꝛbeꝫ co⸗
ronaretur ad miſſaꝫ tam grauia tonitrua fulguraq̄
fuerunt vt aliqui mente exciderent aliqui ſpm̄ exala
rent. Bꝛuno ỽo ep̄s q̄ miſſam cātabat ⁊ ſecretarius
impatoꝛis cū alijs dixerunt ſe īter miſſarum ſolēnia
vidiſſe ſctm̄ ambꝛoſiū impatoꝛi cōminātē. Huius cō
radi tpe .ſ. anno dn̄i .M.xxv. comes lupoldus vt in
quadā chꝛonica dr̄ irā regis metuēs cum vxoꝛe ſua
in ſiluam fugiens in quodam tugurio latitabat. In
qua ſilua dum ceſar venaret̄ nocte ſupueniente in eo
dem tugurio ipſum opoꝛtuit hoſpitari. Cui ho⸗
ſpita pꝛegnans vicinaq̄ partui decenter: vt potuit
ſtrauit ⁊ neceſſaria miniſtrauit. Eadem nocte mu⸗
lier filium peperit: et vocem tertio ad ſe venien⸗
tem ceſar audiuit. Conrade hic puer modo pꝛoge⸗

nitꝰ gener tuꝰ erit. Mane ille ſurgēs duos armige⸗
ros ſibi ſecretarios ad ſe vocauit dicēs. Ite ⁊ pueru
lū illū de manibꝰ mr̄is violēter auferte et ipm̄ ꝑ me⸗
diū ſcidētes coꝛ eiꝰ mihi poꝛtate. Cōciti illi eūtes de
gremio mr̄is puerū rapuerūt. Quē vidētes elegan⸗
tiſſime foꝛme mīa cōmoti ipꝫ ſup quādā aꝛboꝛē ne a
feris deuoꝛaret̄ repoſuerūt et lepoꝛē ſcidētes coꝛ eiꝰ
ceſari detulerūt. Eadē die dū q̄daꝫ dux inde trāſiret
⁊ puerū vagiētē audiret eū ad ſe duci fecit. Et dū fili
um non hēret vxoꝛi attulit ⁊ nutriri eū faciēs a ſe de
vxoꝛe ſua genitū eē finxit ⁊ hēricū vocauit. Cū igr̄ iā
creuiſſet erat coꝛpe pulcerrimꝰ: oꝛe facūdus ⁊ oībus
gratioſus. Quē ceſar tā decoꝛū et pꝛudētem vidēs a
p̄re ipm̄ petijt ⁊ in curia ſua manere fecit. Sꝫ cū vide
ret pueꝝ oībꝰ gratioſuꝫ: ⁊ ab oībꝰ cōmēdari dubita
re cepit ne poſt ſe regnaret ⁊ ne ſit ille quē occidi mā
dauerat. Volēs igr̄ eſſe ſecurꝰ lr̄as manibꝰ ſuis ſcri⸗
ptas ꝑ eū vxoꝛi dirigit in hūc modū inquātū eſt tibi
cara vita tua mox vt lr̄as iſtas receperis puerū hūc
necabis. Dū igr̄ ꝑgēs in q̄dā eccl'ia hoſpitatꝰ fuiſſet
⁊ feſſus ꝑ bācum quieſceret ⁊ burſa in q̄ erāt lr̄e de⸗
pēderet ſacerdos curioſitate ductꝰ burſaꝫ aperuit ⁊
lr̄as ſigillo regis munitas vidēs ⁊ ipſas ſaluo ſigillo
apuit ⁊ legēs ſcelꝰ abhoꝛruit. Et radens ſubtilit̄ q̄d
dicebat̄ iſtū necabis ſcripſit filiā noſtrā iſti ī vxoꝛē da
bis. Cūq̄ regina lr̄as ſigillo impatoꝛis munitas vi⸗
deret ⁊ de manu imperatoꝛis ſcriptas eē cognoſceret
cōuocatis pꝛīcipibꝰ celebꝛauit nuptias ⁊ filiā eidē in
vxoꝛē dedit. Que nuptie aquiſgrani celebꝛate ſunt.
Cuꝫ aūt ceſari a dicētibꝰ narraret̄ ꝙ ſolēnit̄ fuiſſent
filie ſue nuptie celebꝛate ille obſtupefactꝰ a duobus
armigeris ⁊ duce ⁊ ſacerdote veritate cōperta dei oꝛ
dinationi nō reſiſtēdū eē vidit: et iō ꝓ puero mittēs
eū eē ſuū generū appꝛobauit ⁊ poſt ſe in imperio re
gnare inſtituit. In loco aūt vbi puer hēricꝰ natꝰ fuit
nobile monaſteriū edificatū eſt q̄d vſq̄ hodie vꝛſania
nominatū eſt. M Iſte henricꝰ oēs ioculatoꝛes a cu⸗
ria ſua remouit ⁊ q̄ his dari ꝯſueuerāt paupibꝰ ero
gabat. Huiꝰ tēpoꝛe tm̄ ſciſma in eccl'ia fuit vt tres in
ſummos pōtifices electi eēnt. A quodā tādē p̄ſbyte⸗
ro noīe gratiano magna illis data pecunia eidē ceſſe
rūt ⁊ ipſe papatū obtinuit. At hēricꝰ dū ꝓ ſedando
ſciſmate romā ꝑgeret. gr̄anus etiā obuiās aureā co
ronā ſibi obtulit vt ꝓpitiū ſibi haberet. Ille autem
cūcta diſſimulās ſynodo ꝯuocata gratianū de ſymo
nia cōuicit ⁊ aliū ſubꝛogauit. In libꝛo tm̄ bonizi quē
miſit ad comitiſſam mechildim dr̄ ꝙ cū p̄dictꝰ pꝛeſby
ter ſimplicitate ductꝰ pōtificatū ſibi ꝑ pecuniā adq̄⸗
ſierit vt ſciſmati obuiaret ipē poſtmodū erroꝛē ſuuꝫ
cognoſcēs ſeipſuꝫ ſuadēte impatoꝛe depoſuit. Poſt
hūc henricū tertiꝰ henricꝰ impat. Huiꝰ tpe bꝛuno in
papā eligit̄ et leo vocat̄. Qui dū ad capeſcēdā ſedem
apoſtolicā romā ꝑgeret audiuit voces angeloꝝ canē
tium. Dixit dn̄s. Ego cogito cogitationes pacis ⁊c.
Hic de multis ſanctis cantus compoſuit. Hoc tpe ꝑ
berēgariū turbata fuit eccleſia qui aſſerebat coꝛpꝰ ⁊
ſanguinē xp̄i nō vere: ſed figuratiue eē in altari. Cō⸗
tra quē ſcripſit egregie lāfranchꝰ pꝛioꝛ betenſis na⸗
tione papienſis q̄ fuit magiſter anſelmi cantuarieñ.
Deinde q̄rtus hēricꝰ imperat anno .M.lvij. Cuius

tpe maxime floꝛuit lāfrāchus. Ad cuiꝰ eximiā doctri
nā cōualuit de burgūdia anſelmꝰ vir poſtmodū mul
ta virtute ⁊ ſapiētia adoꝛnatꝰ et ei ī pꝛioꝛatu mona⸗
ſterij betēſis ſucceſſit. Sub hoc tpe hierl'm a ſarrace
nis capta a fidelibꝰ recupata eſt. Oſſa beati nicolai
apud barēſem vꝛbē trāſlata ſunt. De quo inter cete
ra legit̄ ꝙ dū ī q̄dā eccl'ia q̄ ſctā crux dr̄ ſubiecta ſan
cte marie de charitate nōdū btī nicolai noua hiſtoꝛia
cātaret̄ fratres pꝛioꝛē vt eā ſibi cātare liceret inſtātiꝰ
exoꝛabāt. Qui nullatenꝰ acq̄ſcēs dixit incōgruū eſſe
moꝛē priſtinū de nouitatibꝰ īmutare. Cū adhuc fra
tres īſtarēt ille indignatꝰ r̄ndit. Recedite fratres nū
q̄ a me licētia cōcedet̄: vt noua cātica īmo ioculato⸗
ria q̄dā in mea eccl'ia decātent̄. Adueniēte ỽo feſtiui
tate eiuſdē fratres cū quadā triſtitia matutinarū vi
gilias ꝑegerūt. Cūq̄ oēs ī lectis ſe recepiſſent ecce
nicolaus viſibiliter pꝛioꝛi apꝑuit terribilis. Quē ꝑ
capillos a lecto abſtrāhēs doꝛmitoꝛij pauimēto col⸗
liſit. Incipiēſq̄ antiphonā. O paſtoꝛ eterne ꝑ ſingu
las vocū differētias virgis quas in manu tenebat
grauiſſimos ictus ſup doꝛſum pꝛioꝛis ingeminās ꝑ
oꝛdinē moꝛoſe canēdo antiphonā ad finē vſq̄ ꝑdu⸗
xit. Qui cū oēs ſuis clamoꝛibꝰ excitaſſet: ſemiuiuus
ad lectū depoꝛtat̄. Tādē ad ſe rediēs ait. Ite ⁊ hiſto
riā nouā ſcti nicolai amodo decātate. Hoc tpe ex mo
linēſi cenobio .xxj. monachi cū abbate ſuo roberto
ciſtercij ſolitudinē adeūtes vt ibi regule ſue ꝓfeſſio
nē diſtrictiꝰ obſeruarēt: nouū oꝛdinē ex veteri inſti⸗
tuerūt. Hildebꝛādus pꝛioꝛ cluniēſis factꝰ papa gre
goꝛiꝰ eſt vocatꝰ. Hic dū in minoꝛibꝰ cōſtitutꝰ legatio
ne fungeret̄ apud lugdunū archiep̄m ebꝛonēſem de
ſymonia cōuicit miraculoſe. Nā cū idē archiep̄s oēs
accuſatoꝛes ſuos coꝛrūperet ⁊ cōuici nō poſſet lega
tus vt Gloꝛia patri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto diceret impe
rauit. ille gloꝛia p̄ri ⁊ filio expedite dicebat. ſpūiſctō
ỽo dicere non poterat. quippe q: ī ſpm̄ſctm̄ peccaue
rat. Qui pctm̄ ſuū cōfitēs mox vt depoſitꝰ eſt clara
voce ſpm̄ſanctū nomīauit. Hoc miraculū recitat bo
nizo ī libꝛo ad cometiſſaꝫ melchidim. O Moꝛtuo hē
rico quarto ſpirete cū alijs regibꝰ ſepulto: in eius
epitaphio verſus iſte fuit īſcriptꝰ. Filiꝰ hic auus hic
pꝛoauus iacet iſtic. Huic ſucceſſit hēricus q̄ntꝰ āno
dn̄i .M.cvij. Qui papā cū cardinalibꝰ cepit ⁊ eos di
mittēs inueſtiturā ep̄oꝝ ⁊ abbatū ꝑ anulū ⁊ bacu⸗
lū paſtoꝛalē accepit. ſub hoc tpe bernardus cū fratri
bus ciſtercium ingredit̄. In parochia legieñ poꝛca
poꝛcellū faciē hoīs habētē enixa eſt. Pullus galline
quadrupes natꝰ eſt. Lotharíꝰ ſucceſſit hērico. Cuiꝰ
tpe mulier q̄dā in hyſpania mōſtrū bis gemini coꝛ⸗
poꝛis enixa eſt: auerſis vultibꝰ ⁊ coꝛpibus ſibi cohe
rens. Añ quidē effigies erat hoīs integro coꝛpis mē
bꝛoꝛūq̄ oꝛdine diſtincta. retro ỽo facies canis coꝛpo
ris ⁊ mēbꝛoꝝ ꝓpꝛietate integra. ¶ Poſt hūc regna
uit cōradus anno .M.cxxxvij. Eo tpe Hugo de ſctō
victoꝛe doctoꝛ excellētiſſimꝰ ⁊ in oī ſcīa ſummꝰ et re
ligione deuotꝰ obijt. De quo referūt ꝙ cū īfirmita⸗
te vltia laboꝛaret ⁊ nullū cibū retinere poſſet: coꝛpꝰ
tm̄ dn̄icū ſibi dari cū multa inſtantia poſtulabat. Tūc
f̄res eiꝰ ꝯturbationē ſedare volētes ſimplicē hoſtiā in
ſtar coꝛpus dn̄ici ſibi detulerūt. Q̄ ille ꝑ ſpm̄ reco⸗

gnoſcens ait. Miſereatur veſtri dñs fratres cur me
deludere voluiſtis iſte eñ nõ eſt dñs me⁹ quẽ depor
taſtis. Mox ille ſtupefacti cucurrerũt ⁊ ſibi corpus
dñicũ detulerũt. Sꝫ ille videns ꝙ recipere nõ vale
ret eleuatis in celũ manib⁹ ſic orauit. Aſcẽdat fili⁹ ad
prẽm: ⁊ ſpũs ad deũ ſuũ q̇ fecit illũ. Et iter hec v̄ba
ipm̃ exalauit ⁊ corp⁹ dñi ibidẽ diſparauit. Eugeni⁹
abbas ſcti anaſtaſij papa cõſtituit q̇ ab vrbe expul
ſus eo ꝙ ſenatores aliũ creauerẽt gallias venit ⁊ ber
nardũ añ ſe miſit q̇ viã dñi p̄dicabat ⁊ multa mira
cula faciebat. Gilbert⁹ porretan⁹ florebat. Federi
cus nepos cõradi impauit ãno dñi. M. cliiij. Eo tp̄e
floruit magiſter petr⁹ lõbardus ep̄s pariſiẽſis q̇ li
brũ ſniarũ gloſſas pſalterij ep̄l'arũ pauli vtiliter cõ
pilauit. P Eo tp̄e tres lune in celo viſe ſunt ⁊ i
medio ſignũ crucis nec multo poſt viſi ſunt tres ſo
les. Tũc alexãder i papã canonice eſt elect⁹ cõtra quẽ
octauian⁹ ioãnes cremẽſis tituli ſcti calixti ⁊ ioãnes
ſtrumẽſis ſucceſſiue in papã eligunt ⁊ fauore impa
toris ↄſulciunt. Durauit hoc ſciſma ãnis. xviij. infra
qd̄ tp̄s theutonici q̇ apud tuſculanum p impatore
morabant romanos apud mõtẽ portũ inuadunt et
tota nona vſq3 ad veſperas occiderũt vt nũꝗ ex ro
manis tot millia ſint occiſi. Licet tp̄e hãmbalis tot
occiſi ſint: vt tres cophinos anuloꝝ quos de digitis
pceꝝ occiſoꝝ idẽ hãnibal extrahi fecit carthaginẽ ↄ
ſtinauerit. Quoꝝ multi apud ſctm̃ ſtephanũ et ſctm̃
laurẽtiũ ſepulti ſunt. Et habẽt hoc epitaphiũ. Mil
le decẽ dies ſex decies quocꝫ ſeni. Imperator federi
cus dũ terrã ſctã3 viſitaſſet ⁊ in flumine quodã laua
retur: ibidẽ necatus perijt. Uel vt alij aſſerũt equo
ſuo impinguente in aquã cecidit ibiq3 interijt. Huic
ſucceſſit henricus fili⁹ eius anno dñi. M. cxc. Eo tẽ
pore tante pluuie cum tonitruis ⁊ fulminibus et tẽ
peſtatibus facte ſunt quantas nulla meminit homi
nũ antiquitas. Lapides eñ in quantitate ouorum
quadranguli miſſi cum pluuia de celo cadentes ar
bores vineas et ſegetes deſtruxerũt ⁊ multos homi
nes occiderunt. Corui quocꝫ ⁊ ꝗ plures aues p ae
ra in hac tempeſtate volantes viſi ſunt carbones vi
uos in roſtris portare ⁊ domos incendere. Contra
romanam eccleſiam ſemper tyrannidem hẽricus ex
ercuit: ⁊ ideo eo mortuo innocentius tertius ne fra
ter eius philippus pmoueretur ſe oppoſuit. ⁊ otto
ni filio ducis ſaxonie adheſit ⁊ eum aquiſgrani in re
gem alemanie coronari fecit. Eo tẽpore dum plures
barones francie pro liberatione terre ſancte vltra
mare pergerent. conſtantinopolim ceperũt. His tẽ
poribus ordines predicatorum ⁊ minorũ fratru3 or
ti ſunt. Innocentius quartus legatos ad philippũ
regem francorum miſit: vt terram arbigentium in
uaderet: ⁊ hereticos deleret. Qui oẽs capiens cõcre
mari fecit. Denicꝫ innocentius ottonem imperato
rem coronauit: ⁊ vt iura eccleſie ſeruaret ab eo iura
mentum exegit. Qui ſtatim ipſo die contra iuramẽ
tũ fecit ⁊ romipetas expoliari iuſſit. Unde papa eũ
excõmunicauit: ⁊ ab imperio depoſuit. Eo tempore
fuit ſancta eliſabeth filia regis vngarie que fuit vxor
lantgraui turingie. que inter alia innumera miracu
la plures ꝗ ſexdecim mortuos vt ſcribitur ſuſcita

uit et cecũ natu3 illuminauit. De cuius corpore vſꝫ
hodie oleu3 fluere phibetur. Ottone depoſito fede
ricus hẽrici filius eligitur et ab honorio coronatur.
Leges optimas pro libertate eccleſie contra hereti
cos edidit. Hic ſup oẽs diuitijs et glĩa abũdauit: ſꝫ
eis in ſuperbia abuſus fuit. Nam tyrannide3 contra
eccleſiam exercuit: duos cardinales vinculauit prela
tos quos gregorius. ix. ad conciliu3 cõuocauerat ca
pi fecit: ⁊ ideo ab ipſo excõmunicatur. Denicꝫ gre
gorius multis tribulatiõibus preſſus moritur: ⁊ in
nocẽtius. iiij. natione ianuẽſis. conciliũ apud lugdu
num cõuocãs ipm̃ imperatorẽ depoſuit. Quo depo
ſito ⁊ defuncto ſedes imperij vſꝫ hodie vacat.

¶ De dedicatione templi. clxxviij.

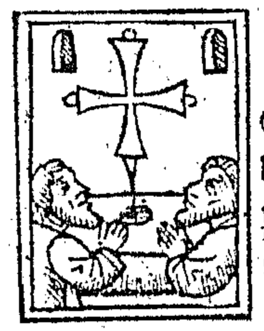

Dedicatio eccl'ie inter alias feſti
uitates ab eccl'ia celebratur. Et
qm̃ duplex eſt eccleſia ſiue tẽplũ ſc3 ma
teriale et ſpirituale ideo de huius tem
pli duplicis dedicatiõe hic breuiter eſt
agendum. Circa dedicationẽ autem tẽ
pli materialis tria videnda ſunt. Pri
mo quare dedicatur ſiue conſecratur. ſcd̃o qualiter
conſecratur. tertio p quos pphanatur: et q2 in tem
plo duo ſunt q̄ conſecrãtur. ſ. altare ⁊ ipm̃ tẽplum. iõ
primo videndum eſt quare conſecratur. ſecũdo qua
re templum. Altare añt conſecratur ad tria. Primo
ad ſacrm̃ dñi offerendũ. Geñ. viij. Edificauit noe al
tare dño ⁊ tollẽs de cũctis volucrib⁹ et pecorib⁹ mũ
dis obtulit ſup altare. Hoc añt ſacrm̃ eſt corp⁹ ⁊ ſan
guis xp̄i quẽ in memoria3 paſſiõis dñice immolam⁹
iuxta qd̄ nobis p̄cepit dicẽs. Hoc facite in meã com
memorationẽ. Habemus eñ triplex memoriale dñi
ce paſſionis. Unu3 in ſcripto. ſ. paſſio xp̄i imaginib⁹
figurata ⁊ hoc habet fieri quãtu3 ad viſu3. Ipſa eñ
crucifixi imago ⁊ alie imagines in eccl'ia fiunt ppter
rememorationẽ ad excitãdã deuotionẽ ⁊ inſtructio
nem: quia ſunt quaſi libri laicoru3. Scd̃m in verbo. ſ.
paſſio xp̄i p̄dicata. ⁊ hoc habet fieri quãtu3 ad audi
tum. Tertiũ in ſacro. ſ. paſſio in hoc ſacro tam ſignã
ter expreſſa in quo corpus ⁊ ſanguis xp̄i veraciter cõ
tinetur ⁊ nobis offert. Et hoc memorale h3 fieri quã
tum ad guſtũ. Si ergo affectũ noſtũ accendit paſſio
xp̄i deſcripta ⁊ ampli⁹ p̄dicata: multa fortius inflam
mare d3 in hoc ſacro tam ſignanter exp̄ſſa. ¶ Scd̃o
ad nomen dñi inuocandũ. Geñ. xij. Edificauit abrãã
altare domino qui apparuit ei ⁊ inuocauit ibi nomẽ
domini. Hec autẽ inuocatio ſm̃ apoſtolu3. j. ad Tim.
ij. habet fieri aut per obſecrationes que fiunt cũ ad
iuratione pro malis remouendis: aut per orationes
que fiunt pro bonis impetrãdis: aut per poſtulatio
nes que fiunt p bonis cumulãdis: aut per gratiarũ
actiones que fiunt pro bonis habitis conſeruandis
Inuocatio autem que fit ſup altare proprie dicitur
miſſa: eo ꝙ celeſtis miſſus. ſ. xp̄us a patre mittit qui
ipſam hoſtiã cõſecrat: ⁊ per eunde3 a nobis prĩ mitti
tur: vt pro nobis intercedat. Uñ Augu. Ipſa hoſtia
ſacra miſſa vocari põt: q2 trãmiſſa eſt. Primo a pa
tre nobis p incarnationẽ. Scd̃o a nobis patri p paſ
ſione3. Sil'r in ſacro. Primo a patre nobis per ſan
ctificationem qua nobiſcũ eſſe incipit. Poſtea a no

bis prĩ p oblationẽ q̄ p nobis intercedit. ¶ Et no
ta ꝙ miſſa trib⁹ linguis canit. ſ. greca: hebraica ⁊ la
tina ad repñtandũ titulũ dñice paſſionis q̇ ſcriptus
erat grece hebraice ⁊ latine. Itẽ ad notãdũ ꝙ oĩs li
gua d3 deũ laudare q̄ p hãc triplice3 lingua3 intelli
git. Latina añt ſunt euangelia ep'le: orõnes: ⁊ cant⁹
Greca añt ſunt kyrie eleiſon chriſte eleiſon: q̄ nouẽ vi
cib⁹ cãtant: vt ad ſocietatẽ nouẽ ordinũ angeloꝝ pue
niamus. Hebraica ſunt all'ia amẽ ſabaoth: ⁊ oſanna.
¶ Tertio ad cãtandũ. Eccl'. xlvij. Dedit illa ↄ inimi
cos potẽtiã ⁊ ſtare fecit ↄ altare cãtores i ſomno eoꝝ
fecit dulces modulos. ⁊ dicit modulos i plurali: q2 ſꝫ
Hugõ. de ſctõ victo. tres ſunt ſpẽs ſonoꝝ q̄ faciunt
tres modulos fit eñ ſonus pulſu: flatu ⁊ cãtu. ad cy
tharã ptinet pulſus: ad organũ flat⁹: ad vocẽ cãt⁹. Aſ
ſignari põt h' ↄſonãtia ſonoꝝ cõcordie moꝝ ſi refera
tur ad pulſũ cythare manuũ opatio: ad flatũ organi
mẽtis deuotio ad cãtũ vocis ſermõis exhortatio. Et
infra. Quid pdeſt dulcedo oris ſine dulcedine cordis
Frangis vocẽ frãge ⁊ volũtatẽ. Seruas ↄſonãtiã vo
cũ ſerua cõcordiã moꝝ vt p exemplũ cõcordes pxio.
p volũtatẽ dño: p obediẽtiã mgr̃o. Hoc igit triplex
genus muſicoꝝ refert ad triplicẽ dr̃iam officij eccl'ie
ſicut dr̃ i mitrali de officio Nã ip3 officiũ eccl'ie ↄſiſtit
in pſalmis: in cãtu: ⁊ in lectionib⁹. Primũ igit gen⁹
muſicoꝝ eſt qd̄ fit pulſu digitoꝝ vt in pſalterio ⁊ ſili
bus. Et ad illd̄ ptinet pſalmodia. pſal'. Laudate eu3
in pſalterio ⁊ cythara. Scd̃m eſt qd̄ fit cãtu: ſicut in
voce. Et ad iſtud ptinẽt lectiões. pſal'. Pſallite ei in
vociferatiõe. Tertiũ eſt qd̄ fit flatu: ſicut tuba. Et ad
iſtud ptinet cãtus. pſal'. Laudate eũ i ſono tube. B
Tẽplũ añt ſeu eccl'ia ↄſecrat quintuplici rõne. Prio
vt inde diabolus ⁊ eius ptãs expellat vt refert Gre.
in dialogo ꝙ cũ q̄dã eccl'ia arrianorũ fidelib⁹ reddi
ta cõſecraret: ⁊ reliq̄e ſancti ſebaſtiani ⁊ btẽ agathe il
luc delate fuiſſent: ppl's ibidẽ cõgregat⁹ porcũ ſubi
to intra ſuos pedes huc illucꝫ diſcurrere ſenſerũt.
Qui fores eccl'ie repetens a nullo videri potuit: oẽſq3
in admirationẽ cõmouit. Qd̄ idcirco dñs oñdit vt cũ
ctis pateficeret ꝙ de loco eodẽ imũd⁹ habitator exir3
Sequẽti añt nocte magn⁹ in eiuſdẽ eccl'ie tectis ſtre
pitus fact⁹ ẽ ac ſi in h' aliq̄s errãdo diſcurreret Scd̃a
nocte iteru3 grauior ſonus increuit. Tanto v̄o terro
re tertia inſonuit ac ſi oĩs illa eccleſia a fundamẽtis
fuiſſet euerſa. Statimq3 receſſit nec amplius illa an
tiqui hoſtis inq̄etudo apparuit. S3 per terroris ſo
nitum quẽ fecit innotuit ꝙ a loco que3 diu tenuerat
coactus exibat. Hec grego. ¶ Secũdo cõſecrat ⁊ ad
eã fugientes ſaluantur. Unde aliq̄ eccleſie poſt dedi
cationẽ a principibus priuilegiantur vt q̇ ad eã con
fugerint ſaluent. Uñ dicit canon. Reos ſanguinis
defendit eccleſia ne vitã pdãt et membra. Et ob hoc
ioab in tabernaculũ fugit: ⁊ cornu altaris apprehen
dit. Tertio cõſecrat vt ibidẽ orões exaudiant: qd̄
ſignatũ eſt. iij. Reg. viij. vbi ſalomon dedicato tem
plo ait. Quicunq3 rogauerit in loco iſto exaudies in
loco habitaculi tui in celo: ⁊ cum exaudieris propi
tius eris. Adoramus añt in ipſis eccl'ijs ad orientẽ.
Qd̄ fit triplici rõne ſm̃ Damaſce. lib. iiij. c. v. Primo
vt patriã noſtrã nos requirere oñdam⁹. Scd̃o vt ad

xp̄m crucifixũ reſpiciamus. Tertio vt veniẽtẽ iudice3
nos expectare monſtremus. Ait eñ ſic de⁹ paradiſu3
in edẽ ad oriẽtẽ plantauit. Uñ hoie3 trãſgreſſu3 exu
lem fecit ⁊ añ paradiſum ex occidẽte hitare fecit. An
tiquã igr̃ patriã exeq̄rẽtes ⁊ ad ipſa3 aſpiciẽtes: deũ
ad oriẽtẽ adoramus. S3 ⁊ dñs crucifix⁹ ad occidentẽ
reſpiciebat ⁊ ita adoramus ad ip3 reſpiciẽtes. Et aſ
ſumpt⁹ ad oriẽtẽ ſurſu3 ferebat: ⁊ ita ipſu3 ap'li ado
rauerũt. Et ita veniet quõ viderũt eũ euntẽ in celũ.
Ipſum igit expectãtes ad orientẽ adoram⁹. Hec da
maſ. Quarto conſecrat vt ibidẽ laudes deo ſoluant.
Qd̄ q̇dẽ fit in ſeptẽ horis canonicis: ſc3 matutinis. p
ma tertia: ſexta: nona: veſpa: ⁊ cõpletorio. Et l3 in q̄li
bet hora diei de⁹ eſſet laudandus tñ q2 ad hoc infir
mitas nr̃a nõ ſufficit ordinatũ eſt vt his horis ſpecia
liter deũ laudemus eo ꝙ he hore ab alijs priuilegiate
ſunt i aliq̇b⁹. Nã in nocte media q̄ matutie celebrant:
xp̄s nat⁹ eſt: capt⁹ ⁊ illuſus a iudeis fuit. In hac iteꝝ
hora infernũ ſpoliauit. Dicitur eñ in mitrali ꝙ i me
dia nocte infernũ ſpoliauit large accipiendo. ſ. añ lu
cẽ mane ſurrexit. Hora prima apparuit marie mag
dalene. In media etiã nocte ad iudiciũ vẽturus aſſe
rit. Uñ hierony. Reor in q̇t traditionẽ apoſtolicã p
manſiſſe vt die vigiliarũ paſche añ noctis mediũ dimit
tere nõ liceat ppl'os expectãtes aduẽtũ xp̄i. Et poſt
ꝙ aduenerit illud tp̄s ſecuritate preſumpta feſtũ cũ
ctos agere diẽ. In hac igit hora laudes deo cãtem⁹:
vt ei de eius natiuitate captione ⁊ patrũ liberatiõe
agamus ⁊ ei⁹ aduentũ ſollicitⁱ expectemus. Addunt
etiam matutinales laudes: q2 in mane egyptios i ma
re ſubmerſit mundũ creauit ⁊ ſurrexit. In hac g̃ ho
ra laudes deo reddimus ne in mari huius mũdi cu3
egyptijs demergamur vt pro nr̃a creatiõe ⁊ ei⁹ reſur
rectione gr̃as deo reddam⁹. In hora p̄ma xp̄s ad tẽ
plũ maxime cõueniebat: ⁊ ppl's ibidẽ ad eũ manica
cabat. i. ad eũ mane feſtinabat: vt dr̃ Luce. xxj. Pila
to preſentat⁹ fuit. In hac etiã hora reſurgẽs mulieri
bus primo apparuit. Hec eſt etiã p̄ia hora diei. Iõ
ergo in hac hora i eccl'ia deo laudes exoluim⁹ vt xp̄3
imitemur ⁊ ſibi reſurgenti ⁊ apparenti gr̃as agam⁹
⁊ vt deo tanꝗ oĩ3 principio ipſius diei primitias ſol
uamus. In hora tertia xp̄s linguis iudeoꝝ crucifix⁹
eſt a pylato ad colũnam flagellat⁹ eſt: ⁊ adhuc vt dr̃
in hiſtorijs colũna vbi ligatus fuit veſtigia cruoris
oñdit: ⁊ hac eadẽ hora ſpũſſctũs miſſus eſt. In ſexta
in cruce clauis confixus ẽ tenebre p vniuerſũ mũdu3
facte ſunt vt in morte dñi ſui ſol lugens ſe veſtib⁹ ni
gris cõtegeret: ⁊ ne dñm crucifigẽtib⁹ lumẽ prebe
ret: ⁊ in hac hora in die aſcenſionis cũ diſcipulis di
ſcubuit. In nona hora xp̄s ſpm̃ emiſit: miles latus
ei⁹ aperuit cetus ap'lorũ ad orandũ cõuenire cõſue
uit. ⁊ xp̄s in celũ aſcendit. Propter has p̄rogatiuas
deũ in his horis laudamus. In veſpera xp̄s in cena
ſacrm̃ corporis ⁊ ſanguinis inſtituit. pedes diſcipu
lorũ lauit: de cruce depoſitus: in ſepulcro collocatus
fuit diſcipulis in habitu peregrini ſe manifeſtauit.
Pro his oĩb⁹ in hac hora eccl'ia xp̄o gr̃as agit. In
completorio xp̄s ſanguineas guttas ſudauit monu
mento ei⁹ cuſtodia deputata fuit: ⁊ ibidem quieuit:
reſurgẽs pacẽ diſcipulis nunciauit. Et p his gr̃as

reddimꝰ. Has aūt laudes qualr deo exoluere debea
mus dicit Bern̄. Fr̄es mei īmolātes hoſtiā laudis
iungamus ꝟbis ſenſū: ſenſui affectū: affectui exultio
nē: exultationi maturitatē: maturitati humilitatē: hu
militati libertatē. Quinto cōſecratur vt ibidē ſacra-
mēta eccleſiaſtica miniſtrent̄. Vn̄ ipſa eccleſia efficit̄
quaſi taberna dei: ī q̄ ſacramēta cōtinent̄ ⁊ miniſtrā
tur. Quedā em̄ miniſtrant̄ ⁊ dant̄ intrantibꝰ vt bap
tiſmus: q̄dā exeuntibus. ſ. extrema vnctio: quedā cō-
morātibus: ⁊ hoꝝ quidā ſunt miniſtrātes: his dat̄ or
do. Quidā pugnātes ⁊ hoꝝ q̄dā pugne ſuccūbūt: his
dat̄ pnīa. Quidā inſiſtūt ⁊ his cōfert̄ audacia animi
vt roborent̄: ⁊ hͦ p̄ cōfirmationē. Dat̄ cibus vt ſuſtē
tent̄ ⁊ hoc p̄ euchariſtie ſumptionē fit remotio impe
dimēti ne deficiant̄: ⁊ hͦ pꝰ matrimonij cōiūctionem.
Scđo videndū eſt q̄liter cōſecrat̄: ſꝫ primo de altari
ſcđo de eccl'ia. ¶ Ad cōſecrationē aūt altaris plura
cōcurrūt. Primo em̄ q̄ttuor cruces de aq̄ bn̄dicta ī q̄-
tuor cornibꝰ altaris cōfigurant̄. Scđo ipſum ſepties
circūitur. Tertio aq̄ bn̄dicta cū yſopo aſpergit̄. Quar
to īcēſuꝫ in ipo cremat̄. Quinto criſmate inūgit̄. Sex
to mūdis pānis operit̄. Hec aūt repreſentāt ea q̄ de
bēt habere illi q̄ ad altare accedūt. Debēt em̄ primo
habere charitatē q̄druplicē p̄ crucē acq̄ſitā. vt. ſ. dili-
gāt deū ſeipōs amicos ⁊ inimicos. Et hec ſignāt q̄t-
tuor cruces in quattuor cornibꝰ altaris facte. Et de
his quattuor cornibus charitatis d̄r in Geñ. xxviij.
Dilataberis ad oriētē ⁊ occidētē: ſeptētrionē ⁊ meri
diē: Vel ideo q̄ttuor cruces in q̄ttuor cornibus fiunt
ad ſignificādū ꝙ xp̄s p̄ crucē q̄ttuor mūdi p̄tes ſal-
uabit. Vel idē ad ſignificādū ꝙ crucē dn̄i quattuor
modis debemus portare. ſ. in corde p̄ meditationeꝫ
in ore p̄ cōfeſſionē: in corꝑe p̄ mortificationē: in facie
p̄ aſſiduā impreſſionē. Scđo debēt habere curā ⁊ vi
gilātiaꝫ qđ ſignificat̄ p̄ circūitus. Vn̄ tunc cantat̄ in
uenerunt me vigiles ⁊c. Debent em̄ ſollicite vigila-
re ſuper gregeꝫ ſuū. Vn̄ negligētiā p̄lati ponit Gil-
bertus inter ridiculoſa dicens. Ridiculoſa an magis
periculoſa res eſt ſpiculator cecus precurſor claudꝰ
negligens prelatus, doctor neſciꝰ: preco mutus. Vel
per ſeptem circūitus circa altare ſignificantur ſeptē
meditationes ⁊ cōſiderationes quas circa ſeptem-
plicē virtutem humilitatis xp̄i habere debemꝰ ⁊ per
ipas frequēter circūire. Prima ꝟtus eſt ꝙ cū diues
eſſet factus eſt pauꝑ: Scđa ꝙ in p̄ſepio poſitus. Ter
tia ꝙ parētibꝰ ſubditus. Quarta ꝙ ſub manu ſerui
caput inclinauit. Quinta ꝙ diſcipulū fureꝫ ⁊ p̄dito-
reꝫ ſuſtinuit. Sexta ꝙ ante iniquū iudicē māſuetꝰ ta
cuit. Septia ꝙ ꝓ crucifixoribꝰ clementer orauit. Vel
p̄ ſeptē illos circūitꝰ ſignificant̄ ſeptē vie xp̄i. Pria
fuit de celo in vterū. ſcđa de vtero in p̄ſepiū. tertia de
p̄ſepio in mūdū quarta de mūdo in patibulū. q̄nta
de patibulo in ſepulcruꝫ. ſexta de ſepulcro in limbuꝫ.
ſeptia de limbo reſurgēs ī celū. Tertio debēt habere
dn̄ice paſſionis memoriā qđ ſignificat̄ p̄ aſꝑſionem
aque. Septē em̄ aque aſperſiones ſunt ſeptē ſangui
nis xp̄i effuſiones. Quaruꝫ prima fluxit in circūciſio
ne. ſcđa in orōne. tertia in carnis flagellatione. quar
ta in capitis coronatiōe. quinta in manuū ꝑforatio-
ne. ſexta in pedū affixione. ſeptima in lateris aꝑtio-
ne. He aūt ſanguinis aſperſiōes facte fuerūt cū yſo
po hūilitatis ⁊ ineſtimabilis charitatis. Yſopꝰ em̄ ē
herba humilis ⁊ calida vel ideo ſepties aſpergit̄ ad
ſignificādū ꝙ ī baptiſmo ſeptē dona ſpūſſcti dant̄.
Quarto debēt habere orōnē feruēteꝫ ⁊ deuotā qđ ſi
gnificat̄ p̄ cōcremationeꝫ turis. Tus em̄ habet ꝟtutē
aſcendendi ex fumi leuitate: cōſolidādi ex ſua q̄litate
cōſtringendi ex cōglutinoſitate: cōfortādi ex aroma
ticitate. Sic orō aſcēdit ī dei memoriā aīaꝫ ꝓſo: idat
quātū ad culpā p̄teritā impetrando medelā cō ſtrin
git quātū ad futurā īpetrādo cautelā: cōfortat quā
tū ad preſenteꝫ impetrādo tutelā. Vel pōt dici ꝙ de
uota orō p̄tus ſignificat̄ q: hꝫ ad deum aſcendere.
Eccl'. xxxv. Orō hūiliantꝭ ſe nubes penetrat. Odo
reꝫ deo reddere. Apoca. v. Habentes ſinguli cytha-
ras ⁊ phialas aureas plenas odoramētoꝝ ⁊c. Ex cor
de inflāmato p̄cedere. Apoca. viij. Data ſunt ei incē
ſa multa ⁊c. Et. j. Accepit angelꝰ turibuluꝫ ⁊ īpleuit
illud de igne al. ⁊c. Quinto debēt hr̄e nitoreꝫ cōſcien
tie: ⁊ odorē bone fame ſignificat̄ p̄ criſma qđ cōficit̄
ex oleo ⁊ balſamo. Debent em̄ hr̄e purā cōſciētiā vt
poſſint dicere cū apl'o. Gloria nr̄a hec eſt teſtimoniū
cōſcientie nr̄e. Bonā famaꝫ. Vn̄. j. Timo. iij. Oportet
illū teſtimoniū hr̄e bonū ab his q̄ foris ſūt. Chryſo.
Clerici nullā debēt hr̄e maculā: nec in ꝟbo: nec in co
gitatiōe: nec ī fctō: nec in opinione: q: ipi ſunt pulcri-
do ⁊ virtus eccl'ie: ⁊ ſi mali fuerint totā deturpāt ec-
cleſiā. Sexto debent hr̄e mūdiciā opatiōis bone: qđ
ſignificat̄ per pānos albos ⁊ mūdos quibus altare
operit̄. Vſus em̄ veſtimētoꝝ īuentus eſt ad tegēdū
calefaciendū ⁊ ornādū. Sic bona opa tegūt aīe nudi
tatē. Apoca. iij. Veſtimentis albis induaris vt nō ap
pareat cōfuſio nuditatis tue. Ornāt aīam ad hone-
ſtateꝫ. Rom̄. xiij. Induamur arma lucis ⁊c. Calefa-
ciūt inflāmādo ad charitateꝫ. Iob. xxxvij. None ve-
ſtimenta tua cādida ſūt ⁊c. Modicū em̄ valeret acce
denti ad altare ſi hr̄et dignitateꝫ ſummā ⁊ vitā infir
mā. Bernar. Mōſtruoſa res eſt ſedes prima ⁊ vita
ima: gradus ſupremꝰ et ſtatꝰ infimꝰ vultꝰ grauis:
actus leuis ſermo nullus: fructꝰ nullꝰ: ingens autori
tas ⁊ animi iſtabilitas. ¶ Scđo videndū eſt qualr
eccl'ia cōſecrat̄ ⁊ ad hͦ plura ꝯcurrūt. Ep̄s em̄ ipaꝫ ec
cl'iaꝫ ter circūit ⁊ q̄libet vice veniens ad ianuā p̄cutit
baculo paſtorali dicēs. Aperite portas p̄ncipes vr̄as
⁊c. Interiꝰ ⁊ exteriꝰ aq̄ bn̄dicta ipa eccl'ia irrigat̄. In
pauimēto fit crux de cinere ⁊ ſabulo ex trāſuerſo an
gulo oriētis vſq; ad āgulū occidētis ⁊ ibi lr̄is grecis
⁊ latinis ſcribit̄ alphabetū. In parietibꝰ eccl'ie cru-
ces depingunt̄ ⁊ ipſe cruces ⁊ illuminant̄ ⁊ criſmate
inungunt̄. Primū g̊. ſ. triplex circūitus ſignat tripli
cem circūitū quē fecit xp̄s p̄pter ipſius eccleſie ſan-
ctificationē. Primꝰ fuit ꝙ de celo venit in mundum.
ſcđs ꝙ de mūdo deſcēdit ad limbū: tertius ꝙ de lim
bo rediēs reſurgēs aſcēdit in celū. Vel triplex circū
tus fit ad oſtendendū ꝙ illa eccleſia cōſecrat̄ ad ho-
norem trinitatis. Vel triplex circūitus ſignat tripli
cē ſtatū ſaluandoꝝ de eccleſia qui ſunt virgines cō-
tinētes ⁊ cōiugati. Hec etiā deſignant̄ in diſpoſitio-
ne materialis eccleſie ſicut oñdit Richardus de ſan
cto victore. Nā ſanctuariuꝫ ſignat ordinē virginuꝫ

chorus ordinē cōtinentiū. corpus ordinē cōiugatoꝝ
Strictius eſt ſanctuariū q̄ chorus ⁊ chorus q̄ cor-
pus: q: pauciores ſunt virgines q̄ cōtinentes ⁊ con
tinentes q̄ cōiugati. Sanctior eſt etiā locus ſanctua
rij q̄ chorus ⁊ chorus q̄ corpus: q: dignior eſt ordo
virginū q̄ cōtinentiū: ⁊ cōtinentiū q̄ cōiugatorum.
Hec Richardus. Scđm ſcꝫ trina ad oſtiū percuſſio
ſignat triplex ius qđ habet xp̄s in eccleſia quare ſi-
bi debet aperiri. Eſt em̄ ſua creatione: redētione: et
glorificationis ꝓmiſſione. De hoc triplici iure dicit
anſelmus. Certe dn̄e q: me feciſti debeo amori tuo
meipm̄ totū q: me redimiſti debeo amori tuo meipꝫ
totū: q: tāta ꝓmittis debeo meipm̄ totū; immo tan
tū debeo amori tuo pluſq̄ meipm̄ quātū tu es ma-
ior meipſo ꝓ quo dediſti teipm̄ et cui ꝓmittis teipꝫ
Trina aūt ꝓclamatio. Attollite portas principes ve
ſtras. ſignificat trinā eiꝰ potentiā. ſ. in celo in mūdo
et in inferno. Tertio interiꝰ et exteriꝰ aqua bn̄dicta
aſpergit̄ qđ fit triplici de cauſa. Primo p̄pter demo
nis expulſionē. Aqua em̄ bn̄dicta habet virtutē pro
priā expellēdi ipꝫ diabolū. Vn̄ in exorciſmo aque d̄r
Vt ſis aqua exorcizata ad effugandā oēm ꝑtātem
inimici ⁊ ipm̄ inimicū eradicare ⁊c. Iſta aūt aqua be
nedicta fit ex quatuor rebꝰ. ſ. ex aqua: vino: ſale: ⁊ ci-
nere: q: videlicet quatuor ſunt q̄ maxime inimicū ex
pellūt. ſ. lacrimarū effuſio q̄ p̄ aquā ſpūalis exulta-
tio q̄ per vinū matura diſcretio: q̄ per ſal ⁊ ꝓfunda
hūiliatio q̄ per cinerē deſignat̄. Scđo p̄pter ipſius
eccleſie expiationē. Oīa em̄ terrena p̄pter pctm̄ cor
rupta ſunt ⁊ fedata: et ideo locus ipſe aqua bn̄dicta
aſpergit̄ vt ab omni feditate et īmūdicia liberet̄ pur
getur ⁊ expiet̄. Hinc eſt etiā ꝙ in lege oīa pene per
aquā mundabant̄. Tertio p̄pter oēm remouēdā ma
ledictionē. Terra em̄ a principio cū fructu ſuo male-
dictionē accepit ex eo ꝙ ex eiꝰ fructu deceptio facta
fuit: aqua ꝟo nulli maledictioni ſubiacuit. Hinc eſt
ꝙ dn̄s comedit piſcē: ſed nō legit̄ comediſſe carnem
nominatim niſi forte de agno paſchali p̄pter prece-
ptū legis in exēplo. ſ. abſtinendi aliq̄n a licitis et ali-
q̄n eadē comedēdi. Vt ergo oīs maledictio remoue
atur ⁊ bn̄dictio introducat̄: ideo aqua bn̄dicta aſper
gitur. Quarto in pauimēto alphabetū ſcribit̄: qđ q̄-
dem repreſentat cōiunctionē vtriuſq; populi. ſ. gen-
tilis et iudei vel paginā vtriuſq; teſtamēti vel articu
los noſtre fidei. Illud em̄ alphabetū ex litteris gre-
cis ⁊ latinis in cruce factis repreſentat vnionē in fide
populi gentilis ⁊ iudei p̄ crucē xp̄i factam. Vnde et
illa crux ex tranſuerſo angulo orientis vſq; ad angu
lum occidentis ducitur ad ſignificandum ꝙ ille qui
prius erat dexter factus eſt ſiniſter. ⁊ qui erat in ca-
pite factus eſt in cauda ⁊ econuerſo. Secundo repre
ſentat paginā vtriuſq; teſtamenti qđ per cruceꝫ xp̄i
adimpletum eſt. Vnde moriens dixit. Conſumma-
tum eſt. Et crux ex tranſuerſo ducitur quia vnuꝫ te
ſtamentum in alio continetur. Quia rota erat in ro-
ta. Tertio repreſentat articulos fidei. Eccleſie enim
pauimentum eſt noſtre fidei fundamentum elemēta
que inſcribuntur ſunt articuli fidei quibus rudes ⁊
neophiti de vtroq; populo in eccleſia erudiuntur q̄
ſe puluerem ⁊ cinerem ruputare debent iuxta illud
qđ dicit abraā Geñ. xviij. Loquar ad dn̄m meū cū
ſim puluis ⁊ cinis. Quinto cruces in eccl'ia depingū
tur, qđ ſiquidē fit triplici rōne. Primo p̄pter demo
nū terrorē: vt. ſ. demones q̄ inde expulſi ſunt viden
tes ſignū crucis terreant̄ ⁊ illuc īgredi nō preſumāt
Timēt em̄ diaboli valde ſignuꝫ crucis. Vn̄ ioannes
Chryſoſto. Vbicūq; demones ſignū dn̄icū viderint
fugiunt timētes baculū quo plagā acceperūt. Scđo
propter triūphi oſtenſionē. Cruces em̄ ſunt vexilla
xp̄i ⁊ ſigna eiꝰ triūphi. Vn̄ vt oſtendatur ꝙ locus il-
le xp̄i dominio ſubiugatus eſt. ideo ibidē cruces de-
pingunt̄. Nā ⁊ apud imperialē magnificētiā obſer
uatur vt q̄n aliqua ciuitas ei traditur imperiale ve-
xillū in ea erigit̄. in huius figuratiōe d̄r Geñ. xxviij.
ꝙ iacob lapidē quē ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in
titulū. videlicet in titulū preconialē: memorialem: et
triūphialē. Tertio p̄pter apoſtoloꝝ repn̄tationē.
Nam illa duodecim luminaria ante cruces poſita ſi
gnificāt. xij. apoſtolos q̄ per fidē crucifixi totū mun
dū illuminauerūt. He igit̄ cruces illuminant̄ ⁊ chriſ
mate inungunt̄: qm̄ ⁊ apoſtoli fide paſſionis xp̄i to-
tū mundū illuminauerunt ad cognitionem: inflāma
uerunt ad amorē: vnxerunt ad cōſciētie nitorē quod
per oleū et ad bone vite odorē qđ per balſamuꝫ in-
telligitur. ¶ De tertio. ſ. per quos ꝓphanat̄
ſciendū ꝙ ipam domū dei p̄ tres ꝓphanataꝫ legimꝰ
ſcꝫ p̄ ieroboā: per nabuzardā: ⁊ per antiochū. Iero
boā em̄ ſicut legit̄. iij. Reg. x. Duos vitulos fecit po
nens vnū in dan et aliuꝫ in bethel que d̄r domꝰ dei.
et hoc p̄pter auariciā fecit ne. ſ. regnū ad roboaꝫ re
diret. Per hoc ſignificatur ꝙ auaricia clericoꝝ mul
tum eccl'iam dei cōtaminat q̄ in ipſis clericis multū
regnat. Hiere. viij. A minimo vſq; ad maximū omēs
auariciā ſequūtur. Ber. Quē dabis mihi de nume-
ro prelatoꝝ q̄ nō magis inuigilet ſubditoꝝ euacuā
dis marſupijs q̄ vitijs extirpādis. Vituli ſunt nepo
tuli quos in bethel. i. in domum dei ponūt. Eccleſia
etiā p̄ ieroboā ꝓphanat̄ ſi ex auaricia vſurarioꝝ et
raptoꝝ edificatur. Vn̄ legitur ꝙ cū quidaꝫ vſurariꝰ
eccleſiam quādam de vſuris ⁊ rapinis conſtruxiſſet
epiſcopū ad eius dedicationem multis precibꝰ inui
tauit. Cum igitur epiſcopus cum ſuo clero officium
cōſecrationis ageret vidit poſt altare diabolū ſtan-
tē in cathedra in habitu ep̄ali. Qui dixit ep̄o. Quare
eccleſiā meā conſecras. Ceſſa iāq; ad me iuriſdictio
eius pertinet: q: de vſuris ⁊ rapinis edificata eſt. Cū
ergo ep̄s inde cum clericis territꝰ fugeret diabolus
cōtinuo ipam eccl'iā cū grādi ſtrepitu deſtruxit. Na
buzardā ſicut legitur in. iiij. Reg. xxv. domū dei com
buſſit. Nabuzardā aūt princeps coquoꝝ ſignificat
illos qui gule ⁊ luxurie dediti ſunt qui de vētre ſuo
deū ſuū fecerūt ſcđm qđ dicit apl's. Quoꝝ deus vēter
eſt ⁊c. Qualiter aūt vēter deꝰ dicatur oſtendit hugo
de ſancto victore in ſuo clauſtrali dicēs. Solent dijs
tēpla cōſtrui altaria erigi miniſtri ad ſeruiendū ordi
nari immolari pecudes tura concremari. Deo ſiqui
dem vētri templū eſt coquina: altare menſa: miniſtri
coqui: immolate pecudes carnes cocte fumus incen
ſorum odor ſaporum. ¶ Rex antiochus qui fuit ſu
perbiſſimus ⁊ ambitioſus domū dei polluit et pro-

ꝓphanauit:ſicut legit̃.j.Mach.j.Per quē ſignificat̃
ꝙ ſupbia ⁊ ambitio q̄ vigēt in clericis q̄ nō appetūt
prodeſſe:ſed nō ꝑeſſe multū eccleſiā dei. cōtamināt.
De quoꝝ ſupba ambitiōe ſic dicit Bern̄. Honora
ti incedūt de bonis dñi q̄ tm̄ dño honorē nō deferūt
Inde hic quē quotidie vides meretricius nitor:hi
ſtrionicꝰ habitꝰ:regius apparatꝰ.Inde aurum in fre
nis ⁊ ſellis ⁊ calcaribꝰ ⁊ plus calcaria q̄ altaria ful⸗
gent.Et ſicut per tres ꝓphanata extitit:ita ꝑ alios
tres dedicata ⁊ cōſecrata fuit.Dedicationē em̄ prio
fecit moyſes.ſcd̄o ſalomō.tertio iudas machabeus.
Per qd̄ inſinuat̃ ꝙ in dedicatione eccleſie debemus
habere humilitatē q̄ fuit in moyſe:ſapiētiā ⁊ diſcre⸗
tionē q̄ fuerūt in ſalomone vere cōfeſſionē fidei que
fuit in iuda. ¶ Scd̄o videndū eſt de cōſecratiōe
ſiue dedicatione tēpli ſpiritualis qd̄ tēplū ſumꝰ nos
ſcȝ cōgregatio oīm fideliū qd̄ cōſtruit̃ ex lapidibus
viuis.j.Pet̃.ij.Tāq̄ lapides viui ſupedificati ⁊c.Ex
lapidibꝰ politis.Vn̄ cantat̃.Tōſionibꝰ preſſuris ex
politi lapides ⁊c.Ex lapidibꝰ quadris.Quatuor em̄
latera lapidis ſpūalis ſūt fides:ſpes:charitas:⁊ ope
ratio q̄ equalia ſunt:q: vt dicit Greg.quātū credis
tm̄ ſperas:quātū credis ⁊ ſperas:tātū diligis quan
tum credis ſperas et diligis tātū operaris. In hoc
quidē tēplo altare eſt cor noſtrū ſuꝑ qd̄ altaria tria
debent deo offerri.Primū eſt ignis dilectionis ꝑpe
tue.Leuit̃.vj.Ignis.ſ.dilectionis erit perpetuus et
nū q̄ deficiet in altari.ſ.cordis.Scd̄m eſt incēſum ora
tionis odorifere.j.Paral̃.vj.Aaron ⁊ filij eiꝰ adole⸗
bunt incenſum ſuꝑ altare holocauſtomatis ⁊ thimia
matis.Tertiū eſt ſacrificiū iuſtitie.qd̄ ſacrificium cō⸗
ſiſtit in oblatione penitentie ⁊ in holocauſto dilectio
nis perfecte et in vitulo carnis mortificate. De his
pſal.Tūc acceptabis ſacrificiū iuſtitie oblatiōes ⁊ ho
locauſta:tūc imponēt ſuꝑ altare tuū vitulos. Tēplū
aūt ſpūale qd̄ ſumꝰ nos ad ſimilitudinē tēpli mate⸗
rialis cōſecratur.Primo em̄ ſummꝰ pontifex.ſ.xp̄s
oſtiū cordis clauſum inueniens ter circūit dū pctm̄
oris:cordis:⁊ operis ad memoriam eius reducit.de
hoc triplici circūitu dicitur.Eſaie.xxiij.Sume citha
ram quo ad primum circui ciuitatem cordis:ſcȝ quo
ad ſcd̄m meretrix obliuioni tradita quo ad tertiū.Se
cundo ipm̄ oſtium cordis clauſum ter percutit vt ſi⸗
bi aperiatur.Percutit em̄ ipm̄ cor ictu beneficij cō
ſilij ⁊ flagelli.De qua triplici percuſſiōe dicit̃.Pro
uerb.j.Quātum ad malos extēdi manū meā ⁊c. hoc
quātū ad collata beneficia.Deſpexiſtis om̄e cōſiliū
meū hoc quātū ad inſpirata conſilia.Et increpatio
nes meas neglexiſtis: hoc quātum ad illata fagella.
Vel ter percutit duȝ rationalē mouet ad peccati co
gnitionē:cōcupiſcibilē ad dolorē: iraſcibilē ad pecca
ti vindictā ⁊ deteſtationē.Tertio ipm̄ templū ſpūa⸗
le ter aqua intus ⁊ extra debet irrigari. hec autē tri
na irrigatio eſt trina lacrimarū interiorum vel aliqū
exterioꝝ effuſio.Mēs em̄ ſancti viri.vt dicit Greg.
dolore efficitur conſiderādo vbi fuit: vbi erit:vbi eſt
⁊ vbi non eſt.Vbi fuit inquit in pctō:vbi erit in iudi
cio:vbi eſt in miſeria:vbi nō eſt in gloria.Quādo er⸗
go interiores vel exteriores lacrimas fundit conſide
rando:ſcȝ quia fuit in pctō et de ipſo rationē reddet
in iudicio tunc iſtud templū iaȝ ſemel aqua expergi
tur.quādo aut pro miſeria in qua eſt ad fletū cōpun
gitur:tūc ſcd̄o aqua irrigatur:qñ pro gloria in qua
non eſt lacrimas fundit:tunc tertiā aquaȝ aſpergit.
Huic aūt aque admiſcētur vinuȝ ſal et cineres:quia
cū his lacrimis debemus habere vinum ſpiritualis
exultationis:ſal mature diſcretionis et cineres pro⸗
funde humiliationis.Vel ꝑ vinū limphatum intelli
gitur humilitas xp̄i quā habuit in carnis ſuſceptio⸗
ne.Vinū em̄ limphatū eſt verbum humanum. ꝑ ſal
intelligitur ſanctitas ſue vite que eſt oībus cōdimē
tum religionis.Per cinerem intelligitur eiꝰ paſſio.
His igitur tribus cor noſtrū debemus aſpergere.ſ.
beneficio incarnationis per quod ꝓuocemus ad hu
militatem exemplo ſue cōuerſationis per quod īfor
memur ad ſanctitatē ⁊ memorie paſſionis per quod
incitemur ad charitatē.Quarto ſcribitur in hoc tem
plo cordis ſpiritualis ſcriptura.Hec autem ſcriptu
ra que ibi ſcribitur triplex eſt.ſ.dictamina faciendo
rum teſtimonia diuinoꝝ beneficiorum accuſatio pro
priorum delictorum.De his tribus Rom̄.ij.Cū em̄
gentes que legem non habent naturaliter ea que le
gis ſunt eiuſmodi legem non habentes:ipſi ſibi ſūt
lex qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus
ſuis.Ecce primū teſtimoniū reddente illis cōſciētia
ipoꝝ.Ecce ſcd̄m.Et inter ſe inuicē cogitationū accu
ſantiū vel etiā defendentiū.Ecce tertiū.Quinto de⸗
bent pingi cruces.i.aſſumi penitētie auſteritates q̄
quidē debēt inungi ⁊ igne illuſtrari:q: nō ſolū feren
de ſunt patienter:ſed etiā libenter qd̄ ſignificatur ꝑ
vnctionē ⁊ ardenter qd̄ ſignificatur per ignem. Vn̄
Bern̄.Qui moratur in timore crucē xp̄i portat pati
enter:qui ꝓficit in ſpe portat libenter ſed qui conſū
matur in charitate amplectitur iam ardenter.Item
multi vident cruces noſtras ſed nō vident vnctiōes
nr̄as.Qui ergo in ſe hec habebit vere tēplū ad ho⸗
norē dei dedicatū erit dignus plane in a quo xp̄s ha
bitet per grāȝ vt tandē in eo habitare dignet̃ ꝑ glo
riam qd̄ ipſe preſtare dignetur : qui viuit et regnat
deus per omnia ſecula ſeculorum.Amen.

¶ Explicit legēda aurea ſiue lōbardica hiſtoria Ja
cobi de voragine ordinis ꝓdicatorū epi Januenſis.

¶ Sequuntur quedam legende:
a quibuſdam alijs ſuperaddite.

¶ De dñica in ramiſpalmarum. clxxix.

Hodie ſctā mater eccl'ia duas pro
ceſſiōes ſolēniter recolit.Prima
fuit q̄ iudei a mōte olıueti vſq̄ ī hieru
ſalē cū ramiſpalmarū ⁊ oliuarū et cuȝ
magnis cāticis ipȝ aſſociauerūt. Et iſta
ꝓceſſio fuit magne reuerentie ⁊ hono
ris.Et hāc repn̄tat eccl'ia in hodierno
euāgelio.Scd̄a ꝓceſſio fuit q̄ iudei xp̄m a hierl'm in
mōte caluarie cū magnis opprobrijs ⁊ irriſiōibꝰ de⸗
duxerūt ⁊ iſta fuit ignominie magne ⁊ doloris:⁊ hāc
repn̄tat eccl'ia ī euāgelio paſſiōis hodierno. Circa
primā ꝓceſſionē q̄tuor ſūt vidēda. Prio a qbꝰ iſta

ꝓceſſio ſit facta: q: nō eſt facta a magnis aut diuiti⸗
bus:ſed a pueris ⁊ pauperibꝰ.vn̄ d̄r in euāgelio ho⸗
dierno.Plurima aūt turba ſtrauerūt veſtimenta in
via.Qm̄ em̄ pueri ⁊ pauperes xp̄m ꝓceſſionabiliter
deducebāt phariſei ⁊ principes xp̄i mortē tractabāt
Simplices em̄ ⁊ pauperes xp̄o adherebant. vn̄ xp̄s
de oībus diuitibus vnū ſolum . ſcȝ zacheum habuit
amicū.vn̄ Luce.xix. Chriſtꝰ de oībus potētibꝰ vnuȝ
ſolum:ſcȝ centurionē habuit.vn̄ Matth.viij.de om⸗
nibus ſapiētibus vnū ſolum ſcȝ nichodemū habuit.
Jo.iij.vn̄.j. Corin.j videte vocationē veſtrā fratres:
q: nō multi ſapiētes ſcd̄m carnē : nō multi potentes:
nō multi nobiles ſed qui ſtulti ſunt mūdi elegit dn̄s
vt cōfundat ſapientes.Scd̄o videndū eſt quare xp̄s
vadens ad mortē tātū honoreȝ recipere voluit cū ali
os honores regnȝ reſpuit:vt d̄r Joan.vj. Hic dicen
dum ꝙ xp̄s hoc ideo fecit:q: ille qui cōſtitutus eſt in
honoribus magnis debet habere mortis memoriam
vt nō ſuperbiat . Si aūt q̄s habet magnas diuitias
cogitet ꝙ vadit ad mortē ⁊ ꝙ de oibus ſuis diuitijs
nihil niſi vile ſudariū ſecū portabit.Vn̄ dicebat Job.
xvij.Qui fuit magnꝰ ſaccū cōſui ſuper cutem meā et
operui cinere carnem meā.Item eiuſdem.j.Nudus
egreſſus ſum de vtero matris mee nudus reuertar
illuc.Si quis eſt in magnis honoribus conſtitutꝰ co
gitet:q: vadit ad mortē vbi ſi erat in gradu ſupremo
ponet̃ in loco infimo q: ſub terra.Si ſuꝑ alios aſcē⸗
derit dominando ſerpentes ⁊ beſtie ſuꝑ foueā eius
aſcendent cōculcando eū:ideo eccleſiaſtici.x.d̄r.Cum
moritur hō hereditabit ſerpentes beſtias ⁊ vermes
Item cum aliquis nutrit corpus ſuuȝ diuerſis deli⸗
cijs:diuerſis coloribus ipſuȝ ornādo voluptates car
nis exercēdo cogitet:quia vadit ad mortem vbi ver⸗
mes corpus ſuum delicate nutritum comedent et la
cerabunt.Joan.xxvij.Viſcera eius plena ſunt adipe
⁊ medullis oſſa illius plena irrigantur ⁊ tamē in pul
uere dormient et vermes operient eos.Hug.de ſan
cto victore in libro.de clauſtro anime ſic ait. Cur car
nem tuaȝ pretioſis rebus impinguas quā poſt pau
cos dies vermes comeſturi ſunt in ſepulcro et aiam
tuam pretioſis operibus non adornas que deo ⁊ an
gelis eius preſeruanda eſt in iudicio. Cur animā tu⸗
am vilipendis et ei carnē preponis ancillam domina
ri et dominam ancillari magna abuſio eſt.Tertio vi⸗
dedum eſt:quare xp̄s tanto honore ſibi impenſo vo⸗
luit lacrimis emittere.Dicitur enim Luc.xix . Chri⸗
ſtus cum veniſſet hieruſalem cū tanto honore fleuit
ſuꝑ eā.In hoc ipſe voluit oſtendere ꝙ gaudia et ho
nores huius ſeculi lacrimis et doloribus ſunt permi
ſta .In celo oīa ſunt pura.In mūdo oīa miſta.In i⸗
ferno ſunt fetulēta.vnde Aug.in lib.de trin.in perſo
na xp̄i dicit. Quid eſt illud ero illorum deus niſi ero
omnia quecūq̄ deſiderantur.ſcilicȝ vita ſalus victus
copia:gloria:honor:⁊ pax.Jſta in celo omnia ſunt pu
ra:in mundo miſta in inferno fetulentia.Videamus
per ordinem:vita in celo eſt pura:q: ibi eſt ſine timo
re prout eſt in mundo eſt miſta: quia ibi eſt vita cum
morte prout eſt inferno fetulenta et corrupta : q: ibi
eſt mors ſine vita.Salus ꝓut eſt celo eſt pura:quia
ibi eſt ſalus ſine egritudine:prout eſt in mūdo eſt mi
ſta. q: ibi eſt ſalus ⁊ egritudo ꝓut eſt in inferno fetu
lēta ⁊ corrupta:q: ibi eſt ſola egritudo ſine ſanitate.
Victꝰ.i.ſatietas ꝓut eſt in celo eſt pura:q: ibi eſt ſa⸗
tietas ſine eſurie:prout eſt in mundo eſt miſta :q: eſt
ſatietas ⁊ eſuries:prout eſt in inferno eſt fetulenta et
corrupta:q: ibi eſt ſumma eſuries ſine ſatietate.Co⸗
pia.i.diuitie ꝓut ſunt in celo ſunt pure:q: ibi ſunt di
uitie ſine pauꝑtate:ꝓut ſunt in mūdo ſunt miſte :q:
ibi ſunt diuitie ⁊ pauꝑtates:ꝓut in inferno ſunt fe⸗
tulēte ⁊ corrupte:q: ibi eſt ſumma pauꝑtas ſine di⸗
uitijs.Gloria ideſt pulcritudo:ꝓut eſt ī celo eſt pul⸗
cra:q: ibi eſt pulcritudo ſine deformitate prout eſt ī
mūdo eſt miſta:q: ibi eſt pulcritudo cū deformitate
ꝓut eſt in inferno eſt fetulēta ⁊ corrupta:q: ibi eſt de
formitas ſine pulcritudine.Honor ꝓut eſt in celo eſt
purus:q: ibi eſt honor ſine indignitate:ſed ꝓut eſt ī
mundo eſt miſtus: q: ibi eſt honor cum indignitate:
ꝓut eſt in inferno nō eſt fetulentus et corruptus: q:
ibi eſt dedecus ſine honore . Pax ꝓut eſt in celo eſt
pura:q: eſt pax ſine ꝑturbatione:ꝓut eſt in mundo
ex miſta: q: ibi eſt pax cuȝ perturbatione:ꝓut eſt in
inferno eſt fetulenta ⁊ corrupta q: ibi eſt ꝯtinua per
turbatio ſine pace:oīa bona ꝓut ſunt ī celo ſunt pu
riſſima:q: ibi ſunt oīa bona ſine malo: ſed vt ſunt in
mūdo ſunt miſta: q: ibi ſunt multa bona ꝑmixta ma
lis:prout vo ſunt in inferno ſunt fetulenta et corru⸗
pta:quia ibi ſunt oīa mala ſine commixtiōe alicuius
boni.Jſta oīa dicit propheta dauid . Calix in manu
dñi vini meri plenus miſto . Et inclinauit ex hoc in
hoc.Verūtamen fex eius nō eſt exinanita bibent ex
eo oēs peccatores terre. Ex his verbis habet̃ ꝙ deꝰ
habet tres calices vnus eſt plenꝰ vino mero. In iſto
bibunt oēs in celo.Jſte em̄ calix plenus eſt vita ſani
tate:copia diuitijs:honore ⁊c.Alius calix eſt plenus
ex miſto: ⁊ de illo bibunt homines in mūdo:qui a ca
lix iſte plenus eſt ſanitate cū egritudine :ſatietate cū
eſurie:diuitijs cum paupertate ⁊c.Tertius calix eſt
plenꝰ fece ⁊ de iſto bibūt dānati ī inferno .Et iſte eſt
plenus egritudine:morte:paupertate:deformitate ⁊
omnibꝰ alijs.Quarto videdum eſt quare xp̄s noluit
ſedere ſuper equum ſed ſuper aſinaȝ.hoc ideo fecit:
quia nō ſedet in cordibꝰ ſuperboꝝ ſed humiliū ⁊ mā
ſuetoꝝ.Chryſo.Nō ſedet xp̄s in curru aureo purpu
ra fulgens nec aſcendit ſuꝑ feruidū equum diſcordie
amatorem:ſed ſuꝑ aſinā tranquillitatis ⁊ pacis ami⸗
cam.Per equum ſuperbus :ꝑ aſinam humilis deſi
gnatur.Nam equus ſi tangit̃ recalcitrat.Aſinus vo
in manſuetudine morat̃. Si ſupbi rephendūtur im⸗
patienter audiunt. Quedā animalia ſunt que non ꝑ
mittunt ſe tangi:quia arrogantia ſunt ſicut leo : vel
q: nimis ſiluestria domeſticari nō pn̄t ſicut lupus vl'
q: ſunt pungitiua ſicut ericius:ſic ſimiliter ſunt tria
genera hoīm qui nolūt reprehendi.Primi ſunt ſuꝑ
bi:de quibus ꝓpheta dicit.Tange montes ideſt ſuꝑ
boꝝ mentes ⁊ fumigabunt ꝑ īpatiētiaȝ ⁊c. Et eccle.
xij.Diues iniuſte egit et fremebit pauper aūt leſus
tacebit . Alij ſunt in malis indurati qui ad inſtar lu
pi non poſſunt domeſticari nec ad bonum induci.
De quibus eccle.j. Difficile tales corriguntur qui
nolūt corripi.Ideo eccleſi.xxxij. Peſtifer homo vi⸗

tabit correctionē.Tertiū ſunt hoīes aſtuti qui ſi tan
gunť.i.corripiunť ſicut ericius ſtatim excuſationibꝰ
multiſ ſe abſcōdunt.Prouerb.xxviij.Qui abſcōdūt
ſcelera ſua nō dirigenť:qui aūt cōfeſſus fuerit viuet
⁊ nō morieť. Circa ſcdām ꝓceſſionem notanda ſunt
duo.Prio ꝙ in iſta ꝓceſſione fuerūt varietates per
ſonarū.Quidā.eñ fuerūt boni:quidam fuerūt facti
mali ⁊ nunꝗ̄ recuperauerūt bonitatem ſicut iudas.
Quidā boni ſemꝑ ꝑſeuerauerūt ſicut beata v̄go ma
ria.Alij vō boni ⁊ poſtea mali:poſtea tñ ſuā recupe-
rauerūt bonitatem ſicut apoſtoli, qui deū in paſſiōe
ꝑdiderunt:ſed in reſurrectione recuperauerūt.Ma
lorum due ſunt differentie.Quidaꝫ enim fuerūt ma-
li qui poſtea facti ſunt boni:ſicut latro a dextris pen
dens:⁊ longinus. Alij fuerūt mali qui ſemper in ma
licia perſeuerauerunt : ſicut latro a ſiniſtris et iudei
qui crucifixerunt.Ab iſta proceſſione quidā fugerūt
corpore et mente ſicut apoſtoli qui fugerūt corpora-
liter ⁊ fidem perdiderunt.Item alij fugerunt nō cor
pore ſed corde ſicut maria magdalena et cetere mu
lieres que iuxta crucē corporaliter ſteterāt ſꝫ tñ fidē
amiſerūt.Alij fugerūt corpore:ſed nō corde, ſicut cre
ditur de iacobo fratre dñi.De quo Hiero.in lib.de
viris illuſtri.ꝙ in paſſiōe votū vouit nō ſe comeſtu-
rum donec videret chriſtū reſurgenteꝫ. Alij ſunt qui
nec corde nec corpore fugerūt:ſicut v̄go btā que iu-
xta crucem ſtetit ⁊ fidem ſeruauit integraliter. Scdꝫ
ꝙ iſta ꝓceſſione oſtenditur eſt magna in iudeis vo-
luntatis multiplicitas.In pria eñ ꝓceſſiōe iudei fe-
cerūt chriſto ſex magnos honores.In ſecūda vō ſex
magna vituperia.In prima cū magna ipſum reuerē
tia ſuper aſellum poſuerunt ⁊ in via veſtimenta ſtra
uerunt. In ſcda cū magna ignominia ipſum in pati
bulo ſuſpenderunt et ipſum ſuis veſtibus ſpoliaue-
runt.In prima ramos palmaruꝫ et oliuarū ſibi por
tauerunt. In ſecūda ſpinas acutiſſimas capiti ſibi
affixerunt.In prima regē eum appellauerunt.In ſe
cunda ipſuꝫ negauerunt. In prima appellauerūt cū
ſaluatorem dicentes: oſanna:ideſt ſalua obſecro. In
ſcda negauerunt ipſum ſaluatorem dicentes:ſaluos
alios fecit ſeipſum ſaluum facere nō pōt.In prima di
xerunt eum benedictum in noīe dñi. In ſcda maledi
ctum ⁊ maleſactorem eſſē et crucis patibulo eū figen
dum dicentes.Tolle tolle crucifige ⁊c.

¶ De cena dñi. clxx. A

Cena facta cū diabolus miſiſſet i
cor vt traderet eū iudas ſcarioth
ſurrexit a cena ⁊ poſuit veſtimēta ſua.
Joā.xiij. Videmꝰ eñ ꝙ qñ amici ſepa
rantur abinuicem ſolent primo inuicē
epulari, Sic ſciens chriſtus ꝙ cito ab
apoſtolis ſuis ſeparari deberet prius
cum ipſis cenare voluit.Unde Luc.xxij. Deſiderio
deſideraui hoc paſcha man.vo.anteꝗ̄ pa.In hac er-
go cena chriſtus aſſumpſit perſonam amici:perſonā
ſerui perſonam epiſcopi:ꝑſonā ſiquidem amici acce-
pit in hoc ꝙ taꝫ familiariter comedit.In hac cena co
medit agnum paſchalem.Et qualiter comedi debe-
at habetur Exodi.xij.Non comedetis ex eo cruduꝫ
quid nec coctuꝫ aqua:ſed tñ aſſum igni. Hic aliqua
ꝓhibentur.ſ.vt non comedatur crudus nec aqua co
ctus:⁊ ꝙ ſit igne aſſatus.Caro eñ cruda nō eſt igne
cocta.Caro vō elixa licet ſit cocta:non eſt tñ adeo ſa
pida.Illi ergo comedūt cruda qui habent cor crudū
ideſt non coctū igne amoris.Illi comedūt elixū qui
non habent in corde ſaporem deuotionis. Illi come
dūt aſſatū igne qui habēt cor coctuꝫ igne amoris et
ſapidū. Scdo debet comedi eius caput cū pedibus
et inteſtinis:caput iſtius agni eſt eius diuinitas.Vñ
j.Cor.xj.caput eius deꝰ eſt pes eius humanitas que
eſt infirma i natura.Inteſtina ſunt eius aīa. Omnia
iſta debemꝰ comedere.Fuerūt quidā heretici qui di
xerūt xp̄m nō eē verū deū : iſti caput nō comedebāt
Alij dixerunt eum non eſſe verum hominem nec ha-
bere veram carnem : ſed fantaſticā:iſti pedes non co
medebant.Alij dicebant eum non habuiſſe animam
rationalem:ſed loco anime ſolum diuinitatem iſti in
teſtina non comedebant.Nos ergo fideles caput et
pedes cum inteſtinis comedamus:vt de eius diuini-
tate anima ⁊ carne fideliter ſentiamus.Tertio debet
comedi cū lactucis aggreſtibus ideſt cuꝫ amaritudi
ne dolendo de peccatis omnibus. Notanduꝫ ꝙ qui
dam ſunt qui comedūt iſtas lactucas integras: qui-
dam contritas :quidā ſuccū ipſarū.Sunt enim qui-
dam qui habent de peccatis ſuis ſuperficialem dolo
reꝫ que attritio poteſt dici:iſti ſumunt iſtas lactucas
integras.Talis attritio non iuſtificat peccatorē ple-
ne.Hiere.v.Percuſiſti eos et non doluerunt : attri
uiſti eos et renuebant accipere diſciplinam.Alij ſunt
maioris perfectiōis.qui ſcilicet nō ſolum pctā conte
runt:ſed etiam lacrimas emittunt:iſti ſumunt agnū
cū ſucco lactucarum, ideſt cum abundantia lacrima-
rum.Grego.in mora.Carnes cum lactucis agreſti-
bus ſunt edēde:vt cū corpus redemptoris accipimꝰ
nos ꝓ peccatis noſtris in fletibus affigamus.quare
ipſa amaritudo penitentie abſtergit a mētis ſtoma-
cho peruerſe humorē vitiorꝝ . Quarta debet comedi
cum panibus azimis .ideſt cū panibus non fermen-
tatis.Panes comedit cū fermento ſm Gre.qui bo-
na ſua cū corruptione vane glorie facit quibus domi
nus dicit.Sacrificate de fermento laudem . De fer-
mento nāqꝫ immolat qui deo de rapina parat . Sed
ille ſine fermento cuſtodit qui ſe a mala ſocietate cu-
ſtodit.j.Corin.v.Modicuꝫ fermentum totā maſſaꝫ
corrūpit.Scdo xp̄s aſſumpſit perſonā ſerui in eo ꝙ
pedes ſuoruꝫ diſcipulorꝝ lauit. Lauit aūt pedes cor
porales et ſpirituales.Prio lauit corporales in exē-
plum ⁊ documentū.in exemplū quidem humilitatis
vt ipſe dicit.Exemplum dedi vobis vt vos ita facia-
tis.Iſtā tamen humilitatē petrus abhorruit dicens
Nō lauabis mihi pedes ineternū.Cui reſpōdit chri
ſtus:ſi non lauero te non habebis partē mecuꝫ. Tūc
petrus timore ⁊ amore ꝑcuſſus obtulit lauādos pe
des manus ⁊ caput.Sed xp̄s corripuit euꝫ aſſerens
ꝙ non indigebat lotione capitis nec manuū :ſed tñ
pedum.Per caput intelligitur intentio:per manus
operatio:per pedes affectio. Duo prima.ſ.intētio ⁊
operatio in petro munda erāt:⁊ ideo lotione capitiſ
⁊ manuuꝫ non indigebat. Habebat autem intentio-
nem in omnibus bonam: operationem mundam.

Scdo lauit pedes in documētū ad oſtendendum ꝙ
prelati debēt lauare ſubditos.Tunc aūt nō bene la-
uatur:aut q: manus eſt iniqua:aut q: aqua eſt imū-
da et turbida.Eccli.xxxiiij.Ab immundo quis mūda
bitur.Greg. prius oportet te mundari ſi alium vis
mundare ſapientē prius fieri:⁊ ſic alios facere ſapiē
tes lumē fieri ⁊ ſic alios illuminare:accedere ad deū
et ſic alios adducere:ſanctificari ⁊ ſic alios ſanctifica
re.Itē manus habere rectas ⁊ ſic eſſet recti conſilij
vtputa rectū dare cōſiliū.Scdo qñ aqua eſt immun
da:aqua imunda eſt amor mūdi.Hiere.ij.Quid tibi
in via egypti vt bibas aquā turbidā.Talis eñ aqua
non lauat ſed coinquinat.Aug.Quiſquis es in mun
do ad te venit qui fecit mundū vt eripiat te de mun
do:q: ſi aliqua delectatio te delectet in mūdo ſemꝑ
vis eſſe immundus ſi tñ aliqua neceſſitas te retinet
mundus.i.deus habitat in te qui mundat mundos
et eris mundus.Tertio qñ ipſa macula peduꝫ ex ni
mia frequētatione efficiť nimis tenax ⁊ inueterata.
Eccli.xxxiiij.Qui baptizatur a mortuo.i.qui lauať a
mortali pctō:⁊ iterū tāgit mortuū quid ꝓfuit laua-
tio eiꝰ.Vñ.ij.Pet.Facta ſunt poſteriora deteriora
prioribus.Conuenit illis illud. Canis reuerſus ad
vomitū ſuū ⁊ ſus lota iterū in volutationē luti.Ter
tio lauit pedes ſpiritualiter aqua ſui ſanguinis.De
quo dr̄ Apoca.ij.Lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine
agni ⁊ dealbauerūt eas.Ex quo magis ſanguis xp̄i
dealbare dr̄ videť ꝙ habet virtutem lactis ⁊ ſangui-
nis.Lac eñ eſt ſanguis in vberibꝰ excoctꝰ. Sāguis
auteꝫ xp̄i fuit excoctus in corpore ſuo et in corde no
ſtro. In corpore ſuo fuit excoctus igne amoris ſui q̇
tam vehementer in corpore ſuo ebullit:quia aperto
latere cum impetu emanauit.In corde auteꝫ noſtro
ſunt duo vbera.ſ.intellectus ⁊ effectus.Dicitur aūt
excoqui in vbere intellectus per meditationem :⁊ in
vbere effectus per deuotionem:⁊ ſic ſanguis xp̄i in
ſuo corpore ⁊ in noſtro corde per meditationē ⁊ affe
ctionē vertitur in albedinē:⁊ aīas noſtras dealbat ⁊
mūdat.Apoca.j.Lauit nos a peccatis noſtris i ſan-
guine ſuo.Tertio accepit xp̄s perſonā epī quādo ſcꝫ
panem ⁊ vinum in corpus ſuū trāſmutauit ⁊ apoſto
lis poteſtatē cōficiendi dedit.Et iſta eſt maior pote-
ſtas que vnꝗ̄ homini data fuit.eſt eñ poteſtas dei
magna facere aliquid de aliquo: ſicut quando fecit
hominem de terra ⁊ euam de coſta ade.Eſt ⁊ alia po
teſtas dei maior ſicut de nihilo aliquid facere ſicut
fecit celū ⁊ terram.Eſt ⁊ tertia maxima ſicut de crea
tura creatorem.Iſtam poteſtatem nō dedit angelis
ſed ſolis ſacerdotibus:quia diuina virtute corpus ⁊
ſanguinē in ſpeciē panis ⁊ vini conuertūt.Vñ euſe-
bius.Inuiſibilis ſacerdos.i.xp̄us ꝑ miniſtros ſuos
viſibiles creaturas in corpus ⁊ ſanguinē ſuuꝫ ſacra
ta poteſtate cōuertit verbo ſuo.ſ.illo hoc eſt eñ cor.
⁊c.Unde non debet aliquis attendere ad viſum ſuū
quia viſus putaret ſe videre colorem panis: nec ad
guſtum:quia putaret ſe ſentire guſtuꝫ panis: nec ad
olfactum:quia putaret ſe ſentire odorem panis ⁊ vi
ni ſed attribuere debet ad auditum:quia cum audit
conſecrationis verba ita eſt omnino ſicut audit.hoc
eſt eñ cor.⁊c.qd ſignificatum eſt Gen.xxvij. in iſaac
qui cum benedixiſſet iacob fuit deceptus eius viſus
q: oculi ſui caligauerāt ⁊ ipm nō agnouit.Fuit dece
ptus olfactꝰ:q: credidit ſe ſentire odorē veſtimētorꝝ
eſau.Fuit etiā deceptꝰ guſtus:q: credidit ſe comede
re de venatione eſau ⁊ comedit de venatione iacob.
Fuit ⁊ deceptus in tactu:q: putabat ſe tangere ma-
nus eſau ⁊ tāgebat manus iacob.Sꝫ auditꝰ q̇ vocē
iacob audiuit nō fuit deceptꝰ:immo dixit.Vox qdē
iacob eſt.Sic etiā in iſto ſacramēto omēs alij ſenſus
decipiūtur p̄ter auditus . ⁊ ideo oēs fideles qui au-
diunt verba conſecrationis firmiter veraciter crede
re debent ꝙ corpus xp̄i eſt ⁊ ſanguis eius.

¶ De interpretatione nominis.

Ludouicus dr̄ quaſi lucem donās ſeu
lucis dator.Interpretať etiā quātum
ad vltimā nominis partē cuſtos.Icos
etiā grece dr̄ cuſtos latine.Fuit eñ ſe-
uerus cuſtos verbi dei vt ex eiꝰ geſtis
demonſtrať.Fuit etiam ꝓpugil cuſtos
exercitꝰ ſui i terra ⁊ mari ac etiā i ipſo cōflictu certa
minis.Vñ de eo in eccleſia cātať.Ludouicus ex noīe
lucis dator exprimiť ⁊ cuſtos in certamine preſentis
vite ponitur.

¶ De ſancto ludouico rege francorꝝ. clxxxi. A

Beatus ludouicus quōdā rex frā
corꝝ illuſtris patrē habuit xp̄ia-
niſſimū regē nomine ludouicuꝫ hic de
albigeſio ⁊ comitatu tholoſano hereti
cos debellauit ⁊ hereſes extirpauit: et
dū reuerteret in franciaꝫ migrauit ad
xp̄m. Puer igiť ſancte indolis patre
ſtrennuiſſimo ſic orbatꝰ ſub tutela matris videlicet
blanche regine quōdam regiſcaſtelle filie remanſit.
Quem ipſa tenerrime diligēs ſub cuſtodia ſpecialis
magiſtri ⁊ cōſilio religioſorꝝ:maxime ordinis fratrū
predicatorꝝ ⁊ minorꝝ in moribꝰ ⁊ ſcientia litterarum
tradidit imbuēdū.At ipe velut alter ſalomō puer
īgenioſus ⁊ bonā ſortitus aīaꝫ ſuꝑ coetaneos ſuos
profecit valde laudabiliter in vtriſqꝫ.Cuiꝰ ſanctitati
congaudēs pia mater pluries dicebat eidem.Plus
vellē fili chariſſime te mortē incurrere tēporalē ꝙ̄ ꝑ
aliqd peccatū mortale te tuū offendere creatorē.Qd
verbum deuotus filius in animo ſic firmauit ꝙ diui
na comitante gratia a vitijs abſtinens ad culmē vir
tutum perueniſſe ab omnibus ſentiretur.Dehinc
diuina prouidentia ne tam nobile regnum regali ſuc
ceſſione careret vxorem duxit:de qua ſuſceptā ſobo
lem generoſam vir ſanctus ſummopere ſtuduit edu
care docens ſuper omnia timere deum et ab oī pec-
cato iugiter abſtinere:ſerta quoqꝫ de roſis ſeu alios
capellos eos portare ſextis ferijs ꝓhibebat propter
coronā ſpineaꝫ tali die impoſitam capiti ſaluatoris.
Ipſe vō exemplo apoſtoli corpus ſuum caſtigans
et in ſeruitutem redigens caſtigatiōe multiplici ſuo
ſpiritui ſeruire cogebat:multo tempore cilicium ad
carnem applicans . Ieiunabat quoqꝫ omni tēpore
ſextis ferijs e maxime in aduentu et quadrageſima
in quibus a piſcibus et fructibus abſtinebat:labori
bus:vigilijs:orationibus ⁊ alijs ſecretis abſtinētijs
et diſciplinis iugiter ſe affligens.Quolibet etiā ſab

bato conſueuerat in loco ſecretiſſimo quotidiã pauperũ proprijs manibꝰ abluere pedes et deinde tergere ac humiliter oſculari ſimiliter et manꝰ cuilibet certã ſummã pecunie tribuendo. Pluries etiã .cxx. pauperibus qui in curia ſua omni die reficiebantur abunde et in vigilijs ſolẽnibꝰ ac quibuſdã certis diebus per annũ .cc. pauperibꝰ anteq̃ ipſe comederet manu propria fercula miniſtrauit. Semꝑ enĩ in prãdio ⁊ cena prope ſe tres ſenes pauperes recũbẽtes habebat: q̃bus de cibis ſibi appoſitis charitatiue miniſtrabat xp̃m paupẽm in ſuis pauperibꝰ venerãdo: de quoꝝ reliquijs comedere nõ horrebat. Scarleto etiã ſiue bruneto aut viridi vel alia veſte põpoſa vti nolebat nec pellibus varijs: aut nimium ſumptuoſis maxime poſtq̃ de partibus trãſmarinis redijt p̃ria vice. Dilatationẽ ꝟo fidei ardẽti deſiderio cupiebat. Unde tanq̃ verus amator fidei et zelator tres fratres ſuos commilitiones ac maiores regni barones et milites ſecum ducẽs cum exercitu maximo applicuit in egyptũ: vbi multa in ſe ⁊ ſuis mala perpeſſus dehinc ab hoſtibus captus ac carceri mãcipatus: modico tãdẽ pretio qđ mirabile eſt redemptus fuit ⁊ liberatꝰ. Eductꝰ itaq̃ de carcere ꝑ quinq̃ annos in ſyria remãſit: multos ſaracenos ad fidẽ conuertens ac captiuos chriſtianos redimens quorum corpora plerumq̃ proprijs manibꝰ ſepeliebat. Ubi quanta pro fide chriſti in hac peregrinatione ac etiam in alia qua ſecundo tranfretauit ſuſtinuit: niſi qui affuit aut maiora volumina inſpexit nemo ſufficienter mente perpendit. Que quia in hiſtoriali circa finem ſatis diffuſe narrat vincentiꝰ vbi non de auditis relatu: ſed ſuo tempore geſtis fidẽ facit breuitatis gratia dimittuntur. Poſtmodũ ꝟo audita morte regine matris ſue baronũ ſuorũ conſilio redire in franciam acquieuit. Et dũ eſſet in mari nauis ipſum deferens bina impluſione ad rupem tã fortiter eſt colliſa ꝙ a nautis ⁊ alijs peritura crederetur Tanta igit̃ concuſſione perterriti ſacerdotes clerici et alij ſanctum regem inuenerunt orantem coram ſacro corpore ieſu chriſti. Et fuit eorum omnium firma fides ꝙ eiꝰ meritis et precibus eos omnipotẽs deus a mortis periculo liberaſſet. Reuerſus itaq̃ in franciam cum ineffabili gaudio ab omnibus eſt receptus. Ac extunc de virtute in virtutem proficiens ad omnimodam vite perfectionem peruenit. Tunc enim cepit fundare hoſpitales: domos pauperum: religioſorum edificare monaſteria: clauſtra: dormitoria: eccleſias: loca et alia edificia oportuna. Cecis et beguinis filiabus dei fere in omni ciuitate regni cũ certis eleemoſynis de locis et domibus ſibi competentibus prouidit. plura etiam monaſteria diuerſorum ordinum ab ipſo fundata et ex toto magnis dotauit redditibus. Inter que abbatiam regalis mõtis ciſtercienſis ordinis magnifice fundauit et dotauit. In qua ſemel quod mirabile eſt dictum cuidam monacho leproſo in quodam prandio flexis genibus cibum et potum in os eius immittendo humiliter miniſtrauit: abbate et qui aderant in lacrimas ꝑrumpentibus ac pre horrore vix videre valentibus. Precipua etiam deuotione ſanctas venerabatur reliquias et dei cultũ et honorem iugiter augmentabat. Pariſius ſiquidem in regali palatio capellam ſpecioſiſſimam conſtruxit: in quo ſacroſanctã coronam domini ſpineã et maximã partem ſancte crucis ferrũq̃ lancee quod latus aperuit ſaluatoris cũ pluribꝰ alijs reliquijs digniſſime collocauit: quas a cõſtantinopolitano imperatore receperat: cũ immẽſis laboribus et expẽſis. Opprobria ꝟo fidei chriſtiane audire non poterat: ſed zelãdo zelũ dei grauiter puniebat. Unde quẽdã ciuẽ pariſienſem q̃ turpiter iurando xp̃m blaſphemauerat in peccati penã et aliorũ terrorẽ ferro candenti in labijs ſuis cauterizari p̃cepit dicens. Uellẽ quoad vixero in labijs meis talem indecentiã ſuſtinere dũmodo hoc peſſimũ iurationis vitiũ de regno noſtro penitꝰ tolleret̃. Similiter ſaracenis petentibꝰ in pactione de ſoluenda pecunia pro ſe ⁊ ſuis adderet ꝙ fidẽ xp̃i negaret ſi pactũ non teneret facere cõſtanter denegauit. Et ꝑſuadentibus q̃ aderãt ꝙ hoc ſine pctõ facere poſſet: reſpondit. Tantũ horreo verbũ de neganda fide etiã ſub conditione audire ꝙ non poſſem illud exprimere ſono vocis. Ibi etiã quẽdã nobilẽ ſaracenũ q̃ recenter ſoldanũ occiderat facere militem recuſauit dicẽs: ꝙ nec ꝓ morte nec vita infidelẽ quẽq̃ inſigniret baltheo militari. In tanta etiã veneratiõe habebat ſignaculũ ſancte crucis ꝙ deſuꝑ calcare nolebat: ⁊ a pluribꝰ religioſis exegit vt in clauſtris eoꝝ et tũbis cruces nõ inſculperent̃ ⁊ inſculpte penitꝰ raderẽtur. In regimine ꝟo ita prudenter ſe gerebat ꝙ abſq̃ ꝑſonarũ acceptione iuſtitiã reddebat vnicuiq̃. Timẽs ꝟo ne cauſe pauperũ vix ingrederentur ad iudices bis in hebdoma ad audiẽdũ conquerentes in loco patenti ſe ponebat ⁊ eos celeriter quãtũ poterat expediri faciebat. Et qñ negotiũ fidei ꝑ prelatos ſeu inquiſitores deferebat̃ ad eũ: oĩbꝰ alijs poſtpoſitis faciebat ꝗcitius expediri. Duella ꝟo tanq̃ a iure prohibita cuiuſq̃ inſtantia non admittebat: ſed per aliam viam iuri conſonam etiam magnatum maleficia puniebat. Statuit inſuper ad abolendum vſuras vt obligatos iudeis aut alijs publicis vſurarijs nullus iudex compelleret ad ſoluẽdum. Et quia pacem operatur iuſtitia dedit ſibi deus pacẽ ⁊ regno tranquillitatem. Tandem poſt multorum annorum ſpatia audiens deſolationẽ terre ſancte ⁊ mala chriſtiane gentis ferre non valens: cum filijs ſuis ac regni comitibus ac magnatibus ſecundo tranſfretare diſpoſuit: in qua tranſfretatione diem ſuum vltimũ appropinquare videns: filios ſuos admonebat vt pro eccleſia dei et defenſione terre ſancte vt ipſe faciebat omni virtute inſiſterent. Currẽte igitur nauigio verſus tunicium et exercitu ſuo libere capiente portum in aphrica carthaginis caſtrũ et adiacentem regionem vi armorum ceperunt. Deinde inter carthaginem et tunicium fixerant tentoria ibi aliquãdiu moraturi. Illic ergo beatꝰ ludouicus poſt tot laudabilia vitutum opera poſt tot laborioſos agones quos pro fide chriſti indefeſſo animo tolerauerat diſponente deo qui labores ſuos voluit feliciter conſummare et laborum ſuorum fructum retribuere lecto decubuit febre continua fatigatꝰ. In

ualeſcente igit̃ morbo ſaniente integro aſpectu atq̃ auditu orãs ac ſanctos inuocãs deuote ſuſcepit oĩa eccleſiaſtica ſacramẽta. Demũ ad extremam horã veniens ⁊ ſuꝑ ſtratũ cinereum recũbens verba proferens vltima parte. In manus tuas domine commẽdo ſpiritum meũ. Anno domini. M.cclxx. hora nona feliciter migrauit ad chriſtũ. Corpꝰ ꝟo illius delatũ fuit ad ſepulcrũ patrũ ſuorum apud ſanctũ dionyſium in francia vbi et etiam alibi in diuerſis mũdi partibus crebris choruſcat miraculis. In die ſepulture eius quedam mulier ſagienſis dioceſis viſum quem prius ꝑdiderat recuperauit omnino meritis ⁊ precibus pij regis. Quidam iuuenis ð burgũdia ſurdus ⁊ mutus a natiuitate cũ alijs veniens ad ſepulcrum eiꝰ prout videbat alios facere nutibꝰ exterioribꝰ ſcti ſuffragiũ implorabat. Et cũ ibi aliquãdiu ꝑmãſiſſet aperte ſunt aures eiꝰ ⁊ ſolutũ vinculũ lingue eiꝰ. Et qui nunq̃ gallicũ audierat pure gallicũ loquebatur Et cũ audiuit primo campanas pulſari maximo terrore perterritꝰ putabat totã eccleſiã ſuꝑ ſe ruiturã Anno quo beatꝰ ludouicꝰ fuit aſcriptus ſanctoꝝ cathalogo in diuerſis partibꝰ ad inuocationem ipſius multa ꝯtigerũt miracula. Ebroicis nãq̃ puerũ quẽdam prope quoddã molendinũ ſubmerſũ parẽtes multis ſanctoꝝ ſuffragijs cõmendauerũt. Uerũ omnipotẽti deo miſericorditer diſponẽte mirifica re ſanctum ſuũ vox intonuit vt puer p̃dictꝰ beato ludouico deuoueret̃ quo ſtatim ad eccleſiã fratrũ p̃dicatoꝝ nuper in honorẽ b. ludouici fundatã cũ ſolitis oblationibꝰ delato cõfeſtim viuus apparuit.

¶ De interpretatione noĩs.

Thomas interpretat̃ abyſſus vel geminus vel diuiſus vel ſignatꝰ ſiue cõſummatꝰ. Fuit ſiquidẽ ħ ſctũs doctor thomas velut abyſſus ꝓfundiſſima. Sciã enĩ ⁊ ſapientia profundiſſimus extitit. Ideoq̃ nõ immerito aquinus ex noĩe patrio dictus eſt: q̃ſi doctrine celeſtis aquas nactus eſt abũdãtiſſimas ꝓpter quod illud Eccl'. xv. ſcriptũ de eo dici põt. Aqua ſapiẽtie ſalutaris potauit illum deus. Et apocal'. xxij. Oſtendit angelus fluuiũ aque viue ſplẽdidum tanq̃ criſtallũ procedens de ſede dei ⁊ agni. Et prouerbi. xx. Aqua profunda conſilium in corde viri. Aut certe aquinus ex eo dici põt ꝙ ex aq̃s mũdane vanitatis et proprie natiuitatis eductus ꝑ religioſam vitam reſtitutꝰ eſt matri eccleſie moyſi figura. Fuit etiam geminus deuotionis decore ⁊ intelligentie claritate inſuꝑ diuiſus fuit a mũdanis cupiditatibus ⁊ pompis et religionis vitam acerrimam ducens deniq̃ fuit ſignatus aut cõſummatꝰ omniũ virtutum ſplendore quapropter bene eſt nuncupatꝰ thomas. qđ poteſt interpretari quaſi thaud meum. ideſt ſignum meũ vel cõſummatio mea. Deus enim tantis eũ illuſtrauit atq̃ perfudit gratie donis: vt verum dei ſignum atq̃ conſummatio ideſt perfecta dei operatio eſſet. Cuius hiſtoriam ⁊ vitam quidam epiſcopus lodonenſis conſcripſit. Feſtiuitas eius autẽ celebratur nonis martij qua die migrauit ex hoc mũdo ad perpetuã gloriam.

¶ De ſancto thoma de aquino. clxxxij. A

Thomas de aquino ordinis predicatoꝝ doctor egregius nobilibus ortus ꝓgenitoribꝰ lãdolpho patre de domo ac illuſtri ꝓſapia comitũ aquinoꝝ cõfinibꝰ cãpanie ⁊ regni ſicilie matre theodora de neapolitana ſtirpe exiſtẽte duxit originem. Qui ꝑ ſanctum eremitam bonũ noĩe matri ſue fuit prenunciatus ex nomine naſciturus magnus in orbe: natuſq̃ fuit anno dñi. M.ccxxv. Hic exiſtẽs infantulus cum a cunis ꝑ balneo ſolueretur nutu diuino chartulam quandam humi iacentem in qua ſalutatio angelica continebat̃: brachiũ nemine iuuante extendens accepit Cui vix mater eripere potuit. Hic puer quinq̃ annorũ exiſtens miſſus fuit a parentibꝰ ad monaſteriũ montis caſſini: erudiendꝰ in primis literarũ elementis et moribꝰ inbuendꝰ. Cũ aũt ſeptem annorũ eſſet miſſus eſt neapolim ad ſtudiũ artiũ liberalium Qui tanta celeritate naturalis ingenij omnes artes didicit in ſeptem annoꝝ ſpatio. et precellens omnes ingenio et labore cũctis erat admirabilis. Cũ aũt eſſet annoꝝ q̃tuordecĩ virgo electꝰ a domino intrauit ordinem ſacratiſſimũ fratrũ predicatorũ. Hic etiam eodem anno q̃ intrauit ordinem cũ per fratres ordinis predicti fuiſſet romam perductꝰ ⁊ de roma ꝑ tuſciam pariſiꝰ duceret̃: vt a ſuis elõgaret̃ parentibus: raptꝰ ⁊ captꝰ fuit in itinere per germanos ſuos carnales ⁊ vi ablatꝰ a fratribꝰ et miſſus ad matrem ſuã in caſtro montis ſancti ioannis. vbi detentꝰ ⁊ cuſtoditus et clauſus in carcere ſtetit q̃ſi biennio in habitu ordinis quem aſſumptũ nunq̃ deſeruit nec ad deſerẽdum aliquatenꝰ flecti potuit. Deditꝰ ꝟo ibidem orationi ⁊ contemplationi ac ſcripturarũ tanq̃ in ſchola ſummi magiſtri plurimũ profecit. Et vehemẽtis libidinis ſuggeſtricẽ a carcere cũ ſtipite ignito fugauit. Unde ex hac victoria tale donũ a deo conſecutꝰ eſt vt nullũ ſtimulũ voluptatis veneree poſtea ſenſerit. Poſtq̃ aũt redditꝰ eſt ordini miſſus eſt coloniã vbi docebat philoſophiam ⁊ theologiam: doctor albertꝰ magnꝰ eiuſdem ordinis profeſſor. A quo plurimum eruditꝰ eſt ſpatio annorũ .xj. Cũ ꝟo attigiſſet .xxvij. annũ etatis ſue pariſiꝰ miſſus gradũ baccalauriatꝰ in theologia ſuſcepit q̃ cũ laudabiliter legiſſet ſentẽtias ⁊ omnibꝰ eẽt venerabilis propter admirabiles queſtionũ ſolutiones aſſumptꝰ eſt ad magiſteriũ ſacre theologie anno ſue etatis .xxx. Qui viuens dũtaxat poſtea ãnos .xx. maximos et pulcerrimos libros compoſuit qui libri fere complent centenariũ numerũ. Habuit aũt tantam a deo gratiam vt dubia alijs occulta per reuelationẽ dei apparentibꝰ ei beatis petro et paulo cognoſceret. Incendebat̃ enim dei amore: et ita rapiebat̃ in contemplationem myſterioꝝ diuinorũ vt etiam comedendo circa illa cogitaret. Et exiſtens in mẽſa ſancti ludouici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ⁊ cella ſua. Spãliter adiutorio diuino fretꝰ queſtionẽ difficilimã de ſacramento corporis chriſti omnibꝰ magiſtris pariſienſibꝰ ignotam declarauit. Hic doctor egregꝰ in extaſi ⁊ alienatiõe viriũ ſenſitiuaꝝ mente freq̃nter apparuit in deũ eleuatꝰ: corꝑe etiam viſus eſt in oratione exiſtens vno cubito ⁊ aliq̃n duo

bus a terra ſurſum leuari. Quoties aūt vir ſctūs di-
ſputare: legere: ſcribere vel dictare aliquid vellet pri
us ad orōnē accedēs inueniebat ſic in promptu qḋ q̄-
rebat ac ſi in libro legeret. Fuit inſup tātus amator
vere ſapientie: vt archiepiſcopatū neapolitanum ad
quē volebat eū ꝓmouere dn̄s clemēs papa .iiij. recu
ſauerit. et homelias Chry. ſup mattheū ꝑlegerit ci
uitati pariſieñ ⁊ rōnē reddēs fratribꝰ. Ciuitas hˀ ſi
eēt mea ꝓpter curā regiminis mihi eriperet cōtēpla
tionē diuinoꝝ et cōſolationē animi impediret quam
ſcriptura ſancta donat. Tādem xp̄o iſte doctor egregi
us florens ſciētia ⁊ doctrina eminēs vocatus ꝑ gre-
gorium papā .x. ad generale conciliū qḋ celebratū fuit
lugduni in kal. maij. anno dn̄i. M.cclxxiiij. Obijt in
itinere ī monaſterio foſſe noue ciſtercieñ. ordinis ter
racinenſis dioceſis nonis martij etatis ſue anno .l.
inchoāte. In obitu aūt eius nō defuerunt ſigna mi-
randa que ſancti doctoris indicarent exitum ex hoc
mūdo ⁊ eterne ſue felicitatis mōſtrarēt initiū. Nam
ſtella quedam ad modū comete tribꝰ diebꝰ ante do-
ctoris obitū ſup idem monaſteriū viſa fuit etiam in
die quo ſancto doctore migrante diſparuit. Dn̄s ēt
albertus magnus colonie in mēſa exiſtens cepit ſu-
bito lacrimari. Dixitq; aſſiſtētibꝰ. Frater thomas de
aquino filius meus in chriſto qui fuit lumen eccleſie
ab hac luce hodie migrauit. Subprior etiā foſſe no-
ue patiēs in oculis fere oīmodā cecitatē emiſſo vo-
to adductꝰ ad ſepulcrū ſcti corporis ⁊ orans deū me
ritis ſui ſancti viſus bn̄ficiū recepit ⁊ clamauit coraꝫ
toto cōuentu bn̄dictus deus qui meritis ſcti thome
clare me videre fecit. Et longo tempore poſt viuens
vmbraticēſis eccleſie factꝰ eſt ep̄s. Manifeſtū q̄ꝫ mi-
raculū in duabꝰ tranſlationibus ſacri corporis beati
thome apparuit. Ex eo enim prodijt odor ſuauiſſi-
mus ⁊ fragantiſſimꝰ quod ſignū fuit ſcientie ſue di-
fundende ꝑ totuꝫ orbē: ⁊ ipſum dū viueret redoluiſ-
ſe omnibus virtutibus. Nullꝰ enim ſtimulus ſuper
bie nec aliquis fetor cuiuſcūq; peccati mortalis eo vi
uente exiuit. Quartodecimo etiam anno ab eius fe-
lici obitu cum pretioſus theſaurus ſacri corporis pa
tefactus eſſet: inuentum eſt corpꝰ integrū membris
⁊ pannis ſui habitus. ſolaq; naſi ſummitas paululū
diminuta viſa eſt. Odorq; tantus emanauit: vt oēs
monachi inde excitati ſuas cellas exirent ad viden-
dum tantū miraculumem. Eiuſdē ſacri corporis ma-
nū dexteram domina theodora comitiſſa petiuit ab
abbate monaſterij foſſe noue quam non potuit euel
lere leuiter a corpore. Quis iam annis .xiiij. iacuiſſet ī
terra: ſed cōpulſus eam ferro detrūcauit que miran
dum odorem eaꝫ venerantibus deuote effundebat.
Unde cū quidaꝫ vir magne fame anno ab obitu ſan
cti thome .xlij. quereret pretioſas reliquias ad repo
nendum in quadam capella ſancte crucis quaꝫ edifi
cari fecerat apud ſalernum: ⁊ veniſſet in capella caſtri
ſancti ſeuerini ſalernitane dioceſis ⁊ ſibi oſtenſa fuiſ-
ſet manꝰ ꝑdicta: eāq; deſpexiſſet ſtatim tremore ma-
gno totiꝰ corporis egrotari cepit. videbaturq; ſibi ꝙ
haberet caput groſſum ad modū viniꝰ ciſte ⁊ nimis
ponderoſum. In ſe autem reuerſus et penitēs acer-
rime de irreuerētia facta cū reuerēter illaꝫ adoraſſet
a tremore illo ⁊ inflatione corporis liberatꝰ eſt. Quā
cum deoſculatꝰ eſſet odorem maximū ex eo progre-
di ſenſit qualeꝫ ⁊ quantū nunq̄ ſe meminerat perce-
piſſe. Odor aūt ille ex tactu ſacre manꝰ ſibi ⁊ eius ca
putio qḋ in collo gerebat: mlto tp̄e ſic adheſit ꝙ ip-
ſe ⁊ caputiū adeo redolebant illis inter quos cōuer-
ſabatur ꝙ pluribus interrogantibus quid ſecū fer-
ret odoriferū cōpellabatur miraculi ſeriē ſepe recita
re. Et extunc vt aſſeruit tantā deuotionem ad ſctm̄
thomā ⁊ confidentiā accepit ꝙ toties aliqua tenta-
tio ſibi adueniret vel periculuꝫ immineret recōmen-
dans ſe meritis ſancti thome et inuocans nomē eiꝰ
ſe ſenſit ab impugnatione ⁊ periculo ſtatim liberatū
Aduertendū aūt eſt ꝙ odor ille ꝓdiens a membris
beati viri miraculoſus eſt. q: nō ſentit̄ quoties ado-
rantur mēbra: nec ab oībus qui ipa adorant ſed qñ
placet ⁊ ꝑſonarū deuotio promeretur. Ex quo ma-
nifeſtum eſt ꝙ nō ſit odor humano ingenio ꝓcuratꝰ
qui diuina extitit virtute cōceſſus: nec vllius rei na-
turalis odor ſimilis illi reperitur. Ut autē amplius
glorificet̄ deus in ſancto ſuo queꝫ mirificauit: pauca
de multis miraculis ad augmentū deuotionis fideli
um hic ſubdunt̄. Quidam arte chirurgicus. ſed ꝑ de
cēnium infirmitate podagricus: nec valēs ꝑ ſe ambu
lare: ſe deo ⁊ beato thome deuouit ⁊ iuxta eiꝰ tumu
lum incumbēs orōne facta ſanus ꝓſilijt laudans de-
um ⁊ ſanctum eius. Alter quidam ꝓpter horribileꝫ
fantaſmatis viſionem omni virtute deſtitutꝰ et mor
tuo ſimilis videbat̄. adeo vt igne mēbris eius amato
nullatenus ſentiret qui portatꝰ ad tumulū ſcti tho-
me poſt morulam liber et ſanus omnino a ſepulcro
ſurrexit. Mulier quedam cū filium ſuū duoꝝ mēſiū
in cunis decubantem periclitari formidaret ꝓ eo pre
ſertim ꝙ per menſes quatuor ex ſurditate adeo gra
uata eſſet decies exclamare vagientē etiam puerum
vix audiuit viri ſui inductione q̄ meſtus vna cuꝫ illa
cōmunis filij periculo cōdolebat predicto viro deivt
eam ab eadem infirmitate eriperet obnixiꝰ deuouit:
emiſſoq; voto cū nocte ſecuta dormiſſet in craſtino ſe
liberatam ſancti meritis reperit vt optabat. Puel-
la gutturis ſui fauces ſquinantie habens infirmita
tem cōſtrictas intantū: vt neq; ſumere quicq̄ poſſet
neq; reſpirare dū deuote ſe beato viro a matre per-
ſuaſa cōmendaret ductaq; fuiſſet in craſtinū ad ꝑdi-
ctū monaſteriū foſſe noue ſuperpoſitis gutturi ſuo
ſanctis reliquijs cōfeſtim melioratā ſe ſenſit panē co
medit ꝑfecteq; ſanata redijt. Quidā conuerſus foſſe
noue adeo grauē in brachio dextro ⁊ ſpatula ⁊ dolo-
rem patiebat̄ vt illuc deferret ſuſpenſum ad collū ⁊
penitꝰ ei inutile atq; dolorē vehemēter afflictum qui
neq; medicoꝝ auxilio remediū inueniēs imo amplio
re dolore grauatꝰ dū dicto ſancto pro ſua ſanitate ſe
humiliter cōmēdaſſet a ſomno ſurgēs ſe penitꝰ libe
ratū cognouit. Infans quidā quatuor annoꝝ tumo
rē ⁊ ruborē ī coſtis crure vſq; ad pedē patiebat̄ adeo
afflictiuū: vt nec a matre ſua vel alio tāgi ſine leſione
et clamore aliquatenꝰ potuiſſet neq; ſe mouere pote
rat. Cūq; puer ꝑ mēſem in tanto dolore ⁊ anxietate

fuiſſet: ⁊ a medicis ſpes curationis ſine inciſiōe pue
ruli nō inueniretur deficiente natura artiſq; ſuffr
gio non inuento recurſum eſt ad deū ⁊ ſanctū ſui. n
thomā. Mater xp̄o infantuli beato thome ipſum de
uotiſſime commēdauit vt a dicta infirmitate ſine in
ciſione ſuis meritis puerū liberaret: qui delatus ad
monaſteriū ⁊ poſitus ſuper tumulū poſt aliquā mo
rulam ſanus inde ſurrexit. Propter hec ⁊ alia teſti-
monia multa que de hoc viro iuſto mortalibꝰ credi-
bilia per deum facta ſunt nimis. Dominus ioānes
papa .xxij. Apud auinionem pontificatus ſui anno
vij. xv. kalen. auguſti. Anno xp̄i īcarnati. M.cccxxiij.
a felici xp̄o tranſitu huius viri beati ex hoc mūdo an
no .l. decurrente illum ſanctorum confeſſorum catho
logo adiunxit. Ad laudem et gloriam domini noſtri
ieſu xp̄i qui hunc ſanctum adhuc in terris viuentem
et iam ad celos tranſlatum multis fecit choruſcare
miraculis vt fideles ipſum inuenirent apud deū be-
nigniſſimū patronū et eius veſtigia imitātes regna
celeſtia cōſequi poſſent.

¶ De ſancto marcello ep̄o. clxxxiij. A

Beatiſſimꝰ marcellus antiſtes na
tus pariſij ſꝫ ciuis paradiſi ī ter-
ris humilis erectus in celis: mediocris
parentibꝰ ſed meritis celſus. Cui hoc
fuit nobilitatis lumē inſigne xp̄o ſine
culpa ſeruire. Nō degeneris intume-
ſcēs ſupbia ſed habēs de moribꝰ orna
menta. Nec ſumens de parentele laude iactantiam:
ſed gratiam poſſidens in virtutuꝫ exemplis. Intra
ſe ſuos theſauros retinens deum mundo corde com
plectens: ſed cum xp̄o pauper iſte regnauit qui ī hu
militatis conuerſatione in charitatis vbertate: in ca
ſtitatis lumine: in ieiuniorum pinguidine: ita ſe totū
tradidit diſcipline vt ab ipſa infantia maturus aſcē-
deret ⁊ poſitus in corpore quaſi nihil de carne por-
taret. Hic itaq; beatiſſima inſtitutione ſuccinctus ⁊
venerādis operibus pene prius ſacerdos extitit q̄
clericus. Iādudum dignus quin ſuſciperet dignita
tem antea preparatus ad id quod erat ſine mora fu
turus. Calcata mundi pompa vel criminibus: cū di-
uinis armis: initiatus accingeretur ad ſpem felicem
palmā de hoſte publico relaturus ī militia xp̄i exer-
citando lector effectus eſt: ac ſeipſum templum xp̄i
pro primitijs offerens velut a bellis ſacrificium ho-
ſtia victe carnis ⁊ pure mentis effectus eſt. Qui cla-
rior mercede q̄ nomie ⁊ merito maior q̄ gradu ſine
offendiculo ſuum gerens officium cepit in milite cre
ſcere quod accepit a rege. Denīq; dum adhuc cleri-
cali tyrocinio celaretur miraculis proditur ⁊ ſignis
celeſtibus illuſtratur. Unde quadam vice ad offici-
nam acceſſit fabricalem qui deſpectus ab artifice co-
gitur vt extracta de ardenti camino ferri maſſa can-
dens manu ſua ferrum accenſum attoleret et quāti
pōderis eſſet enarraret. Tunc vir beatiſſimus non
ignarus totum de xp̄o preſumere et quante virtu-
tis cauſa ſit in rebus nō turpibus obedire mox ſup
poſita manu ferrum altius eleuauit dicens. De calo
re calet: ſed nouem pondera habet. Quod poſtea tā
tum ad ſtateram inuentum eſt: q̄ꝫtum eius vox libra
re ꝑdixerat. Itaq; cū ſubdiaconali miniſterio funge
retur in die epyphanioꝝ hauriēs aquā de fluuio ſe-
cane: dū beato prudētio epiſcopo manibus abluen-
dis aquā offerret: mutatis elemētis vini ſapor inuē-
tus eſt. Quo viſo obſtupeſcēs pontifex iuſſit ex ipo
vrceolo in calicē ſacrū defundi. Un̄ vniuerſus ppl's
miſſa celebrata ⁊ cōmunionē accepit ⁊ ipſum vas cū
ad plebis multitudinē ſuffeciſſet: acſi nō tactū et in-
tegrū ſic plenū ꝑmanſit. Cuius vini myſtico bn̄ficio
poſtea multi ſanati ſunt. Cū vir ſanctiſſimꝰ quadaꝫ
vice ex ſui officij ſeruitute aquā manibus prefato ve
nerabili epiſcopo porrexiſſet: mox inde balſama cepe
runt fragrare. Et dū vnda curreret viſa ſunt criſma-
ta reſpirare: vt pene pōtifex crederet ſe magis manꝰ
vngere q̄ lauare et alteras aquas q̄reret, vt priores
vnguatas ablueret. Quo viſo ſacerdos venerabilis
obſtupeſcens deo gratias de comperto munere re-
tulit ⁊ beato marcello reuerentiam de religione ſer-
uauit deū cū nō talem q̄ ſeruiret: ſed potiꝰ cui ſerui-
retur agnouit. Matrona quedam ꝓſapia nobilis: ſꝫ
opiniōe vilis maculās crimine quod fulgebat ex ge-
nere poſtq̄ dies fugitiue vite rapta luce cōcluſit ad
tumulū pompa comitāte: ſꝫ nō ꝓfutura ꝓceſſit quo
cōdita horreſco referens hoc ꝯtigiſſe poſt funera q:
duplex naſcit̄ lamentatio de defuncta. Ergo ad ſumē
dum eius cadauer cepit ſerpēs immaniſſimꝰ frequē
tare. Et vt dicam clarius mulieri cuius mēbra beſtia
deuorabat ipſe draco factus ſepultura: quo viſo per
territi homines de ſuis ſedibus migrauerūt. Btūs
igr̄ marcellꝰ itelligēs ſe ō cruento hoſte triūphū ac-
quirere collecta plebe de ciuitate ꝓgredit̄: ⁊ relictis
ciuibꝰ in proſpectu ppl'i ſolus chriſto duce ad locum
pugnaturꝰ acceſſit. Et cū coluber de ſylua rediret ad
tumulū: obuiantes ſibi inuicē dante orationē beato
marcello ille capite ſupplici cepit veniam blandiente
cauda precari: tūc precedēte pontifice beſtiā fere tri-
bus millibꝰ omnes perſecuti ſunt reddētes domino
gratias ⁊ ſoluētes exequias inimico. Deinde incre-
pans eū beatꝰ marcellus dixit. Ab hac die aut deſer
ta tene aut in mare te demerge: mox dimiſſa beſtia
nulla eius vlteriꝰ indicia ſunt inuēta. Ecce ꝓpugna
culū patrie in vno cōſiſtere ſacercerdote q̄ fragili ba
culo fortiꝰ hoſtem edomuit q̄ ſi baliſte trāſfixiſſent.
Si igit̄ ſanctoꝝ viroꝝ ex factis merita conferant̄ mi-
retur marcellū gallia dū roma ſilueſtruꝫ: niſi hˀ diſtet
in opere ꝙ draconem ſigillauit ille: iſte iactauit. His
itaq; operibꝰ ſanctꝰ marcellꝰ ſemꝑ intentꝰ: conuerſa
tione clarꝰ conſummatiōe precipuꝰ beatitudine glo
rioſus: remuneratione dictatꝰ cū ꝑpetuo dn̄o regna
turꝰ vincens mundi contagiuꝫ. mūdus migrauit ad
xp̄um die kal. nouēbris regnāte dn̄o noſtro ieſu xp̄o
cui eſt honor ⁊ gloria virtꝰ ⁊ poteſtas.

¶ De interpretatione nominis.

Genoueſa dicitur a genos quod eſt na
tura ⁊ eſa quod eſt menſura. quaſi ha
bens naturalia ad mēſuraꝫ ſiue pleni
tudinem ipſa eū ex bonis naturalibꝰ
que habuit faciliter dei gratia comitā
te ſupnaturalia eſt aſſecuta. Uel dr̄ a
genos qḋ eſt barba ſeu virilitas: ⁊ eſa effuſio ſeu ple

nitudo:quaſi effuſa ⁊ plena operationibꝰ virilibꝰ et
fortibꝰ. Ipſa em̄ vt ex eiꝰ geſtis colligit̄ ⁊ de ea in ec-
cleſia canitur:ipſis etiam viris aliquatenꝰ imitanda
atq̄ equiparanda eſt.

¶ De ſancta genoueſa. clxxxiiij. A

BEata v̄go genoueſa honeſtis pa
rentibꝰ patre ſeuero noīe:matre
v̄o gerūcia orta apud namethodorum
oppidū haud lōge a pariſienſi vrbe ex
titit ꝓgenita. Dū aūt ſctūs germanꝰ
antiſiodorenſis ep̄s quadā die apud
baſilicam in ipſo oppido ſitam oran-
di gratia ſe cōtuliſſet occurrente eiuſdem loci popu
li multitudine ſimul genoueſa affuit. Quā intuitus
in ſpiritu ſanctus germanus magnanimam genoue
ſam ad ſe deduci precipiens circunſtanti populo ele-
ctam a deo ſponſam predixit.in. eiuſq̄ natiuitate an
gelos ceciniſſe renunciauit ac felices tante ſobolis ꝓ
genitores predicauit: multoſq̄ eius exemplis a via
ſua mala conuertendos affirmauit. Que dum ob eo
accerſitur et de virginitate celeſti ſponſo conſeruan-
da admonetur:id ſe votis omnibus ſemper deſide-
raſſe reſpondit. Cui ille. Confide filia viriliter age ⁊
quod corde credis et ore profiteris operibus com-
probare ſtude. Dabit enim dominus fortitudinem
et virtutem decori tuo. Cumq̄ ſequenti die genoue
ſam iterum ſibi preſentari feciſſet ⁊ dixit ei. Aue filia
genoueſa. Reminiſceris quid heſterna die de corpo-
ris tui integritate mihi ſis pollicita. Cui illa. Remi-
niſcor pater. Tunc ille nummum ereum dei nutu alla
tum habentem ſignum crucis a terra colligens inq̄t
ad eam. Hūc tranſfer tecum pro memoria mei ad col
lum ſuſpenſum ſemper habeto:nulliuſq̄ metalli aut
margaritarū ornamēto collū.digitoſq̄ tuos ornari
patiaris. Et vale dicēs caputq̄ eiꝰ deoſculans abijt.
Cūq̄ mater eiꝰ die ſolēni ad eccleſiā pergeret ⁊ ge-
noueſam reclamantē domi remanere preciperet:cō-
feſtim vt ſibi alapam mater in faciē dedit:lumē ami-
ſit. Sicq̄ fere per bienniū diuinā iram perpeſſa:pre
cibus filie tandē priſtine ſanitati eſt reſtituta:alia vi
ce dum genoueſa cum aliquibus ſacratis virginibꝰ
etate prouectioribꝰ loco nouiſſimo incederet:obuiā
te carnotenſi ep̄o iulito ſtatim incedēdi euerſus eſt
ordo. Nā illa que ſequitur ait epiſcopus antepona
tur:qm̄ ipſa celitꝰ iā eſt ſanctificatiōe𝑧 adepta. Pa-
rentibus eius ſublatis de medio cū in pariſiū vrbe𝑧
tranſiſſet tanta paraliſis vt videbat̄ infirmitate de
tenta eſt vt corpus eius laxatis vndiq̄ artubus ac
diſſolutis compagibus triduo exanime crederetur.
Que cum de nouo eſſet ſanitate𝑧 aſſecuta aiebat ſe
in ſpiritu ab angelo in gloriam ſanctorum et ſuppli
cium impiorum fuiſſe deductam ac ex tunc ſecreta cō
ſcientiarum in non modicam admonitionem cepit
reuelare ac manifeſtare. Sancto autem germano re
deunte cum pariſium intraſſet confeſtim de genoue
ſa vbinam eſſet ⁊ quid ageret inquirens in eius ho-
ſpitium deſcendit ac male de ea colloquentibus: de-
ridebatur enim tunc vt pleruq̄ fit iuſti ſimplicitas
terram ſuis lacrimis irrigatam oſtendit. Sicq̄ eam
aſtanti populo commendans. diſceſſit ⁊ ad tempus
os loquentiū iniqua obſtruxit verū poſt obitū bea-
ti germani cū totila hūnor rex gallias ac precipue vr
bē pariſiorū inuaderet ac ſue ditioni minaret̄ ſubij-
cere ſingulis pene ad tutiores vt ſibi videbat̄ vrbes
facultates deferētibꝰ genoueſa orationibꝰ ⁊ vigilijs
īſiſtebat. Hiſq̄ cū quibꝰ degebat:ita facere exhortās
non eſſe ꝑtimeſcendos hoſtes dicebat quinimmo ci-
uitatem illeſa𝑧 fore predicabat. Quamobrem nōnulli
ciues inſurgentes dicebant pſeudo prophetiſſa𝑧 ſu-
is temporibꝰ aduenifſe:ac in eiꝰ mortem ceperūt cō-
ſpirare. Eodem tempore venit ad antiſiodorenſem
vrbem archidiachonꝰ q̄ hec audiens ita ciues ador-
ſus eſt. Nolite o ciues hoc admittere facinꝰ: q: hanc
de cuiꝰ interitu tractatis didicimꝰ narrante ſctō ger
mano antiſtite noſtro ex vtero matris a deo ſponſa𝑧
electā. Et ecce eulogias ab eo ſibi d̄relictas exhibeo.
Quas illico perlegentes ab inceptis deſtiterūt. Hi ſe
aūt protinꝰ abierūt. A bituirienſe vrbe venit mulier
q̄dam pariſꝰ que poſt conſecrationē violata fuerat:
vt genoueſam alloqueret̄. Que mox interrogata a
genoueſa an ſanctimonialis aut vidua eſſet confeſti𝑧
vt ſe virginem aſſeruit virū qui eam violauerat ⁊ lo
cum et tempꝰ expoſuit. Unde ad verecūdiam prouo
cata ſupplex genoueſe veniam poſtulauit. Matrone
cuiuſdam filiꝰ etatis annorū quatuor cū in puteū ce
cidiſſet ac poſt tres horas inde mortuꝰ ſubtractꝰ ma
tre in lacrimas prorumpēte ac crines dilacerante ge
noueſe oblatus fuiſſet:ad orationem recurrens pal-
lio ſuo ſuper corpus eiꝰ appoſito puerū viuū confe-
ſtim matri reddidit. Cū ob diutinam obſidionem ci
uitas pariſienſis inedia affligeret̄ genoueſa pauperi
bus condolens nauim ſuper ſecanam ad emendam
annonam ingredit̄ dū aūt ad quendam locū in quo
erat arbor iuxta quam naues ſepiꝰ periclitarentur
aduenifſet confeſtim arborē incidi precipiens ad ora
tionem conuerſa duo horribilia monſtra ex illo loco
egredi ſunt viſa. Ab illo autem die illic nulla nauis pe
rijt:ſed proſpero curſu ceptum iter tranſfretauit:re
diens autem virgo panes pauperibꝰ iuxta neceſſita
tes ſuas diſtribuit:dū quadam vice ciuitatem tracaſ
ſium adiſſet ꝓtinꝰ occurrēs ei multitudo populi in-
numeros vtriuſq̄ ſexus diuerſis infirmitatibꝰ affli-
ctos obtulit. Inter quos etiam oblatus eſt ei ho-
mo quidam quem dominico die operantem vltio di
uina excecauerat necnō puella ab annis fere duode-
cim ceca quos illa benedicens ſine dilatione incolu-
mes reddidit. In ciuitate meldeſi puella quedā adu
leſcenti cuidam promiſſa vt genoueſe virtute𝑧 com-
perit veſtem ſibi immutari ac in contubernio virgi-
nu𝑧 annumerari a genoueſa expetijt. Unde indigna
tus adoleſcēs ſponſam cū furore ꝑſequit̄. Quod ge
noueſa audiens ea𝑧 ad eccleſiam q̄ propria erat ſecū
duxit ⁊ fores eccleſie que clauſe erant diuina virtus
mirabiliter reſerauit et puellam a furore adoleſcen-
tis liberauit. ¶ Aurelianꝰ dū quidam patriſfamilias
pro ſeruo q̄ aduerſus eū deliquerat genoueſa veniā
expeteret:ille v̄o oīno renueret: confeſtim vt domū
ingreditur vehemēti febre correptus non priꝰ ſani-
tati reſtituit̄ ꝙ genoueſe veniā poſtulās famulo mi
ſericordiā elargitur. Ecce eccleſia𝑧 ſancti martini tu

ronenſis v̄go ſancta ingreſſa ꝙ plurimos a demōe
obſeſſos oleo prius inunctos liberauit. Dū aūt vel-
let ſemel quoſdā inungere ac oleū in ampulla ponti
fex etiā qui oleū bn̄dicere𝑧 deeſſet:mox terre recubās
in orōne poſita ampulla in manibus eius oleo quo
poſtmodū ſanati ſunt egroti eſt impleta. De eiꝰ ab
ſtinentia ac etiam virtutibus inter alia multa ſic di-
cit vincentus in ſpeculo. A decimoquinto etatis ſue
anno vſq̄ ad quīquageſimū eſca erat ei panis ordea
ceus ⁊ faba. Quā poſt duas aut tres ebdomadas in
olla recōmiſcens edebat. A dn̄ico vſq̄ in quinta feria
ieiunabat:⁊ a q̄nta feria vſq̄ in die dn̄ico. vinū autem
⁊ quotlibet inebriās nūq̄ potauit. Poſt quīquage-
ſimū v̄o annū ſuadētibus ep̄is propter obediētiam
piſcē ⁊ lac cū pane ordeaceo edere cepit. Multa aūt
veneratiōe catulaſcenſem vicū in quo beatus diony-
ſius paſſus eſt dilexit cui etiā deuotio erat in hono-
re illius baſilicā cōſtruere. Suadebat preſbyteros vt
faceret vnuſquiſq̄ collationē ad h̄ edificiū:qui rn̄de-
runt. Erunt forſitā paruitati noſtre vires edificādi:
ſed coquēde calcis copia deeſt. At illa ſpiritu ſctō re-
pleta viticinās ait. Egredimini q̄ ſo ad pōtē ciuitatis
⁊ que audieritis nunciate mihi. Qui egreſſi ī platea
ſtabant attoniti. Et ecce duos cuſtodes porcorū ſer-
mocinātes quorum vnus ad alterū ait. Dū ſuis. i. por
ce veſtigiū operatus vagantis legerē inueni furnum
calcis mire magnitudinis alter rn̄dit. Et ego inueni
in ſylua ſub radicibus arboris avēto euulſe furnum
calcis de quo nihil ſublatū credo vnq̄ fuiſſe. Qd̄ au-
dientes preſbyteri gratias agētes reuerſi ſunt. Au-
diēs etiā hec ſancta lacrimis pre gaudio ſinū ipleuit
Aaceſſiuit itaq̄ geneſiū preſbyterū vt in honore pre
dicti martyris baſilicā cōſtrueret. Sicq̄ oībꝰ ciuibꝰ
illa implorante cōſtructa eſt. In cuiꝰ opere collectis
carpentarijs cū potus deficeret: accipiēs ſanctā cu-
pā ſeorſum ꝓſtrata cū lacrimis orauit. Deinde ſur-
gēs facto ſigno crucis ſuper vas vſq̄ ad ſummū po
culo impletū eſt:ex quo operarij vſq̄ ad conſumma
tionē baſilice vberrime potātes gr̄as egerunt. Qua
dam nocte ſabbati circa gallicantū egreſſa eſt beata
genoueſa ad baſilicā ſcti dionyſij. Cereus v̄o q̄ ante
ferebat̄ extinctꝰ eſt. Quo turbatis v̄ginibus que cū
ea erant pre horrore noctis cereū ſibi dari precepit.
Quē vt tenuit ſtatim illuminatus eſt. Similiter eodē
tp̄e cū in eccleſia diu proſtrata in orōne ſurgeret. ce
reus nōdum igne contactus diuino nutu accenſus ē
in manu eius. De quo ⁊ plures infirmi. paululū in fi
de auferētes ſanati ſunt. Quedā mulier furata eſt cal
ciamenta eius que domum venit excecata eſt. Dein-
de proſtrata ad pedes eius veniam petens ſignatis
ab ea oculis viſum recepit. Hildericus etiam franco
rum rex valde diligens eam timēs ne vinctos quos
interimere cogitabat ſancta eriperet ingrediens vr-
bem pariſiorū portā claudi precepit. Quod audiens
ſancta ſtatim ad liberandas aīas perexit. Inter cuiꝰ
manꝰ populo porta ſe ſine claue reſerauit:⁊ ſic regē
conſecuta ne vinctorum capita amputarētur obtinuit
Fuit etiam eo tempore beatꝰ ſimeon in colūna:quē
negotiatores euntes ⁊ redeuntes ferunt de illa inter
rogaſſe et eam veneratione profuſa ſalutaſſe et ſe in
orōnibus eiꝰ memorē eſſe popoſciſſe. Pariſius etiā
oblati ſunt ei energumini. pro quibꝰ in baſilica bea-
ti dionyſij ipſa orante vociferabant̄ clamātes prope
iam eſſe quos ſibi in ſolatio venire beata genoueſa
precabat̄ forſitā angeli vel martyres. Que ſurgēs et
ſignās vnūquēq̄ curauit a ſpiritu immūdo vt fetor
grauiſſimus aſtantiū nares attingeret. A die etiam
epyphanie vſq̄ ad cenā dn̄i btā genoueſa in cella re-
cluſa ſoli deo vacabat in orōnibus ⁊ vigilijs. Audiēs
autē puella quedā religioſa ad fores eius magis cu-
rioſitate ꝙ fide permota: q̄d ſancta in cella ſua age-
bat ſcire volens ſtatim lumen amiſit. Quā ſancta cō
ſummata quadrageſima egrediens orōne et ſigno
crucis illuminauit. In eccleſia etiā beati martini tu-
ronen̄. cum in angulo quodā oraret vnus de pſallen
tibus arreptus a demonio ꝓprios artus lacerabat.
Cunq̄ beata genoueſa ſp̄m immundū exire iuberet
⁊ ille pre oculū progredi ſe minaretur:imperante illa
fluxu ventris eiectus eſt feda relinquēs veſtigia. Per
idē tp̄s ſtās in aditu domus ſue vidit puellā ī manꝰ
ampullā geſtātē quā pauloante emerat:⁊ interroga
ta q̄d eſſet vidit demonē ſedentē in ore ampulle ⁊ mi
nās inſufflauit in eā ſtatimq̄ pars de ore āpulle ceci
dit. In territorio meldenſi cū ꝓprias meſſe𝑧 meteret
valde turbati ſunt operarij ꝓpter ymbrem iminētē.
At illa ingreſſa tentoriū q̄d ſine intermiſſiōe facere
cōſueuerat cū lacrimis proſtrata orōne obtinuit: vt
cū in circuitu oēs ſegetes pluuia rigaret: nec meſſe𝑧
nec eius meſſores gutta aliqua cōtingeret: tāta etiā
ſanctitate pollebat ꝙ etiā ſpiritu ꝓphetie plena oēs
q̄ morbos ab humanis corporibus expellebat. Egē
tibꝰ panes itegros dabat adeo vt eiꝰ puelle ſepe ꝑtē
panis quā ī clibano poſuerāt nō inuenirēt. Uixit āt
pluſq̄. lxxx. annis. Huius aūt natale celebrat̄ tertio
nonas ianuarij. Hec vincentius. Reliqua aūt q̄ hic in
ſeruntur ex certiſſimis ac probatiſſimis eccleſie in q̄
btā virgo preſidet codicibus quorum etiā nōnulla ipſe
vincētius teſtat̄ extracta ſunt. Poſt tranſitū v̄o bea
tiſſime v̄ginis lampas eius ſepulcro appoſita eſt in
qua p̄ter olei cōſumptionē ignis permanebat cuiꝰ
cōtactu infirmi ſanabant̄ lampade videl𝑧 mutata in
fontē oleo ī medicinā. Homo q̄dā lingue ⁊ oculorum
priuatꝰ officio ad ſepulcrū virginis accedens ⁊ viſu𝑧
⁊ loquendi vſu𝑧 recuperauit. Mulier quedā in viſio
ne admonita filiu𝑧 a natiuitate cecū ad p̄ſate v̄ginis
locū detulit. Cūq̄ in eccleſia miraculū recitaret̄ quo
mō dn̄s ieſus xp̄s oculos ceci nati apuit ꝯtinuo ap-
ti ſunt eius oculi. Reuelatur cuidam a natiuitate mu
to vt ad ſepulcrum virginis ſe transferat: vocis illic
beneficium percepturus. Cumq̄ in fide reuela-
tionis die dominico illuc perueniſſet ſtatim lingue
illius vinculum eſt ſolutum et loquebatur magnifi-
cans deu𝑧. Interrogatus ergo ab abbate quid poſt
indutum ſibi vocis beneficium agere velit rn̄det ꝙ a
loco illo recedere nolit: nolit ad propria redire nolit
omnibus diebus vite ſue ſine preſentia virginis viue
re. Cuius votum leto aīo amplectens abbas vite ſibi
neceſſaria iubet miniſtrari. Cum latro quidā carce-
ri mancipatus cuſtodis negligentia de carcere exiſ
ſet: fugientemq̄ ad ſepulcrum virginis preſes inſe

querētur virginiſqꝫ latro auxilium implorando acclamaret: preſes vero in eius blaſphemiam prorūperet ſubito caſu lapſus preſes latrone liberato miſerabiliter expirauit. Cum alio tempore flumen ſecane vltra modum intumeſceret et ad capellam virginum quam prope eccleſiam ſancti ioannis baptiſte ṽgo conſtruxerat ad mediū vſqꝫ edificij pertingeret lectulus in quo deceſſerat qui ibidē ſeruabatur flumine infuſus aquis continue deſcendentibus atqꝫ diſtendentibus ab illis intactus eſt inuentus. Poſt aliquot vero dies cum cenobio a normanis incendio conſumpto corpus virginis a fratrib9 ad etegiasvillam ſuam deportaretur multis etiā ibidem claruiſſe miraculis cōprobatur. Siquidem altare eccleſie cui acceſſura erat ṽgo ſancta cruce ſanctorūqꝫ reliquijs vt moris eſt ad orandū tanq̄ eius aduentui congratulās mouebat̄. cui ſuppoſita qđ cupierat ſe adeptū demonſtrans firmū nec amplius moueri cōprobatū eſt. In cuius quidē deportatione cereus vti dū viueret iterū atqꝫ iterū miraculoſe eſt accenſus. Cū autē abbas qui tūc ꝑerat dentē a corpore ṽginis paucis cōſcijs extrahens apud ſe ad ſui tuitionē ſeruare vellet cōtinuo ſumma egritudine correptus dentē teca criſtallina incluſum q̄ cito potuit reſtituere curauit. Audita ṽo inter pariſios et normanos cōcordia corpus virginis ad eccleſiam ſuam deferentes nō eo loco vnde educta fuerat in cripta: ſed ſuper maius altare vbi nunc cernitur fratres honorifice collocauerūt. Corpus autem virginis cum ſuo capite integrū in capſa conſiſtere preſentibus nonnullis huius regni epis poſtmodum inuentum eſt atqꝫ cōprobatum. Tempore ludouici regis francorum illuſtriſſimi diuina vltione mēbra que miſeri homines exhibuerāt ſeruire in iuſtitie ꝛ iniq̄tati ad iniquitatē cepit morbus igneus quem phyſici ſacrum ignē appellāt conſumere. Multorum igitur ſanctorꝫ egrotis ſuffragia depoſcentibus nec impetrantibus recordatus eſt religioſiſſimus pariſiorum antiſtes ſtephanus qualiter beata virgo genoueſa prefatam vrbem a multis olim periculis liberauit ac exinde ſolennes proceſſiones in quibus conſulto abbāte atqꝫ conuentu p̄fata virgo ad eccleſiam beate virginis marie deportaretur inſtituit. Ordinata itaqꝫ ſm̄ morem canonicum proceſſione ingrediente ſancta virgine eccleſiā beate marie continuo ad tactum feretri omnes male habentes tribus exceptis ſunt ſanati. Cum ṽo ſequenti anno felicis recordationis innocentius papa gallias tranſmearet de tanto inſtructus miraculo grās agens deo ac ſancte virgini annis perpetuis ſolenni memoria celebrandum miraculum condonauit. Verum cum per ſingulos annos predicti miraculi memoria ſolenniter vt dictū eſt veneraret̄: cōtigit ſemel per abſentiam capicerij expenſas formidantis ſine ornamentis ac luminaribus que habebātur miniſtrare celebrari. Unde accidit vt ſequenti die eccleſie ſanctuariū aſcendens diuinā expertus virtutem ſubito lapſus ſine voce miſerabiliter expiraret. Experti ſunt igitur atqꝫ indies experiuntur q̄ plurimi q̄to cum tremore xp̄i virginem oporteat venerari. vbi cum hūilitate capit cecitas viſum debilitas greſſum ac e diuerſo obſtructe infidelitate mētes capiūt interitum. Noſtris igitur qualibuſcūqꝫ laudibus genoueſam veneremur: ſed cū tremore venerantes eius ſuffragia imploremus ſed cū fide. Et reuera dignū eſt genoueſam laudibus honorari que pariſiorū inclytam vrbem regni xp̄ianiſſimi precipuam ſtabiliſſimamqꝫ colūnam totiuſqꝫ xp̄ianitatis in fide et doctrina magiſtram eruditiſſimam toties a tantiſqꝫ periculis liberauit ab inimicis hoſtili ſede dimicantib9 eripuit inundantium fluctus aquarum reſtrinxit: ignis horrendi in membris humanis incēdiū cōſumpſit: cecis viſum: claudis greſſum: ſurdis auditū reddidit ab obſeſſis demonum precibus affugauit. Et non ſolum precibus: verūetiam maxima dn̄s ꝑ fimbrias veſtimēti genoueſe ſibi dilecte virginis ſuper egrotos ac varijs detentos languoribus oſtendere ſepius dignatus eſt ſanitatum remedia. Unde merito in pariſijs celſi montis vertice extitit collocata vbi honorifice ſublimata ac mirifice ordinata: non ceſſat iugiter ſanitatū ꝛ gratiarū emittere flumina his q̄ i fide depoſcunt eius largitiones. Unū ꝛ optꝫ nos illi tota mētis deuotione cōmittere: quoniā ip̄a eſt que aſſidue orat pro ꝓplo ſibi deuoto ꝛ pro tota xp̄ianitate. Nos igr̄ ſuorū mirabiliū hāc particulā memorātes ac etiā venerantes cū celeberrimo illo venerabilium religioſorꝫ cetu ſuo glorioſā aperi ſponſam nobileqꝫ virginē debitis glorificemus genoueſā laudib9: poſtulātes vt eadē ſupplicāte perfrui gaudijs paradiſi mereamur per ſecula. Amen.

De conceptione beate marie virginis. clxxv. A

TEmpore illo q̄ diuine placuit pietati anglorꝫ gentē de malis ſuis errorib9 corrigere ſueqꝫ ſeruituti officijs arti9 aſtringere glorioſiſſimo normanorum duci guillermo eandē patriā debellando ſubegit q̄ lꝫ guillermus tūc temporis rex anglorum dei virtute et induſtria totius eccleſie dignitates ꝛ honores in melius reformauit. Cuius pie intentionis operibus inuidens ille bonorum omnium inimicus diabolus: tum familiarium fraudibus tum extraneorū incurſibus multoties conatus ē eius obſiſtere ſucceſſibus Sed dn̄o protegēte ad nihilū deductus eſt malign9. Audientes autē daci angliā eſſe ſubiectā normanis grauiter indignati: eo q̄ ſe ſuo hereditario quaſi iure priuarentur arma preparant claſſem adaptant vt eos adeuntes data ſibi diuinitus patria expellant. Hoc comperto rex prudentiſſimus guillermus helſinū quendā religioſum abbatem remenſis cenobij accerſitū in daciam dirigit vt veritatē hui9 rei inquirat. Ac ille vt vir admodum ſagacis ingenij ſtrēnue negotiū regis exequitur. Quo fideliter peracto ad angliā cupiēs reuerti mare ingreditur ꝛ iā maxiam partē maris proſpero curſu trāſierat: cum ſubito dēſis ſurgentibus vbiqꝫ ventis horrida tempeſtas cōmouit ꝛ vndas. Fatigatis igitur nautis nec vltra obniti valentibus fractis remis: funibus ruptis cadentibus velis. ſpes oīm ſalutis amittit̄ nihil niſi ſubito merſionis iudicium deniqꝫ expectatur. Cumqꝫ de ſalute corporū deſperati aīarꝫ curā ſolūmō creatori ſuo magnis clamorib9 deuote cōmendarēt et btām dei genitricē miſerorꝫ. ſ. refugiū et deſperantib9 ſpē deuote reclamarēt: ecce ſubito cōſpiciunt quēdā venerande habitudinis virū pontificali infula decoratum quaſi inter medias vndas ſtantē naui p̄ximū. Qui aduocās ad ſe abbatē helſinū his verbis cepit cōpellere dicēs. Uis inq̄t ꝑiculum maris euadere. Uis in patriā ſanus redire. Cūqꝫ ille cū fletu ſe id toto corde deſiderare ꝛ id ſolū expetere rn̄dit. Tūc ille ſcias inq̄t me ad te miſſum a dn̄a mea dei genitrice maria quā tā dulciter ꝛ deuote reclamaſti et ſi dictis meis obtēperare volueris ſanus cū tuis comitib9 iminens ꝑiculū maris te euadere ꝓmitto. Spōdet illico ſe ei in oīb9 obtēperaturū ſi hoc euaderet periculū. Promitte inquit ille deo ꝛ mihi: q: diē cōceptiōis matris xp̄i ſolēniter ꝛ annuatim celebrabis ꝛ celebrādū predicabis. ꝛ ille vt vir prudētiſſim9 ꝛ q̄s inquit dies mihi hoc feſto erit celebrandus. Sexto ait idus decēbris hoc feſtū ſolēnizandū tenebis. Ex quo inq̄t abbas ſeruitio vtemur in eccleſiaſtico officio. Omne inquit ſeruitiū qđ dr̄ in eius natiuitate dicetur ꝛ in cōceptione eius. excepto q̄ nomen natiuitatis mutabitur in nomē cōceptionis. His dictis ille diſparuit ꝛ citius dictu ſedata tēpeſtate abbas cū ſuis incolumis cōcito vēto flatu applicuit anglicanis littorib9. Et ea que viderat ꝛ audierat quib9 potuit notificauit: ſtatuitqꝫ in remēſi cenobio idē feſtū ſolēniter celebrare. Et ipſe quoaduſqꝫ vixit deuotis obſequijs deuote celebrauit. Rurſum hec ſolēnitas alibi aliomō declarat̄. Tēpore nāqꝫ Karoli regis frācorꝫ illuſtriſſimi clericus q̄dā ordine vngarie regis german9 matrē ieſu toto corde diligens: eius horas ſollicitus decātabat parentū ſuorꝫ cōſilio nubere volens: cū quadā adoleſcentula valde pulcerrima accepta a preſbytero nuptiali benedictione: quadam die miſſā etiā celebrata recordatus q̄ eiuſdē beatiſſime virginis horas illā die iuxta morē ſolitū nō cantauerat: ſponſam domū mittēs oēs ab eccleſia exire coegit ꝛ ipſe iuxta altare beate virginis ſolus remanſit. Cū ipſe horas dn̄ice matris decantaret: ꝛ hanc antiphonam. Pulcra es ꝛ decora filia hieruſalē diceret ſubito apparuit ei virgo maria cum duobus angelis dexteram ei manum et leuam tenentibus dicens ei. Si ego ſum pulcra et decora quid eſt q̄ dimittis me ꝛ ſponſam aliam accipis. Nunquid ego ſum optime formoſa: nunquid ego ſum pulcrior illa. Ubi vidiſti tam pulcram. Cui ille ſtupefactus ait. Domina mea dulciſſima claritudo tua omnem mundi pulcritudinem excellit et clarificat quoniam tu es ſuꝑ omnes choros angelorum exaltata: ꝛ ſuper celos celorꝫ eleuata. Quid vis domina vt faciam. At illa. Si ſponſam carnalē cui adherere vis amore mei dimiſeris me ſponſam in celeſti regno habebis. Et ſi conceptionis mee feſtum annuatim .vj. idus decembris ſolenniter celebraueris et celebrandum predicaueris. mecum in regno filij mei laureatus eris. His dictis beata virgo diſparuit. Clericus ṽo domū adire renuit et abſqꝫ parentum ſuorum conſilio ad abbatiā quādam extra patriam illam perrexit et ibidem monachali habitu decoratus ꝛ poſt tempus exiguum meritis beate marie virgis aquilee epiſcopus patriarcha factus feſtum conceptionis beate virginis die ꝓfato q̄diu vixit annuatim cum proprijs octauis diligenter celebrauit et vbiqꝫ celebrandum predicauit. Aliud etiam miraculū huius feſtiuitatis alibi diuina inſpirāte gratia a nobis declaratur. In pelago gallico canonicus quidam ordine ſacerdos ſolitus beate marie virginis horas canonicas decantare: a villa quadam vbi cum vxore alterius fornicatus fuerat rediens ad oppidum in quo morabatur tēdere curās et pelagus ſecane tranſmeare cupiens ſolus nauim ingreſſus dominice matris horas nauigando canere cepit. Cūqꝫ inuitatorium. Aue maria gratia plena dominus tecum diceret et iam in medio fluminis eſſet: ecce turba magna demonum in profundo pelagi vna cum eius nauicula eum precipitauit: et eius animā rapuit ad tormenta. Die autem tertia ad locum quo demones eū tormētis afficiebāt venit mater ieſu cum magna angelorum ſocietate dicens eis. Ut quid animam famuli noſtri ita iniuſte affligitis. Cui illi. Nos eam debemus habere et merito: quoniam in noſtris operibus capta eſt. Quibus mater ieſu. Si illi9 debet eē cuius opera faciebat: ergo noſtra debet eſſe q̄m matutinas noſtras dum vos eam peremiſtis decātabat. Unde magis rei eſtis: qui minus erga me egiſtis. His dictis demones huc illucqꝫ diſperſi fugerunt ꝛ btā maria animā reduxit ad corpus: ꝛ hominē ab vtroqꝫ funere reſuſcitatum ꝑ brachium arripiens aquam a dextris et a ſiniſtris quaſi murū ſtare iubens de ꝓfundo pelagi ad portū incolumen reduxit. At ille gaudēs pedibus beate marie virginis ꝓſtratus ait. Chariſſima mea domina ꝛ virgo ſpecioſa chriſti gratiſſima quid tibi retribuā pro tātis beneficijs que mihi feciſti. Liberaſti me de ore leonis: et de tormentis inferni grauiſſimis animam meā. Cui mater ieſu ait. precor te ne decetero in adulterij peccatum cadas ne fiat tibi nouiſſimus error peior priore. precor te iterum vt decetero feſtum conceptionis mee deuote celebres ānuatim .vj. idus decēbris ꝛ vbiqꝫ celebrandū ꝑdices. Mox vt ea dixit beata virgo maria eo cernente celos aſcendit ꝛ ipſe eremiticam vitam ducens qđ ſibi acciderat cūctis audire volētibus narrauit. Et poſtea q̄diu vixit illud feſtum conceptionis ſolēniter ꝛ deuote celebrauit ꝛ celebrandum predicauit. Nos igitur fratres dilectiſſimi meritis ꝛ interceſſionibus beate ṽginis indigentes cum tota mētis deuotione ſimus ſolliciti vt nullus noſtrū ita ſit rebus tēporalib9 occupatus: aut ꝓ pꝛijs delictis deſperat9 quin beatiſſime ṽginis marie cōceptionē ꝓ poſſe ſuo celebret annuatim.

aliud miracl̄m

De ſancta otilia. clxxvj. A

OTilia quia ceca nata fuit pater ſuus eā occidere voluit. Unde mater eius cuidam ancille ſue eam alendā cōmiſit: que propter murmur populi iubēte matre longiſſime cum puero fugit vbi cū ipſa puellā nutriret xp̄s epiſcopo erardo de partibus bauarie apparuit dicens vade ad quoddam monaſteriū quod

dicitur palma.ibi inuenies puellā a natiuitate cecaȝ
quā baptiȝabis nomē otilia ipones ei:et mox poſt
baptiſmū viſum recipiet.Quo facto cuȝ diu optime
in religione ꝓfeciſſet miſit fratri ſuo litteras dulce-
dine plenas vt patri recōcilians reuocaret.Cui cum
pater annueret:filius incōſulto patre pro ſorore mi-
ſit.Unde pater filiū tm̄ verberibꝰ caſtigauit ꝙ infir
matus fuit:de qua etiā egritudine obijt.Pater ꝟo
ex hoc intantū cōturbatus fuit ⁊ cōpunctus ꝙ pro
filia ſua miſit et monaſteriū qḋ conſtruxerat filie cuȝ
oibus ſuis appēdijs libere donauit.Poſt hoc itaqȝ
defunctꝰ eſt.Otilia ſciens patrē ſuuȝ in purgatorio
e:i.in latere montis vbi nunc clauſtrum ſitum eſt tā
tū ⁊ tam lacrimabiliter orauit ꝙ celum ſuꝑ eā aper-
tum eſt:et lux magna circū fulſit eam et vox dixit ei:
propter te liberatus eſt pater tuus et in choro patri
archarum collocandus ab angelis ducitur.Hec bea
ta preter dies feſtos nihil comedit niſi panem ordea
ceuȝ et legumina.Pellis vrſi fuit pro lecto:lapis ꝟo
pro cuſſino.Item mons altus vbi cenobiū otilie ſi-
tuȝ eſt fecit pauperes querentes eleemoſynā ⁊ per-
egrinos nimis laborare ob hoc ꝙ fecit inferius mo-
naſteriū pro hoſpitali:qui locus ſororibus tātū pla
cuit vt etiā ibi conuentum inſtituerent.Ibiqȝ in no
mine patris ⁊ filij et ſpiritusſancti ꝓpria manu tres
tilias plantauit:que vſqȝ nunc valde vtiles ſunt ī ca
lore orando vas oīno vacuum impleuit vino cū que
dam ſoror inter diuina officia vaſa eſſe vacua inuenit
Item quia in baptiſmo viſuȝ recepit:ſpecialiter bea
tum ioannem baptiſtaȝ venerabatur ei eccleſiam fa-
cere cogitauit.Quadam etiam nocte ſe dedit oratio
ni ſupra petram vbi nunc magna crux lignea locať
ob memoriam tanti miraculi vbi ioannem rogabat
oſtenderet ſibi modum edificij quod et fecit.ioānes
enim in forma qua chriſtuȝ baptiȝauit in maxima ta
men claritate ſibi apparens.eccleſie locū lōgitudinē
et latitudinē oſtendit.Quod vidit vna ſoror lucē vi
delicet ſed ioannē non vidit.Cui otilia inhibuit ne
ante ipſius obitū alicui viſionē manifeſtaret.¶ In
inchoatione clauſtri ioannis boues cum plauſtro la
pidum cadunt de monte qui habet in altitudine ſe-
ptuaginta pedes et illeſi obuiant ſeruis aſcendēdo
iterum onerati.Uenerāt em̄ ſerui cuȝ gaudio ipſos
occidere vt non eſſent cibus vermium ſed hominuȝ
Itē otilia ſuam nutricē proprijs manibus ſepeliuit
et poſt.lxxx.annos ſepulcro aperto dextra māmilla
nutricis integra inuenta eſt qua eā quondā lactaue
rat et reliquū corpus incineratuȝ.Poſt plurima vir
tutū inſignia otilia ſciens finem ſibi adeſſe:conuoca
tis ad ſe ſororibus apud ſctm̄ ioannē ꝑdicauit eis et
rogauit eas orare ꝑ ſe ⁊ ꝑ patre ſuo.Poſt hoc pre-
cepit eis vt irent in oratoriū matris dei marie ⁊ lege
rent pſalteriū.Interim dū hec fierēt ipſa obijt ſola
tantuſqȝ odor ibi fuit ꝙ quaſi oēs domus plene eſ-
ſent aromatibꝰ.Redeuntes ſorores cū viderent ma
trem ſuā ſine euchariſtia defunctam adeo inſtanter
orauerunt ꝙ de morte ſuſcitata eis dixit.Cur me in
quietaſtis.Lucie cōiuncta fui et illud gaudiū habui
quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor
hominis aſcendit.Reſpōderunt.Nobis fuiſſet con-
fuſio domina ſi abſqȝ cōmuniōe ſacra obijſſes.Tunc
otilia calicē ablatū in quo erat corpus ⁊ ſanguis xpī
ꝓprijs manibꝰ cōtrectauit ⁊ cōmunicauit: ob hꝰ idem
calix vſqȝ mō ſeruať.Odor ꝟo ꝑ dies octo durauit.
Martyrij lucie iō cōiuncta fuit:q: ipſa otilia duobꝰ
modis martyr fuit voluntate .ſ. ⁊ carnis maceratione.

¶De ſancto claudio. clxxxvij. A

Claudius ex nobili ſalinēſiū prin
cipū, ſeu palatinoruȝ genealogia
ortum duxit.Qui vſqȝ ad ſeptēniū ꝑui
gili cura in domo parentum in dei ti-
more nutritus:poſtea probatiſſimis li
terarum magiſtris inſtruendus tradi-
tur.Sub quibꝰ in breui nō ſolū artes
quas liberales vocamꝰ: verūetiam libros veteris ac
noui teſtamenti cū diuerſis geſtis ſanctoꝝ pius adu
leſcens ſedule ꝑlegēdo apprehendit.Erat em̄ iā in
hac etate ingenio docilis : corde feruidus : et ſanctis
operibus totus deditus: nec ſinebat diē aliquē ſine
bonis operibus pertrāſire.Et licet iuuenis eēt eta-
te:nihil tamē puerile geſſit in opere.Nunqȝ in foris
choruſcationibus ſeu quibuſcūqȝ mundanis ſpecta-
culis inuētus fuit:ſed perſonis religioſis ⁊ honeſtis
ſe aſſocians cum eis dulciter de virtutum exercitijs
conferebat cuius verba iam ſale ſapiētie condita in-
tantum rationabilia ac dulcia erant ꝙ omniuȝ ad ſe
ꝓuocabant affectum.Quapropter ꝓuecti et ſapien
tes ipſum plurimum diligebāt velut puerulum ſan-
ctum ⁊ virtuoſum:alij ꝟo adoleſcentem affabilem et
prudentem venerabantur.Perſonis autem inhone
ſtis aut ſcurribilis ſe ſubtrahens conſortia ipſorum
omnimode fugiebat.Nunqȝ cum mulieribus iuue-
nibus abſqȝ rationabili cauſa locutꝰ fuit: nec de qua
licūqȝ nephando verbo vel opere non de riſu inho-
neſto vel aliqua alia animi leuitate eſt notatus.Su-
per omnia ꝟo eccleſias dei frequētabat : ꝑcipue do-
minicis ⁊ feſtiuis diebus miſſas cuȝ ceteris horis ca
nonicis ⁊ ſermones diuinos cum ſumma deuotione
auſcultando.Creſcente igitur ſanctitatis eius fama
cum iam viceſimū etatis ſue annum attigiſſet: ſpre-
ta militia ſeculari in canonicum biſuntinenſis eccle-
ſie eſt electus.Unde quotidie in melius proficiēs ho
ris canonicis diurnis pariter ⁊ nocturnis ſtuduit in
tereſſe.Libros ſacre ſcripture diligenter reuoluere:
⁊ per omnia ſicut verus dei famulus abſqȝ reprehē-
ſionis nota ſe habere.Tantūqȝ breuis temporis ſpa
tio diuina ⁊ gratia ipſum ꝓſequente in operibꝰ ſan
ctis ſacraqȝ doctrina claruit vt in totius burgundie
finibus equalis ſibi nequaqȝ inueniretur quod in li
bris quos edidit qui vſqȝ nunc in monaſterio iuren-
ſi permanēt clarius perpendi poteſt.Singulis die-
bus exceptis dominicis et feſtis ſolēnioribus nō ni-
ſi ſemel in die refectionem ſumebat.Sepe noctes
in oratione:lectione ſiue ſancta meditatione perui-
giles ducebat.Caſtum ſe et mundum ab omni coin-
quinatione cuſtodiebat in veſtimentis mediocrem:
in moribus humilem:in verbis veracē:dulcem et af-
fabilem exhibebat:ita vt ſingulis virtutuȝ moribus

ornatus iā verus monachꝰ ab oibus crederet.Duo
decimo canonicatus ſui anno preſul memorate ciui-
tatis infirmari cepit corꝑe.Ūn beatiſſimus claudiꝰ
timēs quod etiam poſtmodum euenit ne.ſ.in ponti
ficem eligeretur locum ad tēpus deſeruit ⁊ ad ſuos
parentes domios:ſcȝ ſalineñ.properauit A quibꝰ be
nigne ſuſceptus cum eis ꝑ aliquod tempꝰ in ſancta
cōuerſatione viuēdo ꝑmanebat.Contigit aūt predi
ctū archipreſulem interim viā vniuerſe carnis ingre
di.Quapropter ppl's cum clero diſcordiā non modi
caȝ de eligēdo epo habebāt illis vnū alijs ꝟo aliū vo
lentibus.Tandē ꝗ vnanimes in oratione ſe proſtraue-
rūt cū lacrimis humiliter ſupplicantes quatenus me
ritis ſue genitricis ⁊ ſancti ioānis baptiſte eorū pa-
troni ⁊ oīm ſanctorum dn̄s eis miſericorditer inſpira
re dignareť quē ī paſtorē eccleſie ſue eligere deberēt
Quibꝰ in oratione perſeuerātibus mox de celo vox
inſonuit q̄ ipſos vt a fletu ceſſarent ⁊ btm̄ virū clau
diū eligerent ammonuit.Tunc canonici letificati ip-
ſum vnanimiter elegerūt ⁊ ſtatiȝ honorabiliores to
tius eccleſie ⁊ ciuitatis viros pro eius conſenſu obti
nēdo ad oppidum ſalinenſe deſtinauerūt.Quid plu
ra.Multis precibus ac lacrimis victus ſciens volū-
tati diuine reſiſtere nō poſſe ad ciuitatē biſuntineñ.
ducitur imo potius trahiť:archieps ꝯſecrať:⁊ ꝑ ſum
mū pontificē eius canonica electio approbatur pari
terqȝ confirmatur.Anno dn̄i.dcxxj.Archieps igitur
effectus eandē quā priꝰ.hūilitatē ⁊ morū grauitatē ī
oibus ſemꝑ ſeruabat:⁊ ſicut fidelis ſeruus ⁊ prudēs
familiā dn̄i cū eccleſijs ſibi creditis feruenti ȝelo gu-
bernabat.Cauſas eccleſiaſticas horis debitis beni-
gne audiebat.⁊ ſcȝ eccl'iaſticas ſanctiōes optime diju
dicabat.Nūqȝ tamē propter queuis negotia ſecula-
ria niſi euidēs neceſſitas incubuiſſet eccleſiā horis q
bus diuina celebrantur dimiſit.Prouinciaȝ ſiue dio
ceſis ſue eccleſias ſepe viſitabat ⁊ ſicut bonus pater
familias qui iuxta dominicā ſententiam de theſauro
ſuo proferens noua et vetera ſuis dulciſſimis exhor
tationibus bonos ⁊ fideles vt ī melius proficere ſtu
derent ⁊ delinquentes ſiue errantes vt ſe emendarēt
ſollicite ammonuit.Erat enim profundiſſime littera-
ture.In aſſidua etiam contemplatione eiꝰ ſpiritus
ſupra modum eleuatus erat ⁊ tn̄ ꝓpter marie contē
plationis otium non deſeruit marthe officiū laborio-
ſum quinetiam ſeptem operibꝰ miſericordie toto co-
namine inſiſteret.Cū igr̄ iā ſeptē annos eccleſie ſue
preſuiſſet diuino preuentꝰ amore magis ac magis ac
cenſus:cunctas huius ſeculi diuitias ⁊ ſeculares pō-
pas declinare cupiens vt in ſui creatoris cōtempla-
tiōe plenius vacare poſſet:cūctis bn̄ dipoſitis:vrbeȝ
ſuā predictā palatiaqȝ ⁊ caſtra ⁊ cetera loca archiepā
lia amena ⁊ delicioſa dereliquit ⁊ ab āgelo ꝑmonitus
ad monaſteriū ſancti eugendi ſiue iurenſe ī confinio
biſuntinenſis dioceſis ſitum aduenit:ibiqȝ habitū ⁊
vitam monaſticam ſcḋm beatiſſimi benedicti patris
regulam aſſumpſit.Tante autem ſanctitatis et per-
fectionis fuit vt omniuȝ que in hoc mūdo ſunt obli-
tus:ſolum in omnipotentis dei amore flagraret.In
orōnibus vigilās:ī ieiunijs aſſiduus:in vigilijs fer-
uidus in ſanctis lectionibus ⁊ meditationibus ꝑcla
rus:⁊ ſcḋm ordinis ſui regulā ſicut verus monachꝰ vi
uebat.In diuinis ꝟo officijs peragendis aut celebrā
dis primus oīm eccleſiam intrabat ⁊ vltimꝰ inde re-
cedebat.Sicqȝ oēs ad perfectionem monaſticam ꝓ-
uocabat itātū vt iniurioſus eiuſdē mōaſterij tūc ab
bas vir vtiqȝ ſūme ſctitatꝭ ⁊ prudētie ei regimē ipſiꝰ
mōaſterij cū mlťa iſtātia ⁊ hūilitate pn̄taret vt oues
dn̄icas ibidem ꝯgregatas gubernare dignareť.Uir
aūt ſanctꝰ cū multa māſuetudine hec recuſauit.Ue-
rūtamen expletis quinqȝ annis cuȝ predictus pater
iniurioſus ad dn̄m plenus meritis migraſſet vene
rabiles fratres ⁊ dn̄i dicti conuentus ipſum vnani-
miter eorū abbatem elegerūt:⁊ tandē vix multis de
uictus precibꝰ aſſēnſuȝ prebuit.Sicqȝ claudius quā
tū in hoc mundo ſe humiliare ſtuduit tāto plus apō
deum ⁊ homines exaltari meruit.Quod vtiqȝ non ſi
ne diuina diſpenſatione factum eſſe creditur vt in lo
co vbi plures floruerunt ſcti:ſanctiſſimus archipre-
ſul adunaretur ⁊ locus ipſe inſignior efficereť.Mul
ti ergo non ſolum clerici verūetiā nobiles ⁊ burgen
ſes audita ſanctitatis eiꝰ fama ad ipſum confluebāt
ſancte cōuerſatiōis habitū iſtāter poſtulātes.Quos
vir ſanctus abſqȝ difficultate ⁊ perſonaꝝ acceptione
recipiebat:eoſqȝ ad perfectionis culmina ſummope
re prouehebat.Quales ꝟo filios ſpirituales ibidem
enutriuerit non eſt noſtruȝ dicere preſertim cū qſqs
ipſum ſctm̄ locū viſitando ex multitudine ſctōrū cor
porū qui nūc ibidē veneranť clare perſpicere poteſt.
Poſſeſſiōes etiā tēporales quibus xpi famuli ſuſtē-
tari poſſent ſcḋm dn̄i promiſſum dicētis.Quicūqȝ re-
liquerit domuȝ aut agros patrē aut matrē propter
me ⁊c.centuplū in hoc mūdo percipere meruit a fide
libus videlȝ regibus ⁊ principibus:inter quos clo-
doueus rex qui tunc franciam gubernabat monaſte
rio ipſius annuatim.l.modia tritici ⁊ totidem ordei
cum.l.libris denariorum argenti perpetuis tempo-
ribus dari conſtituit.Pauperibus ꝟo xpo ⁊ hoſpi-
tibus ſuperuenientibus omnē humanitatē ī eleemo
ſynarū largitionem exhibuit.Ornamenta eccleſie.ſ.
libros calices cum crucibus et candelabris aureis ⁊
argenteis pānis ſericis ⁊ alijs diuinū cultū cernēti-
bus maxime augmentauit ⁊ ſanctorū reliqas in ca-
pſulis pretioſiſſimis reuerenter collocauit:domoſqȝ
ipſius monaſterij ac edificia decenter reformauit.
Anno igitur quarto childeberti regis francorū cum
iam claudius pater ſanctiſſimus annis.l.ſeruus chri-
ſti in predicto monaſterio laudabiliter preſuiſſet ſe-
nex multum ⁊ plenus dieruȝ totis viſceribus ad do
minū ſuſpirans immunis etiam ab omī macula in-
cidit in quandam infirmitatem leueȝ.Preſciens er-
go obitus ſui diem imminere : tertia die oēs mona-
chos ſuos conuocari iuſſit ad ſe luculentiſſimum ſer
monē eis faciens dulcibus exhortationibus eos mo
nēdo vt ſuꝑ oīa diuio amori nihil ꝓpōerēt ⁊ oēs pn̄-
tis mūdi delectatiōes amore eternoꝝ ſpnerēt ac de
receſſu ſuo minie ꝯtriſtarēt.Cūqȝ ſingulos de receſ
ſu ſuo vberrime flētes cerneret.mie viſceribꝰ motꝰ qbꝰ
ſemper affluebat accepta ab omnibus pace eos ad
cellas deſtinauit:totāqȝ noctē ſequentē in orōnibus
peregit.Quarta ꝟo die in oratoriuȝ ꝑgens ſacra pe-

nitentie cũ ꝑceptione corporis xp̄i totus ꝑfuſus la
crimis deuotiſſime ſuſcepit:⁊ inde ad cellā ſuā redu-
ctus ne corpus ſuū alibi ꝙ̄ in ipſo monaſterio ad cui
tādas ſeculi pōpas ſepelire p̄cepit. Quinta igiť die
circa horā diei nonā reclinatus ſuꝑ ſcannum ſuꝑ qđ
legendo vel orando ſedere aut ſtare cōſueuerat:ere-
ctis ſurſuꝫ brachijs coniūctis manibus oculis ad ce
lum ſuſpicientibꝰ ſanctiſſimā ſuā aīam dn̄o tradidit
expirando. Cuius corpus in p̄dicta eccl'ia ſancti eu-
gēdi vſq̄ nūc oībus aduenientibus incorruptū ⁊ in
tegrū demonſtrať innumeris coruſcans miraculis.
Glorioſus igiť deus in ſanctis ſuis ⁊ maieſtate mira
bilis ⁊ ſi cūctos eius miniſtros altis magnificet pre-
conijs ⁊ celeſtis efficiat beatitudinis poſſeſſores il-
los tn̄ vt digna dignis impēdat maiori miraculorum
illuſtrat gloria quos apud ipſum cōmendat iugis ex
cellentia meritorū in celis. Quapropter ſanctiſſimꝰ
archipreſul claudius quāte apud deū ſit poteſtatis
⁊ meritis ipſa quotidiana ⁊ quaſi innumerabilia mi
racula que cūctis ipſum deuote inuocātibus exhibꝫ
clare demōſtrāt. Ipſe namq̄ dulciſſimus conſolator
deſolatorū captiuorū liberator:reſurrectio mortuoꝝ
lumen cecorum:auditꝰ ſurdorum:mutoꝝ eloquiū tu
tor naufragantiū:monachorū ſuffragator:impoten-
tiū ⁊ languidorū ſanator:medicine refugium:via er-
rantiū:ſalus cūctoꝝ ad ſe recurrentiū merito appel
lari poteſt. Et ſi cūcta miraculorū ipſius geſta hic in
ſeri deberent nimis tedioſum redderent lectorē:⁊ iō
pauca non ſingula hic annectere curaui. Si quis ꝟo
curioſiꝰ ꝑſcrutari voluerit reperiet in ſupradicto mo
naſterio ſuo magna volumina ſtupenda ammiratio
ne cōſcripta. Iuuenis qdā audita mirabili ſanctiſſi-
mi patris claudij fama ad monaſteriū iurenſe pere-
grinationis cā venit. Qui pre grandi populoruꝫ mul
titudine qui ad predictam eccleſiā tūc cōfluxerāt op
preſſus ſtatim expirauit. Quē quidā reuerendiſſimꝰ
in xp̄o pater tarenthaſienſis dioceſis metropolita-
nus qui inter ceteros tunc aderat benigno pectore
amplexās gemitu lacrimoſo infremuit ⁊ ad corpus
beati claudij ꝙ̄totus veniēs eius ſuffragia apđ de-
um flexis genibus implorauit. Cuius interuentu vi
ri dei precibꝰ exauditis adoleſcēs in exemplū creden
tium priſtine ſanitati redditus palā oībus ſurrexit
incolumis. Duo pueruli etatis prime ue īnocētia ſim
plices apud ſurriacū ī ripa fluminis pueriliter collu
debant. Quoꝝ alter properantis aque leuitatis in-
ſcius pedē flumini immergēs preceps elabitur. Qui
manus tremulas circūquaq̄ iaciens matervoce con
fuſa clamitabat. Hunc ſtatim alter ſubſequitur. Tūc
ambo perplexis genibus ſubmerſi tempeſtuoſo am
nis impetu rapiuntur. Nec mora filiorum parētibꝰ
innouit naufragiū improuidi excitantur inconſul-
te properant:clamore obſtrepūt chara pignora deo
⁊ ſancto claudio tota deuotione committunt:⁊ pue-
ris non comparentibus plus ſpatio vnius ſtadij cur
rūt precipites donec ad vndarum ſuperficiem redeū
tes immiſſos fluctibus extraxerunt. Horuꝫ alter ſe
miuiuus:alter venis deficientibus frigidus aquis re
iectis quas abſorbuerant reſpirantes virtute dei et
beati claudij patre ⁊ matre atteſtantibus ad priſti
num vite ſtatum ſani ⁊ hylares redierunt. Mulier q̄
dam pontia noīe thalamo ſuo quadā die reſidēs fi-
lium materno affectu blandis āplexibus refouebat
et miti ſuſurro cantilene demulcens deoſculabatur
eum. Sꝫ callidus humani generis tentator veneno
inuidie tabeſcens muliercule peccatrici foueā ꝑditio
nis preparabat. Qui feneſtrā aduolans ſub imagine
coruina mulieris aſſiſtebat auricule:⁊ ſub mellis dul
cedine virus effundens aurū:⁊ argentū ⁊ mundi fa-
lentes diuitias promittebat ſi acquieſcens ei filium
enecaret. Sic malignꝰ innata calliditate maternum
pectus exaſperans matrem armauit in filiū. Que in
ora ſui pignoris pollicē inijciens pietatis oblita gut
tur digitis cōprimebat. Tunc inimicus innocentie in
faciem euolat mulieris ⁊ vngues infigēs gutturi ma
trem cū filio ſuffocabat. Quos pauco murmure vix
reclamātes:commater audiens admiras qđ hoc eēt
celeriter intrauit cameram ⁊ rem īauditam oculo per
ſpiciens exclamauit. Statim ſpe fruſtratus demon
ab oculis eiꝰ euanuit. Deinde ioānes maritus pon-
tie poſt commatrem ſuam accurrens vxorē ⁊ filiuꝫ ia
cere vidit exanimes:⁊ apprehendens eā mutaꝫ ⁊ ma
nibus debilitatam inuenit. Et cognito a cōmatre q̄
liter vxor eiꝰ oppreſſa a demone filiū ſuū iugulare tē
taſſꝫ. profuſis lacrimis illā deo ⁊ beato claudio reddi
dit. Quibus ſtatim ad ſepulcrum beati claudij pariť
properantibus ⁊ in orationibꝰ proſtratis:infelix mu
lier:q2 ore non poterat veniam delictoꝝ ⁊ corporis ſa
nitatē cordis affectu poſtulabat. Et paulopoſt con-
ſurgēs manuū ſanitate recepta nō ſolum ꝟbo ſim-
plici loquebať:ſꝫ etiā hoſtis inſidiantis machinā in
ſuꝑ dei ⁊ beati claudij magnalia expedite enarrauit.
Puer quidā non longe ab ambroniaco ſtans ſupra
fontē imagini ſue ab aqua repercuſſe pueriliter arri
debat ⁊ ſimplicitate ſua caput inclinans in aquā de-
cidit. Tūc voce horribili clamitans tādem ſubmerſus
deficit. Interim viator quidā vt ſitim quā ex eſtu col
legerat ſolis ſedaret ad ſupradicti fontis fluenta di-
uertit. Et puerū in profundo iacentem arripiēs cui
daꝫ petre ſuppoſuit ⁊ corpꝰ iam frigidum omniq̄ vi
tali calore diſtitutū vidēs ipſum diu mortuū fuiſſe co
gnouit. Cōuerſuſq̄ ad agreſtiū caſulas q̄ prope ad-
erant cuius filius eſſet requirebat. Ad cuius vocē re
clamantē vicina mater pueri proſilijt ⁊ queruloſis vi
cibꝰ fili mi vbi es:fili mi ſedule iterabat. Quē mortuū
inueniēs deſuper flebilis ⁊ miſeranda incubuit. Vici
nis aūt ⁊ notis eā conſolantibus monialis quedam
de karoli caſtro ſuperuenit. Que tanto dolori com-
patiēs:matrem ⁊ parentes commonuit vt quem diſ
poſuerant ſepelire deo beato claudio redderent.
Qui ſpe fideq̄ roborati virtutem dei qui in ſanctis
ſuis mirabilis eſt pura ⁊ ſupplici deuotione requirē
tes proſtrati in terram orauerūt. Statim ergo puer
qui mortuus fuerat oſcitās oculos aperuit et cum
ſuſpirijs vocem emittens ſurrexit viuus. Alius qui
dam puer ſeptem annorum filius cuiuſdam ſtrenui
militis henrici de plautain de ponte quodam cecidit
in foſſalibus aquis plenis que domum predicti mi-
litis circūierunt. Et cum iam per ſpatium vniꝰ leuce
⁊ amplius in profundo ſubmerſus iacuiſſet nihil de

eo preter capitij ſui cornu apparuit. Quapropter
populo magno ſtrepitu vociferāte patri et matri q̄
tūc haud lōge in eccleſia fuerāt res lamētabilis ino
tuit. Qui ſtatim accurrētes viderunt filiū eoꝝ iā nu
dū ⁊ expoliatū ī ſudario religare. Supradictꝰ ergo
miles toto corde ad dei famulū claudiuꝫ conuerſus
oēs pro ſalute pueri feruenti ſpiritu orare monuit.
Quibus orantibus illico puer oculos aperuit ⁊ in-
gemiſcens ſuſpiria protulit, et patrē intuēs ait. Pa
ter ne timeatis viuo ego ⁊ me ſanū ⁊ hylarē habebi-
tis. Oēs igitur gratias agentes deo ⁊ ſancto confeſ
ſori ſuo claudio vota ⁊ oblatiōes perſoluerūt. Mu-
lier quedam vxor ioānis nicoleti ciuis lingonenſis
abortiuū peperit. Omnes ergo merore cōſtricti tri-
bus diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibus in quadā predicte ciuita
tis eccleſia in orationibꝰ vigilātes dn̄m exorauerunt
quatenus ſpiritū vite ſupradicto puero infundere
dignaretur vt ſacri baptiſmatis ſacramento perfrui
mereref. Et cū nullū conſolationis ſignū experirēt
tādem rector predicte eccleſie patri ipſius pueri ma
gnalia que dn̄s per ſeruū ſuū claudiū operatur ad
memoriā reduxit. Statimq̄ cū pater votum ſancto
claudio emiſiſſet et puer in medio eccleſie deferēdus
eſſet:predictus puer vrinā emittere exordiuit ⁊ ſuc-
ceſſiue vagire. Ad cuius rei nouitatē pulſatis cam-
panis quaſi tota ciuitas cōcurrit deo et beato clau
dio immēſas gratiarūactiones reddendo. Puer er
go baptizatꝰ non longe poſt obijt:⁊ pater ipſius ſi
ne mora corpus beatiſſimi archipreſulis claudij de-
uote viſitauit:cū etiam ſimili modo vxor ioannis de
lierna de buxi in burgūdia abortiuū peperiſſet ⁊ in
quadam capella in honore beate katharine fundata
vna nocte ipm̄ corpus manſiſſet:tandē altera dei ad
eccleſiam beati claudij cū obblationibꝰ apportatuꝫ
infra miſſarū ſolēnia ſub eleuatione corporis chriſti
plorare cepit cunctis qui tunc aderant ammirātibꝰ.
Quem ſacerdos ipam miſſam celebrās poſtmodum
viuū videns ſacro baptiſmatis lauacro letus perfu
dit. Qua de cauſa pater pueri cū ieiunio panis ⁊ aq̄
totus nudus corpus ſancti claudij ex voto viſitauit
Aliud quoq̄ miraculū omni admiratione dignū cō-
tigit nuper. ſ. anno domini. M.cccxlij. Mulier enim
quedā ſtephana nomine de ciuitate lugduni infirmi
tate quadā graui vexata:manuꝫ ſiniſtram penitus
quaſi abſciſa eſſet perdidit. Quā cū lōgo tp̄e apud
monaſtriū monialiū ſancti petri deſerte ciuitati lug
duni in eiuſmodi infirmitate ꝑduraſſet:⁊ adhuc ſuc
ceſſiue predictꝰ morbꝰ reliquū brachij corrodere nō
ceſſaret:tandeꝫ auditis mirabilibꝰ que dn̄s ꝑ ſeruū
ſuū claudiū operabať ad monaſteriū iurenſe vbi cor
pus eiꝰ coliť acceſſit. Ubi cū aliquibꝰ diebus cū ma-
xima deuotione ⁊ cōtinuis orationibus vt ſuper po
ſtulatis audiri mereretur ſanctū claudiuꝫ exoraſſet
contigit vt in die beati laurentij predicta mulier an-
te altare ſupra quod corpus eiꝰ reſeruatur quaſi in
extaſi poſita diu permaneret. Cūq̄ ad ſe reuerſa ni
hil pene ſicut antea ſenſiſſet vidit manū ſuā integrā
et ſanā ſibi redditam:manu dextre ſolūmodo in co-
lore diſſimileꝫ eo ꝙ albior ipſa ac neuior appareret.
Hoc igitur miraculo vbiq̄ diuulgato dn̄s bartholo
meus de boſcario in vtroq̄ iure licētiatus vicarius
et officialis lugduni ad laudem dei ⁊ glorioſiſſimi cō
feſſoris ſui claudij predictā mulierē corā ſe citauit et
manū ſibi reſtitutā pene corā omni populo demon-
ſtrare fecit:qui omnes teſtimoniū perhibuerūt eam
ſine manu ſiniſtra longo tp̄e extitiſſe. Et extūc feſtū
ſancti claudij in tota lugdunēn. dioceſi ſolēniter cele
brari fuit inſtitutū. Adoleſcēs quidā manum habēs
aridaꝫ a natiuitate auditis miraculoꝝ preconijs ad
monaſteriū cucurrit ⁊ attractatis manibꝰ beati clau
dij manū extēdēs cū gratiarūactione ſanus receſſit
matre mīe in eccleſia lauſanenſi miris virtutibꝰ cho
ruſcante:ſacerdos quidā cecatis oculis illuc ſpe ſalu
tis confugiēs aduocate noſtre mellifluū implorabat
ſubſidiū. Qui lauacro cōfeſſiōis emūdatꝰ per viſio
nē in ſomnis ab eadē audire meruit. Surge ⁊ vade
ad claudiū fratrē in oratorio iurenſi quieſcentē ⁊ vi-
ſum recipies. Qui excitatꝰ feſtinanter abijt ⁊ viſuꝫ re
cepit. Inde letus et hylaris cū lauacro reliquiaruꝫ
ſanctiſſimi viri ad ꝓpria reuertens puerū quedā in
aqua ſubmerſum ⁊ ſpatiū vniꝰ diei exanimē puxit
et ſanū parētibꝰ reddit. Iuuencula quedā yſabella
noīe cū totius corporis pulcritudine polleret viris
ſanguinū ⁊ incendiarijs ſe ſubijciens vitam culpabi
lem inſani corporis redimebat commercio. Quibus
relictis cuiuſdaꝫ ſatellitis precibus arboſium venit
ibiq̄ varijs libidinū īcētiuis dedita feminea leuitate
corpus cū anima maculabat. Infelix tandem pecca-
trix vt miraculorū beati claudij p̄conia oculis auri-
buſq̄ perciperet quadā die ſacri corporis aſſiſtebat
preſentie. Que interiori lumine penitus priuata vl-
tiōe diuina corporeū lumē amiſit ⁊ admiratiōe mul
torum ſe nihil videre conteſtans gemitu anxio lacri
mabili ſingultu in humum ſe ꝓſtrauit. Cū ꝟo vſq̄
ad ſequētis ſabbati veſpere in tenebris cecitatis per
manſiſſet corde deū reſpiciēs ſpurcitias peccatoꝝ ꝑ
confeſſionē ſinceram euomuit. Deinde abſciſſis cri
nibus ⁊ macula vitiorum penitus deterſa ſe totam
deo ⁊ beato claudio deuota cōtritione commiſit. Et
ſtatim recepto lumīe per eā diuina miſeratio plebis
credule dubietatem abſoluit. In balmenſi terri-
torio erat q̄dam iuuenis ſolitus armēta cuſtodire.
cui quadā die beſtias cuſtodienti aura quedā vrens
et nociua ſuperueniēs vt ip̄e poſtea retulit oculoꝝ
lumine ipſum penitus priuauit. Qui veniēs domuꝫ
cecitatis ſue dolorem plangendo nullam conſolatio
nem accepit. Cui beatus claudius per viſionē appa
ruit dicens. O iuuenis quid turbaris et cogitatiōes
aſcendunt in cor tuū. Surge ⁊ veni ad me ⁊ ſanitatē
tibi preſtabo. Cui ille ait. Dn̄e locum habitationis
tue ignoro ⁊ quomodo poſſum te inuenire. Et ille.
Interroga diligenter donec inuenias ſciens q2 clau
dius vocor. Ille igitur ſurgens iuit ad ſacerdotē ex
ordine ei viſionē narrans. Quod audiens ſacerdos
de negligentia eum durius redarguit eo ꝙ viro dei
non ſtatim obedierit viam ei demonſtrans per quaꝫ
ire deberet. Cūq̄ pergens in itinere aliqualiter de-
uiaſſet:⁊ retardationis ſue impatiens ſanctum dei
inuocaſſet:virtute dei viſuꝫ repēte recepit. Qui letꝰ
effectꝰ ad ſepulcrum viri dei properauit et magna-

ſta dei cūctis per ordinē narrauit. ¶ Mulier quedā
biſuntina biēnio cecitatem oculoꝝ incurrit. Cūqꝫ ſe
ſancto claudio vouiſſet ⁊ ſero vehiculū ⁊ expenſas
itineris depoſuiſſet ſequēti nocte mēbra ſua lectulo
refouēs cōtinuo virū dei claudium aſtantē cōſpexit.
Cuius viſionis excitata ꝑſagio ſummo mane ſurre
xit ⁊ viā cū filia manu debilē aggrediēs vſqꝫ ad ſepul
crū ſcti claudij lumē oculoꝝ humiliter depoſcens ꝑ
uenit. Qua in oratione cū plena fide ꝑſeuerante ſu
bito oculos aperuit ⁊ capſulā cū reliquijs agnoſcēs
ad filiā paulo longi⁹ orantē cōuerſa dixit. Letare fi
lia et exulta: q: mater tua viſum recepit. Ecce video
ſingula q̄ oculo ꝑſpici poſſunt. Cui filia. Mater ma
ter letemur ⁊ ineffabili gloria deū ⁊ amicū ei⁹ clau
diū collaudemus: q: eadē hora qua te dn̄s reſpexit
manū meā quā debilē noſti ſanā inuenio. multi ergo
nobiles ⁊ matrone preſentes hoc viderūt ⁊ pre gau
dio flētes deo ⁊ beato claudio grās egerūt. ¶ Mu
lier quedā de grandiſono corporis virib⁹ diutius de
ſtituta iacebat. Cui beata dei genitrix ſignū ſancte
crucis in viſione offerēs eā ꝯtoti⁹ ad ſctm̄ claudiū
iter feſtinare cōmonuit. Que mane cū vicinis egreſ
ſa dimiſſo aſino in via quē cōduxerat ad ſacrū corp⁹
in comitatu ꝑueniēs pedib⁹ greſſum ⁊ corporis ſa
nitatē deo miſerāte recepit. Alia quedā mulier de vil
lula q̄ britonia vocat̄ mēbris debilib⁹ lecto decūbēs
vidit in ſomnis beatū claudiū baculū ſibi porrigere
que euigilās ⁊ baculū in manu inueniēs ſummo ma
ne ꝓfectura ſurrexit ⁊ predictū baculū accipiēs vſqꝫ
ad ſctm̄ claudiū viro ſuo comitāte peruenit. Facta
igit̄ oblatiōe ⁊ pedib⁹ ſancti viri deoſculatis in ora
tionē ꝓcidēs debilitatis ſue remedium ꝓfuſis lacri
mis poſtulauit. Tūc ad celū erectis manib⁹ articulis
innixa ſe nullū ſentire dolorē oīb⁹ circūſtātib⁹ indi
cauit: ⁊ glorificās deū ⁊ beatū claudiū cū reliq̄s ad al
tare rectis pedib⁹ ꝓperauit. Cōuerſa quedā ſancti
roberti de caſa dei graui percuſſa egritudine toto
corpore imbecillis lectulo decubuit. Cui btūs clau
dius in ſomnis apparuit ſub ep̄ali habitu baculum
paſtoralē baiulās ſibi ſanitatē ꝓmittebat. Que ſur
gēs debilitatis immemor hylari greſſu corpus ſctm̄
expetijt. Que labijs ⁊ oculis cōtracta liberata mor
bi infeſtationē deo miſerante penit⁹ euaſit. ¶ Uir
quidā apud annoras mēbris inferioribus ab adule
ſcētia cōtractis nixu manuū miſerabiliter īcedebat.
Qui ab vxore et parētib⁹ equo collocatus ⁊ vſqꝫ ad
grandiſonū perduct⁹ ibidē deſcēdit affirmās ſe bea
tū claudiū qualicūqꝫ greſſu ſine vehiculo petiturū.
Quo paulo lōgi⁹ egreſſo obuiā habuit ꝯplurimos
qui virtutes ⁊ miracula q̄ ipſi oculis viderāt eidem
cū admiratione retulerūt. Igit̄ ſtatim fidei adiutus
amminiculo crura cū pedib⁹ extēdēs innixus arti
culis ſurrexit: ⁊ ꝑ gaudio curſitās leta hylariqꝫ facie
cū vxore expedito greſſu vſqꝫ ad corp⁹ ſctm̄ ꝑuenit
grās agēs deo qui ꝑ famulū ſuū claudiū ſibi ſanita
tē cōtulit. ¶ Mulier q̄dā ſalinēſis mēbris diſſolut̄
triēnio debilitata ad ſctm̄ claudiū in humeris hoīm
allata fuit. Que manib⁹ expēſis an̄ altare ꝓſtrata ad
ſctm̄ dei voce lacrimabili reclamabat mēbroꝝ valetu
dinē in humilitate depoſcēs. Que ſtatiꝫ orōne facta
iuncturis crepātib⁹ articulis innixa ſurrexit ⁊ recto
greſſu corā oīb⁹ ambulauit. Frater ꝟo ei⁹ q̄ tali mi
raculo nō īterfuerat caſu ſuꝑueīt: ⁊ vidēs ſororē ſuā
ambulantē nimia ammiratiōe repletus dixit. Sana
facta eſt ſoror mea. Et illa. Grās ago oīpotēti deo ⁊
dn̄o meo btō claudio ꝑ quē ſanata ſum ⁊ rectis pe
dib⁹ ſicut tu ipſe vidēs incedo ¶ Suꝑ arboſiū agni
ouiū quos ꝯuerſus q̄dā cuſtodiebat neſcio qua ver
tigine tremuli ſe oīno ſuſtinere nō poterāt. Quaruꝫ
infirmitati ipſe cōdolēs eoꝝ debiliorem btō claudio
reddidit ſi ceteros a ꝑdicta clade liberaret. Quo red
ditu agni facto currerūt matrū vbera cū omni hyla
ritate ſuggētes. Tūc ſtatim cōuerſus pregaudio cur
rēs agnū quē dō ⁊ btō claudio vouerat ī ꝑn̄tia mſto
rū q̄ aderant an̄ ſepulcrum eius grās agēs obtulit.
¶ Rure mariniaco vir habitabat cui ex ſuꝑfluitate
ſanguinis natū poſtema dextrū brachiū totū occu
pauit: qd̄ in breui intantū excreuit: vt ab eodē viro a
latere quaſi īfantulus poneret̄. Cūqꝫ cōtinuo dolor
excreſceret intantū: vt ꝑdict⁹ vir oēm corporis q̄etē
et ciboꝝ ſaporē amitteret. Tādem quadā nocte in le
cto iacens: vt ipſe teſtatus eſt clare vigilaret: vidit ꝑ
oculis aſſiſtere virū aſpectu decoꝝ facie venerabileꝫ
indutū ſtola cādida ⁊ ſtupuit. Qui quaſi in extaſi po
ſitus in vocē ꝓrūpens q̄s eſſet inq̄ſiuit. At ille clau
dius inq̄t ſeruus xp̄i ſum q̄ ei⁹ mīa ad te debilē ac
ceſſi. Et ſtatim brachiū ip̄m crucis ſignaculo ꝯfacto
muniēs ſanitatē plenariā reddēs euanuit. Tūc puel
la q̄dā ipſius viri filia q̄ nō lōge in lecto q̄eſcebat pa
treꝫ cū quo loqueret̄ inquiſiuit. Quā ille increpans
tacere iuſſit. Et paulo poſt tumore excuſſo brachiuꝫ
erigēs leſionē nullā ſenſit. Libere cōditionis adule
ſcēs q̄dā diuitijs prepotēs in quadam villula prope
lugdunū morabat̄. Qui cōplexione vitiata guttā ar
teticā nō abſqꝫ magna mēbroꝝ īiūcturarūqꝫ ꝯtracti
one īcurrebat. Hic itaqꝫ pedū deſtitut⁹ officio toti⁹
patrimonij ſubſtantiā in medicos erogauit. Cū ꝟo
nil amplius qd̄ daret haberet omni ſpe ſalutis ab ip
ſis derelict⁹ q̄d iā facere debeat ignorauit. Inter no
tos igitur mēdicare erubeſcēs relictis parētib⁹ tri
ſtis vehiculū aſcēdit dyſionēqꝫ trāſuect⁹ eſt. Ubi cū
iam ſex annis in pauꝑtate magnaqꝫ corporis debili
tate ꝑmāſiſſet: tādem auditis miraculis que per ſan
ctū claudiū fiebāt fide concepit vt ſi non corpus ſal
tem tamē fimbriam aliquā veſtimēti eius continge
re poſſet ſe ſaluū fieri credidit. Baculis igitur inni
xus ire tentauit: ſed minime potuit. Qua ꝓpter ve
hiculis ⁊ quadrigis tranſeūtiuꝫ vt cūqꝫ dolam vſqꝫ
peruenit: atqꝫ iam firmiore ſpe ſanādi roborat⁹ ſan
ctum claudiū inuocans ſolius baculi ꝯfulcimēto vſqꝫ
ad optatū locū peruenit. Cūqꝫ oratoriū intraſſet et
oratione facta pedes ſacri corporis oſculatus fuiſ
ſet: ſtatim reiecto baculo ſanus effectus cū gratiarū
actiōe ad parētes ſuos hylaris reuerſus eſt. ¶ Ho
mo quidā in villa ſancti albani ſp̄ū maligno agitat⁹
vxorē et filios minaci vultu deterrebat. Quem ami
ci ſui ligatū funib⁹ ſuppoſituꝫ vehiculo ad ſepulcrū
viri dei ꝑducere ſatagebāt. Cū igit̄ loco appropin
quaſſet et demoniacus pinnaculū tēpli aſpexiſſet cō
tinuo clamauit. Cur me ceditis aut cur me ligatum

tenetis: dei ⁊ beati claudij miſeratione ſanatus ſum
ſoluite me nihil timentes. Quem ſtatim ſoluentes
in preſentiā corporis amici dei cum oblationib⁹ per
duxerunt. In territorio ſancti eugendi quedaꝫ puel
la .xv. annorū quadam vice in viſione nocturna adeo
perterrita fuit vt quinqꝫ annis in lecto decumbens
nihil omnino cibi vl' potus niſi aliquando ſemel per
menſem vel circa pomum coctum deglutire poſſet.
Et quia ſemper bone fame⁹ honeſteqꝫ vite fuit: pri
mo infirmitatis ſue anno bis confeſſa a ꝓprio ſacer
dote corpus dominicum cū magna reuerentia ſum
pſit. Egritudine igitur inualeſcente quattuor annis
ſequentibus non ſolum loquendi: verūetiam viſus
beneficio in toto priuata fuit. Multe ꝟo honeſte per
ſone miſericordia ſuper ipſam mote eā ſepius viſita
bant. Inter quas cum generoſa dn̄a katarina de
beafremon ſemel aduenīſſet ⁊ miſeram illam inſpe
xiſſet. amariſſime flere cepit atqꝫ flexis genibus diu
orans tandem benignis exhortationib⁹ ad peniten
tiaꝫ ꝓuocauit. dicens etiā vt oīpotenti deo eiuſqꝫ fa
mulo claudio ſe totam cōmitteret ſecura: vt qui tot
⁊ tanta miracula in remiſſionis locis ꝑageret ſibi
tanqꝫ proprie eius famule ſubuenire non dubitaret.
Statim illa in ſignum vere fidei manus ad celuꝫ ele
uās profundiſſima ſuſpiria emiſit. Sequenti igitur
die iuſſu deuote ac nobilis domine ſupradicte ad
monaſterium ſancti claudij multis comitātibus in
grabato portatur. Tunc ante ſacrum altare poſita
multis effuſis precibus a circunſtantibus ſtatiꝫ ocu
los aperuit et hincinde circunſpiciens ſtatim meri
tis ſanctiſſimi confeſſoris claudij ſuper poplites ſe
erexit et ſurgens velocius pedes ſacri corporis oſcu
lare non diſtulit: cum lacrimis clara voce deum in
ſancto ſuo magnificans. Cui eſt honor ⁊ imperiū in
ſecula ſeculorum. Amen.

¶ De ſancta barbara. clxxxviij.

Erat tempore maximiani impera
toris vir q̄dā gētilis in nichome
dia nobilitate gn̄is ꝑclar⁹ ac tēporaliū
reꝝ abūdātia ſummus noīe dioſcorus
Cui erat filia ſpecioſiſſima noīe barba
ra. Ipſa autē q: erat corpore pulcerri
ma eā pater plurimū diligebat: quaꝓ
pter recluſit eā in turri altiſſima quā eidem edificari
fecerat ne ab aliquo hoīe videret̄. Erat beata barba
ra ingenioſa ⁊ tenera etate vanas cogitatiōes relin
quēs cepit diuina cogitare. Cū em̄ ſemel tēplum in
traret videns ſimulacra parentibus ſuis ait. Quid
ſibi volunt he ſimilitudines hoīm. Reſpondent pa
rentes. Taceas non hoīm ſed deoꝝ ſunt ⁊ volūt ado
rari per illud quod neſcit̄ ⁊ qd̄ non videt̄. Barbara
dixit. Fuerunt quondā hoīes quos nunc colim⁹: re
ſpondent ita. Ex hoc beata barbara die noctuqꝫ re
plicabat tacita dicēs: ſi hoīes fuerūt dij noſtri ergo
nati ſunt vt hoīes: mortui ſunt vt hoīes ſi dij eſſent
nec nati fuiſſent nec mortui: q: deitas vt mihi videt̄
nec cepit nec deſinit eſſe. hō etiam habet originē ter
re q: terra eſt materia ei⁹. ſi ergo hō de terra eſt ⁊ hō
deus eſt ergo aliquid ꝑceſſit eum qd̄ ei⁹ origo dicit̄.
Si aptius diceremꝰ terram deum ſed quia nec ter
ra a ſe exiſt nec celū a ſe. nec aer a ſe. nec aqua a ſe ex q̄
bus quattuor elemētis cōſtat hō ſed creature ſunt.
neceſſe eſt his eſſe creatorē. Ecce quāta ſapientia in
tā iuuenili puella. Tādē tradita ſtudijs liberalib⁹ al
ta trāſcendebat: ſꝫ defuit ei notitia ꝟi dei. vanos aūt
deos occulte ſpreuit. ⁊ cū vidit dijs .ſ. lignis ⁊ lapidib⁹
flectere genua: ſenſibilia inſenſibilib⁹ mutis aio valde
correxit idcirco venit rumor laudis nicomediā cla
mās ſapiētiſſimū viroꝝ alexādrie fore .ſ. origenē cui⁹
facūdia totā terrā ꝑfunderet q̄ veris indicijs daret
cognoſcere verā deitatē ⁊ idoloꝝ ꝯfuderet vanitatē
Hec audiēs beata barbara multum gauiſa eſt in do
mo pectoris ſui. ⁊ cepit ſedule tractare quo genere
poſſet audire. Erat em̄ pr̄ ei⁹ nobilis ⁊ valde potēs
ergo myſteriū ſuū ei nō reuelauit. Cū neminē cura
torē haberet recurrit ad hoc cōſiliū vt literas eideꝫ
ſapiētiſſimo origeni dirigeret ⁊ ſecretū ei pateſaceret
in hec ꝟba viro alexādrie nobilitate animi lōge late
qꝫ cōſperſo origeni barbara nicomedie tua ancilla de
cus ⁊ honorē deſiderij mei accepi fore te vere diuini
tatis oſtēſorē. A prima em̄ ſcintilla ingenij mei cum
toto corde cōcupiui vt ad veri dei notitiam ꝑuenirē
mēte cōcepi nullā deitatē ineſſe lignis ⁊ lapidibus q̄
hūana arte cōpoſita ſunt: q̄ nō recipiūt ſenſibilitatē
⁊ nec loq̄ nec audire poſſunt. Unde ſemꝑ ꝑtractaui
eſſe falſos deos nec hoīes poſſe eē deos: q: hō īcipit
⁊ deſinit eſſe: deus aūt an̄ tp̄a fuit nō ergo vnqꝫ deos
credere potui quos hoīes mortales cognoui. In mł
tis tn̄ motibus poſita ſemꝑ deū nobis innotū ꝑcul
dubio eſſe putaui q̄ ſolus cūcta fecit. quē ſemꝑ ama
ui: huic me ſemꝑ deuoui a quo ſum id quod ſuꝫ. niſi
me īnia fallit cui⁹ ſpiritu animatā me ſentio: nec deſi
ſtā donec ad eū pertinguā. Quapropter fame tue tu
multu ꝑcuſſa pater venerabilis: mentem meam his
aptius voluere cenſui illū deuꝫ ſolū modo veſtigare
cuius cognitionē apud te eſſe cognoui. Unde ſi ita
eſt vt fama refert ſupplices offero ꝑces quatenus diſ
cutere digneris noctē ignorātie chaos cōfuſiōis ab
ancilla tua ⁊ inducere ſolē iuſtitie lumēqꝫ diſcretiōis
Appeto em̄ verū deū ſcire qui fecit viſibilia ⁊ inuiſi
bilia ⁊ vtrum vere vnus ſit vt ipſa iā nūc diu dū mecū
argumētata ſum ⁊c. Hanc epiſtolam dierxit⁹ ad alexā
driā ad originē ꝑſbyterū, que eſt in partibus aphrice
caput regionis illius longe diſtās a nichomedia. Ne
aūt priuaretur legatione quam legauerat ad deum
quem nouerat in cubiculo cordis ſui lacrimas fudit
dicens. Dn̄e firma pedē eius quem ad famulū tuuꝫ
miſi ne aut me aut illū mors ꝑueniat vſqꝫ relegatio
veniat. His ⁊ alijs poſtulationibus quibus deuote
poterat nūcius alexādriā ingredit̄ originē reperit ī
palatio māme matris alexādri ceſaris: vbi occupat̄
in docēdo chriſtianā religionē. Qui letitia magna li
teras barbare accipit laudans deū qui hmōi ſemen
ſuſcitabat ⁊ talia operat̄. Et ſtatim origenes doctor
ꝑſtantiſſimus accelerat ⁊ edidit deſiderium barbare
in hunc modum. Origenes veri dei indignus ſacer
dos ⁊ vt poſſibile eſt oſtenſor eius adhuc etiam ale
xādrie nūc degens. Barbare barbarice gentis ado
ptionem filioꝝ dei ⁊ ieſu chriſti veram ſalutem ſicut
ſcripſeras ſcire te velle verum deum quis ſit. Scire

ꝺhes ꝙvnꝰ ē verꝰ deꝰin ſubſtãtia trinꝰ in ꝑſonis.ſ.
pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſctũs. Quicũq3 hec oĩa credit oĩno h3
quo ad eũ ꝑtingere poſſit:tu aũt hec intellige et in
tellecta crede:ſi qd defuerit ad plenitudinē deſiderij
in legato reqre:q te legē ſanctã erudiet ⁊ libros qs
ſecũ defert tibi leget. Nõ etiã dubites te ꝑ noĩe xp̄i
multis tormētis tradi. Ipſe eñ dicit Luc.ix. Qui ꝑ
diderit animã ſuã in hoc mũdo ꝓpter me invitã eter
nã cuſtodiet eam Origenes miſit vnũ ex pluribꝰ cũ
nũcio barbare ad barbarã q̃ modũ magno deſiderio
eiꝰ daret. Preceſſit nũcius barbare ⁊ nũciauit nun⸗
ciũ viri dei adeſſe:fecit:⁊ ꝑmiſit cũ foris ſtare vtrũ cõ
ueniens eſſet eũ intrare. Tunc illa hominē aduocari
fecit:qui ingreſſus offerēs ſalutatione3 in chriſto illa
aſſurgens inclinat ⁊ tam dei nomen ꝙ hominem ve
neratur. Pater eius gratia viſitationis ad eam ve⸗
nit videns virum ignotum tremēs inquit. Quis hic
et cur hic. Reſpondit alexãdrinus medendi arte pe⸗
ritus:qui ſpõdet magiſtrum ſe habere alexandrie q̃
contra vſus medicorum etiã aĩas curat. Pater au⸗
diens receſſit ⁊ cõceſſit cum eo fieri colloquia. Tunc
valentius ſacerdos et barbara conferunt inter ſe
ſua myſteria:ibi tunc perlecta epiſtola et bene docta
quod defuit epiſtole ad plenitudinem deſiderij a le⸗
gato queſiuit ⁊ ad libitũ iuēnit. Cognito aute3 quo
modo pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſit ſolus deꝰ ⁊
quomodo filius miſſus ſit a patre ⁊ per ſuſceptã hu
manitatem hominē perditum renocaſſet.captiuũ re
demiſſet:⁊ ſacrum lauacrũ eius peccata lauiſſe acce⸗
lerauit ad baptiſmi gratiam et ab eodem p̄ſbytero
valentio que3 origenes ad ipſam miſerat baptizata
eſt in turri in qua pater eam poſuerat. amplius que
dei erãt queſiuit.⁊ q̃ ſurſu3 ſunt cupiēs libros quos
ei origenes miſerat frequenter legit ⁊ valde excreuit
in ſciētia diuinorũ etiã ſine magiſtro.⁊ in ſapiētia di⸗
uina. Legit etiã de ea ꝙ q2 pulcra fuit q̇dã de opti⸗
matibus terre illius patri eiꝰ locuti ſunt vt virũ ſibi
acciperet. Ipſe ṽo accedēs ad eã in turrim ꝑſuade⸗
bat eã dicēs. Filia mea q̇dã de potētibꝰ cõmemorati
ſunt de te.vt acciperēt te in cõiugio. quid ergo vis
de hoc.ipſa ṽo intuita patrē cũ ira dixit. Ne cogas
me hoc agere pater. At ipſe receſſit ab ea deſcendenſ
q3 inſtituit multitudinem artificum qui facerent la⸗
uacrum ⁊ conſtituit quomodo fieri debuit tribuens
ſingulis mercedem in itegru3 profectuſq3 eſt in re⸗
gionem longĩquã decendenſq3 famula dei de turri
videre opus quod factum eſt vidit contra ſeptētrio⸗
nē duas ſolũmodo feneſtras ⁊ dixit artificibus. Qua
re duas feneſtras inſtituiſtis. Dicunt ei. Pater tuꝰ
diſpoſuit. Quibus illa. Facite mihi aliam feneſtram.
Cui dixerunt. Timemus domina ne indigetur pa⸗
ter tuus cõtra nos. Dixit eis famula dei. Facite mi⸗
hi feneſtram ego de hoc acquieſcere faciam patrem
meum. Ipſi ṽo fecerunt aliam feneſtram. Peram⸗
bulans ṽo barbara in natatorio contra orientem in
ſtituit in marmoribus eius digito pretioſam crucē.
De poſt aſcendens in turri vidit ſimulacra que co⸗
lebat pater eius:ſuſcipiens ſpiritũſanctum inſpuit
in faciem eoꝝ ⁊ dixit. Similes veſtri fiant qui faciũt
vos ⁊ omnes qui confidunt in vobis. Finitoq3 ope⸗
re reuerſus eſt pater eius de peregrinatione et con⸗
tēplatꝰ tres feneſtras.dixit artificibus. Quare tres
feneſtras inſtituiſtis. Dicunt ei. Filia tua ſic nobis p̄
cepit. Ipſe ṽo ait filie. Tu imperaſti tres feneſtras
fieri. At illa. Etiã bñ feci:nã tres feneſtre illuminant
totũ hominē. Et aſſumēs eã pater eiꝰ deſcēdit in na
tatorio ⁊ dixit ei. Quomodo abundãtius illuminant
tres feneſtre duabus. Illa reſpondit. Tres ſunt mũ⸗
dũ illuminantes ⁊ ſtellarum curſu3 regulantes. pa⸗
ter ſcilicet filius ⁊ ſpiritusſanctus ⁊ hi tres vnũ ſunt
in eſſentia. Tũc furore repletus pater tulit ſpatã ſuã
vt eam occideret. Ipſa autem orabat ad dominu3 ⁊
abſciſa eſt petra ⁊ ſuſcepit eam vetus ⁊ eiecit eam ſu
per montē in quo duo paſtores erãt paſcētes oues
ſuas ⁊ illi cõſiderauerũt ꝙ beata barbara a facie pa⸗
tris eiꝰ extra patriã fugeret. Pater autē eiꝰ queri⸗
tãdo diſcurrēs venit ad p̄dictos paſtores inq̇rendo
vtrum barbaram filiam ſuã vidiſſent. Unus aũt coꝝ
cõſiderãs irã patris iurauit ſe neſcire eã:alter ṽo eã
digito prodidit. Beata autē barbara proditori ſuo
maledixit:⁊ ſubito ipſe ṽſus eſt in ſtatuã marmoreã
⁊ oues eiꝰ in locuſtas mutate ſunt. Hoc apochriphũ
eſt. At pater eam reperiēs flagellauit ⁊ coma traxit:
eam cathenis ⁊ claue recluſit vt non aperiret ei quiſ
ꝙ:conſtituitq3 cuſtodes vſq3 dum abiens nunciaret
preſidi martiano. Audiens ergo preſes iuſſit eã pre⸗
ſentari. Preſes autē vidēs mira3 pulcritudinē eius
dixit ei. Quod vis.perce tibi ipſi ⁊ ſacrifica dijs aut
acerrimis tormētis traderis. Cui illa. Ego habeo ſa
crificare deo meo ieſu chriſto qui fecit celũ ⁊ terram
mare ⁊ omnia que in eis ſunt. De demonibꝰ tuis di
cit ꝓpheta pſal.cxiij. Os habent ⁊ nõ loquētur ocu⸗
los habent ⁊ non videbunt ⁊c. Similes illis fiant q̇
faciũt ea ⁊ omnes qui confidunt in eis. Tunc preſes
furore repletus,iuſſit eam expoliari ⁊ carnes eiꝰ ner
uis taurinis ſine miſericordia diſcerpere:,ita vt oē
corpus eiꝰ inquinaret ſanguine ⁊ iuſſit eã carcere re
cludi quatenꝰ tractaret qua pena eã cõſumeret. Me
dia nocte circũfulſit ea3 lux de celo in qua apparuit
ei chriſtus dicēs. Cõfortare filia qm̃ copioſu3 ſit gau
diũ in celo ⁊ ĩ terra ſuꝑ paſſiõe tua:nõ ergo metuas
minas tyrãni:ego enim ſum tecũ vt eruã te ab om⸗
nibus plagis q̃ inferunt tibi ⁊ ſtatim oēs plage nuſ⸗
ꝙ apparuerunt. Gaudebat aute3 ⁊ exultabat ſan⸗
cta barbara ſuꝑ exhortatione dñi. Mane facto iuſſit
preſes afferri eã:⁊ intuens q2 illata ei tormēta nuſq3
comparuerunt dixit ei. Ecce quomõ propitiati ſunt
dij tibi ⁊ diligunt te q2 plagas tuas ſanauerunt. Re⸗
ſpondit barbara. Similes ſunt tibi dij tui ſurdi:ceci
⁊ muti.et quomodo plagas meas curare poterunt
qui ſibijpſis remedium conferre non poſſunt:me au
tem qui curauit eſt chriſtus filius dei viui quem tu
non vides:quia induratum eſt cor tuum a diabo⸗
lo. Tunc preſes vt leo fremens iuſſit carpere la⸗
tera eius et lampades ardentes applicari ei et mal⸗
leo caput eius cedi:ipſa autem intuita in celum
dixit Tu noſti cognitor domine quia amoris tui
occaſione patior:me ergo ne derelinquas pro te
vero has plagas fortiter ſuſtinui. Tunc iuſſit im⸗
pius preſes gladio abſcidi mamillas eius:que aſpi⸗

ciens in celũ ait. Ne proijcias me a facie tua dñe ⁊ ſpm̃
ſanctũ tuũ ne auferas a me. Cũ aũt hãc plagã fortit
ſuſtiueret iuſſit eã nudã circũire regionē illã ⁊ plagis
inſerētibus flagellari. At martyr xp̄i vidēs ĩ celũ ait.
Dñe deꝰ,q operis celũ nubibus adiutor ⁊ ꝓtector
meus eſto ⁊ tege nudatũ corpus meũ ne videatur ab
oculis ipioꝝ viroꝝ. Hec dicens deſcendit angelꝰ dñi
operiēs eam ſtola candida. Hoc cu3 videret impius
preſes precepit eã gladio trucidari. Tũc furore reple
tus pater eiꝰ ſuſcepit eã a preſide ⁊ ꝑduxit eã ĩ mõtē
At ṽo ipſa gaudēs ſuꝑ hoc feſtinabat vt ꝑfectũ vite
eterne brauiũ acciperet ⁊ adducta in montē ad dñm
orabat dicens. Dñe ieſu xp̄e cui oĩa obediunt preſta
mihi hanc petitionem vt ſi q̇s memor fuerit nominis
tui ⁊ famule tue faciens memoriã paſſionis mee,dñe
ne memineris pctõꝝ eius in die iudicij:ſed propitiꝰ
eſto ei:tu eñ ſcis q2 caro ſumꝰ. Et facta eſt vox de ce
lo ad eã dicēs. Ueni pulcerrima mea ⁊ requieſce ĩ cu
bilibus patris mei qui eſt ĩ celis quod poſtulaſti do
natũ eſt tibi quo facto martyr chriſti ad locũ ſupradi
ctum venit ⁊ ibi martyriũ ſuũ finiuit:a ꝓprio eñ pa⸗
tre decollata eſt. Patre eiꝰ de mõte deſcēdēte ignis
de celo deſcendit ⁊ cõbuſſit eũ ita vt nec puluis eius
inueniretur. Finita eſt aũt ſancta martyr chriſti bar⸗
bara cũ ſancta iuliana quinta die mēſis decēbris im
perante maximiano ⁊ preſidende marciano. Fuit vir
nobilis comes ſaxonie q̃ inimicũ ſuũ captiuauit quē
ſtati ĩ turrĩ recludi fecit ⁊ familie ſue ſub pena magna
mãdauit ne ſibi aliquis cibum vel potũ miniſtraret
vt ſic eo citius moretur fame. Cũq3 ꝑ aliqõ tp̄s ſine
cibo ⁊ potu mãſiſſet.cuſtodē turris voce lugubri et
lamentabiliter rogauit vt ei modicu3 daret de pane
ob reuerentiã glorioſe virginis barbare ne ſic fame
moreretur:cuſtos nec clamorē nec preces aduertebat
ꝑ ſic ꝑ aliquod tempus iacebat ⁊ nemini reſponſu3
dabat.cuſtos ṽo eſtimabat illũ iã mortuũ:rogauit
ergo dñm vt illũ extrahi ꝑmitteret ꝑuſq3 corpꝰ mor⸗
tuum exalaret fetorem iniecerũt igitur funem in col
lum detenti ⁊ ad ſummitatē deducentes ſic eũ de al⸗
to proiecerunt qui cũ ad terrã perueniſſet ſtatim ſe
erexit:⁊ omnes qui aderant hoc videntes in fugam
conuerſi ſunt quos ille dulciter monuit ac propter
deum rogauit ne fugerent:ſed vt propius accederēt
⁊ cu3 acceſſiſſēt ad eũ interrogauerũt eũ quomodo
hoc fieret aut quomodo viuere poſſet:quibꝰ ille re
ſpondit.beata virgo barbara me in omnibus angu
ſtijs meis cuſtodiuit ⁊ in eiectione turris ſuis ſanctiſ
ſimis manibus me ſuſtentauit:⁊ mori nõ poſſu3 niſi
confeſſus ⁊ ſacra cõmunione munitus et inunctus
interrogatus vnde hanc gratiam haberet dixit:ieiu
nijs ⁊ orationibus omni die omni anno honoraui ea3
et hanc gratiam mihi apud deum obtinuit vt mori
non poſſim abſq3 ſacramentis quibus perceptis ſta
tim ſpiritum exalabat. Aliud exēplum legimus tem
pore ſereniſſimi adolfi regis romanorum. accidit vt
quidã comes ex mandato regis in partibus orien⸗
talibus preſideret. Labente ṽo tempore famulꝰ qui
dam ⁊ proſapia militari ꝙ virginē violauerat incu⸗
latur:qui captus vinculis incluſus quouſq3 cogita⸗
ret de conſilio nobilium ac ciuitatis que contra eu3
eſſet ſententia facienda ⁊ tempore ſtatuto omnes cõ
uenerunt ⁊ iuuenis deductus eſt qui intime rogauit
vt confiteretur:vocatur confeſſor, audiens eũ inno
centem eum inuenit. Unde confeſſor eum induxit:vt
beate barbare perpetuu3 ſeruitiũ voueret:nec ad do
mũ veniret ⁊ rediret:niſi prius locum antiquu3 cul⸗
mē in pruſcia viſitaret quod ⁊ iuuenis fecit. Interea
mulier clamans iudicium implorat iuuenis ad iudi⸗
ciũ ducitur. Iudex querit de ſententia iuuenis iã de
vita ſua deſperans. Quidã ignotus acceſſit que3 ne⸗
mo nouit exhortans iuuenē vt iudicem rogaret ipm
ſuum verbũ loqui quod factũ eſt. Tunc tota vniuer⸗
ſitas cucurrit:que ⁊ qualiter ille deſpectus vellet fa⸗
ri ⁊ rationabiliter oſtendens ſententiã prolatam cõ⸗
tra iuuenē eſſe nullam ⁊ conſtanter probans ꝙ oēs
tam nobiles ꝙ ciues ⁊ omnes q aderant illud veru3
eſſe dicebant:⁊ ſic ſententiam reuocauerunt q2 vltra
humanũ ſenſum protulit:cui nullus cõtradicere po⸗
tuit:et dum predictus iuuenis ante tribunal exiſte⸗
bat pre nimio gaudio proſternere ſe volens caſu ac⸗
cidit vt collũ iudicis amplecteretur. Qd̃ vidētes ſer⸗
ui iudicis hoſtiliter irruerunt in eũ. Hoc pater ⁊ ami
ci videntes deſperati flentes ⁊ lamentantes q̃ſi mor
tuum eũ reliquerunt. Quod intelligens confeſſor cõ
fidenter amicis ſuis ait. Nequaꝙ ſic de beneficijs
beate barbare diffidatis. Quia veraciter ſcio ꝙ ſa⸗
nus eſt:⁊ nullam patitur corporis moleſtiã. Acceden
tes pater ⁊ amici eius cum feſtinatione nullum veſti⸗
gium vulneris inuenerunt in eo gratulabantur illi ⁊
meritis ⁊ beneficijs beate barbare ei preſtitis ⁊ ma⸗
gnifice laudauerunt eam. ⁊ ſic iuuenis tandem in ſer
uitio beate barbare vitam ſuam finiuit.

¶ De ſancto bernardino confeſſore.clxxxix.

Bernadinꝰ cõfeſſor natiõe tuſcus
ex nobili familia albizeſcoꝝ pro⸗
creatus patre toloſenenſi:matre nera
maſſana bindi filia poſt tertiũ eiꝰ nati⸗
uitatis annu3 defuncta:infra ſextũ pa⸗
tre:matertere diane educãdus remãſit
qui anno xj.a patruis ſenas aduocatꝰ
eſt:vbi liberalibus artibus imbutus:canonico iuri
vacauit deuotas nunꝙ pretermittens orationes:q̇⸗
bus corroboratus ſenis fraternitati ſancte marie de
ſchala ſanctimonia celeberrime aſcribi ſe procurauit
vbi cilicio indutus ſuper tabulas aut paleas dormi⸗
ens circa languentes erat officioſiſſimus. Interea
anno domini. M.cccc.ſeuiente ſenis epidemia mor⸗
tuis fere omnibus miniſtris hoſpitalis dicte ſancte
marie:quũ nullo pretio conduci poſſent. Bernardi⸗
nus tyro xp̄ianorũ.xx.languentium ſe gratis obtu⸗
lit in miniſtrum:qui quũ ſe ad tantum onus imbeci⸗
lem fore perpenderet:quoſdam eiuſdem fraternita⸗
tis cõſocios ad pium opus ſibi aſciſcere:talibus pro
carauit. Euãgelio admonemur:regnũ celoꝝ vim pa
titur ⁊ violenti rapiũt illud. Inferamus ergo violē⸗
tiam nobiſmetipſis nec pro xp̄o mori ꝑtimeſcamus:
q̇d tam magnũ atq3 pulcerrimu3:ꝙ peractis tēpo⸗
re ad martyrij coronã peruenire:ſi morimur:ꝓ xp̄o
certe morimur:qua morte ⁊ merces auget:⁊ omne
crimen excluditur:oĩs cõſumatio ⁊ ſtatus vite mar⸗

tpꝛio decoratur: hoc fundamentū vite ⁊ fidei: hoc pſidium ſalutis: hoc vinculum libertatis et honoris. Mors quippe integriorē facit vitam. Mors magis ducit ad gloriam. Quid enim nobis cū hac luce quibus lux eterna promittitur. Quid cum huius vite natureqꝫ cōmercio: quos celi altitudo depoſcit. Intra omnium gloriam pulchrior eſt pro xpo mori titulus: ⁊ integrior corona ſignatur. Porro nobis contennenda mors eſt: quibus chriſtus occiſus eſt ante oculos. Nobis queſo concurrant dominice paſſionis exēpla concurrant oblata ⁊ premia: quoniam miſericordia preſtantes: miſericordiā cōſequētur. His inflāmati iuuenes cūcti vnanimes cōfeſſione rite expurgati ⁊ cōmunione: ad funeſtā illam domū non ſine parentū ⁊ amicorum lacrimis ſe contulerunt: die nocteqꝫ ſedulo infirmis miniſtrantes: et quandoqꝫ mortuorū corpora ſepelientes. Demū ſedata peſtilētia pluribꝰ de conſocijs defunctis reliqui ad paternas domos remearunt: quod fecit ⁊ bernardinus: q̄ ſtatim febre concuſſus: ⁊ non multo poſt ſaluti reſtitutus: ampla facultate pauperibus erogata: die natiuitatis marie virginis: cuiꝰ gratia a pueritia quoad vixit ſabbato ieiunauit: beati frāciſci factꝰ eſt imitator: nihil preter habitum femoralia et funiculum poſſidens. ⁊ primo in locum colūbarij in ſenenſi territorio cōtemplationi aptiſſimū deſtinatur: vbi vigilijs: ieiunijs: diſciplinis vltra regule precepta et cilicio corpus macerabat: illuc per multa milliaria nudis pedibus panis ac vini collectam eleemoſynā humeris afferebat prelatis obediens hic inter cetera paſſione chriſti amariſſime ſcindebat: qui ſacerdos ordinatus quotidie amore in deum inflāmatus celebrabat: ſed altius aſpiciens: ⁊ animarū ſalutē ſitiēs: graui ſumpta cruce: ex colūbario ſaggianuz: vt ebriꝰ ſpiritu p̄dicaturus acceſſit cuiꝰ integritate prius cognita: a prelatis ordinis predicandi officium conceditur: ſed quum linguā haberet aliquātulum prepeditam: facta ad dn̄m oratione igneus e celo globus dimittitur: qui ſic eius lingue raucitatem decoxit: ſꝫ exinde illud ſanctiſſimū nomen ieſus: italie vrbes: caſtella: villas quaſqꝫ perluſtrans expedite non ſine maximo fructu predicauit. Tunc em̄ terras ⁊ maria predones obſidebant. Tūc tanta guelphorū ac gibellinorū rabies incaluerat: vt mutuo fraternoqꝫ cruore ruberet: italia: publica ludorum gymnaſia frequētabantur: vſurarum voragines inhiabant: vigebat magia: religio parum colebatur: et feſti dies a ferialibus niſi ſpectaculorum gratia: dignoſcebantur: ſꝫ quo magis indigebat italia: eo plus in bernardino ſuperne gratie fauor et virtus fecūdauit. Quis enarrare poſſet: quantum boni per bernardinum conſecuta eſt italia. per hunc ſedate cedes erecta hoſpitalia: extirpate feneratoruz rapine: adulterini feminarum ornatꝰ cremati: feſti dies culti: ⁊ plures vtriuſqꝫ ſexus non ſine miraculorum ſplendore ad dei ſeruitium cōuerſi. O virum italie frugi in his itaqꝫ operibus Bernardinus perſeuerās apud aquilā aprutij vrbem anno ſalutis. M.ccccxliij. etatis vo ſue. lxiij. vite terminum compleuit. Cuius corpus aquilani ciues pluribus diebus inhumatum tenuerunt odore ſimul et miraculis fragrans: ⁊ ibidem in monaſterio ſancti franciſci poſtmodum honorifice ſepelierūt. Et hunc Nicolaus potifex quintus anno domini. M.cccc.l. ſanctorꝫ cathalogo coaceruauit: ſolennis eius dies. xiij. Kal'. Iunij colitur. Tranſlatum eſt aūt corpus eius in tēplū nouū ei dedicatum anno eiuſdē. M.cccclxxij. vj. kal'. Iunij. ſixto pontifice maximo eius pontificatus anno. j.

De ſancto bonauentura epo et confeſſore cxc.

Bonauētura eps albanenſis ⁊ cardinalis de balneo regio oriūdus ex voto matris pro ipſiꝰ īfirmitate adhuc pueruli beati frāciſci habitū ſuſcepit: qui ſub alexandro de halis theologie et morum ſic euaſit integerrimus: vt ſepius de eo diceret alexāder. Verꝰ iſraelita eſt iſte: in quo adā nō peccaſſe videt. Hic annorū trigintaquinqꝫ inter tot venerabiles religiōis patres propter ſuam perfectionem factus miniſter regulam beati franciſci periclitantē narbone in generali capitulo reformauit: ⁊ magiſtri geraldi apologeticum libellū contra minores ſubtiliter confutauit. Hic in beati antonij traſlatione patauiuz. xxxij. anno obitus eius: linguā recētē a rubicundā in manibus tenens: inter lacrimas ſic ait. O lingua: que deum ſemper benedixiſti: ⁊ alios bn̄dicere docuiſti: nunc perſpicue cernitur quanti meriti fueris apud deum: ⁊ ſic oſculans depoſuit. Laborante vero difficultatibus romana ſede: a gregorio pontifice. xj. et ſacro ſenatu cardinalis ⁊ eps albanenſis quamuis renuens proclamat: ⁊ ſtatim ad ꝯciliū lugdunenſe cum rothomagenſe ⁊ tripolitano epis de rebus arduis pertractādis deſtinatur: in quo adeo prudenter grecorū hereſes cōpoſuit: vt omnes preſente tunc paleologo eorū imperatore: libere ſe deinceps romane ſedi parare velle profiterentur. Hic libros edidit intitulatos. De ſeptem viſionibus. Sententie ſententiarum. Super euangelijs: preſertim luce. Officium de cruce. Officiuz beati franciſci: ⁊ de eius vita. De ſex alis ſeraphin. Itinerarium mentis in deum. Alterū in ſeipſum. Defenſorium religionis mendicantium. Arbor crucis. Breuiloquia. Sermones dominicales. Super euangelijs ⁊ epiſtolis per anni circuluz. Cōpendium veritatis ſacre ſcripture. De inſtitutione nouitiorū. De ſtimulo amoris. pharetra. Multa in officio reformauit ⁊ addidit. Et alia plura opuſcula vſqꝫ ad tricēnariū numerū: que in partibus galliarum frequenter in manibus habētur. Et ſic in pari ſanctitate ⁊ opum fructu proficiens ex humanis ſublatus eſt anno dn̄i. M.cclxxiiij. tertio idus Iulij: etatis ſue. liij. Lugduni in eccleſia beati franciſci ſepultus: miraculis radians. Cuius cor reliquo corpore incinerato incorruptū inuentū eſt: ⁊ a ſixto pontifice iiij. anno ſalutis. M.cccclxxxij. ſanctorum pontificuz numero a ſcriptus eſt: eius feſtum dominica ſecunda Iulij celebratur.

¶ De ſancto Rocho confeſſore. cxcj.

Rochus ꝯfeſſor gn̄ere narbonē. apud montem peſulanum ex patre ioanne: matre libera progenitꝰ annorum. xij. corpus ſuum cepit abſtinentia caſtigare: qui mortuis parentibus ampliſſima hereditate pauperes diſtributa: a principatu ſe abdicans: oppidis paternis patruo cōmēdatis: breui veſte indutus: cum pileo: pera et baculo in italiā peregrinus deuenit: et quum romam aquāpendentem ceſenam: aliaqꝫ plurima loca truci peſtilentia vexata ſigno crucis liberaſſet: placētiam eadem lue infectam ad quoddam egrotantium hoſpitale diuertit: quibus omnibus ſimiliter ſanatis ſtatim ſiniſtra coxa ſagitta traſſigitur. Sed poſt acerbam paſſionem ſalutem conſecutus in galliaz armis tunc vexatā remeauit: ⁊ in paterno captꝰ oppido vt explorator carceri detruditur: in quo exacto quinquennio in maxima patientia ⁊ vite auſteritate dominuz orans vt inuocantes nomen ſuum a ſeuiſſima peſtilētia ꝓtegerentur in pace obdormiuit āno domini. M.cccxxvij. etatis ſue. xxxij. xvj. kal'. ſepēbris ad cuiꝰ latus reperta eſt tabella: his litteris inſcripta. Peſte laborantes ad rochi patrocinium confugientes contagionē illā truculentiſſimā euaſuros ſignifico: quo a patruo cognito inter multas lacrimas: peractis longo tractu exequijs ſanctum corpus tradidit ſepulture: ⁊ eidem templum magni ſumptus erigens. Huius ſo nomen redeuntes e concilio conſtantie ab eo recenter a furenti peſtilentia liberati. anno ſalutis. M.ccccxv. detulerunt in italiam: in qua ob eius innumerabilia miracula baſilice ⁊ ſacella vbiqꝫ indies eriguntur: ⁊ anno eiuſdem. M.cccclxxxv. corpus eius furtim venetias delatum a ſenatu deuotiſſime ſuſceptum eſt: ⁊ eius nomini templum celeberrimū fabricatum. Feſtū ipſius. xvij. kal'. ſeptembris veneratur.

¶ Finit aurea legenda ſanctorum que lombardica hiſtoria nominatur: compilata per fratrem Iacobum de Voragine natione Ianuen̄. ordinis fratruz predicatorum: vna cum quibuſdam legendis nouiter ſuperadditis. recenterqꝫ a mēdis q̄pluribus purgata: cura eruditi viri. Lamberti cāpeſtri ordis p̄dicatorꝫ. Impreſſa lugduni per Ioannem de Iouelle: al's piſton. Impenſis honorabilis viri Conſtantini fradin. Anno domini. M.d.xvj. ij. nonas Auguſti.

¶ Regeſtum.

A.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v. Oēs ſunt quaterni: preter v qui eſt duernus.